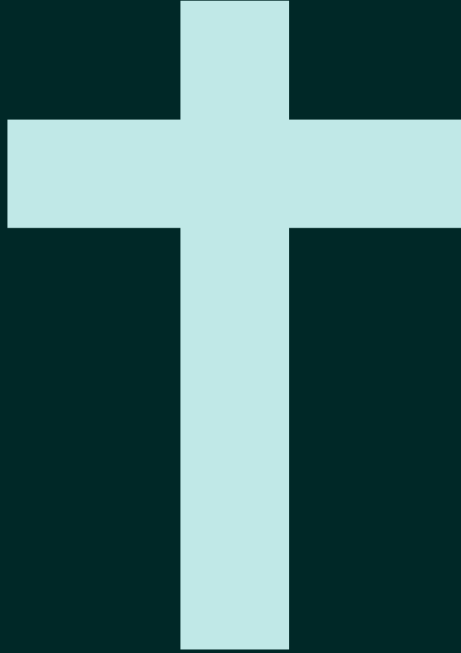

Mvù Ngòη Feê

Mambilla NT (Cameroon-Le Nouveau Testament en mambila)

Mvù Ngòŋ Feê

Mambilla NT (Cameroon-Le Nouveau Testament en mambila)

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cameroon Mambila

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source files dated 13 May 2025
f0e8e7ba-c2cf-57f7-9a60-8ff0e792e158

Contents

Matiô	1
Mârk	48
Lûk	77
Jân	126
Seé b.	162
Rôm	206
1 Korênt	227
2 Korênt	247
Galatî	260
Efêse	268
Filîp	275
Kolôse	280
1 Tesalonîk	285
2 Tesalonîk	289
1 Timotê	292
2 Timotê	298
Tîte	303
Filemôn	306
Hebreêh	308
Jâk	324
1 Piêr	329
2 Piêr	335
1 Jân	339
2 Jân	344
3 Jân	345
Júde	346
Mvù vuû	348

Njàgà Bagaà Matíô

*Dògòti bò nùàr Yeésò ké jomo
(Lùk 3:23-38)*

¹ Hên né dògòti bò nùàr Yeésò *Kristò. À né *ndùté ndùtù Davíd; Davíd né ndùté ndùtù Abrahâm.

² Abrahâm né tele Isâk; Isâk né tele Jakôb; Jakôb né tele Júdá bó bò bei mé bò òm seèn;

³ Júdá né tele Farésà bô Jará, meí bòn né Tàmár. Farésà né tele Eserôm; Eserôm né tele Àrâm;

⁴ Àrâm né tele Aminádàb; Aminádàb né tele Násòn; Násòn né tele Salomôn;

⁵ Salomôn né tele Boájà; meí Boájà né Rahâb; Boájà né tele Obêd; meí Obêd né Rût; Obêd né tele Jésè;

⁶ Jésè né tele mgbè Davíd. Davíd né tele Salomôn; meí Salomôn lé naâ veèh Yurî;

⁷ Salomôn né tele Roboâm; Roboâm né tele Abiá; Abiá né tele Àsáf;

⁸ Àsáf né tele Jósáfà; Jósáfà né tele Jorâm; Jorâm né tele Osíà;

⁹ Osíà né tele Joátàm; Joátàm né tele Àkàsà; Àkàsà né tele Èsékià;

¹⁰ Èsékià né tele Manasê; Manasê né tele Amôn; Amôn né tele Josiâ;

¹¹ Josiâ né tele Jekoniâ bó bò òm seèn. Sâ né nàm mé bó lé sie njií naâ bò *Iserálà bò ké Babilôn teèn.

¹² Bó yeé sie njií gi aá bò Iserálà bò ké Babilôn sâ, Jekoniâ ñar Sabatiêl; Salatiêl né tele Sorobábèl;

¹³ Sorobábèl né tele Abiúdà; Abiúdà né tele Eliákìm; Eliákìm né tele Asôr;

¹⁴ Asôr né tele Sàdôg; Sàdôg né tele Akìm; Akìm né tele Eliyúdà;

¹⁵ Eliyúdà né tele Eleasâr; Eleasâr né tele Matám; Matám né tele Jakôb;

¹⁶ Jakôb né tele Josêf sî Marî. Marî né meí Yeésò. Bó Yeésò yilá cu né *Nùà Còñ ndò.

¹⁷ Yuoô ké jomo yoèr Abrahâm, nde ba mé Davíd né bò mbei ñaàr yulá cùòb nèà; yuo cuù mé Davíd, nde ba lè nàm mé bó lé sie njií naâ bò huaán Iserálà ké Babilôn teèn sâ, né mbei ñaàr yulá cùòb nèà; yuoò teèn sâ, nde wa mé ñaàr Yeésò Nùà Còñ, né cu mbei ñaàr yulá cùòb nèà ndò.

*Ñaàr dé Yeésò *Kristò
(Lùk 2:1-7)*

¹⁸ Bó lé ñaàr naâ Yeésò Kristò faá bèh mân: Meí seèn Marî lé naâ veèh Josêf; sâ bó sua kwaá née bú lòu ye. À ñene, à baá mé lèi, sâ à née siíb kó ñgwéeh ye; Cúcuí Ñagá lé ménâ bó naâ kóó.

¹⁹ Josêf si seèn lé naâ nùà dùlà-Càñ. À yeé ñene aá ménâ, à gwàn ñgwéeh bú cie tueé sòm, à kaga lom aá ndòn, ye nyí nde né bú lè nábe ñgóón loó.

²⁰ À yeé baá ménâ munó den, cìlì Càñ Nùà Dueè ñené yuo kelà toò seèn lè vuú, ye bú a: «Josêf, ndùté ndùtù *Davíd, té vèh. Wèh veèh yeé Marî doò weèh; à ma mé lèi hueèh ña né mé terreb Cúcuí Ñagá.

²¹ À nde né huaán dé siíb ñar, wò yilá bú Yeésò, * à yili sòm nde né dàm bò dé seèn te veèn bòn kóó.»

²² Sâ doón bó gi né te yuo faá Càñ lé tueé keéh naâ sònò sòn-seèn déi ño, ye:

²³ «Mbò yàgà déi nde né lèi weh, à ñar huaán dé siíb, bó yilá bú Èmánuel.» Èmánuel sâ tueé né ye: Càñ baá ká lètenè beèh.

²⁴ Josêf nyimé yuoô ndò, à bó faá cìlì Càñ Nùà Dueè tueé naâ bú ño: bó colo haá bú veèh seèn.

²⁵ Bó bú ka ndagá bílì ñgwéeh, méménâ tóg Marî yeé ñar aá, Josêf yilá huaán Yeésò ndò.

2

Bò fém bò yuoô gè Bà

¹ Bó lé Yeésò ñaàr naâ ké Betelehem,* te tàbè Judê; cu sâ *Heròde lé naâ mgbè teèn kóó. Bò fém bò déi yuoô gè Bà, bó wa ké Jerusalem,

² bó bie ye: «Bó lé Mgbè bò *Jûf ñaár naâ he wa? Béh lé ñene kòò naâ mé mbentò seèn gè Bà; béh hên ndeè né bú die weh.»

³ Te mgbè Herôde yeé nde ñgweé ñjii mân, feh ñellé bú ter, mé bò Jerusalem bò mene;

⁴ à yilá bilí bò *ñgàn sèmè dé kokoô mé bò *ñjì-sòu te tàbè seèn dɔɔŋ, à bie ñjii mé bó, ye bó a: «Bó lo ye, bó ndeè *Nùà Còŋ† sâ ñar nde né he wa?»

⁵ Bó ye bú a: «Bó lo ye, bó ndeè bú ñar nde né ká te tàbè Judê hên lè loó Betelehem mà. *Sòn-Càŋ lé nyagá kwaá naâ te mvù ménâ kóó, ye:

⁶ Betelehem, wò jie né mbaá lètenè bò loó kokoô
te tàbè Judê dɔɔŋ,
Mgbè Dueè yuo ndeè né beè yeè,
te à feh dà m bò nùàr mò *Iserálà ceér.»

⁷ Mgbè Herôde yeé ñgweé gi aá ménâ, à yilá nab ñjii bò fém bò doô ká toò seèn, te à bie ñgweé nyegé sònò bɔɔn cu mé mbentò sâ lé ba duɔɔm naâ teèn.

⁸ Jomo sâ à ye bó a: «Bí ndé-re, né ké Betelehem; bí fón nyégé ká huaán sâ bagasé, mɔ bí ñene aá bú, bí cuù, bí tueé keéh mè teèn; te mè nde ká toò seèn mé feh mò ménâ cemmé weh ndɔ.»

⁹ Mgbè Herôde yeé tueé gi aá bó mân, bó sòm gò. Bó ke mbentò mé bó lé ñenè naâ gè Bà doô baá cu toò bɔɔn baá kelá; bó né ndeé, à né ka méménâ baá ndeé den. Bó yeé wa baá ké teèn, mbentò ba njebá le ké ter felè gwà mé huaán né teèn.

¹⁰ Bó yeé ñene kò aá ménâ, vràb die, yo taré ñellé bó dɔɔŋ.

¹¹ Bó samé yila nde gwò, bó ñene ñjii huaán bò meí seèn Marî, bó cemmé nde gi doó toò huaân, bó komó lo gó bò ba bɔɔn, bó haá bele bú bò ñhèh huaân feh hihiné, bò goó, bò san, mé bò kómó múmù.‡

¹² Jomo sâ vuú kulu bó ndɔ, Càŋ ye bó a: «Mɔ bí baá mé gò loó, bí té ké yoòr Herôde kélá cú.» Yeé baá ménâ, bó kela seér baá-re ceér dé hiîn, bó nde cu lo bɔɔn.

Ké Ejíptò dula ndeé

† 2:4 2:4 Nùà Còŋ: né Kristò. 2:6 2:6 Mich. 5:2 ‡ 2:11 2:11 Bó kómó sâ yilá né “myrrhe”. Né lèh ndɔ. 2:15 2:15 Os. 11:1 2:18 2:18 Jér. 31:15

¹³ Bò fém bò doô yeé nde gi aá, cili Càŋ Nùà Dueè nde ñenè yuo kela cuù ké toò Josêf lè vuú, ye bú a: «Wùò ter, wèh huaán bò meí, bí bó dùlà ndé ké Ejíptò, bí den den ké sâ, kò mè tueé cu aá wò kóó, bí cu cuù ye; wanɔɔŋ Herôde nde aá huaán fɔɔn, te à wula sòm bú.»

¹⁴ Josêf komo wuo ter kwar ndɔ, à weh huaán bò meí, bó bó dula ñaga cibíteèn, bó fɔɔn gò Ejíptò.

¹⁵ Bó ké teèn cer den ka ménâ, tóg nde wa mé cio Herôde. Sâ dɔɔŋ bɔɔ gi né te yuo faá Càŋ Dueè lé tueé keéh naâ sònò sòn-seèn déi nɔ, ye: «Mè yilá sòm aá huaán mò ké Ejíptò kèn.»

Bò huaán tetɔɔr kɔré wulá

¹⁶ Herôde yeé ñgweé bò fém bò pɔ lo aá bú ménâ, temé bɔgó ñaá bú ká jomo lè. À tema ñjii ye bó ndé kòrè wulá gi bò huaán dé sisiîb ké Betelehem mé kukwarè mene dɔɔŋ, wa bó dùòm mé bò huaán mbembɔgò, nde wa mé bò huaán dé nyèmà fèfà ma. À lé sâ taáŋ naâ mé nyèmà mbentò, mé bò fém bò lé tueé naâ bú doô.

¹⁷ Sâ dɔɔŋ yuo gi né faá Jeremî *sòn-Càŋ lé naá gi tueé kwaá nɔ, ye:

¹⁸ «Kéŋ baá ké Rámà silí, mbà né lom ter jɔgór ñaá.

Né Ràchèl yueé den né bò ñuna. Ye bó yi nyí be,

bò huaán nyí kuú gi aá, nùàr té nyí bòn gùm dɔɔŋ.»

Ké Ejíptò cuú cuú

¹⁹ Herôde yeé kuú aá, cili Càŋ Nùà Dueè nde ñenè yuo kela cuù ké Ejíptò toò Josêf lè vuú,

²⁰ ye bú a: «Wùò ter, weh huaán bò meí, bí bó cu cu ké *Iserálà; bòó mé lé gwaán naâ huaán wulá doô kuú gi aá kèn.»

²¹ Josêf komo wuo ter ndɔ, weh huaán bò meí, bó bó cu cu ké lè tàbè Iserálà.

²² Wa ké teèn, à ñgweé ñjii ye Arkelayúsè né ké Judê te kɔgɔ Herôde tele seèn kóó. Veéh sie bú, à gwàn cú ké teèn ceér. Yeé baá mân, vuú feh bú ceér, à nde cer seér ké Galilé

²³ te loó Najarêt. Sâ doón boó gi né te yuo faá bò sòn-Càṅ bò lé tueé naá nɔ, ye: «Bó yilá nde né bú nuà Najarêt.»

3

*Ngòr Càṅ sònò Jâṅ Bàptís
(Mârk 1:1-8; Lûk 3:1-18; Jâṅ 1:19-28)*

¹ Nde nde, Jâṅ Bàptís ṅené yuo kelà ké ya dueè te tàbè Judê, à né ngòr Càṅ teèn tueé, ye bò nuàr a:

² «Bí yúé fón feh bìi yueè, bí kwéh sér temé. Càṅ baá mbàm seèn ká kwarè bìi si njií.»

³ Jâṅ né nuaá mé Esáyà *sòn-Càṅ lé naá felè seèn tueé ye:
«Hueh nuaré déi né ké ya dueè ṅulí den, ye:

Bí tó nyégé ceér Nuà Dueè tɔò,
bí tó dîlì nyégé bagasé.»

⁴ Cògò Jâṅ lé naá mé yúli ṅgelobà, à ké teneè cam tena né mé kándá paàr mân; yáb seèn lé naá kètàr mé nyuíi.

⁵ Bò Jerusalem bò lé naá gi yoòr seèn kem ndeé, mé bò nuàr te tàbè Judê sâ doón. Bòs mé né ké kwarè nòmò Jurdên doón kem nde gi ké yoòr Jâṅ ménâ ndo.

⁶ Bó né veèn boòn cie tueé sòm, Jâṅ né bó dùà Jurdên kou den.

⁷ Jâṅ yeé ke, bò *Farisiên bó bò *Sadusiên baá ká yoòr seèn bèh nòmò kou kem ndeé ndo, à ye bó a: «Bí bò gèh ṅgòbò, neì ye bí a, temé né Càṅ mé bí lè yulá, bí dùlà ndê, wanóṅ bí nde né gèr beè seèn ṅené wa?

⁸ Sâ bí bó-re faá Càṅ gwaán nê nɔ, te feh keéh ye, kènê bí kweéh seér aá temé kèn.

⁹ Bí té mé huún bìi mbaá mùnò kú, ye: Abrahâm, tele beèh dé koò né teèn. Bí kóṅ ye, Càṅ né mé terreb bò taá hèn kwèllé seêr, te ṅa bò ndùté ndùtù Abrahâm.

¹⁰ Mè tueé bí, mbògò fa gi aá kèn, baá gi ka toú. Tou mé tàb dé bagaà wá ṅgwéh doón, bó nde né bú tuar komo fuú njií.

¹¹ Mè bí kou lom né dé mò mé nòmò, te feh keéh ye bí baá temé kweéh seér. Nuaré déi baá jomo mò ndeé, taré kela

né bú mé mè. Né mene débágá seèn, mè wúlú ṅgwéh nuaá mé nde né bú débágá seèn huaár. À bí dé seèn kou nde né mé Cúcuí ṅagá bò we.

¹² À beè né mé suún, à nde né mvum bò tùlù mé njéh nyegé geé; à nde né mvum ter te mbèṅ kwaá, à tùlù kobo su njií ké tuar te we mé nyímé bèh.»

*Nòmò Càṅ kou dé Yeésò
(Mârk 1:9-11; Lûk 3:21-22)*

¹³ Jomo sâ Yeésò yuoò ké Galilé, à nde ké dùà Jurdên, te Jâṅ kou bú ndo.

¹⁴ Wa ké teèn, Jâṅ beróṅ ye bú a: «Wò sé la kou seér naá mè kóṅ, wanóṅ mè mò wò kou nde né naàn wa!»

¹⁵ Mé njéh mene, Yeésò ye bú a: «Né dé kènê; gwàn ṅgòṅ yeè gwaàn. Ko béh boó gi ka ménâ doón, te yuo ye faá Càṅ gwaán nê nɔ.» Yeé baá ménâ, Jâṅ gwaán ndo.

¹⁶ À yeé kou sòm aá bú, Yeésò yuo kela cuù ká cie. À yeé ke, vulú gulu logó baá ké ter, à ṅene njií Cúcuí Càṅ baá ké ter faá vɔgɔb nɔ suagá, waà die felè seèn.

¹⁷ Hueh déi né ké jomo te vulúu ṅulí, ye: «Hèn né huaán yíé-temé mò; temé mò né lè mé bú nɔré.»

4

*Bèh Yeésò mé veèn taâb
(Mârk 1:12-13; Lûk 4:1-13)*

¹ Jomo sâ, Cúcuí ṅagá weh njií Yeésò ké ya dueè te *Sátàn tab bú mé veèn.

² À soó ké teèn cieé yulà nèà, cibí yulà nèà ndo; à njeré déi sònò nágá kéh ṅgwéh. Jomo sâ, cùè yeé baá bú sie,

³ táhòrò doò ṅgoró nde ké kwarè seèn, ye bú a: «Mɔ wò né ka ṅunà Càṅ bòn, jògò júé ke ye bò taá hèn a, ṅá ke sér ye.»

⁴ Yeésò ye bú a: «Né te mvù Càṅe nyagá den ye: Nuàr mé ndândaà sêr yilì lòm ndé ṅgwéh, à yilì seér nde né mé ngòr mé yuo gi né sònò Càṅ.»

⁵ Yeé baá ménâ, táhòrò doò weh njií bú te loó joloò, à weh ṅaá mé bú ké te ndón gwà Càṅ koò,

⁶ ye bú a: «Mò wò né ka Nuna Càṅ bòn, sâ ló súagá ké doó lòu; né gi te mvù Càṅe nyagá den ye: Càṅ nde né bò cili seèn felè yeè tueé, te bó kwa sie wò teter, gule yeè te taá déi cén cú.»

⁷ Yeésò ye bú a: «Né te mvù Càṅe nyagá den ye: Té Càṅ Dueè Nùà koò yeè sòn féla.»

⁸ Sátàn nde weh ṅaá cu mé bú ké te ndón tòr déi dàbsé mân. Wa ké teèn, à feh laré bú lò nùàr ká doó doón mé ṅgùlù bòn mene,

⁹ ye bú a: «Mò wò cemmé né ka mò, wò né mè die, sâ mè bò njií hèn doón haá gi nde né mé wò.»

¹⁰ Yeésò ye bú a: «Yùò doó sâ ndón, Sátàn. Né gi te mvù Càṅe nyagá den ye: Cémme cégé toò Càṅ Dueè Nùà koò yeè, wò die lom bú.»

¹¹ Sátàn kwaá loó bú ndò. Bò cili Càṅ waà, bó taré cu bú yo.

*Bèh duóm sé Yeésò ké Galilé
(Mârk 1:14-15; Lûk 4:14-15)*

¹² Yeésò ṅgweé njií ye Jâṅ baá gwà cibì ndò. À yeé ṅgweé aá ménâ, à som gò, à nde ké Galilé.

¹³ À kwaá lò Najarêt, à nde cer den ké Kapernahûm; loó sâ né ké sòn tub Galilé mân, né te gwèn tàbè Jebulôn bô Naftalí.

¹⁴ Sâ doón boó gi né te yuo faá Esáyà *sòn-Càṅ lé naá tueé nò ye:

¹⁵ «Lò Jebulôn, lò Naftalí, mé né nòmò koò lemé,

mé nòmò Jurdên né ká jomo doò,

mè jue né Galilé tàbè bò kurû,

¹⁶ bó né gi te cibì cer den,

bó nde né mèi bò ṅagâ ṅené.

ṅagâ te lò bò cio bò waà baá kèn.»

¹⁷ Yeésò lé ṅgòr Càṅ tueé duóm naá cu sâ, ye bò nùàr a: «Bí yúé fón feh bìi yueè, bí kwéh sér temé. Càṅ baá mbàm seèn ká kwarè bìi si njií.»

*Yeésò mé bò siè-ṅgò bò déi nèà
(Mârk 1:16-20; Lûk 5:1-11)*

¹⁸ Cieé déi Yeésò yeé baá ké sòn tub Galilé, à né sòn nòmò bele ndeé, à ṅene

njií nuaré déi bô òm né ndoór* ké dùà vuú njií den. Lé naá bò siè-ṅgò bò Simôn, mé yilí seèn déi né cu Piêr, bô òm seèn André.

¹⁹ Yeésò ye bó a: «Bí bèlè mè; mè bí kènè sie kwaá seér nde aá bò kòrò nùàr.»

²⁰ Bó vu njií ndoór doó lè sòn Yeésò, bó yuo bele bú ndò.

²¹ À né ka ndeé. Wa beré déi, à ṅene njií cu bò fà bò déi, Jâk bô òm seèn Jâṅ; né bò ṅuna Jebedê. Sâ, bó bò tele bòn Jebedê né gi lè kome, bó né ndoór boó nyegé. Yeésò yilá njií cu bó.

²² Bó komo wuo ter kwar, bó kwaá lo tele bòn mé kom mene, bó yuo bele bú.

²³ Yeésò né lè tàbè Galilé bèh doón ndeé, à né ṅgòr Càṅ te *gwà sòu feh bele, à né bò nùàr Njàgà Bagaà felè *Lò Càṅ se, à né bò beén dé kàn mé núr dé kân lètenè bò nùàr taré som bele.

²⁴ Bòó mé né lè tàbè Sirí mene doón ṅgweé gi njàgà seèn. Bó né mé bò beén bò hihiné toò seèn weh ndeé: bò déi lé naá mé tándulu yoòr, bò déi né bò tì bò, bò déi gule mé be né kuú, doón à lé naá gi bó taré som.

²⁵ Cili nùàr mé lò hihiné né lom bú jomo kem bele: bò déi yuoò te lò Galilé, bò déi te lò Dèkàpòlî,† bò déi yuoò ké Jerusalem te tàbè Judê mé bò loó dé kukwarè, mé lò dé yí jomo nòmò Jurdên mene, bó doón kem nde gi yoòr Yeésò.

5

*Ṅgòr Càṅ ké te tòre
(Lûk 6:20-23)*

¹ Sâ Yeésò ṅene njií né cili nùàr mé né doó merré den, à ṅaá nde ké te tòre, à den den ké sâ. Bò mbòn ṅgoró nde ké kwarè seèn ndò.

² À duóm bó ṅhè feèh, ye bó a:

³ «Samésé né bòó mé né saám yoòr bòn ṅené kóó;

*Lò Càṅ né dé bòn!

⁴ Samésé né bò kújere bò; Càṅ nde né bó bòn!

- 5 Samésé né bòó mé né dólésé; tàbè mé Càṅ lé ye nyí nde né bó haá doô, bó nde né kwa!
- 6 Samésé né bòó né mé nyúá dene jéjêg beè Càṅ;
temé nde né bó lè dólé.
- 7 Samésé né bòó mé né bò mbeí jere koó; Càṅ ko nde né bó jere ménâ ndo!
- 8 Samésé né bò temé ṅenagâ bò; bó nde né Càṅ mé njolo ṅené!
- 9 Samésé né bòó mé né dólê lètenè bò mbaábɔn goó su; Càṅ nde né bó bò ṅuna seèn yilá!
- 10 Samésé né bòó mé né sòn Càṅ ṅweé, bó né mene bó teèn bunó yii; Lò Càṅ né dé bɔ̀n!
- 11 Samésé né bí ndo, mò bò nùàr baá bí selé, bó né bí bunó, bó né bí nyeén vevenê yoòr cɔ̀ré su, ye bí né bò mbòṅ mò fí.
- 12 Mè tueé bí, bí sàmè sér dé bìi cu sâ lòu; bí né tàbè dobo, ye sàgà bìi né ké te vulúu ṅgún ma. Bí té njeré déi mùnò; bó lé naâ bò *sòn-Càṅ bò dé léi toò ménâ bunó ndo.»

Túóm mé Nagâ

(Màrk 9:50; Lùk 14:34-35)

13 «Dé bìi, bí né toò bò nùàr faá túóm nɔ. Mò túóm cuaré baá, bó bòó ṅgulí cu nde né bú naàn wa? Sâ gi aá kèn; à njeré déi gàm ndé cú; bó bú su njií nde aá doó, bò nùàr dobo fulú kela teèn.

14 «Bí né ṅagâ toò bò nùàr ndo. Lɔ́ mé den né ké felè tòr, dé seèn lòu dèn lèr ṅgwéh.

15 Bó lâm mògò bèh, ye te bó kibí kwaá ka soò. Bó lâm mògò seér né te bó tuú njií yí te súgo, te bò gwò bò ṅene njolo mé njéh.

16 Bí bá ṅagá toò bò nùàr ménâ ndo, te bó ṅene ko seé bagaà bìi teèn, bó seén Tele bìi ké te vulúu.»

Njèh felè sòu feèh

17 «Bí té mùnò ye mè ndeè naâ *sóu Músi mé ṅgòr bò *sòn-Càṅ bò ṅellé sɔm. Cí sam, mè ndeè naâ bó lòu mboón seér.

18 Mè né tueé ye bí a, mò vulú bò tàbè nées ka te be sâ, ndóg njolo sòu déi kèh nyí ndé ṅgwéh. Le den nde né kóbè sâ, kò lòu mé njèh doón mboón aá, sâ ye.

19 Sâ mò né mân, nuaá mé keh luar sɔm njolo sòu déi, à feh bò mbeí ménâ ndo, nuaá sâ luar le nde né te *Lò Càṅe lòu ménâ ndo. Nuaá mé jolo feh seér né dé seèn bò mbeí sóu lòu, te bó jolo ménâ ndo, nde né nua dueè te Lò Càṅe ṅaá.

20 Mè tueé bí, mò bí koó dilì kélá ṅgwéh mé bò *nji-sòu bó bò *Farisiên, ndóg bí Lò Càṅe yilá ndé ṅgwéh.»

Njèh lè sie kwaá

21 «Bí lé naâ ṅweé, bó lé ye bò jògò bò a: Té feh wúlá, wa nuaá mé wula feh doón nde né ju yilá ma.

22 Mè tueé seér né dé mò ye bí a: nuaá mé kwaá njií mene léláṅ njèh mé mbeí, nde né ju yilá. Nuaá mé yilá mbeí: cɔ́ṅ, nde né ké sònò bɔ̀go te *mbàgà juù ndeé. Nuaá mé yilá mbeí: duaàn, ju dé seèn wulu né mé we dé ndeèr.

23 «Sâ mò wò nde aá Càṅ mbe ké te ko haá, jògò mùnò nyége munò ye, mò temé né nuaré déi mé wò yulá,

24 sâ lògò kwá nji mbe sâ doó nɔ́ṅ, wò jògò nde yoòr seèn, bí bú tueé kulú gi, te wò cu cuù, wò haá ye Càṅ mbe.

25 «Mò bí nuaré déi baá mé ju, à né wò sií, à ju sâ njií né ké sònò bɔ̀gò, mò bí bú go bilí né bècénè, lègè lòm ceér dueè tég, te bí bú den mé sòn cèn, wanɔ́ṅ wò nde né ju beè seèn ké toò bò kokoò bò die, bó sie haá njií wò mé bò sóji, te bó si yii wò gwà cibì.

26 Mè né tueé ye wò a, bó sie kwaá den nde né wò beè méménâ, tóg kò bò tò mò njèh nua hèllè yuo kela gi baá kèn, sâ ye.»

Yàgà ndeé

27 «Bí lé naâ ṅweé, bó ye: Té yàgà ndé.

28 Mè tueé seér né dé mò ye bí a: Nuaá mé ke mene ma vèh déi, tuaá sie bú mé bú, kuú gi aá yàgà kèn.

29 Sâ mo njolo yeè dé gaâ wò te veêne dor yíí né kóó, lùàgà sòm bú, wò si njií ké dàb. Huòm kela né mé gà cén leér lom yoòr yeè kóó, mé bó si njií gùm yeè dóón te we dé ndeèr.

30 Mo be yeè dé gaâ wò te veêne dor yíí né kóó, sâ cò téná sòm bú, wò si njií bú ké dàb. Huòm kela né mé gà cén leér lom yoòr yeè kóó, mé gùm yeè dóón die yila te we dé ndeèr ndo.»

Ngòr felè siíb bô véh geê

(Matíò 19:9; Mârk 10:11-12; Lûk 16:18)

31 «Bó lé naá cuù tueé ye: Nuaá mé sòm véh dóón, bú a, nyàgà há bú mvù beè.

32 Mè tueé seér né dé mò ye bí a: mo ma déi yàgà ndé ngwéh, si bú sòm né mbaá, sâ si bú bèh yàgà kuú luú si né kóó. Véh mé bó naâ lòu mele sòm, nuaá mé jògò bú dóón kuú taré né yàgà ndo.»

Jègè

33 «Bí lé naá giì ngweé, bó lé ye bò jògò bò a: Nùàr a, té jègè kèh; bú a, jòlò lòm faá à lé naá giì toò Càñ Dueè jege no.

34 Mè tueé seér né dé mò ye bí a: ndóg nùàr a, té jègè jègè nyi. Bí té vulú jègè kèma, kògò Càñ né ké sâ;

35 bí té tàbè jègè kèma ndo, gule seèn né toò; né mene Jerusalem, té bú jègè kèma, né loó Nùà Dueè.

36 Té feh yeè jègè kèma ndo; yúlí feèh né mene dé wulé, né mene dé yilí, wò déi teèn kwéh sér kòmò ndé ngwéh.

37 Mo né nyea, júée nyea; mo né sam, júée sam ndo; wanóón bò dé felèbò kabé gòò dóón, yuo yeé beè Sátàn.»

Njùñ kuú

(Lûk 6:29-30)

38 «Bí lé naâ ngweé, bó ye: Njolo mé njolo, nyie mé nyie ndo.

39 Mè tueé seér né dé mò ye bí a: Mo nuaré déi bóó bí veên, bí té njùñ kú. Mo nuaré déi bó wò te geí gaâ, kékú bú geí dé ngoù, à bó ndo.

40 Mo nuaré déi tulu njií wò bèh juù, à gwaán né cògò suù yeè yíin weèh, há bílí bú mé cògò wagâ yeè mene.

41 Mo nùà koò déi ba haá wò seé dé kílómétà cèn, gò cú mé njéh kílómétà fà.

42 Mo nuaré déi né wò njeré déi dua, há bú teèn. Mo nuaré déi bie wò hùà njeré déi, té bú nó mó.»

Nùà bùno gwaân

(Lûk 6:27-28, 32-36)

43 «Bí lé naâ ngweé, bó ye: Gwàn mbeí yeè, wò né nùà bùno yeè bunó.

44 Mè tueé seér né dé mò ye bí a: bí gwàn bò bùno bò biì gwaàn. Bòó mé né bí gèr feh keéh, bí dùà sér Càñ felè bóòn lòu,

45 te bí ña bò ñunà Tele biì mé né ké te vulúu. Bí kóó ye Càñ lou ba fue njií né felè bò jéré-temé bò, mé bò húóm-temé bò mene. Nu seèn né felè bò vevenê bò, mé bò bebagaà bò ménâ neé toóm ndeé ndo.

46 Mo bí gwaán lom né bóó mé né bí gwaán, sâ bí sàgà teèn kela kuú né dé kei? Ngweéh né mene bò wèh-kàgàlòñ làmpòñ bò, bó né gi ménâ bóó komo mà.

47 Mo bí kó lom né léláñ bò nùàr biì, sâ beè biì né njèh kàm déi wa? Ngweéh né mene bò Càñ-kó, bó né gi dé sâ bóó kóó wa?

48 Mè tueé bí, bí dèn lòm dé biì dilisé faá Tele biì ké te vulúu né dilisé no.»

6

Njèh mé bò saâm bò haá

1 «Mo bí baá njèh mé yilí Càñ bóó, bí té toò bò nùàr lòu sàñ gò, ye te bó keí bí. Mo sam, bí sàgà beè Tele biì ké te vulúu kwà ndé cú.

2 Sâ mo wò nde aá nùà saâm njeré déi mé be yeè haá, té jùàgà lòbò. Dé sâ né seé bò fù-ngàñ bò. Né mene ké *gwà sóú, né mene ceér dueè, bó ménâ luerré gò né te bò nùàr keí bó kei. Mè né tueé ye bí a, bó sàgà bóòn kwa gi aá kèn, déi toò sam cuú.

³ Té dé yeè ménâ bó. Mɔ wò baá nùà saâm njeré déi mé be gaá haá, be ηgouà, a, té kó.

⁴ Náb há bú lòu, te Tele yeè ηene dé náb ménâ, à wò sàgà haá seér kóó.»

*Njèh felè Càn duaà tueé ηagâ
(Lúk 11:2-4)*

⁵ «Mɔ bí baá Càn dua, bí té faá bò lòbò-kàn bò nɔ dèn. Mɔ bó nde aá Càn dua, kɔ bó njeba ter njolò bò nùàr; né mene ké *gwà sóu, né mene te làrè ceér-e, kɔ né njolò bò nùàr. Mè né tueé ye bí a, bó sàgà bɔ̀n kwa gi aá kèn, déi toò sam cuú.

⁶ Té dé yeè ménâ bó. Mɔ wò nde aá Càn dua, yílá ndé ké mí yeè, wò colo njií hin, wò dua leér Tele yeè lòu, te Tele yeè mé né bèh lèrrèb ménâ ηené, à wò sàgà haá seér kóó.

⁷ «Mɔ bí baá Càn dua, bí té njèh sònò faá bò Càn-kó nɔ mbèi gò. Bó munó né ye, kɔ bó kulá laré dàm njèh doón te Càn ηgweé ye.

⁸ Bí té dé bìi ménâ bó. Njií mé né bí saám doón, Tele bìi né gi ηené, te bí nde ye bú dua.

⁹ Sâ mɔ bí baá Càn dua, bí júée: Tele beèh mé né ké ter te vulúu, yilí yeè a: dèn beè bò nùàr jolosé.

¹⁰ Ndé kɔgɔ yeè ká lètenè beèh dilí kwaá. Gàm béh te béh ηgweé sòn yeè ká doó faá bó né sòn yeè ké te vulúu ηgweé nɔ.

¹¹ Há béh yáb mé nde né béh lan wulú.

¹² Kúlú njí bò veèn beèh doó faá béh né veèn bò mbeí beèh lè beèh kulú sòm nɔ.

¹³ Bèh mé veèn né béh taáb doón, té béh teèn njí, cí sér béh lòu. [Kɔgɔ mé terreb mé *sùsùm né gi dé yeè dé nyèmà mé nyèmà. È môn.]

¹⁴ Sâ tueé né ye: mɔ bí né veèn bò mbaábìi lè bìi kulú sòm, Càn nde né bí veèn yoòr ménâ kulú sòm ndɔ.

¹⁵ Á, mɔ bí veèn bò mbaábìi lè bìi kulú sòm ηgwéh, sâ Tele bìi ké te vulúu bí veèn yoòr kulú sòm ndé ηgwéh ndɔ.»

Yáb joloò

¹⁶ «Mɔ bí baá yáb jolo, bí té kuún faá bò lòbò-kàn bò nɔ kàgà gò. Bó ménâ kaga gò

né, te bò nùàr ηene kɔ teèn, ye bó né yáb jolo. Mè né tueé ye bí a, bó sàgà bɔ̀n kwa gi aá kèn, déi toò sam cuú.

¹⁷ Té dé yeè ménâ bó. Mɔ wò baá yáb jolo, vúa ηágá njolo yeè, wò sieé feh,

¹⁸ te wò mé nùàr fèh kék cú ye nyí né yáb jolo; wò feh keéh cegé mé Tele yeè nuaá mé né bèh lèrrèb ηené, à wò sàgà haá seér kóó.»

*Ngúlú dé ké te vulúu
(Lúk 12:33-34)*

¹⁹ «Bí té mé ηgúlú wòn bílí lè. Sueé bô jagàb nde né yieé sòm; yíb nde né gwà komo, à ηuóób yuo mé njéh ndɔ.

²⁰ Bí ηgúlú bílí sér dé ké te vulúu; dé sâ sueé bô jagàb bú yíé kòmò ndé ηgwéh, yíb bú ηúóób kòmò ndé ηgwéh ndɔ.

²¹ Bí kóo ye, temé nùàr né gi bèh mé ηgúlú seèn né teèn.»

*Lâm mé né yoòr nùàr
(Lúk 11:34-36)*

²² «Njolo nùàr den né yoòr seèn faá lâm nɔ. Mɔ njolo yeè né ηené, gùm yeè doón nde né bèsónè ηagá den.

²³ Mɔ njolo yeè baá nyimé, sâ gùm yeè doón den nde né bèh cibì. Mè tueé wò: mɔ ηagâ mé né yoòr yeè doó ηa seér cibí, gùm yeè doón nde né toò yilí kelá ndeé.»

*Càn bô kàgàlòn hualé
(Lúk 16:13)*

²⁴ «Nuare déi seé nùà fà kèi cén bó kòmò ndé ηgwéh. À nde né cén bunó, à gwaán déi. À beè déi den nde né nùà gècèn, à seb déi. Bí seé Càn bô seé kàgàlòn fà doón kèi cén bó kòmò ndé ηgwéh.»

*Temé cén mé Càn kwaá njí
(Lúk 12:22-31)*

²⁵ «Mè tueé bí, mɔ né mân, bí té mé yáb bô mbè nyàmè lè, ye te bí koó feh bìi. Bí té mé cògò nyàmè lè, ye te bí su kwaá yoòr ndɔ. ηgweéh kela né yòn nùàr mé yab mà. Gùm nùàr huòm kela né kóó mé cògò ndɔ.

²⁶ Bí jògò kè njí ke bò non ye; bó yab dòbò bèh, bó kwá bèh, bó mé mbàñ sam ndɔ; mé njéh mene, Tele bìi ké te vulúu

né gi bó koó laré; sé tagá bí wa? Ngweéh kela né bí mé bò non mà.»

²⁷ À den cuù ye bó a: «Bí né mene nyamé, lètenè bìi dɔ́ɔ́nè nèi cieé déi felè bò cieé seèn sagá komo nde né kɔ́ɔ́ wa?

²⁸ Mɔ sam, bí cògò nyamé den né dé kei? Bí kè wèh yoòr bò mvue nyurè mé né ké ñueh baá: bó seé témá bèh, bó cògò cóló kó bèh ndo.

²⁹ Mé ñjéh mene, mè tueé bí, mgbè Salomôn mé be ñgùlù seèn mene dɔ́ɔ́nè lé gèh nòmò cògò faá bò mvue nɔ sù kwà ná ñgwèh.

³⁰ Mɔ Càn né nyure ké ya dueè mbaá yàgà ménâ nyegé huɔóm, à cògò mé bí há kélá ndé ñgwèh wa? Ngweéh bò nyure ké ya den weh né dé laàn, kwéh bó nde né saá som wa? Temé kuú né bí lòù, mè tueé bí!

³¹ «Sâ bí té mbaá nyàmè dèn ye: béh yieé nde né kei? Béh ñueé nde né kei? Béh su nde né kei wa?

³² Dé sâ né seé bò *wɔ́ɔ́nè bò. Bó né gi ménâ nyamé fɔ́ɔ́n. Bí né dé bìi mé Tele ké te vulúu teèn; bò ñjii mé saám né bí dɔ́ɔ́n, à né gi kɔ́ɔ́.

³³ Bí jògò yúé fón lógo *Lò Càn ye, bí dèn dilisé faá Càn gwaán nê nɔ; Càn nde né bí bò ñjéh dé jomò teèn haá keéh gií.

³⁴ Sâ mɔ né mân, bí té dé kwèh nyàmè; kɔ baá kwéh sâ, bí nyamé ye. Cieé dé kàn né mé seé seèn yoòr.»

7

Ju felè nùàr tená gɔ́ɔ́ (Lúk 6:37-38, 41-42)

¹ «Bí té ju felè bò mbaábii mbaá téná gò, te Càn ju felè bìi téná cú.

² Mɔ sam, Càn nde né ju felè bìi faá bí né dé bò mbaábi nɔ tená. Mòù mé bí né bò nùàr ñjéh teèn me haá dɔ́ɔ́n, Càn bí me haá cu nde né teèn.

³ Mbeí mò, wò yeè tò mò nyurè dé njolò mbeí yeè ñene keéh naâ he, mé gùm ndilí toú dɔ́ɔ́n né wò njolò ñgelá den, wò cí ñéné ñgwèh wa?

⁴ Wò ye bú a: kwá nyí ge som wò tò mò nyurè njolò! Ngweéh wò njolò né mé

gùm ndilí toú wa? Wò bú tò mò nyurè hèllè njolò ge som keéh nde né naàn wa?

⁵ Nùà lòbò-kàn, jògò mvúá sòm lógo ndilí toú dé njolò yeè; mɔ njolo ñagá baá, wò ge som ye nyure dé njolò mbeí yeè.

⁶ «Bí té bò ñjéh jojoloò mé bò boór há; mɔ sam, bó nde cuù né mé bí ñaár cu cuù, bó nema ñaré som seér bí lòù. Bí té gòm matàn* toò bò ñguiân sù kwá; mɔ sam bó nde né gulè dobo calé keéh.»

Ñjéh duaà (Lúk 11:9-13)

⁷ «Bí dùduaà, bó nde né bí haá; bí féfɔ́ɔ́n, bí nde né kwa; bí gó hin gɔ́ɔ́, bó nde né bí gulu keéh.

⁸ Lòù sam, nuaá mé né dua dɔ́ɔ́n nde né kwa. Nuaá mé né fɔ́ɔ́n dɔ́ɔ́n nde né ñené. Bó nde né nuaá mé né gɔ́ɔ́ dɔ́ɔ́n, gulu keéh ndo.

⁹ «Hèn, mɔ lètenè bìi nuaré déi né mé huaán teèn, mɔ ñuna dua bú sér, à bú dɔ́m haá seér nde né taá wa?

¹⁰ Mɔ sam, à sie haá seér bú sàb, sâ ñuna dua né bú ñgò wa?

¹¹ Bí mé jéré-temé bìi mene, bí né bò ñuna bìi bò ñjéh bebagaà haá komo; sé tagá Tele bìi ké te vulúu wa? Bí kóo ye: bòò mé né bú bò ñjéh bebagaà dua dɔ́ɔ́n, à nde né bó haá.

¹² «Bí bó mé bò nùàr faá bí ye bò nùàr a, bó mé bí nɔ. *Sóú Músi mé bò *sòn-Càn bò tueé gi né ménâ.»

Hin dé baré (Lúk 13:24)

¹³ «Bí yílá kélá sér lè hin dé baré; hin dé tànòr, mé ceér tàkpèlàn dé bɔ́ɔ́n nde né ké tuar. Mé ñjéh mene, bò nùàr due kela gi né teèn.

¹⁴ Ceér mé nùàr nde né yòñ teèn kwa, né seér ceér dé ngoú mé hin dé baré. Nùàr ñgób bú fɔ́ɔ́n kwa né kɔ́ɔ́.»

Toú bò tàb seèn (Lúk 6:43-44)

¹⁵ «Bí bòn feh bìi toò bò *sòn-Càn bò dé kòkòb. Bó yila den né lètenè bìi mé par yoòr faá sòrñgan nɔ, sâ yí lè né ñguì. Bí nde né bó mé seé bɔ́ɔ́n ñené kɔ́ɔ́.

16 Mè tueé bí, màkpelân beéh te kaánkaŋ wá bèh; nyie ngòbò mángòrè wá bèh ndò.

17 Tóu bagaà wa né dé seèn tàb dé bagaà; tóu veèn wa cu ka tàb dé veèn.

18 Tóu bagaà beéh tàb veèn wá sér bèh; tóu veèn tàb dé bagaà wá ngwéh ndò.

19 Mè tueé bí, tóu mé tàb dé bagaà wá ngwéh doón, bó nde né bú tuar komo fuú njií.

20 Sâ te bí ñene kò bò sòn-Càŋ bò dé nyenyenê teèn mé seé boòn.»

*Yeésò «Nùà Dueè» mbaá yilá kú
(Lúk 13:25-27)*

21 «Bí té múnò ye, bòó mé yilá né mè Nùà Dueè, Nùà Dueè doò nde gi né *Lò Càŋ doón yilá. Mè tueé bí, bòó mé boó né faá Tele mò ké te vulúu gwaán nê nò, Lò Càŋ yila cegé nde né koó.

22 Kwá noón, loù mé ndeè jueè né jueè, bò nùà ngún nde né tueé ye: Nùà Dueè, Nùà Dueè, béh lé naâ sòn-Càŋ mé yilí yeè tueé, béh lé naá giì bò tándulu mé yilí yeè kwógó, béh lé naâ bò fém hihiné mé yilí yeè boó bele ndò.

23 Mè tueé bí, loù sâ mè nde né tueé ye bó a: Mè bí kó ngwéh, bí né bò dúágá-tie bò. Bí ndé sèr mé ñjéh toò.»

*Gwà déi bô mbeí
(Lúk 6:47-49)*

24 «Nuaá mé né ngòr mò hên ngweé, né ménâ boó doón den né faá nùà kógòn mé lé meè naâ gwà seèn felè kweéh nò.

25 À yeé me gi aá, nu die ndò. Nu yeé baá neé, nòmò yuo ber cie, né gwà doò luú; fu tarê né mene gwà doò kobó, njeré déi lé bú bó ná ngwéh, njua kweéh.

26 Nuaá mé né ngòr mò hên ngweé, à dé seèn ménâ bó ngwéh doón, den nde né faá nùà yánè mé lé meè naâ gwà felè mbésebé nò.

27 Nu yeé baá neé, nòmò yeé baá cie yuo ber, fu yeé baá kobó taré, vela ñem som gwà sâ, gwà hèllè calé yuo.»

Terreb Yeésò

28 Yeésò yeé nde feh som bò nùàr mân, hiím laré bó doó doón.

29 Lòu sam, à lé bó ñjéh feh loóm naâ faá nùà ñjéh nò, à lé bó faá bò *ñjì-sòu nò fèh ná ngwéh.

8

*Nùà beén veèn déi taré soòm
(Mârk 1:40-45; Lúk 5:12-16)*

1 Yeésò suaga cuù ké te tòre ndò, bò nùàr ngún kem bele cu bú jomo.

2 Nùà beén veèn déi waà dé seèn, cemmé nde toò seèn, ye bú a: «Dé koò, mò wò né gwaán, wò nde né mè taré som, mè den cu ñagásé.»

3 Yeésò kema njií bú be yoòr ndò, ye bú a: «Mè gwaán aá kèn, taré yuò taré.» Beén nùà doò nyimé yuo doó sâ ndò.

4 Yeésò ye bú a: «Càŋ a bó wò tueé nuaré déi. Ndé lòm ké yoòr *ngàŋ sèmè, wò feh keéh bú yo yeè, wò haá bú sèmè faá Músi lo naâ tueé nò, te bò nùàr ñene kò seér teèn.»

*Nùà seé kwaá-taâb déi taré soòm
(Lúk 7:1-10)*

5 Yeésò yeé nde aá Kapernahûm yilá ndeé, kwaá-taâb bò Rôm bò déi ñgoró ndeè kwarè seèn,

6 ye bú a: «Kúkùr yeè, dé koò, nùà seé mò galé ñgaga le aá ké gwò, à né lom mé beén kwaré.»

7 Yeésò ye bú a: «Hin, béh nde, te mè taré som bú.»

8 Kwaá-taâb doò yeé ngweé aá môn, ye Yeésò a: «Dé koò, mè nuaá mé wò nde né ké lo seèn yilá, wúlú ngwéh. Kòmò ñjì cegé yeè léláŋ sòn, nde né nùà seé mò taré som.

9 Mè né koó ye, bò kokoò bò né mé terreb teèn. Lòu sam, mè né ka bò déi, bò déi né ka mò. Mè né mé bòŋ bò sójì beè. Mò mè ye déi a: Ndé mân! à nde. Mò mè ye cén déi a: Ndé! à nde. Mò mè ye nùà seé mò a: Bó mân! à boó ka ménâ nág ndò. Mò né mân, túé cegé yeè lòu, nùà seé mò nde né taré yuo.»

10 Te Yeésò yeé nde ngweé njií mân, hiím lo bú mbaá, à tueé njií mé bòó mé né jomo seèn ndò, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, ká te tàbè *Iserálà hên doón, mè gèh ndèm hên teèn ñéné ngúŋgwéh.

11 Mè tueé bí, bò nùàr yuo ndeé né kèb bà, mé kèb nyiib,* bó kwa gi bèh denè te *Lò Càṅe kwarè Abrahâm mé Isâk bô Jakôb,

12 sâ bòó mé Lò Càṅ sé né dé bòn, bó bó si njií aá ké cie te ndèndèn cibí, bèh kèṅ silí mé nyie yieé kuû.»

13 Yeésò tueé njií mé kwaá-taáb doô ndo, ye bú a: «Ndé cú yeé ké lo. Bú a, bó wò faá wò né temé yoòr mò kwaá njií sâ.» Nùà seé kwaá-taáb doô taré yuo beè nomo ndo.

*Bò beén bò ṅún taré sòòm
(Mârk 1:29-34; Lûk 4:38-41)*

14 Jomo sâ Yeésò nde ké lo Piêr. À wa ké teèn, sâ ṅunà Piêr né doó cer den, à né mé dùlù yoòr.

15 Yeésò kema njií bú beè, dùlù kem yuo bú yoòr. Ma doô komo wuo ter, bóó haá bú yáb.

16 Yeé baá liyilí, bò nùàr kem waà mé bò beèn bò ká yoòr Yeésò kókoó mbaá. À komo njií cegé né léláṅ sòn mbaá, bò càṅ tándulu né bó yoòr durá yuo bele, bò beén bò dónṅ taré yuo gi ndo.

17 Sâ ménâ dónṅ bóó gi né, te yuo faá Esáyà *sòn-Càṅ lé naá gií tueé nò, ye: «Dé seèn, à jòṅ weh né núr beèh, à ṅa weh beén beèh ndo.»

*Bòó mé gwaán né jomo Yeésò beleé
(Lûk 9:57-62)*

18 Bò nùàr yeé baá kwarè Yeésò ṅún, à ye: «Kwá béh sela yuo kela tub kèb yágà.»

19 *Njì-sòu déi ndeé ndo, ye bú a: «Nùà fèh-njèh, wò nde mene he, bélò nde né kóó.»

20 Yeésò ye bú a: «Hèn bò nyam bòn né mé gbàṅ, bò non mé fulu ndo. Kóó ye, *Huaán Nùàr dé seèn mé bèh cèrrè teèn sam.»

21 Mbòn Yeésò cén déi deèn ndo, ye Yeésò a: «Dé koô, kwá mè ndeé furú som tele mò ye.»

22 Yeésò ye bú a: «Bèlè lòm mè. Kwá ló bò komó nde furú bò mbeí bòn kóó.»

*Fu taré pam hunê
(Mârk 4:35-41; Lûk 8:22-25)*

23 Jomo sâ, Yeésò ṅaá yila te kome, bò mbòn seèn njií lo bú.

24 Fu taré kò die dùà te tub sâ ndo, né lom mé terreb kobó taré, né nòmò te kome pieém yií. Sâ Yeésò baá lóm.

25 Bò mbòn ṅoró nde kwarè seèn, bó nyimé bú, bó ye bú a: «Fehtoò beèh, béh nde aá kum le, yilí sòm yeé béh teèn.»

26 Yeésò ye bó a: «Bí môn veéh né dé kei wa? bò temé kuû bò!» À komo wuo ter ndo, à pam fu bô nòmò; pón die dùà dónṅ.

27 Geí lo bò nùàr mbaá, bó ye: «Hèn né gèh nùà kei, mé sòn seèn ṅweé bilí né mé fu bô nòmò mene wa?»

*Nùàr fà mé càṅ tándulu yoòr taré sòòm
(Mârk 5:1-20; Lûk 8:26-39)*

28 Bó wa yí sònò tuùb kèb yágà, te tàbè Gadarénà, bó kwa bò nuaré déi teèn fà; bó yuoó naá ké mäsou, bó ndeé né te bó bò Yeésò kwaré. Sâ nùà hèllè bô mbeí né gi mé bò càṅ jejelâ mân yoòr fà dónṅ, nùàr doó sâ kélá cú bèh mé veéh.

29 Bó yeé waà baá toò Yeésò, bó som hueh, bó ye bú a: «ṅunà Càṅ Dueè, béh bí né lè keé-re wa? Wò ká doó waà né te wò feh duóm béh gèr mé cu née le ye wa?»

30 Sâ bòn bò ṅuiāṅ kókoó mbaá né yab ké bèh ndónṅ-ndòn mân ṅalé yieé den.

31 Bò càṅ hèllè bòn baá-re Yeésò, ye bú a: «Mò wò nde né béh kwógó, kwógó yí sér béh ké lè bò ṅuiāṅ kíé.»

32 Yeésò ye bó a: «Bí fón gò!» Bó durá yuo kela gi ndo, bó nde yila nde ké lè bò ṅuiāṅ hèllè. Bòn ṅuiāṅ doô kem suagà ké cueè, bó sue yila nde ké te tube, bó kum le teèn.

33 Bò tèn ṅuiāṅ durá yuo gi ndo; bó nde cu ké lo, bó né bò nùàr njií mé la kelà naá felè bò tándulu bò tueé, bó né bó dé toò tueé ndo.

34 Yeé baá ménâ, bò loó bò kem yuo gi ké lo dónṅ, bó né yoòr Yeésò ndeé, te bó bó kwaré. Bó yeé ṅene aá bú, bó ye bú a: «Kúkùr yeé, yùò lè tàbè beèh yuoò.»

9

Nùà gule kuú déi taré sòm
(Mârk 2:1-12; Lûk 5:17-26)

¹ Yeésò yila cu kòm, sela nde cu lo seèn.

² Wa lo, bó jɔgɔ waà mé nùà gule kuú déi toò seèn, à né te ndagáa cer den. Yeésò yeé ñene, ye temé bɔ̀n dɔ̀n né lom yoòr nyí ménâ, à tueé njií mé nùà gule kuú doô, ye bú a: «Táre yo, huaán mò. Bò veên yeé gi aá wò mé njéh kèn.»

³ Te bò *njií-sòu yeé nde ñgweé njií mân, bó yila lè bɔ̀n ndugó beleè ye: «Nùà hên feh seèn faá Càn nɔ weh né dé kei wa?»

⁴ Yeésò ñene kɔ̀ múnò bɔ̀n ndɔ, ye bó a: «Bí veénsé mân munó né dé kei wa?»

⁵ Beè biì, taré kela né tueé ye: bò veên yeé gi aá wò mé njéh kèn, wa né: wùò ter, gègɔ̀ wa?

⁶ Bí kóo ye: ká doó dɔ̀n *Huaán Nùàr né mé terreb veên kulú sòm teèn.» À den cuú baá-re, ye nùà gule kuú doô a: «Wùò ter, wèh ndagá yeé, ndé á lo.»

⁷ Nùà hèllè komo wuo ter ndɔ, fɔ̀n gò loô seèn.

⁸ Veéh sie ñellé nùàr doó dɔ̀n, bó né Càn teèn seén yií, ye lòu sam, à né nùàr terreb ménâ haá ma.

Bèh Matíô yilá
(Mârk 2:13-17; Lûk 5:27-32)

⁹ Yeésò yuo doó sâ ndɔ, à nde ser toò. Wa beré déi, à ñene njií nuaré déi né ké gwò bèh seé seèn den den, à né kàgàlòn òlampòn weh. Yilí nùà sâ né Matíô. Ye bú a: «Yùò bèlè mè!» Matíô yuo bele bú ndɔ.

¹⁰ Yeésò yeé baá ké gwò Matíô yáb yieé, bò vevenê bò, mé bò wèh-kàgàlòn òlampòn bò déi kem wa cuú teèn ñgún, bó bó mé bò mbòn seèn né yáb bècéné yieé bilí den.

¹¹ Bò *Farisiên yeé ñene aá ménâ, bó ye bò mbòn a: «Nùà koô biì bó bò wèh-kàgàlòn òlampòn bò, mé bò vevenê bò yáb bècéné yieé bilí né dé kei wa?»

¹² Yeésò yeé ñgweé aá ménâ, ye bó a: «Bò beén bò né yeé mé koró nùà lèh kóo, dèn ñgwéh bò tetarê bò.

¹³ Bí ndé màn nyégé bò ñgòr hên maàn, né ter nyagá den ye: Mè gwaán kela né nùà kó-jerè mé nùà há-sèmè. Mè hên nde kuú naá bò vevenê bò ká yoòr mò yilá njií, dèn ñgwéh bò didilí bò.»

Bèh yáb joloò
(Mârk 2:18-22; Lûk 5:33-39)

¹⁴ Lòu sâ bò mbòn Jân Bàptis ndeè ye Yeésò a: «Bó né naàn mé béh bò *Farisiên né gi dé beèh yáb jolo, bò mbòn yeé dé bɔ̀n jòlò ñgwéh wa?»

¹⁵ Yeésò ye bó a: «Lòu mé bó sua yeé véh, mé si né doó samé den, bò mbeí nde né yáb jolo wa? Dé sâ ndóg. Mé njéh mene, bí kwá cieé déi, mɔ̀ bó ñgaá sòm aá bó siì fù beè, bó ndeè jolo ye bɔ̀n.

¹⁶ «Nuaré déi beéh cògò feê felè cògò dé cuúm téná làb njiì bèh. Mɔ̀ sam, dé feê nde né dé cuúm doô komo ñɔ̀ré sòm.

¹⁷ «Bó tàgà mé kulu feê lè ñguú cuúme si kwá bèh ndɔ. Mɔ̀ sam, ñguú hèllè nde né mbè doó velé ber njií, bó vu bilí be mé ñguú mene. Bó mbè mé kulu feê si seér yeé lè ñguú feê, te kér cú, mbè doó bèr ndé cú ndɔ.»

Nunà nùà koô déi bô ma mé lé naá cògò
Yeésò kema
(Mârk 5:21-43; Lûk 8:40-56)

¹⁸ Nùà koô déi waà, sâ Yeésò née mé bò nùàr ménâ tueé njií den; à cemmé nde toò seèn, ye bú a: «Huaán mò kuú aá kèn, à kuú née kuú ye. Mé njéh mene ndé kè mà njiì bú be yoòr, à nde né nyimé yuo.»

¹⁹ Yeésò komo wuo ter ndɔ, weh bò mbòn, bó bó bele sie bú.

²⁰ Sâ ma déi né doó sâ teèn; baá nyè mà yulá cùòb fà húóm né bú yoòr yuo den. À ñgoró nde yí jomo Yeésò, à kema weh sòn cògò seèn.

²¹ À né ké lè tueé den ye: «Mɔ̀ mè kema cegé mene lélán cògò seèn, nde né mè yilí sòm.»

²² Yeésò bele seér ndɔ, ñene bú, ye bú a: «Dé vèh, táre yo, wò né temé yoòr mò kwaá njií, wò taré yuo aá kèn.» Ma doó taré yuo doó sâ ndɔ.

²³ Yeésò wa ké lo nùà koô doô, sâ bòò mé tuaga yeé bené mé kú bó bò nùàr baá

lom doó ngún mbaá, bó né bèmè boó. Yeésò yeé ñene aá môn,

²⁴ ye bó a: «Bí yuò gí doó sâ doón, huaán njeré déi kú ngwéh, à cer né lóm.» Te bò nuàr yeé nde ngweé njií ménâ, bó kem sue bú yoòr mé séb.

²⁵ Bó yeé sòm keéh gi aá bò nuàr cie, Yeésò yila nde ké mí, à sie njií huaán vèh doó be ter; huaán doó komo den cu ter ndo.

²⁶ Ngóg dé sâ ngulí yon cu baá-re lò sâ doón.

Bò cùgò njolo bò déi fà taré soòm

²⁷ Yeésò yuo doó sâ ndo. À yeé baá beré déi kelá, bò cùgò njolo bò déi bô mbei duóòm bú jomo ngaré beleè, bó ye bú a: «Ŋunà *Davíd, kó yeé béh jere teèn.»

²⁸ Yeésò yeé baá ké gwò, bò cùgò njolo bò doó ngoró nde ké kwarè seèn ndo. À ye bó a: «Bí né temé kwaá njií ye mè né mé terrebe faá bèh mân teèn wa?» Bó ye bú a: «Nyea, dé koô.»

²⁹ Yeé baá ménâ, à kema njií bó be njolò ndo, ye bó a: «Bó bí faá bí né temé yoòr mò kwaá njií sâ.»

³⁰ Njolo boòn kwogò ñagá ndo. À luóm bó, ye bó a: «Càn a bó nuaré déi ngweé tieé.»

³¹ Mé njéh mene, bó ko lom né mé yilí Yeésò lè tàbè sâ doón saán yon goò.

Nuà sòn ndúg déi taré soòm

³² Bó yeé baá dé boòn mé gò, bò nuaré déi wa cuù mé nuà sòn ndúg déi ká toò Yeésò ndo. Nuà sâ lé naá mé tándulu yoòr; càn hèllè lé naá bú sòn yiín.

³³ Te Yeésò yeé nde kwogò sòm bú lè nuà doó mân, nuà hèllè duóòm keéh sòn tueé. Cili nuàr geí laré mé njéh doó doón, bó ye: «Béh née gèh dé hèn te tàbè *Iserála doón ñéné ngúngwéeh ye.»

³⁴ Bò *Farisièn den seér cuù dé boòn ye: «Mgbè bò tándulù bú terrebe mân haá né koó, à bò tándulu kwogò né mé njéh.»

Yeésò mé jere bò nuàr

³⁵ Yeésò né te bò loó kokoô mé tetôr mene kelá, à né ngòr Càn te *gwà sòu

feh bele, à né Njàgà Bagaà felè *Lò Càn se yon, à né bò beén dé kàn mé núr dé kàn taré sòm bele.

³⁶ À yeé baá cili nuàr ménâ ñéné, jere boó bú njéh. Lòu sam, bó lé naá doó mbaá homó ndab den; bó né lom faá bò mbieè mé nuà njéh teèn sam no.

³⁷ Yeé baá ménâ, à ye bò mbòn seèn a: «Yab boolé lom né ngún. Njéh cén, bò seé bò mé nde né ká lo kwaá bilí njií màgà ngwéh.»

³⁸ Bí bòn nuà njéh boòn, te à tema njií bò seé bò teèn, te bó kwa bilí njií bú mé njéh ká lo.»

10

Bò mbòn tebé yulà cùòb fà (Mârk 3:13-19; Lúk 6:12-26)

¹ Yeésò yilá bilí bò mbòn yulà cùòb fà doó, à jege haá bó terrebe te bó kwogò sòm bele bò nuàr càn tándulu yoòr, bó taré sòm bele bò beén bò, mé bò núr bò ndo.

² Yilí bò mbòn yulà cùòb fà sâ lé naá: Simón mé yilí seèn déi né cu Piêr, bô òm seèn André; bò ñunà Jebedé, Ják bô òm seèn Jân;

³ Filíp bô Bartelemí; Tomás bô Matíò nuà wèh-kagàlòn lampôn; Ják ñunà Alfê bô Tadé;

⁴ Simón nuaá mé gwàn bèh dé mé bò kin den felè bò loó bò doó; mé Júdàs Iskariô, sàrnýe Yeésò.

Bò yulà cùòb fà bò ké cie temá njií (Mârk 6:7-13; Lúk 9:1-6)

⁵ Yeésò tema sòm bò yulà cùòb fà bò sâ ndo, à luóm ye bó a: «Bí té lè tàbè bòó mé *Júf sam ndé, bí té lè loó déi te tàbè *Samarí yilá ndo.»

⁶ Bí ndé lòm yoòr bò *Iserála, bó né dé boòn faá bò mbieè mé né lòu leér le no.

⁷ Bí túé gò ngòr Càn ceceér, bí júée bò nuàr a: Càn baá mbàm seèn ká kwarè boòn si njií ma.

⁸ Bí taré sòm bèlè bò beén bò, bí né bò komó nyimé sòm, bí né bò beén veèn bò taré sòm bele, bí kwogò sòm bèlè bò nuàr

tándulu yoòr ndɔ. Bí terreb kwa né dé lòn, bí ndé bó cú ká dé lòn ménâ ndɔ.

⁹ «Mɔ bí baá mé gò, bí té kàgàlòn beè wèh siè; né mene tò mò kàgàlòn, bí té beè wèh siè.

¹⁰ Bí té ba beè wèh siè; bí té cògò su fà mé débágá beè wèh siè; bí té cùgò beè wèh siè ndɔ. Bí kóo ye, nùà seè yieé né mé seé seèn.

¹¹ «Mɔ bí wa baá te loó déi, bí fón lòm nuaá mé gwaán né bí weèh, bí cer teèn. Bí cèr lòm lo nùà sâ. Mɔ cieé gò bìi wulu baá, bí yuo cu.

¹² Mɔ bí nde aá gwò yilá, bí júée bò gwà bò a: Kùsèm, ðólê a dèn mé bí ma!

¹³ Mɔ bó né gwaán, sâ ðólê bìi nde né bó kwa. Á, mɔ bó né bí beròn, bí jógó yùò cú mé ðólê bìi.

¹⁴ Mɔ bí wa beré déi, bó bí wèh ñgwéh, bó tie te ñgòr bìi félá nji ñgwéh, bí yùò kwá lo bó ðóo. Mɔ bí baá doó sâ yuo, né mene gwà, né mene loó déi, bí kàrè sòm gí fùfù bòòn gulè bìi karè.

¹⁵ Mè né tueé ye bí a, lòu ju tenâ, gèr ñene kela nde né loó hèllè mé *Sòðòm bò *Gòmôr.»

*Gèr mé bó nde né bí feh keéh
(Mârk 13:9-13; Lùk 21:12-17)*

¹⁶ À den cuù ye bó a: «Bí né ñgweé wa, mè bí hèn yi njií né faá bò sòrñgan lètenè bò ñgùè nɔ; bí dèn lòm dene kónkòon faá sàb nɔ; bí den mé sòn fuù faá vògòb ndɔ.

¹⁷ Bí dèn làn, bí kóo ye, bò nùàr nde né bí te *mbàgà juù mé sòn fuù jógó njií, bó nde né bí núr ké *gwà sòu bòòn tegé ndɔ.

¹⁸ Bó nde né bí ké toò bò kokoò bò mé bò mgbèémgbè mgbómé njií, ye bí né bò nùàr mò fí. Sâ ðóo, mè ye te bí den nyegé cu ye baá-re bò sòn mò ké toò bòòn mé toò bò Càñ-kò ndɔ.

¹⁹ Sâ mɔ bó baá mé bí ké te mbàgà juù jógó ndeé, njií mé bí nde né sònò tueé ðóo, bí té nyàmè. Lòu sâ Càñ nde né bí bò ñgòr sònò tueé kwaá gí.

²⁰ Bí kóo túé ndé ñgwéh, Cúcuí Tele bìi ké te vulúu tueé nde né sòn bìi kóo.»

²¹ À den cuù ye bó a: «Dìm bò bei nde né yo bòòn go kuú, te bó wula bó wulà. Bò tele nde né bò huaán go. Bò huaán nde né yoòr bò teleè ñaár die; bó go sòm bó, te bò nùàr wula taré bó ménâ ndɔ.

²² Bò nùàr nde né bí felè mò bunó kum. Mè tueé bí, nuaá mé nde né ðóo yoló komo gí, yili yuo nde né kóo.»

²³ À den cuù ye bó a: «Mɔ bó né bí lè loó déi bunó, bí dùlà ndé sèr te loó déi. Mè né tueé ye bí a, bí ndeè bò loó te tàbè *Iserála hèn ðóo yòn làrè ndé ñgwéh, mé *Huaán Nùàr née cú ñgwéeh ye.

²⁴ «Mbòn a, dèn méné naàn, à kóo taré kélá ñgwéh mé ñgàñ. Nùà seè dèn méné naàn, à tele seè seèn taré yógó ñgwéh ndɔ.

²⁵ Mɔ mbòn den wa né faá ñgàñ nɔ, bú a, sèsamè. Mɔ nùà seè né faá nùà koò seèn nɔ den waá, bú a, sèsamè ndɔ. Mè tueé bí, mɔ bó né mè nùà koò bìi “mgbè bò tándulù” yilá, sé tagá bí bò jomo bò mò wa?»

*Nuaá mé bí nde né veéh
(Lùk 12:2-7)*

²⁶ À den cuù ye bó a: «Sâ, bí té bó mbaá vèh dèn; bò ñhèh lèrrèb ðóo nde gi né cie ñené yuo; bò ñhèh dé nénâb ñené yuo kela gí bèsonè ménâ ndɔ.

²⁷ Bò njií mé bí né ká sònò mò bèh cibì ñgweé gí ðóo, bí ndé túé bèh ñagâ. Bò njií mé bí né lòu ñgweé naáb hèn ðóo, bí ndé yieè dèn ké felè gwà.

²⁸ Bí té bò wúlá-nùàr bò vèh; bó wula lom né léláñ ñgàñ yoòr, sâ gi aá, bó yòn wúlá kó ñgwéh. Bí vèh sér Càñ nuaá mé nde né gùm nùàr mé yòn mene te we taré ñgie njií.

²⁹ «Hèn faá bò tásuagár doò, mɔ bó domó laáb mene bó fà, bó go sòm kóbò cén, nde né nùàr yulá wa? Mé ñjéh mene, cén déi lètenè bòòn mbaá lèr lè bèh, bó né gi njolò Tele bìi.

³⁰ Sé tagá bí wa? Mè tueé bí, né mene bò yúlí feèh bìi, né gi njolò seèn.

³¹ Bí té mbaá vèh kú, kela né bí te mbei yuií mé dà m bò tásuagár hèllè.»

Yeésò gwaân mé Yeésò ηγοών
(Lûk 12:8-9)

³² «Nuaá mé né mè cie toò bò nùàr gwaân njií δοόν, loú sâ mè nde né bú toò Tele mò ké te vulúu gwaân weh ndo, ye né nùàr mò.

³³ Nuaá mé né mè toò bò nùàr ηγοών δοόν, mè nde né bú toò Tele mò ké te vulúu ménâ ηγοών ndo.»

Yeésò yìè kèrrè
(Lûk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ «Bí té mùnò ye mè ká te wónje ndeè né bò nùàr dolé haá. Mè tueé bí, né seér salé.

³⁵ Mè ndeè nùàr bô tele kerré kwaá; huaán dé vèh bô meí kerré kwaá; vèh bô makò kerré kwaá ndo.

³⁶ Nuaré déi bô mbei nde né mé gwà cên, déi nde né mbei bunó.

³⁷ Nuaá mé gwaân kela né tele seèn mé mè, nùàr mò wúlú ηgwéh. Nuaá mé gwaân kela né meí seèn mé mè, nùàr mò wúlú ηgwéh. Nuaá mé gwaân kela né ηuna seèn mé mè, nùàr mò wúlú ηgwéh ndo.

³⁸ Nuaá mé touí gèr seèn jógó wèh ηgwéh, à mè bèlè ηgwéh δοόν, nùàr mò wúlú ηgwéh.

³⁹ Nuaá mé né yòn seèn mé feh seèn gagá kwaá, nde né bú leér loó. Nuaá mé né dé seèn cio felè mò ηγοών seér, nde né yòn kwa.»

Sàgà dé ké te vulúu
(Mârk 9:41)

⁴⁰ «Nuaá mé né bí sie nyegé δοόν, sie nyegé né mè; nuaá mé sie nyegé né mè δοόν, sie nyegé né Nuaá mé lé temà naâ mè ndo.

⁴¹ Nuaá mé né *sòn-Càn déi sie nyegé, ye Càn bú temà naâ kòó δοόν, nde né sàgà faá bò sòn-Càn bò nò kwa. Nuaá mé né nùà dilí sie nyegé, ye né nùà gècên δοόν, nde né gèh sàgà bò gècên bò kwa.

⁴² Mè né tueé ye bí a, nuaá mé kwe haá cegé mene huaán déi lètenè bò mbòn mò

hèn lélán nòmò, ye né mbòn mò, nùà sâ nde né sàgà kwa.»

11

Bò tebé bò Jân
(Lûk 7:18-35)

¹ Yeésò yeé feh gi aá bò mbòn yulà cùòb fà doò faá bèh ménâ, à δοόν gò ndo, à nde ηγορ Càn lè loó mé loó tueé yon, à né bò nùàr feh.

² Sâ Jân Bàptîs né cu sâ ké gwà cibì. Jân yeé ηgweé njií bò nùàr baá felè seé *Kristò tueé den, à tema njií bò mbòn seèn déi ké teèn, ye bó a:

³ «Bí ndé bíe ke ye bú a: Né bú mé béh né kela den doò wa, dé béh kèlâ sèr nùà dé hiín wa?» Bó nde ndo, bó wa.

⁴ Yeésò ye bó a: «Bò njií mé bí né ηgweé, mé bí né gi ηené hèn δοόν, bí ndé túé jí mé Jân ménâ,

⁵ bí júée bú a: bò cùgò njolo bò baá njolo ηené, bò gule kuú bò baá go, bò beén-veèn bò né taré yuo bele, bò tándúg baá ηgweé, bò komó baá lè cio nyimé yuo bele, bò saám bò baá Njàgà Bagaà ηgweé ma.

⁶ Wa nuaá mé temé yoòr mò sòm ηgwéh δοόν nde né samésé den ma.»

⁷ Bò mbòn Jân yeé nde cu aá, Yeésò duóm ye bò nùàr njèh felè Jân tueé ηagâ, ye bó a: «Bí lé ké ya dueè nde ηené naâ kei wa? Fu lé kobo jilí deén naâ gui wa? Háye ndo!

⁸ Á, bí lé ké sâ ke deén naâ kei wa? Bí lé ηené naâ nuaré déi mé cògò nyàgàm yoòr wa? Bòó mé su yeé cògò nyàgàm bòn yuo yeé ké mbàm ndo.

⁹ Á, ké ya dueè nò, bí lé ndeè naâ dé kei wa? Bí lé ye te bí ηene *sòn-Càn déi wa? Mè tueé bí, né sòn-Càn sâ bòn. Njèh cén, bí kòó ye nùà dé sâ né sòn-Càn yogó keéh.

¹⁰ Lòu sam, Jân dé seèn né nùà tebé mé bó lé naâ felè seèn nyagá kwaá ye: Càn ye, nyí nde né nùà tebé nyí toò yeé temà njií, te à toó nyegé wò ceér.»

¹¹ À den cuè ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, bèh lo mé wón lo deén naâ, bó lo

née nùà koò déi faá Jân Bàptís no ñàr ñgúñgwéeh ye. Mé ñjéh mene, te *Lò Càṅe né mene huaán dé maàn, à ham kela seér cu né koó mé Jân.

¹² Bèh léi mé Jân Bàptís lé tueé duóóm naâ ñgòr Càṅ, tóg nde wa hên, Lò Càṅ né lom mé taáb kwaré ndeé; bò taáb bò ye ko bó yieé bú yieè.

¹³ Dàm bò sòn-Càṅ bò lé naá gi felè Lò Càṅ tueé; mvù Músì tueé cu felè seèn môn ndo, te nde wa ye mé nàm Jân.

¹⁴ Ñgweéh bí né yeé *Elí kela den wa? Mò bí nde né gwaán, mè tueé bí Elí sâ né Jân.

¹⁵ Nuaá né mé tie, bú a, ñgwé nyégé ñgòr hên bagasé.»

¹⁶ À den cuè ye bó a: «Cafanê bò nùàr den né faá kei wee? Mè tueé bí, bó den né faá bò huaán mé né ké mbartogô vògò den no; bò déi né mé bò mbeí tueé ñjií, ye bó a:

¹⁷ Béh né mé téré mbaá tuagá kuú, bí ñgò ñgwéh! Béh né mene bò bené kújerè genné, bí yúé ñgwéh ndo! Bí ye: bó sà bá naàn wa?

¹⁸ Wanóṅ Jân yeé waà, à sér yíé ñgwéh, à mbè ñjé ñgwéh, bó ye: À né mé tándulu yoòr.

¹⁹ *Huaán Nùàr yeé waà dé seèn, à yieé sér, à ñueé mbè, bó den cuè ye: Nùà hên ko lom né yieé mé ñueé; à né mbeí bò vevenê bò mé bò wèh-kàgàlòṅ làmpòṅ bò mene! Mé ñjéh mene, mè tueé bí: seé Càṅ né gi tueé ñagá, ye kékòṅ Càṅ yila né teèn.»

Bò loó dúágá-tieè déi
(Lúk 10:13-15)

²⁰ Jomo sâ, bò loó mé Yeésò lé naâ fém teèn kókoó bóó, à duóóm bó nde ñjií. Lòu sam, bó lé dene bóòn kwéh sér ná ñgwèh.

²¹ À ye bó a: «Wò loó Korasêṅ, wò nde né meí bò gèr ñené! Becaída, wò nde né gèr ñené ndo! Mò gèh fém mé lé bóó naâ lètenè bií hên sé bóó naâ ké Tír bô Sídòṅ, mè tueé bí, dàb mé bò nùàr ké sâ sé lo temé kweéh seér gi aá kèn, bó yií wè, bó

su tou, te feh keéh ye bó kweéh seér aá temé.

²² Mè tueé bí, lòu ju tenâ, gèr dé bií taré kela nde né koó mé dé Tír bô Sídòṅ hèllè.

²³ Déi né cu wò Kapernahûm. Wò munó né ye, nyí nde né ké te vulúu ñgulí waá wa? Ndóg, mè tueé wò, bó wò ba ñjií seér nde né ké ndugo bò càṅ. Mò gèh fém mé lé bóó naâ lètenè bò nùàr yeé hên sé lé bóó naâ ké *Sódòm, loó hèllè sé née teèn ye.

²⁴ Mé gècèn mene, lòu ju tenâ, ju dé yeé nde né dé Sódòm taré yógò ndo.»

Dù beè Yeésò kwaà
(Lúk 10:21-22)

²⁵ Jomo sâ Yeésò deèn ndo, ye Tele a: «È môn, Tele mò, vulú bô tàbè né gi beè yeé, mè vra baá wò! Lòu sam, ñjií mé né ñjolò bò kógòn bò mé bò lo bò cibi mbaá leér den, njua yeé mé wò bó feh keéh seér né mé bò huaán tètòr mân.

²⁶ È môn, Tele mò! Sâ né ñjií mé wò gwaán nè.

²⁷ «Mè tueé bí, Tele mò ñjèh doṅṅ kwaá lo gi né beè mò. Mé ñjéh mene, nuaré déi kó ñgwéh ye: hên né Huaán; gi cu né ka Tele. Nuaré déi kó ñgwéh ye: hên né Tele ndo, gi cu né ka Huaán mé bóó mé Huaán né bó Tele feh doò.»

²⁸ Jomo sâ, ye bó a: «Bí bóó mé seé né bí felè mbiín den doṅṅ, bí ndé gi ká beè mò, te bí kwa dù.

²⁹ Bí ndé màn ñjèh ká beè mò. Lòu sam, mè né mé temé dolé mé kó-jere lè, temé bií nde né lè die.

³⁰ Tòu dé mò taré ñgwéh; seé mò bí líé yógò ndé ñgwéh ndo.»

12

Lùà lòu sòu kwalé yieé
(Mârk 2:23-28; Lúk 6:1-5)

¹ Cu déi lé naâ teèn, sâ bò Yeésò né te ñueéh yolò go kelá. Lé naâ *cieé sòu ndo. Cùè yeé baá bò mbòṅ seèn sie, bó yila lùà kwalé weèh, bó né segé yieé.

2 Bò *Farisiên yeé ñene aá ménâ, bó ye Yeésò a: «Kè kú bò mbòñ yeè kán. Ñgweéh *sóú beèh né yíin ye, loù sóú bó té ménâ bó wa?»

3 Yeésò ye bó a: «Njií mé *Davíd nùà njèh lé naâ bóó doô, bí nées jáñé kè ñgwéeh ye wa? Loù sâ cùè lé naâ bó bò nùàr seèn sie,

4 à yila nde te gwà Càñe, à nde jògò weh yáb mé bó lé kwaá loò naâ ké toò Càñ, bó bò nùàr seèn yieé. Sâ bí né kóó ye, né yeé jolo, bò *ñgàñ sèmè yieé cegé yeé kóó.

5 Sóú Músi né cu beré déi ménâ tueé ndo ye: loù sóú, bò ñgàñ sèmè nde né seé ké gwà Càñ koò bóó, bó *cieé sóú tán ndé ñgwéh; mé njéh mene, sóú bó siè ndé ñgwéh ndo. Bí nées dé sâ jáñé ñéné ñgwéeh ye wa?

6 Mè tueé bí, kwarè biì hèn den den né njií mé né gwà Càñ sâ yògò keéh.

7 Ñgweéh né te mvù Càñe nyagá den ye: Mè gwaán kela né nùà kó-jerè mé nùà há-sèmè. Mò bí sé la né ñgòr sâ ñgweé kóó, bí sé la bò sòn fuù bò mbaá siè ná ñgwèh.

8 Bí kóó ye, *Huaán Nùàr né cieé sóú yògò.»

Nùà be ñemâ déi

(Mârk 3:1-6; Lùk 6:6-11)

9 Yeésò yeé yuo aá doó sâ, à yila nde te *gwà sóú bóòn.

10 Sâ nùà be ñemâ déi né gwò sâ ndo. Bó bie njií ye Yeésò a: «Sóú beèh ye taré sòm nùàr loù sóú taré wa?» Sâ bó ye te bó sie bú teèn.

11 À deèn ndo, ye bó a: «Hèn mò lètenè biì mbieè nuaré déi die suaga ké dòù loù sóú, mé gi cegé né ka bú mé njéh sâ, à bú loù sâ beè nomo sòm kéh ndé ñgwèh wa?

12 Á, sé tagá nùàr wa? Sâ mò né mân, sóú beèh tueé né ye, béh bó bagaà loù sóú bóò.»

13 Jomo sâ Yeésò tueé njií mé nùà be ñemâ doô, ye bú a: «Nèbbè be yeè nebbè.» Nùà hèllè nebbé be ndo, be seèn taré yuo, den cu ka faá kèb déi no.

14 Te bò Farisiên yeé nde ñene njií ménâ, bó kem yuo kela gi cie, bó nde sòn nyogò, te bó wula sòm Yeésò.

Nùà seé Càñ

15 Yeésò yeé ñgweé aá ménâ, à kwaá lo bó doó sâ, à foón gò seèn. Cìli nùàr kem bele cu bú jomo ndo. À né bò beèn bò doón taré sòm gií.

16 À né bó luóm, ye bó a: «Càñ a bó bí tueé sòm ndègè mò cie.»

17 Sâ doón bóó gi né te yuo faá Esáyà *sòn-Càñ lo naâ tueé no, ye:

18 «Càñ ye: Hèn né nùà seé nyí, nyí bú balé sòm né mé be nyí, né huaán yíé-temé nyí, à né nyí temé lè bóó nooré.

Nyí nde né bú Cúcuí nyí yoòr nyeén kwaá, te à feh bò nùàr ceér dilí, bó ju beè nyí diè cú.

19 À togo mé nùàr mbembaá nde gò ndé ñgwéh,

à njèh lòù ñgárá ndé ñgwéh.

Né mene te kpoñe, bó hueh seèn teèn ñgwé ndé ñgwéh ndo.

20 Gor né mene gobosé, à bú siè kwá sòm ndé ñgwéh.

Lâm yuúm le mene lòù, à bú nyímé sòm ndé ñgwéh.

À bóó den nde né méménâ

tóg te be gècèn seèn yuo ña ter.

21 Te lò nùàr doón kwaá njií gi ndèm yoòr seèn ndo.»

*Bò *Farisiên ye Yeésò seé bóó né mé terre *Sátàn*

(Mârk 3:22-30; Lùk 11:14-23)

22 Bó weh waà mé nùà cùgò njolò déi ká yoòr Yeésò ndo. Nùà hèllè né cu mùmúr; né càñ tándulu bóó né bú ménâ kóó. Yeésò taré sòm bú; à duóóm sòn tueé, à ñene njolo ndo.

23 Hiím laré bò nùàr doó doón; bó ye: «Bí ye hèn Ñunà *Davíd sam á?»

24 Te bò Farisiên yeé nde ñgweé njií mân, bó den seér cuù dé bóòn ye: «Nùà hèn bò tándulu mé feh seèn kwógó ñgwéh. *Beljebu, mgbè bò tándulù, bú terreb ménâ haá né kóó.»

²⁵ Yeésò kò gi múnò bòn ndò, ye bó a: «Né mene lè lò mgbè dé heè, mò bò nùàr né lètenè bòn kerré kuú, lò sà nde né tób yuo. Né mene lóó, né mene mbàgà déi, mò bò nùàr né lètenè bòn kerré kuú, sà bó nde né kum yuo!

²⁶ Mò Sátàn hèn kwògo den cu né Sátàn mbeí seèn kóó, sà Sátàn lege kuú cu né mé ngàṅ yoòr seèn. Mò né mân, sà lò seèn tób yuò ndé ṅgwéh wa?

²⁷ Mò sé né gècên, ye mè tándulu kwògo né mè terreb Sátàn, sà dé bò ṅuna biì nò, nèi bó terreb haá yeé kóó, bó kwògo tándulu mé njéh wa? Bí kwá biì nòón, bò ṅuna biì sie nde né bí nyeén kóó.»

²⁸ À den cuù ye bó a: «Mè bò tándulu kwògo né mé terreb Cúcuí Càn. Sà bí kóó ye: Mbàm Càn die waá baá ká yoòr biì kèn.»

²⁹ À den cuù ye bó a: «Mò nùà gwà né mé terreb yoòr, nuaré déi gwò seèn mbaá yílá ndé ṅgwéh, à nde yíb ṅuob, kò à jògò kaga gi aá nùà gwà hèllè kèn, te à ṅuob ye bú.

³⁰ Mè tueé bí, nuaá mé jomo mò sam, né nùà bònò mò; nuaá mé mè nùàr teèn bílí gàm ṅgwéh, né nùà ṅéllé-nùàr ndò.

³¹ Mè cicie hèn tueé njií né dé cì, ye bí a: nùàr a, bó mene gèh veèn dé heè, bú a, júé mene yilí Càn, Càn nde né doó kulú njií gií. Nuaá mé dé seèn jue seér né Cúcuí ṅagá, bó veèn seèn lè kulú sòm ndé ṅgwéh.

³² Nuaá mé né *Huaán Nùàr jueé, bó nde né veèn seèn doó kulú njií. Nuaá mé dé seèn jue seér né Cúcuí ṅagá, bó veèn seèn lè kulú sòm ndé ṅgwéh dé ndòg. Né mene cafanê, ndeé né mene ké jomo, mban le nde aá mòn dé nyèmà mé nyèmà.»

Tou dé kàn mé tàb seèn
(Lúk 6:43-45)

³³ Yeésò den cuù ye bò nùàr a: «Nuaá mé gwaán né tàb bagaà, à dobo tou dé bagaà ndò; mò bí dobo né tou veèn, bí kwa cu nde né tàb dé veèn ménâ ndò.

Bó kèkènè tou dé kàn ṅene kò né mé tàb seèn.

³⁴ Gèh ṅgòbò faá bí nò! Bí biì ṅgòr bebagaà sònò tueé keéh nde né he mé jéré-temé biì doò? ṅgweéh sòn seèn tueé né njií mé goón den né ké te temé wa?

³⁵ Nùà bagaà bò njèh bebagaà sòm weh yeé lètenè bò njèh seèn dé bebagaà; nùà veèn sòm weh yeé dé seèn lètenè bò njèh seèn dé vevenê ndò.

³⁶ Mè tueé bí, lòu ju tenâ, bò mamvuan ṅgòr mé sòn lé naá giì mbembaá fela njií doón, nde gi né lòu sà cie kulu yuo.

³⁷ Bó ju yeé tena nde né faá leba yeé lé tueé naâ nò, wò nde né-re mvelé wa, wò nde né die wa, né beè yeè.»

Bèh fém beè Yeésò bieé

(Mârk 8:11-12; Lúk 11:29-32)

³⁸ Yeé baá ménâ, bò *njí-sòu mé bò *Farisiên déi ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh, béh gwaán né fém cén beè yeè ṅenê, te béh kò ye Càn wò terreb haá né kóó.»

³⁹ Yeésò ye bó a: «Bò cafanê bò né lom bò jéla-temé bò: bó temé yoòr Càn mbaá kwá njí cú, kò bó ṅene né fém, sà ye. Mè tueé bí, bó ṅéné ndé cú, faga le aá te fém mé Càn lo bóó naâ yoòr Jonâs *sòn-Càn doò.

⁴⁰ Gèh dé mé Jonâs lé ceér naâ lè ṅgò cieé tagár doò, *Huaán Nùàr cer nde né dòu cieé tagár ménâ ndò.

⁴¹ Lòu téná-juù, bò Ninivè bò nde né ter kem wuo, bó sie bò cafanê bò nyeén. Lòu sam, bò Ninivè bò lé naâ dé bòn ṅgòr Jonâs ṅgweé, bó kweéh seér temé. Sà nuaá mé né Jonâs yògò keéh né gi kwarè bò cafanê bò teèn. Mé njéh mene, bó temé kwéh sér ṅgwéh.

⁴² Kwá nòón, lòu-téná juù, mgbè dé vèh mé lo deén naâ ké túno, nde né ter komo wuo, à sie bò cafanê bò nyeén. Lòu sam, à lo yuoó naâ tóg ké kundun, bèh mé tàbè bô vulú né teèn kwaré, à ndeè bèh ṅgòr kògòn sònò Salomôn ṅgweé. Sà nuaá mé né Salomôn yògò keéh né gi kwarè bò

cafanê bò teèn. Mé njéh mene, bó né lòu saán seér.»

Càṅ tándulu mé baá yoòr nùàr cuú cuú (Lùk 11:24-26)

⁴³ «Sâ càṅ tándulu déi lé naâ lè nuaré déi dula yuo kelá, à nde ké ya dueè, à né bèh cèrrè te hobó ñemâ fòón gò. Mé njéh mene, à bèh cèrrè kwà ṅgwéh.

⁴⁴ Yeé baá ménâ, à ye: Kènê, nyí nde cu nde aá ké lo, lè nuaá mé nyí lé yuoó naâ teèn doô. À wa, sâ gwà née lòu mbaá den den ye, bó fò gi aá, bó te nyegé gi aá bèh denè gwò ndo.

⁴⁵ À yeé ñene aá ménâ, à nde yilá fòón cu bò càṅ déi téhbeh mé né bú jelá yogó, bó bó waà, bó bilí yila nde lè nùà hèllè. Nùà doô die cu péb; beén seèn taré yogó keéh cu dé jomò.» Yeésò yeé tueé gi aá mân, à den cuú ye bó a: «Dé bò cafanê bò mé jélá-temé bòn doô, nde cu né ménâ nág.»

Mei Yeésò mé bò òm Yeésò (Mârk 3:31-35; Lùk 8:19-21)

⁴⁶ Mei Yeésò mé bò òm Yeésò waà, sâ Yeésò née mé bò nùàr mân tueé njií den ye. Bò meí seèn njobá le yí cie, ye te bó tueé bú njií.

⁴⁷ Nuaré déi tueé Yeésò ndo, ye bú a: «Meí yeé bó bò òm yeé né wò yí cie njobá ke den, bó gwaán né wò njií tueé.»

⁴⁸ Yeésò ye nùà doô a: «Meí mò né neì, bò òm mò né bò neì wa?»

⁴⁹ Jomo sâ, à me njií bò mbòṅ seèn mé be, ye nùàrè a: «Meí mò mé bò òm mò né seér bò hèn bò.»

⁵⁰ Bòó mé né sòn Tele mò ké te vulúu ṅgweé doón, bò òm mò, bò tie mò, bò meí mò né bó.»

13

Kàn felè nùà vù-gèh (Mârk 4:1-9; Lùk 8:4-8)

¹ Lòu sâ Yeésò yuo ké lo, à nde den seér ké dùà sòn tuùb njèh feh den.

² Cìlì nùàr ṅgún bilí nde gi teèn. À yeé ñene aá ménâ, à ṅaá yila te kome, à den nde doó, sâ cìlì nùàr baá gi sòn nòmò teé den.

³ À duóóm bò nùàr njèh kókoó mbaá te kàne silí keéh, ye bó a: «Nuaré déi lé ndeè naâ ké ñueh bèh gèh vuú.

⁴ À yeé baá gèh vuú, kèb déi sue le ceér dueè. Bò non waà, gwaré yieé sòm.

⁵ Kèb déi nde sue yila te kèrré taâ, bèh sâ tàbè teèn màgà ṅgwéh. Ba yuoó wágácén ndo.

⁶ Lou yeé baá li, ñema yuo cu. Lòu sam, bèh jògòb yií lé teèn ná ṅgwéh.

⁷ Kèb déi nde sue yila lètenè bò ṅgobó deduanê, ba yuo ter. Yeé baá kulá, bò ṅgobó deduanê hèllè lané wula sòm.

⁸ Kèb déi nde dé seèn sue yila bèh tàbè bagaà, ba yuo kelà, wa tàb: tab déi mvum teèn yuií, tab déi yulà ténjén, déi yulà tagár.»

⁹ Yeésò den cuú, ye bó a: «Nuaá né mé tie, bú a, ṅgwé nyégé ṅgòr hèn bagasé.»

Yeésò ṅgòr te kàne si keéh né dé kei? (Mârk 4:10-12; Lùk 8:9-10)

¹⁰ Jomo sâ bò mbòṅ seèn ṅgoró nde kwarè seèn, bó ye bú a: «Wò bó ṅgòr te kàne ménâ si gi né dé kei wa?»

¹¹ Ye bó a: «Dé bií, ṅgòr felè *Lò Càṅ mé Càṅ lo naâ lòu leér kwaá doô, Càṅ né bí ceér feh te bí ṅgweé komo. Dé bòn môn sam.

¹² Mè tueé bí, nuaré déi nde gi né mé njèh beè, bó haá sagá cu bú déi teèn, te merré den bú beè lòu. Nuaré déi dé seèn mé njèh beè sam nde ṅgweéh, né mene dé maàn mé à né mé njéh doón, bó nde né bú beè horó sòm.

¹³ Mè bó te kàne silí keéh den né dé cí. Lòu sam, bó né mbaá ke den, bó ñéné ṅgwéh; bó né mbaá felá den, bó ṅgwé kó ṅgwéh ndo.

¹⁴ Yeé baá mân, yuo baá-re felè bòn faá Esáyà *sòn-Càṅ lé naá gií tueé nò ye: Dé felá, bí nde gi né bagasé felá nyegé, bí seér ṅgwé ndé ṅgwéh lòu.

Bí nde gi né bagasé ke den, ndóg bí seér ñéné kòmò ndé ṅgwéh.

¹⁵ Lòu sam, temé bò nùà hèn baá gi lè manjwan,

te bó mùnò kòmò cú.

Bó duagá baá tie kèn, te bó mé tie ṅgwé cú.

Bó lier aá njolo, te bó mé njolo ñéné cú.
Te bó ká yoòr mò ndé sér cú
te mè bó táre sòm cú ndo,
jue mè Càṅ dueè.

16 Dé bìi, njua bìi wa: njolo bìi né ñené,
tie bìi né ṅweé.

17 Mè né tueé ye bí a: dà m̀ b̀ sòn-Càṅ b̀
mé b̀ didilí b̀ kókoó mbaá lo ye te bó
ñene faá bí né ñené hên, ndóg. Bó ye te
bó ṅweé kwa faá bí né ṅweé hên, ndóg
ndo, doón lé naá gii bó líim.»

Kàn nùà vú-gèh seè
(Màrk 4:13-20; Lùk 8:11-15)

18 «Bí ṅwé nyégé kwòm kàn nùà vú-
gèh doò bagasé:

19 b̀ó mé né ṅòr felè Lò Càṅ ṅweé,
bó ṅwé kòmò ṅwéh doón, né gi faá
kpṛṅ ceèr mé gèh lé sue leé naâ teèn cie
doò. Nùà b̀nò yeé waà, à luaga sòm gi
bó gèh ñèh sà lè ndo.

20 B̀ò déi felá né tàbè kèrré taà mé gèh lé
sue yilà naâ teèn doò ndo: bó nde né ṅòr
Càṅ ṅweé, bó gwaán nyegé mé vógó-
temé mene.

21 Ñèh cén, ṅòr sà jògob lè b̀òn yí
ṅwéh; bó gwaán lom né cuúr cén mbaá.
Gèr sé yeé baá bó te ṅòr Càṅe coró, b̀
nùà né bó mé ñjéh bunó, bó cuaré yuo
wúwágá.

22 B̀ó mé né lètenè b̀ ṅobó deduané
sue yilà doò né b̀ó mé né ṅòr Càṅ
ṅweé, bó nyamé le mé *wón, bó né te
ṅulù wónje faá bó gwaán né nò samé
ndeé, né mé bó bele ndeé ndo. Nde nde
b̀ ñèh hèllè karé wula sòm njií ṅòr Càṅ
lè b̀òn, bó le cùr.

23 B̀ò nuaré déi dé b̀òn den né faá b̀
gèh mé bó vuú né te tàbè bagaà nò. B̀
sà b̀ né ṅòr Càṅ ṅweé, bó né ṅweé
nyegé. Yeé baá ménâ, bó né tàb waá
ndo; tab déi mvum teèn yuií, tab déi yulá
ténjén, déi yulá tagár.»

Kàn felè nyure veèn déi

24 Yeésò si cu bó kàn déi, ye bó a: «Lò
Càṅ den cu né faá nuaré déi lé naâ gèh ké
ṅueh seèn vuú nò.

25 Cíbiteèn, b̀ nùàr yeé baá gi lóm, nùà
b̀nò seèn nde gui teèn naáb ko yíi bele,
à foón gò seèn.

26 Jomo sà gèh doò ba yuoò, kula gi. Yeé
baá velé, gui haá feh ndo.

27 B̀ò seè b̀ seèn yeé ñene aá ménâ, bó
waà ye bú a: Tele beèh, ṅweéh wò lé ké
ṅueh vuú loóm naâ léláṅ gèh bagaà wa?
Á, gèh nyure veèn ké teèn kela he wa?

28 Ye bó a: Nùà b̀nò déi b̀ó né ménâ
koó. Bó ye bú a: Kwá béh nde nyure veèn
hèllè komó sòm wa?

29 Ye bó a: Sam, bí nde né mé yab mene
komó bilí.

30 Bí kwá bó bó den b̀òn ménâ, ko bolé
baá kèn. Loú sà mè tueé nde né ye b̀ seè
b̀ a: kènê, bí ndé hóbó bá hobò; bí jògò
kòmò sòm gí nyure veèn ye, bí nuaán bilí
kwaá keém keém, te bí fu njií tuar; jomo
sà bí weh kwaá njií yab ká lo te mbáṅe.»

Kàn mvum tàb làm
(Màrk 4:30-32; Lùk 13:18-19)

31 Yeésò si cu bó kàn déi ndo, ye bó a:
«*Lò Càṅ den né faá mvum tàb làm* mé
nuaré déi lé naâ ké ṅueh seèn dobo kwaá
nò.

32 Tábèh lètenè b̀ mvuùm doón né
lom bú; tàyàm lètenè b̀ toú né cu bú ndo.
Mò à kula baá, b̀ non nde fulu tieé gi yeé
teèn.»

Kàn déi mé kulu
(Lùk 13:20-21)

33 Yeésò si cu bó kàn déi, ye bó a: «*Lò
Càṅ den né faá kulu nò. Ma déi lé naâ
doóm weh, à si ṅàb tàgà ndètoón cùòb
tín mé ñjéh. Yeé baá jelá, fulu komo njií
gùm tàgà doón ter.»

Yeésò kàn gwaán né dé kei?
(Màrk 4:33-34)

34 Yeésò b̀ ṅòr hên doón si keéh lom
né b̀ nùàr te kàne te kàne; à ṅòr mbaá
túé ní ṅwéh.

35 Á lé ménâ b̀ó belé naâ, ye te yuo faá
*sòn-Càṅ déi lé naâ tueé nò, ye: «Mè bó
ñèh si keéh nde né te kàne te kàne, mè
bó teèn tueé keéh nde né b̀ njií mé bó lé
naâ lòu leér kwaá, sà wón duóóm née lòu
ye.»

Kàn nyure veên seè

³⁶ Jomo sâ Yeésò kwaá lo bò nùàr doó sâ, à nde cu ké gwò. Wa ké teèn, bò mbòn ngoró nde ké kwarè seèn, bó ye bú a: «Sè yeè béh kàn nyure veên ké ñueh doó teèn.»

³⁷ Yeésò ye bó a: «Nuaá mé naâ gèh dé bagaà dobo né *Huaán Nùàr;

³⁸ ñueèh né wón; gèh dé bagaà né bò *Lò Càṅ bò; nyure veên dé seèn né bòn bò vevenê bò.

³⁹ Nùà bònò mé naâ nyure veên dobo né *Sátàn. Cu yab hobò né loú mé wón nde né teèn gií; bò seé bò né bò cìlì Càṅ.

⁴⁰ Gèh dé mé bó komó ñgie ñjii yeé nyure veên tuar doó, loú mé wón gi nde né teèn nde cu né ménâ nág ndo.

⁴¹ Huaán Nùàr nde né bò cìlì seèn te bòn bò nùàr seèn temá ñjii. Bó nde né bò vevenê bò mé bò ñjèh dé vevenê lètenè bòn doón geí sòm gií,

⁴² bó bilí ñgie ñjii tuar te we tarê, bèh kén silí mé nyie yieé kuû.

⁴³ Loú sâ, bò didilí bò te Lò Tele bòn ba nde né faá lou nò. Nuaá né mé tie, bú a, ñgwé nyégé ñgòr hèn bagasé.»

Kàn déi felè ñgùlù mé né leér den

⁴⁴ «*Lò Càṅ den né faá ñgùlù mé lé naâ ké ñueh leér den nò. Nuaré déi yeé ña kwa baá, à baré leér cu, à nde bò ñjèh seèn mé vógó-temé mene go sòm gií, à ñge weh seér ñueèh sâ.»

Kàn déi felè gòm matàn†

⁴⁵ «*Lò Càṅ den né faá nùà toón déi lé naâ gòm matàn fón go nò.

⁴⁶ À yeé kwa baá, à nde bò ñjèh seèn go sòm gií, à ñge weh seér cí.»

Kàn déi mé ndoór

⁴⁷ «*Lò Càṅ den cu né faá ndoór‡ mé bó né ké dùà vuú, à né ñgò doón kabé bilí nò.

⁴⁸ Yeé baá déi, bó tulu nde mé ñjèh yí sòn nòmò, bó den nde doó, bó geí weh bò dé bebagaà teèn, bó kwaá ter; bó su ñjii cu bò mvuagàr dùà.

⁴⁹ Mè tueé bí, loú mé wón nde né teèn gií, nde né ménâ nág. Bò cìlì Càṅ nde

né bò vevenê bò lètenè bò dé bebagaà geí sòm,

⁵⁰ bó su ñjii tuar te we tarê, bèh kén silí mé nyie yieé kuû.»

Ñgùlù dé feê mé dé cuûm

⁵¹ Yeésò ye bó a: «Bí né gi doón ñgweé komo wa?» Bó ye bú a: «Nyea!»

⁵² Yeé baá ménâ, à den cuú ye bó a: «Sâ *ñjii-sòu mé nde né mbòn te *Lò Càṅe ñaá doón, den né faá nùà ñjèh nò. À te ñgùlù seèn sòm weh né bò ñjèh dé fefeê mé bò ñjèh dé cucuûm mene.»

Bò Najarêt bò

(Mârk 6:1-6; Lûk 4:16-30)

⁵³ Yeésò yeé si gi aá bò kàn sâ, à fón gò ndo,

⁵⁴ à cu cu lè loó mé à lé kulà naâ teèn. Wa ké teèn, à yila keèh lom ñjèh te *gwà sòu feh cuû. Bò nùàr yeé ñgweé aá, híim gi bó doó doón; bó ye: «À gèh kónkõn mé fém dé hèn weèh naâ he wa?

⁵⁵ Ngweéh hèn né ñuna nùà kób-toú doó wa? Ngweéh méi seèn né Marî ndo wa? Ngweéh Ják bô Joséf, mé Simôn bó bò Júde né gi bò ñim seèn wa?

⁵⁶ Ngweéh lètenè beèh hèn né gi bò tie seèn ndo wa? À gèh terreb dé hèn weèh naâ he?»

⁵⁷ Yeé baá ménâ, bó temé yoòr seèn kwá ñjii cú ndo. Yeésò yeé ñene aá môn, ye bó a: «Bèh doón, bò nùàr né gi nuaá mé né *sòn-Càṅ veéh; sòn seèn ñgeén seér yeé bò loó bò seèn mé bò nùàr seèn ndo.»

⁵⁸ À yeé ñene bó temé teèn kwá ñjii ñgwéh ménâ, à fém ké sâ kókoó bó cú ndo.

14*Cio Jân Bàptís*

(Mârk 6:14-29; Lûk 9:7-9)

¹ Sâ *Heròde né mgbè cu sâ lè tàbè Galilè kóó. À yeé baá ñgóg Yeésò ménâ ñgweé ñjii,

² ye bò seé bò seèn a: «Né Jân Bàptís komo yuo cuú né dòu kóó! À fém boó né mé terreb sâ.»

† 13:44 13:45 Gòm bò mgbè, bò kwaá mé bò ñgèn. Né ñjèh kàm. ‡ 13:47 13:47 Né ndame mé bó vu né lòu. 13:57 13:57 Jân 4:44 14:3 14:3-4 Lûk 3:19-20

3 Sâ lòu sam, à lé seèn tueé naâ kóó, ye bó siè kàgà nji Jân gwà cibì. À lé bú môn bóó kuú naâ felè Herodiàs veèh Filíp òm seèn; à lé naâ ma sâ gwò ngaá kwaá njií.

4 Sâ Jân lé naâ bú teèn bèsonè tueé njií ndo, ye bú a: «Né jolo. Wò sé lé veèh òm yeè gwò wèh kwá ná ngwèh!»

5 Yeé baá mân, Heròde kaga lom kàgà-ndòn veèn ndo, ye kò nyí wula sòm aá Jân. Njèh cén, à lé naâ bò nùàr veéh. Lòu sam, bó lé naá gi dé bòn kóó ye Jân né *sòn-Càn.

6 Te cu sâ cieé mé bó lé ñaár naâ Heròde teèn yon kwaré cu ndo, à bóó cieé koò. Nuna Herodiàs dé vèh waà, à ngo bené toò bò kokoò bò mé né doó sâ. Temé yeé nòré kela baá Heròde lè,

7 à jege toò huaán doò, ye bú a: Njií mé wò né gwaán doón nyí nde né wò haá ma!

8 Te meí yeé nde ngweé njií ménâ, à soób ñuna ndo, te ñuna nde ye Heròde tueé, ye bú a: Téná kwá nyí feh Jân Bàptís te suúne ma.

9 Mgbè Heròde yeé nde ngweé njií mân, temé yili lom bú lè lé, à né jègè mé à la naâ toò bò nùàr jege doò munó njií. Sie bú beè, ye sâ bó nde né bú feh Jân tená haá.

10 À tema njií ndo, ye bó ndé téná wèllè feh Jân Bàptís ké gwà cibì ma.

11 Bó tena waà mé njèh te suúne, bó haá njií mé huaán doò. Huaán nde mé meí haá njií ndo.

12 Bò mbòn Jân nde jògo furu sòm kukuñ. Bò njií mé lé naâ kelá doón, bó nde Yeésò tueé.

Bò nùàr kám tìn koò

(Mârk 6:30-44; Lúk 9:10-17; Jân 6:1-14)

13 Yeésò yeé ngweé aá njàgà sâ, à yuo doó sâ, à yila kòm, à nde ser ké bèh ndón-ndòn mé huún seèn. Bò nùàr ngweé gi ndo, bó kem yuo cu ké lo, bó bele bú ké sâ, bó go bele seér dé bòn sòn nòmò sòn nòmò.

14 À yeé suaga die aá doó, à ñene njií cili nùàr né merré den. Jere bóó bú njèh, à duóm cu bò beèn bò lètenè bòn taré sòm beleè.

15 Lou yeé yuóm aá, bò mbòn seèn ngoró nde ké kwarè seèn, bó ye bú a: «Cu nde aá kelá, bèh hèn né ká jomo ndo. Wò sé la kwaá lo bò nùàr hèn nde cu lelò njèh yâb fón nge yieé.»

16 Yeésò ye bó a: «Mò bó nde cu ménâ, húóm ngwéh. Bí há bó yâb kóó.»

17 Bó ye bú a: «Beè beèh gi cegé né breèd tìn mé ngo fà té fá.»

18 Ye bó a: «Bí há njií môn.»

19 Jomo sâ ye bò nùàr a: «Bí dèn ndé gi doó te nyure.» À weh breèd tìn mé ngo fà doò, à ke njií njolo ké te vulúu, à dua Càn teèn, à kolé haá njií mé bò mbòn, te bó geé haá bele bò nùàr.

20 Nùàr doón yieé fulu gi; ndilí le. Bò mbòn ñuaán bilí, yuú sògò yulà cùòb fà.

21 Bòó mé lé yieé naâ yâb sâ lé naâ nùàr kám tìn. Sâ bó bò vèh mé bò huaán teèn kulá yí ngwéh.

Felè nòmò goò

(Mârk 6:45-52; Jân 6:15-21)

22 Bó yeé yieé sòm aá, Yeésò kou yí njií bò mbòn seèn lè kòme, te bó sela kela toò, bó nde kela den bú tub kèb yàgà; à le ngogó dé seèn ká jomo, te à sòm gi bò nùàr.

23 À yeé sòm gi aá bó, à ñaá nde ké te tòre mé huún, bèh Càn duaà. Cibí yili lo bú ké teèn.

24 Sâ bò mbòn mé kòm nde gi aá kèn; bó baá gi ké dàb; bó né mé fu taré kwaré ndo, sâ nòmò né mé kòm ké dùà libí ñaán yon.

25 Yeé baá mé be lôm nè, Yeésò nde ké yoòr bòn ndo, à dé seèn go nde seér né felè nòmò felè nòmò.

26 Te bò mbòn yeé nde ñene njií, à baá felè nòmò go nde ménâ, veéh bóó bó njèh, bó ye né càn tándulu, bó sòm kèñ, sâ veéh nde aá bó sie wulá.

27 Tètèi sam, Yeésò ye bó a: «Bí siè temé, né mè; bí té vèh.»

28 Pièr tueé keéh njií ndo, ye bú a: «Fehtoò beèh, mò né wò, há mè terreb teèn, te mè go nde yí yoòr yeé felè nòmò ndo.»

29 Yeésò ye bú a: «Ndê!» Piêr yuo kela te kome ndo, duóm yí yoòr seèn felè nòmò go ndeè.

30 À yeé ke, fu né ménâ kobó taré, càṅ tené bú lè, gule logó yila dùà. À yeé baá ké ka nòmò logó suagá, à sòm kèṅ, ye Yeésò a: «Yìlì sòm mè teèn Fehtoò mò!»

31 Yeésò njií be, kwa sie bú ndo, ye bú a: «Temé yeè né kuú, wanóṅ wò ménâ saán naâ dé kei?»

32 Bó bú ṅaá yila nde te kome fà doṅ, fu hèllè pón ndo.

33 Bò mbòn mé né gi lè koóm cemmé nde doó toò Yeésò, bó ye bú a: «Mé gècèn mene, wò né Nṅunà Càṅ bòn!»

*Bò beèn bò te tàbè Jenesarète
(Mârk 6:53-56)*

34 Bó nde sela yuo kela tub kèb yágà. Bó suaga die doó te tàbè Jenesarète.

35 Bò loó bò ṅene ko cu Yeésò, bó duóm mé bò déi tueé keèh, bó né nùàr te loó kukwarè temá njií ndo, te bó ye bò nùàr a: Yeésò waá baá ma. Bò nùàr domó wa gi mé dàm bò beèn bò ká toò Yeésò,

36 bó né bú bòn, ye bú a: «Mò bò beèn bò kema weh cegé mene lélan sòn cògò yeè, bó nde né taré.» Bò mé lé naá belé kema doṅ, lé naá gi taré yuo ndo.

15

*Tòu bò jògò bò
(Mârk 7:1-13)*

1 Jomo sâ bò nuaré déi yuoó ké Jerusalem lètenè bò *Farisièn mé bò *njí-sòu, bó nde kwa Yeésò, bó ye bú a:

2 «Bó né naàn mé bò mbòn yeè né tabó kwaá loó wa? Wò ṅéné ṅwéh, bó né yáb yieé, bó be faá tabó tueé nê no, yàgà ṅwéh wa?»

3 Yeésò deèn ndo, ye bó a: «Á bí no? Bí sòn Càṅ ngeén né dé kei wa? Ngweéh bí né tòu Càṅ kwaá loó, bí feh seér tòu bò tele biì wa?»

4 Sâ Càṅ né gi tueé ye: Lé b toò tele mé meí yeè, wò ṅweé sòn bòn. À né cu tueé, ye nuaá mé duagá tele, wa né meí wa, bú a, kú taré lè teèn ṅwán.

5 Mé njéh mene, bí ménâ fèh bèh; bí den seér cu né ye: Mò nuaré déi tueé njií mé tele, wa mé meí wa, ye bú a: nyí sé la naâ wò gam; njéh cén, baá gi *sèmè. Mò à né ménâ tueé, bí né gwaán.

6 Ngweéh sâ bí ye bú a: Té tele mbaá vèh kú cú wa? Ngweéh bí sâ boó ṅellé né ṅòr Càṅ, te tòu loó biì yam seér koó wa?

7 Bò sòn fà bò faá bí no, Esáyà sòn-Càṅ lo felè biì jue bòn, wa Càṅ ye:

8 Bò nùà hèn nyí seén kuú den né mé par sòn mbaá,

temé bòn né bèh hiín.

9 Den né faá bó né nyí dua no, sâ né dé lòu.

Bó kwaá loó né tòu nyí,

bó feh seér tòu bò tele bòn.»

*Bò njií mé boó yili yeé nùàr
(Mârk 7:14-23)*

10 Jomo sâ Yeésò yilá bilí bò nùàr, ye bó a: «Bí ṅwé nyégé bagasé:

11 njií mé yila seér né sònò nùàr dé yilá, bú koó bó yilí bèh; dé mé yuo kela seér né sònò seèn lòu boó yili yeé bú koó.»

12 Bò mbòn ṅoró nde kwarè seèn ndo, bó ye bú a: «Wò né koó ye bò *Farisièn la ṅweé naâ ménâ, naâ bó seé weh wa?»

13 Yeésò ye bó a: «Bò toú mé Tele mò ké te vulúu lé koó dòbò ná ṅwèh doṅ, bó nde né bó doó muró su njií.

14 Bí gè mé ceér bòn, né bò tácugó! Mò tácugó derré né tácugó be koó, sâ bô mbeí fà doṅ nde gi né ké dòu lùgò vulú die suagá.»

15 Piêr den cuè ye bú a: «Kàn njií mé boó yili né nùàr koó doò, sè béh teèn.»

16 Yeésò ye bú a: «Mé bí mene, bí née njèh ṅwé kòmò ṅwèeh ye wa?»

17 Bí née kó ṅwèeh ye: njií mé yila yeé sònò nùàr, mò baá ké lè, nde né ké cie suagá yuo kelá wa?

18 Njií mé né sònò nùàr yuo kelá, yuo yeé ké lè temé. Dé sâ nùàr boó yili né koó.

19 Lòu sam, múnò veèn doṅ jeré yuo den né te temé nùàr: wúlá-feh né sâ; yàgà ndeé né teèn; sár yoṅ né sâ; yí b

né teèn sâ; nyeén mé súi né gi teèn yaám den,

²⁰ δωθήν yuo giì né te temê. Bó nùàr bɔ́ yili yeé kɔ́. Mè tueé bí, yáb mé be yilí yieé, nùàr kɔ́ bó yilí ngwéh.»

Ma kìn mé lé naâ temé yoòr Yeésò kwaá njií

(Mârk 7:24-30)

²¹ Jomo sâ Yeésò yuo doó sâ ndɔ, à nde ser kwarè loó Tîr bô Síðòn.

²² Wa ké teèn, ma Kanahân déi keéŋ waà doó sâ, né ma loó ndɔ, ye bú a: «Dé koô, Njunà *Davíd, kó yeè mè jere teèn, huaán mò dé vèh nde aá mé gèr ñené kuú, à né mé tándulu yoòr.»

²³ Mé ñjéh mene, Yeésò bú sòn kòmò ngwéh.

Bò mbòn yeé ñene aá ménâ, bó ñgorò nde yoòr Yeésò, bó ye bú a: «Njí cú ma hèn lo, à né béh jomo mbembaá keéŋ bele go.»

²⁴ Yeésò deên ndɔ, ye bú a: «Bó hèn tema kuú naâ mè felè bò *Iserála bò. Bó den né faá bò mbieè mé né lòu leér le nɔ.»

²⁵ Ma doò nde cemmé die nde toò Yeésò ndɔ, ye bú a: «Dé koô, gàm yeè mè teèn.»

²⁶ Yeésò ye bú a: «Mɔ bó si njií yáb bò huaân mé boór, húóm ngwéh.»

²⁷ Ye Yeésò a: «Né ka môn jég, dé koô. Á sâ, bò boór tò mò yáb domó yieé yeé ka teleè ndɔ.»

²⁸ Yeé baá ménâ, Yeésò ye bú a: «Môn, dé vèh, wò né temé yoòr mò mé terreb mene kwaá njií; bú a, bó wò faá wò né gwaán nɔ.» Njunà ma hèllè taré yuo beè nomo ndɔ.

Bò beên bò ñgún taré soòm

²⁹ Yeésò yuo cuù doó sâ, à nde ké sòn tub Galilé. Wa ké teèn, à ñaá nde ké te tòre. À yeé baá ké sâ den den,

³⁰ bò nùàr ñgún kem wa cuù ké teèn mé bò beên bò beè: bò gule kukuù bò, bò cùgò njolo bò, bò gule cécéne bò, bò tándúg mé bò beên bò déi ndɔ. Bó nde bilí kwaá gi bó ké toò Yeésò, à taré som bó.

³¹ Bò tándúg tueé gi sòn, bò gule kuú bò mé bò tácoḡo go dilí gi, bò cùgò njolo

bò ñene gi njolo. Cili nùàr yeé ñene aá ménâ, hiim yɔḡó bó dé tueé. Bó né Càŋ ké ter seén njií, ye Tele *Iserála né lom bú.

Bò nùàr kám nèa koô
(Mârk 8:1-10)

³² Yeésò yilá njií bò mbòn seèn, ye bó a: «Jere né mè mé bò nùà hèn sie: ké kú lan baá cieé tagár, béh bó né lom kɔ́; bó mé yáb beè sam cuù ndɔ. Mè gwàn ngwéh bó lo mé lèi cùè ménâ yi njií, bó nde né ceér dueè die le.»

³³ Bò mbòn ye bú a: «Á, gèh cili nùàr dé hèn, béh yáb ká ya dueè hèn weh ndeè né he, te béh koó komo bó mé ñjéh wa?»

³⁴ Yeésò ye bó a: «Bí beè né mé breèd meèn wa?» Bó ye bú a: «Né téhbeh mé bò ñgò tetegér mân.»

³⁵ Yeésò ye bò nùàr a: «Bí dèn ndé gí doó.»

³⁶ Jomo sâ à weh breèd téhbeh mé bò ñgò doó, à vra Càŋ teèn, à kolé haá njií bò mbòn, te bó geé haá bò nùàr. Bó geé haá gi bó ndɔ.

³⁷ Bó δωθήν yieé fulu gi; ndilí le. Bò mbòn ñuaán bilí, yuú soḡó téhbeh.

³⁸ Bò mé lé yieé naâ yáb sâ δωθήν lé naâ kám nèa; sâ bó bò vèh mé bò huaân teèn kùlà yí ngwéh.

³⁹ Bó yeé yieé gi aá, Yeésò yi njií ye bó. À yila cu dé seèn kom, à nde ser te tàbè Magádàn.

16

Fém beè Yeésò bieé
(Mârk 8:11-13; Lùk 12:54-56)

¹ Bò *Farisiên mé bò *Sadusiên bilí ndeè yoòr Yeésò te bó felá bú sòn, bó ye bú a: «Jòḡò bó ke fém déi mé feh keéh né ye wò bɔ́ né seé mé terreb Càŋ ye.»

² Yeésò ye bó a: «Jue ka bí! Mɔ baá liyilí mé bí ke vulú né ter bèlèsé, bí ye: kwéh nom nde né soó. Soó ka môn.»

³ Mɔ bí ñene, yuoô maánjòḡò vulú né ter bɔ́ hunó, bí ye: nu nde né lan neé. Ne ka môn ndɔ. Bí né gi bò njií sâ ñené kɔ́. Yeé baá bò ñjéh dé nàm biì hèn, taré yɔḡó bí wa?

4 Bò cafanê bò né lom bò jélá-temé bò, bó temé yoòr Càṅ mbaá kwá nji cú, ko bó né fém ṅené, sâ ye. Kènê bó ṅéné ndé cú ndo, faga le aá te fém mé Càṅ lé boó naâ yoòr Jonâs léi doô.» À yeé tueé gi aá mân, à foon gò seèn ndo.

*Kulu bò *Farisiên mé bò *Sadusiên
(Mârk 8:14-21)*

5 Jomo sâ bó bò mbòṅ seèn sela yuo kela tub kèb yágà ndo, bó nyen nji breêd beè weh sieè.

6 Yeésò yeé baá bó luom, bó munó seér cí. Sâ à lé ye bó a: «Bí bòn feh bì mé kulu bò Farisiên bó bò Sadusiên.»

7 Yeé baá ménâ, bó yila lètenè boòn tueé kuû, ye: «À jue né breêd mé béh la naâ nyen doô.»

8 Yeésò yeé ṅene aá ménâ, ye bó a: «Bí lètenè bì môn tueé den né dé kei ye: mè jue né breêd mé bí mé ṅéh beè sam doô wa? Temé kuú né bí lòù.»

9 Hên bí née ka ṅéh ṅwé kòmò ṅwéh ye wa? Hên bí múnò kó cú mé breêd tîn lé naâ nùàr kám tîn koó doô wa? Bí bò soó ndilí yâb kùlà kó cú ndo wa?

10 Bí dé breêd téhbeh mé lé koó naâ nùàr kám nèà doô múnò kó cú á? Bí bò soó ndilí yâb mé bí lé jógó soóm naâ doô kó cú ndo sé wa?

11 Wanóṅ mè yeé tueé, ye bí a: Bòn feh bì mé kulu bò Farisiên bó bò Sadusiên, kei mé boó bí kwòm sâ ṅwé kó ṅwéh wa? Bí kó ṅwéh, ye mè felè breêd júé ṅwéh wa?»

12 Yeé baá môn, te bò mbòṅ nde ye ṅweé komo, ye à bó luom seér né felè leba mé bò Farisiên bó bò Sadusiên né yeé feh doô, à felè kulu dé breêd túé ṅwéh ma.

*Ngòr Piêr felè Yeésò
(Mârk 8:27-30; Lúk 9:18-21)*

13 Yeésò yuo doó sâ, à nde ser te tàbè Sesarê Filíp. Wa ké teèn, ye bò mbòṅ seèn a: «Bò nùàr ye Huaán Nùàr né nei wa?»

14 Bò mbòṅ ye bú a: «Bò déi ye wò né Jâṅ Bàptis, bò déi ye wò né *Elí, bò déi

ye: wò ne Jeremí, mo sam, sâ né *sòn-Càṅ déi.»

15 Ye bó a: «Á bí no, bí ye mè né nei wa?»

16 Simòṅ Piêr ye bú a: «Wò né *Nùà Còṅ, * ṅunà Càṅ làṅ.»

17 Yeé baá môn, Yeésò ye bú a: «Njua yeé Simòṅ ṅunà Jâṅ, nùàr wò gècèn sâ koó fèh ná ṅwéh; né Tele mò ké te vulúu feh né wò ménâ koó.

18 Kwá mè tueé ṅagá wò mân: yilí yeé né Piêr, sâ jue né kweéh; mè bòn bò nùàr mò bilí kwaá nde né felè kweéh sâ. Cio mé terre seèn mene bú njeré déi bó ndé ṅwéh.

19 Mè nde né wò kí *Lò Càṅ beè haá kwaá: mo wò yín njeré déi ká doó, bó yín bú ké te vulúu ménâ; mo wò yi ká doó, bó yi cu ké te vulúu ménâ ndo.»

20 À yeé tueé gi aá mân, ye bó a: «Càṅ a bó bí ye nuaré déi a, mè né Nùà Còṅ!»

*Ngòr felè cio Yeésò
(Mârk 8:31-9:1; Lúk 9:22-27)*

21 Jomo sâ, à yila baá-re bò mbòṅ ṅéh feèh, ye bó a: «Ko mè nde ké Jerusalem, te mè ṅene laré dàṁ gèr beè bò kokoò bò loó, bó bò *ṅàṅ sèmè dé kokoò mé bò *ṅjí-sòù. Bó nde né mè wulá; lè cieé tagáre mè nde cu né lè cio komo yuo ndo.»

22 Yeé baá mân, Piêr weh nde mé bú ké jomo bèh ndón-ndòn mân, à nde bú ndo, ye bú a: «Càṅ a bó wò kuú gèh cio bú sâ, Fehtoò mò. Càṅ a, lùàgà sòm sér wò teèn lòù.»

23 Yeésò bele seér ndo, ye Piêr a: «Máb *Sátàn, cú yo noóṅ! Hên, wò gwaán né mè te veéne tulu si nji; wò faá Càṅ no múnò ṅwéh, wò munó seér né faá bò nùàr no.»

24 Jomo sâ à tueé nji mé bò mbòṅ seèn ndo, ye bó a: «Nuaá mé ye nyí gwaán né jomo mò beleè doóṅ, ko à ṅon feh seèn, à nde mbin weh tou gèr seèn, à bele mè, sâ ye.

25 Mè tueé bí: nuaá mé gwaán né yòn seèn mé feh seèn yilí soóm, nde né bú

leér loó. Nuaá mé né dé seèn cio felè mò
ngwón seér, nde né yòn kwa.

²⁶ Njii mé gam nde né nuaá mé né njèh
ka lè wónge doón kwa laré te yòn seèn leér
le teèn, né kei wa? Njii mé nùar nde né
yòn seèn mé njèh ñaá som né teèn wa?
Ndóg, teèn sam.

²⁷ «Bí kóo ye *Huaán Nùar wa ndeé né
lou sâ mé terreb Tele seèn yoòr. À *sum
wa ndeé né lètenè bò cili seèn mé sàgà
nùà kàn beè: à gwom nde né nùà kàn faá
seé seèn tueé keéh nè no.

²⁸ Mè né tueé ye bí a, mé bí nde doón
kuú gií, sâ Huaán Nùar waà baá kèn, bò
dèi lètenè bìi hèn ñene bú te kogo mé
njolo.»

17

Yeésò bèh yo kweéh seér (Mârk 9:2-13; Lúk 9:28-36)

¹ Yeé kela baá cieé ténjén, mé téhbeh
Yeésò weh Pièr bô Jâk mé Jân òm Jâk, bó
bó ñaá nde ké felè tòr mé huún boòn.

² Wa ké teèn, Yeésò kweéh seér yo njolo
boòn: kuún seèn ba seér faá lou no, bò
cògò yoòr seèn ña seér bò dé wuwulè,
wula ñuerré seér faá lou ndo.

³ Bò nuaré dèi kar yuo kelà toò boòn.
Lé naâ Músi bô *Elí. Bó bò Yeésò né sòn
tueé den.

⁴ Pièr ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, kwá
béh den le kò hèn. Mò wò né gwaán, mè
nde né pàgà tagár sieé: dé yeè cén, dé
Músi cén, dé Elí cén ndo.»

⁵ Pièr yeé baá sònò mân tueé den, bègè
dèi ba wula suagà ter, ka sie bó beè. Hueh
dèi né yí lètenè-bò ngulí den ye: «Hèn né
Huaán yíé-temé mò, temé mò né lè mé bú
noyé, bí ngwé gií sòn seèn.»

⁶ Bò mbòn yeé nde ngweé njii ménâ,
veéh kibí su bó yoòr, bó die sulí njii gi
njolo doó.

⁷ Yeésò ñgoró nde yí kwarè boòn ndo,
à kema njii bó be yoòr, ye bó a: «Bí wùò
ter, bí té vèh.»

⁸ Bó komó njii cu feh ter, bó ke, bó nuaré
dèi ñéné cú, bó ñene lom aá Yeésò mé
huún.

⁹ Bó yeé baá ké te tòre suagà cuú, à
luom bó, ye bó a: «Càn a bó bí tueé nuaré
dèi bò njii mé bí ñenè naâ hèn. Bí kwá ló
lè bìi, kò lòu mé *Huaán Nùar komo yuo
aá lè cio, sâ ye.»

¹⁰ Jomo sâ, bò mbòn ye bú a: «Bò *nji-
sòu tueé né dé kei ye Elí wa logó ndeé né
koó mé *Nùà Còñ wa?»

¹¹ Ye bó a: «Né bòn! Elí ndeé né faá bèh
sâ waâ, te à sie nyegé cu bò njèh doón.

¹² Mé njèh mene, mè tueé bí, Elí lé naá
gií waâ, bò nùar lé bú ñéné kó ná ngwèh
lòu, bó sie seér cu bú faá bó lé gwaán naâ
no. Nde né mé Huaán Nùar ménâ ndo, bó
nde né bú gèr feh keéh.»

¹³ À yeé tueé aá ménâ, bò mbòn nde ye
ngweé komo, ye Elí mé à né tueé doò, à
jue né Jân Bàptis ma.

Huaán dèi mé càñ tándulu yoòr (Mârk 9:14-29; Lúk 9:37-43a)

¹⁴ Bó wa beré dèi, cili nùar né silí
den, nuaré dèi ñgoró nde kwarè Yeésò,
à cemmé nde doó toò seèn,

¹⁵ ye bú a: «Dé koò, kó yeè huaán mò
jere teèn, à né yeé nab die. Gèh dé sâ né
lom taré dé gècèn: mò baá bú ñaâ, à né
yeé tuar die yilá; cu dèi, à die yila dùa
ndo.»

¹⁶ Mè weh njii mene bú ké yoòr bò
mbòn yeé, bó tándulu sâ yoòr seèn kwógó
kòmò ngwéh.»

¹⁷ Yeésò deèn ndo, ye: «Jue ka bí bò
dúagá-tie bò mé jéré-temé bìi sâ! Hèn
béh bí née cu-re heèh wa? Mè bí señ den
cu nde né heèh ndo wa? Wèh ndé mé
huaán sâ kán.»

¹⁸ Huaán yeé waà baá, Yeésò pam
kwogo som tándulu hèllè yoòr seèn ndo,
huaán doò taré yuo beè nomo.

¹⁹ Bò mbòn yeé ñene aá ménâ, bó ñgoró
nde yí kwarè Yeésò lélan boòn, bó ye bú
a: «La boó naâ naàn mé béh bú kwógó
kòmò ngwéh wa?»

16:27 16:27 Mat. 25:31; Ps. 62:12; Rôm 2:6 **17:1 17:1-5 2** Pi. 1:17-18 **17:5 17:5** Gen. 22:2; Deut. 18:15; Ps. 2:7; Es. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mk. 1:11; Lúk 3:22 **17:10 17:10** Mal. 4:5 **17:12 17:12** Mat. 11:14 **17:20 17:20** Mat. 21:21; Mk. 11:23; 1 Kòr. 13:2 * **17:20 17:20** Ká Bà mvum mé jie kela né koó né mvum tàb làm. Dé ké lo bò Jûf né mvum dé hiín.

²⁰ Yeésò ye bó a: «Bí bìi né mé temé kuú nɔ! Mè né tueé ye bí a, mɔ ndèm bìi sé la né faá mvum tàb làm*s nɔ ham waá, bí sé la naà tueé ye tòr hèn a: Ndé kòmò dèn kié, à sé la né sòn bìi ngweé, njeré déi sé la bí yógó ná ngwéh. [

²¹ Mè tueé bí: gèh tándulu bú hèn kwogó sòòm, kɔ né lom te Càṅ duaà mé yáb joloò ndɔ, sâ ye.>]»

*Ngòr felè cio Yeésò dé mbelèm fâ
(Mârk 9:30-32; Lùk 9:43b-45)*

²² Cieé déi bò mbòṅ yeé baá gi cu ké Galilê bècénè dɔ́ṅ, Yeésò ye bó a: «*Huaán Nùàr nde né beè bò nùàr yilá,

²³ bó wula sòm bú; te cieé tagáre à nde cuù né lè cio komo yuo.» Bò mbòṅ yeé nde ngweé njií ménâ, yo bɔ̀n kuú gi mé gùm mene.

*Làmpôṅ ké *gwà Càṅ koò gwòòm*

²⁴ Yeésò bó bò mbòṅ cu cu ké Kaper-nahùm ndɔ. Wa ké teèn, bòó mé weh yeé kàgàlòṅ làmpôṅ te gwà Càṅe ṅgoró nde, ye Piêr a: «Tele bìi dé seèn làmpôṅ gwà Càṅ gwòm bèh wa?»

²⁵ Piêr ye bó a: «À né yeé gwòm.»

Cu mé Piêr yeé baá ké gwò yilá ndeé, Yeésò jògò bie lɔ́gɔ cuù bú kɔ́ ye, ye bú a: «Wò dé yeé ṅene né naàn Simòṅ? Ká lè wóṅe dɔ́ṅ, bò mgbèémgbè làmpôṅ weh yeé beè bò huaán wa, né yeé beè bò nùàr wa?»

²⁶ Piêr ye bú a: «Né yeé beè bò nùàr.» Yeésò ye bú a: «Ne môn, kɔ bɔ́ó-re naàn wanɔ́ṅ bò huaán yeé gwòm bèh.

²⁷ Mé njéh mene, béh gwàn ngwéh bó temé lè bɔ́ó yulá. Wèh nób, ndé ké te tube si, mèlè sòm kèh ṅò cén, wò sie ṅaám bú sòn, wò luaga weh kàgàlòṅ teèn, wò nde, wò gwòm njií bó, dé làmpôṅ mò, mé dé yeé.»

18

*Dé koò lètenè bò mbeí
(Mârk 9:33-37; Lùk 9:46-48)*

¹ Cu sâ bò mbòṅ bilí nde ké kwarè Yeésò ndɔ, ye bú a: «Te *Lò Càṅe nei kela né kɔ́ mé bò mbeí wa?»

² Yeésò yilá njií huaán déi, à njebá kwaá bú ká toò bɔ̀n,

³ ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mɔ bí kwéh sér ṅwéh, bí faá bò huaán tètɔ̀r nɔ dèn ṅwéh, ndóg bí Lò Càṅ yilá ndé ṅwéh.

⁴ Nùà koò ké te Lò Càṅe né nuaá mé né lom cie mbaá faá huaán hèn nɔ.

⁵ Nuaá mé né huaán déi faá huaán hèn nɔ sie nyegé, mɔ à bú sie nyegé né felè mò, sâ à sie nyegé né mè nùà njèh.»

*Be cɔ tená sòòm
(Mârk 9:42-48; Lùk 17:1-2)*

⁶ «Bò huaán tètɔ̀r mé né temé yoòr mò kwaá njií hèn, nuaá mé dɔr njií cén déi lè veéne nde né mé gèr kwaré. Sâ nùà hèllè ye, mé sòn gèr hèllè bó wèh ndé kó mé nyí ké sòn nòmò koò, bó jógó kàgà kwá nyí nyèn tuagaà, bó vela si njií kɔ nyí dùà.

⁷ Kwá nɔ́ṅ, *wóṅ nde né mèi bò gèr ṅené, à nùàr te veèn bele su njií né kɔ́. Dé bò njií mé nde né nùàr mé veèn taáb, bó ká lè wóṅe lím ndé ṅwéh. Njèh cén, nuaá mé né yìè déi teèn kɔ́, nde né mèi bò gèr ṅené.

⁸ «Né mene be yeé, né mene gule yeé, mɔ à wò te veèn dɔr yíí né kɔ́, cò sòm bú, wò si njií bú ké dàb. Huòm kela né yòṅ mé be cén, gule cén kwaá; wanɔ́ṅ mɔ wò né mé be fà, gule fà, seṅ den, bó nde né gùm yeé dɔ́ṅ te we dé ndeèr si njií.

⁹ Mɔ njolo yeé wò te veèn dɔr yíí né kɔ́, lùàgà sòm bú, wò si njií bú ké dàb. Huòm kela né yòṅ mé njolo cén kwaá; wanɔ́ṅ mɔ wò né mé njolo fà seṅ den, bó nde né gùm yeé dɔ́ṅ tuar te we tarè si njií.»

*Kàn sòṅṅaṅ mé lé naà leér
(Lùk 15:3-7)*

¹⁰ «Bí bòn feh bìi, bí té bò huaán tètɔ̀r sèb. Mè tueé bí, jomo bɔ̀n né bò cìlì Càṅ mé den yeé ké te vulúu toò Tele mò.

¹¹ Bí kɔ́ ye, *Huaán Nùàr tétég hèn nde kuú naà ye te nyí yili sòm bòó mé né lòù leér le.

¹² Bí jògò mùnò ke ye: hèn mɔ nuaré déi né mé mbeíè yuií, cén déi nde leér le,

à bɔ́ɔ nde né naàn? À bò dé yulà tárenèà cùɔ̀b tárenèà doô ké te tòre kwá ló ndé ñgwéh, à nde dé cên doô fɔ́ɔn wellê wa?

¹³ Mè né tueé ye bí a, mɔ̀ à fɔ́ɔn kwaá baá bú, à vra kela nde né dé sâ, mé bò yulà tárenèà cùɔ̀b tárenèà bò mé lèr ná ñgwêh doô.

¹⁴ Né ka beè Tele bìi ké te vulúu nág ménâ ndɔ̀: à gwàn ñgwéh mé lètenè bò huaán hèn cén déi leér le teèn.»

Nuàr veên seèn tueé

¹⁵ «Mɔ̀ mbeí yeé baá veên bɔ́ɔ, ndé yoòr seèn, bí bú fà, wò salé njií gi bú njonjolò. Mɔ̀ à ñgweé né sòn yeé ñgweé, sâ wò ñgaá kwa cu aá nuàr yeé kèn.

¹⁶ Á, mɔ̀ à sòn yeé ñgúñgwéh, yíla wèh cú nuà cén, wa né fà wa, te ñjèh dɔ́ɔñ nyegé den njolò bɔ́ɔn.

¹⁷ Mɔ̀ à cu ka sòn bɔ́ɔn ñgúñgwéh, sâ jógó nji bá bú te mògò bò Càñ bò. Mɔ̀ à ñgeén cu aá sòn bɔ́ɔn, sâ kè nji á bú faá dɔ́ɔñ nɔ̀; mɔ̀ sam, nuà wèh-kàgàlòñ làmpòñ.»

Ñjèh yíin mé ñjèh yìi

¹⁸ Yeésò den cuè ye bó a: «Mè né tueé ye bí a: mɔ̀ bí yíin njeré déi ká doó, bó yíin bú ké te vulúu ménâ; mɔ̀ bí yi ká doó, bó yi cu ké te vulúu ménâ ndɔ̀.

¹⁹ Mè né ka bí tueé ye bí a: Mɔ̀ lètenè bìi nuaré déi bô mbeí den bilí ká doó fà, bó colo sòn felè njeré déi, né mene kei, mɔ̀ bó né Càñ teèn dua, Tele mò ké te vulúu nde né bó haá.

²⁰ Bí kóo ye, bèh mé nuà fà mé tagár né teèn mé yilí mò bilí den dɔ́ɔñ, mè né lètenè bɔ́ɔn.»

Kàn nuaá mé né ñjèh lè sie kwaá

²¹ Yeé baá ménâ, Piêr ñgoró nde kwaré Yeésò, ye bú a: «Fehtoò mò, hèn mɔ̀ mbeí mò né ka mè veên bɔ́ɔ den nɔ̀, mè doó kulu njií nde né mbei meèn wa? Nde né mbei téhbeh wa?»

²² Yeésò ye bú a: «Mbei téhbeh jí cége ndé ñgwéh, mè tueé wò, nde né yulà téhbeh mbei téhbeh.

²³ Sâ *Lò Càñ né faá mgbè déi lé naá kàgà-ndòn kaga, ye nyí nde né bò huà nyí beè bò seé bò nyí kaá weh.

²⁴ À yeé baá mé ñjèh taáñ ndeé, bó weh waá bú mé mambin déi teèn; huà hèllè né lom málaré mé málaré te mbeí.

²⁵ Nuàrè bɔ́ɔ mene naàn, à huà doô gwòm kòmò ndé ñgwéh. Yeé baá mân, mgbè doô ye bó gò sòm bú lòu, bó gò sòm veèh seèn, bó gò jí bò ñuna mé bò ñjèh seèn mene dɔ́ɔñ, te gwòm huà nyí kèb déi.

²⁶ Nuà huà doô yeé nde ñgweé njií mân, à die tere nde doó toò tele seé seèn hèllè, à né bú be kobó, ye bú a: Kúkùr yeé, tele mò, siè temé felè mò, mè nde né wò gwòm gií.

²⁷ Tele seé seèn yeé ñene aá ménâ, jere sie yɔ́gó bú, à kwaá lo bú huà doô dɔ́ɔñ, à yi njií bú ndɔ̀.

²⁸ «Nuà huà doô yeé baá doó sâ yuo, bó nuaré déi kwaré, à né nuà sâ kám yuií bele; né mbeí seé seèn ndɔ̀. À yeé nde ñene keéh bú mân, à ñar sie bú tuagaá tég, ye bú a: Gwòm nyí huà nyí.

²⁹ Mbeí die tere nde doó gule seèn, né bú be kobó, ye bú a: Kúkùr yeé, siè temé felè mò, mè nde né wò gwòm gií.

³⁰ Mbeí né mene môn tueé dɔ́ɔñ, à dé sâ táñ ñgwéh, à nde mgbéé yií njií bú gwà cibì, ye bú a: Kɔ̀ wò gwòm gi aá huà nyí, sâ ye.

³¹ «Bò mbeí seé déi yeé ñene aá ménâ, temé yulá bó lè, bó nde cu ké yoòr tele seé bɔ́ɔn, bó tueé gi bú bò njií mé la kela gií naá dɔ́ɔñ.

³² Tele seé bɔ́ɔn yeé nde ñgweé njií ménâ, ye bó ndé siè cú cù mé nuà huà nyí hèllè. À yeé waá baá, tele seé seèn ye bú a: Nuàr seé jéré-temé faá wò nɔ̀ sam, mè tueé wò. Jógò wò yeé baá mè be kobó, jere sie yɔ́gó mè, mè yi lo wò dà m bò huà mò dɔ́ɔñ.

³³ Ñgweéh wò sé la naá mbeí yeé jere faá bèh sâ kóo wa?

³⁴ Temé ñaá tele seé doô ndɔ̀, ye bó ndé sì nji bú ké gwà cibì, kɔ̀ à gwòm gi aá huà nyí ndɔ̀, sâ ye.»

³⁵ Yeésò den cuù, ye bó a: «Mè tueé bí, mɔ bí né veên bò mbeí bìi lè kurú kwaá den, bí doó kúlú njí ngwéh, Tele mò ké te vulúu bóó nde né mé bí faá bèh ménâ ndo.»

19

Ndeb felè vèh sòm (Mârk 10:1-12)

¹ Yeésò yeé tueé nyegé gi aá bó mân, à kwaá lo Galilê, à nde ser yí sòn nòmò Jurdên kèb yágà te sòn tabè Judê kèb déi.

² Cìlì nùàr kem bele cu bú ké sâ ndo; à taré sòm gi bò beén bò lètenè bóon.

³ Bò *Farisiên déi ngoró nde baá-re Yeésò sòn felá, bó ye bú a: «Mɔ veèh nuaré déi bóó sab aá njeré déi, né mene kei, *sóú beèh ye nùàr a, té bú sòm wa?»

⁴ Yeésò ye bó a: «Bí te mvù Cànje jáné néné ngwéh, ye: ké bèh duòòm, Càn lo naâ nùàr meé, dé siib cén, dé vèh cén wa?»

⁵ À ye, né dé cí mé nùàr nde né tele mé meí si loó, à nde kwa veèh, bó bú den, te bó fà doón ña lom cén.

⁶ Sâ tueé né ye, kènê bó fà sam cuù, bó baá seér njèh cén. Mɔ né mân, njií mé Càn nyogó bilí gi aá, ndóg nùàr a, té gè sòm.»

⁷ Bò Farisiên ye bú a: «Á, dé mé Músi lo ye: mɔ nùàr sòm vèh, bú a, nyàgà há ma sâ mvù beè ndo?»

⁸ Yeésò ye bó a: «Músi lo ménâ gwaán kuú naâ felè dúágá-tie bìi, wanóón ké te ndègè lé môn ná ngwéh.

⁹ Mè né ka bí cicie tueé kwaá: nuaá mé sòm vèh mé yàgà ndé ná ngwéh, jògɔ cu déi ká jomo doón, kuú baá yàgà.»

¹⁰ Bò mbòñ deên ndo, ye bú a: «Mɔ hèn né ka njií mé nde né felè huaán siib bò ma vèh kelá bòn, sâ nùàr a, té vèh mbaá jógó kú.»

¹¹ Yeésò ye bó a: «Né taré, bò nùàr ngòr hèn doón ngwé kòmò bèh, gi cegé yeé bòó mé Càn né bó terre sâ haá.»

¹² À den cuù ye bó a: «Bò nùàr liim cu né vèh jògô mé yìè bò njèh hihinê ndo: bò déi né kuú, yògó né bó cí; bò déi, bò nùàr ka né bó tulù kóó; dé bò déi, ju *Lò

Càn yila né bó yoòr kóó. Yeé baá ménâ, bó liim ye vèh ndo. Nuaá mé nde né ngòr hèn ngweé, bú a, ngwé nyégé bagasé!»

Bò huaán tetòr kulú (Mârk 10:13-16; Lúk 18:15-17)

¹³ Jomo sâ bò nùàr né mé bò huaán tetòr ká yoòr Yeésò weh ndeê, te à ba bó be felè, à dua Càn teèn. Bò mbòñ nde seér cu bó dé ndeê.

¹⁴ Yeésò ye bó a: «Bí kwá bò huaán ndeê ká yoòr mò, bí té bó yín. Bí kóó ye, *Lò Càn né dé bòó mé den né faá bó ndo.»

¹⁵ Jomo sâ à ba bó be felè, à yuo doó sâ ndo.

Dèbbè nùà lieé déi (Mârk 10:17-31; Lúk 18:18-30)

¹⁶ Nuaré déi ngoró ndeê kwarè Yeésò, ye bú a: «Nùà fèh-njèh, mè bóó nde né gèh bagaà dé heè, te mè kwa yòn tètàgà teèn wa?»

¹⁷ Yeésò ye bú a: «Wò mè te njèh dé bagaà bie né mé ngei wa? Dé bagaà né lom Càn. Mɔ wò gwaán né yòn kwaá, wò jòlò *sóú Càn.» Ye Yeésò a:

¹⁸ «Sóú Càn dé heè wa?» Yeésò ye bú a: «Té feh wúlá, te yàgà ndé, te yìb nùób, te nuaré déi nyeén yoòr cò kwá.

¹⁹ Ngwé sòn tele yeé mé meí yeé; gwàn mbeí yeé faá wò gwaán né ngàn yoòr yeé ndo.»

²⁰ Nùà doô ye bú a: «Mè né yeé bò sâ bò jolo gií. Njeré déi né cu mè le ye wa?»

²¹ Yeésò ye bú a: «Mɔ wò gwaán né ye te nyí yuo lom kóbè sâ jég, ndé gò sòm bò njèh yeé, wò geé haá njií bò saám bò kàgàlòn sâ, te wò kwa seér ngúlú ké ter te vulúu. Jomo sâ wò ndeê, wò bele mè ndo.»

²² Te huaán ndà hèllè yeé nde ngweé njií dé sâ mân, à munó njií gi ngúlú seèn doón, à durú yuo seér aá doó sâ lòu.

²³ Yeésò yeé ñene aá ménâ, à ye bò mbòñ seèn a: «Mè né tueé ye bí a, te Lò Càn yilá, nde né beè nùà lieé taré.

²⁴ Ngweéh né taré mé ngelobà yila kela te lón kògòtâr wa? Né ménâ mé nùà lieé

ndo; te Lò Càṅe yilâ nde né beè seèn taré.»

²⁵ Bò mbòṅ yeé ṅgweé aá ménâ, bó hiím gi dɔ́ṅ; bó ye bú a: «Sâ, mo né mân, nuaá mé nde né yili yuo né nei?»

²⁶ Yeésò ke njií bó, ye bó a: «Taré yɔ́ṅó né bò nùàr, wanɔ́ṅ dé Càṅ njeré déi bú taré yóṅó ṅgwéh gùm dɔ́ṅ.»

²⁷ Piêr deên ndo, ye bú a: «ṅgweéh béh hên vu lo gi aá bò njèh beèh dɔ́ṅ, béh bele wò mà. Sâ béh ndeé dé beèh kwa nde né kei wa?»

²⁸ Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mo *Huaán Nùàr ndeé baá ké te loó feê te kɔ́ṅ seèn ṅaá *sum den, bí bò yulà cùòb fà bò mé né gi jomo mò hên, nde né te kɔ́ṅ ménâ den gií ndo, te bí tueé ju felè gèh bò huaán *Iserálà yulà cùòb fà doò.

²⁹ Bí kóo ye, bòó mé vu lo né gwà bɔ̀n wa, né bei wa, né òm wa, né mene tie, né mene tele mé meí, né mene ṅuna, né mene ṅueh, mo bó vu lo né felè mò, bó nde cu né méménâ te mbeí yuií kwa gií, te bó teèn kwa bilí cu ye mé yòṅ tètàṅa mene.

³⁰ Mè tueé bí: nùàr kókoó lètenè bò ké toò bò nde gi né ké jomo kelá seér; nùàr kókoó lètenè bò ké jomo bò kela seér cu ké toò.»

20

Bò seé bò ké ṅueh mé lou hihiné

¹ «Mè tueé bí, *Lò Càṅ felá né dèbbè nùà ṅueh déi; à lé komo yuoó naâ maánjòṅò, à nde bò seé bò ké ṅueh * yii.

² Bó bó colo gi sòn, ye nyí gwòm nde né bó cieé cén kám cén faá bó gwòm yeé nɔ. Jomo sâ à weh njií bó ké ṅueh bèh seé ndo.

³ À yuo kela cuù mé lou lòn tarènéà, sâ bò déi né ké cie mbaá tɔ́m den,

⁴ ye bó a: Bí ndé ké ṅueh mò seé bɔ́ ndo, mè gwòm yii nde né bí teèn.

⁵ Bò sâ bò nde cu ké teèn. Nùà doò yon yuo kela cuù déi, sâ lou dilí baá; déi mé lou lòn tagár; dɔ́ṅ à bɔ́ den ka njèh cén sâ.

⁶ À nde yuo kela weéh baá dé jomò mé lou lòn tìn, sâ bò déi baá cu ké cie mbaá tɔ́m den, ye bó a: Bí ká cie mbaá bɔ́ sɔ́ yeé kei wa?

⁷ Bó ye bú a: Nuaré déi seèn béh seé wèh ṅgwéh nɔ! Ye bó a: Sâ bí ndé ké ṅueh mò bèh seé ndo.

⁸ «Yeé baá liyili, nùà ṅueh doò ye mabon a: Yilá bilí bò seé bò yilá, te wò gwòm bó kàgàlòn seé bɔ̀n; gwòm dùòm bòó mé yila ceré naâ ká jomo, te wò nde ceré seér mé bòó mé la yila loṅó naâ maánjòṅò.

⁹ «Bòó mé yilá naâ seé liyili mé lou lòn tìn doò waà ndo, bó weh bele kám cécéné.

¹⁰ Bòó mé la yila loṅó naâ seé kɔ́ yeé ṅene aá ménâ, bó ye merré déi kàgàlòn dé bɔ̀n maga kela nde né kɔ́; kàmber dɔ́ṅ né gi ka kám cécéné sâ.

¹¹ Bó duoóm kám cécéné hèllè ménâ weéh ndo; bó né weh, bó né teèn ndugó yii,

¹² ye nùà ṅueh a: Hên béh bò liyili bò weh cu né kàgàlòn kèi cên, sâ béh duoóm naâ dé beèh seé maánjòṅò; lou ṅgela sɔ́ béh teèn gùm cieé; yeé baá gi liyili, te bò hên bò nde ye waâ; bó bɔ́ cegé seé yòṅ lòu cén, sâ gi aá. Kèné yeé baá dé gwòm, wò gwòm ṅgeré béh bó lòu; hên né dilí wa?

¹³ «Nùà ṅueh doò tueé njií mé cén déi lètenè bɔ̀n ndo, ye bú a: Mè wò lòu yíé ṅgwéh, mbeí mò. ṅgweéh bélò naá gií sòn coló ye gùm cieé né kám cén, wò gwaán ndo mà.

¹⁴ Hên né ka cí, siè mè beè, fón lòm gò nɔṅ; mè gwòm nde né bí bòó mé yila ceré naâ ká jomo dɔ́ṅ kèi cén; бага né mè cí.

¹⁵ Bó ye mè a: té mé kàgàlòn mò faá mè gwaán keéh nê nɔ bó wa? Wò né huer mé húóm-temé mò hên bɔ́ wee?»

¹⁶ Yeésò den cuù ye bò nùàr a: «Nde né ka faá bèh mân nág: bò ké jomo bò nde né ké toò kelá seér, bò ké toò bò kela seér cu ké jomo.»

*Ngòr felè cio Yeésò dé mbelèm tagâr
(Mârk 10:32-34; Lûk 18:31-34)*

17 Sâ Yeésò né ké Jerusalem ndeé. Wa beré déi, à weh kwaá njií bô mbòŋ yulà cùòb fà doô bèh ndòŋ-ndòŋ, ye bó a:

18 «Hên béh bí ñáá nde baá ké Jerusalem sâ. Wa ké teèn, bó nde né *Huaán Nùàr sar, bó yíi njií bú beè bô *ŋgàŋ sèmè dé kokoô, mé bô *njií-sòù. Bô sâ bô nde né bú ké bèh juù weh njií, te bó wula bú wulà.

19 Bó nde né bú beè bô lòù bô jògò yíi. Bô lòù bô nde né bú selé, bó nde né bú lobo, bó nde né bú ter fagá njií ndò. Te cieé tagáre, à nde né lè cio komo yuo cuú.»

*Njií mé mèi Jâk bô Jâŋ lé naâ mé Yeésò
dua
(Mârk 10:35-45)*

20 Jomo sâ mèi bô ñunà Jebedê ŋgoró nde mé bô ñuna seèn kwarè Yeésò, à cemmé nde toò seèn bèh njeré déi bieé.

21 Yeésò ye bú a: «Wò gwaán né kei wa?» Ye Yeésò a: «Kwá bô huaán mò hên kwa gi bèh denè ké Mbàm yeè fà doóŋ: déi te be gaâ, déi te be ŋgoù yeè.»

22 Yeésò ye bú a: «Njií mé bí né bieé hên, bí kó ŋgwéh, wanóŋ bí nde né ŋgàb jelá faá mè nò jògò ñueé komo wa?» Bó ye bú a: «Béh nde né ñueé komo.»

23 À ye bó a: «Né bòn, bí nde né ŋgàb mò ñueé; bí ñueé gi nde né dág. Njèh cén, dé te be gaâ mé be ŋgoù mò deèn, beè mò sam. Bòó mé Tele mò lé nyegé kwaá naâ bèh denè sâ mé bó, kwa nde né kóó.»

24 Bô mbòŋ dé yulà doô yeé nde ŋgweé njií ménâ, temé yulá gi bó lè mé bô fà bô doô.

25 Yeésò yeé ñene aá môn, à yilá njií bó ká toò, ye bó a: «Bí né kóó ye bô mgbèémgbè mé tàbè hihiné né bô nùàr lòù tuú; bô kokoô bô né bó ménâ tuú taré ndò.

26 Dé bìi, bú a, té lètenè bìi ménâ dèn. Nuaá mé gwaán né nùà koò lètenè bìi ñáá doóŋ, bú a, ñá sér nùà seé bô mbeí kóó.

27 Nuaá mé gwaán né feh lètenè bìi deèn, bú a, ñá sér kwer bô mbeí kóó ndò.

28 Mè tueé bí, *Huaán Nùàr ndé ná ŋgwèh ye te bó bôó kwaá nyí seé beè. À tétég nde seér naâ ye te nyí den nùà seé bô nùàr, te nyí ña weh cio nùàr ŋgún mé húóm nyí.»

*Bô tácugó déi fà taré soòm
(Mârk 10:46-52; Lûk 18:35-43)*

29 Bó yeé baá Jerikò yuo, bô nùàr ŋgún kem bele cu bó jomo.

30 Wa beré déi, sâ bô tácugó déi fà né te sòn ceèr den den. Bó yeé baá ŋgweé ye, Yeésò kela né kóó mân, bó sòm hueh, ye: «Fehtoò beèh Njunà *Davíd, kó yeé béh jere teèn.»

31 Bô nùàr yeé ŋgweé aá ménâ, bó nde seér bó lòù, bó ye bó a: «Bí máb sòn bìi doó sâ.» Mé njéh mene, bó kò lom né méménâ ké ter logó njií, ye: «Fehtoò beèh Njunà Davíd, kó yeé béh jere teèn!»

32 Yeésò njebá le ndò, à yilá njií bó, ye bó a: «Bí ye mè a, gàm bí naàn wa?»

33 Bó ye bú a: «Fehtoò beèh, bó yeé te béh ñene njolo teèn.»

34 Yeésò yeé ŋgweé aá ménâ, jere bôó bú njèh, à kema njií bó be njolò, njolo bòn kwògò yuo doó sâ. Bó yuo bele bú ndò.

21

*Yeésò nde aá Jerusalem yilá
(Mârk 11:1-11; Lûk 19:28-40; Jâŋ 12:12-19)*

1 Bó né ka ndeé, bó wa lè loó Betafajê kwarè Jerusalem. Loó sâ né ké te tòr Oliviê. Bó yeé nde aá loó yilá, Yeésò tema keéh bô mbòŋ fà déi toò, ye bó a:

2 «Bí ndé lè loó toò bìi sâ, bí nde né vuómndeé déi te yuii ñene, à né mé huaán jomo, bí sè ndé gí mé bó.

3 Mò nuaré déi bie bí njeré déi, bí júée bú a: Nùà Dueè né bó gwaán ma, bó nde né bí kwaá loó.»

4 Sâ doóŋ bôó gi né te yuo faá *sòn-Càŋ déi lo naâ tueé nò, ye:

5 «Bí júée loó Siyòŋ* a:

kè nji sâ ndeè né Nùà Dueè seèn ma.

À né lom òlèsé mân.

À ñaá né ñgètenè mbò vuòmndèè mé meí jomo mân ndò.»

⁶ Bò mbòn fà doò fòón gò ndò, bó nde bóó faá Yeésò tueé naá bó ñò;

⁷ bó se ndeè mé vuòmndèè doò bô ñuna, bó huaré weh bò cògò suù bòn, bó te njií gi bó ñgètenè. Yeésò ñaá den teèn ndò.

⁸ Nùàr kókoó mbaá né bò cògò bòn ceceér huaré teé njií, bò déi né bò cù kwa, bó né ceceér teé bele ndò.

⁹ Léh né lom gè toò mé ké jomo mene sue, ye: «Lieê né mé wò Ñunà *Davíd! Kùsèm Càn a, kúlú nyégé nuaá mé ndeè né mé yilí seèn hên kulù. Vulú a, sèn Càn seèn!»

¹⁰ Te Yeésò yeé nde yila nde baá-re Jerusalem mân, loó jilí; bò nùàr né lom bieé ye: «Dé sâ né nùà dé heè mân wa?»

¹¹ Cìli nùàr ye bó a: «Né Yeésò sòn-Càn, nùà Najarèt ké Galilê.»

*Yeésò ké *gwà Càn koò*

(Mârk 11:15-19; Lùk 19:45-48; Jân 2:13-22)

¹² Yeésò yila nde yí cie gwà Càn koò ndò. À wa, sâ bò nùàr né toón teèn bóó den: bò déi né go, bò déi né ñge, bò déi né kàgàlòn kwellé. À yeé nde ñene njií ménâ, à kwògò sòm keéh gi bó cie, à vela ñellé sòm gbàgà kàgàlòn mé kògò bò gò-vògòb bò mene,

¹³ ye bó a: «Né gi lè mvù Cànne nyagá den ye: Bó yilá nde né gwà mò, gwà Càn duaà. Keí mé bóó, bí weh kwaá seér aá gùr yìb bìi wa?»

¹⁴ Jomo sâ, bò cùgò njolo bò mé bò gule kuú bò ñgoró nde bele kwarè seèn ké cie gwà Càn koò sâ, à taré sòm gi bó ndò.

¹⁵ Bò *ngàn sèmè dé kokoò mé bò *ñjísòu yeé ñene, à baá ménâ bóó huóm, temé ñaá seér bó lè lòu. Sâ bó ñgweé naá mé bò huaán memanè naá bú seèn, ye bú a: «Lieê né mé wò, ñunà *Davíd!»

¹⁶ Yeé baá ménâ, bó ye bú a: «Wò né njií mé bó né tueé hên ñgweé wa?» Yeésò ye bó a: «Nyea. Bí née te mvù Cànne jájé

ñéné ñgwéeh ye ndò wa? Dé mé nyagá den né ter ye: Bò huaán tetòr mé bò dé mbembògò mene nde gi né Càn mé sòn bòn seèn doò!»

¹⁷ À yeé tueé gi aá ménâ, à kwaá lo bó ndò, à yuo lo sâ, à nde cu ké Betanî, à cer le toò.

Tou déi duagâ

(Mârk 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Cieé ñaga maánjògò à komo cu cuè ye ká jomo te loó koò, sâ cuè baá bú sie.

¹⁹ À ñene njií tou† déi kwarè ceér mân, à ñebá nde ké teèn, ye kò ñgweéh tàb né teèn wa? Wa ké teèn, à ter kwa lom lélán yuè. À deèn ndò, ye tou a: «Ndóg wò tàb wá ndé cú.» Tou hèllè ñema yuo njolò bòn doó sâ ndò.

²⁰ Bò mbòn yeé ñene aá ménâ, geí lo bó mbaá, bó ye: «Tou hên kènè mbaá ñema weh né kei wa?»

²¹ Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mò bí temé kwaá njií né mé Càn, bí sà ñgwéh, sâ dé tou hên ñjeré déi sam gùm doón; né mene tòr hên, mò bí ye bú a: ndé kòmò diè ké dùà kié, nde né te sòn bìi bóó.

²² Mò bí né temé cén kwaá njií, njií mé bí né Càn teèn dua doón, bí nde né kwa gií.»

Terreb Yeésò yuoó naá he?

(Mârk 11:27-33; Lùk 20:1-8)

²³ Yeésò yila nde cu yí cie *gwà Càn koò ndò, à duóm ñhèh feèh. À yeé baá feh, bò *ngàn sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò dé loó ñgoró nde ye bú a: «Wò bò njií hên bóó né mé gèh terrèb dé heè? Neì wò jegé naá kóó wa?»

²⁴ Yeésò ye bó a: «Mè nde né bí ñjeré déi bieé ndò; mò bí né tueé kóó, mè se ye bí kwòm dé mò hên:

²⁵ Neì lé Jân Bàptis tema njií naá kóó, ye bú a: ndé bò nùàr kou bele wa? Lé naá Càn wa, lé naá nùàr wa?»

Bó yila mé ñjéh lètenè bòn fellé kuú, ye: «Hên, mò béh ye bú a: Càn lé Jân tema naá kóó, à nde né tueé ye béh a: béh lé temé yoòr seèn kwá nji ná ñgwéh dé kei wa?

26 Á, mo béh ye bú a: bò nùàr lé bú temà naâ kóó, sâ dàm bò nùàr nde né béh yoòr kem sue ndo; lòu sam, beè bòn Jân lé naâ *sòn-Càn.»

27 Yeé baá ménâ, bó ye bú a: «Béh kó ngwéh.» Yeésò ye bó a: «Sâ mè bí nuaá mé jegé naâ mè doô túé ndé ngwéh ndo.»

Kàn felè nùà huaán fà déi

28 Yeésò si cu bó kàn déi, ye bó a: «Bí né ngweé wa? Nuaré déi lo naâ mé bò huaán fà. Lòu sâ à nde ye bei a: Huaán mò, ndé lan ké ñueh bèh seè mò.

29 Nuna ye bú a: nyí ndé ngwéh. Jomo sâ, à munó nyegé cu mé be seèn, à fón gò ñueh doô.

30 Tele nde tueé cu mé òm ménâ ndo, ye bú a: Ndé lan ké ñueh bèh seè mò. Òm gwaán nyegé, ye tele a: nyí nde né ndé. Jomo sâ à nomo.»

31 Yeésò den cuè ye bó a: «Lètenè bò huaán fà hên à, dé heè ngweé né sòn teleé kóó wa?» Bó ye bú a: «Né bei.» Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a: bòó mé weh yeé kàgàlò òm, mé bò sormbe wa logó nde né ké te *Lò Càn kóó mé bí.

32 Wanón Jân yeé nde yoòr bi, ye te nyí feh bí ceér, bí temé teèn kwá ní ngwéh. Bò wèh-kàgàlò òm bò mé bò sormbe temé teèn kwaá ní seér kóó. Bí né mene bó ménâ ñené, ñjeré déi bí yúlá ngwéh; kwá nón.»

Kàn jéré-temé bò kè-ñueh bò (Mârk 12:1-12; Lúk 20:9-19)

33 «Bí ngwé cú kàn déi: nuaré déi lé kieè naâ ñueh seèn; à yeé dobo gi aá yab, à kaga sie ñueh sâ beè, à nde ke beré déi, à sio kwaá vua dé tàb dorò teèn, à sie kwaá gbàgà teèn ndo. Jomo sâ, à haá kwaá ngogò beè bò seé bò, te bó ke nyegé den jomo, à nde dé seèn bèh gò.

34 «Cu mé yab yeé baá bolé, à tema ní bò seé bò seèn ké yoòr bò kè-ñueh bò doô, ye te nyí kwa yab teèn ndo.

35 Wa ké teèn, bò kè-ñueh bò doô kem sue bó yoòr: bó duún déi núr, bó wula sòm déi, bó yuo die dé tagâr yoòr mé taá ndo.

36 Nùà ñueh doô yeé ñene aá ménâ, à bó ké teèn tema ní lom ngún. Wa ké toò, bò kè-ñueh bò bók cu bò sâ bò ménâ ndo.

37 «Yeé baá ménâ, nùà ñueh doô tema ní ñuna seèn, ye dé hên né huaán nyí, bó nde né bú dé seèn veéh.

38 Mé ñjéh mene, wa ké toò, bò kè-ñueh bò doô yeé nde ñene ní baá-re bú mân, bó nyogò sòn lètenè bòn, bó ye: Hên né nuaá mé nde né nùà ñueh ñaá sâ. Mò sam, kò béh wula sòm bú lòu, te ñueh hên ña dé beèh.

39 Bó cab sie bú ndo, bó tulu sòm keéh bú ké luaà ñueh, bó wula si lo bú ké teèn.»

40 Yeésò den cuè, ye bò nùàr a: «Sâ mò nùà ñueh wa ké teèn, à bók nde né bò kè-ñueh bò hèllè naàn wa?»

41 Bó ye bú a: «À wula ní nde né bò vevenè bò doô mbaá, à jere kó ndé cú; à haá kwaá seér ñueh beè bò déi; mò yab baá bolé te bò sâ bò kwa haá bú teèn.»

42 Yeésò ye bó a: «Bí néesé dé mé né lè mvù Càn nyagá den doô jáné ñéné ngwéh ye wa? Bèh sâ né tueé ye:

Taá mé bò mé-gwà bò lé naâ ké jomo komo si ní hên, taá dàn ña seér cu né kóó.

Sâ òm né seé Nùà Dueè.

Ngweéh huòm kela né cí mà.

Béh kéi lòm mé gècèn mene.»

43 Yeésò den cuè, ye bó a: «Mè tueé bí: mò né mân, sâ bó nde né bí *Lò Càn beè luaga sòm, bó haá ní seér bòó mé nde né tàb dé Lò Càn waá.

44 Kwá nón, nuaá mé ceén die te taá sâ nde né teèn ñerré le. Mò komo die seér né nuaré déi yoòr lòu, sâ nùà hèllè nde né faá fufú nò nyoló den ndo.»

45 Bò *ngàn sèmè dé kokoò mé bò *Farisièn yeé baá bò kàn sònò Yeésò ménâ ngweé, bó kò ye à si ní den né mé bó.

46 Bó duóm bú filí ndo. Njèh cén, bó veéh den née cili nùàr mé né temé yoòr Yeésò kwaá ní, ye à né *sòn-Càn doô.

22

Kàn kùrmò fù (Lùk 14:15-24)

¹ Yeésò né cu ka mé kàn tetoò si ndeé, ye bò nùàr a:

² «*Lò Càṅ né faá mgbè déi lé naâ kùrmò fù ṅuna seèn neé nò.

³ Yáb yeé bela baá, à ye bò seé bò a: Bí ndé júée bò nùàr a: yáb bela baá ma. Wa ké toò, bò nùàr berón gi teèn ndeé.

⁴ Mgbè doô yeé ṅgweé aá môn, à tema sòm cu bò seé bò déi, ye bó a: bí ndé júée bó a: Né mé núógó nàgà cèllè, bó ne bela gi aá ndò; bó ndé gî kùrmò fù yieé ma.

⁵ Mé njéh mene, bó bú mé njéh táṅ ṅgwéh, bó né lom bèh sénâ bòn sané ndeé. Dé kàn fón gò ṅueh seèn, dé kàn gò toòn seèn.

⁶ Bò déi kem sue bò seé bò nùà koô doô yoòr, bó né bó selé, bó né bó wulá ndò.

⁷ «Mgbè doô yeé ṅene aá môn, temé ṅaâ bú lè, ye bò sójì seèn a: Bí ndé sá kùm sòm bó mé ló mene; né bò wulá-nùàr bò.

⁸ À den cuù ye bò seé bò a: Yáb baá gi doó. Bòó mé béh naá gii yilá doón nùàr wulú ṅgwéh.

⁹ Bí yùò belè ceér; bòó mé bí né ṅene doón, bí yilá kèṅ nji bó ká teèn.

¹⁰ Bò seé bò doô kem bele ceér ndò, bó né bò nùàr ké teèn doón yilá kabé nji. Tètèi sam nùàr baá gwò mbéranṅán.

¹¹ «Mgbè doô yila nde gwò bò nùàr yon ke ndò. À yeé baá yon, à ṅene nji nuaré déi yí doó lètenè bò nùàr, à dé seèn mé cògò fù yoòr sam;

¹² ye bú a: Nùàr mò, wò mé cògò fù yoòr sam, wò ká gwò yila kelà naàn wa? Nùàrè sòn kòmò ṅgwéh.

¹³ Yeé baá ménâ, mgbè doô ye bò seé bò a: Siè kàgà bú kagaà, bí kàgà bú gule mé be mene, bí jògò si nji bú kèb cieè te cibi, bèh kèṅ silí mé nyie yieé kuû.»

¹⁴ Yeésò den cuù ye bó a: «Bí kóo ye, dé yilá, bó nde né nùàr kókoó yilá. Njéh cén, bó balé weh lom nde né ṅób.»

Làmpôn mgbè Rôm gwòm (Mârk 12:13-17; Lùk 20:20-26)

¹⁵ Jomo sâ bò *Farisiên yuo nde sòn felè Yeésò nyogò ndò, ye bó nde né bú sòn felá.

¹⁶ Bó né bò no bòn mé bò no dé mgbè *Herôde ké yoòr seèn temá nji bele, ye bú a: «Nùà fèh-njéh, béh né gècèn yeé kwaga; wò né bò nùàr ceér Càṅ mé gècèn mene feh dilí. Bò nùàr tueé mene felè yeé naàn doón, wò táṅ bèh, wò nùàr lòu bàlè bèh ndò.

¹⁷ Mò né môn, sâ jògò túé ke béh ndò ye: *Sóú beèh ye gwòm làmpôn mgbè Rôm gwòm wa, té gwòm wa?»

¹⁸ Yeésò yeé ṅene nji aá bó mé ndièm veèn lè ménâ, à ye bó a: «Bò leba bò faá bí nò! Bí mè môn tab tena né dé kei wa?

¹⁹ Bí jògò wèh kèh ke mè kàgàlòn mé bó gwòm yeé làmpôn mé njéh, sâ ye.» Bó weh haá keéh bú ndò.

²⁰ À bie nji cu mé bó, ye bó a: «Feh nùàr mé yilá nùàr ká teèn hèn nyagá den né dé nei wa?»

²¹ Bó ye bú a: «Né gi dé mgbè Rôm.» À deén baá-re, ye bó a: «Sâ bò nji mé né dé mgbè doón, bí gwòm nji cú mé mgbè; bí bò dé Càṅ há nji cú mé Càṅ ndò.»

²² Bó yeé ṅgweé aá ménâ, hiím yogó bó, bó yuo kwaá lo nji bú doó sâ ndò.

Njéh bie felè bòó mé nde cuù né lè cio komo yuo

(Mârk 12:18-27; Lùk 20:27-40)

²³ Lòu cèn sâ bò *Sadusiên lé naâ kwarè Yeésò bilí ndeé, te bó bie bú njéh. Sâ bó né yeé tueé, ye mò nùàr kuú baá, sâ gi aá, à lè cio kòmò yùò ndé cú.

²⁴ Bó yeé waá baá, bó ye bú a: «Nùà fèh-njéh, Músi lo naâ tueé ye: mò nuaré déi kuú kwaá lo véh mé huaán sam, òm a, sàgà cú ma kú doô, à ṅar yilá cu bei ma.

²⁵ Yeé baá ménâ, nuaré déi bó bò òm lé naâ lètenè beèh téhbeh ndò. Bei yeé jògò aá véh, à kuú yuo, huaán sam. Òm sagá weh ma kú doô,

²⁶ à kuú cu, huaán sam. Òm bòn déi sagá weh keéh cu, bòó cu bú môn ndò. Né ka mé bó méménâ bòó ndeé. Nde nde bó kuú gi téhbeh doón, huaán sam.

²⁷ Jomo bòn ma kú doô kuú yuo ndò.

28 Á sâ, loù mé bò komó ndeè né teèn komo yuo gií, ma hèllè ña som nde né veèh dé heè? Ngweéh lètenè bòn téhbeh doón bó lé naá gií bú sagá laré wa?»

29 Yeésò deên ndo, ye bó a: «Dé sâ ndugó go né bí. Lòu sam, bí ngòr Càn ñéné kó ngwéh, bí terreb Càn kó ngwéh ndo.

30 Bí kóo ye, loù mé bò komó nde né te cio komo yuo, bò síb bó bò véh ndeè jógó kú ndé cú, bó den nde aá faá bò cìlì Càn ké te vulúu no.

31 Dé lè cio komo yuoò, bí dé mé Càn lo naá bí tueé kwaá doò, jáné kè ngwéh wa? À lo ye:

32 Nyí né Càn mé bò tele biì Abrahâm bô Isâk mé Jakôb né yeé dua doò ma. Mè tueé bí: Càn né Càn bò lèlàn bò, à Càn bò komò sam.»

33 Cìlì nùar yeé ngweé aá gèh dé mé à feh ñagá né sâ, hiím lo bó mbaá.

**Sóu dé koò né dé heè wa?*

(Mârk 12:28-34; Lúk 10:25-28)

34 Jomo sâ, bò *Farisiên domó bilí ndo, sâ bó ngweé naá ye sòn naá bò Sadusiên beè Yeésò ñemá. Bó waà.

35 Cén déi lètenè bòn mé né *njí-sòu, bie felá njií Yeésò sòn, ye bú a:

36 «Nùà fèh-ñèh, sóu dé koò lètenè bò sóu doón né dé heè wa?»

37 Yeésò ye bú a: «Gwàn jí Càn Nùà Dueè mé temé yeè mene, mé càn yeè mene, mé múnò yeè mene doón.

38 Sâ né dé koò mé jolo kela né kóó.

39 Jomo seèn né cu dé hèn, bó bú né felá; à dé seèn ye: Gwàn mbeí yeè faá wò gwaán né ngàn yoòr yeè no.

40 Dàm bò sóu mé Músi bó bò *sòn-Càn bò lo naá gií feh doón yila gi né teèn.»

**Nùà Còñ bô *Davíd*

(Mârk 12:35-37; Lúk 20:41-44)

41 Sâ bò *Farisiên née ka bècénè bilí den ye. Yeésò yeé ñene aá ménâ, à bie njií ye bó a:

42 «Bí ye Nùà Còñ né neì, à yuoò te gèh bò neì wa?» Bó ye bú a: «À yuoò te gèh bò Davíd.»

43 Yeésò ye bó a: «Á, dé mé Cúcuí Ñagá lé naá Davíd ceér feh, à yilá seér Nùà Còñ sâ Nùà koò seèn doò no? À lé ye:

44 Nùà Dueè ye Nùà koò nyí a:

Dèn ndê ká te be gaá nyí;

ko nyí komó silí njií gi aá bò bònò bò yeè doó,

wò dobo kwaá bó gulè.

45 Hèn mo Davíd mé feh seèn Nùà Còñ sâ yilá né Nùà koò seèn, sâ Nùà Còñ né cu ndüté ndütù seèn wa?»

46 Yeé baá ménâ, nuaá mé nde né Yeésò sòn komo som teèn yùò cú. Duóóm kaà loù sâ, nuaré déi njolo toò seèn kàgà nyí cú, ye nyí nde né bú njeré déi bieé ndo.

23

*Dene bò *njí-sòu mé bò *Farisiên beè Yeésò*

(Mârk 12:38-39; Lúk 11:43, 46; 20:45-46)

1 Yeé baá ménâ, Yeésò tueé njií mé bò nùar bó bò mbòn seèn, ye bó a:

2 «Seé bò njí-sòu mé bò Farisiên né sóu Músi se soò.

3 Mo né ménâ, sâ bí ngwé sòn bòn ngweè, bí boó ka nág faá bó né bí tueé no. Njèh cén, bí té bó ñá sér; bó dé bòn faá bó tueé nê no bó bèh.

4 Bó né bò seé tetarè kaga, bó né felè bò nùar mbiín kwaá njií, bó be teèn yí ngwéh, te gam bò mbeí.

5 Seé mé bó né gi boó doón né gi seé njolò bò nùar. Bó ye te bò nùar keí bó kei. Bò nùar né yeé bò lèmè déi te mvù Càn weh, bó né yoòr saá kwaá. Yeé baá dé bòn, bó sa hamé seér lòu, te yogo gi dé bò mbeí. Né mene bò yùràb cògò bòn né dé bò mbeí dalé yogo gií, te bò nùar seèn kela bó ndo.

6 Bó nde mene beré déi bèh kùrmò yieè, bó gwaán lom né bèh dené dé jejóò. Né mene ké gwà sóu, bó gwaán kela né bèh dené dé njolò bò nùar ndo.

7 Né mene ké tan mé ké mbartogó, bó ye ko bò nùar gibì bié bó lòu; bó yilá yí cú bó bò njí fèh-ñèh teèn ndo.

⁸ Mè tueé bí, bí té dé bìi gwàn mé nuaré déi yilá nyi bí ní fèh-njèh. Lòu sam, bí né dé bìi bò òm bó bò bei, Nùà fèh-njèh bìi né lom cén.

⁹ Bí té nuaré déi tele bìi ká te wónje yilá, Tele bìi né lom dé ké te vulúu, sâ gi aá.

¹⁰ Bí té gwàn mé nuaré déi yilá nyi bí Fehtoò ndo; bí kóo ye Nùà Còṅ né lom Fehtoò bìi kóó.

¹¹ Lètenè bìi nùà seê bìi nde seér né nùà koô bìi kóó.

¹² Mè tueé bí, nuaá mé né ter ṅgumó ṅaá doón, bó nde né bú doó baá njií, te bó ter komo njií seér nùà dólê.»

*Leba bò *Farisiên mé bò *nji-sòu*
(Mârk 12:40; Lûk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ «Bí nde né gèr ṅenè, bí bò nji-sòu mé bò Farisiên; bí ṅene nde né gèr mé leba bìi fî! Bí né bò nùàr hin *Lò Càn ferá yíin. Bí mé feh bìi teèn yilá ṅgwéh; bòó mé gwaán né teèn yilá, bí bó ceér kéh ṅgwéh ndo.

[¹⁴ «Bí nde né gèr mé leba bìi ṅenè kuú, bí bò nji-sòu mé bò Farisiên! Bí né njèh beè bò ma kù horó weh bele; bí né Càn sònò mbaá dua tugó go, te den faá bí né bò gècèn bò no. Mè tueé bí, ju sie kela nde né bí mé bò déi.]

¹⁵ «Mè jue né bí bò nji-sòu mé bò Farisiên, bí nde né gèr mé leba bìi doò ṅenè kuú; bí né *wón doón golé go, bí né dùà kelá, bí né cie kelá, né mene nùà cén, te bí kweéh seér kwa bú. Mò bí kweéh seér aá nùàrè kèn, bí doóm seér kela cu bú te mbei fà, te à yila nde lom tuar mé gùm mene. Bí kwá bìi.

¹⁶ «Mè tueé bí, bò tácugó faá bí no, bí ye bí né bò mbei ceér feh sé wa? Bí nde né mé gèr ṅenè kuú. Bí ye, mò nùàr jege né *gwà Càn koô, jègè bú siè ndé ṅgwéh; ko à jege seér né goó mé né ké gwò, jègè sie ye bú sé wa?

¹⁷ Bí né bò tándugó, wanóṅ jolo kela né dé heè? Né goó wa, né gwà Càn mé nyeén né goó sâ kóó wa?

¹⁸ «Bí den cuù déi ye: mò nùàr jege mene ko, jègè bú siè ndé ṅgwéh; ko à jege

seér né mbe ké felè kòò, sâ jègè sie ye bú sé wa?

¹⁹ Bí né bò cùgò njolo bò, wanóṅ dé heè jolo kela né kóó? Jolo kela né mbe wa, né ko mé mbe sâ den né teèn te ṅguú-ṅgulì wa?

²⁰ Mè tueé bí, nuaá mé jege ko, sâ à jege bilí né mé bò njèh teèn mene doón;

²¹ nuaá mé jege gwà Càn, jege bilí né gwà Càn mé Càn nùà gwà mene doón ndo.

²² Nuaá mé jege vulú, jege bilí né kogo Càn mé Càn nùà njèh felèbò mene.

²³ «Bí nde né gèr mé leba bìi ṅenè kuú, bí bò nji-sòu mé bò Farisiên! Bí ko lom né Càn mbe haá; mò njèh baá yulá, bí né gi bú cécéné haá nyegé: bò sibi, bò soó, bò san, bí haá gi né ménâ dág. Njèh cén, bò *sòu dé kokoô mé jolo kela né kóó, bí jòlò bèh; wanóṅ bí sé la né ju mé gècèn mene tená kóó, bí sé la né bò mbaábìi jere kóó, bí sé la né seé doón teèn boó yíi, te bí nde ye Càn mbe haá.

²⁴ Mè tueé bí, bò tácugó faá bí no, bí né mbè som seér, te támvùgòr teèn kélá cú, bí boó kuú né mbaá, bí ṅgelobà teèn mena kéh gi aá kèn.

²⁵ «Bí ṅene nde né gèr mé leba bìi fî, bí bò nji-sòu mé bò Farisiên! Bí né gi bò ṅgàb mé bò soò yagá nyegé. Njèh cén, bí bó yaga seér né kèb cieè, kèb lè tena le môn, te bí teèn kurú kwaá seér yíb mé tuaá.

²⁶ Tácugó bò Farisiên ceré né bí! Wanóṅ bí sé la jògò yaga loḡó naâ ṅgàb kèb lè, te kèb cieè ṅaga huom nyegé ménâ ndo.

²⁷ «Bí nde né gèr mé leba bìi ṅenè kuú, bí bò nji-sòu mé bò Farisiên! Bí wula njerré den né faá sà no: kèb cieè né ṅenè nyagá huóm, sâ kèb lè suóm den né ndândaà kuú nùàr mé dàb bò njèh fefòò.

²⁸ Bí ṅenè huóm nyegé né kèb cieè njòlò bò nùàr faá bèh ménâ ndo, sâ kèb lè bìi yuú lom né léláṅ tánágá mé veèn.»

Kùr gèr
(Lûk 11:47-51)

29 «Bí nde né gèr mé leba bìi fí ñené, bí bò ñjì-sòu mé bò Farisiên! Bí né sà bò *sòn-Càṅ bò léi jògò meé, bí waá nyegé sà bò didilí bò ndo.

30 Bí né sònò tueé nyegé ye: mo bí sé lé yuoó naâ lè nàm bò tele bìi kóó, bí sé be te cio bò sòn-Càṅ bò yí ná ṅgwêh sé wa?

31 ṅgweéh bí sà tueé né kóó, ye bí né bò nduté ndútù bòó mé lé naâ bò sòn-Càṅ bò wulá giì sà mà.

32 Môn, bí wèh cú seé boòn weèh te ceré beè bìi!

33 «Kòcò, bò sàb, bí né bò gèh ṅgòbò! Bí mbaá munó kuú né dé kei, ye ju bí siè ndé ṅgwéh, bí tuar yílá ndé ṅgwéh wa?

34 Mè bí bò sòn-Càṅ bò déi tema ñjii cuù nde né dé cî, mè ndeè né bí bò lo bò mé bò kó-ñjèh bò mene temá ñjii ndo. Bí nde né bò déi lòu wulá, bí faga ñjii bò déi te toù, bí nde né bò déi núr te *gwà sòu bìi tegé, bí nde né bò déi te loó dé kàn mé dé kàn bunó go.

35 Sà doón boó né te húóm bòó mé lé naâ mé sòn fuú kuú doón bie nyegé ye bí. Duóóm nde né mé húóm Ábèl nùà dilí, nde wa mé húóm dé Jakarî ṅunà Baráki. Bí lo bú wula lò naâ lètenè caá gwà Càṅ, sà mò né yí toò, ko ká jomo mân.

36 Mè né tueé ye bí a: meì bò gèr nde né mé bò cafanê bò doó kibí kelá. Kwá noón.»

Jerusalem njolò Yeésò (Lûk 13:34-35)

37 «Òè Jerusalem! Òè Jerusalem! Dàm bò *sòn-Càṅ bò wula gi né wò. Bòó mé Càṅ lé naâ yoòr yeè temá ñjii doón, wò bó mé taá tobé wula gi né kóó. Mè né mene gwaán, ye mè nde né bò nùàr yeè ká ka mò koró bilí nyegé faá cuar kurú kwaá yeé bò huaán ka bà no, wò gwàn bèh. Baá mbei meèn wa, Jerusalem?

38 Mè tueé bí, gwà bìi nde né ter le,

39 bí mè ñéné ṅgwé ndé cú; ko cu mé bí ndeè baá mé sòn bìi tueé ye: Càṅ Dueè a, kúlú nyégé nuaá mé ndeè né mé yilí seèn kulù, sà ye.»

24

*Kùr felè *gwà Càṅ koò mé nde aá ñellé* (Mârk 13:1-2; Lûk 21:5-6)

1 Yeésò yuo kelà gwà Càṅ koò. À yeé nde aá ndeé, bò mbòn seèn ṅgoró nde kwarè seèn, te bó feh keéh bú bò gwà hihiné mé bó me kwaá né te gwà Càṅ sà.

2 Yeésò deèn ndo, ye bó a: «ṅgweéh bí né bò gwà sà doón ñené wa? Mè né tueé ye bí a: nde gi né doón tobé yuo. Mè jue mene taá cén tà cén felè mbei lè nyi ndé ṅgwéh.»

*Dàm bò gèr, te *wón ceré ye* (Mârk 13:3-13; Lûk 21:7-19)

3 Yeésò yeé baá ké te tòr Olivie den den, bò mbòn léláṅ boòn ṅgoró ndeè kwarè seèn, bó ye bú a: «Bò ñjii sà boó nde né te cu dé heè wa? Túé yeè béh teèn. Béh ṅene ko nde né mé kei, ye wò baá ndeé, wón nde aá ceré ndo wa?»

4 Yeésò ye bó a: «Bí kógón ká lòu; nùàr a té bí bèlè.

5 Mo sam, bò nùàr kókoó mbaá nde né yilí mò ñaá weh, te bó bele weh gi bò nùàr mé njéh. Nùà kàn tueé nde né ye: nyí né *Nùà Còṅ kóó ma.

6 Bí nde né bèmè taáb kwarè bìi ṅgweé, bí ṅgweé ñjii ñjàgà bò taáb déi te lò hihiné ndo. Mo bí baá ménâ ṅgweé, bí té lòu ndèrrè. Ko seèn boó ménâ. Mé njéh mene, wón mé njéh cèrè ndé ṅgwéh.

7 Taáb nde né lètenè loó déi bô mbei kóó die, lò déi nde né mbei mé taáb ñaár kwa; cùè nde né die; tàbè nde né te bèh hihiné jilí.

8 Sà doón née seèn jèrè* ye, kar weh né faá nyer no.

9 Te bò nùàr ṅar yila ye bí yoòr: bó nde né bí lè gèr-e fulú, te bí kuú le teèn. Lò nùàr doón nde né bí bunó, sà doón né gi felè mò.

10 «Sà né cu mé bò nùàr ṅgún som gi nde né temé yoòr mò teèn ndo; bó nde né lètenè boòn suií kuú, bó né bunó kuú ndo.

11 Bò *sòn-Càṅ bò dé nyenyenê nde né cie golé ṅab yṅṅ bele, bó né bò nùàr bele gṵ.

12 Dàm bò veên nde né cie kulu su, temé nde né nùàr kókoó mbaá lè kuú gií, te bó bò mbeí gwàn kòmò cú.

13 Mè tueé bí, nuaá mé nde né doṅṅ yoló komo gií, nde né dé seèn yili yuo.

14 Njàgà Bagaà felè *Lò Càṅ nde né wónṅ doṅṅ ṅgulí yṅṅ, te nùà kàn ṅgweé mé tie seèn. Jomo sâ wónṅ ceré ye ndo.»

Gègè veên lè mò Càṅe
(Mârk 13:14-23; Lûk 21:20-24)

15 «Bí nde né gègè veên ké te mò Càṅe ṅenê; ṅjebá den nde né faá Daniel sòn-Càṅ lé naâ tueé no. (Nuaá mé né ṅgòr hên jané, bú a, ṅgwé nyégé bagasé).

16 Mṵ baá môn, sâ bò Judê bò a, dùrà ṅá gí ké te tòrè.

17 Nuaá mé né ké felè gwà, bú a, fón lòm doò, à té ké gwò seèn felè bò ṅjèh seèn mbaá yílá kú cú.

18 Nuaá mé né ké ṅjeh, bú a, té ká lo cû, ye te nyí weh sie cògò dùlù nyí beè.

19 Loù sâ bò véh mé lèi hueèh mé bò ma vùlù nde né mé gèr ṅenê kuú.

20 «Bí dùà lòm Càṅ, te cu sâ bí lè cu dùlù dùrà gò cú; bú a, té mé *sóú yílá ndo;

21 wanṵṅṅ gèr né teèn! Gèr dé loù sâ dé tueé sam. Bèh lo mé wónṅ lo naâ duṵṵ doṅṅ, gèr déi lo nées teèn faá gèr bú hên no sam ṅgwéeh ye; déi ndeè ménâ wá ṅgwé ndé cû ndo.

22 Mṵ Càṅ jere kó ṅgwéh, à bò cieé gèr sâ kèb déi sòm wàgà ṅgwéh, sâ nuaré déi seèn lànṅ lè ndé ṅgwéh. Njua mé Càṅ lé naá gù ménâ taṅṅ kwaá ndo, ye nyí nde né bò cieé sâ kèb déi sòm waga; nyí sòm waga nde né felè bòó mé nyí lé naâ balé weh doò.

23 «Sâ bí dèn dèn lànṅ, wanṵṅṅ nuaré déi sé den né mbaá ye bí a: Kè *Nùà Còṅ hên! Kè à yíè! Mṵ à baá ménâ tueé, bí té temé teèn kwá njí.

24 Bò *Kristò dé kòkòb mé bò *sòn-Càṅ bò dé nyenyenê nde né cie bomó sue, bó nde né bò fém tetarê boó bele, ye mṵ yieé né yieè, te bó bele weh bilí mé bòó mé Càṅ lé balé kwaá naâ mene.

25 Mè bí tueé kwaá gi aá kèn, bí ṅgwé nyégé bagasé!

26 «Sa kènê, mṵ bó ye bí a: Ké ya dueé kié né bú! bí té ké teèn ndé. Mṵ nuaré déi ye bí a: Hên leér den né bú sâ! bí té gwàn.

27 Gèh dé mé mbàn be ṅjerré yeé ter, né gè Bà yuo, né nyiib† tehr ndeé doò, *Huaán Nùàr wa ndeè né ka môn nág.

28 Komó né mene he, bò jìè nde gi né teèn bilí ndeé.»

*Cuú *Huaán Nùàr*
(Mârk 13:24-27; Lûk 21:25-28)

29 «Loù sâ, jomo gèr tètèi sam, lou nde né yilí, weéh nde né cib, bò mbentò ndeè né ké te vulúu suelé suagâ, bò ṅjii mé né mé terreb ké te vulúu doṅṅ nde gi né jilí.

30 Sâ baá cu mé njàgà Huaán Nùàr ṅagá yuo kela ndeè né ké te vulúu teèn ndo. Bò nùàr mé gèh hihiné ká doó doṅṅ nde gi né loù sâ yueé ṅgaré kuú, bó nde né Huaán Nùàr ṅenê njí, à né te mvulu bège mé terreb mene *sum suagâ.

31 Mei bò tàṅ‡ nde né tuagá, à nde né bò cìlì seèn kàn mé kán wónṅ doṅṅ temá ṅjii, te bó nde koró bilí bòó mé à lé naá gù balé kwaá.»

Toú mé né kùr tueé
(Mârk 13:28-31; Lûk 21:29-33)

32 «Bí kè wèh yoòr touṠ túé-kùr. Mṵ bí ṅene à baá toó, ṅgweéh sâ bí kṵ gi aá, ye jà baá didi mà.

33 Loù mé Huaán Nùàr nde né teèn cuú né ménâ ndo. Mṵ bí ṅene bò ṅjèh kèkèhè hèllè baá boó bele, sâ bí kóo ye: baá bú, à baá didi.

34 Mè né tueé ye bí a, mé bò cafanê bò nde doṅṅ kuú gií, sâ bò ṅjèh hèllè boó gi aá.

24:13 24:13 Mat. 10:22 24:15 24:15 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 24:17 24:17-18 Lûk 17:31 24:21 24:21 Dan. 12:1; Vuú 7:14 24:26 24:26-27 Lûk 17:23-24 † 24:27 24:27 Kèb mé lou yila yeé teèn. 24:28 24:28 Lûk 17:37 24:29 24:29 Es. 13:10; 34:4; Ese. 32:7; Joël 2:10, 31; 3:15; Vuú 6:12-13 24:30 24:30 Dan. 7:13; Zach. 12:10-14; Vuú 1:7 ‡ 24:31 24:31 Tògò dé koò mé hueh faá tàṅ no. § 24:32 24:32 Bó tou sâ yilá né “figuier”.

³⁵ Vulú bô tàbè nde né leér yuo; ndóg bô ngòr mò dé bòn nyímé ndé ngwéh.»

Cieé cèrè jomò

(Mârk 13:32-37; Lûk 17:26-30, 34-36)

³⁶ «Nuaá mé né cieé bú sâ kó teèn sam, nuaré déi cu sâ kó ngwéh ndo; bô cili Càn cieé sâ kó ngwéh; né mene Huaán nùà njèh, à cieé bú sâ kó ngwéh ndo; gi cegé né Tele mé huún.

³⁷ Lòu mé Huaán Nùàr cuù nde né teèn, njií mé lé kelà naâ te nàm Noê, nde cu né ménâ bôó.

³⁸ Sâ te nàm Noê bô nùàr lé kò loóm naâ yieé mé ñueé, bó né véh suaá, bó né bèh siib ndeé ndo. Bó né ka mé njéh méménâ bôó ndeé den, tóg nde wa lòu mé Noê lé yilá naâ kom teèn.

³⁹ Bó yeé tán cú, nu koô die, nòmò laga kum lo bó teèn ndo. Lòu mé Huaán Nùàr cuù nde né teèn, nde cu né ka ménâ nág.

⁴⁰ Nuaré déi bô mbeí nde né ké ñueh fà, bó nde né cén weh, cén le.

⁴¹ Ma déi bô mbeí nde né ké jomo nyèn, bó nde né cén weh, cén le.

⁴² Bí dèn lòm làn, wanóñ bí cieé mé Fehtoò biì cuù nde né teèn kó ndé ngwéh.

⁴³ «Bí féla nyégé bagasé: mo nùà gwà sé né kó ye lòu sâ cibítenè yíb nde né nyí yilá, à sé naâ làn den, à mom ñaga gwà seèn te yíb gwò yilá cú.

⁴⁴ Sâ bí dèn dèn làn ménâ, wanóñ Huaán Nùàr kar waà nde né, lòu mé bí cí múnò ngwéh.»

Nùà seé dé bagaà mé dé veên

(Lûk 12:41-48)

⁴⁵ «Kwá mè tueé bí felè nùà kógòn mé né seé tele seé seèn mé temé cén bôó. Né nuaá mé tele lé bô seé bô dón haá kwaá naâ beè seèn, te à geé haá bó yáb, à geé faá né tueé no.

⁴⁶ Mo tele seé seèn waà, à né seé seèn te ceér-e bôó yíi, à nde né beè teleè samé.

⁴⁷ Mè né tueé ye bí a, tele beè seèn haá lo bilí nde né mé bô njèh seèn mene dón.

⁴⁸ «Mo nùà seé cén sâ né seér nùà veên, à tueé seér nde né mé feh seèn ye: Tele seé nyí wágá cú ndé ngwéh;

⁴⁹ à yila bô mbaábon loboò, à né yáb yieé ndabé, bó bô sèlà-mbè bô né ñueé ndabé go ndo.

⁵⁰ Mo à sé baá ménâ bôó, ñgweéh tele seé seèn nde né lòu kaár waá, à weh bú seé wa?

⁵¹ À nde né bú kwógó som, te bó bô leba bô den mé gèh nùr cèn bèh kén silí mé nyie yieé kuù.»

25

Kàn felè bô kèràgà fù déi yulá

¹ «Lòu sâ *Lò Càn den nde né faá bô mbò yàgà yulá mé lé naâ bô lâm bòn weh, bó nde bèh siì fù ceér dueè kwa weh no.

² Lètenè bòn sâ, bô kùlù bô lé naâ teèn tìn, bô kógòn bô teèn tìn ndo.

³ Bô kùlù bô doô weh lom lâm mé nòmò lè, bó nòmò kèb déi beè wèh siè ngwéh.

⁴ Bô kógòn bô weh dé bòn lâm, bó weh sie nòmò lâm kèb déi beè.

⁵ Siì fù yeé ñgaga sela baá, bó duóm lóm yíi, jomo sâ bó lóm kpóg ndo.

⁶ «Yeé baá logòtenè, bó ñgweé gògò die aá ye: Siì fù waà baá kèn, bí ndé kwà wèllè bú ma!

⁷ Bó yulá dón, bó nyimé kem wuo ter ndo, bó far njií lâm ter.

⁸ Bô kùlù bô doô ye bô kógòn bô a: Bí kó há béh nòmò lâm kèb déi teèn, lâm beèh nde aá nyimé.

⁹ Bô kógòn bô ye bó a: Háye, mé dé biì mene wúlú ndé ngwéh, bí ndé ñgè sér yí lètenè loô.

¹⁰ Bô kùlù bô doô fón gò ndo. Bó yeé nde aá, siì fù waà jomo bòn, bó bô kógòn bô tìn doô yila nde gwò, bó colo njií hin, bó ferá som.

¹¹ Te nde nde, bô kùlù bô tìn doô cu cuù ye. Bó yeé waà, sâ hin baá coló, bó yilá keéh ye bú a: Fehtoò beèh, Fehtoò beèh, gùlù kèh béh teèn!

¹² Siì fù deèn ndo, ye bó a: Mè tueé bí, mè bí kó ngwéh.»

¹³ Yeésò den cuù ye bô nùàr a: «Sâ bí dèn lòm làn, wanóñ bí cieé mé cu kó ndé ngwéh ménâ ndo.»

*Kàn felè bò seê bò déi tagár
(Lûk 19:11-27)*

14 À den cuù ye bó a: «Den cu nde né lòu sâ faá nuaá mé nde né bèh gò ndeé nɔ. À yeé baá mé gò, à yilá bilí bò seê bò seèn, te à haá kwaá bó bò njèh seèn dɔ́ɔ́nj beè.

15 À haá kwaá beè déi kám yuií tîn; beè déi, kám yuií fà; beè déi, kám yuií. Nùà kàn kwa keéh né ka bèh mé terreè seèn kelà né teèn. Jomo sâ à yuo gò ndɔ.

16 Nùà seê dé mé kwaá naâ kám yuií tîn doô yila seé toón mé njéh bɔ́ɔ́, à kwa cu nòmò teèn kám yuií tîn ndɔ.

17 Dé mé kwaá naâ kám yuií fà doô bɔ́ɔ́ cu ka ménâ, à kwa cu kám yuií fà ndɔ.

18 Dé mé kwaá naâ kám yuií cén doô nde kwe seér dé seèn tàbè, à leér kwaá kàgàlɔ́nj teleè doô teèn.

19 «Nde nde, lòu sâ, tele cu cuù, bó bó yila bò njèh seèn taán nyegê.

20 Nùà seê dé mé lé kwaá naâ kám yuií tîn doô ngoró ndeé mé kám yuií tîn déi beè, ye bú a: Dé koô, wò lé haá naâ mè kám yuií tîn, mè kwa sagá cu aá kám yuií tîn déi teèn, hên nɔ.

21 Tele ye bú a: Môn, wò né nùà gècên! Wò né teèn bɔ́ɔ́ yíí. Mɔ wò né njèh mbaâ mé temé cén mân bɔ́ɔ́ huɔ́óm, sâ mè nde né wò njèh kókoó mbaá beè haá kwaá gíí. Ndê, há-re mè be, te bélé samé fà dɔ́ɔ́nj!

22 «Nùà seê dé mé lé kwaá naâ kám yuií fà doô ngoró ndeé ndɔ, ye bú a: Dé koô, wò lé haá naâ mè kám yuií fà, mè kwa sagá cu aá kám yuií fà déi teèn, hên nɔ.

23 Tele doô ye bú a: Môn, wò né nùà gècên! Wò né teèn bɔ́ɔ́ yíí. Mɔ wò né njèh mbaâ mé temé cén mân bɔ́ɔ́ huɔ́óm, sâ mè nde né wò njèh kókoó mbaá beè haá kwaá gíí. Ndê, há-re mè be, te bélé samé fà dɔ́ɔ́nj.

24 «Jomo sâ nùà seê dé mé lé kwaá naâ kám yuií doô ngoró ndeé ndɔ, ye bú a: Dé koô, mè kɔ gi aá ye wò né yeé nùà yɔ́gɔ́: wò mene kɔ́ɔ́ dɔ́bò bèh, wò né yeé mbaá keba njií. Wò mene kɔ́ɔ́ hóbó ngwéh, wò kɔ lom yeé te mbáɲe mbaá kuúm kwaá njií ndɔ.

25 Kàgàlɔ́nj yeè hên, née ka faá wò lé haá naâ mè nɔ; mè lé leér kwaá naâ dòu, veéh lé naâ mè mé wò sie yɔ́gɔ́; wèh cú-re njèh yeè.

26 Tele doô ye bú a: Nùà seê veèn lélán fù̀̀b faá wò sam! Wò sé kɔ́ɔ́ naâ ye mè mene kɔ́ɔ́ dɔ́bò bèh, mè né yeé mbaá keba njií. Mè mene kɔ́ɔ́ hóbó ngwéh, mè kɔ lom yeé te mbáɲe mbaá kuúm kwaá njií ndɔ. Wò sé kɔ́ɔ́ naâ ménâ,

27 wò sé kwaá njií naâ mè kàgàlɔ́nj mò te mbiín, mè sé cuù, sâ né ɲar, te mè kwa mé nòmò mene.

28 «Yeé baá ménâ, tele ye bò seé bò a: bí ngà sòm bú kám yuií doô beè ɲgaà, bí há ságá ní mé nùà kám yuií tîn doô.

29 Lòu sam, nuaré déi nde gi né mé njèh beè, bó haá sagá cu bú déi teèn, te merré den bú beè lòu. Nuaré déi dé seèn mé njèh beè sam nde ngweéh, né mene dé maàn mé à né mé njéh dɔ́ɔ́nj, bó nde né bú beè horó som.

30 Dé nùà seê veèn hên, bí sì ní bú ké cie te ndèndènj cibí, bèh kénj silí mé nyie yieé kuú.»

Loù ju tenâ dé koô

31 «Mɔ *Huaán Nùàr ndeé baá *sum cuú, nde né bó bò cilí Càn dɔ́ɔ́nj, à nde né te kɔ́gɔ́ tàsùm mân ɲaá den.

32 Cu sâ dà m bò nùàr wónj dɔ́ɔ́nj nde gií né toò seèn bilí ndeé, te à geí bó faá bó geí som yeé sòrɲganj lètenè bò mbieè sòr nɔ;

33 à kwaá njií bò sòrɲganj kèb be gaá, bò sòr kèb be ɲgòu.

34 «Jomo sâ Nùà *Sùsùm tueé njií nde né mé bò dé kèb be gaá doô, ye bó a: Bí ndê dé bií, Tele mò kulu gi aá bí kèn; bí yilá ndê ká Mbàm; à lé nyegé kwaá naâ dé bií, sâ wónj duɔ́óm née lòu ye.

35 Lòu sam, cùè lé naâ mè sie, bí haá mè yáb; nyúá nòmò lé naâ mè sie, bí haá mè nòmò; mè lé naâ nùà kìn, bí ke nyegé mè ké lɔ bií;

36 mè lé naâ luɲturu, bí su kwaá mè cògò yoòr; mè lé naâ baán, bí sie nyegé mè ndɔ; mè lé naâ ké gwà cibí, bí né mè yɔ́ɲ ke.

37 «Bò gècên bò doô tueé nde né ye bú a: Nùà Dueè, béh lé wò ñenè naâ he, wò né mé cùè, béh haá wò yáb wa? Mé nyúá nòmò, béh haá wò nòmò wa?

38 Béh lé wò nùà kìn ñenè naâ he, mé béh ke nyegé wò ké lo beèh wa? Wa béh lé wò luñturu ñenè naâ he, béh su wò cògò?

39 Wò lé baàn naâ he, béh sie nyegé wò? Béh lé yon keé naâ wò te gwà cibì dé heè ndo?

40 «Nùà Sùsùm tueé nde né ye bó a: Mè tueé bí: bò njií mé bí lé boó gií naâ mé bò nùà mò, né mene huaán maàn dé heè doón, sâ bí lé boó gií naâ mé mè.

41 «Jomo sâ Nùà Sùsùm tueé njií nde né mé bò kèb be ngouò bò, ye bó a: Bí yùò dé biì doó sâ noón, bí baá duagásé! Bí ndé ké tuar te we mé nyímé ndé cù. Bó lé naá gií we sâ mé *Sátàn bó bò cìlì seèn nyegé kwaá.

42 À den cuù ye bó a: Cùè lé naâ mè sie, bí mè yáb há ngwéh. Nyúá nòmò lé naâ mè sie, bí mè nòmò há ngwéh.

43 Mè lé naâ nùà kìn, bí mè ké lo biì kè nyégé ngwéh. Mè lé naâ luñturu, bí mè cògò sù ngwéh. Mè lé naâ baán, mè lé naâ gwà cibì ndo, bí mè kè nyégé ngwéh.

44 «Cu sâ bó tueé nde né ye bú a: Nùà Dueè, béh lé wò mé cùè ñenè naâ he? Mé nyúá nòmò ndo? Béh lé wò nùà kìn ké lo beèh ñenè naâ he? Béh lé wò luñturu ñenè naâ he wa? Á, béh lé wò te beén-e mé gwà cibì ñenè naâ he, mé béh wò gam ngwéh wa?

45 «Mgbè tueé lom nde né bó sòn cén, ye bó a: Mè tueé bí, bò njií mé bí lé nomò naâ mé nùà cén lètenè bò huaán memanè hèn doón, bí lé boó njií naâ mé mè.»

46 Yeésò den cuù ye: «Bò sâ bò nde né te gèr dé ndeèr yilá, te bò gècên bò yila nde dé boòn te yòn tètàgà ndo.»

26

Nyògò sòn felè Yeésò

(Mârk 14:1-2; Lûk 22:1-2; Jân 11:45-53)

1 Yeésò yeé tueé gi aá mân, à tueé njií mé bò mbòn seèn ndo, ye bó a:

2 «Bí né koó ye, le aá cieé fà, sâ baá cieé koô *Páskà mé *Huaán Nùàr yila nde né beè teèn, bó faga njií bú ter te toú.»

3 Jomo sâ bò *ngàn sèmè dé kokoô bó bò kokoô bò loó bilí nde gi ké lo Kayíf nùà koô bò ngàn sèmè.

4 Bó nyogo sòn ye bó nde né Yeésò filí sie, te bó wula bú.

5 Bó ye: «Sâ ko béh bú te cieé koô hèn siè ngwéh, wanoón bò nùàr nde né ñaán.»

Kómó múmû felè Yeésò yurú njií
(Mârk 14:3-9; Jân 12:1-8)

6 Sâ Yeésò baá ké Betanî gwò Simôn. Simôn lé naâ nùà beén veèn.

7 Yeésò yeé baá ké gwò, ma déi ngoró nde kwarè seèn mé mbémbón* beè, kómó múmû mé keh tarê mân né lè deí. À komo yurú njií gi Yeésò felè, sâ Yeésò né te yábe.

8 Bò mbòn yeé nde ñene njií ménâ, temé yulá bó lè, bó ye: «À kómó sâ ménâ boó beéh né dé kei wa?

9 Mo bó sé go som nyegé naâ kómó mé keh tarê hèn lòu no, bó sé bò saám bò kàgàlòn sâ há nji ná ngwéh wa?»

10 Yeésò yeé ñene bó baá mân tueé kuú, à ye bó a: «Bí ma hèn temé lè boó yulá né dé kei wa? Njií mé à né mè boó hèn né lom ñhèh bagaà beè mò dé gècên.

11 Dé bò saám bò, bí bó nde née cu doón koó ye; á dé mò no, béh bí nde cu née he wa?

12 Ma hèn mè kómó yoòr yurú njií né te nyegé bilí mé gò mò ké te sà mene.

13 Mè né tueé ye bí a, bèh mé Njàgà Bagaà nde né teèn ká lè wónje doón ngulí ndeé, nde né mé njàgà ma hèn mene ngulí bilí, te bó munó den bú teèn.»

Yeésò go soóm

(Mârk 14:10-11; Lûk 22:3-6)

14 Yeé baá ménâ, mbòn cén déi yuo lètenè bò yulá cùòb fà bò doô, yilí seèn né Júdàs Iskariô, à nde kwa bò *ngàn sèmè dé kokoô,

25:46 25:46 Dan. 12:2 26:2 26:2 Ex. 12:1-27 26:7 26:7 Lûk 7:37-38 * 26:7 26:7 Jue né mbémbón dé maàn. 26:11 26:11 Deut. 15:11 26:15 26:15 Zach. 11:12 † 26:15 26:15 Kám yulá tagár sâ lé naâ sòn kèh mé bó nge yeé kwer mé ñhèh (Ex. 21:32; Zach. 11:12).

15 ye bó a: «Bí haá nde né mè kei, te mè go haá bí Yeésò wa?» Bó kula weh kám yulà tagár† ndò, bó haá njií bú.

16 Jomo sâ à yila lom baá-re ceér fòòn, te à jògò yíí Yeésò beè bòòn.

*Yáb *Páskà*
(Mârk 14:12-21; Lûk 22:7-14, 21-23; Jân 13:21-30)

17 Yeé baá loù cieé koô mé bó yieé yeé breêd mé kulu teèn sam sâ, bò mbòñ nde ye Yeésò a: «Wò ye béh nyégé kwá nyí bèh Páskà yieé he wa?»

18 Yeésò ye bó a: «Bí ndé ké lo, bí kela nde ké lo nùà mân, bí ye bú a: Nùà fèh-njèh ye júée wò a: cu nyí wulu baá kèn, bó bò mbòñ nyí yieé nde né Páskà ké lo yeè ma.»

19 Bò mbòñ nde bójó gi ka dójó faá Yeésò naâ bó tueé nò, bó nyegé kwaá gi yáb Páskà.

20 Yeé baá liyilì Yeésò bó bò mbòñ seèn yulà cùòb fà doò nde kañ yáb ndò.

21 Bó yeé baá yáb yieé, Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, nùà cén déi lètenè bìi nde né mè go som.»

22 Bó yeé ngweé aá môn, kuún curú gi bó toò dójó, nùà kàn duóòm mé Yeésò bieé njií, ye bú a: «Jgweéh mè sam wa, Fehtoò mò?» Mò déi bie som aá, déi bie keéh cu ménâ ndò.

23 Yeésò ye bó a: «Né ka lè ngàb cèn mé béh bí né teèn yieé bilí hèn, nùà cén déi teèn mè go som nde né kójó.

24 Dé kuú, *Huaán Nùàr nde né kuú, nde né faá bó lé naá giì felè seèn nyagá kwaá nò. Njèh cén, nuaá mé yíí keéh be teèn, jògò kwaá bú cie, nde né mé gèr mbiín kuú. Sâ, beè nùà sâ, huòm kela né mé bó sé bú ñàr ná ngwêh.»

25 Júdàs nuaá mé lé go sóòm naâ bú sâ yeé nde ngweé njií ménâ, à bie njií mé Yeésò ndò, ye bú a: «Jgweéh mè sam wa, Njí fèh-njèh?» Yeésò ye bú a: «Wò dé sâ tueé né kójó.»

Yáb Càn
(Mârk 14:22-26; Lûk 22:15-20; 2 Kòrènt 11:23-25)

26 Bó yeé baá yáb yieé, Yeésò weh breêd, à dua Càn teèn, à kolé haá mé bò mbòñ seèn, ye bó a: «Bí wèh, bí yíyieé, hèn né ngàñ yoòr mò.»

27 À jògò weh ngàb mbè ndò. À yeé vra gi aá Càn teèn, à haá njií bó, ye bó a: «Bí wèh, bí núé làrè dójó.

28 Hèn né húóm mò, húóm ngòñ mé Càn ko kuú né, ye te nyí kulu som bò nùàr ngún veèn mé njéh yoòr.

29 Mè tueé bí: mè ndeè mbè déi mân núé ngwé ndé cú, ko ndeè baá dé feé ké Mbàm Tele mò, béh bí ñueé kwaré cu ye.»

30 Jomo sâ bó de bené ndò, bó fòòn gò, bó ñaá nde ké te tòr Olivie.

Ngòr Yeésò felè Piêr
(Mârk 14:27-31; Lûk 22:31-34; Jân 13:36-38)

31 Wa ké teèn, Yeésò tueé njií mé bò mbòñ seèn, ye bó a: «Lan cieé ñagá ndé ngwéh, sâ bí durá si lo gi aá mè kèn. Te mvù Cànè né ménâ nyagá den. Càn ye, nyí nde né nùà mbieè wulá som. Bòñ bò mbieè seèn nde né lòu durá ñellé le.

32 Mò mè komo yuo cu aá lè cio, mè nde né ké Galilé ndeé; bí nde mè kwa nde né ké sâ.»

33 À yeé tueé gi aá mân, Piêr deèn ndò, ye bú a: «Sâ mò bò déi né mene wò durá si loó, ndóg mè dé mò wò dùlà sì ló ndé ngwéh.»

34 Yeésò ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, lan mé kwaá sé nde tuagá, sâ wò yañ aá njó baá mbei tagár ye nyí mè kó ngwéh.»

35 Piêr den cuù ndò, ye bú a: «Sâ mè sam; bélò nde mene fà dójó kuú gií, mè túé nyí ndé ngwéh ye mè wò kó ngwéh.» Bò mbòñ déi tueé gi ménâ ndò.

Yeésò ké Gecemanè
(Mârk 14:32-42; Lûk 22:39-46)

36 Yeésò bó bò mbòñ seèn wa beré déi ndò, bó yilá né bèh sâ Gecemanè. Wa ké teèn, ye bó a: «Bí dèn ngógò hèn, mè nde aá kíé Càn dua weh.»

37 À weh lom Piêr mé bò ñunà Jebedê fà doò, bó bó nde, sâ feh baá bú ter ñellé, à baá lom mé kú dé gècèn.

38 Yeé baá môn, ye bó a: «Kú nde aá mè wulá. Bí dèn lè hên, bí té lóm cèr, béh bí den ñaga nde né làn kóó.»

39 À kwaá lo bó doó sâ ndo, à kela nde ser ké toò bèh ndón-ndòn mân. Wa ké teèn, à die mbab nde doó, à né Càṅ dua, ye bú a: «Tele mò, mo nde né yieé, ṅgòrò sòm yeé mè ṅgàb gèr hên kwarè teèn. Mè né mene ménâ gwaán, bó sér faá wò né gwaán no.»

40 À yeé dua sòm aá, à cu cuù ká yoòr bò mbòn, à waà, sâ bó baá gi lóm, ye Pièr a: «Hên né mene be lóm cén, béh bí kóó gó sòm cú wa?»

41 Bí nyimè dèn làn, bí né Càṅ dua, te *Sátàn bí mé veên táb siè cú. Lòu sam, temé nùàr gwaán gi né njèh bagaà boó dág; njèh cén, yo né yuaásé.»

42 Jomo sâ à kwaá lo bó, à nde cu Càṅ dua, ye bú a: «Tele mò, mo ṅgàb gèr hên kwarè mò yùò ndé ṅgwéh, te mè bú njé cú, sâ kwá den faá wò né gwaán no.»

43 À cu cuù ká yoòr bò mbòn, à waà, sâ bó baá gi cu lóm, dé goó keè sam cuù.

44 Yeésò kwaá lo bó, à nde cu ké bèh ndón-ndòn cén sâ, à dua Càṅ dé mbei tagâr, à dua ferré cu ka njèh cén sâ.

45 À yeé cu cuù aá, ye bò mbòn a: «Wa hên bí née lóm ye wa? Bí cèr ká ceèr. Hên baá cu. Kènê *Huaán Nùàr nde aá beè bò vevené bò yilá.

46 Bí wùò ter, béh nde kwa bó! Kè hên baá gi nuaá mé go sòm né mè sâ!»

Bèh Yeésò sieé

(*Mârk 14:43-50; Lûk 22:47-53; Jâṅ 18:3-12*)

47 Yeésò née sònò mân tueé den, à yeé ke, Júdàs mbòn cén déi lètenè bò yulá cùòb fà bò doó, kar waà ndo. À né mé nùàr kókoó mbaá jomo, bó né bele mé bòu beè-beè, bó né cu mé cùgò beè ndo. Bò *ṅgàṅ sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò dé loó tema njí né bó kóó.

48 Sâ Júdàs mé nde né Yeésò go sòm doó naá giù bó njí mé à sé nde né boó tueé kwaá, te bó ṅene ko Yeésò mé njéh. Sâ à la ye bó a: «Mo bí ṅene mè baá nuaré déi

kumó vra den, sâ né bú ma. Bí kèr ndê, te bí sie bú.»

49 Yeé baá môn, Júdàs ṅgoró nde yí kwarè Yeésò, ye bú a: «Mè né bieé, Njí fèh-njèh!» À vra kumó sie bú ndo.

50 Yeésò ye bú a: «Mbeí mò, bó ká nág faá wò ndeè naâ boó sâ no!» Jomo sâ, bò nùàr kem sue Yeésò yoòr, bó sie bú.

51 Nùà cén déi lètenè bò mbòn Yeésò sua soóm bòu seèn ndo, mvur tena si njí nuaré déi tie doó; lé naâ tie nùà seé ṅgàṅ sèmè dé koó.

52 Yeésò yeé ṅene aá ménâ, ye bú a: «Yí njí cú bòu yeé te kóre. Lòu sam, bòu wula cu nde né bò sùà-bòu bò kóó.

53 Wò kó ṅgwéh ye mè sé la naâ Tele mò gàm bieé njí wa? À sé la mè bòn bò cili seèn yulá cùòb fà há yógó kéh ná ṅgwéh wa?

54 Á, mo sé la baá cu ménâ, sâ nde né faá bó lé nyagá kwaá naâ lè mvù Càṅe no, yuo wa? Né gi cie nyagá den, ye ko boó mân.»

55 Yeésò yeé tueé gi aá ménâ, à ye bò nùàr a: «Den né faá bí mé bò bòu mé cùgò beè-beè hên kem nde giù te bí sie nùà yíb no. ṅweéh cieé doón mè lé njèh feh den beéh ké *gwà Càṅ koó wa? Bí lé mè ké teèn siè ná ṅgwéh dé kei wa?

56 Mé njéh mene, hên boó gi né te yuo faá bò *sòn-Càṅ bò lé naá giù nyagá kwaá no.» Jomo sâ bò mbòn durá si lo gi bú ndo.

*Yeésò ké te *mbàgà juù*

(*Mârk 14:53-65; Lûk 22:54-55, 63-71; Jâṅ 18:13-14, 19-24*)

57 Bòò mé la sieé naâ Yeésò doó weh njí bú ké toó Kayif ṅgàṅ sèmè dé koó, sâ bò *njí-sòu mé bò kokoò bò dé loó baá gi ké teèn bilí den.

58 Pièr né Yeésò jomo ké bèh ndón-ndòn naáb bele. Wa ké lo Kayif, à yila nde yí cie lètenè caâ, à den nde kwarè bò gò, à né njí mé nde né kelá ke den.

59 Sâ bò ṅgàṅ sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò doón né lom ṅgòr fòón, ye né mene nyeén, bó nde né Yeésò yoòr coré kwaá, te bó wula bú teèn.

60 Nyeén hèllè duóm baá-re bú yoòr bomó sueè ndo; mé njéh mene, ka yíé

ngwéh. Nde nde, nuaré déi bô mbeí komó wuo ter toò bò nùàr,

⁶¹ ye bó a: «Nùà hên lé naâ tueé ye: nyí né mé terreb gwà Càn koô tulú sòm, te nyí me kwaá cu bú ter te cieé tagáre.»

⁶² Ngàn sèmè dé koô komo wuo ter ndo, ye Yeésò a: «Bò nùà hên né wò yoòr tueé njií mân, wò sòn kòmò bèh wa? Bó ye naàn á?»

⁶³ Mé njéh mene, Yeésò bú sòn kòmò ngwéh. Yeé baá ménâ, ngàn sèmè dé koô doô ye bú a: «Mé yilí Càn làn, wò nde né toò beèh jege ye, *Nùà Còñ Njuna Càn né wò wa?»

⁶⁴ Yeésò ye bú a: «Wò bú tueé aá kèn. Mè tueé bí: kènê bí nde aá *Huaán Nùàr ñenê njií, à nde né ké te be gaá Càn terreb den den, à cu cuù nde né loù sâ njolò bì te mvulu bègè ndo.»

⁶⁵ Te ngàn sèmè dé koô yeé nde ngweé njií mân, à sie ña cògò seèn nùà njèh yoòr, à né sònò tueé ye: «Nùà hên né mé Càn ngeré. Sâ béh sònò bò nùàr bie sòó cu nde né kei wa? Ngweéh béh né gi mé tie mân ngweé wa?»

⁶⁶ Wa bí ye naàn?» Bó ye bú a: «À beè yila baá, kò bó wula bú wulá.»

⁶⁷ Bó yila bú dèh njolò kulú su njií, bó né bú tèen tulú yí. Bò déi né bú dé bolé,

⁶⁸ bó ye bú a: «Ñéné kó cú-re ñenè, Nùà Còñ, jògò túé ke béh nuaá mé né wò lobo hên ye.»

Piêr yila njó yaân

(Mârk 14:66-72; Lúk 22:56-62; Jân 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Sâ Piêr née ka cu sâ ké lètenè caâ *ngàn sèmè dé koô den den ye. Ma seé déi njeba nde yí kwarè seèn, ye bú a: «Ñgweéh bì Yeésò nùà Galilê hên né yeé kóó wa?»

⁷⁰ Piêr cam toò bò nùàr doó sâ, ye ma doô a: «Wò jue né-re kei wa, mè dé sâ ngwé kó ngwéh.»

⁷¹ Jomo sâ, à yuo doó sâ, à nde njebá den yí tütúlù. Nùà seé dé vèh déi ñene njií cu bú, tueé njií mé bò nùàr, ye bó a:

«Nùà hên bô Yeésò nùà Najarèt né yeé kóó.»

⁷² Piêr cam cu, à jege ye bó a: «Kà, mè nùà hên kó ngwéh.»

⁷³ Den ser cu jomo sâ, bòò mé naâ tèen njebá, ngoró nde kwarè seèn, ye bú a: «Mé gècèn mene, wò né nùà cén déi lètenè bòòn; leba yeé tueé ñagá né ménâ kóó.»

⁷⁴ Piêr cam cu déi, ye bó a: «Mè sam, mò mè tueé né nyeén, Càn a dúágá mè a kà, mè nùà hên kó ngwéh lág!» À yeé tueé sòm aá, kwaá tuaga ndo.

⁷⁵ À munó ko cu baá-re dé mé Yeésò la ye bú a: «Mé kwaá cèn sé nde tuagá wa, sâ wò yaân aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ngwéh ma.» À yeé munó ko aá ménâ, à jeré yuo doó sâ, à nde yúé njeger.

27

Kàgà-ndòn dé bò kokoô bò

(Mârk 15:1; Lúk 23:1-2; Jân 18:28-32)

¹ Cieé yeé ñaga baá, bò *ngàn sèmè dé kokoô, mé bò kokoô bò dé loó kaga lom aá kàgà-ndòn ye bó nde né Yeésò wulá.

² Bó kaga bú ndo, bó weh nde mé bú ké toò ngómna *Pilátò.

Cio Júdàs

(Seé b. 1:18-19)

³ Júdàs sàrnyé hèllè yeé ke bó nde aá Yeésò wulá, càn tené bú lè, à weh cu cuù mé kàgàlòn kám yulá tagár hèllè, à haá njií cu mé bò ngàn sèmè dé kokoô, bó bò kokoô bò dé loó,

⁴ ye bó a: «Mè beè Càn kuú aá kèn; mè jògò yí aá nùà mé sòn fuú lè cio.» Bó ye bú a: «Dé sâ ju beèh sam, wò kò né mé njéh kóó.»

⁵ Júdàs su njií kàgàlòn hèllè doó ké gwà Càn koô, à yuo kela; à nde ter segé kuú ndo.

⁶ Bò ngàn sèmè dé kokoô domó sòm kàgàlòn hèllè, bó ye: «*Sóú beèh né yeé yíin, ye bó té gèh kàgàlòn bú hên te fer gwà Càn kwá, né sòn húòm.»

⁷ Jomo sâ, bó colo sòn, bó nde nge weh nweèh nùà mé-sòò déi mé njéh, te bó furú beh bò kin teèn.

⁸ Wa hèn, bó nweèh sâ “nweèh húòm” yilá den né dé cí.

⁹ Sâ dɔ́ɔ́n, bóó gi né te yuo faá Jeremí *sòn-Càŋ lé naâ tueé nɔ, ye: «Bó weh baá kàgàlòŋ kám yulá tagár kèn, né keh mé bò huaán *Iserálà lé tena kwaá naâ felè seèn,

¹⁰ bó nge weh baá nweèh nùà mé-sòò, faá Nùà Dueè lé tueé naâ nyí nɔ.»

*Yeésò ké toò *Pilátò*

(Màrk 15:2-5; Lùk 23:3-5; Jâŋ 18:33-38)

¹¹ Yeésò yeé wa ké toò ngómna, ngómna bie ye bú a: «Mgbè bò *Jùf né wò wa?» Yeésò ye bú a: «Wò dé sâ tueé né kɔ́ɔ́.»

¹² Bò ngàŋ sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò dé loó yeé baá mé bú síí njií den, à sòn kòmò cú.

¹³ Te Pilátò nde cu ye mé bú tueé njií, ye bú a: «Bó né mé wò síí njií den, wò sòn kòmò ngwéh wa?»

¹⁴ Mé njéh mene, Yeésò bú sòn kòmò cú gùm dɔ́ɔ́n. Dé sâ hiím yɔ́gɔ́ cu ngómna mbaá.

Bèh ju felè Yeésò tenâ

(Màrk 15:6-15; Lùk 23:13-25; Jâŋ 18:39-19:16)

¹⁵ Sâ te cu *Páskà dɔ́ɔ́n, ngómna né yeé nùà gwà cibì cén yi njií. Né yeé nuaá mé bò loó bò gwaán né kɔ́ɔ́, ye yi bú yíi.

¹⁶ Yeé baá ménâ, nùà wúlá-feèh déi lé naâ cu sâ gwà cibì ndɔ, yilí seèn lé naâ Yeésò Barabâs.

¹⁷ Pilátò bie njií baá-re mé cìlì nùà, ye bó a: «Bí gwaán né ye mè yi ní bí nei wa? Yeésò Barabâs wa, Yeésò mé bó yilá né *Nùà Còŋ wa?»

¹⁸ Lòu sam, à lé naá gii kɔ́ɔ́, ye bó bunó né Yeésò lòu, wa bó bú ká beè nyí sie haá njií né dé cí.

¹⁹ Pilátò yeé baá te ju sâ tétég ménâ, veèh seèn tema keéh njií ye bú a: «Té nùà hèn njeré déi mbaá bó, à bèh njèh kó ngwéh. Lan cibítenè mè nene kuú yili mé gèr felè seèn mé vuú.»

²⁰ Sâ bò ngàŋ sèmè dé kokoò, mé bò kokoò bò dé loó né lom bò nùàr soób, ye bó a: «Bí júée Pilátò a: yi kéh bí Barabâs, à wula seér Yeésò ma.»

²¹ Jomo sâ ngómna bie njií mé bó, ye bó a: «Lètenè bò fà bò hèn, bí gwaán né ye: yi ní bí dé heè wa?» Bó ye bú a: «Yi kéh béh Barabâs!»

²² À den cuè ye bó a: «Á, dé Yeésò mé bó yilá né *Nùà Còŋ hèn nɔ, mè bóó nde né mé bú kei wa?» Bó dɔ́ɔ́n ye bú a: «Bó fágá ní bú te toú.»

²³ Pilátò ye bó a: «À veèn bóó naâ kei wa?» Mé njéh mene, bó kɔ́ lom né ké ter logó njií, ye bú a: «Bó fágá ní lòm bú te toú dé fagâ.»

²⁴ Pilátò yeé nene bèmè baá ŋaá, wa nyí njeré déi bó kòmò ndé cú, ye bó kwè há nyí nòmò. Bó kwe haá njií bú, à yaga sòm be seèn teèn toò bò nùàr doó sâ, ye bó a: «Njó mò, mè te cio nùà hèn yilá ngwéh; né ju biì.»

²⁵ Cìlì nùàr gwaán laré doó dɔ́ɔ́n, ye bú a: «Nyea, kwá cio seèn sâ bie seèn béh ménâ; bú a, bíé bilí mé bò nuna beèh mene, béh né gwaán!»

²⁶ Yeé baá mân, Pilátò yi njií bó Barabâs hèllè ndɔ. Dé Yeésò, ye bó tégé bú núr, bó ndé fágá ní-re bú ké te toú sâ.

Bèh Yeésò selé

(Màrk 15:16-20; Jâŋ 19:2-3)

²⁷ Bò sójì ngómna weh nde mé Yeésò ké lè bògò ngómna, bó yilá bilí gi bò mbaábɔn ndɔ.

²⁸ Bó huaré sòm gi bú cògò yoòr, bó su seér bú cògò déi bèlèsé mân.

²⁹ Bó nde fɔ́ɔ́n wellè bò nùàgà, bó beéh faá tàŋ nɔ, bó sulí kwaá bú felè, bó ye né tàŋ mgbè ma. Bó kwa haá bú gor beè, à weh sie mé be gaâ. Bó né doó toò seèn cemmé ndeé, bó né bú gbèg haá, bó ye bú a: «Siè ngób, Mgbè bò Jùf!»

³⁰ Bó né bú dèh yoòr kulú njií, bó né bú mé gor hèllè felè lurú.

³¹ Bó yeé selé wulu aá bú, bó huar sòm cu bú cògò hèllè yoòr, bó su cu bú cògò dé seèn. Jomo sâ bó weh nde baá-re mé bú ké bèh sâ, te bó faga wula bú.

Bèh Yeésò fagá

(*Mârk 15:21-32; Lûk 23:26-43; Jân 19:17-27*)

³² Bó yeé baá yuo kelá, bó bò nùà Sirên déi kwaré, yilí seèn né Simôn; bó sie ba haá bú tou mé bó nde né Yeésò teèn fagá doô, à jògò sie.

³³ Bó wa beré déi, bó yilá né bèh sâ Gólgótà, sâ tueé né ye: Gebá feèh.

³⁴ Wa ké teèn, bó haá Yeésò mbè mé ndièm né teèn jelá hualé den. À yeé naga ke aá, à berón.

³⁵ Jomo sâ bó faga njií bú te tou, bó vu geé weh gi bò cògò seèn mé bèi.

³⁶ Bó yeé faga gi aá bú, bó den le teèn, bó né móm den.

³⁷ Bó nyagá fagá kwaá njeré déi ké ter felè seèn, te se kwòm ciò seèn doô, ye: «Nùà hên né Yeésò, Mgbè bò Jûf.»

³⁸ Bó lé naâ Yeésò bò yíb bò wúlá-feèh déi fà kwaré fagá kwaá ndò; dé kàn mé tou seèn, déi te be gaâ, déi te be ngou, Yeésò lètenè.

³⁹ Nuaá mé kela doó sâ doón, né feh jilí, né bú teèn selé yíi.

⁴⁰ Nùà kàn ye bú a: «Ngweéh wò lé ye nyí nde né gwà Càn koô tulú sòm, nyí bú ter me kwaá cu te cieé tagáre wa? Yilí sòm-re feh yeè yilí. Mò wò né ka Nùnà Càn sâ bòn, jògò súágà ke yí te tou sâ ye.»

⁴¹ Bò ngàn sèmè dé kokoò bó bò *njií-sóú mé bò kokoò bò dé loô né bú gbêg ménâ haá taré ndò, ye:

⁴² «À kò cegé né bò nùà yilí sòm, à feh dé seèn nùà njèh yilí sòm kó ngwéh. Ngweéh né Mgbè bò *Iserálà bò wa? Sâ bú a, súágà-re yí te tou sâ mà, te béh kwaá njií temé yoòr seèn.

⁴³ Ngweéh à temé seèn doón kwaá lo gi né beè Càn mà, wa nyí né Nùnà Càn ndò. Sâ béh jògò ke-re bèh mé Càn nde né bú yilí sòm sâ.»

⁴⁴ Bò yíb bò mé bó lé faga kwaá naâ kwaré seèn doô né taré bú ménâ selé keéh ndò.

Cio Yeésò

(*Mârk 15:33-41; Lûk 23:44-49; Jân 19:28-30*)

⁴⁵ Lou yeé dilí baá, lou cib cu. Cibí yilí laré cu ká doó doón, yilí soó gùm yòn lou tagâr.

⁴⁶ Yeé baá mé lou lòn tagâr, Yeésò sòm hueh mé terreb, ye: «Elí, Elí, lemá sàbátànî?» Sâ tueé né ye: «Càn mò, Càn mò, bóó né naàn mé wò si lo né mè wa?»

⁴⁷ Bò nuaré déi lètenè bóó mé né doó sâ yeé ngweé aá ménâ, bó ye: «À baá *Elí yilá.»

⁴⁸ Cén déi lètenè bòn nde dula dom wellé fùlù, à yíi njií te mbè déi tanésé mân, à feéh kwaá te tou, à tiím haá njií mé bú, te à njuar weh.

⁴⁹ Bò déi ye bú a: «Kwá ló môn, béh jògò ke ke, kò ngweé Elí sâ ndeé né waâ, à yilí sòm bú wa?»

⁵⁰ Yeésò nga cu mé terreb, jomo sâ à kuú ndò.

⁵¹ Cu sâ cògò *gwà Càn koô keér geé lèbôlé, yuoó ké ter, nde ba ké doó. Cògò sâ né kòn. Né yeé mò ké gwà Càn cí leér. Tàbè né jilí, bò kweéh né kerré,

⁵² bò sà né komó logó bele; bò dùlà-Càn bò mé lé naá gi kuú, komó yuo gi cuù dòu.

⁵³ Yeésò yeé komo yuo aá lè cio, bò dùlà-Càn bò mé lé komó yuo gi naâ dòu sâ, yila nde gi ké lètenè loó joloò; bò nùà kókoó mbaá lé naá gi bó mé njolo ñené.

⁵⁴ Kwaá-taâb bò Rôm bò mé bò sójì mé lé mom deen naâ Yeésò doô, lé naâ bèh mé tàbè lé jilí naâ sâ ñené, bó lé naá gi bò njií mé lé bóó belé naâ doón ñené ndò. Bó yeé ñene aá ménâ, veéh bóó lom bó njèh, bó ye: «Mé gècèn mene nùà hên né ñunà Càn bòn!»

⁵⁵ Ké teèn sâ bò véh lé naâ teèn kókoó mbaá, bó né ké bèh ndón-ndón njebá ke den. Bò sâ bò lé yuoó naâ ké Galilé, bó né jomo Yeésò bele ndeé, te bó gam beh bú.

⁵⁶ Lé naâ bò Marí Magdalá, bò Marí meì Ják bò Joséf, mé meì bò ñunà Jebedê, mé bò déi ndò.

Bèh Yeésò furú

(*Mârk 15:42-47; Lûk 23:50-56; Jân 19:38-42*)

⁵⁷ Lou yeé yuom aá, nùà lieê déi waà, à né nùà Arimatê, yilí seèn né Josêf, à lé baá gi mbòn Yeésò mé feh seèn ndo.

⁵⁸ À nde ké yoòr *Pilátò, à dua bú komó Yeésò. Pilátò ye bó há bú haà ma.

⁵⁹ Josêf nde jɔɔ weh komó Yeésò doô, à vuob nyegé bú mé cògò nyógòr feésé mân,

⁶⁰ à jɔɔ yíi njií bú gè dòu lè sà feésé mân ndo. À lé sà sâ kweè naâ kweéh, ye te bó ndeè furú nyí teèn ma. Jomo sâ à teré ferá kwaá taá koósé mân sònòbò ndo, à yuo.

⁶¹ Sâ Marî Magdalâ bô Marî déi né doó, doón lé naá gi njolò bòn.

Sà móm deèn

⁶² Cieé sòu yeé ñaga baá, bô *ngàn sèmè dé kokoò mé bô *Farisiên nde bilí kwa Pilátò,

⁶³ bó ye bú a: «Dé koò, béh munó ko cu aá kèn, cu mé nùà nyeèn doô lé naâ mé njolo, à lé ye: te cieé tagáre nyí nde né dòu komo yuo cuú!

⁶⁴ Mò né mân, sâ témá nji bô nùàr ké teèn, bó nde sà hèllè móm, kò baá cieé tagár sâ, sâ ye. Mò sam bô mbòn seèn sé nab waà né, bó ñuob weh komó seèn, te bó ye bô nùàr a, à naâ lè cio komo yuo. Sâ nyeén dé jomò hên nde né dé toò taré yɔgó.»

⁶⁵ Pilátò ye bó a: «Bò sóji né teèn. Bí ndé sà hèllè faá né tueé nò móm.»

⁶⁶ Bó yuo ndo, bó nde baá-re ké teèn ménâ ke nyegé, bó duagá lieré nyegé gi sòn sà mé taá, ye te njeré déi bó cú, bó kwaá lo beè bô sóji, te bó goó den teèn.

28*Lè cio komo yuò*

(*Mârk 16:1-10; Lûk 24:1-12; Jân 20:1-10*)

¹ Jomo *cieé sòu sâ, lou sòndè toò cieê, Marî Magdalâ bô Marî déi komo nde bèh sà ke wellê.

² Wa ké teèn, bó ke, tàbè baá mé terreè mene jilí, cili Càṅ Nùà dueè déi suagà ké

te vulúu, teré kwaá njií taá sònò sà doô yí jomo, den nde felèbò.

³ À né teèn wulá njerré den faá mbàn nò, bô cògò seèn né lom yoòr ménâ wulá njerré den ndo.

⁴ Càṅ tené bô sóji doô lè. Veéh keré su njií bó doó, faá bó kuú gi aá nò.

⁵ Cili Càṅ tueé njií mé bô véh doô ndo, ye bó a: «Bí té vèh, mè né gi kóó ye bí ndeè naâ yoòr Yeésò mé bó lé naâ fagá wulá doô.

⁶ À doó hên sam cuú, à komo yuo aá lè cio faá à lé naâ tueé nò. Bí ndê, kè kú biì, bèh mé à naâ teèn cer hên nò.

⁷ Bí ndé lòm wúwágá, bí júée bô mbòn seèn a: à komo yuo aá lè cio, à nde né toò kelá, à nde ké Galilê; wa bí ndé ké teèn, bí nde ñene nde né bú ké doó sâ ma. Mè ndeè naâ bí cí tueé weh.»

⁸ Bó yeé nde ngweé gi ménâ, bó feré yuo ké te sà mé vógó-temé mene, mé veéh mene ndo, bó dula nde baá-re bô mbòn seèn ménâ tueé.

⁹ Bó yeé baá ceér dueè, Yeésò kar yuo kelà ndo, ye bó a: «Mè bie aá bí.» Te bô véh doô yeé nde ñene ngweé cu bú mân, bó ñar nde yoòr seèn, bó sue cemmé nde doó, bó kumó sie bú gule ndo.

¹⁰ Yeésò ye bó a: «Bí té njeré déi vèh. Bí ndé júée bô nùàr mò a: bó ndé ké Galilê, bó nde ñene nde né mè ké sâ ma.»

¹¹ Bô véh doô fón gò ndo. Cu sâ bô sóji déi lètenè bô mé móm deèn naâ sà doó, ñellé cu cu ké lo, te bó nde bô *ngàn sèmè dé kokoò njií mé la kelà naâ tueé weh.

¹² Bô ngàn sèmè dé kokoò yeé ngweé aá ménâ, bó yilá bilí bô kokoò bô, bó bó colo sòn, bó weh kàgàlòn kókoó mbaá, bó haá mé bô sóji doô,

¹³ bó ye bó a: «Bí júé lòm ye bô nùàr a: bô mbòn seèn la waà naâ cíbíteèn, sâ bí baá gi lóm, bó ñuob weh komó seèn ma.

¹⁴ Mò ngómna ngweé mene, béh nde né bú nagá yɔgó, te bí gèr ñéné cú.»

¹⁵ Yeé baá môn, bô sóji doô weh kàgàlòn hèllè ndo, bó yuo die teèn, bó né faá bô kokoò bô tueé naâ bó nò, tueé gò. Nyeén hèllè nde tum die yila lètenè bô *Júf doón. Wa mene hên, née yaám ndeé den ye.

Yeésò ñené yuo kelà toò bò mbòṅ
(*Mârk 16:14-18; Lûk 24:36-49; Jâṅ*
20:19-23; Seé b. 1:6-8)

¹⁶ Bò mbòṅ dé yulà cùòb cén doô wa ké Galilê, bó ñaá nde ké te tòr mé Yeésò lé tueé naâ bó sâ.

¹⁷ Bó yeé nde ñene ñjii bú mân, bó sue cemmé nde gi doó toò seèn. Mé ñjéh mene, bò déi né dé bòòn lòu saán seér.

¹⁸ Yeésò ṅgoró nde kwarè bòòn ndò, ye bó a: «Terreb ké ter mé ká doó doóṅ lé baá gi beè mò jege den.

¹⁹ Sâ bí wùò ter, bí yila nde lètenè bò nùàr wóṅ doóṅ, bí né bó bò mbòṅ mò sie kwaá bele: bí né bó nòmò Càṅ mé yilí Teleè, mé yilí Huaân mé yilí Cúcuí Ñagâ ber bele ndò.

²⁰ Ñgòr mò mé bí naá gi sònò mò ṅgweé doóṅ, bí fèh lòm bó nág, te bó jolo ménâ. Bí kóó ye, cieé doóṅ béh bí né kóó, tóg nde wa lòu mé wóṅ gi nde né teèn.»

Njàgà Bagaà Mârk

*Ngòr Càṅ sònò Jâṅ Bâptîs
(Matîô 3:1-12; Lûk 3:1-18; Jâṅ 1:19-28)*

¹ Njàgà Bagaà felè Yeésò *Kristò Njunà Càṅ duóóm né hên.

² Né te mvù Esáyà *sòn-Càṅ nyagá den ye:

«Kè njí, mè toò yeè tema keéh né nùà tebè te à toó nyegé wò ceér.

³ Né hueh nuaré déi; ké ya dueè ṅgulí den né cí,

né tueé ye: Bí tó nyégé ceér Nùà Dueè toò, bí tó dilí nyégé bagasé.»

⁴ Yeé baá mân Jâṅ Bâptîs ṅené yuo kelà ké ya dueè ndò, à né ṅòr Càṅ se, ye bò nùàr a: «Bí kwéh sér temé bìi, bí ndê, bí weh nòmò Càṅ, te Càṅ kulu sòm bí veèn yoòr.»

⁵ Bò Jerusalem bò mé bò nùàr te tàbè Judé doón kem nde giì yoòr seèn, bó né veèn bòòn cie tueé sòm, Jâṅ né bó dùà Jurdên kou den.

⁶ Cògò seèn lé naâ mé yúli ṅgelobà, à ké teneè cam tena né mé kàndá paàr mân; yáb seèn lé naâ kètàr mé nyuúí.

⁷ À né ké ter tueé njií, ye bò nùàr a: «Nuaré déi baá jomo mò ndeê, taré kela né bú mé mè. Né mene yuúí débágá seèn, mè wúlú ṅgwéh nuaá mé nde né toò seèn cemmé, te à se yuúí débágá seèn.

⁸ Dé mò, mè bí kou lom né mé nòmò; dé seèn à bí kou nde né mé Cúcuí Njàgâ.»

*Nòmò Càṅ kou dé Yeésò
(Matîô 3:13-17; Lûk 3:21-22)*

⁹ Lòu sâ Yeésò yuoò ké Najarêt te tàbè Galilê, à waà ké dùà Jurdên, Jâṅ kou bú nòmò Càṅ ndò.

¹⁰ À yeé baá yí dùà yuo kelâ, à ṅene njií vulú gulu logó aá ké ter, Cúcuí Njàgâ né ké felè seèn faá vògòb nò suagâ.

¹¹ Hueh déi né ké jomo te vulúu ṅgulí, ye: «Wò né huaán yíé-temé mò; temé mò né lè mé wò nòr.»

*Bèh Yeésò mé veèn taâb
(Matîô 4:1-11; Lûk 4:1-13)*

¹² Tètèi sam, Cúcuí Njàgâ lu njií bú ké ya dueè ndò,

¹³ à bôó ké teèn cieé yulà nèà, à né ké lètenè bò nyam cer den; *Sátàn né bú mé veèn ké sâ taâb soó; bò cili Càṅ né bú yo taré gam.

*Yeésò mé bò siè-ṅgò bò déi nèà
(Matîô 4:12-22; Lûk 4:14-15; 5:1-11)*

¹⁴ Bó yeé yíi njií aá Jâṅ gwà cibì, Yeésò fón gò ndò, à nde ké Galilê, à né Njàgà Bagaà mé yuoó naâ beè Càṅ se yon,

¹⁵ ye bò nùàr a: «Cu waà baá kèn. Càṅ baá mbàm seèn ká kwarè bìi si njií. Bí yúé fón feh bìi yueè, bí kwéh sér temé, bí kwaá njií temé te Njàgà Bagaà.»

¹⁶ Yeésò yeé baá ké sòn tub Galilê gò ndeé, à ṅene njií Simôn bô dim seèn André né ndoór * dùà vuú den. Né bò siè-ṅgò bò.

¹⁷ À ye bó a: «Bí bèlè mè; mè bí kènê sie kwaá nde aá bò kòrò nùàr.»

¹⁸ Bó vu njií ndoór doó lè sòn Yeésò, bó yuo bele bú ndò.

¹⁹ À gò ser cu, à ṅene njií Jâk bô dim seèn Jâṅ bò ṅunà Jebedê, bó né yí te kòm bòòn ndoór bôó nyegé den.

²⁰ À yilá njií cu bó. Bó komo wuo ter kwar, bó kwaá lo tele bòòn Jebedê te kome mé bò seé bò mene, bó yuo bele bú.

*Nuaré déi mé càṅ yoòr
(Lûk 4:31-37)*

²¹ Yeésò bó bò mbòn seèn wa lè loó Kapernahûm ndò. Yeé baá lòu sóù, à yila nde lè *gwà sóù, à né bò nùàr njèh feh den.

²² À yeé baá feh, hiím seér bò nùàr dé hiím. Lòu sam, à lé bó feh loóm naâ faá nùà njèh nò, à lé bó faá bò *njií-sòu nò fèh ná ṅgwèh.

²³ Sâ lè gwà sóù sâ, nuaré déi lé naâ teèn, à né mé càṅ yoòr.

²⁴ À logò njií ké ter, ye: «Òè, Yeésò nùà Najarêt, wò ndeè né béh wulá sòm wa? Béh bí né lè keé-re? Mè né gi ndègè yeé

kwó, wò dé yeè né jolosé, Càn wò temà naâ kwó.»

²⁵ Yeésò pam bú ndò, ye bú a: «Húné sòn yeè, yùò kélâ lè nùà hên wágácén.»

²⁶ Tándulu jege si njií nùà hèllè doó, yuo kelà, né kén sòm.

²⁷ Geí laré bò nùà gwà doón. Bó né lètenè bòn bieleé kuú ye: «Hên né kei mân? Né lom njèh dé feé mé terreb mene. Kè kú, né mene bò càn, à né tueé, bó né gi sòn seèn ngweé.»

²⁸ Tètèi sam, ngóg Yeésò ngulí sie aá tàbè Galilé doón beè.

*Bò beén bò ngún taré sòm
(Matíô 8:14-17; Lúk 4:38-41)*

²⁹ Bó yuo kelà lè *gwà sòu, tètèi sam, bó nde ké lo Simôn bô André; bó bò Jâk mé Jân lé naâ kwó.

³⁰ Sâ gùnà Simôn né baán, à né doó cer den, à né mé dùlù yoòr. Yeésò yeé yila kweêh, bó tueé kéh bú cí ndò.

³¹ À ngoró nde kwarè ma doô, à sie bú be, à komo sòm bú ter; dùlù kem yuo ma doô yoòr ndò. Ma doô bó haá bó yáb.

³² Lou yeé yila baá, bò nùà weh waá mé bò beén bò bòn doón, bò déi né mé tándulu yoòr ndò.

³³ Cìli nùà lo sâ doón bilí nde giú ká tütùlù gwà.

³⁴ À né nùà ngún te beén hihinê taré sòm bele; à né cu bò tándulu kókoó mbaá yoòr bò nùà kwógó sòm bele ndò. À yiín bó sòn tueé. Lòu sam, bó lé naâ bú nené kwó.

*Yeésò ké Galilé bèh ngòr Càn tueé
(Lúk 4:42-44)*

³⁵ Yeé baá toò cieé, Yeésò komo yuo kelà gwò, à nde ké bèh ndón-ndòn Càn dua.

³⁶ Simôn bó bò mbeí nde bú fón ndò.

³⁷ Bó nde kwa bú, bó ye bú a: «Bò nùà doón né wò fón.»

³⁸ À tueé seér ye bó a: «Béh nde ser toò, te mè tueé ju Càn te bò loó déi ndò. Lòu sam, mè ndeè naâ dé cí.»

³⁹ Yeé baá môn, bó bó yon sie tàbè Galilé doón beè. À né ngòr Càn te *gwà sòu se

bele, à né bò tándulu yoòr bò nùà kwógó sòm bele ndò.

*Nùà beén veén déi taré sòm
(Matíô 8:1-4; Lúk 5:12-16)*

⁴⁰ Nùà beén veén déi waá, cemmé nde toò Yeésò ndò, ye bú a: «Kúkùr yeè, mo wò né gwaán, wò nde né mè taré sòm, mè den cu ngásé.»

⁴¹ Jere bó Yeésò njèh, à kema njií bú be yoòr, ye bú a: «Mè gwaán aá kèn, taré yùò taré.»

⁴² Beén nùà hèllè nyimé yuo doó sâ ndò, à taré yuo.

⁴³ Yeésò yeé baá bú gò bieleé, à luóm bú,

⁴⁴ ye bú a: «Càn a bó wò tueé nuaré déi. Nde lom ké yoòr *ngàn sèmè, wò feh kéh bú yo yeè, wò haá bú gèh dàgà beén sâ, faá Músi lo naâ tueé nò, te bò nùà nene ko seér teèn.»

⁴⁵ Nùà hèllè yuo ndò. Njèh cén, à nde seér cu bò nùà tueé laré. Yeé baá ménâ, Yeésò lón kwà cú mé à nde né ké lo bèsónè yuo kelá, à nde den seér cu aá ké ya bèh ndón-ndòn. Kàn né yuoò, kàn né yuoò, bó né ké yoòr seèn ndeé.

2

*Nùà gule kuú déi taré sòm
(Matíô 9:1-8; Lúk 5:17-26)*

¹ Yeé cer weh baá, Yeésò cu cu ké Kapernahùm. Bó ngweé cu ye à baá ké gwò.

² Cìli nùà kem wa cuù ngún, fan yila gwò; bèh yuú gi, mé cie mene. À né bó ngòr Càn se den.

³ Bò nuaré déi jógò waá mé nùà gule kuú déi ndò. Nùà nèà lètenè bòn lé jógò naâ bú kwó.

⁴ Bó waá, sâ nùà fan tena baá toò, ceér yí toò Yeésò waá teèn sam cuú. Yeé baá ménâ, bó jógò naá mé bú ké felè gwà ndò, bó komo feh gwà, bó sege yií kéh bú teèn mé tèb mene, bó kwaá njií doó toò Yeésò.

⁵ Yeésò yeé nene, ye temé bòn doón né lom yoòr nyí ménâ, à ye nùà beén a: «Huaán mò, bò veén yeé gi aá wò mé njèh kèn.»

6 Sâ bò *nji-sòu déi lé naâ doó sâ teèn. Te bó yeé nde ngweé njií ménâ, bó yila lè bòn ndugó beleè,

7 ye: «Nùà hên mân tueé né dé kei? Ngweéh à feh seèn weh né faá Càn mà. Nuaré déi né mé terrebe veên nùàr kulú sòm wa? Né lom Càn.»

8 Yeésò ñene kò múnò bòn ndò, ye bó a: «Bí ménâ munó né dé kei wa?

9 Beè biì, taré kela né tueé ye nùà beên a: Bò veên yeé gi aá wò mé njéh kèn, wa né: wùò ter, wèh tèb yeé, gègòò wa?

10 Bí kóò ye: *Huaán Nùàr né mé terrebe veên ká doó doón kulú sòm.» À den cuù baá-re, ye nùà gule kuù doô a:

11 «Mè ye wò a: wùò ter, wèh tèb yeé, ndé á lo.»

12 Nùà hèllè komo wuo ter kwar ndò, weh tèb seèn, fón gò njolò bò nùàr doó sâ. Geí laré bò nùàr doó doón, bó né Càn teèn seèn yií, ye: «Béh née kèkènè dé hên ñéné ngúngwéeh ye!»

Bèh Leví yilá

(Matíô 9:9-13; Lúk 5:27-32)

13 Yeésò yuo kela ndò, à nde cu ké sòn tub Galilé. Cili nùàr kem wa cuù ngún, à né bó njèh feh den.

14 Jomo sâ à nde ser toò. Wa beré déi, à ñene njií Leví ñunà Alfê, à né ké gwò bèh seé seèn den den, à né kàgàlòn lãmpôn weh. Ye bú a: «Yùò bèlè mè!» Leví yuo bele bú ndò.

15 À nde ké lo Leví yáb yieé. Bó bò wèh-kàgàlòn lãmpôn bò mé bò vevenê bò kókoó mbaá lé yieé bilí naâ kóò, mé bò mbòn seèn mene ndò. Lòu sam, bò nùàr lé belé naâ jomo seèn ngún.

16 Te bò nji-sòu mé né yeé lètenè bò *Farisiên yeé nde ñene njií Yeésò bó bò wèh-kàgàlòn lãmpôn bò mé bò vevenê bò né yáb bècènè yieé bilí ménâ, bó ye bò mbòn seèn a: «Bó bò wèh-kàgàlòn lãmpôn bò mé bò vevenê bò yáb bècènè yieé bilí né dé kei wa?»

17 Yeésò yeé ngweé aá ménâ, ye bó a: «Bò beên bò né yeé mé koró nùà lèh kóò, dèn ngwéh bò tetarê bò. Mè hên nde kuù

naâ bò vevenê bò ká yoòr mò yilá njií, dèn ngwéh bò didilí bò.»

Bèh yáb joloò

(Matíô 9:14-17; Lúk 5:33-39)

18 Cieé déi bò mbòn Jân Bàptís bó bò *Farisiên lé naâ yáb jolo. Bò nùàr ndeé ye Yeésò a: «Bóó né naàn mé bò mbòn Jân mé bò mbòn dé bò Farisiên né yáb jolo, bò mbòn dé yeé yáb jòlò ngwéh wa?»

19 Yeésò ye bó a: «Lòu mé bó sua yeé véh, mé si né doó samé den, bò mbeí nde né yáb jolo wa? Dé sâ ndóg. Cu mé bó bò si né kóò, bó yáb jòlò ndé ngwéh.

20 Mé njéh mene, bí kwá cieé déi, mo bó ngaá som aá bó si fù beè, bó ndeé jolo ye bòn.

21 «Nuaré déi beéh cògò feè felè cògò dé cuùm téná làb nji bèh. Mo sam, dé feè nde né dé cuùm doô komo ñoré som.

22 «Bó tàgà mé kulu feè lè nguú cuúme si kwá bèh ndò. Mo sam, tàgà nde né jelá, nguú keér, mbè ber nde doó. Bó vu be te mbè mé nguú mene fà doón. Mo bó baá mbè mé kulu feè si, bó bú si kwaá yeé lè nguú feè.»

Lùà lòu sòu kwalé yieé

(Matíô 12:1-8; Lúk 6:1-5)

23 Lòu sòu déi, bò Yeésò né te ñueh yolò go kelá, bò mbòn né mé lùà ceceér kwalé yieé ndeé.

24 Bò *Farisiên deên ndò, ye Yeésò a: «Ñéné ká mé njolo yeé: Bóó né naàn mé *sòu beèh né yiín, bò mbòn yeé né lùà lòu sòu kwalé yieé wa?»

25-26 Yeésò ye bó a: «Njií mé *Davíd nùà njèh lé naâ bó doô, bí née jáné kè ngwéeh ye wa? Lé naâ te nàm Abiata *ngàn sèmè dé koò. Lòu sâ Davíd bó bò nùàr seèn yeé nde aá mé cùè kuú, à lé naâ te gwà Cànè yilá ndeé. Yáb mé bó lé kwaá lòò naâ toò Càn, à lé naâ jógó weh, à yieé, à haá njií bò nùàr seèn kèb déi, bó yieé ndò. Sâ bí né kóò ye né yeé jolo, bò ngàn sèmè yieé cegé yeé kóò.»

27 Yeésò den cuù, ye bó a: «Càn lé *cieé sòu sou kwaá naâ ye te gam nùàr, à lé nùàr mé sér ná ngwéh ye te gam cieé sòu.

28 Sâ tueé né ye, *Huaán Nùàr né mé cieé sòu mene yɔgɔ.»

3

Nùà be ñemâ déi

(*Matíô 12:9-14; Lùk 6:6-11*)

1 Jomo sâ Yeésò nde cu ké *gwà sòu ndo. Sâ nùà be ñemâ déi né ké gwò sâ.

2 Bó né Yeésò mé ju taáb, ye mo à taré som nùà sâ lòu sòu, bó nde né bú sie ma.

3 Yeé baá ménâ, Yeésò ye nùà mé be ñemâ doô a: «Wùò ñjéba ter ñjolò bò nùàr.»

4 À den cuù, ye bò nùàr a: «Sóú bìi ye naàn wa? Ye lòu sòu béh bó ñjèh bagaà wa, béh bó sér dé veèn wa? Ye huom kela né nùàr lòu sòu yili soòm wa, dé nùàr wulá seèr wa?» Bó sòn kòmò ñgwéh.

5 À né bó doó doón mé ñjèh mene ke laré, temé né bú lè mé jéré-temé boòn yulá. À tueé ñjii mé nùà hèllè ndo, ye bú a: «Nèbbè be yeè nebbè.» À nebbé be ndo, be seèn taré yuo.

6 Te bò *Farisièn yeé nde ñene ñjii ménâ, bó kem yuo kela gi cie, bó bò nùàr *Heròde nde sòn nyogɔ, te bó wula som Yeésò.

Cili nùàr ké yoòr Yeésò

7 Yeésò foón gò ndo, bó bò mbòñ seèn nde cu ké sòn tub Galilê. Bò nùàr ñgún né bú jomo kem bele: bò déi né bò Galilê bò, bò déi yuoò Jerusalem

8 mé te tàbè Judê sâ bèh hihiné. Bò déi yuoò te tàbè Idumê bô Jurdên kèb yágà, bò déi lè loó hihiné kwarè Tír bô Sídon. Bò nùàr hèn doón lé ñgweé gi naà ñjii mé Yeésò né yeé boó, bó ndeé né bèh cí.

9 Yeé baá ménâ, ye bò mbòñ seèn a: «Bí wèh kwá mè kom ká kwarè, wanóón bò nùàr nde aá mè baré wulá.»

10 Lòu sam, à né lom bò nùàr taré som dé gècèn; bò beén bò doón né ká yoòr seèn lege ndeé, ye te bó kema kwa bú kemà.

11 Bò tándulu mé lé naá gi bú ñené, suelé nde gi toò seèn, bó né ké ter tueé ñjii, ye bú a: «Ñgweéh wò dé yeè né Nuna Càñ mà.»

12 À né lom bó mé terrebe luom, te bó ndègè seèn cie túé sòm cú.

Bò mbòñ tebé yulá cùòb fà

(*Matíô 10:1-4; Lùk 6:12-16*)

13 Jomo sâ Yeésò ñaá nde ké te tòre ndo. À yilá ñjii bò nùàr ké yoòr seèn; lé naà bòó mé à né gwaân. Bó yeé waà baá,

14 à balé weh bò yulá cùòb fà bò déi teèn, te bó bó den beh, te à tema beh bó, bó nde ñgòr Càñ se yon;

15 à haá bó terrebe ndo te bó kwogɔ som bele bò nùàr càñ tándulu yoòr.

16 Lé naà Simôn, ye yilí seèn déi baá cu Pièr ma.

17 Déi né Ják ñuna Jebedê bô ñim seèn Jân; à yilá cu bó Boaneje, ye: bó né faá mbàn no.

18 Bò déi né cu André, Filíp, Bartelemí, Matíô, Tomàs, Ják ñuna Alfê, Tadê, mé Simôn nuaá mé gwàn bèh dé mé bò kìn den felè bò loó bò doò,

19 mé Júdàs sàrnnyé Yeésò.

Bò nùàr Yeésò ndeé bú weh keéh

20 Yeésò nde cu lo ndo. À yeé wa baá, bò nùàr ñgún bilí wa cuù, yogó bilí bó bò mbòñ seèn mé yáb yieé mene.

21 Bò nùàr seèn yeé ñgweé aá ménâ, bó ndeé bú sie weh, ye: «À vera baá kèn.»

*Bò *ñjii-sòu ye Yeésò seé boó né mé terrebe *Sàtàn*

(*Matíô 12:22-32; Lùk 11:14-23; 12:10*)

22 Bò ñjii-sòu mé lé yuoó naà ké Jerusalem ye: «À yila baá beè *Beljebu kèn. Mgbè bò tándulu sâ haá né bú terrebe koó, à né bò tándulu mé ñjèh kwogó den.»

23 Yeésò yilá ñjii bó ká toò seèn ndo, à né bó ñjèh lè kàne tueé keéh, ye bó a: «Naàn naàn mé Sàtàn nde né yo seèn nùà ñjèh kwogó wa?

24 Mè tueé bí, né mene lè lò mgbè dé heè, mo bò nùàr né lètenè boòn kerré kuú, sâ lò sâ nde né ñellé veé.

25 Né mene te mbàgà dé heè ndo, mo bò nùàr né lètenè boòn kerré kuú, sâ mbàgà hèllè nde né tob yuo.

26 Mo Sàtàn hèn lege kuú cu né mé yo seèn nùà ñjèh, te lò seèn kerré den

hihiné, sâ terreb seèn toò ndé ndé ñgwéh, nde né gií.

²⁷ «Nuaré déi gwò nùà terrèb déi yílá kòmò ndé ñgwéh, à ñuòb bú. Kò à nùà hèllè doó kaga si gi aá, à nde ye bú ñuòób.

²⁸ «Mè tueé bí, nùàr a bó mene gèh veèn dé heè, bú a: júé mene yilí Càn, Càn nde né dé sâ doó kulú njií.

²⁹ Nuaá mé dé seèn jue seér né Cúcuí Nágâ, Càn veèn seèn doó kulú njií ndé ñgwéh, veèn bú yoòr gi ndé cú dé nyèmà mé nyèmà.»

³⁰ Sâ bó la naâ tueé ye, Yeésò yoòr né seér mé càn tándulu. À bó ménâ tueé né dé cí.

*Mei Yeésò mé bò òm Yeésò
(Matíô 12:46-50; Lùk 8:19-21)*

³¹ Mei Yeésò mé bò òm Yeésò waà ndò, bó njobá le yí cie, bó ye bò nùàr a: «Yílá kèh béh Yeésò teèn.»

³² Sâ nùàr ñgún né kwarè seèn den kaán yon, bó ye bú a: «Mei yeé bó bò òm yeé né yí cie, bó ye yílá kèh wò ma.»

³³ Ye bó a: «Mei mò mé bò òm mò né bò neí wa?»

³⁴ À né bò nùàr gwà doón ke yon. À den cuù, ye bó a: «Mei mò mé bò òm mò né seér bò hèn bò.»

³⁵ Bòó mé né sòn Càn ñgweé doón, bò meí mò, bò òm mò, bò tie mò né bó.»

4

*Kàn felè nùà vú-gèh
(Matíô 13:1-9; Lùk 8:4-8)*

¹ Yeésò yila cu ñgòr Càn ké sòn tub Galilé feèh. Cìlì nùàr ñgún merré wa cuù, fan sie bú beè. Yeé baá yógó, à nde ña den dé seèn yí dùà te kòme, bó le ká cie sòn nòmò.

² À lé bó ñhèh kókoó mbaá feh keéh gií naâ te kàne te kàne, ye bó a:

³ «Bí ñgwé! Nuaré déi lé ndeè naâ ké ñueh bèh gèh vuù.

⁴ À yeé baá gèh vuú, kèb déi sue le ceér dueè. Bò non waà gwaré yieé sòm.

⁵ Kèb déi nde sue yila te kèrré taâ, bèh sâ tàbè teèn màgà ñgwéh. Ba yuoò wágácén ndò.

⁶ Lou yeé baá li, ñema yuo cu. Lòu sam, bèh jògòb yií lé teèn ná ñgwéh.

⁷ Kèb déi nde sue yila lètenè bò ñgobó deduanê, ba yuo ter. Yeé baá kulá, bò ñgobó deduanê hèllè lané wula sòm bó, bó tàb wá kwà cú.

⁸ Kèb déi nde dé seèn sue yila bèh tàbè bagaà, ba yuo kelà, kula, wa tàb: tab déi mvum teèn yulà tagár, tab déi yulà ténjén, déi yuií.»

⁹ Yeésò den cuù, ye bó a: «Nuaá né mé tie dé ñgweè, bú a, ñgwé nyégé ñgòr hèn bagasé.»

*Yeésò ñgòr te kàne si keéh né dé kei?
(Matíô 13:10-17; Lùk 8:9-10)*

¹⁰ Bò nùàr yeé ñellé gi aá, bòó mé né kwarè seèn bó bò mbòn yulà cùòb fà doò bie bú bò kàn sâ ndò.

¹¹ À ye bó a: «Dé biì, ñgòr felè *Lò Càn mé Càn lo naâ lòu leér kwaá, né tieè biì. Dé bò déi, kò bó né bó lè kàne ménâ si keéh,

¹² te bó ke den dé keè, bó ñéné cú; te bó felá den dé felâ, bó ñgwé kó cú ndò. Mò sam, bó nde né temé kweh seér, Càn nde né veèn bòòn doó kulú njií.»

*Kàn nùà vú-gèh seè
(Matíô 13:18-23; Lùk 8:11-15)*

¹³ Yeésò den cuù, ye bó a: «Bí kàn hèn ñgwé kó ñgwéh wa? Sâ bí bò déi ñgweé kò nde né naàn wa?

¹⁴ Nùà vú-gèh né nuaá mé né ñgòr Càn tueé.

¹⁵ Bò nuaré déi né mapelím mbaá faá kpon ceér nò, gèh naá gií teèn sue. Bó yeé ñgweé gi aá, tètèi sam, *Sátàn waà baá kèn, luaga sòm cu bó lè.

¹⁶ Bò déi kwa né dé bòòn gèh faá bèh kèrré taâ nò. Bó nde né ñgòr Càn ñgweé, bó gwaán nyegé mé vógó-temé mene.

¹⁷ Ñhèh cén, ñgòr sâ jògòb lè bòòn yí ñgwéh; bó gwaán lom né cuúr cén mbaá. Gèr sé yeé baá bó te ñgòr Càn coró, bò nùàr né bó mé ñjéh bunó, bó cuaré yuo wúwágá.

¹⁸ Bòó mé né lètenè bò ñgobó deduanê sue yilá doò né bòó mé né ñgòr Càn ñgweé,

19 njèh cén, bó né mé *wón nyamé le, bó né te ngulù wónje faá bó gwaán nê no samé ndeé, bò tuaá hihiné né mé bó bele ndeé ndo. Nde nde, bò njèh hèllè karé wula som njií ngòr Càṅ lè bòn, bó le cùr.

20 Bò nuaré déi dé bòn né faá bò gèh mé bó vuú né te tàbè bagaà no. Bò sâ bò né ngòr Càṅ ngweé, bó né gwaán nyegé. Yeé baá ménâ, bó né tàb waá ndo; tab déi mvum teèn yulà tagár, tab déi yulà ténjén, déi yuií.»

Kàn déi mé lâm (Lûk 8:16-18)

21 Yeésò den cuù ye bó a: «Mò bó mogo yilâ baá mé lâm gwò, bó sulí kwaá seér nde né bú ka sòò wa? Bó nde né bú ka ndagâ sulí kwaá seér ndo wa? Ngweéh bó tuú njií nde né yí te sùgo mà.

22 Mè tueé bí, bò njií mé né bèh cibì dón nde gi né cie ṅené le; bò dé bèh lèrrèb ṅené yuo kela gi bèsonè ndo.

23 Nuaá né mé tie dé ngweê, bú a, ṅgwé nyégé ngòr hên bagasé.»

24 À den cuù, ye bó a: «Bí ṅgwé nyégé bò njií mé bí né felâ dón bagasé. Bí kóò ye, mòu mé bí né bò nuàr njèh teèn me haá dón, Càṅ bí me haá cu nde né teèn, à haá sagá cu bí déi felèbò.

25 Nuaré déi nde gi né mé njèh beè, bó haá sagá cu bú déi teèn. Nuaré déi dé seèn mé njèh beè sam nde ṅgwééh, né mene dé maàn mé à né mé njèh dón, bó nde né bú beè horó som.»

Gèh bò tàbè baá jueé

26 Yeésò den cuù, ye bó a: «*Lò Càṅ den né faá nuàr né gèh ké ṅueh vuú kwaá no.

27 À yeé vu kwaá baá, cibíteèn à né lóm cer, suútenè à né bèh seé seèn ndeé; gèh hèllè né jomo seèn kar, né noóm, nuà hèllè kèkènè dé sâ ṅgwé kó ṅgwéh.

28 Gèh bò tàbè né ka bòn jueé den; à ba yuo kelâ ndo, ṅa jilì, velé sem, nde nde sie kèh.

29 Yeé ṅema gi aá, wulu dé kwaâ. Nuà ṅueh doò kwaá som ndo.»

4:21 4:21 Mat. 5:15; Lûk 11:33 4:22 4:22 Mat. 10:26; Lûk 12:2 4:24 4:24 Mat. 7:2; Lûk 6:38 4:25 4:25 Mat. 13:12; 25:29; Lûk 19:26 4:29 4:29 Joël 3:13 * 4:31 4:31 Ká Bà mvum mé jie kela né kóó né mvum tàb lâm. Dé ké lo bò Jûf né mvum dé hiîn.

Kàn mvum tàb lâm (Matíô 13:31-32, 34; Lûk 13:18-19)

30 Yeésò den cuù, ye bó a: «Béh Lò Càṅ me njií nde né mé kei wee? Den né faá kàn dé heè wa?»

31 Ye bó a: «Lò Càṅ den né faá mvum tàb lâm* no. Mò bó baá bú dòu dobo yií, támbên lètenè bò mvum dón né bú.

32 Mò à kula baá, tàyàm lètenè bò toú dón né cu bú. Bò béh seèn nde né bèh beè yaám sie; bò non tieé beh fulu te yùm seène.»

33 Yeésò lé bò nuàr njèh kókoó feh gi naâ te kàne te kàne, faá bò kàn dé hên no. À lé si beéh bó dé mé bó nde né ṅgwéé komo ndo.

34 À ngòr déi lòu mbaá túé ní ṅgwéh, kó né lè kàne. Dé bò mbòn, mò bó baá lélân bòn, à né bó se gií.

Fu tarê pam huné (Matíô 8:23-27; Lûk 8:22-25)

35 Cu ka lòu sâ liyilì, Yeésò ye bò mbòn seèn a: «Béh nde tub kèb yágà.»

36 Bó yuo kwaá lo cìlì nuàr ndo. Bò mbòn weh yuo mé bú te kòm mé à né lè doò; sâ bò kòm déi né kwarè mân.

37 Wa beré déi, fu tarê kobo yilâ dùà, né nòmò lè kome pieém njií den, kòm baá yuú.

38 Sâ Yeésò baá ké jomo bòn lóm, à né feh te kékèh cer kwaá den. Bó nyimé som bú, bó ye bú a: «Nuà fèh-njèh, béh nde aá kum le, wò yulâ ṅgwéh wa?»

39 À nyimé yuoò, à pam huné som fu, ye nòmò a: «Húné noón.» Fu hèllè noón, pón die dùà dón.

40 À ye bò mbòn a: «Bí veéh né dé kei wa? Bí temé mé mè kwá ní cú wa?»

41 Veéh bóó bó njèh. Bó né lètenè bòn bieé kuú ye: «Hên né neì, mé sòn seèn ṅgwéé bilí né mé fu bò nòmò mene wa?»

5

Nuaré déi mé càṅ tándulu yoòr taré sòm (Matíô 8:28-34; Lûk 8:26-39)

1 Bó wa yí sònò tuùb kèb yágà, te tàbè bò Jerasénè bò.

2 Yeésò suaga die doó. À yeé ke, nuaré déi yuoô ké màsou, baá ká yoòr seèn ndeé. Nùà hèllè lé naâ mé càṅ yoòr,

3 à lé cer beéh ké màsou ndò. Né mene mé yuií lònṅ, nuaré déi lé bú kàgà kòmò ná ṅgwêh.

4 Sâ bó lé bú be kaga beéh lòù, bó yií bú fògò gulè ndò. Mé njéh mene, à lé naâ beh tené sòm. Nuaá mé nde né bú taré yògò sam.

5 Suútenè mé cíbítènè mene à né ké lètenè bò sà keeṅ sòó, mé te tòre mene ndò, à né yo mé taá tulú ṅerré.

6 À yeé nde ṅene njií Yeésò ké dàb mân, à sòm doò, à dula ndeé ká toò seèn, à cemmé nde doó,

7 à né ké ter logó njií, ye bú a: «Yeésò Njuna Càṅ terrèb, bélé né lè keé-re wa? Mé yilí Càṅ, té mè gèr fèh.»

8 Sâ Yeésò la baá càṅ lè seèn paám, ye bú a: «Tándulu, yùò kélâ nùà hèn lè nòóṅ.»

9 Jomo sâ Yeésò ye bú a: «Yilí yeé né nei wa?» Ye Yeésò a: «Yilí nyí né Bilíbob. Lòù sam, béh bilí den né lòù.»

10 À né Yeésò bṅ den, ye bú a: «Té béh te tàbè hèn sòm.»

11 Sâ bṅ ṅuiáṅ né ké cueè tòr yieé den, bó né teèn ṅún.

12 Bò càṅ doò bṅ baá-re Yeésò, ye bú a: «Kwá béh nde yila den seér ké lè bṅ ṅuiáṅ kié.»

13 Yeésò gwaán ndò. Bó durá yuo kela baá-re, bó nde yila nde lè bṅ ṅuiáṅ hèllè. Bò ṅuiáṅ kem suagà ké cueè, bó sue yila nde ké te tube. Bó lé naâ doóṅ kám fà. Bó kum le teèn.

14 Bò tèn ṅuiáṅ durá yuo gi ndò; bó nde bò nùàr ké lo mé kè kèbè mene tueé. Bò nùàr né teèn kem ndeé, te bó nde ṅene mé njolo bṅònd ndò.

15 Bó yeé wa baá kwarè Yeésò, bó ṅene nuaá mé lé naâ mé tándulu yoòr doò, né doó den den, à su kwaá baá cògò yoòr, à taré yuo aá kèn. Veéh bṅò bò nùàr njèh.

16 Bò njií mé la kelà naâ felè nùà beèn mé bò ṅuiáṅ doóṅ, bòó mé naâ ṅené, né bò nùàr se nyegé.

17 Yeé baá ménâ, bó bṅ Yeésò, ye bú a: «Kúkùr yeé, yùò lè tàbè beéh yuoò.»

18 Yeésò yeé baá te kome yilá ndeé, nuaá mé la naâ mé càṅ yoòr doò bṅ bú, te bó bú nde.

19 Yeésò berṅ ye bú a: «Ndé dèn sér á ké lo yeé, wò tueé bele bò mbeí yeé njií mé Nùà Dueè la naâ felè yeé bṅ doóṅ, wò tueé bó jere mé à la naâ wò kóó doò.»

20 Nùà hèllè fòón gò ndò. Njií mé Yeésò naâ felè seèn bṅ keéh doóṅ, à né mé njéh lè lò Dèkàpòlí* sâ saán ndeé. Bòó mé lé naâ ṅòr hèn ṅgweé doóṅ geí laré gi.

Njuna Jàrùs bṅ ma mé lé naâ cògò Yeésò kema

(Matíò 9:18-26; Lùk 8:40-56)

21 Yeésò yuo cuù kèb yágà te kome, à cu cuù kèb kán. Cìli nùàr bilí wa cuù kwarè seèn ṅún, sâ à né sòn nòmò njebá den.

22 À yeé ke, nùà koò *gwà sòu déi waa baá, yilí seèn né Jàrùs. À yeé nde ṅene njií Yeésò mân, à cemmé nde ka seèn,

23 à bṅ bú, ye bú a: «Huaán nyí dé vèh nde aá kuú dolé. Kúkùr yeé, ndé kè mà njí yeé bú be yoòr teèn, te à yilí yuo, à kú cú.»

24 Yeésò yuo bele bú ndò. Cìli nùàr né Yeésò jomo kem bele, bó né lom bú dé barè baré ṅeí.

25 Sâ ma déi né doó sâ teèn; baá nyè mà yulá cùòb fà húóm né bú yoòr yuo den.

26 À né bèh lèh dé kàn mé dé kàn ndeé, à né gèr teèn mbaá ṅené kuú, kàgàlònṅ né bú beé gií. Mé njéh mene, toò ndé ṅgwéh, à né seér gèr mé njéh lòù ṅené ṅeí.

27 Sâ ma hèllè lé naá baá njàgà Yeésò ṅgweé ndò. Yeé baá ménâ, à yila nde lètenè bò nùàr, à ṅoró nde yí jomo seèn, à kema weh cògò seèn.

28 À né ké lè tueé den ye: «Mò mè kema cegé mene léláṅ cògò seèn, nde né mè yilí sòm.»

29 À yeé baá kema, húóm tené bú yoòr ndò. À ṅgweé kò ye nyí taré baá kèn.

30 Yeésò ṅgweé kò yoòr dé seèn ndò, ye terreb nyí kèb déi naâ yuo. À bele seér

* 5:20 5:20 Lò Dèkàpòlí jue né lò mé loó né teèn yulá.

lètenè bò nùàr, ye: «Nei cògò nyí kema naâ kɔ́ wa?»

³¹ Bò mbòṅ seèn ye bú a: «Bò nùàr baré sela baá ndɔ́, wò ye nei nyí kemá naâ kɔ́ wa?»

³² Yeésò né ka kwarè seèn ke yòṅ, ye te nyí ñene nuaá mé la naâ nyí kema sâ.

³³ Ma doô yeé ṅweé kɔ́ aá yoòr seèn ménâ, à ndelé ndeé mé veéh mene, à die nde ka Yeésò, à tueé komo bú gècên seèn doóṅ.

³⁴ Yeésò ye bú a: «Huaán mò, wò né lom temé cén yoòr mò kwaá njií, wò taré yuo aá kèn. Mvélé yùò teèn, ndé bá-re.»

³⁵ Yeésò née seèn mé ma doô tueé den, tóm waà ndɔ́, bó ye nùà koô doô a: «Ṃuna yeé kuú aá ma. Té yeé Nùà fèh-ñjèh mbaá kì kú cú.»

³⁶ Yeésò dé sâ tán ṅwéh, à kɔ́ lom né nùà hèllè tueé, ye bú a: «Té vèh, kwá njí lòm ndèm mé mè.»

³⁷ À gwàn cú dé nuaré déi bele bó jomo ndɔ́, à weh lom aá Piêr mé Jâk bô òm seèn Jâṅ.

³⁸ Bó bó nde ké lɔ́ nùà koô gwà sòu doô. Bó wa ké teèn, bèmè né lom bɔ́gò faá cí nɔ́, mbà né doó jɔ́gór ñellé.

³⁹ À yila nde yí gwò teèn, ye bò nùàr a: «Gèh bèmè mé yúé mene hèn né dé kei wa? Huaán njeré déi kú ṅwéh, à cer né lóm.»

⁴⁰ Te bò nùàr yeé nde ṅweé njií ménâ, bó kem sue bú yoòr mé séb. À sòm keéh gi bò nùàr cie ndɔ́, à weh lom tele bô meí mé bò mbòṅ seèn doô, bó bó yila nde ké mí yoòr huaân,

⁴¹ à sie njií bú be ter, à tueé bú mé ju bòṅ, ye bú a: «Tàlità kúmì.» Sâ tueé né ye: «Huaán vèh, mè ye wò a, wùò ter.»

⁴² Huaán doô komo wuo ter ndɔ́, yila gò gò. Sâ à lé baá giú mé nyèmà yulà cùòb fà. Bó yeé nde ñene njií mân, hiím laré bó doó doóṅ.

⁴³ Yeésò luóm lom bó dé gècên ndɔ́, ye bó a: «Càṅ a bó bí tueé nuaré déi. Bí há huaán yáb, à yieé.»

6

Bò Najarêt bò

(Matíô 13:53-58; Lùk 4:16-30)

¹ Yeésò yuo bèh sâ ndɔ́, à cu cu lè loó mé à lé kulà naâ teèn. Bó bò mbòṅ seèn lé naâ kɔ́.

² Yeé baá lòu sòu, à yila nde ké *gwà sòu, à né bò nùàr ñjèh teèn feh den. Bò nùàr yeé ṅweé aá, hiím gi bó doó doóṅ, bó ye: «À dé sâ kwaá naâ he wa? Hèn né gèh kògòn kei mân, hèn baá-re fém ndɔ́.

³ ṅweéh hèn né kób-toú ṅunà Marí doô wa? ṅweéh Jâk bô Josès mé Júde bô Simòṅ né gi bò òm seèn wa? ṅweéh lètenè beéh hèn né gi bò tie ndɔ́ wa?» Yeé baá ménâ, bó temé yoòr seèn kwá njí cú ndɔ́.

⁴ Yeésò deén baá-re, ye bó a: «Bèh doóṅ bò nùàr né gi nuaá mé né *sòn-Càṅ veéh; sòn seèn ṅgeén seér yeé bò loó bò seèn, bò nùàr seèn, né mene te mbàgà seèn, bó né yeé sòn seèn ṅgeén.»

⁵ À yeé ñene bó temé teèn kwá njí ṅwéh ménâ, à bèh fém bɔ́ keéh kwà cú ndɔ́. Mé ñjèh mene, à kema taré sòm cegé bò beèn bò déi.

⁶ Gèh temé mé bò nùàr lé yoòr seèn kwá njí ná ṅwèh sâ, lé naâ bú hiím yɔ́gò.

Bò yulà cùòb fà bò ké cie temá njií

(Matíô 10:5-15; Lùk 9:1-6)

Jomo sâ Yeésò nde bèh ṅgòr Càṅ lelo feh bele ndɔ́.

⁷ À yilá bilí bò mbòṅ yulà cùòb fà doô, à tema sòm bó fèfà fèfà, à jege haá bó terreb te bó kwɔ́gò sòm bele bò nùàr càṅ tándulu yoòr,

⁸ ye bó a: «Mɔ́ bí baá mé gò, bí té njeré déi beè wèh siè, kɔ́ né cegé cùgò. Bí té yáb beè wèh siè, né mene ba, né mene kàgàlòṅ, bí té beè wèh siè.

⁹ Bí yí lòm débágá, bí té cògò fà sù siè ndɔ́.»

¹⁰ À den cuù, ye bó a: «Mɔ́ bí wa baá lè loó déi, bó feh bí bèh cèrrè, bí dèn lòm gwò sâ, kɔ́ gò bií wulù baá, bí yuo ye.

¹¹ Mɔ́ bí wa beré déi, bó bí wèh ṅwéh, bó tie te ṅgòr bií félá njí ṅwéh, bí yùò kwá ló bó noóṅ. Mɔ́ bí baá doó sâ yuo, bí

kàrè sòm gí fùfú lóó sâ gulè biì, te duoôm bó toò tueé kwaâ.»

¹² Bò mbòṅ fòón gò ndo, bó né mé ngòr Càṅ se ndeé, ye bò nùàr a: «Bí kwéh sér temé biì kweèh.»

¹³ Bó né nùàr ngún càṅ yoòr kwogó som bele, bó né bò beén bò kókoó kómó bo, bó né bó mé njéh taré som bele ndo.

Cio Jâṅ Bàptís

(Matíô 14:1-12; Lúk 9:7-9)

¹⁴ Mgbè *Heròde ngweé njií njàgà Yeésò ndo. Lòu sam, ngóg seèn lé baá bèh doónṅ ngulí ndeé. Sâ bò déi lé ye: «Né Jâṅ Bàptís dòu komo yuo cuù né kóó. À fém boó né mé terreḅ sâ.»

¹⁵ Bò déi ye: «Né *Elí.» Bò déi den cuù ye: «Né *sòn-Càṅ déi faá bò sòn-Càṅ bò dé léi toò no.»

¹⁶ Heròde yeé ngweé aá ménâ, à sie lom aá dé seèn ye: «Né Jâṅ Bàptís. Nyí lé naâ bú feh tená; à komo yuo cuù né dòu kóó.»

¹⁷ Sâ Heròde lé seèn tueé naâ kóó, ye bó siè kàgà njí Jâṅ gwà cibì. À lé bú môn boó kuú naâ felè Herodiâs, veèh Filíp òm seèn. À lé naâ ma sâ gwò ngaá kwaá njií.

¹⁸ Sâ Jâṅ lé naâ bú teèn bèsonè tueé njií ndo, ye bú a: «Né jolo. Wò sé lé veèh òm yeé gwò wèh kwá ná ngwèh!»

¹⁹ Yeé baá ménâ, Herodiâs sie kwaá lom aá Jâṅ lè, ye ko nyí boó wula som aá bú ndo. Njèh cén, à lé lónṅ beè Heròde kwà ná ngwèh lòu.

²⁰ Lòu sam, Heròde lé naâ Jâṅ veéh, ye Jâṅ né lom nùà dilí, nùà gècèn. À lé naá beéh Jâṅ cií ndo. Gwaán né mene bú ki, mé njéh mene ye ko nyí né tie te ngòr seèn felá njií.

²¹ Te cu sâ cieé mé bó lé ñaár naâ bú teèn yonṅ kwaré cu ndo. À yilá baá-re bò nùàr, te bó nde teèn. À lé naâ bò kokoò bò seèn yilá, à yilá bò kwaá-taâb, mé bò kokoò bò te tàbè Galilè mene, ye bó a, bó ndé gí teèn. Lòu cieé koô sâ, Herodiâs kwa keéh baá-re lónṅ teèn.

²² Sâ ṅuna seèn dé vèh lé naâ bené ké gwò ngo. Yeé baá Heròde bó bò nùàr yoòr huóóm, Heròde ye huaán a: «Njií mé wò

né gwaán doónṅ, mo wò bie, mè nde né wò haá.»

²³ À jege yií teèn ndo, ye bú a: «Né mene tàbè nyí, nyí nde né wò kèb déi koḅ haá.»

²⁴ Huaán vèh doô yuo kela ndo, nde ké yoòr meí, ye meí a, nyí júée bú a, há nyí kei wa? Meí ye bú a: «Júée bú a: há nyí feh Jâṅ Bàptís ma.»

²⁵ Huaán doô ndor nde cu gè jomo yoòr mgbè, ye bú a: «Mè né feh Jâṅ Bàptís te suṅṅe kènè gwaán.»

²⁶ Te mgbè Heròde yeé nde ngweé njií mân, temé yili lom bú lè lég, à munó njií jègè mé à la naâ toò bò nùàr jege doô, yogó bú dé beròṅ.

²⁷ À yilá njií sóji seèn cén déi ndo, ye bú a: «Nde téná wèllè feh Jâṅ Bàptís.» Sóji hèllè yuo ndo, nde ké gwà cibì, tena waá mé feh Jâṅ lè suṅṅe,

²⁸ haá njií mé huaán doô. Huaán doô nde mé meí haá njií ndo.

²⁹ Bò mbòṅ Jâṅ yeé ngweé aá ménâ, bó nde furú njií kukuṅ dòu ndo.

Bò nùàr kám tín koô

(Matíô 14:13-21; Lúk 9:10-17; Jâṅ 6:1-14)

³⁰ Bò mbòṅ tebè cu cuù ndo, bó tueé Yeésò njií mé bó lé boó keéh naâ, mé bó lé feh keéh naâ doónṅ.

³¹ Cu sâ nùàr ngún lé naâ waá, bò déi né ndeê, bò déi né cuú. Né mene dé yáb yieê, Yeésò bó bò mbòṅ lónṅ kwà ngwéh. Yeé baá ménâ, ye bò mbòṅ seèn a: «Béh nde ser ké bèh ndónṅ-ndòṅ, te bí ko weh teèn.»

³² Bó yila kom ndo, bó fòón gò, bó nde ké bèh ndónṅ-ndòṅ léláṅ boòn.

³³ Bó yeé baá ndeé, bò nùàr kókoó mbaá lé naá gii bó ṅené kóó, bó né te loó dé kàn, mé dé kân kem yuoô, bó né teèn mé gule durá ndeé. Mé bò Yeésò nde waá, sâ bò nùàr baá gi cu doó.

³⁴ Yeésò yeé suaga die aá doó, à ṅene njií cìli nùàr né merré den. Jere boó bú njèh. Lòu sam, bó lé naâ faá bò mbieè mé nùà njèh teèn sam no. Yeé baá ménâ,

à yila baá-re bó njèh feèh ndò, à feh lom bó njèh ngún.

³⁵ Nde nde, lou yeé yuòm aá, bò mbòn seèn ngoró nde kwarè seèn, bó ye bú a: «Cu nde aá kelá, bèh hèn né ká jomo ndò.

³⁶ Wò sé la kwaá lo bò nùà hèn nde cu lelo yáb fón nge yieé.»

³⁷ Yeésò ye bó a: «Bí há bó yáb kó.» Bó ye bú a: «Wò ye béh ndé ngè há bó yáb lòu, te béh njèh kám yuií fà doón weh ndeè né he wa?»

³⁸ À den cuù, ye bó a: «Bí ndé jògò fón ke lètenè bìi, bí né mé breèd beè meèn wa?» Bó yeé fón nene aá, bó ye bú a: «Beè beèh né breèd tín mé ngò fà.»

³⁹ Jomo sâ ye bó a: «Bí júée bò nùàr a, dèn ndé gí doó te nyurè, bó dèn bilí mògò mògò ma.»

⁴⁰ Bò nùàr den nde doó ndò, bò mògò déi mé nùàr teèn yuií, bò déi yulà títín.

⁴¹ Bó yeé den gi aá, Yeésò weh breèd tín mé ngò fà doò, à ke njií njolo ké te vulúu, à dua Càṅ teèn, à kolé haá njií breèd mé bò mbòn, te bó geé haá bele bò nùàr. À geé yon cu bò ngò fà doò lètenè bòn doón ndò.

⁴² Nùàr doón yieé fulu gi;

⁴³ ndilí le, breèd mene, ngò mene. Bò mbòn nuaán bilí, yuú sògò yulà cùb fà.

⁴⁴ Sâ lètenè bò nùàr mé lé naá yieé doón, bó kula weh cegé né bò siib kám tín.

Felè nòmò gɔɔ

(Matíò 14:22-23; Jân 6:15-21)

⁴⁵ Dèn só ngwéh, Yeésò kou yií njií bò mbòn seèn lè kome, te bó sela kela toò, bó nde kela den bú yí Bcaida; à le ngogò dé seèn ká jomo, te à sòm gi bò nùàr.

⁴⁶ Bò nùàr yeé yuo gi aá, à ñaá nde dé seèn ké te tòre bèh Càṅ duaà.

⁴⁷ Cibí yili lo bú ké teèn. Sâ bò mbòn baá gi mé kòm ké lètenè nòmò. À ká cie le lom aá mé huún.

⁴⁸ À yeé ke, bó bò fu tarê baá ké dùà kwaré, bó né gèr mé njéh ñené, bó né mene kògò, kòm ndé kòmò cú.

Nde nde, yeé baá mé be lôm nèà, à nde ké yoòr bòn ndò, à dé seèn gò nde seér

felè nòmò felè nòmò, ye te nyí kela keéh bó.

⁴⁹ Te bó yeé nde ñene njií, à baá felè nòmò gò ndeé ménâ, bó sòm kèṅ, ye merré déi né càṅ tándulu.

⁵⁰ Lòu sam, bó lé naá gií bú doón ñené laré, veéh lé naá bó njèh bòó ndò. Tètèi sam, ye bó a: «Bí siè temé, né mè; bí té vèh.»

⁵¹ À ñaá yila nde yí te kome yoòr bòn; fu hèllè pón ndò. Geí su njií bò mbòn doó.

⁵² Lòu sam, bó lè né mé temé macùr; fém mé Yeésò lé naá mé breèd bòó doò, bó lé ngwé kòmò ná ngwêh.

Bò beèn bò te tàbè Jenesarète

(Matíò 14:34-36)

⁵³ Bó nde sela yuo kela tub kèb yágà. Bó wa te tàbè Jenesarète, bó colo lo kòm sònò nòmò.

⁵⁴ Bó yeé suaga die aá doó, bò nùàr ñene kò cu Yeésò,

⁵⁵ bó durá nde bò nùàr te tàbè sâ doón tueé bele. Bò nùàr yeé ngweé aá ménâ, bó jògò wa belê mé bò beèn bò te tèb-e. Bèh mé Yeésò né teèn doón,

⁵⁶ né mene te loó maàn, né mene te loó koò, né mene kè kèbè doón, bó né mé bò beèn bò teèn jògò ndeé, bó né bó ké mbartogò jògò njií, bó né bú bon, ye bú a: «Mò bò beèn bò kema weh cegé mene lélán sòn cògò yeé, bó nde né taré.» Bòó mé lé naá belê kema doón lé naá gií taré yuo ndò.

7

Tòu bò jògò bò

(Matíò 15:1-9)

¹ Bò *Farisièn mé bò *njií-sòu déi yuoò ké Jerusalem, bó bilí ndeé ká kwarè Yeésò.

² Waà ká toò, bó ñene, ye bò mbòn seèn déi né yáb yieé, bó be faá tabó né tueé no yàgà ngwéh.

³ Sâ bò Farisièn mé bò *Juf déi né yeé dé bòn tabó jolo: mò bó be faá tabó né tueé no yàgà ngwéh, bó yáb yí bèh.

⁴ Mò bó cuù baá tan, kò bó yaga kellé gi aá yo, bó yieé ye yáb. Bó né cu tòu hihiné faá tabó tueé nê no jolo ndò: gèh dé mé bó yaga yeé njèh mé njéh, né mene

bò ngàb, né mene bɔgɔ, né mene sɔ̀, né mene ndagá, bó né gi jolo.

⁵ Bò Farisiên mé bò nji-sòu hèllè yeé nde ñene njií bò mbòŋ Yeésò né tabó ménâ kwaá, bó bie njií baá-re Yeésò ndɔ, ye bú a: «Bɔ́ né naàn mé bò mbòŋ yeé tabó bèlè ngwéh, bó né yáb mé be yilí yieé wa?»

⁶ Yeésò deên ndɔ, ye bó a: «Esáyà lo jueè bòn, ye bí né bò sòn fà bò! À yeé baá sòn-Càŋ tueé, à nyagá kwaá te mvù ménâ ndɔ, ye: Càŋ ye:

Bò nùà hên nyí seén kuú den né mé par sòn mbaá, temé bòn né bèh hiín.

⁷ Den né faá bó né nyí dua nɔ, sâ né dé lòu;

bó kwaá lòu né tòu nyí,

bó feh seér tòu bò tele bòn.»

⁸ Yeésò den cuù, ye bó a: «Wanɔ́ŋ bí né tòu Càŋ kwaá lòó, bí feh seér tòu bò tele biì nɔ.»

⁹ Yeésò den cuù baá-re, ye bó a: «Dé tòu Càŋ, bí né lom bú doó si njií kɔ́ dé gècèn, te bí bele nyegé tòu biì.

¹⁰ Sâ Músi né gi tueé ye: Lé b toò tele mé meí yeé, wò ngweé sòn bòn. À né cu tueé, ye nuaá mé duagá tele, wa né meí wa, bú a, kú táre lè teèn ngwán.

¹¹ Mé njéh mene, bí ménâ fèh bèh. Bí den seér cu né ye: Mɔ nuaré déi tueé njií mé tele, wa mé meí wa, ye bú a: nyí sé la naâ wò gam; njèh cén, baá gi *sèmè, (sâ tueé né ye: baá gi dé Càŋ),

¹² à né mene môn tueé seér, bɔ́ né naàn mé bí ye né бага wa? Ngweéh sâ bí ye bú a: Té tele mbaá gam kú cú mà.

¹³ Ngweéh bí sâ bɔ́ ñellé né ngòr Càŋ, te bí feh keéh tòu lòu biì wa? Bí né ménâ bɔ́, bí né cu mé bò tòu ngún ménâ feh ndeé den.»

Bò njií mé bɔ́ yilí yeé nùàr
(Matíô 15:10-20)

¹⁴ Jomo sâ Yeésò yilá bilí bò nùàr ndɔ, ye bó a: «Bí dɔ́ŋ, bí ndògò gi tie, te bí ngweé.

¹⁵ Mè tueé bí, njií mé yuo yeé kèb cieè, yila seér lè nùàr lòu, bú kɔ́ bó yilí bèh.

Né seér dé mé yuo né ké lè te temé bɔ́ yilí né nùàr kɔ́. [

¹⁶ Nuaá né mé tie, bú a, ngwé nyegé ngòr hên bagasé.»]

¹⁷ Yeésò yeé kwaá lo aá bò nùàr, à baá ké gwò, bò mbòŋ seèn bie bú kàn sâ ndɔ.

¹⁸ À ye bó a: «Mé bí mene, bí ngwé kòmò ngwéh ndɔ wa? Bí née kó ngweéh ye: njií mé yuo yeé kèb cieè, yila lè nùàr lòu, bú kɔ́ bó yilí ngwéh wa?

¹⁹ Lòu sam, dé sâ temé kè mà bèh, bele lom né tɔŋ, yuo kela nde ké cie.» Mé kàn hên, sâ Yeésò tueé lògò baá kèn, ye yáb dɔ́ŋ né gi dé yieé ma.

²⁰ À deén baá-re, ye bó a: «Bí kó ye, njií mé yuo yeé lè nùàr bɔ́ yilí seér né nùàr kɔ́.

²¹ Lòu sam, mùnò veèn dɔ́ŋ jeré yuo den né te temé nùàr: sár yɔ́ŋ né sâ; yilí né teèn sâ, wúlá-feh né sâ; yàgà ndeé né teèn;

²² temé te njèh nùàre kwaá njií né sâ; jéla-temé né sâ; nùàr beleé né sâ; tándabé né sâ; sà né teèn sâ; súi né sâ; hám feh ceré né teèn mé kùlù mene,

²³ dɔ́ŋ yuo giì né te temé, bó nùàr bɔ́ yilí yeé kɔ́.»

Ma kìn mé lé naâ temé yoòr Yeésò kwaá njií

(Matíô 15:21-28)

²⁴ Jomo sâ, Yeésò yuo doó sâ ndɔ, à nde ser kwarè lòó Tír, à yila nde lè gwà déi, ye te nuaré déi kó cú ye nyí waà baá. Mé njéh mene, à lèr kòmò ngwéh.

²⁵ Dèn só ngwéh, ma déi ngweé ngóg seèn, à waà, à cemmé nde doó toò seèn. Sâ ñuna seèn dé vèh lé naâ mé tándulu yoòr.

²⁶ Bú nùà njèh lé naâ nùà kìn, bó lé ñaár naâ bú ké Fenisí te tàbè Sirí. À yeé cemmé nde aá doó, ye Yeésò a: «Kúkùr yeé, ndé kwógò sòm yeé huaán nyí càŋ yoòr teèn.»

²⁷ Yeésò den seér, ye bú a: «Kwá mè jògò kó lògò bò huaán lòu ye. Mɔ bó si njií yáb bò huaán mé boór, húóm ngwéh.»

28 Ma doô gwaán ndo, ye Yeésò a: «Né ka môn jég, dé koô. Á sâ, bò boór domó yieé yeé tò mò yáb ka bò huaân ndo.»

29 Yeésò deén baá-re, ye bú a: «Môn, mé ngòr yeé hên, ndé á yeé lo. Tándulu yuo aá ñuna yeé yoòr kèn.»

30 Ma doô cu cu lo ndo. À wa, sâ ñuna baá te ndagáa cer den; càñ bú yoòr yuo aá kèn.

Nuà tándûg déi taré sòm

31 Jomo sâ Yeésò yuo te tàbè Tîr ndo, à kela seér ké Sídòn, à cu cu seêr te lò Dèkàpòlî* lòu, ye te nyí yuo kelà te tub Galilé.

32 Bó weh waà bú mé nuaré déi ndo, tie né ndúg, sòn né tácobó. Bó ye bú a: «Kúkùr yeé kè mà nji yeé bú be yoòr teèn.»

33 Yeésò weh nde mé bú ké bèh ndón-ndòn, à fagá yíi bú nyògò beè tieè. Jomo sâ à kulu kwaá dèh te nyògò beè, à kema nji bú te leba,

34 à ke nji njolo ké te vulúu, à homo, ye nuàrè a: «Efátà.» Sâ tueé né ye: «Lélogò!»

35 Tie fuñ, leba weh yuo ter, nuà hèllè yila keéh sòn tueé ndo.

36 Yeé baá ménâ, Yeésò luóm bò nuàr, ye bó a: «Càñ a bó bí tueé nuaré déi.» À né mene bó dé luóm luóm, bó né dé tueé tueé ñeí.

37 Gèh fém dé sâ lé naâ bó geí yògò dé gècèn. Bó né lom tueé ye: «Seé seèn dójò né lom seé gècèn! Né mene bò tándúg, à né bó taré sòm; bó ñgweé cu tie, bó tueé sòn.»

8

Bò nuàr kám nèà koô (Matíô 15:32-39)

1 Cu sâ bò nuàr kókoó mbaá bilí wa cuú. Bó yeé mé yáb beè sam cuú, Yeésò yilá nji bò mbòn seèn, ye bó a:

2 «Jere né mè mé bò nuà hên sie: kè kú lan baá cieé tagár, béh bó né lom kó; bó mé yáb beè sam cuú ndo.

* **7:31 7:31** Lò Dèkàpòlî jue né lò mé loó né teèn yulá. Lùk 11:29 **8:15 8:15** Lùk 12:1

3 Mò mè yi nji bó lo mé lèi cùè, bó nde né ceér dueè die le; lòu sam, bò déi yuoó naâ bèh dàb.»

4 Bò mbòn ye bú a: «Béh yáb ká ya dueè hên kwa caá nde né he, te béh koó laré bó mé njéh wa?»

5 Yeésò ye bó a: «Bí beè né mé breéd meèn wa?» Bó ye bú a: «Né téhbeh.»

6 Yeésò ye bò nuàr a: «Bí dèn ndé gí doó.» Jomo sâ à weh breéd téhbeh doó, à vra Càñ teèn, à kolé haá nji bò mbòn, te bó geé haá bò nuàr. Bó geé haá gi bó ndo.

7 Bó lé naá cuú mé ngò déi tetegér mân beè teèn. Yeésò weh, à dua Càñ teèn, ye bò mbòn a: «Gè há cú bó.» Bó geé haá gi bó ndo.

8 Bó yieé fulu gi; ndilí le. Bò mbòn ñuaán bilí, yuú sògò téhbeh.

9 Bò mé lé yieé naâ yáb sâ dójò lé naâ kám nèà.

10 Bó yeé yieé gi aá, Yeésò yi nji ye bó, à nde dé seèn kòm yilá. Bó bò mbòn fòón gò, bó nde te tàbè Dalemanúta.

Fém beè Yeésò bieé (Matíô 16:1-4)

11 Bò *Farisiên waà ndo, bó duóm Yeésò sòn fòón, te bó sie bú teèn. Bó ye bú a: «Jògò bó ke fém déi mé feh keéh né ye wò bójó né seé mé terreb Càñ ye.»

12 Homo yògò Yeésò dé tueé, à den cuú ye bó a: «Bójó né naàn mé bò cafanè bò ye: kó bó ñene fém wa? Mè né tueé ye bí a, ndóg bó ñéné ndé cú!»

13 Jomo sâ à fòón gò seèn, à yila cu kòme, à sela nde tub kèb yágà.

*Kulu bò *Farisiên mé kulu mgbè *Heròde (Matíô 16:5-12)*

14 Sâ bò mbòn lé naâ breéd nyen loó; lé kòm lé gi cegé naâ breéd cén.

15 Yeésò yeé baá bó luóm, bó munó seér cí. Sâ à lé ye bó a: «Bí bòn feh bì mé kulu bò Farisiên, bí bòn feh mé kulu Heròde.»

16 Bò mbòn duóm baá-re lètenè bòn tueé kuú, ye: «À jue né breéd mé béh mé njéh beè sam doó.»

17 Yeésò yeé ñene aá ménâ, ye bó a: «Bí môn tueé den né dé kei, ye: mè jue né breéd mé bí mé njéh beè sam doô wa? Hên bí née ka njéh ñgwé kòmò ñgwéeh ye wa? Feh bìi née ka ter ndegé den á?»

18 Bí né gi mé njolo; dé ñenê sam wa? Bí né gi mé tie; dé ñgweê sam ndo wa? Bí mùnò kó cú,

19 ye mè lé naâ breéd tín kolé, koó bò nùàr kám tín mà. Bò sɔgó ndilí yâb mé bí lé jɔgó sɔóm naâ doô lé naâ meèn?» Bó ye bú a: «Lé naâ yulà cùòb fà.»

20 À den cuù, ye bó a: «Mè yeé kolé cu aá breéd téhbeh, te koó nùàr kám nèà, sɔgó ndilí yâb lé naá cuù meèn ndo wa?» Bó ye bú a: «Téhbeh ndo.»

21 À deén baá-re ye bó a: «Wa mene hên, bí née ñgwé kòmò ñgwéeh ye wa?»

Tácugó déi ké Becaida

22 Wa ké Becaida, bò nùàr weh wa cuù mé tácugó déi toò seèn, bó ye bú a: «Kúkùr yeè, kè mà nji yeè bú be yoòr teèn.»

23 Yeésò sie weh tácugó doô be, weh nde mé bú ké jomo loô. Wa ké teèn, à kulu kwaá bú dèh njolò, à kema bú mé be, ye bú a: «Wò baá njeré déi ñené wa?»

24 Tácugó sòm njií njolo ter, ye bú a: «Mè baá bò nùàr ñené; bó den né faá tou no. Njèh cén, bó gɔ seér né lòu.»

25 Yeésò kema njií cu bú be njolò. Kènê tácugó ke njege njií lom aá ké toò seèn, à taré yuo, à ñene ñagá gi njèh doón ndo.

26 Yeésò ye bú a: «Ndé lòm á lo yeè, té lètenè loô kélá cú.»

Ngòr Pièr felè Yeésò

(Matíò 16:13-20; Lùk 9:18-21)

27 Jomo sâ Yeésò bó bò mbòñ seèn fɔón gò, bó nde ser te bò loó déi te tàbè Sesaré Filíp. Bó yeé baá ceér dueè, à bie ye bó a: «Bò nùàr ye mè né neì wa?»

28 Bó ye bú a: «Bò déi ye wò né Jân Bàptís, bò déi ye wò né *Elí, bò déi ye wò né *sòn-Càn cén déi.»

29 Ye bó a: «Á bí no, bí ye mè né neì wa?» Pièr ye bú a: «Wò né *Nùà Còñ.»

30 Yeésò luom bó ndo, ye bó a: «Càn a bó bí tueé nuaré déi ménâ.»

Ngòr felè cio Yeésò

(Matíò 16:21-28; Lùk 9:22-27)

31 Jomo sâ à yila bò mbòñ seèn njèh feèh ndo, ye bó a: «Kɔ *Huaán Nùàr nde dà m bò gèr ñené laré. Bò kokoô bò loô, bó bò *ñgàn sèmè dé kokoô mé bò *njí-sòu doón nde gi né bú ñgɔón, te bó wula sòm bú. Lè cieé tagáre à nde cu né lè cio komo yuo ndo.»

32 À lé bó dé sâ tueé ñagá loóm naâ bèsonè. Pièr yeé nde ñgweé njií ménâ, à weh nde mé bú ké bèh ndón-ndòn, à yila bú teèn ndeè.

33 Yeésò bele seér ndo, ke njií bò mbòñ seèn, pam Pièr, ye bú a: «Máb *Sátàn, cú yo noón! Wò faá Càn no mùnò ñgwéh, wò munó seér né faá bò nùàr no.»

34 À yilá njií bò nùàr mé bò mbòñ seèn ndo, ye bó a: «Nuaá mé ye nyí gwaán né jomo mò beleè doón, kɔ à ñgon feh seèn, à nde mbin weh tou gèr seèn, à bele mè, sâ ye.

35 Mè tueé bí: nuaá mé gwaán né yòn seèn mé feh seèn yili sòm, nde né bú leér loó. Nuaá mé né dé seèn cio felè mò ñgɔón seér, né mé Njàgà Bagaà beè kuú, nde né yòn seèn yili sòm.

36 Njií mé gam nde né nuaá mé né njèh ká lè wónje doón kwa laré te yòn seèn leér le teèn, né kei wa?

37 Njií mé nùàr nde né yòn seèn mé njéh ñaá sòm né teèn wa? Ndóg teèn sam.

38 «Sâ lètenè bò cafanê bò mé né veèn boó, mé temé yoòr Càn kwá nji cú, mò nuaré déi né mè teèn yaán, à né ñgòr mò yaán, lòu mé mè Huaán Nùàr cuù nde né teèn, mè *sum waà nde né lètenè bò cili Càn, mé terreb Tele mò yoòr, lòu sâ mè nde né nùà hèllè yaán sòm ndo.»

9

1 Yeésò den cuù, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mé bí nde doón kuú gií, sâ *Lò Càn mé terreb seèn mene ñené yuo kelà baá cie, bò déi lètenè bìi hên ñene mé njolo.»

*Yeésò bèh yo kweéh seér
(Matîô 17:1-13; Lûk 9:28-36)*

² Yeé kela baá cieé ténjén, mé téhbeh Yeésò weh Piêr bô Jâk mé Jân, bó bó ñaá nde ké felè tòr mé huún bòn. Wa ké teèn, Yeésò kweéh seér yo njolò bòn.

³ Bò cògò yoòr seèn ña seér bò dé wuwulê, wula ñuerré seér dé ñuerrê, gèh wulâ dé sâ ká doó doón, nuaá mé nde né bú bój komo teèn sam.

⁴ Bò nuaré déi kar yuo kelà toò bòn ndo. Lé naâ *Elí bô Músi. Bó bó Yeésò né sòn tueé den.

⁵ Piêr ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh, kwá béh den le kò hên, béh sie pàgà tagár, dé yeè cén, dé Músi cén, dé Elí cén ndo.»

⁶ Sâ Piêr tueé nderré weh né mbaá, veéh né bó njèh bój.

⁷ Jomo sâ bègè déi suagà ter, ka sie bó beè. Hueh déi né yí lètenè-bò ñgulí den, ye: «Hên né Huaán yíé-temé mò; bí ñgwé gí sòn seèn.»

⁸ Bò mbòñ yeé ke cu, bó nuaré déi teèn ñéné cú, le lom aá Yeésò.

⁹ Bó yeé baá ké te tòre suagá cuú, Yeésò luom bó, ye bó a: «Càn a bó bí tueé nuaré déi ñjii mé bí ñenè naâ hên. Bí kwá ló lè biì, kò lòu mé *Huaán Nùàr komo yuo aá lè cio, sâ ye.»

¹⁰ Bó ñgwéé sòn seèn ndo. Mé njéh mene, bó né lètenè bòn bieé kuú, ye: «À ye nyí nde né te cio komo yuo; sâ ye naàn?»

¹¹ Jomo sâ bó ye bú a: «Bò *ñjii-sòu tueé né dé kei, ye Elí wa logó ndeé né kóó mé Nùà Còñ wa?»

¹² Ye bó a: «Né bòn! Elí ndeé né kóó waá logó, te à sie nyegé cu bò njèh doón. Á, dé mé bó nyagá kwaá né te mvù Cànje, ye né môn, Huaán Nùàr nde né gèr kókoó ñené, wa bó nde né bú seb ndo nò?»

¹³ Mé njéh mene, mè tueé bí, Elí lé naá gi waâ, bò nùàr bú sie seér cu faá bó gwaán nê nò. Ñgwééh sâ né faá bó ló naâ felè seèn te mvù Cànje nyagá kwaá mà.»

*Huaán déi mé càn tándulu yoòr
(Matîô 17:14-21; Lûk 9:37-43a)*

¹⁴ Bó wa ké kwarè bò mbòñ seèn déi, bó ñene cili nùàr né kwarè bòn kañ den. Bó bó *ñjii-sòu né njèh saán den ndo.

¹⁵ Bò nùàr yeé nde ñene ñjii Yeésò mân, geí yogó bó mbaá. Bó som doò, bó nde bú kwa weh ndo.

¹⁶ À ye bò mbòñ seèn a: «Bí bò ñjii-sòu saán den né kei wa?»

¹⁷ Nuaré déi deèn yí lètenè bò nùàr, ye bú a: «Nùà fèh-njèh, mè la weh ndeé naâ wò mé huaán mò; à né mé càn yoòr, né bú sòn sie huné.

¹⁸ Mò baá bú ñaâ, né yeé bú doó jogó si, fuú né bú sònò yuo, à né nyie yieé, à né nab ndo. Mè la naâ bò mbòñ yeé dua, te bó kwogó som bú, né bó taré yogó.»

¹⁹ Yeésò deèn ndo, ye bó a: «Jue ka bí bò dúagá-tie bò! Hên béh bí née cu-re heèh wa? Mè bí señ den cu nde né heèh ndo wa? Wèh ndé mé huaán sâ kán.»

²⁰ Bó weh ndeé mé huaán ká yoòr seèn ndo. Càn doò yeé nde ñene ñjii Yeésò mân, à jilí komo si huaán hèllè doó mé terreb. Huaán né mé fuú sònò teré seér.

²¹ Yeésò ye tele a: «Lé bú mân bój duóm naâ heèh wa?» Tele ye bú a: «Lé naâ sâ à née huaán maàn ye.

²² Né yeé bú tuar jogó si, jogó si cu bú dùà, ye te nyí wula bú. Mò wò nde né bój komo, kó yeé béh jere, wò gam béh teèn.»

²³ Yeésò deèn ndo, ye bú a: «Wò ye: mò mè nde né bój komo sé wa? Mò nùàr né temé cén yoòr Càn kwaá ñjii, doón nde gi né bój komo.»

²⁴ Tele huaán doò logó ñjii ké ter ndo, ye bú a: «Mè né gi temé kwaá ñjii dag. Njèh cén, mè doón kwá kòmò bèh; gam yeé mè teèn.»

²⁵ Yeésò yeé ñene bò nùàr baá ká yoòr bòn kem ndeé, à pam ñjii càn hèllè ndo, ye bú a: «Wò tándulu mé né nùàr sòn mé tie duagá hên, mè jue né wò, yùò kèlâ lè huaán hên doón. Càn a bó wò yila ñgwéé cu teèn.»

²⁶ Càn doò som kèñ ndo, jilí komo si huaán hèllè doó mé terreb, yuo kela sa. Huaán doò den lom faá komó nò. Bò nùàr lé naá gi tueé ye: à kuú né lòu.

²⁷ Yeé baá ménâ, Yeésò sie som bú ter, à yuo ñjebá ndo.

28 Yeésò bó bò mbòn seèn yeé baá ké gwò léláŋ bòn, bó ye bú a: «La bók naâ naàn mé béh bú kwógó kòmò ngwéh wa?»

29 Yeésò ye bó a: «Gèh càŋ bú sâ, ko bó né lom Càŋ dua, bó kwogo ye bú.»

*Ngòr felè cio Yeésò dé mbelèm fà
(Matíô 17:22-23; Lúk 9:43b-45)*

30 Bó yuo doó sâ. Bó yeé baá te tàbè Galilé kelá, Yeésò gwàn cú mé bò nùàr ko bèh mé à né teèn.

31 Lòu sam, à lé naâ bò mbòn seèn njèh feh, ye bó a: «*Huaán Nùàr nde né beè bò nùàr yilá, bó wula sòm bú. Mo bó wula sòm aá bú, te cieé tagàre à nde cuù né lè cio komo yuo.»

32 Mé njèh mene, bò mbòn lé ngwé kòmò ná ngwéh. Bó mé Yeésò bíe nji ngwéh ndo, veéh lé naâ bó sie yógó.

*Dé koô lètenè bò mbei
(Matíô 18:1-5; Lúk 9:46-48)*

33 Bó wa ké Kapernahùm. Bó yeé baá ké gwò, Yeésò bie nji mé bò mbòn, ye bó a: «Bí la ceceér saán gó naâ kei wa?»

34 Bó sòn kòmò ngwéh. Sâ ceér dueè bó la naâ saán go ye: «Dé koô lètenè beèh né neì wa?»

35 Yeé baá ménâ, Yeésò den nde doó ndo, à yilá nji bò mbòn dé yulá cùòb fà doó, ye bó a: «Nuaá mé gwaán né feh lètenè bò mbei deèn, bú a: dèn sér ka bò mbei doón kó, à ña seér kwer bòn doón ndo.»

36 Jomo sâ à weh njebá kwaá huaán déi ká toò bòn, à kumó weh bú, ye bó a:

37 «Nuaá mé né huaán déi faá bú hèn no sie nyegé, mo à bú sie nyegé né felè mò, sâ à sie nyegé né mè. Nuaá mé né mè sie nyegé, mè mé huún siè nyegé lòm ngwéh, né bèh Tele mò mé lé temà naâ mè, fà doón.»

*Mo nuaré déi béh bònò ngwéh, sâ à né jomo beèh
(Lúk 9:49-50)*

38 Jân deèn ndo, ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh, béh la naâ nuaré déi ñené, à lè bòn

beèh sam, à né bò tándulu kwógó, à bó kwógó den né mé yilí yeé; béh la naâ bú yíin.»

39 Yeésò ye bú a: «Bí té bú yín. Mo nùàr né fém mé yilí mò bók, sâ à yilí mò kók bó béh ndé ngwéh.

40 Mo nùàr béh bònò ngwéh, sâ à né jomo beèh.

41 Mè né tueé ye bí a, nuaá mé kwe haá cegé mene bí léláŋ nòmò, ye bí né bò nùàr *Kristò doón, nùà sâ nde né sàgà kwa.»

*Be co tená sòm
(Matíô 18:6-9; Lúk 17:1-2)*

42 «Bò huaán tètòr mé né temé yoòr mò kwaá nji hèn, nuaá mé dor nji cén déi lè veéne, nde né mé gèr kwaré. Sâ nùà hèllè ye, mé sòn gèr hèllè bó wèh ndé mé nyí ké sòn nòmò koò, bó jógó kàgà kwá nyí nyèn tuagaà, bó vela si nji ko nyí dùà.

43 «Mo be yeè wò te veèn dor yíi né kók, sâ cò tená sòm bú lòu. Huòm kela né yòn mé be cén kwaà; wanóŋ mo wò né mé be fà seŋ den, gùm yeè doón nde né tuar te we taré die yila. [

44 Ké doó sâ, bí bò ngu nde né cu doón jueé den; we teèn nyímé bèh ndo.]

45 «Mo gule yeè wò te veèn dor yíi né kók, sâ tená sòm bú tenà. Huòm kela né yòn mé gule cén kwaà; wanóŋ mo wò né mé gule fà seŋ den, bó nde né gùm yeè doón tuar si nji. [

46 Ké doó sâ, bí bò ngu nde né cu doón jueé den; we teèn nyímé bèh ndo.]

47 «Mo njolo yeè wò te veèn dor yíi né kók, lùagà sòm bú luagà. Huòm kela né *Lò Càŋ mé njolo cén yilá, wanóŋ mo wò né mé njolo fà seŋ den, bó nde né gùm yeè doón tuar si nji.

48 Ké doó sâ, bí bò ngu nde né cu doón jueé den; we teèn nyímé bèh ndo.

49 Bó nde né nùàr doón mé we temá, bó waá túóm teèn.

50 «Túóm né njèh bagaà. Á, mo túóm cuaré baá, bó bú bók ngulí cu nde né

naàn wa? Bí dèn beè bò nùàr faá túóm nɔ, bí dèn dèn cu dɔ́ɔ́n mé sòn cên.»

10

Ndéb felè véh sɔ̀òm

(*Matíô 19:1-12; Lúk 16:18*)

¹ Yeésò yuo doó sâ, à nde te tàbè Judê, à nde sela yuo kela Jurdên kèb yàgà ndɔ. Cìlì nùàr bilí wa cuù ngún, à yila cu bó njèh faá bèh jomò nɔ feèh.

² Sâ bò *Farisièn déi né doó teèn, bó ngoró ndeè Yeésò sòn felá, bó ye bú a: «*Sóú beèh né yeé jolo mé nùàr sòm véh wa?»

³ Yeésò ye bó a: «Músi lo ye bí a naàn wa?»

⁴ Bó ye bú a: «À lo ye: mɔ nùàr nde aá véh sòm, bú a: nyàgà há bú mvù beè, à sòm ye bú ma.»

⁵ Yeésò deén baá-re ndɔ, ye bó a: «Músi lo ménâ jue kuú naâ felè dúágá-tie bìi;

⁶ wanɔ́ɔ́n ké bèh duɔ̀òm, Càn yeé si gi aá wɔ́n, à lé naâ nùàr meé, dé siìb cén, dé véh cén.

⁷ Né dé cì mé nùàr nde né tele mé meí si loó, à nde kwa veèh,

⁸ bó bú den te bó fà dɔ́ɔ́n ɲa lom cén. Sâ tueé né ye: kènê bó fà sam cuú, bó baá seér njèh cén.

⁹ Mɔ né mân, njií mé Càn nyɔ̀gɔ́ bilí gi aá, ndóg nùàr a, té gè sòm.»

¹⁰ Bó yeé baá ké gwò, bò mbòn bie cu bú njèh teèn.

¹¹ À ye bó a: «Nuaá mé sòm véh, jɔ̀gɔ́ cu déi ká jomo, cum aá gwòm beè veèh kèn, à sâ kuú né yàgà.

¹² Ma mé yuo gwà siìb, nde cu déi jɔ̀gɔ́ dɔ́ɔ́n, kuú taré né yàgà ndɔ.»

Bò huaán tetɔ̀ôr kulû

(*Matíô 19:13-15; Lúk 18:15-17*)

¹³ Bò nùàr né mé bò huaán tetɔ̀ôr ká yoòr Yeésò weh ndeè, te à kema njií bó be yoòr. Bò mbòn nde seér cu dé bɔ̀òn dé ndeè.

¹⁴ Yeésò yeé nde ɲene njií ménâ, à deèn ndɔ, ye bó a: «Bí kwá bò huaán ndeè ká yoòr mò, bí té bó yín. Bí kɔ̀ɔ́ ye, *Lò Càn né dé bòó mé den né faá bó nɔ.

¹⁵ Mè né tueé ye bí a, nuaá mé Lò Càn mé temé seèn mene faá huaán maàn nɔ wèh ngwéh dɔ́ɔ́n, teèn yilá ndé ngwéh.»

¹⁶ Jomo sâ à kumó bilí bó beè seèn, à ba bó be felè, à kulú bó ndɔ.

Dèbbè nùà lieê déi

(*Matíô 19:16-30; Lúk 18:18-30*)

¹⁷ Yeésò yeé baá mé gò, nuaré déi dula waà, cemmé nde toò seèn, ye bú a: «Nùà fèh-njèh dé bagaà né wò. Hên, mè bɔ̀ó nde né naàn, te mè kwa ye yòn dé tètàgà wa?»

¹⁸ Yeésò ye bú a: «Wò mè nùà bagaà yilá né mé ɲgei wa? Nùà bagaà gi cegé né Càn.

¹⁹ Wò né gi *sóú kɔ̀ɔ́, ye: Té feh wúlá; té yàgà ndé; té yíb ɲúób; té nuaré déi nyeén yoòr cò kwá, té nùàr njèh beè nágá wèh; ngwé sòn tele yeé mé meí yeé ndɔ.»

²⁰ Nùà doò ye bú a: «Nùà fèh-njèh, mè lé jolo duɔ̀óm naâ ménâ, sâ mè née ndà ye, mè né yeé bò dé sâ jolo gií.»

²¹ Sâ nùà hèllè né Yeésò yoòr yilá ndɔ. Yeésò ke njií bú, ye bú a: «Le cu née wò njèh cén ye; ndé gò sòm bò njèh yeé, wò geé haá njií bò saám bò kàgàlòn sâ, te wò kwa seér ngúlú dé ké ter te vulúu. Jomo sâ wò ndeè, wò bele mè ndɔ.»

²² Te nùà hèllè yeé nde ngweé njií dé sâ mân, à munó njií gi ngúlú seèn dɔ́ɔ́n, à curú kuún, à durú yuo seér aá doó sâ lòu.

²³ Yeésò bele seér ndɔ, à ke njií bò mbòn seèn, ye bó a: «Nde né taré mé bò lilieé bò yila *Lò Càn.»

²⁴ Bò mbòn yeé nde ngweé njií mân, hiím su njií bó doó. Yeésò den cuù, ye bó a: «Bò huaán mò, te Lò Càn yilá né taré.

²⁵ Ngweéh né taré mé ɲgelobà yila kela te lɔ́n kògòtâr wa? Né ménâ mé nùà lieê ndɔ; te Lò Càn yilá taré kela nde né dé seèn mé dé ɲgelobà.»

²⁶ Te ngòr hên hiím nyegé cu ye baá-re bò mbòn, bó né lètenè bɔ̀òn bieé kuú ye: «Sâ, mɔ né mân, nuaá mé nde né yili yuo né nei?»

²⁷ Yeésò ke njií bó ndo, ye bó a: «Taré yogó né bò nùàr, beè Càṅ táre ṅgwéh, njeré déi bú táre yógó bèh.»

²⁸ Yeé baá môn, Piêr ye bú a: «Ṃgweéh béh hên vu lo gi aá bò njèh beèh sâ, béh bele wò ma.»

²⁹ Yeésò ye bú a: «Mè né tueé ye bí a, mo nuaré déi vu lo gwà seèn wa, né bò bei mé bò òm seèn wa, né bò tie seèn wa, né mene tele bò meí, né mene ṅuna mé bò ṅueèh seèn, mo à bó vu lo né felè mò, à bó vu lo né felè Njàgà Bagaà,

³⁰ sâ à nde cu né méménâ te mbeí yuií kwa yogó keéh, à kwa cu nde né bò gwà o, bò òm bó bò bei o, bò tie o, bò meí o, bò huaán o, bò ṅueèh o, doón à nde gi né bó cafanê kwa gií, à teèn kwa bilí cu mé bònò mene. Te à ndeè lòu sâ kwa bilí cu mé yòṅ tètàgà mene.

³¹ Mè tueé bí: nùàr kókoó lètenè bò ké toò bò nde gi né ké jomo kelá seér; nùàr kókoó lètenè bò ké jomo bò kela seér cu ké toò.»

*Ngòr felè cio Yeésò dé mbelèm tagâr
(Matíò 20:17-19; Lùk 18:31-34)*

³² Kènê bó baá ceér dueè, bó baá ké Jerusalem ṅaá ndeé. Yeésò né ké toò bò mbòṅ seèn kóó. Bò mbòṅ né lom mé veéh dé gècèn. Bòó mé né jomo bòn veéh gi né ménâ ndo.

Yeé baá màn, Yeésò weh bò mbòṅ yulá cùòb fà doò, à tueé kwaá bó njií mé nde aá bú kwa ndo,

³³ ye bó a: «Hên béh bí ṅaá nde baá ké Jerusalem sâ. Wa ké teèn, bó nde né *Huaán Nùàr beè bò *ṅṅàṅ sèmè dé kokoò, mé bò *nji-sòu jógó yií. Bò sâ bò nde né ju felè seèn tená, te bó wula bú wulà. Bó nde né bú beè bò lòu bò jógó yií.

³⁴ Bò lòu bò nde né bú selé, bó kulu su bú dèh yoòr, bó nde né bú lobo, bó wula sòm bú ndo. Kò baá cieé tagár, à komo yuo cu ye lè cio.»

*Njií mé Jâk bô Jâṅ lé naâ mé Yeésò dua
(Matíò 20:20-28)*

³⁵ Jomo sâ bò ṅunà Jebedê Jâk bô Jâṅ ndeè ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh, njií mé

béh nde né wò dua hên, béh ye te wò gwaán ménâ.»

³⁶ Yeésò ye bó a: «Bí jue né kei wa?»

³⁷ Bó ye bú a: «Mo wò ndeè baá ké te kogo, wèh kwá béh kwarè yeè bèh *sùsùm ndo, déi den te be gaâ, déi den te be ṅoṅ yeè.»

³⁸ Yeésò ye bó a: «Njií mé bí né bieé hên, bí kó ṅgwéh, wanóṅ bí nde né ṅṅàb jelâ faá mè nò jógó ṅueé komo wa? Bí nde né nòmò Càṅ faá mè nò kou komo ndo wa?»

³⁹ Bó ye bú a: «Béh nde né boó komo.» Ye bó a: «Né bòn, bí nde né ṅṅàb mò ṅueé, bó nde né bí nòmò Càṅ faá mè nò kou ndo. Dé sâ nde gi né ménâ dág.

⁴⁰ Njèh cén, dé te be gaâ mé be ṅoṅ mò deèn, beè mò sam. Bòó mé Càṅ lé nyegé kwaá naâ bèh denè sâ mé bó, kwa nde né kóó.»

⁴¹ Bò mbòṅ dé yulá doò yeé nde ṅṅweé njií ménâ, temé yulá gi bó lè mé Jâk bô Jâṅ.

⁴² Yeésò yeé ṅene aá môn, à yilá njií bó ká toò, ye bó a: «Bí né kóó ye, bò nùàr né bò mgbèémgbè mé tàbè hihiné faá nùàr nò weh; bò mgbèémgbè hèllè né bó lòu tuú; bò kokoò bò né bó ménâ tuú taré ndo.

⁴³ Dé bìi, bú a, té lètenè bìi ménâ dèn. Nuaá mé gwaán né nùà koò lètenè bìi ṅaá doón, bú a, ṅá sér nùà seè bò mbeí kóó.

⁴⁴ Nuaá mé gwaán né feh lètenè bìi deèn, bú a, ṅá sér kwer bò mbeí seèn doón kóó ndo.

⁴⁵ Mè tueé bí, *Huaán Nùàr ndé ná ṅṅwèh ye te bó boó kwaá nyí seé beè. À tètég nde seér naâ ye te nyí den nùà seè bò nùàr, te nyí ṅa weh cio nùàr ṅṅún mé húóm nyí.»

*Nùà tácugó déi taré sòòm
(Matíò 20:29-34; Lùk 18:35-43)*

⁴⁶ Bó wa ké Jerikò ndo. Yeésò bó bò mbòṅ seèn mé bò nùàr ṅṅún yeé baá lo sâ yuo cuú, sâ tácugó déi né te sòn ceér njèh dua den. Yilí seèn lé naâ Bartimê, ṅunà Timê.

47 À yeé baá ñgweé ye Yeésò nùà Najarêr kela né kóó mân, à sòm hueh, ye: «Yeésò Njunà *Davíd, kó yeè mè jere teèn.»

48 Bò nùàr kókoó yeé ñgweé aá ménâ, bó nde seér bú lòù, bó ye bú a: «Máb sòn yeè doó sâ.» Mé njéh mene, à kò lom né méménâ ké ter lógó njií, ye: «Njunà Davíd, kó yeè mè jere teèn.»

49 Yeésò njebá le ndò, ye bó yilá njií bú. Bó yilá baá-re bú, ye bú a: «Táre yo, wùò ter, à né wò yilá.»

50 Nùàrè yeé nde ñgweé njií mân, à wa si njií cògò wagâ seèn doó, à lo wuo ter, à nde yoòr Yeésò.

51 Yeésò ye bú a: «Wò ye mè a: gàm nyí naàn wa?» Ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh, bó yeè te mè njene njolo teèn.»

52 Yeésò ye bú a: «Wò né temé yoòr mò kwaá njií, wò yili yuo aá kèn. Ndé-re!» Njolo seèn kwògò yuo doó sâ ndò, à yuo bele Yeésò.

11

Yeésò nde aá Jerusalem yilá

(*Matíô 21:1-11; Lúk 19:28-40; Jân 12:12-19*)

1 Bó né ka ndeé, bó wa lè loó Betafajê bô Betanî, kwarè Jerusalem. Bò loó sâ né ké te tòre, bó yilá yeé tòr sâ tòr Oliviê. Bó yeé nde aá Betafajê yilá, Yeésò tema keéh bò mbòñ fà déi tòò,

2 ye bó a: «Bí ndé lè loó tòò bìi sâ. Mò bí baá teèn yilá, bí nde né huaán vuòmndèè njéné. Nuaré déi née teèn ñá lógó ñgwééh ye, à né te yuií. Bí sè ndé mé njéh.»

3 Mò nuaré déi ye bí a, bí ménâ bôó né dé kei wa, bí júée bú a: Nùà Dueè gwaán né bú kóó, te nyí haá njií cuù bí kènê.»

4 Bó fòón gò ndò, bó wa, bó njene huaán vuòmndèè né te yuií coló den, à né tütùlù gwà sòn ceèr mân. Bó se weh bú ndò.

5 Bòó mé lé naá doó sâ yeé njene aá ménâ, bó ye bó a: «Vuòmndèè mé bí né se sâ, bí mé njéh bôó nde né kei wa?»

6 Bó tueé baá-re bó faá Yeésò la tueé naá bó nò. Bò nùà sâ kwaá lo bó ndò.

7 Bó weh haá njií Yeésò huaán vuòmndèè doó, bó né bò cògò suù bòn huaré weh, bó né bú ñgètenè teé njií. Yeésò ñaá den teèn ndò.

8 Nùàr kókoó mbaá né bò cògò bòn ceceér huaré teé njií, bò déi né bò cù ké ya kwa, bó né mé njéh ceceér teé ndeé ndò.

9 Léh né lom gè tòò mé gè jomo mene sue, ye: «Càn né duesé. Kùsèm bú a, kúlú nyégé nuaá mé ndeé né mé yilí seèn hèn kulù.»

10 Bògò tele beèh *Davíd mé komo waá né hèn, Càn a, kúlú nyégé bú kulù. Vulú a, sèn Càn seèn.»

11 Yeésò yila nde Jerusalem ndò, à kela nde ké gwà Càn koò. À yeé ke yon gi aá bò njèh teèn doón, bó bò mbòñ seèn nde cu Betanî, sâ cu nde aá kelá.

Tou déi duagâ

(*Matíô 21:18-19*)

12 Cieé ñaga bó yuo cu Betanî, sâ cùè baá Yeésò sie.

13 Bó yeé baá beré déi, à njene njií tou déi* né toó, à nde ké teèn, ye kò ñgweéh tàb né teèn wa? À wa ké teèn, à ter kwa lom lélán yuè. Lòù sam, cu tàb waá lé née tòò ye.

14 À deèn ndò, ye tou hèllè a: «Ndóg nuaré déi tàb yeè sònò nágá kéh ndé cú.» Sâ bò mbòñ né ñgweé ndò.

*Yeésò ké *gwà Càn koò*

(*Matíô 21:12-17; Lúk 19:45-48; Jân 2:13-22*)

15 Bó wa ké Jerusalem. Yeésò yila nde yí cie gwà Càn koò. À wa, sâ bò nùàr né toón teèn bôó den: bò déi né go, bò déi né ñge, bò déi né kàgàlòn kwellé. À yeé nde njene njií ménâ, à yila bó cie kwògò sòm keéh, à vela njellé sòm gbàgà kàgàlòn mé kwògò bò gò-vògòb bò mene.

16 À gwàn cú dé nuaré déi jògò kela mé njeré déi bèh sâ.

17 Jomo sâ à yila bó njèh feèh ndò, ye bó a: «Njgweéh né gi lè mvù Cànè nyagá den ye: Bó yilá nde né gwà mò, gwà Càn duaá dé nùàr doón wa? Kei mé bôó, bí weh kwaá seér aá gùr yib bìi wa?»

18 Bò *ngàn sèmè dé kokoô mé bò *nji-sòu yeé nde ngweé njií ménâ, bó duóm ceér fòñ, te bó wula sòm bú. Lòu sam, njií mé à lé naâ feh doô lé naâ bò nùàr yoòr yilá. Bò kokoô bò lé bú veéh naâ dé cí.

19 Yeé baá liyilì Yeésò bó bò mbòñ seèn yuo lo sâ ndo.

Tou wá-tàb hèllè ñema yuo aá
(Matíô 21:20-22)

20 Cieé ñaga bó komo yuo, bó bele cu ceér. Bó yeé wa baá bèh sâ, bó ke njií tou hèllè ñema yuo aá mé jògob mene.

21 Piér munó ko cu njií mé lé kelà naâ, ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh, kè ní tou léilé mé wò lé duagá naâ hèn ñema yuo aá kèn.»

22 Yeésò deén baá-re ndo, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mo bí temé kwaá njií né mé Càñ,

23 né mene tòr hèn, mo bí ye bú a: Ndé kòmò diè ké dùà kié, nde né te sòn bìi boó. Mo bí sàñ ngwéh, bí temé kwaá njií lom né ye njèh mân nde né boó, sâ nde né te sòn bìi boó.

24 Mè bí tueé né dé cí, ye bí a: mo bí baá Càñ njeré déi dua, bí kwaá lom ndèm, ye bí kwa gi aá kèn, sâ Càñ bí haá nde né ménâ.

25 Mo bí nde aá Càñ dua, mo temé né bí lè mé nuaré déi yulá, bí jògò kúlú sòm gíí cí ye, te Tele bìi ké te vulúu kulu sòm gi veèn bìi lè seèn ménâ ndo. Jomo sâ bí dua ye bú.

26 Mo bí veèn bò mbeí bìi doó kúlú njií ngwéh, Càñ bò veèn bìi lè seèn kúlú sòm ndé ngwéh ndo.»

Terreb Yeésò yuoó naâ he?
(Matíô 21:23-27; Lùk 20:1-8)

27 Bó wa cu ké Jerusalem. Yeésò yeé baá cie gwà Càñ koó go den, bò *ngàn sèmè dé kokoô bó bò nji-sòu mé bò kokoô bò dé loó bilí ndeè kwarè seèn,

28 bó ye bú a: «Wò bò njií hèn boó né mé gèh terrèb dé heè? Neì wò jegé naâ koó wa?»

29 Yeésò ye bó a: «Mè nde né bí njeré déi bieé ndo: mo bí né tueé koó, mè se ye bí kwòm dé mò hèn.

30 Bí jògò túé ke mè ye, neì lé Jân Bàptís tema njií naâ koó, ye bú a: ndé bò nùàr kou bele wa? Lé naâ Càñ wa, lé naâ nùàr wa?»

31 Bó yila mé njéh lètenè boòn fellé kuú, ye: «Hèn, mo béh ye bú a: Càñ lé Jân tema naâ koó, à nde né tueé ye béh a: béh lé temé yoòr seèn kwá ní ná ngwéh dé kei wa?»

32 Á, mo béh ye bú a: bò nùàr lé bú tema naâ koó, sâ béh beè yila baá kèn.» Mé bó né ménâ tueé, sâ bó né bò nùàr veéh. Sâ beè bò nùàr Jân lé naâ *sòn-Càñ dé jéjêg.

33 Yeé baá ménâ, bó ye bú a: «Béh kó ngwéh.» Yeésò ye bó a: «Sâ mè bí nuaá mé jegé naâ mè túé ndé ngwéh ndo.»

12

Kàn jéré-temé bò kè-ñueh bò
(Matíô 21:33-46; Lùk 20:9-19)

1 Jomo sâ Yeésò duóm bó njèh te kàne si keèh ndo, ye bó a: «Nuare déi lé kieè naâ ñueh* seèn. À yeé dobo gi aá yab, à kaga sie ñueh sâ beè, à nde ke beré déi, à sio kwaá vua dé tàb dorô teèn, à sie kwaá gbàgà teèn ndo. Jomo sâ, à haá kwaá ngogò beè bò seé bò, te bó ke nyegé den jomo, à nde dé seèn bèh gò.

2 «Cu mé yab yeé baá boó, à tema njií nùà seé seèn cén déi ké yoòr bò kè-ñueh bò doó, ye te nyí kwa yab teèn ndo.

3 Nùà seé doó yeé wa ké teèn, bó cab sie bú, bó duún bú nùr, bó kwogò njií bú lo be be.

4 Nùà ñueh doó tema njií cu nùà seé déi. Wa ké teèn, bó gera yíí bú dé seèn felè, bó weh bú séb.

5 Nùà ñueh doó tema njií cu déi ndo. Dé sâ, wa ké toò, bó wula sòm bú lòu. À né cu mene bò déi ké teèn temá njií, bó né lom bó seé faá bò mbeí boòn no weh. Bó né bò déi lobo, bó né bò déi lòu wulá.

6 «Nde le cegé huaán yíé-temé seèn. Yeé baá ménâ, à tema ceré bú ndo, ye dé seèn bó nde né bú veéh.

7 Mé njèh mene, wa ké toò, bò kè-ñueèh bò hèllè nyogó sòn lètenè bòn, bó ye: Hèn né nuaá mé nde né nuaá ñueèh ñaá sâ. Mò sam, kò béh wula sòm bú lòu, te ñueèh hèn ña dé beèh.

8 Bó cab sie bú, bó wula sòm bú, bó tulu si njií ké luaá ñueèh.»

9 Yeésò den cuù, ye bò nuaá a: «Faá bèh mân, nuaá ñueèh doò bó nde né naàn wee? Mè tueé bí, à nde cu né bò kè-ñueèh bò doò wulá sòm gií ndò, à ñueèh kwaá lo cu beèh bò nuaré déi.

10 Bí néesé dé mé né lè mvù Càñe nyagá den doò jáné ñéné ñgwéeh ye wa? Bèh sâ né tueé ye:

Taá mé bò mé-gwà bò lé naá ké jomo komo si njií hèn, taá dàn ña seér cu né kóó.

11 Sâ doón né seé Nuaá Dueè.

Ñgwéeh huòm kela né cí mà.

Béh kéí lòm mé gécèn mene.»

12 Bò kokoò bò lètenè bò *Júf yeé ñgwéé aá ménâ, bó kò ye Yeésò tueé njií né mé bó. Bó yila lom aá ceér fòón, te bó sie bú. Njèh cén, veéh né bó mé bò nuaá sie yogó. Yeé baá ménâ, bó kwaá lo bú, bó fòón gò.

Làmpôn mgbè Rôm gwòm

(Matíò 22:15-22; Lùk 20:20-26)

13 Jomo sâ bó tema njií bò *Farisièn mé bò nuaá *Heròde déi ké yoòr Yeésò, te bó nde bú sòn felá, bó sie bú teèn.

14 Bó yeé wa baá, bó ye bú a: «Nuaá fèh-ñjèh, béh né gécèn yeé kwaga. Bò nuaá tueé mene felé yeé naàn doón, wò dé sâ tán bèh, wò nuaá lòu bàlè bèh ndò, wò né bò nuaá ceér Càñ mé gécèn mene feh dilí. Sâ jògò túé ke béh ye: *sóú beèh ye gwòm làmpôn mgbè Rôm gwòm wa, té gwòm wa? Béh gùgwòm wa, béh gwòm ndé ñgwéeh wa?»

15 Sâ Yeésò né gi leba bòn kóó, ye bó a: «Bí mè mân tab tena né dé kei wa? Bí jògò wèh kéh ke mè kàgàlòn déi ye.»

16 Bó weh haá njií bú cén déi ndò. À ye bó a: «Feh nuaá mé yilí nuaá ká teèn hèn nyagá den né dé nei wa?» Bó ye bú a: «Né gi dé mgbè Rôm.»

12:10 12:10-11 Ps. 118:22-23 12:18 12:18 Seé b. 23:8 12:28-34 Lùk 10:25-28

17 À deén baá-re, ye bó a: «Sâ bò njií mé né dé mgbè doón, bí gwòm njií cú mé mgbè. Bí bò dé Càñ há njií cú mé Càñ ndò.» Hiím yogó cu bó.

Njèh bieè felé bò mé nde cu né lè cio komo yuo

(Matíò 22:23-33; Lùk 20:27-40)

18 Bò *Sadusièn bilí ndeé ká yoòr Yeésò. Sâ bó né yeé tueé, ye mò nuaá kuú baá, sâ gi aá, à lè cio kòmò yuò ndé cú.

Bó yeé waá baá, bó ye bú a:

19 «Nuaá fèh-ñjèh, Músi lo naá gií ter nyagá kwaá, ye béh a: mò nuaré déi kuú kwaá lo véh mé huaán sam, òm a, sàgà cú ma kú doò, à ñar yilá cu bei ma.

20 Yeé baá ménâ, nuaré déi bó bò òm lé naá téhbeh. Bei jògò véh, à kuú kwaá lo véh, huaán sam.

21 Òm sagá weh ma kú doò, à kuú cu, huaán sam. Òm bòn déi sagá weh kéh cu ndò.

22 Bó sagá laré bú téhbeh doón, huaán sam. Jomo sâ ma hèllè kuú bele bó ndò.

23 Á hèn, mò lòu sâ bò komó ndeé baá te cio komo yuo, ma hèllè ña sòm nde né veéh dé heè wa? Ñgwéeh lètenè bòn téhbeh doón, bó lé naá gií bú sagá laré wa?»

24 Yeésò ye bó a: «Dé sâ ndugó gò né bí. Bí ngòr Càñ ñéné kó ñgwéeh, bí terreb Càñ ñéné kó ñgwéeh ndò.

25 Bí kóó ye, lòu mé bò komó nde né te cio komo yuo, bò siíb bó bò véh ndeé jógó kú ndé cú, bó den nde aá faá bó cili Càñ ké te vulúu nò.

26 «Dé mé nuaá nde né te cio komo yuò, bí njií mé Músi lé naá te mvù seèn nyagá kwaá doò jáné kè ñgwéeh wa? À lé mân nyagá naá te lè mè mé à nyagá né ju jilí ñgèmbèi teèn doò, wa Càñ ye: Nyí né Càñ mé bò tele bií Abrahâm bì Isâk mé Jakób né yeé dua doò ma.

27 Mè tueé bí, Càñ né Càñ bò lèlàn bò, à Càñ bò komó sam. Mò né mân, sâ bí né mé gécèn mene saáb.»

**Sóú dé koò né dé heè wa?*

(Matíò 22:34-40; Lùk 10:25-28)

12:19 12:19 Deut. 25:5 12:26 12:26 Ex. 3:6 12:28

28 Sâ *nji-sòu lé naâ doó, à lé naâ njií mé Yeésò bó bò *Sadusiên né saán sâ ngweé. À yeé ñene Yeésò né bó bagasé se nyegé, à ndeè ndo, ye bú a: «Sóu mé jolo kela né kóó né dé heè wa?»

29 Yeésò ye bú a: «Sóu mé jolo kela né kóó né dé hên: Càn lé ye: Iserála ngwé, Tele beèh Càn Dueè né lom Nùà Dueè mé huún, sâ gi aá.

30 Wò gwàn jí Càn Nùà Dueè mé temé yeè mene, mé càn yeè mene, mé mùnò yeè mene, mé terreb yeè mene doón.

31 Sóu dé jomo mé bele né bú né cu dé hên: Gwàn mbeí yeé faá wò gwaán né ngàn yoòr yeè no. Bò sóu fà hên, sóu déi bó jòlò yógó ngwéh.»

32 Njií-sòu doó deên baá-re, ye Yeésò a: «Môn, Nùà fèh-njèh, wò tueé yíí né teèn, à né lom Càn mé huún, Càn déi toò sam.

33 Nùà a, gwàn lòm bú mé temé seèn mene, mé càn seèn mene, mé terreb seèn mene doón, à gwàn mbeí seèn faá à gwaán né ngàn yoòr seèn no. Huóm kela né cí mé dàm bò *sèmè.»

34 Yeésò yeé ñene à né ménâ tueé huóm, ye bú a: «Môn, wò né kwarè *Lò Càn, mè tueé wò.» Jomo sâ nuaré déi njolo toò seèn kàgà nyi cú, ye nyí nde né bú njeré déi bieé ndo.

**Nùà Còñ bó *Davíd*

(Matíô 22:41-46; Lùk 20:41-44)

35 Sâ Yeésò né njèh te *gwà Càn koò feh den, ye bò nùà a: «Bò njií-sòu ye Nùà Còñ né *ndùté ndùtù Davíd mé ñgei wa?

36 Ngweéh Cúcuí Nàgâ lé naâ Davíd nùà njèh ceér feh, à yilá Nùà Còñ Nùà koò seèn ma. À lé ye:

Nùà Dueè ye Nùà koò nyí a:

Dèn ndé ká te be gaá nyí;

ko nyí komó silí njií gi aá bò bònò bò yeé doó,

wò dobo kwaá bó gulè.

37 Hên, mo Davíd mé feh seèn Nùà Còñ sâ yilá né Nùà koò seèn, sâ Nùà Còñ né cu ndùté ndùtù seèn wa?»

*Feh beè bò *njií-sòu bònò*

(Matíô 23:1-36; Lùk 20:45-47)

Njií mé Yeésò lé tueé gi naâ doón, cìlì nùàr lé naá loóm mé vógó-temé dé gècèn.

38 À né bó njèh feh, ye bó a: «Bí bòn feh bìi beè bò njií-sòu. Bó gwaán lom né bò cògò dé dèdàbe lètenè bò nùàr su gòò. Né mene ké tan mé ké mbartogô, bó ye ko bò nùàr gibì bié bó lòu.

39 Ké *gwà sóu, bó gwaán né bèh denè dé kokoò njolò bò nùàr. Bó nde mene bèh kùrmò lo nùàr doón, né gi ménâ ndo.

40 Bó né njèh beè bò ma kù horó weh bele. Mo bó baá Càn dua, ko bó dua tugó lòu, te den faá bó né bò gècèn bò no. Mè tueé bí, ju sie kela nde né bó mé bò déi.»

Há-be ma kù déi

(Lùk 21:1-4)

41 Jomo sâ Yeésò nde ké kwarè mvugó kàgàlòn gwà Càn, à den nde doó. Bò nùàr né kàgàlòn teèn si. À né bó ke den. Bò déi né kókoó ñuaán yíí.

42 Ma kù déi waà ndo, à teèn si yíí kóbò fà. Bò kóbò fà sâ né sòn dála cèn.

43 Yeésò yeé nde ñene njií mân, à yilá bilí bò mbòn seèn, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, ma kù hên si kela né kóó mé bò déi doón.

44 Bò nùàr dé bòn kabe si lom né wèllè kàgàlòn. Dé ma kù hên môn sam, à dé seèn karé si sòm né jèjègè cèr gwà seèn.»

13

*Kùr felè *gwà Càn koò mé nde aá ñellé*
(Matíô 24:1-2; Lùk 21:5-6)

1 Yeésò yeé baá ké gwà Càn koò yuo kelá, mbòn seèn cèn déi ye bú a: «Nùà fèh-njèh, kè njií, sâ né gèh taá huómé kei mân? Sâ né gèh gwà dudueèr kei mân ndo?»

2 Yeésò ye bú a: «Ngweéh wò né bò gwà dudueèr hên ñené wa? Nde gi né doón tobé yuo. Mè jue mene taá cèn tà cèn felè mbeí lè nyi ndé ngwéh.»

Dàm bò gèr, te wón ceré ye

(Matíô 24:3-14; Lùk 21:7-19)

3 Yeésò né ké te tòr Oliviè den den, sâ gwà Càn koò né kèb yàgà. Bó bò Pièr mé

Jâk mé Jân mé André yeé baá lélán bòn, bó ye bú a:

4 «Bò njií sâ bɔ́ nde né te cu dé heè wa? Túé yeè béh teèn. Béh ñene kɔ́ nde né mé kei, ye hên baá cí wa?»

5 Yeésò yila baá-re bó tueê ndɔ́, ye bó a: «Bí kógón ká lòu; nùàr a té bí bèlè.

6 Mɔ́ sam, bò nùàr kókoó mbaá nde né yilí mò ñaá weh, te bó bele weh gi bò nùàr mé njéh; nùà kàn nde né tueé, nùà kân ye: *Nùà Còñ né nyí.

7 Mɔ́ bí baá njàgà taáb mé bò bèmè hihiné ñgweé njií, bí té lòu ndèrrè. Kɔ́ seèn bɔ́ ménâ. Mé njéh mene, wón mé njéh cèrè ndé ñgwéh.

8 Taáb nde né lètenè lóó déi bô mbeí kɔ́ die, lò déi nde né mbeí mé taáb ñaár kwa; tàbè nde né te bèh hihiné jilí; cùè nde né die. Sâ nées seèn jèrè * ye, kar weh né faá nyer nɔ́.

9 «Mɔ́ né mân, sâ bí dèn lòm dé bì làn. Bí kɔ́ ye, bó nde né bí te *mbàgà juù mé sòn fuú jɔ́gɔ́ njií, bó nde né bí ké *gwà sòu lobo, bó nde né bí toò bò kokoó bò mé bò mgbèémgbè mgbómé njií, ye bí né bò nùàr mò fí. Sâ dɔ́ñ, mè ye te bí den nyegé cu ye baá-re bò sòn mò teèn.

10 Mé njéh mene, kɔ́ Njàgà Bagaà ndeé wón beè ka sie gi aá kèn, te wón ceré ye.

11 Sâ mɔ́ bó baá mé bí te mbàgà juù sie ndeé, njií mé bí nde né sònò tueé, bí té nyàmè. Bí túé lòm cu sâ ñgòr mé bó nde né bí sònò tueé kwaá. Bí kɔ́ túé ndé ñgwéh, Cúcuí Ñagá tueé nde né sòn bì kɔ́.»

12 À den cuè ye bó a: «Dìm bô bei nde né yo bòn go kuú, te bó wula bó wulà. Bò tele nde né bò huaán go, bò huaán nde né yoòr bò teleè ñaár die; bó go sòm bó, te bò nùàr wula taré bó ménâ ndɔ́.

13 Nùàr dɔ́ñ nde né bí bunó laré; sâ dɔ́ñ né gi felè mò. Mè tueé bí, nuaá mé nde né dɔ́ñ yoló komo gií, nde né dé seèn yili yuo.»

Gègè veèn lè mò Càn
(Matíò 24:15-28; Lùk 21:20-24)

* 13:8 13:8 Waà né feh; dé jomò baá ndeé. 13:9 13:9-11 Mat. 10:17-20; Lùk 12:11-12 13:13 13:13 Mat. 10:22 13:14 13:14 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 13:15 13:15-16 Lùk 17:31 13:19 13:19 Dan. 12:1; Vuú 7:14 13:24 13:24 Es. 13:10; Ese. 32:7; Joël 2:10, 31; 3:15; Vuú 6:12 13:25 13:25 Es. 34:4; Joël 2:10; Vuú 6:13 13:26 13:26 Dan. 7:13; Vuú 1:7

14 «Bí nde né gègè veèn ñene, à den seér nde né bèh mé à sé la teèn dèn ná ñgwéh. (Nuaá mé né ñgòr hên jané, bú a, ñgwé nyégé bagasé.)

15 Mɔ́ baá môn, sâ bò Judê bò a, dùrà ñá gí ké te tòre. Nuaá mé né ké felè gwà, bú a, fón lòm doò, à té ké gwò seèn felè bò njéh seèn mbaá yílá kú cú.

16 Nuaá mé né ké ñueh, bú a, té ká lo cú, ye te nyí weh sie cògò dùlù nyí beè.

17 Lòu sâ bò véh mé lèi hueêh mé bò ma vùlù nde né mé gèr ñene kuú.

18 «Bí dùà lòm Càn, te cu sâ bí lè cu dùlù kwà cú,

19 wanɔ́ñ gèr né teèn. Gèr dé lòu sâ dé tueé sam. Bèh lo mé Càn lo síí naá wón dɔ́ñ, gèr déi lo nées teèn faá gèr bú hên nɔ́ sam ñgwéh ye; déi ndeé ménâ wá ñgwé ndé cú ndɔ́.

20 Mɔ́ Càn Dueè jere kó ñgwéh, à bò cieé gèr sâ kèb déi sòm wàgà ñgwéh, sâ nuaré déi seèn làn lè ndé ñgwéh. Njua mé Càn lé naá gií ménâ taán kwaá ndɔ́, ye nyí nde né bò cieé sâ kèb déi sòm waga; nyí sòm waga nde né felè bɔ́ mé nyí lé naá balé weh doò.

21 «Sâ bí dèn lòm làn, wanɔ́ñ nuaré déi sé den né mbaá ye bí a: Kè *Nùà Còñ hên! Kè à yíé! Mɔ́ à baá ménâ tueé, bí té temé teèn kwá njí.

22 Bò *Kristò dé kòkòb mé bò *sòn-Càn bò dé nyenyenè nde né cie bomó sue, bó nde né bò fém bɔ́ bele, ye mɔ́ yieé né yieè, te bó bele weh gi bɔ́ mé Càn lé balé kwaá naá mé njéh.

23 Mè bí tueé kwaá gi aá kèn, bí dèn lòm á làn.»

*Cuú *Huaán Nùàr*
(Matíò 24:29-31; Lùk 21:25-28)

24 «Lòu sâ, jomo gèr hèllè, lou nde né yilí, weéh nde né cib,

25 bò mbentò ndeé né ké te vulúu suelé suagá, bò njií mé né mé terreé ké te vulúu dɔ́ñ nde gi né jilí.

²⁶ Jomo sà bò nùàr nde né Huaán Nùàr ñené njií, à né te mvulu bège mé terre b mene *sum suagâ.

²⁷ À nde né bò cili seèn kàn mé kán wón ðóón temá njií, te bó nde koró bilí bòó mé à lé naá giì balé kwaá.»

Tou mé né kùr tueé
(Matíô 24:32-35; Lûk 21:29-33)

²⁸ «Bí kè wèh yoòr tou† tué-kùr hên. Mo bí ñene, à baá tóó, ñgweéh sà bí kò gi aá, ye já baá ðiðì mà.

²⁹ Loù mé Huaán Nùàr ndeé né teèn cuù né ménâ ndò. Mo bí ñene bò ñjèh kèkènè hèllè baá bòó bele, sà bí kóó ye: baá bú, à baá ðiðì.

³⁰ Mè né tueé ye bí a, mé bò cafanê bò nde ðóón kuú gií, sà bò ñjèh hèllè bòó gi aá.

³¹ Vulú bô tàbè nde né leér yuo; ndóg bò ñgòr mò dé bòòn nyímé ndé ñgwéh.»

Cieé cèrè jomò
(Matíô 24:36-44)

³² «Nuaá mé né cieé bú sà kóó som teèn sam; nuaré ðéi cu sà kó ñgwéh ndò. Bò cili Càñ cieé sà kó ñgwéh. Né mene Huaán nùà ñjèh, à cieé bú sà kó ñgwéh ndò; gi cegé né Tele mé huún.

³³ Bí bòñ feh biì, bí té lóm cèr, wanóón bí cu sà kó ndé ñgwéh.

³⁴ Den nde né faá nuaá mé nde né bèh gò ndeé ñò. À yeé baá mé gò, à geé kwaá gi bò seé bò seèn seé, nùà kàn mé seé seèn, nùà kân mé seé seèn; ye gó-lóm a, dèn làn ma.

³⁵ Mo né mân, sà bí dèn làn ndò, wanóón bí cu mé nùà gwà cuù nde né teèn kó ndé ñgwéh. Merré ðéi nde né liyilì, merré ðéi logòtenè, merré ðéi toò cieé, merré ðéi maánjògò.

³⁶ Mo à kar yuo kelà mene lòu, bí té gwàn mé à waà, sà bí né lóm.

³⁷ Njií mé mè né bí tueé hên, mè tueé njií né mé nùàr ðóón ndò, ye: Bí dèn dèn làn.»

14

Nyògò sòn felè Yeésò

(Matíô 26:1-5; Lûk 22:1-2; Jâñ 11:45-53)

¹ Sà cieé koô mé bó yilá né *Páskà doô le aá cieé fà. Né cieé koô mé bó yieé yeé breêd mé kulu teèn sam. Sà bò *ñgàn sèmè dé kokoô mé bò *ñjì-sòu né ceér fóón, te bó sie Yeésò; bó ye, bó sie leér nde né bú lòu ndò, te bó wula som bú.

² Bó ye: «Sà kò béh bú te cieé koô hên siè ñgwéh, wanóón bò nùàr nde né ñaáñ.»

Kómó múmû felè Yeésò yurú njií
(Matíô 26:6-13)

³ Sà Yeésò baá ké Betanî gwò Simôn. Simôn lé naâ nùà beén veèn. Bó yeé baá yáb yieé, ma ðéi ñgoró nde kwarè Yeésò mé mbémbón* beé, kómó múmû mé keh tarê mân né lè ðéi; bó yilá né kómó sà “nâr”. Ma doô kò som sòn mbémbôn ndò, à yurú njií gi Yeésò kómó sà felè.

⁴ Bò nuaré ðéi yeé nde ñene njií ménâ, temé yulá bó lè, bó ðuoóm lètenè bòòn tueé kuù ye: «À kómó sà ménâ bòó beéh né dé kei wa?

⁵ Bó sé la go som nyegé naâ lòu, bó kwa kám yuií tagár mé njeré ðéi teèn, bó haá bò saám bò ñò.» Bó né ma doô teèn nde yíi ndò.

⁶ Yeésò ðeèn ye bó a: «Bí kwá ló ma hên ñóón ménâ, bí bú temé lè bòó yulá né dé kei wa? Njií mé à né mè bòó hên né lom ñjèh bagaà beè mò dé gècèn.

⁷ Dé bò saám bò, bí bó nde née cu ðóón kóó ye. Cu mé bí baá gwaán ðóón, bí nde né bó bagaà teèn bòó. Á, dé mò ñò, béh bí nde cu née he wa?

⁸ Bí kwá à bòó; hên né njií mé à bòó komo né dé seèn. À mè kómó yoòr mân yurú njií né, te nyegé njií mé gò mò ké te sà mene.

⁹ Mè né tueé ye bí a, bèh mé Njàgà Bagaà nde né teèn ká lè wónje ðóón ñgulí ndeé, nde né mé njàgà ma hên mene ñgulí bilí, te bò nùàr munó den bú teèn.»

† 13:28 13:28 Bó tou sà yilá né “figuier”. 13:32 13:32 Mat. 24:36 13:34 13:34 Lûk 12:36-38 14:1 14:1

Ex. 12:1-27 14:3 14:3 Lûk 7:37-38 * 14:3 14:3 Jue né mbémbón dé maàn mé bò kwe né taá. Yilí taá sà né “albâtre”. 14:7 14:7 Deut. 15:11

*Yeésò beè bò *ngàn sèmè jɔgɔ yii*
(*Matíô 26:14-16; Lùk 22:3-6*)

¹⁰ Yeé baá ménâ, Júdas Iskariô mbòn cén déi lètenè bò yulà cùòb fà bò doô, nde ké yoòr bò ngàn sèmè dé kokoô ndo, ye te nyí go haá bó Yeésò.

¹¹ Bó yeé nde ngweé njií mân, temé yila bó lè vɔgô, bó ye bó nde né bú kàgàlòn teèn haá yii ma. À yila lom baá-re ceér fòôn, te à jɔgɔ yii Yeésò beè bòn.

*Yáb *Páskà*
(*Matíô 26:17-25; Lùk 22:7-14, 21-23; Jân 13:21-30*)

¹² Sâ cieé bú toò jògò mé bó yieé yeé breêd mé kulu teèn sam, waà baá kèn. Bó né yeé huaán sòrngaàn teèn ñɔób, te bó yieé Páskà mé njéh. Cieé sâ yeé waà baá, bò mbòn ye Yeésò a: «Wò ye, béh ndé nyégé kwá nyí bèh Páskà yieé he wa?»

¹³ Yeésò tueé njií mé bò mbòn fà déi ndo, ye bó a: «Bí ndé ké lo, bí bò nuaré déi nde né mé lò nòmò felè kwaré, bí bèlè siè bú.

¹⁴ Gwà mé à yila nde né teèn, bí júée nùà gwà sâ a: Nùà fèh-njèh ye júée wò a, bó bò mbòn nyí Páskà yieé nde né te gwà dé heè wa?

¹⁵ À nde né bí gwà dé koô mân feh, né ké ter felè mbei; bó njèh doón nyegé gi aá gwò kèn. Bí nyégé kwá béh yáb doó sâ.»

¹⁶ Bò mbòn fòón gò ndo, bó nde ké lo, bó kwa gi ka doón faá Yeésò la naá bó tueé no. Bó nyegé kwaá baá-re yáb Páskà teèn.

¹⁷ Yeé baá liyili, Yeésò bó bò mbòn seèn yulà cùòb fà wa giì ndo.

¹⁸ Bó yeé baá yáb yieé, Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, nùà cén lètenè bìi nde né mè go som. Béh bó doón mé ngàb cén yieé bilí den né kó.»

¹⁹ Bó yeé ngweé aá môn, kuún curú gi bó toò, nùà kàn duóm mé Yeésò bie njií, ye bú a: «Ngweéh mè sam wa?»

²⁰ Yeésò ye bó a: «Né ka cén déi lètenè bìi yulà cùòb fà hèn, béh bó né mé ngàb cén yieé bilí.

²¹ Dé kuú, *Huaán Nùàr nde né kuú, nde né faá bó lé naá giì felè seèn nyagá

kwaá no. Njèh cén, nuaá mé yii keéh be teèn, jɔgɔ kwaá bú cie, nde né mé gèr mbiín kuú. Sâ, beè nùà sâ, huòm kela né mé bó sé bú ñàr ná ngwéh.»

Yáb Càn

(*Matíô 26:26-30; Lùk 22:15-20; 1 Kòrênt 11:23-25*)

²² Bó yeé baá yáb yieé, Yeésò weh breêd, à dua Càn teèn, à kolé haá bó, ye bó a: «Bí wèh, hèn né ngàn yoòr mò.»

²³ À jɔgɔ weh ngàb mbè ndo. À yeé vra gi aá Càn teèn, à haá njií bó, bó ñueé laré doón.

²⁴ À ye bó a: «Hèn né húóm mò, húóm ngòh mé Càn ko nê, ber kuú né felè bò nùàr ngùn.

²⁵ Mè né tueé ye bí a, mè ndeè mbè déi mân núé ngwé ndé cú, ko ndeè baá dé feé ké te Lò Càne, mè ñueé cu ye.»

²⁶ Jomo sâ, bó de bené ndo, bó fòón gò, bó ñaá nde ké te tòr Oliviê.

Ngòr Yeésò felè Piêr

(*Matíô 26:31-35; Lùk 22:31-34; Jân 13:36-38*)

²⁷ Wa ke teèn, Yeésò tueé njií mé bò mbòn seèn ndo, ye bó a: «Bí nde né mè durá si loó gií. Te mvù Càne né ménâ nyagá den. Càn ye, nyí nde né nùà mbieè wulá som. Bò mbieè seèn nde né lòu durá njellé le.

²⁸ Sâ, mo mè komo yuo cu aá lè cio, mè nde né ké Galilê ndeé, bí nde mè kwa nde né ké sâ.»

²⁹ À yeé tueé gi aá mân, Piêr deèn ndo, ye bú a: «Sâ mo bò déi né mene wò durá si loó, mè dé mò wò dùlà sì ló ndé ngwéh.»

³⁰ Yeésò ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, lan mé kwaá dé jomò sé nde tuagá, sâ wò yaán aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ngwéh.»

³¹ Piêr den nyegé cuù ndo, ye bú a: «Sâ mè sam; bélò nde mene fà doón kuú gií, mè túé nyí ndé ngwéh ye mè wò kó ngwéh.» Bò mbòn déi tueé gi ménâ ndo.

Yeésò ké Gecemanè

(*Matíô 26:36-46; Lùk 22:39-46*)

32 Bó wa beré déi, bó yilá né bèh sâ Gecemanè. Wa ké teèn, Yeésò ye bò mbòṅ seèn a: «Bí dèn ṅogò hèn, mè nde aá Càn dua weh.»

33 À weh lom Piêr mé Jâk bô Jân, bó bó nde kóó. Sâ feh baá bú ter ṅellé, à baá lom mé kú dé gècên,

34 ye bó a: «Kú nde aá mè wulá. Bí dèn lè hèn, bí té lóm cèr.»

35 À kwaá lo bó doó sâ ndo, à kela nde ser ké toò bèh ndòṅ-ndòṅ mân. Wa ké teèn, à die mbab nde doó, à né Càn dua, ye mo nde né boó, te Càn nyí te gèr sâ yí cú.

36 Ye bú a: «Baá, Tele mò, njeré déi wò táre yógó bèh. Mo né mân, ṅòrò sòm yeè mè ṅgàb gèr hèn kwarè teèn. Mè né mene ménâ gwaán, mé njéh mene, bó sér faá wò né gwaán no.»

37 À yeé dua som aá, à cu cuù ká yoòr boòn, à waà, sâ bó baá gi lóm; ye Piêr a: «Simòṅ wò baá lóm wa? Né mene be lóm cén, bélò kóó gó sòm cú wa?»

38 Bí nyimè dèn làn, bí né Càn dua, te *Sátàn bí mé veèn táb siè cú. Lòu sam, temé nuàr gwaán gi né njéh bagaà boó dág; njéh cén, yo né yuaásé.»

39 Jomo sâ à kwaá lo bó, à nde cu Càn dua, à dua cu ka bú faá à la naâ dua no.

40 À cu cuù ká yoòr bò mbòṅ, à waà, sâ bó baá gi cu lóm, dé goó keè sam cuú. Yeé baá ménâ, bó bèh tueé keèh kwà cú ndo.

41 À yeé cu cuù aá dé mbei tagâr, ye bó a: «Wa hèn, bí née lóm ye wa? Bí cèr ká ceèr. Wulu baá kèn. Baá cu. Kènè *Huaán Nuàr nde aá beè bò vevenê bò yilá.

42 Bí wùò ter, béh nde kwa bó. Kè hèn baá gi nuaá mé go som né mè sâ.»

Bèh Yeésò sieè

(Matíò 26:47-56; Lûk 22:47-53; Jân 18:3-12)

43 Yeésò née sònò mân tueé den, Júdàs mbòṅ cén déi lètenè bò yulà cùòb fâ bò doó kar waà ndo. À né mé nuàr kókoó mbaá jomo, bó né bele mé bòu beè-beè, bó né cu mé cùgò beè ndo. Bò *ṅgàṅ sèmè dé kokoò bó bò *njí-sòu mé bò kokoò bò dé loó tema njí né bó kóó.

44 Sâ Júdàs mé nde né Yeésò go som doó naá gi bó njí mé à sé nde né boó tueé kwaá, te bó ṅene ko Yeésò mé njéh. Sâ à la ye bó a: «Mo bí ṅene mè baá nuaré déi kumó vra den, sâ né bú ma. Bí kèmm ndé, te bí sie yuo mé bú, bí siè lóm bú tég.»

45 Júdàs hèllè yeé waà baá, à ṅgoró nde yí kwarè Yeésò, à yilá bú, ye: «Njí fèh-njèh!» À vra kumó sie bú ndo.

46 Bò nuàr kem sue baá-re Yeésò yoòr, bó sie bú.

47 Nuaré déi soóm bòu seèn, mvur tena si njí nuaré déi tie doó; lé naá tie nuà seè ṅgàṅ sèmè dé koó.

48 Yeésò deèn ndo, ye bò nuàr a: «Den né faá bí mé bò bòu mé cùgò beè-beè hèn kem nde gi né, te bí sie nuà yíb no.

49 ṅgweéh cieé doóṅ mè lé njéh feh den beéh ké *gwà Càn koó wa? Béh bí lé naá kóó, bí lé mè ké teèn siè ná ṅgwèh dé kei wa? Mé njéh mene, boó né mân, te yuo faá né te mvù Càn nyagá den no.»

50 Jomo sâ bò mbòṅ durá si lo gi bú ndo.

51 Huaán ndà déi né dé seèn Yeésò jomo bele ndeé. À lé yoòr naá cegê mé cògò wagâ. Bó yeé sie aá bú,

52 à se si lo cògò hèllè, à dula yuo doó sâ lunṭuru.

*Yeésò ké te *mbàgà juù*

(Matíò 26:57; Lûk 22:54-55, 63-71; Jân 18:13-14, 19-24)

53 Bó weh njí Yeésò ké toò ṅgàṅ sèmè dé koó ndo, sâ bò ṅgàṅ sèmè dé kokoò bó bò kokoò bò dé loó mé bò njí-sòu baá gi ké teèn bilí den.

54 Piêr lé naâ Yeésò jomo bele ndo. Njéh cén, à lé dé seèn go naâ gè jomo dàb. Wa ké lo ṅgàṅ sèmè dé koó, à yila nde yí cie lètenè caâ, à den nde kwarè bò gò, à né we ṅuagá den.

55 Sâ bò ṅgàṅ sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò doóṅ né lom ṅòr fòón, te bó sie Yeésò mé njéh, bó wula bú teèn. Mé njéh mene, ka yí ṅgwèh.

56 Nuàr ṅgún né mene bú nyeén yoòr coré kwaá, nyeén hèllè nde yuo seér lètenè boòn mé sòn hihiné.

57 Bò déi né ter komó wuo, bó né felè seèn lòu tueé gobó seér, ye:

58 «Béh lé naâ sònò seèn ñgweé, à lé ye, gwà Càn dé koô mé bò nùàr lé meé naâ kóó hên, nyí nde né tulú som. Lè cieé tagár wa, nyí nde cu né déi ter meé kwaá; wa dé sâ bò nùàr bú kóó mé ndé cú ma.»

59 Bó né mene ménâ tueé, doóné né gi mé sòn hihiné.

60 Ngàn sèmè dé koô komo wuo ter lètenè bò nùàr ndo, ye Yeésò a: «Bò nùà hên né wò yoòr tueé njií mân, wò sòn kòmò bèh wa? Bó ye naàn á?»

61 Mé njéh mene, Yeésò lom bú sòn kòmò ñgwéh gùm doóné. Yeé baá ménâ, ngàn sèmè dé koô doo ye bú a: «*Nùà Còñ Njuna Càn terrèb né wò wa?»

62 Yeésò ye bú a: «Nyí né bú sâ. Kènè bí nde aá *Huaán Nùàr ñené njií, à nde né ké te be gaâ Càn terrèb den den, à cu cuè nde né loù sâ njolò bìi te mvulu bègè ndo.»

63 Te ngàn sèmè dé koô yeé nde ñgweé njií mân, à sie ña cògò seèn nùà njèh yoòr, à né sònò tueé ye: «Sâ béh sònò bò nùàr bie soó cu nde né kei wa?»

64 Ngweéh béh né gi mé tie ñgweé ma. Nùà hên né mé Càn ñgeré. Wa bí ye naàn?» Bò nùàr gwaán laré doóné, ye à die aá ju kèn, bó wúlá bú wulá.

65 Bò déi deên lètenè boòn sâ, bó né bú dèh yoòr kulú su njií, bó vuob bú njolo, bó né bú tulú, ye bú a: «Ijéné kó cú-re ñenè, bò neì wò tulú né kóó?» Jomo sâ bò sóji weh yuo mé bú ndo, bó né bú teèn bolé yií.

Pièr bèh njó yaân

(Matíò 26:69-75; Lúk 22:56-62; Jân 18:15-18, 25-27)

66 Sâ Pièr née ka cu sâ ké túno lètenè caâ ye. Ma seé *ngàn sèmè dé koô waá doó sâ,

67 ñene bú, à né we ñuagá den, ke nyegé bú, ye bú a: «Ijgweéh bí Yeésò nùà Najarèt hên né yeé kóó wa?»

68 Pièr cam, ye ma doo a: «Mè dé sâ kó ñgwéh. Wò jue né-re kei wa, mè ñgwé kó ñgwéh ndo.» Jomo sâ à yuo doó sâ, à nde njebá den yí tütúlù. [Kwaá cèn tuaga ndo.]

69 Ma seé doo ñene njií cu bú, ye bò nùàr a: «Nùà hên né cén déi lètenè boòn.»

70 Pièr cam cu.

Den ser cu jomo sâ, bòó mé naâ teèn njebá, ye bú a: «Mé gècèn mene, wò né nùà cén déi lètenè boòn. Lòù sam, wò né nùà Galilé.»

71 Pièr cam cu déi, ye bó a: «Mè sam. Mo mè tueé né nyeén, Càn a dúagá mè a kâ, mè nùà mé bí né tueé hên kó ñgwéh gùm doóné.»

72 À yeé tueé som aá, kwaá dé jomò tuaga ndo. À munó ko cu baá-re dé mé Yeésò la ye bú a: «Mé kwaá dé jomò sé nde tuagá wa, sâ wò yaân aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ñgwéh ma.» À yeé munó ko aá ménâ, à yila yueé, à yueé yueé, njolo fulú gi.

15

*Yeésò ké toò *Pilátò*

(Matíò 27:1-2, 11-14; Lúk 23:1-5; Jân 18:28-38)

1 Cieé ñaga bò *ngàn sèmè dé kokoò bó bò kokoò bó dé loó bó bò *njií-sòu mé gùm mbàgà juù sâ doóné komo yuo lòù, bó bilí nde ju Yeésò ke. Bó yeé taân gi aá, bó kaga bú, bó weh nde mé bú ké toò Pilátò.

2 Pilátò bieé njií mé bú ndo, ye bú a: «Mgbè bò Juf né wò wa?» Yeésò ye bú a: «Wò dé sâ tueé né kóó.»

3 Sâ bò ngàn sèmè dé kokoò né lom njèh ngún mé bú sií njií.

4 Te Pilátò nde cu ye mé bú tueé njií, ye bú a: «Bó né mé wò sií njií den, wò né ñgweé, wò sòn kòmò ñgwéh wa?»

5 Mé njéh mene, Yeésò sòn kòmò cú. Dé sâ hiím yogó cu Pilátò mbaá.

Bèh ju felè Yeésò tenâ

(Matíò 27:15-26; Lúk 23:13-25; Jân 18:39-19:16)

6 Sâ te cu *Páskà doóné, Pilátò né yeé nùà gwà cibì cén yi njií. Né yeé nuaá mé bò loó bò ye yi bú yií.

7 Nuaré déi lé naâ teèn, yilí seèn né Barabâs. Bó bò wúlá-feh bò déi lé naâ bò

loó bò soób, bèmè die teèn loó doón, nùàr kuú teèn. Bó yíí bó gwà cibì mé njéh.

⁸ Yeé baá môn, cìlì nùàr ñaá nde baá-re ké yoòr Pilátò ndo, bó dua bú, te à boó cu bó faá bèh jomò no.

⁹ Pilátò ye bó a: «Bí ye mè a, yì njí bí Mgbè bò Jùf wa?»

¹⁰ Lòu sam, à lé naá gii koó, ye bò ngàñ sèmè dé kokoò bunó né Yeésò lòu, wa bó bú ká beè nyí sie haá njií né dé cí.

¹¹ À yeé baá ménâ bieé, bò ngàñ sèmè dé kokoò soób seér cu bò nùàr lòu, ye bó a: «Bí júee Pilátò a: yì njí sér bí Barabâs ma.» Bó tueé Pilátò ménâ ndo.

¹² Pilátò ye bó a: «Á, dé nuaá mé bí yilá né Mgbè bò Jùf hên no, mè boó nde né mé bú kei wa?»

¹³ Bó tueé bomo njií ké ter, ye bú a: «Fágá njí bú te tou!»

¹⁴ Pilátò ye bó a: «Á veên boó naâ kei wa?» Mé njéh mene, bó ko lom né ké ter logó njií, ye bú a: «Fágá njí lòm bú te tou dé fagâ!»

¹⁵ Yeé baá môn, Pilátò yi njií bó Barabâs ndo, ye te temé huom bò nùàr lè. Jomo sâ ye bó tégé Yeésò núr, bó ndé fágá njí-re bú ké te tou sâ.

*Bèh Yeésò selé
(Matîô 27:27-31; Jân 19:2-3)*

¹⁶ Bò sójì weh nde mé Yeésò ké lè bógò ngómna, bó yilá bilí gi bò mbaábon ndo.

¹⁷ Bó su bú cògò déi bèlèsé mân. Bó nde foón wellê bò ñuàgà, bó beéh faá tàmm no, bó sulí kwaá bú felè, bó ye né tàmm mgbè ma.

¹⁸ Bó né bú mbaàn haá, ye bú a: «Sìe ngób, Mgbè bò Jùf!»

¹⁹ Bó né bú mé gor felè lurú, bó né bú dèh yoòr kulú njií, bó né toò seèn cemmé ndeé, bó né ké doó leéb suagá.

²⁰ Bó yeé selé wulu aá bú, bó huar som cu bú cògò bèlè hèllè yoòr, bó su cu bú cògò dé seèn. Jomo sâ bó weh nde baá-re mé bú ké bèh sâ, te bó faga wula bú.

Bèh Yeésò fagâ

(Matîô 27:32-44; Lùk 23:26-43; Jân 19:17-27)

²¹ Bó yeé baá mé Yeésò weh ndeé, bó bò nùà Sirèn déi kwaré, yilí seèn né Simôn, à né telè Alesándà bô Rúfùs; sâ à naâ ñueh. Bó bó yeé kwaré baá, bó sie ba haá bú tou mé bó nde né Yeésò teèn fagá do.

²² Bó wa beré déi, bó yilá né bèh sâ Gólgótà. Sâ tueé né ye: Gebá feèh.

²³ Bó ye te bó haá bú mbè mé lèh* déi teèn faá nó no, à berón.

²⁴ Jomo sâ bó faga njií bú te tou, bó vu geé weh gi bò cògò seèn mé bèi.

²⁵ Bó lé bú fagà naâ sâ lou baá lòn tårènéà maánjògò.

²⁶ Bó nyagá fagá kwaá njeré déi ké teèn, te se kwòm cioò seèn, ye: «Né Mgbè bò Jùf.»

²⁷ Bó faga njií bò yíb wúlá-feèh bò déi fà kwaré seèn, dé kàn mé tou seèn, déi te be gaâ, déi te be ngoù, Yeésò lètenè. [

²⁸ Sâ doón yuo gi né faá né te mvù Cagne nyagá den no, ye: «Bó bú kulá yíí keéh né lètenè bò vevenê bò.»]

²⁹ Nuaá mé kela doó sâ doón né feh jilí, né Yeésò teèn selé yíí. Nùà kàn ye bú a: «Cècàgà, ñgweéh wò lé ye nyí nde né *gwà Càn koó tulú, te nyí me som cu bú te cieé tagáre wa?

³⁰ Yilí sòm-re feh yeé yilí. Jògò súagà ke yí te tou sâ ye.»

³¹ Bò ngàñ sèmè dé kokoò mé bò *nji-sòu né bú gbég ménâ haá taré ndo, bó né lètenè boòn tueé kuú, ye: «Á ko cegé né bò nùàr yilí soóm, à feh dé seèn nùà njèh yilí sòm kó ñgwéh.

³² *Nùà Còñ Mgbè bò Iserálà bò a: súagà-re kènè yí te tou sâ, béh ñene njolò, te béh kwaá njií temé yoòr seèn.» Bò mé né kwaré seèn fagá den doó né taré bú ménâ selé keéh ndo.

*Cio Yeésò
(Matîô 27:45-56; Lùk 23:44-49; Jân 19:28-30)*

³³ Lou yeé dilí baá, lou cib cu. Cibí yilí laré cu ká doó doón, yilí soó gùmm yòn lòu tagâr.

³⁴ Yeé baá mé lou lòn tagâr, Yeésò som hueh mé terreb, ye: «Eloyí, Eloyí, lemá

15:21 15:21 Rôm 16:13 * 15:23 15:23 Bó lèh sâ yilá né "myrrhe". Né kómó múmú ndo. 15:24 15:24 Ps. 22:18 15:28 15:28 Es. 53:12 15:29 15:29 Ps. 22:7; 109:25; Mk. 14:58; Jân 2:19 15:34 15:34 Ps. 22:1

sàbátànî?» Sâ tueé né ye: «Càṅ mò, Càṅ mò, bɔ́ó né naàn mé wò si lo né mè wa?»

³⁵ Bò nuaré déi lètenè bɔ́ó mé né doó sâ yeé ṅgweé aá ménâ, bó ye: «Ṽgwé, à baá *Elí yilá.»

³⁶ Cén déi nde dula dɔm wellê fùlù, à yíi njií te mbè déi tanésé mân, à feéh kwaá te toú, à tiím haá njií mé bú, te à njuar weh, à né sònò tueé ye: «Bí kwá, béh jògò ke ke, kɔ ṅgweé Elí sâ ndeé né waá, à mvelé sɔm bú te toú wa?»

³⁷ Yeésò ṅga cu mé terreɓ, jomo sâ à kuú ndɔ.

³⁸ Cu sâ cògò *gwà Càṅ koô keér geé lèbôlé, yuoô ké ter, nde ba ké doó. Cògò sâ né kòn, né yeé mò ké gwà Càṅ cií leér.

³⁹ Sâ kwaá-taáb bò Rôm bò déi né kwarè Yeésò njebá den. À yeé ṅene Yeésò kuú aá ménâ, ye: «Mé gècèn mene nùà hèn né ṅunà Càṅ bòn.»

⁴⁰ Ké teèn sâ bò véh lé naâ teèn ndɔ, bó né ké bèh ndón-ndòn njebá ke den. Lé naâ bò Marí Magdalâ bò Marí meí Jâk dé maàn bò José òm Jâk; bó bò Salomê mé bò déi ṅgún lé naâ kɔ́.

⁴¹ Cu mé Yeésò lé naâ ké Galilê, bó lé naâ jomo seèn, bó né bú gam. Bó bó lé ká Jerusalem waà naâ dɔ́ɔṅ.

Bèh Yeésò furú

(Matíò 27:57-61; Lùk 23:50-56; Jâṅ 19:38-42)

⁴² Sâ lou yuom gi aá, lé naá cuú mé nàṅ† *cieé sòu mene ndɔ.

⁴³ Yeé baá ménâ, Joséf nùà Arimatê waà. À lé naâ nùà koô déi te *mbàgà juú, bó né yeé sòn seèn ṅgweé dé gècèn, à né yeé njolo mé *Lò Càṅ ke den ndɔ. À yeé waà baá, à kaga njolo, à nde ké yoòr *Pilátò, à dua bú komó Yeésò.

⁴⁴ Te Pilátò yeé nde ṅgweé njií, ye Yeésò kuú aá kèn mân, geí yɔgò bú. À yilá njií kwaá-taáb hèllè, ye bú a: «Yeésò naâ kuú wa?»

⁴⁵ À yeé ṅgweé nyegé aá sònò kwaá-taáb doó, ye Joséf a: Ndé jógó wèh seèn komó sâ jògò ma.

⁴⁶ Joséf nde ṅge wellê cògò nyógòr mân ndɔ, à mvuale sɔm komó te toú, à vuɔb

nyegé bú mé njéh, à jɔgɔ yíi njií bú gè dòu lè sà. Bó lé sâ sâ kweè naâ kweéh. À teré ferá kwaá taá sònòbò.

⁴⁷ Sâ né njolò Marí Magdalâ bò Marí meí José. Bèh mé bó lé naâ bú teèn yíi njií, bó lé naâ ṅene kwaá.

16

Lè cio komo yuoò

(Matíò 28:1-8; Lùk 24:1-12; Jâṅ 20:1-10)

¹ Cieé sòu sâ yeé kela baá, Marí Magdalâ bò Marí meí Jâk bó bò Salomê nde ṅge wellê bò kómó múmú, te bó nde komó Yeésò mé njéh waá nyegé.

² Cieé ṅaga mé sòndè bó komo yuo, bó nde ké te sà, sâ lou baá ṅagá.

³ Bó né lètenè bòn tueé kuú, ye: «Te nèi béh taá sònò sà teré sɔm nde né kɔ́ wa?»

⁴ Bó yeé wa, bó kwa tàgèrà taâ hèllè baá gi ké jomo komo den.

⁵ Bó yila nde gè dòu ndɔ, bó ṅene njií huaán ndà déi né kèb be gaá den den, à né mé cògò wulésé mân yoòr. Bó yeé nde ṅene njií bú ménâ, veéh bɔ́ó bó njéh.

⁶ À ye bó a: «Bí té vèh. ṅgweéh bí fɔ́n né Yeésò nùà Najarèt mé bó lé naâ fagá wulá doó mà. À komo yuo aá lè cio, à doó hèn sam cuú. Bí kè ní bèh mé bó lé naâ bú teèn cer kwaá hèn nɔ.

⁷ Bí ndé túé bò mbòn seèn mé Piêr mene, bí júée bó a: à nde né toò kelá, à nde ké Galilê. Bí ndé ké teèn, bí nde ṅene nde né bú ké doó sâ. Né faá à lé naâ bí tueé nɔ.»

⁸ Bó yuo kelà gè dòu ndɔ, bó fɔ́n doò, dùlù né bó yoòr su, bó né bené, bó nuaré déi túé ṅgwéh ndɔ. Lòu sam, veéh lé naâ loôm bó njéh bɔ́ó dé gècèn.

Yeésò ṅene yuo kelà toò Marí Magdalâ *(Matíò 28:9-10; Jâṅ 20:11-18)*

[
⁹ Yeésò yeé komo yuo aá lè cio mé lòu sòndè toò cieé mân, à ṅene yuo kela logò toò Marí Magdalâ. À lé naâ Marí sâ càṅ téhbeh yoòr kwɔgò sɔm.

¹⁰ Marí yeé ṅene aá bú ménâ, à nde mé bò mbaáɓɓon tueé, sâ bó né mbà yueé.

¹¹ À né mene bó tueé, ye bó a, Yeésò baá cu mé njolo, nyí naâ bú ñené, mé ñjéh mene bó temé teèn kwá ñjí ñgwéh.

*Yeésò ñené yuo kelà toò bò mbòñ déi fà
(Lûk 24:13-35)*

¹² Jomo sâ Yeésò nde ñené yuo kela cuù gèh déi toò bò mbòñ déi fà, sâ bó né te loó maàn déi ndeé den.

¹³ Bó yeé ñene aá bú, bó cu cuù, bó tueé cu mé bò mbeí. Bó cu temé teèn kwá ñjí ñgwéh.

*Yeésò ñené yuo kelà toò bò mbòñ yulà
cùòb cên
(Matíô 28:16-20; Lûk 24:36-49; Jâñ
20:19-23; Seé b. 1:6-8)*

¹⁴ Yeésò nde ñené yuo kelà baá-re toò bò mbòñ dé yulà cùòb cên doô, sâ bó né yáb yieé. À né bó mé táre-feh boòn nde, ye bó a: «Bóó né naàn mé bó né mene bí tueé, ye bí a, bó naâ mè mé njolo ñené, bí temé teèn kwá ñjí ñgwéh wa?»

¹⁵ Jomo sâ à ye bó a: «Bí ndé Njàgà Bagaà mé bò nùàr wón ðóñ se yón.

¹⁶ Nuaá mé nde né temé teèn kwaá ñjí, bó kou bú nòmò Càñ, nde né yili yuo. Nuaá mé dé seèn temé teèn kwá ñjí ndé ñgwéh, nde né ju die.

¹⁷ Bòó mé nde né temé yoòr mò kwaá ðóñ nde né fém bóó: bó nde né tándulu mé yilí mò kwógó; bó nde né leba juù hihiné tueé.

¹⁸ Bó né mene sàb mé be sie, bó né mene kwóbé naga, ñjeré déi bó bó ndé ñgwéh. Bó nde né be felè bò beén bò baá, bò beén bò sâ nde né taré yuo ndo.»

*Yeésò ké te vulúu ñáá ndé
(Lûk 24:50-53; Seé b. 1:9-11)*

¹⁹ Fehtoò beèh Yeésò yeé tueé gi aá bó mân, à komo ñáá yuo ké te vulúu ndo, à nde den nde ké te be gaâ Càñe.

²⁰ Bò mbòñ yuo nde baá-re bèh ðóñ, bó né Njàgà Bagaà se yón. Fehtoò beèh né be te seé boòne kwaá, bó né fém mé terreb seèn bóó bele, te feh keéh ye, ñjí mé bó né tueé ðóñ, né gi ñgòr gècên.]

Njàgà bagaà Lûk

Dògòtì ngòr felè Yeésò

¹ Tele mò Teofil,

kóo ye, bò njií mé lo naâ ká lètenè beèh kelá doón, nùàr ngún lo naá giì débè sà ter nyagá kwaá.

² Bó doón tueé gi né nénág faá bòò mé lo naâ ké bèh duoóm nené doô lé tueé naâ béh nò; Càn lo seé sà haá naâ beè bòn.

³ Mè yeé ñene aá ménâ, mè nde cu ké jomo lè ndège fugo foon ndò. Kènê tele mò, kwá mè bò njií sà doón nyagá kwaá bècènè te sòn mbei,

⁴ te wò kò ye, bò njií mé bó lé naá giì wò feh doón né gi bò ngòr gècèn.

Tebé ñàar Jân Bàptís

⁵ Cu sà *Heròde lé mgbè te tàbè Judè ceér naâ kóó. Sà nuaré déi né teèn, yilí seèn né Jakarí, à lé naâ *ngàn sèmè te bòn bò Abià. Yilí veèh seèn lé naâ Elísabè; à dé seèn né ndüté ndütù *Arôn, ngàn sèmè dé koô.

⁶ Bò veèh fà doón lo naá giì bò gècèn bò toò Càn, bó lé *sóú Càn mé ngòr Càn jolo ka beèh nág faá tueé nê nò.

⁷ Bò veèh fà doón lé naá giì kulí, bó huaán ñàr kwà ngwéh. Lòu sam, Elísabè lé naâ ñgiín.

⁸ Cieé déi seé ngàn sèmè lé bóó naâ bòn bò Jakarí. Lòu sam, lé naâ toò bòn.

⁹ Bó yeé nde aá san ñgie, bó vu bèi faá gènnè bòn né tueé nò. Bó yeé vu cu aá bèi lòu sà, Jakarí yieé kóó. À komo wuo ter, à yila nde yí gwà Càn koô, bèh san ñgieè.

¹⁰ Sà te cu san ñgieè sà, cili nùàr né dé bòn ká cie, bó né Càn dua.

¹¹ Jakarí yeé baá yí lè mò san ñgie, cili Càn Nùà Dueè ñené yuo kelà kwarè kòò, kèb be gaâ mân.

¹² Jakarí ndóó. Veèh yeé baá bú sie, feh nellé bú ter.

¹³ Cili Càn ye bú a: «Té vèh Jakarí, Càn ngweé aá duaà yeè: Elísabè veèh yeè nde né huaán dé siib ñar, wò yilá bú Jân.

¹⁴ Wò nde né mé bú sagár kelá, bò nùàr nde né mé huaán sà samé kuú ndò.

¹⁵ Lòu sam, à beè Càn Dueè nde né nùà dueè. À mbè kulù mé mbè tarê ñué nde ngwéh. À dé seèn lè yuo lom ndeè né mé Cúcuí Ñagá yoòr.

¹⁶ À mé dà m bò huaán *Iseràlà ngún ká yoòr nùà Dueè Càn bòn weh cu cuú nde né kóó.

¹⁷ À nde né toò Càn mé terre b Cúcuí yoòr faá *Elí nò gò. À nde né bò tele bó bò huaán mé sòn cèn coró bilí. À feh dilí nyegé bò dúágá-tie bò ceér gècèn, te bó ña bò didilí bò, bó kò Càn. Sà doón, à nyegé kwaá gi né bò nùàr, te bó kela den Fehtoò bòn.»

¹⁸ Cili Càn yeé tueé gi aá, Jakarí den seér cuú ye bú a: «Hên, mè mó baá gi kuúm, veèh mò kulí gi aá ndò. Mè mò kò nde né naàn ye né ngòr gècèn wa?»

¹⁹ Cili Càn ye bú a: «Mè né Gabriya, ké toò Càn seé bóó yeé mè. Càn ye mè a, ndé wò ngòr bagaà hên tueé.

²⁰ Mè yeé tueé aá wò, wò saán á? Wò sòn túé ndé cú; wò kènê den nde aá mùmúr, kò cu mé bò njií hên doón ndeè yuo gi aá ménâ, sà ye. Mè tueé wò, yuo nde né ménâ ndò.»

²¹ Sà ká cie bò nùàr baá lòu hiím seér, bó né Jakarí kela den, bó njií mé à bóó den né yí gwò kó cú.

²² Jakarí yuo kelà ndò, à sòn túé cú. Bò nùàr ñene kò baá-re teèn ye, yí gwò njeré déi naâ bú njolò ñené yuo kelâ. Sà ñhè doón, Jakarí bó me lom aá mé be mé be, sòn baá kúb.

²³ Nde nde, bò cieé seè seèn yeé ceré baá, à nde cu ye lo.

²⁴ Jomo sà veèh seèn Elísabè tomo lèi ndò. Veèh yeé ñene aá ménâ, à mé ñhè leér gò seér lòu. Wa gi mene weéh tín, à né ka lòu leér gò. À ye:

²⁵ «Kùsèm Càn Dueè Fehtoò mò, à ke njií aá mè njolo yoòr, à horó sòm aá mè fegùli beè bò siib kèn.»

Tebé ñàar Yeésò

²⁶ Lèi Elísábè yeé baá weéh ténjén, Càn tema njií cìlì seèn Gabriya ké Galilê, te loó Najarêt,

²⁷ yoòr mbò yàgà déi, yilí seèn né Marí. Bó sua kwaá né bú lòu ye. Yilí si seèn né Josêf, à né lè gèh bò nùar mgbè *Davíd.

²⁸ Cìlì Càn wa ké teèn, yila nde gwò yoòr Marí, ye bú á: «Kùsèm mè né wò bieé, wò né mé fùgò beè Càn. Nùà Dueè né jomo yeè.»

²⁹ Te Marí yeé nde ñgweé njií gèh njàb bú sâ, feh ñellé bú ter; ye sâ né gèh bieé kei wa.

³⁰ Cìlì Càn ye bú a: «Té vèh Marí, njolo Càn né yoòr yeè.

³¹ Wò nde né ma mé lèi hueêh ñaá, wò ñar huaán dé siíb, wò yilá bú Yeésò.

³² À nde né nùà dueè kóó; bó bú dé seèn yilá nde né ñunà Càn nùà ñjèh ké ter te vulúu. Càn Dueè nde né bú kɔgɔ jògò bò seèn *Davíd haá.

³³ À felè bò huaán *Iserálà dé cu doón cer lom nde aá kóó; kɔgɔ dé seèn baá dé kèi cèn ndɔ.»

³⁴ Marí ye cìlì Càn a: «Mè née mò siíb kó ñgwéeh ye nɔ, gèh dé sâ bóó seér nde né naàn wa?»

³⁵ Cìlì Càn ye bú a: «Cúcuí Ñagá ka waà nde né felè yeè kóó, terreb Càn ké ter te vulúu nde né cemé felè yeè si. Huaán mé wò nde né ñar sâ, né dé cí mé bó bú yilá nde né nùà jolò, Ñunà Càn Dueè.

³⁶ Elísábè meí yeè né mé lèi ndɔ. À baá gi mene kuúm, mé ñjèh mene lèi seèn kènè baá weéh ténjén, à nde né huaán dé siíb ñar. Sâ bò nùar lo ye, ma ñgiin huaán ñar nde cu né he wa?

³⁷ Mè tueé wò, njií mé né Càn yɔgɔ sam.»

³⁸ Yeé baá mân, Marí ye bú a: «Mè né nùà seè Càn Dueè. Bú a, bó felè mò faá wò tueé nê nɔ.» Cìlì Càn kwaá lo bú ndɔ.

Marí ké lo Elísábè

³⁹ Lè mbèh sâ, Marí wuo ter kwar ndɔ, à som gò, à ñaá nde lom aá ké te bò tòre lè lò Judé, à wa lè lò sâ, te loó déi.

⁴⁰ À kela nde ké lo Jakarí, à yila kweh gwò yoòr Elísábè, à bie bú.

⁴¹ Te à yeé nde bie njií Elísábè mân, huaán jilí toró Elísábè lè. Cúcuí Ñagá samé yila bú yoòr,

⁴² à som hueh, ye Marí a: «Càn ká doó lètenè bò vèh doón kulu kela né wò. Huaán yí lè yeè sâ, Càn bú nyeén gi aá kèn.

⁴³ Á hên, kè cú-re ndɔ: meí Fehtoò mò ká yoòr mò kóó nde seér cuù né dé kei?

⁴⁴ Kè kú, wò yeé baá mè bieé, huaán samé toró gi mè ká lè.

⁴⁵ Njua yeè wa, wò né sòn Càn ñgweé, wò né ndèm kwaá njií, ye njií mé Càn lè tueé naá nyí doón, à nde né bóó gií ma.»

Bené Marí

⁴⁶ Marí deèn ndɔ, ye:

«Môn, mè né Nùà Dueè mé temé mò mene seén.

⁴⁷ Temé mò né mé Càn Yilí-nùar sagár dé gècèn,

à mè yilí som aá kèn.

⁴⁸ Lòu sam, mè mbátágà nùà seè seèn mbaá,

ye nyí nde né njolo yoòr mò ke njií. Ñgweéh kènè mbelèm nùar hihiné nde aá mè bèh doón kei laré mà.

⁴⁹ Lòu sam, Càn terrèb né be seèn felè mò som keéh.

Yilí seèn né jolosé.

⁵⁰ Cu doón Càn nde né bò ñgwé-tie bò jere kóó.

⁵¹ Càn terrèb baá lè seé seèn mé be seèn. Bò dúágá-tie bò baá mé ñjèh lòu ndugó seér.

⁵² Ndègè bò mgbè bòn calé baá kèn.

Càn mò baá bó doó komó su njií.

À ter som njií seér bò lòu bò.

⁵³ Bòó mé cùè né bó sie, à né bó kóó.

À jomo be be kwɔgɔ njií seér bò lillieè bò.

⁵⁴ Á hên ndeè *Iserálà nùà seè seèn gam, à né bú munó, à né béh jere kóó,

⁵⁵ faá à lo tueé kwaá naá mé tele beèh Abrahâm

bó bò ñuna seèn nɔ,

ye nyí nde né bò nduté ndùtù bòn gam,

nyí gam den nde né bó dé nyèmà mé nyèmà.»

56 Marî bô Elísábè bôó ké sâ weéh tagár, à nde cu ye lo.

Nyàr dé Jâṅ Bàptîs

57 Cu nyàr Elísábè yeé waà baá, à nyàr kwa huaán dé sîb.

58 Bô nùàr seèn mé bô mbei seèn yeé nde nyeweé njií gèh bagaà mé Càṅ Dueè naâ Elísábè bôó sâ, bó kem nde gi teèn, bó bó samé gi doón.

59 Huaán yeé baá cieé téndelé, bô nùàr ndeé bú *nyòr nyòb, bó ye yilí seèn né cu Jakarî faá tele seèn no.

60 Meí ye bó a: «Sam, yilí seèn né Jâṅ.»

61 Bó ye bú a, sam ndo, Jâṅ yilí nùàr bôòn déi sam.

62 Yeé baá ménâ, bó me bie njií Jakarî yilí huaán mé be.

63 Jakarî me bieé njií bó béh toú déi, à nyagá kwaá bó yilí huaán teèn, ye yilí seèn né Jâṅ. Bó híim laré mé njéh doó doón.

64 Sòn Jakarî komo loó doó sâ ndo, à yila keéh Càṅ ké ter seèn njií.

65 Veéh kwaá njií bô nùàr be yoòr mé bô nùàr te loó kukwarè mene. Nyógó dé sâ nyulí yon cu lè lò Judé kèb dé ké te tòre bèh doón.

66 Bôó mé né nyòr hèn nyeweé doón, né ké lè munó, ye huaán bú sâ ndeé nde né naàn wa? Mé gècèn mene, à lé yoòr naâ mé terreè Nùà Dueè.

Bené Jakarî

67 Cúcuí Nyagá samé yila Jakarî tele huaán yoòr ndo, à yila nyòr *sòn-Càṅ tueé, ye:

68 «Bí sén Nùà Dueè, Càṅ bô huaán *Iserála seèn; njolo seèn né yoòr bôòn, à bó yili sòm aá kèn.

69 À nùà terreè mé nde né béh yili sòm nyagá sòm keéh né lètenè bô nduté nduté mgbè *Davíd nùà seé seèn,

70 te yuo faá à lé naá gi sònò bô sòn-Càṅ bô léi toò tueé keéh ndo.

71 À lo ye, nyí nde né béh toò bô bònò bô mvelé sòm;

wa bôó mé né béh bar doón terreè felè beéh kwà ndé nyweéh ma.

72 Sâ doón ye te nyí ko bô jògò bô jere, te nyòr nyí mboón faá jolo né no.

73 Sâ lé naâ jègè seèn toò Abrahâm tele beéh dé koò,

74 wa nyí ndé né béh beè bô bònò bô mvelé sòm,

ye te béh bôó seé nyí, béh vèh cú;

75 te cieé doón béh beè nyí den lom jolosé, dilisé ndo.

76 Dé yeé huaán mò, bó wò yilá nde né sòn-Càṅ,

Càṅ mé terreè doón né beè seèn.

Lòu sam, wò nde né toò Nùà Dueè kelá, wò nyegé kwaá bú ceér.

77 Wò bô nùàr seèn tueé nyegé nde né koó, ye bó a, Càṅ nde né bó yili sòm,

à kulu sòm gi bó veèn yoòr ma.

78 Lòu sam, Càṅ beéh né Càṅ húóm-temé dé gècèn,

à nde né felè beéh faá nyerré lòu no baá den,

79 te bôó mé né te cibi bèh cioò cer den

yuo kela gi bèh nyagá,

te à gule beéh lemé njií te ceér còne.»

80 Huaán né kulá ndo, temé né taré ndeé, à nde den seér ké ya dueè. Nde nde, cu yeé wulu baá, à yuo kela ye ké toò bô huaán *Iserála bèh nyòr Càṅ seè.

2

*Nyàr dé Yeésò *Kristolò*

(Matíò 1:18-25)

1 Lè nàm sâ Sesár Agústè lé naâ nyàgà-nùàr dé wón doón yie.

2 Lé naâ nyàgà-nùàr dé toò jògò. Sâ mgbè te tàbè Sirí né Kirinûs.

3 Ye nùà kàn a, ndé yilí seèn lo seèn nyagá kwaá ma. Neì doón né lo seèn yuo ndeé.

4 Joséf dé seèn yuoô ké Galilê lè loó Najarêt, à né te lò Judé nyáá ndeé, à nde né ké Betelehem lo mgbè *Davíd tele bònò dé léi jògò,

5 te bó nyagá yí bô veéh seèn Marî jomo bònò. Sâ Marî né mé lèi.

6 Bó wa ké Betelehem ndo. Nde nde, cu yeé wulu baá,

7 à ñar kwa ndoón* seèn, à waga kwaá bú cògò yoòr, à cer kwaá njií bú te ñgàb toú mé bó haá yeé bò nyam nyure teèn. Sâ gwà mé bò kìn cer yeé teèn yuú gi aá, bó bèh teèn kwà cú.

Cilì Càn ké ya dueè yoòr bò tèn

8 Sâ te lò Judê sâ, bò tèn déi né yeé ké ya dueè ter den ñagá, bó né bò mbieè boòn ke.

9 Yeé baá loú sâ lètenè cibí, cilì Càn Nùà Dueè déi ba kar suagà ter felè bò tèn, *sùsum Càn sie bó, veéh kibí su bó yoòr.

10 Cilì Càn ye bó a: «Bí té vèh, mè ndeé bí ñagà bagaà tueé weh, nùàr doón nde né mé ñjéh samé.

11 Lan ké lo *Davíd, bó ñar aá nuaá mé nde né bí yili som. Né *Kristò, *Nùà Còñ, Fehtoò biì.

12 Bí nde né bú dé seèn ñenè kóó, né huaán mbogò, bó waga kwaá né bú cògò yoòr, à né lè ñgàb mé bó haá yeé bò nyam nyure teèn cer den.»

13 Bò tèn yeé ke, bò cilì Càn ñgún kem wa cuú aá kèn. Bó né Càn ké ter seèn njií, ye:

14 «Càn ké ter te vulúu né duesé! Còñ baá ká doó lètenè bò yíé-temé bò seèn.»

15 Bò cilì Càn yeé kem ñagá cu aá ké te vulúu, bò tèn ye: «Béh jògò nde ké Betelehem njií mé Càn Dueè né béh tueé hèn ñenè wellê ye.»

16 Bó som gò ndo, bó né ké lo ñaá ndeé. Bó wa, bó kwa Marí bô Joséf, bó ñene njií tógotí né lè ñgàb mé bó haá yeé bò nyam nyure teèn cer den.

17 Bó yeé ñene aá ménâ, njií mé cilì Càn naâ bó felè huaân tueé doón, bó se kwaá gi cie.

18 Bòó mé lé naá giì ñgweé doón, geí laré bó.

19 Marí bò njií sâ doón ñgweé kwaá den né felè, à né teèn munó den.

20 Jomo sâ, bò tèn fòón cu gò, bó né ndeé, bó né Càn ceceér seén go. Bò njií mé bó la naâ ñenè mé bó naâ ñgweé doón, bó

seèn laré gi bú teèn. Né nág faá cilì Càn la tueé naâ bó no.

21 Huaán yeé baá mé cieé téndelé, bó *ñob bú ñgór ndo. Bó yilá bú yilí Yeésò faá cilì Càn lo naá giì yilá kwaá te meí nde ye lèi seèn weh no.

*Yeésò ké *gwà Càn koò feh keéh*

22 Yeé baá te cieé mé bó *sené yeé bò meí faá *sóú Músi lé naâ tueé no, Joséf bô Marí weh nde mé huaán ké Jerusalem te bó feh keéh bú toò Càn ndo,

23 faá né te mvù Càn tueé no, ye bò ndoón† dé sisiib doón né gi bò gà dé Càn ma.

24 Ko bó haá *sèmè faá sóú Càn tueé né ndo: vògob fà, mo sam, kórkódog ma.

25 Sâ nuaré déi lé naâ ké Jerusalem teèn, yilí seèn né Simeón, né nùà dilí, nùà dùlà-Càn ndo. Cieé doón, à né nuaá mé nde né *Iserála yili som kela soó; à lé yoòr naâ mé Cúcuí Ñagá ndo.

26 Lé naá giì bú toò tueé kwaá, ye bú a: «Wò ndeé kú ndé ñgwéh, ko wò ñene aá *Nùà Còñ mé Càn Dueè ndeé né temá njií, sâ ye.»

27 Loú sâ Cúcuí Ñagá jògo njií bú ke gwà Càn koò ndo. Joséf bô Marí weh waà mé huaán te bó boó felè seèn faá sóú tueé né no.

28 Simeón yeé nde ñene njií huaán mân, à jògo sie bú beè, à né Càn seèn, ye bú a: 29 «Kùsèm Càn Dueè, kènè ndéb yeé jegé baá.

Kwà nùà seè yeé yuo gò mé dolê mene.

30 Lòu sam, mè ceér còñ mé njolo ñene baá kèn.

31 Wò bú nyegé kwaá né toò bò nùàr doón.

32 Né ñagá mé lò nùàr wón doón nde né wò teèn ñenè kóó.

Iserála nùàr yeé be ter som njií nde né mé bú ndo.»

33 Tele bô meí yeé nde ñgweé njií Simeón baá felè huaân ménâ tueé, geí si njií bó doó.

34 Simeón kulu bó ndo, ye Marí meí seèn a: «Càn huaán hèn balé som keéh né te ké Iserála nùàr ñgún dielé gi ju felè seèn;

* 2:7 2:7 Huaán toò jògò. 2:21 2:21 Lé. 12:3; Lûk 1:31 2:22 2:22-24 Lé. 12:6-8 2:23 2:23 Ex. 13:2, 12
† 2:23 2:23 Huaán dé toò jògò. 2:32 2:32 Es. 42:6; 49:6; 52:10

te ngún yili yuo gi mé bú ndo. À nde né ciè den. Mé njéh mene, nùà ngún nde né bú lòu bar seér.

³⁵ À nde né mùnò bò nùàr cie salé su gií. Dé yeè wò meí, lòu sà wò lè yulá nde né faá bòu taâb naâ wò sieé no.»

³⁶⁻³⁷ Sâ ma déi lé naâ teèn, yilí seèn né Ánà, à lé naâ *sòn-Càᅇ ndo. Né ᅇnà Fanuêl, tele bòn dé koô lé naâ Asêr. Ma sâ lé baá ma kuúm ndo, nyemà seèn lé baá yulá tэндelé cùòb nèà. À lé naâ siib jogó, bô si bôó cegé nyemà téhbeh, si kuú kwaá lo bú. Ma sâ lo seé Càᅇ bôó beéh suútenè mé cibítenè mene: à né gwà Càᅇ yagá, à né yáb jolo, à sòn mé Càᅇ duaà dù ngwéh.

³⁸ À yeé nde cu aá gwà Càᅇ lòu sà, à ᅇene njií huaán mân, ye Càᅇ a: «Kùsem, mè vra baá wò.» Bòó mé né cu doᅇn kela den, ye Càᅇ nde né Jerusalem yili som doó, à yila bó kùr huaán seè ndo.

Ké Najarêᅇ cuú cuú

³⁹ Josêf bô Marí yeé bôó gi aá faá *sóú Càᅇ Dueè né tueé sà, bó bò huaán fón gò loó, bó cu cu ke Galilê, lè loó Najarêᅇ.

⁴⁰ Huaán né kulá, à né taré ndeé, à né mé kékᅇn mene kulá, à né Càᅇ yoór mé gècèn mene huóm.

Yeésò mé nyemà yulá cùòb fà

⁴¹ Sâ nyemà doᅇn bò tele Yeésò né yeé bèh cieé koó *Páskà ké Jerusalem ndeé sóó.

⁴² Nyemà déi bó yeé baá cu mé gò, sâ Yeésò baá nyemà yulá cùòb fà, à nde ké teèn ndo.

⁴³ Wa ké teèn, Páskà yeé gi aá, tele bô meí nde cu lo, Yeésò le dé seèn ké sâ mé be, tele bô meí kó ngwéh,

⁴⁴ bó dé bòn ye, merré déi Yeésò bó bò mbeí gᅇ né kóó. Bó yeé baá ménà munó, bó ko lom aá gò ndo, bó gᅇ sóó gùm cieé te bó nde ye bú lètenè bò nùàr bòn fón, bó né bú lètenè bò mbaábòn fón yᅇn ndo.

⁴⁵ Bó yeé bú ᅇné cú, bó ᅇaá nde cu bú ké Jerusalem fón ke.

⁴⁶ Bó nde bú kwa baá ké *gwà Càᅇ koó, sâ baá te cieé dé tagáre. À né yí lètenè

bò fèh-njèh bò den den. Njií mé bó né feh doᅇn, à né felá, à né bó njèh bieé ndo.

⁴⁷ Njií mé à lé naâ tueé doᅇn, lé naá gií bò njèh nùà kógòn. Gèh kógòn bú sâ lé naâ bò nùàr doó doᅇn geí laré.

⁴⁸ Te tele bô meí yeé nde ᅇene njií bú ménà, hiim yᅇgᅇ bó dé tueé. Meí deèn ndo, ye bú a: «Huaán mò, sâ wò bôó né béh kei? Kè kú, bèh tele yeé né wò ndio, béh né wò fón kán.»

⁴⁹ Ye bó a: «Bí mè fón gᅇ né mé ᅇgei wa? Bí kó ngwéh ye, mè sé la né ká gwò Tele mò wa?»

⁵⁰ Mé njéh mene, bó ngwé kòmò ngwéh.

⁵¹ Yeé baá ménà, à komo wuo ter ndo, bó bó fón gò, bó nde cu Najarêᅇ. À ngweé den ka sòn bòn méménà cu doᅇn. Bò njií mé né kelá sâ doᅇn, meí né teèn munó den.

⁵² Yeésò né kulá ndeé, à né kᅇgᅇn ᅇaá, temé né Càᅇ mé bú nᅇré ndeé, né bò nùàr mé bú nᅇré ndeé ndo.

3

Ngòr Càᅇ sònò Jân Bàptis

(Matíó 3:1-12; Mârk 1:1-8; Jân 1:19-28)

¹ Sâ mgbè dueè mé yilí né Tibér *Sesâ cer aá mgbè ké Rôm baá nyemà yulá cùòb tîn. Cu sâ ngómna ké Judê lé naâ Pónsè *Pilátò. Sâ *Heròde mgbè cer né dé seèn ké Galilê. Dim seèn Filíp mgbè cer ké Itùrè bô Trikoník. Lisaniâs dé seèn lé naâ mgbè ké Abilên.

² Bò *ngàᅇ sèmè dé kokoò cu sâ lé naâ *Hána bó Kayíf.

Jân ᅇnà Jakarí né lòu sâ ké ya dueè den, à ngweé Càᅇ baá bú ngòr seèn sònò tueé kwaá.

³ À komo wuo ter ndo, à nde ké kwarè nòmò Jurdên, à né mé ngòr Càᅇ te tàbè sâ se ndeé, ye bò nùàr a: «Bí yúé fón feh bìi yueè, bí kwéh sér temé, bí ndé, bí weh nòmò Càᅇ, te Càᅇ kulu som bí veèn yoór.»

⁴ Hèn yuo né faá Esáyà *sòn-Càᅇ lé naá gií te mvù Càᅇ nyagá kwaá no, ye:

«Hueh nuaré déi né ké ya dueè ᅇgulí den, ye:

Bí tó nyégé ceér nùà Dueè tòò,

bí tó dilí nyégé bagasé!

⁵ Bí né ngobe cu yuú nyegé,
bí né bò tòr mé gbég doó legé njií,
bò ceér gogobô né tóó dilí nyegé,
bò lùgò né ceér dueè furú nyegé,
⁶ te bò nùàr ñene kò gèh dé mé Càn ye
te nyí yili som bó.»

⁷ Cìlì nùàr ngún kem wa giì ká yoòr Jân
bèh nòmò Càn kou ndò. Ye bó a: «Bí bò
gèh ngòbò, neì ye bí a, temé né Càn mé
bí lè yulá, bí dùlà ndê, wanónj bí nde né
gèr beè seèn ñene wa?»

⁸ Sâ bí bó-re faá Càn gwaán nê ndò, te
feh keéh ye, kènê bí kweéh seér aá temé
kèn. Bí té mé huún biì mbaá túé kú ye:
Abrahâm tele beèh dé koò né teèn. Bí kóó
ye, Càn né mé terreèb bò taá hèn kwellé
seèr te ña bò ndùté ndùtù Abrahâm.

⁹ Mè tueé bí, mbògò fa gi aá kèn, baá gi
ka toú. Tou mé tàb dé bagaà wá ngwéh
dóónj, bó nde né bú tuar komo fuú njií.»

¹⁰ Cìlì nùàr duóm mé bú bieé njií ndò,
ye bú a: «Á sâ, béh bó naàn wa?»

¹¹ Jân ye bó a: «Nuaá mé cògò né bú
beè fà, bú a, há nuaá mé njéh teèn sam
cén. Mò né yáb, bú a, gè lòu ndò.»

¹² Bòó mé weh yeé kàgàlònj làmpônj bilí
wa giì, te Jân kou bó nòmò Càn. Bó né
Jân ménâ bieé ndò, ye bú a: «Á béh nò,
dé koò, béh bó naàn ndò wa?»

¹³ Ye bó a: «Mò bí baá kàgàlònj làmpônj
weh, bí wèh lòm ká faá *sóú tena kwaá
nê nò.»

¹⁴ Bò sójì né taré bú ménâ bieé ndò, ye:
«Á dé beèh nò, béh bóó nde né naàn ndò
wa?» Jân ye bó a: «Bí té bò nùàr kàgàlònj
beè mbembaá wèh bèlè, bí té nuaré déi
nyeén yoòr còrè sù, bí kó lòm kàgàlònj
weèh biì, sâ gi aá.»

¹⁵ Sâ cìlì nùàr né yeé *Nùà Còñ kela den
ndò, bó ye merré déi Jân baá Nùà Còñ sâ
kóó.

¹⁶ Jân tueé ñagá bó ndò, ye bó a: «Mè
sam, mè dé mò bí kou lom né mé nòmò.
Nuaré déi baá jomo ndeê, taré kela né bú
mé mè. Né mene yuií débágá seèn, mè
wúlú ngwéh nuaá mé nde né yuií débágá

seèn se. Á bí dé seèn kou nde né mé Cúcuí
Ñagá bò we.

¹⁷ À beè né mé suúnj, à nde né mvum bò
tùlù mé njéh nyegé geé, te à kwaá mvum
te mbèñ seèn, à tùlù kobo su njií ké tuar
te we mé nyímé bèh.»

¹⁸ Jân tueé keéh baá-re bó Njàgà Bagaà
te bò ngòr hihiné faá bèh ménâ kókoó
mbaá ndò.

¹⁹ Sâ né bèh mé Jân lé naá mgbè
*Heròde teèn nde kwa keéh. Lòu sam,
Heròde lé naá Herodiàs veèh òm seèn
Filíp gwò ñgaá kwaá. Á lé naá cuù bò
seé vevenê déi ngún bóó ndò.

²⁰ Te à nde cu ye baá-re dé koò déi saáb
veé: à nde kela cu Jân ké gwà cibì, à sie
yií.

*Nòmò Càn kou dé Yeésò sâ Jân née gwà
cibì yíla ngwéeh ye*

(Matíò 3:13-17; Mârk 1:9-11)

²¹ Cìlì nùàr yeé kou gi aá nòmò Càn,
Yeésò yila kela ndò, Jân kou som bú.
Yeésò yeé weh aá nòmò Càn, à yeé baá
Càn dua, vulú gulu logó ké ter,

²² Cúcuí Ñagá yuo kelà ké teèn faá gùm
vògòòb nò, né ká felè seèn suagá. Hueh
deì né ké jomo te vulúu ngulí, ye: «Wò
né huaán yíé-temé mò; temé mò né lè mé
wò nòré.»

Dògòtì bò nùàr Yeésò ké jomo

(Matíò 1:1-17)

²³ Mé Yeésò ló nde seé duóm, sâ à
baá njèh nyèma yulá tagár. Sâ bó lé naá
munó, ye à né ñunà Joséf ndò. Joséf lé
naá ñunà Hèlí.

²⁴ Hèlí ñunà Matatà; Matatà ñunà Leví;
Leví ñunà Melkí; Melkí ñunà Janayií;
Janayií ñunà Joséf;

²⁵ Joséf ñunà Matiàs; Matiàs ñunà
Amos; Àmòs ñunà Nahúm; Nahúm ñunà
Èsèlí; Èsèlí ñunà Naggáyì;

²⁶ Naggáyì ñunà Maàtè; Maàtè ñunà
Màtatiàs; Màtatiàs ñunà Semeyín; Se-
meyín ñunà Josèk; Josèk ñunà Jódà;

²⁷ Jódà ñunà Joanaàn; Joanaàn ñunà
Rèsà; Rèsà ñunà Sorobábèl; Sorobábèl
ñunà Salatièl; Salatièl ñunà Nerí;

28 Nerî ñunà Melkî; Melkî ñunà Àdî; Àdî ñunà Kósàm; Kósàm ñunà Elmadâm; Elmadâm ñunà Êr;

29 Êr ñunà Yeésò; Yeésò ñunà Eliesêr; Eliesêr ñunà Jorîm; Jorîm ñunà Matâtè; Matâtè ñunà Levî;

30 Levî ñunà Simeôn; Simeôn ñunà Júdá; Júdá ñunà Josêf; Josêf ñunà Jonâm; Jonâm ñunà Eliákim;

31 Eliákim ñunà Méléà; Méléà ñunà Menâ; Menâ ñunà Mátálà; Mátálà ñunà Natân; Natân ñunà Davîd;

32 Davîd né ñunà Jèsè, Jèsè né ñunà Jobêd; Jobêd ñunà Bôôs; Bôôs ñunà Salâ; Salâ ñunà Násòn;

33 Násòn ñunà Aminádàb; Aminádàb ñunà Admîn; Admîn ñunà Arnî; Arnî ñunà Eserôm; Eserôm ñunà Farésà; Farésà ñunà Júdá;

34 Júdá ñunà Jakôb; Jakôb ñunà Isâk; Isâk ñunà Abrahâm; Abrahâm ñunà Tàrà; Tàrà ñunà Nakôr;

35 Nakôr ñunà Serûk; Serûk ñunà Rágò; Rágò ñunà Falêk; Falêk ñunà Èbèr; Èbèr ñunà Salâ;

36 Salâ ñunà Kayinâm; Kayinâm ñunà Arfasâk; Arfasâk ñunà Sêm; Sêm ñunà Noê; Noê ñunà Lamêk;

37 Lamêk ñunà Matusálà; Matusálà ñunà Hénòk; Hénòk ñunà Jarêd; Jarêd ñunà Maleleêl; Maleleêl ñunà Káyínàn;

38 Káyínàn ñunà Enôs; Enôs ñunà Sête; Sête ñunà Ádàm. Ádàm dé seèn né ñunà Càn.

4

Bèh Yeésò mé veên taáb (Matîô 4:1-11; Mârk 1:12-13)

1 Bó yeé kou som aá Yeésò nòmò Càn, à yuo kelà ké sòn nòmò Jurdên ndò, sâ Cúcuí Ñagâ baá gi bú yoòr ñgulí den, derré njií bú ké ya dueè ndò.

2 *Sátàn né bú mé veên ké teèn cieé yulà nèè taáb soó. À njeré déi sònò nágá kéh ñgwéh. Bò cieé sâ yeé gi aá, cùè yila bú sieè.

3 Sátàn ye bú a: «Mò wò né ka Ñunà Càn bòn, jògò júé ke ye taá hên a, ñá ke sér ye.»

4 Yeésò ye bú a: «Né te mvù Cànè nyagá den ye: Nùàr mé ndândaà sér yilì lòm ndé ñgwéh ma.»

5 Sátàn nde weh ñaá mé bú ké ter. Mvúár cén à feh laré bú lò nùàr ká doó doón,

6 ye bú a: «Mè terreb felè bòn doón haá nde né mé wò; bòn njií mé né teèn doón, mè haá gi nde né beè yeè ndò. Lòu sam, né dé mò, bó lé naâ mè haá njií. Mò mè gwaán né nùàr haá, né beè mò.

7 Sâ, mò wò cemmé né toò mò, bòn njií hên doón nde gi né dé yeè.»

8 Yeésò ye bú a: «Né gi te mvù Cànè nyagá den ye: Cemmé cége toò Càn Dueè Nùà koó yeè, wò die lom bú.»

9 Sátàn weh njií cu bú ké Jerusalem, à weh ñaá mé bú ké te ndón *gwà Càn koò, ye bú a: «Mò wò né ka Ñunà Càn bòn, sâ ló súagá ké doó lòu;

10 né gi te mvù Cànè nyagá den ye: Càn nde né bòn cìlì seèn felè yeè tueé, te bó ke nyegé wò;

11 ye: bó nde né wò teter kwaá sie, te wò gule te taá déi cén cú ndò.»

12 Yeésò ye bú a: «Né te mvù Cànè nyagá den ye: Té Càn Dueè Nùà koó yeè sòn féla.»

13 Sátàn yeé tab ke aá Yeésò mé veên bèh doón ménâ, à jògò nde ñgogó cuè ye.

Bèh duoôm seé Yeésò ké Galilé (Matîô 4:12-17; Mârk 1:14-15)

14 Jomo sâ Yeésò som gò, à nde cu ké Galilé; sâ Cúcuí Ñagâ né bú yoòr ñgulí. Ngóg seèn ñgulí yon baá-re lè lò sâ bèh doón.

15 À né bòn ñjèh te bòn *gwà sòu feh bele. Bò nùàr né bú bèh doón seèn ñjèllé ndò.

Bò Najarête bòn (Matîô 13:53-58; Mârk 6:1-6)

16 Cieé déi Yeésò wa cu ké Najarêt, loó mé à lé kulà naâ teèn. Yeé baá lòu sòu, à nde yila cu gwà sòu faá bèh jomò no. À komo wuo ter bèh ñjèh janê,

17 bó weh haá keéh bú mvù Esáyà *sòn-Càṅ ndo, à komo kwa beré déi mé né teèn nyagá den ye:

18 «Cúcuí Càṅ né felè mò, à balé sòm aá mè,

te mè tueé bò saám bò Njàgà Bagaà.

À mè tema njií né ká yoòr bò nuaá mé né lòu tené le, ye mè a, júée bó a: bó mvelé yuo aá ma.

Mè nde né mé bò cùgò njolo bò tueé ndo, ye bó a: bó nde né njolo ṅené.

Càṅ mè temà né te mè mvelé sòm bò còṅ,

19 mè ye bò nùàr a: Hên baá nyemà mé Càṅ nde né bó jere teèn kóó ma.»

20 Yeésò yeé jané gi aá ménâ, à cib mvù, à haá njií cu mé nùà seê, à den nde doó ndo. Bò nùàr gwà doṅ ke ṅagaga le mé bú.

21 À den cuù ye bó a: «Bò njií mé bí né gi te mvù Càṅe ṅgweé hên doṅ, lan mboón né cí.»

22 Bò nùàr yeé nde ṅgweé njií bò ṅòr bebagaà mé Yeésò né tueé hên, bó seén ṅellé bú doó doṅ, hiím yogó bó, bó ye: «ṅgweéh hên né ka ṅunà Josêf wa?»

23 Yeésò ye bó a: «Né môn, mè né kóó ye, bí nde né kàn si, ye mè a: Nùà lèh, lò taré feh yeé mé be yeé. Bí tueé nde né ye: Bò njií mé wò lé naâ ké Kapernahûm boó doṅ, béh lé naá giṅ ṅgweé; ndê, bó dèn á môn ká lo yeé ndo.»

24 À den cuù, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né *sòn-Càṅ a: dèn méné naàn, ndóg à lo seén líe ndé ṅgwéh.

25 Né gècèn bòn, wanóṅ cu déi lé naâ ká lè tàbè *Iserálà teèn, lé naâ lè nàm *Elí, nom lé naâ gùm nyemà tagár mé kwèh kelá. Cùè lé naâ die, ka yon wón doṅ. Sâ Elí né doó. Bò ma kù ṅgún né mene kwarè seèn gèr ṅené, Càṅ lé bó tán ná ṅgwéh,

26 à Elí tema njií seér yoòr ma kù déi lè loó Saréptà, te tàbè Sídòṅ.

27 Lé naâ faá bèh ménâ lè nàm Elisê sòn-Càṅ déi ndo; ká lè tàbè Iserálà hên, bò beén-veèn bò lé naâ teèn ṅgún. Càṅ lé Elisê ké yoòr boòn témá ní ná ṅgwéh, ye

te à taré sòm bó. Nàmân nùà Sirí déi nde taré yuo seér kóó.»

28 Te bo nùàr ké *gwà sòu yeé nde ṅgweé njií mân, temé ṅaâ bó lè,

29 bó kem wuo ter, bó sie yuo kela mé Yeésò cie, bó tulu ṅa mé bú ké cueè tòr mé loó cer né teèn sâ, te bó nde bú ṅaár sòm.

30 Yeésò kar kela seér cu lètenè boòn, à foón gò.

Nùàr mé càṅ tándulu yoòr

(Mârk 1:21-28)

31 Yeé baá môn, Yeésò nde lè loó Kaper-nahûm; né te tàbè Galilé sâ ndo. Loú sòu déi à duóóm cu bò nùàr ṅhèh feèh.

32 À yeé baá feh, hiím seér bò nùàr dé hiím. Lòu sam, à lé bó ṅhèh feh loóm naâ faá nùà ṅhèh nò.

33 Sâ lè gwà sòu sâ, nuaré déi lé naâ teèn, à né mé càṅ tándulu yoòr. À loṅo njií ké ter, ye:

34 «Òè! Yeésò nùà Najarêt, wò ndeé né béh wulá sòm wa? Béh bí né lè keé-re? Mè né gi ndègè yeé kóó, wò dé yeé né jolosé, Càṅ wò temà né kóó.»

35 Yeésò pam bú ndo, ye bú a: «Húné sòn yeé, yùò kélâ lè nùà hên wágácén.» Tándulu jege si njií nùà hèllè doó toò bò nùàr, yuo kelá doṅ, à bú njeré déi bó ṅgwéh.

36 Geí laré bò nùàr gwà doṅ. Bó né lètenè boòn bieé kuú, ye: «Hên né gèh ṅòr dé heè? Kè kú, à né mé terreb mé felè bò càṅ mene, à né tueé, bò càṅ né sòn seèn ṅgweé, bó né lè bò nùàr durá yuo kelá gií.»

37 Ṅóg Yeésò ṅgulí yon cu baá-re lè tàbè sâ bèh doṅ.

Bò beén bò ṅgún taré sòm

(Matíô 8:14-17; Mârk 1:29-34)

38 Yeésò komo wuo ter ndo, à yuo kelá lè *gwà sòu sâ, à nde ké gwò Simòṅ. Sâ gùnà Simòṅ né baán, á né mé dùlù kagâ. Yeé baá ménâ, bó boṅ Yeésò, te à taré sòm bú teèn.

39 Yeésò geér nde doó yoòr seèn ndo, à pam dùlù hèllè, dùlù kem yuo ma doó

yoòr, à komo wuo ter doó sâ, à boó haá bó yáb.

⁴⁰ Yeé baá liyili, bò nùàr weh waà mé bò beên bò feh hihiné ká yoòr Yeésò. À né bó be yoòr baá bele, à taré sòm gi bó.

⁴¹ Bò tándulu durá yuo gi lè bò nùàr ngún ndo, bó né ké ter logo njií ye: «Ŋgweéh, wò dé yeé né Nuna Càṅ mà!» Yeésò pam bó ndo, à yiín bó sòn tueé. Lòu sam, bó lé naâ ṅené kóó ye à dé seèn né *Nuna Càṅ.

*Yeésò ké Judê bèh ṅòr Càṅ tueé
(Mârk 1:35-39)*

⁴² Cieé ṅaga maánjògò Yeésò komo yuo kela gwò, à nde ké ya bèh ndón-ndòn. Bò nùàr yeé baá bú fón, bó nde kwa bú ndo, ye te bó bó den le, bó ye te à yùò cú.

⁴³ À tueé seér ye bó a: «Ko mè nde lè bò loó déi ndo, mè nde Njàgà Bagaà felè *Lò Càṅ se. Càṅ mè tema kuú naâ dé cî.»

⁴⁴ À yeé tueé gi aá mân, à yuo ndo, à nde ké Judê ṅòr Càṅ te *gwà sóu se yon bele.

5

*Bò mbòn Yeésò dé toò jògò
(Matíô 4:18-22; Mârk 1:16-20)*

¹ Cieé déi Yeésò lé naâ ké sòn tub Jenesarète* njebá den, bò nùàr né bú beé kaán sie, ye te bó ṅweé kwa ṅòr Càṅ.

² À ṅene njií bò kòm déi fà ndo, bó né ké sònò nòmò, bò siè-ṅò bò teèn sam, bó né yí dùà ndoór† yaga den.

³ À ṅaá yila te kòm dé Simôn, à den nde doó, ye Simôn a: «Ndê, kògò ndé sèr mé njéh yí dùà.» Bó yeé baá yí dùà, à duóòm bò nùàr ṅòr Càṅ tueé.

⁴ À yeé tueé gi aá, à tueé njií mé Simôn ndo, ye bú a: «Kògò ní sèr cú yí bèh legeé, te bí bò mbei yeé jògò vu ke ke yí sâ ye.»

⁵ Simôn ye bú a: «Dé koô, hên né ka lè sòn yeé, wanón béh naâ mé njéh vuú ṅagá, béh njeré déi kwà ṅweéh.»

⁶ Bó yeé nde vu njií mân, ṅò yuú lè déi. Bó né tulu, ndoór duóòm aá tenê.

⁷ Bó né bò mbei mé kòm déi ci yilá njií, te bó ndeè gam bó teèn. Bó yeé waà baá, bó yila ṅò sòm, bó sòm sòm sòm, kòm fà doón yuú gi, ye ko nyí jiím yila dùà.

⁸ Simôn Piêr yeé ṅene aá ménâ, à die cemmé nde toò Yeésò, ye bú a: «Fehtoò mò, té ká kwarè mò den ndê, mè né nùà veên.»

⁹ Simôn né tueé, veéh né bú sie, sie bó bò mbei doón mé gèh ṅò sieé bú sâ.

¹⁰ Sâ bò mbei Simôn déi lé naâ teèn, yilí boòn né Jâk bô Jâṅ, né bò ṅuna Jebedê, veéh lé naâ bó ménâ sie ndo. Yeésò ye Simôn a: «Té vèh, wò kènê ṅa seér nde aá kòrò-nùàr.»

¹¹ Yeé baá ménâ, bó kògò kwaá njií bò kòm yí cie ndo, bó vu lo gi njèh doón, bó yuo bele bú.

*Nuna beén veên déi taré sòm
(Matíô 8:1-4; Mârk 1:40-45)*

¹² Yeésò yeé baá lè loó déi, nuna beén veên déi waà ndo. À ṅene njií Yeésò, à die sulí nde toò seèn, ye bú a: «Kúkùr yeé, dé koô, mo wò né gwaán, wò nde né mè taré sòm, mè den cu ṅagásé.»

¹³ Yeésò kema njií bú be yoòr ndo, ye bú a: «Mè gwaán aá kèn, taré yùò taré.» Beén nuna hèllè nyimé yuo doó sâ ndo.

¹⁴ Yeésò luóm bú, ye bú a: «Càṅ a bó wò tueé nuaré déi. Ndé lòm ké yoòr *ṅṅṅ sèmè, wò feh keéh bú yo yeé, wò haá bú gèh dàgà beén sâ, faá Músi lo naâ tueé no, te bò nùàr ṅene ko seér teèn.»

¹⁵ Yeésò né seèn nuna beén veên doó dé luóm luóm den, ṅóg Yeésò né dé ṅulí ṅulí ṅeí. Yeé baá ménâ, cili nùàr ṅún bilí waà, te bó ṅweé ṅòr seèn, te à taré sòm bele bó ndo.

¹⁶ À né yeé bó taré sòm, à né yeé ké ya bèh ndón-ndòn ndeé, à né Càṅ teèn dua.

*Nuna gule kuú déi taré sòm
(Matíô 9:1-8; Mârk 2:1-12)*

¹⁷ Cieé déi Yeésò né njèh feh den, sâ bò *Farisiên mé bò *njií-sòu né doó. Bó lé yuo belé naâ lè loó hihiné te tàbè Galilé mé tàbè Judê; lé teèn nde bilí naâ mé bò

5:1 5:1-3 Mat. 13:1-2; Mk. 3:9-10; 4:1 * 5:1 5:1 Né yilí tub Galilé déi. † 5:2 5:2 Né ndame mé bó vu né lòu.
5:5 5:5 Jâṅ 21:3 5:6 5:6 Jâṅ 21:6 5:14 5:14 Lé. 14:1-32

Jerusalem bò mene. Càn né lom Yeésò terreb haá, à né bò nùàr taré som bele.

¹⁸ Bò nuaré déi jɔɔ waà mé nùà gule kuú déi; à né te ndagáa cer den. Bó né ceér fɔón te bó yila nde mé bú yí toò Yeésò.

¹⁹ Lón sam mé bò nùàr. Yeé baá môn, bó nde ɲáá komo logó seér feh gwà; bó segé yí keéh bú teèn mé ndagá mene, bó kwaá njií bú doó toò Yeésò ké lètenè bò nùàr.

²⁰ Yeésò yeé ɲene, ye temé bòn doón né lom yoòr nyí ménâ, à ye nùà beên a: «Nùàr mò, bò veên yeé gi aá wò mé njéh kèn.»

²¹ Bò njí-sòu mé bò Farisiên munó baá-re ye: «Nùà hên ye nyí né neì wa? À feh seèn faá Càn no weh né dé kei ndo wa? Nuaré déi né mé terreb veên nùàr kulú soòm wa? Né lom Càn.»

²² Yeésò yeé ɲene mùnò bòn né ménâ, ye bó a: «Bí ménâ munó né dé kei?»

²³ Beè biì, taré kela né tueé ye: Bò veên yeé gi aá wò mé njéh kèn, wa né: wùò ter, gègò wa?

²⁴ Bí kóɔ ye: ká doó doón *Huaán Nùàr né mé terreb veên kulú soòm teèn.» À den cuù baá-re, ye nùà gule kuú doó a: «Mè ye wò a: wùò ter, wèh ndagá yeé, ndé á lo.»

²⁵ Nùà hèllè komo wuo ter toò bò nùàr doó sâ, weh ndagá seèn, fɔón gò loô. À né gɔ, à né Càn seén.

²⁶ Geí laré bò nùàr doó doón. Veéh yila bó lè, bó né Càn teèn seén yíi, ye: «Lan béh naâ mé njéh kèkènè ɲené kuú.»

Bèh Leví yilá

(Matíô 9:9-13; Mârk 2:13-17)

²⁷ Yeésò yuo kela ndo, à ɲene njií nuaré déi né ké gwò bèh seè den den. Yilí seèn né Leví. À né yeé kàgàlòn làmpôn weh. Yeésò ye bú a: «Yùò bèlè mè.»

²⁸ À vu lo bò njéh seèn doón, à yuo bele bú.

²⁹ Jomo sâ Leví ne haá Yeésò kùrmò ndo. Dàm bò mbeí mé weh yeé kàgàlòn làmpôn mé bò nuaré déi lé naá gi teèn, bó bó né bècèné yieé den.

³⁰ Bò *Farisiên mé bò njí-sòu bòn yeé ɲene aá ménâ, bó yila mé bò mbòn Yeésò ndugó njií, ye bó a: «Bí bò wèh-kàgàlòn làmpôn bò mé bò vevenê bò yáb bècèné yieé bilí né dé kei wa?»

³¹ Yeésò yeé ɲgweé aá ménâ, à ye bó a: «Bò beên bò né yeé mé koró nùà lèh kóó, dèn ɲgwéh bò tetarê bò.

³² Mè hên nde kuú naâ bò vevenê bò ká yoòr mò yilá njií, te bó kweéh seér temé, dèn ɲgwéh bò didilí bò.»

Bèh yáb joloò

(Matíô 9:14-17; Mârk 2:18-22)

³³ Bò nuaré déi waà kwarè Yeésò ndo, ye bú a: «Bò mbòn Jân né yeé yáb jolo, bó né Càn dua; bò mbòn dé bò *Farisiên né yeé ménâ bó ndo. Bó né naàn mé bò dé yeé kɔ lom né yieé mé ɲueé, bó jòlò ɲgwéh wa?»

³⁴ Yeésò ye bó a: «Lòu mé bó sua yeé véh, mé si né doó samé den, bí nde né bò mbeí tueé ye bó a, jòlò yáb wa? Dé sâ ndóg.

³⁵ Mé njéh mene, bí kwá cieé déi, mɔ bó ɲgaá som aá bó sù fù beè, bó ndeé jolo ye bòn.»

³⁶ À den cuù mé kàn déi ndo, ye bó a: «Nùàr cògò feé ɲà wèh bèh, à lab dé cuùm mé njéh. Mɔ sam, à nde né cògò dé feé mbaá tená kuú; dé cuùm bú siè kòmò ndé ɲgwéh ndo.

³⁷ «Bó tàgà mé kulu feé lè ɲguú cuúme si kwá bèh ndo. Mɔ sam, tàgà nde né jelá, ɲguú keér, mbè ber nde doó. Bó nde né be te mbè vu, bó vu be te ɲguú ndo.

³⁸ Mɔ bó baá mbè mé kulu feé si, bó bú si kwaá yeé lè ɲguú feé.

³⁹ Déi né cu teèn: mɔ nùàr ɲueé meh gi aá mbè loô kèn, à mbè dé kìn gwàn ndé cú, à ye: beè nyí, mbè loô huòm kela né kóó.»

6

Lùà lòu sòu kwalé yieé

(Matíô 12:1-8; Mârk 2:23-28)

¹ Lòu sòu déi bò Yeésò yeé baá te ɲueéh yolò gɔ kelá, bò mbòn seèn yila lùà kwalé weéh, bó né segé yieé.

2 Bò *Farisiên deên ndo, ye bó a: «Bóó né naàn mé *sóú beèh né yiín, bí né lùà loù sóú kwalé yieé wa?»

3 Yeésò ye bó a: «Njií mé *Davíð nùà njèh lé naâ bóó doô, bí née jángé kè ngwéeh ye wa? Loù sâ cùè lé naâ bóò nùàr seèn sie,

4 à yila nde te gwà Càṅe, à nde jɔgɔ weh yáb mé bó lé kwaá loò naâ ké toò Càṅ, à yieé, à haá njií bò nùàr seèn kèb déi, bó yieé ndo. Sâ bí né kóó ye, né yeé jolo, bò *ngàṅ sè mè yieé cegé yeé kóó.»

5 Yeésò den cuè ye bó a: «Bí kóó ye, *Huaán Nùàr né cieé sóú yɔgɔ.»

Nùà be ṅemâ déi

(Matíô 12:9-14; Mârk 3:1-6)

6 Yeé baá cu loù sóú déi, Yeésò yila nde lè *gwà sóú, à né njèh teèn feh den. Nuaré déi lé naâ gwò sâ teèn, be gaá seèn né ṅemásé.

7 Sâ bò *njií-sóú mé bò *Farisiên né Yeésò mé ju taáb kwaá, ye mo à taré som nùà sâ loù sóú, te bó sie bú teèn.

8 Sâ Yeésò né gi múnò boòn kóó ndo, ye nùà mé be ṅemâ doô a: «Wùò njébá ter njolò bò nùàr.» À komo wuo ter ndo.

9 Yeésò ye bò nùàr a: «Mè bie njií né mé bí: Sóú bií ye naàn wa? Ye loù sóú béh bó njèh bagaà wa, béh bó sér dé veèn wa? Ye huom kela né nùàr loù sóú yili soòm wa, dé nùàr wulá seèr wa?»

10 À né bó doó doón ke laré. À tueé njií mé nùà be ṅemâ doô, ye bú a: «Nèbbè be yeè nebbè.» Nùà hèllè nebbé be ndo, be seèn taré yuo.

11 Te bó yeé nde ṅene njií baá-re ménâ, temé ṅaâ bó lè, bó yila lètenè boòn bieé kuú, te bó kwa ceér felè Yeésò.

Bò mbòṅ Yeésò yulà cùòb fà

(Matíô 10:1-4; Mârk 3:13-19)

12 Lè cu sâ, Yeésò ṅaá nde ké te tòre bèh Càṅ duaà. À dua ṅagá mé Càṅ.

13 Yeé baá maánjògò, à yilá njií bò mbòṅ, à balé weh yulà cùòb fà lètenè boòn, à yilá bóò mbòṅ tebé.

14 Lé naâ: Simòṅ; ye yilí seèn déi baá cu Pièr ma. Lé naâ mé André òm Pièr ndo, Jâk bò Jâṅ, mé Filíp bò Bartelemî,

15 Matíô bò Tomâs, mé Jâk ṅunà Alfê bò Simòṅ nuaá mé gwàn bèh dé mé bò kìn den felè bò loó bò doô,

16 bò Júdàs ṅunà Jâk mé Júdàs Iskariô sàrnýé Yeésò.

Bò nùàr njèh feèh, mé bò nùàr taré soòm

(Matíô 4:23-25)

17 Bó bó yeé suaga cuè aá ké te tòre, bó waà te bela. Sâ bò mbòṅ seèn déi ṅún mé cili nùàr né doó bilí den. Bò déi yuoò ké Jerusalem mé bò loó déi lè tàbè Judê. Bò déi yuoò ké Tír bò Sídonṅ kwarè nòmò koò.

18 Bó nde giù bèh ṅòr Càṅ sònò Yeésò ṅgweè, te à taré som bó ndo. Bóó mé lé naâ mé tándulu yoòr lé naá giù loù sâ taré yuo.

19 Nùàr doón né lom lege ndeé te bó kema kwa bú. Terreè déi lé naâ yoòr seèn yuo, né bó doón taré som ndo.

Bò saâm bò mé bò lilieè bò

(Matíô 5:1-12)

20 Yeé baá môn, Yeésò ke njií bò mbòṅ seèn ndo, ye bó a:

«Samésé né bí bò saâm bò; *Lò Càṅ né dé bií.

21 Samésé né bí bòó mé né kènê mé cùè; bí nde né yieé fulu.

Samésé né bí bòó mé né kènê yueé; bí nde né ja wa.

22 Samésé né bí ndo, mo bò nùàr baá bí bunó, bó né bí faá bò mbaâ bò no ke njií, bó né bí selé, bó né bí seb, ye bí né bò mbòṅ Huaán Nùàr fí.

23 Mè tueé bí, bí sàmè sér dé bií cu sâ lòù, bí né tàbè dobo, ye sàgà bií né ké te vulúu ṅún ma. Bí té njeré déi múnò; né seé boòn, bò tele boòn lé naâ bò *sòn-Càṅ bò faá bèh mân bunó ndo.

24 Bí bò lilieè bò, dé bií né seér gèr. Sàgà bií gi né ṅgúlú sâ, bí sàgà déi ké toò kwà ndé cú.

- 25 Bí bòó mé né jùjùòb kènê yieé, gèr né felè biì teèn, ké toò bí né bò cùè bò. Bí bòó mé né ja kènê kioó, gèr né felè biì teèn; ké toò bí nde né mé yúé kwaré, bí nde né mé kú vuagá kuú ndo.
- 26 Gèr né felè biì teèn, mo bò nùàr doóné né bí lòu seén seér. Lòu sam, bò tele boòn lé naà bò sòn-Càṅ bò dé kòkòb ménâ seén ndo.»

Nùà bònò gwaân

(Matíô 5:38-48; 7:12a)

27 Yeèsò ye bó a: «Bí bòó mé né ngòr mò ngweé, bí gwàn bò bònò bò biì gwaàn, bí bó seér bó bagaà.

28 Mo bò nùàr né bí duagá, bí kúlú sér bó lòu. Mo bó né bí jamé, bí dùà sér Càṅ felè boòn lòu ndo.

29 Mo nuaré déi né wò geí mbaá boó weh, kéh cú bú geí kèb déi, à bo ndo. Mo nuaré déi né wò cògò wagá ngaá weh, húar há bílí bú mé cògò suù yeè mene.

30 Mo nuaré déi né wò njeré déi dua, há bú teèn. Mo nuaré déi né wò njèh weh, té bú bíé.

31 Bí bó mé bò nùàr faá bí ye bò nùàr a, bó mé bí no.

32 «Mo bí gwaán lom né bòó mé né bí gwaán, sâ neì seèn bí vra nde né kóó wa? Ngweéh né mene bò vevenê bò, bó né gi bò mbeí boòn gwaán komo wa?

33 Mo bí bagaà boó njií lom né mé bòó mé bó yeé bí bagaà, sâ beè biì né njèh kàm déi wa? Ngweéh né mene bò vevenê bò, bó né gi ménâ lètenè boòn boó kuú ndo wa?

34 Mo bí hùà haá lom né mé bòó mé nde cu né bí hùà haá, sâ beè biì né njèh kàm déi wa? Ngweéh né mene bò vevenê bò, bó né gi dé sâ lètenè boòn haá kuú ndo wa?

35 Dé biì, bí gwàn sér bò bònò bò biì lòu, bí né bó bagaà boó seér. Bí há bò nùàr hùà teèn. Mo bí baá bó haá, bí sòm temé teèn. Bí kóó ye, bí nde né sàgà dé koò kwa. Càṅ mé né ké ter te vulúu, bí nde né bò njana seèn ṅaá. Lòu sam, à dé seèn né Càṅ húóm-temé felè bòó mé né

be seèn seb, à né Càṅ húóm-temé felè bò jélá-temé bò mene doóné.

36 Bí kó lòm bò nùàr jere, faá Tele biì Càṅ né yeé bí jere kóó no.»

Ju felè nùàr tená gòò

(Matíô 7:1-5)

37 «Bí té ju felè bò mbaábii mbaá téná gò, te Càṅ ju felè biì téná cú. Bí té nùàr dúagá, te Càṅ bí dúagá cú. Bí kúlú nji veèn bò mbaábii doó, te Càṅ kulu sòm ye bò veèn biì lè seèn ndo.

38 Bí há bò mbaábi teèn, Càṅ nde cu né bí haá; bó me kwaá cu nde né bí kàṅ déi, bó né baá, kèb déi né doó sueé kelá. Mòu mé bí né bò nùàr njèh teèn me haá doóné, Càṅ bí me haá cu nde né teèn.»

39 Yeèsò si cu bó kàn déi, ye bó a: «Tácugó yeé mbeí be dèrrè bèh; mo sam bò mbeí fà doóné nde né ké dòu lùgò vulú sue yilá.»

40 À ye bó a: «Mbòṅ a, dèn méné naàn, à kóó táré kelá ngwéh mé ṅàṅ. Kò lòu mé mbòṅ weéh baá kèn, sâ à baá ye mé terreba faá ṅàṅ no.»

41 À den cuù ye bó a: «Mbeí mò, wò yeè tò mò nyurè dé njolò mbeí yeè njene keéh naà he, mé gùm ndilí toú doóné né wò njolò ṅgelá den, wò cí ṅéné ṅgwéh wa?

42 Wò ye bú a: Mbeí nyí, kwá nyí ge sòm wò tò mò nyurè njolò! Wò gùm ndilí toú njolò yeè ṅéné ṅgwéh, wò bú tò mò nyurè njolò ge sòm nde né naàn wa? Nùà lòbò-kàṅ, jògò mvúá sòm lógo ndilí toú dé njolò yeé; mo njolo ṅagá baá, wò ge sòm ye nyure dé njolò mbeí yeè.»

Tou bò tàb seèn

(Matíô 7:16-20; 12:33-35)

43 «Tou dé bagaà tàb dé veèn wá bèh. Tou veèn tàb dé bagaà wá bèh ndo.

44 Bó tou dé kàn njene kò né mé tàb seèn. Mè tueé bí, kaṅkaṅ mángòrè wá bèh. Nyie ṅòbò màkpelāṅ wá bèh ndo.

45 Nùà bagaà lè né mé bò njèh bebagaà, à cie sòm keéh yeé bò njèh bebagaà. Nùà veèn lè né mé bò njèh vevenê, à dé seèn cie sòm keéh yeé bò njèh dé vevenê ndo.

Bí kóó ye, sònò nùàr yuo kela yeé njií mé né lè seèn goón den.»

*Gwà déi bô mbei
(Matíô 7:24-27)*

⁴⁶ «Bí mè Nùà dueè, Nùà dueè, yilá kuú né dé kei mé bí sòn mò ngúngwéh wa?

⁴⁷ Nuaá mé né ká yoòr mò ndeê, né ngòr mò ngweé, né ménâ bôó dɔ́ɔ́ɔ́,

⁴⁸ mè bú me njií nde né mé nuaá mé nde aá gwà seèn meé. À lé naâ bèn cu, à si maàɲ te kweêh, à me gwà. Lòu sâ nòmò yuo, né gwà luú, gwà hèllè lé naâ ter njebá le. Lòu sam, nùà doô lé naâ teèn meé yíí.

⁴⁹ «Nuaá mé né ngòr mò ngweé, à ménâ bó ngwéh, né faá nùà mé-gwà déi ndo; à dé seèn gwà me njií né te bàɲ tàbe mbaá, à maàɲ si ngwéh. Nòmò yeé baá yuo, suú si njií gwà hèllè doó mvúób dé kèi cèn.»

7

*Nùà seé kwaá-taâb déi taré sòm
(Matíô 8:5-13)*

¹ Yeésò yeé tueé gi aá bò nùàr njií hèn dɔ́ɔ́ɔ́, à fɔ́ɔ́n gò, à nde cu Kapernahúm.

² Ké teèn sâ, nùà seé kwaá-taâb bò Rôm bò déi lé naâ baán, à nde aá kuú dɔ́lé, à né lom huaán yíé-temê kwaá-taâb hèllè ndo.

³ Kwaá-taâb doô yeé nde ngweé njií njàgà Yeésò mân, à sòm bò kokoô bò déi lètenè bò *Jûf, à tema njií bó yoòr seèn; ye bó ndé júée Yeésò a: ndê taré sòm nyí nùà seé nyí teèn ma.

⁴ Bó wa, bó tueé Yeésò ndo, bó né bú bɔ́ɔ́, ye bú a: «Nùà sâ né nùàr, ndé gam bú teèn,

⁵ à né yeé béh bò Jûf gwaán, à lé bôó naâ kóó, te bó me ye *gwà sòu beèh ndo.»

⁶ Yeé baá mân, bó bò Yeésò yuo gò. Bó yeé nde aá kwarè loô waá, kwaá-taâb doô tema njií bò mbei seèn déi, ye bó ndé júée Yeésò a: «Dé koô, té yeé ká lo nyí mbaá ndé hómó kù, nyí nuaá mé wò nde né lo seèn yilá, wúlú ngwéh.

⁷ Wa nyí la ké yoòr yeé yùò kélá ná ngwéh dé cî ma. Kòmò ní cégé yeé lélán sòn, nde né nùà seé nyí taré sòm.

⁸ Nyí né kóó, ye bò kokoô bò né mé terreb teèn. Lòu sam, nyí né ka bò déi, bò déi né ka nyí. Nyí né mé bòn bò sóji beè. Mò nyí ye déi a: Ndé mân! à nde. Mò nyí ye cén déi a: Ndê! à ndeè. Mò nyí ye nùà seé nyí a: Bó mân! à bôó ka ménâ nág ndo. Mò né mân, túé cégé yeé lòu, nùà seé nyí nde né taré yuo ma.»

⁹ Te Yeésò yeé nde ngweé njií mân, hiím lo bú mé kwaá-taâb doô mbaá. À bele seér, à tueé njií mé cili nùàr jomo seèn, ye bó a: «Mè tueé bí, ká te tàbè *Iserálà hèn dɔ́ɔ́ɔ́, mè gèh ndèm hèn teèn njéné ngúngwéh.»

¹⁰ Bò tebé bò doô cu cu jomo ndo; bó wa, sâ nùà seé doô taré yuo aá kèn.

Nunà ma kù déi ké Nàin

¹¹ Jomo sâ Yeésò nde lè loó déi, yilí loó sâ né Nàin. Bó bò mbòn seèn mé bò nùàr lé naâ kóó.

¹² Bó yeé nde aá lo yilá, bó bò tèb komò kwaré; lé naâ nunà ma kù déi lé kuú naâ kóó. Sâ huaán gi lom né ka ma kù hèllè cén sâ. Bò loô bò ngún né kwarè bilí den.

¹³ Fehtoò beèh yeé njene aá ma kù doô, jere bôó bú njèh, ye bú a: «Té yúé!»

¹⁴ À kela nde yí kwarè tèb ndo, à kema njií be teèn. Bòó mé né tèb doô jógó, njebá le. À tueé njií mé komó ye bú a: «Huaán ndà, mè né wò yilá; wùò ter.»

¹⁵ Komó nyimé den ter ndo, duóòm cu sòn tueé. Yeésò haá njií bú mé meí.

¹⁶ Bò nùàr yeé nde njene njií ménâ, veéh bôó bó njèh, bó né Càn seén, ye: «Môn, *sòn-Càn dé koô baá ká doó lètenè beèh teèn.» Bó den cuú ye: «Càn baá bò nùàr seèn yɔ́ɔ́ ke.»

¹⁷ Ngóg Yeésò kela baá-re te tàbè Judé dɔ́ɔ́ɔ́, ngulí nde mé bò loó dé kukwarè mene.

*Bò tebé bò Jân
(Matíô 11:2-19)*

¹⁸ Bò mbòn Jân yeé ngweé aá bò njií mé Yeésò né bôó dɔ́ɔ́ɔ́, bó nde Jân ménâ tueé njií ndo. Jân yilá njií bò fà déi teèn,

¹⁹ à tema njií bó yoòr Fehtoò beèh, ye bó ndé júée bú a: «Né bú mé béh né kela den doó wa, dé béh kèlâ sèr nùà dé hiín wa?»

20 Bó wa ké yoòr Yeésò, bó ye bú a: «Jân Bàptís tema njií naâ ye béh ndé júée wò a: Né wò mé béh né kela den doò wa, dé béh kèlà sèr nùà dé hiin wa?»

21 Sâ loù sâ Yeésò né bò beén bò ngún taré som. Bò déi lé naâ mé yúlá yoòr, bò déi yoòr mé càṅ, bò déi njolo né cugó. Doón bó lé naá gù taré yuo.

22 Yeésò tueé njií mé bò mbòn Jân ndò, ye bó a: «Bò njií mé bí né ḡené mé bí né ḡgweé doón, bí ndé túé gí mé Jân ménâ, bí júée bú a: bò cùgò njolo bò baá njolo ḡené, bò gule kuú bò baá gò, bò beén veén bò né taré yuo bele, bò tándúg baá ḡgweé, bò komó baá lè cio nyimé yuo bele, bò saám bò baá Njàgà Bagaà ḡgweé ma.

23 Nuaá mé temé yoòr mò sòm ḡgwéh wa, nde né samésé den ma.»

24 Bò mbòn Jân som gò ndò. Bó yeé nde gi aá, Yeésò duoóm ye bò nùàr njèh felè Jân tueé ḡagâ, ye bó a: «Bí lé ké ya dueè nde ḡenè naâ kei wa? Fu lé kobo jilí deén naâ gui wa? Háye ndò!

25 Á, bí lé ké sâ ke deén naâ kei wa? Bí lé ḡenè naâ nuaré déi mé cògò nyàgàm yoòr wa? Bòò mé né cògò nyàgàm su, mé né *wón yieé, bòn yuo yeé ké mbàm ndò.

26 Á, ké ya dueè nò, bí lé nde ḡenè naâ kei wa? Lé naâ *sòn-Càṅ déi wa? Mè tueé bí, né sòn-Càṅ sâ bòn! Njèh cén, bí kóó ye, nùà dé sâ né sòn-Càṅ yògò keéh.

27 Lòù sam, Jân dé seèn né nùà tebê mé bó lé naâ felè seèn nyagá kwaá ye: Càṅ ye, nyí nde né nùà tebê nyí toò yeè temá njií, te à toó nyegé wò ceér.»

28 Yeésò den cuù ye bó a: «Mè tueé bí, bèh lo mé wón lo deén naâ, bó lo née nùà koò déi faá Jân nò ḡàr ḡúṅgwéeh ye. Mé njéh mene, te *Lò Càṅe né mene huaán dé maàn, à ham kela seér cu né kóó mé Jân.»

29 Bòò mé weh yeé kàgàlòn lèmpòn mé bò nùàr kókoó mbaá yeé baá ménâ ḡgweé, bó gwaán ndò. Lòù sam, cu mé Jân lé naâ bó ḡgòr Càṅ tueé, bó lé naá gù ḡècèn Càṅ teèn ḡgweé kóó; Jân lé naâ bó kou ndò.

30 Bò *Farisièn mé bò *njií-sòù lé ceér Càṅ berón seér naâ kóó, bó nòmò Càṅ beé Jân kòu ḡgwéh.

31 Yeésò den cuù ye bó a: «Bò cafanê bò den né faá kei wee? Bó felá né bò nèi wa?

32 Mè tueé bí, bó den né faá bò huaán mé né ké mbartògò vògò den nò; bò déi né mé bò mbeí tueé njií, ye bó a: Béh né mé tèreṃ mbaá tuagá kuú, bí ḡgò ḡgwéh! Béh né mene bò bené kú-jeṛè genné, bí yúé ḡgwéh ndò! Bí ye: bó sà bá naàn wa?

33 Wanóṅ Jân Bàptís yeé waà, à sér yíé ḡgwéh, à mbè ḡúé ḡgwéh, bí ye: À né mé tándulu yoòr.

34 *Huaán Nùàr yeé waà dé seèn, à yieé sér, à ḡueé mbè, bí den cuù ye: Nùà hèn kò lom né yieé mé ḡueé; à né mbeí bò vevenê bò mé bò wèh-kàgàlòn lèmpòn bò mene!

35 Mé njéh mene, mè tueé bí, bòò mé né bò ḡnà Càṅ doón né gi dé bòn kónkòn Càṅ ḡené kóó, ye yila né teèn.»

*Yeésò ké gwò Simòn nùà *Farisièn déi*

36 Nùà Farisièn déi yilá njií Yeésò ké gwò seèn bèh yáb yieé. Yeésò wa ké teèn ndò, bó bò nùàr baá yáb yieé.

37 Sâ ma yòn yàgà déi né lo sâ teèn. Ma doò yeé ḡgweé ye Yeésò né te yábe ké gwò nùà Farisièn doò, à nde jògò sie mbémbón* kómó múmù beé, à nde ké teèn ndò,

38 à njebá nde mé kómó doò yí jomo Yeésò ké gulè seèn. À né yueé, à né bú yimé gulè yueé berré njií, à fo ḡemá som mé yúlí feèh seèn. À kumó sie bú gule ndò, à waá njií bú kómó múmù jògò teèn.

39 Nùà Farisièn doò yeé nde ḡene njií ménâ, à duoóm ké lè seèn munó den ye: mo nùà hèn sé la né *sòn-Càṅ dé ḡècèn bòn, à sé la naâ ḡèh dé mé ma hèn den nè ḡené kóó, ye né ma yòn yàgà; à sé la ḡwàn ná ḡgwéh dé ma hèn kema bú mé be.

40 À yeé baá ménâ munó den, Yeésò yilá bú ndò, ye: «Simòn, mè nde né wò njeré

déi bieé.» Simôn ye bú a: «Bíbieè, Nùà fèh-njèh.»

⁴¹ Ye Simôn a: «Nuaré déi lé naâ nùà fà hùà bele; déi kám yuúí tìn, déi kám yulá tìn.

⁴² Bó fà doón, bó gwòm kòmò ngwéh. Nùà doô yeé ñene aá môn, à yilá njií bó ká toò seèn fà doón, à ye bó a: Bí kwá ló á hùà doô môn, bí té bìi mè gwòm cú ma. Mò né môn Simôn, beè yeé dé heè vra kela nde né nùà doô kóó wa?»

⁴³ Simôn ye bú a: «Mè ye kò ngweéh, nde né nuaá mé hùà dé seèn maga kela né kóó doô wa?» Yeésò ye bú a: «Môn, wò tueé yíí né teèn.»

⁴⁴ Yeésò bele seér ndò, ke njií ma doô, tueé njií mé Simôn, ye bú a: «Wò né ma hèn ñené wa? Mè la naâ ká gwò yeé yilá, wò mè nòmò gule yagaà há ngwéh; ma hèn yueé berré yaga mè gule mé yímé njolò seèn, à fò ñemá cu mé yúlí feèh seèn ndò.

⁴⁵ Wò la yeé mè bíé nyégé ná ngwêh; à yeé waà dé seèn, à kò lom né mè gule kumó den, à né mè bieé nyegé.

⁴⁶ Wò mè kómó felè túán njií ná ngwêh; à mè dé seèn gulè waá naâ kómó múmù.

⁴⁷ Mè tueé wò: gèh gwaân mé ma hèn né mè feh keéh hèn né tueé ye bó naâ dà m bò veèn seèn doón doó kulú njií. Mò bó veèn nùàr kulu sòm lom né kèb cén, nùà sâ bó gwaân lom nde né kèb cén ndò.»

⁴⁸ À yeé tueé gi aá mân, à tueé njií mé ma doô ndò, ye bú a: «Bò veèn yeé gi aá wò mé njéh kèn.»

⁴⁹ Bòó mé bó bó naâ gwò sâ bèh yâb yila baá-re lè bòn ndugó beleè ye: «Nùà hèn yuoô he, mé à ye nùàr a: bò veèn seèn gi aá bú mé njéh kèn wa?»

⁵⁰ Yeésò tueé njií cu mé ma doô, ye bú a: «Wò né temé cén yoòr mò kwaá njií, wò yili yuo aá kèn. Nde bá-re.»

8

Bò véh mé né jomo Yeésò

¹ Jomo sâ Yeésò nde bele lè loó kokoô mé loó tètòr ndò, à né ngòr Càṅ teèn tueé, à

né Njàgà Bagaà felè *Lò Càṅ se. Bó bò mbòn seèn yulá cùòb fà lé naâ kóó.

² Bò véh déi lé naâ bó jomo ndò. Bò déi, à lé naâ bó càṅ yoòr kwogó sòm, à taré sòm bò déi lòu. Lé naâ Marí mé bó yilá né Marí Magdalâ; bò càṅ tándulu téhbeh lé dula yuo kelà naâ lè seèn.

³ Déi lé naâ Sòsánà bò Jâne veèh Cusâ; Cusâ sâ lé naâ nùà kóó te seé mgbè *Heròde. Bò véh kókoó mbaá lé naá cuú jomo bòn teèn ndò, bó né bele mé bò njeré déi beè beè, te bó gam beh bò Yeésò mé njéh.

Kàn felè nùà vú-gèh

(Matíò 13:1-9; Mârk 4:1-9)

⁴ Bò nùàr né lè loó dé kàn mé dé kàn yuoô, bó né ká yoòr Yeésò bilí ndeê. Cìlì nùàr yeé baá doó, à si bó kàn, ye bó a:

⁵ «Nuaré déi lé ndeè naâ ké ñueh bèh gèh vuú. À yeé baá vuú, kèb déi sue le ceér dueè. Bò nùàr né gulè dobó keéh, bò non né gwaré yieé ndò.

⁶ Kèb déi nde sue yila te kèrré taâ. Yeé ba baá, ñema yuo cu. Lòu sam, nòmò lé bèh sâ ná ngwêh.

⁷ Kèb déi nde sue yila lètenè bò ngobó deduanê, ba yuo ndò. Yeé baá kulá, bò ngobó hèllè lané wula sòm bó.

⁸ Kèb déi nde sue yila dé seèn bèh tàbè bagaà, ba yuoô, kula, wa tàb ngún.» À yeé tueé gi aá ménâ, à logò njií ké ter ye bó a: «Nuaá né mé tie dé ngweê, bú a, ngwé nyégé ngòr hèn bagasé.»

Yeésò ngòr te kàne si keéh né dé kei?

(Matíò 13:10-17; Mârk 4:10-12)

⁹ Bò mbòn seèn bie bú kwòm kàn sâ ndò.

¹⁰ À ye bó a: «Dé bìi, ngòr felè *Lò Càṅ mé Càṅ lo naâ lòu leér kwaá doô, Càṅ né bí ceér feh te bí ngweé komo. Dé bò déi, kò bó si keéh bó lè kàne, te bó ke den dé keè, bó ñéné cú; te bó fela den dé felâ, bó ngwé kó cú ndò.»

Kàn nùà vú-gèh seè

(Matíò 13:18-23; Mârk 4:13-20)

¹¹ Yeésò ye bó a: «Kàn sâ né mân: Gèh yaàb né ngòr Càṅ.

12 Gèh mé lé naâ lè kpon ceér-e sue le doô né bòó mé né ngòr Càn ngweé, *Sátàn waà, luaga sòm cu bó lè; te bó temé teèn kwá nji cú, te bó yili yùò cú ndò.

13 Bòó mé né te kèrré taâ doô, né bòó mé né ngòr Càn ngweé, bó gwaán nyegé mé vógó-temé mene. Njèh cén, jogob lè bòn yí ngwéh, bó gwaán lom né cuúr cén mbaá. Mò gèr baá bó kema, bó cuaré yuo cu.

14 Bòó mé né lètenè bò ngobó deduanè sue yilá doô né bòó mé né ngòr Càn ngweé, njèh cén, bó né mé *wón nyamé le, bó né ngulù wón fón, bó gwaán seér né wón yieé. Sé yeé baá môn, bò njèh hèllè karé wula sòm njií ngòr Càn lè bòn ndò, tàb le kò.

15 Bòó mé né dé bòn bèh tàbè bagaà sue yilá, né bòó mé né ngòr Càn ngweé, bó né mé temé cén sie huóm, bó né yoló, tàb né teèn yuo.»

Kàn déi mé lâm (*Matîô 4:21-25*)

16 Yeésò ye bó a: «Bó lâm mògò bèh, ye te bó kibí kwaá ka sò mé ka ndagá. Bó lâm mògò seér né te bó tuú njií yí te sùgo, bò nùàr yilá gwò, bó ñene njolo mé njéh.

17 Mè tueé bí, bò njií mé né bèh cibi dóón nde gi né cie ñené le; bò dé bèh lèrrèb ñené yuo kela gi bèsónè ndò.

18 «Sâ mò bí baá ngòr Càn ngweé, bí ngwé nyégé bagasé. Bí kóo ye, nuaré déi nde gi né mé njéh lè deí, bó haá sagá cu bú déi teèn. Nuaré déi dé seèn mé njéh lè sam nde ngweéh; né mene dé maàn mé à né munó ye nyí né mé njéh dóón, bó nde né bú lè horó sòm.»

Mei Yeésò mé bò òm Yeésò (*Matîô 12:46-50; Mârk 3:31-35*)

19 Mei Yeésò mé bò òm Yeésò lé naâ yoòr Yeésò ndeé, bó wa, sâ bò nùàr yuú tena baá toò, bó ceér kwà ngweéh.

20 Bò nùàr tueé kéh ye Yeésò a: «Mei yeé bó bò òm yeé né wò yí cie ke den.»

21 Yeésò ye bó a: «Mei mò mé bò òm mò né seér bòó mé né ngòr Càn ngweé, mé né ménâ bòó ndò.»

Fu tarê pam huné

(*Matîô 8:23-27; Mârk 4:35-41*)

22 Cieé déi Yeésò bó bò mbòn seèn nde yila lè kòme, à ye bó a: «Béh nde tub kèb yágà.» Bó yuo gò ndò.

23 Bó né ka ndeé, bó wa beré déi, lóm sie bú. Tètèi sam, fu baá kobó taré, né nòmò lè kòme pieém njií den, kòm baá yuú. Yeé nde aá jím,

24 bó ngoró nde yí kwarè seèn, bó nyimé bú, ye bú a: «Dé koô, dé koô, béh nde aá kum le!» À nyimé yuoô, à pam fu bò nòmò; bó huné, pón die dùà.

25 À ye bò mbòn a: «Ndèm bi baá he wa?» Veéh kwaá njií bó be yoòr ndò, hiím yogó bó dé tueé. Bó yila lètenè bòn tueé kuú ye: «Nùà hèn né neí? Kè kú: né mene fu, né mene nòmò, bó né sòn seèn ngweé!»

Nuaré déi mé càn tándulu yoòr taré *sòm*

(*Matîô 8:28-34; Mârk 5:1-20*)

26 Bó sela yuo kela te tàbè bò Jerasènè, sâ Galilè né kèb kàn.

27 Yeésò suaga die doó. À yeé ke, nùà ló déi baá ká yoòr seèn ndeé. Nùà hèllè yoòr né mé tándulu. Dàb baá teèn mé à né luñturu mbaá yon go, à gwò cèr ngwéh, à cer yeé ké mäsou.

28 À yeé nde ñene njií Yeésò mân, à si kèñ, à komo die nde doó ka seèn, à tueé njií ké ter, ye bú a: «Yeésò Nùà Càn terrèb, bélé né lè keé-re wa? Kúkùr yeé, té mè gèr fèh.»

29 Sâ Yeésò la baá càn yí lè seèn paám, ye te à yuo kelà lè seèn. Lòu sam, cu dóón tándulu né yeé nùà hèllè seé weh. Mò baá bú seé weh, kò bó kaga bú be mé yuú lòn, bó colo kwaá bú lè fògò; mé njéh mene à né yeé bò yuú hèllè tené sòm, bò tándulu lu njií bú ya dueé.

30 Yeésò yeé pam gi aá tándulu, ye nùàr hèllè a: «Yilí yeé né neí wa?» Ye Yeésò a: «Yilí mò né: Bilí bó.» À yilá kwaá né yilí seèn ménâ felè bò càn tándulu ngún mé bilí den né lè seèn doó.

31 Bò càn hèllè bòn Yeésò ndò, ye bú a: «Té béh ké te lege ngobè kùm nji.»

32 Cu sâ bòn ñguiân né yab ké cueè tòr yieé den; bó né teèn ñgún. Bò tándulu hèllè bòn Yeésò te bó nde yila den seér ké lè bò ñguiân. Yeésò gwaán ndo.

33 Bó durá yuo kela baá-re lè nùà hèllè, bó nde yila nde lè bò ñguiân. Bò ñguiân kem ñar suagà ké cueè, bó sue yila nde ké te tube, bó kum le dùà.

34 Bò tèn ñguiân yeé nde ñene ñjii mân, bó fón doò ndo, bó nde bò nùàr ké lo mé kè kèbè mene tueé wellê.

35 Bò nùàr yeé ñgweé aá ménâ, bó bilí nde teèn, ye te bó nde ñjii mé la naâ bóó sâ ñené ndo. Bó wa, sâ nuaá mé bò càñ la kem yuoó naâ lè seèn doò né ké ka Yeésò mé cògò yoòr den den. À taré yuo aá kèn. Veéh bóó bó ñjèh.

36 Ñjii mé la kelà naâ yoòr nùà hèllè te à nde ye taré, bóó mé la naâ ñené doón tueé nyegé cu bò mbeí.

37 Yeé baá ménâ, bò nùàr te tàbè bò Jeraséné doón, veéh bóó bó ñjèh, bó ye Yeésò a: «Kúkùr yeè, yùò lè tàbè beèh yuoò.» Yeésò ñaá yila cu kòm ndo. À yeé baá mé gò,

38 nùà mé bò tándulu naâ bú lè doò bòn bú, te bó bú nde. Yeésò berón, ye bú a:

39 «Ndé dèn sér á ké lo yeè, wò tueé bele bò nùàr ñjii mé Càñ la naâ felè yeé bóó doón.» Nùà doò yuo baá-re doó sâ ndo. Ñjii mé Yeésò naâ felè seèn bóó keéh doón, à né loó mé ñjèh beè yon sie, à né bò nùàr saán gò.

Nuna Jàrùs bó ma mé lé naâ cògò Yeésò kema

(Matíô 9:18-26; Mârk 5:21-43)

40 Yeésò yuo cuù kèb yágà, à cu cuù, sâ cilli nùàr né bú kela den. À yeé waà baá, bó vra bú.

41 Nùà koô *gwà sóu déi waà ndo; yilí seèn né Jàrùs. À cemmé nde ka Yeésò, à bòn bú, ye te à nde ké lo nyí.

42 Sâ huaán gi lom né ka bú cén sâ, né dé vèh, à baá mé nyèmà yulà cùòb fà, à nde aá kuú dolé. Yeésò yuo gò ndo. À né ndeé, bò nùàr né bú baré ñeí.

43 Sâ ma déi né doó sâ teèn; baá nyèmà yulà cùòb fà húóm né bú yoòr yuo den. Nuaá mé né beén sâ lo komo teèn sam.

44 Yeé baá mân, à ñgoró nde yí jomo Yeésò, à kema weh sòn cògò seèn. À yeé baá kema, húóm tené bú yoòr ndo.

45 Yeésò bie ñjii ye bò nùàr a: «Nei mè kema né kóó?» Nùà kàn ye nyí sam. Pièr ye bú a: «Dé koô, bò nùàr fañ sela baá, bó baré né wò lòu.»

46 Yeésò ye bú a: «Nùà sâ mè kema naâ mé be. Terrebe mò kèb déi naâ yoòr mò yuo.»

47 Ma doò yeé ko aá ye, nyí lèr kòmò ndé cú, à ndelé ndeé ká toò Yeésò ndo, à die nde ka seèn, à se bú kwòm mé à la kemá naâ bú mé ñjèh, à bú se gi toò bò nùàr doó sâ, à tueé cu bú gèh dé mé beén seèn la naâ gií ndo.

48 Yeésò ye bú a: «Huaán mò, wò né lom temé cén yoòr mò kwaá ñjii, wò taré yuo aá kèn. Ndé bá-re.»

49 Yeésò née seèn mé ma doò tueé den, tóm waà ndo, ye Jàrùs a: «Ñuna yeé kuú aá ma. Té yeè Nùà fèh-ñjèh mbaá kì kú cú.»

50 Yeésò yeé ñgweé aá ménâ, ye Jàrùs a: «Té vèh, kwá ñjii lòm ndèm mé mè; ñuna yeè nde né taré.»

51 Bó yeé wa baá ké lo Jàrùs, Yeésò yíin bò nùàr doón gwò yilá, gi cegé bó bò Pièr, mé Jàn bò Jâk, mé bò tele bò meí huaán.

52 Sâ bò nùàr baá huaán yueé, bó né mbà genné den. Yeésò deèn ndo, ye bò nùàr a: «Bí té yúé. Huaán ñjeré déi kú ñgwéh, à cer né lóm.»

53 Te bò nùàr yeé nde ñgweé ñjii ménâ, bó kem sue bú yoòr mé séb. Sâ bó ko gi aá ye huaán doò kuú aá kèn.

54 Yeésò ko lom né dé seèn huaán be ter sie ñjii, à né bú yilá, ye bú a: «Huaán mò, wùò ter!»

55 Huaán doò nyimé yuo ndo, à yila cu hueè, à komo wuo ter. Yeésò ye: bó fón há bú yáb.

56 Geí lo tele bò meí mbaá. Yeésò luòm bó ndo, ye bó a: «Bò ñjii mé naâ kelá hèn, Càñ a bó bí tueé nuaré déi.»

9

Bò yulà cùòb fà bò ké cie temá ñjii (Matíô 10:5-15; Mârk 6:7-13)

¹ Cieé déi Yeésò lé naâ bò mbòn yulà cùòb fà yilá bilí, à jege haá bó terreb, te bó kwogò som bele bò nùàr càṅ tándulu yoòr, te bó taré som bele bò beên bò ndò.

² Ye bó a: «Bí ndé *Lò Càṅ se, bí né bò nùàr taré som bele.

³ Bí té njeré déi beè wèh siè: né mene cùgò mé ba, né mene yáb, né mene kàgàlòn, bí té beè wèh siè. Nùà kàn a, té cògò suù fà wèh siè ndò.

⁴ Bèh doón mɔ bí wa, bó feh bí bèh cèrrè, bí dèn lòm gwò sâ, bí té beré déi ndé sèr. Mɔ bí cer wulu baá, bí yuo.

⁵ Mɔ bí wa beré déi, bò nùàr bí wèh ṅgwéh, bí yuò kwá ló bó doón. Mɔ bí baá lo sâ yuo, bí kàrè sòm gí fufú loó sâ gulè biì karè, te duòòm bó toò tueé kwaâ.»

⁶ Bó yuo gò ndò, bó nde bele lè lo mé lo, bó né Njàgà Bagaà se yon, bó né bò beên bò bèh doón taré som bele ndò.

**Heròde baá seé cer
(Matíò 14:1-12; Mârk 6:14-29)*

⁷ Sâ njií mé né kelá doón, mgbè Heròde lé naá gù ṅweé, né bú seé weh. Lòu sam, bò nuaré déi lé naâ tueé ye: né Jân Bàptís dòu komo yuo cuù né kóó.

⁸ Bò déi ye, né *Elí kar waà né kóó; bò déi ye: né *sòn-Càṅ déi lètenè bò léi jògò bò dòu komo yuo kelà né kóó.

⁹ Heròde dé seèn ye: «Dé Jân, ṅgwééh mè lé naâ bú feh tená som mà. Dé mé njàgà seèn né ṅgulí hèn né cu nei?» À yila baá-re ceér foón, ye kò nyí ṅene baá Yeésò ndò.

*Bò nùàr kám tìn koò
(Matíò 14:13-21; Mârk 6:30-44; Jân 6:1-14)*

¹⁰ Bò mbòn tebê Yeésò cu cuù ndò, bó tueé bú njií mé bó lé boó keéh naâ doón. À yeé ṅweé gi aá, à weh bó lélán boòn, bó bó nde lè loó déi, yilí loó sâ né Becaída.

¹¹ Bò nùàr yeé ṅweé aá ménâ, bó kem bele bó jomo. Bó yeé waà baá, Yeésò sie nyegé bó, à duòóm bó Lò Càṅ seè. À taré som bele cu bò beên bò ndò.

¹² Lou yeé yuòm aá, bò mbòn yulà cùòb fà doò ṅgoró nde kwarè seèn, bó ye bú a:

«Bèh hèn né ká jomo kela. Wò sé la kwa lo bò nùàr cu cu jomo bèh cèrrè lelò foón beleè, te bó foón yieé keéh yáb teèn.»

¹³ Yeésò ye bó a: «Bí há bó yáb kóó.» Bó ye bú a: «Béh beè né cegé mé breêd tìn, mé ṅò fà té fá. Wò ye te béh nde dà m nùàr hèn doón yáb lòu ṅe haá wa?»

¹⁴ Sâ lètenè bò nùàr sâ doón, bò siíb lé naâ njèh kám tìn. À ye bò mbòn a: «Bí júée bó a: bó dèn ndé gí doó, bó dèn bèlè yulà títìn, yulà títìn ma.»

¹⁵ Bò mbòn tueé njií bó ndò, bó den bele baá-re méménâ.

¹⁶ Yeésò weh breêd tìn mé ṅò fà doò, à ke njií njolo ké te vulúu, à dua Càṅ teèn, à kolé haá njií mé bò mbòn, te bó geé haá mé cili nùàr.

¹⁷ Doón bó yieé fulu gi, ndilí le. Bó nuaán, yuú cu sogó yulà cùòb fà.

*Ngòr Piêr felè Yeésò
(Matíò 16:13-19; Mârk 8:27-31)*

¹⁸ Cieé déi Yeésò lé naâ ké bèh ndón-ndòn Càṅ dua; à lé naâ mé bò mbòn jomo. À bie njií ye bó a: «Bò nùàr ye, mè né nei wa?»

¹⁹ Bó ye bú a: «Bò déi ye wò né Jân Bàptís; bó déi ye wò né *Elí, bò déi ye né *sòn-Càṅ léi jògò déi komo yuo cuù né dòu kóó.»

²⁰ Ye bó a: «Á bí nɔ; bí ye mè né nei wa?» Piêr ye bú a: «Wò né *Nùà Còṅ mé naâ beè Càṅ.»

²¹ Yeé baá môn, Yeésò luòm bó ndò, ye bó a: «Càṅ a bó bí tueé nuaré déi.»

²² À den cuù, ye bó a: «Kò *Huaán Nùàr nde dà m bò gèr ṅené laré. Bò kokoò bò loó mé bò *ṅgàṅ sèmè dé kokoò mé bò *njií-sòu doón, nde gi né bú ṅgoón, te bó wula som bú wulà. Lè cieé tagáre à nde cu né lè cio komo yuo ndò.»

*Naàn mé nùàr bele nde né jomo Yeésò
(Matíò 16:20-28; Mârk 8:34-9:1)*

²³ À tueé njií mé bò nùàr doón ndò, ye bó a: «Nuaá mé ye nyí gwaán né jomo mò beleè doón, kò à ṅon feh seèn, cieé

doónj à né touí gèr seèn mbiín weh, à né mè jomo bele, sâ ye.

²⁴ Mè tueé bí: nuaá mé gwaán né yòn seèn mé feh seèn yili som, nde né bú leér loó; nuaá mé né dé seèn cio felè mò ngóón seér, nde né yòn seèn yili som.

²⁵ Njii mé gam nde né nuaá mé né njèh ká lè wónje doónj kwa laré te yòn seèn nyoló le teèn, né kei wa? Ndóg, teèn sam.

²⁶ Mò nuaré déi yaán mè, yaán ngòr mò, sâ lòu mé mè *Huaán Nùàr nde né teèn *sum waâ, mè sum waà nde né lètenè bò cìlì Càn mé terre Tele mò yoòr, lòu sâ mè nde né nùà hèllè yaán som ndo.

²⁷ Mè né tueé ye bí a, mé bí nde doónj kuú gií, sâ bò déi lètenè biì hèn ñene aá *Lò Càn mé njolo.»

*Yeésò bèh yo kweéh seér
(Matíô 17:1-8; Mârk 9:2-8)*

²⁸ Yeésò yeé tueé som aá, boó cu njèh cieé téhbeh, mé téndelé à weh Pièr mé Jân bó Jâk, bó bó ñaá nde ké felè tòr bèh Càn duaà.

²⁹ À yeé baá Càn dua, kuún seèn kweéh seér ndo, bò cògò yoòr seèn doónj ña seér gi bò dé wuwulê, wula ñuerré seér lòu.

³⁰ Bò nuaré déi kar yuo kela toò seèn fà, bó bó né njeré déi tueé den: lé naâ Músi bó *Elí.

³¹ Bó lé *sum yuo kelà naâ lòu. Bó bó tueé den né felè cioò mé à nde né ké Jerusalem kuú, te seé seèn jege doò.

³² Sâ Pièr bó bò mbeí la kuú loóm aá dé boón lóm dé kuú. Bó yeé nde nyimé yuoô mân, bó ñene njii lom aá Yeésò yí te *sùsùm seèn, mé bò nuaré déi fà kwarè.

³³ Bò nùà fà doò yeé nde aá yuo, Pièr ye Yeésò a: «Dé koô, kwá béh den le kò hèn, béh sie pàgà tagár, dé yeé cén, dé Músi cén, dé Elí cén ndo.» Sâ Pièr tueé nderré weh né mbaá.

³⁴ À yeé baá sònò mân tueé den, bègè déi suagà ter, ka sie bó beè. Bò mbònj doò yeé surí le aá teèn ménâ, veéh boó bó njèh.

³⁵ Hueh déi né yí lètenè bègè sâ ngulí den ye: «Hèn né Nuna mò, mè som kwaá né bú, bí ngwé jí sòn seèn.»

³⁶ Hueh doò huné ndo. Bó yeé ke, Yeésò le cu aá mé huún. Bò mbònj huné lo lè boón doónj ménâ; njii mé bó la naâ doónj ñené gií, bó mé nuaré déi cu sâ túé ngwéh.

*Huaán déi mé càñ tándulu yoòr
(Matíô 17:14-18; Mârk 9:14-27)*

³⁷ Cieé ñaga bó suaga cuù. Sâ bò nùàr kókoó mbaá baá yoòr Yeésò ndeê, bó bó kwaré le ndo.

³⁸ Nuaré déi logo njii ké ter yí lètenè bò nùàr, ye Yeésò a: «Kúkùr yeé, Nùà fèh-njèh, huaán gi lom né ka mè cén hèn, kè ní yeé mè bú njolo yoòr teèn;

³⁹ à né mé càñ déi yoòr teèn, mò baá bú ñaâ, à keéñ gò mbembaá, né yeé bú jíli taré dé gècèn, fuú né bú sònò yuo, càñ hèllè né-re bú nu den. Kò huaán njogó gi aá, à yi ye bú.

⁴⁰ Mè la naâ bò mbònj yeé boñ, te bó kwogò som bú, né bó taré yogó.»

⁴¹ Yeésò deèn ndó, ye: «Jue ka bí bò dúagá-tie bò, mé jéré-temé biì sâ! Hèn, béh bí née cu-re heèh wa? Mè bí señ den cu nde né heèh ndo wa? Wèh ndé mé huaán sâ kán.»

⁴² Huaán doò yeé nde aá kwarè Yeésò waá, tándulu hèllè nela si njii cu baá ye-re bú doó mé terre. Yeésò pam kwogò som bú yoòr huaán doò ndo, à taré som bú, à haá njii cu bú mé tele.

⁴³ *Sùsùm Càn sie laré bò nùàr doó doónj, bó né teèn hiím den.

*Ngòr felè cio Yeésò dé mbelèm fà
(Matíô 17:22-23; Mârk 9:30-32)*

Sâ bò njii mé Yeésò lé boó gií naâ doónj née den ka bò nùàr geí loó ye. À tueé njii cu mé bò mbònj seèn, ye bó a:

⁴⁴ «Kènê bí ngwé nyégé bagasé: *Huaán Nùàr nde né beè bò nùàr yilá.»

⁴⁵ Bò mbònj ngwé kó ngwéh, njeré déi lé ndegé yogó naâ bó lòu. Bó mé Yeésò bíé ní ngwéh ndo, veéh lé naâ bó sie yogó.

*Dé koô lètenè bò mbeí
(Matíô 18:1-5; Mârk 9:33-37)*

46 Bò mbòn duóm baá-re lètenè bòn saán kuù, te bó ñene kò nuaá mé né dé koò teèn.

47 Yeésò yeé ñene múnò bòn né ménâ, à weh ñebá kwaá huaán déi ká toò seèn,

48 ye bò mbòn a: «Nuaá mé né huaán hên felè mò sie nyegé, sie nyegé né mè; nuaá mé né mè sie nyegé, sie nyegé né Tele mò mé lé temà naâ mè ndò. Bí kóo ye, lètenè bì nuaá mé né huaán maàn dón, dé koò né seér bú.»

Mò nuaré déi bí bònò ñgwéh, sâ à né jomo bì

(Mârk 9:38-40)

49 Jân deen ndò, ye Yeésò a: «Dé koò, béh la naâ nuaré déi ñené, à lè bòn beèh sam, à né bò tándulu kwógó, à bó kwógó den né mé yilí yeé; béh la naâ bú yín.»

50 Yeésò ye bú a: «Bí té bú yín. Mò nuàr bí bònò ñgwéh, sâ à né jomo bì.»

*Lóó déi lè tàbè *Samarî mé lé naâ Yeésò berón*

51 Sâ cu mé Càñ nde aá Yeésò ké te vulúu weh ñjii, ndeè aá wulú. Yeésò ye kò nyí wa baá ké Jerusalem ndò.

52 À tema keéh baá-re bò tebé bò toò. Bó yuo gò, bó wa lè lóó déi te tàbè Samarî, te bó nyegé kwaá bú bèh teèn.

53 Bò loò bò yeé ñgweé aá ye, bó sâ nde né ké Jerusalem mân, bó bó siè nyégé cú.

54 Bò mbòn seèn Jâk bô Jân yeé ñene aá ménâ, bó ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, kwá béh bie ñjii we suagà ké te vulúu ñgie sòm bó wa?»

55 Yeésò bele seér ndò, nde bó.

56 Bó bó fón gò, bó nde ser lè lóó déi.

Bòó mé gwaán né jomo Yeésò beleè

(Matíò 8:19-22)

57 Bó yeé baá ceér dueè, nuaré déi ndeè ye Yeésò a: «Wò nde mene he, béh nde né kóó.»

58 Yeésò ye bú a: «Hên bò nyam bòn né mé gbàn, bò non mé fulu ndò. Kóo ye, *Huaán Nuàr dé seèn mé bèh cèrre teèn sam.»

59 Jomo sâ, à tueé ñjii mé déi, ye bú a: «Bèlè mè.» Dé sâ ye bú a: «Dé koò, kùkùr yeé, kwá mè ndeè furú sòm tele mò ye.»

60 Yeésò ye bú a: «Kwá ló bò komó nde furú bò mbeí bòn kóó. Ndé dé yeè bò nuàr *Lò Càñ se nyegé.»

61 Déi den cuè ye Yeésò a: «Dé koò, mè nde né jomo yeè bele. Kùkùr yeé, kwá mè nde jògò bie wellê bò nuàr mò ye.»

62 Yeésò ye bú a: «Mè tueé wò, nuaá mé né boór kieé, né njolo jomo ke tená ñjii, dé seèn nuà seè Lò Càñ wulú ñgwéh.»

10

Yeésò mé bò mbòn yulà téhbeh cùòb fà

1 Jomo sâ, Fehtoò beèh balé sòm cu bò mbòn déi yulà téhbeh cùòb fà ndò, à tema keéh bó toò fèfà fèfà, te bó nde te lóó hihiné mé à nde né teèn ndeé ndò.

2 Ye bó a: «Yab bolé lom né ñgún. Njèh cén, bò seè bò mé nde né ká ló kwaá bilí ñjii màgà ñgwéh. Bí bòn nuà njèh bòn, te à tema ñjii bò seè bò teèn, te bó kwa bilí ñjii bú mé njéh ká ló.

3 «Bí nde-re. Mè bí hên yi ñjii né faá bò huaán sòrngañ lètenè bò ñguì nò.

4 Bí té njeré déi beè wèh siè: né mene kàgàlòn, né mene ba, né mene débágá, bí té beè wèh siè. Bí té nuaré déi ceér dueè ñebá bíé gò.

5 Mò bí nde aá gwò nuaré déi yilá, bí jògò júéè bò gwà bò a: Kùsèm, dolé a dèn mé bí ma!

6 Mò nuà bagaà déi né gwò sâ teèn, sâ dolé bì nde né felè seèn den. Mò sam, bí jógó yùò cú mé dolé bì.

7 Mò bí baá gwò sâ, bí dèn lè teèn, bí yíé, bí ñjii dèn bò ñjii mé bó haá né bí dón gwò sâ. Bí kóo ye, nuà seè yieé né mé seè seèn. Bí té gùgwò lób ndé bèlè.

8 «Mò bí wa lè lóó déi, bó né bí teèn sie nyegé, bí yíé lòm ká bò ñjii mé bó né bí haá.

9 Bí táre sòm bèlè bò beèn bò ló sâ tarè, bí júéè bò lóò bò a: Càñ baá mé Mbàm seèn ká kwarè bòn si ndeè ma.

¹⁰ «Mò bí wa lè loó déi, bó bí teèn wèh ñgwéh, bí ndé ké mbartogô, bí júée bò loó bò a:

¹¹ fufú loó bòn sâ ma, bú a, ndé cú mé bó, à té béh gulè mbaá mègè lè. Bí júée bó a: Njèh cén, bó kóo ye, Càṅ baá mé Mbàm seèn kwarè bòn si ndeé ma.

¹² Mè tueé bí, sâ lòu téná-juù, gèr ñene kela nde né loó hèllè mé *Sódòm.»

Bò loó dúágá-tièè déi

(Matíò 11:20-24)

¹³ Yeésò deén baá-re ye: «Wò loó Korasêṅ, wò nde né mèi bò gèr ñené! Becaída wò nde né gèr ñené ndò! Mò gèh fém mé lé bóó naâ lètenè bìi hèn sé bóó naâ ké Tír bò Sídòṅ, mè tueé bí, dàb mé bò nùàr ké sâ sé lo temé kweéh seér gi aá kèn, bó den ka nde doó, bó yíi wè, bó su tou, te feh keéh ye bó kweéh seér aá temé.

¹⁴ Mè tueé bí, lòu ju tenâ, gèr dé bìi taré kela nde né kóó mé dé Tír bò Sídòṅ hèllè.

¹⁵ Déi né cu wò Kapernahûm; wò munó né ye, nyí nde né ké te vulúu ñgulí waá wa? Ndóg, mè tueé wò, bó wò ba njií seér nde né ké ndugo bò càṅ; kwá yeè!»

¹⁶ À den cuù ye bò mbòṅ seèn a: «Mè tueé bí, nuaá mé né sòn bìi ñgweé doṅṅ ñgweé né sòn mò. Nuaá mé né bí ñgòón, ñgòn né mè ndò. Nuaá mé ñgòn mè, ñgòn né Nuaá mé lé temà naâ mè.»

Bèh cuù bò yulà téhbeh cùòb fà bò

¹⁷ Bò tebé bò yulà téhbeh cùòb fà doó cu cuù mé vógó-temé, bó ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, njií mé béh tueé naâ mé yilí yeè doṅṅ, né mene bò tándulu, bó naá giì sòn beèh ñgweé.»

¹⁸ Yeésò ye bó a: «Mè naâ *Sátàn ñené njií, à die suagà naâ ter faá mbàn nò.»

¹⁹ À deén baá-re ndò, ye bó a: «Mè lé naâ bí terreba háá, te bí dobo keéh bò sàb mé tanṭan gulè; bí né Sátàn mé be terreba seèn mene gulè dobo keéh, njeré déi bí bó ndé ñgwéh.

²⁰ Njèh cén, bí té vrà ye bò tándulu ñgweé aá sòn bìi kèn. Yilí bìi mé baá ké te vulúu nyagá den, bí jògò vrà sér cí.»

Vógó-temé Yeésò

(Matíò 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Lòu sâ Yeésò lé naá loóm mé vógó-temé dé gècèn. Lòu sam, Cúcuí Ñagá lé naâ bú yoòr ñgulí. Yeé baá ménâ, à vra Càṅ, ye bú a: «È môn, Tele mò, vulú bò tàbè né gi beè yeè, mè vra baá wò! Lòu sam, njií mé né njolò bò kógòn bò mé bò lo bò cibi mbaá leér den, njua yeè mé wò bó feh keéh seér né mé bò huaán tètòòr mân. È môn, Tele mò! Sâ né njií mé wò gwaán nè.

²² «Mè tueé bí, Tele mò njèh doṅṅ kwaá lo gi né beè mò. Mé njéh mene nuaré déi kó ñgwéh ye: hèn né Huaán; gi cu né ka Tele. Nuaré déi kó ñgwéh ye: hèn né Tele ndò, gi cu né ka Huaán mé bóó mé Huaán né bó Tele feh doô.»

²³ Yeé gi aá, à bele seér, à tueé njií lom mé bò mbòṅ seèn, ye bó a: «Dé bìi, njua bìi wa. Lòu sam, bí ñene né bò njií hèn mé njolo.

²⁴ Mè tueé bí, dàb bò *sòn-Càṅ bò mé bò mgbè kókoó mbaá lo ye te bó ñene faá bí né ñené hèn, ndóg; bó ye te bó ñgweé kwa faá bí né ñgweé hèn, ndóg ndò, doṅṅ lé naá giì bó líim.»

*Kàn felè nùà *Samarí déi*

²⁵ *Njì-sòu déi ndeè Yeésò sòn felá weh, ye bú a: «Nùà fèh-njèh, mè bóó nde né naàn, te mè kwa ye yòṅ dé ndeèr wa?»

²⁶ Yeésò ye bú a: «Bó te sóu nyagá né kei wa? Wò teèn ñgweé yeè naàn wa?»

²⁷ Nùà hèllè ye bú a: «Bó nyagá kwaá né ye: Gwàn jí Càṅ Nùà Dueè mé temé yeè mene, mé càṅ yeè mene, mé terreba yeè mene, mé mùnò yeè mene doṅṅ ma; wò gwaán cu mbeí yeè faá wò gwaán né ñgàṅ yoòr yeè nò.»

²⁸ Yeésò ye bú a: «Môn, wò tueé yíi né teèn. Ndé bó dèn ká méménâ nág, te wò yilí yuo ye.»

²⁹ Nùà hèllè bie nyegé cu, te bò nùàr ye nyí né nùà gècèn, ye bú a: «Nei né cu mbeí mò kóó wa?»

10:12 10:12 Gen. 19:24-28; Mat. 11:24; 10:15 **10:13 10:13** Es. 23:1-18; Ese. 26:1-28:26; Joël 3:4-8; Am. 1:9-10; Zach. 9:2-4 **10:15 10:15** Es. 14:13-15 **10:16 10:16** Mat. 10:40; Mk. 9:37; Lûk 9:48; Jâṅ 13:20 **10:19 10:19** Ps. 91:13 **10:22 10:22** Jâṅ 3:35; 10:15 **10:25 10:25-28** Mat. 22:35-40; Mk. 12:28-34 **10:27 10:27** LéV. 19:18; Deut. 6:5 **10:28 10:28** LéV. 18:5

³⁰ Yeésò deên ndò, ye bú a: «Nuaré déi lé yuoó naâ Jerusalem, à né ké Jerikò suagá ndeé, à wa ceér dueè beré déi, à die yila beè bò yí bò wúlá-feèh déi. Bó huaré gi bú cògò yoòr, bó lobo si lo bú ceér dueè, sâ à nde aá kuú dolé.

³¹ «*Ngàṅ sèmè déi naâ jomo seên ndò, à waà, à né bú yí doó ṅenè njií, à wóṅṅ kela sa.

³² Nùà *Leví déi wa cuù, ṅene njií bú yí doó, wóṅṅ kela cu ménâ ndò.

³³ «Nùà *Samarí déi naâ bèh gò seên, à waà jomo bòṅṅ, à ṅene njií nùà doó yí doó, jere bòó bú njèh,

³⁴ à suaga die doó, à se weh kómó mé mbè seên lè baà, à berré njií bú lè nyer-e, à yaga nyegé, à kaga nyegé gi bú bò nyer sâ dṳṳṅ, à jṳṳṳ kwaá bú ṅgètenè nyaàm, à derré njií bú ké lo, à nde gwòm bèh cèrrè lòu, à ke nyegé bú ndò.

³⁵ Cieé ṅaga, à som kwaá lo nùà gwà kàgàlòṅ déi, lé naâ kám fà, ye bú a: kè nyégé nyí nùà hèn jomo mé njéh. Bò njií mé wò nde cu né felèbò sagá dṳṳṅ, mṳ nyí cuù baá, nyí nde né wò gwòm gií.»

³⁶ Yeésò yeé tueé gi aá, ye nji-sòu doó a: «Beè yeè, lètenè bò nùà tagâr hèn, dé heè né mbeí nuaá mé lé die yila naâ beè bò yí bò doó kṳ wa?»

³⁷ Nji-sòu hèllè ye bú a: «Mbeí seên né dé mé kṳ naâ bú jere doó.» Yeésò ye bú a: «Mé wò mene, ndé ménâ bṳ ndò.»

Yeésò ké lo Márta bṳ Marí

³⁸ Yeésò bó bò mbòṅ né ka ndeé, bó wa lè loó déi; ma déi weh njií bó ké lo seên; yilí ma sâ né Márta.

³⁹ Ma sâ lé naâ mé òm teèn ndò. Yilí òm né Marí. Marí lé dé seên ndeé naâ ké kwarè Fehtoò beèh, à den nde ka seên, bṳ njií mé Yeésò né tueé dṳṳṅ, à né felá den.

⁴⁰ Sâ Márta né ké gwò mé seé yâb feh hihiné kwaré. À ṅar waà ndò, ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, wò yúlá ṅgwéh mé òm mò kwaá lo né mè seé yâb beè mé huún wa? Sâ júée bú a, ndé gàm mè teèn.»

⁴¹ Fehtoò beèh ye bú a: «Márta, Márta, wò dé yeè nyamé le né mé njèh ṅgún bṳ larè.

⁴² Kṳ ye, dé bagaà né cén. Marí dé seên ke som né dé mé huòm kela né kṳ. Nuaré déi ndeé bú beè lùàgà som ndé cú.»

11

Bèh Càṅ duaà

(Matíò 6:9-13; 7:7-11)

¹ Cieé déi Yeésò naâ beré déi, à né Càṅ dua den. À yeé dua som aá, mbòṅ seên déi ye bú a: «Fehtoò beèh, dùà fèh béh Càṅ teèn, dùà fèh béh faá Jâṅ lé dua feéh naâ bṳ mbòṅ seên nṳ.»

² Yeésò ye bó a: «Mṳ bí baá dua, bí júée: Tele beèh, yilí yeè a: dèn beè bṳ nùàr jolosé.

Ndè kṳ yeè ká lètenè beèh dilí kwaá.

³ Wò né béh yâb cieé dṳṳṅ haá.

⁴ Kúlú nji bṳ veèn beèh doó faá béh né dé bṳ mbeí beèh lè beèh kulú som nṳ. Bèh mé veèn né béh taáb dṳṳṅ, té béh teèn njií.»

⁵ Yeésò den cuù ye bó a: «Hèn, den né faá mṳ lètenè bìi nuaré déi kwa kìn lètenè cibí: à wuo ter, à nde ké lo mbeí seên déi, ye bú a: Hùà há nyí yâb teèn; há nyí sér weh tagâr ma.

⁶ Kìn kwa né nyí kṳ; né mbeí nyí cén déi waà né kṳ, à nde né bèh gò. Ké gwò nyí njií mé à nde né sònò yí njií, teèn sam.

⁷ Mṳ mbeí den seér cuù kèb gwò ye bú a: Té nyí kì, nyí colo gi aá hin kèn. Bó bṳ huaán nyí cer gi aá doó, nyí ter wùò ndé cú te nyí haá wò sér. Té nyí kì ma.»

⁸ Yeésò den cuù, ye bó a: «Mṳ à né mene ménâ tueé, sâ à mbeí gàm ndé ṅgwéh wa? Mè tueé bí, à nde né ter wuo, à gam bú. Njèh cén, à ter wùò ndé cú, ye né mbeí nyí, baá seér dé te mbeí bú dùà kì dèn cú. Bṳ njií mé mbeí gwaán keéh né dṳṳṅ, à nde né bú haá gií.

⁹ «Mè tueé bí: Bí dùduaà, bó nde né bí haá; bí féfṳn, bí nde né kwa; bí gṳ hin gṳ, bó nde né bí gulu keéh.

¹⁰ Lòu sam, nuaá mé né dua dṳṳṅ, nde né kwa; nuaá mé né fṳn dṳṳṅ, nde né ṅenè; bó nde né nuaá mé né gṳ dṳṳṅ gulu keéh ndò.

11 «Hên mo nuaré déi lètenè bìi né tele, ñuna dua bú ñgò, à sie haá seér nde né bú sàb wa?

12 Mo sam, à sie haá seér bú tantàn, sâ ñuna dua né bú gei cuaàr wa?

13 Bí, mé jéré-temé bìi mene, bí né bò ñuna bìi bò ñjèh bebagaà haá komo; sé tagá Tele bìi ké te vulúu wa? Bí kóo ye, bòó mé né bú Cúcuí Ñagâ dua doón, à nde né bó haá.»

*Bò nùàr ye Yeésò seé boó né mé terreb *Sátàn*

(Matíô 12:22-30; Mârk 3:20-27)

14 Cieé déi, sâ Yeésò né tándulu yoòr nuaré déi kwógó. Tándulu hèllè lé naâ nùà sâ sòn sie huné. Yeésò yeé kwógó som aá bú, nùà hèllè yila sòn tueê ndo. Geí laré bò nùàr doó doón.

15 Bò déi tueé seér ye: «*Beljebu mgbè bò tándulù haá né bú terreb mân kóó, à bò tándulu kwógó den né mé ñjéh.»

16 Bò déi né bú sòn lòu felá seér, ye bú a: «Jògò bó ke fém cén déi te feh keéh ye wò seé hên boó né mé terreb Càñ.»

17 Yeésò ko gi mùnò boòn ndo, ye bó a: «Né mene lè lò mgbè dé heè, mo bò nùàr né lètenè boòn kerré kuú, lò sâ nde né tób yuo, bó kum le mé gwà mene.

18 Hên mo Sátàn bò ñgàn yoòr seèn lege kuú cu né kóó, sâ lò seèn tób yùò ndé ñgwéh wa? Bí ye: mè bò càñ tándulu lòu kwógó ñgwéh, mgbè boòn mè terreb haá né kóó sé wa?

19 Mo sé né gècên, ye mè tándulu kwógó né mé terreb Sátàn, sâ, dé bò ñuna bìi nò, nèi bó terreb haá yeé kóó, bó kwógó tándulu mé ñjéh wa? Bí kwá bìi ñóón, bò ñuna bìi sie nde né bí nyeén kóó.»

20 À den cuù ye bó a: «Mè bò tándulu kwógó né mé terreb Càñ Dueè. Sâ bí kóó ye: Mbàm Càñ die waà baá ká yoòr bìi kèn.

21 «Mo nùà terrèb déi mom né gwà seèn kóó, à né gi mé bò ñjèh salè beè, ndóg yíh bò ñjèh seèn kè mà ndé ñgwéh.

22 Mo siib déi wa cuù felè seèn, né bú mé terreb yógó, bú sâ nde né bú bò ñjèh taàb mé temé seèn né gi teèn doò ñgaá

weh, à geé som bilí mé ñgúlú seèn mene ndo.»

23 À den cuù ye bó a: «Nuaá mé jomo mò sam, né nùà bònò mò. Nuaá mé mè nùàr teèn bilí gàm ñgwéh, né nùà ñjèllè-nùàr ndo.»

Càñ tándulu mé baá yoòr nùàr cuù cuù (Matíô 12:43-45)

24 «Sâ càñ tándulu déi lé naâ yoòr nuaré déi dula yuo kelá, à nde ké ya dueè; à né bèh cèrrè te hobó ñemâ foón go. Mé ñjéh mene, à bèh cèrrè kwà ñgwéh. Yeé baá ménâ, ye: kènè nyí nde cu nde aá ké lo, lè nuaá mé nyí lé yuoó naâ teèn doò.

25 À wa, sâ ké gwò bó fo gi aá, bó te nyegé gi aá bèh denè gwò ndo.

26 À yeé ñene aá ménâ, à nde yilá foón cu bò càñ déi téhbeh mé né bú jelá yógó; bó bó waà, bó bilí yila nde lè nùà hèllè. Nùà doò die cu péb; beèn seèn taré yógó keéh cu dé jomò.»

Nùà njuaà

27 Yeésò yeé nde aá mân tueé gií, ma déi deèn yí lètenè bò nùàr, logo ñjii ké ter, ye bú a: «Lèi njuaà jógò naâ wò kóó; mbán njuaà koó naâ wò kóó ndo.»

28 Yeésò ye bú a: «Nùà njuaà né seér bòó mé né ñgòr Càñ ñgwéé, mé né ñgòr Càñ jolo ndo.»

Fém beè Yeésò bieè (Matíô 12:38-42)

29 Cu sâ, bò nùàr ko lom né ké kwarè Yeésò bilí ndeè. À yeé ñene aá ménâ, à duóm baá-re tueê ndo, ye bó a: «Bò cafané bò né lom bò jelá-temé bò dé gècên. Ko bó ñene aá fém, te bó ñene ko ye terreb Càñ. Mè tueé bí, bó ñéné ndé cú, faga le aá te fém mé Càñ lo boó naâ yoòr Jonâs doò.

30 Gèh fém mé bò Ninivè bò lo naâ yoòr Jonâs ñéné sâ, bò cafané bò nde cu né ménâ yoòr Huaán Nùàr ñéné ndo.

31 Bí kóó ye, lòu ju tenâ, mgbè dé vèh mé lo deèn naâ ké túno, nde né ter komo wuo, à sie bò cafané bò nyeén. Lòu sam, à lo yuoó naâ tóg ké kundun, bèh mé tàbè

bô vulú né teèn kwaré, à ndeè bèh ngòr kógòn sònò Salomôn ngweê. Sâ, nuaá mé né Salomôn yógó keéh, né gi kwarè bò cafané bò teèn. Mé njéh mene, bó né lòu saán seér.

³² Lòu téná-juù, bò Ninivè bò nde né ter kem wuo, bó sie bò cafané bò nyeén. Lòu sam, bò Ninivè bò lé naâ dé bòn ngòr Jonâs ngweé, bó kweéh seér temé. Sâ nuaá mé né Jonâs yógó keéh, né gi kwarè bò cafané bò teèn ndò. Mé njéh mene, bó temé kwéh sér ngwéh.»

Lâm mé né yoòr nùàr
(*Matíô 5:15; 6:22-23*)

³³ «Bó lâm mógò bèh, ye te bó leér kwaá lòu, wa te bó kibí kwaá ka sòò ndò. Bó lâm mógò seér né te bó tuú njií yí te súgo, te bò nùàr yilà gwò, bò njene njolo mé njéh.

³⁴ Njolo yeè né yoòr yeè faá lâm nò: mò njolo yeè né njéné, gùm yeè doón nde né bèsonè ñagá den. Mò njolo yeè baá nyimé, gùm yeè doón den nde né bèh cibì.

³⁵ Sâ kè keè, wanóón ñagá mé né yoòr yeè doò nde né cibì die.

³⁶ Mò yoòr yeè ñagá né teèn, bèh cibì déi teèn sam, sâ gùm yeè doón né bèh ñagá, ñagá nde né yoòr yeè faá lâm ba den né kóó nò.»

*Yeésò mé bò *Farisiên mé bò *nji-sòu*
(*Matíô 23:1-36; Mârk 12:38-40*)

³⁷ Yeésò yeé tueé gi aá mân, nùà Farisiên déi yilà njií bú ké lo seèn bèh yâb ndò. Wa ké gwò, bó yeé baá yâb yieé,

³⁸ hiím seér nùà Farisiên dé hiím. Lòu sam, Yeésò né yâb yieé, à be faá tabó né tueé nò, yàgà ngwéh.

³⁹ Fehtoò beèh deèn ndò, ye bú a: «Kè kú-re bí bò Farisiên kán: bí bò ngàb mé bò sòò biì doón yaga seér né kèb cieè, kèb lè tena le môn, te bí teèn kurú kwaá yíb mé jéré-temé.

⁴⁰ Bò kùlù bò faá bí nò sam! Bí ye Càñ nuaá mé bó naâ kèb cieè, à kèb lè kóó bó ná ngwéh wa?

⁴¹ Mò bí ye te huòm, bí nyàmè sér kèb lè biì. Njií mé né lè ngàb biì doón, bí há

bò saám bò teèn. Mò bí né ménâ bóó, sâ njéh doón nde gi né beè biì ñagásé.

⁴² «Bí bò Farisiên, bí nde né gèr njéné! Bí kò lom né Càñ mbe haâ; mò njéh baá yulà, bí né gi bú cécéné haá nyegé: bò sibi mé bò san mé bò nyure hihiné. Bí haá gi né bú mbe ménâ dág. Njéh cén, bí bò *sòu dé kokoò jòlò kó ngwéh; wanóón bí sé la né ju mé gècèn mene tená kóó, bí sé la né Càñ mé temé cén gwaán, te bí nde ye bú mbe haá.

⁴³ «Bí bò Farisiên, bí nde né gèr njéné! Lè *gwà sòu, bí gwaán lom né bèh dené dé kokoò. Né mene ké tan mé ké mbartógò, bí ye kò bò nùàr gibì bié bèlè bí lòu.

⁴⁴ Bí nde né gèr njéné! Bí den né faá sà nò; bò nùàr né teèn mbaá gólé kelá, bó njéné kó ngwéh.»

⁴⁵ Nuaré déi deèn yí lètenè bò *nji-sòu ndò, ye bú a: «Nùà fèh-njéh, gèh dé mé wò né tueé hèn, wò seb bilí né mé béh mene.»

⁴⁶ Yeésò ye bú a: «Mé bí mene, bí nde né gèr njéné, bí bò nji-sòu. Bí né seé tarê felè bò nùàr mbiín kwaá, bí be teèn yí ngwéh. Né mene nyògò beè cén, bí teèn cór nji bèh te gam bó.

⁴⁷ «Bí njene nde né gèr fi! Dàm bò *sòn-Càñ bò ngíb, bò tele biì lo wula gií naâ kóó. Bí ké toò bóó nde den né mé seé bò tele biì, bí né sà bò sòn-Càñ bò meé nyegé,

⁴⁸ bí mé njéh feh keéh né ye, bí bò tele biì né mé seé cèn, wa bó lo dé bòn wulá naâ dé wulá, bí mé dé biì sà ma.

⁴⁹ Né dé cí mé Càñ lo naá gií mé kógòn seèn tueé, ye nyí nde né bò sòn-Càñ bò mé bò mbòn tebê ké yoòr bòn temá njií, bó nde né bò déi bunó, bó wula bò déi lòu.

⁵⁰ Bò sòn-Càñ bò mé bó lé naá gií wulá sâ wón duóm nê lòu, tóg nde wa mé nàm hèn doón, húóm bòn nde gi né bò cafané bò bieé.

⁵¹ Duóm nde né mé húóm Ábèl, nde wa mé húóm Jakarí. Bó lo bú dé seèn wula lòò naâ lètenè caá gwà Càñ, sâ mò né yí toò, kò ká jomo mân. Mè né tueé ye

bí a, húóm bòn dón̄ nde gi né bò cafanê bò bieé.

⁵² «Bí bò n̄j̄-sòu, bí nde né gèr ñené! Lòu sam, huaán k̄í mé komo yeé gwà kógòn, bí lé naâ sòm weh. Bí mé feh bìi gwò yílá ñgwéh; bòn mé gwaán né yílá, bí né bó toò yíin tená ndo.»

⁵³ Jomo s̄a Yeésò yuo ndo. À yeé yuo aá, temé fulu ñaâ bò n̄j̄-sòu mé bò Farisiên lè. Bó ducóm baá-re bú bò ñjèh mé yúlá-temé mene bieé baâ,

⁵⁴ te bó fón̄ keéh bú sòn teèn, bó sie bú mé ñjèh.

12

Dèn làn̄ mé bò leba bò (Matíò 10:26-27)

¹ S̄a cìlì nùàr mgbón̄ né cu s̄a doó ñab den. Yeésò yeé ñene aá ménâ, à jògò tueé ñj̄i lógò mé bò mbòn̄ seèn, ye bò a: «Bí bòn̄ feh bìi mé kulu bò *Farisiên; mè jue né leba bòn̄ doò. Bó ñgòr dón̄ tueé gi né mé sòn fèfà.

² Mè tueé bí, bò ñjèh lèrrèb dón̄ nde gi né cie ñené yuo; bò ñjèh dé nènâb ñené yuo kela gi bèsón̄ ménâ ndo.

³ Ñj̄i mé bí né bèh cibì tueé dón̄ nde né bèh ñagâ ñgulí den. Bí yila mene gwò, bí ferá mene hin, bí né ké mí namé den, mé ñjèh mene bó nde né ké felè gwà ñaá, bó yie den teèn, bò nùàr ñgweé laré dón̄.

Nuaá mé bí nde né veéh (Matíò 10:28-31)

⁴ «Dé bìi, bí bò mbeí mò, mè né bí tueé: bí té bò wúlá-nùàr bò vèh. Bó wula lom né lélán̄ ñgàn̄ yòòr, s̄a gi aá, bó mé terreb déi toò sam cuú.

⁵ Mè tueé bí, nuaá mé bí nde né veéh né sér Càn̄. À dé seèn né mé terreb nùàr wulâ, à si ñj̄i tuar te we tarê. Mè tueé bí: bí vèh sér bú.

⁶ «Hèn faá tásuagár doò, m̄o bó domó laáb mene bó t̄in, bó go sòm kóbò fà, nde né nùàr yulá wa? Mé ñjèh mene, Càn̄ njolo mé cén déi lètenè bòn̄ cì bèh,

⁷ sé tagá bí wa? Mè tueé bí, né mene bò yúlí feèh bìi dón̄ né gi njolò seèn. Bí té

mbaá vèh kú; kela né bí te mbeí yuúí mé dàm bò tásuagár hèllè.»

Yeésò gwaán mé Yeésò ñgòón (Matíò 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ «Mè tueé bí, nuaá mé né mè cie toò bò nùàr gwaán ñj̄i dón̄, lòu s̄a *Huaán Nùàr nde né bú toò bò cìlì Càn̄ gwaán weh ndo, ye né nùàr nyí.

⁹ Nuaá mé né mè toò bò nùàr ñgòón dón̄, mè nde né bú toò bò cìlì Càn̄ ménâ ñgòón ndo.

¹⁰ «Nuaá mé né Huaán Nùàr jueé, bó nde né veèn seèn doó kulú ñj̄i. Nuaá mé dé seèn jue seér né Cúcuí Ñagâ, bó veèn seèn lè kulú sòm ndé ñgwéh.

¹¹ «Bí kóo ye: bò nùàr nde né bí sie, bó jògò ñj̄i bí ké *gwà sòu bèh juú, bó nde né bí ké toò bò kokoò bò dé lòò ménâ mgbómé ñj̄i ndo. Lòu s̄a ñj̄i mé bí nde né sònò tueé, bí té nyàmè.

¹² Lòu s̄a Cúcuí Ñagâ bí ñgòr sònò tueé kwaá nde né kóó.»

Dene yánè nùà lieé déi

¹³ Nuaré déi lé naâ yí lètenè bò nùàr teèn, ye Yeésò a: «Nùà fèh-ñjèh, tele beèh lé naâ béh ñgúlú kuú kwaá lòó. Júé bei mò a, gè há mè dé mò ma.»

¹⁴ Yeésò ye bú a: «Nùàr mò, kei mé yíi keéh né mè teèn kóó wa? Mè ndeè naâ bèh ju bìi tenâ, mé ñgúlú bìi geè wa?»

¹⁵ Jomo s̄a à ye bò nùàr a: «Bí bòn̄ feh bìi mé temé te ñgúlú jògò kwaâ. Nùàr a, kwà gí méné ñjèh dón̄, ndóg, à yòn̄ teèn kwà kèh ndé ñgwéh.»

¹⁶ À si baá-re bó kàn déi ndo, ye bó a: «Nùà lieé déi lé naâ mé ñueèh teèn, yab lé naâ teèn yuo dé gècèn.

¹⁷ À ducóm baá-re mé huún seèn munò ye: Hèn bèh teèn sam; nyí yab hèn dón̄ kwaá gi nde né he wa?

¹⁸ À den cu kaà mé be seèn ye: Nyí ko baá kèn: nyí nde né bò mbán̄ nyí dón̄ ñjèrè sòm gií, nyí sie hamé seér bó lòu, te nyí bilí kwaá gi bò yab mé bò ñjèh nyí dón̄ teèn.

¹⁹ Jomo s̄a nyí tueé nde aá ye yo nyí a: wò yab ñgún bilí kwa baá kèn, baá dé

nyemà ngûn ndo; dù bá duù, yíé bá dé yieê, wò ñueé lom dé ñueê; dòbò nji bá tàbè mbaá.

²⁰ À yeé tueé gi aá mé huún seèn mân, Càṅ ye bú a: Nùà kùlù faá wò ño! Wò kó ngwéh ye lan cibítenè wò nde né kuú wa? Sâ, neì bò ñjèh yeè hèllè yieé nde né kóó wa?»

²¹ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè tueé bí, sâ nuaá mé ngùlù bilí kwaá lom né dé seèn, à dé Càṅ bilí ngwéh doón, nde né bú faá nùà kùlù hèllè ño boó.»

*Ndèm mé Càṅ kwaá
(Matíô 6:25-34)*

²² À den cuù ye bò mbòṅ seèn a: «Mè tueé bí, mo né mân, bí té mé yáb nyàmè lè, ye te bí koó feh biì. Bí té mé cògò nyàmè lè, ye te bí su kwaá yoòr ndo.

²³ Kela né yòṅ nùàr mé yáb; gùm nùàr huom kela né kóó mé cògò ndo.

²⁴ Bí jògò kè nji ke bò non ye; bó yab dòbò bèh, bó kwá bèh, bó mé be yolò sam, bó mé mbáṅ sam ndo. Mé ñjèh mene, Càṅ né gi bó koó laré; sé tagá bí wa? Ngweéh kela né bí mé non mà.»

²⁵ À den cuù ye bó a: «Bí né mene nyamé, lètenè biì doón, neì cieé déi felè bò cieé seèn sagá komo nde né kóó wa?

²⁶ Mo ñjèh dé maàn hèn né bí yògò, sâ bí dé jomò mbaá nyamé den né dé kei wa?

²⁷ Bí kè wèh yoòr bò mvue nyurè mé né ké ñueh baá: bó seé témá bèh, bó cògò cóló kó bèh ndo. Mé ñjèh mene, mè tueé bí, mgbè Salomón mé be ngùlù seèn mene doón lé gèh nòmò cògò faá bò mvue ño sù kwà ná ngwêh.

²⁸ Mo Càṅ né nyure mbaá yàgà ménâ nyegé huóm, à cògò mé bí há kélá ndé ngwéh wa? Ngweéh bò nyure ké ya den weh né dé laàn, kwéh bó nde né saá som wa? Temé kuú né bí lòu, mè tueé bí.

²⁹ «Sâ bí té mé yáb bò mbè mbaá nyàmè fón lè, bí té seé cer.

³⁰ Dé sâ né seé bò wòṅ bò; bó né gi ménâ nyamé foon. Bí né dé biì mé Tele teèn; bò nji mé saám né bí doón, à né gi kóó.

³¹ Bí yúé fón sér *Lò Càṅ, Càṅ nde né bí bò ñjèh dé jomò teèn haá keéh.»

*Ngúlú dé ké te vulúu
(Matíô 6:19-21)*

³² Yeésò den cuù, ye bó a: «Bí té vèh, bí mene màgà ngwéh, bí né bò mbieè mò. Lò Càṅ né dé biì; Tele biì Càṅ haá né bí kóó, ye nyí gwaán né ménâ.

³³ Sâ bí gò sòm bò ñjèh biì, bí geé haá nji bò saám bò kàgàlòṅ sâ. Bí fón sér ngúlú mé nde né ter le, bí né ké te vulúu bilí nji. Dé sâ gi ndé cú, yíb ñúób ndé cú, sueé yíé ndé cú ndo.

³⁴ Bí kóó ye, temé nùàr né gi bèh mé ngùlù seèn né teèn.»

Dene làn

³⁵ «Bí dèn dene bò siib; bí góló nyégé cògò bagasé, bí mòngò siè lâm beè.

³⁶ Bí dèn làn faá bò seé bò mé né tele seé boòn kela den ño. Te tele seé boòn cuù bèh kùrmò fù, à gò hin, bó gulu keéh bú wúwágá.

³⁷ Bò seé bò mé tele boòn nde né bó ménâ kwa doón, nde gi né samé. Mè né tueé ye bí a, mo à cu cuù baá, à nde né cògò goló nyegé, à feh bó bèh denè kwarè yâb, à bó yáb jògò haá seér kóó.

³⁸ À cu cuù mene logòtenè, né mene toò cieé, bòó mé né lóm goó doón nde gi né njua beè seèn kwa.

³⁹ Bí kóó ye, mo nùà gwà sé né kóó ye lòu sâ yíb nde né nyí yilá, à sé naâ làn den, à mom ñaga gwà seèn, te yíb gwò yilá cú.

⁴⁰ Sâ bí dèn dèn làn ménâ, wanóṅ Huaán Nùàr kar waà nde né lòu mé bí cí múnò ngwéh.»

*Nùà seé dé bagaà mé dé veèn
(Matíô 24:45-51)*

⁴¹ Pièr ye bú a: «Fehtoò beèh, wò kàn hèn si nji lom né mé béh wa, né mé bò nùàr doón wa?»

⁴² Fehtoò beèh ye bú a: «Kwá mè tueé bí felè nùà kògòn mé né seé tele seé seèn mé temé cén boó. Né nuaá mé tele nde né bò seé bò doón haá kwaá beè seèn, te à geé haá bó yáb, à geé faá né tueé ño.

⁴³ Mo tele seé seèn waà, à né seé seèn te ceér-e ménâ boó, à nde né beè teleè samé.

44 Mè né tueé ye bí a, tele beè seèn haá lo bilí nde né mé bò njèh seèn mene doón.

45 «Á, mo nùà seê cén sâ den seér cuú né mé feh seèn, ye: Tele seê nyî wágá cú ndé ngwêh, à né seér bò seê bò lobo, né mene bò dé sisiîb, né mene bò dé vévêh, à né bó lobo, à né yáb yieé ndabé, à né ñeé sela;

46 mo à né méménâ boó, ngweéh sâ tele seê seèn nde né lòu kaár waá, à weh bú seé wa? À nde né bú kwogó som, te bó bò dúágá-tie bò den mé gèh nûr cên.

47 «Nùà seê mé né gi njií mé tele gwaán nê koó, à ménâ bó ngwéh, à bú bò njèh seèn nyégé ngwéh doón, nùà sâ nde né mé nûr beè teleè ñené kuú.

48 Njií mé tele seê gwaán nê, mo nùà kó ngwéh lòu, à né mene veên boó, sâ dé seèn bó bú kókoó lòbò ndé ngwéh. Bí kó ye, nuaá mé bó lé naâ bú njèh ngún haá, bó beè seèn bie weh cu nde né ngún ménâ ndo; bó ngún bie weh kela nde né beè nuaá mé bó lé naâ ngún haá.»

Yeésò yie kèrré

(Matíô 10:34-36)

49 Yeésò ye bó a: «Mè ká doó beè waá né mé we. Mè né gwaán ye sé la baá ñgie.

50 Mè nde né nòmò Càñ weh ndo. Baá lom mè dé yieé yieé.

51 Bí té mùnò ye mè ká te wónje ndeé né bò nùà dolê haá. Mè tueé bí, mè ká lètenè bìi nde seêr né bèh kèrré sií.

52 Mo bò nùà né gwò tín, kèné bò tagár bò déi nde né bò fà bò bunó; bò fà bò nde né bò tagár bò bunó ndo.

53 Tele nde né huaán bunó; huaán bunó cu tele ndo. Meí nde né huaán dé vèh bunó, huaán bunó cu meí ménâ ndo. Bò makoó bó bò veèh ñuna boón nde né méménâ lètenè boón bunó kuú.»

Ciè Càñ lètenè bò nùà ñené koó

(Matíô 16:2-3)

54 Yeésò tueé njií mé cili nùà ndo, ye bó a: «Mo bí ñene nu baá ter kèb nyiib* yilí komo ñaá, bí ye: nu nde né neé. Ne ka ménâ.

55 Mo bí ñene fu né lòu kobó ñaá, bí ye: lan nde né salé; salé ka ménâ ndo.

56 Jue ka bí bò leba bò! Bí né gi bò njií sâ doón ñené koó; né mene ká doó, né mene ké ter, né gi njolò bìi ñagásé. Seèn boó né naàn mé bò njèh dé nam bìi hên, bí ñené kó ngwéh wa?»

Sòn cên mé nùà bùno deèn *(Matíô 5:25-26)*

57 «Boó né naàn mé bí ceér gècên mé be bìi ñené kó ngwéh wa?

58 Mo bí nuaré déi baá mé ju, à né wò sií, à ju sâ njií né ké toò nùà dueè; mo bí bú go bilí né koó, lègè lòm ceér dueè tég, te bí bú jògò den gií mé sòn cên ye; wanóñ wò nde né ju beè seèn toò bò kokoó bò die, bó sie haá njií wò mé sóji; te sóji nde wò ké gwà cibi yii njií.

59 Mè tueé wò, bó sie kwaá nde né wò beè méménâ, tóg ko bò tomo njèh nùà hèllè yuo kela gií baá kèn, sâ ye.»

13

Temé kweéh seêr, mo sam, cio

1 Cu sâ bò nuaré déi waá ndo, bó ndeé Yeésò njeré déi felè bò Galilé bò bieé. Bó ye bú a: «Cu mé bò Galilé bò lé naâ *sèmè ké toò Càñ ñoób, *Pilátò lé ye ñoób bilí mé bó mene. Bó lé naâ mé bó mene ñoób bilí ndo.»

2 Yeésò ye bó a: «Beè bìi, bí munó né ye gèh gèr mé bò Galilé bò hèllè lé naâ ñené sâ, bó lé veên boó kela naâ koó mé bò mbeí wa?

3 Cí sam; mè tueé bí, mo bí temé bìi kwéh sér ngwéh, bí kuú gi nde né ménâ ndo.

4 Ngweéh gwà tèb Siloê lé naâ ñem, lobo wula lo bò nùà gwò yulà cùòb téndelé wa? Bí munó né ye lètenè bò Jerusalem bò doón, bò sâ bò hèllè lé boó sabé kela naâ koó wa?

5 Môn sam; mè tueé bí, mo bí temé bìi kwéh sér ngwéh, bí nde né ménâ doón kuú gií ndo.»

Kàn tou wá-tàb déi

6 Jomo sâ Yeésò si cu kàn déi, ye bó a: «Nuaré déi lé naâ tou* déi ké ñueh dobo

kwaá. À né ké teèn ndeé, ye te nyí kwa tàb teèn, à njeré déi teèn kwà ngwéh.

⁷ Loù sâ, ye nùà seê seèn a: Baá nyèmà tagár, nyí né felè tou hên mbaá yagá kuú, tàb teèn sam. Kòmò sì nji bú doó, à né bèh dé loù yiín kwaá den.

⁸ Nùà seê doó ye bú a: Tele mò, kwá ló cú yeé bú nyèmà hên ménâ; mè nde né ké kaà kweé yon, mè su yelle teèn.

⁹ Merré déi nyèmà kwéh à nde né tàb waá. Mò sam, te béh komo som ye bú.»

Ma déi loù sòu taré sòòm

¹⁰ Loù sòu déi sâ Yeésò né bò nùàr njèh ké *gwà sòu feh den.

¹¹ Ma déi lé naâ gwò sâ teèn, à né mé tándulu yoòr; baá nyèmà yulà cùòb téndelé, càṅ doó né bú ngògò beè sie guú kwaá den. À boó mene naàn, à ter njéba dilí kó ngwéh.

¹² Yeésò yeé ḡene aá bú, à yilá nji bú, ye bú a: «Dé vèh, lan wò yili yuo aá lè beèn yeé hên kèn.»

¹³ À ba nji bú be felè; kwar cén ma doó njéba dilí yuo ndò, à yila keéh Càṅ seèn.

¹⁴ Nùà koó gwà sòu yeé ḡene Yeésò taré som aá nùà beèn loù sòu, temé yulá bú lè, à tueé nji seér, ye bò nùàr a: «Bò cieé seê boó né ténjén. Bí ndê bèh teèn, te bí taré yuo; dèn ngwéh loù sòu.»

¹⁵ Fehtoò beèh deèn ndò, ye bú a: «Jue ka bí bò leba bò! Loù sòu cén sâ nùà kàn né yeé ndeé, à né nàgà seèn se weh, wa né vuòmndeè wa, à derré nji bú bèh nòmò queè.

¹⁶ Sâ, ma mé né ndùtè ndùtù Abrahâm hên né gèr beè *Sátàn ḡene, Sátàn né bú mé yuií lané den, lan baá nyèmà yulà cùòb téndelé. Mè yeé yili som aá bú, bí ye, wa loù sòu húóm ngwéh mé mè se som bú lè yuií sé wa?»

¹⁷ À yeé tueé gi aá ménâ, fegùli kibi kela mé bò bònò bò seèn doó. Bò nùàr dé boòn samé seér dé samê. Loù sam, à lètené boòn boó lom né bò seé dé dudueèr.

Kàn mvum tàb làm (*Matíô 13:31-32; Mârk 4:30-32*)

13:14 13:14 Ex. 20:9-10; Deut. 5:13-14 † **13:19 13:19** Ká Bà mvum mé jie kela né koó né mvum tàb làm. Dé ké lo bò Juf né mvum dé hiín. **13:27 13:27** Ps. 6:8 **13:28-29 13:28-29** Mat. 8:11-12 **13:28-29 13:28** Mat. 22:13; 25:30

¹⁸ Jomo sâ Yeésò ye bó a: «*Lò Càṅ fela né kei wee? Mè bú me njií nde né mé kei wa?»

¹⁹ Ye bó a: «Lò Càṅ den né faá mvum tàb làm† mé nuaré déi lé naâ ké mbar seèn dobo kwaá nò. Yeé baá ter baá yuo, ḡa tou, bò non tieé fulu teèn.»

Kàn déi mé kulu (*Matíô 13:33*)

²⁰ Yeésò den cuù, ye bó a: «Mè Lò Càṅ me njií nde né mé kei wee?»

²¹ Ye bó a: «Lò Càṅ den né faá kulu nò. Ma déi lé naâ doóm weh, à si ḡab tàgà ndètoón cùòb tín mé njéh. Yeé baá jelá, fulu komo njií gùm tàgà doón ter.»

Hin dé barê (*Matíô 7:13-14, 21-23*)

²² Yeésò né te loó kokoò mé loó tetòòr ndeé, à né njèh teèn feh bele, ye te nyí yuo kela ké Jerusalem ndò.

²³ Nuaré déi waà, ye bú a: «Dé koò, á hên bò nùàr nde né kókoó yili yuo wa?» Yeésò tueé njií mé bò nùàr ndò, ye bó a:

²⁴ «Hin né baré, bí lègè loù te bí yila kela ye. Mè tueé bí, bò nùàr kókoó nde né lege ke; mé njéh mene bó yilá kwà ndé ngwéh.

²⁵ Nùà gwà nde né ter wuo, à colo hin seèn, à ferá tena lo bí cie. Bí nde né hin ḡoré, bí né bú teèn yilá yii, ye: Fehtoò beèh gùlù kéh béh teèn. À nde né bí tueé ye bí a: Bí yuo naá-re he wa? Nyí bí kó ngwéh.

²⁶ Cu sâ bí nde né tueé ye bú a: Ngweéh béh bí lé yieé beéh koó, béh nueé koó wa? Ngweéh wò lé naâ njèh ké lo beèh feh ndò wa?

²⁷ À tueé lom nde né dé seèn ye bí a: Bí bò vevenê bò doón, bí yùò doó sâ noón, nyí bí kó ngwéh.»

²⁸⁻²⁹ Yeésò den cu ye bó a: «Ké sâ kèṅ nde né silí, nyie nde né yieé. Bí nde né Abrahâm mé Isâk bó Jakôb mé bò *sòn-Càṅ bò doón ké te Lò Càṅe ḡene njií. Nùàr hihiné nde né ké teèn yilá laré; bòó mé naâ kèb bà, kèb nyiib, kèb fenê mé

kèb túnò mene dɔ́ɔŋ, nde gi né teèn yilá, bó né kùrmò yieé. Sâ bí né dé bìi kèb cieè.

³⁰ Mè tueé bí, bò déi lètenè bò ké jomo bò nde né ké toò kelá seér; bò déi lètenè bò ké toò bò kela seér cu ké jomo.»

*Feh Yeésò gɔ́ɔŋ ké Jerusalem
(Matíò 23:37-39)*

³¹ Cu sâ bò *Farisiên déi bilí waà ndɔ, bó ye Yeésò a: «Yùò hèn yuoò, ndé sèr toò; *Heròde gwaán né wò wulá.»

³² À ye bó a: «Né sése! Bí ndé júée bú a: Mè né bò nùàr tándulu yoòr kwɔ́ɔ́, mè taré sɔm bò beên bò, wa mè nde né méménâ lan mé kwéh bó; kulà mè bó sɔm ma.

³³ Sâ mè nde né mé seé mò toò bó ndeé ser lan mé kwéh bò kulà. Lòu sam, ye sòn-Càŋ déi a: té ké cie kú lè, wa bó ndé kú jí ké Jerusalem ma.

³⁴ «Òè Jerusalem! Òè Jerusalem! Dàm bò sòn-Càŋ bò wula gi né wò. Bò mé Càŋ lé naà yoòr yeè temá njií dɔ́ɔŋ, wò bó mé taá tobé wula gi né kɔ́. Mè né mene gwaán, ye mè nde né bò nùàr yeè ká ka mò koró bilí, faá cuar kurú kwaá yeè bò huaán ka bà nɔ, wò gwàn bèh. Baá mbei meèn wa, Jerusalem?

³⁵ Mè tueé bí, gwà bìi nde né ter le, bí mè ñéné ngwé ndé cú; kɔ cu mé bí ndeé baá mé sòn bìi tueé ye: Càŋ Dueè a, kúlú nyégé nuaá mé ndeé né mé yilí seèn kulù, sâ ye.»

14

Nùà beên fufulù

¹ Lòu sòu déi Yeésò nde ké gwò nùà koò bò *Farisiên cén déi bèh yáb yieé. Bò mé lé naà doó sâ dɔ́ɔŋ né Yeésò ke den.

² Nuaré déi lé naà doó sâ teèn ndɔ, à né mé beên fufulù mân yoòr; à né toò Yeésò nje bá den.

³ Yeésò yeè ñene aá ménâ, à bie njií mé bò *nji-sòu mé bò Farisiên, ye bó a: «Mɔ bó taré sɔm nùàr lòu sòu, né jolo wa, jòlò ngwéh wa?»

⁴ Bó sòn kòmò ngwéh. Yeé baá môn, Yeésò taré sɔm nùàr beên hèllè ndɔ, yi

njií bú. À tueé njií mé bò nùàr ndɔ, ye bó a:

⁵ «Hèn, mɔ lètenè bìi ñunà nuaré déi, wa nàgà seèn wa, die yila ké dòu lòu sòu, à bú beè nomo lègè sòm ndé ngwéh wa?»

⁶ Dé sâ gela yɔ́ɔ́ cu bó.

Bèh denè balé

⁷ Bò mé bó yilá njií naà bèh yáb hèllè né bèh denè lòu balé fɔ́ɔ́n. Yeésò yeè ñene aá ménâ, à ye bó a:

⁸ «Mɔ nuaré déi sua véh, à yilá njií wò ké gwò seèn bèh kùrmò yieé, té bèh denè dé koò kè wèh; kɔ ngweéh à naà nùà dueè mé né wò yɔ́ɔ́ teèn yilá keéh ndɔ.

⁹ Mɔ nùà koò doó waà, nùà gwà mé naà bí fà dɔ́ɔŋ yilá doò nde né wò ter komo sɔm, nùà koò hèllè den keéh, wò nde seér ké jomo bò nùàr mé fegùli mene den ndeé.

¹⁰ Mɔ bó né wò yilá, ndé dèn sér ké jomo bò nùàr, te nùà gwà ñene ménâ, à yilá kwaá njií seér wò te bèh denè dé koò, te wò lie ye njolò bò nùàr doó sâ dɔ́ɔŋ.»

¹¹ À den cuè ye bó a: «Bí kɔ́ ye, nuaá mé né ter ngumó ñaá dɔ́ɔŋ, bó nde né bú doó baá njií, te bó ter komo njií seér nùà dɔ́lè.»

Nùàr yilá balé

¹² Yeésò tueé njií mé nùà gwà ndɔ, ye bú a: «Mɔ wò né bò nùàr bèh kùrmò yilá njií, té bò mbei yeè mé bò nùàr yeè bó bò lilieé bò teèn yilá kéh; mɔ sam, bó nde cu né wò sòn sâ yilá haá sɔm.

¹³ Mɔ wò gwaán né bò nùàr bèh kùrmò yilá njií, yilá sér bò saâm bò mé bò táɔɔ́, bò mé be sam gule sam, mé bò cùgò njolo bò ndɔ.

¹⁴ Bò sâ bò mé terreb sam, bó wò sòn sâ yilá há sòm ndé cú; te Càŋ kulu seér wò kɔ́, à ndeé gwòm wò lòu mé bò didilí bò nde né te cio komo yuo jí.»

Kàn felè kùrmò déi

(Matíò 22:1-10)

¹⁵ Bò mé né te yáb sâ yeé ngweé gi aá ménâ, cén déi lètenè bóon ye Yeésò a: «Njua né felè nuaá mé nde né yáb ké te *Lò Càŋe yieé teèn!»

16 Yeésò deên ndo, ye bú a: «Nuaré déi lé naâ kùrmò neé, à yilá njií bò nùàr kókoó teèn.

17 Cu yeé wulu baá, ye nùà seê seèn a: Ndé júee bò nùàr a: yáb baá gi doó, bó ndé yíe bá yieè ma.

18 Bó doón, nùà kàn ye bú a: Nyí kuún aá kèn. Nùà toò jògò ye nùà seê a: Nyí lé naâ njeèh nge, nyí jògò nde née yon ke ye; kúkùr yeè, té ndè.

19 Dé jomò ye bú a: Nyí lé naâ nàgà yulà nge, nyí nde née bó fèfà fèfà laáb, te bó kie ke boór ye; kúkùr yeè, té ndè.

20 Dé tagâr ye bú a: Nyí jògò baá véh, nyí teèn wá ndé cú.

21 «Nùà seê doó cu cuù, à tueé mé tele seê seèn ménâ ndo. Temé ñaâ tele lè, à ye nùà seê seèn a: Gò gò, ndé yilá wèh bèlè bò nùàr ceceér, mé ké mbartogò mene; yilá ndé bèlè mé bò saâm bò, mé bò tácoó bó bò cùgò njolo bò mé bòó mé be sam gule sam doón.

22 «Jomo sâ, nùà seê doó cu cuù ndo, ye bú a: Tele mò, mè yilá wa gi aá mé bó kèn; bèh née cu le ye.

23 Tele ye bú a: Ndé bèlè bá kènê ké jomo loó mé yí fei ceceér, siè ndé bèlè mé bò nùàr lòu, te gwà mò yuú mé njéh.

24 Mè tueé bí: mè la naâ bò toò jògò bò mbaá yilá kuú, bó yáb mò sònò nágá kéh ndé cú.»

*Njèh doón vuú loó, te nùàr ña ye mbòn
Yeésò
(Matíô 10:37-38)*

25 Cili nùàr ngún né Yeésò jomo kem bele. À bele seér ndo, ye bó a:

26 «Nuaá mé gwaán né jomo mò beleè doón, bú a: gwàn kélá mè mé bò nùàr seèn, né mene tele bô meí seèn; né mene veèh seèn mé bò ñuna seèn; né mene bei, né mene òm, né mene tie seèn; doón, bú a: gwàn kélá mè mé bó. À gwaán kela cu mè mé yon seèn nùà njèh ndo. Mò sam, à mbòn mò dèn kòmò ndé ngwéh.

27 Nuaá mé tou gèr mé be seèn jógó ngwéh, à mè bèlè ngwéh doón, mbòn mò dèn kòmò ndé ngwéh ndo.

28 «Sâ mò lètenè bìi nuaré déi nde aá gwà sieé, bú a, dèn ndé doó, à taán nyegé gi. Mò kàgàlòn nde né wulú, à ducoóm ye seé gwà hèllè.

29 Mò sam, à nde né lélán maàn gwà si cegé, kàgàlòn gi yuo, gwà le toò. Sâ bò nùàr nde né mé ja kuú den,

30 ye: kè nùàr hèllè kán, à ducoóm gi dág; ké jomo beè mvúâr.

31 «Déi né cu mân: Mò mgbè déi gwaán né taáb mé mbeí lieé, bú a, dèn cèrè doó, à taán nyegé gi bò nùàr seèn, ye bò nùàr nyí né cegé kám yulà. Mò mbeí kem wà mé bò nùàr kam ndètoón, nyí nde né mé bó lieé komo wa?

32 Mò sam, bú a, témá kóbó njí lòm mbeí be jògò, te pón die.

33 «Sâ, ko bí taán nyegé ménâ ndo, wanóón nuaré déi seèn mbòn mò mbaá ñá kòmò ndé ngwéh, mò à bò njèh seèn doón ngón ngwéh.»

*Túóm cuaré
(Matíô 5:13; Mârk 9:50)*

34 «Túóm né njèh bagaà. Á mò túóm cuaré baá, bó boó ngulí cu nde né bú naàn wa?

35 Sâ gi aá kèn; à yelle sam, à tabè gàm ndé cú ndo. Bó bú su njií nde aá cie mbaá. Nuaá né mé tie dé ngweè, bú a, ngwé nyéé bagasé.»

15

*Kàn sòrngañ mé lé naâ leér
(Matíô 18:12-14)*

1 Bóó mé weh yeé kàgàlòn làmpôn mé bò vevenè bò doón bilí nde gi kwarè Yeésò bèh ngòr seèn ngweè.

2 Bò *Farisièn mé bò *nji-sòu yeé ñene aá ménâ, bó ducoóm lètenè boòn ndugò, ye: «Nùà hèn bò vevenè bò kwarè seèn weh kwaá né dé kei? Bó bó mé ngàb cèn yieé bilí né dé kei ndo wa?»

3 Yeésò yeé ñene aá ménâ, à si bó kàn, ye bó a:

4 «Hèn mò lètenè bìi nuaré déi né mé mbieè yuií, cèn déi nde leér le, à boó nde né naàn? À bò dé yulà tarènèà cùòb

tàrènéà doô yí fei kwá ló ndé ñgwéh, à nde dé cên doô fón wellê wa?

⁵ Mò à fón kwa baá bú, à ndeé né bú tuagaà mé vógó-temé mene jógó sie,

⁶ à cu cuù mé njéh, à yilá bilí bò mbeí seèn mé bò nùàr kwarè seèn, ye bó a: Bí ndé vrà gàm mè teèn; sòrṅgaṅ mò lé naâ leér, mè bú fón kwa cu aá kèn.»

⁷ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè tueé bí, mò nùà veên cén kweéh seér temé lètené bò mbeí, vràb nde né ké te vulúu felè seèn ménâ ndò. Bó vra kela nde né bú mé bò didilí bò yulà tárènéà cùòb tárènéà mé mùnò ñgwéh temé kweéh seér doô.»

Kàn kàgàlònṅ mé lé naâ leér

⁸ Yeésò den cuù ye bó a: «Mò ma déi né mé kàgàlònṅ beè kám cén, yuií cén nde die leér teèn, à we mògò ndé ñgwéh, à fò bilí gwà, à ñalé fón teèn wa?

⁹ Mò à fón kwa cu aá, à nde né bò mbeí seèn mé bò nùàr kwarè seèn yilá bilí, ye bó a: Bí ndé vrà gàm mè teèn; kàgàlònṅ mò lé naâ leér, mè kwa cu aá kèn.»

¹⁰ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè tueé bí, mò nùà veên cén kweéh seér temé seèn, vràb nde né lètené bò cìlì Càn felè seèn ménâ ndò.»

Kàn felè huaán yíé ṅgúlù déi

¹¹ Yeésò den cuù ye bó a: «Nuaré déi lé naâ mé huaán fà.

¹² Cieé déi òm ndeé ye tele a: Gè bò ṅgúlù yeè geè, wò kòb haá mè dé mò. Tele geé haá bó ndò.

¹³ Tètèi sam, à go sòm gi aá bò dé seèn kèn, à weh kàgàlònṅ hèllè, à fón gò, à nde lè lò déi, bèh dàb mân. Wa teèn, à yila kàgàlònṅ doô yieé ndabê.

¹⁴ Nde nde, kàgàlònṅ hèllè gi yuo. Cùè die lè lò sâ ndò. Sâ bú doónṅ, à mé njeré déi beè sam cuù.

¹⁵ «Yeé yógó baá, à nde yila seé beè nùà lò déi. Nùà hèllè njií baá-re bú ké ñueh seèn bèh ṅguián beleè.

¹⁶ Huaán doô ye merré déi nyí nde né bò tò mò yáb ṅguián teèn domó yieé kwa; ndóg, nuaré déi bú teèn há ñgwéh.

¹⁷ Yeé baá ménâ, à den cuù mé huún seèn ye: Mè nde aá mé cùè mbaá kuú. Hèn ké ló tele mò, bò seé bò seèn né mé yáb beè tabe den.

¹⁸ Mè nde aá ló, mè nde tueé nde né ye tele mò a: Tele mò, mè bój aá veên mé Càn, mè bój njií mé wò ndò.

¹⁹ Mè nuaá mé wò nde cu né ṅuna yeè yilá, wúlú ñgwéh. Wèh kwá nji séy yeè mè faá nùà seé yeè déi nò.

²⁰ À yeé tueé gi aá ménâ, à komo wuo ter ndò, à sòm gò, à cu cu ké yoòr teleè.

«Loù sâ, tele ke njií yí dàb ṅuna baá ndeé, à ñene njií bú mé jere mene, à komo wuo ter ndò, à dula nde ṅuna ké ceér dueè kumó sie.

²¹ ṅuna ye bú a: Tele mò, mè bój aá veên mé Càn, mè bój njií mé wò ndò. Mè nuaá mé wò nde cu né ṅuna yeè yilá, wúlú ñgwéh.

²² Tele dé sâ táṅ só ñgwéh, à kò lom né bò seé bò seèn yilá njií, ye bó a: Bí ndé dùlà wèllè cògò nyàgàm déi, bí su kwaá bú yoòr; bí yí kwá bú lònṅ beè, bí yíi kwaá bú débágá gulè ndò.

²³ Bí ndé siè wèllè nàgà cèllè, bí ṅob ne kwaá tuar, te béh yieé sòm kùrmò.

²⁴ Huaán mò lé kuú gi aá kèn, à nyimé cuù aá; à lé naâ leér, mè kwa cu aá bú. Bené kùrmò die ndò.

²⁵ «Sâ bei la naâ dé seèn ké ñueh. À baá cuù, à ṅweé njií bèmè ké ló, bò nùàr né bené ṅgò. Waà kwarè lòô,

²⁶ à yilá njií nùà seé cén déi, à bie ke mé bú.

²⁷ Nùà seé doô ye bú a: Òm yeè cu cuù né kóó. Tele yeè sie ṅob aá nàgà cèllè, te béh vra bú mé njéh, ye nyí kwa cu aá huaán nyí mé njolo.

²⁸ «Bei yeé nde ṅweé njií mân, temé ṅaá bú, à nja le ké ceér dueè. Tele yeé ñene aá ménâ, à nde bú bṅ wellê ndò.

²⁹ Ye tele a: Kè-re sâ nò! Bèh ló mé naâ-naà, mè né lom seé yeè bój den, mè sòn yeè ṅgén bèh. Mé njéh mene, né mene huaán mbieé déi, wò mè há ṅgúṅgwéh, te mè yilá bilí bò mbeí mò, béh bó samé mé njéh.

³⁰ Lan wò yeé ke, ṅuna yeè bó bò huaán vèh seèn bój beéh gi aá wò bò njèh, à yeé cu cuù, ṅweéh hèn wò ṅob aá bú nàgà cèllè wa?

³¹ Tele ye bú a: Huaán mò, dé yeè bélò né den cu doónṅ kóó. Bò njèh mò doónṅ né gi dé yeè.

³² Ndê, béh sé la naá kaà dim yeè mân vra, béh ngo bené. À lé kuú gií aá kèn, à nyimé cuú aá. À lé naâ leér, mè kwa cu aá bú.»

16

Kàn felè nùà seê tánágà déi

¹ Yeésò den cuú, ye bò mbòŋ seèn a: «Nùà lieê déi lé naâ mé nùà seê seèn déi teèn. Louú sâ bò nùàr ndeè ye bú a: Nùà seê yeè né wò bò njèh bóó beéh.

² À yilá njií nùà seê doô ká toò seèn ndò, ye bú a: Bó ye wò bóó beéh gi aá mè bò njèh mò sé wa? Ndé bò njèh mò doóŋ taán gií, mè nde né wò seé sòm.

³ À yeé nde ngweé njií ménâ, ye: Tele mò mè seé sòm aá kèn; mè kuú aá, wanóŋ mè mò boór kíé kòmò cú; beè mò njèh duaà né fegùlì ndò; te mè bóó naàn?

⁴ À den cuú mé be seèn ye: Mè kò baá kèn! Mè nde né bò nùàr bóú;* mò tele mò sòm aá mè seé, te bó ndeè yíí keéh bóòn mè gwò teèn.

⁵ «À yilá njií bò hùà bò teleè ká toò seèn cécéne cécéne ndò. À bie njií mé dé toò jògò, ye bú a: Bì tele mò né mé hùà meèn wa?

⁶ Ye bú a: Né bógo kómò yuií. Nùà seê ye bú a: Né ménâ; dèn ndé doó, wèh nyàgà sér á yulà tîn.

⁷ À bie njií cu mé déi, ye bú a: Dé yeè nò, bì tele mò né mé hùà meèn ndò wa? Dé sâ ye bú a: Dé mò né ba yolò yuií tîn. Ye bú a: Né ménâ; siè, nyàgà sér á yuií nèà.

⁸ «Nùà lieê doô yeé ŋene nùà seê tánágà hèllè né feh seèn ménâ nyamé kóó, à vra seér cu bú lòù. Ye: bò *wóŋ bò nyamé kela né seé bóòn kóó mé bò Càŋ bò. Lòù sam, bò Càŋ bò seé Càŋ ménâ nyàmè bèh.»

⁹ Yeésò den cuú, ye bó a: «Mè tueé bí, mé ngùlù wóŋ bí gàm bò saâm bò mé njéh gaàm. Mò ndeè gi aá beè biì, Càŋ ndeè né bí te dene dé nyèmà mé nyèmà yíí keéh.

¹⁰ «Bí kóó ye, nùà gècèn te njèh dé maàn né nùà gècèn te njèh dé koò ménâ.

Nuaá mé né nùà nyeèn te njèh dé maàn, né cu nùà nyeèn te njèh dé koò ménâ ndò.

¹¹ Mò bí mân tueé nagá née te ngùlù wóŋe ye, sâ nèi bí te njèh gècèn yíí keéh nde né kóó wa?

¹² Mò bí njèh bò nùàr vèh bèh, sâ nèi bí njèh dé biì mbaá haá kuú nde né kóó wa?

¹³ «Nuaré déi seé nùà fà kèi cén bó kòmò ndé ngwéh. À nde né cén bunó, à gwaán déi. À beè déi den nde né nùà gècèn, à seb déi. Bí seé Càŋ bò seé kàgàlòŋ fà doóŋ kèi cén bó kòmò ndé ngwéh.»

Ngòr Yeésò feh hihiné

(*Matíò 11:12-13; 5:31-32; Mârk 10:11-12*)

¹⁴ Te bò *Farisièn mé temé doóŋ né gi yoòr kàgàlòŋ, yeé nde ngweé njií mân, bó yuo die Yeésò yoòr mé séb.

¹⁵ Yeésò ye bó a: «Bí den né njolò bò nùàr faá bò gècèn bò nò. Sâ bí bóó den né mbaá, Càŋ né gi temé biì ŋené. Bí kóó ye, bò njií mé né dudueèr beè bò nùàr doóŋ, né gi bò njèh mbembaá beè Càŋ.

¹⁶ «*Sóú Músi bó bò *sòn-Càŋ bò lé naá gií mé terreb teèn, yuoò te cu sâ tóg nde wa mé nàm Jâŋ Bàptis. Sâ née mé terreb ye. Jomo sâ bó se waà mé Njàgà Bagaà felè *Lò Càŋ. Kènè nùà kàn né lom lege, ye te nyí yila teèn.

¹⁷ Á, sóú nò? Mè tueé bí, vulú bò tàbè nde gi né faá njèh mbaá nò ŋellé yuo, sóú le ter. Gwaán njolo sóú a, jí méné gèh dé heè, ndóg à nyímé ndé ngwéh.

¹⁸ «Nuaá mé mele sòm veèh, nde jògo cu déi doóŋ, kuú né yàgà. Véh mé bó naâ lòù mele sòm, nuaá mé jògo bú doóŋ kuú taré né yàgà ndò.»

Kàn felè nùà lieê déi bó Lasâr

¹⁹ «Nuaré déi lé naâ teèn, lé naâ nùà lieê; à né bò cògò bebagaà su, cieé doóŋ à né yáb bebagaà yieé, à né jùjùòb yieé.

²⁰ Nùà saâm déi lé naâ teèn ndò, yilí seèn né Lasâr. Lasâr lé naâ mé nyer yo doóŋ. À lé cer den beéh ké tütùlù nùà lieê hèllè,

* **16:4 16:4** Nùàr laán wellè te ŋa nùàr yeè. **16:13 16:13** Mat. 6:24 **16:16 16:16** Mat. 11:12-13 **16:17 16:17** Mat. 5:18 **16:18 16:18** Mat. 5:32; 1 Kòr. 7:10-11

²¹ ye te nyí domó yieé kwa tò mò yâb ka seèn. Bò boór né yeé ndeé, bó nagá bilí cu bú mé nyer mene.

²² «Loù sâ, nùà saâm doô kuú, bò cìlì Càn nde jògò kwaá njií bú ké te vulúu kwarè Abrahâm. Nùà lieé hèllè kuú ndò, bó furú bú,

²³ à yila nde ké dòu bèh dà m gèr ñenè kuú; sâ Abrahâm bô Lasâr baá kóó, à ke njií den aá bó lòu.

²⁴ À logò njií ké ter, ye Abrahâm a: Tele mò, kó yeè mè jere teèn; témá nji yeè Lasâr, te à ndeè die kwaá mè nòmò ká te leba mé nyògò beè, mè ñene kuú mé gèr ká tuar.

²⁵ Abrahâm ye bú a: Huaán mò, múnò kó cú munò, ye ké cie nyí lé naâ mé ngùlù sab, sâ Lasâr né mé gèr kwaré. Kóó ye, kènè temé Lasâr dolé baá; gèr baá seér felè yeè.

²⁶ Toómá lètenè beèh béh bí jím tena né ngòbe. Né mene béh, né mene bí, bèh kelá sam.

²⁷ «Ye Abrahâm a: Sâ mò né mân, kúkùr yeè tele mò, témá nji cú Lasâr ké gwò tele mò teèn.

²⁸ Bò òm mò né ké gwò tîn; te Lasâr nde tueé nyegé bó, wanóón bó nde cuù né ká lè gèr-e yilá kuú.

²⁹ Abrahâm ye bú a: Ké jomo bò òm yeè né mé mvù Músi mé mvù bò *sòn-Càn bò beè; bó a, ngwé cí.

³⁰ Ye Abrahâm a: Tele mò, dé sâ wúlú ndé ngwéh. Ngulí kela né dé nuaá mé naâ dòu komo yuo, te bó kweéh seér ye temé.

³¹ Abrahâm ye bú a: Mò bó sòn Músi mé bò sòn-Càn bò ngúngwéh, sâ nuaré déi komo yuo mene dòu, ndóg bó kwéh sér ndé ngwéh.»

17

Veên

(Matíò 18:6-7, 21-22; Mârk 9:42)

¹ Yeésò den cuù ye bò mbòn seèn a: «Njií mé nde né bò nùàr te veèn dór yí, lím ndé ngwéh. Bóó mene naàn, nùàr a, te mbei teèn dór yí. Nuaá mé dór yí mbei teèn nde né mé gèr kwaré.

17:3 17:3 Mat. 18:15 * **17:6 17:6** Ká Bà mvum mé jie kela né kóó né mvum tàb làm. Dé ké lo bò juf né mvum dé hiin.

² À dór yí cegé mene huaán maàn cén déi lètenè bò huaán hèn te veèn, à nde né mé gèr kuú. Sâ, nùà hèllè ye, mé sòn gèr hèllè bó wèh ndé kó mé nyí ké sòn nòmò koò, bó jógó kàgà kwá nyí nyèn tuagaà, bó vela si njií kò nyí dùà.

³ Sâ, bí bòn nyégé feh bìi bagasé.

«Mò mbei yeè déi né wò veèn bóó, túé nyégé bú lòu. Mò à kweéh seér aá temé, kúlú nji dèh doó.

⁴ Mò à né mene mbei téhbeh lè cieé sabé den, mò à né yoòr yeè ndeè ye wò a: kúlú nji doó, sâ kúlú nji dèn ménâ kulú.»

Temé kwaá nji

⁵ Bò mbòn tebê deèn ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, bó te béh kwaá ñeí seér temé yoòr yeè lòu.»

⁶ Fehtoò beèh ye bó a: «Mò ndèm bìi sé la né faá mvum tàb làm* nò ham waá, bí sé la naâ tueé ye toú hèn a: ndé kòmò njébá dèn yí dùà yíé; à sé la naâ sòn bìi ngweé.»

Seé nùà seé

⁷ Yeésò den cuù ye bó a: «Hèn mò lètenè bìi nuaré déi né mé nùà seé seèn déi teèn; né nùà kíé-boór wa, tèn mbieè wa, mò à cu cuù ñueh, tele nde né bú ká kwarè yâb lòu yilá kaár njií wa?

⁸ Sam, à tueé seér nde né ye bú a: Ndé nyí yáb tuar neé kwaá. Mò bela baá, wò su cògò, wò ndeè geé kwaá nyí. Mò nyí yieé gi aá, nyí ñueé gi aá, wò nde ye dé yeè yieé.

⁹ Mò nùà seé bóó gi aá ménâ kèn, tele seèn nde né bú lòu vra seér faá né ñèh kàm déi beè seèn wa?

¹⁰ Né felè bìi faá bèh ménâ ndò: mò bí bóó gi aá bò njií mé né seé bìi kèn, bí júéé: Seé beèh né cí, béh né dé beèh bò seé bò mbaá.»

Bò beén veèn bò déi yulà

¹¹ Sâ Yeésò née ka te gò Jerusalem ye, à né lètenè *Samarí bô Galilé kelá.

¹² À wa lè loó déi; sâ bò beén veèn bò déi yulà baá ká yoòr seèn ndeè. Bó yeè ñene njií aá bú, bó njebá le ké dàb,

¹³ bó logò njií ké ter ye bú a: «Yeésò, dé koò, kó yeè béh jere teèn!»

14 Yeésò ye bó a: «Bí ndé ké yoòr bò ngàṅ sèmè, bí feh keéh bó yo biì.» Bó som gò ndò. Bó yeé baá ceér dueè, bó taré yuo gi.

15 Cén déi lètenè boòn yeé ṅene aá ménâ, à cu cuù dé seèn jomo. À né go, à né Càṅ ké ter seèn njií.

16 À waà, à die sulí njií njolo doó ka Yeésò, à né bú vra. À lé dé seèn naâ nùà Samarí.

17 Yeésò yeé ṅene aá ménâ, à ye: «Ṃgweéh bó yulà doón naá gi taré yuo mà. Hên, bò tárenèà bò déi né he wa?»

18 Nuaá mé cu cuù né Càṅ vra weh, gi cegé né nùà kìn hên wa?»

19 Jomo sâ Yeésò ye bú a: «Kòmò wùò ter, wò né temé yoòr mò kwaá njií, wò yili yuo aá kèn. Ndé-re baga!»

*Cuû *Huaán Nùàr
(Matíó 24:23-28, 37-41)*

20 Bò *Farisièn ye Yeésò a: «*Lò Càṅ wa ndeé né heèh wa?» Ye bó a: «Lò Càṅ njolò biì bèsonè jógó wá ndé ṅgwèh, te bí nde ye ṅené kóó.

21 Bó túé ndé ṅgwéh ye bí a: kè, hên nò; kè yíê. Bí kékòò ye Mbàm Càṅ ká lètenè biì die wa gi aá kèn.»

22 À yeé tueé gi aá ménâ, à tueé njií mé bò mbòṅ seèn ndò, ye bó a: «Cu déi nde né teèn, bí nde né gwaán, ye bí sé la naâ biì *Huaán Nùàr cieé cén ṅené ṅweé nò. Mè tueé bí, bí bú ṅéné ndé ṅgwéh.

23 Bó tueé nde né ye bí a: bí kè ní kán! bí kè ní kán! Mò bó baá bí ménâ tueé, bí dèn lòm dé biì nòón, bí té teèn ndé.

24 Gèh dé mé mbàn né yeé ké te vulúu be terré doò, loù sâ Huaán Nùàr nde né ménâ ṅagá yuo kelâ.

25 Njèh cén, kò bò cafanê bò jògò ṅṅon keéh gi aá bú kèn, kò à ṅene som aá dàm bò gèr beè boòn kèn ndò, sâ ye.

26 «Loù mé Huaán Nùàr cuù nde né teèn, bò njií mé lé boó gi naâ lè nàm Noè doón nde cu né ménâ boó.

27 Sâ lè nàm Noè, bò nùàr lé kò loóm naâ yieé mé ṅueé, bó né véh suaá, bó né bèh siìb ndeé ndò. Bó né ka mé njéh

méménâ boó ndeé, tóg nde wa loù mé Noè lé yilá naâ kòm teèn. À yeé baá lè kòm, nu koò die, nòmò laga kum lo bó teèn.

28 «Nde cu né faá lè nàm *Lôt boó ndò: bò nùàr lé kò cegé naâ yieé mé ṅueé deèn, bó né ṅge, bó né go, bó né gèh dobo, bó né gwà sieé.

29 Loù sâ, Lôt yuo lè loó *Sòdòme, we lé naâ ter lè nyùm nàgàkèn bomò suagá, ṅgie kum som cu bò nùàr doón jomo seèn ndò.

30 Loù mé Huaán Nùàr ndeé né teèn ṅené yuo kelâ, nde cu né bò nùàr ménâ boó.

31 «Loù sâ kwa nde né nuaré déi, sâ à né ké felè gwà; bú a, fón lòm doò, à té gwò felè bò njèh seèn mbaá yilá kú. Kwa lo nde né nuaré déi ké ṅueh ndò, à té ká lo mbaá cú kú.

32 Bí múnò ní cú dé mé lo naâ veèh Lôt kwa doò!

33 Nuaá mé gwaán né yòṅ seèn mé be seèn gagá kwaá, nde né bú leér loó. Nuaá mé né dé seèn cio felè mò ṅgoón seér, nde né yòṅ seèn yili som.

34 Mè tueé bí: nuaré déi bò mbeí nde né loù sâ te ndagá cén-e; bó nde né cén weh, déi le.

35 Ma déi bò mbeí nde né nyèn bècéné gwo; bó nde né cén weh, déi le.

36 Nuaré déi bò mbeí nde né ké ṅueh fà; cén nde né weh, déi le.»

37 Jomo sâ, bò mbòṅ ye bú a: «Fehtoò beèh, ndeé ménâ boó den nde né he wa?» Ye bó a: «Bèh mé komó né teèn doón, bò jìè nde gi né teèn bilí ndeé.»

18

Kàn felè nùà téná-ju bò ma kú déi

1 Yeésò si bó kàn déi, ye te bó dua den Càṅ cieé doón, bó gùr cú; à ye bó a:

2 «Nùà téná-juù déi lé naâ lè loó koò déi teèn, à lé Càṅ òlùà bèh, à nùàr vèh ṅgwéh ndò.

3 Ma kú déi lé naâ lo sâ teèn ndò; cu doón à né toò seèn yagá ndeé den, ye bú a: Téná sòm mè ju hên teèn, te bêh nùà bònò mò géé.

⁴ Ma kû doô né ka méménâ yagá den, nùà téná-juù hèllè bú mé njéh táŋ ŋgwéh. Yeé yɔgɔ baá, cieé déi à den kaà mé be seèn ye: Mè né kɔɔ ye mè Càn òlùlà bèh, mè nùàr vèh bèh ndɔ.

⁵ Mé njéh mene, gèh dé mé ma kû doô né mè yoòr ñei hèn, né mè ki. Kwá mè tena sòm bú ju hèn, te mè ŋgweé keéh tie.»

⁶ Fehtoò beèh deén baá-re ndɔ, ye bò nùàr a: «Bí ŋgwé nyégé ŋgòr nùà téná-juù hèn bagasé.

⁷ À né ménâ bɔɔ komo, sé tagá Càn wa? Mè tueé bí, bò nùàr Càn mé né toò Càn cu òlùlù yueé, Càn nde né bó gam, à ŋgágá ndé ŋgwéh gùm òlùlù,

⁸ à nde né kukwar bɔɔ. Mé njéh mene, *Huaán Nùàr ndeè cuù, sâ bɔɔ mé né temé cén kwaá njií, née-re teèn ye wa?»

*Kàn felè nùà *Farisiên bô nùà wèh-làmpôn déi*

⁹ Yeésò kàn hèn si kuú né felè bɔɔ mé né munó ye bó dé bɔɔn né bò gécèn bò toò Càn, bó né bò mbei lòu seb seér doô. Ye bó a:

¹⁰ «Nuaré déi bô mbei lé wuó naâ ter fá òlùlù, bó nde ké *gwà Càn koò bèh Càn duaà; déi né Farisiên, déi né nùà wèh-kàgàlòn làmpôn.

¹¹ «Farisiên doô njebá nde dé seèn ké toò gèbàkàg, ye: O, Càn! Mè né wò vra; mè nùà mbaâ faá bò nuaré déi nɔ sam, bó né dé bɔɔn yíb ŋuɔɔb, bó né veèn bɔɔ bele, bó né yàgà ndeé; mè dèn ŋgwéh faá nùà wèh-kàgàlòn làmpôn hèn ndɔ, mè né cu wò mé dé sâ vra kókoó mbaá.

¹² Dé mò, lè sóndè òlùlù, mè né yeé yáb teèn jolo cieé fèfà. Lè bò njèh mò òlùlù, njií mé baá yulà òlùlù, mè né yeé mbe teèn cécéne sòm, mè haá wò.

¹³ «Nùà wèh-kàgàlòn làmpôn doô njebá sua le dé seèn ké jomo, à sulí njií njolo doó mé kú mene, ye Càn a: Óè Càn mò, mè né nùà veèn, kó yeè mè jere teèn.»

¹⁴ Yeésò den cuù baá-re ye bó a: «Mè tueé bí, Càn lé kwaá lòò naâ sòn Farisiên hèllè ménâ, à ŋgweé seér dé nùà làmpôn doô. Nùà làmpôn doô nde cu lo ndeé, sâ à baá gi dé seèn beè Càn dilísé; nùà lòbò

kàn hèllè le. Bí kɔɔ ye, nuaá mé né ter ŋgumó ñaá òlùlù, bó nde né bú doó baá njií, te bó ter komo njií seér nùà òlùlù.»

*Bò huaán tetɔɔr kulú
(Matíô 19:13-15; Mârk 10:13-16)*

¹⁵ Jomo sâ bò nùàr né mé bò huaán ká yoòr Yeésò weh ndeé, bó weh nde bilí mé bò dé mbembɔgò mene, te à kema njií bó be yoòr. Bò mbòn yeé ñene aá ménâ, bó nde seér cu bò nùàr lòu.

¹⁶ Yeésò yilá njií bò huaán doô ká toò seèn ndɔ, ye bò mbòn a: «Bí kwá bò huaán ndeé ká yoòr mò, bí té bó yín. Bí kɔɔ ye, *Lò Càn né dé bɔɔ mé den né faá bó nɔ.

¹⁷ Mè né tueé ye bí a, nuaá mé Lò Càn mé temé seèn mene faá huaán maàn nɔ wèh ŋgwéh òlùlù, teèn yilá ndé ŋgwéh.»

*Dèbbè nùà lieé déi
(Matíô 19:16-30; Mârk 10:17-31)*

¹⁸ Nùà koò bò *Júf déi ndeè ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh dé bagaà né wò. Hèn, mè bɔɔ nde né naàn, te mè kwa ye yòn dé tètàgà wa?»

¹⁹ Yeésò ye bú a: «Wò mè nùà bagaà yilá né mé ñgei wa? Nùà bagaà gi cegé né Càn.

²⁰ Wò né gi *sóú kɔɔ, ye: té yàgà ndé; té feh wúlá; té yíb ñúɔb; té nuaré déi nyeén yoòr cò kwá; ŋgwé sòn tele yeé mé meí yeè ndɔ.»

²¹ Nùà doô ye bú a: «Mè lé jolo duɔóm naâ ménâ, sâ mè née ndà ye, mè né yeé bò dé sâ jolo gií.»

²² Yeésò yeé ŋgweé aá ménâ, ye bú a: «Le cu née wò njèh cén ye: ndé gò sòm gí-re bò njèh yeè òlùlù, wò geé haá njií bò saám bò kàgàlòn sâ, te wò kwa seér ŋgúlú ké ter te vulúu. Jomo sâ wò ndeè, wò bele mè ndɔ.»

²³ Nùà hèllè yeé nde ŋgweé njií faá bèh mân, à munó njií gi ŋgúlú seèn òlùlù, temé kuú yuo bú lè ndɔ.

²⁴ Yeésò ke njií bú ndɔ, ye bò nùàr a: «Né taré mé bò lilié bò yila *Lò Càn.

²⁵ ŋgweéh né taré mé ŋgelobà yila kela te lón kògòtâr wa? Né ménâ mé nùà lieé

ndo; te Lò Càṅ yilâ taré kela nde né dé seèn mé dé ṅgelobà.»

²⁶ Bò nùàr yeé ṅgweé aá ménâ, bó ye: «Sâ, mo né mân, nuaá mé nde né yili yuo, né nei?»

²⁷ Yeésò ye bó a: «Njií mé né bò nùàr taré yṅgó, beè Càṅ táre ṅgwéh.»

²⁸ Piêr ye bú á: «Ṽgweéh béh hên vu lo gi aá bò njèh beèh sâ, béh bele wò mà.»

²⁹ Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mo nuaré déi vu lo gwà seèn wa, né veèh seèn wa, né mene bei mé òm, né mene tele bô meí, né mene ṅuna, mo à bó vu lo né felè Lò Càṅ,

³⁰ bú a: kóo ye, nyí nde cu né ménâ cafanê kwa yṅgó keéh, te nyí ndeè te *wón dé feè kwa bilí cu ye mé yòṅ tètàgà mene.»

*Ngòr felè cio Yeésò dé mbelèm tagâr
(Matîò 20:17-19; Mârk 10:32-34)*

³¹ Yeésò weh bò mbòṅ seèn yulâ cùòb fà, ye bó a: «Hên, béh bí ṅaá nde baá ké Jerusalem sâ. Njií mé bò *sòn-Càṅ bò lé naá gi felè mò *Huaán Nùàr nyagá kwaá doṅ, nde gi né ké teèn mboón.

³² Bó nde né Huaán Nùàr beè bò lòu bò jṅgó yíí. Bò lòu bò nde né bú seb, bó selé bú; bó nde né bú dèh yoòr kulú su,

³³ bó lobo bú, bó wula som bú. Lè cieé tagáre, à nde cu né lè cio komo yuo ndo.»

³⁴ À yeé tueé gi aá mân, bò mbòṅ ṅgwé kó ṅgwéh lág; njeré déi lé ndegé yṅgó naá bó lòu.

Tácugó déi

(Matîò 20:29-34; Mârk 10:46-52)

³⁵ Yeésò yeé nde aá Jerikò waá, sâ tácugó déi né te sòn ceèr njèh dua den.

³⁶ Nùà hèllè yeé ṅgweé bò nùàr baá kem kelá, à bie kwòm.

³⁷ Bó ye bú a: «Né Yeésò nùà Najarêt kela né kóo.»

³⁸ À som hueh ndo, ye: «Yeésò ṅunà *Davíd, kó yeè mè jere teèn.»

³⁹ Bò gè toò bò mé baá kwarè seèn yeé ṅgweé aá ménâ, bó nde seér bú lòu, ye bú a: «Máb sòn yeè doó sâ.» Mé njéh mene, à ko lom né méménâ ké ter tueé logó njií, ye: «Ṽunà Davíd, kó yeè mè jere teèn.»

* 19:4 19:4 Bó tou sâ yilá né "sycamore". 19:10 19:10 Mat. 18:11

⁴⁰ Yeésò njebá le ndo, ye bó dèrrè ndé mé bú. À yeé baá ká kwarè Yeésò, Yeésò ye bú a:

⁴¹ «Wò ye mè a: gàm nyí naàn wa?» Ye Yeésò a: «Fehtoò mò, bó yeè te mè ṅene njolo teèn.»

⁴² Yeésò ye bú a: «Ṽéné njolo ṅenè! Wò né temé yoòr mò kwaá njií, wò yili yuo aá kèn.»

⁴³ Njolo seèn kwṅgo yuo doó sâ ndo. À yuo bele lom Yeésò nenṅóṅ, à né mé Càṅ teter seèn ndeé. Bó mé lé naá ṅenè doṅ seèn gi Càṅ ménâ ndo.

19

Yeésò bô Jasé

¹ Yeésò wa Jerikò ndo, à né lètenè loò kelá.

² Nuaré déi lé naá lo sâ teèn, yilí seèn né Jasé, à né nùà koò felè bò wèh-kàgàlòṅ làmpòṅ bò. Né nùà lieé.

³ À né ceér fṅón, ye te nyí ṅene kwa nuaá mé bó yilá né Yeésò sâ; lón sam mé bò nùàr, à lé naá cuù nùà tibí ndo.

⁴ À yeé ṅene aá ménâ, à dula kela nde gè toò bò nùàr, à sie ṅaá tou* déi, à né Yeésò teèn kela den, te à ṅene ṅgweé bú ndo.

⁵ Yeésò waà bèh sâ, à som njií njolo ter, à ṅene njií bú; ye bú a: «Súágà ká doó wúwágá, Jasé; lan mè cer nde né ké gwò yeè.»

⁶ Jasé wur suagà, à weh njií Yeésò ké gwò seèn mé vràb mene.

⁷ Bò nùàr yeé ṅene aá ménâ, bó duóòm ndugò, ye: Nùà hên nde ké gwò nùà veèn cer seér né dé kei wa?

⁸ Jomo sâ Jasé komo wuo ter ndo, ye Yeésò a: «Fehtoò mò, mè nde né bò njèh mò doṅ fèfà kóbé bele, mè geé haá njií bò saâm bò kèb déi. Mo mè lé naá kàgàlòṅ beè nuaré déi bele weh, mè nde cu né bú jomo méménâ mbei nè haá cuú.»

⁹ À yeé tueé gi aá ménâ, Yeésò ye: «Nùà hên né nduté ndütù Abrahâm ndo; lan, còṅ yilá baá te mbàgà seèn kèn.

¹⁰ Bí kóó ye, bòó mé né lòu leér le doón, *Huaán Nùàr hên nde kuú naâ bó foon, te à yili som bó.»

Kàn felè bò seê bò déi yulà

(Matíô 25:14-30)

¹¹ Bòó mé naâ ngòr hên ngweé, Yeésò si cu bó kàn déi. Sâ, bó baá kwarè Jerusalem, bò nùàr baá lom munó ye, doó sâ *Lò Càṅ nde aá ṅené ṅagá.

¹² À ye bó a: «Nuaré déi lé naâ teèn, à né lè bòn bò huaán mgbè. À yeé nde aá mgbè cer, à nde lè loó déi bèh dàb mân, te bó lobo bú tì, à cuù, à cer ye mgbè.

¹³ «À yeé baá mé gò, à yilá bilí bò seê bò seèn yulà, à geé haá kwaá bele bó kàgàlòn kám cécéne beè-beè, à ye bó a: Bí bó ṅogò toón mé njéh jomo; kò mè ndeè cuù aá. À yuo ndo.

¹⁴ À wa toò, bò loó bò seèn bunó bú ká jomo, bó tema njií ye: Té bú tì lòbò, béh bú gwàn ṅgwéh, à mgbè beèh sam.

¹⁵ Mé njéh mene, bó lobo bú tì. À cu cuù ká lo lètenè bòn. À waà, à ye, bó yilá nji bó seê bò nyi doó, kò ṅweé kàgàlòn naâ jomo ṅar wa.

¹⁶ «Déi waà ye bú a: Dé koò, kám yeè cén doò ṅar aá kám yulà; hên nò.

¹⁷ Mgbè doò ye bú a: Mòn, wò né nùà gècèn; wò né njéh memanè ke nyegé kóó, wèh bá bò ndugo loó yulà hên, wò cèr mgbè teèn.

¹⁸ «Dé jomò wa cuù, ye bú a: Dé koò, dé mò ṅar cu aá kám tìn déi ndo.

¹⁹ Mgbè doò ye bú a: Bò ndugo loó tìn hên baá dé yeè ndo; cèr á mgbè teèn kóó.

²⁰ «Déi wa cuù ndo, ye bú a: Dé koò, wèh cú-re kàgàlòn yeè. Mè lé naâ bú te cògò kaga nyegé, mè leér kwaá lòu.

²¹ Wò yeé né nùà yògò; mè veéh naâ cí. Wò mene njeré déi kóó kwá ṅgwéh, wò né yeé mbaá weh njií. Wò mene kóó dòbò bèh, wò né yeé mbaá kwaá njií.

²² «Mgbè doò ye bú a: Nùà veèn faá wò nò! Wò ju kèné beè mò die nde né mé ṅòr yeé sâ. Wò lé naá gi kóó ye mè né nùà yògò: mè mene kóó kwá ṅgwéh, mè

né yeé mbaá weh njií. Mè mene kóó dòbò bèh, mè né yeé mbaá kwaá njií.

²³ Lé bóó naâ naàn mé wò lé mè kàgàlòn mò ké te mbiin kwá nji ná ṅgwèh te ṅar, mè cuù, sâ nòmò baá teèn wa?

²⁴ «À tueé njií mé bò nùàr ndo, ye bó a: Bí ṅà sòm bú kàgàlòn sâ beè ṅgaà; bí ságá nji mé nùà kám yulà jògò.

²⁵ Bó ye bú a: Dé koò, á dé sâ baá gi dé seèn mé kám yulà beè nò.

²⁶ Ye bó a: Mè tueé bí, nuaré déi nde gi né mé njéh beè, bó haá ságá cu bú déi teèn. Nuaré déi dé seèn mé njéh beè sam nde ṅweéh, né mene dé maàn mé à né mé njéh doón, bó nde né bú beè horó som.

²⁷ Dé bò bònò bò mò, bí siè ndé gí mé bó ká toò mò; bó ye mè mgbè bòn sam, bí wúlá sòm gí bó wulà.»

Ké Jerusalem yilá

(Matíô 21:1-11; Mârk 11:1-11; Jân 12:12-19)

²⁸ Yeésò yeé tueé gi aá ménâ, à go kela nde gè toò bò nùàr ndo, bó bó né Jerusalem ndeé.

²⁹ Bó yeé wa kèbè Betafajê bô Betanî, kwarè tòr mé bó yilá yeé tòr Olivîê, Yeésò tema keéh bò mbòn fà déi toò, ye bó a:

³⁰ «Bí ndé lè loó toò biì sâ. Mò bí yilá baá lo, bí nde né huaán vuomndeè ṅené. Nuaré déi née teèn ṅá lógó ṅweéh ye. À né te yuii mân. Bí sè ndé mé bú.

³¹ Mò nuaré déi ye bí a, bí bú se né dé kei wa, bí júee bú a: Nùà Dueè gwaán né bú kóó.»

³² Bó yuo gò ndo, bó wa, bó kwa gi ka doón faá Yeésò tueé naâ bó nò.

³³ Bó yeé baá ménâ se den, bò njéh bò bie ye bó a: «Bí huaán vuomndeè sâ se den né dé kei wa?»

³⁴ Bó ye bó a: «Nùà Dueè gwaán né bú kóó.»

³⁵ Jomo sâ, bó se haá njií bú mé Yeésò ndo; bó né bò cògò bòn huaré weh, bó né ṅètenè vuomndeè teé njií, bó né Yeésò teèn jògò kwaá.

³⁶ À yuo gò, à né ndeé, bò nùàr né bò cògò yoòr bòn huaré weh, bó né ceceér teé njií.

³⁷ À né ké te tòr Olivîê doô suagá ndeé, à wa kwarè Jerusalem, sâ dàm bò mbòn né ceér dueè lélán vógó-temê samé den, bó né Càn ké ter seén njií. Bó né bú felè bò fém mé bó lé naá gi ñené doón seén laré.

³⁸ Bó ye: «Càn a, kúlú nyégé Nùà Dueè mé ndeè né mé yilí seén hên kulù. Còñ ké ter te vulúu mé *sùsùm né dé Càn.»

³⁹ Sâ bò *Farisiên déi lé naâ lètenè bò nùà doó sâ teèn. Bó ye Yeésò a: «Júée bò mbòn yeè a, bó húné-re noón.»

⁴⁰ Yeésò ye bó a: «Mè tueé bí ndo, mo bó huné mene noón, bò taá nde né ménâ seén den.»

Felè Jerusalem yueè

⁴¹ Yeésò yeé baá kwarè Jerusalem, à ke njií loó, à yueé velé,

⁴² ye loó a: «Nuaá mé sé naâ wò dolé haá, wò sé naâ yeè bú keí mé né hên ñené kóo no. Ngweéh kènê leér baá njolò yeè mà.»

⁴³ Kékòò ye, cieé déi nde né teèn, bò bònò bò yeè nde né wò beè kaán sie, bó kaga keéh wò yí lètenè, bó sané yilà nde né lètenè bì doón,

⁴⁴ bó kibí kela mé bò nùà yeè doó, bó kum som bí. Taá déi felè mbeí lè ndé ngwéh. Lòu sam, Càn ndeè né ye te nyí yilí som wò. Mé njéh mene, wò ñéné kó ngwéh.»

*Yeésò ké *gwà Càn koó*

(Matíô 21:12-17; Mârk 11:15-19; Jân 2:13-22)

⁴⁵ Yeésò yila nde yí cie gwà Càn koó ndo. À wa, sâ bò nùà né toón teèn boó den. À yeé nde ñene njií ménâ, à yila bó cie kwogó som keéh.

⁴⁶ À né bó teèn tueé yií, ye bó a: «Né gi lè mvù Càn nyagá den ye: Gwà mò né lom gwà Càn duaà. Keí mé boó bí weh kwaá seér aá gùr yí bì wa?»

⁴⁷ Cieé doón Yeésò né bò nùà njéh ké gwà Càn feh den. Yeé baá môn, bò *ngàn sèmè dé kokoô mé bò *nji-sòu, bó bò kokoô bò doón duóm aá ceér fòón, te bó wula som bú.

⁴⁸ Njéh cén, bó bú siè kwà ngwéh. Lòu sam, cìlì nùà lé naâ doó, bó né ngòr seén felá.

20

Kùòm terreb Yeésò

(Matíô 21:23-27; Mârk 11:27-33)

¹ Cieé déi lé naâ teèn, Yeésò né bò nùà njéh ké *gwà Càn koó feh den, à né bó Njàgà Bagaà se. Bò ngàn sèmè dé kokoô mé bò nji-sòu kar waá mé bò kokoô bò dé loó jomo,

² bó ye Yeésò a: «Wò bò njií hên boó né mé gèh terrèb dé heè? Neì wò jegé naá kóo wa? Túé béh tueè.»

³ Yeésò ye bó a: «Mè nde né bí ménâ bieé ndo: bí jògò túé ke mè ye:

⁴ Neì lé Jân Bàptís tema njií naá kóo, ye bú a: ndé bò nùà kou bele wa? Lé naá Càn wa, lé naâ nùà wa?»

⁵ Bó yila mé njéh lètenè boón fellé kuú ye: «Mo béh ye bú a: Càn lé Jân temà naá kóo, à tueé nde né ye béh a: béh lé temé yoòr seén kwá ní ná ngwéh dé kei wa?»

⁶ Á, mo béh ye bú a: bò nùà lé bú temà naá kóo, sâ bò nùà nde né béh tobé wulá. Lòu sam, beè boón Jân lé naâ *sòn-Càn.»

⁷ Yeé baá ménâ, bó ye bú a: «Béh kó ngwéh nuaá mé lé temà naá bú.»

⁸ Yeésò ye bó a: «Sâ mè bí nuaá mé jegé naá mè túé ndé ngwéh ndo.»

Kàn jéré-temé bò kè-ñueh bò

(Matíô 21:33-46; Mârk 12:1-12)

⁹ Jomo sâ Yeésò si njií bò nùà kàn déi, ye bó a: «Nuaré déi lé kieè naá ñueh* seèn; à yeé dobo gi aá yab teèn, à haá kwaá ngogô beè bò nuaré déi te bó ke nyégé den jomo. À yuo dé seèn, à nde beh gò dàb déi.

¹⁰ «Cu mé yab yeé baá bolé, à tema njií nùà seè seèn cén déi ké yoòr bò kè-ñueh bò doó, ye te nyí kwa yab teèn. Nùà seè doó yeé wa ké teèn, bó lobo kwogó njií cu bú jomo be be.

¹¹ Nùà ñueh doó tema njií cu nùà seè seèn déi. Bó nde kem sue cu bú yoòr mé

séb, bó lobo kwɔgɔ njií cu bú jomo be be ndɔ.

¹² Lè njùg tagáre, à tema njií cu nùà seè seèn déi ndɔ; dé sâ yeé wa cu, bó duún ye baá-re bú núr, bó tulu si njií bú ké luaà ñueèh.

¹³ «Nùà ñueèh doô ye ñene aá ménâ, ye nyí bɔ́ nde né naàn wee? À deèn ndɔ, ye: Nyí kènê tema njií nde aá ñuna nyí yíé-temê; merré déi dé seèn, bó nde né bú veéh.

¹⁴ Ñuna nde ndɔ. Bó yeé nde ñene njií baá-re bú mân, bó nyɔgɔ sòn ye: Hên né nuaá mé nde né nùà ñueèh ñaá sâ. Kɔ béh wula sòm bú lòu, te ñueèh hên ña dé beèh.

¹⁵ Bó tulu nde mé bú ké luaà ñueèh, bó wula si lo bú ké teèn.»

¹⁶ Yeésò den cuù, ye bò nùàr a: «Faá bèh mân, nùà ñueèh doô bɔ́ nde né bó naàn wee? Mè tueé bí, à nde cu né bó wulá sòm gií ndɔ, à ñueèh kwaá lo cu beè bò nuaré déi.» Bò nùàr yeé ñgweé aá ménâ, bó ye bú a: «Ndóg gèh dé sâ ndeè seèn ménâ bó ndé ñgwéh.»

¹⁷ Yeésò né bó njonjolò ke ñjegé, ye bó a: «Kàn mé bó né te mvù Càṅe nyagá kwaá hên tueé né kei? Ye:

Taá mé bò mé-gwà bò lé naâ ké jomo komo si njií hên, taá dàn ña seér cu né kɔ́.

¹⁸ Nuaá mé ceén die te taá sâ nde né teèn ñerré le. Mɔ komo die seér né nuaré déi yoòr lòu, sâ nùà hèllè nde né faá fùfú nɔ nyoló den ndɔ.»

Làmpôṅ mgbè Rôm gwɔ̀̀m

(Matíò 22:15-22; Mârk 12:13-17)

¹⁹ Bò *njií-sòu mé bò *ṅgàṅ sèmè dé kokoô yeé ñgweé aá ménâ, bó ñgweé kɔ ye Yeésò kàn si njií den né mé bó; bó gwaán lom aá Yeésò doó sâ sieè. Njèh cén, veéh né bó mé bò nùàr sie yɔgɔ.

²⁰ Bó duɔ́m bú filí, bó tema njií bò no ké kwarè seèn faá né bò gècèn bò nɔ, te bó ñgweé weh ṅgòr sònò seèn, bó jɔgɔ yíí bú beè ṅgómna.

²¹ Wa ké teèn, bó ye bú a: «Nùà fèh-ñjèh, njií mé wò né yeé tueé, wò né bò nùàr feh dɔ́ṅ né teèn yilá, béh né kɔ́.

Wò nùàr bàlè bèh, wò né bó ceér Càṅ mé gècèn mene feh dilí.

²² Sâ jògò túé ke béh ye: *Sóú beèh ye gwòm làmpôṅ mgbè Rôm gwɔ̀̀m wa, té gwòm wa?»

²³ Yeésò ñene kɔ ndɔ, ye ṅgòr hên né njóg ṅgòr; à ye bó a:

²⁴ «Bí kélé ke mè kàgàlòn sâ cén déi ye.» Bó weh haá njií bú cén déi. Ye bó a: «Feh nùàr mé yilí nùàr ká teèn hên nyagá den né dé nèi wa?» Bó ye bú a: «Né gi dé mgbè Rôm.»

²⁵ À deén baá-re, ye bó a: «Sâ bò njií mé né dé mgbè dɔ́ṅ, bí gwòm njií cú mé mgbè; bí bò dé Càṅ há njií cú mé Càṅ ndɔ.»

²⁶ À yeé tueé gi aá ménâ, hiím yɔgɔ bó dé tueé. ṅgòr mé à lé naá gií toò bò nùàr tueé dɔ́ṅ, bó bú teèn siè kwà ñgwéh.

Njèh bieê felè bòó mé nde cuù né lè cio komo yuo

(Matíò 22:23-33; Mârk 12:18-27)

²⁷ Bò *Sadusièn déi bilí ndeè ká kwarè Yeésò. Sâ bó né yeé tueé ye: mɔ nùàr kuú baá, sâ gi aá, à lè cio kòmò yuò ndé cú.

²⁸ Bó yeé waá baá, bó ye bú a: «Nùà fèh-ñjèh, Músì lo naá gií ter nyagá kwaá, ye béh a: mɔ nuaré déi kuú kwaá lo véh mé huaán sam, òm a, sàgà cú ma kú doô, à ñar yilá cu bei ma.

²⁹ Yeé baá ménâ, nuaré déi bó bò òm lé naá téhbeh. Bei jɔgɔ véh, à kuú kwaá lo véh sâ, huaán sam.

³⁰ Òm sagá weh ma kú doô, à kuú cu, huaán sam.

³¹ Òm bòn déi sagá weh keéh cu ndɔ. Bó né ka mé bú méménâ sagá ndeé; bó sagá laré bú téhbeh dɔ́ṅ, bó huaán mé ma hèllè ñar kwà ñgwéh, bó kuú gi.

³² Jomo sâ, ma hèllè kuú bele bó ndɔ.

³³ Á hên, mɔ lòu sâ bò komó ndeè baá te cio komo yuo, ma hèllè ña sòm nde né veèh dé heè wa? ñgweéh lètenè bòn téhbeh dɔ́ṅ, bó lé naá gií bú sagá laré wa?»

³⁴ Yeésò ye bó a: «Bò siíb bó bò véh jɔgɔ kuú lom né ká cie.

35 Bòó mé wulu gi aá dé *Lò Càn kèn, nde né te cio komó yuo, bó yila nde teèn. Ké Lò Càn sâ nùàr ndeè jógó kú ndé cú.

36 Ké sâ nùàr ndeè kú ndé cú ndò, bó den seér nde aá faá bò cìlì Càn nò. Ngweéh bó lé naá gi te cio komó yuo mà, bó baá gi bò ñunà Càn.

37 Músi te mvù Càn tueé taré né ménâ ndò, ye: bò komó nde cuù né lè cio komo yuo gií ma. À lé mân nyagá naâ te lèmè mé à nyagá né ju jìlì ngémbèi teèn doô, ye Nùà koô nyí né Càn mé bò tele nyí Abrahâm bô Isâk mé Jakôb né yeé dua doô ma.

38 Mè tueé bí, Càn né Càn bò lèlàn bò, à Càn bò komô sam. Bí kóó ye, beè seèn nùàr doóné né gi bò lèlàn bò.»

39 Bò *njí-sòu déi yeé ngweé aá ménâ, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, wò tueé yíí né teèn.»

40 Yeé baá mân, nuaré déi njolo toò seèn kàgà nyí cú, ye nyí nde né bú njeré déi bieé.

**Nùà Còñ bô *Davíd*

(Matíô 22:41-46; Mârk 12:35-37)

41 Yeésò ye bó a: «Bó ye Nùà Còñ né *ndùté ndùtù Davíd, mé ngei wa?

42 Davíd mé feh seèn lé naá gi lè mvù benê tueé kwaá ye:

Nùà Dueè ye Nùà koô nyí a:

Dèn ndê ká te be gaâ nyí;

43 kò nyí komó silí njí gi aá bò bònò bò yeé doó,

wò dobo keéh bó gulè.

44 Hèn, mò Davíd mé feh seèn Nùà Còñ sâ yilá né Nùà koô seèn, sâ Nùà Còñ né cu ndùté ndùtù seèn wa?»

*Feh beè bò *njí-sòu bòn*

(Matíô 23:1-36; Mârk 12:38-40)

45 Yeésò né mé bò mbòn seèn njolò cìlì nùàr tueé njí, ye bó a:

46 «Bí bòn feh bìi beè bò njí-sòu. Bó gwaán lom né bò cògò dé dèdàbe lètenè bò nùàr su gòò. Né mene ké tan mé ké mbartogô, bó ye kò bò nùàr gìbì bíé bó lòu. Ké *gwà sòu bó gwaán né bèh denè dé kokoô njolò bò nùàr. Bó nde mene bèh kùrmò lo nùàr doóné, né gi ménâ ndò.

47 Bó né njèh beè bò ma kù horó weh bele. Mò bó baá Càn dua, kò bó dua tugó lòu, te den faá bó né bó gècèn bò nò. Me tueé bí, ju sie kela nde né bó mé bò déi.»

21

Há-be ma kù déi

(Mârk 12:41-44)

1 Yeésò né ke den, à ñene bò liliéè bò né kàgàlòn lè mvugó gwà Càn si den.

2 À ñene njí ma kù déi baá kóbò fà teèn si yíí ndò.

3 Ye bò nùàr a: «Mè né tueé ye bí a, ma kù hèn si kela né kóó mé bò déi doóné.

4 Bò nùàr dé bòn kabe si lom né wèllè kàgàlòn. Dé ma kù hèn môn sam, à dé seèn horó si som né cèr gwà seèn.»

*Kùr felè *gwà Càn koô mé nde aá ñellé*

(Matíô 24:1-2; Mârk 13:1-2)

5 Sâ bò nùàr baá lom gwà Càn koô keí; à lé naâ yàgà huóm dé gècèn. Bó lé bú meè naâ mé bò taá bebagaà mân, bó bú yàgà nyegé cu mé bò njèh há-be ndò. Bó yeé baá gwà ménâ keí, Yeésò ye bó a:

6 «Gwà mé bí né ñené hèn, cieé déi nde né teèn, à nde gi né doóné tobé yuo. Mè jue mene taá cén tà cén felè mbeí lè nyí ndé ñgwéh.»

Dàm bò gèr, te wónj ceré ye

(Matíô 24:3-14; Mârk 13:3-13)

7 Bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, dé sâ ndeè ménâ bój nde né heèh wa? Mò ndeè nde aá ménâ bój, bó ñene kò nde né mé kei ndò wa?»

8 Yeésò ye bó a: «Bí kógón ká lòu; nùàr a, té bí bèlè. Mò sam, bò nùàr kókoó mbaá nde né yilí mò ñaá weh, nùà kàn nde né tueé ye bí a, Nùà Còñ né nyí; nùà kàn ye bí a, cu waá baá ndò. Mè tueé bí, bí té tie teèn féla njí.

9 Mò bí baá njàgà taáb mé bò bèmè hihiné ngweé njí, bí té lòu ndèrrè. Kò seèn bój ménâ. Mé njéh mene, wónj mé njéh cèrè ndé ñgwéh.»

10 À den cuù, ye bó a: «Taáb nde né lètenè loó déi bô mbeí kóó die. Lò déi nde né mbeí mé taáb ñaár kwa.

11 Tàbè nde né jilí taré; cùè nde né te tàbè hihiné die; teèn yila bele cu mé fùà mene ndo. Bò kèkènè njèh nduàn feh hihiné nde né bɔ́o bele; bò ciè feh hihiné ndeè né ké te vulúu ñené yuo kelâ.

12 «Bò nùàr jògò bunó nde nées bí lòu ye, te waà ye. Bó nde né bí mé sòn fuú sie, bó sie njií bí ké *gwà sòu bèh juù, bó yíí bí gwà cibì. Bó nde né bí ké toò bò mgbè mé bò kokoò bò mgbómé njií, ye bí né bò nùàr mò fí.

13 Mè tueé bí, toò bɔ̀on sâ baá cu ye-re bèh mé bí den nyegé nde né sòn mò teèn.

14 Mɔ́ bó baá bí ménâ bɔ́o, bí njéba lòm tég, ye béh njeré déi toò nyàmè ndé ñgwéh.

15 Mè nde né bí kónkɔ̀n haá, mè nde né bí ñgòr sònò tueé kwaá gií ndo. Bò bònò bò bìi toò bìi njéba ndé ñgwéh, bó tueé komo njeré déi.»

16 À den cuù, ye bó a: «Né mene bò tele bìi, bó nde né bí go sɔ̀m. Né mene bò bei bìi, bò òm bìi, bò nùàr bìi mé bò mbeí bìi mene dɔ́ɔ̀n, bó nde né bí go sɔ̀m. Lètené bìi, bó nde né bò nuaré déi teèn wulá.

17 Nùàr nde né bí bèh dɔ́ɔ̀n bunó laré; sâ dɔ́ɔ̀n né gi felè mò.

18 Mé njéh mene, yúlí feèh bìi cén lèr nyí ndé ñgwéh.

19 Kɔ́ bí yolo lòu, te bí yili sɔ̀m ye yòñ bìi.»

Kùr felè Jerusalem mé nde aá ñellé yuo (Matíò 24:15-21; Mârk 13:14-19)

20 «Mɔ́ bí ñene taáb baá Jerusalem beè kaán sie, sâ bí kɔ́o ye, Jerusalem nde aá cim le.

21 Mɔ́ baá môn, sâ bò Judê bò a, dùrà ñá gí ké te tòre; bò Jerusalem bò durá taré môn ndo. Bòó mé né ké ñueh dɔ́ɔ̀n a, té ká lo mbaá dùlà ndé cù.

22 Lòu sâ né cieé njùñ sɔ̀òm, te yuo ka nág faá bó lé naâ lè mvù Cànje nyagá kwaá nɔ.

23 Lòu sâ bò véh mé lèi hueèh mé bò ma vùlù nde né mé gèr ñené kuú. *Wɔ́ñ nde né bò nùàr lòu sâ nyunò dulí. Mè tueé bí, Càn feh keéh nde né yúlá-temê seèn yoòr bò nùàr lòu sâ.

24 Bó nde né bò déi lòu kɔ̀ré wulá, bó nde né mé bò déi lò nùàr dɔ́ɔ̀n sie ñellé ndeé. Lòu sâ Jerusalem gule doró keéh nde né bò dɔ́ɔ̀n. Kɔ́ cu bɔ̀on wulu baá, sâ ye.»

*Cuú *Huaán Nùàr* (Matíò 24:29-31; Mârk 13:24-27)

25 «Lòu mé Huaán Nùàr cuù nde né teèn, bò njèh nduàn nde né ké te vulúu feh hihiné bɔ́o bele: bò déi nde né te lou, bò déi te weèh, bò déi te mbentò. Ká doó, bò nùàr nde né mé veèh ndɔ̀ré kuú: nòmò nde né nañ, à nde né ñgulí tulú.

26 Bò njií mé né gi mé terreè ké ter nde gi né lòu sâ jilí laré. Bò njií mé nde né ká lè wɔ̀ñe bɔ́o, veèh nde né bò nùàr mé njéh sie, bó nde né seé cer.

27 Jomo sâ bó nde né Huaán Nùàr ñené njií, à né te mvulu bège mé terreè mene *sum suagâ.

28 Mɔ́ bò njií sâ ndeè baá ménâ bɔ́o, bí sàmè wùò sér dé bìi ter lòu; bí kɔ́o ye, nùà gàm bìi baá didi ma.»

Toú mé né kùr tueé (Matíò 24:32-35; Mârk 13:28-31)

29 Jomo sâ Yeésò si cu bó kàn déi, ye bó a: «Bí kè wèh yoòr bò toú* túé-kùr.

30 Mɔ́ bí ñene, bó baá tɔ́o, ñgweèh sâ bí kɔ́ gi aá ye jà baá didi wa?

31 Nde né mé *Lò Càn ménâ ndo; mɔ́ bí ñene bò njèh kèkènè hèllè baá bɔ́o bele, sâ bí kɔ́o ye, Lò Càn baá didi.

32 Mè né tueé ye bí a, mé bò cafané bò nde dɔ́ɔ̀n kuú gií, sâ bò njèh hèllè bɔ́o gi aá.

33 Vulú bò tàbè nde né leér yuo; ndóg, bò ñgòr mò dé bɔ̀on nyímé ndé ñgwéh.»

Dene làñ

34 «Bí dèn dèn làñ cu dɔ́ɔ̀n, bí té mé cieé koò tùgò lè; bí té mé mbè sèlà lè, bí té mé *wɔ́ñ nyàmè lè ndo. Mɔ́ sam, ndeè né lòu kaár waá,

35 tɛna lo bí teèn. Kar waà nde né felè bò nùàr wɔ́ñ dɔ́ɔ̀n.

36 Bí té lóm cèr, bí dùà dèn Càn cu dɔ́ɔ̀n, te à haá bí terreè, bí yolo komo njèh, bí

mvelé yuo te gèr-e. Mo baá mene jueé, te bí njebá le ter toò *Huaán Nùàr.»

³⁷ Cieé doón Yeésò né bò nùàr ké gwà Càṅ koò feh soó. Liyili, à né ké te tòre ndeé, à cer le toò. Tòr sâ, bó bú yilá né tòr Oliviê.

³⁸ Maánjògò doón bò nùàr lé naâ beéh gwà Càṅ komo ndeé, bó né ṅgòr sònò seèn ṅgweé ndo.

22

Nyògò sòn felè Yeésò

(Matíò 26:1-5; Mârk 14:1-2; Jâṅ 11:45-

53)

¹ Sâ cieé koò mé bó yieé yeé breêd mé kulu teèn sam baá didi. Cieé koò sâ bó yilá yeé *Páskà.

² Sâ bò *ṅgàṅ sèmè dé kokoò mé bò *njí-sòu né ceér fòón te bó nde Yeésò lòu wulá naáb som. Lòu sam, bó né bò nùàr veéh.

**Sátàn yoòr Júdàs*

(Matíò 26:14-16; Mârk 14:10-11)

³ Sátàn yila Júdàs lè ndo. Yilí Júdàs déi né cu Iskariô; à né mbòṅ cén déi lètenè bò mbòṅ yulá cùòb fà doò.

⁴ Yeé baá ménâ, à komo wuo ter ndo, à nde yoòr bò ṅgàṅ sèmè dé kokoò mé bò gó gwà Càṅ bò, bó bó né ceér fòón te à feh keéh bó Yeésò, bó sie bú.

⁵ Bó lé naá loôm mé vógó-temé dé gècên, bó ye, bó nde né bú kàgàlòṅ teèn haá yíi ma.

⁶ Júdàs gwaán ndo. À yila lom baá-re ceér fòón, te à feh nab kwaá bó Yeésò lòu.

*Yáb *Páskà*

(Matíò 26:17-25; Mârk 14:12-21; Jâṅ

13:21-30)

⁷ Sâ cieé koò mé bó yieé yeé breêd mé kulu teèn sam, waá baá ndo. Bó né yeé huaán sòṅgaàṅ teèn ṅoób, te bó yieé Páskà mé njéh.

⁸ Cieé sâ yeé waá baá, Yeésò ye Piêr bô Jâṅ a: «Bí ndé nyégé kwá béh Páskà, te béh yieé.»

⁹ Bó ye bú a: «Wò gwaán né ye béh nde nyégé kwaá he wa?»

¹⁰ Ye bó a: «Bí ndé; mo bí wa baá ké lo, bí bò nuaré déi nde né mé lò nòmò felè

kwaré; bí bèlè siè bú. À nde né lè gwà déi yilá ndeé.

¹¹ Bí júée nùà gwà sâ a: Nùà fèh-njèh ye júée wò a: bó bò mbòṅ nyí Páskà yieé nde né te gwà dé heè wa?

¹² À nde né bí gwà dé koò mân feh, né ké ter felè mbeí, bó nyégé gi aá bèh denè gwò kèn. Bí nyégé kwá yáb doó sâ.»

¹³ Bó som gò, bó nde kwa gi ka doón faá Yeésò la naâ bó tueé nò; bó nyégé kwaá baá-re yáb Páskà teèn.

Yáb Càṅ

(Matíò 26:26-30; Mârk 14:22-26; 1 Kòrênt 11:23-25)

¹⁴ Cu yeé wulu baá, bó bò mbòṅ tebé nde kaṅ yáb ndo.

¹⁵ À ye bó a: «Mè lé gwaán kelà naâ faá bèh mân, ye ko béh bí yieé bilí baá Páskà, te mè ṅene ye gèr.

¹⁶ Mè tueé bí: ndóg, mè ndeè Páskà yíe ṅgwé ndé cú, ko kwòm seèn ndeè baá ké te *Lò Càṅe ṅagá yuo kelá, sâ ye.»

¹⁷ Jomo sâ à weh ṅgàb mbè ndo, à vra Càṅ teèn, ye bó a: «Bí wèh, bí júé téná lètenè biì.

¹⁸ Mè tueé bí: gi aá hên, mè ndeè mbè déi júé ṅgwé ndé cú, ko lòu mé Lò Càṅ ndeè baá bèsonè ṅené ṅagá, sâ ye.»

¹⁹ Jomo sâ à weh breêd, à vra Càṅ teèn, à kolé haá bó, ye bó a: «Hên né ṅgàṅ yoòr mò; mè haá kuú né felè biì. Bí bó dèn mân, bí né mè teèn munó.»

²⁰ Mé ṅgàb mbè à boó cu jomo yâb sâ ménâ ndo, ye bó a: «Ṃgàb hên né ṅgòṅ dé feé mé Càṅ ko né mé húóm mò; ber kuú né felè biì.

²¹ «Bí kóó ye, nuaá mé nde né mè go som né ká lètenè beéh, béh bó yáb yieé den né kóó.

²² Dé kuú, *Huaán Nùàr nde né faá Càṅ lé tueé naâ nò kuú. Njèh cén, nuaá mé yíi keéh be teèn, jògò kwaá bú cie, nde né mé gèr mbiín kuú.»

²³ Bó yeé ṅgweé aá ménâ, bó duóóm baá-re lètenè boòn bieé kuú, ye: «Ká lètenè beéh hên nei seèn ménâ boó nde né kóó wa!»

Nùà dé koò né nei?

24 Bò mbòŋ duóm baá-re lètenè bòn saán deèn, te bó ñene kò nuaá mé né dé koô teèn.

25 Yeésò deèn ndò, ye bó a: «Bò mg-bèémgbè mé tàbè hihiné né bò nùàr lòu tuú. Bò kokoò bò teèn ye te bò nùàr keí bó ndò.

26 Bí té dé bìi ménâ bó. Dé bìi, nùà koô lètenè bìi a: dèn sér faá huaán maàn nò; nuaá mé né toò bò nùàr a, dèn sér nùà seé bòn ndò.

27 Hèn, mò bò nùàr né fà, déi né yáb den kela, déi né yáb geé, sâ nùà koô lètenè bòn né dé heè wa? Ngweéh nùà koô né dé mé den kela yeé lòu doò wa? Sâ, bí kè cú-re kán! Ká lètenè bìi, mè né seér nùà seé kóó!

28 «Dé bìi, gèr mé mè lé naâ ñené doón, bí lé mè mé huún sì ló ná ngwêh.

29 Mè bí kògò ké te *Lò Càŋe nyegé kwaá gi aá kèn. Né faá Tele mò lé naá gi mè nyegé kwaá nò.

30 Ké te Lò mò sâ, béh bí nde né yieé, béh ñeé bilí kóó. Bí nde né te kògò mgbè den, bí tueé ju felè gèh bò huaán *Iserála yulà cùòb fà doò.»

Ngòr Yeésò felè Piêr

(*Matíô 26:31-35; Mârk 14:27-31; Jân 13:36-38*)

31 Yeésò den cuù, ye Simôn Piêr a: «Simôn, Simôn, ngwé nyégé bagasé: *Sátàn bie aá kèn, ye nyí nde né bí jilí. À ceéh nde né bí faá bó ceéh yeé ngwàgàm, te bó kobo sòm tulù teèn nò.

32 Mè né Càŋ felè yeé dua, te ndèm yeé toò cùàrè kélá ndé cú; mò wò ña cu aá nùàr mò, te wò haá cu bò mbaábi terreb.»

33 Piêr deèn ndò, ye bú a: «Fehtoò mò, né mene gwà cibì, né mene cio, mè kuú nde né jomo yeé.»

34 À yeé tueé gi aá ménâ, Yeésò ye bú a: «Mè jue né wò Piêr, lan kwaá túágá ndé ngwéh, sâ wò yaáŋ aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ngwéh.»

Gèh taáb mé bò Yeésò bò nde né lieé

35 Yeésò den cuù, ye bó a: «Mè lé naâ bí cu déi ké cie be-be temá njíi, kàgàlòŋ sam,

ba sam, débágá sam ndò. Mé ñjéh mene, ñjeré déi lé naâ bí toò saám wa?» Bó ye bú a: «Ñjeré déi lé béh sám ná ngwêh.»

36 À ye bó a: «Dé kènê môn sam nde cuú: nuaá né mé kàgàlòŋ, bú a, wèh siè beè; nuaá né mé ba, bú a, wèh siè beè ndò; nuaá mé ñjéh salê sam, bú a, gò sòm cògò seèn déi, à ñge sie bòu beè.

37 Mè tueé bí, kò mboón yuo kelà felè mò faá bó lé naâ te mvù Càŋe nyagá kwaá nò, ye: Bó kulá yií keéh aá bú yí lètenè bò vevenê bò teèn. Bí kóo ye, bò njíi mé bó lé naá gi felè mò nyagá kwaá doón nde ye aá mboón.»

38 Bò mbòŋ ye bú a: «Bòu fà né béh beè teèn, hèn nò.» À ye bó a: «Wulu baá kèn.»

Yeésò bèh Càŋ duaà

(*Matíô 26:36-46; Mârk 14:32-42*)

39 Yeésò yeé yuo kelà baá, à ñaá nde cu ké te tòr Oliviê faá bèh jomò nò. Bò mbòŋ seèn ñaá bele bú ké teèn ndò.

40 À yeé baá ké teèn, ye bò mbòŋ a: «Bí dùà dèn Càŋ duaà, te *Sátàn bí mé veèn táb siè cú.»

41 À yeé tueé gi aá ménâ, à kwaá lo bó ndò, à nde ser ké toò bòn bèh ndón-ndòŋ mân. Wa ké teèn, à cemmé nde doó, à né Càŋ dua,

42 ye bú a: «Tele mò, mò wò né gwaán, ngòrò sòm yeé mè ngàb gèr hèn kwarè teèn. Mè né mene ménâ gwaán, bó sér faá wò né gwaán nò.»

43 À yeé dua gi aá ménâ, cìlì Càŋ déi suagà ké te vulúu, ñené yuo kelà toò seèn, bó taré bú yo.

44 À cer ñeí cu seé dé ceèr. À né Càŋ dua ñjegé, lemè keér bú yoòr, né doó faá húóm nò diéné ndeé den.

45 À yeé dua gi aá, à komo wuo ter ndò, à cu cuù ká jomo yoòr bò mbòŋ. À waà, sâ bó homo baá mé kú, bó baá gi lóm.

46 Ye bó a: «Bí lóm ménâ cer né dé keí wa? Bí wùò dèn lãŋ, bí né Càŋ dua, te Sátàn bí mé veèn táb siè cú.»

Bèh Yeésò sieè
(*Matiô 26:47-56; Mârk 14:43-50; Jân 18:3-11*)

⁴⁷ À yeé baá bó mân tueé den, bò nùàr kókoó mbaá kem waà ndò. Ké toò bòn lé naâ Júdàs, mbòn cén déi lètenè bò mbòn yulà cùòb fà doô. À yeé waà baá, à kela nde yí toò Yeésò, te à vra kumó sie bú.

⁴⁸ Yeésò ye bú a: «Júdàs, wò bie feh seér cu aá Huaán Nùàr mé bò nùàr lòu wa?»

⁴⁹ Bòó mé naâ jomo Yeésò yeé ñene, ye njeré déi nde né bóó, bó ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, béh kòrè mé bòu wa?»

⁵⁰ Yeésò nde sòn komo, sâ cén déi lètenè bòn bòu ter som aá, mvur tena si njií nuaré déi tie gaá doó; lé naâ tie nùà seé *ngàn sèmè dé koô.

⁵¹ Yeésò yíin bó ndò, ye bó a: «Bí gè mé ceér sâ!» À kema njií nùà hèllè be tieè, tie seèn taré yuo cu.

⁵² Jomo sâ Yeésò tueé njií mé bò ngàn sèmè dé kokoô bó bò gó gwà Càn bò mé bò kokoô bò dé lò. Sâ bó lé nde gií naâ yoòr seèn te bó sie bú; ye bó a: «Den né faá bí mé bò bòu mé cùgò beè-beè hên kem nde gií né yoòr nùà yíb nò.

⁵³ Sâ, cieé doón béh bí ké gwà Càn né yeé kóó ndò. Cu sâ bí lé mé be yoòr njií ná ngwéh dé kei wa? Bí kóó ye: kó cibí baá mé terreèb mân te bí nde ye mân bóó. Sâ hên baá cu bìi sâ.»

Piêr bèh njó yaân
(*Matiô 26:57-58, 69-75; Mârk 14:53-54, 66-72; Jân 18:12-18, 25-27*)

⁵⁴ Bó sie Yeésò ndò. Bó sie njií bú ké lo *ngàn sèmè dé koô.

⁵⁵ Piêr né bó jojomo ké bèh ndón-ndón naáb bele. À wa, sâ bó fu kwaá baá we yí lètenè caâ, bó né ñuagá den. À kela nde yí teèn ndò, à den nde doó kwarè bòn.

⁵⁶ Nùà seé dé veèh déi ñene kó bú, à né ka bú yí kwarè weè sâ ke njege den. Jomo sâ, ye bò nùàr a: «Hên né nùàr seèn déi!»

⁵⁷ Piêr cam, ye ma doô a: «Njó mò, mè bú kó ngwéh.»

⁵⁸ Den ser, nuaré déi wa cuù, ñene njií bú, ye bú a: «Wò né yeé lètenè bòn ndò!» Piêr cam cu, ye bú a: «Nùàr mò, mè sam.»

⁵⁹ Nde nde, lou kela sa gùm lòñ déi, nuaré déi waà, tueé ñeí cu ye baá-re dé seèn mé terreèb, ye bó a: «Mé gècèn mene, nùà hên né nùà Galilê, bó bú né yeé kóó.»

⁶⁰ Piêr cam cu, ye bú a: «Nùàr mò, mè dé sònò yeé sâ ngwé kó ngwéh lág.» À yeé baá ménâ tueé den, kwaá tuaga lo bú mé njéh sònò.

⁶¹ Cu sâ, Fehtoò beèh bele seér ndò, ke njií Piêr, bó bú ke kwaré. Piêr munó ko cu baá-re dé mé Fehtoò beèh la tueé naâ ye bú a: «Lan mé kwaá sé nde tuagá wa, sâ wò yaân aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ngwéh ma.»

⁶² Piêr yeé munó ko aá ménâ, à jeré yuo doó sâ, à nde yúé njegér.

Yeésò yoòr mé séb mé núr
(*Matiô 26:67-68; Mârk 14:65*)

⁶³ Bòó mé né Yeésò móm, né bú teèn selé yíi, bó né bú lobó ndò.

⁶⁴ Bó vuòb bú njolo, bó ye bú a: «Ñéné kó cú-re ñenè, jògò túé ke nuaá mé né wò lobo hên ye.»

⁶⁵ Bó né bú gbêg hihiné kókoó mbaá haá den.

Yeésò ké bèh ju tenâ
(*Matiô 26:59-66; Mârk 14:55-64; Jân 18:19-24*)

⁶⁶ Cieé yeé ñaga baá, bò kokoô bò dé lò mé bò ngàn sèmè dé kokoô bó bò *njií-sòu nde bilí den gi ké te *mbàgà juù. Bó ye: wèh ndé mé Yeésò ndò.

⁶⁷ À yeé waà baá, bó ye bú a: «*Nùà Càn né wò wa? Túé béh tueè.» Yeésò ye bó a: «Mè tueé kuú mene ménâ, bí bìi temé teèn kwá njií ndé ngwéh.

⁶⁸ Mè bie mene bí njeré déi, bí bìi sòn kòmò ndé ngwéh ndò.

⁶⁹ Duoòm lan *Huaán Nùàr nde aá ké te be gaá Càn terreèb den ndeé.»

⁷⁰ Bó deèn doón ndò, ye bú a: «Á sâ, Njuna Càn né ka wò mà.» Ye bó a: «Bí tueé né tueè, né mè.»

⁷¹ Bó deèn baá-re ye: «Béh ngweé gi aá sònò seèn mé tie beèh kèn. Béh sònò bò nùàr bie soó cu nde né kei?»

23

*Yeésò ké toò *Pilátò*
(*Matiô 27:1-2, 11-14; Màrk 15:1-5; Jân 18:28-38*)

¹ Dàm bò nùàr dɔ́ŋ kem wuo ter ndɔ, bó weh nde mé Yeésò ké toò Pilátò.

² Wa ké teèn, bó né bú nyeén yoòr cɔ́rɛ su, bó ye Pilátò a: «Béh nde kwaá naâ nùà hên, sâ à né tàbè beèh soób, ye bò nùàr a, té làmpɔ́ŋ mgbè Ròm gwòm; ye nyí né cu *Kristò, wa nyí né mgbè mé feh nyí sé wa.»

³ Pilátò bie njií ndɔ, ye Yeésò a: «Mgbè bò Jùf né wò wa?» Yeésò ye bú a: «Wò dé sâ tueé né kɔ́.»

⁴ Pilátò ye bò *ngàŋ sèmè dé kokoò bó bò nùàr a: «Mè bèh saáb nùà hên ñéné ngwéh.»

⁵ Bò nùàr né mene dé sâ ngweé, bó né lom teèn tétég ñeí seér, ye Pilátò a: «À né yeé bò nùàr te tàbè beèh dɔ́ŋ soób; à lé bó feh duóóm naâ ké Galilê, à ndeé ká te tàbè Judê, à feh cu bó ménâ. Hên, à mé ñéh waà baá kán.»

*Yeésò ké toò *Heròde*

⁶ Pilátò yeé ngweé aá mân, à bie cu bó ndɔ, ye bó a: «Nùà hên né nùà Galilê wa?»

⁷ À yeé ngweé aá ye Yeésò yuoó naâ lé tàbè mgbè Heròde mân, ye bó wèh ní bú ké toò Heròde ma. Bó weh njií bú ndɔ. Sâ, Heròde né lòu sâ ké Jerusalem.

⁸ À lé naâ ngóg Yeésò ngweé, à né yeé ceér fɔ́ŋ, dàb baá teèn, ye te nyí ñene ngweé bú, nyí ñene ngweé fém seèn cén déi ndɔ. À yeé ñene aá bú ménâ, yo taré bú ndɔ.

⁹ À duóóm baá-re Yeésò bò ñhèh ngún bieé beleè. Ndóg, Yeésò bú sòn kòmò ngwéh.

¹⁰ Sâ bò ngàŋ sèmè dé kokoò mé bò *njí-sòu né gi doó, bó né lom Yeésò nyeén yoòr cɔ́rɛ su.

¹¹ Heròde bó bò sóji seèn né bú yoòr mé séb kem sue ndɔ, bó né bú seb, bó su kwaá bú cògò nyàgàm déi yoòr, bó weh cu cu mé bú ké yoòr Pilátò.

¹² Sâ né lòu mé Heròde bô Pilátò lé naâ mé sòn cén den cuú. Lòu sam, kèrré lé naâ lètenè bòn teèn.

Bèh ju felè Yeésò tenâ

(*Matiô 27:15-26; Màrk 15:6-15; Jân 18:39-19:16*)

¹³ Yeésò yeé baá cu ké toò Pilátò, Pilátò yilá bilí gi bò *ngàŋ sèmè dé kokoò bó bò kokoò bó dé lòu mé bò nùàr mene,

¹⁴ ye bó a: «Bí la weh waà naâ mé nùà hên, ye mè a, à né yeé bò nùàr soób sé wa! Hên, mè bú ñhèh dɔ́ŋ bie den né toò bìi. Mè faá bí tueé nê nɔ ñéné ngwéh. Bè mò nùà hên bèh ñhèh kó ngwéh.

¹⁵ Ké beè Heròde né cu ka mân ndɔ; à bú ká jomo yoòr beèh haá njií cuù né dé cí. Mè tueé bí, nùà hên te njií mé bó wula nde né bú teèn sáb yilá ngwéh gùm dɔ́ŋ.

¹⁶ Mɔ né mân, mè bɔ́ nde né, bó lobo cegé bú lòu, mè yi njií cu bú.»

[
¹⁷ Sâ lè tòu bò *Jùf, mɔ *Páskà waà baá dɔ́ŋ, kɔ Pilátò sòm keéh nùà gwà cibì déi, à yi njií bú toò bò nùàr.]

¹⁸ Yeé baá mân, bò nùàr tueé keéŋ njií ké ter dɔ́ŋ ye bú a: «Bó wúlá sér nùà hên, wò yi njií béh Barabâs.»

¹⁹ Sâ, cu déi Barabâs hèllè lé naâ bò nùàr soób; bèmè lé naâ lòu dɔ́ŋ die. Bó lé naâ bú gwà cibì teèn sie yií, bilí cu bú mé ju wúlá-nùàr mene ndɔ.

²⁰ Bò nùàr yeé baá tueé ye Pilátò a, yi ní Barabâs mân, Pilátò tueé njií cu mé bó, sâ ye te nyí yi njií Yeésò.

²¹ Bò nùàr kɔ lom né ké ter logó njií, ye bú a: «Fágá wúlá lòm bú fagà! Fágá wúlá lòm bú fagà!»

²² Pilátò den cuù dé mbelèm tagâr, ye bó a: «À veèn bɔ́ naâ kei wa? Mè dé mò veèn mé bó nde né bú teèn wulá yoòr seèn kwà nyí ngwéh. Mè bɔ́ nde né bó lobo cegé bú lòu, mè yi njií bú.»

²³ Bó yeé nde ngweé cu ménâ, bó logó ñeí njií ye baá-re ké ter mé terreè, ye bú a: «Fágá wúlá ní lòm bú dé fagâ.» Hueh bòn yieé ndɔ.

²⁴ Pilátò ye bó a: nyí gwaán aá te sòn bòn ma.

²⁵ À yi njií seér bó nùà veèn doó. Sâ nùà hèllè lé bò nùàr soób naâ kɔ́, bèmè lé dieé naâ mé bú, bó lé naâ bú gwà cibì teèn sie yií, bilí cu bú mé ju wúlá nùàr mene ndɔ. Pilátò yeé yi njií seér aá bú

ménâ, à haá seér bó Yeésò ndo, ye bó ndé bó bá-re mé bú faá bó gwaán né sâ no.

Bèh Yeésò fagâ

(*Matíô 27:32-44; Mârk 15:21-32; Jân 19:17-27*)

²⁶ Bó yeé baá mé Yeésò weh ndeé, bó bò nùà Sirên déi kwaré, yilí seèn né Simôn. Sâ à naâ ñueh. Bó sie ba haá bú toú mé bó nde né Yeésò teèn fagá doô, à jɔgɔ bele Yeésò mé njéh jomo.

²⁷ Bò nùàr kókoó mbaá né bó jomo kem bele ndo. Bò véh né felè Yeésò yueé ñaán.

²⁸ Yeésò bele seér ndo, ke njií bò véh doô, ye bó a: «Véh Jerusalem bò, bí té dé mò yúé; bí yúé sér dé bìi mé dé bò ñuna bìi.

²⁹ Lou mé ndeé jueè né jueè, bó tueé nde né ye: Njua bò ñgiín bò wa! Njua bò véh mé huaán ñàr ñgwéh wa! Njua mé mbán ñgiín ndo wa!

³⁰ Sâ né lou mé bò nùàr tueé nde né teèn, ye bò tòr a: Ndé ñem sùè kó béh yoòr; ye bò tòr déi a: Ndé sùrì kéh béh dòu ndo.»

³¹ À den cuù, ye bó a: «Mɔ we né yoòr toú ñgie mân, sâ mɔ né yoòr jaâr no wa?»

³² Bó weh sie bò vevenê bò déi beè fà ndo, te bó nde faga njií bó ké kwaré Yeésò.

³³ Wa beré déi, bó bèh sâ yilá né: Gebá feèh. Bó faga njií Yeésò ter; bó faga njií bò vevenê bò hèllè ter ménâ ndo, nùà kàn mé toú seèn, déi te be gaâ Yeésò, déi te be ñgòu seèn.

³⁴ Yeésò deèn ndo, ye Tele a: «Tele mò, kúlú ní veèn bò nùàr hên doó. Njií mé bó né boó, bó kó ñgwéh.» Jomo sâ bò sójì vu geé weh bò cògò seèn mé bèi lètenè boòn.

³⁵ Bò nùàr kókoó mbaá né bú bilí ke den. Bò kokoó bò lo sâ né bú gbêg haá, bó ye: «À kɔ cegé né bò nùàr yili soòm; mɔ à né ka Nùà Còñ mé Càn balé njií naâ kɔó sâ, bú a: jògò yili yuo ke mé be seèn ye.»

³⁶ Bò sójì né bú teèn ménâ selé yíi ndo, bó njebá nde yí ka seèn, bó tíim haá njií bú mbè déi tanésé mân,

³⁷ bó ye bú a: «Jògò yili yuo ke mé be yeè, mɔ wò né ka Mgbè bò Jûf sâ bòn.»

³⁸ Bó nyagá faga kwaá njeré déi ké ter felè seèn ye: «Nùà hên né Mgbè bò Jûf.»

³⁹ Nùà cén déi lètenè bò vevenê bò yí ter doô kuú ka dé seèn mé gbêg sònò ménâ ndo, ye Yeésò a: «Wò ye *Nùà Còñ né nyí sé wa? Yili yùò-re yili, wò yili som keéh béh teèn.»

⁴⁰ Mbeí deèn kèb déi, nde njií bú ndo, ye bú a: «Wò né taré lè gèr-e ménâ, wò Càn dùlà ñgwéh wee?

⁴¹ Dé beèh béllò, yila né teèn, béh naâ veèn boó, béh gèr ñene né sòn sâ. Dé nùà hên ménâ sam, à njeré déi bó ná ñgwéh.»

⁴² Jomo sâ, à tueé njií mé Yeésò ndo, ye bú a: «Yeésò, mɔ wò ndeé waá baá bèh mgbè ceèr, wò mùnò kéh yeè mè teèn.»

⁴³ Yeésò ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, lan lan béllò ñaá wa nde né ké mbar Càn kɔó.»

Cio Yeésò

(*Matíô 27:45-56; Mârk 15:33-41; Jân 19:28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Lou yeé dilí baá, lou cib cu. Cibí yili laré cu ká doó doón, yili soó gùm yòn lòu tagâr. Yeé baá mé lou lòñ tagâr, cògò gwà Càn dé koò keér geé lèbòlé. Cògò sâ lé naâ kòn mé cií leér yeé mò gwà Càn.

⁴⁶ Yeésò logo njií ké ter ndo, ye: «Tele mò, mè yòn mò kwaá lo aá beè yeè.» À yeé tueé aá ménâ, à kuú yuo ndo.

⁴⁷ Sâ kwaá-taâb bò Rôm bò déi lé naâ doó. À yeé ñene aá ménâ, à seèn Càn, ye: «Mé gècèn mene, nùà hên kuú né mé sòn fuú.»

⁴⁸ Bòó mé lé kem ndeé naâ bò njií hên ke weh doón lé naá giì ñené. Yeé gi aá, bó jomo vuaga cu cu mé kú.

⁴⁹ Bò mbeí Yeésò né dé boòn ké bèh ndón-ndòn njebá ke den. Bò véh mé lé yuoó naâ Galilê, bó né jomo Yeésò bele doô, bó bó lé naâ kɔó.

Bèh Yeésò furú

(*Matíô 27:57-61; Mârk 15:42-47; Jân 19:38-42*)

⁵⁰ Nuaré déi lé naâ teèn, yilí seèn né Joséf, né nùà Arimatê, loó déi lè tàbè bò *Jûf mân. Nùà sâ né yeé nùà gècèn,

nùà húóm-temê ndɔ. Né nùà koô déi te *mbàgà juù.

51 Njií mé bò déi lé taán naâ felè Yeésò dɔɔŋ, à lé be teèn yí ná ŋgwêh. À dé seèn njolo ke lom né mé *Lò Càŋ.

52 Yeé baá ménâ, à nde ké yoòr *Pilátò komó Yeésò dua. Pilátò yeé gwaán aá,

53 à nde mvualé weh, à vuòb nyegé mé cògò nyógòr. Sâ sà déi feésé mân lé naâ doó, bó kwe né lè gbàŋ kweêh mân, bó lé née nuaré déi teèn fùrù ŋgwéeh ye. Bó nde teèn jɔgɔ yíi lɔgɔ baá-re Yeésò.

54 Lé naâ loù nàŋ * cieé koô bò Jûf mân. Sâ cieé koô hèllè nde aá liyilì sâ duóm ndɔ.

55 Bò véh Galilé mé lé naâ jomo Yeésò doó yeé ŋene aá ménâ, bó yuo bele Josêf, bó ŋene sà, bó ŋene gèh dé mé bó né komó Yeésò teèn yíi njií ndɔ.

56 Bó cu cuù, bó ne kwaá gi bò kómó wá-yoòr mé kómó múmû, te bó nde komó Yeésò mé njéh waá. Yeé baá mé cieé koô sâ, bó jolo sɔɔ mé cieé koô faá *sóú tueé nê nɔ.

24

Lè cio komo yuoò

(*Matíò 28:1-10; Mârk 16:1-8; Jâŋ 20:1-10*)

1 Yeé baá loù sóndè toò cieê, bò véh doó komo nde ké te sàa, mé bò kómó múmû doó beè.

2 Bó wa ké teèn, taá baá ké jomo komo den, sà baá lɔŋ.

3 Bó yila nde gè dòu, bó komó Fehtoò beèh Yeésò teèn kwà cú.

4 Bó yeé baá-re munó den mân, bó ke, bò nuaré déi fà kar yuo kelà baá yí toò bɔ̀n mé cògò wuwulê mân yoòr.

5 Veéh boó bó njèh, bó sulí njií njolo doó. Bò nùà fà doó ye bó a: «Bí nùà làn ká lètenè bò komó fɔ̀n né dé kei wa?»

6 À doó hèn sam cuú; à baá cu mé njolo. Bí mùnò kò cú dé mé à lé tueé naâ bí ké Galilé doó;

7 à lé ye: kɔ bó *Huaán Nùàr go haá njií mé bò vevenê bò, te bó faga wula bú. Mo baá cieé tagár, à komo yuo cu lè cio.»

8 Bó munó kɔ cu baá-re dé mé Yeésò lé naâ bó tueé sâ.

9 Bó fɔ̀n gò, bó nde bò mbòŋ dé yulà cùòb cèn mé bò nuaré déi ménâ tueé bele ndɔ.

10 Lé naâ Marí Magdalâ, mé Jâne, bò Marí mèi Jâk mé bò véh déi.

11 Bó yeé baá bò mbòŋ tebê ménâ tueé, bò mbòŋ doó ke njií faá né ŋòr kùlù nɔ, bó temé teèn kwá ní ŋgwêh.

12 Piêr komo wuo dé seèn ter, à dula nde ké te sàa; à wa, à gimé ke njií gè dòu, à ŋene le mé bò cògò mé lé naâ yoòr komó doó. À cu cu ké lɔ; bò njií sâ dɔɔŋ geí lɔ lom bú mbaá.

Lè ceér Emayûs

(*Mârk 16:12-13*)

13 Ka loù cèn sâ, bò mbòŋ fà déi baá lè lɔ́ déi ndeé; yilí lɔ́ sâ né Emayûs, à né kwarè Jerusalem, njèh kílómétà yulà cùòb cèn mân.

14 Bó né felè bò njií mé lé naâ kelà dɔɔŋ tueé den.

15 Bó né ka tueé ndeé, bó né teèn saán yíi ndɔ. Wa beré déi, Yeésò yila kwa bó, bó bó né bècènè gɔ ndeé.

16 Njèh cèn, bó bú ŋéné kó cú, njeré déi lé naâ bó yíin.

17 Yeésò bie njií bó ndɔ, ye bó a: «Bí ceceér saán gɔ né kei wa?» Bó njebá ke mierré njií gi bú fà dɔɔŋ.

18 Yilí déi lé naâ Kelopâs, à tueé njií mé Yeésò, ye bú a: «Wò né gèh nùà Jerusalem dé heè, mé à dé seèn kèkènè njií mé lé kelà naâ cieé fà hèn kó ŋgwêh wa?»

19 Ye bó a: «Lé naâ caá gèh dé heè wa?»

Bó ye bú a: «Béh jue né bò njií mé lé kwaá naâ Yeésò nùà Najarêt doó. À lé naâ *sòn-Càŋ; à lé naâ mé terrebe te seè teèn, te ŋòr-e ménâ ndɔ. À lé naâ nùà taré beè Càŋ, mé beè bò nùàr mene.

20 Bò *ŋgàŋ sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò beèh lé naâ boó te bó tena ju felè seèn, bó faga njií bú ter te toú, à kuú.

21 Sâ béh lé baá gi ndèm kwaá, ye à bò huaán *Iserálà yili som nde aá kɔ́. Sâ kè cú-re, bò njèh sâ dɔɔŋ boó baá lan baá cieé tagár.

* 23:54 23:54 Né cieé mé kwéh né cieé koô. 23:56 23:56 Ex. 20:10; Deut. 5:14 24:6 24:6-7 Mat. 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Mk. 8:31; 9:31; 10:33-34; Lûk 9:22; 18:31-33

22 Mé njéh mene, né béh mbaá hiím yɔ́gó: bò véh déi lètenè beèh naâ lan komo yuo, bó nde ké te sàa,

23 bó wa, bó komó seèn ké teèn kwà cú. Bó cu cuù, bó ye béh a: bò cìli Càṅ déi naâ toò bɔ̀n n̄ené yuo kelá, ye bó a: à baá cu làṅ ma.

24 Bò mbeí beèh déi nde cu ké te sàa ménâ ndɔ, bó wa, dɔ́ɔṅ né gi ka faá bò véh doô la naâ béh tueé nɔ, bó bú dé seèn kwà cú.»

25 Te Yeésò deèn baá-re ndɔ, ye bó a: «Bí mé feh felè sam. Bò n̄jii mé bò sòn-Càṅ bò lé tueé belé naâ dɔ́ɔṅ, bí ṅweé faṅ n̄jii den né lòu,

26 wanɔ́ɔṅ lé túé ná ṅwêh ye kɔ *Nùà Còṅ ṅene gèr mân, te jomo sâ à lie ye wa?»

27 À yeé tueé gi aá ménâ, à se nyegé gi bó bò n̄jii mé bó lé naâ felè seèn nyagá kwaá dɔ́ɔṅ. À duɔ́m weèh ké jomo lè mvù Músi, à nde yuo kela mé njéh lè mvù bò sòn-Càṅ bò dɔ́ɔṅ.

28 Bó yeé nde aá lo waá, Yeésò bɔ́o faá à nde né dé seèn kelá sa nɔ.

29 Bó sie lo bú mé sòn ye bú a: «Lou yila baá, cibí nde aá yilí; kwá béh bí cer le.» Bó bó yila nde gwò ndɔ.

30 Bó yeé kaṅ aá yáb, à weh breéd, à vra Càṅ teèn, à kolé haá n̄jii bó.

31 Njolo ṅagá bó, bó ṅene kɔ cu bú. À nyue leér yuo toò bɔ̀n doó sâ ndɔ.

32 Déi ye mbeí a: «Jògò mé à la naâ ké ceér dueè tueé, à né béh ṅòr Càṅ se komo, ṅweéh la naâ béh te temé njerré yilá wa?»

33 Bó cu ka ter komo wuoò, bó cu cu ké Jerusalem, bó wa, sâ bò mbòṅ yulà cùòb cén doô bó bò mbeí déi né kɔ́o.

34 Bó né sònò tueé den ye: «Fehtoò beèh komo yuo aá bòn. Simòṅ naâ bú n̄ené.»

35 Bò fà bò doô tueé yíi cu bó teèn ndɔ, bó tueé bó gèh dé mé la naâ ké ceér dueè kelá; bó tueé cu bó gèh dé mé à la naâ breéd kolé, mé bó ṅene kɔ bú mé njéh ndɔ.

Toò bò mbòṅ n̄ené yuo kelá

(Matíò 28:16-20; Mârk 16:14-18; Jân 20:19-23; Seé b. 1:6-8)

36 Bó née sònò mân tueé den, sâ Yeésò mé feh seèn baá cu lètenè bɔ̀n ndɔ, à bie n̄jii bó, ye bó a: «Dólé a, dèn mé bí.»

37 Veéh sie bó, hèhèm sie bó ndɔ. Bó ye merré déi né càṅ tándulu.

38 Yeésò ye bó a: «Feh ṅellé né bí ter mé ṅei wa? Bí lè biì saán den né kei ndɔ wa?»

39 Bí jògò kè n̄jii ke bò be mé gule mò kán ye, né ka mè! Bí jògò kema ke ke ye; tándulu né yeé mé kuú bô njeba yoòr faá ká yoòr mò hèn wa?»

40 À né sònò ménâ tueé, à né bó be mé gule feh keéh bele ndɔ.

41 Bó yeé ṅene aá ménâ, vɔ́gó-temé hiím yɔ́gó bó dé tueé, hiím yɔ́gó bó dé temé teèn kwaá n̄jii ndɔ. À deèn baá-re ye bó a: «Bí né mé njèh yâb teèn wa?»

42 Bó weh haá bú ten ṅò keé.

43 À yieé njolò bɔ̀n ndɔ.

44 Jomo sâ, ye bó a: «Hèn baá n̄jii mé mè lé naâ bí tueé sâ, lé naâ sâ béh bí née kɔ́o ye. Mè lé ye bí a: bò n̄jii mé bó lé naá gi felè mò nyagá kwaá dɔ́ɔṅ nde gi né ménâ bɔ́o ma. Né mene lè *sóú Músi, né mene lè mvù bò sòn-Càṅ bò, né mene lè mvù bené *Davíd dɔ́ɔṅ, mè lé ye bí a, kɔ bɔ́o gi ménâ. Hèn baá cí.»

45 À ndoón* cu bó feh ndɔ, te bó nde ye bò n̄jii mé bó nyagá né sâ ṅweé komo,

46 ye bó a: «Hèn baá dé mé bó lé naâ nyagá kwaá, ye: *Nùà Còṅ nde né gèr n̄ené; wa lè cieé tagâr, à nde cu né lè cio komo yuo.

47 Wa nùàr nde né mé yilí seèn lò nùàr dɔ́ɔṅ se ndeé, ye bò nùàr a: Bí kwéh sér temé biì, te Càṅ kulu sòm bí veèn yoòr. Wa jògò duɔ́m nde née ká Jerusalem ye ma.

48 Sòn mò ké teèn né bí.

49 Terreb mé Tele mò lé naâ tueé kwaá sâ, mè ndeé né bí temá n̄jii. Bí jògò bíli dèn ká lo ye, kɔ bí ndeé kwa baá terreb mé suagaà nde né ké te vulúu sâ, sâ ye.»

* 24:45 24:45 À komo logó bó feh. 24:49 24:49 Seé b. 1:4 24:50 24:50-51 Seé b. 1:9-11

*Ké te vulúu ñáá ndeê**(Mârk 16:19-20; Seé b. 1:9-11)*

⁵⁰ Jomo sâ, Yeésò weh nde mé bó ké jomo lóô, lé naâ kèb Betanî. Wa ké teèn, à som ñjii be ter, à kulu bó.

⁵¹ À né bó kulú, à né ké te vulúu nyueé ñáá ndeé.

⁵² Sâ bó né doó cemmé den, bó né bú keí. Jomo sâ bó cu cu ké Jerusalem mé vógó-temé mene.

⁵³ Cu doónj bó né ké *gwà Càn koô bilí ndeé, bó né Càn teèn seén den.

Njàgà Bagaà Jâṅ

Ngòr ṅa Nùàr, ṅagá yuo kelà bèsonè

¹ Càn lo ndeè wón si, sâ Ngòr baá gi teèn; Ngòr bô Càn lo naâ kóó, Ngòr lo naâ Càn nùà njèh.

² Sâ tueé né ye Càn bô Ngòr lo naâ ké bèh duòòm kóó.

³ Càn lo njèh doón si gi naâ mé Ngòr; njií mé lo dieé naâ mbaá, mé Ngòr kóó si ṅgwéh, lo teèn ná ṅgwéh.

⁴ Te njolo Ngòr lo naâ yòn. ṅagá lètenè bò nùàr lo naâ yòn sâ.

⁵ ṅagá doò né te cibi baá den, mé njéh mene cibi bú nyímé kòmò ṅgwéh.

⁶ Yeé baá ménâ, Càn tema njií sòn seèn déi ká teèn, yilí seèn lé naâ Jâṅ,

⁷ te à ndeè bò nùàr ṅagá sâ se, bó kwaá njií ye temé teèn.

⁸ Á lé ṅagá sâ kóó ná ṅgwéh, à lé tueé ṅagá loóm naâ felè seèn lòu.

⁹ Ngòr sâ lo naâ jéjég ṅagá kóó, à lé ká te wónje ndeè naâ felè bò nùàr doón baá ṅagá.

¹⁰ Á lé naâ ká lè wónje; Càn lo wón doón si gi naâ mé bú. Mé njéh mene wón bú ṅéné kó ṅgwéh.

¹¹ Á waà mene ká te tàbè seèn yoòr bò dé seèn, mé njéh mene bò dé seèn hèllè berón seér cu bú lòu.

¹² Bò cécéne bò lé bú gwaán cegé naâ kóó, bó kwaá njií temé yoòr seèn. Á lé naâ bò sâ bò terreba haá, te bó ṅa dé bòn bò ṅunà Càn.

¹³ Bó bò ṅunà Càn faá huaán mé bò nùàr ṅaár yeé lòu sam. Dé bòn, Càn nùà njèh haá né bó yòn kóó, dèn ṅgwéh bò nùàr.

¹⁴ Ngòr doò lé naâ nùàr ṅaá, à den ká lètenè beèh lélán húóm-temé mé lélán gècèn ndò. Béh lé naá gi *sùsùm seèn ṅéné; né sùsùm mé gòndon ṅunà Càn lé kwaá naâ beè Tele seèn.

¹⁵ Jâṅ yeé ṅene aá bú ménâ, à tueé njií bèsonè, ye bò nùàr a: «Hèn baá nuaá mé mè lé naâ bí tueé sâ! Mè lé ye bí a: nuaré déi baá jomo mò ndeê, kela né bú mé mè, toò jògò lo naâ bú mé mè ndò.»

¹⁶ Béh né gi mé gà te ṅgúlú seène, à béh kulu njií den né te mbeí mbaá.

¹⁷ Dé *sòu, Càn lé béh sóu taga keéh naâ sònò Músi. Yeèsò *Kristò yeé waà baá, béh nde ye mé fùgò beè seèn kuú, béh ṅgweé ye gècèn sònò seèn ndò;

¹⁸ wanóṅ nuaá mé lé naâ Càn njolò ṅéné sam, gi cegé né gòndon ṅuna seèn. Á kèkènè Càn ṅéné sòm keéh né kóó. Càn né bú; ké kwarè Teleè den yeé bú.

Ngòr sònò Jâṅ Bàptis

(Matíò 3:1-12; Mârk 1:1-8; Lúk 3:1-18)

¹⁹ Hèn né njií mé Jâṅ lé tueé naâ toò bò kokoò bò. Cieé déi bò *Jûf dé ké Jerusalem tema njií bò *ṅgàṅ sèmè mé bò *Leví bò ké yoòr seèn, te bó nde bie ke ye bú a: «Né wò neì wa?»

²⁰ Jâṅ cam ṅgwéh ndò, à tueé njií bò bèsonè ye bó a: «Mè *Nùà Còṅ sam.»

²¹ Bó ye bú a: «Á sâ, wò né neì wa? Wò né *Elí wa?» Jâṅ ye bó a: «Mè bú sam ndò.» Bó ye bú a: «Wò né *sòn-Càn mé béh né kela den doò wa?» Jâṅ ye bó a: «Sam.»

²² «Á sâ, wò né neì, te béh nde bòó mé temà naâ béh tueé, wanóṅ wò ye naàn?»

²³ Jâṅ ye bó a: «Mè né hueh nuaá mé né ké ya dueè ṅgulí den, ye: Bí tó dilí nyégé ceér Nùà Dueè toò, bí tó dilí nyégé bagasé! Esáyà sòn-Càn lé naâ mân tueé ndò.»

²⁴ Sâ lètenè bòó mé lé ndeè naâ ké yoòr Jâṅ doò bò *Farisièn lé naâ teèn ndò,

²⁵ bó ye Jâṅ a: «Á, mō wò Nùà Còṅ sam, wò Elí sam, wò sòn-Càn sam ndò, sâ wò bò nùàr nòmò Càn kou né dé keì wa?»

²⁶ Jâṅ ye bó a: «Mè bó dé mò kou lom né lélán nòmò. Nuaré déi né lètenè bì teèn, bí bú kó ṅgwéh,

²⁷ à baá jomo mò ndeê. Mè tueé bí, né mene yuií débágá seèn, mè wúlú ṅgwéh nuaá mé nde né yuií débágá seèn se.»

28 Bò njií hên doónj lé boó deén naâ ké Betanî, sòn nòmò Jurdên kèb yágà, bèh mé Jâṅ lé kou deén naâ bò nùàr teèn doô.

*Yeésò *Mbieè Sèmè mé yuoó naâ beè Càn*

29 Cieé ṅaga Jâṅ yeé ke, Yeésò baá ká yoòr seèn ndeê, à deén ndo ye: «Kè Mbieè Sèmè mé yuoó naâ beè Càn hên nɔ, à ndeè veèn bò nùàr ká lè *wónje ṅaá weh.

30 Hên baá nuaá mé mè lé naâ bí tueé sâ, mè lé ye bí a: nuaré déi baá jomo mò ndeê, kela né bú mé mè, toò jògò lo naâ bú mé mè ndo.

31 Mè lé kèkènè nùà sâ kó ná ṅgwêh; mé njéh mene mè jéjég ndeè naâ bú mé dàm bò *Iserálà bò feh keéh; mè bò nùàr nòmò hên kou den né dé cí.»

32-33 Jâṅ den cuù ye bó a: «Mè lé kaà nùà sâ ṅéné kó ná ṅgwêh. Càn nuaá mé lé ye mè a: ndé bò nùàr nòmò kou, lé tueé naâ mè kɔó, ye mè a: Wò nde né Cúcuí ṅagá ṅéné, à suaga ndeè né ter, à njebá den felè nuaré déi; sâ né nuaá mé nde né bò nùàr mé Cúcuí ṅagá kou sâ. Jomo sâ mè ṅene Cúcuí Càn sâ ndo, à né ké ter faá vɔgɔb nɔ suagá, né felè seèn njebá den.

34 Mè yeé ṅene aá bú ménâ, mè tueé njií bèsonè, ye bò nùàr a: hên né ṅunà Càn.»

Bò mbònj Yeésò dé toò jògò

35 Cieé ṅaga cu, Jâṅ wa cu ké teèn, à né mé bò mbònj fà jomo njebá den.

36 À yeé ke, Yeésò baá kelá sa, ye: «Kè *Mbieè Sèmè mé yuoó naâ beè Càn sâ nɔ!»

37 Bò mbònj mé lé naâ jomo seèn doô yeé ṅgweé aá môn, bó yuo bele gi Yeésò fà doónj.

38 Yeésò bele seér ndo, à ṅene njií bó jomo seèn, ye bó a: «Bí foón yeé kei wa?» Bó ye bú a: «Wò den yeé he wa, Rábì?» (Rábì tueé né ye: Njí fèh-njèh.)

39 Ye bó a: «Bí ndê, bí nde né ṅéné.» Bó foón gò ndo, sâ baá njèh lou lòn nèà liyili mân, bó wa, bó ṅene bèh sâ, bó bó soó weéh baá-re ké doó sâ.

40 Bò fà bò mé lé ṅgweé naâ ṅgòr sònò Jâṅ, mé bó yuo bele Yeésò doô, cén déi lé naâ André òm Simônj Pièr.

41 Bó yeé yuo baá ké sâ, André nde kwa logô bei seèn Simônj, ye bú a: «Béh kwa baá *Nùà Còṅ.» (Sâ tueé né ye *Kristò).

42 À weh njií bú ké yoòr Yeésò. Yeésò yeé ṅene aá bú, ye bú a: «Wò né Simônj, ṅunà Jâṅ; wò nde cu né yilí Séfà ṅguú.» Yilí sâ tueé né ye: Taá.

Yeésò bò Filíp mé Natanaèl

43 Cieé yeé ṅaga cu aá, Yeésò kaga gò te tàbè Galilê. Bò Filíp kwaré. Yeésò ye bú a: «Bèlè mè.»

44 Filíp lé naâ nùà Becaida, bó bò André mé Pièr né mé loó cèn.

45 Jomo sâ Filíp bò Natanaèl nde kwaré ndo, Filíp ye bú a: «Nuaá mé Músi bó bò *sòn-Càn bò lé naâ felè seèn te mvù Cànṅe nyagá kwaá doô, béh ṅene aá bú. Né Yeésò ṅunà Joséf, nùà Najarèt.»

46 Natanaèl deén ndo, ye bú a: «Wò ye njèh bagaà déi ndeè né ké Najarèt yuoó wa?» Filíp ye bú a: «Ndê, kè kú yeè!»

47 Yeésò yeé ke, Natanaèl baá ká yoòr seèn ndeê, à tueé weh njeré déi felè seèn teèn ye: «Hên baá ye nùà *Iserálà dé gècèn sâ, à dé seèn mé nyeén yoòr sam.»

48 Natanaèl ye bú a: «Wò mè ṅene kɔò naâ mé ṅei wa?» Yeésò ye bú a: «Mè la naâ wò ké ka toú* ṅéné njií, te Filíp nde ye wò yilá.»

49 Yeé baá ménâ, Natanaèl ye bú a: «Njí fèh-njèh, wò né ṅunà Càn, Nùà Dueè bò Iserálà bò né wò!»

50 Yeésò ye bú a: «Mè yeé baá wò tueé ye wò a: mè naâ wò ké ka toú ṅéné njií, wò gwaán né dé cí wa? Wò nde cu né bò njèh dé bebagaà mân ṅéné yɔgɔ keéh.»

51 À den cuù ye: «Mè né tueé ye bí a, vulú nde né gulu logó, bí ṅene bò cili Càn, bó né ké ter ṅaá, bó né ká doó felè *Huaán Nùàr suagá.»

2

Kùrmò fù ké Kána

* 1:48 1:48 Bó tou sâ yilá né "figuier". 1:51 1:51 Gen. 28:12

1 Jomo sâ kela cieé fà mé tagár, kùrmò fù feí ké Galilê te lóó Kánà. Meí Yeésò lé naâ teèn ndeé,

2 bó lé naâ Yeésò bó bò mbòṅ seèn ké teèn yilá njií ndò.

3 Nde nde mbè gi. Mbè yeé gi aá, meí Yeésò ye Yeésò a: «Bó mé mbè teèn sam cuú.»

4 Yeésò den seér cuú, ye bú a: «Ma, wò mè tueé nde aá koó te mè boó ye wa? Cu mò née wá ṅgwéeh ye.»

5 Yeé baá ménâ, meí ye bò seé bò a: «Bí bó gí faá à tueé nde né bí nò.»

6 Sâ bò ṅguú déi lé naâ doó sâ ténjén, né ṅguú mé bó kwe né taá, bò *Jûf toò Càṅ vua tena yeé teèn. Bò ṅguú sâ né yilá: bò déi né boḡo nèà, bò déi boḡo tîn mé ténjén.

7 Yeésò tueé njií mé bò seé bò, ye bó a: «Bí túé kwá bèlè nòmò lè bò ṅguú hên dedeí.» Bó yeé tue yuú gi aá,

8 à deèn baá-re ye bó a: «Kènê bí sío wèh nòmò sâ kèb déi, bí haá njií mé nùà koô.» Bó sío haá njií bú ndò.

9 Nùà koô doô yeé naga ke, à ṅweé nòmò doô baá seér mbè, à bèh mé yuoó naâ teèn kó sòm ṅgwéh; sâ bò seé bò mé la tueé naâ nòmò sâ né gi dé boḡn koó. Nùà koô doô yilá njií sù fù ndò,

10 à ye bú a: «Bó mbè sòm logó yeé dé njêṅ; mɔ bò nùàr fulu gi aá, bó sòm ye mbièrrè. Wò nde leér seér dé yeé dé njêṅ, te wò sòm ye kènê mà!»

11 Hên né fém Yeésò dé toò jòḡò, à lé boó logó naâ ké Galilê te lóó Kánà, te terreḡ seèn ṅené yuo kelà teèn; bò mbòṅ lé naá gií temé yoòr seèn kwaá njií ndò.

12 Jomo sâ à yuo doó sâ, à nde Kaper-nahûm bô meí mé bò òm mé bò mbòṅ mene. Wa ké teèn, bó kókoó cèr màgà ṅgwéh ndò.

*Yeésò ké *gwà Càṅ koô*

(Matíò 21:12-13; Mârk 11:15-17; Lûk 19:45-46)

13 Sâ cieé koô bò *Jûf mé bó yilá né *Páskà baá òdì. Yeé nde aá feí, Yeésò nde ké Jerusalem ndò.

14 À wa ké gwà Càṅ koô, sâ bò toón bò né bò nàgà bó bò sòṅṅaṅ mé vɔḡɔb go den. Bò kwéh-kàgàlòṅ bò né ké te gbàgàa kàgàlòṅ kweéh den ndò.

15 Yeésò yeé ṅene aá ménâ, à weh yuií, à far bilí ṅagá, à lurú sòm keéh gi bó cie mé njéh; à né bò nàgà mé bò mbieé cie lurú sòm keéh; à né bò kàgàlòṅ mé gbàgà mene doó velá su njií,

16 ye bò gò-vɔḡɔb bò a: «Bí yùò mé njéh doó sâ nɔ́ṅ, bí té gwà Tele mò faá gwà toón bií nɔ kwá sér!»

17 Bò mbòṅ seèn yeé ṅene aá ménâ, bó munó ko cu ye baá-re dé mé né te mvù Càṅe nyagá den, ye: «Càṅ mò, temé mò né lom ké gwò yeé; mɔ mè munó njií gwà yeé mân, temé boḡó gi mè lè.»

18 À yeé kwɔḡo sòm aá bó cie ménâ, bò Jûf bie bú ndò, bó ye bú a: «Wò boó feh nde né béh gèh fém dé heè, mé béh nde né teèn ṅené koó ye wò sé la naâ ménâ boó wa?»

19 Yeésò deèn ndò, ye bó a: «Bí túlú sù njií gwà Càṅ koô hên doó, mè bú ter komo sòm cu nde né te cieé tagáre.»

20 Bò Jûf den cuú, ye bú a: «Gwà mé bó lé temá naâ seé teèn nyemà yulà nèà cùòb ténjén hên, wò ye nyí nde né bú ter lè cieé tagáre komo sòm cuú sé wa?»

21 Kàmber gwà Càṅ koô mé Yeésò né bó tueé doó, à jue né gùm seèn nùà njèh.

22 Nde nde, à yeé komo yuo aá lè cio, bò mbòṅ seèn nde ye mân ṅweé komo, ye à lé naá gií mân tueé. Bó kwaá njií ye baá-re temé te mvù Càṅe, bó né te ṅòr seèn kwaá njií ndò.

Temé nùàr né gi njolò Yeésò

23 Cu mé Yeésò lé naâ ké Jerusalem te cu Páskà sâ, bò nùàr kókoó mbaá lé naâ fém seèn ṅené, bó kwaá njií lom temé yoòr seèn ṅún mbaá ndò.

24 Mé njéh mene, Yeésò njolo teèn kè njií ṅgwéh; lòu sam, à lé naá gií bó ṅené koó nyegé,

25 à lé túé ná ṅgwèh ye nuaré déi a, túé só nyí njeré déi felè nuaré déi lòu; à lé naá gií temé nùà kàn ṅené koó.

3

Yeésò bô Níkòdêm

¹ Nùà *Farisiên déi lé naâ teèn, yilí seèn né Níkòdêm, à né nùà koô lètenè bò *Jûf.

² Cieé déi, yeé baá cíbítenè mân, à nde ké yoòr Yeésò, ye bú a: «Njí fèh-njèh, béh ko baá ye Càṅ tema njií naâ wò ká yoòr beèh koó, te wò feh nyegé béh, wanóṅ nuaré déi mé gèh terreb fém mé wò né boó hên sam, mo Càṅ mé bú sam ndo.»

³ Yeésò deên ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, mo bó nùàr dé feê ṅàr sér ṅgwéh, à *Lò Càṅ mé njolo ṅéné ndé ṅgwéh.»

⁴ Níkòdêm deên ndo, ye bú a: «Nuaá mé baá gi nùà koô, bó bú dé feê ṅar seér cu nde né naàn wa? À nde cu né lè meí yilá komo, te bó ṅar ferré cu bú ndo wa?»

⁵ Yeésò ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, mo bó nùàr dé feê, te nòmò mé Cúcuí ṅàr sér ṅgwéh, à te Lò Càṅe yilá ndé ṅgwéh.»

⁶ Njií mé ṅar né mé húóm, né njèh húóm; dé mé Cúcuí ṅagâ ṅar né koó né mé Cúcuí Càṅ ndo.

⁷ Bú a, té wò mbaá ndègè kú, ye mè la ye nyí a: ko bó nùàr ṅàr sér cú dé feê.

⁸ Fu né mé feh seèn kobó, wò né gi bèmè ṅgweé; mé njéh mene wò bèh yuoò mé bèh ndeê seèn kó ṅgwéh. Beè nuaá mé nde né mé Cúcuí Càṅ kweéh seér, né yeé môn ndo.»

⁹ Yeé baá môn, Níkòdêm ye bú a: «Dé sâ seèn ménâ boó nde né naàn wa?»

¹⁰ Yeésò ye bú a: «Wò gùm Nùà fèh-njèh dé koô déi lètenè bò *Iserála bò doṅ, wò bò njií hên ṅgwé kòmò ṅgwéh wa?»

¹¹ Mè né tueé ye wò a, béh tueé né felè njií mé béh né koó, felè njií mé béh naâ ṅéné ndo; mé njéh mene bí ṅòr beèh gwàn ṅgwéh.

¹² Mè né mene felè bò njií mé né ká te tabe tueé, bí temé teèn kwá ní ṅgwéh, sâ mo mè tueé mene bí bò dé ké te vulúu, bí nde né temé teèn kwaá njií wa?

¹³ Nuaré déi née ké te vulúu ṅá ṅúṅgwéeh ye; gi cegé né *Huaán Nùàr mé lé suagà naâ ké teèn!

¹⁴ «Iṅweéh ké ya dueè Músi lé naâ lòn weh, à boó sàb mé njéh, à som njií ter wa?»

Bó nde né Huaán Nùàr ter ménâ som njií ndo,

¹⁵ te bòó mé né temé yoòr seèn kwaá njií doṅ, yili yuo gi mé yòn tètàgà.

¹⁶ Lòu sam, Càṅ né lom *wóṅ mé temé cén mene gwaán, à lé gòndòṅ ṅuna seèn tema njií naâ dé cí, te bòó mé kwaá njií né temé yoòr seèn doṅ lèr lè cú, te bó kwa seér yòn tètàgà.

¹⁷ Càṅ lé ṅuna seèn ká te wóṅe témá ní ná ṅgwéh ye te à nde ju felè wóṅ tená. À lé bú tema njií naâ, ye te à yili som seér bò nùàr lòu.

¹⁸ «Sâ, nuaá mé né temé yoòr ṅuna Càṅ kwaá njií, dé seèn ju diè ndé ṅgwéh; nuaá mé temé yoòr ṅuna seèn kwá ní ṅgwéh, die gi aá ju kèn. Lòu sam, à temé yoòr gòndòṅ ṅuna Càṅ kwá ní ṅgwéh.»

¹⁹ Mbòntí mbòntí ju dieè né mân: ṅagâ lé naâ ká lè wóṅe yuo kelâ, bò nùàr kwaá lòò ṅagâ, bó gwaán seér bèh cibì; né felè veèn boòn.

²⁰ Né yeé môn, nuaá mé né veèn boó doṅ beróṅ yeé bèsonè goò ménâ, à bèh ṅagâ gwàn bèh, ye veèn nyí nde né cie ṅagá le.

²¹ Dé nùà gècên môn sam, à dé seèn seé boó den yeé bèh ṅagâ, te bò nùàr ṅene ṅagá teèn, ye à boó né faá Càṅ tueé nê ndo.»

Yeésò bô Jân

²² Jomo sâ Yeésò bó bò mbòṅ seèn foón gò ndo, bó nde cu te tàbè Judê, bó cer weh ké sâ teèn, à né bò nùàr kou bele.

²³ Sâ Jân né bò nùàr ké Ayinòṅ kwarè Salím kou den ndo; ké bèh sâ nòmò lé naâ kókoó. Bò nùàr kókoó mbaá kem wa gi teèn, Jân kou gi bó.

²⁴ Sâ bó lé née Jân cu sâ gwà cibì yí ṅgwéeh ye.

²⁵ Yeé baá môn, jógó die lètenè bò mbòṅ Jân bó bò nùà *Jûf déi ndo, bó bó lé saán naâ felè tòu nòmò kou.

²⁶ Bó ndeè ye Jân a: «Njí fèh-njèh, nùà lòu mé wò lé tueé naâ felè seèn, mé bí bú lé naâ yí sòn nòmò Jurdèn kèb yága doò, kè kú, à baá bò nùàr kou den; bó baá gi yoòr seèn kem ndeé.»

²⁷ Jân deên ye bó a: «Nuaré déi njèh mbaá bó kòmò ndé ngwéh. Kò Càn bú terreb sâ haá naâ kóó, sâ ye.

²⁸ Bí mé feh bìi tueé nde né sòn mò kóó, ye mè lé naá giì tueé, ye mè *Nùà Còñ sam, mè né seér dé mò nùà tebê mé bó lé tema keéh naâ toò seèn.

²⁹ Siì fù né nùà fù kóó, mbeí nùà fù dé seèn njebá lom né kwarè, à né hueh seèn ngweé, à né lom mé vógó-temé felè seèn. Mè né ménâ, kènê temé mò né lè gùm dóñ sagár.

³⁰ Mè tueé bí, kò à ter ñaá seér kóó, mè dé mò njoró seér lòù.»

Nuaá mé suagà né ké te vulúu

³¹ Nuaá mé lé suagà naâ ké te vulúu né dé seèn mé terreb felè njèh dóñ. Bòó mé yuo né ká doó, dé bòòn né bò ká doó bò, bó tueé lom né bò njèh dé ká doó ndò. Nuaá mé yuoó naâ ké te vulúu, felè bò njèh dóñ né bú;

³² à dé seèn tueé né felè bò njií mé à naâ ñené, mé à naâ ngweé ndò. Mé njéh mene, nuaá mé gwaán sòm ñgòr seèn teèn sam ngweéh.

³³ Nuaá mé né ñgòr seèn gwaán, né dé seèn ñené kóó ye Càn tueé né gècèn.

³⁴ Nuaá mé Càn tema njií naâ kóó, tueé né sòn Càn; Càn bú Cúcuí seèn haá né faá cí ñò.

³⁵ Tele né bú, à né Njuna seèn gwaán, à terreb dóñ haá kwaá gi aá beè Njuna.

³⁶ Nuaá mé né temé yoòr Njuna kwaá njií dóñ baá mé yòñ tètàgà; nuaá mé né dé seèn sòn Njuna lòù ñgeén, mé yòñ sam; Càn né seér njèh mé bú kwaá.

4

*Yeésò bô ma *Samarî déi*

¹ Bó ye bò *Farisiên a: Yeésò baá mbòñ ngún si, à né bó nòmò kou, wa bò mbòñ seèn baá bò dé Jân maga yógó.

² Á sâ, Yeésò bó mé be seèn kòù ngwéh ndò, né bò mbòñ seèn kou den né bó kóó.

³ Yeésò yeé ngweé aá môn, à yuo te tàbè Judê sâ, à cu cu Galilé.

⁴ À yeé baá mé gò, ye kò nyí kela seér nde né te tàbè Samarî. À yeé baá kelá

⁵ à wa kwarè loó déi te tàbè Samarî sâ, kèbè ñueéh mé Jakôb lo haá naâ mé ñuna seèn Josêf. Yilí loó sâ né Sikâr.

⁶ Lùgò nòmò mé bó yilá yeé nòmò Jakôb doò né ké bèh sâ ndò. Wa ké teèn, sâ lou dilí baá, Yeésò homo baá mé gò. Yeé baá ménâ, à den du nde kwarè lùgò nòmò hèllè.

⁷ À yeé ke, ma Samarî déi waá baá, à ndeè bèh nòmò tueê. Yeésò ye bú a: «Há mè nòmò ñueê teèn.»

⁸ Sâ bò mbòñ seèn ñellé nde gi aá ké lètenè loó yáb ñge fòón.

⁹ Yeésò yeé tueé aá bú ménâ, ye Yeésò a: «Ñgweéh wò né nùà Jûf mà! Wò mè ma Samarî nòmò dua seér nde né naàn wa?» Sâ bò Jûf bó bò Samarî bò nyuùn kwàrè bèh.

¹⁰ Mé njéh mene, Yeésò ye bú a: «Njií mé Càn né haá, mò wò sé la né ñené kóó, wò ñene kò nuaá mé né wò nòmò dua hèn ndò, wò sé la bòñ seér naâ bú kóó, te à wò nòmò haá seér dé yòñ.»

¹¹ Ma doò ye bú a: «Dé koò, hèn wò yeé mé njèh nòmò tueê beè sam, lùgò nòmò né yilá ndò; wò nòmò dé yòñ sâ weh ndeè né he wa?

¹² Jakôb, tele beèh dé koò lo kwaá lòò naâ béh lùgò nòmò hèn kóó, à lo tue ñueé beéh teèn. Bò ñuna mé bò nyam seèn dóñ ñueé gi teèn ndò. Wò ye nyí né Jakôb yógó wa?»

¹³ Yeésò ye bú a: «Bòó mé né nòmò dé sâ ñueé dóñ, nyúá nde cu né bó sie.

¹⁴ Nuaá mé dé seèn ñueé né nòmò mé yuo ndeè né beè mò, dé seèn nyúá ñgwé ndé cú. Nòmò dé sâ nde né nduùn lè seèn si, haá bú yòñ tètàgà.»

¹⁵ Ma doò den cuù, ye bú a: «Á sâ dé koò, há mè nòmò sâ teèn, te nyúá mè siè ñgwé cú, te mè ká dùà bèh nòmò tueê ndé den cù.»

¹⁶ Yeésò ye bú a: «Ndé yilá ndé mé si yeè.»

¹⁷ Ye Yeésò a: «Mè mé siíb sam.» Yeésò den cuù ndò, ye bú a: «Wò tueé yíí né teèn, mé wò ye nyí mé siíb sam.

18 Wò jɔgɔ baá siíb tîn; nùà dé jomo hên, si yeè sam, wò tueé né gècên.»

19 Yeé baá mân, ma doô ye bú a: «Wò né *sòn-Càṅ déi, mè ṅene né môn dé koô!

20 Bò tele beèh léi jògò lɔ Càṅ dua beèh te tòr hên; bí bò Jûf, bí den seér cuù, ye bèh Càṅ duaà ko né ké Jerusalem doô nɔ!»

21 Yeésò ye bú a: «Jgwé yeè dé mò hên, dé vèh, kwá nji temé teèn: Cu déi ndeè né waà, né mene ká te tòr hên, né mene ké Jerusalem, bí Càṅ Tele biì teèn dùà lòm ndé cú.

22 Bí bò Samarî bò, bí nuaá mé bí né dua sâ kó ṅwéh. Béh bò Jûf, dé beèh nuaá mé béh dua né doô béh né bú kɔó: nuaá mé nde né *wón yili sòm yuo né lètenè bò Jûf.

23 Mé njéh mene, cu baá ndeê, hên baá cí, bò jéjég dùà-Càṅ bò nde né Tele bòn teèn mé cúcuí mene, mé gècên mene dua. Lòu sam, Tele bòn gwaán né bòó mé né gèh dé sâ dua kɔó.

24 Càṅ né Cúcuí; ko bòó mé né bú dua, dua lom bú mé cúcuí mene, mé gècên mene, sâ ye.»

25 À yeé tueé gi aá mân, ma doô ye bú a: «Mè né kɔó ye loró déi *Nùà Còn ndeè né waà; sâ jue né *Kristò. Mɔ à ndeè waà baá, à nde né béh njèh dɔón se ṅagá.»

26 Yeésò deèn baá-re ndɔ, ye bú a: «Né mè sâ, mè hên tueé den né wò kɔó.»

27 Sâ bò mbòn seèn baá cuù cuù ndɔ, bó waà; hiím yɔgɔ bó mé à né mé ma vèh déi tueé nji den. Mé njéh mene, bó bú njeré déi bíé ṅwéh ye bú a: bí bú la naà naàn wa? Wò bú sònò tueé den né kei ndɔ wa? Bó ménâ bíé ṅwéh.

28 Yeé baá môn, ma doô kwaá nji bɔgo nòmò doó, à cu cu ké lɔ, ye bò nùà a:

29 «Bí ndê kè kú biì nuaré déi, à tueé gi aá mè bò nji mé mè lé bɔó naà dɔón, merré déi né Nùà Còn.»

30 Bò nùà yeé ṅweé aá ménâ, bó kem yuo ké lɔ, bó né ká yoòr Yeésò ndeê.

31 Sâ bò mbòn né bú cu sâ bɔn den, te à yieé weh yáb, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, jògò yíé kwá njeré déi lè ye!»

32 À den seér cuù, ye bó a: «Mè né mé yáb dé mé bí kó ṅwéh teèn.»

33 Bò mbòn duòm baá-re lètenè bòn bieé kuú deèn, ye: «Á sâ, nuaré déi naà bú yáb haá wa?»

34 Yeésò deèn ndɔ, ye bó a: «Yáb dé mò né seér hiín; mè ṅweé né dé mò sòn nuaá mé temà naà mè, te mè bɔó weéh seé seèn, sâ né yáb dé mò.

35 Bí née dé biì tueé den ye: le ye aá weéh nèa te yab bɔlé ye. Mè dé mò ye bí a, bí jògò ke ke ṅueh ye: yab bɔlé gi aá kèn, baá gi dé kwaâ.

36 Nuaá mé né yab sâ kwaá, baá gi mé sàgà seèn teèn, à né tàb bilí, te yab sâ den dé ndeè ndɔ. Mɔ baá môn, te nùà doboò bò nùà kwaâ sagár gi fà dɔón.

37 Sâ ṅòr hên tueé né gècên, ye: déi nde né nùà doboò, déi nùà kwaâ.

38 Mè hên tema nji né bí te ṅueh mé bí lé kɔó kíé ná ṅwèh; bò déi lé kieè naà kɔó, bí te njua seé bòn yila nde né lòu.»

39 Lɔ sâ bò Samarî bò kókoó mbaá kwaá nji gi temé yoòr Yeésò. Bó temé sâ kwaá nji né felè ṅòr mé ma doô naà bó tueé ye bó a: nji mé nyí lé naà gi bɔó dɔón à la naà nyí tueé ma.

40 Bó yeé waà baá, bó bɔn bú ndɔ, te bó bó den le. Yeésò cer ké sâ cieé fà.

41 Bò déi ṅweé cu bò ṅòr mé yuo naà sònò seèn nùà njèh, nùà ṅún kwaá nji gi temé yoòr seèn,

42 bó ye ma doô a: «Béh temé yoòr seèn mé lélán ṅòr yeé kwá nji lòm cú; kènè béh ṅweé baá mé tie beèh, béh ko baá ye, mé gècên mene nuaá mé ndeè né wón yili sòm né bú.»

Be terrèb Yeésò felè ṅunà nùà seé koó déi

43 Yeésò yeé cer aá cieé fà, à yuo doó sâ, à nde cu te tàbè Galilê,

44 wa mɔ *sòn-Càṅ né te tàbè seène, bò nùà bú sùmù ndé ṅwéh. À lé naà menè mé sòn seèn ménâ tueé,

45 mé njéh mene, à yeé baá te tàbè Galilê sâ, bò Galilê bò lé naà bú weh nyegé. Lòu sam, bó lé naà ké Jerusalem te cieé koò teèn, bó lé naà nji mé à lé bɔó gi naà te cieé koó sâ ṅené ndɔ.

46 Yeé baá ménâ, à cu cu ké Kánà dé Galilê, bèh mé à lé seér naà nòmò ṅa mbè

doô. À wa, sâ nùà koô déi te seé ngómna né doó sâ, ñuna seèn né ké Kapernahûm baán.

⁴⁷ À yeé ngweé aá ye Yeésò yuoó baá ké Judê kèn, wa à baá ké Galilê ma, à nde ké kwarè seèn ndo, ye bú a: «Kúkùr yeè, huaán mò nde aá ké Kapernahûm kuú, ndê taré sòm yeè mè bú teèn.»

⁴⁸ Yeésò deèn ndo, ye bú a: «Mo bí fém mé ciè ñéné ngwéh, bí temé yoòr mò kwá nji bèh.»

⁴⁹ Nùà koô doô ye bú a: «Dé koô, ndê mè ké teèn ndeè, te huaán mò kú cú.»

⁵⁰ Yeésò ye bú a: «Ndé cú yeè lo, ñuna yeè taré aá kèn.» Nùàrè kwaá njií temé te ngòr Yeésò ndo, à fón cu gò loó.

⁵¹ À yeé baá ceér dueè, bó bò seé bò seèn kwaré, bó ndeè bú tueé weh, ye bú a: «Ñuna yeè baá cu mé yòh!»

⁵² Ye bó a: «À taré naâ mé cu dé heè wa?» Bó ye bú a: «Dulù lé bú yoòr keém naâ léilé mé lou lòn cén.»

⁵³ Tele munó ko njií ye né lè cu mé Yeésò lé naâ nyí teèn tueé, ye nyí a: ñuna nyí taré aá kèn doô. Nùà koô doô temé yoòr Yeésò kwaá njií cu ye baá-re mé mbàgà seèn doón.

⁵⁴ Bèh mé Yeésò lé yuoó naâ Judê, à ndeè Galilê doón, hèn baá ye fém seèn dé mbei fà te tàbè Galilê sâ.

5

Yeésò bô tá-galé déi

¹ Jomo sâ cieé koô bò *Jûf déi feí ndo, Yeésò ñaá nde ké Jerusalem.

² Sâ nduùn déi né ké Jerusalem sâ teèn, yilí seèn mé ju *hebreêh né Betsátà, à né kwarè hin mé bò sòrngaŋ yila yeé ké lo teèn; bó sie kwaá né pàgà tín teèn ndo.

³ Bò beèn bò kókoó mbaá né yeé teèn bilí cer den: bò tácugó, bò tácugó mé bò tá-galé mene, [bó né nòmò yí dùà kela den, mo baá jilí, te bó yila teèn.

⁴ Sâ cili Nùà Dueè déi né yeé cu déi te nduùn sâ suagá yilá, à jilí beh nòmò. Mo nòmò baá jilí, nùà beèn mé nde né toò jògò yí dùà yilá logó, nde né taré yuo; né mene gèh beén dé heè, nde né taré.]

⁵ Sâ nuaré déi lé naâ ké sâ teèn, à ban aá baá nyemà yulà tagár cùòb téndelé.

⁶ Yeésò wa kwa bú ké teèn ndo, à ñene ko, ye nùà hèn cer aá doó dàb baá teèn, à bie njií ye bú a: «Wò gwaán né taré yuoó wa?»

⁷ Nùà beèn doô ye bú a: «Dé koô, mè mé nùàr sam. Mo nòmò baá jilí, nuaá mé nde né mè yí dùà jògò yí teèn sam. Mé mè sé nde yí teèn su waá, sâ nuaré déi mè toò tena baá kèn.»

⁸ Yeésò ye bú a: «Wùò ter, wèh kè yeè, gègòò.»

⁹ Nùà hèllè taré yuo beè nomo ndo, à weh kè seèn, à yila gòò. Sâ lé naâ lòu sòu.

¹⁰ Bò Jûf yeé ñene aá nuaá mé Yeésò la naâ taré sòm doô, bó ye bú a: «Lan né sòu, té kè jógó, né jolo.»

¹¹ Ye bó a: «Nuaá mé la naâ mè taré sòm la tueé naâ mè koó, ye mè a: Wèh kè mò, mè gègòò ma.»

¹² Bó bie baá-re bú nuaá mé la ye bú a: wùò ter, wèh kè yeè, gègòò sâ ndo.

¹³ Nùà hèllè yilí nuaá mé taré soóm naâ bú doô kó ngwéh. Sâ Yeésò la naâ doó sâ yuo. Lòu sam, bò nùàr la naâ doó sâ ngún.

¹⁴ Nde nde nùà doô bô Yeésò nde kwaré cu ké gwà Càŋ koô. Yeésò deèn baá-re ndo, ye bú a: «Féla nyégé bagasé: dé taré, wò taré baá kèn, té veèn déi fògò cú; mo sam, dé jomò hèn nde né wò taré yógó.»

¹⁵ Nùà hèllè njege nde bò Jûf déi kókoó tueé, ye bó a: Yeésò taré soóm naâ nyí koó ma.

¹⁶ Bò Jûf duóòm baá-re Yeésò teèn sâ bunò ndo, ye à lé ménâ boó naâ lòu sòu fí.

¹⁷ Yeé baá ménâ, Yeésò ye bó a: «Tele mò né seé cu doón boó den, mè seé boó den né cu doón ménâ ndo.»

¹⁸ Bò Jûf yeé nde ngweé njií mân, bó Yeésò filí ñeí cu lòu, te bó wula sòm bú wulà; wa dé sóu kwaá gí cégé cú, à la naá cuè tueé ye Càŋ né Tele nyí fí. À feh seèn mé Càŋ mân me njií né dé kei wa?

Terreb Njuna Càŋ

¹⁹ Yeésò deèn ndo ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, Huaán njèh mé feh seèn mbaá

bó wèh bèh; à bɔ́o yeé njií mé à né beè Tele seèn ñené. Njií mé Tele né bɔ́o doón, Huaán nde né ménâ bɔ́o ndo.

²⁰ Lòu sam, Tele né Nuna seèn gwaán, à bú feh gi né ñhèh doón. Bò seé dé kokoò, mé né bò dé hèn yɔ́gó keéh, à nde cu né bú feh kwaá, te à bɔ́o beh. Bò sâ bò nde cu né bí kɔ́o hiím kelá, mè tueé bí.

²¹ Gèh dé mé Tele mò né bò komó te cio komo sɔm, à haá bó yòŋ doò, Huaán nde né bó yòŋ ménâ haá ndo. Yòŋ sâ, à haá né mé bòò mé à gwaán nê.

²² Tele ju kɔ́o túé ndé ñgwéh, à terreb ju tueé gùm doón haá lo né beè Huaán,

²³ te bò nùàr veéh ye Huaán faá bó veéh né Tele nɔ. Nuaá mé Huaán vèh ñgwéh, sâ à Tele mé lé temà naâ bú vèh ñgwéh ndo.»

²⁴ À den cuù ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né ñgòr mò ñgweé, mé né temé yoòr nuaá mé tema njií naâ mè kwaá njií, né dé seèn mé yòŋ tètàgà. À dé seèn ju diè ndé cú, à kela keéh baá cio, à baá mé yòŋ dé tètàgà.

²⁵ Mè né cu tueé ye bí a, cu baá ndeê, hèn baá gií cí, bò komó nde né hueh Nuna Càŋ ñgweé; bòò mé né hueh sâ ñgweé nde né yili yuo.

²⁶ Lòu sam, nùà ñhèh né Tele seèn, à haá yeé yòŋ kɔ́o. À Nuna haá né terreb yòŋ haá ndo;

²⁷ à bú haá cu terreb ju tenâ. Lòu sam, Huaán né *Huaán Nùàr.

²⁸ Bí té biì teèn mbaá híim dèn, cu baá ndeê, bò komó nde né hueh seèn ñgweé, bó komó yuo gií dòù.

²⁹ Bòò mé lé naâ бага bɔ́o, nde gi né komó yuo, te bó kwa yòŋ; bò vevenê bò komó yuo gií nde né ménâ ndo, te ju sie bó.»

Bèh terreb Yeésò ñené kɔ́o

³⁰ «Mè njeré déi mé feh mò bó wèh bèh, mè ju tueé lom né faá Càŋ tueé né mè nɔ, ju mò né teèn yilá gií ndo. Lòu sam, mè mé feh mò túé bèh, mè tueé bele né sòn nuaá mé temà naâ mè.

³¹ Hèn mɔ mè sòn mò tueé cu né kɔ́o, sâ bò njií mé mè né tueé hèn, bò nùàr nde né gwaán ye né gècèn wa?

³² Mè tueé bí, nuaré déi sòn mò tueé seér né kɔ́o, mè né kɔ́o ye nùà sâ tueé lom né gècèn ndo.

³³ «Bí lé naâ bò tebé bò ké yoòr Jâŋ temá njií, à lé naâ gècèn tueé ñagá ndo.

³⁴ Dé mò, mè túé ñgwéh ye nuaré déi a, jògò túé sɔ́o sòn mò kɔ́o, mè felè Jâŋ tueé lom né te bí yili yuo.

³⁵ Jâŋ lé naâ faá lâm mé né baá ñagá den nɔ. Bí yeé gwaán aá, bí nde ké te mɔgó seèn cuúr cén yɔ́gó weh ndo.

³⁶ Mé ñjéh mene, njií mé né sòn mò tueé ñagá hèn ham kela né kɔ́o mé dé Jâŋ. Bò seé mé mè né bɔ́o hèn, né bò seé mé Tele mò haá naâ mè kɔ́o, bó né sòn mò kɔ́o tueé ñagá, ye Tele mò lé mè temà naâ kɔ́o.

³⁷ Tele mò mé lé temà naâ mè kɔ́o, né felè mò ménâ tueé den ndo. Bí nées hueh seèn mé tie biì ñgúŋgwéeh ye lòu, ndóg bí nées njolo seèn ñéné ñgwéeh ye ndo.

³⁸ Bí ñgòr seèn lè biì siè kwá ñgwéh. Lòu sam, nuaá mé à tema njií naâ hèn, bí temé yoòr seèn kwá njií ñgwéh.

³⁹ «Bí mvù Càŋ kwe nyegé gi né dág, ye te bí kwa yòŋ tètàgà teèn. Bí kɔ́o ye, bó jue né mè.

⁴⁰ Mé ñjéh mene, bí gwàn ñgwéh ká yoòr mò ndeê, te bí kwa yòŋ sâ.

⁴¹ Mè *sùsùm beè nuaré déi bíé ñgwéh.

⁴² Mè kɔ́o cegé né ñhèh cén ye: bí mé gwaán Càŋ lè sam,

⁴³ wanɔ́ŋ Tele mò yeé tema njií aá mè ká yoòr biì, mè waà, bí mè gwàn ñgwéh. Nuaré déi yeé waà, baá mé feh seèn tueé gɔ, bí gwaán seér cu bú.

⁴⁴ Bí lòò né lieê dé gècèn mé né beè Càŋ terrèb, bí lètenè biì fɔ́on kuú seér mé lieê dé bò nùàr, sâ bí mè gwaán kɔ́o nde né naàn wa?

⁴⁵ «Mè ñjéh mene, bí té mùnò ye mè nde né bí ké toò Tele mò sií. Músi mé bí né ndèm yoòr seèn kwaá njií, bí sií nde né kɔ́o.

⁴⁶ Mé gècèn mene, mɔ bí sé naâ temé te ñgòr Músi kwaá njií, bí sé la naâ mè gwaán ndo. Lòu sam, Músi lo ñgòr sâ nyagá kuú naâ felè mò.

⁴⁷ Mɔ bí biì temé teèn kwá njií ñgwéh, bí ñgòr mò gwaán nde né naàn wa?»

6

Bò nùàr kám tîn koô
(*Matiô 14:13-21; Mârk 6:30-34; Lûk 9:10-17*)

¹ Jomo sâ Yeésò sela yuo kela yí sòn tub Galilê kèb yagâ. Yilí tub sâ déi né Tiberiâde ndo.

² Bò nùàr ngún kem bele cu bú jomo. Lòu sam, bó lé naâ fém seèn ñené, à lé naâ bò beén bò taré sòm.

³ Yeésò wa, à ñaá nde ké te kun tòre, bó bò mbòñ seèn den nde doó.

⁴ Sâ *Páskà, cieé koô bò *Jûf, nde aá feí.

⁵ Yeésò yeé sòm njií njolo ter, à ke bò nùàr baá ká yoòr seèn kem ndeê, à tueé njií mé Filíp, ye bú a: «Yáb mé nde né bò nùà hên koó laré, béh ñge kwa nde né he wa?»

⁶ Sâ njií mé à nde né boó, à né gi dé seèn koó, à tueé ke né dé tueê, te à ñgweé njií mé Filíp nde né bú tueé.

⁷ Filíp deên ndo, ye bú a: «Kàgàlòñ dé yáb ñgeè, te koó bò nùà hên la né mene kám yuií fà, wúlú ndé ñgwéh, nùà kàn hám njeré déi kwà nyí ndé ñgwéh.»

⁸ Mbòñ seèn cén déi den cuù ndo, dé sâ yilí seèn né Andrê, òm Simôn-Piêr, ye bú a:

⁹ «Huaán déi né lètenè beèh hên teèn, à né mé breêd* tîn bô ñgò fà beè. Á, dé sâ seèn mé bò nùàr hên boó sòm nde né kei wa?»

¹⁰ Yeé baá ménâ, Yeésò ye bó a: «Bí júée bò nùàr a, bó dèn ndé jí doó.» Nyure lé naâ ké bèh sâ kókoó ndo. Bó den nde gi doó te sòn seèn. Bò siíb lé ndeè naâ teèn ñjèh kám tîn mân.

¹¹ Yeésò weh bò breêd doô ndo, à vra Càñ teèn, à geé haá njií mé bòó mé den ndeè naâ doó sâ; à geé haá cu bó ñgò ménâ ndo. Bó yieé keéh bèh mé bó gwaán nê.

¹² Bó yeé yieé fulu gi aá, ye bò mbòñ seèn a: «Bí ñuàn bilí cú bò dé mé leé naâ doó doón, te mbaá vù lè cú.»

¹³ Bò mbòñ ñuaán bilí bò ndilí breêd tîn jògò hèllè, yuú soğó yulà cùòb fà.

¹⁴ Te bò nùàr yeé nde ñene njií cu baá-re fém mé Yeésò boó naâ doô, bó tueé njií lom aá bèsonè mbaá, ye: «Mé gècên

mene, nùà hên né *sòn-Càñ mé bó lé ye à ndeè né ká lè wòñe ndeê doô.»

¹⁵ Yeésò ñene ko ndo ye, bó nde né nyí dé terrèb weh, te bó lobo nyí tì ma. Yeé baá ménâ, à sua yuo lètenè boòn doó sâ mé huún, à ñaá nde cu ké te kun tòre.

Felè nòmò goó

(*Matiô 14:22-33; Mârk 6:45-52*)

¹⁶ Yeé baá liyilí, bò mbòñ seèn suaga nde ké sòn tuùb ndo,

¹⁷ bó nde yila kòm, te bó sela yuo kela tub kèb yágà te lèmè Kapernahúm mân. Sâ cibí yili gi aá kèn, Yeésò nêe bó kwà siè ñgwéeh ye ndo.

¹⁸ Bó né ka ndeé, fu né lom dùà mé terreèb kobó taré yilá, né nòmò dùà doón jilí ñellé.

¹⁹ Bó né ka ndeé, bó koğó yon kílòmétà tîn mé ténjén, bó ñene njií Yeésò, à né ká yoòr boòn felè nòmò go ndeê, à ndeè ká kwarè koòm waá, sâ bò mbòñ nde aá mé veéh kuú.

²⁰ À deên ndo, ye bó a: «Né mè, bí té vèh!»

²¹ Bó yeé nde aá bú te kome weh yí, sâ kòm hèllè wa gi aá yí sòn ñgòm bèh mé bó nde né teèn sâ.

Bò nùàr né Yeésò fòón go

²² Cieé ñaga, bò nùàr mé lé cer leé naâ dé boòn yí jomo sòn tuùb kèb yágà doô, ñene ko ndo, ye kòm lé naá cegê doó sâ cén; Yeésò lé teèn yilá ná ñgwéh, bò mbòñ seèn lé mé ñjèh kèb yágà yila ndeè naâ léllán boòn.

²³ Sâ bò kòm déi waá baá ndo, bó yuoó naâ lè loó Tiberiâde, bó né ñjebá den. Sâ bèh mé bò nùàr yieé naâ breêd mé Fehtoò beèh vra naâ Càñ teèn doô né kèbè sâ.

²⁴ Bò nùàr yeé ke, bó Yeésò ñéné cú, bó bò mbòñ seèn ñéné cú ndo, bó kem yila gi bò kòm dé sâ, bó nde bú ké Kapernahúm fòón.

Yáb mé né nùàr yòñ haá

²⁵ Bó wa tub kèb yágà, bó kwa Yeésò, bó ye bú a: «Njí fèh-ñjèh, wò la yeé kèb hên waá heèh ndo wa?»

* 6:9 6:9 Bó lé breêd sâ boó naâ mé nyùm "orge". Njií sâ né faá mgbòg no.

²⁶ Yeésò deên ndo, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, bí mè hên foón kuú né felè breêd mé bí lé naâ yieé doô, dèn ngwéh ye bí né fém mò ñené kóó.

²⁷ Yáb mé nde né mbaá vu yuo, bí té seé seèn bó dèn, bí bó sér seé yâb mé nde né ter le. Gèh yáb dé sâ *Huaán Nùar bí haá nde né kóó. Lòu sam, Càn Tele seèn terreb doón haá kwaá gi aá beè seèn.»

²⁸ Yeé baá môn, bó ye bú a: «Béh bó nde né naàn, te yuo faá seé mé Càn gwaán nê wa?»

²⁹ Yeésò ye bó a: «Seé mé Càn né beè bìi gwaán, né temé bìi yoòr mò nùà tebè seèn kwaá njií.»

³⁰ Bó ye bú a: «Wò bó feh nde né béh gèh fém dé heè, te béh ñene kó teèn, béh kwaá njií temé yoòr yeè wa? Wò bó weéh nde né gèh seé dé heè ndo wa?

³¹ Bò tele beèh léi jògò lé bòn naá gií “*mánà” ké ya dueè yieé; bó lé nyagá kwaá naâ te mvù Càn ménâ, ye: À bó yáb haá né breêd mé lé yuoó naâ ké te vulúu.»

³² Yeé baá ménâ, Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, yáb mé lé yuoó naâ ké te vulúu sâ, Músi lé bí kóó há ná ngwéh, lé naá seèr Tele mò.» Jomo sâ à ye bó a: «Tele mò né bí yáb gècèn mé yuo né ké te vulúu haá.

³³ Yáb mé Càn haá né sâ, né nuaá mé suagà naâ ké te vulúu, à bò nùar yòn haá né kóó.»

³⁴ Yeé baá ménâ, bó ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, sâ há dèn ká béh gèh yáb sâ môn.»

³⁵ À deên ndo, ye bó a: «Yáb mé haá né yòn sâ né mè. Nuaá mé ndeè ká yoòr mò, cùè bú dé seèn siè ndé cú; nuaá mé né temé yoòr mò kwaá njií, nyúá bú siè ndé cú ndo.

³⁶ Mè tueé gi aá bí kèn, bí ñene gi aá mè kèn ndo, mé njéh mene bí temé yoòr mò kwá njií ngwéh.

³⁷ Mè tueé bí ndo, bó mé Tele mò ye bó né bò dé mò doón, nde gií né ká yoòr mò ndeè. Bó mé né ká yoòr mò ndeè sâ, mè cén déi lètenè bòn bèròn ndé ngwéh.

³⁸ Mè ké te vulúu suaga kuú naâ te mè bó njií mé Tele mò mé temá naâ mè

gwaán nê. Mè ndé sér ná ngwéh te mè bó faá mè gwaán nê ndo.

³⁹ Nuaá mé temá naâ mè ye mè a: bó mé né beè mò doón, cén déi a, té teèn lèr lè, wa mè kòmò nyimè sòm sér bó lè cio te cieé cèrè jomò lòu.

⁴⁰ Hên né njií mé Tele mò gwaán nê, ye te bó mé né mè ñené, mé né gi temé yoòr mò kwaá njií doón, kwa yòn tètàgà; te mé cieé cèrè jomò mè komo sòm gi bó lè cio ndo.»

⁴¹ Te bò Jûf yeé nde ngweé njií mân, bó ndugó ñellé doó doón, wa Yeésò la tueé fí ye: nyí né yáb mé lé suagà naâ ké te vulúu.

⁴² Bó ye: «Ngweéh hên né ka Yeésò ñunà Joséf wa? Béh né gi tele mé meí seèn kóó, à mân tueé né dé kei ye: nyí yuoó naâ ké te vulúu wa?»

⁴³ Yeésò tueé njií mé bó ndo, ye bó a: «Bí kwá ló ménâ lètenè bìi ndugó deèn.

⁴⁴ Nuaré déi ká yoòr mò mbaá ndé kòmò ndé ngwéh, kó Tele mò mé lé temá naâ mè yilá njií né bú ká yoòr mò kóó, te mé cieé cèrè jomò mè komo sòm ye bú lè cio.

⁴⁵ Bò *sòn-Càn bò lé naá gií te mvù Càn nyagá kwaá ye: bó doón, Càn bó feh nde né kóó ma. Sâ mè tueé bí, bó mé né ndéb Tele mò ngweé, mé né gwaán doón, nde gií né ká yoòr mò ndeè.

⁴⁶ Sâ túé ngwéh ye nuaré déi lé naâ Tele mò mé njolo ñené ndo. Mè tueé bí, nuaá mé lé yuoó naâ dé seèn ké te vulúu Tele mò njolo ñene cegé né kóó.

⁴⁷ Mé gècèn mene: nuaá mé né temé teèn kwaá njií doón baá dé seèn mé yòn tètàgà.

⁴⁸ Mè né yáb mé haá né yòn kóó.

⁴⁹ Dé bò tele bìi léi jògò, bó lé naá mené “*mánà” ké ya dueè yieé, mé njéh mene bó lé naá gií kuú.

⁵⁰ Yáb bú hên dé seèn suagà né ké te vulúu; nuaá mé yieé né bú dé seèn kú ndé ngwéh.

⁵¹ Mè né yáb dé làn mé lé suagà naâ ké te vulúu. Nuaá mé né yáb bú hên yieé, den nde né mé yòn dé ndeè. Yáb mé mè

nde né haá sâ, né ngàn yoòr mò; mè haá nde né ménâ, te *wón yili yuo mé njéh.»

⁵² Te bò Jûf yeé nde ngweé njií cu mân, bó ñaáñ ñeí cu ye baá-re mé njéh lètenè bòn dé ñaân, ye: «Nùà hên béh ngàn yoòr seèn haá seér nde né naàn, te béh yieé wa?»

⁵³ Bó yeé baá ménâ bieé kuú den, Yeésò deên ndo, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mo bí ngàn yoòr *Huaán Nùàr yíé ngwéh, bí húóm seèn ñué ngwéh, sâ bí mé yòn sam ndo.

⁵⁴ Nuaá mé né dé seèn ngàn yoòr mò yieé, né húóm mò ñueé, né dé seèn mé yòn tètàgà teèn; sâ lè cieé cèrè jomò mè nde né bú te cio komo som.

⁵⁵ Lòu sam, núógó mò né yáb dé gècên, húóm mò né mbè dé gècên ndo.

⁵⁶ Nuaá mé né núógó mò yieé, né húóm mò ñueé, ñyógó nde aá yoòr mò, sâ mè ñyógó nde aá yoòr seèn ndo.

⁵⁷ Tele mò mé tema njií naâ mè né làn; ká yoòr mò hên né yòn seèn. Né kèi cén mé nuaá mé yieé né mè, à né mé yòn mò yoòr seèn ménâ ndo.

⁵⁸ Yáb mé suagà naâ ké te vulúu né hên; à dé seèn faá dé mé bò tele bìi léi jògò lé yieé naâ doò sam, bó lé naâ kuú gií. Dé yáb bú hên, nuaá mé yieé bú nde né làn dé kèi cén yili den.»

⁵⁹ Yeésò lé ngòr hên doón tueé deén naâ ké Kapernahúm, sâ à né bó ñhè ké *gwà sòu feh.

Ngòr felè yòn tètàgà

⁶⁰ Bò mbòn Yeésò kókoó mbaá yeé ngweé aá ménâ, bó ye: «Ngòr hên né taré; neì seèn dé sâ gwaán nde né kó wa?»

⁶¹ Sâ Yeésò ko gi aá, ye bò mbòn né mé ngòr hên ndugó ndo, à bie njií ye bó a: «Né bí sieé wa?»

⁶² Á, mo bí ndeè ñene *Huaán Nùàr baá ké te bèh mé à lé yuoó naâ teèn ñaá ndeé no, den nde né naàn wa?

⁶³ Cúcuí Càn yòn haá yeé kóó; núógó dé seèn né ñhè mbaâ. Bò ngòr mé la yuoó naâ sònò mò hên né gi bò ngòr mé Cúcuí Càn né teèn, bó nùàr yòn haá né kóó.

⁶⁴ Mé njéh mene, bò déi lètenè bìi temé teèn kwá njií ngwéh.»

Sâ bèh lo mé yuoó ké bèh duóm, bòó mé temé teèn kwá njií ngwéh doón, Yeésò né gi bó ñene kóó; né mene nuaá mé nde né bú cie sar kwaá, à né gi bú ñene kóó ndo.

⁶⁵ Yeé baá ménâ, ye bó a: «Mè la bí hên tueé naâ dé cî, ye bí a: nuaré déi ká yoòr mò mbaá ndé kòmò ndé ngwéh; ko Tele mò haá né bú terre kóó, sâ ye.»

⁶⁶ Bò mbòn seèn kókoó yeé ngweé aá môn, bó suaré yuo gi, bó kwaá lo bú.

⁶⁷ Yeésò deén baá-re ndo, ye bò mbòn dé yulà cùòb fà doò a: «Mé bí mene, bí nde né yuo gií ndo wa?»

⁶⁸ Simôn Pièr ye bú a: «Béh dé beèh toò nde ser cu nde né yoòr neì wa, Fehtoò beèh? Ngweéh bò ngòr yòn tètàgà né gi beè yeè mà.

⁶⁹ Kèné béh dé beèh temé kwaá njií gi né yoòr yeè, béh né gi kóó ye wò dé yeè né ñagásé, wò yuoó naâ beè Càn ndo.»

⁷⁰ Yeésò ye bó a: «Mè lé bí bò yulà cùòb fà bò hên kóó bàlè wèh ná ngwéh wa? Mé njéh mene, cén déi lètenè bìi né táhòrò!»

⁷¹ Sâ à ménâ jue né Júdàs ñunà Simôn Iskariò. Lòu sam, gwaán Júdàs né mene lètenè bò mbòn yulà cùòb fà doò, à Yeésò cie sar som nde né kóó.

7

Bò òm Yeésò

¹ Jomo sâ Yeésò nde tàbè Galilè beè yon sie ndo, à gwàn cú te tàbè Judé yon deèn. Lòu sam, bò *Jûf lé naâ bú ké teèn filí, ye te bó wula som bú.

² Sâ cieé kóò bò Jûf déi nde aá feí ndo; bó cieé kóò sâ yieé yeé ka pàgà.

³ Yeé baá ndeè, bò òm ye bú a: «Yùò doó hên yuoò, ndé ké Judé, te bò mbòn yeè ñene weh seé yeè teèn ndo.

⁴ Nuaá mé gwaán né bèsonè ñene yuo kelâ, ñhè lòu bó lèr bèh. Sâ mo wò né fém bóó, bó ndé mé njéh bèh doón.»

⁵ Sâ né mene bò òm, bó lé temé yoòr seèn kwá njií ná ngwéh ndo.

⁶ Bó yeé tueé aá ménâ, Yeésò ye bó a: «Cu mò née wúlú ñgwéeh ye; dé bìi cu ðóón né gi beè bìi.

⁷ Dé bìi, *wón bí bònò ndé ñgwéh, wón bunó seér né mè; wón ye mè la tueé ñagá naâ bèsonè, ye seé nyí né seé veên fí.

⁸ Bí ndé dé bìi cieé koô yieé, mè ké teèn ndé ndé ñgwéh; cu mò née wá ñgwéeh ye.»

⁹ À yeé tueé som aá mân, à den le ñgogó ké Galilé sâ ndo.

Cieé koô mé né yeé ka pàgà

¹⁰ Bò ðim yeé nde aá bèh cieé koô sâ, Yeésò nde teèn ndo, à nab wa seér dé seèn ké teèn lòu, te bò nùàr bú ñéné cú.

¹¹ Sâ bò Jûf hèllè baá bú te cieé koô sâ foon ndo; bó né sònò bieé go ye: à né he wee?

¹² Bó né lom ñhèh felè seèn lètenè bò nùàr bieé namé go. Bò déi ye: né nùà bagaà; bò déi ye: sam, à bele den né bò nùàr lòu.

¹³ Nuaá mé nde né felè seèn bèsonè tueé som sam ndo, bó bònò né-re bò Jûf dé kokoô veéh no.

¹⁴ Cieé koô yeé baá lèbôlé, Yeésò ñaá yila ké *gwà Càn koô, à duóm ñhèh feèh.

¹⁵ Bò Jûf yeé ñgweé aá ménâ, bó gei seér lòu, bó ye: «Bí kè kú nùà hèn kán, à lé *sóu jáné ná ñgwèh, à sóu ko né mé ñgei wa?»

¹⁶ Yeésò ye bó a: «Mè mé lèi mò túé ñgwéh, yuo né sònò Càn nuaá mé lé tema naâ mè, ye mè a, ndê bí mân feh.

¹⁷ Nuaá mé né faá Càn gwaán nê no boó, nde né mè ñéné koó; né mene seé dé Càn, né mene seé kwaâ mò, à nde né dé seèn ñéné koó.

¹⁸ Mè tueé bí, nuaá mé né ñgòr kwaâ felè seèn tueé kwaá ðóón, mé ñhèh foon né yilí seèn. Nuaá mé dé seèn ñgòr kwaâ tueé ñjii seér né yoòr nuaá mé temà naâ bú, seé dé seèn né dilisé, né nùà jéjêg, à dé seèn ñgòr kwaâ tueé kuú né dé nùà koô seèn.

¹⁹ Ñgweéh Músi lé bí sóu taga lòò naâ koó wa? Hèn nuaré déi né sóu sâ lètenè bìi jolo ke wa? Á, dé bí gon né mè, te bí wula som mè doô no?»

²⁰ Bò nùàr yeé nde ñgweé cu mân, bó ye bú a: «Wò né mé tándulu yoòr, wanoón neì feh yeé foon né koó wa?»

²¹ Yeésò ye bó a: «Mè lé naâ seé cén boó, lé naâ *cieé sóu, bí lé naá gi mé ñhèh ñaán ndo!

²² Ñgweéh Músi lé naâ bí sóu taga lòó, ye bí ñób bò huaán dé sisiib *ñgór ñoòb wa? Sâ Músi hèllè lé koó sì ná ñgwèh ndo, né ka tabó bò tele bìi léi jògò. Bí yeé ñgweé gi aá sóu sâ, ñgweéh bí ye bó ñób bilí bò nùàr ñgór mé cieé sóu mene wa?

²³ Mò bí nùàr ñgór mé lòu sóu mene ñoób bilí né, te bí sóu Músi ñgén cú, sâ mè yeé yilí som gum nùàr ðóón lòu sóu, bí mè yoòr furú kuú né dé kei wa?

²⁴ Mè tueé bí, bí té ñhèh mé njolo kèb cieé mbaá ñéné ñjii, bí tena ju cebâ; bí ña sér bò gècèn bò, bí tena yilí ju teèn.»

²⁵ Yeé baá ménâ, bò Jerusalem bò déi yila lètenè bònò tueé ndo ye: «Ñgweéh hèn tueé den né nuaá mé bó jue bó nde né bú wulá doô wa?

²⁶ Kè cú-re, à né sònò mé feh seèn tueé den, bó bú njeré déi bó cú! Hèn bò kokoô bò beèh né koó ye nùà hèn né *Nùà Càn bònò wa?

²⁷ Lòu mé Nùà Càn wa ndeè né teèn, nuaré déi bèh yuoò seèn kó som ndé ñgwéh. Ñgweéh dé nùà hèn béh né gi bèh yuoò seèn koó mà.»

²⁸ Te Yeésò yeé baá ñhèh ké *gwà Càn koô feh, à logo ñjii ye baá-re ké ter, ye bó a: «Bí ye bí né gi mè koó á? Wa bí né gi bèh yuoò mò koó ndo sé wa? Mè mé feh mò ndé ná ñgwèh, nùà gècèn mè tema naâ koó. Bí bú kó ñgwéh lòu,

²⁹ mè dé mò né bú koó. Lòu sam, mè lé yuoó naâ ké beè seèn, à mè tema ñjii naâ koó.»

³⁰ Yeé baá ménâ, bó yila lom baá-re bú goón, te bó sie bú. Ñhèh cén, cu seèn lé née wúlú ñgwéeh ye, bó bú siè kwà ñgwéh mé ñhèh.

³¹ Sâ ké lètenè cili nùàr bòó mé né temé yoòr seèn kwaá ñjii lé naâ ñgún; bó né sònò tueé den ye: «Mò Nùà Càn sâ ndeè né mene waâ, à boó cu nde né gèh fém dé heè mé nùà hèn née bó ñgwéeh ye wa?»

Bò sóji ké yoòr Yeésò

³² Bò nùàr yeé baá felè seèn ké lètenè cìlì nùàr mân namé den, nde die yila tieè bò *Farisiên ndo. Bò *ngàṅ sèmè dé kokoô mé bò Farisiên tema njií baá-re bò sóji ké teèn, te bó nde bú sie wellê.

³³ À yeé ṅene aá bó, ye bò nùàr a: «Dé kènê béh bí dèn màgà ndé cú, sâ mè nde cu aá ké yoòr nuaá mé lé tema njií naâ mè.»

³⁴ Bí nde né mè fɔ́ón; njèh cén, bí mè kwà ndé cú. Lòu sam, bí ké bèh denè mò wá kòmò ndé ṅgwéh.»

³⁵ Bò Jûf yila ké lètenè bɔ̀òn bieé kuú, ye: «À nde cu né he, mé béh bú ṅéné kwà ndé cú wa? À dé sâ nde né bò Jûf ké lètenè bò Greêk kwa wa? À nde né bò Greêk njèh feh ndo wa?»

³⁶ Wanɔ́ón sâ à tueé né kei, mé ye: béh nde né nyí fɔ́ón, njèh cén, béh nyí kwà ndé cú? wa lòu sam, béh ké bèh denè nyí wá kòmò ndé ṅgwéh, sâ à jue né kei?»

Nòmò yòṅ

³⁷ Lòu mé cieé koô sâ ceré yeé teèn, kela seér yeé kɔ́ó. Lòu sâ Yeésò lé naâ ter wuo njebá, à logɔ́ njií ké ter ye bò nùàr a: «Mo nuaré déi né mé nyúá, bú a, ndé ká yoòr mò, à ṅueé kwa nòmò.»

³⁸ Nuaá mé né temé yoòr mò kwaá njií dɔ́ón, nòmò yòṅ nde né lè seèn kwaré yuo den, faá bó nyagá kwaá né te mvù Càṅe ndo.»

³⁹ Sâ Yeésò ménâ jue né Cúcuí Càṅ; wa bòó mé né temé yoòr nyí kwaá njií, nde né bú kwa ma. À lé ménâ tueé den née, sâ Càṅ lé née Cúcuí seèn témá njí ṅgwéeh ye; cu sâ terre Yeésò lé née bèsonè ṅéné ṅágá ṅgwéeh ye ndo.

Kèrrè lètenè bò nùàr

⁴⁰ Cìlì nùàr yeé nde ṅweé njií mân, bò déi ye: «Mé gécèn mene, nùà hèn né lom *sòn-Càṅ bú sâ.»

⁴¹ Bò déi ye: «Né *Nùà Còṅ!» Bò déi den seér cuè ye: «Nùà Còṅ yuo seér ndeé né ké Galilé naàn?»

⁴² Né te mvù Càṅe nyagá den ye: Nùà Còṅ nde né *ndùté ndùtù Davíd, ye à

yuo ndeé né ké Betelehem lo Davíd. Loó Davíd baá cu ké Galilé wa?»

⁴³ Yeé baá mân, cìlì nùàr kɔ̀b géé hihiné felè Yeésò.

⁴⁴ Teèn sâ, bò déi ye, kɔ́ bó sie bú sieè; mé njéh mene, bó bú be yoòr njí ṅgwéh.

Dúágá tie bò kokoô bò Jûf

⁴⁵ Bò sóji cu cu ké jomo yoòr bò *ngàṅ sèmè dé kokoô mé bò *Farisiên ndo. Wa ké jomo, bò kokoô bò doó ye bó a: «Bóó né naàn mé bí mé bú siè wá ṅgwéh wa?»

⁴⁶ Bò sóji ye bó a: «Béh tueé bí, nuaá mé nde né faá nùà sâ tueé kɔ́ó teèn sam gùm dɔ́ón!»

⁴⁷ Bò Farisiên ye bò sóji a: «Bó ké teèn sâ bele weéh cu aá mé bí mene ndo wa?»

⁴⁸ Bí ṅene ṅàṅ sèmè cén déi, wa né Farisiên cén déi lètenè beèh né temé yoòr seèn kwaá njií wa?

⁴⁹ Cìlì nùàr seér *sóú Músi kó ṅgwéh lòu, né bò dúágá-tie bò!»

⁵⁰ Sâ Níkòdêm mé lé ndeé naâ cu déi ké yoòr Yeésò njèh bieé nyegé doó né doó sâ, à né Farisiên faá bó nɔ́, à deèn ndo, ye bó a:

⁵¹ «Né faá sóú beèh tueé yeé nɔ́: ye mɔ́ bó née ju felè nùàr bàlè ṅgwéeh ye, béh té ju felè seèn mbaá téná.»

⁵² Bó deèn ye bú a: «Wò né nùà Galilé ndo wa, né kei? Ndé mvù jané nyegé, wò beré déi ṅéné ndé ṅgwéh ye sòn-Càṅ déi yuo ndeé né Galilé.» [

⁵³ Jomo sâ nùà kàn fɔ́ón gò gwò seèn.

8

Ma ndé-yàgà déi

¹ Yeésò dé seèn ṅaá nde ké te tòr Olivie.

² Cieé ṅaga maánjògò à komo cu cuè ká *gwà Càṅ koô. Cìlì nùàr bilí wa cuè kwarè seèn ṅún. À den nde doó, á yila cu njèh feèh.

³ Bò *njí-sóú mé bò *Farisiên weh waá mé ma déi, bó njebá kwaá bú toò bò nùàr, sâ bó la naâ ma hèllè te yàga sie loó.

⁴ Bó bie njií ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh, bó la naâ ma hèn te yàga sie.

⁵ Músi lé naâ béh sóu taga loó, ye gèh bò véh mé né mân boó doón, béh tòbè wúlá bó tòbè ma. Á wò no, wò ye naàn wa?»

⁶ Sâ bó Yeésò tab gi né lòu te bó sie bú teèn.

À yeé ngweé aá ménâ, à geér nde doó, à né njií te tàbe mé nyògò beè nyagá den.

⁷ Bó yeé baá bú méménâ bieé ndeé den, à komo som feh ter, ye bó a: «Lètenè bìi, nuaá mé née dé seèn veèn bó ngúngwéeh ye, bú a, ndé tòb nji lógo ma hèn taá yoòr kóó.»

⁸ À yeé tueé gi aá mân, à geér nde cu doó, à yila cu njèh te tàbe mé nyògò beè nyagá.

⁹ Bó yeé ngweé aá mân, bó duoòm cécéne cécéne suaré yuoò; duoóm mé bò bei, nde ceré mé bò dé memanè. Bó yuo gi ndo, Yeésò bô ma doô le lom fà, à né toò Yeésò njebá den.

¹⁰ Yeésò komo wuo cu ter, ye ma doô a: «Dé vèh, bó baá gi he wa? Nuaré déi wò siè cú wa?»

¹¹ Ye Yeésò a: «Mè jue mene nuaré déi, Nua fèh-njèh!» Yeésò ye bú a: «Sâ mè wò siè ndé ngwéh ndo, ndé cú njií yeé lo. Njèh cén, té veèn bó cú».]

Bèh ñagá

¹² Yeésò tueé njií cu mé bò nùàr, ye bó a: «Ñagá ká te wòh né mè. Nuaá mé né jomo mò bele dé seèn bèh cibì gò ndé cú, à go seér nde né bèh ñagá. Lòu sam, ñagá né bú yòh haá.»

¹³ Bò *Farisièn yeé nde ngweé cu ménâ, bó ye bú a: «Wò sâ tueé den né sòn yeé mé be yeé, bò njií mé wò né tueé sâ, né gi dé mbaâ.»

¹⁴ Yeésò ye bó a: «Mè la né mene sòn mò mé be mò tueé doón, mè tueé gi né bò njèh dé gècèn. Lòu sam, mè né dé mò bèh yuoò mò kóó, mè né bèh ndeê mò kóó ndo. Bí bèh yuoò mò mé bèh ndeê mò kó ngwéh kóó.»

¹⁵ Bí tueé den né ju faá bò nùàr tueé yeé no; mè dé mò ju felè nuaré déi téná bèh.

¹⁶ Á, mo ye mè a, téná ju ndo, sâ mè nde né ju tená ñgulí. Lòu sam, mè mé huún

mò sam, bèh Tele mò mé lé temà naâ mè né kóó.

¹⁷ Né te mvù bìi sóu den ye: mo nua fà bô mbei tueé gi né felè njeré déi mé sòn cèn, sâ njií sâ né lom môn ma.

¹⁸ Mè né sòn mò mé be mò tueé; Tele mò mé lé temà naâ mè sòn mò tueé cu né ménâ ndo.»

¹⁹ Bó ye bú a: «Tele yeé né he wa?» Á ye bó a: «Bí mè kó ngwéh, bí Tele mò kó ngwéh ndo. Mo bí sé la né mè kóó, bí sé la né Tele mò kóó.»

²⁰ Yeésò lé bó mân tueé deen naâ sâ à né ké *gwà Càh koò bèh mé fer kagàlòh né teèn, à né bó njèh feh. Mé njèh mene, nuaré déi lé bú siè ná ngwéh. Lòu sam, cu seèn lé née wá ngwéeh ye.

Ké bèh denè Yeésò

²¹ Yeésò den cué ye bó a: «Mè nde né ndeé. Mo mè nde aá, bí nde né mè foón, bí mè njéné ndé ngwéh, bí nde né mé veèn bìi mbaán kuú. Ké bèh denè mò bí wá kòmò ndé ngwéh ndo.»

²² Bò *Júf duoòm baá-re lètenè bòn tueé kuú ye: «Sâ à nde né feh seèn wulá, wanóh à ye, béh ké bèh denè nyí wá kòmò ndé ngwéh mé ñgei?»

²³ Yeésò deen ndo, ye bó a: «Dé bìi bí né bò ká doò bò, mè dé mò lé yuoó naâ ké te vulúu. Bí né dé bìi bò *wóh bò, mè dé mò nua wòh sam.»

²⁴ Mè la jueè naâ dé cí, ye bí a: bí nde né mé veèn bìi mbaán kuú. Mo bí temé kwá nji ngwéh, ye né mè sâ, bí nde né mé veèn bìi mbaán kuú, mè tueé bí.»

²⁵ Bó ye bú a: «Wò né nèi wa?» Ye bó a: «Mè né mè, nuaá mé mè lé naâ bí ké bèh duoòm tueé sâ.»

²⁶ Mè né mé njèh tueé felè bìi mé ju mene kókoó. Bí kóo ye, nuaá mé lé temà naâ mè dé seèn né nua gècèn; mè bò nùàr ká te wòh hèn tueé lom né njií mé mè né sònò seèn ngweé.»

²⁷ Bó lom ngwé kòmò ngwéh, ye à sâ jue né Tele seèn.

²⁸ Te à den cué ye baá-re, ye bó a: «Mo bí nde som njií aá *Huaán Nùàr ter, bí nde né cu sâ kóó ye né mè, nuaá mé né nua sâ ma; bí nde né kóó ye, mè njèh mé

feh mò bó bèh; bí kɔ nde né ye, mè tueé lom né njií mé Tele mò lé naâ mè feh ndɔ.

²⁹ À lé mè temà naâ kɔɔ, à mè mé huún kwá ló ṅgwéh, béh bú né kɔɔ. Lòu sam, mè cu dɔɔṅ bó lom né njií mé né bú yoòr huɔóm.»

³⁰ À yeé baá mân tueé, bò nùàr kókoó mbaá kwaá njií gi temé yoòr seèn.

Kwer mé nuaá mé den né mé feh seèn

³¹ Yeé baá ménâ, Yeésò tueé njií mé bò Jûf mé né temé yoòr seèn kwaá njií, ye bó a: «Mɔ bí né ndéb mò jolo nyegé, sâ mé gècèn mene bí né bò mbòn mò;

³² bí nde né gècèn ṅené kɔɔ, te bí ṅa seér bò mé den né mé feh bóòn.»

³³ Bó ye bú a: «Béh né bò ndùté ndùtù Abrahâm, ndóg béh lé nées kwer nuaré déi dèn ṅúṅgwéeh ye. Naàn mé wò ye béh a: te béh ṅa seér bò mé den né mé feh bóòn wa?»

³⁴ Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a: nuaá mé né veèn bó dɔɔṅ né kwer veèn.

³⁵ Kwer dé seèn huaán loô ṅá bèh, à mé bèh denè te mbàgà sam; bèh denè te mbàgà cu dɔɔṅ né dé huaân.

³⁶ Mɔ Huaán bí mé feh bìi sɔm kwaá né kɔɔ, sâ mé gècèn mene bí baá mé feh bìi.

³⁷ Mè né gi kɔɔ ye bí né bò ndùté ndùtù Abrahâm; mé ṅjéh mene bí tie te ndéb mò féla ní ṅgwéh, bí gwaán seér né mè wulâ.

³⁸ Mè dé mò tueé né njií mé Tele mò feh né mè; bí dé bìi bó seér njií mé tele bìi né bí tueé.»

³⁹ Bó ye bú a: «Tele beèh né Abrahâm.» Yeésò deèn ye bó a: «Mɔ bí sé né bò ṅunà Abrahâm bòn, seé mé Abrahâm lé bó naâ doô, bí sé naâ cí bó.

⁴⁰ Wanɔɔṅ mè né gècèn sònò Càṅ ṅgwéé, mè yeé tueé bí, bí ye, kɔ bí wula cu mè nɔ. Abrahâm lé naâ gèh dé sâ bó wa?

⁴¹ Mè tueé bí, bí nág bó cu né faá tele bìi nɔ.» Bó ye bú a: «Dé beèh, béh bò huaán cieè sam, tele beèh né lom cén, né Càṅ.»

⁴² Yeésò ye bó a: «Mɔ tele bìi sé né Càṅ bòn, bí sé la né mè gwaán; mè yuoó naâ ké beè Càṅ, mè hèn né te sòn seèn, mè lé

mé feh mò ndé ná ṅgwéh, à mè tema njií naâ kɔɔ.

⁴³ Bí ṅgòr mò ṅgwé kòmò ṅgwéh dé kei? Bí yeé tie teèn féla ní cú, yɔgó baá-re bí ndɔ.

⁴⁴ Dé bìi, tele bìi né *Sátàn, bí bó né seé mé tele bìi hèllè gwaán né sâ. À né nùà wulá-feèh, à mé ṅjéh yuoó naâ ké bèh duɔóm. À te gècène ṅjéba nyi bèh, à mé gècèn yoòr sam. Né nùà nyeèn; nyeèn né bú lé húóme, dà m bò nyeèn dɔɔṅ ceré né sâ.

⁴⁵ Mè dé mò tueé lom né gècèn, bí temé yoòr mò kwá ní ṅgwéh dé cí.

⁴⁶ Lètenè bìi sâ nuaá mé nde né be ter sɔm njií, ye mè né mé veèn yoòr ndɔ, né neì wa? Á, mɔ mè tueé né gècèn, bó né naàn mé bí temé yoòr mò kwá ní ṅgwéh wa?

⁴⁷ Nuaá mé né beè Càṅ, né yeé dé seèn ṅgòr Càṅ ṅgwéé. Bí dé bìi te gà Càṅe sam, bí ṅgòr Càṅ ṅúṅgwéh dé cí.»

⁴⁸ Bò Jûf deèn ye bú a: «Béh naâ tueé, ye wò né nùà *Samarí, wò yoòr né mé tándulu, wò ye béh teèn túé yí ṅgwéh á?»

⁴⁹ Yeésò ye bó a: «Mè mé tándulu yoòr sam lág; bí mè seb seér né kɔɔ, wanɔɔṅ mè né Tele mò seèn.

⁵⁰ Mè túé ṅgwéh ye bò nùàr a, sèn mè seèn. Nuaá mé nde né mè seèn né teèn, à ju tena nde né kɔɔ.

⁵¹ Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né ṅgòr mò jolo, dé seèn kú ndé ṅgwéh ndóg.»

⁵² Bò Jûf yeé nde ṅgwéé cu dé sâ mân, bó ye bú a: «La né bòn, béh kɔ nyegé baá kènè ye wò né mé tándulu yoòr, wanɔɔṅ Abrahâm lé seèn naâ kuú, bò *sòn-Càṅ bò kuú gi ndɔ; wò yeé waà dé yeé kènè, wò ye: nuaá mé né ṅgòr nyi jolo, nùà sâ dé seèn kú ndé cú sé wa?

⁵³ Wò ye nyi né Abrahâm tele beèh mé bò sòn-Càṅ bò yɔgó wa? Á, bó lé bóòn naá gi kuú nɔ? Wò hèn, wò feh yeè weh kwaá né faá neì wee?»

⁵⁴ Yeésò ye bó a: «Mɔ mè sé né yo mò mé be mò seèn, sâ mè sé bú seèn kuú né dé mbaâ. Nuaá mé né mè seèn né teèn, né Tele mò; né nuaá mé bí né gi tueé ye: né Càṅ bìi,

⁵⁵ mé njéh mene, bí bú kó ngwéh doô. Mè né bú dé mò kóó. Mò mè sé ye, mè bú kó ngwéh, mè sé né nùà nyeên faá bí nò. Mè dé mò né bú kóó, mè né ngòr seèn jolo.

⁵⁶ Abrahâm tele biì lé naá loôm mé vógó-temé, ye nyí nde né cieé mò ñené. À lé naá cieé sâ ñené, à vra lom mé gècên mene.»

⁵⁷ Bò Jûf deên ye bú a: «Wò née yeé nyèmà yulà tín yíé ngwéeh ye, wò lé naá Abrahâm ñené ngweé wa?»

⁵⁸ Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a: mé bó lo nde Abrahâm ñar, sâ mè baá giì teèn.»

⁵⁹ Te bó yeé nde ngweé njií cu dé sâ mân, bó duóòm taá domô, te bó tóbé bú mé njéh; à leér yuo, à yuo kela sa lè *gwà Càn koô sâ ndò.

9

Tácugó déi

¹ Yeésò yeé baá beré déi kelá, à ñene njií tácugó déi, à lé mé njéh yuoó naâ lè.

² Bò mbòñ Yeésò yeé ñene aá ménâ, bó ye Yeésò a: «Nùà fèh-ñèh, hèn bójó né naàn mé nùà hèn yuoó dé seèn lè mé njolo cugó wa? Né mé yìè veên seèn nùà ñèh, wa né felè veên tele bô meí seèn wa?»

³ Yeésò ye bó a: «Mé yìè veên seèn sam, dé bò tele bô meí sam ndò. À cugó né mân, te seé Càn ñené yuo kelà cie teèn.

⁴ Keí mé née suútenè hèn, kò béh bójó mboón seé nuaá mé temà naâ mè. Cibí baá ndeé; mò waá baá, nuaré déi seé cíbíteèn bó ndé cú.

⁵ Keí mé mè née ká te wòñ mân, ñagâ teèn né mè.»

⁶ À yeé tueé sòm aá, à kulu njií dèh doó, à huaán cà mé dèh, à luaré njií tácugó hèllè njolò,

⁷ ye bú a: «Ndé njolo yí te nòmò Siloê vuaá njií.» Siloê tueé né ye: né yógó nòmò. Tácugó doô nde bèh njolo vuaá wellê ndò, à cu cuù, sâ à baá njolo ñené.

⁸ Bò mbeí seèn bó bójó mé à lé dua beéh ñèh njolò bòn, yeé nde ñene njií bú ménâ, bó ye: «Ngwéeh hèn né nuaá mé lé dua den beéh ñèh mé tíí doô wa?»

⁹ Bò déi ye: né bú; bò déi ye: bú sam, felá né bú lòù. Nùà hèllè ye bó a: «Né ka mè.»

¹⁰ Bó ye bú a: «Bójó naâ naàn mé njolo yeé komo cu wa?»

¹¹ Ye bó a: «Nuaá mé bó yilá yeé Yeésò doô huaán naâ cà, à luaré njií mè njolò, ye mè a: ndé njolo yí te nòmò Siloê vuaá wellê ma. Mè nde baá-re ndò; mè yeé vua gi aá, mè ke, njolo baá ñené.»

¹² Bó ye bú a: «Nùà sâ né he wa?» Ye bó a: «Mè kó ngwéh.»

*Tácugó toò bò *Farisiên*

¹³ Bó weh njií nuaá mé la taré yuoó naâ doô ké toò bò Farisiên ndò.

¹⁴ Sâ Yeésò lé cà huaán naâ lòù sòù, à taré sòm bú mé njéh.

¹⁵ Bó yeé baá toò bò Farisiên, bò Farisiên bie ngweé nyegé mé sòn bòn ndò, ye nùà doô a: «Bójó naâ naàn mé wò kwa njolo wa?» À ye bó a: «À luaré njií naâ mè cà njolò, mè vua sòm njolo ndò; mè yeé ke, mè baá ñené.»

¹⁶ Bò Farisiên déi yila baá-re tueé deên ye: «Nuaá mé bójó naâ njií hèn dé seèn beé Càn yùò ná ngwéh, wancóñ à seèn *cieé sòù jòlò ngwéh nò.» Bò déi ye: «Mò sé la né nùà veên, à sé la naâ gèh bò fém bú hèn bójó komo ndò wa?» Yeé baá môn, kèrrè die lètenè bòn, bó kòb geé fà.

¹⁷ Bó den cuù ye nuaá mé taré yuoó naâ doô a: «Á wò nò, wò ye nuaá mé taré sòm naâ nyí doô né nèi wa?» Ye bó a: «Á né *sòn-Càn.»

¹⁸ Kàmbér sâ bò Jûf kuú taré cu né toò mé saân cúg ndò, ye: nuaá mé né njolo ñené hèn nùà cùgò njolò hèllè sam. Yeé yógó baá, bó yilá bie njií weéh mé tele bô meí,

¹⁹ ye bó a: «Hèn né ka ñuna biì doô wa? Bí ye mé gècên mene, à mé njéh cugó yuoó naâ lè á? Á sâ, kei mé bójó naâ kóó, te njolo seèn ñene cu mân wa?»

²⁰ Bò tele ye bó a: «Béh kò cegé né dé beéh ye hèn né ñuna beéh, à lé tácugó yuoó naâ lè.

²¹ Bójó naá-re naàn mé à ñene njolo wa, béh dé sâ kó ngwéh. Béh nuaá mé bójó

komó naâ bú njolo kó ñgwéh ndo. Bí bíe nji ká mé bú, à wulu baá dé ñjèh tueé mé sòn seèn kèn.»

²² Sâ bò tele né bò Jûf veéh, bó bó ménâ tueé né dé cí. Sâ bò Jûf wɔŋ kwaá gi aá doó, ye nuaá mé nde né tueé ye Yeésò né *Nùà Còŋ doóŋ, bó nde né bú ké gwà Càn kwogó som keéh ma.

²³ Bò tele veéh naâ cí, te bó nde ye tueé ye bó a, bíe nji ká mé bú, à wulu baá dé ñjèh mé sòn seèn tueé.

²⁴ Yeé baá ménâ, bò Farisiên yilá cu tácugó doô, bó ye bú a: «Dùlà Càn, túé lòm dé gècên. Béh né dé beèh kóó ye nùà hên né nùà veên.»

²⁵ Nùà doô ye bó a: «À né-re nùà veên wa, à nùà veên sam wa, mè dé sâ kó ñgwéh. Mè kɔ cegé né ñjèh cén, ye: mè lé naâ mé njolo cugó, kènê njolo mò baá ñjèh ñené.»

²⁶ Bó den cuè ye bú a: «À boó naâ naàn mé à komo logó wò njolo wa?»

²⁷ Ye bó a: «Mè naá gi bí tueé, bí temé teèn kwá nji ñgwéh lòu. Bí ye mè a, túé cú naàn, te bí ñgweé ye wa? Merré déi bí gwaán né bò mbòŋ seèn ñaâ ndo?»

²⁸ Bó yeé nde ñgweé njií dé sâ mân, bó kem sue bú yoòr mé séb, bó ye bú a: «Wò né ka mbòŋ seèn kóó, béh sam; béh né dé beèh bò mbòŋ Músi.

²⁹ Béh né kóó ye Càn lé ñjèh tueé kwaá gi naâ sònò Músi. Dé nùà bú sâ, à yuoô-re he wa, béh kó ñgwéh.»

³⁰ Nùà doô den cuè ye bó a: «Hên baá-re ñjèh kèkènè sâ: nùà né gi mè njolo mân komo logó, bí bèh yuoô seèn kó ñgwéh mà!

³¹ Béh né gi kóó ye, Càn beéh sòn bò vevenê bò ñgwé bèh, à ñgweé cegé né sòn bòó mé né bú veéh, mé né sòn seèn ñgweé ndo.

³² Ndóg, bó née beré déi ñgwé sòm ñgwéeh ye, ye nuaré déi lé yuoó naâ lè mé njolo cugó, bó lo taré bú ndo.

³³ Mò nùà hên sé la beè Càn yùò ná ñgwêh, à sé la njeré déi mân bó kòmò ná ñgwêh.»

³⁴ Bó deén baá-re kènê ye bú a: «Nuaá mé jelág yuoó naâ lè lélán veên faá wò

sam, wò sòn toò beèh weèh he wa?» Bó kwogó som keéh bú te gwà Càn ndo.

Bò cùgò njolo bò te ceér Cànje

³⁵ Jomo sâ Yeésò nde foón kwa bú ndo, sâ à lé ñgweé naâ ye bó lé naâ bú cie kwogó kwaá. À yeé ñene aá bú, ye bú a: «Wò né temé yoòr *Huaán Nùàr kwaá njií wa?»

³⁶ Nùà hèllè ye bú a: «Huaán Nùàr sâ né nei wa, dé koò, te mè kwaá njií temé yoòr seèn?»

³⁷ Yeésò ye bú a: «Wò né bú ñené, à mè wò hên tueé njií den né kóó.»

³⁸ Nùà doô ye bú à: «Mè kwaá njií aá temé yoòr seèn, Fehtoò mò!» À cemmé nde toò Yeésò ndo.

³⁹ Te Yeésò deén baá-re, ye bò nùàr a: «Mè ká te wɔŋe ndeè né, te ju die: te bò cùgò njolo bò ñene njolo, te bòó mé né njolo ñené cugó seér cu lòu.»

⁴⁰ Sâ bó bò Farisiên déi né kóó. Bó yeé ñgweé aá môn, bó ye bú a: «Mè béh mene, béh né bò tácugó ndo wa?»

⁴¹ À ye bó a: «Mò bí sé né bò tácugó, bí sé la mé ju felè ná cú. Á, bí biì ye, bí né ñené; sâ ju né felè biì cu doóŋ teèn.»

10

Kàn nùà mbieè

¹ «Mè né tueé ye bí a: nuaá mé te hin kágá bò mbieè yilá kélá ñgwéh, à nde mar kela seér felè kágá bèh hiín, né nùà yíb dé wúlá feèh.

² Nuaá mé yila kela né dé seèn te hin kágá, né nùà mbieè kóó.

³ Gó-lóm nde né bú hin gulu keéh, bò mbieè nde né hueh seèn ñgweé kóó ndo; à nde né bò mbieè seèn te yilí yilá, à som keéh bó cie.

⁴ Mò bò mbieè seèn baá gi cie, à nde né toò boón kelá, bó kem bele bú. Lòu sam, bó né hueh seèn ñgweé kóó.

⁵ Dé nuaá mé bó bú kó ñgwéh, môn sam, bó hueh seèn ñgwé kó ndé ñgwéh, bó yoòr seèn ndé ndé ñgwéh ndo, bó bú dula seér nde né lòu.»

⁶ Yeésò né mene bó ñgòr te kàn mân si keéh, bó lom ñgwé kó ñgwéh ndóg.

Nùà mbieè dé bagaà

⁷ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè né tueé ye bí a: Mè né hin kágá bò mbieè.

⁸ Bòó mé lé kelà naâ toò mò doón né gi dé boòn bò yíb bò dé wulá-feèh. Bò mbieè lé hueh boòn ngwé kó ná ngwéh.

⁹ Mè né dé mò hin kágá. Nuaá mé nde né teèn yilá kelá, nde né yili yuo. À nde né teèn yagá kelá den: à né yilá, à né yuo, à nde né yáb kwa ndo.

¹⁰ Dé nùà yíb môn sam, à ndeè né dé seèn lòu ñuób, à ndeè né wulá ceré som ndo. Mè ndeè né dé mò ye te bò nùàr kwa yòn mé gùm mene.

¹¹ «Nùà mbieè dé bagaà né mè. Nùà mbieè dé bagaà kuú né dé seèn cio bò mbieè seèn.

¹² Dé tèn môn sam, à dé seèn boó lom né seé kàgàlòn, à nùà njèh sam. Yeé baá môn, mo ñgùì yila te bònj mbieè, à dula yuo, à si lo bò mbieè, bó bò ñgùì wulu den jomo, ñgùì sie ñellé som gi bó.

¹³ Lòu sam, à dé seèn teèn boó lom né seé kàgàlòn, à mé jere bò mbieè sam, à bó dula si lo né mé njéh.

¹⁴ «Mè né dé mò nùà njèh. Mè né gi bò mbieè mò kóó, bó né mè kóó ndo.

¹⁵ Mè kó né bó faá Tele mò kó né mè nò, bó kó né mè faá mè kó né Tele mò ndo. Mè né nùà njèh, mè kuú né dé mò sòn bò mbieè mò.

¹⁶ Mè né cu mé bò mbieè déi teèn, bó dé boòn ká lè kágá hèn sam. Kó mè yilá bilí njií bó, te bó bilí den lom te kágá cén-e, bó ñgweé sòn mò, te nùà mbieè den lom teèn cén ndo.

¹⁷ «Temé Tele mò né lom yoòr mò. Lòu sam, mè nde né sòn bò mbieè mò kuú, te mè ndeè komo yuo cuù dé feê.

¹⁸ Nuaré déi mè yòn kóó sòm ñgwéh, mè yòn mò si lom né mé be mò. Mè né mé terreb yòn mò sòm teèn, mè né mé terreb dé feê kwa cuù teèn ndo. Tele mò mè terreb ménâ haá naâ kóó.»

¹⁹ Te bò *Jûf yeé nde ñgweé njií cu mân, bó kerré ñeí cu ye baá-re dé kerrê.

²⁰ Nùàr ñgún tueé lom áá lètenè boòn, ye: «Nùà hèn né mé tándulu yoòr, né nùà tí! Bí sònò seèn felá den né kei wa?»

²¹ Bò déi ye: «Nùà tándulu déi lo mân tueé ñgweé baá he ndo wa? Tándulu déi né mé terreb teèn mé nde né tácugó njolo mân kwógo ñagá wa?»

Sàn sòn bò Jûf

²² Sâ ké Jerusalem te nyemà doón, gèh cieé koò mé bó lé komó naâ gwà Càn teèn sâ né yeé feí sòó; feí yeé sâ dùlù baá sie. Nyemà hèn cieé koò sâ yeé feí cu áá,

²³ Yeésò yila nde ké *gwà Càn koò, à né te kòn déi golé den, bó kòn sâ yilá né Kòn Salomôn.

²⁴ Bò Jûf bilí nde cuù kwarè seèn, bó ye bú a: «Wò béh temé ter tab lo né dé kei wa? Mò wò né *Nùà Còn kóó, túé ñagá béh tueè.»

²⁵ Yeésò ye bó a: «Mè lé naâ bí ménâ tueé gií, bí temé teèn kwá nji ñgwéh lòu. Mé njéh mene, bò seé mé mè né mé terreb Tele mò boó hèn tueé nde né kóó, ye mè né Nùà Còn sâ.

²⁶ Bí dé biì temé teèn kwá nji ñgwéh. Lòu sam, bí te bònj bò mbieè mò sam.

²⁷ Bò mbieè mò né dé boòn hueh mò ñgweé kóó; mè né bó ñené kóó ndo, bó né gi dé boòn jomo mò.

²⁸ Mè né bó yòn tètàgà haá; boó mene naàn, bó dé boòn kú ndé cú, nuaré déi bó beè mò ñgà sòm ndé cú ndo.

²⁹ Tele mò lé mè haá naâ kóó; mé terreb felè njèh doón né bú. Nuaré déi bó beè Tele mò ñgà kòmò ndé cú.

³⁰ Bèh Tele mò né lom cén.»

³¹ Te bò Jûf yeé nde ñgweé njií mân, bó domó cu taá, te bó tobé bú mé njéh.

³² À deèn ndo, ye bó a: «Mè boó baá seé bebagaà mé Tele mò lé feéh naâ mè ñgún, bí ñene gi áá kèn. Mè dé veèn boó naâ dé heé mé bí ye, bí nde né mè teèn tobé wulá wa?»

³³ Bò Jûf ye bú a: «Béh wò mé seé bagaà tòbè ñgwéh, béh ye te béh wò tobé wula mé Càn seèb. Wò nùàr mbaâ, wò feh yeé faá Càn nò weh né dé kei wa?»

³⁴ Yeésò ye bó a: «Ñgweéh bó nyagá kwaá gi né te mvù sòu biì, ye: Càn ye bí né bò Càn wa?»

³⁵ Béh né gi kóó ye, njií mé Càn nyagá kwaá gi aá te mvù kèn, nuaré déi bú fò kòmò ndé cú. Càn lé bò Càn sâ yilá naâ bòó mé né ngòr seèn ngweé.

³⁶ Sé tagá mè wa? Ká lè wónje, Tele mò Càn lé balé tema njií naâ mè. Sâ mo mè né mene feh mò Njunà Càn yilá, bí ye mè né feh mò faá Càn nò weh fí sé wa?

³⁷ Mo mè seé Tele mò bó ngwéh, sâ bí té temé yoòr mò kwá njií bòn.

³⁸ Á, mo mè bòó né cí, mo bí mene temé mé ngòr mò kwá njií ngwéh, bí temé kwá njií bìi te seé mò. Bí nde né teèn ñené ñagá, ye Tele mò né yoòr mò, mè né yoòr Tele mò ndo.»

³⁹ Bó yeé nde aá bú lòu sie weéh, à mvelé yuo bó beè.

⁴⁰ À sela yuo kela nòmò Jurdên kèb yágà, bèh mé Jân lé kou logó naâ bò nùàr nòmò teèn, à den den yí teèn.

⁴¹ Bò nùàr ngún kem wa cuù toò seèn, bó né tueé ye: «Jân lé mene fém déi bó ná ngwéh, kambér njií mé à lé tueé gií naâ felè nùà hèn doónj lo né gi bòn.»

⁴² Yeé baá môn, bò nùàr kwaá njií cu ye baá-re temé yoòr Yeésò kókoó.

11

Cio Lasâr

¹ Nùà Betanî déi lé naâ beén die, yilí seèn né Lasâr. Bò tie seèn Marí bô Mártà né te loó sâ ndo.

² Marí sâ né ma mé lé naâ Fehtoò beèh kómó múmú gulè waá kwaá, à fo som mé yúlí feèh doò. Bó yeé ñene tie boòn Lasâr baá baán,

³ bó tema njií nuaré déi ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, yíé-temé yeé baá baán ma.»

⁴ Yeésò yeé ngweé aá môn, à ye: «Beén Lasâr hèn bú wúlá ndé ngwéh; boó né môn, te *sùsùm sie bò nùàr mé Càn, te terreb Njunà Càn ñené yuo kelà teèn ndo.»

⁵ Ju Mártà bô òm mé Lasâr lé naâ Yeésò yoòr yilá dé gècèn.

⁶ À yeé ngweé aá ju beèn sâ, à cer cu ká jomo cieé fà,

⁷ jomo sâ ye bò mbòn a: «Béh nde cu ké Judê.»

⁸ Bò mbòn ye bú a: «Nùà fèh-ñjèh, née dàb sam mé bò *Juf lé naâ ceér foon, ye bó nde né wò tobé wulá. Wò hèn baá cu mé gò ké teèn wa?»

⁹ Ye bó a: «Ngweéh yuoò maánjògò, nde wa liyilí né suútenè mà. Sâ nuaá mé né suútenè go doónj né ñagá mé né ká lè wónje ñené, à gule cén ndé ngwéh.

¹⁰ Nuaá mé go né cíbíteèn dé seèn mé ñagá yoòr sam, à nde né gule ceén loó.»

¹¹ À den cuù ye bó a: «Mbeí beèh Lasâr cer né lóm; mè nde né ké teèn ndeé, te mè nyimé som bú.»

¹² Bò mbòn ye bú a: «Fehtoò beèh, mo à né lóm, sâ à nde né taré yuo.»

¹³ Sâ Yeésò ye te bó ngweé ko teèn, ye Lasâr kuú gi aá kèn. Mé ñjéh mene, bó ngwé kòmò ngwéh, bó dé boòn munó seér né ye Yeésò jue né lóm dé gècèn.

¹⁴ Yeé baá môn, à tueé ñagá bó ndo, ye bó a: «Lasâr baá komó ma.»

¹⁵ Jomo sâ à ye bó a: «Mè né mé vógó-temé felè bìi dé gècèn. Lòu sam, mè lé ké doó sâ ná ngwéh. Boó gi né ménâ felè bìi, te bí kwaá njií keéh temé yoòr mò teèn. Bí hin, béh nde ké kwarè seèn.»

¹⁶ Tomâs, mé bó yilá né huaán feèh doò deèn ndo, ye bò mbòn déi a: «Bí hin ké teèn, béh bò Fehtoò beèh nde kuú doónj.»

Nùàr te cio komo soòm

¹⁷ Bò Yeésò wa ké Betanî, sâ bó lé furú som aá Lasâr baá cieé nèà.

¹⁸ Betanî sâ né kwarè Jerusalem môn, yuoò teèn nde Jerusalem kílómétà tagár wá ngwéh.

¹⁹ Bò Juf ngún lé naá gií teèn kem ndeé, bó nde Mártà bô Marí cio tie boòn bieé weh.

²⁰ Mártà ngweé njií ndo, ye Yeésò baá ndeé, à nde bú ceér dueé kwa weh; Marí le dé seèn ké gwò.

²¹ Mártà wa ye Yeésò a: «Fehtoò mò, mo wò sé naâ doó, tie beèh sé lé kú ná ngwéh.

²² Mé ñjéh mene, mè né kóó ye kènê, mo wò bie njií Càn njeré déi, à nde né wò haá.»

²³ Yeésò ye bú a: «Tie yeé nde cuù né lé cio komo yuoò.»

24 Mártà ye bú a: «Mè né kɔ́ ye, à nde né te cio komo yuo, dé sâ seèn né cieé cèrè jomò, lòu mé bò nùàr dɔ́ɔŋ nde gi né teèn komo yuo.»

25 Yeésò ye bú a: «Mè te cio komo sòm né nùàr kɔ́, mè haá bú yòŋ. Nuaá mé né temé yoòr mò kwaá njií la kuú mene, à nde né komo yuo.»

26 Nuaá mé né làŋ, mé né temé yoòr mò kwaá njií, dé seèn kú ndé cú ndɔ. Wò né temé teèn kwaá njií wa?»

27 Mártà ye bú a: «Nyea Fehtoò mò, mè né lom temé teèn kwaá njií, ye wò né *Nùà Còŋ, wò né Njuna Càn mé sé naâ ká te wóŋe mân ndeê.»

Yeésò ké te sà Lasâr

28 Jomo sâ Mártà nde mé òm seèn Marí tueé naáb wellê ndɔ, ye bú a: «Nùà fèh-njèh beèh waà baá kèn, à né wò yilá.»

29 Te Marí yeé nde ŋweé njií mân, à lò wuo ter kpar, à njege nde ké yoòr seèn.

30 À wa, sâ Yeésò née ké sònò lòŋ ye, à né bèh mé bô Mártà la kwaré naâ teèn.

31 Bò Jûf mé la naâ Marí ké gwò bilí bɔŋ den doò yeé ke, à tené nde aá mân, bó kem bele bú ndɔ, bó ye merré déi à nde cu né mbà ké felè sà yueé den.

32 Marí yeé nde ñene njií Yeésò ké bèh sâ mân, à die sulí nde doó gulè seèn, ye bú a: «Fehtoò mò, mɔ wò sé naâ doó, tie beèh sé lé kú ná ŋgwèh.»

33 Yeésò yeé ke, Marí né yueé, bò Jûf mé naá gi jomo seèn baá yueé, feh ñellé bú ter, yili yuo bú lè.

34 Ye bú a: «Bí bú furú né he wa?» Bò ye bú a: «Ndê kè kú yeè hèn nɔ, Fehtoò beèh.»

35 Yeésò yila yueê ndɔ.

36 Bò Jûf duóm baá-re tueê ye: «À lé kɔ ye nyí bú gwaán kum aá!»

37 Bò déi den cuè lètenè bòn ye: «Ŋgweéh bú nuaá mé lé naâ tácuɡó njolo kwɔɡɔ, sé naâ bɔ́ te Lasâr kú cú mà.»

Lasâr te cio komo sòm

38 Jere bɔ́ cu Yeésò njèh, à nde ké sòn sà ndɔ. Sà hèllè lé naâ gbàŋ, bó sònòbò colo kwaá né tàmbàŋ taá mân.

39 Yeésò ye bú a: «Bí gùlù sòm taá sà gùlù.» Mártà tieè Lasâr deèn ndɔ, ye bú

a: «Á, à cer aá dòu baá cieé nèà nɔ, Fehtoò beèh, kènê à baá dulí.»

40 Yeésò ye bú a: «Mè lé túé ná ŋgwèh, ye wò a: mɔ wò né temé yoòr mò kwaá njií, wò nde né terreb Càn ñené wa?»

41 Bò gulu sòm taá hèllè ndɔ. Yeésò ke njií njolo ké te vulúu, ye: «Tele mò, mè vra baá wò mé wò né sòn mò faá bèh mân ŋgweé.»

42 Mè né gi dé mò kɔ́ ye cu dɔ́ɔŋ wò né yeé sòn mò ŋgweé. Mé njéh mene, Tele mò, mè wò ké ter hèn vra njií né te gam bɔ́ mé né kwarè mò kaáŋ den, te bó kwaá njií temé teèn, ye wò mè tema njií naâ kɔ́.»

43 À yeé dua sòm aá, à yilá lɔɡɔ njií ké ter, ye: «Lasâr, yùò kélâ!»

44 Nuaá mé lé naâ kuú hèllè yuo kelà te sòn seèn ndɔ; sâ gule bô be mé njolo née gi lè còɡò vuɔb den ye. Yeésò ye bú a: «Bí sè sòm bú vùòb yoòr, bí keéh njií bú.»

Kàɡà-ndòn veèn felè Yeésò

(Matíò 26:1-5; Mârƙ 14:1-2; Lûk 22:1-2)

45 Bò Jûf mé ndeè naâ cio bieé doò yeé ñene aá môn, nùàr ŋɡún lètenè bòn kwaá njií gi temé yoòr Yeésò.

46 Bò déi nde seér cu bò *Farisièn kwa, bó tueé bó njií mé Yeésò la bɔ́ naâ sâ.

47 Bò Farisièn bó bò *ŋɡàŋ sèmè dé kokoò yeé ŋgweé aá môn, bó yilá bilí *mbàɡà ju tarê ndɔ, bó ye: «Nùà hèn baá fém bɔ́ maga, kènê béh bɔ́ nde né naàn?»

48 Mɔ à né mân bɔ́, béh né bú kwaá ló, sâ bò nùàr nde gi né temé yoòr seèn kwaá njií, sâ bò Rôm bò ndeè né ñaar waá, bó tɔb sòm gwà Càn koò, mé lò beèh mene.»

49 Cén déi lètenè bòn, yilí seèn né Kayíƒ, à lé naâ ŋɡàŋ sèmè dé koò nyèmà sâ kɔ́, ye bú a: «Bí njeré déi kó ŋgwéh lòu.»

50 Huòm kela né mé nùà cén sòn bò mbeí kuú seér kɔ́, wanɔɔŋ sâ lò nùàr nde né kɔ́ cim seér.»

51 Sâ ŋɡàŋ sèmè dé koò nyèmà sâ lé naâ bú, à lé ŋɡòr sâ mé feh seèn túé ná ŋgwèh, Càn lé sònò seèn tueé kwaá naâ kɔ́, ye Yeésò nde né felè bò Jûf kuú.

⁵² Gí cégé ñgwéh lélanj bô Jûf, à koró bilí cu nde né bô nùàr Càñ wónj doónj bècénè kóó ndo.

⁵³ Sâ baá bèh mé bô Jûf dé kokoô lé kagá naâ kàgà-ndòn veên teèn, ye bó nde lom né Yeésò wulá.

⁵⁴ Yeé baá môn, Yeésò geé mé ceér lètenè bô Jûf bèsonè yagâ ndo. À yuo te tàbè sâ, à nde ser ké ya dueè lè loó déi mân, bó bô mbòñ seèn cer den ké teèn; yilí loó sâ né Efraímá.

⁵⁵ Sâ cieé koô bô Jûf mé bó yilá yeé *Páskà doô baá didì. Yeé nde aá feí, bô nùàr te tàbè lò sâ né kàn mé kàn kem yuo kelâ, bó né ké Jerusalem ndeé, te bó *sené bó, bó yieé yeé Páskà.

⁵⁶ Wa ké teèn, bó né Yeésò bieé foón, bó né ké *gwà Càñ koô lètenè bòn bieé kuú, ye: «Bí dé bì munó né naàn, bí ye hèn à ndeé né bèh cieé koô ndeé wa?»

⁵⁷ Sâ bô ñgàñ sèmè dé kokoô bó bô Farisiên lé wónj kwaá gi aá, ye mo nuaré déi né bèh seèn kóó, bú a túé bó teèn, te bó nde sie wellê bú ma.

12

Kómó múmû mé Marî lé naâ Yeésò gulè waá

(Matíô 26:6-13; Mârk 14:3-9)

¹ *Páskà yeé le aá cieé ténjén, Yeésò nde cu ké Betanî lo Lasâr mé à lé komo soóm naâ lè cio doô.

² Wa ké teèn, bó ne haá bú kùrmò. Mártà lé yáb sâ geé naâ kóó. Yeésò bó bô mbeí mé Lasâr mene né yieé den.

³ Bó yeé baá yieé, Marî weh mbémbónj* kómó múmû mé keh tarê mân, à waá Yeésò gulè mé njéh, à fo som mé yulí feèh seèn. Gwà doónj samé le gi lélanj múmû sâ.

⁴ Sâ Júdàs Iskariô, mbòñ Yeésò mé nde né Yeésò go som doô, lé naâ doó sâ. À yeé ñene aá ménâ, ye:

⁵ «[J]gweéh kàgàlòn kómó múmû hèn né dé gùm cieé seé yuií tagár mà. Bóó né naàn mé bó lòu gò sòm ñgwéh, te bó weh kàgàlòn sâ, bó geé haá mé bô saám bô wa?»

⁶ Sâ lemá jere bô saám bô hèllè ndo, Júdàs né seér yíb. À lé sie beéh mvugó kàgàlòn bòn kóó, à né yeé be teèn yíí, à ménâ tueé kuú né dé cí.

⁷ Yeésò deên ndo, ye bú a: «Kwá ló ma hèn den doónj! Kwá ló bú, à yurú njií né te cieé déi komó mò ndeé cer mé njéh dòu.

⁸ Dé bô saám bô, bí bó nde né cu doónj kóó; dé mò, béh bí kóó dèn ndé cú.»

Nyògò sòn veên felè Lasâr

⁹ Bô *Jûf kókoó mbaá ñgweé njií ndo, ye Yeésò né ké Betanî, bó kem nde teèn, bó ké yoòr Yeésò ndé lòm cú, bó nde bilí baá mé Lasâr ke wellê mene. Lòu sam, Yeésò lé naâ bú te cio komo som.

¹⁰ Bô *ñgàñ sèmè dé kokoô yeé ñene aá môn, bó kaga ndòn, ye bó nde né Lasâr wulá som cuú,

¹¹ wanóñj bô Jûf ñgún baá bú ñené, bó né ceér bòn kwaá loó, bó temé kwaá njií seér yoòr Yeésò.

Yeésò nde aá Jerusalem yilá

(Matíô 21:1-11; Mârk 11:1-11; Lùk 19:28-40)

¹² Cieé ñaga, cili nùàr mé wa gií naâ bèh *Páskà doô, ñgweé njií ye Yeésò baá ká Jerusalem ndeé ndo.

¹³ Bó nde ñgéh-teêr tená, bó né mé njéh kem ndeé, bó nde bú mé njéh coó wellê, bó né ceceér leéh ndeé, ye: «Lieé né mé Càñ! Bú a, kúlú nyégé nuaá mé ndeé né mé yilí seèn hèn kulú! Nùà Dueè bô *Iserála bô né bú!»

¹⁴ Yeésò kwa mbò vuomndeè ndo, à né ñgètenè ñaá den. Den né faá bó lé nyagá kwaá naâ te mvù Càñe no, ye:

¹⁵ «Té vèh, loó Siyôn!†

Kè sâ ndeé né Nùà Dueè yeé.

À né ñgètenè mbò vuomndeè.»

¹⁶ Njií mé Yeésò bó bô nùàr né boó sâ, bô mbòñ seèn lom cu sâ ñgwé kòmò ñgwéh gùm doónj. Be terrèb seèn yeé ñené yuo kelâ baá bèsonè, bó nde ye munó ko ye bó lé naâ felè seèn te mvù Càñe ménâ nyagá kwaá, bô nùàr bú hèn boó né cí ma.

12:3 12:3 Lùk 7:37-38
12:15 12:15 Zach. 9:9

* 12:3 12:3 Mbémbónj dé maàn
† 12:15 12:15 Siyôn né yilí Jerusalem déi (1 Chr. 11:4-5).

12:8 12:8 Deut. 15:11
12:13 12:13 Ps. 118:25, 26

17 Bòó mé lé naá giì doó cu mé Yeésò lé komo sòm naâ Lasâr te cio doô, lé naá giì fém sâ mé bò nùàr tueé bele.

18 Cìlì nùàr lé bú ceér dueè ndeè naâ cóó wellè dé cí.

19 Te bò *Farisiên yeé baá-re faá bèh mân ñené njií, bó yila lètenè bòn tueé ye: «Hèè dé hên baá dé mbaâ, béh bú njeré déi bó ndé cú, nùàr doón bú kem bele gi aá kèn!»

Yeésò bó bò Greêk

20 Cieé koó yeé feí baá, bò nùàr bilí gi ké Jerusalem bèh Càn duaà ndo. Lètenè bòn sâ, bò Greêk déi lé naâ teèn,

21 bó ñgoró nde yoòr Filíp dé ké Becaida te tàbè Galilê, bó ye bú a: «Dé koó, béh gwaán né Yeésò ñenê.»

22 Filíp nde tueé keéh André; bó bú fà doón nde Yeésò ménâ tueé ndo.

23 Yeésò ye bó a: «Cu wulu baá kèn; kènê, be terrèb *Huaán Nùàr nde ye aá bèsonè ñené ñagá.

24 Mè né tueé ye bí a, mo bó mvum ñgwàgàm dòu fùrù ní ñgwéh te à vuaán, à nde né mé huún ménâ le den. Ko à kuú baá, te mvum yuo ye teèn ñgún.

25 Nuaá mé né feh seèn gagá, nde né lòu leér seér; nuaá mé né dé seèn cio ká lè wónje ñgoón, nde né feh seèn yili sòm, à kwa yòñ tètàgà.

26 Nuaá mé gwaán né seé mò bôô, bú a, yùò bèlè mè; sâ te nùà seê mò wa ye ké te bèh denè mò. Mè tueé bí, Tele mò nde né nùà seê mò ter jógó njií.»

Ngòr felè cio Yeésò

27 Yeésò den cuù ndo, ye: «Kènê feh mò ñellé baá ter kèn, hên mè sònò tueé cu nde né-re kei? Cu mò wulù baá kóó; te mè tueé cu-re kènê ye Tele mò a: lùàgà sòm cú mè teèn lòu wa, wa naàn? Ngweéh mè ká lè wónje nde kuú né bèh gèr mân ñenè mà.

28 Mè tueé nyegé nde né ye Tele mò a: Tele mò, kènê sòm kék bá be terrèb yeé bèsonè.» Yeé baá môn, hueh déi ñgulí ké te vulúu ndo, ye: «Mè lé naá giì be terrèb mò sòm keéh, mè nde cu né bú sòm keéh ndo.»

29 Bòó mé lé naá giì doó sâ doón ñgweé gi hueh doô, bò déi ye: né nu gwaán né kóó. Bò déi ye: né cìlì Càn tueé né bú njií.

30 Yeésò deèn ndo, ye bó a: «Hueh hên felè mò túé ní ñgwéh, tueé njií né felè bií.

31 Kènê bó nde aá ju felè wón tená; bó nde né mgbè wón kènê kwogó sòm.

32 Dé mò, mo bó jógó njií aá mè ter, mè nde né nùàr ñgún ká yoòr mò tulu njií.»

33 Sâ, à bó ménâ tueé keéh den né gèh cio mé à nde né kuú sâ.

34 À yeé baá mân tueé, cìlì nùàr ye bú a: «Bó nyagá kwaá né te mvù sóu beèh ye: Nùà Còñ nde né cu doón làn. Wò dé yeé môn tueé né dé kei, ye bó nde né *Huaán Nùàr ter jógó njií wa? Huaán Nùàr sâ né neí wa?»

35 Yeésò ye bó a: «Kènê, bí nées mé ñagá lètenè bií teèn; ñjèh cén, le me aá lòu. Bí gò cu mé nées ñagá hên, te cibí bí siè cú. Mo sam, nuaá mé gò né te cibi ndugó nde den né mbaá, à lèmè kó bèh.

36 Sâ keí mé bí nées ñagá ñené hên, bí kwá ní temé teèn, te bí den bò ñeñagá bò.»

*Bò *Jûf mé temé yoòr Yeésò kwá ní ñgwéh*

Yeésò yeé tueé gi aá ménâ, à sòm gò seèn ndo, à nde ké bèh ndón-ndón leér den.

37 À né mene fém hihiné toò bò Jûf bóó, mé ñjèh mene bó temé yoòr seèn kwá ní ñgwéh.

38 Sâ doón bóó gi né te yuo faá Esáyà *sòn-Càn lé naá giì léi jògò tueé kwaá no, ye:

«Nùà Dueè, neí seèn temé te ngòr beèh hên

kwaá njií né-re kóó?

Nùà Dueè terreè seèn mbaá feh kuú né mé neí?»

39 Sé bóó mene naàn, bó sé bòn temé teèn kwá ní ná ñgwéh; Esáyà sòn-Càn lé naá giì ménâ tueé ndo, ye:

40 «Càn bele cugó seér aá bó njolo, te bó mé njolo ñené cú.

À calé sòm bó temé lè,

te temé boòn njèh mùnò kòmò cú ndo;
ye te bó ká jomo yoòr nyí cú kó cú,
te nyí bó yìlì sòm cú ndo.»

⁴¹ Mé Esáyà nde ménâ tueé, sâ à terre
Yeésò ñene gi aá kèn,

⁴² ye bò nùàr nde né berón. Mé njèh
mene, né mene bò kokoò bò lètenè bò Juf,
ngún lé naá gi temé yoòr Yeésò kwaá njí.
Njèh cén, bó lé veéh seér yeé bò *Farisiên:
ye mo bó gwaán sòm bú cie, bò Farisiên
nde né bó gwà Càṅ kwógó sòm. Yeé baá
mân, bó bú cie gwàn sòm cú.

⁴³ Bó lé gwaán kela seér naâ dé bò nùàr
seén bó kóó, mé Càṅ.

Bòó mé nde né ju die

⁴⁴ Yeésò tueé logó njí ká ter ndo, ye bó
a: «Nuaá mé né temé yoòr mò kwaá njí,
à léláṅ yoòr mò kwá ní lòm ṅgwéh, à
kwaá njí né yoòr nuaá mé temà naâ mè.

⁴⁵ Nuaá mé né mè ñene, ñene né nuaá
mé temà naâ mè.

⁴⁶ Mè dé mò ká lè wónṅe ndeé né faá
ṅagâ no, te bòó mé kwaá njí né temé yoòr
mò te cibi dèn cú.

⁴⁷ Nuaá mé né ṅòr mò ṅgweé, à jòlò
ṅgwéh, mè bú ju kóó sì ndé ṅgwéh. Lòu
sam, mè nde seér naâ dé mò *wónṅe yili
sòm, mè bú bèh ju siì ndé ná ṅgwéh.

⁴⁸ Nuaá mé ka si njí mè doó, à ṅòr mò
gwàn ṅgwéh, sâ baá ye bèh ju seén dieè:
bò ṅòr mò mé à tie teèn féla ní ṅgwéh
doó, tena nde né ju seén te cieé cèrè jomò
kóó.

⁴⁹ Mè mé feh mò túé bèh. Tele mò mé
temà naâ mè tueé naâ mè kóó, à ye mè a,
ndé ménâ tueé.

⁵⁰ Mè né kóó ye, ndéb Tele mò né yeé
yòn tètàgà ṅar. Sâ, njí mé mè né yeé tueé
doón, mè tueé yeé faá Tele mò tueé né mè
kóó.»

13

Bò mbònṅe gule beè yagaà

¹ Sâ cieé ṅaga, baá *Páskà. Mé Páskà
ndeé waâ, sâ Yeésò ko gi aá ye cieé nyí
ká te wónṅe ceré baá, nyí baá cu mé gò
ké yoòr Tele nyí ma. À lé naá loôm bò dé
seén ká te wónṅe mé gècèn mene gwaán, à

bó gwaán nde den né ménâ, ko ndeé ceré
baá kóó.

² Yeé baá mân, Yeésò bó bò mbònṅe seén
yieé bilí ndo. Sâ *Sátàn lé naá gi kàgà-
ndòn veèn lè Júdàs ṅunà Simôn Iskariô
yí, ye ko à Yeésò go sòm aá.

³ Mé njèh mene, Yeésò lé naá gi dé seén
kóó, ye nyí lé yuoó naâ ké beè Tele nyí
Càṅ, nyí nde cu né beè Càṅ. Sâ, à né gi
kóó ye Càṅ njèh doón haá kwaá gi né beè
nyí ndo.

⁴ Bó bò mbònṅe seén yeé baá yáb yieé, à
komo wuo ter, à huar sòm cògò seén dé
felèbò, à weh táhòrò, à cam njí tenè.

⁵ À ber kwaá nòmò te ṅagâ déi mân, à
yila bò mbònṅe seén gule beè yagaà. Táhòrò
mé à cam kwaá naâ tenè doó, à né bó gule
mé njèh fo ṅemá.

⁶ À yaga waà mé njèh toò Simôn Piêr.
Simôn Piêr ye bú a: «Fehtoò mò, wò yaga
seér cu nde aá mè gule beè kóó wa?»

⁷ Yeésò ye bú a: «Wò dé hèn kènè ṅgwé
kòmò ndé ṅgwéh, ko ndeé baá jomo.»

⁸ Piêr ye bú a: «Ndóg, wò mè gule beè
kóó yagà sér ndé ṅgwéh!» Yeésò den cu,
ye bú a: «Mo mè wò gule beè yagà kwá
ṅgwéh, sâ wò gà njeré déi beè mò kwá
ndé cú ndo.»

⁹ Simôn Piêr deén baá-re ndo, ye bú a:
«Á sâ, mo né mân, Fehtoò mò, sâ léláṅ
gulè gí cége ndé cú, wò yagà bilí mè mé
be bò feh mene!»

¹⁰ Yeésò ye bú a: «Nuaá mé kou ṅaga gi
aá yo kèn baá ṅagásé, à yo mbei fà kòu
dèn ndé cú, à yaga lom nde aá gule. Bí
dé biì ṅaga gi né ṅagaà dág. Njèh cén, bí
doón sam.»

¹¹ Sâ Yeésò né gi nuaá mé né sàrnýé
lètenè boòn kóó. À lé ménâ tueé naâ dé
cì, ye bó a: bí doón sam.

¹² À yeé yaga gi aá bó gule, à su cu cògò
seén, à nde cu yí kwarè yâb. Jomo sâ ye
bó a: «Njí mé mè boó naâ bí hèn, bí né
ṅgweé komo wa?»

¹³ Bí mè yilá né Nùà fèh-njèh, bí mè yilá
Nùà Dueè, bí mè yilá yí né teèn, mè tueé
bí, mè né cí.

14 Mɔ mè Nùà fèh-njèh, gùm Nùà Dueè dɔ́ŋ, né bí gule beè yaga, sâ bí lètenè bìi yàgà kú bèh ménâ ndɔ.

15 Mè la hèn bɔ́ɔ feéh naâ bí, te bí bɔ́ɔ kuú den lètenè bìi mân.

16 Mè né tueé ye bí a, ndóg nùà seê beéh tele seê seèn hà̀m yó́gɔ̀ bèh; nùà tebê nùà temâ hà̀m yó́gɔ̀ ngwéh ndɔ.

17 Kènê, bí ngweé baá kèn; mɔ bí né ménâ bɔ́ɔ, bí nde né samésé den.

18 «Mè mò mé bí dɔ́ŋ túé nji ngwéh ndɔ. Bòó mé mè lé naâ bó balé weh, mè né bó kɔ́ɔ. Naâ ye te den faá né te mvù Càŋe nyagá den nɔ, ye: Nuaá mé né yáb mò yieé, bele seér cuù né mé mè kɔ́ɔ.

19 Mè bí toò hèn tueé kwaá gi né te ndeè waà ye. Mɔ ndeè waà baá, te bí kwaá njií ye temé yoòr mò, ye hèn né mè nuaá mé né nùà sâ bòn.

20 Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né nùà tebê mò ke nyegé dɔ́ŋ, ke nyegé né mè; nuaá mé né mè ke nyegé, ke nyegé né nuaá mé lé temâ naâ mè ndɔ.»

Sàrnnyé

(Matíò 26:20-25; Mârk 14:17-21; Lùk 22:21-23)

21 Yeésò nde tueé gií, sâ feh baá bú ter ñellé, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, nùà cén lètenè bìi mè sar nde né kɔ́ɔ.»

22 Bò mbòŋ duɔ́m lètenè bɔ́n ke kuú ndɔ, ye à sâ jue né-re neì wa?

23 Sâ mbòŋ dé mé yila yeé Yeésò yoòr doô né kwarè Yeésò doó sâ cer den.

24 Simòŋ Piêr me njií bú mé be, ye bú a: «Jògò bíé náb ke Yeésò nùà sâ ye.»

25 Mbòŋ doô geér nde yoòr seèn ndɔ, bie njií ye Yeésò a: «Sâ dé sâ né neì mân, Fehtoò?»

26 Yeésò ye bú a: «Mè nde né dòu breêd te to cie weh, mè haá njií nuaré déi, sâ né nùà sâ.» À weh baá-re dòu breêd doô, à cie haá njií Júdàs ñunà Simòŋ Iskariô ndɔ.

27 Júdàs mé dòu breêd beè Yeésò weh, *Sátàn mé bú yoòr yilâ ndɔ. À yeé weh baá, Yeésò ye bú a: «Njií mé wò gwaán né bɔ́ɔ sâ bó lom kukwar!»

28 Kwòm njií mé Yeésò né bú tueé den sâ, bòó mé né gi kwarè yâb sâ dɔ́ŋ ngwé kòmò ngwéh.

29 Sâ mvugó kàgàlòŋ né yeé beè Júdàs ndɔ; bò déi munó baá-re ye merré déi Yeésò tema né bú bèh njèh cieé koô nge wellê, te gam bó. Bò déi ye merré déi Yeésò ye bú a: ndé bò saám bò njeré déi haá bele ndɔ.

30 Júdàs yeé weh aá breêd beè Yeésò, à yuo kela sa. Sâ baá cibítenè mân.

*Terreb *Huaán Nùàr*

31 Júdàs yeé nde aá, Yeésò ye bò mbòŋ a: «Kènê terreb Huaán Nùàr ñené ñagá baá kèn. Be terrèb Càŋ ñené yuo kelà baá cie.

32 Gèh dé mé Huaán Nùàr né bò nùàr be terrèb Càŋ feh keéh hèn, Càŋ mé feh seèn nde né bò nùàr be terrèb Njuna seèn bèsónè feh keéh, nde né toò hèn ndɔ.

33 Bò huaán mò, béh bí dèn màgà ndé cú! Bí nde né mè fɔ́n. Mè tueé né mé bí faá mè lé tueé naâ mé bò *Júf nɔ, ye bó a: njèh cén, bí ké bèh denè mò wá kòmò ndé ngwéh.

34 «Bí ngwé cú ndéb mò dé feé: bí gwàn kú lètenè bìi mé temé cén. Bí gwaán kuú lètenè bìi faá mè né bí mé temé cén gwaán nɔ.

35 Mɔ bí né lètenè bìi mân gwaán kuú, bò nùàr nde né mé njéh ñené kɔ́ɔ ye bí né bò mbòŋ mò.»

Ngòr felè Piêr

(Matíò 26:31-35; Mârk 14:27-31; Lùk 22:31-34)

36 Simòŋ Piêr bie njií ndɔ, ye bú a: «Wò nde né he wa, Fehtoò beèh?» Yeésò ye bú a: «Dé kènê wò mè ké bèh denè mò sâ bèlè kòmò ndé ngwéh; kɔ ndeè baá jomo, wò ndeè ye teèn.»

37 Piêr ye bú a: «Mè wò jomo kènê bèlè ndé ngwéh mé ngei wa, Fehtoò beèh? Mè baá gi hèn, né mene cio felè yeé, mè nde lom né dé mò kuú.»

38 Yeésò bie njií cu, ye bú a: «Wò ye né mene cio, nyí nde né felè mò kuú sé wa? Mè né tueé ye wò a, lan mé kwaá sé nde

tuagá, sâ wò yaán aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ngwéh ma.»

14

Ceér mé ñaá nde né ké yoòr Teleè né Yeésò

¹ Yeésò den cuù, ye bó a: «Bí té ndiò, bí temé kwá ní lòm yoòr Càṅ mé yoòr mò ndo.

² Bèh denè né ké gwò Tele mò teèn ngún, mè nde né bí bèh denè dé bìi ké teèn nyegé kwaá ndo. Mo sé né nyeén, mè sé la bí mân túé ná ngwéh.

³ Mo mè wa ké teèn, mè nyegé gi aá bí bèh denè, mè ndeè né cuù, mè weh bí, bí nde den ké yoòr mò, béh bí den bècèné.

⁴ Bí né gi ceér mé nde né ké bèh sâ kóó.»

⁵ Tomâs ye bú a: «Fehtoò beèh, béh bèh ndeè yeè kó ngwéh, béh ceér kó nde né naàn wa?»

⁶ Yeésò ye bú a: «Ceér sâ né mè; gècèn né mè, yòṅ né mè ndo. Nuaá mé yoòr mò kélá ngwéh, à ké yoòr Tele mò wá ndé ngwéh.

⁷ Mo bí né mè kóó, sâ bí kó baá Tele mò kèn. Á sâ, kènê bí baá Tele mò kóó, bí ñene gi aá bú kèn.»

⁸ Filíp deèn ndo, ye bú a: «Fehtoò beèh, fèh kéh yeè béh Tele yeè teèn, te temé die béh lè.»

⁹ Yeésò ye bú a: «Hên baá dàb mé béh bí né kóó, wò mè ñéné kó ngwéh wa, Filíp? Nuaá mé ñene aá mè, ñene né Tele mò sâ. Wò tueé den cu né kei, ye: fèh kéh béh Tele yeè teèn wa?

¹⁰ Wò nées temé teèn kwá ní ngwéeh ye, ye mè né yoòr Tele mò, Tele mò né yoòr mò ndo wa? Bò ngòr mé mè né gi bí tueé hên doṅṅ lè mò yùò ngwéh; né Tele mò, mé né yoòr mò, bóó den né seé seèn kóó.

¹¹ Bí kwá ní lòm temé te ngòr mò tég, ye mè né yoòr Tele mò, Tele mò né yoòr mò ndo. Hên né cegé mene te bò seé hên, bí ka teèn ñéné kó ngwéh ye né môn wa? Bí kwá ní lòm temé te ngòr mò noṅṅ.

¹² «Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né temé yoòr mò kwaá njií doṅṅ, nde né bò seé hên faá mè no bóó, à nde né mé bò dé kokoò mene bóó bilí. Lòu sam, mè nde aá ké yoòr Tele mò ndeé.

¹³ Bò njií mé bí né gi mé yilí mò dua doṅṅ, mè nde gi né bí ménâ bóó, te Huaán sòm keèh terreb Tele seèn bèsoṅṅ.

¹⁴ Sâ, mo bí né mè njeré déi mé yilí mò dua, mè njií sâ bóó nde né ménâ.»

Ndebé mé Cúcuí Ñagâ

¹⁵ «Mo bí né mè gwaán, bí nde né sòn mò ngweé.

¹⁶ Sâ mè nde né Tele mò dua, te à tema njií bí nua gàm déi, né Cúcuí mé gècèn yoòr, te bí bó den beh kóó; nde né dé kèi cèn ndo.

¹⁷ Dé sâ bò *wóṅ bò bú kwà kòmò bèh; lòu sam, bó bú ñéné bèh, bó bú kó ngwéh ndo. Bí né bú dé bìi kóó; lòu sam, bí bó né kóó, à nde né lè bìi den.

¹⁸ Mè bí mé huún sì ló ndé ngwéh, mè ndeè né ká yoòr bìi cuù.

¹⁹ Le aá maànjé sâ wóṅ mè ñéné ndé cú, bí ñene lom nde né mè kóó. Lòu sam mè nde né làṅ, bí nde né làṅ ménâ ndo.

²⁰ Mo baá lòu sâ, bí nde né ngweé komo, ye mè né yoòr Tele mò, wa bí né yoòr mò, mè né yoòr bìi ndo ma.

²¹ Nuaá mé né ngòr mò ngweé, né ménâ jolo, né nuaá mé gwaán né mè sâ. Nuaá mé gwaán né mè, Tele mò nde né bú gwaán, mè nde né bú gwaán ndo; mè ñéné yuo kela bilí ndeè né mé toò seèn mene.»

²² Sâ lètenè bò mbòṅ seèn, bò Júdàs né fà, déi né Júdàs, déi Júdàs Iskariò. Bú mé né Júdàs doò ye bú a: «Fehtoò beèh, bóó né naàn mé wò ñéné yuo kela cegé ndeè né toò beèh, wò toò bò *wóṅ bò ñéné yùò kélá ndé ngwéh wa?»

²³ Yeésò ye bú a: «Nuaá mé gwaán né mè, nde né ngòr mò jolo. Sâ Tele mò nde né bú gwaán, bèn Tele mò fà doṅṅ ndeè né ké yoòr seèn ndeé, béh bó den beh.

²⁴ Nuaá mé mè gwàn ngwéh, ngòr mò jòlò ndé ngwéh ndo. Mè bò ngòr hên mé feh mò túé ngwéh, né Tele mò nuaá mé lé temà naà mè, tueé né bí kóó.

²⁵ «Mé ñéh mene, béh bí nées kóó ye, mè bí bò ngòr hên tueé den né dé cí.

²⁶ Le aá maànjé nua gàm bìi nde aá waá. Né Cúcuí Ñagâ, Tele mò tema njií ndeè né bú mé yilí mò. Mo à waá baá, à

nde gi né bí njèh dɔ́ŋ feh, à nde cu né bí bò ñgòr mò dɔ́ŋ feh ko cu ndɔ.

²⁷ «Mè hên kwaá lo né bí dɔ́lê, né mboó mò. Njèh cén, mè bí lòu faá bò nùàr lab yeé nɔ, làb ñgwéh. Bí té njeré déi ndiò, bí té vèh ndɔ.

²⁸ Bí la naá gi ñgweé, mè la ye bí a: mè nde né yuo; mé njéh mene wa, mè nde cuù né ká yoòr biì ndeê ma. Mè tueé bí, mo bí sé la né mè gwaán, bí sé la né lòu samé seér, ye mè nde né ké kwarè Tele mò; à né nùà koò kɔ́ mé mè.

²⁹ Mè bí toò hên tueé kwaá gi né te ndeè waà ye. Mo ndeè waà baá, te bí kwaá njií ye temé teèn.

³⁰ «Kèné mè bí njèh kókoó túé màgà ndé cú; mgbè wòŋ baá ndeê. Njèh cén, à mé terreb felè mò sam.

³¹ *Wóŋ a, kékòò ye mè né lom Tele mò gwaán faá cí nɔ; wóŋ a, kóò ye mè boó lom né faá Tele mò lé tueé naâ mè ndɔ.»

À yeé tueé gi aá mân, ye bó a: «Bí wùò ter, béh yuo doó hên yuo!»

15

Yeésò né tou dé bagaà

¹ «Mè né dé mò tou* dé jéjêg. Tele mò né nùà njèh, à tou sâ kie né kɔ́.

² Bò béh mò mé tàb wá ñgwéh dɔ́ŋ, à né yeé bó kɔ́ré sɔm. À mbellé nyegé bòò mé né tàb waá, te bó wa sagá cu déi.

³ Bò ñgòr mò sie dili nyegé gi aá bí dé biì kèn.

⁴ Bí dèn nyògò dèn yoòr mò, faá mè né yoòr biì den nyògò den nɔ. Mo béh tou te meí tou nyògò dèn ñgwéh, à tàb wá kòmò ndé ñgwéh. Mo bí yoòr mò nyògò dèn ñgwéh, bí tàb wá ndé ñgwéh ménâ ndɔ.

⁵ «Mè dé mò né meí tou, bí né béh mò. Nuaá mé né yoòr mò nyògò den, mè né yoòr seèn nyògò den dɔ́ŋ, tàb kókoó wa nde né kɔ́; wanɔ́ŋ bí njeré déi bó kòmò ndé ñgwéh, ko mè né teèn, sâ ye.

⁶ Nuaá mé dé seèn yoòr mò nyògò dèn ñgwéh, ñgɔ die gi aá ké doó faá béh tou, bó nuaán fu njií tuar, à ñgie yuo.

⁷ Mo bí nyògò den né yoòr mò, bí né mé ñgòr mò lè ñgulí den, sâ bí dua mene njií mé bí né gwaán dɔ́ŋ, bí nde né kwa gií.

⁸ Mo bí né lom tàb mé gècèn mene waá, bí né mé njéh feh keéh ye bí né bò mbòŋ mò sâ. Terreb Tele mò nde né teèn ñené ñagá.

⁹ «Mè bí gwaán lom né faá Tele mò né mè gwaán nɔ. Bí dèn nyògò ndé lòm yoòr mò nɔ́ŋ, bí kó lòm mè.

¹⁰ Mo bí né ñgòr mò jolo, temé mò nde né yoòr biì le; faá mè né sòn Tele mò ñgweé, temé seèn le yoòr mò nɔ.

¹¹ Mè bí ménâ tueé kuú né ye te bí den lom mé vógo-temé faá mè nɔ, te bí samé gi mé gùm mene.

¹² «Ndéb mò né mân: bí gwàn kú lètenè biì mé temé cén faá mè gwaán né bí nɔ.

¹³ Gwaân dé koò mé nùàr nde né bèsonè sɔm keéh, né yòŋ seèn felè bò mbaáboòn siì.

¹⁴ Mo bí né faá mè tueé nê nɔ boó, sâ bí né bò mbeí mò,

¹⁵ mè bí bò seé bò yílá ndé cú. Lòu sam, nùà seé beéh ndègè tele seé seèn kó bèh. Dé biì, mè feh keéh gi aá bí ndègè bò njií mé mè né ké sònò Tele mò ñgweé kèn. Bí kóò ye, bò mbeí mò né bí.

¹⁶ Bí lé mè kɔ́ balè wèh lógó ná ñgwéh, mè lé balé weh seér naâ bí kɔ́, mè jege haá bí seé beé, ye bí a, ndé wá tàb, te tàb biì sâ le ter. Sâ dɔ́ŋ né te Tele mò haá laré bí bò njií mé bí dua né mé yilí mò.

¹⁷ Mè taga lom né bí gwaân: bí gwàn kú dèn lètenè biì cu dɔ́ŋ mé temé cén.»

**Wóŋ né Yeésò bó bò mbòŋ seèn bunó*

¹⁸ «Mo wóŋ né bí bunó, bí kóò ye wóŋ lé bunó lógó naâ mè, te bunó ye bí ma.

¹⁹ Mo bí sé né bò wóŋ bò, wóŋ sé naâ bí gwaán, ye bí né bò nùàr nyí. Á seèn môn sam; mè bí balé weh gi aá kèn, bí bò nùàr seèn sam cuú, à bí bunó né mé njéh.

²⁰ Bí mùnò kó cú faá mè lé tueé naâ bí nɔ, mè lé ye bí a: ndóg, nùà seé beéh tele seé seèn hà m yógo bèh ma. Mo bó lé naâ mè bunó, sâ bó bí bunó nde né ménâ ndɔ.

* **15:1 15:1** Yilí tou mé Yeésò tueé né sâ né “vigne”. **15:20** Mat. 10:24; Lùk 6:40; Jâŋ 13:16

15:12 15:12 Jâŋ 13:34; 15:17; 1 Jâŋ 3:23; 2 Jâŋ 5 **15:20**

Mɔ bó lé naâ ngòr mò jolo, sâ bó nde né dé bì ménâ jolo ndɔ.

²¹ Mè tueé bí, bó bí bò njií hên dɔ́ŋ bóó gi nde né felè mò. Lòu sam, nuaá mé lé tema njií naâ mè, bó bú kó ngwéh.

²² «Mɔ mè sé ká yoòr bɔ̀n wá ná ngwéh, mè tueé bó ngòr Càn, ju sé bó mé veên bɔ̀n siè ná ngwéh. Dé kènê, bó mé sòn sam cuú.

²³ Mè tueé bí: nuaá mé né mè bunó, bunó bilí né mé Tele mò mene.

²⁴ Seé mé nuaré déi sé bó kòmò ná ngwéh, mɔ mè sé lètenè bɔ̀n bó ná ngwéh, bó sé mé ju yoòr ná ngwéh ndɔ. Á, bó ñene gi aá kèn, bó mè bunó seér né lòu, bó né Tele mò bunó. Ngweéh sâ bó né mé ju yoòr wa?

²⁵ Sâ dɔ́ŋ bóó gi né te yuo faá bó lé nyagá kwaá gi naâ te mvù sòu bɔ̀n nɔ, ye: Bó bunó weh né mè mbaá, kwòm sam.»

²⁶ Jomo sâ Yeésò den cuú, ye bó a: «Nuaá mé gam nde né bí baá ndeê: né lom Cúcuí jéjég mé né ké beè Tele mò. Mè nde né bú temá njií, à yuo ndeé né ké yoòr seèn, à sòn mò tueé nde né kɔ́.

²⁷ Bí nde né sòn mò tueé ndɔ; lòu sam, ké bèh duɔ̀m béh bí lé naâ kɔ́.»

16

¹ «Mè bí ménâ tueé den né ye te ndèm bì yúá cú.

² Bó nde né bí te *gwà sòu kwɔ́gɔ sɔm. Cu déi nde né teèn, bó nde né bí lòu wulá. Bòó mé wula nde né bí sâ nde né munó, ye bó sâ bóó né seé Càn ndɔ.

³ Bó nde né môn bóó gɔ. Lòu sam, bó Tele mò kó ngwéh, bó mè kó ngwéh ndɔ.

⁴ Mè bí toò hên tueé kwaá né, ye mɔ ndeé baá bí cu sâ kwa, te bí kɔ ye, mè lé naá gi bí mân tueé.»

Seé Cúcuí Nagâ

À den cuú, ye bó a: «Mè lé bí mân ké bèh duɔ̀m túé ná ngwéh. Lòu sam, béh bí lé naá née kɔ́ ye.

⁵ Dé kènê baá gò mò, mè nde cu aá ké yoòr nuaá mé lé temá naâ mè. Bóó né naàn mé lètenè bì nuaré déi teèn bíé kè ngwéh, ye mè a: wò nde né he wa?

⁶ Sâ tueé né ye, kú né bí ñhèh bóó; bóó né bí mé ngòr mò.

⁷ Á sâ, mè tueé lom né bí gècèn ndɔ, ye bí a: dé bìi, huom kela né dé mè nde ménâ. Mɔ mè môn ndé ngwéh, nùà gam bìi ká yoòr bìi wá ndé ngwéh ndɔ. Kɔ mè nde, te mè tema njií ye bú.

⁸ «Mɔ à ndeé waá baá, à nde né bò nùàr ká te wónje feh keéh, te bó gwaán komo ye veên bɔ̀n né veên ma. Bó gwaán komo gècèn mò ndɔ, bó ñene kɔ gèh dé mé Càn nde né ju tená.

⁹ Veên mé à nde né bó feh keéh sâ, ye bó temé yoòr mò kwá njií ngwéh ma.

¹⁰ Dé gècèn mò, mɔ mè ñaá nde cu aá ké yoòr Tele mò, mé bí mè ñéné ndé cú doò, gècèn mò nde né teèn ñéné ñagá ndɔ.

¹¹ Dé ju tená, gèh dé mé ju né mgbè wónj karé sie, bó nde né mé njolo ñéné.

¹² «Mè née cu bí mé bò ñhèh tueé ká lè mò silí den ye. Ñhèh cén, bí bó kènê yóló kòmò ndé ngwéh.

¹³ Mɔ Cúcuí Nagâ jéjég sâ ndeé waá baá, à nde né bí bèh gècèn dɔ́ŋ feh gií. À ndeé mé feh seèn mbaá túé wèh ndé ngwéh ndɔ, à tueé lom nde né dé mé à ngweé naâ ké jomo; njií mé ndeé né waá dɔ́ŋ, à nde né bí tueé kwaá.

¹⁴ À terreb mò cie sɔm keéh nde né kɔ́. Lòu sam, à ngòr ngweé nde né sònò mò, te à tueé ye bí.

¹⁵ Bí kɔ́ ye, ngúlú Tele mò dɔ́ŋ né gi beè mò. Mè tueé né dé cí ye bí a, bò njií mé Cúcuí Nagâ tueé nde né bí dɔ́ŋ yuo gi ndeé né sònò mò ma.»

Yúlá-temé nde né vɔ́gɔ-temé ñaá

¹⁶ À den cuú, ye bó a: «Le aá maànjé bí mè ñéné ndé cú, te jomo sâ maànjé bí ñene cu ye mè.»

¹⁷ À yeé tueé aá bó mân, bò mbòn seèn déi duɔ̀m lètenè bɔ̀n tueé beleè ndɔ, ye: «Dé sâ tueé né kei, mé à ye béh a: le aá maànjé béh nyí ñéné ndé cú, te jomo sâ maànjé béh ñene cu ye nyí wa? Mé à ye: lòu sam, nyí ñaá nde cu aá ké yoòr Tele nyí doò ndɔ wa?»

18 Bó den cuè ye: «Sâ tueé né gèh le aá maànjé dé heè? Dé mé à gwaán né tueé sâ, béh bú ñgwé kòmò ñgwéh.»

19 Yeésò ñgweé kò ndò, ye bó gwaán né mé nyí bieé ñjií, à tueé ñjií baá-re ye bó a: «Mè la ye bí a: le aá maànjé bí mè ñéné ndé cú, te jomo sâ maànjé bí ñene cu ye mè. Mè yeé tueé mân, bí bò ñhèh lètenè biì hèn bie kuú den né teèn wa?»

20 «Mè né tueé ye bí a, dé biì bí nde né yueé; *wón dé seèn samé seér nde né lòu. Temé nde né bí lè ñgwerré; mé ñjéh mene yúlá-temé biì nde cu né vógó-temé ñaá seér.

21 Mò ma déi nde aá huaán ñar, né yeé bú ménâ yulá; sâ lòu sam, à muno ñjií lom né núr nyeèr felè seèn. Mò huaán baá ká cie, à nde cu né núr nyeèr hèllè nyen ñjií. Nde né felè vógó-temé ñuna seèn mé à la ñar kwaá naâ doô.

22 Nde ménâ mé bí ndò; kènê bí né mé yúlá-temé. Mé ñjéh mene, mò mè ndeè ñene cu aá bí, temé biì nde né lòu vógó seér; nuaré déi ndeè bí vógó-temé sâ beè lùagà sòm ndé cú.

23 «Lòu sâ, ñhèh doón den nde né ñjolò biì ñagásé, bí mè lòu bíé só ndé cú. Mè né tueé ye bí a, bò ñjií mé bí dua né mé yilí mò doón, Tele mò nde né bí haá gií.

24 Ñgweéh, wa hèn bí née njeré déi mé yilí mò dùà ñgwéeh ye wa? Bí dùduaà, bí nde né kwa, sâ te temé biì sagár gi ye lè.»

*Yeésò yógó baá *wón*

25 «Mè bí ñhèh hèn doón tueé keéh gi yeé te kàne te kàne. Cu déi ndeè né waâ, mè bí ñhèh te kàne sì kéh ndé cú, mè tueé ñagá seér nde aá bí felè Tele mò lòu.

26 Te lòu sâ bí bò ñhèh mé Tele mò bie ñjií lom aá mé yilí mò; mè bú felè biì lòu bòñ só ndé cú ndò.

27 À né gi bí mé feh seèn gwaán. Lòu sam, bí né mè gwaán, bí né temé yoòr mò kwaá ñjií, ye mè lé yuoó naâ beè seèn.

28 Né bòn, mè lé yuoó naâ ké te vulúu beè Tele mò, mè suagà ká te wónje. Kènê, mè kwaá lo cu nde aá wón, mè nde cu ké yoòr Tele mò.»

29 À yeé tueé gi aá mân, bò mbòñ seèn ye bú a: «Kè-re sâ nò, kènê wò tueé ñarè ñjií lom aá juar, wò kàn silí só cú.

30 Kènê béh kò gi aá kèn, ye wò né gi ñhèh doón kóó, wò jògò naá gi ñhèh bieé beèh ñgweé, te béh nde ye bieé den. Béh temé yoòr yeè hèn kwaá ñjií né dé cí, ye wò lé yuoó naâ ké beè Càn.»

31 Yeésò deèn ndò, ye bó a: «Bí baá ye gwaán sâ nò.

32 Mè tueé bí: cu baá ndeê, hèn baá gií cí. Cu mé bí nde gi né teèn durá ñhellé, waà baá; nùà kàn nde né gwò seèn dula yilá, mè le mé huún. Mé ñjéh mene, ndóg, mè mé huún sam: bêh Tele mò né kóó!

33 Mè né bí mân toò tueé kwaá, ye te bí mban nde gi yoòr mò, temé die bí lè. Mè tueé bí, dé ká te wónje bí nde né mé gèr kwaré. Mé ñjéh mene, bí siè lòm temé tég, mè yógó gi aá wón kèn!»

17

Yeésò né Càn felè bò mbòñ seèn dua

1 Yeésò yeé tueé gi aá mân, à ke ñjií ké te vulúu ndò, ye Tele a: «Tele mò, cu wulu baá kèn. Sòm kèh be terrèb Ñuna yeè bèsonè, te Ñuna yeè som ñjií be terrèb yeè ter ndò.

2 Ñgweéh wò lé terreb felè bò nùàr doón haá gií naâ beè seèn wa? Wò lé naâ tueé ye bú a, há yòn tètàgà mé bòò mé wò haá kwaá né beè seèn.

3 Mò bó kò baá wò, Càn jéjêg, bó kò cu Yeésò *Nùà Còñ mé wò lé naâ tema ñjií, sâ né yòn tètàgà sâ.

4 Tele mò, mè feh gi aá bò nùàr ká doó be terrèb yeè kèn, mè bóó gi aá seé mé wò lé tueé naâ mè ndò.

5 Sâ kènê Tele mò, kwá mè den yila cu te dene koò mò ké yoòr yeè doò; lo naâ bèh denè mò, sâ wónjé née dùòm ñgwéeh ye.

6 «Mè feh keéh gi aá wò mé bòò mé wò lé yilá kwaá naâ beè mò ká lè wónje kèn, kènê bó né gi wò kóó. Bó lé naâ bò dé yeè, wò lé bó haá kwaá naâ beè mò, bó jolo kò gi aá ñgòr yeè kèn.

7 Kènê bó né gi kóó ye bò ñjií mé né ká beè mò doón né gi dé yeè; wò lé haá naâ mè kóó.

8 Lòu sam, bò ngòr mé wò lé ye mè a ndé bó tueé doón, mè bó tueé gi aá kèn, bó gwaán gi aá ndo. Bó ñene ko gi aá kènê ye, mé gècèn mene, mè lé yuoó naâ ké beè yeè, bó né temé teèn kwaá njií, ye wò lé temà naâ mè kóó ndo.

9 «Mè tètég dua né wò felè bò sâ bò, Tele mò. Mè bò *wónj bò júé ngwéh, mè dua lom né wò felè bòó mé wò lé haá naâ mè hên, bó né dé bòn bò nùàr yeè.

10 Bò njií mé né gi dé mò doón né dé yeè; bò dé yeè né gi bò dé mò ndo; terreb mò cie ñené yuo kelà né yoòr bòn.

11 «Kènê mè dé mò ká lè wónje sam cuú, mè nde cu nde aá ké yoòr yeè; dé bòn, bó nées ká te wónje ye. Càn ñagâ Tele mò, kúru bíli kwá bó ka yeè mé terreb yeè mé wò lé haá naâ mè doò; kúru bíli bó, te bó ña bíli gi cén, faá bélò né cén no.

12 Cu mé béh bó lé naâ kóó, mè lé kúru nyegé naâ bó kóó. Lé naâ mé terreb yeè mé wò lé haá naâ mè, cén déi lètenè bòn lèr lè ngwéh ndo. Gi lom né ka nuaá mé sé naá kaà dé seèn leér sâ, te yuo faá bó nyagá kwaá né te mvù Cànje no.

13 Kènê mè baá ké yoòr yeè ndeê, mè ká te wónje mân tueé den cu nées ye te bó den dé bòn mé vógó-temé faá mè no, te temé bòn gùm doón sagár gi lè ndo.

14 «Mè tueé gi aá bó ngòr yeè kèn. Wónj né bó bunó ndo. Lòu sam, wónj ye bó bò nùàr nyí sam, faá mè nùà wónj sam ndo.

15 Mè túé ngwéh ye wò a, yílá sòm bó ká te wónje yilà; mè tueé seér né ye wò a, kúru nyegé bó, te táhòrò bó kèrà cú.

16 Bó dé bòn bò wónj bò sam, faá mè nùà wónj sam doò no.

17 *Sènè ñagá kwá lòm bó mé gècèn yeè bèsonè; gècèn yeè sâ né ngòr yeè.

18 Mè tema njií né bó wónj doón, faá wò lé tema njií naâ mè ká te wónje ndo no.

19 Mè wò gùm mò hên *semé haá kuú né felè bòn, te bó den lom *senésé dé kèi cèn.

20 «Mè wò felè bòn dùà lòm cú, Tele mò; mè dua cu né wò felè bòó mé ngweé nde né ngòr yeè sònò bòn, bó kwaá njií temé yoòr mò ndo.

21 Mè ye wò a, te bó doón bíli ña lom cén, bó den ndeè yoòr beèh, faá wò né yoòr mò, mè né yoòr yeè no. Te bó nyogó bíli bècènè, wónj ko ye wò lé tema njií naâ mè kóó.

22 Mè jogo njií né bó ter, faá wò né mè jogó njií no; te bó ña cén faá bélò né cén hên no:

23 mè né yoòr bòn, wò né yoòr mò, sâ te bó te yuo nyegé cén bagasé mân, te bò wónj bò ñene môn, bó ko ye wò lé tema njií naâ mè kóó, wò gwaán né bó faá wò gwaán né mè ndo ma.

24 «Tele mò, wò lé bó haá kwaá naâ beè mò, mè né gwaán ye béh bó nde den ké bèh denè mò kóó, te bó ñene ko be terreb mò teèn. Wò mè gwaán né mé temé cén, wò lo mè terreb koò haá naâ ké yoòr yeè sâ wónj nées dùòm ngwéh ye.

25 «Tele mò, kè ní kán, wò mé be gècèn yeè mene, wónj wò ñéné kó ngwéh, mè ko cegé né wò kóó; bò hên bò né ñené kóó ye wò lé tema njií naâ mè kóó.

26 Mè feh gi aá bó yílí yeè kèn; mè nde cu nées bó yílí yeè ménâ feh den ye, te gèh gwaán mé wò né mè gwaán doò den lètenè bòn, te mè den lè bòn môn ndo.»

18

Bèh Yeésò sieè
(*Matíò 26:47-56; Mârk 14:43-50; Lûk 22:47-53*)

1 Yeésò yeé tueé gi aá mân, à weh bò mbòn seèn ndo, bó bó sela yuo kela nòmò Kiderôn kèb yágà. Sâ yí jomo nòmò sâ lé naâ ñueèh sogò déi. Yeésò bó bò mbòn seèn lé yila ndeè naâ teèn.

2 Sâ Júdàs sàrnnyé né gi bèh sâ kóó ndo. Lòu sam, Yeésò bó bò mbòn seèn lé naá beèh teèn bíli ndeé.

3 Lòu sâ Júdàs kem sie bòn bò sóji beè; bó bó nde yí teèn. Bò *ngàn semé dé kokoò bó bò *Farisièn som haá cu bú bò sóji dé bòn ndo, bó bó kem nde ké teèn mé gwaga beè-beè, bó né mé we beè-beè ndo.

4 Sâ Yeésò ko gi aá njií mé nde né felè seèn kelá ndo. À yeé ñene aá ménâ, à go

na yuo kelà ká toò bòn juar ndo, ye bó a: «Bí fón yeé neí wa?»

⁵ Bó ye bú a: «Béh fón né Yeésò nùà Najarêt.» Ye bó a: «Mè hên.» Sâ bó bòn Júdàs sàrnýé né gi doó sâ doón njobá den.

⁶ Te Yeésò yeé nde tueé njií ye bó a, nyí hên mân, bó kem cu cu gè jomo mágu mágu, bó né doó jógó dielé ndeé.

⁷ À den cuù, ye bó a: «Bí ye bí fón yeé neí á?» Bó ye bú a: «Béh fón né Yeésò nùà Najarêt.»

⁸ Ye bó a: «Jgweéh mè ye bí a, mè hên wa? Mò hên bí fón den né mè, sâ bí kwá ló bòn hên bòn cu cu dé bòn lo.»

⁹ Kò seèn bók ka mân jéjég, te yuo ye faá à la tueé naá ye Tele seèn a: bòn nuaá mé à lé haá kwaá gi naá beé nyí doón, nyí cén déi teèn lèr ló ngwéh ma.

¹⁰ Sâ Simôn Pièr naá mé bòn beé, à sua soóm ndo, à mvur tena si njií nuaré déi tie gaá doó. Lé naá nùà seé ngàn sèmè dé koò. Yilí nùà hèllè lé naá Malkùs.

¹¹ Yeésò yeé ñene aá môn, à yíin Pièr, ye bú a: «Yí ní cú bòn yeé lè kórè doón. Wò né munó ye ngàb gèr mé Tele mò haá né mè doó, mè bú wéh ñúé ndé ngwéh wa?»

*Yeésò ké toò *Hána*

¹² Bòn bòn sóji bó bòn kwaá-taáb bòn mé bòn sóji dé bòn Juf doón kem sue gi Yeésò yoòr, bó sie kaga bú ndo.

¹³ Bó jògò bú weh njií logò ké lo Hána. Né gùnà Kayíf mé né *ngàn sèmè dé koò te nyemà bú sâ kóó.

¹⁴ Sâ Kayíf lé feéh naá bòn Juf kóó, ye bó a: «Huóm kela né dé mé nùà cén kuú seér te sòn bòn mbeí doón kóó.»

Pièr yila njó yaân

(Matíò 26:69-70; Mârk 14:66-68; Lúk 22:55-57)

¹⁵ Simôn Pièr bòn mbòn cén déi yuo bele Yeésò ndo. Mbòn dé sâ, ngàn Càn dé koò lé naá bú dé seèn kóó nyegé; yeé baá ménâ, à wa dé seèn ké teèn, à yila bele Yeésò ké lè bòn ngàn sèmè sâ.

¹⁶ Pièr njobá le dé seèn ké tütùlù bòn. Te mbòn dé mé ngàn sèmè dé koò né bú kóó doó yeé cu cuù, tueé nyegé baá ma

mé njobá tena né te hin doó, à yí keéh ye Pièr.

¹⁷ Ma mé njobá tena né te hin hèllè deèn ndo, ye Pièr a: «Wò hên, wò mbòn nùà hên sam wa?» Pièr ye bú a: «Ndóg, mè sam!»

¹⁸ Sâ dùlù baá dolé ndo, bòn seé bòn bó bòn sóji la naá we cie fuú kwaá, bó né njobá ñuagá den. Pièr yeé ñene aá ménâ, à njobá nde kwarè bòn we ñuagá ndo.

*Yeésò ké toò *ngàn sèmè dé koò*

(Matíò 26:59-66; Mârk 14:55-64; Lúk 22:66-71)

¹⁹ Yeé baá mân, ngàn sèmè dé koò duóm Yeésò bòn ñhèl felè bòn mbòn seèn bieé, à né bú felè bòn ñhèl feéh seèn bieé ndo.

²⁰ Yeésò ye bú a: «Mè bòn nùà ñhèl doón tueé njií yeé ké ter; mè feh den yeé te *gwà sóù, bòn déi te *gwà Càn koò; bòn Juf né yeé teèn bilí ndeé; mè njeré déi lòu túé lèr bèn.

²¹ Wò mè ménâ bie né dé kei wa? Bí ní mé bòn mé lé naá gi ngweé, bó nde né wò tueé, bó né gi kóó.»

²² Yeésò yeé baá mé bú mân tueé njií, sóji déi naá kwarè seèn, bòn bú, ye bú a: «Wò mé ngàn sèmè dé koò mân tueé den né dé kei wa?»

²³ Yeésò deèn ndo, ye bú a: «Mò mè tueé né ve, fèh kéh mè bèn veèn mò sâ. Á, mò mè tueé yí né teèn, wò mè bòn né dé kei wa?»

²⁴ Jomo sâ *Hána ye bó há ní bú mé Kayíf ndo. Bó weh njií baá-re bú ké toò Kayíf, ngàn sèmè dé koò, sâ à née te yuú ye.

Yán njó Pièr dé jomò

(Matíò 26:71-75; Mârk 14:69-72; Lúk 22:58-62)

²⁵ Sâ Simôn Pièr née ka dé seèn cu sâ we ñuagá den ye. Bó bie njií ye bú a: «Wò hên, wò mbòn nùà hên sam á?» Pièr cam cu, ye bó a: «Ndóg, mè mbòn seèn sam.»

²⁶ Sâ nùà seé *ngàn sèmè dé koò cén déi né doó sâ, à né nùà nuaá mé Pièr la kò tené soóm naá bú tie doó; à ye Pièr a: «Jgweéh mè la ké ñueh ñene naá bí bú wa?»

²⁷ Mé njéh mene, Piêr cam cu. À yeé baá ménâ cam, kwaá cên tuaga lo bú teèn ndo.

*Yeésò ké toò *Pilátò*
(*Matíô 27:1-2, 11-14; Mârk 15:1-5; Lûk 23:1-5*)

²⁸ Cieé yeé ñaga baá, bó weh Yeésò ké toò Kayíf, bó njií bú ké lo ngómna Pilátò. Wa ké teèn, bò Jûf dé boòn ké lè bôgò yílá ngwéh, ye te sóú boòn bó lóro cú, bó yieé kwa yáb *Páskà.

²⁹ Pilátò lé ñenè naâ cí, te à yuo kela ye ké cie yoòr boòn, ye bó a: «Bí nùà hên sie né mé ñgei wa?»

³⁰ Bó ye bú a: «Mɔ sé la nùà veên ná ngwéh, béh sé bú ká toò yeè siè nji ná ngwéh.»

³¹ Pilátò ye bó a: «Sâ mɔ né mân, bí wèh yuò mé bú weèh, bí nde tena ju felè seèn mé feh bií faá *sóú bií tueé yeé sâ.» Bò Jûf ye bú a: «Ndóg, béh dé beèh mé terreb nùàr wulâ sam.»

³² Hên doón boó gi né, te yuo faá Yeésò lé tueé naâ nɔ; sâ gèh cio mé à nde né kuú, à lé naá gi jògò tueé kwaá.

³³ Yeé baá mân, Pilátò yila nde cu gè jomo ndo, à yílá njií Yeésò, ye bú a: «Mgbè bò Jûf né wò wa?»

³⁴ Yeésò ye bú a: «Wò mân munó né kɔó, wa bó tueé né wò lòu wa?»

³⁵ Pilátò ye bú a: «Wò ñene mè né nùà Jûf wa? Bòó mé bí bó né mé tàbè cên, mé bò ñàñ sèmè dé kokoô teèn mene la sie waà naâ mé wò kɔó. Wò boó naâ kei wa?»

³⁶ Yeésò ye bú a: «Bèh Mgbè ceèr mò dé ká te wónje sam. Mɔ bôgò Mgbè mò sé la né dé ká lè wónje, bò seé bò mò sé naâ taáb lieé, te mè beè bò Jûf yílá cú. Mè tueé wò: bèh Mgbè ceèr mò dé ká te wónje sam.»

³⁷ Pilátò ye bú a: «Á sâ, wò né mgbè mà?» Ye Pilátò a: «Wò tueé né tueè, mè né Mgbè. Mè lé ká te wónje ndeè naâ ceér gècên tueé ñagá. Bó lé mè ñaár naâ dé cí. Nuaá mé né nùà gècên doón né gi dé seèn sòn mò ñgweé.»

³⁸ Pilátò ye bú a: «Gècên sâ né kei wa?»

Pilátò yeé bie gi aá bú mân, à yuo kela cuú ká cie, à nde ké yoòr bò Jûf, ye bó a:

«Njií mé béh nde né nùà hên teèn sie, mè dé mò ñéné ngwéh.

³⁹ Dé tòu bií, faá bèh jomò nɔ, mè nde né bele. Né yeé cu doón, mɔ Páskà nde aá feí, mè né yeé bí nùà gwà cibì cén déi yi njií. Sâ bí gwàn ngwéh ye mè a, yi nji bí mgbè bò Jûf hên wa?»

⁴⁰ Bó ye bú a: «Hê ceè, té bú yi! Yi sér béh Barabâs!» Á sâ, Barabâs hèllè lé naá seèr nùà wulá-feèh ndo.

19

*Saân lètenè *Pilátò mé bò *ñàñ sèmè*
(*Matíô 27:15-31; Mârk 15:6-20; Lûk 23:13-25*)

¹ Yeé baá môn, Pilátò ye bó wèh yuò mé Yeésò weèh, bó nde tegé bú núr.

² Bò sóji nde foón wellê bò ñùàgà, bó beèh faá tà m nɔ, bó sulí kwaá bú felè, bó ye né tà m mgbè ma. Bó weh su kwaá bú cògò bèlè jùm mân yoòr faá cògò mgbè ndo.

³ Bó né ká yoòr seèn cɔó ndeè, bó né bú mbaàn gbêg haá, bó ye bú a: «Siè ngób, Mgbè bò Jûf!» Bó né bú teèn bolé yií ndo.

⁴ Pilátò yuo kela cuú déi, ye cìlì nùàr a: «Bí ñgwé: mè nde cuú né bí nùà hên ká cie weh haá njií, te bí ñene kɔ teèn, ye mè dé mò kwòm mé béh nde né bú teèn sie ñéné ngwéh gùm doón ma.»

⁵ Yeésò yuo kelà ndo; à né ka mé tà m ñùàgà doò felè ménâ den den, à né mé cògò bèlè jùm doò yoòr ndo. Pilátò ye bó a: «À baá hên!»

⁶ Te bò ñàñ sèmè dé kokoô mé bò sóji boòn yeé nde ñene njií bú mân, bó bo m su lom mé sòn cên doón, ye: «Fágá nji lòm bú te toú dé fagá! Fágá wulá lòm bú fagá!» Pilátò ye bó a: «Bí ndé wèh fágá ká bú mé feh bií; mè dé mò kwòm nùà hên sieè ñéné ngwéh gùm doón.»

⁷ Bò Jûf ye bú a: «Béh né mé sóú teèn; kɔ à kuú faá sóú beèh tueé nê nɔ: à lé tueé naâ dé kei ye nyí né Njuna Càn wa?»

⁸ Te Pilátò yeé nde ñgweé cu dé sâ mân, veèh sie ñeí cu bú dé sieè.

⁹ À yila nde cu ké lè bôgò, ye Yeésò a: «Wò yuoò he wa?» Mé njéh mene, Yeésò bú sòn kòmò ngwéh.

10 À den cuù, ye Yeésò a: «Wò mè sòn kòmò ñgwéh wa? Wò kó ñgwéh ye mè né mé terreb teèn wa? Mò mè ye yi nji wò, bó nde né wò yi; mò mè ye bó fágá wò fagà, bó nde né wò ter fágá njií ndò.»

11 Yeésò ye bú a: «Mò Càñ sé wò terreb felè mò há ná ñgwéh, wò sé mé ndògò terreb déi felè mò teèn ná ñgwéh ndò. Mò né mân, sâ nuaá mé sie haá njií naâ mè beè yeè, veèn dé seèn maga kela né kóó.»

12 Yeé baá môn, Pilátò lege lom aá ye te nyí yi njií bú yií. Njèh cén, bò Jûf né lom ké ter tueé logó njií, ye bú a: «Mò wò yi njií nua hên, sâ wò mbeí mgbè *Sesâr sam. Ngweéh wò né kóó, nuaá mé tì felè seèn lobo né mé be seèn doón, né yeé nua bònò Sesâr wa?»

13 Te Pilátò yeé nde ñgweé njií aá dé sâ mân, à ye bó ndé sòm kéh nji Yeésò ká cie; à nde den nde bèh ju tenâ. Bèh sâ bó te kwaá né bò taá mbembalê mân doó; bó yilá né bèh sâ: Gàbàtà, te ju *hebreéh.

14 Lé naâ lòu nàñ* Páskà; sâ lou dilí baá. Pilátò tueé njií baá-re mé bò Jûf ndò, ye bó a: «Mgbè bìi sâ!»

15 Bó yeé nde ñene ménâ, bó tueé njií ké ter ye: «Wúwulà! Wúwulà! Fágá nji bú te toú!» Pilátò ye bó a: «Mè te toú fágá nji mgbè bìi wa?» Bò ñgàñ sèmè dé kokoó ye bú a: «Mgbè beèh gi lom né Sesâr.»

16 Yeé baá môn, Pilátò haá njií bó Yeésò, te bó nde bú fágá sâ. Bó cab sie bú ndò, bó yuo mé bú.

Bèh Yeésò fagà

(*Matiô 27:32-44; Màrk 15:21-32; Lùk 23:26-43*)

17 Yeésò jògò sie toú mé bó nde né bú teèn fagá ndò, bó bó nde mé njéh ké bèh mé bó yilá né: Geba feèh. Te ju *hebreéh né Gólgótà.

18 Wa ké teèn, bò sóji faga njií Yeésò te toú ndò. Bó faga kwaá cu bò nuaré déi kwarè seèn fà, dé kàn te toú seène, cén déi kèb déi, cén déi kèb déi ndò, Yeésò lètenè.

19 Pilátò ye, bó nyàgà fágá kwá njeré déi teèn; bó nyagá kwaá baá-re teèn ye: «Yeésò nua Najarèt, Mgbè bò Jûf.»

20 Bò Jûf kókoó mbaá jané ñene gi môn. Lòu sam, bèh mé bó lé fagà naâ Yeésò teèn sâ, lé naâ kwarè loó; bó lé nyagá naâ njií sâ mé ju hebreéh, ju latèn, mé ju greék.

21 Bò *ñgàñ sèmè dé kokoó yeé ñene aá ménâ, bó ye Pilátò a: «Té bú mgbè bò Jûf nyàgà kwá; nyàgà sér ye: nua hên ye nyí né mgbè bò Jûf ma.»

22 Pilátò ye bó a: njií mé nyí nyagá baá, nyagá gi aá kèn.

23 Bò sóji yeé faga sòm aá Yeésò, bó weh bò cògò seèn, bó geé bèh nua, sóji dé kàn weh cén. À lé naâ mé cògò suù déi teèn, bó bú lòu sá ñgwéh, bó dé sâ colo né lòu.

24 Bò sóji yila lètenè bònò tueé kuú ye: «Béh té bú lòu siè ñèrrè sòm, béh vú sér mé bèi, te nua cén yieé weh lòu.» Sâ doón bó gi né te yuo faá bó lé nyagá kwaá naâ te mvù Càñe nò, ye:

«Bó geé weh gi aá cògò mò lètenè bònò, bó vu yieé weh cu cògò mò déi mé bèi ndò.»

Hên né njií mé bò sóji lé bóó naâ.

25 Sâ mèi Yeésò bó bei mé Marí veèh Kelopâs, bó Marí Magdalâ né ké kwarè toú fagá doó njebá den.

26 Yeésò ke njií meí ndò, à ñene njií mbòn dé mé temé seèn doón né gi yoòr seèn doó yí kwarè meí, ye meí a: «Ma, ñuna yeè baá sâ.»

27 À tueé njií mé mbòn doó ndò, ye bú a: «Meí yeè sâ ndò.» Sâ baá bèh mé mbòn doó weh kwaá njií baá bú yoòr teèn.

Cio Yeésò

(*Matiô 27:45-56; Màrk 15:33-41; Lùk 23:44-49*)

28 Kènè Yeésò yeé ke, njèh doón mboón aá faá bèh ménâ, à tueé te yuo faá bó lé nyagá kwaá naâ te mvù Càñe nò, ye: «Mè baá mé nyúá.»

29 Sâ sóò mbè tanê déi né kwarè sâ ndò. Bò sóji déi yeé ñene aá ménâ, bó weh fùlù, bó yií njií te mbè tanê doó, bó feéh kwaá te tapè, bó tíim cie njií bú ké sònò.

30 À yeé naga ke aá, ye: «Jegé baá!» À doóm njií feh doó, à kuú yuo ndò.

Sóji déi sie logó Yeésò kwar mé gwaga

* 19:14 19:14 Né cieé mé kwéh né cieé koó. 19:24 19:24 Ps. 22:18 19:28 19:28 Ps. 69:21; 22:15 † 19:31 19:31 Né cieé mé kwéh né cieé koó.

31 Lou sâ lé naâ nàñ† cieé sóù; sóú sâ lé naâ cieé koô dé gècèn. Bò *Jûf lé gwàn ná ñgwêh mé bó né cieé koô yieé, bò nùàr né ké te toú lou cieé koô sóó den. Yeé baá ménâ, bó nde bie ye *Pilátò a: «Kwá bó nde kwalé sòm bò nùà ké te toú fagâ doô gule, te bó mvualé sòm bó mvualé.»

32 Pilátò yeé gwaán aá, bò sójì nde ké teèn ndò. Bó jògò kwalé sòm logò ñgeéh nùà toò jògò mé bó faga kwaá naâ kwarè Yeésò doô, bó kwalé sòm dé mbeí ndò.

33 Bó yeé nde aá dé Yeésò kwalé, bó ñene à kuú aá, bó dé seèn kwálé cú.

34 Mé ñjéh mene, sójì cén déi lé naâ gwaga weh, à sie logó bú kwar mé ñjéh. À yeé sie logó aá, húóm bô nòmò kwaré yuo kelà teèn ndò.

35 Hên tueé den né nuaá mé lé naá giì bò ñjii sâ mé ñjolo ñene, né ka nág faá bèh sâ ñò. Nùà hên né kóó ye nyí tueé lom né gècèn; à tueé né bí ménâ te bí kwaá ñjii temé teèn, ye né lom môn ndò.

36 Hên doónj boó gi né te yuo faá bó lé nyagá kwaá naâ te mvù Càñe ñò, ye: «Bó bú dé seèn kuú déi yoòr siè kwá nyi ndé ñgwéh.»

37 Beré déi né cu te mvù Càñe nyagá den ndò, ye: «Nuaá mé bó lé sie logó naâ kwar doô, bó nde né bú bilí ke.»

Bèh Yeésò furú

(*Matíò 27:57-61; Mârk 15:42-47; Lúk 23:50-56*)

38 Jomo sâ Josêf nùà Arimatê déi nde Pilátò komó Yeésò dua. Josêf sâ lé naâ mbòñ Yeésò cén déi ndò. Ñjéh cén, à lé leér go beéh dé seèn lòù, à né bò Jûf veéh. À yeé dua baá ménâ, Pilátò gwaán. Josêf nde jògò weh baá-re komó doô, à nde mé ñjéh.

39 Níkòdêm, nuaá mé lé nab ndeè naâ ké yoòr Yeésò cíbiteèn doô, waà kwa Josêf ndò. À waà dé seèn mé bò toú lèh‡ beè ba deí, nde ñjéh kilò yulà tagár mân, bó bórè hualé né bò toú ñgwóbè mé bò toú múmú déi.

40 À yeé waà baá, bô Josêf bilí baá-re nùà fà, bó weh cògò wulésé mân, bó

waga nyegé komó Yeésò mé ñjéh, bó né bò lèh sâ teèn waá ñjii, faá bò Jûf waá yeé ñò. Mò bó nde aá nùàr furú, bó waá yeé ménâ.

41 Sâ ké bèh mé bó lé fagâ naâ Yeésò teèn sâ, ñueèh sógò déi lé naâ teèn. Sà feésé mân lé naâ ké ñueèh sâ ndò, bó lé nées nuaré déi teèn fùrù logó ñgwéeh ye.

42 Ñueèh sâ né bèh didi mân. Bó yeé ke, cibí nde aá yilí, *Páskà bò Jûf nde aá bó mé ñjéh beè kwa loó, bó nde jògò furú ñjii Yeésò teèn.

20

Bò mbòñ ké te sà

(*Matíò 28:1-8; Mârk 16:1-8; Lúk 24:1-12*)

1 Yeé baá mé sóndè toò cieé, Marí Magdalâ komo nde ké te sàa ndò. À wa, sâ taá mé bó lé colo kwaá naâ sònòbò doò ñgeré nde aá gè jomo.

2 À ñar cu cuú ká jomo mé doò, à nde kwa Simòñ Piêr bô mbòñ dé mé temé Yeésò né lom yeé yoòr seèn doô, ye bó a: «Bó mé komó Fehtoò beèh sòm nde aá kèn, ké te sà sam cuú. Béh kó cú bèh mé bó kwaá né teèn.»

3 Piêr bô mbòñ doô nde ké te sà ndò;

4 bó dula nde den ka teter ménâ, te wa ké toò déi dula kela keéh ye mbeí; dé sâ wa logó ké te sà kóó mé Piêr.

5 À wa ké teèn, à geér ke ñjii gè dòù, à ñene ñjii bò cògò wuwulê doô né doó gurú den, à gè teèn yilá ndé ñgwéh.

6 Simòñ Piêr dula waà jomo, à yila kela nde lom dé seèn gè dòù dé yilá, à wa, à ke bò cògò wuwulê doô baá gi doó den den,

7 mé mbán cògò dé mé bó lé vuób kwaá naâ Yeésò sònò doô mene. Sâ dé sâ né dé seèn hiín keéh den.

8 Jomo sâ mbòñ dé mé la dula wa logó naâ ké te sà kóó doô, yila bele ye bú. À yeé ñene aá ménâ, à kwaá ñjii ye temé teèn, ye Yeésò komo yuo aá kèn.

9 Sâ bò mbòñ lé nées boòn mvù Càñ ñgwé kòmò ñgwéeh ndò, ye Yeésò nde cu né lè cio komo yuo.

19:36 19:36 Ex. 12:46; Nomb. 9:12; Ps. 34:20 19:37 19:37 Zach. 12:10; Vuú 1:7 19:39 19:39 Jân 3:1-2 ‡ 19:39 19:39 Bó bò lèh sâ yilá né "myrrhe" mé "aloès".

10 Jomo sâ bò mbòn fà doô cu cu ké lo boòn.

Yeésò ñené yuo kelà toò Marî Magdalâ (Matîô 28:9-10; Mârk 16:9-11)

11 Marî né ka dé seèn ká cie sònò sà yueé den, à né yueé, á né gè dòu gimé ke njií.

12 À yeé ke, bò cìli Càn déi fà, mé cògò wuwulê mân yoòr, né gè dòu den den; déi ké felè, déi ké gulè bèh mé komó Yeésò la cer deén naâ teèn doô.

13 Bò cìli Càn doô bie njií ye bú a: «Dé vèh, wò yueé né kei wa?» Ye bó a: «Bó jògò weh aá Fehtoò mò, mè kó ñgwéh bèh mé bó kwaá njií né bú teèn.»

14 À yeé tueé sòm aá mân, à bele seér, à ñene njií Yeésò ndo, sâ Yeésò baá doó sâ njebá den; ñèh cén, Marî ñéné kó cú ye né bú.

15 Yeésò bie njií cu ye bú a: «Dé vèh, wò yueé né kei wa? Wò fòón yeé nei ndo wa?» Ma doô ye merré déi né nùà ñueèh, à tueé njií mé bú ndo, ye bú a: «Dé koò, mo wò jògò sòm naâ bú koó, fèh mè bèh sâ teèn, te mè nde jògò weh bú.»

16 Yeésò ye bú a: «Marî.» À bele seér, à ke njií bú ndo, ye bú a: «Rabúni!» Mé ju *hebreèh sâ tueé né ye: Njí ndèb.

17 Yeésò ye bú a: «Té mè siè ló; mè née ké yoòr Tele mò ná ñgwéeh ye. Ndé júée bò nùàr mò a: mè ñaá nde aá ké yoòr Tele mò mé né Tele biì ndo ma, ké yoòr Càn mò mé né Càn biì ndo ma.»

18 Marî Magdalâ nde lom baá-re bò mbòn ménâ tueé, ye bó a: «Mè ñene aá Fehtoò beèh mé njolo!» Jomo sâ à tueé bele bó njií mé à tueé naâ bú ndo.

Yeésò ñené yuo kelà toò bò mbòn seèn (Matîô 28:16-20; Mârk 16:14-18; Lúk 24:36-49)

19 Né cu ka lòu sóndè cên sâ liyili mân, sâ bò mbòn né te gwà déi bilí den, bó ferá né hin lòu, bó né bò Jûf veéh. Bó yeé baá gwò den den, Yeésò ñené yuo kelà lètenè boòn ndo, ye bò a: «Dólé a, dèn mé bí!»

20 À yeé tueé sòm aá dé sâ, à feh keéh bó be mé kwar seèn ndo. Bò mbòn yeé nde ñene njií cu Fehtoò boòn mân, njií ye bó a, sàmè kú lòm mé vógó-temé lòu.

21 À den cuù, ye bó a: «Dólé a, dèn mé bí! Mè tema né bí faá Tele mò lé temà naâ mè ndo.»

22 À yeé tueé gi aá ménâ, à fam njií bó cúcuí yoòr, ye bó a: «Bí wèh Cúcuí Ñagá.

23 Bòó mé bí nde né veèn boòn doó kulú njií, Càn nde né bó mé ñèh kulú sòm gií. Mo bí veèn boòn doó kulú ní ñgwéh, Càn bó mé ñèh kulú sòm ndé ñgwéh ndo.»

Yeésò bò Tomâs

24 Sâ cu mé Yeésò la waà naâ doô, cén déi lètenè bò mbòn la doó ná ñgwéh. Naâ Tomâs mé bó yilá né Huaán feèh doô.

25 Bò mbòn déi yeé baá tueé ye bú a: béh la naâ Fehtoò beèh ñené mân, à saán seér cu lòu, ye bó a: «Mo mè bú mé ban kusà beè ñéné ñgwéh, mè mé be kè mà ñéné ñgwéh, mè bú kwar kè mà ñéné ñgwéh ndo, sâ mè temé teèn kwá ní ndé ñgwéh.»

26 Sóndè cén yeé kela baá, bò mbòn seèn baá cu ké gwò bilí den. Mé lòu sâ Tomâs baá teèn. Bó ferá cu né ka hin lòu ndo. Bó yeé ke, Yeésò ñené yuo kela cuù aá lètenè boòn, ye bó a: «Dólé a, dèn mé bí!»

27 À tueé njií mé Tomâs ndo, ye bú a: «Kè mà nji nyògò beè yeé ká toò, kè be mò sâ hèn; kè mà kè kwar mò sâ hèn ndo. Kwá ló saán yeé doô ménâ, gwàn lòm dé gwaân!»

28 Tomâs ye bú a: «Fehtoò mò, wò né Càn mò!»

29 Yeésò ye bú a: «Ñgwéeh wò yeé ñene aá mè, wò baá ye gwaán mà. Mè tueé wò, bòó mé kwaá njií keéh né temé yoòr mò dé kwaá, mé née mè ñéné ñgwéeh ye, bò sâ bò nde né samé.»

Kwòm mvù hèn

30 Sâ Yeésò lé naá cuù bò fém déi toò bò mbòn seèn boó ndo; lé naá loòm ñgún. Bò sâ bò te mvù hèn nyàgà yùò kélá ñgwéh lòu.

31 Te mvù hèn nyagá den lom né bò hèn bò, te bí kwaá njií temé teèn, ye *Nùà Càn né Yeésò, Njunà Càn né bú ndo; mo bí né temé ménâ kwaá njií, te bí kwa ye yòn te yilí seèn ndo.

21

Bò mbòn deí téhbeh bô Yeésò

¹ Yeé cer weh aá, Yeésò nde ñené yuo kela cuù toò bò mbòn seèn; lé naâ ké sòn tub Tiberiâde.*

² Sâ Simôn Piêr bô Tomâs mé bó yilá né Huaán feèh doô né kóó. Bó bò Natanaêl nùà Kánà ké Galilê, mé bò ñunà Jebedê, bó bò mbòn Yeésò fà deí né kóó ndo.

³ Simôn Piêr ye bó a: nyí nde aá bèh ndoór vuû ma. Bó ye bú a: «Béh bí nde nde né kóó.» Bó yuo doón, bó nde yila kóm ndo. Njèh cén, bó nde koró ñaga kuú mé ndoór dé lòu.

⁴ Cieé yeé baá kó ñagá, Yeésò ñené yuo kelà yí sòn nòmò; mé njéh mene bò mbòn ñéné kó ñgwéh ye né bú.

⁵ À tueé njií mé bó ndo, ye bó a: «Bí naâ ñgò sie kwa wa, bò ndà?» Bó ye bú a: «Béh njeré deí siè kwà ñgwéh gùm doón.»

⁶ Ye bó a: «Bí vú ní sér ndoór sâ kwarè kòòm, kèb be gaâ mân, te bí sie kwa bó teèn.» Bó vu njií môn ndo. Bó yeé tulu, dé tuluù sam cuú; sâ ñgò yuú kela né lè lòu.

⁷ Mbòn dé mé temé Yeésò né gi yeé yoòr seèn doô, ye Piêr a: «Né Fehtoò beèh.»

Te Simôn Piêr yeé nde ñgweé njií, ye né Fehtoò boòn mân, à weh su njií lom cògò yoòr, à die lobo yila dùà. Sâ, à la naâ kèb deí lunuru.

⁸ Bò mbei tulu nde mé ndoór ñgò deí doô yí te kóme ndo; sâ le aá njèh métà yuú, te wa yí sòn ñgòm.

⁹ Bó wa yí teèn, bó suaga die doó, bó ñene we né ñgie den, ñgò né tuar, mé breêd teèn.

¹⁰ Yeésò ye bó a: «Bí wèh ndê mé ñgò mé bí la sieé naâ sâ kèb deí teèn.»

¹¹ Simôn Piêr ñaá yila te kóme, à tulu kwaá njií ndoór ñgò deí doô ká cie ndo: ñgò né lom bò ñgò kokoô, kokoô mân. Ñgò sâ doón lé naâ yuú mé yulà tín cùòb tagár. Bó né mene kókoó, mé njéh mene, ndoór doô beré deí téné nyi ñgwéh.

¹² Yeésò ye bó a: «Bí ndê yáb yíé.» Mbòn dé mé nde cu né bieé nyi, ye bú

a: né wò neí wa, lé teèn ná cù. Nùà kàn lé baá gi lè seèn kóó ye né Nùà Dueè.

¹³ Yeésò njebá nde yí teèn, weh breêd doô, haá njií bó; à haá bó ñgò doô ndo.

¹⁴ Hên baá dé mbei tagár mé Yeésò yeé komo yuo aá te cio, à ñené yuo kela cuù toò bò mbòn seèn teèn.

Yeésò bô Piêr

¹⁵ Bó yeé yieé gi aá, Yeésò ye Simôn Piêr a: «Simôn, ñunà Jân, wò gwaán kela né mè kóó mé bò hên bò wa?» Simôn ye bú a: «Né môn Fehtoò mò, wò né gi kóó, ye mè né nyí gwaán.» Yeésò ye bú a: «Kó nyégé bò huaán mbieè mò bagasé»

¹⁶ À den cuù, ye bú a: «Simôn, ñunà Jân, wò né mè gwaán wa?» Simôn ye bú a: «Né môn Fehtoò mò, wò né gi kóó, ye mè né nyí gwaán.» Yeésò ye bú a: «Kè nyégé bò mbieè mò bagasé.»

¹⁷ À den cuù dé mbei tagár, ye bú a: «Simôn, ñunà Jân, wò né mè gwaán wa?» Piêr gwaán mierré seér aá mé dé mbei tagár hên lòu, ye bú a: «Fehtoò mò, hên njèh doón seèn kó gi né wò, wò yeé kó gi né kpôg, ye mè né nyí gwaán!» Yeésò ye bú a: «Kó nyégé bò mbieè mò bagasé.»

¹⁸ Jomo sâ, ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, cu mé wò lé naâ ndà, wò lé tene cam beèh mé be yeé, wò né bèh mé wò né gwaán keéh ndeé ndo. Mò wò ndeé kulí baá kèn, wò sòm njií nde aá mbagá ter lòu, nuaré deí cam kwaá wò beè; à derré njií wò bèh mé wò kóó gwàn ndé ñgwéh, wò nde seér teèn.»

¹⁹ Sâ Yeésò ménâ tueé kwaá né bú gèh cio mé à ndeè nde né kuú, te terreè Càn ñené yuo kelà cie teèn. Jomo sâ à ye bú a: «Bèlè mè ndo!»

Yeésò bô mbòn yíé-temé seèn

²⁰ Piêr yeé ke njií njolo jomo boòn, à ñene mbòn dé mé temé Yeésò né gi yoòr seèn doô baá ndeê. Sâ né ka mbòn dé mé lé geér ndeè naâ yoòr Yeésò, cu mé bó lé naâ yáb yieé doô; à lé bieè naâ Yeésò kóó, ye bú a: Fehtoò mò, neí sar nde né wò kóó?

* 21:1 21:1 Né yilí tub Galilê deí. 21:3 21:3 Lúk 5:5 21:6 21:6 Lúk 5:6 21:20 21:20 Jân 13:25

²¹ Piêr yeé ñene aá bú ménâ, à bie ñjii ndo, ye Yeésò a: «Á, dé mbòñ hên no, Fehtoò mò, kei kwa nde né bú dé seèn koó?»

²² Yeésò ye bú a: «Mo mè gwaán mene ye bú a, dèn lè làn, ko mè ndeè cuù baá, dé sâ yulá né wò he wa? Bèlè lòm dé yeè mè!»

²³ Njàgà hèllè ñgulí ka nde seér baá-re lètenè bò mbeî híín mbaá, ye: mbòñ dé sâ dé seèn kú ndé cú. Á sâ, Yeésò lé túé ná ñgwêh ye Piêr a: mbòñ sâ dé seèn kú ndé cú. À lé tueé seér naâ ye bú a: mo nyí gwaán mene ye bú a, dèn lè làn, ko nyí ndeè cuù baá, dé sâ yulá né wò he wa?

²⁴ Né mbòñ bú sâ tueé né bò ñjii mé lé kelà naâ sâ koó, à nyagá kwaá gi aá bó ter ndo. Béh ko né ye, à tueé lom né ñjèh gècèn.

Bèh ceré

²⁵ Bò ñjii mé Yeésò lé boó gi naâ née cu kókoó mbaá ye. Mo bó sé ye bó nyagá kwaá gi te mvù cécéné cécéné doón, mè tueé bí, mvù sé naâ wón doón beè yuú berré sie.

Seé bò mbòn̄ tebé

Ndeb̄ Yeésò felè Cúcuí Nágâ

¹ Tele mò Teofil,

lè mvù mò dé toò jògò mè lé naâ dògòti seé Yeésò, mé bò njèh feèh seèn dɔ́ɔ́n̄ teèn tueé, yuoô ké bèh duɔ́ɔ́m,

²⁻³ nde wa lè cieé mé à lé nǎá cuù naâ ké te vulúu teèn. Cu mé à lé naâ ká lè wón̄je, à lé naâ kuú, à komo yuo cu. Jomo sâ à n̄ené yuo kelà toò bò mbòn̄ tebé mé à lé naâ balé kwaá. Te cieé yulà nèà à né toò boòn̄ mé bèh hihiné n̄ené yuo kelá bele, te bó kɔ nyegé bagasé ye nyí baá cu làn̄. À né bó ndéb̄ mé terrebe Cúcuí Nágâ leéb, à né bó felè *Lò Càn̄ se.

⁴ Cieé déi bó bó yeé baá yáb yieé, à ye bó a: «Bí tée Jerusalem yùò ye. Bí kèlā dèn Cúcuí Nágâ mé Tele mò lé tueé kwaá naá bí sâ. Mè lé bí tueé den naâ cí ndo.

⁵ Bí kóó ye, Jân̄ lé bò nùàr kou naâ mé nòmò. Cieé màgà ndé cú, mè kou seér nde né bí mé Cúcuí Nágâ.»

Te vulúu nǎá ndeé

⁶ Bó bó yeé baá cu bècénè, bó ye bú a: «Fehtoò beèh, hèn baá cieé mé wò boó nde né te béh bò *Iserálà den cu mé feh beèh teèn wa?»

⁷ Yeésò ye bó a: «Dé sâ ju bìi sam, né ju Tele mò; né mene cieé, né mene cu, dɔ́ɔ́n̄ né gi beè Tele mò.

⁸ Dé bìi, Cúcuí Nágâ ndeé né ter suagâ, kema bí, te bí kwa ye terrebe, bí nde tueé den sòn̄ mò. Bí sòn̄ mò tueé duɔ́ɔ́m nde né ká Jerusalem, bí tueé nde mé njéh̄ kukwarè te tàbè Judé dɔ́ɔ́n̄, bí né te tàbè *Samarí tueé, bí túé ndé mé njéh̄ bèh mé tàbè bò vulú né teèn kwaré dɔ́ɔ́n̄ ndo.»

⁹ À yeé tueé gi aá, à yuo komo nǎá ter ndo. Bó né bú ke, à né nyueé ndeé. Nde nde, bègè ka leér weh bú njolò boòn̄.

¹⁰ Bó né ké ter ke den. Bò nuaré déi fà kar yuo kelà kwarè boòn̄ mé cògò wuwulè yoòr,

¹¹ bó né sòn̄ò tueé ye: «Bí bò Galilè bò, bí ké te vulúu njebá ke den né dé kei? Yeésò mé né ké te vulúu njolò bìi komo nǎá hèn, suaga cuù nde né loù sâ, nág faá à la naâ njolò bìi nǎá no.»

Nuaré déi sòn̄ Júdàs

¹² Jomo sâ bò mbòn̄ tebé suaga yila cu ké Jerusalem ndo. Yuoô ké te tòr mé bó yilá né tòr Olivie sâ nde ké lo, boó né njéh̄ kilómétà cén.

¹³ Bó wa ké lo, bó nǎá kela nde ké gwò te jèh gwà dé ké teèr, bó yila nde cu ké mí bèh dene boòn̄. Lé naâ bò Pièr mé Jân̄ mé Ják bô André; Filíp bô Tomás; Bartelemí bô Matíô; Ják n̄unà Alfê mé Simôn̄ nuaá mé gwàn bèh dé nùà kìn nǎá bó, mé Júdàs n̄unà Ják.

¹⁴ Bó bò véh déi, mé Marí mèi Yeésò mé bò òm̄ Yeésò lé naâ kóó, bó né Càn̄ cu dɔ́ɔ́n̄ dua, bó bú dua lom mé sòn̄ cèn dɔ́ɔ́n̄.

¹⁵ Mé cieé déi lè gwèn sâ, Pièr komo wuo ter lètenè bò Yeésò bò. Bó boó né njéh̄ nùàr yuii mé ndetoón̄. Ye bó a:

¹⁶ «Bí ngwé bò nùàr mò! Kɔ n̄jií mé né te mvù Càn̄je felè Júdàs nyagá den dɔ́ɔ́n̄ sé naá kaà mân mboón̄, te yuo faá Cúcuí Nágâ lé naâ sòn̄ò *Davíd tueé kwaá no. À lé Yeésò cie jɔgɔ kwaá naâ kóó, te bó nde ye bú mân sie.

¹⁷ Á sâ, Júdàs lé naâ te bòn̄ beèh ndo, à lé naá gií mé seé seèn teèn.

¹⁸ (Mé njéh̄ mene, à lé Yeésò go soóm naâ kóó, à nde n̄ueèh mé kàgàlòn̄ hèllè n̄ge. Yeé baá ménâ, à die doóm seér ké teèn ndo, komó seèn velé, lèi n̄ellé sue cie.

¹⁹ Bò Jerusalem bò ngweé laré ménâ bèh dɔ́ɔ́n̄, bó yilá kwaá baá-re n̄ueèh hèllè: Hakeldamà. Mé ju boòn̄ sâ tueé né ye: né n̄ueèh húóm̄.)

²⁰ Sâ né gi lè mvù bené *Davíd nyagá den ye:

Gwà seèn a, lè lòù;

Nuaré déi a, té ké teèn cèr.

Déi né cu nyagá den ndo ye:

Nuaré déi a, dèn sér cú lè sòn dene seèn kɔ́.»

21-22 Piêr den cuù ye bó a: «Sâ kɔ nuaré déi ndeè, à yila kwa béh, te à den sòn Júdàs, à né bò nùàr sòn Fehtoò beèh tueé nyegé ye bó a, Fehtoò beèh baá cu mé njolo ma. Kɔ né nuaá mé béh bó yɔŋ yeé jomo Yeésò Fehtoò beèh kɔ́ ndɔ, yuoò bèh mé Jâŋ lé kou náâ bú nòmò, nde wa lòu mé à lé komo ñaá naâ ké ter teèn. Kɔ nùà sâ né gi dɔ́ŋ kɔ́ gií, sâ ye.»

23 Piêr yeé tueé gi aá, bó sie kwaá baá-re nùàr fà. Déi lé naâ Josêf; bó bú yilá cu né Barsabâs; yilí seèn déi né cu Jústùs. Bó sie kwaá cu Matiâs ndɔ.

24 Jomo sâ bó dua Càŋ teèn, ye bú a: «Fehtoò beèh, wò ñene kɔ né temé bò nùàr dɔ́ŋ kɔ́; lètenè bò fà bò hèn, fèh sòm béh nuaá mé wò balé kwaá naâ mé be yeè,

25 te nùà sâ ña cu nùà tebé yeè, à weh seér cu seé Júdàs kɔ́. Lòu sam, Júdàs bèh séná seèn nde aá kèn.»

26 Bó yeé dua sòm aá Càŋ, bó vu bèi felè bò fà bò sâ; bèi sie Matiâs, bó weh sagá yíi bú felè bò mbòŋ tebé dé yulá cùòb cén doò.

2

*Cieé *Pàntèkòt*

1 Cieé Pàntèkòt waà, sâ bò Yeésò bò né gi bècèné ménâ bilí den.

2 Bó yeé ñgweé, bèmè baá ké ter te vulúu faá fu tarè nɔ ñgulí; waà, gwaán tulu yila kweh gwò yoòr boòn, yuú gwá déi.

3 Bó ñene leba né teèn faá leba weè nɔ tená yuo bele, né bó yoòr cécéné cécéné labé ndeé.

4 Cúcuí Ñagâ samé yila bó lè ndɔ, bó yila leba juù hihiné tueé faá Cúcuí Ñagâ ye bó a, tútueè nɔ.

5 Sâ bò *Júf mé né Càŋ dula yuoó baá lò nùàr wón dɔ́ŋ, bó baá gi lòu sâ ké Jerusalem.

6 Bèmè yeé baá ñgulí, bò nùàr kem bilí ndɔ. Lò dé kàn mé dé kàn yeé ñgweé, bò Yeésò bò baá mé ju boòn tueé, hiím yɔgó bó,

7 feh ñellé gi bó ter. Bó deèn ndɔ ye: «Ñgweéh bòó mé né ju beèh tueé hèn né gi bò Galilé bò wa?

8 Kèkènè! Bóó né naàn mé bó né ju beèh mé lò hihiné tueé, lò dé kàn mé dé kàn né ñgweé wa?

9 Lò Pártà, lò Mèdià, mé Elám, lò Mèsòpòtamî, lò Judê mé lò Kapadòs, lò Pòŋ mé tàbè Asía,

10 lò Frijî mé Pamfilí, tàbè Ejiptò mé kòb tàbè Libí dé ké kwarè Sirèn; bòó mé yuoò Ròm,

11 bò déi né bò huaán Júf, bò déi ña né bò Júf lòu; bò Kreéta bò mé bò Aráb mene; dɔ́ŋ nùà kàn né bó mé ju seèn sònò ñgweé, bó tueé den né be seé Càŋ.»

12 Yeé baá ménâ, hiím yɔgó bó, feh ñellé gi bó ter, bó den cuù lètenè boòn ye: «Kèkènè dé sâ ye naàn?»

13 Bò nuaré déi haá seér cu bò mbòŋ tebé gbêg ye, ñgweéh bó sela tugó den né mbè mà.

Njèh tueé dé Piêr

14 Piêr yeé ñgweé aá ménâ, à komo wuo ter mé bò mbòŋ tebé yulá cùòb cén mene, à logó njií ké ter, ye bò nùàr a: «Bí bò huaán *Júf, mé bò kìn ká Jerusalem dɔ́ŋ, bí féla nyégé bagasé, bí kóo ye,

15 bò nùà hèn mbè faá bí tueé nê nɔ sèlâ ñgwéh. Bí ñéné ñgwéh ye née maánjògò ye wa?

16 Mboón seér né njií mé Joël *sòn-Càŋ lé naâ tueé kwaá ye:

17 Càŋ ye: lè cieé cèrè-jomò nyí ndeè né Cúcuí nyí

yoòr bò nùàr dɔ́ŋ faám njií.

Bò huaán biì dé siíb mé bò dé vèh nde né bò sòn-Càŋ bò ñaá gií;

bò mbò biì nde né njèh lè vuú mé njolo lòu ñené;

vuú nde né bò kuúm kulu ndɔ.

18 Jue nyí Càŋ, lòu sâ nyí nde né Cúcuí nyí yoòr bò seé bò nyí faám njií bele, te bò dé siíb, mé bò dé vèh mene ña gi bò sòn-Càŋ bò.

19 Lòu sâ nyí nde né bò fém ké te vulúu mé ká doó mene boó;

húóm nde né kwaár, we nde né boǵó, ju nde né jeré;

20 lou nde né cibí ñaá seér, weéh bo faá húóm no,

te cieé dé Fehtoò biì ndeè wa nyegé ye.

Loù sâ né cieé *sùsum.

21 Nyí tueé bí, nuaá mé né Nùà Dueè dua doón

nde né yili yuo.»

22 Piêr den cuù ye bó a: «Bí bò *Iseràlà bò, bí félá nyégé bagasé! Càn lé naâ terreb Yeésò nùà Najarêt lètenè biì feh keéh, à né bú fém hihiné beè haá kwaá, à né cìè hihiné mé bú boó. Né ka faá bí né gi koó no.

23 Mé njéh mene, bí nde kela nùà hèllè beè bò nùàr mbaá, bí jǵo yíí. Sâ Càn lé naá giì mé kàgà-ndòn seèn nyegé kwaá ndo, ye te yuo ménâ. Yeé baá ménâ, bí ye bò vevenê bò a, wúlá bú wulà, bó fagá njií bú ter ndo.

24 Càn mé ñgeér sam. À yeé kuú aá, Càn komo som cu bú lè núr ciòò. Lòù sam, cio sé bú siè kòmò ná ñgwêh.

25 Né ka nág faá *Davíd lé naá giì felè seèn tueé no, ye:

Cu doón nyí né Fehtoò nyí toò nyí ñené den,

à né te be gaá nyí te nyí ndèrrè cú.

26 Temé nyí lè sagár né dé cî;

nyí ñgòr tueé samé né dé cî ndo.

Nyí né mene yuaásé, nyí kuú nde né mé ndèm beè.

27 Nyí ko né ye wò sé yeè càn nyí te ndugo bò càn

sì ló ndé ñgwéh;

wò sé yeè gwàn ndé ñgwéh ye nùàr nyí a, fò lè ndo.

28 Wò lé naá giì nyí ceér yòñ njolò feh kwaá.

Ké kwarè yeè nyí nde né mé vóǵó-temé mene

samé kuú.»

29 Piêr den cuù ye bó a: «Bò nùàr mò, kènê mè kwa baá terreb, mè nde né bí ñhèh felè tele beèh Davíd tueé ñagá: à lo naâ kuú, bó furú bú, sà seèn née ká lètenè beèh ye.

30 À lé naâ *sòn-Càn, à lé naá giì koó ye Càn lé naâ jege ye nyí a: lètenè bò ndùté ndùtù nyí doón, huaán déi ndeè nde né teèn yuo, à den te koǵo nyí ma.

31 Sâ tueé né ye Davíd lo naá giì koó, te ndeè ye ká jomo boó den. À lé môn tueé kuú naâ ye *Nùà Còñ nde né lè cio komo yuo, wa Càn ndeè bú lètenè bò komò sì ló ndé ñgwéh, komó seèn ndeè lòù fò ndé ñgwéh ndo ma.

32 «Mè tueé bí: Yeésò mé bí lé naâ te toù fagá njií doò, Càn lè cio hèn komo som né bú. À baá cu làn, béh bò nùàr seèn doón, béh lé naá giì bú mé njolo ñené, béh né sòn seèn.

33 À ñaá nde aá ké te be gaá Càn, à kwa baá Cúcuí Ñagá beè Tele seèn faá Tele seèn lé naâ tueé kwaá no. À ká yoòr beèh hèn fam njií den né Cúcuí Ñagá sâ. Bí ká yoòr beèh ñene né cí, bí sònò beèh ñgweé né cí ndo.

34 «Dé *Davíd, à lé ké te vulúu ñá ná ñgwêh, à lé tueé naâ lòù ye:

Nùà Dueè ye Nùà Koò nyí a:

Dèn ndê ká te be gaá nyí;

35 ko nyí komó silí njií gi aá bò bònò bò yeè doó,

wò dobo keéh bó gulè.»

36 Piêr den cuù ye bó a: «Bí bò huaán *Iseràlà bò lé Yeésò faga wulà naâ koó. Mè né tueé ye bí a ndo ye, kènê Càn bú felè ñhèh doón sie kwaá né Nùà dueè; *Nùà Còñ né bú.»

37 Bò nùàr yeé nde ñgweé njií mân, càn tené bó lè. Bó ye bò Piêr a: «Á hèn, béh kènê boó nde aá naàn, bò nùàr beèh?»

38 Piêr ye bó a: «Bí kwéh sér temé biì. Nùà kàn a, ndê, bó kou bú mé yilí Yeésò *Kristò, te Càn kulu som bú veèn yoòr. Bí nde né Cúcuí Ñagá beè seèn kwa.

39 Lòù sam, à lé naá giì tueé kwaá, ye né dé biì, dé bò ñuna biì, mé bò jomo bò mene. Nuaá mé Tele beèh Càn Dueè né bú yoòr seèn yilá njií doón, né dé seèn.»

40 Piêr tueé sagá cu baá-re bó ñgòr mé nde né bó beè sie teèn ñgún, à né bó teèn

sogó yíí, ye bó a: «Bí gè mé ceér bò dúágá-tie bò noón, te bí yili yuo.»

⁴¹ Bò nùàr kókoó mbaá gwaán gi ngòr Piêr, bó kou bó. Lou sâ, bò nùàr sagá yila cu felè bò Yeésò bò nde njèh kám tagár.

⁴² Bò mbòn tebê né bó ngòr Càn feh, bó né temé teèn kwaá njií, bó bò mbeí né meh, bó né yáb bècénè yieé bilí, bó né Càn bècénè dua bilí ndo.

Dene bò Yeésò bò

⁴³ Veéh waà bò nùàr yoòr. Bó ñene bò mbòn tebê né bò fém hihiné boó bele. Bó né bò ciè kókoó mbaá ñené ndo.

⁴⁴ Bò Yeésò bò doón lé naá loòm mé sòn cên, njèh boòn doón lé bilí den beéh ndáságá ndo.

⁴⁵ Bó né bò ñueèh mé bò njèh feh hihiné go bele, bó né bècénè kwaá bilí, bó geé haá boó mé njèh beè sam teèn.

⁴⁶ Cieé doón, bó né lè *gwà Càn koò bilí ndeé, bó né yáb bècénè ké gwò boòn yieé bilí ndo, bó né teèn mé temé cén samé,

⁴⁷ bó né Càn teèn seén, bó né nùàr doón yoòr yilá gií ndo. Fehtoò beèh né be teèn kwaá; bò mé baá yili yuo, cieé doón à né bó lè mògò bò nùàr seèn sagá yíí.

3

Dèbbè nùà gule kuú déi

¹ Cieé déi, cu Càn duaà, mé lou lòn tagár yeé waà baá, Piêr bò Jân nde ké *gwà Càn koò.

² Bó yeé nde aá gwò yilá, bó ñene nùà gule kuú déi né tütúlù den den, à né kwarè hin cén déi, bó hin sâ yilá né: Hin nyàgàm. Nùà beèn hèllè lé mé njéh yuoó naâ lè. Cieé doón bó né yeé bú ké tütúlù gwà Càn jógó kwaá njií, te à dua beh kàgàlòn beè bò nùàr.

³ À yeé ñene Piêr bò Jân nde aá gwò yilá, à dua bó njèh ndo.

⁴ Piêr bò Jân ke njií bú, bó né bú ke njege, Piêr ye bó a: «Kè nji béh.»

⁵ Nùà hèllè ke njií bó ndo, ye te nyí kwa ke njeré déi beè boòn.

⁶ Piêr ye bó a: «Mè mé kàgàlòn beè sam. Njií mé né beè mò, mè haá seér

nde né wò cí. Mé yilí Yeésò *Kristò Nùà Najarèt wùò ter, gègòò.»

⁷ À yeé tueé gi aá mân, à sie som bú ter mé be gaâ ndo. Doó sâ, bò gule mé bò kogó gulè seèn yila gi cu.

⁸ À lo wuo ter kpar, à njebá mé be seèn, à go mé be seèn ndo. Bó bò mbòn tebê bilí yila nde gwà Càn mé gule cên, à né go, à né ter loó ñaá, à né Càn seén.

⁹ Bò nùàr gwà doón yeé ke, à baá seér ter mé be seèn go, à né Càn seén den,

¹⁰ bó ñene ko gi ye né bú ndo, à njèh tütúlù gwà kwarè hin nyàgàm dua den yeé koó. Veéh yila bó lè, njií mé naâ nùà beèn hèllè boó, geí lo bó mbaá.

*Ngòr Piêr ké *gwà Càn koò*

¹¹ Nùà hèllè Piêr bò Jân kwá ló cú ndo. Bó bó nde lè kòn Salomón; bó kòn sâ yilá né ménâ. Bò nùàr kem nde gi ké teèn ndo. Feh né bó ter ñellé.

¹² Piêr yeé ñene aá ménâ, à ye bó a: «Bí bò *Iserála bò, njií hèn bí ménâ geí né dé kei wa? Boó né naàn mé bí béh ke njií né faá béh nùà hèn boó goó naâ mé terreb dé beèh wa? Bí ye béh bú taré soóm naâ mé ñágá-temé beèh nùà njèh wa?

¹³ Mè tueé bí, né Càn nùà njèh. Abrahâm lé naâ bú dua. Isâk bò Jakôb mé bò tele beèh doón lé naá gií bú dua. À be terreb seèn ter som njií né koó, te terreb Nùà seè seèn Yeésò ñené mé njéh. Ngweéh bí lé Yeésò beè bò kokoò bò jogo yíí naâ koó wa? *Pilátò né mene tueé ye, nyí nde né bú yi njií, bí lé naâ berón.

¹⁴ Bí lé ngòr naâ Nùà gècên mé né ñagásé, bí ye Pilátò a: siè sér bú, à yi njií bí nuaá mé wula yeé feh ma.

¹⁵ Bí lé boó naâ mân, bí wula som Nuaá mé yòn doón né gi beè seèn. Mè tueé bí, Càn mé ñgeér sam. À yeé kuú baá, Càn komo som cu bú teèn, à baá cu làn, béh lé naâ bú mé njolo ñené, béh né sòn seèn.

¹⁶ Nùà beèn hèn, bí né bú ñené, bí né gi bú koó ndo. Bí kékòò ye, à taré yuo né mé yilí Yeésò. Né temé yoòr Yeésò kwaá njií taré som né bú koó. Né njolò bií ndo.

17 «Bò nùàr mò, mè né kóó ye, njií mé bí bò mgbè bìi lé bɔ́ó gù náà Yeésò dɔ́ɔŋ, bí lé bɔ́ó cugò náà lòu.

18 Sâ beè Càn né seér njií mé à lé naá gù sònò bò sòn-seèn bò dɔ́ɔŋ tueé keéh ye: Huaán nyí *Nùà Còŋ nde né gèr ñené. Mè tueé bí, hèn mboón né cí.

19 Kènê, bí kwéh sér á temé, bí bele ceér Càn, te Càn kulu sòm gi bí veèn yoòr.

20 Mɔ bí bɔ́ó né mân, bí nde né dù beè Nùà Dueè kwa, bí kwa cu Nùà Còŋ mé à lé naá bí sòm kwaá. Sâ jue né Yeésò.

21 À kènê né ké te vulúu ye. Kɔ ndeè baá lòu mé ñhèh dɔ́ɔŋ baá cu dé feê ñaá seér, sâ ye. Bɔ́ó nde né faá Càn lo naá gù sònò bò sòn-seèn bò tueé kwaá nɔ.

22 Músi lé naá gù tueé ñagá ye: Càn Dueè ndeè né bí sòn seèn déi faá nyí nɔ tema njií; nde né nùàr bìi déi ndɔ. Bí nde né sòn seèn dɔ́ɔŋ ñgweé.

23 Nuaá mé ñgeén sòn seèn, bó nde né bú lè bòn bò nùàr Cànɛ kwɔ́gò sòm.»

24 Piêr den cuè ye bó a: «Nàm mé béh né teèn hèn, bò *sòn-Càn bò lé naá gù ñhèh teèn tueé, duɔ́m mé Samuel nde wa mé bò déi.

25 Ndéb mé Càn lé tueé lòò náà sònò bò sòn seèn bò dɔ́ɔŋ, né gi dé bìi. Bí né mé ñgòŋ yoòr, faá Càn lé naá mé bò tele bìi kɔ nɔ. À lé ye Abrahâm a: nyí gèh nùàr *wón dɔ́ɔŋ kulú keéh gi nde né mé ndùtè ndùtù seèn ma.

26 Yeé baá ménâ, Càn tema njií Nùà seè seèn ndɔ, à bú tema njií logò mé bí, ye te nyí kulu bí, te nùà kàn kwɔ́bé leba seèn, à veèn bó cú.»

4

*Piêr bô Jân ké te *mbàgà juù*

1 Piêr bô Jân yeé baá bò nùàr ñhèh ménâ tueé den, bò *ñgàn sèmè mé nùà koò felè bò gó gwà Càn bò mé bò *Sadusièn

2 furú waà, ye Piêr bô Jân la tueé ñgòr Càn fí. Sâ Piêr bô Jân la naá bò nùàr ñgòr Càn feh den, ye bó a: Yeésò komo yuo aá lè cio kèn. Sâ tueé né ye, bò komó nde gi né ménâ komo yuo ndɔ ma.

3 Bó yeé waà baá, bó sie yí Piêr bô Jân gwà cibì, bó cer ñgògò teèn. Sâ baá liyilì.

4 Mé ñhèh mene, bò nùàr kókoó mbaá lé ñgòr Càn ñgweé nyegé gi aá kèn, bó gwaán gi aá ndɔ. Lòu sâ bò Yeésò bò dɔ́ɔŋ wa ñhèh kám tìn.

5 Cieé yeé ñaga baá, bò ñgàn sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò déi bó bò *ñjì-sòu bilí gi ké Jerusalem.

6 *Hánà ñgàn sèmè dé koò lé naá teèn; Kayíf bô Jân mé Alesándà, mé bò nuaré déi lè mbàgà ñgàn sèmè dé koò dɔ́ɔŋ lé naá gù teèn.

7 Bó yeé bilí gi aá ménâ, bó sòm waà mé Piêr bô Jân ndɔ, bó dilí kwaá bó toò bɔ́on, bó ye bó a: «Bí ménâ jég bɔ́ó náà mé gèh terreb dé heè wa? Neì bí terreb sâ haá náà kóó ndɔ wa?»

8 Piêr samé wuo ter mé Cúcuí ñagá yoòr, ye bó a:

9 «Mɔ bí bò kokoò bò béh ñhèh bie né felè seé bagaà mé naá nùàr beèn hèn yilì sòm,

10 sâ bí bòó mé né doó dɔ́ɔŋ, bí ñgwé. Huaán *Iserála lò nùàr dɔ́ɔŋ a, kóó ye, nuaá mé né toò bìi ñjebá den hèn, né yilí Yeésò *Kristò nùà Najarêt taré sòm né bú kóó. Bí lé naá Yeésò fagá njií, à kuú. Càn bú te cio komo sòm cu aá kèn.

11 À kènê né faá taá mé ñgòr Càn né felè seèn tueé nɔ, ye:

Né taá mé bí bò mé-gwà bò lé naá ké jomo komo si njií, taá dàn ña seér cu né kóó.»

12 Piêr den cuè, ye bó a: «Nùàr yilì yuo lom nde né mé Yeésò. Ndóg, nuaré déi ká te wónɛ teèn sam mé nde né nùàr yilì sòm. Gi cegé né bú.»

13 Piêr yeé tueé gi aá ménâ, bò kokoò bò hèllè ñene kɔ ye bò Piêr né ñgòr tueé ñgulí, wanóŋ bó né bò lòu bò mé ñhèh due kó ñgwéh, bó sé la vèh ná ñgwéh wa? Yeé baá ménâ, geí lo bó ndɔ. Bó ñene kɔ ye baá-re, ye né bò mbòn Yeésò ma.

14 Sâ nuaá mé lé taré yuoó náà doò né doó sâ ñjebá den; bó dé sâ ñhèh tueé sònò kwà cú.

15 Bó ye, mo né mân, sâ bó sòm kéh ngógò bò Piêr cie, bó som keéh bó lè gwà juù. Bó duóm ká jomo lètenè bòn tueê

16 ye: «Béh bók nde né bò nùà hên naàn wa? Ngweéh bò Jerusalem bò doón né gi kók ye, fém felè nùà hên bók naâ bó wa? Seèn naá gi bèsónè mbaá, bèh caàm sam cuú.

17 Njèh cén, mo béh ye te ngòr hên toò ngúlí ndé cú, kó béh pamé yiín seér bó lòu, béh ye bó a: Càṅ a bó bí saán feh cu nuaré déi yilí Yeésò hèllè.»

18 Bó yeé tueé gi aá ménâ, bó yilá njií cuú bó ndo, bó ye bó a: «Bí máb mé yilí Yeésò! Càṅ a bó bí feh cu nuaré déi njèh mé yilí seèn sâ.»

19 Piêr bò Jân deên ye bó a: «Bí jògò téná ke ju hên mé be biì ye. Beè Càṅ dilí kela né dé heè? Béh dùlà bí wa, béh dula nde né Càṅ wa?

20 Dé beèh, njií mé béh lé naá gi ngweé, béh lé naá gi néné, béh vu lo nde né naàn wa? Ndóg, bók mene naàn, béh tueé den nde né cí.»

21 Bò kokoò bò yeé ngweé aá ménâ, bó luóm ferré cu bò Piêr, te bó nde ye bó yi njií. Lòu sam, njií mé bó nde né bó gèr teèn feh keéh, bó lé kwà ná cú, bò nùàr kó lom aá Càṅ felè nùà beèn doò vra deèn.

22 Nuaá mé lé taré yuoó naâ mé fém hèllè lé naâ nyè mà yulà nèà yogó keéh.

Càṅ duaà

23 Piêr bò Jân yeé yuo kelà baá, bó nde cu ké yoòr bò mbeí bòn, bó se bó njií mé bò *ngàṅ sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò déi naâ bó tueé gií ndo.

24 Bò mbeí yeé ngweé gi aá, bó bilí dua Càṅ, ye Càṅ a: «Nùà Dueè, wò lé vulú bò tàbè mé nòmò doón bók naâ kók; bò njèh teèn doón lé si kwaá gií naâ wò ndo.

25 *Davíd tele beèh dé koò lo naâ nùà seé yeè. Wò lo naâ sònò seèn tueé keéh, te à nde ye mé terreb Cúcuí Ṅagâ tueé ye: Lò nùàr doón gágà mé Càṅ môn saán njií né

dé keì wa?
Bó mbaá bók kuú né dé keì ndo wa?

26 Bò mgbè dé kokoò njebá wṅ kwaá gi aá taáb kèn.

Bò mgbè dé tetòr bilí gi aá ndo.

Bó doón taáb njebá njií gi né mé Càṅ Dueè bò Ṅuna seèn *Nùà Còṅ.

27 Bók ka nág faá Davíd lé naâ tueé ndo. Sâ *Heròde mé Pónsè Pilátò bó bò kin mé bò huaán *Iserála bò lé naâ lo hên bilí gií, bó né Yeésò Nùà Còṅ gṅ. À né mene Nùà seé yeè dé ṅagâ, bó né bú gṅ.

28 Doón bók gi né te mboón faá wò lé naá gií ké bèh duóm nyegé kwaá no.

29 «Tele beèh, ngwé njií mé bò kokoò bò né béh luóm kán, bó ye, béh máb lo ngòr yeè ménâ. Mo né mân, béh né wò dua, kè njií béh bò seé bò yeè njolo yoòr teèn, há béh terreb te béh tueé ngòr yeè, béh vèh cú.

30 Kwá be teèn, te bò beén bò taré yuo bele mé yilí Yeésò Nùà seé yeè dé ṅagâ, te bò fém mé bò ciè néné yuo kela gií bèsónè ndo.»

31 Bó yeé dua som aá, gwà jilí. Bó doón, Cúcuí Ṅagâ samé yila gi bó yoòr, bó yila baá-re ngòr Càṅ mé terreb mene tueé, bó vèh cú.

Ndàságá lètenè bò Yeésò bò

32 Bò Yeésò bò lé naá loóm mé sòn cên, temé cên ndo. Nuaré déi lo njèh seèn hiín gè kwá bèh. Lètenè bòn njèh doón lé naá gií ndàságá.

33 Bò mbòn tebê ngòr Càṅ njebá lom mé terreb, bó ye bò nùàr a, mé gècên mene, Yeésò Fehtoò beèh lé naâ te cio komo yuo ma. Húóm-temé Càṅ lé naá gií nùàr doón beè yaám sie ndo.

34 Njeré déi lé nuaré déi lètenè bòn sám ná ngwéh. Bò déi lé beè naâ mé njeèh, bò déi mé gwà, bó né go som bele, bó weh kàgàlṅ sâ,

35 bó né beè bò mbòn tebê haá njií, te bó géé haá bò nùàr. Mo njeré déi né nùàr saám, bó haá bó teèn.

36 Nuaré déi lé naâ teèn, yilí seèn né Joséf. Bò mbòn tebê bú yilá sagá cu né Bàrnàbâs; sâ tueé né ye, né dògò nùàr. Né bò huaán *Leví, à lé yuoó naâ ké Sîpre.

³⁷ À né mé ñueèh teèn, à go som ñueèh sâ ndo, à kàgàlòn sâ haá ñjií beè bò mbòn tebê.

5

Ananià bô Safirà

¹ Sâ nuaré déi lé naâ teèn ndo, yilí seèn né Ananià, dé veèh né Safirà. Bô veèh yeé nyoggo aá sòn, à go som ñueèh bòn,

² à kob leér kàgàlòn kèb déi, sâ veèh né koó, à weh dé jomò, à haá ñjií beè bò mbòn tebê.

³ Piêr ye bú a: «Ananià, bô né naàn mé *Sátàn né wò lè yilá, wò bele Cúcuí Ñagá wa? Mò sam, wò yeé go som aá ñueèh hèllè, wò kàgàlòn kèb déi kob leér né dé kei wa?

⁴ Ngweéh ñueèh hèllè lé jògò naâ dé yeé wa? Wò yeé go som aá, ngweéh kàgàlòn sé né dé yeé ndo wa? Wò sâ goló caá né kei wa? Wò bele né Càñ, wò nùàr bèlè lòm ngwéh.»

⁵⁻⁶ Ananià yeé ngweé aá ménâ, à komo die nde doó doón, à kuú. Bò mbò wuo ter, bó weh cògò, bó vuob bú, bó nde bú furú som. Nuaá mé lé ngweé naâ ngòr hên doón, veèh bô bú ñjèh.

⁷ Bó bô teèn yòn loù tagár, veèh seèn yila kweéh ndo, à kó ngwéh dé mé la naâ toò kelá.

⁸ Piêr ye bú a: «Túé mè mé gècên mene, ngweéh kàgàlòn ñueèh mé bí lé goó naâ doó, gi lom né hên wa?» Ye bú a: «Gi né ka sâ.»

⁹ Piêr ye bú a: «Bô né naàn mé bí si yeé naâ sòn nyoggo, bí fela Cúcuí Nùà Dueè sòn wa? Kè ñjì yí tütùlù yíê, yila cuù né bòò mé naâ si yeé furú weh, bó nde cu né wò furú.»

¹⁰ Tètèi sam à komo die nde doó toò Piêr, à kuú. Bò mbò yila kweéh, sâ à baá komó. Bó jòggo cu bú, bó nde ké kwarè sii furú ñjií.

¹¹ Bò nùàr te mbàgà Càñe hemé laré doón. Bèh mé bò nùàr ngweé ngòr hên doón, dùlù su bó yoòr ndo.

Bò fém feh hihiné

¹² Bò mbòn tebê lé naâ bò fém mé cìe kókoó mbaá lètenè bò nùàr bô bele. Bò Yeésò bò lé bilí den beéh lè kòn Salomôn.

¹³ Nuaá mé née temé mé Yeésò kwá ñjì ngwéeh ye, lé yoòr bòn mbembaá ndé wèh ná ngwéh, bó lé bó seèn ñjií beéh lòù.

¹⁴ Cìli nùàr né lom temé kweéh seér, bó né te bòn bò Yeésò bò yilá ndeé, véh mene, siíb mene, né lom faá cí yaám ndeé.

¹⁵ Bó né mé bò beèn bò ká cie jòggo yuo kelá, bò déi te ndagáa, bò déi te kèe, ye mò Piêr baá kelá, mò né mene cecemé seèn, te cor kema déi ma.

¹⁶ Bò nùàr kókoó mbaá lè loó hihiné kwarè Jerusalem lé naâ mé bò beèn bò jòggo ndeé. Doón bó lé naá gi taré yuo; bô mé né mé tándulu yoòr taré yuo gi ndo.

Bùnò

¹⁷ *Ngàn sèmè dé koò yeé ñene aá ménâ, temé ñaá bú lè. Bòò mé né jomo seèn doón, furu gi bó ménâ ndo. Bò sâ bò lé naâ lètenè bò *Sadusiên. Temé yeé baá bó lè furú, bó tema ñjií nùàr, ye bó ndé bò mbòn tebê sie.

¹⁸ Bó nde bó gwà cibì dé koò sie yí ndo.

¹⁹ Yeé baá lètenè cibì, cìli Càñ déi waa gulu som hin gwà cibì hèllè, som keéh bò mbòn cie, ye bó a:

²⁰ «Bí ndé dèn ké *gwà Càñ koò, bí tueé né bò nùàr kùr yòn feé.»

²¹ Bò mbòn ngweé sòn seèn: yeé baá maánjògò bó komo nde ké gwà Càñ koò ndo, bó né ñjèh teèn feh den. Jomo sâ ngàn sèmè dé koò, mé bòò mé né gi jomo seèn doón, yilá bilí bò kokoò bò lètenè bò *Júf, te bó bilí *mbàgà juù.

Bó yeé baá gi doó doón, bó tema ñjií baá-re ké gwà cibì, ye bó sòm ndé mé bò mbòn tebê ma.

²² Bò sóji yeé wa, gwà baá mvúâr, mbòn déi teèn sam cuú. Bó cu cuù, bó tueé bò kokoò bò ménâ,

²³ bó ye bó a: «Béh wa ké teèn, hin doón né gi líliér ménâ. Nùà seé dé kàn né tütùlù ndo. Béh yeé gulu hin, nuaré déi teèn sam.»

²⁴ Nùà koò felè bò gó gwà Càñ mé bò ngàn sèmè dé kokoò yeé nde ngweé ñjií ménâ, feh ñellé bó ter, bó né lètenè bòn bieé kuú, ye sâ naâ gèh dé heè wa?

²⁵ Jomo sâ, nuaré déi kar waà ndɔ, ye bó a: «Mɔ bí jue né bò nuaá mé bí lé sie yíi naâ gwà cibì doô, bó né bò nùàr njèh ké gwà Càn feh den.»

²⁶ Bó yeé nde ngweé njií ménâ, nùà koô felè bò gó gwà Càn doô wuo ter, à weh nde mé bò nùàr seèn ké teèn, te bó bó weh cu cuù mé bò mbòn hèllè. Wa ké teèn, bó njèh lòu bó njan cú ndɔ, bó veéh lom aá ye, bò nùàr nde né bó mé taá tobé.

²⁷ Bó weh bó, bó bó cu cuù.

Bó yeé baá ké te mbàgà juù, *ngàn sèmè dé koô bie njií ye bò mbòn a:

²⁸ «Béh lé naá gií bí luom ye bí a: máb ló njèh mé yilí nùà hèllè feéh ménâ. Bí hèn bóó den cu né kei wa? Ngweéh ká Jerusalem lóó dɔɔn ka yɔn cu né njèh mé bí né feh sâ mà. Bí ye te bí luar kwa béh cio nùà hèllè yoòr wa?»

²⁹ Bò Piêr ye bú a: «Kɔ béh dula kela Càn mé bò nùàr.

³⁰ Mè tueé bí, ngweéh bí lé Yeésò faga wulà naâ kɔó wa? Càn mé lé naâ bò tele beèh léi jògò gam, komo sɔm cu aá bú te cio,

³¹ à bú weh kwaá njií ké te be gaâ seèn; ké te kɔgɔ né bú, Yilí nùàr né lom bú ndɔ, te haá bò huaán *Iserála bò terreb temé kweéh seêr, te Càn kulu sɔm gi bó veên yoòr.

³² Bò njií sâ dɔɔn lé bóó deén naâ njolò beèh, béh né bò sòn seèn; Cúcuí Nágá né sòn seèn ndɔ. Càn lé bú tema njií naâ yoòr bòó mé né tie ngweê.»

³³ Te bò kokoô bò hèllè yeé nde ngweé cu mân, temé njaá cuù bó lè, bó gwaán lom aá bò mbòn tebê bóó wulá.

³⁴ Càn mé ngeér sam. Nùà *Farisiên déi naâ lètenè bò kokoô bò sâ teèn, yilí seèn né Gamaliêl, à né *njií-sòu, bò nùàr dɔɔn né gi bú veéh. Nùà sâ komo wuo ter, ye bó a: «Bí jògò sòm kéh nées bó cie ye.»

³⁵ Jomo sâ, à tueé njií mé mbàgà juù, ye bó a: «Bò huaán *Iserála, bí kè nyégé ká njií mé bí nde né mé bò nùà hèn bóó bagasé, mè tueé bí.

³⁶ Bí kwá seé bóòn ndeé sɔm fù mé beè seèn faá seé Teudàs nɔ. Lòu sam, dàb nées sam mé Teudàs lé naâ mé nùàr yuii nèà

jomo kar waà, ye te nyí junó lóó, wa nyí né nùà dueè ma. Ngweéh bó lé naâ bú wula sɔm wa? À yeé kuú baá, ngweéh bò nùàr seèn lé naâ mbaá nɛllé le gií wa?

³⁷ «Júdàs nùà Galilé lé naá cuù ménâ ndɔ. À lé naâ te cu nyàgà nùàre kar waà, à né lom bò nùàr kókoó mbaá soób, te bó nja gi bò nùàr seèn. Ngweéh bó lé naá cuù bú ménâ wulá sɔm, bò nùàr seèn durá leér gi ndɔ wa?

³⁸ Kènè, bí lògò sòm á be bií yoòr bò nùàr hèn dɔɔn, bí yí njií bó. Bí kóó ye, mɔ bó ban né seé dé ká lè *wónje, nde né mé be seèn laga le.

³⁹ Mɔ né dé Càn, sâ bí bóó kuú né mbaá, ndóg nɛllé kòmò ndé ngwéh. Sâ bí kè nyégé keè, mɔ sam bí bò Càn nde né taáb lieé liím.»

Mbàgà juù dɔɔn gwaán gi ngòr Gamaliêl.

⁴⁰ Bó yilá yíi cuù bò mbòn tebê, bó ye, dún bó núr. Bó yeé duún aá bó, bó luom ferré cu, ye bó a: «Càn a bó bí saán feh cu bò nùàr yilí Yeésò hèllè.» Jomo sâ bó yi njií bó ndɔ.

⁴¹ Bò mbòn samé yuo seér te mbàgà juù mé vógó-temé mene, ye: «Béh naâ nùàr njolò Càn wulú. Béh gèr felè Yeésò nene né dé cí mà.»

⁴² Cieé dɔɔn bó né njèh ké gwà Càn feh, bó né gùgwò feh bele ndɔ. Bó né bò nùàr Njàgà Bagaà se, ye *Nùà Còn né Yeésò.

6

Nùàr téhbeh mé nde né bò mbòn tebê gam

¹ Cu mé bò mbòn Yeésò yeé baá tetoò maga ndeé, bóó mé né ju greèk tueé, si tɔgɔ ye bò mbòn mé né ju *hebreèh tueé né yeé yáb geé, bó né bò ma kù bóòn seb ma.

² Yeé baá ménâ, bò mbòn tebê yulà cùòb fà doô yilá bilí bò mbòn dɔɔn, bó ye bó a: «Hèn, mɔ béh kwaá lo ngòr Càn, béh nde bèh yáb geé, né dilí wa?

³ Mɔ ye te huom, belà, bí bàlè sòm sér bò gècèn bò lètenè bií, bò lòò bò téhbeh mé Cúcuí Nágá né yoòr bóòn ngulí, te béh haá bó seé sâ.

4 Béh kɔ lom dé beèh Càṅ duaà, mé ngòr Càṅ tueé.»

5 Bò nùàr doó doón gwaán laré ménâ ndɔ. Bó balé sɔm baá-re Etiên, nùà mé Cúcuí Nágâ né bú yoòr ngulí, mé temé cén kwaá njií lom né mé Yeésò; bó bò Filíp mé Prokôr bô Nikanôr mé Timôn mé Parmenâ mé Nikolâ nùà Antiôs; dé seèn à lé naà naà *Júf lòu.

6 Bó yeé balé sɔm aá bó, bó weh njií bó ké toò bò mbòn tebê. Bò mbòn tebê dua Càṅ felè bòn, bó ba bó be felè ndɔ.

7 Ngòr Càṅ kɔ lom baá-re tetoò yaám ndeé deèn. Ké Jerusalem bò mbòn né tetoò maga ndeé. Bò *ngàṅ sèmè ngún kwaá njií gi temé yoòr Yeésò.

Bèh Etiên sieé

8 Càṅ kulu Etiên ndɔ, à haá bú terreb. Etiên yila cu bò fém tetarê lètenè bò nùàr bɔ́ belee.

9 Bò Júf déi yeé ḡene aá ménâ, bó berón. Bó né dé bòn lè *gwà sòu mé bó yilá yeé gwà bɔ́ mé lé naà kwer, mé kènê baá mé feh bòn doô. Né bele bò Júf mé naà lè tàbè Sirèn bô Alesandrí; bò déi naà lè tàbè Silisí mé tàbè Asiá mene. Bó doón taré gi sòn toò Etiên.

10 Cúcuí Nágâ mé lé naà yoòr Etiên ngulí doô né bú kógòn haá. Yeé baá ménâ, bó sòn toò Etiên kwà cú ndɔ.

11 Bó yeé ḡene aá ménâ, bó nde gwom nab seér bò kòb bò déi kàgàlòn, te bó nde bò nùàr tueé, ye bó a: «Béh naà mé tie beèh ngweé, à naà Músi bô Càṅ selé.»

12 Bó soób baá-re bò nùàr, bó soób bò kokoò bò mé bò *njií-sòu mene. Temé ḡaà bó ndɔ, bó sie njií Etiên ké te *mbàgà juù,

13 bó weh sie cu bò nyeên bò beè, bó wa, bó ye bò nùàr a: «Cu doón nùà hèn né yeé njií felè gwà Càṅ beèh tueé beéh, à né *sòu Músi tueé cuaré ndɔ.

14 Béh naà mé tie beèh ngweé ye: Yeésò nùà Najarêt nde né gwà Càṅ tulú sɔm. Gènnè mé Músi lé feh lòò naà béh, ye Yeésò nde né kweéh seér sé wa?»

15 Bò nùàr yeé ngweé aá ménâ, bó su Etiên njolo yoòr gwà doón. Bó ke, njolo Etiên den seér aá faá dé cili Càṅ.

7

Njií mé Etiên lé naà tueé

1 *Ngàṅ sèmè dé koò bie njií mé Etiên ndɔ, ye bú a: «Né bòn wa?»

2 Etiên ye bó a: «Bò nùàr mò, bò tele mò, bí ngwé! Càṅ Nùà *sùsùm lo naà toò tele beèh Abrahâm ké Mèsòpòtamí ḡené yuo kelá, te Abrahâm nde ye ké Karân cer.

3 À yeé ḡené yuo kela baá, ye Abrahâm a: Wùò ter, kwá ló lò yeé mé mbàgà yeé ménâ, ndé sèr lè lò déi. Nyí nde né wò lò sâ feh ma.

4 Abrahâm bɔ́ ménâ, à kwaá lo lò bò Kaldê bò, à nde den ké Karân. Jomo sâ tele seèn kuú ndɔ. Càṅ sɔm cu bú ké Karân, à kwaá ye bú lè lò mé béh née teèn hèn.

5 Càṅ bú tàbè teèn há ngwéh, à liím bilí bú mé bèh gule doboò mene, à tueé kwaá seér ye bú a: kɔ ndeè baá ké jomo, te bò nduté ndútù seèn ndeè kwa ye tàbè ma. Sâ Abrahâm née seèn mé huaán sam ye.

6 Càṅ tueé njií cu bú déi, ye bú a: Bò nduté ndútù seèn ndeè te lò bò nùàr den nde né kìn, bó nde né kwer ḡaá, bó ḡer ḡene nde né fí. Nde né nyemà yuii nèa,

7 te ju die ye felè bò tú-kwer bò sâ beè nyí, jueé nyí Càṅ. Jomo sâ bò nduté ndútù seèn ndeè né teèn yuo, bó ndeè dua nyí kán.

8 Yeé gi aá, ye Abrahâm a: Bó bú baá mé ḡòṅ. Ngòṅ sâ, kɔ à *ḡob ḡór ma. Jomo sâ Abrahâm ḡar Isâk ndɔ. Yeé baá cieé téndelé, à ḡob baá-re bú ḡór. Isâk yeé ḡar aá Jakôb, à ḡob cu bú ménâ ndɔ. Jakôb ḡar huaán yulá cùòb fà, bò jògò bò beèh né bó, Jakôb ḡobé gi bó ḡór ménâ ndɔ.

9 «Jomo sâ, sà yila lètenè bò ḡuna Jakôb. Bó bar Josêf, bó go njií bú te tàbè Ejiptò. Njèh cén, Càṅ lé naà jomo seèn;

10 ḡer hihiné lé naá menè bú kwa laré, mé njéh mene, Càṅ lé naà bú teèn doón

gam laré, à lé naâ bú kógòn haá. Joséf lé naâ *Farôn mgbè Ejíptò yoòr huóm. Yeé baá ménâ mgbè sie kwaá keéh bú ngómna ndo, à sie kwaá bú te tàbè seèn doón, à mbàm seèn kwaá lo beè seèn ndo.

11 «Jomo sâ cùè die, cùè dueè yilà te tàbè Ejíptò mé tàbè Kanahân mene. Bò jògò bò beèh ñene gèr, bó yáb kwà cú.

12 Cieé déi Jakôb ngweé njií ye ké Ejíptò yáb né teèn. À tema njií bò ñuna ké teèn, bó nde yáb ñge wellê.

13 «Yeé baá gò dé jomò, Joséf sòm keéh yo seèn toò bòn. Farôn ko baá-re teèn ye bó né bò bei Joséf ndo.

14 Yeé baá ménâ, Joséf ye bó ndé wèh ndé mé tele, mé mbàgà seèn mene ma. Sâ bó lé baá te mbàgà sâ doón nùà yulà téhbeh cùòb tìn.

15 Bó yeé nde tueé njií Jakôb ménâ, à foón lom gò Ejíptò. Nde nde, Jakôb kuú le ké teèn. Jomo sâ bò ñuna seèn kuú le gi ké teèn ménâ ndo.

16 Bó jògò cu cuù mé bò komó bòn ké Sikèm, bó bó furú gi lè sà mé Abrahâm lo ñgeé naâ beè bò ñuna Hémôr.

17 «Nde nde, cu ndèb mé Càn lé naâ Abrahâm tueé kwaá yeé nde aá wulú, gèh bò ndùtè ndùtù seèn kar ndo, bó yam sie tàbè Ejíptò beè.

18 Jomo sâ, bó sie cu mgbè Ejíptò dé hiîn. Dé sâ lé Joséf kó ná ñgwèh,

19 à felè bò nùàr beèh bój sabé njií lom mbaá. Bò jògò bò beèh gèr ñene lom dé fî; à né bó baá, ye bó a: mo bó ñar aá huaán, bó sili ní jí bó ya dueè te bó kuú ma.

20 «Sâ né nàm mé bó lé ñaár naâ Músi teèn ndo. Huaán bú sâ lé naâ beè Càn bagasé. Tele leér kwaá bú gwò weéh tagár.

21 Yeé yògò baá, bó sòm keéh bú gwò, bó nde leér njií bú yí dùà. Nuna *Farôn dé vèh nde jògò kwa bú, à nde koó nyegé bú faá ñuna seèn no.

22 Músi né kulá ndeé, bó né bú lo bò Ejíptò bò doón feh. Jomo sâ à kula jolo, à

yuo nùàr toò bò nùàr, seé seèn ñgulí cu ménâ ndo.

23 «À yeé baá mé nyemà yulà nèà, à kaga ndòn ye nyí nde aá *Iserála bò nùàr nyí yon ke.

24 À yeé ke nùàr seèn déi nde cu aá mé gèr beè nùà Ejíptò déi ñene kuú, à kela gam, à bon ñjè, à lobo wula sòm nùà Ejíptò hèllè.

25 À munó lom aá ye te bò nùàr nyí ngweé ko teèn, ye Càn kela keéh né gam bòn beè nyí ma. Mé ñjéh mene, bó ñgwé kòmò ñgwéh.

26 «Cieé ñaga, Músi kwa lo cu bò Iserála bò déi fà, bó né lègè lege. À ye bó a: Bí né bò cèn bò, bí sà foón né dé kei wa? Sâ ye te nyí sie bilí cu bó mé sòn cèn.

27 Dé mé taré yògò naâ mbeí doò beron sòn Músi, ye bú a: Neì sie kwaá né wò nùà téná-juù felè beèh koó wa?

28 Wò gwaán cu né mè wulâ, faá wò lé wulà naâ nùà Ejíptò doò wa?

29 Músi yeé nde ngweé njií ménâ, càn tené bú lè, à dula nde lè lò Màdínà, à ñar kwa huaán fà ké sâ,

30 à cer ké teèn nyemà yulà nèà.

«Jomo sâ, à yeé baá ké ya dueè kwarè tòr Sinayî, cili Càn déi ñené yuo kelà toò seèn te leba weè te jili ñgèmbèi.

31 Músi yeé ñene aá ménâ, geí seér bú lòù; à né yí teèn ndeé ser, te nyí ñene nyegé, à ngweé hueh Càn Dueè baá ñgulí ye bú a:

32 Né nyí Càn bò jògò bò yeè. Nyí né Càn Abrahâm, Càn Isâk bô Jakôb ma. Veéh sie Músi, à duóm ndelê, à gwàn cú njolo yí teèn ke njií.

33 Nùà Dueè den cuù, ye bú a: Húár sòm débágá gulè huaàr; wò né te ban tàbè dé ñagâ.

34 Ndé, nyí tema njií wò ké Ejíptò, wanón nyí ñene bò nùàr nyí né mé gèr ké teèn kwaré. Bó baá cuané, nyí né hueh bòn ngweé njií, nyí hèn suagà né bó yili sòm.

³⁵ «Sâ Músi cên sâ, bò *Iserálà bò lé naâ bú berón, bó lé ye bú a: Neì sie kwaá né wò nùà ténà-juù kóó wa? Á sâ, Càn lé bú sie kwaá naâ kóó ndo, ye te à den nùà koô felè bòn, à yili som bó. Càn lé bú ménâ tueé keéh naâ sònò cili seèn mé lé naâ ké te jìlì ngémbèi ñené yuo kelá doô.

³⁶ Músi cên sâ lé Iserálà lè yuú kwer-e se soóm naâ kóó. À lé naâ fém hihiné ké Ejíptò bóó bele, à bóó cu déi ké dùà Nòmò Bèlè. À bò déi bóó cu ké ya dueè lè nyèmà yulà nèà ndo.

³⁷ Músi cên sâ tueé cu ye bò Iserálà bò a: Càn ndeè né bí sòn seèn déi faá nyí nò tema njií; nùà sâ yuo ndeè né lètenè bì ma.

³⁸ Ké ya dueè felè bò Iserálà bò lé naá cuù Músi cên sâ; bó bò jògò bò beèh lé naâ kóó. À lé naâ nàñ lètenè bòn mé cili Càn. Njií mé cili Càn lé tueé naâ ké te tòr Sinayí doón, à lé bó tueé keéh naâ kóó. Ngòr Càn mé baá ká beè beèh ngulí den hên, ké sònò Càn lé ngweé weéh naâ bú ndo.

³⁹ «Mé njéh mene, bò jògò bò beèh ngeén sòn seèn, bó mgbe njií bú yí jomo, ye bó nde lom cu ké Ejíptò ma.

⁴⁰ Bó ye *Arón a: Bó kwá yeè béh cècàn teèn, te feh béh ceér, wanóón Músi seèn wá cù nò. À lé béh ké Ejíptò som weéh naâ kóó, kènè béh kó cú njií mé kwa né bú.

⁴¹ Bó nde me kwaá baá-re cècàn déi faá huaán nàgà nò, bó né bú *sèmè ñóób haá. Yo né bó mé be seè bòn hèllè taré ndo.

⁴² Càn yeé ñene aá ménâ, à keéh seér bó mé ngògò, te bó dua gò bò mbentò. Sâ né gi te mvù bò *sòn-Càn bò ménâ nyagá den ndo, Càn ye:

Iserálà, bí lé naâ ké ya dueè nyèmà yulà nèà bóó,

bí né sèmè haá soó.

Mé gècèn mene bí lé sèmè sâ haá beéh mè wa?

⁴³ Ké gwò mò, bí lòò né mè, bí dua seér *Mòlòk.

Bí né cècàn faá mbentò nò bóó kwaá,

bí ye né càn bìi,

bí bú yilá kwaá né Rafan, bí né bú dua den.

Bí kwá noón!

Mè nde né bí ké jomo Babilôn domó su njií keéh.»

⁴⁴ Etièn den cuù ye: «Ké ya dueè sâ bò jògò bò beèh lé naâ *gwà cògò sieé, te bó kwaá nyegé mvù sòu teèn. Bó lé sieè naâ faá Càn lé feéh naâ mé Músi nò, à lé ye bú a: Ndé síé kwá ká ménâ nág.

⁴⁵ «Gwà sâ nde dogo yuo kela mé nàm Josué, sâ nùà koô lètenè bò tele beèh né bú. Bó bó jògò yilá mé njéh ká te lò mé Càn lé naâ bó tueé kwaá, Càn lé ye bó a, nyí nde né bò lòò bò toò bòn kwogó som, te bó cer keéh ma. Bó den le baá-re mé gwà cògò hèllè teèn méménâ tóg nde wa mé nàm *Davíd.

⁴⁶ Davíd lé naâ Càn mé gècèn mene yoòr yilá, à lé naâ bú dua, ye bú a, Càn Tele nyí Jakôb, kwá nyí me kwaá wò gwà ma.

⁴⁷ Njèh cén, Salomôn nde gwà sâ me seér aá kóó.

⁴⁸ «Mé njéh mene, gwà mé bò nùàr me né mé be doón, Càn terreèb ké te vulúu teèn cèr nyí bèh. Né faá sòn-Càn lé tueé naâ nò, ye:

⁴⁹ Càn ye, vulú né kogo nyí, tàbè né bèh dòbò gulè nyí,

jue nyí Càn Dueè.

Bí nyí me komo nde né gèh gwà dé heè, te nyí du beh teèn wa?

⁵⁰ Ngweéh njèh doón bóó gii naâ nyí mà.»

⁵¹ Etièn den cuù ye bó a: «Kòcò! Bí bò dúagá-tie bò mé ndòn kuú lè! Bí né yeé sòn mé Cúcuí Ñagá taré! Bí saán cu né ka sòn-Càn faá bò tele bìi léi jògò nò.

⁵²⁻⁵³ Sòn-Càn dé heè mé bò tele bìi lò bònò ná ngwèh wa? Ngweéh bòó mé lé tueé naâ ye Nùà gècèn baá ndeè, bò tele bìi lò bó wula gii naâ kóó wa? Bí bò tele bìi né cu ka nág! Bó lé ngweé naâ *sóú sònò bò cili Càn, bí né mene sóú sâ ngweé, bí jòlò ngwèh. Nùà gècèn sâ yeé wà baá, bí bú

jogo kwaá seér cie. Ngweéh bí lé bú wula soóm naâ kóó wa?»

Cio Etiên

⁵⁴ Etiên tueé gi ndo. Bò kokoô bò yeé nde ngweé njií ménâ, temé yulá bó lè, bó né nyie yieé.

⁵⁵ Etiên mé Cúcuí Nágâ né yoòr ngulí, kó lom né njolo ké te vulúu ke njií. À nene njií *sùsùm Càṅ, mé Yeésò ké te be gaá Càṅe, à né ter njebá den.

⁵⁶ Etiên tueé njií bò nùàr ndo, ye bó a: «Bí kè! Vulú gulu baá kèn! Mè nene njií aá *Huaán Nùàr ké te be gaá Càṅe, à né ter njebá den.»

⁵⁷ Bó bom bú, bó bom logo njií ké ter, bó faga tie bòn ndo. Jomo sâ bó kem sue bú yoòr doón,

⁵⁸ bó tulu yuo kela mé bú ké jomo loó. Bò nyeên bò hèllè huaré haá njií cògò bòn beè nuaré déi, yilí nùà sâ né Sôl, bó duóm Etiên tobê.

⁵⁹ Bó yeé baá bú tobé, à né Càṅ sònò dua, ye: «Fehtoò mò Yeésò, wèh kèh yòn mò.»

⁶⁰ Jomo sâ, à cemmé nde doó, à logo njií ké ter ye: «Fehtoò mò, té veên hèn mé bó bíé.» À yeé tueé gi aá ménâ, à kuú.

8

1-2 Temé Sôl lé naâ noré mé cio sâ ndo.

Sôl nùà bònò bò Yeésò bò

Etiên yeé kuú aá, bò dùlà-Càṅ bò nde jogo furu bú. Bó yueé nellé mbà seèn doó doón.

Sâ né lòu mé bònò ké Jerusalem lé duóm naâ teèn. Bò Yeésò bò durá nellé yila nde lè lò Judê mé lò *Samarî doón. Bò mbòn tebé le lom ké Jerusalem kóó.

³ Sâ Sôl yuo die lom aá dé seèn bò Yeésò bò yoòr, te bó ñeéñellè. À né bó gùgwò yilá sie weh, véh mé siíb mene, à yilí njií bó lè gwà cibì.

*Filíp ké *Samarî*

⁴ Bó mé lé naâ bèh doón dula nellé ndeé, wa toò, bó yila ngòr Càṅ tueé ndo.

⁵ Filíp dé seèn nde lè loó déi te tàbe Samarî, à né bó ngòr felè *Kristò tueé.

⁶ Bò nùàr né ngweé, à né fém boó, bò nùàr né mé njolo ñené, bò nùàr kókoó mbaá kwaá njií gi tie teèn ndo.

⁷ Tándulu keéṅ durá yuo lè bò nùàr ngún, bò gule-kuú bò mé bò tácoṅó taré yuo gi ndo.

⁸ Bò nùàr loó doón samé lom mé njéh dé gècèn.

⁹ Sâ nùà táhunò déi lé naá baá lo sâ táhunò lètenè bò nùàr boó den, ye nyí né nùà koó; yilí nùà sâ lé naá Simôn. Bò Samarî bò doón lé naá gi ñené ye seé seèn né mé fém teèn,

¹⁰ bó né tie teèn felá njií, bò kàm bò mé ndà mene né gi tueé ye: Nùà hèn né mé terreb Càṅ yoòr, né lom meì bò terreb sâ.

¹¹ Lòu sam, dàb baá teèn mé à né lètenè bòn ménâ boó.

¹² Filíp yeé baá Njàgà Bagaà se, à baá dene Lò Càṅ se, à né ngòr felè Yeésò *Kristò tueé, bó kwaá njií temé teèn; siíb mene, véh mene weh gi nòmò Càṅ.

¹³ Simôn mé feh seèn kweéh seér temé, bó kou bú ndo. Bó yeé kou soóm aá bú, à den le kwarè Filíp. Bò fém gèh hihiné mé Filíp né boó bele doón lé naá njolò seèn, né bú mbaá geí yogó.

*Pièr bô Jân ké *Samarî*

¹⁴ Bò mbòn tebé ngweé njií ké Jerusalem ye, bò Samarî bò baá ngòr Càṅ gwaán. Bó tema njií Pièr bô Jân ké teèn.

¹⁵ Bó yeé wa baá, bó dua Càṅ felè bò sâ bò te bó kwa Cúcuí Nágâ.

¹⁶ Lòu sam, bó lé bó kou kwaá loóm naá mé yilí Yeésò Fehtoò beèh, bó lé née Cúcuí Nágâ kwà ngwéeh ye.

¹⁷ Bó yeé dua gi aá Càṅ, bó ba bó be felè ndo, bó kwa baá-re Cúcuí Nágâ.

¹⁸ Simôn yeé nene bò nùàr né Cúcuí Nágâ mé njéh kwa, à haá Pièr bô Jân kàgàlòn,

¹⁹ ye bó a: «Bí há mè gèh terrèb bú sâ teèn ndo, te mè ba bò nùàr be felè mé njéh, bó kwa Cúcuí Nágâ.»

²⁰ Pièr deèn ndo, ye bú a: «Bí kàgàlòn yeé a, calé gí fà doón, te wò kó ye, njií mé Càṅ haá né dé lòu, nùàr lòu ngè bèh!

21 Mè tueé wò, ndóg gà dé yeè lè seé hên sam, temé yeè né lom beè Càn veénsé mân.

22 Kwéh sér temé yeè, wò kwobé leba, wò dua lom Nùà Dueè, te à kulu som wò veên sâ yoòr,

23 wanóŋ temé yeè né lè jelásé, wò né kwer veên ndo.»

24 Simón ye Piér a: «Mɔ né mân, bí dùà Fehtoò beèh felè mò teèn, te njeré déi mè faá bí tueé naâ sâ kwà cú.»

25 Bò mbòn tebé fà doò yeé se gi aá sòn Fehtoò beèh, bó tueé gi aá ngòr Càn, bó cu cu ké Jerusalem ndo. Bó né gò, bó né mé Njàgà Bagaà lè loó hihiné te tàbè Samarí tueé ndeé.

Filíp bô nùà Etiopî déi

26 Jomo sâ cìli Càn déi ye Filíp a: «Wùò ter, ndé sér kèb túnò, te ceér ya dueè mé suagà né ké Jerusalem nde Gàsà doò.»

27 Filíp wuo ter ndo, à nde, à wa ceér dueè, à ñene nùà Etiopî déi teèn. À né nùà seé dé koò beè Kàndâse. Kàndâse né mgbè dé vèh felè bò Etiopî bò. Bò ngùlù loó doón né gi beè nùà koò sâ. À naâ ké Jerusalem bèh Càn duaà,

28 à nde cu aá lo. À né te màtúâ déi den den, à né mvù Esáyà *sòn-Càn jané den.

29 Cúcuí Njàgà ye Filíp a: «ŋgòrò ndé yí kwarè màtúâ sâ.»

30 Filíp dula nde yí teèn ndo, à ngweé nùà doò né njeré déi lè mvù Esáyà jané den. Filíp bie njií, ye bú a: «Wò né njií sâ ngweé koó wa?»

31 Nùà hèllè ye bú a: «Mɔ nuaré déi mè lòu sè ngwéh, mè ngweé komo nde né naàn wa?» Jomo sâ, ye Filíp a: «Ndé ñá dèn ká kwarè mò.» Filíp den nde ndo.

32 Sâ nùà hèllè lé jané deén naâ bèh mé bó nyagá kwaá né teèn ye:

«À lé deén naâ faá sòrngaŋ mé bó derré njií né bèh ñòòb no.

Mé sòn kúb faá huaán sòrngaŋ den né toò nuaá mé né bú hobó no, à lé sòn kòmò nyí ná ngwéh.

33 Bó lé naâ ju nyeên felè seèn tená, bó bóó gulí bú.

Dene seèn ká lè wónje ceré baá kèn; gèh seèn ceré le aá mé bú ndo.»

Sâ nùà hèllè lé jané deén naâ bèh sâ.

34 Jomo sâ, ye Filíp a: «Kúkùr yeè, sè yeè mè teèn. Sòn-Càn hên tueé njií né felè nèi wa? À tueé den né felè seèn nùà njèh wa, né felè nuaré déi wa?»

35 Filíp kwa baá-re ceér ndo. À yeé baá bú se, à tueé keéh bú Njàgà Bagaà felè Yeésò teèn.

36 Bó bú né ka ndeé, bó wa beré déi, bó kwa nòmò. Nùà koò doò ye Filíp a: «Kè nòmò hên. Kei yíin né mè kou soóm koó wa?» [

37 Filíp ye bú a: «Mɔ wò kwaá njií aá temé cén yoòr Yeésò *Kristò, mè kou wò mà.» Nùà hèllè ye bú a: «Mè kwaá njií aá temé mò yoòr Yeésò Kristò, ye à né Njunà Càn.»]

38 À yeé tueé gi aá ménâ, ye bó siè njébá màtúâ njebà. Bô Filíp suaga nde ké dùà fà doón. Filíp kou som bú ndo.

39 Bó yeé yuo kela baá yí dùà, Cúcuí Fehtoò beèh nyue leér som Filíp. Nùà koò doò yeé Filíp ñéné cú, à foón gò seèn mé vógó-temé mene ndo.

40 Filíp nde yuo kela dé seèn ké Asótà. Jomo sâ, à tueé bele ngòr Càn te loó hihiné, à né bò nùà Njàgà Bagaà se, à mé njéh tóg se yuo kela ké Sesaré.

9

Naàn mé Sól lé kweh seér naâ temé

1 Sâ Sól née dé seèn mé bò mbòn Fehtoò beèh bunó ndeé ye, à bó bunó lom né dé ciòò. À nde kwa *ngàŋ sèmè dé koò,

2 ye bú a: Nyàgà jègè há nyí mvù beè, te nyí nde mé njéh ké Damàs lè *gwà sóù, bó haá nyí lón, mɔ nyí kwa baá bòò mé né ceér Yeésò ké teèn bele, siíb mé vèh mene doón, te nyí sie nde giì mé bó ká Jerusalem ma.

3 Bó yeé jege haá baá bú, à foón gò Damàs ndo. À yeé baá kwarè loó, ñagá déi ba suagà ter, ka sie bú beè.

4 À jege die doó. À ngweé njií hueh déi né ngulí den, ye bú a: «Sól, Sól, wò mè ménâ bunó né mé ñgei wa?»

5 Sôl ye bú a: «Né wò neì wa, Nùà Dueè?» Hueh doô ye bú a: «Né mè Yeésò mé wò né bunó den sâ.

6 Mé njéh mene, kòmò wùò yeè ter, wò yila nde ké lo. Mò wò baá ké lo, njií mé wò nde né boó, bó nde né wò feh.»

7 Bòó mé lé naá gii jomo Sôl doón, njebá ndegé le gi, yogó bó dé tueé; bó né hueh ngweé, bó nuàr teèn néné ngwéh.

8 Jomo sâ Sôl komo wuo ter ndo. À yeé wa njolo, njolo njeré déi néné cú. Bó mé bú ké Damâs derré wa baá lòù.

9 À cugó soó cieé tagár. À yáb mé nòmò sònò yí ngwéh.

10 Sâ mbòn Yeésò cén déi né ké Damâs sâ teèn, yilí seèn lé naâ Ananiá. Fehtoò beèh lé naâ njolò seèn néné yuo kelá, ye bú a: «Ananiá!» À gwaán ye bú a: «Mè hèn no, Fehtoò mò.»

11 Fehtoò beèh ye bú a: «Wùò ter, ndé ké te ceér mé bó yilá né Ceér Dilí doô, wò nde ké gwò Júdas, wò bie nùà Tâse déi ké teèn, yilí seèn né Sôl. À né mè kènè sònò dua den.

12 Wò Ananiá naâ njolò seèn néné yuo kelá, wò naâ bú be felè baá, te à nene cu njolo.»

13 À yeé tueé gi aá Ananiá ménâ, Ananiá ye bú a: «Fehtoò mò, bò nuàr kókoò mbaá ye mè a, nùà sâ né lom nùà veèn. Njií mé à né yeé bò nuàr yeé ké Jerusalem boó, mè ngweé gi aá kèn.

14 À ká lo hèn nde kuú né felè bòó mé né wò dua, ye te nyí kagá njií bó ké Jerusalem. Bò ngàn sèmè dé kokoò jege haá gi aá bú terreb ké jomo kèn.»

15 Fehtoò beèh ye Ananiá a: «Nde yeé ndeè! Mè bú balé weh né kóó, kènê à baá seér nùà seè mò, à nde né mé yilí mò lò nuàr doón tueé ndeé, à tueé bilí mé bò mgbè boòn mene. À nde né bò *Iserála bò ngòr mò se ndo.

16 Mè bú feh nde né mé feh mò ye bú a, gèr né teèn, à nde né gèr mé yilí mò fí néné ma.»

17 Yeé baá ménâ, Ananiá foón gò ndo. À wa ké gwò, à ba Sôl be felè, ye bú a: «Sôl nuàr mò, Yeésò Fehtoò beèh mé lé naâ ké ceér dueè yoòr yeé ngá yuo kelá, tema

njií né mè kóó, te wò nene cu njolo, wò kwa Cúcuí Ngá ndo.»

18 Ananiá yeé tueé som aá mân, bò njeré déi kebá yuo bele Sôl njolò faá werré mân, dielé nde doó, à nene cu njolo, à komo wuo ter. Bó nde kou bú nòmò Càn.

19 À yieé cu yáb, à kwa cu terreb faá bèh jomò no.

Njàgà ngòr Càn ké Damâs

Sôl bó bò mbòn dé ké Damâs sâ cer weh cegé ngób.

20 À nar yila lom aá ngòr Càn te *gwà sòu tueé beleè, ye bò nuàr a, Njunà Càn né Yeésò ma.

21 Bò nuàr yeé ngweé cu aá sònò seèn ménâ, geí seér bó lòù; bó ye: «Ngweéh hèn né nuaá mé lé bunó lom beéh bò nuàr Yeésò ké Jerusalem dé kùm doô wa? Ngweéh à hèn nde kuú naâ ye te nyí sie njií cu bó ké toò bò ngàn sèmè dé kokoò wa?»

22 Mé njéh mene, Sôl ngòr Càn tueé seér cu mé terreb, à né lom bò *Júf dé ké Damâs sâ tueé, ye bó a, *Nùà Còñ né Yeésò ma. Bó bèh tueé kwa cú ndo.

23 Cèr de ngwéh, bò *Júf nyogó sòn, ye bó nde né Sôl wulá som.

24 Nyogó sòn sâ nde ngulí kwa Sôl. Bó kwaá tena bele nuàr ké tütúlù bògò loó doón, bó né bú teèn cíbí mé suútenè mene moóm den, te bó wula bú wulá.

25 Bò mbòn Sôl yeé nene aá ménâ, bó nde cíbitenè, bó jogó yilí bú te sogó, bó segé som keéh te kùm bògò, bó kwaá njií bú ké doó, à yuo.

Njàgà ngòr Càn ké Jerusalem

26 Sôl cu cu ké Jerusalem. À wa ké teèn, ye te bó bò mbòn déi den bilí. Bó yeé nene njií bú, veéh sie yogó bó mé bú. Sâ bó née kó nyégé ngwéh ye Sôl baá mbòn Yeésò.

27 Bàrnàbâs yeé nene aá ménâ, à weh njií bú ké toò bò mbòn tebê, à nde se ngá nyegé bó naàn mé Sôl lé naâ Fehtoò beèh ké ceér dueè néné, à se bó njií mé Fehtoò beèh lé naâ bú tueé ndo. À tueé cu bó gèh dé mé Sôl lé naâ ngòr Càn mé yilí Yeésò ké Damâs se, ye bó a, à lé vèh ná ngwèh ma.

28 Doó sâ Sôl yila nde lètenè bò mbòn doó ndo, à né ndeé, à né cuú, à né ngòr Càn lètenè loó Jerusalem mé yilí Yeésò se bele, à njeba lom teèn tég.

29 Bò *Jûf mé né ju Greèk ngweé, à né mé bó tueé njií, bó bó né saán kuú. Yeé baá ménâ, bó nyogo cu sòn, te bó wula bú wulâ.

30 Bò Yeésò bò yeé ngweé aá ménâ, bó weh njií bú ké Sesarê, à nde cu Târse.

31 Jomo sâ, bò Yeésò bò lè tàbè Judê mé Galilé bô *Samarí doón ngweé fu ndo, bó né mé terreb Cúcuí Nágâ yaám ndeé den, bó né taré ndeé, bó né Fehtoò beèh teèn mé temé cén dula.

Njàgà Enê

32 Piêr lé naâ lò beè yon sie, à lé naâ ké Lídà yoòr bò Yeésò bò dé ké doó sâ ndeé,

33 à nde kwa nùà gule-kuú déi ké teèn, yilí seèn né Enê, baá nyètà téndelé à né lè ndagâ cer den.

34 Piêr ye bú a: «Enê, Yeésò *Kristò né wò taré som! Wùò ter, nyégé ndagá yeé nyegè.» Enê komo wuo ter ndo.

35 Bò Lídà bò mé bò nùàr ké te bela Sàrôn doón yeé ñene aá ménâ, bó kweéh seér gi temé, bó bele ceér Fehtoò beèh.

Njàgà Dòrékà

36 Sâ mbòn dé vèh déi lé naâ ké Jopê teèn, yilí seèn lé naâ Tàbità. Yilí sâ lè ju Greèk né Dòrékà. Sâ tueé né ye: mbélêm. Cu doón à lé naá beéh bò saám bò njolo yoòr ke njií, à né bó gam.

37 Cu sâ Dòrékà nde die beén teèn, à kuú. Bó ye kou som aá bú, bó jògo njií komó seèn lè gwà dé ké teèr, bó yilí njií ké mí.

38 Sâ bò mbòn dé ké Jopê lé ngweé naâ ye Piêr né ké Lídà, kwarè Jopê doó sâ. Yeé baá ménâ, bó tema njií nùà fà ké yoòr seèn, ye bú a: Kúkùr yeé, jògò ndé béh kán ye, gò ká gò ma.

39 Piêr komo wuo ter ndo, bó bó foón gò.

Bó yeé wa baá, bó weh njií bú ké mí, lè gwà dé ké teèr sâ. Bò ma kú mé lé naâ teèn kem nde gi ké yoòr seèn, bó né yueé, bó né bú bò cògò hihiné feh keéh bele, bó

ye bú a: «Hên Dòrékà lé saà naâ koó, sâ à née mé njolo ye.»

40 Piêr som keéh gi nùàr cie, à cemmé nde doó, à dua Càn. Jomo sâ, à bele seér, à ke njií komó, à ye: «Tàbità, wùò ter!» À wa njolo ndo, à ñene Piêr, à komo den ter.

41 Piêr sie gam bú be, à komo njeba cu ter. Piêr yilá njií bò mbòn mé bò ma kú doó, à haá njií cu bó nùàr boòn, sâ à taré yuo aá.

42 Ngóg sâ ngulí yon Jopê doón. Bò nùàr ngún yeé ngweé aá ménâ, bó kwaá njií ye temé boòn yoòr Fehtoò beèh.

43 Piêr cer yilí ké Jopê sâ kóbeè; lé naâ ké lo Simôn nùà sá-paàr.

10

Piêr bô Kòrnê

1 Nuaré déi lé naâ ké Sesarê teèn, yilí seèn né Kòrnê, à lé naâ kwaá-taáb te bòn taáb bò Rôm bò mé bó yilá yeé bòn Itali doó.

2 À né yeé Càn dula; mé mbàgà seèn mene, bó né bú cu doón dua; à né bò saám bò lètenè bò *Jûf kókoó mbaá gam ndo.

3 Cieé déi lou yeé geér aá, mé lòn tagár, kulu bú faá vuú no; à ñene cili Càn déi yila kweéh ká gwò seèn, ye bú a: «Kòrnê!»

4 À ke njií bú mé veéh mene, ye bú a: «Né naàn wa, Nùà dueè?» Cili Càn ye bú a: «Càn ngweé aá duaà yeé kèn, à ñene baá gam mé wò gam yeé bò saám bò kèn ndo. Lan à munó baá wò.

5 Témá njí nùàr kènê ké Jopê yoòr nuaré déi, yilí seèn né Simôn, yilí seèn déi né cu Piêr, te bó yilá ndeé mé bú.

6 À cer né ké gwò nuaré déi, yilí seèn né Simôn ndo; né nùà mé sa yeé par. Gwà seèn né ké sòn nòmò koò mân.»

7 Cili Càn yeé tueé gi aá bú ménâ, à yuo ndo.

Jomo sâ Kòrnê yilá njií bò seé bò seèn déi fà, mé sóji seèn déi; sóji sâ né taré nùà dùlà-Càn ndo.

8 À se gi bó njií mé kelà naâ doón, à tema njií baá-re bó ké Jopê.

⁹ Cieé ñaga, bó né ka ndeé. Bó yeé nde aá Jopê waá, lou dilí. Sâ Piêr la ñaá baá ké ter felè gwà bèh Càṅ duaà.

¹⁰ Cùè baá lom bú sie ndo. Bó yeé baá yáb neé, kulu bú faá vuú no.

¹¹ À ñene njií vulú gulu logó baá, tàmbàṅ njeré déi faá cògò no yuo kelà ké teèn, bó sie né bèh nèà te gou te gou; né ka felè seèn segé suagâ, waá, bó kwaá njií doó.

¹² Lè teèn lé naâ bò nyam mé bò sàb, bó bò non feh hihiné.

¹³ Hueh déi deèn ye bú a: «Wùò ter Piêr, wúlá yíé bò njií sâ wulà.»

¹⁴ Piêr berón ye bú a: «Hòs Nùà Dueè! Mè gèh dé sâ yíé bèh, né yilísé, mè nde né mbaá fulá.»

¹⁵ Hueh doó tueé ferré cu, ye bú a: «Té njií mé Càṅ ye né ñagásé jinè, té túé ye nyí nde né mé njéh fulá.»

¹⁶ Yeé wa baá mbei tagár, cògò hèllè ñaá yuo cu ké te vulúu.

¹⁷ Piêr yila baá-re kwòm vuú sâ munô.

Cu mé à né ménâ munó den, sâ bò tebé bò Kòrnê bie ñene baá gwà Simôn kèn ndo, bó né ké tütúlù njebá den.

¹⁸ Bó né yilá bieé den ye: «Simôn cer yeé hèn wa? Yilí seèn déi né cu Piêr.»

¹⁹ Sâ Piêr née ka dé seèn kwòm vuú hèllè munó den ye. Cúcuí Ñagâ tueé njií bú ndo, ye bú a: «Ŋgwé, bò nuaré déi tagár né wò hèn fón den.

²⁰ Wùò ter, súagá ké doó, bí bó nde, té njeré déi mùnò, mè tema njií naâ bó mân koó.»

²¹ Piêr wuo ter ndo, à suaga nde ké yoòr boòn, ye bú a: «Nuaá mé bí fón den né sâ né mè. Bí ndeè bèh kei wa?»

²² Bó ye bú a: «Kòrnê kwaá-taâb temâ naâ béh koó. Né nùà dilí, à né yeé Càṅ dula. Bò *Jûf doón né gi bú keí. Cìli Càṅ déi lé naâ bú feh, ye bú a: Ndê, yilá nji wò ké lo seèn, te à ṅgweé njií mé wò nde né bú tueé ma.»

²³ Bó yeé tueé gi aá ménâ, Piêr weh yí njií bó gwò, à feh bó bèh cèrrè. Cieé yeé ñaga baá, bó bò Piêr yuo bele ceér. Bò Yeésò bò déi lètenè bò Jopê bò njií lo bó ndo.

²⁴ Cieé ñaga cu bó wa Sesarê, sâ Kòrnê né bó kela. Bó bò nùàr seèn, mé bò mbei seèn mé à yilá njií belé naâ doón, né koó.

²⁵ Te Piêr yeé nde aá lo Kòrnê yilá ndeé mân, Kòrnê ndeè ka gule seèn cemmé ndeé ndo.

²⁶ Piêr yeé ñene aá ménâ, à sie som bú ter, ye bú a: «Wùò ter, mè né ka nùàr faá wò no.»

²⁷ Bó bú yila bieê. Jomo sâ bó yila nde gwò ndo. Sâ bò nùàr ṅgún né gwò bilí den.

²⁸ Piêr ye bó a: «Bí né gi mé feh bì koó ye, né jolo, nùà Jûf bó bò kìn bècénè dèn bilí bèh. Béh gwò bò kìn yilá bèh ndo. Dé mò, cieé fà hèn Càṅ mè feh seér naâ koó, ye mè a: té nuaré déi kurú yilá.

²⁹ Bí yeé tema njií, ye mè a, ndê, mè tán só cú dé cí. Á, bí mè yilá naâ mé ṅgei wa?»

³⁰ Kòrnê ye bú a: «Lé naá kaà faá cu kènê no, lan baá cieé nèà, mè lé naâ Càṅ ká gwò mò dua den, sâ baá lou lòn tagár. Mè yeé ke, nuaré déi baá toò mò njebá den. À né mé cògò wulésé mân yoòr.

³¹ Ye mè a: Kòrnê, Càṅ ṅgweé aá duaá yeé kèn, à ñene aá gàm mé wò gam yeé bò saám bò ndo. Lan à munó baá wò.

³² Kènê témâ nji nùàr ké Jopê yoòr Simôn, yilí seèn déi né cu Piêr, te bó yilá njií bú ká yoòr yeé. À cer né ké gwò nuaré déi, yilí seèn né cu Simôn ndo. Né nùà mé sa yeé par; gwà seèn né ké sòn nòmò koò mân.

³³ Mè yeé ṅgweé aá ménâ, mè tema njií baá-re, ye bó ndé yilá wèh wò ma. Wò waà baá ndo, wò boó huóm aá dé gècèn. Kènê béh doón, béh baá gi ká toò Càṅ, te béh ṅgweé njií mé à nde né béh sònò yeé tueé keéh.»

Njií mé Piêr lé tueé naâ ké lo Kòrnê

³⁴ Kòrnê yeé tueé gi aá mân, Piêr deèn ye bú a: «Kènê mè ko baá ye né gècèn, Càṅ nùàr lòu gèi bèh.

³⁵ Sâ tueé né ye, nùà gècèn mé né Càṅ dula, né mene lè lò dé heè doón, né gi beè Càṅ dilí huóm.

³⁶ Tebé mé Càṅ lé tema njií naâ mé bò huaán *Iserála, bí né gi koó. Né Njàgà

Bagaà, né béh òlê beè Yeésò *Kristò haá keéh. Nùà Dueè felè njèh òóŋ né lom bú.

³⁷ «Njií mé lé bɔ́o gi naâ lè tàbè Judé òóŋ bí né gi kɔ́o, lé òóóó naâ ké Galilè, sâ Jân tueé gi aá bò nùà ngòr Càn kèn, à bó nòmò Càn kou gi aá ndò.

³⁸ Gèh dé mé Càn lé fam njií naâ Cúcuí Nágâ felè Yeésò Nùà Najarèt, bí kɔ́o gi aá kèn. Yeésò lé naâ lò òóŋ beè yɔŋ sie, à né bagaà bɔ́o bele. Bòó mé lé baá gi ka *Sátàn òóŋ, à né bó taré som bele. Càn lé naâ mé bú, à lé naâ bú terreba haá, bí né gi ménâ kɔ́o.

³⁹ «Mè tueé bí, béh né sòn seèn; njií mé à lé bɔ́o naâ ké Jerusalem mé lè tàbè bò Jûf mene òóŋ, béh lé naá gi mé njolo ñené. Bó lé naâ bú te tou fagá wulá.

⁴⁰ Càn mé ngeér sam. Yeé baá cieé tagár, à komo som cuù bú lè cio, à ñené som keéh bú toò bò nùà.

⁴¹ Dèn cú toò nùà òóŋ ndò, à bú ñené som keéh lom aá toò beèh. Lòu sam, à lé naá gi béh balé kwaá, ye béh né bò sòn nyí. Béh bó yieé bilí cu, béh ñueé cu bècèné faá bèh jomò nɔ.

⁴² «À béh hèn temà naâ kɔ́o, ye béh ndé ngòr nyí bèh òóŋ tueé, béh té cam, béh júéé bò nùà a: Càn sie kwaá baá nyí nùà téná-juù felè bò làn bò mé bò komó mene ma.

⁴³ Bò *sòn-Càn bò òóŋ lé naá gi felè seèn ménâ tueé ndò, ye nuaá mé né temé cén mé bú kwaá njií òóŋ, Càn nde né nùà sâ veèn yoòr mé yilí seèn kulú som ma.»

Cúcuí Nágâ yoòr bòó mé Jûf sam

⁴⁴ Pièr yeé baá sònò ménâ tueé, bòó mé né ngòr seèn ngweé òóŋ, Cúcuí Nágâ ka suagà felè bòòn.

⁴⁵ Sâ bò Yeésò bò mé njií lòò naâ Pièr né bò Jûf, bó né gi doó. Bó yeé ñene bòó mé Jûf sam kwa gi aá Cúcuí Nágâ ndò, gei yogó bó dé tueé.

⁴⁶ Lòu sam, Càn lé naâ bòó mé Jûf sam doò leba bele seér. Bò Jûf yeé ngweé, bó baá ju hihiné tueé, bó né terreba Càn mé njèh seèn. Pièr yeé ñene aá ménâ, à ye bó a:

⁴⁷ «Kènê bò nùà hèn Cúcuí Nágâ faá béh nɔ kwa gi aá kèn. Neì bó nòmò Càn kou yilí né kɔ́o wa?»

⁴⁸ Jomo sâ ye, bó ndé kòu bó mé yilí Yeésò *Kristò kou. Yeé gi aá, bó ye Pièr a, sâ kɔ́o bó bó cer weh teèn ndò.

11

Pièr ké toò bò Yeésò bò ké Jerusalem

¹ Bò mbòn tebê mé bò Yeésò bò déi ké Judé ngweé njií ndò, ye bòó mé *Jûf sam baá ngòr Càn gwaán.

² Pièr yeé cu cuù aá ké Jerusalem, bò Yeésò bò nde bú. Bò sâ bò lé naâ bò Jûf.

³ Bó ye bú a: «Lé seèn bɔ́o naâ naàn mé wò nde ké lètenè bò kurû, bí bó yieé bilí wa!»

⁴ Pièr se bele bó kwòm ndò, ye bó a:

⁵ «Sâ mè né ké Jopê Càn dua den, kulu mè faá vuú nɔ, mè ñene tàmàn njeré déi faá cògò nɔ, baá ter segé suagâ, bó sie né bèh nèa te gou te gou. Yeé waà, njebá le.

⁶ Mè ke nyegé yí lè, né bò nyam feh hihiné, mé bò sàb bó bò non.

⁷ Hueh déi né tueé ye mè a: Wùò ter Pièr, wulá yieé bó wulá ma.

⁸ Mè ye bú a: Sam, Nùà Dueè! Mè gèh dé sâ yieé bèh, né yilíse, mè nde né mé njèh fulá.

⁹ Hueh doò tueé cu ké te vulúu, ye mè a: Té njií mé Càn ye né ñagásé jìnè; té túé ye nyí nde né mé njèh fulá.

¹⁰ Yeé waà baá mbei tagár, cògò hèllè ñaá yuo cu ké te vulúu.

¹¹ «Sâ nùà tagár la baá mè tütúlù gwà njebá den ndò, bó yuoó naâ ké Sesaré, bó tema njií naâ bó yoòr mò, bó ndeè mè yilá weh.

¹² Cúcuí Nágâ tueé naâ kɔ́o, ye mè a: Béh bó ndé beèh ndeè, té njeré déi mùnò ma. Bò Yeésò bò ténjén hèn njií lo mè ndò. Béh bó wa ké teèn, béh yila nde gi gwò Kòrnê ndò.

¹³ À se bele béh dé mé cìlì Càn lé naâ bú gwò yilá kwa, ye bú a: Témá ní nùà ké Jopê yoòr Simôn, yilí seèn déi né cu Pièr, te bó yilá njií bú ká yoòr yeè.

14 À tueé nde né wò ngòr mé nde né wò yili som, te yili som mé mbàgà yeé mene dɔ́ɔ́n ma.

15 «Mè yeé ngweé aá sònò Kòrnê ménâ, mè yila ngòr Càn tueê ndo. Tètèi sam Cúcuí Njagâ ka suagà felè bòn, faá lé ka suagà naâ felè beèh ké bèh duóm no.

16 Mè munó ko cu baá-re dé mé Fehtoò beèh lé ye: Jân lé bò nùàr kou kwaá naâ mé nòmò; dé biì, bó bí kou seér nde né mé Cúcuí Njagâ.»

17 Piêr den cuù, ye bó a: «Mè yeé ñene Càn bó Cúcuí seèn haá né mé temé yoòr Yeésò *Kristò Fehtoò beèh kwaá njií faá à lé naâ béh haá no, sâ mè né neì, mé nde né sòn Càn ngeén wa?»

18 Bó yeé ngweé aá mân, temé bòn die lè ndo, bó yila Càn seèn, ye: «Càn haá taré baá bò mé Jûf sam terreb ndo, te bó kweéh seér temé, bó kwa yòn tètàgà.»

Bò Yeésò bò ké Antiôs

19 Bùnò mé lé yuoó naâ lè cu mé bó lé wulà naâ Etiên teèn hèllè lé naâ bò Yeésò bò bɔ́ɔ́ ñellé som. Bò déi dula nde Fenisí, bò déi nde Sîpre, bò déi nde ké Antiôs. Bó ngòr Càn tueé njií lom aá mé bò Jûf.

20 Lè cu sâ ndo, bò mbòn dé Sîpre mé bò dé Sirèn nde ké Antiôs, bó né mé bò Greék tueé njií ndo, bó né bó Njagâ Bagaà felè Yeésò Fehtoò beèh tueé.

21 Càn lé naâ be teèn mé terreb mene kwaá njií, nùàr ngún kweéh seér gi, bó kwaá njií temé yoòr Fehtoò beèh.

22 Bò Yeésò bò ké Jerusalem yeé ngweé aá ménâ, bó tema njií Bàrnàbâs ké Antiôs ndo.

23 À wa ké teèn, à ñene gèh dé mé Càn né bò Yeésò bò kulú, temé samé lom bú lè dé gècèn, à toó nyegé cu bó, ye bó a: «Bí dèn lòm beè Fehtoò beèh nɔ́ɔ́n, bí dèn taré téj.»

24 Sâ Bàrnàbâs toò naá gi nùà húóm-temé ndo, temé seèn dɔ́ɔ́n né gi yoòr Yeésò, Cúcuí Njagâ né bú yoòr ngulí faá cí no. À né ngòr Càn se. Yeé baá ménâ, nùàr ngún sagá yila cu lè mɔ́gò bò Yeésò bò.

25 Jomo sâ Bàrnàbâs nde ké Târse, à nde Sól fɔ́ɔ́n.

26 À yeé ñene aá bú, à weh njií bú ké Antiôs. Bó bú fà dɔ́ɔ́n cer ké teèn gùm nyemà. Bó né seé te mbàgà Càn bɔ́ɔ́, bó né bò nùàr ngún ñèh feh bele. Bò nùàr lé bò mbòn Yeésò «bò *Kristò bò» yilá logó naâ ké Antiôs sâ.

27 Cu sâ bò *sòn-Càn bò déi lé naâ ké Jerusalem yuo, bó nde ké Antiôs.

28 Yilí cén déi lètenè bòn lé naâ Àgàbùs. Cúcuí Njagâ kema bú, à wuo ter, ye bò nùàr a: «Cùè nde né wón dɔ́ɔ́n die ma.» Cùè sâ lé naâ môn die ndo. Lé naâ te nàm mgbè Klòdè.

29 Àgàbùs yeé tueé aá ménâ, bò mbòn bilí sòn lètenè bòn, ye njií mé nùà kàn né beè kwa keéh dɔ́ɔ́n, bú a, há njií, te bó gam njií bò Yeésò bò dé ké Judê mé ñèh ma.

30 Bó lé naá gi ménâ bɔ́ɔ́ ndo, bó tema keéh baá-re beè Bàrnàbâs bò Sól, bó nde bò kokoò bò te mbàgà Càn ké Judê haá njií.

12

Jâk bò Piêr baá lè gèr-e

1 Lè cu sâ, mgbè *Heròde yuo die bò Yeésò bò déi yoòr mé bòn.

2 À wula som Jâk bei Jân mé bò.

3 À yeé ke, né bò Jûf yoòr huóm ménâ, à sie cu Piêr. Lé naâ lè cu *Páskà mé bó yieé yeé breéd, bó kulu teèn kwá ngwéh.

4 Heròde yeé sie aá bú ménâ, à yíi bú lè gwà cibì, à weh kan kwaá bú sóji bòn nèa kwarè; bòn cén sóji né teèn nèa. Bó né bú mɔ́óm; ye mɔ́ Páskà kela baá, te nyí weh njií ye bú ké toò bò nùàr.

5 Cu mé Piêr lé naâ ké gwà cibì sâ, bò Yeésò bò lé Càn dua loóm naâ mé terreb mene.

6-7 Cieé mé Heròde njií nde aá bú ké toò bò nùàr yeé baá faá kwéh no, cibíteèn sâ, cili Fehtoò beèh kar waá ké mí yoòr seèn, ñagá sie gwà beè. Sâ Piêr baá lóm, à né lètenè bò sóji fà cer den. Bó kaga né bú be lòu. Sâ bò mé móm yeé gwà cibì né gi tütúlù ndo.

Cìli Càn doo yeé waà baá, à kema Piêr kwar, à nyimé som bú, ye bú a: «Wùò ter kwar.» Lòñ tené yuo bú be ndo.

⁸ Ye Piêr a: «Cóló nji kándá yeè teneè, yí nji débágá gulè.» Piêr boó ménâ. Ye Piêr a: «Sù cògò dùlù yeè, béh nde, bèlè mè.»

⁹ Piêr ndañ bele bú, à kó ngwéh ye né dé gècèn, ye merré déi vuú kulu né nyí kóó.

¹⁰ Bó kela keéh kòn fà, mé bò sóji né gi tütúlù, bó wa lè hin déi, à sòn keéh njií né ké lo, né hin lòñ. Dé sâ komo weh ké toò boòn mé be seèn mbaá, bó yuo kela nde yí ceér dueè. Cìli Càn kwaá lo bú ndo.

¹¹ Njolo yeé ñagá baá bú, à ye: «Kènè mè ñene ko baá ye né bòn, Fehtoò beèh naâ cìli seèn ká yoòr mò temá njií, à bú tema njií naâ, te à ndeè mè beè *Herôde se som, te bò Jûf kwè* mò sén kwà cú.»

¹² À yeé ngweé nyegé aá ménâ, à nde ké gwò Marí meì Jân. Jân sâ, yilí seèn déi né cu Mârk. Sâ, bò nuàr né ké teèn ngún bilí den, bó né Càn dua.

¹³ Piêr waà, à go hin ndo. Nuà seé dé vèh déi né teèn, yilí seèn né Rôdè, à nde yí tütúlù gwà bèh hin guluù.

¹⁴ À yeé nde ngweé kèb cieè né hueh Piêr mân, vràb sela seér bú lòù, à lòò Piêr hin gulu keéh, à cu cu seér yí jomo bò nuàr gwà doón tueé wellê, ye bó a: «Piêr baá gè cie ma.»

¹⁵ Bó su bú sòn yoòr, bó ye bú a: «Wò né nuà kùlù wee!» À né teèn ngelá, ye bó a: «Né ka bú.» Bó den cuù, ye bú a: «Sâ né càn seèn.»

¹⁶ Cu sâ hin née ka goó den ye. Bó gulu hin ndo, bó ñene né ka Piêr bòn, geí laré bó gwà doón.

¹⁷ À me njií bó mé be, ye bó a, bí húné noón. À se bó gèh dé mé Fehtoò beèh la naâ bú lè gwà cibì som keéh. Jomo sâ, ye bó a, bó túé kèh Jâk mé bò déi ménâ ma. À yuo kela ndo, à nde ser toò.

¹⁸ Cieé yeé ñaga baá, bèmè tarê mân ko die lètenè bò sóji, bó munó kuú njií mé Piêr la naâ ñaá seér, bó kwà ngwéh.

¹⁹ *Herôde ye, bó fón bú foòn. Bó foón kuú mene, bó bú kwà ngwéh ndo. À ye, bó bié bò sóji cécéné cécéné ma. À bie le mé bó, ye wúlá bó wulà. Jomo sâ, à yuo ké Judé, à foón gò Sesarê ndo, à nde cer den ngogó ké sâ.

*Cio *Herôde*

²⁰ Herôde bar lom bò Tîr bò, mé bò Sídoñ bò dé nduàn. Yeé baá ménâ, bó kwaá sòn, bó nde sie gule nuaá mé ke yeé gwà cèrrè Herôde. Yilí nuà sâ né Blasta. Bó ye te bó bó nde ké yoòr Herôde, bó dua bú dolé lètenè boòn bóbo ma. Lòù sam, yáb boòn yuo yeé te tàbè seèn.

²¹ Cieé mé bó lé sie kwaá naâ sâ yeé waà baá, Herôde su cògò mgbè seèn, à ñaá den te kogo, à yila bó ndeè, à nde bó faá nuà koò nde yeé no.

²² Bó bom bú ye: «Dé hèn hueh nuàr sam cuú, né hueh Càn.»

²³ Tètèi sam, cìli Càn Dueè suagà ter, si bú ngwagán, sòn mé à la meé naâ Càn doò, à kuú ndo.

²⁴ Ngòr Càn dé seèn ko lom né bèh doón yaám ndeè.

²⁵ Bàrnàbâs bò Sôl yeé boó som aá seé boòn ké Jerusalem, bó foón gò, bó cu cu jomo, bó weh sie Jân mé bó yilá cu né Mârk beè.

13

Càn balé kwaá Bàrnàbâs bò Sôl hiín

¹ Bò *sòn-Càn bò mé bò fèh-ñèh bò lé naâ lè bòn bò Yeésò bò ké Antiôs teèn. Lé naâ bò Bàrnàbâs mé Simeón; bó bú yilá né Nuà Yilí. Lùsiús nuà Sirèn lé naâ teèn ndo, bò Manahên. Dé seèn, bò mgbè *Herôde lé kulà naâ bècénè. Sôl lé naâ teèn ndo.

² Cieé déi, bó yeé baá Càn dua, bó né yáb jolo, Cúcuí Ñagâ ye bó a: «Bí sòm kwá Bàrnàbâs bò Sôl hiín, mè né bó mé seé déi yilá.»

³ Bó yeé ngweé aá ménâ, bó jolo cu yáb, bó dua Càn, bó ba bó be felè, bó yi njií bó.

Bàrnàbâs bò Sôl ké Sîpre

⁴⁻⁵ Cúcuí Ñagâ yeé tema njií aá Bàrnàbâs bò Sôl ménâ, bó nde baá-re ké

* 12:11 12:11 Mo nuàr die, bó né lòù seèn seér, sâ né kwè.

Selusî. Bó weh sie Jáŋ-Mârk jomò, te à nde gam bó. Bó wa ké teèn, bó yila bàtô, bó nde lè tàbè Sîpre; tàbè sâ tena le né yí lètenè nòmò. Bó wa lè loó déi, yilí seèn né Sàlámínà, bó yila ngòr Càŋ te gwà sòu bò *Jûf seè.

⁶ Jomo sâ bó kela keéh loó sâ, bó yuo kela ké Pafôs. Bó wa teèn, bó kwa nùà táhunò déi, yilí seèn né Bar-Yeésò, né nùà Jûf, à né bò nùàr bele den, wa nyí né sòn-Càŋ.

⁷ Dene seèn lé naá loôm kwarè ngómna Serjiú Polûs. Ngómna sâ lé naâ mé feh teèn. À yeé ngweé aá njàgà Bàrnábâs bô Sôl, à yilá njií bó ká toò seèn bèh ngòr Càŋ ngweé ndo.

⁸ Nùà táhunò hèllè, yilí seèn lè ju loó boòn né Elímà, à yeé ñene aá ménâ, à furú kuú mé sà, à né kèkènè déi boó, te ngómna temé te ngòr Càŋe kwá ní cú.

⁹ Sâ Sôl mé yilí déi né cu Pôl, lé naâ mé terreb Cúcuí Nágá yoòr, à yila nùà doó njolò ke njegeè,

¹⁰ ye bú a: «Mè jue né wò ñuna *Sátàn, wò bò nùàr bele wula gi né koó, nùà bònò bò gècèn bò né wò, nùàr veèn. Wò nde né mé bò ñhèh Fehtoò beèh ménâ boó gobò ndeé den wa?

¹¹ Mè tueé wò, kènê Fehtoò beèh nde né wò lobo cugó som, wò njolo lòu ñéné ndé cú, ko ndeè baá cu déi.» Njolo Elímà nyimé yuo ndo. À duoôm lòu bobô, à né nùàr foón te derré bú be.

¹² Ngómna yeé ñene aá ménâ, à kwaá njií temé yoòr Fehtoò beèh. Lòu sam, njií mé bó la naá gií bú mé yilí Fehtoò beèh tueé doón naâ bú híim yogó.

Bò Pôl ké Antiôs lè tàbè Pisiđí

¹³ Pôl bó bò mbaábon yila cu bàtô, bó yuo Pafôs, bó nde ké Pêrgè te tàbè Pamfilí. Bó wa ké teèn, Jáŋ-Mârk si lo bó ké sâ, à cu cu dé seèn ké Jerusalem.

¹⁴ Bó yuo cu Pêrgè, bó nde Antiôs lè tàbè Pisiđí. Yeé baá mé *cieé sòu, bó yila nde ké gwà sòu, bó den nde doó doón.

¹⁵ Bò nùàr né mvù *sòu Músi jaŋé, bó né dé bò *sòn-Càŋ bò jaŋé. Bó yeé jaŋé weh aá, bò kokoò bò gwà sòu bie njií, ye bò Pôl a: «Beè bií ñhèh tueé né teèn wa, bí gam bò nùàr mé ñhèh teèn, te yo taré bó tarè.»

¹⁶ Pôl komo wuo ter ndo, à fo njií be ter, ye bó a: «Bí bò *Iserála bò, mé bò dùlà-Càŋ bò déi doón, bí ndògò tie.

¹⁷ Béh bò Iserála bò doón, Tele beèh Càŋ lé naâ bò jògò bò beèh balé som, à boó yam bó ké Ejiptò, sâ bó ké sâ né kìn. Nde nde, à som cu bó ké teèn mé be terrèb seèn.

¹⁸ Mé ñhèh mene, à nde yolo soó bó ké ya dueè nyemà yulà nèà.

¹⁹ «Jomo sâ à kum som ndugo téhbeh te tàbè Kanahân felè boòn, te bó cer keéh.

²⁰ Bò njií sâ doón lé naâ nyemà yuií nèà mé yulà tín boó, te jomo sâ à sie som ye bó bò téná-juù bò teèn. Bó boó nde den ka mé ñhèh ménâ, tóg nde yuo kela lè nàm Samuel sòn-Càŋ.

²¹ «Yeé wa baá te nàm Samuel, bó ye Càŋ a, há sér bó mgbè. Càŋ haá bó Sàwùlù ñuna Kís ndo; né bò gèh Benjamèn. Sàwùlù boó te kogo nyemà yulà nèà.

²² Càŋ yeé som si njií aá bú doó, à haá keéh cu kogo mé *Davíd. À tueé kwaá bò nùàr dene Davíd tieè ndo, ye bó a: Nyí ñene Davíd ñuna Jèsè né nyí yoòr yilá, à nde né sòn nyí ngweé ma.»

²³ Pôl den cuú, ye bó a: «Mè tueé bí, *ndüté ndütù Davíd déi né Yeésò. Càŋ lé naâ bú Nùàr dueè bò Iserála bò sie kwaá, te à yilí som bó. Né faá à lé naá gií bó tueé kwaá no.»

²⁴ Mé Yeésò ndeè waà, sâ Jáŋ baá bò huaán Iserála doón tueé ye bó a, kwéh sér temé kweèh, te bó weh nòmò Càŋ ma.

²⁵ Jáŋ yeé nde aá seé boó gií, à ye bò nùàr a: Bí ye nyí né neì wa? Nyí tueé bí, nyí nuaá mé bí né kela den doó sam. À dé seèn baá jomo nyí ndeè, à né nyí mé terreb yogó. Nyí wúlú ngwéh nuaá mé nde né bú débágá gulè som.»

26 Pôl yeé tueé som aá dé sâ, à den cuù ye bó a: «Bò nùàr mò, né mene bí bò ndùté ndùtù Abrahâm, né mene bí bò dùlà-Càᅇ bò déi, bó ᅇᅇòr hèn tema njií kuú né felè beèh ᅇᅇᅇ, te yili som béh.

27 Mé njéh mene, bò Jerusalem bò mé bò kokoò bò bᅇᅇn mene lé ndèᅇè Yeésò ᅇᅇᅇé kó ná ᅇᅇwèh. Mé *cieé sᅇᅇ dé kàn bó né mene felè seèn lè mvù bò sᅇᅇ-Càᅇ bò jané, ᅇᅇᅇ né gi beè bᅇᅇn ndúᅇ. Mé njéh mene, bó yeé sií njií aá bú ju yoᅇr, mboᅇn ye faá bò sᅇᅇ-Càᅇ bò lé naá gi tueé nᅇ.

28 Bó mene bú mé kwᅇm ciᅇᅇ yoᅇr ᅇᅇᅇᅇ ᅇᅇwèh, bó ye *Pilátò a, wúlá lᅇm bú wulá.

29 Bò njií mé ᅇᅇòr Càᅇ tueé gi né felè seèn yeé mboᅇn gi aá, bó mvualé som ye bú te tou fagâ, bó nde jᅇᅇᅇ furu som bú ndᅇ.

30 Càᅇ mé ᅇᅇᅇr sam, à yeé kuú aá, Càᅇ komᅇ som cu bú lè cio.

31 À bᅇᅇ cu ká lè wᅇᅇᅇ cieé kᅇbeè, à dé sâ ᅇᅇᅇᅇ yuo kela lom aá njolò bò mbᅇᅇ seèn. Bò sᅇᅇ seèn kènᅇ né bó. Bó bò sâ bò lé yuoᅇ naâ Galilᅇ kᅇᅇ, bó njií lo bú ké Jerusalem.

32 «Béh hèn nde kuú naâ bí Njàᅇà Bagaà sâ tueé ndᅇ. Béh tueé bí, ndéᅇ mé Càᅇ lé tueé loᅇ naâ mé bò jᅇᅇᅇ bò beèh ᅇᅇᅇ

33 kènᅇ mboᅇn aá ká lᅇtenᅇ beèh, béh bò ndùté ndùtù bᅇᅇn. Càᅇ lé naâ Yeésò te cio komᅇ som cu, faá bó lé nyagá kwaá naâ lè mvù bene *Davíd kᅇb fà nᅇ, ye: Wò né Huaán mò, lan mè baá Tele yeè.»

34 Pôl den cuù ye bó a: «Càᅇ lé ye, nyí nde né bú dé seèn te cio komᅇ som, te à dé seèn tàᅇᅇ ᅇá cú. À lé naá gi mᅇnâ tueé ye:

Njií mé nyí lé naá mé Davíd tueé kwaá, nyí nde né bí mé njéh kulú ᅇᅇᅇᅇ nyegé.

35 Davíd beré déi tueé cu né mᅇnâ ndᅇ, ye: Wò ndeè yeè gwàn ndé ᅇᅇwèh dé nùàr yeè fo le dòᅇ.

36 Á sâ, Davíd lé bᅇᅇ naá kaà te nàm dé seèn sá faá Càᅇ gwaán nᅇ ndᅇ. Mé njéh mene, à kuú, bó furu yií bú lè sà mé bó

lé furú naâ bò tele seèn léi jᅇᅇᅇ teèn, à ᅇᅇ dé seèn tàᅇᅇ.

37 Dé nuaá mé Càᅇ lé naâ lè cio komᅇ som, mᅇn sam, à lé dé seèn lòᅇ fᅇ ná ᅇᅇwèh.

38 «Sâ bò nùàr mò, bí kᅇᅇ ye, Càᅇ bí veèn yoᅇr kulu som lom nde né mé yili nùà bú sâ. Né Yeésò.

39 Bí kᅇ cú kᅇᅇ ye, bᅇᅇ mé né temé yoᅇr seèn kwaá njií ᅇᅇᅇᅇ yili yuo nde né mé bú, dèn ᅇᅇwèh mé *sᅇᅇ Músi. Lòᅇ sam, sᅇᅇ Músi dé seèn nùàr yili kᅇmò ndé ᅇᅇwèh.

40 Sâ bí bᅇᅇ feh bií. Mᅇ sam, njií mé bò sᅇᅇ-Càᅇ bò lé naâ toᅇ nyagá kwaá doᅇ nde né bí kwa; bó lé ye:

41 Mᅇnâ, bí kᅇ fàᅇ dèn mé njolo, bí bò sᅇᅇ-nùàr bò.

Bú a, hím lo bí lòᅇ, bí ᅇᅇᅇᅇ yᅇᅇ ᅇᅇᅇᅇ ndᅇ! Te cafanᅇ nyí Càᅇ bᅇᅇ mboᅇn seé nyí, seé mé bó sé tueé kuú mene bí, bí sé bií gwàn ná ᅇᅇwèh doᅇ.»

42 Pôl bᅇ Bàrnábâs tueé gi ndᅇ. Bó yeé baá cie yuo kelá, bò gwà-sᅇᅇ bò bᅇᅇ bó, ye bó a: «Bí cú cú mé sᅇᅇ dé toᅇ hèn, te bí tueé ferré cu béh.»

43 Jomo bilí sâ, bò *Júf mé bᅇᅇ mé ᅇᅇ né Júf lòᅇ kᅇkᅇᅇ mbaá bele gi Pôl bᅇ Bàrnábâs. Pôl bᅇ Bàrnábâs né bò nùàr tueé nyegé, te bó kuú nde den mé fᅇᅇᅇ beè Càᅇ tᅇtoᅇ.

44 Sᅇᅇ sâ yeé waà baá, nùàr loᅇ ᅇᅇᅇ kem waà ndᅇ, bó bilí ndeè ᅇᅇòr Càᅇ ᅇᅇweé.

45 Bò Júf yeé nde ᅇᅇᅇ njií cili nùàr mᅇnâ, sà ᅇᅇᅇ bó lè. Bó duᅇᅇᅇ bò ᅇᅇᅇ sᅇᅇᅇ Pôl tueé vurú beleè, bó né bú selé.

46 Pôl bᅇ Bàrnábâs né lom téᅇ te ᅇᅇòr Càᅇ ᅇᅇᅇ taré, bó ye bò Júf a: «Njua mé béh lé ᅇᅇòr Càᅇ duᅇᅇᅇ naâ ká lᅇtenᅇ bií, te bí ᅇᅇweé loᅇᅇ kᅇᅇ. Mᅇ bí né lòᅇ berᅇᅇ seér, ye bí yᅇᅇ tᅇtàᅇà beè Càᅇ gwàn ᅇᅇwèh, wa bí wúlú ᅇᅇwèh, sâ béh mé njéh nde ser nde aá yoᅇr bᅇᅇ mé Júf sam,

47 te den faá Nùà Dueè naá gi béh tueé nᅇ, à lé ye:

Nyí lé naâ wò toᅇ bᅇᅇ mé Júf sam sie kwaá, te wò den faá ᅇᅇᅇ nᅇ,

wò ñagá nde mé njéh bèh ðóŋ,
te bò nùàr wón ðóŋ yili yuo.»

⁴⁸ Bòó mé Jûf sam yeé nde ñgweé njií mân, bó samé ñellé doó ðóŋ, bó né ñgòr Fehtoò beèh seén. Bòó mé Càŋ lé naâ dé yòn tètàgà balé kwaá ðóŋ kwaá njií gi temé mé Yeésò.

⁴⁹ Ñgòr Càŋ né ka yaám ndeé. Nde nde, laré sie lò sâ beè ðóŋ.

⁵⁰ Bò Jûf yeé ñene aá ménâ, bó soób bò dùlà-Càŋ bò lètenè bò véh dé kokoô, mé bò njonjolo bò lo sâ, te bó bunó Pôl bò Bàrnàbâs. Bó kwogò som bó te tàbè sâ ndo.

⁵¹ Pôl bò Bàrnàbâs yeé baá mé gò, bó karé som fufú gulè, bó fulú njií bó yoòr, bó foon gò Ikoniûm.

⁵² Bò mbòn le ké Antiôs ndo. Sâ bó baá gi mé Cúcuí Ñagâ yoòr ñgulí den, temé lé naâ bó mé gècèn mene vógó.

14

Pôl bò Bàrnàbâs ké Ikoniûm

¹ Pôl bò Bàrnàbâs wa ké Ikoniûm, bó yila nde lè *gwà sòu bò Jûf, bó né bò nùàr ñgòr Càŋ tueé. Bò Jûf mé bòó mé Jûf sam kókoó mbaá kwaá njií gi temé yoòr Yeésò.

² Bò dúágá-tie bò lètenè bò Jûf yeé ñene aá ménâ, bó suí njií bòó mé Jûf sam yoòr Pôl bò Bàrnàbâs.

³ Yeé baá ménâ, Pôl bò Bàrnàbâs cer ñeí seér cu ké Ikoniûm lòu, bó né te ñgòr Fehtoò beèh tég ñjebá taré, ye bò nùàr a, Càŋ bò nùàr yili som yeé dé lòu. Fehtoò beèh lé naâ bó terreb haá, bó né bò fém mé ciè teèn bóó yíí, te bò nùàr ñene ko mé njéh ye né ñgòr gècèn.

⁴ Yeé baá ménâ, loó ker fà: bò déi bele bò Jûf, bò déi jomo bò mbòn tebê.

⁵ Jomo sâ, bò Jûf mé bòó mé Jûf sam bó bò mgbè bóòn ðóŋ kaga taáb, te bó nde Pôl bò Bàrnàbâs tóbé wulá.

⁶ Bó yeé ñgweé aá ménâ, bó dula leér nde ser te tàbè Likoní, lè loó Lîstrè mé Dèrbè. Bó né kè kèbè ndeé bele,

⁷ bó se Njàgà Bagaà teèn.

Pôl bò Bàrnàbâs ké Lîstrè

⁸ Ké Lîstrè sâ, nuaré déi lé naâ teèn, gule né kuú, à lé mé njéh yuoó naâ lè, à gò gò ñgúŋgwéh.

⁹ Nùà hèllè yeé ñene Pôl baá njéh tueé, à felá njií tie teèn. Pôl né ka bú njolò ke ñjege den, à ñene ko ye, nùà hèn né temé te ñgòr nyí kwaá njií te taré som bú.

¹⁰ À tueé njií mé bú ndo, ye bú a: «Kòmò wùò ter, ñjebá mé gule yeé!» Nùà hèllè lo wuo ter kwar, go keéh lom dé gòò.

¹¹ Te bò nùàr yeé nde ñene njií mé Pôl bóó naâ sâ, bó si gògò mé ju loó bóòn Likoní, bó ye: «Né bò càŋ ña né nùàr koó, bó suagà ká yoòr beèh.»

¹² Bó yilá kwaá bó yilí bò càŋ bóòn yoòr. Dé Bàrnàbâs, bó yilá bú *Jeûs; bó yilá Pôl *Hermès, ye nùà njéh tueé né bú.

¹³ Ngàn Jeûs lé naâ teèn ndo. À yeé ñene aá ménâ, à sie ndeé mé bò tela nàgà mé njéh yàgà yoòr, à waà mé njéh ké tütúlù bògò bân, ye te bó bò nùàr ñob haá Bàrnàbâs bò Pôl njéh *sèmè. Sâ mò Jeûs hèllè né ké jomo loó mân.

¹⁴ Bàrnàbâs bò Pôl yeé nde ñgweé njií mân, temé yulá bó mé njéh, bó sie ñaré bò cògò bóòn, bó ñar nde ké lètenè bò nùàr, bó né ké ter logó njií, ye bò nùàr a:

¹⁵ «Bí béh mân bóó né dé kei wa? Ñgweéh béh né gi bò nùàr faá bí no wa? Béh ndeé naâ bí Njàgà Bagaà tueé, ye bí kwéh sér temé, bí som be yoòr bò cècàn mân, bí dua seér Càŋ dueè. À dé seèn né làn, vulú bò tàbè lo sií naâ bú; nòmò mé bò njéh ðóŋ lo si gií naâ bú ndo.

¹⁶ Léi toò, à lé bò nùàr mé gèh hihiné kwaá loó naâ mé feh bóòn, gèh dé kàn né càŋ seèn dua.

¹⁷ Mé njéh mene, à né béh feh den, ye nyí né teèn: nyí béh bagaà bóó den né koó ma. À né bí nu yi keéh, yab né yaám, dé kàn mé cu seèn, dé kân mé cu seèn, yab né bí beè merré den, bí né mé vógó-temé mene samé, bí ménâ ñéné kó ñgwéh wa?»

¹⁸ Pôl né mene ménâ tueé, njií ye bò nùàr a, há lòm bó *sèmè haà. Pôl bò Bàrnàbâs nde bó lege yíín weéh baá lòu.

¹⁹ Jomo sâ, bò Jûf kem yuoó ké Antiôs mé Ikoniûm, bó waà doó sâ, bó tueé

seér manjo, bò nùàr gwaán seér cu ngòr boòn, bó tobé si Pól doó, bó tulu si njií bú ké jomo ban, ye merré déi kuú baá kèn.

²⁰ Bò Yeésò bò yuo bele jomo ndo. Bó yeé baá ké kwarè seèn kaán den, à komo wuo ter, à yila nde cu ké lètenè loó. Cieé njaga, bò Bàrnàbâs foon gò, bó nde ké Dérbè.

Baá dé jomo cuú

²¹ Pól bò Bàrnàbâs wa ké Dérbè, bó yila cu Njàgà Bagaà seè. Bò nùàr kókoó mbaá na gi bò mbòn ké doó sâ. Jomo sâ, bò Pól cu cu ké Lîstrè, bó cu cu ké Ikoniúm, mé Antiôs dé Pisidî,

²² bó né bò Yeésò bò yo boó taré, bó né bó toó nyegé, ye bó a: «Bí dèn lòm te ngòr Càŋe tég; gèr né teèn. Béh gèr njene nde né feh hihiné, te béh nde ye *Lò Càŋ yilá.»

²³ Bó wa mene te bòn bò Yeésò bò dé kàn, bó né bò nùàr teèn balé kwaá, te bó den bò kokoò bò; bó bó jolo weh yáb, bó né Càŋ felè boòn dua, te bó kwaá lo bó beè Càŋ. Bó ndèm kwaá lom mé bú.

²⁴ Bó lé naâ te loó hihiné te tàbè Pisidî kelá bele, bó yuo kela te tàbè Pamfilí. Bó yeé wa baá ké teèn,

²⁵ bó duóm cu ngòr Càŋ ké Pêrgè tueê. Jomo sâ, bó nde ké Atalí.

²⁶ Bó yila cu bàtò doó sâ, bó nde Antiôs. Sâ né bèh mé bò Yeésò bò lé naâ bó teèn nyeèn, bó kwaá lo bó beè Càŋ, Nùà húóm-temê, te bó nde bèh seé seèn mé né kènè mboón hèn.

²⁷ Bó yeé wa baá ké Antiôs, bó yilá bilí cu bò Yeésò bò, bó se bó njií mé Càŋ lé naâ beè boòn boó keéh doón, bó se bó gèh dé mé à lé naâ bòó mé Jûf sam ceér gulu keéh ndo, bó ye bó a, bòó mé Jûf sam lé naâ temé yoòr Yeésò kwaá njií ma.

²⁸ Bó bò Yeésò bò cer yií cu ké sâ kóbeè.

15

Mbàgà juú dé bò mbòn tebê ké Jerusalem

¹ Bò nuaré déi yuoó ké Judê, bó waá ké Antiôs, bó né bò Yeésò bò njèh feh, ye bó a: «Mo bí *ngór njób ngwéh, faá *sóú Músì tueé nê no, bí yili yuò ndé ngwéh.»

² Pól bò Bàrnàbâs yeé nde ngweé njií ménâ, bó bom bó, bó bó kwaá njií saán taré mân doó felè ngòr sâ.

Yeé baá ménâ, bò Yeésò bò kaga ndòn ye, Pól bò Bàrnàbâs mé bò mbeí déi nde né ké Jerusalem yoòr bò mbòn tebê mé bò kokoò bò njaa ndeé ma, te bó nde nyegé ju sâ.

³ Bó som njií bó ndo. Bó né te tàbè Fenisí mé *Samarí kelá, bó né bò nùàr saán go, ye bó a, bòó mé Jûf sam kènè baá ceér Càŋ bele ma. Bò Yeésò bò yeé ngweé aá ménâ, nore lom bó yoòr dé gècèn.

⁴ Bó wa Jerusalem. Bò mbòn tebê bó bò kokoò bó mé bò Yeésò bò doón vra weh bó ndo. Jomo sâ, bò Pól se bele bó bò njií mé Càŋ lé naâ mé bó boó keéh doón.

⁵ Bò Yeésò bò déi lètenè bò *Farisiên yeé ngweé aá ménâ, bó komo wuo seér cu ter, bó ye: Ndóg, bòó mé Jûf sam, ko bó njób bó ngór njòb, bó taga cu bó sóú Músì ndo.

⁶ Bò mbòn tebê mé bò kokoò bò bilí, te bó taán nyegé ngòr sâ.

⁷ Bó yeé baá saán taré, Piêr komo wuo ter, ye bó a: «Bò nùàr mò, bí né gi koo ye, Càŋ lé naâ mè ká lètenè bií balé som, baá dàb ndo. Sâ doón, à lé ye te mè nde bòó mé Jûf sam Njàgà Bagaà nyí se, te bó kwaá njií temé teèn.

⁸ Càŋ mé né temé nùàr doón njene laré lé béh Cúcuí Njàgà temá njií naâ koo, à lé bòó mé Jûf sam Cúcuí Njàgà cén sâ tema njií naâ koo ndo. Sâ ye nyí né bó gwaán faá nyí gwaán né béh no.

⁹ À gwèn lètenè beèh mé bó kwá nyi ngwéh. À bó temé boó njaga lom né mé temé yoòr seèn kwaá njií.

¹⁰ Mo né mân, bí né Càŋ teèn me ke, wanóŋ bí bò nùàr seèn seé felè mbiín kwaá né dé kei? Ngweéh né seé mé lé naâ bò tele beèh léi jògò yógó, lé naâ béh ménâ yógó ndo wa? Mo né mân, béh mé bò déi mbin haá seér né dé kei wa?

¹¹ Béh né gi koo ye, Yeésò Fehtoò beèh lé béh yili sóm naâ dé lòu. À bó yili som né kèi cén ménâ ndo.»

¹² Piêr tueé som. Sâ bò nùàr né lom noón huné den. Jomo sâ bó ngweé

Bàrnàbâs bô Pôl baá tueé ndo. Bó tueé bele bó bô fém bó bô ciè mé Càᅇ lé naâ beè bòn lètenè bòó mé Jûf sam bôó keéh.

¹³ Bàrnàbâs bô Pôl yeé tueé gi aá ménâ, Jâk komo wuo ter, ye bô nùàr a: «Bí ᅇgwé, bô nùàr mò.

¹⁴ Simôn hên debbé kuú né felè bòó mé Jûf sam, ye Càᅇ lé duóm naâ bó kwômé, ye te bó den bô nùàr nyî, sâ bòn beèh duóm née lòu ye.

¹⁵ Ngòr bô *sòn-Càᅇ bô die yila cu né ka teèn ménâ nág ndo, né lè mvù nyagá den ye:

¹⁶ Né mè Càᅇ Dueè. Gwà *Davíd mé lé naâ die,

mè nde cu né bú ter komo sie kwaá, mvùr seèn nde cu né yilá gií, mè bôó nyegé bú,

¹⁷ te bô ndùté ndùtù seèn ᅇene ménâ, bó fón ceér mò.

Bòó mé mè né lò nùàr doᅇ yilá, nde gi né ceér mò Càᅇ Dueè fón ndo.

¹⁸ Né Càᅇ Dueè mân tueé né kóó, à lé naá gií bô nùàr tueé, baá dàb ndo.»

¹⁹ Jâk den cuè ye bó a: «Mò né beè mò, béh té bôó mé Jûf sam mbaá kì cú, bó kweéh seér gi aá temé kèn.

²⁰ Béh bó nyàgà tágá ní lòm bô njèh dé cècàᅇ, bó té yàgà yòn ndo, núógó nyaàm mé bó naâ lòu nei wulá, bó té yíé. Né mene húóm dé heè, bó té sònò nágá ní.

²¹ Lòu sam, dàb baá teèn mé bó né bô sóú dé jomò lè *gwà sóú dé kàn feh sóó, bó né lè gwà sóú dé kàn mé *cieé sóú doᅇ jaᅇ ndo.»

Mvù mé bó tema njí né yoòr bô Yeésò bô mé Jûf sam

²² Yeé gi aá, bô mbòn tebê bó bô kokoò bô mé bô Yeésò bô doᅇ kaga ndòn, ye bó nde né bô nuaré déi lètenè bòn sòm, bó kwaá bó jomo Pôl bô Bàrnàbâs, bó tema njí bó ké Antiòs ma. Bó balé weh baá-re Jûde, yilí seèn déi né cu Barsabâs, bó balé weh Silâs ndo. Bó fà doᅇ né gi bô njonjolo bô lètenè bô mbeí.

²³ Bó nyagá haá bó mvù beè, bó ye:

«Bò mbeí beèh, béh bô mbòn tebê mé bô kokoò bô mé bô mbeí bì doᅇ né bí bôó mé Jûf sam bieé. Bí né mene ké Antiòs, né mene ké Sirî, né mene ké Silisî doᅇ, béh né bí bieé.

²⁴ «Béh lé naâ ᅇgweé ye, bô nuaré déi lé naâ kàn yuo, bó nde bí feh ter ᅇellé kwaá sé wa? Bí té múnò ye béh lé temà naâ bó kóó.

²⁵ Béh né seér ká lètenè beèh bilí taᅇ nyegé, te béh balé tema njí bí bô nuaré déi teèn, te bó njí lo bô mbeí beèh Bàrnàbâs bô Pôl.

²⁶ Béh tueé bí, Bàrnàbâs bô Pôl lé naâ cio lè seé Yeésò *Kristò líim.

²⁷ Béh bô tebé bô sâ balé sòm né Jûde bô Silâs. Mvù mé béh nyagá né hên, bó nde né mé sòn bòn tueé ndo.

²⁸ Béh bô Cúcuí ᅇagá naâ ndòn kaga, ye bó té bí seé déi felè mbaá mbín kwá, béh tágá lòm bí bôó mé né teèn yilá hên:

²⁹ Bí té *sèmè dé cècàᅇ yíé, bí té húóm sònò nágá kéh, núógó nyaàm mé bó naâ lòu nei wulá, bí té yíé, bí té yàgà yòn ndo. Mò bí né bô njèh hên jolo, bí nde né bagasé den. Sâ bí dèn bá-re.»

³⁰ Bó yeé nyagá sòm aá, bô tebé bô fón gò Antiòs ndo. Bó wa ké teèn, bó yilá bilí bô Yeésò bô doᅇ, bó haá bó mvù hèllé,

³¹ bó jaᅇ baá-re toò bô nùàr. Bô nùàr yeé ᅇgweé aá, temé vógó bó lè, yo taré cu bó ndo.

³² Sâ Jûde bô Silâs fà doᅇ toò naá gií bô *sòn-Càᅇ bô. Bó yila cu teèn tètè tueé den, bó né bô nùàr toó nyegé, bó né bó yo bô taré.

³³ Bó bó cer weh ké doó sâ teèn. Jomo sâ bó bô nùàr bie gò, bó yuo, te bó cu cu ké yoòr bôó mé lé temà naâ bô. [

³⁴ Te Silâs nde ye tueé, ye nyí nde né ké sâ den le.]

³⁵ Sâ Pôl bô Bàrnàbâs né yeé ké Antiòs sâ ndo, bó bô mbeí déi kókoó mbaá né bô nùàr ᅇgòr Fehtoò beèh feh, bó né bó se.

Kèrrè lètenè Pôl bô Bàrnàbâs

³⁶ Nde nde, Pôl ye Bàrnàbâs a: «Ndê, béh nde bô Yeésò bô yon ke, kò ᅇgweéh bèh mé béh lé naâ mé ᅇgòr Fehtoò beèh

te loó hihiné tueé kelá doón, bó né gi taré wa?»

³⁷ Bàrnàbâs ye te bó weh sie Jân, mé bó yilá cu né Mârk beè.

³⁸ Pôl berón ye bú a: «À lé naâ béh ké Pamfilí si loó, ye nyí bèh seê déi ndé cú.»

³⁹ Teèn sâ togo ko die lètenè boòn, bogó ñaá ter, bó geé le doó sâ. Bàrnàbâs weh Mârk, bó bú yila bàtô, bó nde ké Sîpre.

⁴⁰ Pôl balé weh dé seèn Silâs. Bó bú yeé baá mé gò, bò Yeésò bò dua Càñ felè boòn, bó kwaá lo bó beè Fehtoò beèh, te à gam bó mé húóm-temé seèn.

⁴¹ Bó yuo ndo, bó nde yon laré tàbè Sirí mé Silisí mene, bó né bò Yeésò bò bèh doón yo boó taré bele.

16

Timotê jomo Pôl bô Silâs

¹ Pôl wa ké Dèrbè, à nde ké Lîstrè ndo. Sâ mbòn déi lé naâ ké sâ teèn, yilí seèn né Timotê. Meí seèn né *Jûf mé gwaán né ceér Yeésò. Tele dé seèn né nùà Greèk.

² Bò Yeésò bò ké Lîstrè mé Ikoniúm mene né gi dene seèn keí.

³ Yeé baá ménâ, Pôl ye nyí nde né bú jomo nyí weh sie; à weh bú ndo, à nde *ñoḅ bú ñgór. Lé naâ felè bò Jûf. Sâ bò Jûf te tàbè sâ né gi koó ye, tele Timotê né nùà Greèk.

⁴ Jomo sâ bó yuo, bó nde te loó hihiné kelá bele. Ndéb mé bò mbòn tebê bó bò kokoò bò lé naâ ké Jerusalem sagá doò, bó né bò nùà Yeésò tagá bele.

⁵ Bò Yeésò bò né cu terre te ceér Càñe kwa ñeí; cieé doón nùà ko lom baá-re te mbeí sagá yilá.

Vuú Pôl ké Troâs

⁶ Cúcuí Ñagâ yíin bó ñgòr Càñ lè tàbè Asíà tueê. Yeé baá ménâ, bó kela keéh tàbè Friji mé Galatí,

⁷ bó wa ké kwarè Misí, ye te bó yuo kela Bitiní. Lón sam, Cúcuí Yeésò yíin cu bó.

⁸ Bó kela keéh Misí, bó suaga nde ké Troâs.

⁹ Yeé baá cíbiteèn, kulu Pôl faá vuú no; à ñene nùà Masedínà déi waá baá, né ter njebá den, ye bú a: «Kúkùr yeè, ñá kélá

yeè ká Masedínà yoòr beèh, te wò gam béh teèn!»

¹⁰ Vuú yeé kulu aá Pôl mân, béh yila ceér Masedínà foón ndo. Sâ béh naâ mé ñjéh koó gií, ye Càñ béh yilá ñjií né ké sâ, te béh nde Njàgà Bagaà ké lètenè boòn se.

Ndèm Lídià ké Filíp

¹¹ Jomo sâ, béh yila bàtô, béh yuo Troâs, béh lemé nde Samoterâ; tàbè sâ né yí lètenè nòmò mân. Cieé ñaga béh foón cu gò, béh nde Niàpòlí.

¹² Béh yuo cu sâ, béh nde Filíp; lè tàbè Masedínà doón ñgómna lé den loó naâ teèn. Kòb tàbè sâ né dé seèn beè bò Rôm bò. Béh cer yíi lo sâ kóbeè.

¹³ Mé *cieé sòu, béh yuo ká lo, béh nde ké sòn nòmò, ye merré déi béh kwa nde né bèh mé bò *Jûf dua yeé Càñ teèn ké sâ. Béh wa ké teèn, béh den nde doó, béh bò véh mé lé bilí deèn naâ ké sâ né sòn tueé den.

¹⁴ Ma déi naâ lètenè boòn teèn, yilí seèn né Lídià; à lé yuoó naâ Tiatír, à né yeé cògò nyàgàm go. Ma bú séná né nùà dùlà-Càñ. Béh yeé baá tueé, Fehtoò beèh gulu loó bú temé te à felá ñjií tie teèn.

¹⁵ Jomo sâ bó kou bú nòmò Càñ mé mbàgà seèn mene ndo. À ye béh a: «Ëgweéh bí né koó ye, mè baá nùà Fehtoò beèh mà. Sâ bí ndê cèr wèh ké lo mò teèn.» À yeé baá béh ménâ ñeí, béh bó nde ndo.

Ké Filíp lè gwà cibi

¹⁶ Cieé déi béh lé naâ bèh Càñ duaà ndeé, béh bò huaán vèh déi kwaré ceér dueè. À lé naâ mé tándulu yoòr. Mo baá bú ñaâ, bò ñjií mé nde né boó doón, à né yeé cie tueé kwaá, à né kàgàlòn teèn kókoó mbaá kwa, à né bò tele seê seèn haá.

¹⁷ À yeé ñene aá béh, à yuo bele béh, à né ké ter yie ñjií, ye bò nùà a: «Bò nùà hèn dé boòn boó né seé dé Càñ terre. Bó ndeè naâ bí ceér feh keéh, te bí yili yuo mé ñjéh.»

¹⁸ À yie soó méménâ cieé kókoó mbaá. Yeé yogó baá, temé ñaâ Pôl mé càñ tándulu yoòr huaán doò, à bele seér, ye bú a: «Mé yilí Yeésò *Kristò, yùò kélá

yoòr huaán hên, mè tueé wò!» Tándulu hèllè yuo kela lè sòn seèn nɔ́ɔ́n ménâ ndɔ́.

19 Bò tele seé huaán doô yeé ñene ye ceér kàgàlɔ́n bɔ́ɔ́n beè huaán doô surí baá kèn, bó sie mgbómé njií Pól bô Silâs ké cie yoòr bò kokoô bò dé lɔ́.

20 Bò sâ bò weh njií ser cu bó ké toò bò dé ñgómna, bó ye bó a: «Bò fâ bò hên né lɔ́ beéh. Bó né Jûf,

21 béh né bò Rôm bò; bó béh feh seér né *sóú bɔ́ɔ́n, ye béh bele cí. Ngweéh beè beèh né jolo mà.»

22 Te bò nùàr yeé nde ñgweé njií mân, bó jeré ñellé doó dɔ́ɔ́n. Bò kokoô bò sie ñaré sɔ́m Pól bô Silâs cògò yoòr, ye te bò nùàr tegé nyegé ye bó núr.

23 Bó yeé duún aá bó ménâ, bó nde si yíí bó gwà cibì, bó taga lɔ́ kè-nùàr ndɔ́.

24 Te kè-nùàr yeé ñgweé njií ménâ, à nde weh ferá kwaá bó ké lè kòn dé ké jomò, à yíí bó fògò gulè ndɔ́.

25 Yeé baá logòteèn, sâ Pól bô Silâs né Càṅ dua, bó né bú mé bené seèn njií. Sâ bò gwà cibì bò né ñgweé ndɔ́.

26 Bó yeé ñgweé, tàbè baá jilí taré, né gwà cibì hèllè mé maàṅ mene teèn jilí keéh. Bò hin né mé be bɔ́ɔ́n komó ndeé, fògò né bò gwà cibì bò dɔ́ɔ́n gulè koló yuo gií, né doó sue ndeé.

27 Kè-nùàr nyimé yuoô, sâ bò hin gwà cibì dɔ́ɔ́n baá gi lelɔ́n. Feh ñellé bú ter, ye merré déi bò gwà cibì bò durá yuo gi aá. À sua bòù, ye te nyí nde aá yo nyí sieé wulá.

28 Pól pam njií ké ter, ye bú a: «Té feh yeé mbaá wulá kú, béh né gi hên dɔ́ɔ́n ye!»

29 Kè-nùàr bie we ndɔ́, à mɔ́gɔ dula yila nde ké gwà cibì, à ndelé cemmé nde doó gulè Pól bô Silâs mé veéh mene.

30 Jomo sâ à sɔ́m keéh bó, ye bó a: «Bò kokoô bò mò, mè bɔ́ɔ́ nde né naàn, te mè yíli yuo wa?»

31 Bó ye bú a: «Kwá ní lòm temé mé Yeésò Fehtoò beéh, wò nde né yíli yuo, mé mbàgà yeé mene.»

32 Bó tueé kwaá bú mé mbàgà seèn mene ñgòr Fehtoò beéh ndɔ́.

33 Cíbítenè doó sâ kè-nùàr weh bó, à nde bó nyer yaga nyegé. Bó kou sɔ́m bó nòmò Càṅ gwà dɔ́ɔ́n ndɔ́.

34 À ñaá kwaá njií bó ké gwò seèn, à haá bó yáb. Yo nɔ́ré bú mé mbàgà seèn mene. Lòu sam, à lé naá loôm mé vógó-temé, ye nyí temé kwaá njií aá yoòr Càṅ.

35 Cieé yeé ñaga baá, bò kokoô bò dé ñgómna tema njií ye kè-nùàr a, yí ní bò nùà sâ ma.

36 Kè-nùàr nde ké yoòr Pól, ye bú a: «Bò kokoô bò tema njií naá ye, yí ní bí yíi. Sâ bí ndé bá-re бага.»

37 Pól deèn ndɔ́, ye bò tebé bò a: «Béh né bò huaán Rôm; bó lé ju felè beéh túé ná ñgwêh, bó ye bò nùàr a, kó lòm béh núr duún, bó ndé béh ká gwà cibì yíi njií. Lé naá njolò bò nùàr. Yeé baá dé sɔ́m, te bó sɔ́m leér béh lòu wa? Ndóg ndɔ́. Mɔ́ né ménâ, sâ bó ndé yí ká béh mé be bɔ́ɔ́n.»

38 Bò tebé bò nde cu bò kokoô bò ménâ tueé. Bó yeé nde ñgweé njií ye Pól bô Silâs né bò huaán Rôm mân, veéh bɔ́ɔ́ bó ñjèh.

39 Bó nde bó be kobó. Jomo sâ, bó sɔ́m bó gwà cibì, bó ye bó a: «Kúkùr, bí yùò lɔ́ hên yuoò.»

40 Pól bô Silâs yeé yuo kela baá gwà cibì, bó nde ké gwò Lídià. Bó yeé ñene aá bò Yeésò bò, bó toó nyegé cu bó, jomo sâ bó fɔ́ɔ́n gò ndɔ́.

17

Pól bô Silâs ké Tesalonîk

1 Bó kela keéh Amfipolí mé Àpòlòni, bó wa ké Tesalonîk. Ké sâ *gwà sóù bò Jûf né teèn.

2 Yeé baá mé *cieé sóù, Pól yila nde cu teèn, faá à né yeé mé bò gwà sóù déi bɔ́ɔ́ nɔ́. Bó bò nùàr né felè ñgòr Càṅ tueé kuú. À bɔ́ɔ́ ké teèn sóndè tagár.

3 À né bó se, ye bó a: «Lé naá gií tueé ye, *Nùà Còṅ sé naá kaà gèr ñené, te à nde ye lè cio komo yuo. Sâ jue né Yeésò mé mè né bí se hên, Nùà Còṅ né bú.»

4 Bò déi lètenè bɔ́ɔ́n kwaá njií temé teèn, bó yuo bele Pól bô Silâs. Bò dùlà-Càṅ bò lètenè bò Greêk, mé bò véh dé kokoô ñgún mbaá bɔ́ɔ́ gi ménâ ndɔ́.

⁵ Bò Jùf yeé ñene aá ménâ, sà ñgwa ñaa cuù bó lè, bó nde bò vevenê bò ceceér domó fón, te bó nde kò si bèmè lètenè bò nùàr. Lóó dón jilí gi. Bó ñar wa ké gwò Jásòn, te bó sie njií Pól bô Silâs ké cie toò bò nùàr.

⁶ Bó wa ké teèn, bó Pól bô Silâs kwà ñgwéh, bó sie le mé Jásòn bó bò Yeésò bò déi, bó tulu nde mé bó ké toò bò kokoò bò, bó né sònò bóm ye: «*Wón dón beéh gi né bò nùàr hên, bó mé njéh ká lètenè beéh waà kèn!

⁷ Jásòn bó ké gwò seèn weh kwaá né dé kei wa? Bó bó dón né gi bò táre-feh bò, bó sòú Mgbè Rôm dùlà cú, bó ye bò nùàr a, mgbè dueè déi né teèn, wa yilí seèn né Yeésò sé wa!»

⁸ Bò nùàr bó bò kokoò bò yeé nde ñgweé njií mân, bó cer gi seé.

⁹ Bó ye Jásòn bó bò mbaábón a: «Kò bí gwòm sòn sâ lòu.» Bó yeé gwòm aá, bó yi ye bó ndò.

Pól bô Silâs ké Bèrê

¹⁰ Cibí yeé yili baá, bò Yeésò bò sòm njií ser Pól bô Silâs ké Bèrê. Bó yeé wa baá ké teèn, bó yila cu gwà sòu bò Jùf.

¹¹ Bò Jùf dé sâ lé huòm kelà naâ kóó mé bò dé ké Tesaloník. Ñgòr Càn mé Pól lé naâ bó tueé dón, bó lé naâ tie teèn felá njií, bó né mvù Càn cieé dón ke sòó, te bó ñene, njií mé Pól né tueé doó kò ñgweéh né teèn yilá wa?

¹² Bó yeé ñene nyegé aá, bò nùàr kókoó mbaá kwaá njií gi temé teèn ndò. Lètenè bò Greêk, bò véh dé kokoò mé bò siib ñgùn mbaá kwaá njií gi temé lé ñgòr Càn.

¹³ Bò Jùf dé ké Tesaloník ñgweé njií cu, ye Pól né ñgòr Càn ké Bèrê tueé, bó kem fulu nde ké teèn, bó né bò nùàr soób, bò nùàr duóm furú.

¹⁴ Doó sâ bò Yeésò bò sòm Pól ndò, bó lemé njií bú ké sòn nòmò koò. Silâs bô Timotê den le dé bòn ké Bèrê.

¹⁵ Bò mé lé njií lòò naâ Pól wa ké Àtên, bó kwaá ló bú teèn, bó cu cu ké Bèrê, te bó tueé cu Silâs bô Timotê tebé Pól, ye bó a: «Pól ye, júée bí a, bí yùò bèlè nyí, bí té ñgágá só ma.»

Pól ké Àtên

¹⁶ Pól yeé wa baá ké Àtên, à kela den Silâs bô Timotê ké teèn. À ñene bò Àtên bò né càn gènnè hihiné dua, mò né lom lóó dón merré ndeé. Pól yieé kuú cu mé nyie.

¹⁷ Yeé baá ménâ, à nde ké *gwà sòu bò Jùf. Bó bò Jùf mé bò dùlà-Càn bò déi né njèh tueé. Cieé dón à né ké mbartogo lètenè bò nùàr ndeé, bó bó né njèh tueé ndò.

¹⁸ Bò nùà-tòu bò déi lé naâ teèn; bò déi lé naâ bò *Èpikuriên, bò déi *Sitoyisiên. Bó yeé baá njèh sònò Pól ñgweé, bò déi ye, à sâ tueé cugó den né kei wa? Bò déi tueé seér ye, den né faá à tueé den né felè bò càn dé hiin nò. Sâ Pól lé tueé deen naâ felè Yeésò, mé lé naâ lè cio komo yuo.

¹⁹ Yeé baá ménâ, bó weh njií bú ké te mògò. Yilí mògò sâ né Areopáje, bó ye bú a: «Njèh feé mé wò né feh doó yuoò he wa?

²⁰ Béh sònò yeé ñgweé né njèh kèkènè. Béh gwaán né ñgweé nyegê.»

²¹ Sâ bò Àtên bò bó bò kìn mé né lètenè bòn dón né yeé doó sâ sòó, bó kò lom njèh fefeé lètenè bòn tueé kuú.

²² Yeé baá ménâ, Pól komo wuo ter ké lètenè Areopáje ndò, ye bó a: «Mè né ñené ye, mé gècèn mene bí bò Àtên bò né mé temé bò càn duaà lè.

²³ Mè naâ lóó biì beè yon sie, mè naâ bò mò càn biì hihiné ñené. Mè nde kwa mò déi teèn, à dé seèn née lòu ye. Bó teèn nyagá kwaá né ye: Càn dé hên, béh née bú dé seèn kó ñgwéeh ye. Bí ñgwé-re! Njií mé bí né bú mbaá dua den, mé bí kó ñgwéh sâ, mè tétég hên ndeè naâ bí felè seèn tueé nyegé.

²⁴ Càn bú sâ lé wón sií naâ kóó, bò njèh teèn dón lé si gií naâ bú. Né Nùà Dueè, à vulú bô tàbè bój naâ kóó. Mò mé bò nùàr me né mé be, à dé seèn teèn cèr bèh.

²⁵ À túé ñgwéh ye nuaré déi a, há nyí njeré déi, à bò nùàr dón kóó seér né kóó. À bó yòn mé cúcuí mé njèh dón haá gi né kóó.

26 «À lé bɔ́ naâ kɔ́, te gèh nùà cên ndɔ́ ye wón beè yaám sie, à bɔ́ kerré kwaá bele mé lò hihiné, nàm hihiné ndɔ́.

27 Sâ dɔ́n ye te bɔ́ fɔ́n ceér nyí fɔ́n; ye merré déi bɔ́ nde né nyí beré déi bobó kwa. Bɔ́ né kàn mé kàn bobó ndeé, sâ Càn nùà njèh né gi kwarè beèh ndɔ́.

28 «Mè tueé bí, den né faá bò gɔ-njɔn lètenè bìi lé naá gi tueé nɔ́, bɔ́ lé ye: béh yɔn né mé bú, béh yieé yili né mé bú, béh den né mé bú. Bɔ́ lé naá cuù tueé ye, béh né bò nuna Càn ndɔ́.

29 «Bò mbeí mò, hèn mɔ́ béh kɔ́ gi aá mân kèn, ye béh né bò nuna seèn, sâ béh munó seér den né kei, ye kɔ́ Càn sé la den seér cu faá ngùlámúr* nɔ́ wa? Sâ tueé né ye, nùà den cuù nde né mé lo seèn nùà njèh, à bɔ́ré cu tou, à me lòn, à gɔré taá, te ɲa Càn terrèb wa? Bò nùà bɔ́ yeé ménâ.

30 Mé njéh mene, Càn dé sâ tán cú, à tueé seér né ye, sâ dɔ́n bɔ́ lé ndugó seér naâ lòu. Kènê à né mé nùà wón dɔ́n tueé njí ye bɔ́ a, kwéh sér temé kweèh.

31 Lòu sam, Càn cieé ju tenâ ter sie kwaá gi aá kèn; nde né felè wón dɔ́n. Nùà gècên ju sâ tena nde né kɔ́. À tena yí nde né teèn. Càn lé naá gi nùà sâ balé kwaá, à lé naâ nùà sâ te cio komo som, te bò nùà njene kɔ́ teèn.»

32 Bò nùà yeé nde ngweé njí dé mé Pól ye: nùà lé naâ lè cio komo yuo mân, bò déi tɔ́bé bú séb; bò déi ye bú a: «Béh nde cu née ngòr hèn sònò yeé cieé déi ngweé nyegé ye.»

33 Yeé baá mân, Pól kwaá lɔ́ bɔ́ ndɔ́.

34 Sâ bò déi ngòr seèn gwaán gi aá kèn, bɔ́ yuo bele bú. Ké lètenè bɔ́n sâ lé naâ Denís, nùà Areopáje, mé ma déi, yilí seèn né Damarís, bɔ́ bò mbaábɔ́n.

18

Pól ké Kòrènt

1 Jomo sâ, Pól yuo ké Àtèn ndɔ́, à nde ké Kòrènt.

2 Wa ké teèn, à kwa nùà *Júf déi, yilí seèn né Akilâ, né bò huaán lɔ́ Pôn. Bò veèh seèn Prísíl lé yuoò lè lɔ́ Rôm lè tàbè

Italí, bɔ́ waà née ké Kòrènt waà ye. Lòu sam, mgbè Klòdè lé ye bò Júf a, yuò jí ká Rôm dɔ́n yuoò. Pól ye wa baá, à yila kwa bɔ́.

3 Sâ bò Akilâ né mé seé cên ndɔ́. Seé bɔ́n né gi *gwà cògò saá. Pól den baá-re ké lɔ́ bɔ́n, bɔ́ bú né gwà cògò saá.

4 Mé *cieé sòu dé kàn, Pól né ké *gwà sòu bò Júf ndeé, à né ngòr Càn teèn tueé, à né bò Júf mé bò Greèk teèn dɔ́r kwa keéh.

5 Jomo sâ Silâs bò Timoté mé lé naâ ké Masedínà waà ndɔ́. Bɔ́ yeé waà baá, Pól kɔ́ lom aá dé seèn ngòr Càn tueé, à né bò Júf tueé yɔn, ye bɔ́ a: «Yeésò né *Nùà Còn.»

6 Bò Júf berɔ́n, bɔ́ kem sue bú yoòr mé séb. À yeé njene aá ménâ, à ka cògò seèn, te fufú lɔ́ bɔ́n mvugo cu cu yoòr bɔ́n; à ye bɔ́ a: «Mɔ́ bí leér le mene, né beè bìi; bɔ́ mé mè bíé ndé cú. Kènê, mè nde seér nde aá yoòr bòó mé Júf sam, mè feh bɔ́.»

7 À fɔ́n gò ndɔ́, à nde ké lɔ́ nùà dùlà-Càn déi, yilí seèn né Títiùs Jústùs. Gwà seèn né kwarè gwà sòu hèllè.

8 Sâ Krispùs, nùà koò gwà sòu sâ dé seèn Fehtoò beèh gwaán gi aá kèn; bú mé mbàgà seèn mene. Bò Kòrènt bò kókoó mbaá lé naâ ngòr Pól ngweé, bɔ́ kwaá njí temé teèn ndɔ́. Bɔ́ weh nòmò Càn.

9 Cíbíteèn déi, kulu Pól faá vuú nɔ́, Fehtoò beèh ye bú a: «Té vèh, kó lòm tueé, té húné.

10 Mè né teèn; nuaré déi wò be veèn yoòr kèrà ní ndé ngwéh. Bò nùà mò né lɔ́ hèn ngún.»

11 Pól bɔ́ ké Kòrènt gùm nyèmà mé kwèh ndɔ́, à né ngòr Càn tueé.

12 Cu mé Gàliôn, nùà Rôm, lé naâ ngómna te tàbè Akayí, bò Júf lé naâ Pól ké te *mbàgà juù bilí sie njí.

13 Bɔ́ wa, bɔ́ ye: «Nùà hèn né bò nùà dɔ́r, te bɔ́ dua seér Càn faá sòu beèh né yíin nɔ́.»

14 Pól yeé nde aá sòn komo, Gàliôn ye bò Júf a: «Hèn, mɔ́ sé né-re ngòr dùkàn déi, mè sé naá-re sòn bìi ngweé.

* 17:29 17:29 Njí mé bɔ́ bɔ́ né te den faá nùà, faá nyam ndɔ́.

15 Á, gèh bò saân dé mbembaâ hên seèn né felè bò ngòr, mé bò yilí nùàr, mé bò sòú biì. Ngweéh dé sâ né ju biì wa? Mè teèn sam.»

16 À sòm keéh bó cie.

17 Yeé baá ménâ, bó ñar sie Sostên nùà koò ké *gwà sòú bòn, bó duún lo bú núr ké cie sâ; Gàliôn sòn teèn yí ngwéh ménâ ndo.

Ké Antiôs cu cuû

18 Pól cer yíí cu ké Korênt kóbeè. Jomo sâ, à kwaá lo bò mbaábòn, à yila bàtô, te à nde Sirî. Lé naâ bó bò Prisîl mé Akilâ. Bó yeé baá mé gò, à bele sòm feh ké Sênkrè, te à jolo tou.

19 Jomo sâ bó foón gò Efêse ndo. Bó yeé baá ké sâ, Pól kwaá lo Akilâ bô Prisîl, à nde dé seèn ké gwà sòú, bó bò Jûf yila njèh teèn tueê ndo.

20 Yeé baá ménâ, bó bon bú, te bó bó cer weh teèn. Pól berón,

21 ye bó a, mo Càñ gwaán aá, nyí ndeé né cuû ma. Bó bó bie. À yila cu bàtô ké Efêse sâ, à foón gò.

22 À nde doó suaga ké Sesarê, à nde cu ké Jerusalem bò Yeésò bò bie weh, te à nde cu ké Antiôs.

23 À cer weh ké Antiôs sâ teèn, te à yuo cu ye ké sâ, à nde cu lè tàbè Galatî mé Frijí, à né cu bò mbòn doón yo bó taré.

Apólôs ké Efêse mé Korênt

24 Nùà Jûf déi lé waà naâ ké Efêse, yilí seèn né Apólôs. À né bò huaán Alesandrî. Nùà hèllè lé naâ njèh sònò tueé ngulí, à né mvù Càñ kóó nyegé ndo.

25 Bó lé naâ bú ceér Fehtoò beèh Yeésò feh. À teèn tegé yila lom mé feh mene, à né bò déi jéjég ménâ feh keéh. Njèh cén, à lé ko loóm naâ nòmò Càñ dé Jân.

26 À yeé wa baá, à yila keéh lom njèh te *gwà sòú feèh, à njeré déi vèh ngwéh. Prisîl bô Akilâ yeé ngweé aá ménâ, bó weh njií bú ké jomo, bó se nyegé bú ceér Càñ.

27 Jomo sâ à ye, nyí nde né te tàbè Akayî ndeé. Bò mbeí yeé ngweé aá ménâ, bó gwaán, bó nyagá haá bú mvù beè te bò Yeésò bò te tàbè Akayî ñene ménâ, bó sie

nyegé bú. À yeé baá ké teèn, Càñ bóó bú baga ndo, à gam lom bò Yeésò bò dé tueé sam.

28 Bò Jûf sòn toò seèn túé kwà cú. À né bó cie toò bò nùàr tueé sòm, ye bó né feh sabé; à né bó te mvù Càñe lemé njií, te bó ñene ko teèn, ye *Nùà Còñ né Yeésò.

19

Pól ké Efêse

1 Te cu mé Apólôs né ké Korênt sâ, Pól lé naâ dé seèn te bò lò tòre ñaá kelá bele, à suaga nde ké Efêse. Wa ké teèn, à kwa bò mbòn déi,

2 ye bó a: «Cu mé bí lé naâ temé mé Càñ kwaá njií, bí lé naâ Cúcuí Ñagâ kwa wa?» Bó ye bú a: «Ndóg, nuaré déi béh túé ngúngwéh ye Cúcuí Ñagâ né teèn.»

3 Pól ye bó a: «Bó lé bí kou naâ mé nòmò Càñ dé heè wa?» Bó ye bú a: «Lé naâ mé nòmò Càñ dé Jân.»

4 Pól ye bó a: «Jân lé bò nùàr kou belé naâ, te feh keéh ye bó kweéh seér aá temé. À lé naá giì bó tueé ye bó a, nuaré déi baá jomo nyí ndeé, bó kwá njí temé yoòr seèn ma. À lé sâ jueè naâ Yeésò.»

5 Bó yeé ngweé aá ménâ, bó weh nòmò Càñ mé yilí Yeésò ndo.

6 Pól ba bó be felè, Cúcuí Ñagâ waà felè bòn, kema bó, bele seér bó leba, bó né ju bò nùàr hihiné tueé, bó né *sòn-Càñ tueé bele ndo.

7 Bó doón lé waà naâ yulà cùòb fà.

8 Pól bóó ké doó sâ weéh tagár, à né ngòr te *gwà sòú tueé, à njeré déi vèh ngwéh, à né bó felè *Lò Càñ tueé, à né ceér foón, ye te nyí dor keéh bò nùàr teèn.

9 Mé njéh mene, bò nuaré déi lé naâ berón, bó duagá seér cu tie lòu, bó né ceér Fehtoò beèh toò bò nùàr tueé beéh. Pól yeé ñene aá ménâ, à weh bò mbòn, bó bó yuo nde ser lè gwà janendè Tiranûs, à né ngòr Càñ teèn cieé doón feh den.

10 Bó bóó teèn nyemà fà. Bó yeé bóó baá ménâ, bò Jûf mé bóó mé Jûf sam te tàbè Asiá doón ngweé laré gi ngòr Fehtoò beèh.

Bò ñunà Seévà

11 Càn lé naâ bò kèkènè fêm beè Pôl boó keéh.

12 Bò nùàr né bò fùlù cògò beè seèn mé yoòr seèn weh bele, bó né bò beên bò mé njéh kemá bele, bó né taré yuo, bò tándulu né bó yoòr durá yuo bele ndo.

13 Bò Jûf mé né yeé teter yon go lé naâ doó sâ teèn, bó né yeé tándulu kwogó ndo. Bó yeé ñene aá ménâ, bó yegé weh yilí Yeésò Fehtoò beèh, bó nde tándulu mé njéh kwogó ndo. Dé kàn ye bò tándulu a: Yeésò mé Pôl né tueé doó, nyí wò kwogó né mé yilí seèn ma.

14 Sâ lètenè bò sâ bò, bò huaán déi naâ teèn téhbeh. Bó né bò ñunà *ngàn sèmè dé koò déi. Yilí ngàn sèmè sâ né Seéva. Bó né yeé ménâ boó taré ndo.

15 Bó yeé baá ménâ boó, tándulu ye bó a: «Mè né Yeésò koó, mè né Pôl koó ndo. Á, dé bìi no? Bí né bò neì wa?»

16 Nùà mé tándulu yoòr hèllè toró ngumó yila bó yoòr ndo, à né bó téhbeh doón taré yogó, à né bó nu, bó né cie lunṭuru mé nyer yoyoòr durá yuo kelá.

17 Bò Efêse bò mé né Jûf mé bò Greêk mene doón yeé ngweé aá ménâ, veéh yila bó lè, bó yila yilí Yeésò Fehtoò beèh seèn.

18 Bò mé baá temé mé Yeésò kwaá njií, né ká toò Pôl kem ndeê, bó né bò veên boòn cie tueé som.

19 Bò táhuno bò kókoó mbaá domó wa gií mé bò mvù táhunò boòn, bó né toò bò nùàr ñgie som. Mo bó sé naâ kàgàlòṅ bò mvù sâ doón mberé, sé lé naâ kám yulá tîn waá.

20 Yeé baá ménâ, ngòr Fehtoò beèh som keéh terrebe seèn cie; né lom tetoò yaám ndeé.

Bèmè tarê ké Efêse

21 Jomo bò njèh sâ, Pôl kaga ndòn, ye nyí nde né ké Masedínà mé Akayí kelá, te nyí nde cu ké Jerusalem. Ye, mo nyí baá ké sâ, ko nyí wa Rôm ndo.

22 Yeé baá ménâ, à tema keéh bò gàm bò toò fà, lé naâ Timotê bò Herástà, ye bó a, bí ndé ké Masedínà ma. À dé seèn le ngogó lè tàbè Asiá.

23 Cu sâ bèmè tarê lé naâ ko die, lé naâ felè ceér Fehtoò beèh.

24 Yìè lé naâ mé nùà lè déi, yilí seèn né Dèmeteriyû. Sâ ké Efêse mò cècàn déi lé naâ teèn. Yilí cècàn hèllè né *Aretémì. Dèmeteriyû né yeé mò sâ mé lòn si seér, à nde go, bó bò seè bò seèn kwa nòmò teèn.

25 Ngòr Càn yeé baá tetoò yaám ndeé, à yilá bilí bò seé bò seèn, mé bò mé bó bó né mé seé cên ndo, ye bó a: «Belà, bí né koó ye, béh yieé yeé mé seé hèn, béh ñueé mé njéh.

26 Ngweéh bí né Pôl ñene wa? À né cie tueé som, ye bò nùàr a, bò càn mé bó boó né mé be doón, Càn gècèn déi sam. À né ménâ tueé, à né bò nùàr doór weh. Kènè bò nùàr kókoó mbaá yuo bele gi aá bú. Ká Efêse hèn gí lòm cú, nde aá mé tàbè Asiá mene doón beè laré sie.

27 Nde né seé beèh nyimé som. Mò Aretémì, càn beèh dé koò, nde né mé njéh calé yuo, te bò nùàr ke njií terrebe seèn faá njèh mbaá no. Bí ñeneé ngwéh ye bò Asiá bò mé bò nùàr wón doón dua gi né bú wa?»

28 Te bò nùàr yeé nde ngweé njií mân, temé ñaá bó lè doó doón, bó som gi hueh ye: «Hê ceè, Aretémì bò Efêse bò kela né koó.»

29 Ló doón salé gi mé njéh. Bó sie kwa bò mbeí seé Pôl déi fà. Né bò Masedínà bò. Yilí boòn né Gayûs bò Aristârk. Bó mgbomé nde mé bó ké gwà sòn.

30 Pôl yeé nde aá teèn ndeé, bò Yeésò bò yíin bú.

31 Bò mbeí seèn mé né bò kókoò bò dé ngómna lè tàbè Asiá, tema njií ye bú a, kúkùr seèn, à té ké gwà sòn ndé ma.

32 Ké gwò bèmè lé dé tueé ná cû. Dé kàn né tueé, dé kân né tueé. Nùà ngún né lom mbaá ngaré njií, bó kwòm juù hèllè kó ngwéh.

33 Bò nuaré déi yeé ñene aá ménâ, bó se Alesándà dògòtì. Sâ bò Jûf lé bú toò lu keéh naâ koó. Alesándà yeé ngweé nyegé aá dògòtì, à me njií bò nùàr mé be ndo, ye te nyí se bó.

34 Bò nùàr yeé nde ñene ko ye, à né nùà Jûf mân, bó bom njií cu ké ter mé sòn cên ye: «Hê ceè! Aretémì bò Efêse bò kela né koó!» Bó mé njéh tum nde den ka tóg gùm yòn loù fà, bó né tum den.

³⁵ Jomo sâ te nuaá mé nyagá yeé njèh lo sâ bɔ́ cemé ye bó, ye bó a: «Bí bɔ́ Efêse bɔ́! Mò Aretémì dé koò den né ká Efêse. Ngùlámúr* seèn lé naâ ké te vulúu die suagâ. Nuaá mé ménâ kó ngwéh, né nei wa?

³⁶ Nuaré déi nde né saán ndɔ́ wa? Mɔ́ né ménâ, bí sé la nées mbaá mbóro wèh ngwéeh ye. Bí sé la naâ nɔ́ɔ́ den.

³⁷ Bí mé bɔ́ nuaá hèn weh nde kuú né mbaá, bó njeré déi ké lè mò beèh njúób ngwéh; bó càŋ beèh sèb ngwéh ndɔ́.

³⁸ Mɔ́ Dèmeteriyú bó bɔ́ seè bɔ́ seèn gwaán né nuaré déi mé ju, bèh ju tueé né teèn, bɔ́ kokoò bɔ́ né teèn ndɔ́. Mɔ́ né ménâ, kɔ́ bó nde lòu sií.

³⁹ Mɔ́ bí né cu mé ju déi teèn, bó nde né ju sâ faá né yeé nɔ́ tená.

⁴⁰ Mè tueé bí, njí mé né kelá hèn, béh nde né njíe teèn jɔ́gɔ́. Lòu sam, bó sé ye «túé bá kùòm», béh sè kòmò ndé ngwéh.»

⁴¹ À yeé tueé gi aá ménâ, ye bó a: «Bí njéjellè!» ndɔ́.

20

Gò Pól ké Masedínà bô Akayí

¹ Jomo sâ, bèmè hèllè huné ndɔ́. Pól yilá bilí cu bɔ́ Yeésò bɔ́, à toó nyegé bó, te yo taré bó tarè. À yeé toó gi aá bó, à bie bó, à fɔ́ɔ́n gò Masedínà ndɔ́.

² À wa ké teèn, à né bɔ́ Yeésò bɔ́ mé ngòr Càŋ toó ndeé den, te bó kwa bele terreb mé njéh. Jomo sâ à kela nde ser te tàbè Akayí.

³ À cer ké sâ weéh tagár, à ye nyí nde né bàtò yilá, te nyí nde cu ké Sirí ma. Sâ bɔ́ Jûf lé baá cuù sòn felè seèn nyɔ́gɔ́, te bó wula bú. À yeé ngweé aá ménâ, à kaga baá-re ndòn, ye nyí kela seér cu nde né Masedínà. À lé naâ ménâ bɔ́ ndɔ́.

⁴ Bɔ́ nuaré déi lé naâ bú njí loó. Lé naâ Sopátà njunà Pirús nuaá Bèrè, mé bɔ́ Tesaloník bɔ́ déi fà, yilí bɔ́n né Aristârk bô Sekúndù. Déi naá cuù Gayús nuaá Dérbè bô Timoté. Bó bɔ́ Asía bɔ́ déi fà lé naâ kó ndɔ́, yilí bɔ́n né Tisík bô Trofim.

⁵ Bɔ́ sâ bɔ́ lé naâ toó kelá, bó nde kela den béh ké Troás.

* 19:35 19:35 Njii mé bó bɔ́ né lòu te den faá nuaá nɔ́.

⁶ Cieé koò mé bɔ́ Jûf yieé yeé breèd mé kulu teèn sam, yeé kela baá, béh nde ye dé beèh bàtò ké Filíp yilá, béh bɔ́ ceér dueé cieé tîn, béh nde ye bó ké Troás kwa. Béh bó bɔ́ ké teèn cieé téhbeh.

Yáb Càŋ ké Troás

⁷ Mé samedí liyilí, béh yeé nde aá yáb Càŋ yieé, béh bilí den bècènè. Pól né bɔ́ nuaá ngòr Càŋ tueé, sâ cieé ŋaga, à baá mé gò. À né tueé, à tueé den ka méménâ tóg logòteèn.

⁸ Béh lé deén naâ ké gwò lè jèh gwà dé ké teèr, lám lé naâ gwò kókoó mbaá.

⁹ Pól né ka mé ngòr Càŋ tueé ndeé, sâ huaán ndà déi né lóm yi den; à né yí kwarè kùm. Yilí seèn né Etikù. À yeé baá ménâ yi den, à yi yuo kela mé njéh toó, à die suagà, à kela keéh jèh gwà fà, à toó die doó, bó bú ter jɔ́gɔ́ som baá komó.

¹⁰ Pól suagà ndɔ́, geér nde doó felè seèn, jɔ́gɔ́ sie bú beè, ye bɔ́ nuaá a: «Bí té nyàmè, à né làŋ!»

¹¹ Te Pól ŋaá cu ye ké ter, kolé yieé breèd, tueé ŋaga cu mé ngòr. Cieé yeé ŋaga baá, à fɔ́ɔ́n ye gò.

¹² Sâ bó la naâ mé huaán ndà hèllè weh yuo ndɔ́. À la baá cu làŋ. Temé die cu bɔ́ nuaá dɔ́ɔ́n lè.

Gò ké Milé

¹³ Béh yuo gò, béh kela dé beèh toó. Béh weh bàtò, ye te béh ŋaá weh keéh Pól ké Asò faá à lé tueé naâ nɔ́. À lé dé seèn gó naâ mé gule.

¹⁴ Béh bó yeé kwaré baá ké Asò, béh weh bú ndɔ́, béh bó nde Mitilèn.

¹⁵ Béh yuo cu doó sâ mé bàtò. Cieé ŋaga béh wa kwarè Siô. Cieé ŋaga cu, béh yila Samósà. Cieé yeé ŋaga cu aá déi, béh wa ké Milé ndɔ́.

¹⁶ Sâ béh lé naâ Efêse kelá keéh. Lòu sam, Pól lé ye nyí ké teèn njébá ndé ngwéh, mɔ́ sam nyí nde né te tàbè Asía ngagá kelá. À lé ye, mɔ́ nde né bɔ́, te nyí ké Jerusalem wa lòu *Pàntèkôt.

Pól mé bɔ́ kokoò bɔ́ gwà Càŋ dé ké Efêse

17 Pól tema njií ké Efêse, ye bò kokoô bò lètenè bò Yeésò bò a, bó ndê kwà nyí ká Milé ma.

18 Bó waà ndo. Pól ye bó a: «Bí né gi dene mò ké lètenè bìi kóó, yuoô loú mé mè lé naâ ká te tàbè Asiá waâ, nde mé ké toò mene.

19 Mè seé Fehtoò beèh bóó lom né mé temé dolé, mé yímé njolò ndo. Bò Juf lé naâ sòn felè mò nyogo, mè gèr beè bóòn ñene lom dé fí.

20 Mé njéh mene, mè bí njeré déi lòu túé gúgó ló ñgwéh, sâ mè ye te gam bí. Mè bí ñgòr Càñ feh gi aá kèn. Né mene cie, né mene gwò, mè lé naá gi bí feh.

21 Mè lé naá gi bò Juf mé bóó mé Juf sam doón yilá, te bó kweéh seér temé, bó bele ceér Càñ, bó kwaá njií temé yoòr Fehtoò beèh Yeésò *Kristò.

22 «Mè kènê baá mé gò Jerusalem. Cúcuí Ñagâ mè ké sâ ba njií né lòu. Njií mé nde né mè ké teèn kwa, mè kó ñgwéh.

23 Mè kó cegé né njéh cén, ye lè lóó dé kàn doón Cúcuí Ñagâ né mè tueé ye mè a, gwà cibi né mè kela mé gèr mene.

24 Mè nde né mene kuú, mè mé nyàmé sam, mè kó lom né ké sònòbò dula yuo kelâ, te seé mé Fehtoò mò Yeésò né beè mò haá kwaá hèn mboón. À lé beè mò haá kwaá naâ Njàgà Bagaà, ye mè a, ndé bò nùàr húóm-temé Càñ tueé ma.

25 Mè bí njéh felè *Lò Càñe feh laré gi aá. Mè né kóó ye, kènê bí mè ñéné ndé cú.

26 Mè bí hèn tueé komo né lan dé cí, ye bí a, mo nuaré déi baá mene lètenè bìi leér, be mò teèn sam.

27 Lòu sam, njií mé Càñ lé naá gi nyegé kwaá doón, mè bí feh gi aá, mè déi toò kwá ló ñgwéh.

28 Bí bòn feh bìi. Bòn bò nùàr mé Cúcuí Ñagâ né beè bìi kurú kwaá doò, bí gó lóm teèn, bí né bó ke nyegé. Né mbàgà Càñ, à lé naâ bú mé húóm Ñuna seèn ñaá weh.

29 «Mè né kóó ye, mo mè doó sam cuú, bò ñguì nde né lètenè bìi yilá, bó ñellé som mògò bìi.

30 Né mene lètenè bìi, bò nuaré déi ndeé né teèn yuo kelâ, bó né bèh hiín tueé

foó njií, bó né bò mbòn Yeésò mé njéh bouí.*

31 Bí dèn làn dé cí, bí té nyèn ye, lè nyemà tagâr, mè lé sòn dù ná ñgwéh, mè lé njéh ké lètenè bìi feéh naâ cibíteèn mé suútenè mene, mè né bí mé yímé njolò mene luom ndo.

32 Mè bí kènê kwaá lo né beè Càñ. Ngòr húóm-temé seèn a, ká siè bí beè. À nde né bí terreba haá te bí temé kwaá yam njií gi mé bú, à haá bí ñgúlú mé à lé naá gi dé bò nùàr seèn doón nyegé kwaá doò ndo.

33 «Mè lé mé tuaá kàgàlòn bô cògò nuaré déi ná ñgwéh.

34 Bí né gi kóó ye, mè seé tema yeé mé be mò, mè né teèn kwa, mè koó bò mbeí seé mò mé njéh.

35 Mè lé doón bóó gi naâ ye te bí ñene weh teèn, bí seé tema mé be bìi, bí né bò saám bò gam. Bí té ñgòr Fehtoò beèh Yeésò nyèn. À lé ye: Ngulí kela né dé haá mé dé weèh ma.»

36 Pól yeé tueé gi aá, bó bó doón cemmé nde gi doó, à dua Càñ.

37 Bó si lo yúé teèn, bó né bú kumó sie, bó né bú gò bieé.

38 Bó doó sâ curú yuo baá mé kuún. Lòu sam, Pól la naâ bó tueé ye bó a, bó nyí ñéné ñgwé ndé cú ma. Bó njií lo bú ké sòn nòmò te à yila bàtò.

21

Gò Pól ké Jerusalem

1 Bó bó yeé geé aá, béh bó yila bàtò ndo, béh lemé nde ké Kôs. Cieé ñaga béh wa Ródè; béh den cuú ké sâ, béh nde ké Pátàrà.

2 Béh wa ké teèn, béh kwa bàtò mé nde né Fenisî, béh yila nde teèn ndo, béh foón cu gò.

3 Béh wa kwarè Sîpre, béh woón kela kèb túnò, te béh nde lè tàbè Sirî. Béh wa ké Tîr, béh suaga doó, te bàtò som su seé.

4 Ké doó sâ, béh foón kwa bò Yeésò bò déi teèn, béh bó cer weh cieé téhbeh. Bó né Pól tueé ye bú a: «Té ké Jerusalem ndé.» Sâ Cúcuí Ñagâ lé naá gi bó tueé ye bó a, Pól nde né gèr ké teèn ñéné ma.

⁵ Mé njéh mene, sóndè sâ yeé gi aá, béh foon cu gò. Bó njií lo béh ké jomo loô. Lé naâ bó bò véh boòn, mé bò huaán boòn mene. Béh bó yeé wa baá ké sòn nòmò, béh cemmé nde gi doó doón, béh dua Càṅ.

⁶ Béh bó bie gò ndo. Béh yila cu bàtô, béh foon gò; bó dé boòn cu cu lo.

⁷ Béh yuo ké Tîr sâ, béh nde ké Tolemayîs; gò dé dùdùà ceré le ké sâ. Béh suaga doó, béh nde bò Yeésò bò dé ké sâ bieé weh, béh bó cer cieé cén.

⁸ Cieé ṅaga, béh foon cu gò Sesarê. Béh wa ké teèn, béh kela nde ké lo Filîp. À né nùà ṅòr Càṅ se yoòn. Béh cer ké lo seèn. Lètenè bò téhbeh bò mé bó lé naâ ké Jerusalem balé som doó, cén déi lé naâ bú.

⁹ À né mé bò huaán dé vèh nèà, bó né gi bò *sòn-Càṅ bò.

¹⁰ Ké lo seèn sâ béh lé naâ teèn cer weh.

Cieé déi sòn-Càṅ déi waà, yilí seèn né Àgàbùs, à lé yuoó naâ ké Judê,

¹¹ à waà ká yoòr beèh, à dom weh kàndá Pôl, à né bò gule bô be mé njéh kaga bele, ye béh a: «Cúcuí ṅagâ né tueé ye: Nuaá mé kàndá hèn né dé seèn wa, bò Jûf nde né bú ké Jerusalem mân kaga ma; wa bó nde né bú mé bò kìn haá njií.»

¹² Béh yeé nde ṅgweé njií mân, mé béh mene, mé bò dé ké Sesarê mene doón, béh boṅ gi Pôl, ye bú a: «Kúkùr yeè, té ké Jerusalem ndé.»

¹³ Pôl den seér cuù, ye béh a: «Sâ né kei wa? Hèn bí foon né ceér, te bí yueé tur som mè temé là! Mè tueé bí, mè baá hèn. Ké Jerusalem né mene dé kagaà, né mene cio, mɔ né felè Yeésò Fehtoò mò, mè hèn nɔ.»

¹⁴ Béh yeé ṅene, yíé ṅgweh ménâ, béh kwaá lo ménâ ndo, béh tueé lom aá ye, Fehtoò beèh a, bó bá njií mé à gwaán nê ma.

¹⁵ Béh yeé cer weh cu aá, jomo sâ béh nyegé njèh, béh foon gò Jerusalem ndo.

¹⁶ Bò mbòṅ ké Sesarê déi njií lo béh, bó weh njií béh ké lo Násòn, nùà Sîpre, béh cer ké teèn. Né nùàr Yeésò baá dàb.

Pôl ké yoòr Jâk

¹⁷ Béh yeé wa baá ké Jerusalem, bò Yeésò bò samé weh lom béh mé vógó-temé mene.

¹⁸ Cieé ṅaga, béh bò Pôl nde ké lo Jâk, bò kokoô bò te mbàgà Càṅe bilí gi ké teèn ndo.

¹⁹ Pôl yeé bie aá bó, à se bele bó dèbbè seè seèn mé Càṅ lé boó keéh naâ beè seèn lètenè bòó mé Jûf sam doón.

²⁰ Bó yeé ṅgweé aá ménâ, bó yila Càṅ teèn seèn. Bó den cuù ye Pôl a: «Wò ṅéné ṅgweh bò Jûf ṅgún baá gi bò Yeésò bò ndo wa? Bó né lom te *sóú joloò tétég.

²¹ Bó lé naâ gi ṅgweé, ye wò né yeé bò Jûf mé tàbè hihiné feh, ye bó a, té sóú Músi jòlò, bó té bò huaán *ṅgór ṅób cú, bó té gènnè bò Jûf belè ndo ma.

²² Á hèn, te béh boó nde né naàn? Béh kɔ né ye, bó nde né ṅgweé gií, ye wò waà baá kèn.

²³ Mɔ né mân, kɔ wò kènê boó faá béh nde né wò tueé nɔ. Béh né mé bò nùà nèà teèn, bó né yáb jolo.

²⁴ Wèh siè bó beè, bí bó nde te bó *sené bí, wò gwom sòn boòn, te bó bele som tou yoòr. Mɔ baá mân, bò njií mé bó né wò felè tueé kwaá doón, bò nùàr nde né faá njèh mbaâ nɔ ke njií, bó tueé seér ye, wò né sóú Músi jolo ndo ma.

²⁵ Dé ju bò Yeésò bò mé Jûf sam, béh lé naâ gi bó kàgà-ndòn beèh nyagá njií, ye bó a: bó té *sèmè dé cècàn yíé, bó té húóm sònò nágá kéh; núógó nyaàm mé bó nei wulà naâ lòù, bó té yíé, bó té yàgà yòṅ ndo.»

²⁶ Pôl weh bò nùà nèà sâ ndo. Cieé ṅaga, bó bó nde ké bèh *sènè sâ, bó kou bó. Jomo sâ à nde ké *gwà Càṅ koô, à tueé kwaá bó cieé mé bó nde né teèn kou ceré, mé bó nde né sèmè dé nùà kàn haá ndo.

Pôl yila beè ké gwà Càṅ koô

²⁷ Mé bò cieé téhbeh hèllè nde gií, sâ bò *Jûf mé lé yuoó naâ te tàbè Asià ṅene gi aá Pôl ké gwà Càṅ koô kèn. Bó soób su Pôl dà m nùàr yoòr, bó sie bú.

²⁸ Kéṅ die, bó ye: «Bò *Iseràlà bò, bí ndê, bí yí be teèn! Nùà hèn mɔṅo felè dà m bò Iseràlà bò tueé seér yeé koó. À

felè *sóú Músi bô gwà Càn koô hên tueé gi né ménâ ndo. Hên ká gwà Càn à yíi keéh bilí cu aá mé bô kurú mene, à gwà Càn mé njéh bôó yilí som aá kèn.»

²⁹ Sâ bô lé ñenè naâ Pôl bô Trofîm nùà Efêse, bô lé naâ ké lètenè loô, bô ye merré déi Pôl lé naâ bú ké gwà Càn yíi keéh.

³⁰ Yeé baá ménâ, bèmè ka salé yon loó doón. Bô nùàr né kàn mé kàn durá yuoô, bô né teèn ndeé. Bô né mé Pôl cie tulu yuo kelá, bô né bô hin gwà Càn jomo coló njií.

³¹ Bô né ceér foón ye te bô wula Pôl wulá. Njàgà nde tob kwa kwaá-taâb bô Rôm bô, ye bú a: Jerusalem baá jilí ma.

³² À yeé nde ngweé njií mân, à yilá weh bô kokoô bô lètenè bô sójì, mé bô sójì déi, bô bô dula suaga ké teèn. Bô nùàr yeé ñene njií aá kwaá-taâb bô bô sójì seèn baá ndeé, bô vu lo Pôl núr loboò ndo.

³³ Kwaá-taâb doô waà njebá nde yí kwarè Pôl, ye bô cáb siè bú sieè, bô yí bú fògò lòn beè. Jomo sâ ye bô a: Pôl né nei wa? À bôó naâ kei ndo wa?

³⁴ À né mene ménâ bieé, bô nùàr ko lom né ké ter logó njií. Dé kàn ye mbeí kàn, dé kàn ye kelá kàn. Bô yeé baá tieè kwaá-taâb ménâ tueé vurú den, ye bô wèh njí bú ké te mbàn bô sójì.

³⁵ Mé bô nde ké ka cébbê waá, sâ Pôl nde aá mé núr beè bô nùàr kuú dolé, bô sójì ngaá jògò weéh baá bú lòu.

³⁶ Bô nùàr né lom jomo kem bele. Dé kàn ye wulá bú wulá, dé kàn ye wulá bú wulá ma.

Ngòr sònò Pôl

³⁷ Bô yeé nde aá mé Pôl ké te mbàne komo yuo kelá, à tueé njií kwaá-taâb mé ju Greêk, ye bú a: «Mè nde né lón kwa, te mè tueé wò njeré déi wa?» Kwaá-taâb doô ye bú a: «Wò la né ju Greêk tueé noó?»

³⁸ Wò nùà Ejíptò lòu doô sam wa? Nùà hèllè lé naâ bô nùàr soób, loó jilí gi mé njéh, à lé naâ mé bô wulá-feh bô kám nèà ké ya dueè ker yilá. Wò bú sam wa?»

³⁹ Pôl ye bú a: «Mè né dé mò nùà *Jûf, bô lé ñaár naâ mé ké Târse te tàbè Silisí.

Né loó koô; mè teèn né huaán. Kúkùr yeé, kwá mè tueé weh mé bô nùàr teèn.»

⁴⁰ Kwaá-taâb ye bú a: «Túé yeé tueè.» Pôl wuo njebá ter ké te cébbée, me fo njií bô nùàr mé be. Bô nùàr noón ndo. Pôl duoóm bô njéh mé ju *hebreéh tueé njií, ye bô a:

22

¹ «Bô nùàr mò, bô tele mò, bí ngwé! Mè nde aá sòn mò tueé.»

² Te bô yeé nde ngweé njií bú mé ju hebreéh sònò mân, bô huné ñeí cu baá ye-re noón. À deén baá-re ndo, ye bô a:

³ «Mè né nùà Jûf; bô lé mè ñaár naâ ké Târse te tàbè Silisí. Mè lé kulá naâ ká Jerusalem. Jégég sóu bô tele beéh léi jògò, Gamaliél lé mè feéh naâ koó. Mè lé toò Càn bogó naâ faá bí né lan bogó sâ.

⁴ Bôó mé né ceér Yeésò bele doón, mè lé naâ bô bunó, mè né bô wulá som bele, mè né siíb mé véh mene gwà cibì sie yíi.

⁵ *Ngàn sèmè dé koó mé bô kokoô bô doón sòn mò tueé nde né koó. Bô lé mè mvù beè nyagá haá naâ koó, te mè nde ye terreb njolò bô Jûf dé ké Damâs kwa. Mè lé naâ ké teèn ndeé ndo, ye mo mè wa baá ké teèn, mè ndeé né bô Yeésò bô ká Jerusalem sie turú ndeé, te bô ñene gèr ma.»

Bèh temé kweéh seêr (Seé b. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Pôl den cuù, ye bú a: «Mè foón gò Damâs ndo. Mè né ka ndeé, mè wa kwarè loô, sâ lou nde aá dilí. Te mè yeé ke, ñagá déi ba suagà ter, né kwarè mò wula njerré yon.

⁷ Mè jege die doó, mè né hueh déi ngweé njií, ye mè a: Sôl, Sôl, wò mè ménâ bunó né mé ñgei wa?

⁸ Mè bie njií ye bú a: Né wò nei wa, Nùà dueè? Ye mè a: Né nyí Yeésò nùà Najarêt mé mè né bunó den sâ ma.

⁹ Bôó mé lé naá gi jomo mò ñene cegé ñagá, bô lé dé bòn hueh sâ ngwé ná ngwèh.

¹⁰ Mè ye: á hên, mè bôó nde aá naàn wa, Nùà dueè? Nùà Dueè doó ye mè a: Kòmò wùò ter, ndé ké Damâs; ké teèn sâ,

njií mé nyí ye wò a, béboò, bó nde né wò tueé.

¹¹ Bòó mé lé naâ jomo mò doô mé mè ké Damâs derré wa baá lòù. Sâ ñagâ mè njolo cugó sòm aá kèn.

¹² «Sâ nùà dùlà-Càṅ déi né lo sâ teèn, yilí seèn né Ananiá, à né *sóú beèh bagasé jolo nyegé. Né nùà gècèn beè bò Jûf ké sâ ndo.

¹³ Nùà sâ waà njebá ndeè kwarè mò, ye mè a: Sôl, nùàr nyí, njolo yeè a, kòmò cú wò mé njéh komò ma! À yeé cib sòn, njolo mò kwòṅo ñagá ndo, mè ñene njií bú.

¹⁴ Ye mè a: Càṅ mé né felè bò tele beèh léi jòṅò lé wò balé sòóm naâ kóó, ye te wò ñene kò njií mé nyí gwaán nê. À lé naâ wò Nùà dilí njolò feh gií, wò lé naâ bú ñené, wò ñgweé hueh seèn.

¹⁵ Wò nde né sòn seèn toò bò nùàr doón ñaá. Njií mé wò lé naâ ñené doón, wò nde né bó feh, wò feh bó njií mé wò lé naâ ñgweé ndo.

¹⁶ À deén baá-re ye mè a: Sâ mè kela cu né kei wa? Wùò ter, bó kou sòm wò nòmò Càṅ, te veèn yeè yaga yuo mé yilí Fehtoò beèh ma.»

Kwòm mé Pôl lé ndeè naâ ké yoòr bòó mé Jûf sam

¹⁷ «Jomo sâ mè cu cuù ká Jerusalem. Mè yeé baá Càṅ ké *gwà Càṅ koò dua den, kulu mè faá vuú nò.

¹⁸ Mè ñene Nùà Dueè ye mè a: Wùò ter kwar, yùò ká Jerusalem doón. Njií mé wò né felè mò tueé den hên, bò nùàr gwàn ndé ñgwéh.

¹⁹ Mè ye bú a: Nùà Dueè, ñgweéh bó né gi kóó ye, mè lé naâ te bò *gwà sóú ndeé bele, mè sie bòó mé né temé yoòr yeè kwaá njií, mè nde bó gwà cibì yí njií, bó duún bó núr wa?

²⁰ Ngweéh lòù mé bó lé wulà naâ sòn yeè Etiên, mè lé naâ teèn ndo wa? Bòó mé lé wulà naâ bú, mè lé naâ bó seén, bó lé còṅò huaré kwaá lòò naâ beè mò.

²¹ Nùà Dueè tueé baá-re mè ndo, ye mè a: Ndé yeè ndeè, mè wò tema njií nde né ké bèh dàb, ké yoòr bòó mé Jûf sam ma.»

Pôl bô kwaá-taâb bô Rôm bô

22:20 22:20 Seé b. 7:58

²² Pôl yeé baá dé bòó mé Jûf sam teèn tueé kwaá, bòó mé lé naâ giù ñgweé doón keéṅ njií ké ter, ye bó nyòlò sòm nùà hèllè mé cio; Càṅ a bó à hue cu ma.

²³ Bó né ké ter geba njií, bó né còṅò yoòr salé, bó né fufú ter ñuaán vuú njií.

²⁴ Kwaá-taâb bô Rôm bô doô yeé ñene aá ménâ, ye bó yí ní Pôl yí te mbàn bô sójì, bó dún bú núr ma. Sâ ye, mò núr baá bú yoòr yilá, à nde né cie tueé sòm, te nyí kò kwòm teèn, nyí kò njií mé bó nùàr né mé njéh ñaáṅ doò.

²⁵ Bó yeé kaga si aá Pôl doó, faá bó nde aá bú lobo nò, à deèn ndo, ye nùà koò lètenè bô sójì a: «Mò nùàr né bô huaán Rôm, bó nêe ju túé ñgwéeh ye, sóú biì ye lòbò kéh bú mbaá wa?»

²⁶ Nùà koò hèllè yeé nde ñgweé njií ménâ, à nde mé kwaá-taâb tueé njií ndo, ye bú a: «Wò jue te nyí bóó naàn á? Nùà hên né bô huaán Rôm.»

²⁷ Kwaá-taâb yeé nde ñgweé njií mân, à ndeè ká teèn mé be seèn, ye Pôl a: «Júe mè a, nyí né bô huaán Rôm?» Pôl ye bú a: «Nyea!»

²⁸ Kwaá-taâb hèllè den cuù ye: «Mè lo nde nùà Rôm ñaá, mè lo gwóóm naâ kàṅalòn kókoó.» Pôl deèn ndo, ye bú a: «Dé mò, mè né huaán, bó lé mè ñaár naâ ké teèn.»

²⁹ Te bòó mé la ye bó nde aá bú lobo doô yeé nde ñgweé njií mân, bó ñellé nde gi gè jomo. Kwaá-taâb mé feh seèn yeé ñgweé, wa nyí mé yuií kagá naâ bô huaán Rôm mân, veéh bóó bú ñjèh.

*Pôl ké te *mbàgà ju taré*

³⁰ Cieé ñaga, kwaá-taâb kaga ndòn, ye njií mé bô Jûf ye kò bó wúlá sòm Pôl mé njéh doò, kò nyí ñgweé nyegé baá kwòm sâ. Yeé baá ménâ, à ye bó sè sòm bú seè. À yilá bilí bô *ṅgàṅ sèmè dé kokoò mé gùm mbàgà juù sâ doón, à weh suaga mé Pôl ké toò juù ndo.

23

¹ Wa ké teèn, Pôl ke dilí njií lom bô túé-ju bô njolo, ye bó a: «Bò nùàr mò, bèh mé lé naâ-naà, mè ñjèh doón ká lè mò

boó gi né njolò Càṅ mé húóm-temé mene; wa hên né den ka cí ye.»

² Te Ananiá *ṅgàṅ sèmè dé koô yeé nde ṅgweé njií ménâ, ye bòó mé den né yí kwarè Pól a, bó fágá yí Pól be sònò.

³ Pól ye bú a: «Wò nùà sòn fà, Càṅ lobo seér nde né wò! Wò te kogo den nyegé né, ye te nyí tena ju mò faá *sóú tueé nê nɔ, kàmbér wò sóú kwa seér cu nde né lòu, wanɔ́ɔṅ keí boó mé wò ye bò nùà a, lòbò mè lòbò wa?»

⁴ Bòó mé naá gi kwarè doóṅ su gi sòn, ye bú a: «Wò hên seí né ṅgàṅ sèmè dé koô!»

⁵ Pól ye bó a: «Mè kó ná ṅgwèh ye, né ṅgàṅ sèmè dé koô, wanɔ́ɔṅ né te mvù Càṅe nyagá den ye: Té veên felè nùà dueé túé nji.»

⁶ Sâ Pól naá gi kɔ́ó ye bò téná-juù bò kèb déi né bò *Sadusiên, kèb déi bò *Farisiên ndo. Yeé baá ménâ, à logó njií ké ter ye bó a: «Bò nùà mò, mè né Farisiên, ṅunà Farisiên. Mè né ndèm kwaá, ye bò komó nde cu né lè cio komo yuo. Mè ju hên yila kuú né dé cí.»

⁷ Pól yeé nde tueé sòm faá bèh mân, togo kɔ die lètenè bò Farisiên bó bò Sadusiên, bó ker fà.

⁸ Lòu sam, bò Sadusiên ye bò komó lè cio kòmò yùò ndé cú, wa cìlì Càṅ teèn sam, càṅ déi teèn sam ndo ma. Sâ dé bò Farisiên doóṅ, bó né gi temé teèn kwaá njií.

⁹ Yeé baá ménâ, bèmè ṅaáṅ seér cu lòu. Bò *njií-sòú déi mé né jomo bò Farisiên doô, wuo ter, ye: «Ndóg, béh njèh veên déi beè nùà hên kwà ṅgwéh. Sâ merré déi càṅ déi naá bú njeré déi tueé, mo sam né cìlì Càṅ.»

¹⁰ Yeé baá ménâ, togo boóṅ ṅeí cu baá-re faá we nɔ. Kwaá-taâb veéh lom aá ye bó nde né Pól sie ṅaré. À yilá njií baá-re bò sójì seèn, te bó nde Pól beè bò nùà ṅgaá weh, bó nde bú ké te mbàn boón yí njií.

¹¹ Cíbíteèn sâ, Fehtoò beèh ṅené yuo kelà toò Pól, ye bú a: «Môn, fágá feh! Wò

sòn mò ká Jerusalem tueé sòm aá kèn, kò wò nde cu sòn mò ké Rôm mân tueé ndo.»

Nyògò sòn felè Pól

¹² Cieé yeé ṅaga baá, bò Jùf déi nyogo sòn, bó jege ye, bó njeré déi sònò nágá nde ṅgwéh, kò bó wula sòm aá bú, sâ ye.

¹³ Bò sâ bò lé naá yulà nèà yogo keéh.

¹⁴ Yeé baá ménâ, bó nde kwa bò *ṅgàṅ sèmè déi kokoò bó bò kokoò bò déi, bó ye bó a: «Kèné béh jege baá, ye béh nde né yáb felè Pól jolo. Kò béh wula sòm aá bú, sâ ye.

¹⁵ Mo né mân, bí bò *mbàgà juù bò ndé júée kwaá-taâb a, sòm kèh bí Pól, faá bí nde cu nées ju seèn taáṅ ye. Béh nde né beré déi njebá tená, béh wula lo bú, sâ à nées ké te mbàgà juù wá ṅgwéeh ye.»

¹⁶ Kàmbér ṅunà tie Pól déi né ṅgweé, à nde ké te mbàn bò sójì, à tueé kwaá Pól toò ndo.

¹⁷ Pól yilá njií nùà koô bò sójì déi, ye bú a: «Wèh njií mbò ndà hên ké yoòr kwaá-taâb, à nde né bú njeré déi tueé.»

¹⁸ Nùà koô doô weh njií huaán sâ ké yoòr kwaá-taâb ndo. Wa ké teèn, ye bú a: «Pól nùà gwà cibì ye mè a, njií lo huaán ndà hên ká yoòr yeè, à nde né wò njeré déi tueé sé wa.»

¹⁹ Kwaá-taâb sie weh mbò ndà doô be ndo, bó bú nde ké bèh ndoṅ-ndoṅ, ye bú a: «Wò ye naàn wa?»

²⁰ Ye kwaá-taâb a: «Bò Jùf wɔṅ kwaá gi aá kèn, ye bó nde né wò tueé ye wò a, kwéh, wèh ndé cú mé Pól ké bèh juù, bó nde cu né ju seèn taáṅ nyegé ma.

²¹ Mè tueé wò, ndóg té lòm gwàn. Bó né njèh yulà nèà yogo keéh, bó wɔṅ kwaá gi aá kèn, ye bó nde né beré déi leér den, te bó mɔm bú. Bó jege kwaá gi aá, ye bó nde né yáb felè seèn jolo, bó njeré déi sònò nágá kèh nde ṅgwéh, kò bó wula sòm aá bú, sâ ye. Bó kèné tab den né mân, bó kela lom aá te wò komo njií bó sòn.»

²² Kwaá-taâb yeé ṅgweé gi aá mân, à luom mbò ndà doô, ye bú a: «Té nuaré déi mân túé nyi wâ? Sâ ndé bá-re.»

Pól ké toò ṅómnà Felisì

²³ Yeé baá ménâ, kwaá-taâb yilá njií bô sóji dé kokoô fà, ye bó a: «Bí bilí bô sóji yuií fà, bô ñá-nyam bô yulà téhbeh mé bô gwaga bô yuií fà ndo, bí nyegé kwaá gò. Liyilí mé lou lòn tarènèà bí nde né Sesarê ndeé.

²⁴ Bí kàgà kwá gí bô nyam mé Pôl nde né teèn ñaá, te bí loḡo weh bú lôḡ, bí njií lo ké beè ḡómna Felísi.»

²⁵ À nyagá kwaá tebé teèn ndo, ye:

²⁶ «Né mè Klôdè Lisiâs nyagá njií né nùà koô seèn ḡómna Felísi mvù hên koó, ye bú a:

²⁷ bô Jûf lé naâ nùà hên beè ceéhr keéh, le man bó wula yili bú. Mè yeé ḡweé aá ménâ, mè dula nde teèn mé bô sóji beè, mè nde bú ñgaá weh. Sâ mè naâ ḡweé ye, né bô huaán Rôm.

²⁸ Yeé baá ménâ, mè yilá bilí *mbàgà juù bô Jûf ndo, te mè ko kwòm mé bó né bú teèn bunó.

²⁹ Mè ke njií òḡòtì juù hèllè né lom felè *sóú bòn. Gèh dé sâ seèn dé ciòò mé dé gwà cibì sam bèh.

³⁰ Á, nùàr lé naâ waâ, ye mè a: bô Jûf wòḡ kwaá gi aá no. Mè yeé ḡweé aá ménâ, mè bô lom wúwágá, ye ko mè bú haá njií mé wò. Jomo sâ, mè tueé njií mé bô Jûf ndo, mè ye bó a: bó ndé sí sèr bú ké toò yeé.»

³¹ Jomo sâ bô sóji bô faá bó ḡweé naâ no: bó weh Pôl cibíteèn sâ, bó njií lo bú tóg ké Àntipàtrís.

³² Cieé ḡaga bô sóji mé lé ḡoó naâ mé gule cu cuù dé bòn ká te mbàne; bô nyam bô njií lom aá Pôl ké Sesarê koó.

³³ Bô sâ bô wa teèn, bó haá njií ḡómna mvù hèllè, bó haá njií bú Pôl ndo.

³⁴ ḡómna yeé jané gi aá, ye Pôl a: «Wò né te kòb tàbè dé heè wa?» Pôl ye bú á, nyí né te kòb tàbè Silisí ma.

³⁵ À den cuù ye Pôl a: «Ko bôó mé lé naâ wò sí baá doó, mè bie ye wò ñhè». Ye bó ndé kwá ḡóḡô bú ké lè bòḡò *Heròde ndo.

Njií mé bó sí Pôl mé ñhè

¹ Jomo sâ kela cieé tîn, Ananiá *ḡaḡ sèmè dé koô bó bô kokoô bô déi mé nùà kélá-gàm bòn, wa ké Sesarê. Nùà kélá-gàm sâ, yilí seèn lé naâ Tèrtúlù. Bó yeé wa baá, bó nde ké toò ḡómna Felísi mé ju Pôl hèllè.

² Bó yilá njií Pôl ndo.

Tèrtúlù duóom Pôl sí; à ye ḡómna a: «Dé koô, béh pón den né mé wò. Wò te koḡo den né mé lo ndo. Wò né seér tàbè beèh bôó nyegé, te den bagasé.

³ Né mene he, dé koô, béh bó-bagaà yeé weh né mé be fà.

⁴ Mè sé ki né wò ndo, kúkùr yeé, gér njií tie te ḡòr beèh teèn:

⁵ Beè beèh doḡ, mèi bô kì-nùàr faá nùà hên no sam. Lètenè bô Najarèt bô doḡ feh né bú. Bèh mé à né lètenè bô Jûf kelá doḡ bèmè né die.

⁶ À nde teèn kema bilí baá mé *gwà Càn koô mene; béh lé bú sieé naâ ké teèn. [Béh ye te béh tena ju seèn faá *sóú beèh tueé nê no.

⁷ Kwaá-taâ Lisiâs bó bô sóji seèn nde ta tena toò, bó ñgaá weh bú beè beèh mé terreè,

⁸ à tueé njií mé bôó mé né bú sí doô, ye bó a, bó ndé túé sèr ju seèn ká toò yeé ma.] Mò sam, bié kú yeé bú, wò nde né gècèn beèh ḡené koó, te wò ko ye béh bú sí yíí né teèn.»

⁹ À yeé nde cib sòn mân, bô Jûf gwaán yíí teèn, te den ka faá né ménâ no.

Dé tueé baá toò Pôl

¹⁰ Jomo sâ ḡómna me njií Pôl mé be, te à tueé dé seèn ndo. Pôl ye bú a: «Mè ko né ye, baá nyèma kóbeè nùà téná-juù felè bô nùàr beèh doḡ né wò. Mè sòn mò toò yeé tueé som nde né mé vóḡo-temé mene.

¹¹ Mè tueé wò, mè lé naá cuù ké Jerusalem bèh Càn duaà ndeé, lan née cieé yulá cùòb fà yóḡó kèh ḡweéh ye. Mò wò né gwaán, bié kú yeé.

¹² Né mene ké *gwà Càn koô, né mene ké *gwà sóú, bèh nuaré déi lé sàñ kú ná ḡwèh. Né mene ké lètenè loô, mè cìlì nùàr sób ḡwèh. Ndóḡ, nuaré déi lé mè teèn kwà ná ḡwèh.

13 Bò nùàr hên tueé né mbaá, njií mé bó né mè teèn sií, bó wò cí fèh kòmò ndé ngwéh.

14 «Mè dé mò toò yeé kò cegé né njèh cén, ye mè seé Càṅ bò tele beèh léi jògò bɔ́ó né mé ceér dé feê. Bó den seér cu né kɔ́ó, ye né nyeén. Sâ, né mene te mvù sòu, né mene te mvù bò *sòn-Càṅ bò, njií mé né gi teèn nyagá den dɔ́ṅ, mè temé kwaá njií né teèn ndɔ́.

15 Mè ndèm mé Càṅ kwaá njií né faá bó né mé bú kwaá njií nɔ́. Béh bó né gi kɔ́ó, ye bò gècèn bò mé bò nyeén bò nde gi né lè cio komo yuo ma.

16 Mè tég lege lom né dé cí, ye te ká lè mò, né mene njolò Càṅ, né mene njolò bò nùàr, mè njèh dɔ́ṅ bɔ́ó gi né mé húóm-temé.

17 «Mè lé naâ cie nyèmà ngún bɔ́ó, mè lé ké Jerusalem cu cuù lòu. Mè ndeè kàgàlòṅ mé bò nùàr beèh haá njií, te gam bó. Mè ndeè *sèmè dé mò ké toò Càṅ haá ndɔ́.

18 Bó lé mè ké *gwà Càṅ koô ṅenè naâ, sâ mè né mé tou yoòr. Bèh cìlì nùàr lé kɔ́ó ná ngwéh, bèmè lé teèn ná ngwéh ndɔ́.

19 Doó lé naâ bò Jûf mé lé yuoó naâ lè tàbè Asiá. Bò sâ bò sé la ká toò yeé waà né kɔ́ó. Mò béh bó né mé njeré déi, bó tueé.

20 Mò sam, bò hên bò a, túé kwòm veên mò sâ. Lòu mé bó lé naâ mè ké te *mbàgà juù njií, mè lé saàb naâ kei wa? Bó túé sòm cie.

21 Mè dé mò kò cegé né njèh cén, ye mè lé naâ ké ter lɔ́gò njií, ye mè né ndèm kwaá, ye bò komó nde cu né lè cio komo yuo. Mè ju hên yila kuú né dé cí.»

22 Sâ Felísi né ceér bò Yeésò bò kɔ́ó. À yeé ngweé aá ménâ, ye bó a: Ju kuún aá kèn; kò Lisiâs kwaá-taâb waà baá, nyí tena ye ju bìi sâ ma.

23 Jomo sâ ye nùà koô bò sɔ́jì a: «Wèh njí cú Pôl ké gwà cibì, wò yi kwaá bú lòu, te bò mbeí yɔṅ nde beh yoòr seèn, bó gam bú.»

Pôl ké toò Felísi bô Drusílà

24 Yeé cer weh baá, Felísi bô veèh seèn Drusílà waà. Veèh dé seèn né nùà *Jûf.

Bó yeé waà baá, bó tema yilá njií Pôl. Pôl waà ndɔ́, à yila tueê, bó né felá. À tueé bó felè temé yoòr Yeésò *Kristò kwaá njií.

25 À tueé bó gèh dé dene dilí, à tueé bó gèh dé yo sieè ndɔ́. À yeé baá bú dé ju beè Càṅ dieè tueé, veèh bɔ́ó bú njèh, ye Pôl a: «Ndé cú ké gwò ye. Mò mè kwa cu aá lón, mè yilá ye wò.»

26 À lé beè Pôl kèb déi gwaán naâ kàgàlòṅ ndɔ́. À lé bú ká yoòr seèn yilá njií beèh dé cí. Bó bú né sòn tueé.

27 Ka méménâ nyèmà fà yeé kela baá, Porsíu Fésetù waà kweèh ngómnâ Felísi. Sâ Pôl lé nées gwà cibì ménâ den den ye. Lòu sam, Felísi lé gwàn ná ngwéh njolo mé bò Jûf veê.

25

Ju Pôl ké toò mgbè Rôm njî

1 Fésetù waà te tàbè sâ ndɔ́. À yeé cer aá ké Sesarê cieé tagár, à nde ké Jerusalem.

2 Wa ké teèn, bò *ngàṅ sèmè dé kokoô, mé bò Jûf dé njonjolò bilí nde cuù ju Pôl toò seèn sií, bó ye bú a:

3 «Há njí cú yeé béh Pôl ká Jerusalem teèn». Sâ bó lé naá giì wɔṅ kwaá, ye bó wula lɔ́ nde né bú ceér dueè, te à wa ye ké Jerusalem.

4 Bó yeé dua baá Fésetù ménâ, à tueé seér ye bó a: «Pôl née ké Sesarê gwà cibì ye, mè nde né ké teèn cuù cuù ndɔ́.

5 Mò mè baá mé gò, kò béh bò kokoô bò bìi nde bilí. Mò nùà hèllè lé naâ veên bɔ́ó, bó nde sií bú ké sâ.»

6 Fésetù cer ké lètenè bɔ́òn sâ nde njèh cieé yulá, à cu cu ké Sesarê ndɔ́. Cieé ṅaga à ṅaá yila te kɔ́gɔ ju tueê, ye bó yilá njí Pôl.

7 Pôl yeé waà baá, bò Jûf mé lé yuoó naâ ké Jerusalem hèllè kaṅ bú, bó né bú sií, bó né bú ṅgòr òkàṅ yoòr coré su.

8 Mé njéh mene, Pôl kò lom né sòn seèn cie tueé kwaá, ye bó a: «Ndóg, mè *sóú bò Jûf déi kwá ngwéh, mè *gwà Càṅ koô sèb ngwéh, mè sóú mgbè Rôm kwá ngwéh ndɔ́. Ndóg be mò teèn sam.»

⁹ Fésetù gwaán né bò Jûf temé lè boó nɔrê. Yeé baá ménâ, à bie njií seér mé Pôl, ye bú a: «Wò gwaán né ké Jerusalem ndeê, te béh tena ju hên ké teèn wa?»

¹⁰ Pôl ye bú a: «Mè kènê baá gi ká te mbàgà juù dé mgbè Rôm; mè njebá né teèn. Sâ né bèh mé bó tena nde né ju mò teèn. Ngweéh wò né gi mé feh yeé kɔó, ye mè bò Jûf veên déi bó nyi ná ngwêh mà.»

¹¹ Mè naâ mene sóú kwaá, né mene njií mé bó wula yeé nùàr teèn doón, mo mè naâ kema, mè cio bèròn ndé ngwéh. Mo bó mè sar kuú né sòn fuú ndo, sâ nùàr a, té mè beè boòn mbaá jógó yí.» À den cuù ye bó a: «Mè ju mò hên njií seér nde aá ké toò mgbè Rôm.»

¹² Yeé baá ménâ, Fésetù bó bò kokoò bò nde kwaá sòn. Jomo sâ ye Pôl a: «Wò la ye nyí ju nyí njií seér nde aá ké toò mgbè Rôm. Sâ mgbè Rôm ju yeé tena nde aá kɔó.»

Pôl ké toò mgbè Agrípà

¹³ Yeé cer weh aá, mgbè Agrípà bô Bereník ndeé ké Sesarê Fésetù bieé weh.

¹⁴ Bó cer weh cu ké sâ teèn. Yeé baá cieé déi, Fésetù tueé Agrípà ju Pôl doò, ye bú a: «Felísì lé naâ nuaré déi te gwà cibì kwaá loó.»

¹⁵ Cieé déi mè yeé baá ké Jerusalem, bò ngàn sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò lètenè bò Jûf lé naâ ké toò mò ndeê, bó sií bú teèn, bó ye mè a: túé siè bú mé ju.

¹⁶ Mè ye bó a: mo bó naâ nuaré déi sií, béh bò Rôm bò ju kèb cén ténà bèh. Kò bó bòó mé naâ bú sií baá gi doó doón, à tueé gi aá sòn seèn, ju tena ye.

¹⁷ Yeé baá ménâ, béh bó ndeé kán ndo. Cieé ngaga mè nde te kɔgɔ juù ñaá yilá, mè ye, bó ndé yilá ñjì nùà hèllè.

¹⁸ Bò bònò bò seèn yeé salé gi aá bò njií sâ, mè ngòr veên déi teèn faá mè naâ munó nɔ ñéné ngwéh.

¹⁹ Lé naá cegê bò wèllè saân déi felè gènnè boòn, mé felè nuaré déi, yilí seèn né Yeésò. Nùà hèllè lé kuú baá ndo. Bó ye, Pôl lé ye, nùà sâ lé naâ lè cio komo yuo ma.

²⁰ Gèh bò njèh dé sâ né mè dé pìi yɔgɔ. Mè lé bú bieé naâ dé cì, ye bú a: Wò

gwaán né ké Jerusalem ndeê, te béh nde ju yeé tená ké sâ wa?

²¹ Ye mè a: bó yí kwá ngógò nyí ké gwà cibì ye; wa mgbè Rôm ndeé ju nyí tena nde né kɔó ma. Jomo sâ mè ye: bó ñjì cú bú ké gwà cibì ndo, à den ngogò teèn, te bó ndeé njií ye bú ké toò mgbè dé koò.»

²² Agrípà yeé ngweé gi aá ménâ, ye Fésetù a: «Mè gwaán né sònò nùà sâ mé tie mò ngweé ndo.» Fésetù ye bú a: «Kwéh wò nde né bú ñéné.»

²³ Cieé ngaga ndo Agrípà bô Bereník waà. Bò kokoò bò lo sâ, mé bò kwaá-taâb, bilí cɔ ñjì bó, bó yila nde ké gwò bèh ju tueé. Jomo sâ Fésetù ye: bó ndé yilá ndé mè Pôl. À waà ndo.

²⁴ Fésetù deèn ye: «Mgbè Agrípà mé bò nùàr doó doón, bí né nùà hên ñéné. Lé naâ mene ké Jerusalem, né mene kán, dàm bò *Jûf lé naâ bú toò mò sií, bó lé naâ ké ter logó njií, ye mè a: wúlá bú wulá.»

²⁵ Sâ bèh saâb mé bó nde né bú teèn wulá, mè dé mò ñéné ngwéh. Bú nùà njèh yeé ñene aá ménâ, ye ju nyí kènê nde aá ké toò mgbè Rôm ma. Mè nde né bú ménâ tema njií ndo.

²⁶ Njèh cén, kwòm teèn sam. Mè mé nùà dueé mò nyagá njií nde né kei? Mè bú ká toò biè hên yilá kwaá né dé cì, due né toò yeé mgbè Agrípà; te béh kwa kwòm, mè nyagá njií ye mé mgbè.

²⁷ Lòù sam, njií mé bó lé naâ nùà gwà cibì teèn sií, mo mè kwòm hèllè sè kó ngwéh, mè njií weh bú mbaá, sâ seé kùlù sam wa?»

26

Sòn Pôl ké toò Agrípà

¹ Jomo sâ Agrípà ye Pôl a: «Baá toò yeé.» Pôl me fo njií bó mé be ndo, à tueé sòn seèn, ye:

² «Mgbè Agrípà, lan temé mò die baá lè, ye mè sòn mò tueé nde né toò yeé, te kwòm mé bò Jûf né mè teèn sií doón, wò ngweé mé tie yeé.»

³ Mè né kɔó ye, wò né gi tòù bò Jûf kɔó, wò né gi bò njií mé bó kuú yeé saân teèn doón kɔó ndo. Kúkùr yeé, kwá sèn, te wò ngweé gi bò ngòr mò.

4 «Dàm bò Jûf né gi dene mò kɔ́. Mè lé naâ ké lètenè bò nuàr mò kulá, mè nde kula weéh ké Jerusalem.

5 Bó né mè kɔ́ dàb baá teèn. Mò bó né gwaán, bó nde gi né mé sòn bɔ̀n tueé, ye mè lé naâ te bɔ̀n bò *Farisièn teèn ma. Bòó mé tòu bò Jûf jolo lom né mé terreb lé naâ béh. Kɔ́ bó gwàn ngwéh gècên tueé, wancɔ́ŋ né ménâ.

6 «Kènê ndéb mé Càn lo naâ mé bò tele beèh léi jògò kwaá kwaá sâ, mè yeé baá ndèm teèn kwaá den, mè ju hên yila kuú né mé njéh.

7 Gèh bò nuàr beèh yulà cùòb fà hên dɔ́ŋ ndèm mé ndéb Càn cên sâ kwá ní táre ngwéh ndɔ́ wa? Ngweéh bó Càn cibi mé suútenè mene dua den né dé cî mà. Mè tueé wò mgbè, bò Jûf mè hên bunó seér cu né mé ndèm cên sâ.

8 Kei bóó né bí kɔ́? Bí gwàn ngwéh ye, Càn né nuàr lè cio komo som dé kei?

9 «Mè lo naá gi tég lege lom ndɔ́, ye te nuàr yilí Yeésò nuà Najarèt sònò fèlà cú.

10 Seé mò ké Jerusalem lé naâ cí. Mè lé naâ ké yoòr bò *ngàn sèmè dé kokoò ndeé, mè jege weh terreb teèn, mè nde bò Yeésò bò mé njéh te gwà cibi nuaán yií. Bó yeé nde aá bó wulá, mè lé naâ be ter som njií taré ndɔ́.

11 Mè lé naâ te bò *gwà sòu ndeé bele; mè feh keéh bó gèr teèn, te bó selé seér yilí Yeésò lòu. Mè nde mé njéh jeré yuo kela bilí ké cie te tàbè bò nuàr mene.»

Dògòtì sér temé Pól (Seé b. 9:1-19; 22:6-16)

12 «Né ka ndeé, lòu sâ mè nde bie cu terreb déi mé bò *ngàn sèmè dé kokoò. Bó yeé jege haá baá mè, mè nde ké Damàs.

13 Wa ceér dueè beré déi, sâ lou baá dilí. Mè tueé wò mgbè, te mè yeé ke, ngàgà déi ba suagà ter, né lou njerré yɔ́gò, né kwarè mò njerré yɔ́ŋ, né béh bòó mé njií lo né mè beè kaŋ sie.

14 Béh né gi doó jege dielé ndeé. Mè ngweé hueh déi né mé ju *hebreèh tueé, ye mè a: Sól, Sól, wò nyí ménâ bunó né mé ngei wa? Wò feh yeé lè gèr-e yií né

mé be yeé. Den né faá nàgà teé yila né lè cùgò beè tele seèn nɔ́.

15 Mè bie njií ye: Né wò neì wa, Nuà Dueè? Nuà Dueè ye mè a: né nyí Yeésò nuaá mé wò né bunó den sâ.

16 Ye mè a: Wùò njéba cú ter. Nyí njolò yeé mân ngàgà yuo kelà né te nyí sie seér wò nuà seé nyí. Wò nde né sòn nyí toò bò nuàr den; gèh dé mé wò né nyí lan ñenè hên, te wò tueé bó. Nyí nde né wò bò njeré déi feh keéh cuú, te wò tueé cu bó.

17 Ye mè a, né mene beè bò *Jûf, né mene beè bòó mé nyí nde né mè teèn temá njií dɔ́ŋ, nyí nde né mè yili som ma.

18 «Nuà Dueè den cuú ye mè a, nyí nde né mè yoòr bɔ̀n tema njií, te mè nde bó njolo komo logó, mè som keéh bó te cibi, bó den bèh ngàgà; mè som keéh bó beè *Sátàn, bó den beè Càn, bó kwaá njií temé yoòr nyí, nyí kulu som bó veèn yoòr, te bó kwa ye bèh dene lètenè bò nuàr nyí ma.»

Dògòtì seé Pól

19 «Mè tueé wò, mgbè Agrípà, njií sâ yeé ñenè aá toò mò faá bèh mân, mè nde cu né sòn seèn ngeén wa?

20 Mè ñar yila baá-re seé seèn ndɔ́, mè ngòr Càn tueé duòòm ké Damàs sâ, mè nde ye ké Jerusalem, mè né mé njéh kukwarè te tàbè Judé dɔ́ŋ tueé ndeé. Jomo sâ mè tueé nde mé njéh lètenè bòó mé Jûf sam ndɔ́, mè ye bó a, bó yúé fón feh bɔ̀n yueè, bó bèlè ceér Càn, bó bóó seé mé nde né feh keéh ye, bó kweéh seér aá temé kèn.

21 «Bò Jûf lé mè sieé naâ dé cî, sâ mè né ké *gwà Càn koò, bó ye, kɔ́ bó wula som mè wulá.

22 Càn mé ngeér sam, wa hên à née mè beè bɔ̀n yili som den, te mè sòn seèn den toò bò nuàr dɔ́ŋ, huaán maân mé kàm bò mene, mè né bó tueé. Mè hên tueé den cu né ka nág faá bò *sòn-Càn bò mé Músi lo tueé naâ nɔ́, bó lo ye nde né bóó;

23 wa *Nuà Càn nde né gèr ñenè, à nde né lè cio komo yuo ma; wa te cio komo yuo logó nde né bú ndɔ́. Mè tueé bí, ceér mé bò nuàr nde né mé njéh yili yuo, ñenè

ɲagá baá mé bú. À nde né dà m bò nùàr beèh cí tueé, à né bòó mé Jûf sam tueé ndo.»

Pôl ye te Agrípà kweéh seér temé

²⁴ Sâ Pôl née sòn seèn tueé den ye, Fésetù tueé njií ké ter ndo, ye bú a: «Wò né kùlù wa, Pôl! Wò maán kela baá njèh, feh yeè ɲellé né ter lòu.»

²⁵ Pôl ye bú a: «Mè kùlù sam dé koò, mè doónj tueé gi né ɲgòr gècèn mé né teèn yilá.

²⁶ Mgbè Agrípà lo baá gi mé njéh tieè, mè ká toò seèn hueh lèr cú dé cí. Bò njií mé lé naá gi felè Yeésò kelá doónj, mè né kóó ye, mgbè lé naá gi ɲgweé. Lòu sam, bò njií sâ lé bóó deén naá bèsonè.»

²⁷ Pôl den cuè ye: «Mgbè Agrípà, wò no, wò né temé yoòr bò sòn-Càɲ bò kwaá njií wa? Mè né kóó ye, wò né temé yoòr bòn kwaá njií.»

²⁸ Agrípà deèn ndo, ye Pôl a: «Wò ye te nyí mè nùà *Kristò sie seér wúwágá mân wa?»

²⁹ Pôl ye bú a: «Né mene wúwágá, né mene jomo doónj, mè né Càɲ dua, te wò den faá mè no. Wò mé huún gí lòm ɲgwéh ndo, te bí bòó mé né lan felá doónj, den gi faá mè no. Njèh cén, dé biì, fògò lòɲ a, té bí kè mà.»

³⁰ Mgbè bô ɲgómna mé Berenik, mé bòó mé naá kwarè bòn doónj komo wuo gi ter, bó nde ké bèh ndónj-ndònj,

³¹ bó né lètenè bòn tueé kuú, ye: «Nùà hèn njeré déi sá b nyí ɲgwéh. Né mene dé wulá, né mene dé gwà cìbì yilá doónj, dé seèn hèn cí sam.»

³² Agrípà deén baá-re ye Fésetù a: «Mò nùà hèn sé ju seèn ké toò mgbè dé koò nji ná ɲgwèh, kènè bó sé la naá bú yi njií.»

27

Gò Rôm

¹ Yeé baá môn, bó kaga ndòn ye, béh nde né bàtô yilá, béh nde te tàbè Itali ndo. Bó yeé nyegé gi áá gò, bó weh haá kwaá Pôl bó bò gwà cìbì bò déi beè kwaá-taáb

déi, yilí seèn né Julíu. À né kwaá-taáb te bòn taáb mé bó yilá né bòn dé mgbè koò.

Bó yeé baá beè seèn,

² béh yila bàtô ndo, béh yuo gò. Bàtô sâ lé yuoó naá Aderamí, nde né lè bò loó hihiné ké te tàbè Asiá kelá bele. Béh bò nùà Masedínà déi lé naá kóó, à lé yuoó naá ké Tesaloník, yilí seèn né Aristárk. Béh bó né ndeé.

³ Cieé ɲaga, béh wa ké Sídonj. Julíu feh keéh lom Pôl húóm-temé seèn mé gècèn mene, à kwaá lo bú te à nde bò mbeí dé ké sâ yonj ke, à kwa bò njií mé né bú saám beè bòn.

⁴ Jomo sâ béh yila cu bàtô, béh fón gò. Béh bò fu taré nde kwaré, béh cí kela seér tàbè Sípre kèb jomò,

⁵ béh wa kwarè tàbè Silisí mé Pamfilí, te béh nde ye ké Míra te tàbè Lisí yuo kelá.

⁶ Ké teèn sâ, kwaá-taáb kwa cu bàtô déi; dé sâ lé yuoó naá ké Alesandri, à baá mé gò Itali, à yí cu béh teèn, béh bó fón gò.

⁷ Cieé mé cieé béh né dùà lè ndèndèn nòmò lege den, fu taré né béh seé weh. Béh nde ké kwarè loó Senidò lege yuo kela baá lòu. Béh yeé bèh toò ndeé kwà cú, béh nde seér cu kèb Salmônè,* te béh cí kela seér tàbè Kreéta kèb jomò.

⁸ Cieé mé cieé béh dùà lege nde den né lòu. Béh nde lege yuo kela ké kwarè Lasé bèh mé mgbánj† né teèn. Bó mgbánj sâ yilá né Mgbánj Bagaà.

⁹ Béh lé naá cieé kókoó mbaá ceér dueé bóó. Dé toò ndeé sé bó ná cù. Lòu sam, cieé yáb joloò lé naá kelá, bó lé naá mé njéh ɲené kóó, ye cu dùà gòò kela baá, dé dùà gòò nde né yógó. Pôl yeé ɲene áá ménâ, à tueé kwaá bó toò ndo, ye bó a:

¹⁰ «Belà, mè né kóó ye, béh nde né mé gèr te gò hèn kwaré. Mò wulu, bàtô bô seé seèn mene nde gi né dùà kum le, te béh lí m nyegé ye dé beèh cio.»

¹¹ Pôl né mene mân tueé, kwaá-taáb dé sâ tán ɲgwéh, à temé kwaá njií seér né te ɲgòr nùà fár-bàtô, bô nùà bàtô.

¹² Nùàr ɲgún gwaán kela dé toò ndeé ndo. Lòu sam, cu veèn baá ndeé, mò kwa lo bó ké te mgbánj sâ, bó nde né gèr

* **27:7 27:7** Salmoné né vuaá tàbè mé né yí lètenè nòmò die ndeé. † **27:8 27:8** Né bèh mé bò kom nje bá yeé teèn, bò nùàr suaga doó.

nené. Bó ye, mo nde né boó, te bó lege wa ké Fenís te mgbáŋ bò Kreétà bò déi, te cu veèn hèllè nde bó kwa seér ké teèn. Mgbáŋ sâ né seér kèb nyiib‡ mân.

Fu tarê ké te ndèndèŋ nòmò

¹³ Fu dolé yuoô kèb túnò ndo, yila kobò. Bó né mé njéh taáŋ ye, gò boòn nde né huóom. Bó som kùn ndo, bàtò yuo gò. Bó né Kreétà ke njií.

¹⁴ Tètèi sam, fu tarê kobo yuoô kèb bà, tulu suagà yí te tòre,

¹⁵ vela far seér bàtò, né béh dé lege keè taré yógo, lu yuo mé béh.

¹⁶ Béh nde kela seér aá tàbè Kódà kèb túnò, te cií weh béh teèn. Sâ né bèh mé béh lé naâ mé gècèn mene lege, te béh nde ye kom dé gam mvelé som.

¹⁷ Bó tulu kaga kwaá njií ké ter sònò bàtò ndo. Bó né bàtò kaga nyegé, te ñèrré cú. Bó se si kwaá kùn dùà, te bàtò go lie lòu, bó ye, mo sam, nde né te mbésebé ké kwarè Libí cu yilá ma. Fu mé béh kobo nde den baá-re méménâ.

¹⁸ Fu dé tarê hèllè béh yoòr ñar yila cu ye baá-re dé gècèn. Cieé yeé ñaga baá, bó duóom bò seé dùà som silí njií.

¹⁹ Cieé ñaga cu, bó yila ñjèh bàtò dùà mé be boòn som su njií.

²⁰ Fu doô ye júée nyí ndo. Béh soó ké kundun, béh cer; cieé mé cieé, lou bá ñgwéh, nuaré déi mbentò mé njolo ñéné cú ndo, doón béh munó lom aá ye, béh kuú gi aá kèn.

²¹ Cieé kókoó mbaá, nuaá mé yieé som yáb te bàtò teèn sam. Yeé baá ménâ, Pól komo wuo ter toò bò nùàr, ye bó a: «Belà, mo bí sé naâ sòn mò ñgweé, béh sé naâ ké Kreétà den ñogô, béh sé gèr mé bò ñjèh mân kùm ló ná ñgwéh.

²² Mé njéh mene, mè né bí kènê tueé, bí taré sér yo. Lètenè beèh doón nuaré déi kú ndé ñgwéh, ñèrré lom nde né bàtò.

²³ Cìli Càn naâ mè cibíteèn tueé; mè né beè Càn, mè hèn boó yeé seé seèn ndo. Cìli Càn naâ ká kwarè mò njebá ndeê,

²⁴ ye mè a: Pól, té vèh, ko wò wa ké toò mgbè Rôm waà. Bòó mé né lè bàtò hèn

doón, Càn mé húóm-temé seèn nde né bó jomo yeé yili som keéh ndo.»

²⁵ Pól den cuè ye bó a: «Bí taré temé taré belà! Mè né gi Càn mò koó; à boó nde né faá à la naâ mè tueé no.

²⁶ Njèh cén, mo béh baá kwarè ten tàbè déi, béh nde né sòn nòmò karé sue le.»

²⁷ Sâ béh ké dùà sâ boó baá cieé yulà cùòb nèà, fu né mé béh ké te ndèndèŋ nòmò faár ndeé den. Nòmò sâ bó yilá né Mediteranê. Te cieé yulà cùòb nèà sâ, yeé baá logòteèn, bò fàr-bàtò bò ñgweé ko ndo, ye tàbè déi baá didi.

²⁸ Bó si yíi mòu dùà, nde cor tàbè, sâ baá métà yulà tagár cùòb téhbeh. Bó né ka ndeé, wa berré déi, bó si yíi cu mòu doô dùà, sâ yila le aá métà ndètoón cùòb ténделé.

²⁹ Bó yeé ñene aá ménâ, bó se silí njií kùn dùà nèà, ye te go den lilieé, wanóŋ bó nde né te kweéh déi ceén. Bó né cieé teèn lulú kela den ndo.

³⁰ Sâ né cu mé bò fàr-bàtò bò lé foón naâ ceér teèn, ye te bó dula si lo bàtò. Yeé baá ménâ, bó se kwaá njií kom dé gam dùà ndo, bó né boó faá bó nde né kùn ké te feh bàtò boó nyegé no.

³¹ Pól yeé ñene aá ménâ, ye kwaá-taâb mé bò sóji a: «Mo bò fàr-bàtò bò hèn lè bàtò dèn lè ñgwéh, bí nde gi né dùà kum le.»

³² Bò sóji nde ko tena som yuií koòm ndo, kom hèllè kwar yuo.

³³ Cieé yeé nde aá ñagá, Pól boŋ bó, te bó yieé yáb, ye bó a: «Lan doón baá cieé yulà cùòb nèà bí né mé lèi cùè den den.

³⁴ Bí yíe bá yáb yieè, te gam bí. Mè tueé bí, né mene yulí feèh nuaré déi lèr nyí ndé ñgwéh.»

³⁵ Pól yeé tueé gi aá ménâ, à weh breèd ndo, à vra Càn teèn, à yila kolé yieè.

³⁶ Yo taré cu ye bó doón, bó yila baá-re yieè ndo.

³⁷ Béh lé naâ te bàtò nùà yuií fà mé yulà téhbeh cùòb ténjén.

³⁸ Doón bó yieé fulu gi, bó ñuaán su njií yab dé jomò dùà, te bàtò líe cú.

Dùà su yilá

‡ 27:12 27:12 Kèb mé lou yila yeé teèn. § 27:39 27:39 Bèh mé bò kom njebá yeé teèn.

³⁹ Cieé ñaga, bó ñene tàbè ndo. Njèh cén, bó tàbè sâ ñéné kó ñgwéh. Bó ñene njií mgbáñ\$ déi mé mbésebé mene, bó kaga lom aá ndòn ye, mo nde né boó, bó lemé njií lom nde aá bàtô ké teèn ma.

⁴⁰ Yeé baá ménâ, bó kore tená som yuií, bò kùn sue le dùà, bó se yi pili ndo. Jomo sâ, bó daá kwaá cògò ké toò bàtô, te fu yila teèn, lu bàtô, bó lemé njií bú ké te mbésebé hèllè.

⁴¹ Bó né ka ndeé, bó wa berré déi, mbésebé ñgimé geé baá nòmò kpon fà, nòmò né bèh sâ kwar taré, kwar dom weh bàtô hèllè, feh nde cor nyue yila te mbésebé tég, gurú ñgela le teèn, nòmò tulu ñerré som tíí ké jomo ndo.

⁴² Bò sóji dé boòn ye, bó nde aá bò gwà cibì bò wulá som, te bó gwágá dùlà yùò cú.

⁴³ Kwaá-taâb yeé ñene aá ménâ, à yiín bó, ye te nyí yili som Pôl. Jomo sâ ye, bòó mé né nòmò gwágá kóó doón a, lolé diè gi dùà, bó gwágá kela toò ma.

⁴⁴ Bò déi a, wèh béh-toû, bó gwágá mé njéh, bò déi weh ten bàtô. Bó lé boó naâ ménâ, te béh nde ye doón yili yuo.

28

Pôl ké Máltà

¹ Béh yeé yili yuo gi aá, te béh ñgweé den ye yili ten tàbè sâ, ye né Máltà.

² Bò loó bò sâ weh lom béh mé vógó-temé mene. Bó yeé ke, nu baá neé, dùlù baá dolé, bó fu kwaá béh we, bó bilí kwaá béh teèn, béh né ñuagá den.

³ Pôl nde kabe weh keém jaâr, à né tuar kwaá den. We yeé baá boó, ñgòbò yuo kela lè jaâr, à gwa sege le Pôl beè.

⁴ Bò loó bò yeé nde ñene njií ménâ, bó duóm lètenè boòn tueé kuú, ye: «Nùà hèn né lom nùà wulá-feèh. À naá menè yí dùà mvelé yuo, à nde né kuú faá nduàn Càn né bú yoòr no.»

⁵ Mé njéh mene, Pôl mele kaga si njií ñgòbò hèllè tuar, njeré déi bú beè ñgwèrrè nyi ñgwéh.

⁶ Sâ bò loó bò dé boòn né lom kela, ye nde aá fulu; mo sam, Pôl nde aá mé njéh die kuú. Bó né ka ke den, bó ke ke, njeré

déi Pôl bó ñgwéh. Yeé baá ménâ, bó den cuù mé feh boòn, ye: «Nùà hèn né càn.»

⁷ Ké bèh sâ, lé naâ kwarè loó nùà koò te tàbè sâ, yili seèn lé naâ Publiyûs. Nùà sâ feh béh bèh cèrrè ndo, béh cer ké teèn cieé tagár, à ke lom béh dé gècèn.

⁸ Sâ tele seèn lé naâ baán ndo, à lé naâ mé dùlù yoòr, à lé naâ mbo sura ndo. Pôl yeé ñgweé aá ménâ, à yon nde teèn, à dua Càn, à ba bú be felè, à taré som bú.

⁹ Jomo sâ bò beèn bò te ten tàbè sâ wa belé ndo, bó taré yuo gi.

Ké Rôm waâ

¹⁰⁻¹¹ Béh cer ké sâ weéh tagár. Bò loó bò né béh húóm-temé boòn feh keéh. Béh yeé baá mé gò, bó bie béh gò mé njèh beè ñgún. Jomo sâ béh yila cu bàtô déi, béh foón gò. Bàtô sâ lé yuoó naâ ké Alesandrî. Bó teèn nyagá kwaá né «Bò càn huaán feèh”. À lé ké doó sâ du deén naâ, te cu dùlù gi.

¹² Béh né ka ndeé, béh wa Sirakû, béh boó ké sâ cieé tagár.

¹³ Béh yuo cu ké sâ, béh nde Regiô. Cieé ñaga fu déi kobo yuoò kèb túnò, weh sie béh beè; béh boó cegé cieé fà, béh yila Pùjól.

¹⁴ Béh wa te loó sâ, béh kwa bò Yeésò bò déi teèn, bó yilá njií béh ké yoòr boòn, béh bó cer ké sâ cieé téhbeh. Jomo sâ béh foón gò Rôm.

¹⁵ Bò Yeésò bò dé ké Rôm yeé ñgweé aá njàgà beèh, bó ndeè béh ceér dueè kwa weh. Bò déi kela le béh ké bèh mé bó yilá né Gwà-mbè-tagár. Bò déi ndeè kela béh ké tan Apiyû. Te Pôl yeé nde ñene njií bó mân, à Càn vra lom mé be fà, yo taré cu bú ndo.

¹⁶ Béh yeé wa baá ké Rôm, bó ye Pôl a, ndé dèn bá dé seèn hiín, bó bú jomo kwaá lom aá sóji cén.

Ñgòr Càn ké Rôm tueé

¹⁷ Pôl cer cieé tagár, à yilá njií bò *Jûf dé kokoò ké lo seèn. Bó yeé waá baá, ye bó a: «Bò nùàr mò, mè ye te bí ko ye, bó lé mè ké Jerusalem sie kuú naâ dé lòu, bó haá njií mè beè bò Rôm bò. Mè lé veèn déi mé bò nùàr beèh bó ní ná ñgwèh, mè lé tòu bò tele beèh kwá ná ñgwèh ndo.

18 Bò Rôm bò lé naá menè kwòm bieé, bèh saáb mé bó nde né mè teèn wulá, bó lé kwà ná ñgwêh. Bó yeé nde aá mè yi njií,

19 bò Jûf ye, ndóg ménâ bó ndé ñgwéh ndo. Mè yeé ñene aá ménâ, mè ye, mè ju mò njií seér nde né ké toò mgbè Rôm ma. Dèn ñgwéh ye mè lé sâ sií naâ bò nùàr beèh ndo.

20 Yeé baá mân, mè ye, ko mè yilá njií bí ká toò, te bí ko ye, nùà mé dàm bò *Iserála bò doón né gi ndèm yoòr seèn kwaá njií doò, mè lè fògò lòn hên cer kuú né felè seèn.»

21 Bò kokoò bò hèllè ye bú a: «Bò Judê bò lé béh njeré déi felè yeé nyàgà ní ná ñgwêh. Nuaré déi lé ké sâ yuò ná ñgwêh, à ndeé béh ñgòr veèn déi felè yeé tueé ndo.

22 Mò né mân, sâ béh gwaán né sònò yeé mé tie beèh ñgweé. Lòu sam, béh né kóó ye, bòn dé mé wò né teèn sâ, bèh doón bó né yeé bú bunó.»

23 Bó bò Pôl tena kwaá cieé ndo. Yeé baá lòu sâ, bó komo waá ké gwò seèn kókoó mbaá, Pôl né bó ñhè se, à se soó mé ñjéh tóg wa liyilì. À né bó felè *Lò Càñ tueé. Njií mé *sóú Músì tueé né felè Yeésò, à né bó se. Njií mé bò *sòn-Càñ bò tueé né felè Yeésò, à né bó se ndo. À né ceér foon ye te nyí dor weh bó mé ñjéh.

24 À yeé tueé gi aá, bò déi kwaá njií temé teèn, bò déi berón seér lòu.

25 Bó yeé baá lòu saán yuo ménâ, Pôl deèn ndo, ye bó a: «Cúcuí Ñagá lo jue bòn. Cu mé à lé naâ bò tele biì ñhè sònò Esáyà sòn-Càñ tueé keéh,

26 à lé ye:

Ndé yoòr bò nùà hên, júée bó a:
Dé felâ, bí nde gi né bagasé felá nyegé,
bí seér ñgwé ndé ñgwéh lòu.
Bí nde gi né bagasé ke den,
ndóg bí seér ñéné kòmò ndé ñgwéh.

27 Lòu sam, temé bò nùà hên baá gi lè manḡwan,
te bó mùnò kòmò cú.
Bó duagá baá tie kèn, te bó mé tie ñgwé cú.

Bó lier aá njolo, te bó mé njolo ñéné cú.

Te bó ká yoòr mò ndé sér cù,
te mè bó táre sòm cú ndo, jue mè Càñ Dueè.»

28 Pôl den cuù, ye bó a: «Bí kóó ye, Càñ lé naâ bòó mé Jûf sam ceér seèn feh keéh, te bó yili yuo. Dé boòn, bó nde né ñgweé.»

[29 Te Pôl yeé nde tueé sòm mân, bò Jûf kem yuo, bó né lom mé ñjéh lètenè boòn ñaán ndeé.]

30 Pôl cer ké sâ nyemà fà. À lé gwà sâ gwòm beéh lòu ndo. Bò nùàr lé naâ yoòr seèn ndeé, à né bó weh nyegé,

31 à né bó felè *Lò Càñ se, à né bó ñgòr felè Yeésò *Kristò Fehtoò beèh feh. À bó ñhè tueé ñagá lom gùm doón, à njeré déi vèh ñgwéh.

Mvù Pôl mé bò Yeésò bò ké Rôm

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, nùà seê Yeésò *Kristò; mè né cu nuaá mé Càn lé balé weéh naâ ye te mè ña mbòñ tebé nyî, à jege haá mè Njàgà Bagaà seèn beè, ye mè a, ndé sè yòñ seè ndò.

² Càn lo naâ ndéb ter kwa kwaá, à tueé keéh sònò bò sòn-seèn bò ye nyí nde né Njàgà Bagaà sâ cie som keéh; bó lé naâ te mvù nyagá kwaá ndò.

³ Né Njàgà Bagaà felè Njuna seèn, Fehtoò beéh Yeésò Kristò. À né *ndùtè ndùtù Davíd kèb dé nùàr.

⁴ Kèb dé Cúcuí, à né Njuna Càn. Càn lé bú sie kwaá naâ kóó; à lé naâ bú te cio komo som te feh keéh mé terreè mene ye, né Njuna nyî.

⁵ Mè fùgò beè Càn hèn kuú né mé yilí seèn; mè mbòñ tebé seèn ña né mé njéh ndò. Càn ye mè a: ndé ju seèn ké lètenè bò nùàr mé gèh hihiné tueé bele, te bó kwaá njií lom temé cén yoòr seèn, bó ñgweé sòn seèn, yilí seèn ñgulí mé njéh.

⁶ À jue né mé bí bò Rôm bò mene, Càn lé naâ bí yilá, te bí ña bò nùàr Yeésò Kristò mân.

⁷ Mè hèn nyagá njií né mé bí bò Rôm bò, bí bòó mé temé Càn né yoòr biì dóñ, à lé naâ bí yilá, te bí den bò nùàr seèn. Càn Tele beéh bò Fehtoò beéh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dólè.

Pôl gwaán né ké Rôm ndeê

⁸ Mè jògò felè biì dóñ vra logó nées Càn ye; mè né bú jomo Yeésò Kristò vra keéh. Lòu sam, bí né temé yoòr Yeésò *Nùà Còñ kwaá njií, ñgóg biì né wón dóñ ñgulí ndeé.

⁹ Bú Càn mé feh seèn né gi kóó, ye mè tueé né gècèn, bú mé mè né seé seèn mé temé mò mene bòó, mè né Njàgà Bagaà felè Njuna seèn se doò: à né kóó ye mè né yeé nyí felè biì cu dóñ dua den.

¹⁰ Mè né bú dua, ye bú a, mé húóm-temé seèn, à há mè lón mé be seèn, te mè ndeé ké yoòr biì ma.

¹¹ Wanóñ mè né mé tuaá biì kela, mè ndeé né bí gà seé Cúcuí Càn feh, te bí kwa nyegé terreè mé njéh.

¹² Mè tétég gwaán né ké lètenè biì deèn, te yo taré mè, taré bí, te yo taré gi béh bí felè temé cén mé béh né yoòr Càn kwaá njií hèn dóñ.

¹³ Belà, mè ye te bí kó ye, cu dóñ mè né gò ké yoòr biì gwaán sóó, mè lón kwà ñgwéh lòu. Mè ye te seé mò wa tàb ké lètenè biì, faá né lètenè bò nùàr lè tàbè déi waá ndeé nò.

¹⁴ Kó mè né ménâ bèh dóñ bòó ndeé; seé mò né cí. Né mene lètenè bòó mé cer yeé lo, mé ya dueè mene; lètenè bò kógòn bò mé bò cùr mene, kó mè né ménâ bòó.

¹⁵ Mè gwaán né mé Njàgà Bagaà ké Rôm lètenè biì se waá dé cí.

Terreb Njàgà Bagaà

¹⁶ Mè tueé bí, Njàgà Bagaà né mè yoòr sagár: à né mé terreè Càn yoòr, te à yilí som bòó mé né temé yoòr Yeésò *Kristò kwaá njií; duoóm né mé bò Jùf, nde mé bòó mé Jùf sam.

¹⁷ Mò né mân, sâ Njàgà Bagaà né seé Càn cie feh kwaá; à feh kwaá né nùàr gèh dé mé Càn nde né bú nùà dilí teèn yilá keéh. Gèh dé sâ né lom temé yoòr Yeésò Kristò kwaá njií, ceér déi toò sam cuú. Né te mvù Càn ménâ nyagá den ndò, ye: «Nuaá mé ña né nùà dilí beè Càn mé temé cén yoòr seèn kwaá njií dóñ, kwa nde né yòñ kóó.»

Nùàr mé ju yoòr

¹⁸ Bí kóó ye, Càn ké te vulúu baá bèsóne feh kwaá, ye nyí né mé yúlá-temé felè veèn hihiné mé bò nùàr né bòó doò; bó né bò seé vevenè bòòn hèllè bòó, bó né gècèn nyî mé njéh doó dobó baré njií, bó nyí vèh cú.

¹⁹ Kèkènè seé Càn mé bó sé naâ Càn mé njéh ñené kóó, Càn né mene bó bèsóne mé feh seèn feh keéh, mé njéh mene bó ñené kó ñgwéh.

20 Á sâ, bèh lo mé Càn lo sií naâ wón, bó mene bú mé njolo néné ngwéh, kèkènè seé seèn né yeé cie nené ñagá, ye né Càn terrèb, Càn ndeèr ma. Mò bó mân gwàn ngwéh, sâ bó mé sòn toò seèn sam ndo.

21 Bó né mene Càn nené kóó, bó bú sén ngwéh, bó bú vrà ngwéh faá bó sé naâ bú vra ye à né Càn. Yeé baá môn, bó duóóm baá-re lòu munó ndegé seêr, bó né te cibi ndugó faán ndeé.

22 Wa bó né bò kó-njèh bò sé wa, sâ kùlù mé bó lo jueè ceré né bó.

23 Bó lòò né gùm Càn Ndeèr Nùà *sùsùm duaà, bó nde cècàn bóó kwaá, bó dua seér cí; bò déi fela né nùàr, mé né ká lè wónje wàn mbaá; bò déi fela né non, bò déi fela nyam, bò déi sàb; doón bó né gi bó dua ndualé go.

24 Yeé baá mân, Càn som be seèn yoòr boòn ndo, te bó teré yila kò te núlu, faá bó né gwaán sâ nò, te bò dé kàn mé dé kàn loró den mé fegùli yoòr ndo.

25 Bó boòn naâ gècèn Càn kwaá loó, bó gwaán seér nyeén. Càn mé lo sií naâ njèh doón, bó né bú kwaá loó, bó né njií mé à lo sií naâ lòu dua seér. Ngweéh bó sé la dua seér né bú wa? È môn.

26 Càn yeé ñene aá ménâ, à som be yoòr boòn ndo, te bó loró kwaá nyegé bò njèh fegùli sâ mé njéh yoòr bagasé. Bò véh boòn nde né mé feh boòn kweéh seér: bó bò siíb kóó cèr ndé cú, bò véh cer seér nde aá bò mbaábon kóó.

27 Bò siíb gwàn ndé cú bò véh ceèr ndo, tuaá sie seér nde aá bó mé bò siíb mbaábon ceèr. Bò nùàr mân bóó sabé go né te bò dé kàn mé dé kàn loró le gi lélán fegùli, bó tulu su dùkàn yoòr mé be boòn; né sòn veèn mé bó né bóó go sâ.

28 Bó yeé berón baá Càn ménâ, Càn som be yoòr boòn ndo, à kwaá lo bó mé lo mapelím boòn sâ, te bó bóó seér njií mé bó sé lé bó ná ngwéh.

29 Yeé baá ménâ, bó gela den baá-re mé gèh veèn hihiné lè dedeí ndo: dene gogobô o, temé te njèh nùàre kwaá njií o, jéré-temé o, huer o, wúlá-feh o, jógó o,

tánagá o, jélá-temé o, doón né seé boòn. Bó né sòn tuagá sar go,

30 bó né bò njèh vevenê lètenè boòn yoòr tueé su kuú, bó né Càn bunó, bó né bò mbaábon selé, bó né feh ham, bó né punó, bó né bò veèn dé fefeê munó foón go, bó sòn bò tele mé bò meí ngwé cú ndo.

31 Bó baá gi mé ndòn kukuú mân, bó faá bó tueé kwaá yeé nò bó wá cú, bó baá gi bò manjwan, bó jere bò mbaábon kó cú.

32 Bó né gi ndéb Càn kóó nyegé, ye bòó mé né gi gèh bò njií hèn bóó wa, sàgà boòn né yeé cio ma. Bó né mene mân kóó, mé njéh mene bó né cu bóó ñeí. Nuaá mé né lòu bóó sabé seér doón, bó vela seér cu bú be lòu.

2

Bèh ju tenâ

1 Mò né mân, sâ wò nuaá mé né ju felè bò mbeí tená go doò, wò né mene neí, wò né beè ndo. Wò yeé ju felè bò mbeí tena né kóó. Wò yeé tena gi aá, wò né cu ménâ bóó taré, sâ ju wò siè ndé ngwéh wa?

2 Béh né kóó ye, bòó mé né veèn faá bèh ménâ bóó, Càn ju felè boòn tena lom yeé jéjég.

3 Sâ, wò nuaá mé né ju felè bò déi tená sâ, wò né munó ye nyí nde né ju beè Càn mvelé wa? Ngweéh seé yeè né taré cí mà.

4 Mè tueé wò, wò né sèj mé bó-bagaà Càn seb, wò né húóm-temé seèn seb ndo. Wò kó ngwéh ye Càn nyí bagaà ménâ bóó den né, te cieé déi nyí kweéh seér dene nyí wa?

5 Kòcò, tanjwan temé mé kwéh sér bèh. Wò meí bò gèr felè yeè mé be yeé nyegé kwaá baá kèn. Lòu mé ñá-temé Càn nde né bèsónè yuo kelá, à nde né ju jéjég tená, ju nde né wò sie.

6 À sàgà nùà kàn mé nùà kàn lòu sâ gwòm nde né mé seé seèn.

7 Bòó mé né be mé seé bagaà kwaá njií, ye bó né ngùlù Càn kela, wa bó gwaán né nùàr beè Càn ñaâ, te bó kwa yòn tètàgà doò, yòn tètàgà lòu sâ kwa nde né bó.

8 Dé bò taáb bò seèn, à yúlá-temé seèn tieé su njií nde né yoòr bɔ̀n. Né bò dúágá-tie bò mé né ceér gècèn kwaá lɔ́, bó sabé bele seér bò njèh vevenê doò.

9 Mé bò vevenê bò dɔ́n, bó meì bò gèr lòu sà ñene nde né fì. Duɔ́m nde né yoòr bò *Jûf, jomo sà yoòr bɔ̀s mé Jûf sam.

10 Dé bò bebagaà bò, Càn nde né bó faá nùàr nɔ weh kwaá, à yíi njií bó te ñgùlù seène, à haá bó dɔ̀lê. Duɔ́m nde né yoòr bò Jûf, jomo sà bɔ̀s mé Jûf sam ndɔ.

11 Lòu sam, Càn dé seèn nùàr lòu gèi bèn.

12 Bɔ̀s mé lé naá gii veèn bɔ̀s, mé *sòú Músi kó ñgwéh dɔ́n, bó ju bɔ̀n mé sòú Músi téná ndé ñgwéh; dé bɔ̀n veèn bɔ̀n sie nde né bó kɔ́. Bɔ̀s mé lé naá veèn mé sòú Músi lè bɔ̀s dɔ́n, bó ju bɔ̀n tena nde né mé sòú Músi ndɔ.

13 Lòu sam, mɔ nùàr nde né nùà dilí beè Càn ñaá, kɔ à sòú jolo komo mé gùm mene, dèn ñgwéh mé sòú mbaá ñgweé faáñ njií.

14 Mɔ bɔ̀s mé Jûf sam né sòú mbaá jolo weh, bó kó ñgwéh ye né sòú Músi, sà bó né gi feh keéh ye sòú sà né bó lè húómé.

15 Sà bó teèn ménâ feh keéh né ye, njií mé sòú né taga doò né lè bɔ̀n nyagá den ndɔ ma. Ndòn bɔ̀n tueé den baá-re bó ménâ ndɔ; cu déi né bó lòu ki seér, cu déi à den seèn nɔ́n.

16 Bí kó ye, lòu mé Càn kwaá lɔ nde né ju beè Yeésò *Kristò teèn, bò njií hèn dɔ́n nde gii né cie ñené yuo kelâ, ñené yuo kela nde né faá Njàgà Bagaà sònò mò hèn tueé den nê nɔ. Lòu sà Càn ju tena nde né mé felè bò njií mé né lè nùàr leér den mene.

*Bò *Jûf bó bò *sòú Músi*

17 Wò nùà Jûf dé yeè, yilí yeè né Jûf, wò né gi sòú kɔ́, wò yieé né mé njéh, wò ñueé mé njéh, yo yeè né gi mé yilí Càn sagár.

18 Njií mé Càn gwaán nê dɔ́n, wò né gi kɔ́, sòú né gi wò feh, te wò ñene kɔ njèh bebagaà.

19 Wò ye, wò né bò tácugó ceér feh, wa wò né ñagá toò bò cibi bò ndɔ;

20 wò ye nyí bɔ̀s dilí né bò cùr ceér kɔ́, wa nyí né bò huaán tètɔ̀r njèh feh, te bó ñene kɔ ceér Càn. Ñgweéh wò ye mé sòú sà nyí kɔ́n gi aá, nyí baá gi mé gècèn teèn wa?

21 Sà kè cú-re! Wò nuaá mé né bò déi feh hèllè, kei mé bɔ̀s wò yeè gùm yeè nùà njèh teèn fèh kéh ñgwéh wa? Wò ye bò nùàr a: té yíb ñúób; wò dé yeè ñuób né dé kei wa?

22 Wò ye bò nùàr a: té yàgà ndé; wò dé yeè yàgà nde né dé kei wa? Wò ye bò nùàr a: cècàn duaà né lom ve. Bɔ̀s né naàn mé wò né lè mò bɔ̀n yilá ndeé, wò né njèh teèn kema wa?

23 Wò né sagár nyegé ye nyí né mé sòú Càn lè, wò kó ñgwéh ye, nyí né bú lòu kwaá seér wa? Wò sé yeè baá méménâ bɔ̀s, ñgweéh sà wò bɔ̀s gulí né Càn nùà njèh wa?

24 Né te mvù Càn môn nyagá den ndɔ, ye:

«Bò nùàr yilí Càn hèn dɔ́n bɔ̀s beéh keéh né mé yieè bìi bò Jûf.»

25 Bí ñgwé mè tueé bí felè *ñgór ñɔ̀b. Mɔ bí né sòú jolo komo, sà ñgór ñɔ̀b né njèh gàm. Mɔ bí né sòú kwaá, sà mɔ bí ñɔ̀b mene ñgór, bí nées den ka faá kurú nɔ.

26 Cu sà ndɔ, mɔ kurú déi né dé seèn sòú jolo kɔ́, sà Càn bú faá nuaá mé ñɔ̀b aá ñgór nɔ yilá ndé ñgwéh wa?

27 Mè tueé bí, nuaá mé né sòú jolo kɔ́, bó mene bú ñgór ñɔ̀b ñgwéh, nde né wò mé ju sie, wò nuaá mé sòú jòlò kòmò ñgwéh hèllè. Wò né mene mé sòú yeè sà beè, bó ñɔ̀b mene wò ñgór, ju nde né wò sie den.

28 Mè tueé wò, nùà Jûf dé gècèn, bó bú te lélán mvum njolò ñéné lòm ñgwéh. *Ñgór ñɔ̀b gí cégé ñgwéh mé ñgàn yoòr mbaá ñɔ̀b kuú ndɔ.

29 Nùà Jûf dé gècèn né seér nuaá mé né Jûf yí lè, à dé seèn ñgór ñɔ̀b seér né temé seèn. Gèh ñgór dé sà Cúcuí Càn ñɔ̀b né bú kɔ́, dèn ñgwéh sòú mé bó nyagá né lòu. Nùà Jûf dé gècèn sà, Càn seèn nde né bú kɔ́ ndɔ, dèn ñgwéh nùàr.

3

¹ Á sâ, mè né mene *Jûf, né cu gam wa? Ngór ñòb né cu njeré déi gam ndo wa?

² Gà m né lom ñgún mbaá. Lòu sam, Càñ lé ñgòr seèn haá kwaá naâ beè bò Jûf.

³ Á, mo lètenè bòn bò déi teèn dili ñgwéh ño, sâ béh tueé nde né naàn? Sâ Càñ dé seèn dilisé dèn ndé cú wa?

⁴ Ndóg, dé sâ seèn môn bó ndé ñgwéh! Dé Càñ, à njobá taré lom nde né te gècèn seèn-e tég, gwaán bò nùàr a dèn jí léláñ bò nyeén bò. Né faá bó nyagá kwaá né te mvù Càñe ño, ye: «Gwàn dé mé wò den nùà ñjêñ faá wò tueé nê ño; mo bò nùàr ye te ju sie wò, te wò yogó bó.»

⁵ Mo veên mé béh né bój hên feh seér cu né kóó, ye bò nùàr a: Càñ né dé seèn Nùà gècèn, sâ béh sònò tueé cu nde né kei wa? Mo béh né veên bój, Càñ béh gèr feh keéh né mé njéh, sâ bí ye Càñ teèn bó yí ñgwéh wa? Bò nùàr né ye mân bie seér; mè jue né cí.

⁶ Mè tueé bí, Càñ bój yí né teèn. Mo sam, à sé la ju felè wón tena né naàn wa?

⁷ Mo nyeén beèh hèllè feh den né ka gècèn Càñ kóó, te gam bò nùàr, bó seèn nyegé Càñ mé njéh, sâ Càñ seèn béh mé ju sie cu nde né dé kei?

⁸ Á sâ, kei mé yíin cu nde né béh veên bój kóó ndo wa? Sâ béh júée ye: béh bó lom veên bój, nde né dé bagaà sâ ñaá seér. Bò déi né mè yoòr tueé kwaá, ye mè né yeé môn tueé sé wa. Kwá ñóóñ, Càñ nde né bó gèr feh keéh, à bó feh keéh nde né faá seé bòn tueé nê ño.

Nei né som nùà dilí kóó?

⁹ Mo né mân, béh bò *Jûf, béh né cu bò nuaré déi yogó wa? Ndóg! Mè la naá giì tueé ñagá ye: né mene Jûf, mene Jûf sam, ñóóñ bó né gi kwer veên ma.

¹⁰ Né te mvù Càñe môn nyagá den ndo, ye: «Nuaá mé né som nùà dilí, ndóg teèn sam.

¹¹ Nuaá mé né ñgweé kóó, teèn sam.

Nuaá mé né Càñ fón, teèn sam ndo.

¹² Bó sabé nde gi aá bèh dàbe, bó toò leér le gi aá kèn.

Ndóg nuaá mé né seé bagaà bój, né mene cén tà cén, teèn yùò kélá ñgwéh.

¹³ Bó né gi mé togo lon faá sà loòn ño; bó né mé leba fèfà;

ñgòr né lom bó sònò faá ndièm sàb ño faám yuo ndo.

¹⁴ Sòn den né bó beè faá nó ño, né lom léláñ njèh duagâ.

¹⁵ Tètèi sam, bó baá feh wulá.

¹⁶ Bèh mé bó né kelá ñóóñ,

bó né dùkàñ bô gèr teèn we su loó.

¹⁷ Bó ceér ñóóñ né kó ñgwéh.

¹⁸ Bó Càñ vèh bèh ndo.»

¹⁹ Béh né kóó ye njií mé mvù sòu né tueé ñóóñ, à tueé njií né mé bój mé né ka sòu. Mo né ménâ, sâ nuaá mé nde né Càñ tueé ye bú a, nyí ceér kó ñgwéh teèn sam; te ñám bò nùàr wón ñóóñ die gi ju beè seèn ndo.

²⁰ Nùàr a, jòlò kó mene sòu gèh dé heè, Càñ bú nùà dilí ké toò seèn mé njéh yílá ndé ñgwéh. Sòu feh lom né dé seèn dé feèh, ye nùàr a: wò né mé veên yoòr ma.

Naàn mé Càñ nde né nùàr yili som

²¹ Kènè ceér dé feè ñené yuo kelà baá cie kèn; né ceér mé béh ña gi nde né bò didilí bò beè Càñ mé njéh. Ceér bú sâ dé seèn jomo sòu kélá sér ñgwéh. Mvù sòu bó bò *sòn-Càñ bò lé naâ toò mân tueé taré ndo, ye:

²² Càñ bò nùàr ké toò seèn bò didilí bò yílá lom né mé temé yoòr Yeésò *Kristò kwaá njií. Bój mé né temé yoòr seèn kwaá njií ñóóñ, à né gi bó yílá, à dé seèn mé gwèn sam, nùàr ñóóñ né gi beè seèn kèi cén.

²³ Nùàr ñóóñ naá giì veên bój. Yeé baá ménâ, bó kwarè Càñ *sùsum dèn cú.

²⁴ Càñ yeé ñene cu aá môn, à yili som bó mé Yeésò Kristò, à sie seér bó bò didilí bò mé húóm-temé seèn, dé lòu ndo.

²⁵ Càñ lé som kwaá naâ Yeésò faá njèh *sèmè ño, te à kuú sòn beèh, te à yaga som béh veên yoòr mé húóm seèn. Càñ ceér bú hên feh keéh né mé bój mé né

temé yoòr Yeésò Kristò kwaá njií, te bò nùàr ñene ko, ye nyí né Càn mé né dilísé. Bòó mé lé naâ veên léí toò bób, à lé bó gèr mé njéh fèh kéh ná ñgwèh,

²⁶ à lé yolo seér naâ dé yolô. Dé kènè à feh keéh né bèsónè ye: nyí né Càn mé né dilísé ma, te bó ñene ko ye bòó mé né temé yoòr Yeésò kwaá njií doón, nyí né bó bò didilí bò sie seér ndo ma.

²⁷ Sâ kènè bò nùàr né cu mé ceér púnò déi toò teèn wa? Dé sâ ndóg! Càn béh bò didilí bò yilá né felè temé cén mé béh né yoòr Yeésò kwaá njií doó; dèn ñgwéh mé sóú beleè.

²⁸ Béh ko né ye Càn nùàr nùà dilí ké toò seèn yilá lom né mé temé seèn yoòr Yeésò kwaá njií, dèn ñgwéh mé sóú bele komoó;

²⁹ wanóón sâ Càn sé la gi lom né dé bò Jûf, à sé la dé bò nuaré déi ná cû. Mè tueé bí, Càn né Càn, à né dé bò nùàr doón,

³⁰ Càn Dueè né lom cén, sâ gi aá. Mò bò Jûf né temé yoòr Yeésò kwaá njií, sâ à nde né bó bò didilí bò ké toò seèn yilá. Nde cu né mé bòó mé Jûf sam ménâ ndo; mò bó né gi temé kwaá njií taré, à nde né bó bò didilí bò ké toò seèn yilá ndo.

³¹ Á sâ, sóú no? Mò béh baá temé yoòr Yeésò kwaá njií, sâ béh ye, sóú njeré déi gàm cú wa? Môn sam; béh né koó ye, sóú né mé bèh seè dé seèn teèn.

4

Faá Abrahâm no

¹ Béh felè Abrahâm tele beèh léí jògò tueé nde né naàn wa? À lé beè Càn kwaá naâ kei wa?

² Mò Abrahâm sé beè Càn nùà dilí ñaà naâ mé seé seèn, à sé naâ mé lón toò Càn punò teèn. Á, lé seèn môn ná ñgwèh, sâ à mé lón toò Càn punò sam gùm doón.

³ Te mvù Cànè né bèsónè nyagá den ye: «Abrahâm lé naâ temé cén yoòr Càn kwaá njií; Càn lé bú nùà dilí yilá naâ mé njéh.»

⁴ Béh né koó ye nùà seè nde né sàgà seé seèn kwa; dé sâ dé lòu sam, né ka sàgà seè.

⁵ Dé nuaá mé né ndèm mé Càn kwaá njií, ye Càn né ju felè bò vevenê bò mé

jere mene tená, à seé bó ná ñgwèh doón, Càn nde né temé mé à né yoòr seèn kwaá njií doó ñené, à bú nùà dilí yilá nde né mé njéh.

⁶ *Davíd lé tueé naâ felè gèh nùà bú sâ, ye:

⁷ «Samésé né bòó mé Càn kulu som gi aá bó veên yoòr kèn!

Bó lé naá menè *sóú kwaá, à lé naâ dèh doó kulú njií.

⁸ Samésé né nuaá mé Nùà Dueè veên seèn lè siè kwá ñgwéh ndo!»

⁹ Á sâ, gèh samésé bú hèn gi lom né dé bòó mé naâ *ngór ñóób wa? Á dé bò kurú sam wa? Mè tueé bí, né mé bò kurú mene. Béh la naâ jògò tueé ye, Càn lo Abrahâm nùà dilí yilá naâ mé temé yoòr seèn kwaá njií.

¹⁰ Á sâ, lo naâ heèh wa? Lo naâ sâ bó ñob gi aá Abrahâm ngór wa, sâ bó née bú ñób ñgwéeh ye wa? Mè tueé bí, lo naâ sâ bó née bú ngór ñób ñgwéeh ye, te jomo sâ bó nde ye bú ñóób den.

¹¹ Bó lo ndeè Abrahâm ngór ñóób, sâ baá gi ká jomo mbaá, te feh keéh lòu, ye Càn lo bú nùà dilí yilá naâ mé temé seèn yoòr seèn kwaá njií, sâ bó née bú ngór ñób ñgwéeh ye ma. Yeé baá ménâ, Abrahâm ña tele bòó mé né gi temé yoòr Càn kwaá njií ndo, bó mene bó ngór ñób ñgwéh; Càn ye bó né gi bò didilí bò beè nyí ma.

¹² Abrahâm né cu tele bòó mé ñob gi aá ngór kèn ménâ ndo. Njèh cén, ko bó né temé cén yoòr Càn faá Abrahâm no kwaá njií. Lòu sam, tele beèh Abrahâm lé naâ temé yoòr Càn kwaá njií, te bó nde ye bú ngór ñóób.

Bó ndéb Càn kwa né mé temé kwaá njií

¹³ Càn lo kwa kwaá naâ Abrahâm bó bò nduté ndütù seèn ndéb tieè, ye bó a: ñgúlú boòn nde né wón doón ma. Càn lo ndéb sâ kwá ná ñgwèh ye Abrahâm né *sóú bele komo. Á lé ndéb kwa njií seér naâ felè temé mé Abrahâm lé kwaá njií naâ yoòr seèn, à ña nùà dilí mé njéh doó.

14 Mɔ ɲɔ́lú sé kwa cegé né bòó mé né sóú jolo kɔ́ó, ɲɔ́weéh sâ temé mé béh né yoòr Càn kwaá ɲíí hên sé né dé lòù, ndéb Càn sé né ɲèh mbaá ndɔ mà.

15 Bí kóó ye, sóú bɔ́ó yeé kɔ́ó, te temé ɲaá Càn lè, ye bò nùàr jéjég faá sóú tueé nê nɔ, bèlè bèh. Á sâ, mɔ sóú teèn sam, bó nde né sóú kwaá wa?

16 Càn lé ndéb kwa kwaá naâ felè temé yoòr seèn kwaá ɲíí, te ɲɔ́lú sâ ɲa ɲíí mé nyí haá né dé lòù, te den ɲèh gàm dé bò ndùtè ndùtù Abrahâm dɔ́ɔɲ; dèn cégé ɲɔ́wéh dé bòó mé né sóú bele kɔ́ô, te ɲa dé bòó mé kwaá ɲíí né temé yoòr Càn faá Abrahâm nɔ. Lòù sam, Abrahâm né tele beèh, béh dɔ́ɔɲ,

17 faá né te mvù Cànɛ nyagá den nɔ, ye: «Mè sie kwaá baá wò tele cìli nùàr ɲɔ́n.» À né tele beèh ké toò Càn, Nuaá mé à lé kwaá ɲíí naâ temé yoòr seèn doò; né Càn mé komo sɔm yeé bò komó te cio kɔ́ó. Bò ɲíí mé lé teèn ná ɲɔ́wéh dɔ́ɔɲ à lé si gù naâ bó kɔ́ó ndɔ.

18 Mɔ lɔ den mene beè Abrahâm faá à ndéb Càn kwà ndé cú, mé ɲèh mene à lé naá loòm temé cén yoòr Càn kwaá ɲíí. Yeé baá mân, à ɲa baá-re tele cìli nùàr ɲɔ́n faá Càn lé tueé naâ nɔ; sâ Càn lé ye bú a:

«Bòɲ bò ndùtè ndùtù yeè maga nde né mân.»

19 Abrahâm lé baá gi mene nyèmà yuúí, à né mene ɲené kɔ́ó ye yo nyí baá gi faá komó nɔ, à né mene kɔ́ó ye Sará né ɲíí, mé ɲèh mene à lé yúá ná ɲɔ́wéh,

20 à lé temé yoòr Càn sòm nyí ná ɲɔ́wéh gùm dɔ́ɔɲ, à ndéb mé Càn lé kwa kwaá naâ bú tieè doò sà ɲɔ́wéh ndɔ; à kwaá ɲíí ɲeí seér cu temé yoòr Càn dé kwaá, à né bú teèn seén yíí.

21 À lé naá gù kɔ́ó nyegé, ye Càn né lom mé terreb teèn, à nde né faá à lé tueé naâ nɔ bɔ́ó komo.

22 Càn lé bú nùà dilí beè seèn yilá kuú naâ dé cí.

23 ɲíí mé bó nyagá kwaá né ye: Càn yilá baá bú nùà dilí beè seèn hên, bó dé seèn nyagá lom ɲɔ́wéh.

24 Bó nyagá kuú né dé beèh, te béh ko ye, Càn nde né béh bò didilí bò yilá ndɔ. Kɔ béh né temé yoòr seèn kwaá ɲíí, ye à lé naâ Fehtoò beèh Yeésò lè cio komo sɔm, sâ ye.

25 À lé te cio yila kuú naâ felè veèn beèh. À yeé kuú aá, à komo yuo cuù lè cio, ye te béh ɲa gi bò didilí bò ké toò Càn mé nyí ma.

5

Càn ɲé ɲɔ́wéh Yeésò

1 Sâ tueé né ye, béh lé bò didilí bò beè Càn ɲa naâ mé temé beèh yoòr seèn kwaá ɲíí. Yeé baá ménâ, kènê lètenè beèh, béh bò Càn, baá lom aá còɲ felè Fehtoò beèh Yeésò *Kristò.

2 Yeésò mé béh né temé yoòr seèn kwaá ɲíí hên feh keéh né béh ceér kɔ́ó, te béh nde ye te fùgò Càn den yilá. Kènê béh ɲebá taré lom né teèn mé vɔ́gó-temé mene tég, ndèm beèh dɔ́ɔɲ né gi sâ, ye béh nde né ɲɔ́lú Càn yieé.

3 Dé koò baá cu ye-re dé hên: sâ temé béh sagár gi cu né mé dà ɲèh mene ndɔ. Lòù sam, béh né kɔ́ó ye gèr ɲenê né yeé béh ɲèh yolô maán feh.

4 Dé yolô, ɲar né dé jolô; dé jolô ɲar dé seèn ndèm.

5 Ndèm sâ béh mbaá pó ló bèh. Lòù sam, Càn lè beèh kulu yí kwaá gi né dà ɲèh bò gwaàn seèn dɔ́ɔɲ; à béh kulu né mé seé Cúcuí ɲagá seèn yoòr beèh.

6 Né môn, cu sâ béh lé mé terreb yoòr ná ɲɔ́wéh, Kristò lé kuú naâ sòn bò jéré-temé bò kɔ́ó, à lé kuú naâ te cu mé Càn lé nyegé kwaá naâ sâ ndɔ.

7 Sâ, sé né mene nùà dilí dé heè, nuaré déi sé cio seèn ɲa wèh ná ɲɔ́wéh. Kɔ ɲɔ́weéh nuaré déi nde né-re dé seèn temé sie, à ɲa weh cio nùà bagaà déi wa?

8 Mè tueé bí, hên baá bèh mé Càn feh keéh né gèh dé mé à né lom béh gwaàn teèn: béh né mene lélan veèn, Kristò né lom cio beèh ménâ ɲaá weh.

9 Béh bò didilí bò ké toò Càn ɲa né mé húóm seèn. Yeé baá mân, béh ko nyegé

baá ndo, ye béh nde né mé bú yili yuo, te ju béh beè Càn siè cú.

¹⁰ Wanóŋ béh lé naá giì bò bònò Càn bò. Mé njéh mene, à béh weh nyogó njií cu aá yoòr seèn mé cio Nuna seèn. Sé tagá kènê mé béh bò bònò bò seèn sam cuú wa? Nuna seèn mé baá cu làn béh yìlì sòm ndé ngwéh wa?

¹¹ Te dé koò déi cu ye-re ndo: vógó-temé dé koò sagár njií né béh mé Càn nùà njéh. Sâ né gi felè Fehtoò beèh Yeésò Kristò, bú nuaá mé lé nyogó bilí naâ béh bò Càn.

*Ádàm mé Yeésò *Kristò*

¹² Veèn lé ndeè naâ ká te wóŋe yilá doóŋ, yìè lé naâ mé nùà cén, Ádàm; yeé baá môn, veèn sâ ŋar cio ndo. Cio yila baá-re bò nùàr doóŋ sie keéh. Lòu sam, bó doóŋ lé naá giì veèn boó.

¹³ Né môn; mé Càn lo nde Músi *sóú beè haá kwaá, sâ veèn lé baá giì ká te wóŋe kaá den. Njéh cén, sóú lé teèn ná ngwéh. Bó né mene veèn boó, sóú mé Càn nde né bó mé njéh sie lé teèn ná ngwéh.

¹⁴ Mé njéh mene, cio lé naâ felè bò nùàr ngumó. Yuoò lè nàm Ádàm, nde ba mé nàm Músi, cio lé naâ bò nùàr seé weh. Bòó mé lo mene sòn Càn faá Ádàm no ŋgén ná ngwéh doóŋ, cio lo naá giì bó teèn kumó keéh.

Ádàm lé sâ deén naâ faá nuaá mé ndeè né waá no.

¹⁵ Njéh cén, seé boòn lé kèi cén ná ngwéh. Béh fùgò Càn mé veèn Ádàm mè ndé ngwéh. Nùàr ngún lé naá giì mé yìè veèn nùà cén hèllè kuú. Dé fùgò Càn môn sam, à gam seér né béh dé seèn lòu. Nùà ngún kuú gi né mé fùgò felè nùà cén ndo. Nùà cén sâ né lom Yeésò Kristò.

¹⁶ Sàgà mé Càn haá yeé dé lòu né dé seèn hiín, dèn ngwéh faá sàgà veèn nùà cén-tà-cén hèllè no. Veèn mé nùà cén sâ lé naâ boó doò som aá sàgà kèn: nùàr kókoó mbaá yila gi aá ju beè Càn mé njéh. Sàgà dé fùgò Càn môn sam; bò nùàr lé né mene dàmm bò veèn toò Càn ménâ boó seér, mé njéh mene Càn né bó teèn dé lòu huaár som seér.

¹⁷ Mé gècèn mene, cio lé naâ bò nùàr felè ngumó. Mé yìè veèn nùà cén hèllè,

dàm bò nùàr lé naá giì be te cio yìi keéh. Mé Yeésò Kristò cén mé huún seèn né ménâ ndo: dàmm beèh mé né fùgò beè Càn kuú, mé Càn né béh bò didilí bò beè seèn yilá doóŋ, béh nde gi né yòŋ tètàgà felè Yeésò Kristò kwa, te béh ŋa gi bò huaán.

¹⁸ Gèh dé mé veèn nùà cén Ádàm hèllè né nùàr doóŋ te ju tulu yìi hèn, seé gècèn mé Yeésò Kristò mé huún seèn lé naâ toò Càn boó dilí doóŋ, nde né bò nùàr ngún ju yoòr ménâ huaár som gií, te bó kwa yòŋ.

¹⁹ Gèh dé mé bò nùàr doóŋ ŋa gi né bò vevenê bò felè nùà dúágá-tièè cén doò, nùàr ngún ŋa gi nde né bò didilí bò ké toò Càn felè nùà ngwé-tièè cén ménâ ndo.

²⁰ Dé sóú, à kar yilá né dé te veèn bò nùàr maga seér dé magaà. Njéh cén, bí kóo ye, bèh mé veèn né teèn silí, sâ húóm-temé Càn teèn maga kela seér cu kóo ndo.

²¹ Mè tueé bí: gèh dé mé veèn lé naâ felè bò nùàr cer, tulu yìi bó lè cio doò, fùgò Càn cer né felè beèh ménâ, te béh den bò didilí bò beè Càn, béh kwa yòŋ tètàgà beè seèn. Dé sâ né mé njua Fehtoò beèh Yeésò Kristò.

6

Beè veèn béh né komó, mé Yeésò béh né làn

¹ Á hèn, béh ye naàn wa? Sâ béh bó ndé dèn ká mé veèn boó, huóm kela né cí, te béh kuú ye mé fùgò Càn wa?

² Dé sâ tí ndôg! Beè veèn béh teèn sam, béh baá noóŋ faá komó no; béh lo nyimé naâ heèh, te béh yila cu veèn wa?

³ Bí kó ngwéh ye, béh bòó mé lé naá giì nòmò Càn te yilí Yeésò kou, béh lé sâ kou bilí naâ mé cio seèn mene wa?

⁴ Te nòmò Càn sâ, béh bó lé kuú bilí naâ teèn doóŋ, bó lé bú furú bilí naâ mé béh mene ndo, te Tele beèh Càn komo som cuú béh te cio, faá à lé komo soóm naâ *Kristò mé terreb seèn no, te kènê béh kwa seér yòŋ dé feè, béh teèn njebá lom aá tég.

⁵ Lòu sam, béh bó lé kuú bilí naâ kóo. Mo né mân, sâ Càn nde né béh te cio faá bú no komo som ndo.

⁶ Béh kó nyégé dé hèn kòò, ye: mé bó lé ndeè bú ké te toú fagá, sâ bó lé faga bilí

naâ mé béh mene; mè jue né gùm beèh dé cuùm, te gùm beèh dé veên sâ vuaán yuo dé seèn, béh kwer veên dèn cú.

⁷ Lòu sam, mo nùar kuú baá, sâ veên felè seèn ngúmó ndé cú.

⁸ Mo béh bò Kristò lé naâ koó kuú bilí, sâ béh né koó ye, béh bó nde cu né làn yili den.

⁹ Béh né gi koó ye, bèh lo mé Kristò lo komo yuoó naâ te cio, à ndeè cio déi kú ngwé ndé cú; cio mé terrebb felè seèn sam cuú ndo.

¹⁰ À lé mbei cén sâ kuú naâ sòn veên bò nùar, te veên terrebb kwà cú. Yeé baá ménâ, à mé yòn den lom aá dé Càṅ.

¹¹ Bí né faá bèh ménâ ndo: bí kóo ye, beè veên, bí baá noón faá komó no; bí baá seér bò lèlàn bò yoòr Yeésò Kristò, te bí den lom dé Càṅ.

¹² Mo né mân, sâ veên a, té felè bìi ngúmó cú, wanóṅ sâ yo bìi dé wàn hên nde né bí te veéne tuan yií.

¹³ Gà déi yoòr bìi a, té veên kèma, wanóṅ sâ nde né njèh seè seèn ṅaá. Mo ye te huòm, bí kwá ló gùm bìi beè Càṅ; ngweéh à lé naâ bí te cio komo som mà. Bí bó bilí seé seèn mé gùm bìi mene doón ndo; te bí den gi bò njèh seé dé didilí beè seèn.

¹⁴ Bí té gwàn mé veên cer felè bìi koó. Bí ka sòu sam cuú, bí baá dé bìi beè Càṅ, bí ka seèn kuú seér né fùgò.

Kwer lè gècéne

¹⁵ Sâ baá cu-re kei wa? Kènê, mo béh ka sòu sam cuú, béh baá beè Càṅ fùgò kuú seér, sâ béh bó bá veên mbaá wa? Dé sâ tí ndóg!

¹⁶ Bí né gi koó nyegé ye, mo bí né ka nuaré déi seé seèn boó, bí né sòn seèn ngweé, sâ bí né bò kwer nùà sâ. Né fà: cén né dé kwer veên ṅaá te bí yila te cio; déi né dé tie ngweé, te bí ṅa bò didilí bò toò Càṅ.

¹⁷ Ngweéh né mân wa: léi toò bí lé naá gi kwer veên; kènê bí lè baá seér mé ndébb Càṅ, faá bó lé naâ bí feh no. Béh né Càṅ mé njéh vra dé gècèn.

¹⁸ Bí te yuií veên huar yuo aá kèn, bí kènê baá seér te ceér gècéne.

¹⁹ Mè bí mé kwer ká lè wóṅe me njií né, te bí ngweé komo, wanóṅ bí né bò yuyuaá bò kela. Léi toò bí lé naá gi seé vevené boó, bí né lom te núlu teré ndeé. Kènê bí té ménâ gwàn cú, bí bó sér á seé didilí te bí ṅa bò ṅeṅagâ bò mé gùm mene.

²⁰ Léi mé bí lé naâ kwer veên sâ, gècèn lé mé terrebb felè bìi ná ngwêh, bí lé naá seèr mé feh bìi.

²¹ Bí lé naâ njeré déi te seé fúarè hèllè kwa wa? Ngweéh kènê bí baá mé njéh lòu gulí seér wa? Bí kó ngwéh ye, né lom seé ciòò wa?

²² Càṅ mé ṅgeér sam. Yeé baá kènê, à huar som bí yuií veên sâ yoòr, te bí seé boó seér dé seèn. Gam kela né cí, te bí den ṅagásé, bí kwa yòn tètàgà beè seèn ndo.

²³ Bí kóo ye, sàgà veên né cio; njií mé Càṅ haá né mé húóm-temé seèn né yòn tètàgà, dé lòu ndo. À béh mân haá kuú né felè Fehtoò beèh Yeésò Kristò.

7

Kàn felè ma gwà

¹ Bò nùar mò, bí né gi *sòu koó. Sâ njií mé mè nde né bí tueé hên, bí nde gi né koó ye sòu né lom mé terrebb felè nùar, cu mé nùà sâ né làn.

² Né faá dene gwà ndo no: ma vèh gwòm jolo lom né cu mé si nées mé njolo ye. Mo si kuú baá, sâ à baá mé feh loṅ, sòu gwòm boòn doò gi aá ndo.

³ Mo ma sâ nde jògò ser siíb déi mé si nées ká jomo mé njolo, sâ ma sâ cum aá gwòm. Á, mo si kuú né lòu, sâ à baá mé feh loṅ; mo à jògò cu mene siíb déi, sâ à gwòm cùm ngwéh.

⁴ Né felè bìi faá bèh ménâ ndo, bò nùar mò. Bí né kènê toò sòu faá komó no, sòu mé terrebb felè bìi sam cuú. Yeésò *Kristò lé naâ bí yoòr seèn nùà njéh nyogó njií. Bí kènê baá gi beè seèn, bú nuaá mé lé naâ te cio komo yuo. À lé sâ ye te béh bí wa gi tàb ké toò Càṅ doón ndo.

⁵ Léi toò, cu mé béh lé belé naâ ceér dé beèh nùà njéh, tuaá lé seé lè beèh boó loóm naâ koó; né-re béh ṅaán, né tàb waá, né béh te cio kulu su yií. Sâ sòu soób né béh koó.

⁶ Dé kènê môn sam cuú; sóú mé lé naâ béh sie loó sâ, béh ka seèn mvelé yuo aá kèn, béh baá gi komó toò seèn. Kènê béh boó seér nde aá seé dé feê mé Cúcuí Njagá feh né béh koó, te béh den lom bò seé bò Càṅ. Sóú dé lo toò mé bó lé nyagá naâ mé be hèllè, béh ka seèn sam cuú.

**Sóú mé seé seèn*

⁷ Á sâ, kènê béh tueé nde aá naàn wa? Sóú né njèh veèn wa? Tí ndôg! Mé njéh mene, sóú feh keéh né mè veèn mò koó. Mo sóú sé túé ná ṅgwêh ye: té temé te njèh nùàr kwá njí, mè sé ṅéné kó ná ṅgwêh ye, temé te njèh nùàr kwaá njí né jolo.

⁸ Sóú yeé baá mân tueé, veèn kwa keéh baá-re ceér teèn ndo: à ṅgela lom né te bèh joloò doò tég, te à kulu su keéh mè tuaá hihiné yoòr teèn. Sâ tueé né ye, mo sóú sé teèn ná ṅgwêh, veèn sé né komó mbaá ndo.

⁹ Léi toò mè lé sóú kó ná ṅgwêh, mè lé naâ beéh njí mò làn. Sóú yeé waà baá, veèn ṅéné yuo kelà cie ndo, à ṅgumo yila mè yoòr.

¹⁰ Yeé baá ménâ, mè cúg ndo. Sóú mé sé la naâ mè lòu yili sòm hèllè mè yìlì sòm cú, derré yí seér aá mè lè cio.

¹¹ Lòu sam, veèn kwa baá ceér, à né lom te sóú tétég ṅgelá yilá, à né mè bele, à mè wula seér né mé sóú.

¹² Mo né mân, sâ sóú mé feh seèn né ṅagásé, sâ bèh joloò né ṅagá dilí huóm ndo.

¹³ Á sâ, dé bagaà jògò baá cu aá yìè cioò mò koó wa, né kei? Dé sâ, tí ndôg! Veèn né lom ka yìè cioò mò koó. À ṅéné ṅagá lom aá yoòr mò mé terrebe veèn seèn doò mene; à mè wula sòm cu né mé njèh bagaà jògò hèllè, te bò nùàr ṅene ko teèn, ye veèn né núlú. Mo né mân, sâ njua sóú ndo.

Veèn baá nùàr doró

¹⁴ Béh né gi koó ye sóú lé yuoó naâ beè Càṅ, à né ṅagásé tâṅ. Dé mò, môn sam, mè né lom nùàr mbaá, mè né kwer veèn ndo.

¹⁵ Mè né njeré déi boó, mè be seé mò ṅgwé kòmò bèh: mè njèh bagaà faá mè

né gwaán no, bó kòmò ṅgwéh, mè boó seér cu né njí mé temé mò né yeé bar.

¹⁶ Njí mé temé mò né yeé bar hèllè, mo mè baá cí boó, mè né teèn ṅéné koó ye sóú né njèh bagaà bòn.

¹⁷ Mo né mân, sâ mè seé veèn doò mé be mò bó ṅgwéh, né veèn mé né yoòr mò boó den né mè ménâ koó.

¹⁸ Lòu sam, mè né ṅéné koó, ye mè mé bagaà yoòr sam; mè jue né yo mò dé mé húóm né teèn hèn. Wanóṅ mè né gi mene seé bagaà gwaán, mè bó kòmò ṅgwéh no.

¹⁹ Mè njèh bagaà faá mè né gwaán no, bó kòmò ṅgwéh. Veèn mé mè né bar hèllè, mè né seér cí boó.

²⁰ Mo mè boó seér né veèn mé mè koó gwàn ṅgwéh ménâ, sâ mè sam, né veèn mé né yoòr mò hèllè boó den né mè ménâ koó.

²¹ Á sâ môn ndo, kènê mè ṅene ko baá kèkènè bú sâ kèn. Né faá bèh mân: mo mè nde aá bagaà boó, mè boó komo seér veèn.

²² Temé mò né lom mé sóú Càṅ sagár dé gècèn.

²³ Mé njéh mene, sóú dé hiín née cu ka seé ká yoòr mò boó ye. À né sóú dé Càṅ seé ká lè mò weh den. À né-re ménâ boó, à né mè te veène sie kwaá den.

²⁴ Mè jamé aá kèn! Yo hèn né mè te cio tulu njí. Te nèi mè teèn tulu sòm nde né koó?

²⁵ Môn, Càṅ mé ṅgeér sam ndo, mè nde né mé Fehtoò beèh Yeésò *Kristò yili yuo.

Yeé baá mé sóú veèn hèllè ménâ boó, ṅgàṅ yoòr mò gwaán lom baá-re dé seèn mé njéh boó ndeè ndo. Né mene môn, temé mò gwaán seér né sóú dé Càṅ.

8

Yòṅ dé feê mé Cúcuí Njagá

¹ Sâ mo né mân, sâ kènê, bòò mé nyogó den né yoòr Yeésò *Kristò, dé boòn mé ju felè sam cuú.

² Lòu sam, Cúcuí Càṅ mé né yòṅ tètàgà haá, né mè nùà Yeésò Kristò beè yaám sie, à huar sòm aá mè yuii veèn mé yuii cioò yoòr kèn.

3 Càn hên bɔ́ó né njií mé sé bɔ́ó mene naàn, *sóú Músi sé lé bó kòmò ná ngwèh. Lòu sam, nùàr léláŋ seèn sóú jòlò kòmò bèh. Né dé cí mé Càn lé tema njií naâ Nuna seèn nùà njèh ká lè wónɛ mé yo dé nùàr yoòr faá nùà veên nɔ, te à kuú weh cio beèh, ju tené.

4 Càn lé ménâ bɔ́ó naâ, ye te béh den lom dilísé, faá sóú nyi tueé nê nɔ. Mɔ né mân, sâ béh mé terreɓ dé ngàn yoòr dèn cú, béh yoòr baá seér mé terreɓ dé Cúcuí Nágâ.

5 Lòu sam, bɔ́ó mé den né dene dé ngàn yoòr, taán lom né njií mé ngàn yoòr gwaán nê. Bɔ́ó mé den né dene dé Cúcuí Nágâ dé bɔ̀òn taán né njií mé Cúcuí Nágâ gwaán nê ndɔ.

6 Nuaá mé né dé ngàn yoòr taán, bele né ceér ciòð; dé mé taán né dé Cúcuí Nágâ, bele né dé seèn ceér dé yòn, à né pón.

7 Bɔ́ó mé taán lom né dé bɔ̀òn bò njèh dé ngàn yoòr sâ ðóŋ né gi bò bònò Càn bò; bó sóú Càn bèlè ngwéh. Dé sâ bɔ́ó mene seèn naàn, bó bɔ̀òn môn bèlè kòmò ndé ngwéh ndɔ.

8 Bɔ́ó mé den né dene dé ngàn yoòr sâ ðóŋ, ceér mé bó nde né Càn yoòr yilá nyi teèn sam.

9 Dé bìi môn sam, bí te ceér dé ngàn yoòr bìi sam; bí dé bìi bele né ceér Cúcuí Càn. Ngweéh à baá gi bí yoòr mà. Nuaá mé Cúcuí Kristò bú yoòr sam, nùà Kristò sam ndɔ.

10 Mɔ Kristò né yoòr bìi teèn bòn, yo bìi la né gi mene komó mé yìe veên, bí kóo ye, Cúcuí né dé seèn yoòr bìi làŋ njua mé Càn lé naá gi bí bò didilí bò toò seèn sie kwaá.

11 Mɔ Cúcuí Càn né yoòr bìi teèn, bú Càn mé lé naâ Yeèsò te cio komo sòm, nde né bò komó bìi te cio ménâ komo sòm gií ndɔ; à ménâ ðóŋ bɔ́ó gi né mé Cúcuí seèn mé né yoòr bìi doô.

12 Mɔ né mân, sâ bò nùàr mò, béh bí né mé hùà yoòr. Gèh hùà dé sâ né ye: kɔ béh gɔ faá Cúcuí Nágâ tueé nê nɔ, dèn ngwéh faá ngàn yoòr beèh tueé né kɔó.

13 Mɔ bí né faá ngàn yoòr bìi gwaán nê nɔ bɔ́ó, sâ bí nde né te cio yilá kuú ndɔ. Á, mɔ bí gùm bìi ðóŋ kwaá lɔ né beè Cúcuí Nágâ, te à nyimé sòm bí veên yoòr, sâ bí nde né làŋ yili den.

14 Bɔ́ó mé Cúcuí Càn feh né bó ceér kɔó ðóŋ né gi bò nuna Càn.

15 Lòu sam, Cúcuí mé né yoòr bìi doô bí kwer siè kwá cú, à bí veéh lè yí ndé cú ndɔ; à dé seèn né Cúcuí mé bɔ́ó né te bí ŋa seér bò nuna Càn dé ŋaâ, à béh terreɓ haá né kɔó, te béh nde ye Càn fela, ye bú a: «Tele mò eè!»

16 Cúcuí Càn mé feh seèn né lè beèh tueé den, ye béh né gi bò nuna Càn.

17 Béh baá gi bò nuna Càn sâ bòn. Mɔ né mân, béh nde né ngúlú Càn yieé. Béh bò Kristò ngúlú sâ yieé nde né kɔó. Lòu sam, béh bó gèr ŋene né ðóŋ; mɔ né mân, sâ béh bó te ngúlú seèn yila gi nde né ðóŋ ndɔ.

Ngúlú Càn mé né béh kela

18 Mè né bagasé kɔó nyegé ye, béh nde né tànòr ngúlú Càn lòu sâ mé njolo ŋené ŋagá, sâ béh né mene gèr cafanê ŋené ðóŋ, béh mé njéh táŋ ndé ngwéh, béh njolo ke lom né mé ngúlú Càn.

19 Cieé mé Càn nde né bò nuna seèn cie teèn ŋené sòm keéh sâ, *wón ðóŋ né lom cieé bú sâ gaán.

20 Wón hèllè lɔ baá wèllè kela ndɔ. Mé njéh mene, à lɔ kɔó gwàn ná ngwèh, né seé Càn. À lɔ kwaá lòò naâ bú teèn lòu. Mé njéh mene, ndèm né lom cu ðóŋ kwaá den ye:

21 cieé déi wón gùm ðóŋ nde né ka ciò te yuii kwer-e huaár yuo, à kwa terreɓ dé kɔó beè Càn faá bò nuna Càn nɔ.

22 Béh né kɔó ye, wa hên, wón gùm ðóŋ nêe den ka gèr ŋené ye, à né lom faá ma nyeèr nɔ cuané den.

23 Mè tueé bí ndɔ, wón mé huún gí lòm ngwéh; né mé béh mene. Càn lé béh Cúcuí Nágâ haá lɔgó naâ faá jèrè* nɔ; béh né kukuŋ lè beèh cuané kela den, ye te Càn kweéh seér lom béh gùm ðóŋ, béh

ɲa gi bò ɲuna seèn, à horó sɔm béh gèr yoòr dé kèi cèn ndɔ.

²⁴ Béh né gi kɔ́o ye béh yili yuo gi aá kèn; mé njéh mene, née te ndèm ye. Njií mé nùàr né ndèm teèn kwaá njií dɔ́ɔ́ɲ, mo à baá gi mé njolo ɲené, à ndèm sâ mbaá kwá dèn ndé cú. Á sâ, nuaá mé naá giì njeré déi ɲené, nde cu né ndèm kwaá den wa?

²⁵ Béh dé beèh ndèm kwaá njií né te njií mé béh née mé njolo ɲené ɲgwéeh ye. Mo béh baá ménâ kwaá njií ndɔ, sâ béh seɲ kela den né lòù.

²⁶ Yeé baá ménâ, Cúcuí ɲagâ waà, à né béh gam; wanɔ́ɔ́ɲ béh né bò yuyuaâ bò kela, béh Càn teèn dùà yí bèh. Né Cúcuí ɲagâ mé feh seèn dua den né Càn sòn beèh kɔ́o, à Càn bɔ́ɲ lom né dé tueé komoò sam.

²⁷ Càn dé seèn né gi temé ɲené; njií mé Cúcuí ɲagâ né bú dua sâ, à né ɲgweé kɔ́o. Lòù sam, Cúcuí ɲagâ Càn felè bò Yeésò bò dua lom né faá Càn gwaán nê nɔ.

²⁸ Béh né gi kɔ́o ye, bòó mé né Càn gwaán dɔ́ɔ́ɲ, à njèh dɔ́ɔ́ɲ bɔ́o gi né te gam seér bó lòù. Né bòó mé à lé yilá kwaá naâ beè seèn, faá à lo nyegé kwaá naâ nɔ.

²⁹ À lo naá giì bó jògò balé kwaá, lo naâ mé kàgà-ndòn seèn ndɔ, ye te bó we Huaán nyî, te Huaán nyî den bei dà m bò dìm seèn dɔ́ɔ́ɲ ma.

³⁰ Bòó mé Càn lé naâ ndòn felè bɔ́òn kagá sâ, à bó yilá bilí gi aá kèn; à bó bò didilí bò ké toò seèn sie seér gi aá kèn ndɔ. Bò sâ bò baá gi dé bɔ́òn ké toò Càn tàbè dobo.

Tàɲòr gwaán Càn

³¹ Sâ béh nde né mân tueé yɔgò kéeh cuú wa? Mo Càn né jomo beèh, nèi bunó cu nde né béh kɔ́o wa?

³² Mo Càn ɲuna seèn lòù gágá ɲgwéh, à né seér bú felè beèh lòù semé, sé tagá bò njèh dé jomò wa? Mè tueé bí, à nde né béh njèh dɔ́ɔ́ɲ mé ɲuna seèn mene haá bilí.

³³ Á sâ, bòó mé Càn lé naâ balé sɔm sâ, nèi bó toò juù síí komo nde né kɔ́o wa? Ndóg nuaré déi mé terre b teèn sam. Càn

nùà njèh tueé naâ kɔ́o, ye bó né beè nyí dilisé ma.

³⁴ Á sâ, nèi bó mé ju si nde né kɔ́o? Ndóg, nuaré déi mé terre b teèn sam. Yeésò Kristò lé naâ kuú, à lé naâ te cio komo yuo, kènê à baá ké te be gaá Càn; à né Càn felè beèh dua den.

³⁵ Á sâ, nuaré déi nde né béh bò Kristò geé sɔm, te Kristò béh gwàn cú wa? Nde né gèr feh hihiné wa? Nde né bònò wa? Nde né cùè mé saám wa? Nde né dùkàn mé cio wa?

³⁶ Mè tueé bí, né te mvù Càn nyagá den, ye:

«Béh cio cieé dɔ́ɔ́ɲ hèn liím sɔ́o né felè yeè.

Béh den né beè bò nùàr faá mbieè mé bó nde né ɲɔ́ɔ́b nɔ.»

³⁷ Mé njéh mene, béh né gi bò gèr sâ dɔ́ɔ́ɲ mé terre b Yeésò Kristò yɔgò, njua mé temé seèn né yoòr beèh.

³⁸ Sâ mè né lom kɔ́o nyegé, ye njeré déi Yeésò yín kòmò ndé ɲgwéh ye bú a: té béh gwàn. Né mene cio, né mene yòɲ, né mene bò cili Càn, né mene bò njèh tetaré ké te vulúu, bó bú yín kòmò ndé ɲgwéh. Né mene kènê, né mene loró déi,

³⁹ né mene bò terre b dé ké teèr, né mene bò terre b dé ká doò, bó bú yín kòmò ndé ɲgwéh. Né mene lètenè bò njií mé Càn si giì naâ dɔ́ɔ́ɲ, njeré déi béh bò Càn gè kòmò ndé cú, ye bú a, té béh gwàn. Càn béh gwaán seèn yoòr Fehtoò beèh Yeésò Kristò feh kéeh gi aá kèn.

9

*Càn bó bò huaán *Iserála*

¹⁻² Mè tueé bí, mè nùà Yeésò *Kristò, mè nyeén túé ɲgwéh: temé mò ká lè yili gi aá kèn, né lom mè yulá faá cí nɔ. Ndòn mò né ménâ tueé, Cúcuí ɲagâ né mè ménâ tueé ndɔ, ye mè a, nyeén sam.

³ Sâ tueé né ye, mo ceér sé né teèn, huòm kela né mé Càn sé duagá kòò naâ mè lòù, mè geé kɔ́ mé ceér Kristò, te gèh bò nùàr mò yili yuo seér kɔ́o.

⁴ Bó né bò ndùté ndùtù Iserála; Càn ye, né bò ɲuna nyî, wa terre b nyí ɲené yuo kela ndeè né lètenè bɔ́òn ma; à lé naâ

ngòŋ hihiné mé bó kɔ, à sou kwaá bó *sóú seèn tieè, à feh bó ceér mé bó nde né bú teèn dua, à kwa kwaá bó ndéb tieè ndɔ.

⁵ Abrahâm bó bò ñuna seèn né bò jògò bò bɔ̀n. Cu mé *Nùà Còŋ lé naâ nùàr mé húóm yoòr ñaá, bó lé bú ñaár naâ lè gèh bɔ̀n sâ ndɔ. Felè ñjèh dɔ̀ŋ né cegé bú Càn Nùà ñjèh. Kùsèm bú a, líe dèn ménâ cu dɔ̀ŋ. Mòn.

⁶ Mè túé ñgwéh ndɔ, ye ndéb Càn tueé keéh né doó. Mòn sam, à tueé yíí né teèn; wanɔ̀ŋ bòó mé né te gèh bò Iserála bò dɔ̀ŋ, kèb cén né cegé bò gècèn bò kɔ́.

⁷ Sâ tueé né ye, te bòn bò nduté ndùtù Abrahâm bò huaán seèn dé gècèn né cegé kèb cén ndɔ. Càn lé naá gií tueé ye Abrahâm a: beè nyí bò nduté ndùtù seèn gi cegé nde né te gèh Isâk ma.

⁸ Sâ tueé né ye, bò ñunà Càn bò huaán mé bó né mbembaá ñar go doó, sam; bò ñunà seèn gi cegé né bò huaán nùà ñjèh mé ndéb Càn né teèn yilá.

⁹ Càn lé ndéb sâ kwa kwaá naâ ye, mɔ cu wulu baá, nyí ndeè né cuù, te Sará ñar kwa huaán ma.

¹⁰ Cí gí lòm ñgwéh ndɔ: Rèbékà, veèh Isâk tele beèh dé koò, lé naâ feh ñar kwa.

¹¹⁻¹² Sâ Càn nyegé kwaá gi aá felè bò huaán fà sâ kèn, ye Rèbékà a: Bei nde né ka òm den seér ma. Càn lo nde ménâ nyegé kwaá, sâ bó fà dɔ̀ŋ, déi nées veèn bó ñgwéeh ye, sâ bó lo nées bó ñar ñgwéeh ye ndɔ. À lé ménâ bóó seér naâ, ye te bò nùàr ñene kɔ teèn, ye nyí ñjèh dɔ̀ŋ bóó né mé kàgà-ndòn nyí ma. Nyí nùàr balé weh lom né faá nyí gwaán nê nɔ, nyí mé seé seèn tán só bèh.

¹³ Den né faá né te mvù Càn nyagá den nɔ, ye: «Mè geí weh né Jakôb, mè si lo Esayû.»

¹⁴ Á sâ, kènê béh tueé nde né naàn? Sâ Càn bóó gobó seér cu né lòu wa? Dé sâ tí ndòg!

¹⁵ Bí né kɔ́ ye, Càn lé tueé naâ mé Mùsì, ye bú a: Mɔ nyí gwaán né nuaré déi jere kɔ́, nyí nde né bú jere kɔ́ ma. Mɔ nyí

nde né nuaré déi bagaa bóó, nyí nde né bú bóó ndɔ.

¹⁶ Mɔ né mân, dé sâ beè nuaré déi sam, dé lòu legeè sam ndɔ; né lom beè Càn kó-jerè nùàr ñjèh.

¹⁷ Né cu te mvù Càn nyagá den faá Càn lé tueé ñjii naâ mé mgbè Ejiptò nɔ, ye bú a: Nyí wò mgbè sie kwaá né ye te be terrèb nyí ñené yuo kelà yoòr yeè, te yilí nyí ngulí nde wón dɔ̀ŋ.

¹⁸ Sâ tueé né ye, mɔ Càn né gwaán, à kɔ nùàr jere; mɔ à né gwaán, à ñgwan som bú temé lè ndɔ.

Nùà mé-sò

¹⁹ Merré déi nuaré déi nde né bieé ye mè a: mɔ né mân, sâ Càn mé bò nùàr bie le cu né dé kei wa? Mɔ Càn baá ñjèh mé temé seèn bóó, nèi taré komo nde né kɔ́ wa?

²⁰ Mɔ né mân ndɔ, sâ nùàr mò, wò né nèi, mé né Càn ndugó wa? Sòò né yeé mé nùà mé-sò bieé ñjii ye bú a: wò nyí mân me kwaá naâ dé kei wa?

²¹ Bí kɔ́ ye, mɔ nùà mé-sò tie gi aá màr kèn, à nde né màr sâ faá à gwaán nê nɔ kɔb geé, à mé déi me sòò dé nyàgàm, à mé kèb déi me lom sòò.

²² Mɔ né mân, sâ nuaré déi nde né sòn mé Càn komo nyi wa? À gwaán né bò nùàr yúlá-temé seèn feh keéh, à feh keéh bó be terrèb seèn ndɔ. Mé ñjèh mene, bóó mé à sé naâ bó mé yúlá-temé sâ wulá som gií, à bó yolo seér cu né lòu.

²³ À lé sâ gwaán naâ, ye te be terrèb nyí ñené yuo kelà cie lètenè bóó mé nyí lé naá gií jògò nyegé kwaá, ye nyí nde né bó jere kɔ́, te bó yila te ñgulù nyí.

²⁴ Né béh. À lé naâ béh bò dé seèn yilá kwaá. Lètenè bò *Jùf gí lòm ñgwéh, né cu mé bò déi lètenè gèh bò nùàr hihiné mene.

²⁵ À te mvù Hosê tueé ñagá né môn ndɔ, ye:

«Bòó mé lé bò nùàr nyí ná ñgwèh, nyí bò nùàr nyí yilá nde né bó;

lò nùàr mé nyí lé naâ bunó,

nyí bò yíé-temé bò nyí yilá nde né bó ndɔ.

²⁶ Bèh mé nyí lé ye bó nùàr nyí sam dɔ̀ŋ,

nyí yilá nde né bó bò ñuna nyí kó bèh sâ,
jue nyí Càn làn.»

²⁷ Kèb déi, Esáyà lé naâ ké ter felè bò
*Iserálà bò môn logó njií ndo, ye:

«Gwaán dàmbò Iserálà bò a:
màgà yógó mbésebé nòmò koò,
ngób yili yuo lom nde né lètenè bòn koó.

²⁸ Lòu sam, Nùà Dueè gwaán lom aá ju dé
kèi cên
felè wôn tenâ.»

²⁹ Esáyà lé naá cuù déi ménâ tueé kwaá
ndo, ye:

«Mò Càn terrèb sé nduté ndütù kèb déi
mé be

téná ló ná ñgwèh,

mè tueé bí, béh sé naá gii faá *Sódom no
tòb yuo,

béh bò *Gomôr sé baá kèi cên ndo.»

**Iserálà mé Njàgà Bagaà*

³⁰ Sâ ye naàn wee? Sâ ye, bòò mé *Jûf
sam, mé lé ceér fón ná ñgwèh te bó ña bò
didilí bò beè Càn doón, Càn bò didilí bò
ké toò seèn yilá seér cu aá bó. À bó ménâ
yilá né felè temé mé bó né yoòr seèn kwaá
njií doò.

³¹ Dé dàmbò Iserálà bò môn sam. Bó
dé bòn bele né *sóu te bó ña bò didilí bò
beè Càn mé njéh, bó née dé bòn bèh sâ
wá ñgwéeh ye.

³² Bó teèn wá ñgwéh dé kei wa? Mè
tueé bí, bó temé mé Càn kwá njií ñgwéh,
ye te bó ña bò didilí bò toò seèn mé njéh,
bó ndèm kwaá seér né mé seé bòn, ye bó
bò didilí bò toò Càn ña nde né mé njéh.
Yeé baá ménâ, bó ceén baá-re te taá cén-
gulè ndo.

³³ Te mvù Cànje né môn nyagá den ndo,
ye:

«Mè komo kwaá tena baá taá cén-gulè ké
Siyôn,*

né kweéh dièb.

Nuaá mé né temé yoòr seèn kwaá njií
doón,

à bú dé seèn pó ló ndé ñgwéh.»

10

¹ Bò nùàr mò, mè né lom Càn felè bò
*Jûf dua, ye te bó yili yuo. Né lom mè
yoòr yilá dé gècên.

² Mè ñene bó né lom te seé Cànje faá cí
no bógó. Njèh cén, bó seér ñgwé kòmò
ñgwéh;

³ wanóñ ceér mé Càn yilá né bò nùàr
bò didilí bò mé njéh, bó bòn ñgwé kó
ñgwéh no. Bó yeé ñgwé kó cú ménâ, bó
yila baá-re ceér mé feh bòn fón gòò, ye
te bó den beè Càn dilísé mé njéh. Yeé baá
ménâ, ceér mé Càn sé né bó bò didilí bò
mé njéh yilá, bó teèn ñgwan seér cu baá-
re lòu ndo.

⁴ Á sâ, *Kristò lé *sóu Músi te bèh denè
seèn ñgoró kwaá gi aá kèn ndo, ye te bòò
mé kwaá njií seér né temé yoòr nyí doón,
ña seér bò didilí bò beè Càn koó.

Càn dé bò nùàr doón

⁵ Ceér sóu joloò mé nùàr sé naâ nùà dilí
beè Càn mé njéh ñaá, Músi nùà njèh lé
naá gii ter nyagá kwaá, ye: Nuaá mé né
sóu mé gùm mene jolo komo doón, yòn
kwa nde né koó ma.

⁶ Sâ, ceér dé temé kwaá njií, te nùàr ña
nùà dilí beè Càn mé njéh né seér hiín ndo,
à dé seèn ye: «Té mé feh yeé túé ye: Neì
ñaá nde né ké te vulúu koó wa?» Sâ tueé
né ye: Neì ñaá nde né ké te vulúu koó, te
à yila njií Kristò ká doó wa?

⁷ Té túé ndo, ye: «Neì suaga nde né ké
dòu ka tàbè koó wa?» Sâ tueé né ye: Neì
suaga nde né ké dòu koó, te yilá wellê bú
ndo wa? Té ménâ túé ndóg.

⁸ Càn né seér tueé ye, ñgòr nyí né kwarè
yeé sâ, né sònò yeé, né te temé yeé ndo.
Ñgòr sâ né felè temé kwaá njií. Béh bò
nùàr hèn tueé yeé cí.

⁹ Mò wò né toò bò nùàr mé sòn yeé tueé,
ye Yeésò né Nùà Dueè koó, wò kwaá njií
temé teèn ye Càn lé naâ bú te cio komo
som ndo, sâ wò yili yuo aá kèn.

¹⁰ Mò béh baá temé yoòr Yeésò ménâ
kwaá njií, Càn nde né béh bò didilí bò beè
seèn yilá. Mò béh né mé sòn beèh gwaán,

ye Yeésò né Nùà Dueè kóó, sâ Càn nde né béh yili som.

¹¹ Ngòr Càn né môn tueé ndo, ye: «Nuaá mé né temé yoòr seèn kwaá njií doón lòn pò lè ndé ngwéh.»

¹² Mo né mân, sâ lètenè bò Jûf mé bòó mé Jûf sam, gwèn teèn sam cuú; bó baá lom doón mé Nùà Dueè cên. Bòó mé né bú yueé foon doón, à né gi bó bagaa bóó laré.

¹³ Né te mvù Cànè môn nyagá den, ye: «Nuaá mé nde né Nùà Dueè yueé foon doón nde né yili yuo.»

¹⁴ Á, bò nùàr bú yueé yilá keéh nde né he, mo bó temé yoòr seèn kwaá njií ngwéh wa? Bó temé yoòr seèn kwaá njií keéh nde né naàn, mo bó née ngúngwéeh ye wa? Bó ngweé keéh nde né he, mo nuaré déi seèn ndé ngwéh bó tueé wa?

¹⁵ Á, neì tueé nde né bó kóó, mo bó nuaré déi ké teèn témá njií ngwéh wa? Né cu te mvù Cànè nyagá den ye: «Bó baá mé gò Njàgà Bagaà! Keé bèh huóm nê!»

¹⁶ Mé njéh mene, bò nùàr Njàgà Bagaà sâ doón gwàn làrè ngwéh. Esáyà *sòn-Càn lo naâ mân tueé ndo, ye: «Nùà Dueè, neì seèn kwaá njií né-re temé te ngòr beèh kóó?»

¹⁷ Mo né mân, bí kóó ye, ko bó ngweé logó ngòr, te bó gwaán ye. Mè ngòr sâ jue né kùr Kristò.

¹⁸ Njií ye mè a, bié bí lòu: Hên bó née ka ngòr sâ ngúngwéeh á? Hêceè, bó ngweé gi aá kèn! Te mvù Cànè né bèsónè nyagá den, ye:

«Hueh bò tebê bò ngulí sie aá *wón beè; bò ngòr bòn ngulí nde gi aá bèh mé tàbè bó vulú né teèn kwaré doón.»

¹⁹ Mo né ménâ, kwá mè jògò bie cu déi ye: Hên bò Iserála bò lé kaà ngwé kó ná ngwéh á? Mè tueé bí, Músi lo naá giú bó tueé, ye:

«Càn ye: nyí bóó nde né mé be, te bí bar seér bò kurú lòu.

Nyí nde né bí soób, te temé naâ bí mé bò kùlù bò naà.»

²⁰ Esáyà salé som cuú dé seèn ndo, ye:

«Càn ye: Bòó mé lo ceér nyí fón ná ngwéh doón

neene seér cu né nyí kóó.

Nyí nené yuo kela seér cuú né toò bóó mé nyí bié bèh.»

²¹ Dé bò Iserála bò, Càn den cuú ye:

«Cieé doón nyí né bó mé be ci yilá kuú, kàmber la né bò dúagá-tie bò, mé bò taáb bò nyí.»

11

*Càn njolo mé *Iserála ci ngwéh*

¹ Kwá mè jògò bie ke ndo ye: sâ Càn som si njií aá bò nùàr seèn Iserála doó wa? Dé sâ, tí ndòg! Mè mé feh mò, mè né nùà Iserála sâ, mè né te gèh Benjamèn, ndütè ndütù Abrahâm.

² Càn bò nùàr seèn sòm si ngwéh, à lé ké bèh duóm neene ko logó naâ bó, bó né bò dé seèn. Ngweéh njií mé bó nyagá kwaá né felè *Elí te mvù Cànè doó, bí né gi kóó wa? À lé naâ ju bò Iserála bò toò Càn nde, ye Càn a:

³ «Nùà Dueè, bó wula som gi aá bò sòn yeè, bó tulú komó som gi aá bò ko *semè yeè kèn, mè tene le aá mé huún; bó né cu ceér foon, te bó wula cu mè ndo.»

⁴ À yeé tueé gi aá mân, Càn lé ye bú a naàn wa? Ngweéh Càn lé ye bú a: «Wò mé huún sam mà.» Ye bú a, bò nùàr nyí kám téhbeh né teèn, bó toò Bahâl cècàn mbaâ cémmé bèh ma.

⁵ Mè tueé bí, kènè né cu faá bèh ménâ; bòn dé Càn lètenè bò Iserála bò née le ye; Càn lé bò sâ bò balé kwaá naâ mé húóm-temé seèn;

⁶ Lé naâ dé lòu, dèn ngwéh mé seé bòn. Mo sé né mé seé bòn, sâ húóm-temé Càn doó sé húóm-temé dé gècèn ná ná cù.

⁷ Sâ ye naàn wee? Sâ ye, njií mé bò huaán Iserála lé naâ foon sâ, bó lé kwá ná ngwéh, ye bòó mé Càn lé balé sóm naâ lètenè bòn sâ lé kwa cegé naâ kóó; bò déi dé bòn lé taré seér naâ feh lòu.

⁸ Né te mvù Cànè môn nyagá den ndo, ye: «Càn lé naâ bó temé lè bóó kuú som,

te wa mene hên, bó mé njolo njéné cú, bó mé tie ngwé cú ndo.»

⁹ *Davíd né cu felè bòn ménâ tueé ye: «Bò kùrmò bòn a, bíe cú bó kóó; bú a, siè bó tuagà, te bó ñene gèr beè Càn mé njéh fî.

¹⁰ Njolo bòn a, yílí sér lòu, te bó njéh njéné cú.

Càn a, siè gú kwá dèn bó ngògò beè môn; bú a, té be dù.»

¹¹ Kwá mè jògò bie cuù bieè ndo, ye: Bò *Jûf yeé ceén aá môn, bó lé naâ toò die nyoló kelá ndeé á? Môn sam ndo! Bó yeé ceén aá ménâ, Càn nde seér bò hiín bò yili som, te furú seér bò Jûf mé bò sâ bò lòu.

¹² Mo hên bò Jûf lé ceén naâ, te Càn bó seér bò nùàr wón dón bagaà mé njéh, bó yeé die, Càn dà m nùàr wón dón kulu gi mé njéh, sâ mo dà m bò Jûf cu cu gi te ceér Càn, dé sâ den weéh nde né naàn wa? Mè tueé bí, Càn nde né dà m gèh nùàr kulú samé gií mé njéh.

*Pôl tueé njií né mé bòó mé *Jûf sam*

¹³ Bí bòó mé Jûf sam, mè kènê tueé njií né mé bí, ye bí a: mè né mbòn tebê Càn; à mè dé mò tema njií né ké lètenè bòó mé Jûf sam. Yeé baá ménâ, mè sie nyegé seé mò mé vógó-temé mene ndo!

¹⁴ Mè né ndèm kwaá ye mè nde né bòó mé béh bó né mé gèh cèn jilí; mo huer baá bó mé bòó mé Jûf sam ngwa, te Càn yili som bò déi lètenè bòn;

¹⁵ wanón Càn yeé som si njií aá bò Jûf gè jomo, bó *wón nde ye huóm doò no. Á sâ, mo Càn ndeè weh gi cu aá bó, dé sâ ndeè den weéh nde né naàn wa? Mè tueé bí, sâ baá cu ye-re dé mé bò komó teèn kwa bilí cu nde né mé yòn mene.

¹⁶ Mo jèrè* baá gi beè Càn, sâ bí kóo ye, kukun né dé seèn ndo. Mo jògò toú né gi beè Càn, sâ mé béh mene dón né gi beè seèn ndo.

¹⁷ Bò huaán *Iserála den né faá toú mé fei yeé kómó, mé bó dobo kwaá né ká lo no. Bòó mé *Jûf sam dé bòn né faá toú kómó dé ké ya dueè. Bó yeé dobo gi aá dé loò kèn, bó ñob som béh déi teèn, bó ñob wellé dé ké ya dueè, bó nyogó yí keéh te

bèh sâ. Né kèi cén mé wò ndo. Wò mene nùà Jûf sam, wò njua dom keéh né felè nùà mé né Jûf. Jògò yeé baá toú hèllè koó, à koó bilí baá-re mé wò mene.

¹⁸ Mo né mân, sâ wò té béh toú mé bó lé naâ ñob som doò seè ndo. Té mbaá púnó kú, wò jògò kó kwá ngwéh, jògò kwaá seér né wò kó.

¹⁹ Merré déi wò nde né tueé ye: bó lé naâ béh déi ñob som, bó nyogó keéh nyí.

²⁰ Né gi môn dág; njéh cén, bó lé seér temé mé Càn kwá ní ná ngwéh, Càn lé bó werré som naâ dé cí. Wò yeé baá dé yeé temé yoòr Càn kwaá njií, bó wò te bèh denè bònè nyogó yí keéh né dé cí. Mo né mân, sâ té feh mbaá hà m kú! Lé b sér lòu.

²¹ Wanón bò Jûf mé né bò béh toú dé jéjêg kóó, mo wò ke, Càn bó kwá lo ngwéh. Sâ júee, mo né nyí, à tàn só nde ngwéh gù m dón.

²² Mè tueé wò, yí kwàgà mé húóm-temé Càn, wò yieé cu kwàgà mé jéla-temé seèn ndo: mo ñaá baá bú felè bòó mé né tie te ceér seène duagá, à né yeé bó seé faá cí no weh. Dé yeé môn sam; à né seér felè yeé nùà húóm-temé. Njéh cén, ko wò né beè seèn pón ndo, sâ ye; wanón à wò ñob som cu aá kèn.

²³ Mo bò Jûf mé lé naâ temé duagá doò kweéh seér cu temé, sâ Càn nde né bó te ndilí nyogó njií cuú. Mè tueé wò, à né mé terre b mé à nde né bó te ndilí nyogó gií cuú.

²⁴ Wò dé yeé nùà Jûf sam, wò né seér béh dé ya dueè, bó lé wò ñob tena weéh naâ lòu, bó nyogó njií te ndilí dé ká loò. Mo né mân, sé tagá bò Jûf mé né béh nùà njéh wa? Mè tueé wò, dé bòn dé nyogó soò sam nde cuú, bó toó lom nde aá lòu.

*Càn baá bò *Jûf ceér temé kweéh seér feh*

²⁵ Bò nùàr mò, mè bí hên feh keéh né njií mé lé léer deén naâ lòu, te bí feh bií faá bò kógòn bò no wèh kwá cú. Sâ tueé né ye: bò huaán *Iserála kèb déi mene temé yoòr Càn kwá ní ngwéh, bó né mene tie duagá, mé njéh mene, bó nde né temé kweéh seér. Ko bòn bòó mé Jûf

sam ndeè kweéh seér gi aá temé, te bò Jûf kweéh seér ye ndo.

²⁶ Mo gi aá, te dà m bò Jûf yili yuo ye, faá né te mvù Càṅe nyagá den no, ye:

«Nuaá mé nde né bò nùàr yili som, ndeè yuo nde né ké Siyôn,†

à fo som bò ndùté ndùtù Jakôb veên yoòr.

²⁷ «Cu mé nyí nde né bó veên yoòr kulú som,

ṅgòn nyí nde né cí.»

²⁸ Lòu sam, Càṅ lo naâ bó balé weh. Bó né mene taán, Càṅ bó gwaán keéh né felè bò tele bòn léi jògò. Wanón te Njàgà Bagaà bó né bò bòn Càṅ bò kela. Mo né ménâ, te gam seér bí ndo.

²⁹ Bí kóo ye, mo Càṅ balé weh baá nuaré déi, à kulu bú, sâ gi aá kèn, Càṅ sòn kwéh sér ndé cú.

³⁰ Léi toò bí bòó mé Jûf sam doón lé naá gi sòn Càṅ ṅgeén. Kènè bò Jûf yeé baá sòn seèn ménâ ṅgeén, à jere ko seér cu aá bí.

³¹ Né cu mé bó ménâ ndo; bó yeé ṅgeén aá sòn Càṅ, à bí bagaà hèn bóó seér né lè sòn bònne, te bó ṅene ménâ, bó kweéh seér temé, à ko cu bó jere môn ndo.

³² Sâ tueé né ye, bí bó doón naá gi sòn Càṅ ṅgeén, te seé biì sie nyegé bí be bagasé, à ko ye bí jere.

Kùsèm Càṅ Dueè

³³ Njua Càṅ né felè beèh yaámsé mân! Kógòn seèn dé tueé sam, à né gi njèh doón kóo laré! Neì se komo nde né kàgà-ndòn Càṅ kóo wa? Njií mé Càṅ nyegé kwaá né ter, neì ṅweé komo nde né kóo ndo wa?

³⁴ Né te mvù Càṅe môn nyagá den ndo, ye:

«Neì ko né mùnò Nùà Dueè kóo wa? Neì leéb komo nde né bú ndéb kóo ndo wa?»

³⁵ Neì lé Càṅ njèh haá logó naâ kóo, te Càṅ nde ye bú sòn sâ haá cuú wa?»

³⁶ Bí kóo ye, njèh doón naá gi beè Càṅ, à bó kóo gi né kóo, doón né gi dé seèn. Kùsèm, terreb Càṅ a, sùmù yùò kélà cie dé kèi cèn. È môn!

12

Dene nùà seé Càṅ

¹ Mo Càṅ né béh jere faá bèh mân kóo, sâ kúkùr biì bò nùàr mò, keí mé bí née mé njolo hèn, bí mé Càṅ há njí gi gùm biì doón faá njèh *sèmè toò seèn no. Ceér Càṅ duaà dé bagaà né cí, né bú yoòr huóm.

² Bí té gule wôn bèlè, bí bèlè sér gule dé Càṅ, te à kweéh seér gùm biì, mé lo biì mene, bí ṅweé komo ye njií mé à né gwaán ndo! Sâ tueé né ye, à gwaán né bò njèh dé bebagaà mé né ṅagásé tân, mé né lom bú yoòr huóm dé gècèn.

³ Mè baá te fùgò Càṅe, mè bí doón hèn tueé keéh né dé cí, ye bí a, té mé feh biì púnó kélá. Sòn sâ, bí ṅéné kó sér bèh denè biì dé jéjég. Temé mé nùà kàn né yoòr Càṅ kwaá njií doón, bú a, ṅéné kó terreb sâ ṅenè.

⁴ Bí kóo ye, nùàr né mé gà yoòr hihiné mé seé teèn hihiné ndo.

⁵ Né cu mé bò Yeésò bò ménâ: béh maga mene naàn, béh né lom gùm nùàr cèn, béh nyogó bilí né yoòr *Kristò. Sâ béh bò mbei beèh nyogó bilí né doón ndo, béh den né faá bò gà hihiné nyogó bilí né yoòr no, te bó me som gùm nùàr cèn.

⁶ Béh né gi mé gà seé hihiné yoòr; Càṅ nùà kàn haá né dé lòu ndo. Mo lètenè beèh Càṅ nuaré déi haá né sòn seèn tueé, bú a, ṅéné kó temé mé à né yoòr Càṅ kwaá njií, à yila tueé.

⁷ Mo Càṅ haá né wò lo dé bò déi gaàm, sâ gà bó gaàm, né seé yeè. Mo dé nuaré déi né njèh feèh, bú a, fèfeèh, né seé seèn.

⁸ Nuaá mé Càṅ dé seèn haá né bú lo dé nùàr soḡô, bú a, fágá feh, né seé seèn. Mo dé yeè né be haá, sâ há lòm bú mé be fà. Mo dé yeé né dé nùàr sie nyegé, siè nyegé bó mé temé yeè mene. Mo dé yeè né dé bò jámè bò gaàm, gà lòm bó mé vógó-temé mene.

⁹ Bí gwàn lòm nùàr mé temé cèn, bí nyénné veèn nyennè, bí gwàn sér bagaà.

¹⁰ Bí gwàn kù lètenè biì, bí né lètenè biì veéh kuú ndo.

11:26 11:26 Es. 59:20 † **11:26 11:26** Siyôn né yili Jerúsalem déi (1 Chr. 11:4-5). **11:27 11:27** Jér. 31:33-34
11:33 11:33 Es. 55:8 **11:34 11:34** Es. 40:13 **11:35 11:35** Job 41:11 **11:36 11:36** 1 Kòr. 8:6 **12:4 12:4-5** 1 Kòr. 12:12 **12:6 12:6-8** 1 Kòr. 12:4-11

11 Bí dèn lòm bò seé bò, bí té fùòb gwàn. Bí bó lòm seé Nùà Dueè mé terreb mene,

12 bí né ndèm mé bú kwaá njií, bí né mé bú samé. Bí né gèr yoló, bí né Càṅ cu dɔ́ṅ dua ndɔ.

13 Mɔ njeré déi né nuaré déi lètenè biì saám, bí há bú teèn. Mɔ nuaré déi waà lo biì, bí té njolo mé bú cì.

14 Mɔ bó né bí bunó, bí dùà sér Càṅ felè bɔ̀n lòù; bí júée Càṅ a, kúlú sér bò b̀nò bò biì dé kulú ma, à té bó lòù dúágá.

15 Mɔ bò nuaré déi baá samé, bí bó sàmè jí dɔ́ṅ. Nuaá mé né yueé, bí bó yúé jí dɔ́ṅ ndɔ.

16 Bí dèn lòm lètenè biì mé sòn cèn, bí té lòù ṅgúgó sér. Nùàr dɔ́ṅ a, yú njolo biì yuù; bí té dèn faá bí kɔ́gón yɔ́gó né bò nùàr dɔ́ṅ nɔ.

17 Nùàr a, té veèn mé veèn cú. Bí fón sér ceér, te bí bɔ́ laré nùàr dɔ́ṅ bagaà.

18 Mɔ lón né teèn, bí lègè lòm faá bí né lege nɔ, te bí bò nùàr den gi mé sòn cèn.

19 Bí té mé njùṅ kɔ́ ndé sér, bò mbei mò, bí kwá ló Càṅ nùà njèh sɔm njùṅ mé feh seèn, faá né te mvù Càṅe nyagá den nɔ, ye: «Mè njùṅ sɔm nde né kɔ́. Mɔ nuaré déi né wò veèn bɔ́, mè bú sòn sâ bɔ́ sɔm cu nde né kɔ́ ndɔ, jueé mè Càṅ Dueè.»

20 Né cu te mvù Càṅe beré déi nyagá den, ye: «Mɔ cùè né nùà b̀nò yeè sie, há bú yáb teèn; mɔ à né mé nyúa, há bú njèh ñueê teèn ndɔ; te à ñene ménâ, fegùlì bɔ́gó bú faá we nɔ, à kweéh seér temé.»

21 Té gwàn mé veèn yɔ́gó wò, yɔ́gó sér veèn kɔ́, bó yɔ́gó bú mé bagaà.

13

Sòn ṅgómna ṅweé

1 Nùàr kàn a, ṅwé sòn bò ṅgómna ṅweé; bó dɔ́ṅ, bó né gi beè Càṅ, à bó terreb haá né kɔ́, bó mé feh bɔ̀n cèr ṅwéh.

2 Sâ mɔ wò né feh mé bó taré, sâ wò ṅgen né sòn Càṅ nùà njèh. Lòù sam, à lé naá gii bó nyegé kwaá. Mɔ né mân, sâ

bò mé né feh toò bò ṅgómna taré dɔ́ṅ né ju yoòr bɔ̀n mé be bɔ̀n turú su.

3 Bí kɔ́ ye, nuaá mé né gècèn bɔ́, dé seèn ṅgómna lòù vèh bèh; nùà veèn bú veéh yeé kɔ́. Mɔ wò ye te nyí bò kokoò bò dùlà cú, sâ bó lòm bò njèh bebagaà, te bó seèn wò mé njéh.

4 Seé mé bó né bɔ́ sâ, Càṅ bó haá naá kɔ́, te bó gam wò, wò bɔ́ komo bagaà. Á, mɔ wò né yeé veèn bɔ́, sâ vèh bó veéh b̀n! Mɔ sam, bó nde né wò gèr feh keéh, terreb né beè bɔ̀n. Bó né bò seé bò Càṅ. Mɔ nuaré déi bɔ́ veèn, bó nde né bú gèr fí feh keéh. Càṅ ye te bò nùàr ñene kɔ́ yúlá-temé nyí teèn.

5 Sâ tueé né ye, mɔ wò né toò bò ṅgómna leéb, né njèh bagaà dé gècèn. Dé yúlá-temé Càṅ jí lòm ṅgwéh ndɔ; né cu te ndòn bí lè sé cú.

6 Bí làmpôn gwòm yeé dé cì. Bò seé bò mé né làmpôn weh sâ, né gi bò seé bò Càṅ ndɔ, à ye te bó bɔ́ dilí nyegé lòù.

7 Njií mé nùà kàn né bí bieé dɔ́ṅ, bí gwòm jí bó faá bí sé naá kaà gwòm nɔ; bí gwòm ní làmpôn mé bò làmpôn bò, dé kóstòn mé bò kóstòn ndɔ. Nuaá mé bí sé naá bú veéh dɔ́ṅ, bí vèh bú veéh; bí *sumú nuaá mé bí sé naá bú sumú ndɔ.

Bò mbaábi gwaân

8 Bí té mé hùà nùàr yoòr ṅgága dèn; yoòr biì a, ṅgága dèn sér hùà lètenè biì gwaán kuú. Nuaá mé né mbei mé temé cèn gwaán dɔ́ṅ, bɔ́ komo né dé seèn njií mé *sú Càṅ tueé nê.

9 Mè tueé bí, bèh joloò Càṅ mé né tueé ye: té yàgà ndé, té feh wúlá, té yíb ṅúób, té temé te njèh nùàre kwá ní, mé bò súú dé jomò mene dɔ́ṅ, yila gi né te meí bɔ̀n cèn hèn, à tueé lom né dé seèn ye: gwàn mbei yeé faá wò gwaán né ṅgàṅ yoòr yeè nɔ.

10 Mɔ nùàr né mé gwaân lè, à veèn mé mbei bó ní ndé ṅgwéh. Mɔ wò né bò mbaábi mé temé yeè mene gwaán, sâ wò bele lom né dé yeé súú gùm dɔ́ṅ.

Dene kôr

¹¹ Bí né kɔ́ ye, baá cu. Mɔ né mân, bí nyimè dèn làn, hên baá gi cu mé Càn nde né béh teèn yili sɔm. Dè wá ndé cú faá dé léi toò mé béh lé temé kwaá logó nā yoòr Yeésò *Kristò nɔ.

¹² Cibí geé baá kèn, cieé baá gè jomo ko ñagá ndɔ. Béh kwá ló seé cibítenè ménâ, béh yí wèh sér bò njèh taâb mé béh nde né taâb mé njèh suútenè lieé.

¹³ Béh gò dili lòm faá bòó mé go né bèh ñagá nɔ. Béh té *wón sèlà, béh té mbè sèlà, béh té sár gwá, béh té ndièn, béh té togo ndè, béh té huer ñgwà ndɔ.

¹⁴ Bí yoòr sù sér á yòn dé feé mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò. Njií mé ñgàn yoòr bìi né gwaán doón, bí té teèn téré yílá cú.

14

Nùàr té mbeí bò

¹ Mɔ nuaré déi né te ceér Càn yuaá, bí tá bú taà, bí té bú lòu bò sér.

² Sâ tueé né ye: mɔ nuaré déi né mé terreè njèh doón yieé laré teèn, mbeí né dé seèn te ceér Càn yuaá, à dé seèn yieé lom né yùè,

³ sâ nuaá mé yieé laré né doón a, té mbeí mé yieé geí né lòu doò sèb. Dé mé yieé geí né lòu a, té dé mé yieé njií né mbaá doò ndúgó ndɔ; à né beè Càn.

⁴ Wò né nei, mé né ju felè nùà seé nùàr tená go wa? À boó mene bagaà, né mene veèn, doón né lom ju tele seé seèn. Mè tueé wò, nùà hèllè nde né bagaà boó komo; Nùà Dueè né mé terreè teèn, à nde né bú taá.

⁵ Bò nuaré déi ye: bò cieé déi né bò mbeí yɔgó. Sâ bò déi né dé boòn tueé ye: cieé doón né gi kèi cén. Mɔ né mân, sâ nùà kàn a, njéba nyégé te mùnò seèn bagasé.

⁶ Nuaá mé ye cieé déi né bò mbeí yɔgó doò, cieé sâ jolo né ye te seén Nùà Dueè. Nuaá mé né njèh doón yieé laré doò, mé njèh seén taré né Nùà Dueè ndɔ. Mɔ à nde aá yieé, à né yeé Càn vra, faá dé mé yieé geí né lòu vra yeé Càn, à né Càn seén ndɔ nɔ.

⁷ Á sâ, nuaré déi den lom né dene dé seèn nùà njèh wa? À cio kuú lom né dé seèn nùà njèh ndɔ wa?

⁸ Mè tueé bí, mɔ béh né yon, béh yon né dé Nùà Dueè; mɔ béh né kuú, béh kuú né dé Nùà Dueè ndɔ. Mɔ né mân, sâ béh yili mene lòu, béh kuú mene, doón béh né gi beè Nùà Dueè.

⁹ Kristò lé kuú naâ dé cí, à komo yuo cu lè cio, ye te nyí den Nùà Dueè bò komò mé bò lèlàn bò.

¹⁰ Sâ, mɔ né mân, wò mbeí yeé jue né dé kei wa? Á, wò ndɔ nɔ, wò nùàr seb né dé kei ndɔ wa? Ñgweéh béh nde gi né ké toò Càn waá, à tena ju felè beèh doón mà.

¹¹ Né gi te mvù Càn yuaá den, ye: «Càn Dueè ye: Kwá doón, mɔ Càn gècèn né lom nyí,

nùàr doón nde gi né toò nyí cemmé. Nùà kàn nde né lòu sâ ké ter mé sòn seèn logó njií,

ye nyí Càn né lom Nùà terreè kɔ́.»

¹² Á sâ, nùà kàn a, njéba tég, à nde né sòn seèn mé be seèn toò Càn tueé.

Nùàr jueé

¹³ Mɔ né mân, sâ béh gè mé nùàr jueé lètenè beèh geé, béh gwàn sér bò mbeí beèh lòu. Njií mé nde né mbeí beèh te veèn luú njií, béh té gwàn.

¹⁴ Bèh Yeésò Fehtoò beèh nyɔgó bilí baá kèn. Kènè mè baá gi kɔ́, ye yáb nùàr kɔ́ bó yílí bèh. Á, mɔ nuaré déi né munó ye, nyí nde né mé njèh fulá kuú, sâ né ka beè seèn fulásé ménâ ndɔ.

¹⁵ Mɔ wò né mbeí yeé temé mé yáb déi yieé yulá, sâ kɔ́ ye nyí bú lòu gwàn sér ñgwéh. Té bú teèn bó lèr kék, né lom yáb mbaá; *Kristò lé naá gi felè mbeí yeé sâ kuú!

¹⁶ Bí té gwàn dé njií mé né beè bìi huɔóm, ña seér njèh júèb beè bò déi.

¹⁷ *Lò Càn dé seèn mé yáb bò mbè dògò dèn ñgwéh; né seér mé dene didilí bò pón mé vógó-temé, faá Cúcuí Ñagá haá nè nɔ.

¹⁸ Nuaá mé né seé Kristò gèh dé hên boó doón, né lom nùà bagaà beè Càn mé njolò bò nùàr mene.

¹⁹ Mɔ né mân ndɔ, sâ béh fón nyégé ceér mé còñ nde né teèn yuo, te béh bò mbeí beèh ta kuú te ceér Càn.

²⁰ Nùàr a, té seé Càn mé yáb túlú ñèrrè sòm. Dé yáb ðóŋ yieé larê né gi môn dág. Njèh cén, njií mé nde né mbeí te veéne luú njií, húóm ñgwéh mé nùàr yieé njií sâ.

²¹ Huòm kela né mé nùàr núógó yíé ñgwéh, à mbè ñúé ñgwéh. Bú a, bèròn gí bò njií mé nde né mbeí te veéne luú njií ðóŋ ndo.

²² Sâ njií mé wò naâ lè yeè ñgweé nyegé doò, kwá ló lè yeè bì Càn fà. Mè tueé bí, nuaá mé né kóó ye nyí bóó yíí né teèn, samésé nde né bú.

²³ Nuaá mé né njeré déi lòu yieé kiné, baá te ju beè Càn ndo. Lòu sam, ndòn seèn né mene bú tueé, à teèn jéjég njéba ðìlì ñgwéh. Mè tueé bí, mo nuaré déi né njií sâ kóó, mé njéh mene à né ka teèn ñeí den, sâ né veèn.

15

*Gule Yeésò *Kristò beleè*

¹ Béh bóó mé baá gi te ceér Càn tarésé ðóŋ, mo béh ye te huòm, béh gám sér bò yuyuaâ bò lòu. Béh té faá béh né gwaán no bó.

² Nùà kàn a, bó sér njií mé nde né mbeí yoòr huóm, te gam mbeí, mbeí bele ceér Càn mé temé seèn mene.

³ Te den faá Yeésò Kristò lé bóó naâ no; à lé dé seèn dé mé à gwaán né kóó bó ná ñgwéh. À lé bóó seér naâ faá né felè seèn te mvù Càn nyagá den no, ye: «Séb mé bó lé selé naâ wò doò, sue le seér aá felè mò.»

⁴ Bò njií mé né gi te mvù Càn nyagá den ðóŋ, bó lé nyagá kwaá naâ léi toò, ye te béh ndeè maán weh njèh teèn, yo taré béh tarè, béh kwaá sèn. Sâ ðóŋ ye te béh ndèm kwaá njií gi mé Càn.

⁵ Bú Càn nuaá mé sèn bô taré-yo yuo gií né beè seèn doò, bú a, há bí terreb, te bí bele gule Yeésò Kristò, bí den lètenè bìi mé sòn cèn,

⁶ te bí seèn gi Càn Tele Fehtoò beèh Yeésò Kristò mé sòn cèn ðóŋ ndo.

Njàgà Bagaà dé bò nùàr ðóŋ

⁷ Mo né mân, sâ bí bò mbeí bìi kè nyégé kú yo bìi lètenè bìi faá Yeésò Kristò lé ke nyegé naâ bí no, te bò nùàr ñene ménâ, bó seèn Càn mé njéh.

⁸ Mè tueé bí, Yeésò Kristò lé nùà seè bò Jûf ña kuú naâ, ye te yuo faá Càn lé tueé kwaá naâ mé bò tele beèh léi jògò no, te nyí feh keéh béh teèn, ye béh a, Càn nyeén túé bèh ma.

⁹ À lé déi nde cuù naâ, ye te bòó mé Jûf sam ñene kó-jere Càn felè bòn, bó seèn bú mé njéh. Né te mvù Càn ménâ nyagá den, ye:

«Mè wò lètenè bòó mé Jûf sam hèn seèn go nde né dé cî;

mè nde né yilí yeè mé bené seèn.»

¹⁰ Te mvù Càn né cu nyagá den ndo, ye:

«Bí bòó mé Jûf sam ðóŋ sàmè gí ménâ ndo,

bí yilá ndé gí te mbàgà Càn.»

¹¹ Né cu beré déi tueé ye:

«Bí bòó mé Jûf sam ðóŋ, bí sèn làrè Càn Dueè seèn.

Dàm nùàr a, sèn làrè bú lò nùàr ðóŋ!»

¹² Esáyà *sòn-Càn tueé né môn ndo, ye:

«Ndüté ndütù Jèsè* baá ndeè,

à Nùà Dueè felè lò nùàr ðóŋ den nde né kóó,

bòó mé Jûf sam ndèm kwaá njií gi nde né yoòr seèn.»

¹³ Càn mé haá yeé ndèm a, há bí dàm vógó-temé mé ðolê, njua mé bí né temé yoòr seèn kwaá njií, te bí kwaá ñeí cu ndèm mé terreb Cúcuí Njàgà lòu.

Pól né mé terreb beè Càn

¹⁴ Bò nùàr mò, mè né bagasé kóó nyegé, ye bí né gi bò húóm-temé bò, bí né ceér gècèn ñené kóó, bí né gi mé terreb ndéb lètenè bìi leéb kuú teèn.

¹⁵ Mé njéh mene, te bò beré déi lè mvù hèn mè la naâ bí lòu nyagá turú, te bí nyèn cú. Lòu sam, mè né mé fùgò beè Càn kuú,

¹⁶ à lé ye mè a, mè né nùà seè Yeésò Kristò ké lètenè bòó mé Jûf sam ma. À lé naâ mè Njàgà Bagaà seèn beè jege haá, ye mè a, ndé ké lètenè bòn tueé den, te bó

na gi njèh *sèmè mé né nyí yoòr huóòm, te Cúcuí Njagá haá bó terreb, bó den lom beè nyí jolosé ma.

¹⁷ Yeé baá mân, njií ye mè a, sàgàr kú lòm mé seé Càn dé sagàr ndò. Sâ dóóné né gi mé njua Yeésò Kristò.

¹⁸ Mò mè nde né sòn komo, sâ kò mè jue cegé né seé mé Kristò né beè mò bóó keéh hèn: mè né bóó mé Jûf sam ceér Càn feh, te bó ngweé sòn seèn. Kristò né ngòr sònò mò tueé keéh, à né seé beè mò bóó keéh:

¹⁹ Bò fé m, mé bò ciè hihiné mé terreb Cúcuí Njagá mene né gi teèn ñené yuo kelá.

Mè lé terreb kwaá naá faá bèh sâ, te mè nde ye mé Njagá Bagaà felè Kristò bèh dóóné tueé ndeé. Mè lé tueé duóòm naá ké Jerúsalem, nde wa mé lò Ilírî.

²⁰ Mè Njagá Bagaà sâ tueé lom yeé bèh mé yilí Yeésò Kristò née teèn ngúli wá ngwéeh ye, mè ye te mè gwà déi felè maàn nuaré déi mé yí cú.

²¹ Te den faá né te mvù Càn nyagá den ndò nò, ye:

«Bóó mé bó née bó njeré déi túé ngwéeh ye
nde né bú ñené;
bóó mé née ju seèn ngúngwéeh ye
nde né ngweé gií ndò.»

Gò Pól ké Rôm

²² Sâ né njií mé lé naá mè cu dóóné yíin; mè gwaán né mene ké yoòr bìi ndeé, mè wá kòmò ngwéh.

²³ Kènê mè seé te tàbè hèn bóó gi aá kèn; mè nde né bí yon ke. Baá nyè mà kóbeè mè né gò sâ kaga den.

²⁴ Kò mè baá mé gò Espânye, mè kela ye ké yoòr bìi ndò. Mè gwaán né bí ñené, te béh bí cer weh ndò, mè kwa gàm beè bìi, mè kela nde ye ké Espânye sâ.

²⁵ Njèh cén, mè jògò nde née ké Jerúsalem ye, te mè haá njií bò Yeésò bò ké sâ gàm.

²⁶ Lòu sam, bò Yeésò bò ké Masedíná mé Akayí bilí gi aá kàgàlòn kèn; né lom bó yoòr huóòm dé gècèn, bó ye, há ní mé bò saám bò ké Jerúsalem lètenè bò Yeésò bò.

²⁷ Lé naá mé kàgà-ndòn bóòn ndò; sé né ka môn bòn. Ngweéh bò Jûf mé né ceér Yeésò ké Jerúsalem bele dóóné lé naá gi Njagá Bagaà mé bóó mé Jûf sam se wa? Sâ kènê kò bóó mé Jûf sam yíi be teèn, te gam bò Jûf mé bò njèh dé ngàn yoòr ndò.

²⁸ Mò seé hèllè ndeé gi baá, mè haá lò aá bó kàgàlòn sâ, mè wa ye ké yoòr bìi, te mè nde ye Espânye kelá ndeé.

²⁹ Mè né kóó ye: mò mè ndeé wà baá ké yoòr bìi, Yeésò Kristò nde né béh bí kulú nyegé.

³⁰ Bò nùar mò, mé yilí Fehtoò beèh Yeésò Kristò bò Cúcuí Njagá mé né gwaán lètenè beèh kaá kwaá, mè né bí bon, ye bí dùà gàm mè Càn teèn, bí dua lom bú felà mò tég,

³¹ te mè beè bò dúagá-tie bò ké Judê yílá cú, te mè wa nyegé mé gàm bò Yeésò bò ké Jerúsalem bagasé, bó weh nyegé mé vógó-temé mene ndò.

³² Mò bí né ménâ dua, mè ndeé né ké yoòr bìi mé vógó-temé mene wâ. Mò Càn né gwaán, sâ mè nde né ké lètenè bìi du weh ndò.

³³ Á sâ, Càn mé haá yeé nùar dolé a, kúru nyegé bí dóóné. È môn.

16

Bèh nùar hihiné bie keéh

¹ Bí kè nyegé tie beèh Fébè бага, à né nùà seé Càn te bòn bò Yeésò bò ké Kàngrè.

² Mò à wà, bí wèh lòm bú mé yilí Fehtoò beèh lè; seé bò Càn bò né ménâ. Njií mé né bú yógó dóóné, bí gàm bú gaàm. À né lom nùà gàm nùar dé gècèn, à lé naá mè gam.

³ Bí bíé kéh Prísil bò Akilá бага; né bò mbeí seé mò te seé Yeésò *Kristò.

⁴ Bó lé naá cio felè mò líim, te bó yili som ye mè. Mè né lom bó vra dé gècèn; bòn bò Yeésò bò mé Jûf sam dóóné né taré bó môn vra ndò.

⁵ Bí bíé kéh mè bóó mé bilí dua yeé Càn ké gwò bóòn ndò. Bí bie keéh mbeí mò Efanète. Ké te tàbè Asiá dóóné, nuaá mé lé kwaá njií logó naá temé yoòr Kristò lé naá bú.

⁶ Bí bié kék mè Mari, à né lom seé felè biì mé terrebe mene boó.

⁷ Bí bié Androníkù bô Juniâ, né bò nùàr mò, béh bó lé ké gwà cibì naâ koó. Ké lètenè bò mbòñ tebé doón, bò nùàr né lom bó vra dé gècên. Bó lé bò mbòñ Yeésò ña logó naâ koó mé mè.

⁸ Bí bié kék mè Àmpliátù, né mbeí mò te yilí Fehtoò beèh.

⁹ Bí bie keéh mè Hurbên, né mbeí seé beèh te seé Kristò. Bí bie keéh mbeí mò Setákì ndo.

¹⁰ Bí bié kék mè Àpelê baga; à lé naâ feh keéh ye né mene te gèr-e, nyí né temé yoòr Kristò kwaá njií. Bí bie keéh mè mbàgà Aristobûl ndo.

¹¹ Bí bié kék mè nùàr mò Herodiôn baga. Bòó mé né temé yoòr Fehtoò beèh te mbàgà Nársì kwaá njií doón, bí bié kék mè bó teèn.

¹² Bí bie keéh Trifénà bô Tripósà mé né seé Fehtoò beèh temá. Bí bie keéh mbeí beèh Pèrsidà, nuaá mé né seé seèn faá cí ño boó.

¹³ Bí bié kék mè Rúfùs; à né lom te ceér Càn mé gècên mene njebá taré. Bí bie keéh meí seèn mé né meí mò ndo.

¹⁴ Bí bié kék bò Asenkretà bô Felegôn mé Hermê baga; bí bie keéh Pàtróbà bô Harmâ mé bò mbeí boòn ké yoòr boòn baga ndo.

¹⁵ Bí bié kék mè Filológà bô Júli mé Néré bô tie seèn baga. Bí bie keéh Holimpâ mé bò Càn bò ké sâ doón.

¹⁶ Bí bié kú lètenè biì mé temé cén. Bòñ bò Kristò bò doón ye: bí kék bí baga doón ndo.

Ndeb dé cèrè jomò

¹⁷ Bò nùàr mò, kúkùr biì, bí kè kógón nyégé bagasé, wanóñ njií mé béh lé feéh naâ bí doón, bò nuaré déi né lom teèn feré ndugó go, ye te bó yí kèrrè lètenè biì, bí sab ceér, bí temé te ñgòr beèh kwá njií cú. Mò né mân, bí gè lòm mé ceér boòn noón.

¹⁸ Gèh bò sâ bò seé Fehtoò beèh Kristò bó ñgwéh, bó lege seér né dé ñgàñ lèi boòn! Seé boòn né lom ñgòr bebagaà sònò tueé nagâ; bó né-re ménâ boó, bó

né bòó mé bèh njèh kó ñgwéh doón bele go.

¹⁹ Dé biì môn sam, bò nùàr né gi koó ye, bí né dé biì sòn Nùà Dueè ñgweé. Môn, mè né lom mé vógó-temé felè biì dé gècên. Njèh cén, mè né gwaán ye bí den lom bò kógòn bò mé né baga boó, te bí nyenné komo veèn.

²⁰ Mè tueé bí, Càn mé haá yeé dolê, nde né toò hên *Sátàn gulè biì njalé kwaá. Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò a, ká siè bí beè!

²¹ Mbeí seé mò Timotê ye bié kék bí; bó bò nùàr mò Lusiûs bô Jásòñ mé Sosipátà ye bí bí ndo.

²² Né mè Tèrtiù, mè mvù hên nyagá né koó, mè né bí lè yilí Fehtoò beèh bieé.

²³ Gayûs ye bí bí; mè cer né ká lo seèn. Bò Yeésò bò doón bilí yila yeé ká lo seèn ndo. Herástà mé fer kàgàlòñ bò loó bò doón né beè seèn ye bí bí. Dim beèh Kwártù ye bí bí ndo.

[
²⁴ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, ká siè jí bí beè doón. È môn!]

Càn seén cerê

²⁵ Béh sén Càn seèn! Terrebe né beè seèn, à nde né bí te ceér seèn boó taré. Njàgà Bagaà seèn felè Yeésò Kristò mé mè né yeé se hên né ménâ tueé ndo. Càn béh ménâ feh keéh né koó. À lo Njàgà Bagaà sâ munó nab kwaá naâ ter. Lo naâ sâ wón nées teèn sam ye.

²⁶ Kèné, cu yeé wulu baá, à ñené som keéh ye bú bèsonè mé mvù bò *sòn-Càn bò, te dàmbòó mé Jûf sam doón ñgweé laré, faá Càn ndeèr lé tueé naâ ño, te bó kwaá njií temé teèn, bó ñgweé tie.

²⁷ Béh sén Càn seèn. Kógòn doón ceré le né mé bú. Terrebe seèn a, *sumù yùò kélà cie dé kèi cèn mé Yeésò Kristò. È môn.

Mvù Pôl dé toò jògò mé bò Yeésò bò ké Korênt

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, mé Càn lé naâ mé kàgà-ndòn seèn balé weh, te mè ña mbòn tebè Yeésò *Kristò. Bèh mbei beèh Sostên nyagá né kóó,

² béh nyagá njií né mé bòn biì, bò Càn bò ké Korênt. Càn bí yilá kwaá né beè seèn, te bí ña bò nùàr seèn mé yilí Yeésò Kristò. Mé bò nuaré déi mene, bó né mene he, mɔ bó né yilí Fehtoò beèh Yeésò Kristò dua, Càn né bó ménâ yilá ndo. Á né Fehtoò bòn faá à né Fehtoò beèh nɔ.

³ Càn Tele beèh bô Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dolé.

*Bagaà mé bò nùàr né beè *Kristò kwa*

⁴ Mè né Càn felè biì cu doón vra. Lòu sam, bí né lom mé fùgò seèn beè Yeésò Kristò kuú den.

⁵ Né bòn: sòn cên mé bí bò Kristò né coór bilí hên bóó né kóó, te bí nde ye mé gá fùgò hihiné beè Càn kuú. Tétég bí kɔ gi aá ceér gècên kèn, bí né gi gècên sâ tueé kóó ndo.

⁶ Né môn, cu mé béh lé tueé naâ ngòr Càn ké lètenè biì, bí lé naá giì temé teèn nɔón kwaá njií,

⁷ bí né Yeésò Kristò Fehtoò beèh kela den, ye cieé déi à nde cuù né ñené yuo kelá. Yeé baá ménâ, lo dé kàn mé Càn haá yeé bò nùàr seèn doò bí sám cú ndo.

⁸ Bú Yeésò Kristò nùà njèh nyeén nyegé nde né bí kóó, te bí taré wa lòu mé à nde né ju teèn tená ñagá, te nuaré déi bí bò nyi cú.

⁹ Càn né Càn húóm-temê felè bò njií mé à tueé gi né doón, à bí kwarè Njuna seèn Yeésò Kristò Fehtoò beèh yilá njií né kóó, te béh bó te bilí cén.

Kèrrè lètenè bò Yeésò bò

¹⁰ Bò nùàr mò, mè né bí mé yilí Yeésò Kristò Fehtoò beèh dua: bí dèn mé sòn cên; kèrrè a, té lètenè biì yilá; bí dèn lòm

mé temé cên, bí mùnò jí njèh doón mé sòn cên ndo;

¹¹ wanóón bóó mé lé yuoó naâ ké yoòr Kòlòwê lé waà naâ, ye mè a: jóg baá ké lètenè biì teèn ma.

¹² Sâ tueé né ye, nùà kàn né tueé ye nyí né hiín. Dé kàn ye nyí né dé nyí nùàr Pôl, dé kàn ye: nyí né nùàr Apólôs; déi den cuù ye: nyí né dé nyí nùàr Piêr; déi ye: nyí né nùàr Kristò ndo.

¹³ Hên bí né munó ye Kristò kerré den né hihiné ménâ wa? Bó lé ké te toú sòn biì fagá naâ mè Pôl wa? Bó lé nòmò Càn kou naâ bí mé yilí mò Pôl ndo wa?

¹⁴ Mè né Càn vra dé mé lètenè biì doón mè lé nuaré déi nòmò Càn kóó kòu ná ngwèh, gi cegé né Krispûs bô Gayûs doò.

¹⁵ Sâ nuaré déi seèn mbaá gwàn wèh ndé ngwéh, ye bó lé bí nòmò Càn kou naâ mé yilí mò ndo.

¹⁶ È heè, mè lé naá cuù bò nùàr te mbàgà Setéfànàs kou ndo. Kɔ ngweé mè lé naá cuù-re nuaré déi kou wa, mè dé sâ kó cú.

¹⁷ Kristò lé mè bèh nùàr kou témá nji ná ngwèh, à lé tema njií seér naâ mè bèh Njàgà Bagaà seè, ye mè a, té leba kógòn bò nùàr teèn yí kéh, wanóón cio mé nyí Kristò lé kuú naâ ké te toú fagá doò nde né njèh mbaâ njolò bò nùàr ñaá le.

Càn né mé terreb mene mé kógòn mene

¹⁸ Bí kóó ye, kùr cio mé Kristò lé kuú naâ ké te toú doò, né seér ngòr kùlù beè bóó mé nde né tuar yilá. Dé beèh môn sam; dé beèh, béh bóó mé Càn né yili sòm hên, kùr cio seèn né lom ngòr gècên mé sòm keéh né terreb Càn cie kóó.

¹⁹ Né te mvù Càn nyagá den ye:

«Mè nde né kógòn bò kékogon bò beèh sòm,

mè vurú sòm ndòn bò kó-njèh bò ndo.»

²⁰ Á sâ, bò kógòn bò hèllè baá gi he? Bò *nji-sòu baá gi he ndo? Bò sàñ gò njèh bò nɔ? Mè tueé bí: Càn dé seèn feh keéh né ye: dàñ bò kógòn bòn ká lè wónje sâ doón beè nyí né gi kùlù dé tùàr.

21 Bò nùàr mé be kógòn bòn sâ mene doón, bó Càn néné kó ngwéh, bó kógòn seèn néné kó ngwéh ndo. Yeé baá mân, Càn kaga baá-re ndòn, ye nyí yili sòm seér nde né bòó mé né temé yoòr nyí kwaá njií ma. À si baá-re kòu. Lé naâ mé ngòr kùlù seèn hèllè ndo; béh hèn se yon yeé cí.

22 Bò Jûf ye, kò né fém, te bó nene kò mé njéh; bòó mé Jûf sam dé bòn ye kò né kógòn te bó gwaán ye.

23 Mé njéh mene, béh kò lom né dé beèh kùr cio Kristò ké te toú doô tueé deèn. Béh né kóó ye ngòr hèn né lom beè bò Jûf duduané; beè bòó mé Jûf sam né ngòr kùlù ndo.

24 Dé bòó mé Càn balé sòm aá doón, né mene bò Jûf, mene bòó mé Jûf sam, beè bòn Kristò sòm keéh né terreb Càn mé kógòn Càn cie kóó.

25 Te bò nùàr nde bòn munó den ye Càn hèn bóó den né seé kùlù. Mò sé la né mene seé kùlù sâ, bò nùàr a, kóó ye: bó kógòn mene gèh dé heè wa, bó ké bèh kùlù Càn doô kógòn wá ngwéh ma. Njií mé bó ye né yuaâ Càn sé wa, bó a, kóó ye, dà m terreb bòn doón ké teèn táre wá nyí ngwéh ma.

26 Bò nùàr mò, sâ Càn te bòn bì hèn yilá bilí kwaá né bò nèi wee? Mò ye tútueè, bí kóó ye, beè bò nùàr bò kógòn bò lètenè bì màgà ngwéh, bò terreb bò né ngób, bò njonjolo bò màgà ngwéh ndo.

27 Càn balé weh seér né bòó mé bò nùàr ká lè wón ye bó né duaàn sâ, te bò kógòn bò gulí; à balé weh seér cu né bòó mé bò nùàr né bó bò yuyuaâ bò yilá, te fegùli sie nyegé bò terreb bò mé njéh.

28 À balé weh seér né bò mbaá bò njolò bò nùàr, bò lolòb bò mé bò kòn, te bò sâ bò nellé sòm bò terreb bò doô.

29 À mé njéh ye te nuaré déi toò nyí mbaá púnó kú cú.

30 Bí kékòó ye Càn bí yoòr Yeésò Kristò bilí yí gi né kóó, te béh bí nene weh kógòn beè seèn. Mé yilí Kristò cèn sâ kènè, béh bí baá gi bò didilí bò njolò Càn, te béh den lom aá dene Kristò, à lé béh ña weéh naâ kóó.

31 Te yuo faá né te mvù Càn nyagá den nò, ye: «Nuaá mé nde né punó, bú a, púnó lòm mé yilí Nùà Dueè ma.»

2

Gule gò Pól ké Korènt

1 Bò nùàr mò, mè lé naâ ké lètenè bì wá, mè tueé bí kùr gècèn mé Càn lo naâ ter leér kwaá, mè lé bí te hueh mé nde né bí yóó, túé ná ngwéh ndo; lé mé lo mò ná ngwéh.

2 Sâ doón mè lé ye te mè njeré déi ké lètenè bì kó cú, mè kò lom ka Yeésò *Kristò, mè tétég kò lom bú Yeésò Kristò mé bó lé naâ ké te toú fagá njií doô.

3 Yeé baá ménâ, mè ké yoòr bì yua ndelé yuo kelà baá-re lòu.

4 Mè né mene njéh feh, mè né mene ngòr Càn tueé, mè lé mé kógòn dé nùàr túé ná ngwéh ye te mè bou* bí lòu. Cúcuí Càn mé terreb seèn lé bí feh keéh naâ kóó, ye né ngòr gècèn.

5 Te kènè temé bì te kógòn dé nùàr njéba dèn cú, te bí nene kò seér terreb Càn, bí kwaá njií temé teèn.

Kógòn Càn

6 Á sâ, mè tueé den né ngòr kógòn ndo, mè ngòr kógòn sâ tueé njií né mé bò jojoló bò te ceér Càn. Gèh kógòn bú sâ dé wón sam, dé bò tetarê bò mé nde né dé bòn mbaá vu le sam ndo.

7 Hòs, dé hèn né kógòn mé Càn lé leér kwaá naâ lòu, ye nyí kwaá né dé beèh, te béh den kwarè nyí liesé. À lo bó naâ ménâ sâ wón née dùòm ngwéh ye.

8 Gèh kógòn bú sâ, bò tetarê bò ká lè wón bú kó ngwéh ndóg. Mò bó sé naâ bú ngweé kóó, bó sé lé Nùà Njéh te toú fagá ní ná ngwéh; bó sé la kò ye, terreb njéh doón né gi beè seèn.

9 Mé njéh mene, yuo né faá né te mvù Càn nyagá den nò, ye:

«Ŋgúlú mé nùàr mé njolo néné bèh, à mé tie ngwé bèh, dé mé sé bóó mene naàn temé mùnò kó bèh, Càn ngúlú sâ nyegé kwaá seér né dé bòó mé né bú gwaán.»

¹⁰ Mè tueé bí, Càn bò njiú hên feh keéh lom né mé béh; à béh feh keéh né mé Cúcuí Nágâ. Cúcuí Nágâ né gi dé seèn njèh doónj ñené kóó; Càn nyegé kwaá né mene njeré déi ké lè seèn lòu, Cúcuí Nágâ né gi dé seèn ñené kóó.

¹¹ Né faá mé nùàr nɔ, càn mé né lè seèn ko lom né njèh mé né lè seèn kóó. Né ménâ mé Càn Dueè ndo, Cúcuí Càn ko lom né njiú mé né lè Càn kóó.

¹² Dé beèh, béh lé cúcuí dé wónj kwà ná ngwêh, béh kwa seér né Cúcuí mé yuo né beè Càn, te béh ñene ko gèh ngúlù mé Càn né béh mé húóm-temé seèn haá.

¹³ Mɔ béh baá dé beèh bò njèh sâ tueé, béh ngòr mé bò nùàr munó yeé mé feh boòn kè mà bèh, béh tueé yeé dé mé Cúcuí Càn feh né béh kóó. Yeé baá ménâ, bòó mé Cúcuí Nágâ né bó lè ngulí, béh seé Cúcuí Nágâ sâ se ñagá nyegé baá-re mé bó.

¹⁴ Nuaá mé Cúcuí Càn bú lè sam, à bò njèh gècèn mé né beè Cúcuí sâ felè wèh kwá ndé ngwéh: beè seèn bò njiú sâ doónj né seér bò njèh kúlù, à bó ngwé kòmò ndé ngwéh ndo. Lòu sam, Cúcuí Nágâ seèn nùàr njèh se yeé kóó.

¹⁵ Nuaá mé Cúcuí Càn né bú lè ngulí, nde né ju felè njèh doónj tená kóó. Dé seèn nùàr bèh ju tenâ felè seèn kwà ndé ngwéh.

¹⁶ Te ngòr Cànje né mân nyagá den ndo, ye:

«Nei ko né mùnò Nùà Dueè kóó wa? Nei bú njèh feh komo nde né kóó ndo wa?»

Béh bòó mé Cúcuí Càn né béh lè ngulí doónj, béh né gi gèh mùnò dé *Kristò kóó.

3

Bò seé bò Càn

¹ Bò nùàr mò, mɔ ye tútueè, mè lé mé bí faá bòó mé Cúcuí Càn né bó yoòr nɔ, túé ná ngwêh: mè lé tueé loóm naá kaá mé bí faá bò nùàr ká lè wónje nɔ, faá bò huaán memanè mé baá ye ceér Yeésò *Kristò bele ndo.

² Mè lé haá naâ bí mbán, dèn ngwéh sér. Mɔ sé naâ sér, bí sé yíé kòmò ná

ngwêh. Né mene hên, bí yíé kòmò ndé ngwéh ndo.

³ Lòu sam, bí née ka faá bò nùàr ká lè wónj ye nɔ. Mɔ huer bò jógó né ké lètenè biì ter saá ñaá mân, sâ fèh kék ngwéh ye bí né faá bò nùàr ká le wónje wa? Sâ bí túé ngwéh ye dene biì né faá dene bò *wónj bò nɔ wa?

⁴ Mé nùà kàn ye: nyí né dé nyí nùàr Pôl, nùà kàn ye: nyí né dé nyí nùàr Apólôs doò, sâ bí faá bò lòu bò nɔ bó ngwéh wa?

⁵ Apólôs né nei? Mè Pôl, mè né nei? Bí kóó ye, béh né lom ka bò seé bò Càn mé lé naâ bí ceér feh, te bí nde ye temé yoòr seèn kwaá njiú. Béh fà doónj, nùà kàn ndeè lom né bèh seé seèn mé Càn lé haá kwaá naâ beè seèn.

⁶ Mè né nùà doboò, Apólôs nùà nòmò berré; Càn nùà njèh boó né kóó, te ba yuo ye.

⁷ Sâ tueé né ye, nùà doboò bò nùà berré fà doónj né gi mbaá; Càn né lom nùà njèh teèn mé huún, à boó né kóó, te ba yuo ye.

⁸ Nùà doboò bò nùà nòmò berré né gi fà doónj kèi cén; Càn haá keéh nde né bó sàgà seè boòn faá nùà kàn boó keéh nê nɔ.

⁹ Béh né dé beèh bò mbeí seè, béh seé boó né dé Càn. Bí né dé biì ñueèh Càn.

Bí né cu gwà mé Càn me kwaá nê ndo.

¹⁰ Mè dé mò teèn si nyegé né maàn, ka nág faá njí mé-gwà nɔ. Sâ né seé mé Càn haá né beè mò mé húóm-temé seèn. Nuaré déi dé seèn me né tuàgà felèbò. Sâ mɔ nùà kàn nde né be teèn yíí, bú a, kè nyegé gí seé seèn hèllè bagasé, te à cor njiú ye be teèn.

¹¹ Wanóónj maàn den nyegé gi aá kèn; maàn sâ né Yeésò Kristò nùà njèh. Nuaré déi maàn déi sòn maàn sâ sì kòmò ndé cú.

¹² Bí kóó ye, bò déi nde né felèbò mé goó meé kwaá, bò déi me nde né mé lòn, bò déi nde né mé bò taá bebagaá; bò nuaré déi sie nde né dé boòn touú, bò déi ñgaà ngwàgàm, bò déi waga kwaá nde né nyure.

¹³ Mè tueé bí, ko baá lòu ju tenâ, te gèh seé nùà kàn ñené yuo kela ye cie. Lòu sâ

lèh bòn nde né we; we nde né gèh seè nùà kàn loù sâ cie sie sòm keêh.

¹⁴ Nuaá mé seé seèn tuar ñgiè lè ndé ñgwéh, nde né sàgà kwa.

¹⁵ Nuaá mé seé seèn ñgie le aá tuar, dé seèn sàgà kwà ndé ñgwéh. Dé yili, à nde né yili yuo; ñjèh cén, den nde né faá à dula taré yuoó naâ tuar nɔ.

¹⁶ Bí né gi bagasé kɔ́ nyegé ye, bí né gwà Càn kɔ́, wa Cúcuí Càn cer yeé lè bií ma.

¹⁷ Nuaá mé beéh sòm gwà Càn sâ, Càn nde né bú beéh sòm ndɔ. Lòu sam, *gwà Càn koò né bèh joloò. Mè tueé bí: bí né gwà Càn sâ.

¹⁸ Nùà a, té feh seèn mbaá bèlè kú. Mɔ nuaré déi né lètenè bií munó, ye nyí né ká te wónje kɔ́gón, bú a, ñá sér nùà kùlù, te à den ye nùà kɔ́gón dé gècèn;

¹⁹ wanɔ́ɔ́ kɔ́gón dé ká te wónje né seér kɔ́gón dé kùlù njolò Càn. Mvù Càn tueé né cí ndɔ, ye: «Kɔ́gón bií sie cu nde né bí be toò Càn kɔ́.»

²⁰ Né cu beré déi nyagá den ndɔ, ye: «Càn Dueè né múnò bò kɔ́gón bò kɔ́, ye né ñjèh mbaá ma.»

²¹ Mɔ né mân, sâ nùà a, té mé yilí mbeí mbaá púnó kú, ñjèh dɔ́ɔ́ né gi dé bií:

²² né mene Pól, né mene Apólôs, né mene Piêr, né mene wón, né mene yòn, né mene cio, né mene kènê, né mene cieé déi, dɔ́ɔ́ né gi dé bií.

²³ Bí né dé bií dé Yeésò Kristò. Bú, à né dé Càn.

4

*Mbòn tebê *Kristò.*

¹ Sâ bò nùà a, kékòò ye, béh né dé beéh bò seé bò Yeésò Kristò ma. Ngòr Càn mé lé naâ léi toò bèh nâb doò, Càn haá kwaá gi aá beè beéh, te béh feh bò nùà.

² Mè tueé bí, mɔ nùà haá kwaá baá mbeí ñjèh beè, sâ à ye bú a, bó lòm seé sâ mé temé cén.

³ Dé mò, bí né mene njeré déi felè mò tueé, bó sií mene mè toò juù, mè dé sâ tán ñgwéh; mè ju felè mò mé be mò téná ndé ñgwéh ndɔ.

⁴ Càn mene mè lè sé ñgwéh, sâ túé ñgwéh ye mè né nùà gècèn, Càn Dueè tueé nde né ju felè mò kɔ́.

⁵ Mɔ né mân, bí téé ju felè nuaré déi mbaá téná wèh; kɔ́ baá loù sâ. Fehtoò beéh ndeè né cuù; loù sâ, bò ñjií mé né te cibi dɔ́ɔ́, à nde né cie ñalé sòm gií, à nde né múnò bò nùà bèsonè salé kwaá gií ndɔ. Sâ né loù mé Càn nde né nùà kàn mé seé seèn teèn seén.

⁶ Bò nùà mò, mè hèn me ñjií né bí yoòr Apólôs mé yoòr mò, te bí ñgweé kwa bò ñjèh gàm teèn; te bí bò ñjií mé bó lé nyagá naâ lè mvù Càn kélá kékú. Nuaré déi a, té lètenè bií mé yilí Apólôs bô Pól mbaá púnó kú. Mɔ sam, nde né déi seén, nde né déi seb ndɔ.

⁷ Neí lé wò nùà koò bò déi sie kwaá naâ kɔ́ wa? Càn lé wò bò ñjèh yeé dɔ́ɔ́ kɔ́ há gi ná ñgwèh wa? Á, mɔ Càn lé wò haá gií naâ kɔ́ bòn, wò mé ñjèh faá à wò lòu há ná ñgwèh nɔ, punó caá né dé kei wa?

⁸ Bí ye, bí kwa gi aá bò ñjií mé bí né gwaán kèn sé wa? Wa bí lie gi aá kèn! Bí baá gi bò mgbè, wa béh dé beéh mgbè sam sé wa? Mè gwaán né môn ndɔ: bí bò mgbè sâ dèn lòm dé gècèn, te béh bí ndeè ña gi bò mgbèémgbè dɔ́ɔ́;

⁹ wanɔ́ɔ́ den né faá béh bò mbòn tebê, Càn béh dé beéh weh kwaá ñjií né ké jomo nɔ, béh den né faá bòó mé bó nde né ké mbartɔ́ wulá loó, te bò nùà wón dɔ́ɔ́ wɔ́ɔ́ nde gi ké teèn, te ke bilí béh mé bò cili Càn mene.

¹⁰ Ngweéh béh felè Kristò ña baá bò kùlù bò; bò kɔ́gón bò beè seèn né bí wa? Béh né bò yuaá bò; bò tetarè bò né bí wa? Béh né njolò bò nùà faá ñjèh mbaá nɔ; bí né mé yilí kɔ́ wa?

¹¹ Ngweéh, wa mene hèn, béh né cùé mé nyúá nòmò homó, béh mé cògò sam, béh né núr kuú, béh né kàn mé kàn ndeé bele,

¹² béh né seé temá, te béh yili sòm ye yòn beéh mé be beéh. Á, bí nɔ? Mɔ bó baá béh selé, béh vra seér cu bó lòu; bó né béh bunó, béh né dé yolô yoló;

¹³ bó né béh veèn felè tueé kwaá, béh tueé seér dé beéh bò ngòr dé bebagaà.

Wa hên béh né lom gáb mbaá. Siàgà beè bò nùàr wónj dónj né cu béh ndo.

¹⁴ Bò nùàr mò, mo mè né mene bí mân nyagá njií, mè nyàgà ngwéh ye te bí gulí mé njéh, mè nyagá né ye te bí kògón seér mé njéh lòu; bò huaán mò né bí, temé mò né gi yoòr biì.

¹⁵ Bí sé né mene mé bò gàm bò beè kám yulà mé né bí ceér Yeésò Kristò feh, tele biì sé né cegé ka cén, sâ gi aá. Dé ceér Yeésò Kristò feèh, tele biì sâ né mè. Lòu sam, mè lé bí Njàgà Bagaà se logó naâ kóó.

¹⁶ Á sâ, mè né bí bõj, bí bèlè lòm gule mò jéjég.

¹⁷ Mè bí Timotê huaán yíé-temê mò hên tema njií kuú né dé cî, à né nùà gècên te ceér Fehtoò beèh ndo, à nde cu né bí dene mò te ceér Yeésò Kristò feh ferré faá mè né bõj bò Yeésò bò bèh dónj feh go no.

¹⁸ Bò nuaré déi baá ké lètenè biì punó go, ye mè ndeè bí yõj kè ndé cú sé wa?

¹⁹ Mòn sam, mè tueé bí, mo Càj né gwaán, toò hên mè baá cuù ké lètenè biì ndeè, te mè ñene bò hám feh bò sâ, ko ngweé seé bõn hèllè né-re mé terreb faá bó tueé né sâ wa?

²⁰ Mè tueé bí, béh *Lò Càj ñene ko né mé seé, dèn ngwéh mé par sòn.

²¹ Bí ye naàn? Mo mè baá ké yoòr biì ndeè, mè wèh siè ngágá beè wa, mè ndé mé temé dolé, te bí ñene ko ye mè né bí gwaán wa?

5

Gwàrè lètenè bò Yeésò bò

¹ Mè né ngweé, bó ye gwàrè baá ké lètenè biì teèn; ye gèh sár bú sâ, né mene bòó mé Càj dùlà bèh, bó ménâ tóbó cá ngwéh: wa nuaré déi lètenè biì né veèh teleè weh sé wa?

² Ye mé njéh mene, né seér cu beè biì njèh hám feèh ma. Kòcò, bí sé lé yueé seér naâ mé njéh lòu. Bí kwógó sòm nùà hèllè te mògò biì.

³ Mè ju felè seèn tena gi aá, faá mè sé né lètenè biì no. Mè né kóó ye, mè ké kwarè biì sam; mé njéh mene temé mò né ké yoòr biì.

⁴ Mè ju seèn mé yilí Yeésò Fehtoò beèh tena gi aá kèn. Mè né bí bõj, bí bilí dèn bècénè, temé mò né ké lètenè biì, terreb Fehtoò beèh Yeésò né ké lètenè biì ndo.

⁵ Mo bí bilí gi aá, bí sòm kwá kéh nùà bú séná yí bèh *Sátàn, te gèr weh bú seé, ngàj yoòr seèn ñerré yuo. Te lòu mé Fehtoò beèh Yeésò ndeè cuù teèn, Càj yilí sòm ye yõj seèn.

⁶ Bí té teèn mbaá púnó dèn. Mè tueé bí, kulu maànjé né yeé gùm tàgà dónj ter fulú komo njií.

⁷ Mo né mân, bí lùàgà sòm kulu veèn sâ yoòr biì luagà, te bí den ñagásé, bí den seér faá nyàb no. Sâ mé gècên mene, bí né gi nyàb sâ ndo. Lòu sam, cieé koò beèh *Páskà duóm gi aá: Yeésò Kristò *mbieè sèmè dé Páskà yilí sòm gi aá béh mé húóm seèn.

⁸ Kènê, béh kó lòm á Páskà yieè; béh yieé lom nde aá breèd cií, béh kulu faá léi toò no kwá ndé cú. Béh té bò jéré-temé bò dèn cú, béh sòm jí be te veène. Né kulu sèlà nùàr.

⁹ Mè lé bí mvù déi nyagá tema kuú naâ, te mè tueé teèn ye bí a: bí bò gwàrè bò té bècénè dèn bilí ma.

¹⁰ Mè lé dé sâ felè bò lòu bò túé ná ngwéh. Lòu sam, né bò *wónj bò; sár gwaá né bó, temé te njèh nùàre kwaá njií né bó, yíb ñuoób né bó, cècàj duaà né bó. Bí mé bó gè kòmò ndé ngwéh. Mo bí ye te bí geé mé bó, sâ ko bí kwaá lo wónj, wanónj bó né ñgún kela.

¹¹ Mè lé jue seér naâ bò Yeésò bò. Mo nùàr ye nyí né nùà Yeésò, à né cu sár gwaá, à né temé te njèh bò nùàr jogó kwaá, à né cècàj dua, à né nùàr selé, à né mbè sela go, à né yíb ñuoób, sâ bí bó té bècénè dèn. Né mene yáb, bí bò sâ bò té mé ngàb cèn yíé bilí ndóg.

¹²⁻¹³ Dé bò wónj bò hèllè, mè ju felè bõn kóó téná ndé ngwéh, Càj ju bõn tena nde né kóó. Dé bò Yeésò bò, bí téná biì ju felè bõn tena. Te den faá né te mvù Càj nyagá kwaá no, ye: «Bí kwógó sòm nùà veèn lètenè biì kwógò.»

6

Nùàr té mbeí ju bó.

¹ Mò nuaré déi né mbeí ju lè mògò bìi bele, kei bɔ́ mé à toò bɔ́ Càn bɔ́ túé ngwéh, à nde seér mé njéh toò bɔ́ mé Càn kó bèh wa?

² Bí kó ngwéh ye bɔ́ Yeésò bɔ́ tena nde né ju felè *wɔ́n kɔ́ wa? Mò ju felè wɔ́n tena nde né bí, sâ ju dé maàn lètenè bìi tenâ né bí yɔ́gɔ́ wa?

³ Bí kó ngwéh ye béh ju tena bilí nde né mé felè bɔ́ cìlì Càn mene wa? Mò béh ju tena nde né felè bɔ́ sâ bɔ́, sé tagá bɔ́ ju dene wɔ́n wa?

⁴ Mò né mân, mò ju déi die lètenè bìi, bí toò bɔ́ mé né ké cie njií yeé dé kei wa?

⁵ Fegùlì bí mé njéh siè ngwéh wa? Hên lètenè bìi dɔ́n, nùà kógòn cén ka teèn yùò kélá nyì ngwéh, te tena ju felè bɔ́ mbaábɔ́n wa?

⁶ Mè tueé bí: húóm ngwéh mé bí sií kuú mé ju lètenè bìi, bí yuo kela mé njéh ké cie toò bɔ́ mé Yeésò kó bèh, te bó nyegé seér bí mé njéh kɔ́.

⁷ Mè tueé bí, mé ju né lètenè bìi lané den, tueé né ye, bí die gi aá kèn. Bí njéh lòu yóló sér bèh dé kei wa? Bɔ́ mé né bí yíb nɔ́ɔ́b, bí bó kwá ló bèh mé ngei wa?

⁸ Dé sâ né lom beè bìi yɔ́gɔ́; bí dé yoló yóló bèh, bí bɔ́ gobó seér cu né dé gobô, bí né njéh bɔ́ nùàr nɔ́ɔ́b, né mene lètenè bìi, bí né ménâ bɔ́.

⁹ Mè né tueé ye bí a ye, bɔ́ vevenê bɔ́ *Lò Càn yílá ndé ngwéh. Bí té feh bìi mbaá bèlè kú: bɔ́ mé né yàgà tobó gɔ́ o, bɔ́ mé né cècàn dua o, bɔ́ mé né gwòm cum o, bɔ́ siíb mé cer yeé bɔ́ mbeí o,

¹⁰ bɔ́ yíb bɔ́ o, bɔ́ tuaá bɔ́ o, bɔ́ sèlà mbè bɔ́ o, bɔ́ sélé nùàr bɔ́ o, bɔ́ yíb wúlá feèh bɔ́ o, dɔ́n Lò Càn yílá ndé ngwéh.

¹¹ Bò déi lé naâ lètenè bìi ménâ. Mé njéh mene, Càn yaga som aá bí veèn sâ yoòr kèn, à som kwaá bí hiín, te bí den bɔ́ dé seèn, bí nà bɔ́ didilí bɔ́ beè Càn mé njua yilí Fehtoò beèh Yeésò Kristò bɔ́ Cúcuí Càn.

Dene mé yilí Càn nde né mé njéh lieé

¹² Bò nuaré déi lètenè bìi ye bó né gi mé ceér njéh dɔ́n bɔ́. Né gi môn dág; njéh cén, bó dɔ́n húóm gi ngwéh. Mò sam, mè sé lé naâ ménâ tueé ndo ye: mè nde né njéh dɔ́n bɔ́ gií. Á sâ, né mene dé heè, mè teèn faá kwer nɔ́ ndaré lè ndé ngwéh wa?

¹³ Bí né cu yeé déi tueé ye: yáb né dé lèi, lèi né dé yáb. Né gi môn ndo; njéh cén, bí kɔ́ ye Càn nde né bó fà dɔ́n nerré som gií. Dé yàgà yɔ́n, Càn yo beèh dé cí mé kwá ngwéh, à me kwaá seér né yo beèh dé Fehtoò beèh, te Fehtoò beèh gam yo beèh ndo.

¹⁴ Càn lé naâ Fehtoò beèh lè cio komo som, à nde né béh lè cio mé terreb seèn ménâ komo som ndo.

¹⁵ Bí kɔ́ ye, yo bìi né gi bɔ́ gà yoòr Yeésò Kristò. Á sâ, mè nde né gà déi yoòr Kristò weh, te mè bɔ́ yàgà mé njéh wa? Ndóg, môn sam gum dɔ́n!

¹⁶ Bí kɔ́ ye, nuaá mé cer sɔ́rmbè déi, sâ bó bú fà dɔ́n nà baá cén. Mvù Càn tueé né môn ndo, ye: bó fà dɔ́n nà nde né nùà cén ma.

¹⁷ Dé nuaá mé né yoòr Fehtoò beèh teé ndeé, bó bú baá mé temé cèn.

¹⁸ Sâ tueé lom né ye, bí dùlà sár gwaá dùlà. Bò veèn dé mé nùàr né jomo sâ bɔ́ dɔ́n, né gi yo kèb cieè. Sár gwaá né dé seèn veèn mé nùàr bɔ́ njií seér né yoòr seèn nùà njéh.

¹⁹ Bí kó ngwéh ye: yo bìi né *gwà Càn koò mé Cúcuí Nàgà den yeé teèn wa? Cúcuí sâ, Càn lé haá naâ bí kɔ́. Yo bìi dé bìi sam cuú, baá seér dé Càn.

²⁰ Càn nge weh gi aá bí kèn, à lé bí ngeé naâ mé keh tarê. Mò né ménâ, bí siè nyégé lòm yo bìi bagasé, te yilí Càn lie mé njéh.

7

Dene si bɔ́ veèh

¹ Bí lé naâ mè bɔ́ njéh nyagá bieé njií. Dé véh jɔ́gɔ́, huóm kela né mé nùàr véh jɔ́gɔ́ ngwéh.

² Á hên, yàgà yòòŋ seèn né-re teèn ndò. Sâ mɔ né ménâ, nùà kàn a, jógó véh, jógó siíb ndò.

³ Lètenè bɔ̀ɔ̀n, déi a, té mbeí mé ngògò bèlè sér.

⁴ Ma vèh a, té mé yo seèn faá à gwaán keéh nê nɔ bó, yo seèn né dé si seèn. Né cu mé huaán siíb môn ndò: à té mé yo seèn faá à gwaán keéh nê nɔ bó, yo seèn né dé veèh seèn.

⁵ Sâ si bô veèh a, té mé yo bɔ̀ɔ̀n nó mó kú. Merré déi, kɔ né cu tou joloò mé bí né Càŋ teèn dua, sâ ye. Jomo sâ bí weh cu dene biì cuúm. Mɔ sam, bí yóló kòmò ndé ngwéh; bí sé yeé yóló kòmò cú, *Sátàn yí keéh be teèn.

⁶ Mè bí lòù tágá ngwéh, bò mbeí mò, mè leéb né bí lòù.

⁷ Mɔ ye te huòm, nùà kàn sé la naâ faá mè nɔ den. Á hên, nùà kàn seèn yoòr né mé seé seèn hiín faá Càŋ haá né bú nɔ; mɔ seé dé hên sam, sâ né dé yíé. Dé sâ, kɔ né beè Càŋ.

⁸ Mè hên tueé njií né mé bò kòù bò, bó bò ma kú, ye bó a: huòm kela né mé huún faá mè nɔ deèn.

⁹ Á, mɔ bó ke, bó yóló kòmò ndé ngwéh, sâ bó jéjògò ndò: huòm kela né dé jògò mé bógó-temé.

¹⁰ Mè hên tueé njií né mé bò Yeésò bò mé jògò baá véh mé siíb kèn; mè mé feh mò túé ngwéh, Fehtoò beèh tueé né kóó, ye ma vèh a, té gwà siíb yùò.

¹¹ Á, mɔ à yuo, sâ bú a, te siíb déi jógó cú. Mɔ né naàn wa, bô si túé kúlú cú lòù, te à cu cu gwò siì. Huaán siíb a, té veèh sòm ndò.

¹² Kènê baá dé bò jomo bò, mè tueé né dé hên kóó, Fehtoò beèh sam, mè ye bó a: mɔ nùà Yeésò déi né mé véh gwò, mé ma sâ dé seèn ceér Yeésò bèlè bèh, mɔ ma sâ gwaán lom né dene siíb, sâ bú a, té ma sâ sòm.

¹³ Né cu ménâ ndò, mɔ ma Yeésò déi jògò kwa siíb mé dé seèn Yeésò dùà bèh, à gwaán lom né dene ma gwà, sâ ma doò a, té bú ngón ndò.

¹⁴ Mè tueé bí, Càŋ nde né huaán siíb mé Càŋ dùà bèh doò kulú, à kulu keéh nde né bú felè veèh seèn mé né yeé Càŋ dua doò.

Càŋ nde né ma mé Càŋ dùà bèh doò felè siì mé né yeé Càŋ dua doò kulú keéh ndò. Mɔ sam, bò huaán bɔ̀ɔ̀n nde né faá ñunà bò Càŋ-kô nɔ den. Á sâ, bó né gi bò ñunà Càŋ ndò.

¹⁵ Mɔ kènê dé mé Càŋ dùà bèh ngon mbeí, ye nyí nde aá, sâ bó kwá ló bú, à nde. Mɔ à yuo aá, dé mé né yeé Càŋ dua doò, la né mene si, né mene veèh, sâ à baá mé feh seèn. Dé Càŋ, à gwaán lom né dolé, à bí yilá bilí naâ dé cí.

¹⁶ Wò ma dùà-Càŋ, wò né ka jéjég kóó nyegé, ye nyí nde né si nyí yili sòm wa? Wò si mé né Càŋ dua, wò kɔ nyegé nde né jéjég mé ñgei, ye nyí nde né veèh nyí yili sòm ndò wa?

Dene yeé nùà ñhèh, te Càŋ nde ye wò yilá

¹⁷ Mé ñhèh mene, nùà kàn a, ñjéba táré lòm te dene seèn nùà ñhèh mé Càŋ lé haá naâ bú tég. Càŋ lé bú yilá naâ, sâ à baá gi teèn. Hên né njií mé mè né te bòn bò Yeésò bò doòŋ tagá bele.

¹⁸ Mɔ Càŋ lé yilá naâ nuaré déi, sâ bó ñɔb gi aá bú ñgór, bú a, té mbaá lèr kú cú. Mɔ Càŋ lé yilá naâ nuaré déi, sâ bó née bú *ñgór ñɔb ngwéeh ye, bú a, té ñgór mbaá ñɔb kú cú ndò.

¹⁹ Bó ñɔb mene wò ñgór, bó mene ñɔb ngwéh, fà doòŋ ñjeré déi gàm ngwéh; ñhèh gàm né cegé *sóú Càŋ joloò.

²⁰ Nùà kàn a, dèn lè ká te dene seèn mé à lé naâ teèn te Càŋ yilá ye bú doò.

²¹ Càŋ lé yilá naâ wò, sâ wò né kwer wa? Té nyàmè. Mé ñhèh mene, mɔ ceér déi né toò yeé teèn ñené te wò den mé feh yeé, sâ léi be fà!

²² Mɔ wò né mene kwer, kóó ye kwer dé mé Fehtoò beèh Yeésò *Kristò né bú yilá, baá dé seèn mé feh seèn beè Fehtoò beèh. Dé nuaá mé Yeésò Kristò lé yilá naâ bú, sâ à né mé feh seèn, baá dé seèn kwer Kristò.

²³ Càŋ ñge weh gi aá bí mé keh taré kèn, bí té kwer nuaré déi mbaá ñá kú.

²⁴ Bò nùàr mò: nùà kàn a, dèn lè ká toò Càŋ te gèh denè seèn mé à lé naá kaà teèn, te Càŋ yilá ye bú doò.

Felè bò kòu bò mé bò ma kù

²⁵ Kènê mè tueé nde aá bí felè bò kòu bò. Dé sâ ndéb Fehtoò beèh sam, mè tueé né kóó; mè né nùà gècèn, mè nùà gècèn ña né mé njua Fehtoò beèh.

²⁶ Mè tétég jue né felè cu mé baá kènê taré hên, ye bí a: huòm kela né mé nùàr den le te dene seèn.

²⁷ Wò né mé véh wa? Sâ té ceér mé bí bú géé nde né teèn fón. Wò nées véh jógó ñgwéeh ye wa? Sâ té véh fón.

²⁸ Mè né mene mân tueé dójò, mo wò jògò véh, wò veèn bó ñgwéh; mo mbò yàgà déi jògò siíb, à veèn bó ñgwéh ndo. Njèh cén, mo bí né jógó kuú, bí kékòò ye, bí nde né mé gèr lè dene biì cafanê kwaré. Mè bí hên tueé kuú né dé cì, te gam bí.

²⁹ Bò nùàr mò, mè ye bí a, cu nde aá wulú. Kènê bò véh bò a, dèn lòm faá bó mé véh sam no;

³⁰ bòó mé né yueé a, dèn lòm faá temé bó yúlá ñgwéh no; bòó mé né ja wa, faá temé bó lè vógó ñgwéh ndo; bòó mé né njèh ñge, faá bó mé njéh beè sam no;

³¹ bòó mé bò njèh wòñ né bó gam, faá bò njií sâ bó njeré déi gàm ñgwéh no. Lòu sam, gèh *wón bú hên ñgágá ndé cú.

³² Mè gwaán né ye te bí njeré déi mùnò gò cú. Nuaá mé nées véh jógó ñgwéeh ye dé seèn faga lom né feh mé seé Fehtoò beèh tég, ye te huòm Fehtoò beèh yoòr.

³³ Nuaá mé jògò aá véh, dé seèn faga seér né feh mé bò njèh wòñ, te huòm veèh yoòr.

³⁴ Yeé baá môn, géé yií baá-re bú seé bèh fà. Mé bò véh né gi ménâ ndo; né mene ma kòu, né mene huaán vèh, à nde né feh te seé Fehtoò beèh fagá nyegé, ye te nyí den nde lom yí ka seèn mé gùm mene. Dé mé jògò baá dé seèn siíb, faga seér nde né feh mé bò njèh wòñ, te huòm si yoòr ndo.

³⁵ Mè hên tueé kuú né ye te gam seér bí lòu, mè bí dé baá bá ñgwéh, mè gwaán né ye te bí gò dilí nyegé, bí den mban nde yoòr Fehtoò beèh Yeésò mé seé seèn beè tég.

³⁶ Kènê baá dé bò ndà mé baá véh go: mo huaán ndà bò gwòm seèn kaga ndòn, ye bó jógó ndé cú, nde nde si munó cu, ye mo né môn, sâ nyí bòó né gwòm doò

veèn, temé bú lè diè cú, à yóló kó cú ndo, mo à munó cu aá ye nyí nde cu né bú jógó, sâ bú a, jógó bú jógò; dé sâ veèn sam.

³⁷ Á, mo huaán ndà doò kaga lom né kàgà-ndòn seèn, nuaré déi sòn teèn kóó yí ñgwéh, ye nyí ka huaán vèh doò jógó cú, à né ka ménâ yóló ndo, sâ à bòó né bagaà mé à huaán vèh doò jógó ñgwéh.

³⁸ Sâ mo né ménâ, nuaá mé sua kwaá né huaán vèh gwò, bòó né bagaà; nuaá mé véh jógó ñgwéh bòó huòm kela né kóó ndo.

³⁹ Ma vèh mé bó jògò kwaá baá gwò, mo si nées mé njolo ye, à mé feh seèn sam. Ko si kuú né lòu, sâ ma sâ baá ye mé feh seèn, à gwaán né mene siíb dé kàn, à jògò mé be seèn. Njèh cén, ko né siíb mé né ceér Yeésò *Kristò bele ndo.

⁴⁰ Dé mò, mo ma sâ ye nyí nde né mé huún den, yoòr huòm kela nde né bú cí. Mè lòu túé ñgwéh; mè ká yoòr né mé Cúcuí Càn.

8*Nyam *sèmè yieé.*

¹ Kènê mè tueé nde aá felè njeba mé bó semé naâ te gènnè. Bí tueé né gècèn, ye béh né gi bò kógòn bò. Njèh cén, kógòn sâ sela seér cu né nùàr lòu, né bú hàmm feh haá. Á sâ, njií mé gam nde né béh te ceér Cànje né lom gwaán ndo.

² Mè tueé bí, nuaá mé né punó go, wa nyí né njeré déi kóó dójò, tueé seér né ye, nyí njií sâ kó ñgwéh. Mo sam, ko à ko faá Càn gwaán né no, sâ ye.

³ Nuaá mé dé seèn gwaán seér né Càn, Càn ye, nùàr nyí né bú.

⁴ Mo né ménâ, sâ béh yíé núógó sèmè mé yuoó naâ te gènnè yieé wa? Mé béh né gi kóó ye cècàn né njèh mbaâ, à mé yòn sam doò. Ngweéh béh né gi kóó ndo ye, nùà yòn né lom Càn Dueé wa?

⁵ Mo bò càn né mene ké ter ka vulúu ñgún, bó né mene ká doó ñgún mé bò kokoò bò ñgún ndo,

⁶ mé njéh mene béh né gi dé beèh kóó, ye Càn terrèb né lom cén mé huún, Tele beèh né cegé bú mé njèh dójò yuo gi beè seèn; béh hên den lom né dene seèn.

Béh né cegé ka mé Fehtoò beèh cén-tà-cén ndo: né Yeésò *Kristò. Njèh doónj né gi beè seèn, béh yònj kwa né mé bú.

⁷ Mé njéh mene, bò nùàr gècèn sâ doónj kó làrè ñgwéh. Beè boòn den né faá cècàñ hèllè nées den ka mé terreb ye no. Lòu sam, bó lé meh seér naâ mé bò càñ gènnè. Bó te ceér Yeésò táré kòmò ñgwéh. Yeé baá ménâ, mo bó baá núógó sèmè hèllè yieé, temé boòn lè diè cú ndo.

⁸ Mè tueé bí, yáb béh ké kwarè Càñ kóó njí ndé ñgwéh; béh yieé mene yáb hèllè, béh mene yíé ñgwéh, doónj ju sam, njèh gàm déi sam.

⁹ Mo né ménâ, sâ bí kè nyégé-re bagasé, wanóónj bí sé dé bìi yieé njií né mbaá, bòó mé te ceér Càñe táré ñgwéh yeé ñene ménâ, bó sue yila keéh te veène teèn.

¹⁰ Lòu sam, mo nùà yuaâ ñene njií wò yí te mò mé yáb hèllè sònò, wò nùà kó-gècèn jògò, sâ wò bú teèn mé vógó-temé mene lú njí ñgwéh wa?

¹¹ Ngweéh sâ nùà yuaâ doò nde né dé seèn mé kógòn yeè hèllè leér le mà. Njèh cén, kékòò ye né nuaá mé Yeésò Kristò lé naâ felè seèn kuú ma.

¹² Mo bí veèn felè bò mbeí bìi sela weh né faá bèh mân, bí né bó temé lè boó yuaá, sâ bí kóó ye, bí veèn sâ boó njií né mé Yeésò Kristò nùà njèh.

¹³ Kènè mo mbeí mò te veèn hèn die yila nde né felè yâb, sâ boó mene naàn, mè yáb hèllè sònò nágá kéh ndé cú, te mbeí mò teèn mbaá diè kéh cú.

9

Felè bò mbònj tebê

¹ Mè mé feh mò sam wa? Mè mbònj tebê sam ndo wa? Mè lé Fehtoò beèh Yeésò mé njolo ñéné ná ñgwéh wa? Te seé Fehtoò beèh, bí bò tàb seé mò sam wa?

² Mo bò déi la mene ñéné kó ñgwéh ye mè né mbònj tebê, bí sé la né mè dé bìi ñéné kóó. Lòu sam, bí lé bò Yeésò bò ña gií naâ mé mè; hèn né njií mé tueé né ye, mè né mbònj tebê sâ.

³ Bòó mé né mè jueé, mè feh mò toò boòn cií tena né faá bèh mân, ye bó a:

⁴ hèn, mè mé ceér yâb bò njèh ñueé te seé mò hèn sam wa?

⁵ Mo mè sé né faá bò mbònj tebê déi no boó, mè weh sie véh mé né te ceér Yeésò jomo, faá bò òm Fehtoò beèh mé Pièr né yeé weh sie no, mè sé mé ceér dé sâ ná ñgwéh wa?

⁶ Wa dé bèh Bàrnàbâs boó lom nde né seé kóó, te béh nde ye yáb teèn kwa wa?

⁷ Bí lo ñgweé naâ he, ye mo sójì baá taáb lieé, à yieé seér kàgàlònj dé beè seèn wa? Wa dé bí ñgwé bèh ye, bó né tàb toú mé bó dobo kwaá né ké ñueh kagá yieé wa? Bí ñgwé bèh ye, tèn mbán kam ñueé yeé te bònj nàgá sâ wa?

⁸ Bí té mùnò ye, mè tueé né mé kógòn bò nùàr; sam, *sóú Músi né ménâ tueé ndo.

⁹ Lè mvù Músi sâ bó sou nyagá kwaá né ter ye: nàgá mé né yolo dobo, té bú kagá sònò yí kwá. Sâ njeré déi né Càñ mé nàgá yulá wa?

¹⁰ Ngweéh mé gècèn mene, Càñ hèn tueé njií né mé béh mà. Mé gècèn mene, bó ñgòr jéjég nyagá njií né mé béh. Né mene nùà boór kieé, né mene nùà yolo loboò, bó a, kwá ndèm ye gà yâb dé boòn né gi teèn ma.

¹¹ Mé béh, né cu ménâ ndo: béh lè bìi dobo kwaá gi aá gèh Cúcuí Nágá kèn. Mo béh sé la né mene njèh wònj beè bìi weh, sé la né njèh veèn wa?

¹² Bò déi né ménâ boó komo, sé tagá béh wa?

Mé njéh mene, béh ceér bú sâ cór kè mà ñgwéh, béh né seér lòu yoló, te béh bò nùàr ceér yín cú, te bó ñgweé nyegé Njàgà Bagaà felè *Kristò.

¹³ Bí né gi kóó, ye bòó mé né seé ké *gwà Càñ koò boó doónj, yieé yeé beè gwà Càñ koò sâ; ye bòó mé haá yeé sèmè ké te kó, gà sèmè dé boòn yuo yeé teèn sâ ndo.

¹⁴ Fehtoò beèh tueé né ménâ ndo, ye bòó mé né Njàgà Bagaà se a, yáb boòn yuo ndeè né teèn ma.

¹⁵ Mé njéh mene, mè dé mò ceér sâ cór kè mà bèh, mè nyàgá njí ñgwéh ye bí a, témá njí mè njeré déi ndo. Kwá mè kuú

mò! Dé mò, nuaré déi mè ngòr sàgàr yoò hên beè lùàgà sòm ndé cú.

¹⁶ Mè dé Njàgà Bagaà tueê púnó ngwéh, ba né mè lòu. Mè berón, mè gwaán mene, né seé mò. Càn a bó mè sé ke Njàgà Bagaà sè ye, te mè ñene gèr.

¹⁷ Mò mè sé lé gwaán weéh naâ seé hên kóó, mè sé né dàgà kela. Á seèn môn sam, mè lé seé hên mé be mò kè wèh ná ngwéh, Càn nùà ñjèh lé mè beè jege haá naâ kóó, ye mè a, né seé mò.

¹⁸ Á sâ, sàgà mò né kei ndo? Mè tueé bí, sàgà mò né seér mân: mè Njàgà Bagaà se né dé lòu, vógó-temé mò né cí, mè njeré déi teèn faá mè sé la bieè naâ ño, bíe ngwéh.

¹⁹ Mè né mé feh mò, mè kwer nuaré déi sam. Mé ñjèh mene, mè né kwer nùàr dón; mè gwaán né ménâ mé be mò, sâ te mè kum kwa ye nùàr ngún.

²⁰ Mò mè baá seé lètenè bò Jûf bóó, kò mè den seér faá nùà Jûf, te mè kum kwa ye bó. Mè la mene ka *sóú Músi sam, kò mè den lom faá mè né gi ka sóú sâ ño, te mè kum kwa ye bó.

²¹ Né cu môn mé bò déi ndo: mò mè baá lètenè bóó mé sóú Músi kó ngwéh, kò mè den cu faá bó ndo: mè den faá mè sóú Músi kó ngwéh ño, te mè kum kwa ye bó. Dé hên túé ngwéh ye, mè sóú Càn jòlò ngwéh; môn sam gùm dón, mè né sóú Càn jolo; ngweéh mè né beè Yeésò Kristò mà!

²² Mé bòó mé né yuaá, né cu ka ménâ ndo, mè ké lètenè bòòn den nde né yuaásé faá bó ño, te mè kum kwa ye bó. Mè dón mé bó dón mân bóó gi né, te mè kwómé ñjii bò déi teèn yoòr Yeésò, te à yili sòm bó.

²³ Sâ mè dón bóó kuú né felè Njàgà Bagaà, ye te mè kwa gà dé mò teèn ndo.

²⁴ Bí né gi kóó, ye bòó mé dula yeé doò dón, doò kem yuo yeé lòu. Mé ñjèh mene, nuaá mé dula kela né kóó, yieé lom né sàgà kóó. Sâ bí sòm doò, bí dùlà lom dé kóó yieé weéh.

²⁵ Bòó mé nde né doò dula dón né yeé

doò maán, te bó memeèh. Sâ dón, bó bóó gi né te lòu sâ bó tena feh, bó kwa ye tám ngôg. Á sâ, tám ngôg hèllè nde cu né mbaá ñerré le ndo. Dé beèh môn sam, béh bóó né dé beèh ménâ, te béh ndeè tám ngôg kwa seér dé kèi cên.

²⁶ Mè dé mò doò mé njolo ké teèn hên tób lom né dé cí. Mè den ngwéh faá nuaá mé fi ñjii né kwàr mbaá.

²⁷ Mè nuaá mé tueé yeé ngòr Càn kóó, mè yo mò tétán lobó meh né, ye te mè lòu diè sér cú.

10

Felè cècàn

¹ Bò nùàr mò, mè ye te bí munó kò cu dé mé lé naâ felè bò tele beèh léi jògò bóó. Bó lé naâ jomo Músi gò. Càn lé naâ bó dón jomo bègè cí kwaá; bó dón, bó lé naá gi nòmò koò sela.

² Sâ tueé né ye, bègè bò nòmò sâ lé naâ bó nòmò Càn kou gií, te bó bilí den yoòr Músi.

³ Yáb mé lé suagaà naâ ké ter beè Càn, bó dón, bó lé naá gií yieé,

⁴ bó ñueé gi nòmò mé lé yuoò beè Càn ndo. Ngweéh bó lé sâ ñueé naâ nòmò kweéh jeleè mé né bó ke nyegé wa? Kweéh sâ lé naâ *Kristò.

⁵ Mé ñjèh mene, bó gàm Càn sâ ngwé kòmò ngwéh, nùàr kókoó mbaá lètenè bòòn lé naâ Càn temé lè bóó yulá; bó lé ké ya dueé kuú sue leé naâ dé cí.

⁶ Bò ñjèh kèkènè sâ né béh ñjèh teèn feh den, te béh mé kàgà-ndòn veèn lè faá bó ño dèn dèn cú.

⁷ Bò déi lètenè bòòn lé naâ cècàn dua. Bí té faá bó ño dèn. Né te mvù Càn nyagá den ye: Cìli nùàr né doó den ndeé nyegé, bó né yáb gènnè yieé, bó né mbè ñueé; jomo sâ, bó kem wuo ter, bó yila *wón ngòò.

⁸ Mé sár gwaá né ménâ ndo. Béh té sár faá bò déi lé gwaá naâ lètenè bòòn ño gwá. Bó lé naâ sár ménâ gwaá, nùàr kám ndètoón cùòb tagár kuú gi mé cieé cên.

9 Béh té Nùà Dueè sòn felá; bò déi lé naâ bú sòn lètenè bòn felá, sàb gwaré wula gi bó ndo.

10 Bí té Càn júé; bò déi lé naâ Càn lètenè bòn jueé, cili Càn mé wula yeé nùàr waà, wula gi bó.

11 Bò gèr hèn bó kwa gi né, te feh bó njèh teèn. Bó nyagá kwaá né bó ter, te bó tueé kwaá béh ndo. Lòu sam, béh dé beèh baá bèh mé wón nde aá gií.

12 Sâ nuaá mé munó né ter njebá doón, bú a, kè nyégé bagasé, mo sam à nde né komo die.

13 Bò njií mé né bí jilí doón, né gi njèh cèn mé né bò nùàr wón doón jilí. Bí kóo ye, Càn né Càn húóm-temê felè beèh faá à lé tueé kwaá naâ béh no. Sâ bó jilí mene bí naàn, à gwàn ndé ngwéh ye bó a: táré yógó bí. Njeré déi né mene bí jilí, à nde né bí terreb haá, te bí yolo komo, bí mvelé yuo teèn.

14 Sâ mo né mân, bò mbeí mò, bí dùlà cècàn duaà dulà.

15 Mè né kóo ye, bí né bò kógòn bò, mè tueé njií né mé bí, bí kè nyégé bò njií hèn mé be bií.

16 Cu mé béh baá yáb Càn yieé, béh né bú felè ngàb mbè vra, bí kó nyégé bagasé ye, sâ béh bò húóm Yeésò Kristò hualé bilí né kóo. Né faá bèh ménâ mé breèd ndo. Ngweéh breèd mé béh kolé yieé yeé doò, sâ béh bò ngàn yoòr Yeésò Kristò hualé bilí né kóo wa?

17 Breèd né lom yeé cèn tà cèn; béh kolé doón. Béh né mene kókoó, béh me yuo lom né ngàn yoòr cèn faá breèd cèn mé béh bilí gi yeé teèn doò.

18 Bí kè njí ke bò huaán *Iserála: Ngweéh bó nyam *sèmè ñobé yieé né ké toò Càn mà. Ngweéh ké te ko, bó bò Càn bilí né kóo wa?

19 Kènè te mè tueé-re ye cècàn mé nyam sèmè né mé terreb faá bèh ménâ teèn wa?

20 Ndóg, mè tueé seér né dé mò ye, bòó mé né cècàn go doón, bó nyam sèmè sâ ñobé haá yeé mé bò tándulu, dèn ngwéh mé Càn Dueè. Mè tueé bí, bí té gwàn mé bí bò tándulu den bilí bècènè.

21 Bí mbè dé tándulù bò dé Càn Dueè fà doón júé kòmò ndé ngwéh; bí yáb tándulù mé yáb dé Càn Dueè fà doón yíé kòmò ndé ngwéh ndo.

22 Mo béh né ménâ bób, temé nde né Càn mé béh ñaâ. Bí né munó ye, béh taré kela né kóo mé Càn wa?

Dene mé nde né yilí Càn toò bò nùàr seén

23 Bò nuaré déi lètenè bií ye, bó né gi mé ceér njèh doón bób. Nyea, né gi môn dág. Njèh cèn, bò njií sâ doón húóm gi ngwéh. Béh né gi mé ceér njèh doón bób dág. Njèh cèn, bó béh te ceér Càn doón gam làrè ndé ngwéh.

24 Nùà kàn a, té njèh dé seèn nùà njèh fón; bú a, fón sér dé bò mbaábòn.

25 Bí nde né núógó ké tan ñge yieé wa? Ceér né teèn, bí té kìnè.

26 Né gi te mvù Càn ménâ nyagá den ndo, ye: Tàbè mé bò njií teèn doón né gi dé Càn Dueè.

27 Mo nuaá mé Càn kó ngwéh né wò bèh yâb yilá njií, mo wò baá ké teèn, njií mé bó geé kwaá né toò yeé doón, kó lòm mbaá yieé njií, té kìnè.

28 Njèh cèn, mo nuaré déi den teèn, ye wò a: Núógó hèn né núógó cècàn, sâ té sònò nágá kékú. Mo sam, nùà hèllè nde né yieé, nde né bú seé weh.

29 Mè hèn tueé den né felè nùà hèllè mé nde né lòu nyamé den sâ, mè dé yeé mùnò ngwéh. Á sâ, nùà kàn nde né bieé ye: Naàn mé bó ye nyí a, té njií mé né te ceér-e yíé; mo sam, nde né mbeí nyí ki ma?

30 Á, mo nyí né dé nyí Càn te yáb hèllè vra no, bó nyí teèn jue cu né dé kei wa?

31 Mè tueé lom né ye bí a: bí né mene yieé, bí ñueé mene lòu, bí né mene kei bób, bí bó gi njií mé yilí Càn nde né mé njéh lieé.

32 Bí té gwàn mé bò *Jûf ceén gule, bòó mé Jûf sam be lo gule, bò Yeésò bò be lo gule ndo, ye sâ doón né mé mbòntí mbòntí bií.

³³ Bí bó sér faá mè nɔ: mè lege lom né te mè huom laré beè nùàr dɔŋ, te njèh dɔŋ ndɔ; mè dé mé gam nde né mè nùà njèh fón ngwéh, mè lege né dé nùàr dɔŋ, te bó yili yuo.

11

¹ Mɔ né mân, bí kè wèh beè mò faá mè ke weh né beè Yeésò *Kristò ndɔ nɔ.

Ju cògò felè kaga kwaá

² Bò nùàr mò, mè vra baá bí, bí né gi mè te njèh dɔŋ munó den, bí né tabɔ ngweé, bí bó faá mè lé naâ bí tueé keéh nɔ.

³ Mè ye te bí kɔ cu dé hèn: bí kóɔ ye, felè bò siib dɔŋ né Yeésò Kristò; felè ma vèh né huaán siib; felè Yeésò Kristò né Càn ma.

⁴ Sâ mɔ né mân, huaán siib mé né Càn mé tà m felè dua, wa né *sòn-Càn mé tà m felè tueé dɔŋ, né Fehtoò seèn Yeésò Kristò seb.

⁵ Dé ma vèh, cu mé à né Càn dua, wa né sòn-Càn tueé wa, mɔ à seér cògò felè kàgà kwá ngwéh, sâ à seb né si seèn mé né felè seèn ndɔ. Mɔ né mân, sâ à né faá ma mé bele né feh lòu nɔ.

⁶ Mɔ ma vèh cògò felè kàgà kwá ngwéh, sâ bú a, dèn kó mé feh kóbò! Á sâ, feh kóbò hèllè mé feh hobô nde né ma vèh sie ndɔ wa? Njèh fegùli sam wa? Sâ, bú a, kàgà kwá lòm cògò felè nɔŋ.

⁷ Dé huaán siib, mɔ à nde aá Càn dua, bú a, té tà m felè súli kwá. Lòu sam, à dé seèn felá né Càn; yoòr seèn ñené yuo kelà né terreb Càn. Dé ma vèh, dé seèn feh keéh lom né terreb dé siì.

⁸ Lòu sam, bó lé huaán siib yoòr ma vèh mé sòm ná ngwéh, bó lé ma vèh me som seér naâ yoòr huaán siib.

⁹ Càn lé huaán siib felè ma vèh mé ná ngwéh, à lé me seér naâ ma vèh felè huaán siib.

¹⁰ Ma vèh cògò felè kaga kwaá nde né dé cì, te à feh keéh ye, nyí né ka si ma, wanɔŋ sâ bò cìli Càn nde né ñaáŋ.

¹¹ Mè né mene mân tueé, bí kóɔ ye, beè beèh bò Yeésò bò, ma vèh mé feh seèn dèn ngwéh, huaán siib mé feh seèn sam ndɔ.

¹² Lòu sam, bó lé ma vèh me soóm naâ yoòr huaán siib. Bó yeé me gi aá bú, à nde ye bò siib déi ñar keéh. Bí té nyèn ye, dɔŋ Càn bó gi naâ kóɔ ma.

¹³ Bí jògò ke ke mé be biì ye: mɔ ma vèh né Càn mé feh lòu dua, né huóm wa?

¹⁴ Bò nùàr né gi bèh dɔŋ kóɔ nyegé, ye mɔ huaán siib den dé seèn mé feh tù, wa né njèh fegùli.

¹⁵ Feh tù né seér njèh bò vèh, ma vèh lie huóm seér né dé seèn mé njèh lòu. Càn bú yúli feèh dèdàbè ménâ haá né kóɔ, te cií nyegé bú feh.

¹⁶ Mɔ nuaré déi né njeré déi te ngòr hèn saán, bú a, kó cége mân, ye né mene béh, né mene bò Yeésò bò dé kàn, béh mé tòu déi toò lè mògò beèh sam cuú ma.

Yáb Càn yieé

(Matíò 26:26-29; Mârk 14:22-25; Lùk 22:15-20)

¹⁷ Mè nde né bí njeré déi tueé, mè bí teèn vrà ndé ngwéh. Ngòr sâ né mân: ye mɔ bí baá lè mògò biì, bí teèn bó kela seér né veèn mé bagaà sé wa?

¹⁸ Dé toò jògò bó ye, mɔ bí baá bècènè Càn dua wa, bí den né kekobé ma. Merré déi né bòn.

¹⁹ Kɔ né ménâ ndɔ, te bò nùàr ñene kɔ ye bò gècèn bò lètenè biì teèn.

²⁰ Mé njèh mene, cu mé bí bilí yeé dé yáb Càn yieé, bí te ceér Càn bó yí bèh;

²¹ wanɔŋ bó ye, mé bí nde yeé yáb kaáŋ gií, sâ nùà kàn baá seér mé yáb seèn beè, à né mé njèh sela den, sâ bò mbeí kwarè seèn né mé cùè kuú.

²² Mɔ né ménâ, bí ké gwò biì yíé bèh, bí ñueé den teèn wa? Bí kó ngwéh ye bí sâ seb den né bòn bò Yeésò bò wa? Bí kó ngwéh ndɔ, ye bí bó guli né bòó mé yáb beè sam wa? Kòcò, bí ye, júéé bí a naàn? Bí ye, kéí bí mé njèh lòu wa? Mè teèn sam, mè tueé bí, mè bí dé sâ kéí nyí ndé ngwéh.

²³ Bò ñjií mé mè lé ngweé naâ sònò Fehtoò beèh Yeésò, mè lé bí feéh naâ cì. Lè cibí mé bó lé ndeè naâ Fehtoò beèh teèn sar, à lé naâ breèd weh,

²⁴ à vra Càṅ teèn, à kolé, ye: Hên né ngàṅ yoòr nyí; nyí haá kuú né felè biì. Bí bó dèn ménâ, bí né nyí teèn munó ma.

²⁵ À boó cu mé ngàb mbè ménâ ndo. Bó yeé yieé gi aá, à jɔgɔ weh ngàb doô, ye: Mbè hên né ngòṅ feê mé Càṅ ko né mé húóm nyí; wa cu doón mo bí baá ñueé, bí bó bèh mân, bí né nyí teèn munó den ma.

²⁶ Mo né mân, sâ yuoô hên nde wa loú mé Fehtoò beèh cu ndeé né teèn, cu doón mo bí baá breêd mân yieé, bí né mân ñueé, sâ bí teèn tueé keéh né cio seèn.

²⁷ Mo né ménâ, sâ nuaá mé né breêd Fehtoò beèh mé yílí temé mene yieé, né mbè seèn mé yílí temé mene ñueé doón, né ngàṅ yoòr mé húóm Fehtoò beèh seb. Sâ bú a, kóo ye nyí né mé ju felè ndo.

²⁸ Sâ nuaá kàn a, múnò nyégé ká lè seèn bagasé, te à nde ye breêd yieé, à ñueé ye mbè.

²⁹ Nuaá mé né breêd sâ yieé, né mbè sâ ñueé, mé ngàṅ yoòr Fehtoò beèh teèn ñéné kéh ngwéh, né ju yoòr mé be seèn nuaán su.

³⁰ Beén bò nuaré déi lètenè biì tétán nu yeé mé ñjéh, bò déi mé ñjéh njou den né lòu, bò déi mé ñjéh kuú gi aá.

³¹ Mo béh sé né mé be beèh ke nyegé, te béh nde ye yieé, béh sé né ju beè Càṅ líim.

³² Sâ mo Nuaá Dueè né kènê ju beèh tená, à né béh gèr feh, sâ à boó né te loú mé *wón nde né ju die, béh teèn yílá cú.

³³ Sâ bò nuaá mò, mo bí nde aá yáb Càṅ bilí yieé, bí kèlâ bò mbaábi teèn.

³⁴ Mo cùè né nuaré déi sie, bú a, jògò yíé gí ké gwò seèn ye. Mo sam, bí mògò bilí nde né dé ju yoòr biì tulu suù.

Mè bò ju dé jomò kwaá lo née ménâ ye. Ko mè ndeé baá ké lètenè biì, mè tueé ye.

12

Seé mé Cúcuí Nagaá haá né nuaá kàn

¹ Kènê mè nde né bí seé Cúcuí Nagaá se. Bò nuaá mò, mè ye te bí ko nyegé gècèn felè bò seê sâ.

² Bí né kóo ye, cu mé bí lé Yeésò kó ná ngwéh, bí lé càṅ dua beéh càṅ tándûg, bó lé bí turú go beéh lòu.

³ Mè ye te bí ngweé nyegé kènê, ye môn sam cuú; te bí ko ye, nuaá mé tueé né mé terreb Cúcuí Càṅ, dé seèn túé ndé ngwéh ye Càṅ a, dúagá Yeésò duagá! Nuaré déi túé kòmò ndé ngwéh ye: Yeésò né Nuaá Dueè, mo à mé Cúcuí Nagaá lè sam ndo.

⁴ Seé Cúcuí Nagaá ñéné yuo kelâ né yoòr nuaá mé gèh hihiné; Cúcuí cén sâ boó gi né ménâ doón kóo.

⁵ Ceér né hihiné, bó doón boó gi né seé Fehtoò beèh cén sâ.

⁶ Kèkènê seé boó hihiné doón, Càṅ cén sâ bò nuaá terreb haá gi né kóo.

⁷ Nuaá kàn né mé seé seèn yoòr faá Cúcuí Nagaá haá keéh naá bú no, ye te gam nuaá doón.

⁸ À bò déi haá né terreb ngòr mé kógòn mene tueé; à haá bò déi terreb dé kàgà-ndòn Càṅ seè.

⁹ Né bú Cúcuí cén sâ haá né bò déi temé cén yoòr Càṅ kwaá njii kóo, à bò déi haá né terreb dé beén hihiné taré soóm.

¹⁰ Bú Cúcuí cén sâ bò déi haá né terreb dé fém boó, haá cu bò déi terreb dé *sòn-Càṅ tueé. À haá bò déi terreb te bó ñene geé ko bò ñjéh dé tándulù mé dé Cúcuí Nagaá. À bò déi haá né terreb dé leba juù hihiné mbaá tueé; à bò déi dé boón haá né terreb dé bò leba juù sâ ngweé te bó se.

¹¹ Né lom ka terreb Cúcuí cén sâ boó gi né ménâ kóo; à nuaá kàn seé seèn haá né faá à gwaán keéh né no.

Gùm nuaá mé bò gà hihiné teèn

¹² Béh né gi kóo ye, nuaá né gùm cén, mé gà teèn hihiné. Gùm nuaá sâ né mene teèn mé gà hihiné, doón né gi yo cén. Mé Yeésò *Kristò né ménâ ndo:

¹³ né mene bò *Júf, mé bòó mé Júf sam, né mene bò kwer, mé bòó mé kwer sam doón, béh lé kou gi naá nòmò Càṅ mé terreb Cúcuí Nagaá cén, te béh na yo cén. Béh doón kwa bilí Cúcuí cén sâ ndo.

¹⁴ Bó gùm nuaá mé gà cén mé lòm ngwéh, né mé gà teèn hihiné.

¹⁵ Mo gule sé ye: nyí be sam, sâ nyí gà déi yoòr nuaá sam; mo à né mene ménâ tueé, sâ à gà mé né yoòr nuaá sam wa?

16 Mɔ tie sé ye: nyí hám gà déi yoòr nùàr sam, kɔ nyí sé la né njolo; mɔ à né mene ménâ tueé, sâ à gà mé né yoòr nùàr sam wa?

17 Mɔ gùm nùàr dɔ́ɔ́n sé né gi lélán njolò, bó sé ɲgweé naâ mé kei wa? Mɔ sé né gi lélán tieè, bó sé njèh dulí ɲgweé naâ mé kei?

18 Mè tueé bí, Càn gà dé kàn yoòr nùàr me kwaá né te bèh seèn-e faá à gwaán nê nɔ.

19 Mɔ gà cén mé huún sé né gi gùm nùàr dɔ́ɔ́n kɔ́, sâ yo sé teèn ná ɲgwèh!

20 Gà hihiné me bilí né kɔ́, te nde ye ɲaá gùm nùàr.

21 Mɔ né mân, sâ njolo a, té túé ye be a: nyí wò gwàn ɲgwèh! Feh a, té mé bò gule túé ye bó a: nyí bí gwàn ɲgwèh ndɔ!

22 Háye, bò gà mé né beè nùàr yuyuaásé dɔ́ɔ́n, né gi mé seé bɔ̀n.

23 Bòó mé béh né munó ye bó hám gà déi sam dɔ́ɔ́n, ɲgweéh béh ke nyegé kela cu né bó wa? Béh cií nyegé seér né bò gà mé béh né mé njéh gúlí.

24 Bò dé mé béh mé njéh gùlì bèh, den né dé bɔ̀n ménâ. Càn lé me sɔ́m naâ yo mé gùm mene, ye te béh cií kela seér bò gà dé memanè.

25 Yeé baá mân, yo lòu ɲàrè dèn cú ndɔ, te bò gà gam kuú seér lètenè bɔ̀n lòu.

26 Mɔ gà cén déi né yoòr yeè baán, sâ núr ɲgweé né mé bò mbeí mene. Mɔ gà déi né yoòr yeè ɲgulí, sâ bó bò mbeí nde né samé gií dɔ́ɔ́n ndɔ.

27 Bí kɔ́ ye, bí né gi dɔ́ɔ́n gùm yoò Yeésò *Kristò; nùà kàn yoòr seèn né gà cén déi.

28 Né ménâ mé bòn bò Yeésò bò ndɔ, Càn bó teèn te kwaá né lòu: toò jògò né bò mbòn tebê, jomo sâ bò *sòn-Càn bò; dé tagár né bò fèh-njèh bò; te bò fém bò nde ye bele. Jomo sâ né bòó mé taré sɔm yeé bò nùàr o, bòó mé gam yeé bò mbeí o, bòó mé né seé ke nyegé o, bòó mé tueé né leba juù hihiné o, dɔ́ɔ́n Càn bó te bòn bò Yeésò bò te kwaá né lòu.

29 Faá bèh mé bí né bó ɲené sâ, bó bò mbòn tebê dɔ́ɔ́n sam, bó bò sòn-Càn bò

dɔ́ɔ́n sam, bó bò fèh-njèh bò dɔ́ɔ́n sam ndɔ. Bó gi mé terreb fém bɔ̀ dɔ́ɔ́n sam,

30 bó mé terreb beén taré sɔ́m dɔ́ɔ́n sam, bó gi mé terreb leba juù hihiné tueé dɔ́ɔ́n sam, bó gi mé terreb leba juù sâ seè dɔ́ɔ́n sam ndɔ.

31 Mɔ né ménâ, sâ bí gwàn kélá sér bò gà seé dé kokoò, bí gwàn lòm mé temé biì mene.

Mé njéh mene, kwá mè feh bí dé mé né bò mbeí dɔ́ɔ́n huɔ́m yɔ́gò.

13

Gwaân

1 Mɔ mè sé né mene ju nùàr wón dɔ́ɔ́n tueé laré, mè tueé bilí mé ju bò cili Càn mene, mɔ mè mé gwaân nùàr lè sam, sâ mè né mbaá faá jùàgà nɔ ɲgulí tum den, mɔ sam faá sɔ́gɔ ɲgulí ndaɲ den né kɔ́ ndɔ.

2 Mè sé kwa gi mene terreb *sòn-Càn tueé, mé bò njèh nénâb ɲgweé komò, mé terreb njèh dɔ́ɔ́n kɔ́ gií, mɔ mè mé gwaân nùàr lè sam, sâ mè né njèh mbaâ. Mè sé kwaá njií gi mene temé mò dɔ́ɔ́n yoòr Càn, mè né mene tueé ye tòr a: kòmò yùò doó sâ, ndé sèr toò, à né mene sòn mò ɲgweé, mɔ mè mé gwaân nùàr lè sam, sâ mè né njèh mbaâ.

3 Mè sé geé njií gi mene bò njèh mò mé bò saám bò, mè yila nde bilí tuar mé gùm mò mene, mɔ mè mé gwaân nùàr lè sam, sâ ndóg kwòm sam.

4 Nuaá mé né nùàr gwaán, né yeé sèn kwaá, né yeé nùà bagaà, à huer kú bèh, à mènàɲ bó bèh, à feh hám bèh.

5 Mɔ nùàr né nùàr gwaán, à njèh fegùlì bó bèh, à nùà nyaâ ɲá ndé ɲgwèh, à nùà fúru-temê dèn ndé ɲgwèh, à njùɲ kú ndé ɲgwèh ndɔ.

6 Nuaá mé né nùàr gwaán, kwè* sèn bèh, à gwaán seér né gècèn.

7 Nuaá mé né nùàr gwaán, né yeé veèn bò mbeí seɲ, à kwaá njií lom temé mé Càn, à né ndèm kwaá, ye Càn nde gi né njèh dɔ́ɔ́n nyegé, à né gi dɔ́ɔ́n yoló ndɔ.

8 Gwaân dé seèn nde den né méménâ dé kèi cèn. ɲgòr bò sòn-Càn bò gi nde né

koó, terreb mé béh lé kwaá naâ dé leba juù hihiné tueé gi, kógòn bò nùàr gi yuo ndo.

⁹ Lòu sam, béh njèh doón kó gí ngwéh, béh ngòr dé sòn-Càṅ doón túé làrè ngwéh ndo.

¹⁰ Mò njií mé né gùm doón ndeè waa baá, dé mé gùm doón sam doò nde né leér yuo.

¹¹ Léí mé mè lé naâ huaán maàn, mè lé tueé beéh ngòr huaán maàn, mè lé munó beéh faá huaán maàn nò, mè njèh doón ngweé kò lom faá huaán maàn ndo. Mè yeé kula baá, seé huaán maàn hèllè gi yuo mè yoòr.

¹² Kènê béh njene njií den né bò njèh cibi mbaá, faá béh njene yeé te nòmò† nò. Cieé déi béh nde né mé njolo nené ṅagá. Kènê mè kò cegé né njèh kèb cén, loòró déi mè nde né doón koó gií, faá Càṅ né mè mé gùm mene koó gií nò.

¹³ Njèh tagár gí ndé ngwéh: temé cén mé béh né yoòr Càṅ kwaá njií doò gí ndé ngwéh; ndèm mé béh né mé bú kwaá, gí ndé ngwéh; gwaân gí ndé ngwéh ndo. Lètenè bò njèh tagár hèn, gwaân kela né koó.

14

Seé Cúcuí ṅagá

¹ Sâ bí fágá lòm feh mé bò mbaábi gwaân. Bí gwàn seé Cúcuí ṅagá yoòr biì gwaàn ndo. Bí tétég gwàn kélá *sòn-Càṅ tueé.

² Nuaá mé kwa né dé seèn terreb dé leba juù hihiné tueé, tueé njií lom né mé Càṅ, à mé bò nùàr túé ní ngwéh, à tueé seér né bò njèh nènâb faá Cúcuí ṅagá tueé né bú nò. Bò nùàr bú sâ ngwé kòmò ndé ngwéh.

³ Dé nuaá mé kwa né terreb sòn-Càṅ tueé, môn sam. À dé seèn tueé njií né mé bò nùàr, te bó kwaá yam njií gi temé yoòr Càṅ, te toó nyegé bó, temé die bó lè.

⁴ Nuaá mé kwa né dé seèn terreb leba juù hihiné tueé sâ, tueé ṅulí nyegé lom né temé dé seèn nùà njèh. Dé nuaá mé kwa né dé seèn terreb sòn-Càṅ tueé, môn

sam; à dé seèn tueé ṅulí nyegé né temé bò Yeésò bò doón.

⁵ Mè sé la ye bí doón, túé gí leba juù hihiné; njèh cén, mè gwaân kela né ye bí tueé seér sòn-Càṅ. Mè tueé bí, nuaá mé tueé né sòn-Càṅ huòm kela né koó mé nùà leba juù hihiné tueé. Mò sam, kò sè-njàb né teèn, te bò Yeésò bò ngweé kwa ye, bó kwaá yam njií gi temé yoòr Càṅ. Mò sam, sâ sòn-Càṅ kela né koó.

⁶ Wanóón bò nùàr mò, hèn mò mè waa ké yoòr biì, mè tueé bí mé leba juù hihiné, mò bí ṅúṅgwéh, sâ nde né bí gam wa? Ngweéh mò mè waa ké yoòr biì, kò mè tueé bí te ju mé nùàr doón né ngweé, te bí ngweé ye mà. Mò né ménâ, bò njií mé mè naâ ké toò Càṅ nené, mè nde né bí se nyegé; mè tueé mene ngòr kógòn, né mene ngòr sòn-Càṅ, né mene njèh feèh, mè tueé bí, kò mè boó ménâ, sâ gam ye bí.

⁷ Béh me njií mé kù bô nján; bó né bò toú mbaá. Mò wò tuaga vurú njií né mbaá, wò lobo vurú njií nján mbaá ndo, nde né ṅulí cegé wa?

⁸ Hèn, mò nùà túágá-tàn* né gèh tàn dé taáb tuagá vurú den, nuaré déi nde né taáb mbaá nyegé kuú wa?

⁹ Né kèi cén ménâ ndo: mò bí tueé den né tebé te leba juù hihiné, sâ bò nùàr nde né tebé ngweé wa? Mè tueé bí, bí tueé den né mbaá, bó ṅúṅgwéh, kobo kela né ter.

¹⁰ Bò ju hihiné né lom ká lè wónje ṅún, bó doón né gi te ceér-e ndo.

¹¹ Mé njèh mene, mò mè ju mé bó né mè teèn tueé njií sâ ngwé kó ngwéh, sâ nùà hèllè né beè mò kin, mè né taré kin beè seèn ménâ ndo.

¹² Né cu mân mé bí ndo, bí bòó mé né lom terreb seé Cúcuí ṅagá gwaân doón, bí lègè lòm terreb dé kokoó kwaá; tétég sé la né bòó mé nde né bò Yeésò bò gam, te bó kwaá yam njií lom temé yoòr Càṅ.

¹³ Teèn sâ, mò nuaré déi kwa terreb leba juù hihiné tueé, sâ bú a, dùà Càṅ, te Càṅ haá bú terreb bò njàb teèn seè ndo.

† 13:12 13:12 Bó mé nòmò me njií né cafanê. Pól lé dé seèn me njií seér naâ mé daregá. Lòu sam, daregádé léi toò lé naâ fufulú. * 14:8 14:8 Tògò dé koò mé hueh faá tàn nò.

14 Wanóŋ mē sé né Càn mé leba juù hihiné dua den, temé mò né dé seèn ŋgweé, feh mò dé seèn ŋgwé kwá ŋgwéh.

15 Á hên, mē bɔ́ sɔm nde aá naàn wee? Mɔ né ménâ, kɔ mē dua né mé ju loô mò, mē né mé leba juù hihiné dua ndɔ. Mɔ né bené, mē bené de nde né mé ju loô mò, mē de cu mé leba juù hihiné ménâ.

16 Wanóŋ mɔ wò vra lom né Càn mé leba juù hihiné, sâ bɔ́ mé né kwarè yeè lòu bilí felá den, nde né ŋgòr yeè gwaán, ye «Môn» wa? Bó gwàn ndé ŋgwéh. Lòu sam, njií mé wò né teèn tueé sâ, bó ŋgwé kó ŋgwéh.

17 Sâ ŋgòr yeè hèllè la huom mene naàn, mbeí yeè dé seèn gàm ndé ŋgwéh.

18 Mē né Càn mé gècèn mene vra. Lòu sam, mē né gi bí doón mé leba juù hihiné tueé yɔgɔ.

19 Mé njéh mene, mɔ bɔ́ Yeésò bɔ́ bilí baá, mē gwaán kela né njàb tín té tín tueé, te yila bó felè, te gam bó; mē gwaán kela né cí, mé njàb kám te leba juù hihiné tueé deèn.

20 Bò nùàr mò, bí té njèh faá bɔ́ huaán tetɔ̀r nɔ̀ mùnò; bí mùnò sér faá bɔ́ jojolò bɔ́ nɔ̀. Kɔ né dé veèn bɔ́, sâ ye; dé sâ bí teèn dèn sér faá bɔ́ huaán tetɔ̀r nɔ̀; bó dé bɔ̀n veèn bó kó ŋgwéh.

21 Dé leba juù hihiné tueé, né te mvù Cànɛ nyagá den ye:

«Càn Dueè ye: nyí nde né dà m bɔ́ nùàr nyí njèh tueé,
nyí bó tueé keéh nde né sònò bɔ́ kìn;
bɔ́ kìn nde né bó mé ju loô bɔ̀n kìn sâ tueé.

Mé njéh mene, bɔ́ nùàr nyí sòn nyí ŋgwé ndé ŋgwéh.»

22 Sâ tueé né ye, Càn né njeré déi te leba juù hihiné feh kwaá; à feh kwaá né mé bɔ́ nùàr dé ké cieè. Dé sâ dé bɔ́ mé né temé yoòr Yeésò Kristò kwaá njií sam. Dé bɔ̀n né seér terreb dé sòn-Càn tueé beleè, te feh bó njèh, te bó ŋene kɔ teèn, ye Càn baá lètenè bɔ̀n mé terreb mene. Dé bɔ́ ké cie bɔ́, bó dé sâ ŋéné kó ndé ŋgwéh.

23 Hên mɔ bɔ́ Yeésò bɔ́ bilí baá mògò dé Càn duaà, dé kàn mé dé kàn tueé lom né leba juù hihiné, mɔ bɔ́ lòu bɔ́ mé bɔ́ ké

cie bɔ́ né lètenè biì teèn, sâ bó bí bɔ́ kùlù bɔ́ yílá ndé ŋgwéh wa?

24 Mē tueé bí, mɔ bí tueé seér né sòn-Càn mé ju loô, sâ, né mene nùà lòu né mene nùà ké cie nde né teèn yílá, à ŋgweé kwa, veèn seèn nde né bú be sie,

25 bɔ́ mùnò lèrrèb seèn doón nde giì né cie ŋéné yuo kelá, à nde né toò Càn cemmé ndeé, à die bú, ye bí a: Né bòn, Càn terrèb né lètenè biì kɔ́.

Njèh te ceér-e bɔ́

26 Dé hên béh sònò tueé cu nde né kei, bɔ́ mbeí mò? Mɔ bí bilí baá kèn, nuaré déi de bené, cén déi feh njèh, déi né bí njií mé à ŋéné naâ ké toò Càn se nyegé, cén déi tueé mé leba juù hihiné, cén déi se seér te ju loô. Te bɔ́ njií mé bí bɔ́ gi né sâ doón gam seér bɔ́ Yeésò bɔ́ lòu, bó kwaá yam njií gi temé yoòr Càn.

27 Mɔ bí tueé né mé leba juù hihiné, sâ bí túé lò m nùà fà mé tagár, bí tueé te sòne te sòne; nuaré déi né bɔ́ njií mé bí tueé né sâ se seér.

28 Gèh bɔ́ ŋgòr te leba juù hihiné hên, mɔ nùà seè teèn sam, sâ nùà kàn a, té mé njéh ter te mògò mbaá kòmò wùò kú; bú a, túé lò m ké lè mé Càn.

29 Mɔ bɔ́ mé tueé né dé bɔ̀n *sòn-Càn baá tebé tueé, bó a, túé lò m nùà fà mé tagár ndɔ, te bɔ́ mbeí felá nyegé, bó pi lòu.

30 Mɔ nuaré déi baá njèh mé njolo ké toò Càn ŋéné njií, sâ nuaá mé né njií sònò cu sâ tueé, bú a, téná ló môn, te mbeí tueé keéh.

31 Bí né gi mé ceér sòn-Càn tueé laré doón. Njèh cén, bí túé cécéné, sâ te bɔ́ nùàr maán weh njèh teèn, temé taré giì bó lè doón.

32 Lòu sam, bɔ́ sòn-Càn bɔ́ né yeè bɔ́ siè-sòn bɔ́.

33-34 Wanóŋ Càn gwàn ŋgwéh mé béh ndabé go lòu, à gwaán seér né ye, béh bó njèh te ceér-e te ceér-e.

Bò véh a, té sòn lè mògò bɔ́ Yeésò bɔ́ túé, te mògò biì den faá dà m mògò bɔ́ Yeésò bɔ́ wón doón nɔ̀; bó mé ceér sòn tueé ké te mògò sam. Bó sou nyagá kwaá né te mvù Cànɛ môn ndɔ, ye: Bò véh a, léb dèn lòu.

³⁵ Mɔ̀ bɔ̀ vèh gwaán né njeré déi ngweé nyegê, wa bó a, ndé bíé nyégé mé bɔ̀ si bɔ̀n ké gwò ma; wanɔ̀n mɔ̀ ma vèh tueé sòn ké te mògò bɔ̀ Yeésò bɔ̀, húóm ngwéh.

³⁶ Mòn! Merré déi bí munó né ye, ngòr Càṅ lé yuoó naâ beè biì; merré déi bí ye, ngòr Càṅ lé nde loóm naâ dé biì ndɔ̀?

³⁷ Mɔ̀ nuaré déi munó né ye, nyí né sòn-Càṅ, wa nyí né mé terreɓ Cúcuí Njagá, sâ à nde né kɔ́ ye, bɔ̀ njií mé mè nyagá né hèn yuoó naâ sònò Fehtoò beèh.

³⁸ Mɔ̀ à ménâ njéné kó ngwéh, sâ bí té sòn seèn mbaá ngwé kú, bí té mé bú tán.

³⁹ Mɔ̀ né mân bɔ̀ mbeí mò, sâ temé biì a, gwàn kélá sòn-Càṅ tueê. Mé njéh mene, bí té leba juù hihiné yín ndɔ̀.

⁴⁰ Bí bó nyégé gí njèh dɔ̀n, te bele ceér.

15

Komo yuoò Yeésò

¹ Bɔ̀ nùàr mò, mè lé naâ ké lètenè biì Njagá Bagaà se, bí lé naâ temé teèn tég kwaá njií; wa hèn bí née den ka teèn tég njebá taré ye. Kènê mè gwaán cu né bí se ferrê.

² Càṅ bí hèn yili som keéh né mé Njagá Bagaà sâ; kɔ̀ bí né temé teèn nɔ̀n kwaá njií ndɔ̀, sâ ye. Mɔ̀ sam, sâ bí lé gwaán kuú naâ dé mbaâ.

³ Bí kɔ́ ye, mè lé bí sâ feh keéh naâ ngéi ngòr mé Yeésò *Kristò lé naâ mè tueé; mè lé ye bí a, Yeésò Kristò lé naâ felè veèn beèh kuú ma, né ka nág faá bó lo nyagá kwaá naâ te mvù Càṅe nɔ̀;

⁴ bó furú bú; lè cieé tagáre à komo yuo te cio, faá bó lo naâ te mvù Càṅe nyagá kwaá ndɔ̀;

⁵ à njéné yuo kelà toò Piêr; jomo sâ toò bɔ̀ mbɔ̀n tebê yulà cùb fà doô.

⁶ À njéné yuo kela cuù toò bɔ̀ mbɔ̀n seèn déi, sâ bó né bècénè, bó lé naâ njèh yuú tîn mân yɔ̀gɔ̀, bó njene gi bú kèi cén dɔ̀n. Lètenè bɔ̀ mé lé naâ bú njéné sâ, bɔ̀ nùàr kókoó née mé njolo ye, kuú cegé né bɔ̀ déi.

⁷ Jomo sâ, à nde njéné yuo kelà toò Jâk, à njéné yuo kela cuù toò bɔ̀ mbɔ̀n tebê dɔ̀n ndɔ̀.

⁸ Jomo bɔ̀n dɔ̀n, te à njéné yuo kelà ye toò mò. Á sâ, huaán mvuɔ̀b te nàr lè faá mè nɔ̀ sam.

⁹ Lètenè bɔ̀ mbɔ̀n tebê Fehtoò beèh dɔ̀n lólôb bɔ̀ cèrè-mbâṅ né mè ndɔ̀. Mè wúlú ngwéh nuaá mé sé la né lètenè bɔ̀ mbɔ̀n tebê yilá. Mɔ̀ bó ye tútueè, mè lé naâ bɔ̀n bɔ̀ Yeésò bɔ̀ gèr mé gècèn mene feh keéh.

¹⁰ Mé njéh mene, Càṅ kó-jerè njolo yoòr mò ci ngwéh; njua seèn mé kènê mè baá ye nuaá mé né mè hèn. Kàmber njua Càṅ sâ lé dé mbaâ ná ngwéh; mè tema yɔ̀gɔ̀ seér cu aá bɔ̀ mbɔ̀n tebê seé mé njéh hèn nɔ̀. Mé njéh mene, ka mè sam, né lom húóm-temé Càṅ mé né yoòr mò bɔ̀ den né mân kɔ́.

¹¹ Sâ, mɔ̀ mè se mene Njagá Bagaà kɔ́, né mene bɔ̀ mbɔ̀n tebê déi, dɔ̀n ju sam, béh se gi né Njagá Bagaà cén mé bí né gi temé teèn kwaá njií sâ.

Komo yuoò bɔ̀ nùàr

¹² Béh yeé baá ngòr Càṅ se yɔ̀n, ye Yeésò Kristò komo yuo aá lè cio kèn, bɔ̀ cu né naàn mé bɔ̀ nuaré déi lètenè biì ye, bɔ̀ komó te cio kòmò yùò bèh wa?

¹³ Ngweéh sâ Yeésò Kristò sé lé te cio kòmò yùò ná ngwéh ndɔ̀ wa?

¹⁴ Mɔ̀ Yeésò Kristò sé lé te cio kòmò yùò ná ngwéh, sâ béh ngòr Càṅ tueé kuú né dé lòù, sâ bí temé teèn kwaá njií kuú né dé lòù ndɔ̀.

¹⁵ Te jomo sâ bó sie sagá cu ye béh nyeén teèn, ye béh né bɔ̀ *sòn-Càṅ bɔ̀ dé nyenyenê, kei mé bɔ̀ béh ye bɔ̀ nùàr a, Càṅ komo som aá Yeésò te cio wa? Mɔ̀ sé né ka gècèn ye bɔ̀ komó te cio kòmò yùò bèh, ngweéh sâ Càṅ sé lé Yeésò te cio kòmò sòm ná ngwéh mà.

¹⁶ Mɔ̀ Càṅ bɔ̀ komó te cio kòmò sòm bèh, sâ Yeésò Kristò sé lé te cio kòmò yùò ná ngwéh.

¹⁷ Mɔ̀ Yeésò sé lé te cio kòmò yùò ná ngwéh bɔ̀n, sâ bí temé yoòr seèn kwaá njií den né dé lòù. Mɔ̀ né ménâ, sâ bí vu aá be ndɔ̀, veèn biì né cu ka yoòr biì mbaán den.

18 Sâ tueé cu né ye, bòó mé lé naâ te ceér Yeésò kuú doón, lòu leér le gi aá kèn ndo.

19 Mo ye ndem mé béh né yoòr Yeésò kwaá njií hên gam lom né béh dé ká lè wónje, sâ bò nùàr a, yúé kélá béh mé bò déi.

20 Mè tueé bí, Kristò lé naâ te cio komo yuo, à baá cu mé njolo, te feh kwaá ye béh a, bò komó nde né te cio môn komo yuo gií ma.

21 Lòu sam, cio lo yilà naâ ká lè wónje felè nùà cên, béh te cio komo yuo gi nde né felè nùà cên ndo.

22 Gèh dé mé bò nduté ndùtù Ádàm né cio felè Ádàm bilí yilá hên, bòó mé mban bilí né yoòr Yeésò Kristò komo yuo nde né te cio felè seèn ménâ ndo.

23 Njèh cén, nùà kàn né mé lèmè seèn: toò jògò pêm né Kristò. Lòu cuú seèn, bò Kristò bò bele keéh;

24 sâ wónj ceré baá ndo. Lòu mé wónj ceré nde né teèn sâ, bò tándulu bó bò mgbè bòn mé bò kokoò bò mé ye wónj né beè bòn doón, Kristò nde gi né bó nyoló som, te à haá njií cu kogo mé Tele seèn Càn.

25 Bú Kristò te kogo den ngogo nde né koo. Ko Càn domó njalé kwaá gi aá bò bònò bò ka ba gulè seèn, sâ à haá njií cu ye kogo mé Tele.

26 Nùà bònò mé bó nde né nyoló ceré né Cio.

27 Te mvù Cànje né gi ménâ nyagá den ndo ye: Càn ka ba gulè Kristò ba kwaá gi né njèh doón. «Doón» bú hên né dé seèn hiín, à Càn nùà njèh teèn kè mà kéh ngwéh. Dé seèn à njèh doón ka ba gulè Kristò ba kwaá gi né koo. Càn ka Njuna seèn dèn sér ndé ngwéh.

28 Mo njèh doón ndeè baá gi ka Njuna Càn, sâ Njuna mé feh seèn baá ka Teleè ndo. Lòu sam, Tele bú terreb felè bò njií sâ doón haá gii naâ koo. Cu sâ, Càn den lom nde aá Nùà Dueè dé ndeèr felè njèh doón koo.

29 Mè nde né bí njeré déi tueé. Bòó mé kou né nòmò Càn te sòn bò nùàr bòn mé kuú gi aá, bí jògò mùnò ke felè bòn ye. Bó ménâ boó né dé kei? Mo sé la né

ka bòn, ye bò komó te cio kòmò yùò ndé ngwéh, sâ bó bòn nòmò Càn te sòn bòn kou kuú né dé kei wa?

30 Mé béh mene, sâ béh te gèr-e cu doón nar yila kuú né dé kei?

31 Mè tueé bí, bò nùàr mò, mè né cio cieé doón liím soó. Mè né mé vógó-temé felè bìi, mè tueé né bí dé cì. Vógó-temé sâ né ye: kènè béh bí dé beèh baá gi beè Fehtoò beèh Yeésò Kristò.

32 Né mene ká Efèse, béh bò nyam yaà né mé lègè kwaré. Mo se la né dé bò njèh wón, ngweéh sâ mè sé lege kuú den né dé mbaâ mà. Mè tueé bí, mo Càn bò komó te cio kòmò sòm bèh, sâ mè sé la tueé naâ faá kàn hên no, ye: «Béh yíé yáb kókoó, béh njúé mbè kókoó ndo, kwéh béh nde né kuú gií.»

33 Bí té feh bìi teèn bèlè ló: nùà veèn né yeé nùà bagaà jin.

34 Bí dèn faá nùàr no, bí té veèn kè mà cú. Mè tueé bí, bò nuaré déi lètenè bìi Càn kó ngwéh. Fegùli bí mé njèh siè ngwéh wa?

Yo dé feé

35 Nuaré déi nde né bieé ye, bò komó te cio komo yuo cu nde né naàn wa? Yo bòn den nde né naàn ndo wa?

36 Sâ wò né tándugó! Wanóón mo wò dobo yií gèh njèh dòu, à beéh dòu vùàn lè bèh, te jilì yuo teèn, feí ye wa?

37 Wò né mene ngwàgàm dobo, wò dobo yeé mvum, wò ngege dòbò bèh.

38 Càn haá keéh né mvum dé kàn jilì seèn faá à gwaán nê no, à haá bú kèkèné dé seèn mé né ka yoòr seèn ndo.

39 Mé núógó né cu ménâ ndo. Núógó njèh cecemâ doón kèi cén sam: núógó nùàr né hiín, núógó nyaàm hiín ndo; núógó noòn mé núógó ngò né bele hihiné ménâ.

40 Yo né kèi fà: dé ké te vulúu né hiín, dé ká doó hiín ndo. Bò yo dé ké te vulúu huómé nde né dé bòn hiín mé bò yo dé ká doó.

41 Yàgà huómé dé lòu né hiín, dé weéh hiín, dé bò mbentò hiín; ké lètenè bò mbentò sâ, yàgà huómé bòn né hihiné ndo.

⁴² Nde né ménâ lòu mé bò komó nde né lè cio komo yuo gií. Mò bó furú sòm aá nùàr, à nde né fò yuo. Mé yo dé feê, mò nùàr komo yuo aá te cio, à dé seèn fò ndé cú.

⁴³ Mò bó furú njií aá komó dòu, sâ à baá yuaásé, veénsé mân. Lòu mé à komo yuo cu aá te cio, à nde né yàgà huóm, à den seér tarésé.

⁴⁴ Cu mé bó né bú ka tàbè furú njií, à né núógó mé húóm. Mò à komo yuo aá te cio, sâ yo seèn baá seér dé feê mé Cúcuí Càn haá naá bú. Lòu sam, yo dé njèh wôn né teèn, sâ yo dé Cúcuí né teèn ménâ ndo.

⁴⁵ Né gi te mvù Cànè ménâ nyagá den, ye: «Ádàm nùà toò jògò lé naá mé yòn.» Ádàm dé jomò né Yeésò, à dé seèn né Cúcuí mé haá né yòn kóó.

⁴⁶ Bò nùàr yo dé Cúcuí sâ ñéné lógó bèh, bó ñene lógó yeé yo dé wôn, te bó nde ye dé Cúcuí ñené.

⁴⁷ Bó lé Ádàm nùà toò jògò meè naá mé tàbè. Ádàm dé jomo lé dé seèn yuoó naá ké te vulúu.

⁴⁸ Bò *wón bò felá né nuaá mé bó lé meè naá mé tàbè hèllè; bò dé ké te vulúu felá dé bòn nuaá mé yuoó naá ké te vulúu ndo.

⁴⁹ Né kèi cén mé béh ndo; béh felá né dé mé bó lé meè naá mé tàbè; béh felá cu nde né nuaá mé lé yuoó naá ké te vulúu ménâ ndo.

⁵⁰ Bò nùàr mò, mè bí hèn tueé né te bí kò ye, bò njií mé bó me gi né mé núógó bò húóm doón, te *Lò Cànè yíla ndé ñgwéh. Naàn mé njií mé nde né lòu fò bò dé mé fò bèh nde né bècènè den bilí wa?

⁵¹ Bí kwá mè feh kwaá bí njèh nâb déi njolò: béh ndeè lòu doón kú gí ndé ñgwéh, béh nde né doón kweéh seér gií.

⁵² Lòu mé tàn* dé cèrè jomò tuaga nde né teèn, béh nde né mvúár cén faá bó ci né njolo nò kweéh seér. Mò tàn sâ ndeè baá tuagá, bò komó nde gií né dòu mé yo dé feê komó yuo: yo dé sâ ndeè dé seèn kú ndé cú. Béh bò làn bò, yo dé beèh kweéh seér nde né lòu.

⁵³ Sâ tueé né ye, yo mé nde né kuú hèn, ña seér nde aá yo mé kú ndé cú; à né yeé fò, à lòu fò ndé cú.

⁵⁴ Mò yo mé nde né kuú, mé nde né fò, ndeè ña seér aá dé mé kú ndé cú, fò ndé cú, sâ baá jéjég faá bó lé nyagá kwaá naá te mvù Càn nò, ye:

«Cio nyoló yuo aá kèn; yógó aá bú!»

⁵⁵ «Cècàgà Cio, terreè yeè sâ baá he?

Cècàgà Cio, njòr yeè sâ baá he wee?»

⁵⁶ Cio yùòm kwaá né mé veèn, te à nde ye nùàr wulá. Veèn yùòm kwaá né mé *sóú te nùàr nde ye ju die ndo.

⁵⁷ Kùsèm Càn, siè ñgób! Kènê béh Cio yógó aá kèn. Béh Cio yógó né mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò.

⁵⁸ Belà, mò né mân, sâ bí sòm njií njágá ter, bí té kèkòg dèn, bí mbán ndé lòm yoòr Fehtoò beèh tég, bí né seé seèn cu doón tetoò temá njií. Lòu sam, bí kò gi aá kèn ye, seé mé bí né mé terreè Fehtoò beèh bóó hèn nde né bí nòmò kókoó haá.

16

Kàgàlòn si bilí

¹ Mè gwaán cu né njeré déi tueé; né felè kàgàlòn mé bó né bilí, te gam bò Yeésò bò ké Jerusalem doò: bí bó ká kèi cén faá mè lé tueé naá mé bò Yeésò bò te tàbè Galatí nò.

² Mé sóndè doón, nuaá mé kwa baá kàgàlòn, bú a, sòm kwá kèb déi yí jomo; mò mè ndeè waá baá ké sâ, te bó lòu bilí só cú.

³ Mò mè ndeè waá baá, te bí balé sòm bò nuaré déi, mè tema njií bó mé njéh ké Jerusalem, mè nyagá kwaá mvù teèn.

⁴ Mò huóm kela né ké toò mé feh mò ndeè, béh bó nde doón.

Bò njií mé Pól gwaán né bóó

⁵ Mè nde né ké yoòr bií ndeè. Njèh cén, mè jògò kela nde nées Masedína ye. Kò mè kela ké teèn kelà ndo.

⁶ Mò mè ndeè waá baá ké yoòr bií, merré déi mè nde né kóbeè cer weh; kò ñgwéh cu dùlù nde né mè ké sâ kelá gií wa? Mè kó nyégé ñgwéh. Sâ mò mè ndeè

baá mé gò beré déi, bí nde né mè teèn gam.

⁷ Mè ye, mo mè kela ké yoòr bìi kènê, sâ mè cèr màgà ndé ngwéh. Ko mè kela logó Masedínà, te mè ndeè wa ye ké yoòr bìi, béh bí cer weh, mo Càṅ gwaán.

⁸ Mè née ká Efêse ye. Ko *Pàntèkòt ndeè waà baá, sâ ye.

⁹ Lòu sam, Càṅ haá baá mè ceér ngòr seèn ká teèn tueê; seé né go; bò bònò bò né doó merré den ndo.

¹⁰ Mo Timotê waà baá ké lètenè bìi, bí kè nyégé ká bú bagasé, te yo seèn se lètenè bìi. À faá mè no boó né seé Fehtoò beèh.

¹¹ Nuaré déi a, té bú sèb. Bí gàm sér bú lòu, te gò seèn kela lè dolê, à wa cuù ká yoòr mò. Mè né bó bò mbeí kela den.

¹² Dé mbeí beèh Apólòs, mè né yeé bú cu doón toó nyégé, te bó bò mbeí ndeè waà ké yoòr bìi ndo. Mé njéh mene, à gwàn ngwéh ké sâ kènê ndeê. Mo lón ndeè ñené baá, à nde ye.

Bèh cerê

¹³ Bí dèn làn, bí kwá ní lòm temé yoòr Fehtoò beèh noón, bí dèn bò fágá-feh bò, bí dèn mé terreèb ndo.

¹⁴ Njií mé bí né boó doón, bí gwàn bò mbeí bìi teèn gwaàn.

¹⁵ Bí né gi Setéfánàs mé mbàgà seèn mene koó, bí né cu koó ye, te tàbè Akayí bòó mé lé kweéh seér logó naâ temé né bó ndo. Jomo sâ bó yila seé, te bó gam bò Yeésò bò. Sâ bò mbeí mò, mè né bí boṅ,

¹⁶ bò nùàr faá bò sâ bò, bó bò mbaáboṅ, bí kwá ló bó feh dilí nyégé bí ceér koó.

¹⁷ Setéfánàs mé Fortunátùs bò Àkayíkùs mé waà né hèn, mè né mé vógó-temé felè boòn; bó né ka beè mò faá sòn bìi doón no.

¹⁸ Temé mò né lè mé bó die, faá temé bìi lé naâ lè mé bó die no. Bí kó nyégé gèh dé mé bí vra nde né bò sâ bò teèn bagasé.

¹⁹ Bòṅ bò Yeésò bò ká te tàbè Asiá ye, bíe kéh bí бага.

Akilá bò Prisil bó bò Yeésò bò mé bilí yeé ké gwò boòn ye, bíe kéh bí mé yilí Yeésò ndo.

²⁰ Bò mbeí beèh mé né gi ká kwarè mò doón ye, bíe kéh bí бага. Bí bíe kú lètenè bìi mé temé cén mene doón.

²¹ Dé hèn mè nyagá lom né mé be mò jéjég, ye: Pól né bí bieé o.

²² Nuaá mé Fehtoò beèh gwàn ngwéh doón, bú a, sí sibì! Maranàtà!* Fehtoò beèh, ndê!

²³ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò a, ká siè jí bí beè.

²⁴ Temé mò doón né gi ké yoòr bìi mé yilí Yeésò Kristò.

Mvù Pôl dé jomò mé bò Yeésò bò ké Kòrènt

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl mbòn tebê Yeésò *Kristò. Càn lé mè sie kwaá naâ mé kàgà-ndòn seèn. Bèh òm beèh Timotê nyagá njií né mé bí bò Càn bò ké Kòrènt, mé bò nùàr Yeésò te tàbè Akayî mene òòò.

² Tele beèh Càn bò Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí òòò.

Bèh gèr mé bèh bòòò

³ Kùsèm Càn Tele Fehtoò beèh Yeésò Kristò. Tele kó-jere né bú. Né mene gèh gèr dé heè, à né béh teèn òòò bòòò laré.

⁴ À béh te dà m gèr-e bòòò laré né kóò, ye te béh bòòò keèh cu bòòò mé né gèr feh hihiné òòò môn.

⁵ Yoòr beèh né gèr mé lé naâ yoòr Kristò. Càn béh bòòò né mé Kristò ndò.

⁶ Mò béh né mene dà m gèr mán òòò laré, sâ, béh mé njéh bòòò né bí, te yili sòm bí. Mò béh baá òòò, nde né bí bòòò ndò, te bí kwa terreb, bí yolo laré ye gèr faá béh ndò.

⁷ Béh né kwàgà bìi yieé, béh né kóò ye, yoòr bìi né gèr mé né yoòr beèh. Mò né mán, sâ Càn béh bí bòòò nde né òòò.

⁸ Mò bó ye tútueè, njéh faá gèr ndò, béh lé naâ bú ké te tàbè Asía òòò kum. Gèr béh nyunò dulí seér cu lòu; nuaré òòò lé mùnò ná cù ye nyí nde né teèn yili yuo.

⁹ Á sâ, lé béh feh seér naâ lòu ndò, ye te béh mé terreb beèh tán cù, te béh temé kwaá njií seér yoòr Càn. À nùàr te cio komo sòm yeé kóò.

¹⁰ À lé béh te gèr hèllè yili sòm naâ kóò, à nde cu né béh môn yili sòm. Béh ndèm beèh kwaá né ye, à béh méména yili sòm den nde né kóò ma.

¹¹ Bí nde né béh Càn teèn dua gam, te Càn ngweé hueh bò nùàr kókoó, à gam béh; te nùàr ngún vra gi bú felè beèh ndò.

Gò Pôl mé à lé naâ kuún

¹² Temé beèh né lè sagár. Lòu sam, ndòn beèh ye béh a: béh yoòr né mé dene bèsonè mé dene gècèn, wa né toò bò nùàr òòò òòò, tétég né njolò bìi ma. Bí kóò ye, béh mé kógòn dé nùàr dèn ngwéh, né seér húóm-temé Càn gam né béh kóò.

¹³ Yeé baá môn, béh bí bò njéh dé tetarê nyàgà njí cù ndò, béh bí nyagá njií lom aá bò njií mé bí nde né ngweé komo. Mè né gwaán ye te bí ngweé komo.

¹⁴ Dé kènè mè né kóò ye, bí ngweé fan den né lòu. Mé njéh mene, cu òòò bí nde né ngweé komo, ye lòu mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò cuù nde né teèn, bí sagár nde né mé béh, faá béh nde né mé bí sagár ndò.

¹⁵⁻¹⁶ Teèn sâ mè lé naâ gi gwaán ye te mè wa lògò ké lo bìi, mè kela nde ye Masedínà. Mò mè cuù baá, béh bí den weh cu ndò, te bí dé bìi kwa njua mbei fà. Jomo sâ bí sé naâ mè gam, te mè nde ser ké Judê.

¹⁷ Njéh cén, mè lé ménâ bó ná ngwéh. Mè yeé ménâ bó cù, bí ye, sâ mè mé bí bòòò né ja wa? Wa bí ye, mè hèn bòòò né seé ngàn yoòr, mè né mé sòn fà wa?

¹⁸ Càn né sòn mò kóò, béh mé bí tueé lom né sòn cén; mò béh ye: «Nyea”, sâ gi aá. Mò béh ye: «Hôs”, sâ gi aá ndò.

¹⁹ Lòu sam, Nùnà Càn Yeésò Kristò, mé bèh Silàs mé Timotê lé naâ ké lètenè bìi se doò né lom nùà gècèn. À dé seèn nyea bò hòs bècènè gwàn huàlè bèh; à gi lom né «Nyea”.

²⁰ À né dé seèn «nyea” mé bò ndéb Càn òòò mboón gi né teèn. Béh «È môn” mé yili Yeésò Kristò tueé yeé dé cì, te Càn ter òòò lom kóò.

²¹ Càn béh bí hèn kurú kwaá né kóò, te béh beè Kristò njebá lom tég. À béh balé kwaá né kóò, ye béh né bò nùàr nyí.

²² À béh mágá seèn yoòr maga kwaá gi aá, à nyeén kwaá gi béh Cúcuí seèn te temé ndò, te béh òòò kó mé njéh, ye nyí nde né béh njéh òòò haá gií ma.

²³ Mè tueé bí, sòn mò né Càn. Mò né nyeén, mè kú kuù. Mò mè sé naâ ké lo bìi waá, mè sé naâ bí seé weh. Mè lé kuún naâ dé cì.

24 Béh gwàn ngwéh felè biì taàb ndo. Lòu sam, bí ceér Yeésò Kristò sie lom né tég. Njií mé né lè beèh, béh ye te béh bí seé bɔ́ɔ lom felè biì, te gam bí, yo sagár bí.

2

1 Mè kuún baá-re gò hèllè ndo, te mè bí temé lè bó yúlá cú;

2 wanɔ́ɔn sâ neì mè temé lè bɔ́ɔ samé cu nde né kɔ́ɔ wa? Ngweéh sé la né bí mà. Hèn, mɔ́ temé biì né lè yúlá, bí nde né mè temé lè bɔ́ɔ samé cuú wa? Dé sâ ndóg.

3 Mè lé bí mvù hèllè nyagá naâ dé cì, ye te mè ndeè waà, bí mè temé lè bó yúlá cú. Lòu sam, bí sé la mè temé lè bɔ́ɔ samé seér naâ kɔ́ɔ. Dé mò, mè lé naá gi kɔ́ɔ ye, mɔ́ mè né samésé, bí nde gi né mé vɔ́gɔ́-temé mene dɔ́ɔn sagár ndo.

4 Mè tueé bí, mè lé bí mvù hèllè nyagá njií naâ mé yímé njolò, mé yílí temé mene dɔ́ɔn. Mè lé nyàgà ná ngwéh ye te temé yili bí mé njéh lè ndo, mè ye te bí nene kɔ́ seér lòu, ye mè né lom bí mé gècèn mene gwaán ma.

Veên lè kulú sòm gi

5 Mɔ́ nuaré déi lé naâ bò nùàr temé lè bɔ́ɔ yúlá, à mé mè bó nji ngwéh, à bɔ́ɔ njií né mé bí mene. Mɔ́ sam, à sâ bɔ́ɔ njií né mé bò déi lètenè biì.

6 Bí lé naâ bú gèr feh keéh. Kènê wulu baá kèn.

7 Bí kúlú sòm á yúlá-temé sâ lè biì, bí bɔ́ɔ seér cu bú lòu, wanɔ́ɔn à nde né mé kú vuagá kuú.

8 Mɔ́ né mân, mè né bí bɔ́ɔ, bí fèh kéh bú gwaán biì ndo.

9 Mè lé bí mvù sâ nyagá njií naâ ye te mè jògò ke ke, bí né sòn mò ngweé wa.

10 Mɔ́ bí kulu sòm gi aá veên nùà hèllè lè biì, sâ mè nde né veên seèn lè mò kulú sòm. Mé njéh mene, mɔ́ à naâ mè njeré déi bɔ́ɔ, sâ mè veên seèn lè mò kulú sòm gi aá kèn. Mè ménâ bɔ́ɔ né felè biì, toó Yeésò Kristò,

11 te *Sátàn terre felè beèh kwà cú. Lòu sam, béh né gi seé seèn kɔ́ɔ.

Nyàmè Pôl ké Troàs

12 Bí né kɔ́ɔ ye, mè lé naâ ké Troàs ndeé, te mè se Njàgà Bagaà felè Kristò. Wa ké teèn, mè kwa Fehtoò beèh gulu kwaá baá mè ceér seé seèn lɔ́ɔ.

13 Njèh cén, mè lé òm beèh Tîte ké teèn kwà ná ngwéh. Mè yeé bú ké teèn kwà cú, temé mò lè diè cú ndo. Mè bie weh bò nùàr, mè fɔ́ɔn gò, mè nde Masedínà.

*Bò tángóg jomo *Kristò*

14 Siè ngób, Càɔ Dueè, béh né wò vra! Béh jomo Kristò né bò tángóg. Wò béh mân sie kwa naâ kɔ́ɔ, ye te cu dɔ́ɔn béh cɔ́ beh nyí, béh yoòr den mé múmú nyí, bèh dɔ́ɔn béh né nyí mé bò nùàr ngo feh.

15 Mé gècèn mene, béh né faá kómó múmú mé Kristò né mé Càɔ haá njií nɔ́. Bò mé nde né yili yuo dɔ́ɔn nde né múmú sâ ngweé. Bò mé nde né lòu leér le, ngweé gi múmú sâ ndo.

16 Dé bɔ́ɔn nde né múmú cioò, bó kuú nde né mé njéh. Dé bò mé nde né yili yuo, múmú yòɔ. Sâ nuaré déi nde né seé hèn bɔ́ɔ komo wa?

17 Mé njéh mene, béh dé beèh faá bò déi nɔ́ sam. Dé bɔ́ɔn, ngòr Càɔ beè bɔ́ɔn né seé kàgàlɔ́ɔ. Sâ béh dé beèh tueé sege lom né ngòr Càɔ. Càɔ lé béh temà naâ kɔ́ɔ, béh tueé den né toò seèn, béh tueé né mé yilí Kristò.

3

Bò seé bò dé ngòɔn feé

1 Sâ ngòr hèn tueé né ye, béh punó né lòu wa, né naàn? Kɔ́ bó nyagá sɔ́ɔ cu bí mvù, ye bí a, béh né bò gècèn bò wa? Wa kɔ́ bí nyagá haá béh mvù beè, te béh nde ye beré déi ndo wa? Bò déi dé sâ bɔ́ɔ yeé kɔ́ɔ, dé beèh môn sam, bò nùàr né gi béh kɔ́ɔ.

2 Mvù beèh né bí. Né gi te temé biì nyagá den. Bò nùàr nde né néné kɔ́ɔ, bó jané cí.

3 Né lom bèsonè néné den ye *Kristò lé nyagá naâ mvù sâ kɔ́ɔ, à beè beèh tema keéh né lòu. À mé nòmò nyàgà ngwéh, à nyagá seér né mé Cúcuí Càɔ lɔ́ɔ. À te taá nyàgà kwá ngwéh, à nyagá kwaá seér né lè nùàr.

⁴ Né lom môn, temé beèh né gi bèh sâ. Baá gi ké toò Càṅ mé njua Kristò.

⁵ Bóó mene naàn, gèh seé hên, béh túé ṅgwéh ye béh né bú mé feh beèh bóó komo ndò. Mò béh né njeré déi bóó komo, sâ Càṅ njií sâ bóó né kóó.

⁶ À bóó naâ kóó te béh nde ye bò seé bò dé ṅgòṅ feê ṅaá. ṅgòṅ feê sâ dé seèn mé *sóú tán ṅgwéh. Sóú né mene te mvù nyagá den, à cí tán ṅgwéh. Né seér Cúcuí ṅagá feh né béh ceér kóó. Sóú mé bó lo naâ nyagá kwaá sâ, nùàr kem yíi seér né te cio. Cúcuí Càṅ dé seèn nùàr yili sòm seér né lòu.

⁷ Bó lo naâ sóú sâ te taâ nyagá kwaá; bò nùàr ṅene kò terreb Càṅ teèn; kuún Músi lé naâ mé njéh lòu baá seér. Bò huaán *Iserála yeé nde aá njolo teèn ke njií, dé keè sam. Á sâ, ṅagá hèllè nde cu né mbaá nyimé le ndò. Mè tueé bí, mò sóú mé bèh cerê seèn né cio, né bò nùàr terreb Càṅ mân feh keéh,

⁸ sé tagá seé Cúcuí ṅagá nùà njèh wa?

⁹ Mò ṅòr mé nde né bò nùàr te ju sie yíi, né gi mé terreb Càṅ yoòr, sé tagá ṅòr mé nde né nùàr toò Càṅ nùà dilí yilá wa?

¹⁰ Njií ye béh a, júée ye terreb mé lé naâ terreb sâ ṅa baá njèh mbaá; wanóṅ terreb dé kènè seèn taré kelá né kóó nò.

¹¹ Mò dé mé lé cèr màgà ná ṅgwèh doò, lé naâ ménâ lieé huóóm, sé tagá dé mé cer den nde aá kèi cén wa?

¹² Yeé baá mân, ndèm beèh yieé ndò.

¹³ Béh dé beèh faá Músi sam. Músi dé seèn lé naâ njolo vuòb, ye te ṅagá mé né toò kuún nyí njolò bò huaán *Iserála nyimé dèn cú.

¹⁴ Bò huaán Iserála lé naâ lòu ndegé seér. Né mene bò ndùté ndùtù bóòn néé ṅgwé kòmò ṅgwéeh ye. Bó né mene mvù ṅgòṅ cuúm jané, bó lom njeré déi teèn ṅgwé kòmò ṅgwéh; den cu né ka nág faá bó nées njolo vuòb den ye nò. Lòu sam, kò nùàr né jomo *Kristò, vùòb seèn huar yuo ye bú njolò.

¹⁵ Mé cafané mene, bó né mene mvù Músi jané, bó lom ṅgwé kòmò ṅgwéh; den né faá vùòb cén sâ bó lalé den né kóó nò.

¹⁶ Kò nùàr ṅa seér né nùà Fehtoò beèh, vùòb huar yuo ye bú yoòr.

¹⁷ Lòu sam, Fehtoò beèh né Cúcuí. Bèh mé Cúcuí Fehtoò beèh né teèn doṅṅ, bò nùàr kwer sóú sam cuú.

¹⁸ Béh bóó mé né gi ka Yeésò doṅṅ, vùòb béh njolò huar yuo aá kèn. Yoòr beèh ṅené seér aá terreb Fehtoò beèh. À né béh kweéh seér, te béh ndeè den faá bú nò, te terreb seèn yoòr beèh yam ṅeí cu lòu. Dé sâ Cúcuí Fehtoò beèh bóó lom né kóó.

4

Sòò màr mé bò njèh gècèn Càṅ lè

¹ Càṅ mé húóm-temé seèn béh seé hên beè haá kwaá né kóó, temé béh lè kú ṅgwéh dé cí.

² Bò njèh fegùli mé bò nùàr né lòu bóó naáb bele doṅṅ, be beèh teèn sam. Béh lòu túé nágá ṅgwéh, béh ṅòr Càṅ lòu túé kwéh sér ṅgwéh ndò. Béh tueé seér né ṅòr gècèn, béh né toò Càṅ bèsóne mbaá, béh ye te bò nùàr ṅene kò gècèn beèh teèn ndò.

³ Mè tueé bí, mò beè bò déi Njàgà Bagaà ka nágá ṅgwéh, sâ nágá ṅgwéh beè bóó mé nde né lòu leér le sâ.

⁴ Bó temé teèn kwá ní ṅgwéh. Lòu sam, *Sátàn né *wóṅ hên tuú, à bó temé beè vuòb sie gi aá kèn, ye te bó ṅagá Njàgà Bagaà ṅéné kòmò cú, te bó ṅéné kó cú ye yoòr *Kristò ṅené né gùm Càṅ Dueè nùà njèh.

⁵ Bí kóó ye, mò béh baá ṅòr Càṅ se, béh felè beèh túé bèh, béh se lom né Yeésò Kristò, ye Fehtoò né lom bú. Béh dé beèh né bò seé bò bìi, felè Yeésò Kristò ma.

⁶ Càṅ mé lo tueé naâ ye ṅagá a, bá lètenè cibí baà doò, béh ṅagá seèn lè ba kwaá né kóó, te feh bò nùàr ṅagá seèn, bó ṅene kò *sùsùm seèn mé né toò kuún Kristò baá den.

⁷ Béh né faá sòò màr nò. Mé njéh mene, Càṅ bò njèh gècèn seèn yíi kwaá seér né lè beèh, te feh keéh ye terreb né lom dé Càṅ, dé beèh sam ma.

⁸ Béh né mene te dàm gèr-e huná yilá, mé njéh mene, gèr hèllè béh dób ngwéh. Béh né mene ndio, béh ndèm sòm bèh.

⁹ Bó né mene béh bunó, mé njéh mene, Càṅ njolo mé béh cì ngwéh. Bó né mene béh doó turú, mé njéh mene, béh ṅèrrè ngwéh.

¹⁰ Béh yoòr beèh cu dɔ́ɔṅ kɔ lom né núr cioò Yeésò, te yòṅ seèn yoòr beèh ṅenè seér kɔ́.

¹¹ Béh bòó mé né làṅ hèn, béh né lom te cio; né felè Yeésò, te yòṅ seèn ṅenè yuo kelà yoòr beèh, béh bò wàn bò.

¹² Mɔ né mân, cio nde né béh seé weh, te yí yoòr biì ṅenè seér yòṅ.

¹³ Né gi te mvù Càṅe nyagá den ye: «Mè né temé cén mé Càṅ kwaá njií, mè ṅòr seèn se né dé cì.» Dé beèh ménâ ndɔ, béh né temé cén mé Càṅ kwaá njií, béh bò nùàr ṅòr seèn se né dé cì ndɔ.

¹⁴ Béh né kɔ́ ye, Càṅ mé lé naâ Yeésò Fehtoò beèh te cio komo sòm, nde né béh te cio faá bú nɔ komo sòm ndɔ, te à weh bilí njií gi béh bí dɔ́ɔṅ ké toò seèn.

¹⁵ Njií mé né kelá dɔ́ɔṅ bóó gi né te gam bí, te nùàr ṅún kuú fùgò beè Càṅ, nùàr ṅún vra ṅeí bú lòu ndɔ. Sâ dɔ́ɔṅ te be terrèb Càṅ ṅa ter kɔ́.

Dene ṅulí

¹⁶ Temé béh lè kú ṅwéh dé cì. Yo beèh yua nde den né dé yuaâ kɔ́, temé beèh né dé seèn lòu taré ṅaá seér; cieé dɔ́ɔṅ Càṅ né bú terreb sagá.

¹⁷ Gèr né mene béh kema dɔ́ɔṅ, beè beèh né ṅèh mbaâ, nde né gií. À béh tɔ́ kwaá seér né ceér kùrmò. Né meì bò kùrmò; à ter le nde né cu dɔ́ɔṅ.

¹⁸ Béh dé beèh temé kwaá njií né te njií mé bó lòu ṅenè bèh. Njií mé bó né lòu ṅenè, béh temé teèn kwá ní ṅwéh. Lòu sam, njií mé bó né lòu ṅenè doò beéh ṅgágá bèh. Njií mé bó lòu ṅenè bèh ter dé kèi cèn ṅgaga le né kɔ́.

5

¹ Béh ká cie cer ṅɔṅó nées lè dùṅ ye. Sâ jue né yo beèh dé ká te *wóṅe. Mɔ ṅèrrè baá, Càṅ nde né béh gwà nùà ṅèh ké te

vulúu haá. Sâ baá gwà beèh dé kèi cèn, mé nùà kɔ́ mé ná ṅwéh.

² Mɔ béh né mene kènè cuané, béh mé njéh gaán gi né gwà feé ké te vulúu kwaá.

³ Béh ndeé ké sâ kwa lom nde aá yo dé tètàgà.

⁴ Dé ká te wóṅe né môn, béh lè dùṅ hèllè cuané nde né fì. Sâ túé ṅwéh ye, béh gwaán lom aá te yo húóme huaré yuoò. Béh gaán né yo dé ké te vulúu, te yo dé húóm hèn ṅa seér dé Cúcuí mé dé seèn kú ndé cú.

⁵ Càṅ mé feh seèn lé ye nyí nde né béh ménâ kweéh seér. À béh Cúcuí seèn haá gi aá kèn, te béh ṅene kɔ mé njéh ye, nyí nde né béh ṅèh dɔ́ɔṅ haá gií ma.

⁶ Yeé baá môn, temé beèh lè kú cú ndɔ. Béh kɔ lom aá ṅèh cén, ye mɔ yo hèn nées béh yoòr ye, sâ loó Fehtoò beèh nées dàb mé béh ye ndɔ.

⁷ Né môn, béh temé kwaá njií né te njií mé béh lòu ṅenè bèh. Béh táṅ só ṅwéh ye, kɔ béh ṅene baá.

⁸ Béh yeé môn táṅ cú, temé beèh lè kú cú ndɔ. Béh gwaán lom né yo dé hèn kwaá loó, te béh nde ké kwarè Fehtoò beèh.

⁹ Sâ béh né mene mé njolo, béh kuú mene, béh gwaán lom né seé mé à gwaán nê.

¹⁰ Lòu sam, béh nde gi né toò *Kristò njebá, te à tena ju nùà kàn. À tena nde né mé seé seèn; né mene seé bagaà, né mene dé veèn, baá sàgà seèn.

Nàṅ lètenè nùàr bô Càṅ

¹¹ Béh né gi Fehtoò beèh veéh kɔ́. Yeé baá mân, béh né lom tég lege, ye te bò nùàr cer gi ménâ ndɔ. Càṅ né gi béh kɔ́ nyegé. Mè né munó ye, bí né gi mè kɔ́ ndɔ.

¹² Béh toò biì lòu púnó ṅwéh, béh ye te béh se nyegé bí dé seè, te bí sagár mé béh. Mɔ sam, bò nuaré déi né lètenè biì punó gɔ, bó mé yòṅ nùàr táṅ ṅwéh, bó dé boòn punó seér mé dé ṅgàṅ yoòr. Mɔ né ménâ, te bí ke weh yoòr beèh, bí maáb tena lo bó toò.

13 Bó ye béh né kùlù sé wa? Mò béh né mene kùlù, sâ né felè Càn. Á, mò béh né te ceér-e, sâ né te gam bí ndò.

14 Béh dé beèh kò lom né ye, gwaân Kristò béh mân lu né kóó. Béh né gi kóó ye, nùà cén naâ felè nùàr dɔ́ɔ́n kuú. Sâ tueé né ye, nùàr dɔ́ɔ́n né gi mé gà te cio sâ teèn.

15 À cio kuú né dé nùàr dɔ́ɔ́n, te bòò mé né mene yɔ́n, dé bɔ́ɔ́n yò́n dèn cú, bó yɔ́n seér aá dé nuaá mé lé naâ felè bɔ́ɔ́n kuú, mé lé naâ felè bɔ́ɔ́n te cio komo yuo cuú ndò.

16 Mò né mân, sâ béh nuaré déi mé njolo nùàr kè ndé cú. Béh lɔ́ naâ mene Kristò mé njolo nùàr ke njií, béh bú kènè ménâ wèh ndé cú.

17 Nuaá mé nyɔ́gɔ́ den né yoòr Kristò baá dé seèn nùà feê. Bò njèh dé cucuúm bú yoòr huar yuo aá kèn; yoòr seèn ñenè lom nde aá dé feê.

18 Sâ dɔ́ɔ́n Càn ye te mé Kristò béh bó nyɔ́gɔ́ bilí. Kènê, à seé sâ haá keéh né beè beèh, ye béh bilí nji bó nùàr ká yoòr nyí te bó bó nyɔ́gɔ́ bilí ndò ma.

19 Bí kóó ye, Càn lé bò nùàr ká yoòr seèn nyɔ́gɔ́ njií naâ mé Kristò, à lé mé veèn bɔ́ɔ́n lè siè dèn ná ñgwèh. À lé béh yoòr bɔ́ɔ́n tema njií seér naâ lòù, ye béh ndé júée bó a, bó ndé nyògò ndé gí ká yoòr nyí ma.

20 Béh kela baá-re bò sòn Kristò, béh ña ndò. Càn mé feh seèn sònò beèh tueé keéh né kóó. Béh né bí mé yilí Kristò bɔ́n, kúkùr bìi, bí dèn nyògò ndé gí ká yoòr Càn.

21 Bí kóó ye, Kristò lé mé ndògò veèn déi yoòr ná ñgwèh. Mé ñjéh mene, Càn lé naâ bú te núlu felè beèh loró yíi. Sâ dɔ́ɔ́n Càn ye te béh mé bú toò nyí ña seér bò didilí bò.

6

1 Bí kóó ye, béh bò Càn seé hèn bɔ́ó yeé kóó. Bí né gi fùgò beè Càn kuú. Mò né mân, kúkùr bìi, bí té gwàn mé fùgò sâ ña njèh mbaâ beè bìi.

2 Né gi te mvù Càn nyagá den, Càn ye:

«Cu mé húóm-temé nyí né bí beè yaám sie hèn, nyí né hueh bìi ñgweé. Lòu mé bí nde né teèn yili yuo, nyí nde né bí gam.»

Mè tueé bí, hèn baá cu mé nùàr gwaán nde né húóm-temé Càn teèn sâ, à nùàr yili sòm nde né lan lan.

3 Béh gwàn ñgwéh mé nuaré déi ndugó seé beèh; béh né ceér fɔ́ɔ́n, ye te nuaré déi béh gule beè bè ló cú.

4 Te ñenè den yoòr beèh cu dɔ́ɔ́n, ye béh né bò seé bò Càn: béh né mene dà m gèr ñenè laré, béh né yeé bó dɔ́ɔ́n yoló gií.

5 Bó lé naâ béh núr duún,

bó yíi béh gwà cibì,

bó né béh gèr yoòr soób su.

Béh né gèr mé seé temâ ñenè, cu déi yɔ́gɔ́ bilí béh mé yáb yieè mene, béh lóm cèr kwà ñgwéh.

6 Mé ñjéh mene, béh né lom feh keéh ye béh né bò seé bò Càn ma:

veèn déi yoòr beèh ñenè nyí ñgwéh,

béh né lom ceér gècèn kóó,

béh né gèr yoló,

béh né bò nùàr húóm-temé feh keéh,

Cúcuí Ñagâ né béh yoòr ñenè,

béh né bò mbeí beèh mé temé cén gwaán,

7 béh né bò nùàr ñgòr gècèn tueé,

yoòr beèh ñenè lom né terre b Càn.

À béh yilá né bò didilí bò.

Sâ né bò njèh taáb beèh, béh be fà dɔ́ɔ́n weh sie né cí.

8 Bò nuaré déi né béh seèn, bò déi né béh lòù bɔ́ó gulí.

Bò nuaré déi né dé veèn felè beèh tueé, bò déi tueé dé bagaà.

Béh né bò gècèn bò; mé ñjéh mene, bó né béh bò nyeén bò yilá.

9 Den né faá bó béh kó ñgwéh nɔ́, sâ bó né gi béh kóó.

Den né faá béh né bò komó, sâ béh né gi bò làn bò.

Bó né béh te gèr-e fagá yíi; mé ñjéh mene, béh kú ñgwéh.

10 Bó né mene béh temé lè bɔ́ó yilí, béh né lòù samé seér.

Béh né bò saám bò njolò bò nùàr, sâ bò nùàr ñgún lie gi né mé béh ndò.

Den né faá béh mé njeré déi sam, sâ dàm njèh ceré né beè beèh.

¹¹ Belà, Korênt bò, béh bí dàb δόνη hên tueé ñagá né njií mé né ká lè beèh.

¹² Dé beèh, béh né bí gwaán, bí seér béh gwàn ñgwéh kóó.

¹³ Kènê, mè nde aá mé bí faá bò huaán mò ño, tueé njií: bí ñgwé kó béh yoòr biì ñgwèè, te den faá béh né bí ká yoòr beèh ñgwèé njií ño. Bí kwá ló béh temé biì lòn.

Dene kôr

¹⁴ Bí nuaá mé Yeésò kó ñgwéh té njèh kèi cén múnò, faá bó ñagá mé terreè hihiné te vún cén-e kwá bílí bèh ño. Naàn naàn mé njèh dilí bô njèh gobô nde né mé sòn cén den wa? Ñagá bô cibí hùàlè bèh ndo.

¹⁵ Bóó mene naàn, *Kristò bô *Sátàn bècéné té bílí ndé ñgwéh. Nuaá mé né temé yoòr Yeésò kwaá njií, bô nuaá mé temé yoòr Yeésò kwá ní ñgwéh né yeé kèi cén munó gií wa?

¹⁶ Naàn naàn mé gwà Càn bô sùàgà nde né felá nyi wa? Bí kékòò ye, béh dé beèh né gwà Càn dé Càn lòn. Càn mé sòn seèn tueé né ménâ ndo, ye:

«Jue nyí Càn Dueè, nyí cer nde né ké lètenè biì,
nyí né teèn yon den.

Càn biì nde né nyí, bí nde né bò nùàr nyí ndo.

¹⁷ Mò né mân, nyí tueé bí, bí gè mé *wón geè,

bí té njií mé né dulí cór, te nyí weh kwaá ye bí kèbè nyí.

¹⁸ Tele biì nde né nyí;

bò huaán nyí dé sisiíb mé dé vévêh nde né bí ndo, jue nyí Càn terreè.»

7

¹ Bò mbeí mò, ndéb mé Càn kwa kwaá né béh tieè né cí. Mò né mân, béh yàgá sòm gí veèn yoòr beèh, béh den lom njolò Càn ñagásé, béh veéh lom bú mé temé beèh mene.

Vógó-temé Pôl

² Bí temé biì kwá ló mé béh, bò nùàr mò! Béh lé nuaré déi veèn bó ná ñgwêh,

nuaré déi gule beè beèh bè ló ñgwéh, béh nuaré déi lòu bèlè ñgwéh ndo.

³ Mò béh né mân nyagá, béh nyàgà ñgwéh ye ju a, siè bí. Dé sâ ndóg! Lòu sam, temé beèh né bí. Né ka faá mè lé naá gií bí tueé ño, né mene dé yilií mé dé kuú δόνη, béh bí né kóó.

⁴ Temé mò né lom ké yoòr biì, mè sagár né mé bí. Te dàm gèr mé né béh kwa laré δόνη, temé mò lè kú ñgwéh, mè kuú seér cu né mé vràb dé kuú.

⁵ Mè tueé bí, béh wa mene ké Masedínà, bèh dù lé teèn ná ñgwéh. Béh lé naá mé lègè kwaré; kèb cieè lègè o, kèb lè veéh o, lé naá béh seé weh.

⁶ Mé njéh mene, Títe yeé waà baá, yo taré cu béh. Sâ δόνη, Càn Yilì nùàr lé béh ter soóm naâ kóó.

⁷ Gí cégé ñgwéh dé waâ Títe ndo. À lé naá cuù béh tueé ye béh a, temé nyí né lè mé bí ñoré dé gècên. Lòu sam, bí ye bí gwaán lom né mè ñenê, wa bí né mé yímé njolò, bí né jomo mò ma. Môn, bò nùàr mò, temé mè ká lè sagár seér aá lòu.

⁸ Mè né kóó ye, mvù mò lé naá bí temé lè bóó yulá. Mè lé naá cí nyamé ndo, ye temé nde né bí lè mé njéh yilí weh. Mé njéh mene, mè nyàmè cú, mè né seér lòu samé.

⁹ Mè dé yulá-temé biì sàmè ñgwéh, mè samé seér aá, ye bí mé njéh kweéh seér aá temé ma. Lòu sam, mvù mò hèllè lé bí veèn bó ná ñgwêh; Càn mé yulá-temé biì hèllè bóó seér né seé.

¹⁰ Yulá-temé dé Càn né yeé môn. À temé nùàr kweéh seér yeé mé njéh, te nùàr nde ye yili yuo. Sâ nùàr a, té mbaá nyàmè kú. Yulá-temé de wôn, nùàr mé njéh ku seér né cio.

¹¹ Bí jéné ñgwéh ye, yulá-temé biì hèllè baá seér kènê njèh seé beè Càn wa? Yulá-temé sâ lé naá seèr bí temé ter jógó kwaá, nùà kàn baá sòn seèn mé be seèn se. Veéh lé naá bí sie, bí sòm kwaá njií nùà veèn hiín, bí gwaán seér cu ñgòr mò, bí né teèn bogó, ye te nùà hèllè ñene gèr mé njéh. Sâ δόνη, bí tueé ñagá né sòn biì, ye be biì teèn sam ma.

¹² Mè tueé bí, mè lé naá menè bí mvù dé jomò nyagá njií, lé felè nùà veên doô ná ngwêh; lé felè nuaá mé à naâ bú veên boó, ná ngwêh ndo. Lé naá seêr ye te bí nene ko mé yilí Càn, ye bí né béh gwaán.

¹³ Bí yeé baá ñené koó, yo béh hên taré cu né mé njéh ndo.

Mé dé sâ gí lòm ngwéh, béh tétég samé cu né mé vógó-temé Títe. Lòu sam, ye bí né lom nyí yo mé gècên mene boó taré.

¹⁴ Sâ tueé né ye, púnò mé mè lé naâ toò seên mé yilí biì punó doô, lé naâ teên yilá, ye né ngòr gècên, wa né faá ngòr gècên mé béh lé tueé naâ bí ma.

¹⁵ Lòu sam, à lé naâ ké yoòr biì waá, bí bene nde bú faá nùàr nɔ kwa weh, bí né tie faá cí nɔ ngweé. À né cí munó njií, vógó-temé boó bú njéh.

¹⁶ Mè né lom mé vógó-temé dé gècên ndo, ye mè né kwàgà biì yieé.

8

Be haá

¹ Bò nùàr mò, béh ye te bí nene ko húóm-temé Càn mé né ké Masedínà lètenè bò Yeésò bò ndo.

² Bó lé naâ gèr faá gèr nɔ ñené; mé njéh mene, bó lé naâ yoòr yoló kwaá njií, bó mé njéh samé seér cu lòu. Bó né mene bò saám bò, bó kàgàlòñ seé Càn haá lom mé be fà.

³ Mè tueé bí, njéh faá há-be nɔ, bó lé naâ mé terrebe boòn mene haá, bó né ménâ mé kàgà-ndòn boòn haá yɔgó keéh.

⁴ Bó né cu béh teên lòu boñ yíí, ye béh há bó ceér, te bó yíí be te seé sâ ndo, te gam bò Càn bò ké Judê ma.

⁵ Dé sâ yɔgó keéh cu baá-re faá béh lé naâ munó nɔ: bó lé jògò temé kwaá njií naâ mé Fehtoò beèh, bó kwaá njií mé béh ndo, bó kwaá njií lom faá Càn gwaán nê nɔ.

⁶ Béh Títe hên boñ kuú né dé cí, ye bú a, kúkùr seên, à ndé cú ké lètenè biì, te seé mé à lé ban lòò naâ doô, nde den méménâ; bú a, ndé bílí wèh kàgàlòñ dé biì ndo ma.

⁷ Mè né koó ye, bí né gi te seé Càn ngulí, bí mé Yeésò kwaá njií né temé cén,

bí né njéh koó, bí né tueé koó ndo, bí te seé Càn tegé né lòu, bí né mé temé beèh lè. Sâ mo né mân, bí ngulí yùò kélâ mé te seé kàgàlòñ mene, bí haá lom be fà doón.

⁸ Mè bí lòu tágá ngwéh ndo; sâ mè ye te bí ke weh yoòr bò déi, bí feh keéh gèh dé mé gwaán biì né yieé.

⁹ Lòu sam, bí né gi húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò koó. Nùà sèsám né bú. Mé njéh mene, à lé nùà saám ña seér naâ felè biì. Njua mé à lé naâ ménâ boó, te bí nde ye bò sèsám bò mé saám seên hèllè ñaá.

¹⁰ Mo né mân, mè dé mò ye: seé mé bí lé ban lòò naâ nyemà léilè hên, bí bó ndé dèn mé njéh toò. Bò toò jògò bò te seé hên lé naâ bí; bí lé seé hên gwaán logó naâ koó.

¹¹ Bí tégè cú teên mé terrebe te seé sâ mboón, faá bí lé ye bí nde né boó nɔ. Bí kwa mene kei, bí há cí.

¹² Lòu sam, njií mé bí kwa keéh né beè, mo bí né Càn mé vógó-temé mene haá, à nde né weh. Mo bí mé njéh beè sam, Càn túé ngwéh ye bí há nyí ndo.

¹³ Bí té múnò, ye béh ba né bí lòu, te bí die saám felè bò déi. Sam, mè ye te bí bó den seér kèi cén.

¹⁴ Kèné bí né mé njéh beè, bí há bòó mé njéh sam teên. Lòu mé bí mé njéh sam cuú, te bó ndeè gam bí teên te den gi kèi cén.

¹⁵ Te mvù Càn né ménâ nyagá den ndo, ye:

«Nuaá mé lé naâ yáb kókoó kwa lé túnú ná ngwêh.

Nuaá mé lé kwaá naâ ngób lé cùè ngwé ná ngwêh ndo.»

Títe mé bò mbeí déi fà

¹⁶ Kùsèm Càn Dueè. À lé boó naâ koó te Títe nde ye bí mé temé seên mene gam, à teên boó lom dé boó faá béh nɔ!

¹⁷ Béh yeé baá bú dua ye bú a, ndé ké yoòr biì, à gwaán ndo. Sâ à lé toò baá gii mé kàgà-ndòn sâ lè.

¹⁸ Béh ye te bò nuaré déi nde koó. Nùà sâ, bò gwà Càn bò né yeé bú kei, ye à né seé Njàgà Bagaà boó huóm.

¹⁹ Béh bú mé dé cén sâ témá cége ngwéh, bò gwà Càn bò lé balé som cuú

naâ bú kóó, ye te béh bó gó, à bilí gam béh kàgàlòṅ teèn, te húóm-temé Fehtoò beèh ṅené ṅagá mé njéh, te bò nùàr ṅene kó teèn, ye temé beèh né yoòr bɔ̀òn ndo.

²⁰ Kàgàlòṅ sâ né kàgàlòṅ mé yilí, béh né lom bú ke nyegé, te nuaré déi béh teèn nàm cú;

²¹ te béh yuo bò gècèn bò beè bò nùàr, dèn lòm ṅgwéh beè Fehtoò beèh.

²² Béh né cu bó òm beèh déi jomo sòm kwaá, te bó bó nde. Béh lé naá gi nùà bú sâ kweé nyegé, temé seèn cu òṅ né te seé Càṅe. Temé seèn kènê né cu yoòr biì ndo, à teèn tegé ṅeí seér né dé tegê.

²³ Dé Tîte, à né mbeí seè mò, béh bú seé bɔ̀ó yeé kóó, te gam bí. Dé bò fà bò jomo seèn doò, bò gwà Càṅ bò tema né bó kóó. Bò nùàr nde né bó ṅené, bó seén *Kristò.

²⁴ Bí fèh kèh be gwaán felè bò nùà hèn, te bò gwà Càṅ bò mé lé tema naâ bó doò ṅene kó teèn, ye né gècèn, béh felè biì mbaá sàgàr kú ṅgwéh.

9

Be haá mé vràb mene

¹ Gàm mé béh nde né mé bò Càṅ bò ké Judê temá njií doò, né gi tieè biì, kó mè nyagá sɔ̀ó cu bí lòu wa?

² Mè né gi kóó ye bí lé gwaán naâ kóó, ye bí nde né bó gam. Mè mé njéh ké toò bò Masedínà bò punó gi aá kèn ndo, ye bó a, bò mbeí beèh ké Akayí né lom te gule, wa bó lé kàgàlòṅ sâ bilí duóóm naâ nyemà léilè ma. Bò Masedínà bò yeé nde ṅgweé njií mân, bò nùàr ṅgún sagàr gi ye bó nde né be teèn yiì ndo.

³ Mè bí Tîte bó bò mbeí hèn tema njií kuú né dé cí, ye te bí nyegé kwaá gi bò njèh òṅ doó. Mò béh ndeè waà baá, te bó mè nyeén mé punò mò hèllè siè cú. ṅgweéh mè lé naâ tueé ye bí baá gi te gule mà.

⁴ Mò sam, béh bò Masedínà bò ndeè né waá, kàgàlòṅ hèllè nées bilí ṅgwéeh ye, sâ mè nde né njolò bɔ̀òn gulí. Mò né môn, sé tagá bí wa?

⁵ Mè yeé ṅene aá ménâ, mè ye, kó mè bɔ̀ṅ bò tagàr bò hèn, ye bó a, kélá toò, bó

ndé kàgàlòṅ mé bí lé naâ tueé sâ bilí kwaá ma. Mò né mân, sâ mè ndeè né waá, mè kwa ye, bí lé naâ mé vógó-temé mene haá, bó lé bí lòu bá ná ṅgwéh.

⁶ Bí kóó ye: nuaá mé dobo né ṅóṅ òṅ kwa cu nde né ṅóṅ; nuaá mé dobo né ṅgún, nde né ṅgún kwaá ndo.

⁷ Sâ nùà kàn a, há ká mé kàgà-ndòn seèn, bó té bú lòu bá. Bú a, té lòu há nyàmè ndo. Lòu sam, Càṅ gwaán kela né dé nuaá mé haá ṅgulí né lòu.

⁸ Mè tueé bí, Càṅ né Càṅ ṅgùlù, à né mé terreè dé bí njèh òṅ haá larê, te njeré déi bí sám cú, te bò njèh fu bí beè, bí bɔ̀ó laré seé bebagaà mé njéh cu òṅ.

⁹ Né te mvù Càṅe ménâ nyagá den ye: «Nùà bagaà né yeé bò saám bò be haá.

Húóm-temé seèn né dé cu òṅ.»

¹⁰ Càṅ nuaá mé né yeé nùà kíe-boór gèh njèh haá, né bú yáb haá, nde né bí ménâ haá ndo, te beè biì merré den lòu, né mé tàb be fà waá ndeé,

¹¹ né bí wulú, bí né bò déi teèn haá. Kàgàlòṅ mé bí nde né bò nùàr beè haá kèh sâ nde né bó yoòr huóóm, te bó seén Càṅ mé njéh.

¹² Bí kóó ye, kàgàlòṅ mé bí nde né haá sâ nde né bò Càṅ bò gam. Dèn lòm ṅgwéh bú sâ; bò nùàr ṅgún nde cu né Càṅ mé njéh seén ndo.

¹³ Há-beè bí sâ nde né feh kèh ye bí né bò ṅgwé-tie bò, bí né Njàgà Bagaà *Kristò mé temé cén sie ma. Mò baá ménâ, te bò nùàr seén laré Càṅ, bó ye bú a, bí bó njèh haá naâ be fà, bí né bò nuaré déi ménâ haá ndo ma. Bó nde né bú ménâ vra.

¹⁴ Bó nde né bú felè biì dua, temé bɔ̀òn jɔ̀gɔ le yoòr biì, ye lòu sam, bí lé naâ mé fùgò beè Càṅ kuú, dé tueé sam, wa bí lé naâ bó mé njéh gam ma.

¹⁵ Kùsèm, béh sén bilí Càṅ Dueè; be mé à lé naâ béh haá doò dé meè sam.

10

Pól gwaán né sòn seèn tueé

¹ Né mè Pól, mè né mé bí tueé njií. Bí ye, mò mè né ká kwarè biì, mè né nùà òlè; mò mè kwarè biì sam cuú, mè ṅa

nùà salê sé wa? Sâ kúkùr, mè bí bɔŋ né mé húóm-temé *Kristò nùà dɔlê.

² Bí kwéh sér dene biì, te mè ndeè waà ké yoòr biì, mè nǎŋ cú. Bò nyeén bò déi né ké lètenè biì tueé gɔ, ye mè bɔó yeé seé *wɔŋ sé wa! Mè tueé bí, mè nde né bó seé weh, mè né gi mé terreè ménâ bɔó teèn.

³ Dé môn, né môn, béh né gi mé yo bò wɔŋ bò yoòr dág; njèh cén, béh gèh seé dé nùà wɔŋ mé njéh bó ngwéh.

⁴ Bò njèh taáb dé beèh mé béh né taáb mé njéh lieé, faá dé wɔŋ nɔ sam. Bó dé bɔòn né mé terreè Càn teèn. Né mene gbàŋ, béh nde né mé njéh nǎré sɔm. Béh mé njéh nǎré yeé bò mùnò nyenyenê ndɔ.

⁵ Bò njèh púnò mé né ceér Càn soló tená dɔɔŋ, béh nyoló sɔm yeé mé njéh, te bò nùà nene kééh gècèn Càn. Né mene mùnò bò nùàr, béh né gi ka Kristò sie kwaá njií.

⁶ Béh baá lom kènê te gule. Mɔ bí né sòn beèh ngweé, béh nde né bò dúágá-tie bò seé weh.

⁷ Ngweéh bí njèh nene lom né kèb cieè mà. Mè tueé bí ndɔ, mɔ nuaré déi ye nyí né nùàr Kristò, sâ bú a, kó nyégé bagasé ye mè Pól, mè né nùàr Kristò ndɔ.

⁸ Mɔ mè né mene bí terreè mé Fehtoò beèh haá naâ mè saán kééh, mè fegùlì kwá ndé ngwéh. À lé mè haá naâ ye te gam bí; à túé ngwéh ye mè a, ndé bí mé njéh sie nǎré.

⁹ Mè gwàn ngwéh mé veéh sie bí mé bò mvù mò.

¹⁰ Wanoón, bó né felè mò tueé ye: mɔ Pól nyagá njií né béh njèh lòu, à né lom njèh tueé jelá dé gècèn. Á sâ, mɔ à baá ká lètenè beèh mé feh seèn, à né lom yuaásé, ngòr sònò seèn táré bèh ndɔ.

¹¹ Mè tueé bí, nuaá mé né ménâ tueé dɔɔŋ, bú a, kó nyégé bagasé ye: béh né mene ká dàb, njií mé béh né lòu nyagá dɔɔŋ, mɔ béh baá ké kwarè biì, béh bɔó nde né cí.

¹² Lètenè bɔòn sâ, bò déi né tueé gɔ ye bó né bò kokoò bò, bó né keên ngeré. Béh mé bó ngeré njií ndé ngwéh. Bó mòu coré

né mé be bɔòn, bó né feh bɔòn mé njéh me. Né bò tándugó.

¹³ Dé beèh, mòu mé Càn ye béh wá teèn, béh kélá kééh ndé ngwéh, béh bò nùàr saán kééh lom né seé mé né beè beèh. Càn lé béh mé njéh tema njií naâ mé ké lo biì mene.

¹⁴ Cu mé béh lé naâ ké lo biì mé Njàgà Bagaà felè Kristò waá, béh lé mòu Càn sèlâ kééh ná ngwéh.

¹⁵ Béh mé seé nuaré déi mbaá púnó wèh ndé ngwéh. Béh ndem kwaá seér né yoòr biì, ye bí nde né temé yoòr Kristò mé gècèn mene kwaá yaám njií, te seé beèh yam ké lètenè biì faá Càn tor kwaá né béh nɔ.

¹⁶ Te jomo sâ, béh kwa ye ceér, béh se nde mé Njàgà Bagaà te bò lò dé ké toò ndɔ. Dé beèh, te seé mé bò déi bɔó kwaá né kɔó, béh teèn púnó yílâ ndé ngwéh.

¹⁷ Né gi te mvù Càn nyagá den ye: «Nuaá mé gwaán né punô dɔɔŋ, bú a, púnó mé yilí Fehtoò beèh.»

¹⁸ Mɔ sam, bòò mé né seé bɔòn mé be bɔòn seèn, Fehtoò beèh njolo teèn kè njií ndé ngwéh. À njolo ke njií seér nde né yoòr nuaá mé né bú yoòr yilá.

11

Pól bó bò mbòn tebé dé nyeên

¹ Bí ngwé-re, kènê mè nde aá ngòr kùlù tueé, bí yóló ká biì môn.

² Mè tueé bí, bòó mé bele yeé bí doò, mè né huer mé bó ngwa, mè huer kuú né mé temé Càn. Mè kulu kwaá gi aá bí dé *Kristò kèn, mè ye te bí den lom nǎgásé faá mbò yàgà mé né yo seèn jolo nɔ, te mè coló njií bí gwà siíb, sâ bí née nǎgásé ye.

³ Veéh né mè sie, ye nuaré déi sé waà né, bele se sɔm bí temé yoòr Kristò, faá sàb tánàgà lé naâ Evà bele leér sɔm nɔ.

⁴ Mè lòu túé ngwéh, bò nuaré déi né yeé ké lètenè biì waá, bó né bí Yeésò dé hiîn feh mé Yeésò dé beèh sam; bó né bí cúcuí dé hiîn feh mé bí cúcuí hèllè kó ngwéh; bó feh bí Njàgà Bagaà dé hiîn mé dé beèh sam; bí né tie teèn felá njií. Ngweéh sâ bí félá nyégé ká bagasé mà.

⁵ Bí munó né kɔ́, ye bò nùà hèllè né bò mbòn̄ tebê dé kokoò; mè né dé mò kɔ́ ye, bó mè yógó ñgwéh.

⁶ Mè la mene túé nágá kó ñgwéh, dé ñhè kɔ́, mè né kɔ́ ye mè né ñgàn̄ teèn. Ñgwéh béh lé naá gù bí dé sâ feh nyegé mà.

⁷ Cu mé mè lé naâ ké lètenè bìi Njàgà Bagaà Càn̄ se, mè lé kàgàlòn̄ beè bìi wèh bèh, mè lé leéb suagà naâ doó, ye te bí ter yuo seér kɔ́. Sâ mè lé boó saàb naâ lòu wa?

⁸ Ñgwéh mè lé kàgàlòn̄ sieé weh seér naâ beè bò Yeésò bò te loó dé hiîn, te mè nde ye bí gam mà.

⁹ Ké lètenè bìi sâ, mè lé kàgàlòn̄ beè bìi dùà ná ñgwéh. Bò ñjii mé lé naá gù mè saám, bò Yeésò bò ké Masedínà lé waà naâ kɔ́, bó haá mè. Mè lé nuaré déi seé beè há ná ñgwéh, mè nuaré déi seé beè há ndé ñgwéh ndo.

¹⁰ Felè ñgòr hèn mè né lom sagár dé gècèn, ye te tàbè Akayí hèn doón̄ nuaré déi mè gèh vógó-temé hèn lè lùàgà sòm ndé cú, mè bí mé gècèn Kristò lè tueé gi aá.

¹¹ Sâ mè mân tueé né dé kei wa? Mè bí gwàn cú wa? Heè ceè, Càn̄ né kɔ́ ye mè né bí gwaán!

¹² Faá mè né mé bí boó hèn, mè boó den nde né ménâ, te bò mbòn̄ tebê dé nyenyeên hèllè ceér punò kwà cú, te bó túé cú ye béh bó né mé seé kèi cén ndo.

¹³ Mè tueé bí, bò mbòn̄ tebê dé nyeên ceré né bò sâ bò! Bó den né mbaá, bó né bò mbòn̄ tebê Kristò ñaá seér, bó né bò nùàr mé ñjéh bele go.

¹⁴ Mò bó né mene mân boó go, bú a, té bí ndègè, cu déi *Sátàn mé feh seèn né yeé faá cili Càn̄ dé ñagà no ñaá seér.

¹⁵ Sâ mò Sátàn né yeé mân boó, sé tagá bò seé bò seèn wa? Bó nde né faá bò seé bò dé gècèn ñaá seér ndo. Kwá noón̄, lòu ju tenâ, Càn̄ bó seé weh nde né mé seé boòn̄ hèllè.

Gèr mé lé naâ Pól kwa

¹⁶ Mè né cu tueé: nuaré déi a, té mè nùà kùlù yílá. Á, mò bí ye mè né nùà kùlù, sâ

bí wèh mè faá nùà kùlù sâ no, te mè punó weh teèn.

¹⁷ Fehtoò beèh mè dé hèn kɔ́ túé ñgwéh, seé kùlù mò sâ ye mè a, púnò ménâ punò.

¹⁸ Mè punó né mé ñjéh faá bò nuaré déi punó né mé *wón̄ no.

¹⁹ Ñgwéh bí né gi bò kógòn̄ bò mà. Bí bò kùlù bò yolo kòò naâ he?

²⁰ Bó doóm seér mene bí lòu, bí ña mene kwer, bó né mene bí bò ñhè beè bele yieé, bí né gi yoló kɔ́; bó seb mene bí lòu, bó né mene bí be ñjolò yii, beè bìi huòm kela seér yeé cí.

²¹ Fegùli wula mè! Béh yua sela baá-re ndo, wanóón̄ béh sé lé naâ mân boó mà!

Bí kwá mè tueé bí ñgòr kùlù: Kènê mè punó nde aá faá bòò mé né punó sâ. Mò nuaré déi baá mé njeré déi punó, mè nde né ménâ punó taré ndo.

²² Bó ye, bó né *Hebreèh. Mè tueé bí, mè né Hebreèh ndo. Bó né *Iserálà, mè né taré Iserálà. Bó né bò nduté ndütù Abrahâm, mè né nduté ndütù Abrahâm ndo.

²³ Bó ye, bó né bò seé bò Kristò, mè né taré nùà seé Kristò. Mò bó ye tútueè, mè né bó mé seé sâ boó yógó. Mè tueé aá kèn, mè tueé né faá nùà kùlù sâ. Ñgwéh seé lé tema kelà naâ mè mé bó wa?

Ké gwà cibi lé den kelà naâ mè mé bó. Bó lé mé tou mbalé kelà naâ mè mé bó; te cio cíci lé naâ mè.

²⁴ Ñgágá yulà tagár cùòb tarènèà, beè bò *Jùf kàn mé kàn, lé naâ mè kwaá. Lé kwaá naâ mè mbei tîn.

²⁵ Bò Ròm bò lé naâ mè lobo. Bó mè lobó naâ mbei tagár.

Bó lé naâ mè mbei cén tobé. Bàtò mè te ndèndèn̄ nòmò su yii mbei tagár.

Mè nde cén déi cer bilí mé dùà mene gùm cieè.

²⁶ Mé gò dé gulè cu doón̄, gèr mè ló ñgwéh.

Né mene dùdùà, gèr.

Né mene ceér dueè, bò yíb wúlá-feèh bò.

Né mene beè bò Jùf, gèr.

Né mene beè bòò mé Jùf sam, gèr.

Né mene lelo, né mene yeya, gèr.

Né mene dùà te ndèndèn nòmò, gèr.
 Né mene beè bò Yeésò bò dé nyeèn, gèr.
 27 Njèh faá núr seê nõ, mè lé naâ ngweé.
 Lóm goô ye, júée nyí.
 Nyúá mé cùè né njèh bɔ́ɔ.
 Yáb joloò né sâ. Dùlù né sâ.
 Saám cògò ye, kék nyí.

28 Mè kulá caá nde né mé ngei, cieé dɔ́ɔn
 felè bò Yeésò bò bèh kàn mé bèh kàn temé
 mè lè diè ngwéh.

29 Mɔ nuaré déi yua te ceér Cànɛ, mè yua
 taré ménâ. Mɔ nuaré déi die yila baá te
 veêne, né mè lè bɔ́gò.

30 Mɔ sé la né mè dé punô haá, sâ mè
 punó nde né te njií mé né yuaâ mò tueé.

31 Càn Tele Fehtoò beèh Yeésò né kɔ́ɔ ye,
 mè nyeén túé ngwéh. Kùsèm seèn.

32 Cu mé mè lé naâ ké Damâs, sâ Arétàs
 né mgbè kɔ́ɔ. Ngómna te tàbe seèn lé naâ
 bò sóji ké sònò kágà kwaá tená, ye bó siè
 mè sieè.

33 Bò Yeésò bò lé naâ mè lè sɔ́gɔ yí
 kwaá, bó segé sɔ́m keéh mè te lón bɔ́gò,
 bó kwaá keéh mè ké cie, te mè nde ye beè
 seèn mvelé yuo.

12

Njií mé lé naâ Pól njolò ñené yuo kelá

1 Mè nde né punó, la mene gàm ngwéh,
 mè punó nde né môn. Mè kènè punó nde
 aá mé vuú felè Fehtoò beèh mé lé naâ
 njolò mò ñené yuo kelá.

2 Mè né nùà Kristò déi kɔ́ɔ, né mè. Lan
 baá nyemà yulà cùòb nèà mé Càn lé weh
 njií naâ mè ké ter te vulúu, jomo sâ, mè
 suaga cuù ye. Kɔ ngweé, mé gècèn mene,
 mè lé naá-re ké ter sâ ñaá wa, né-re vuú lé
 ñené naâ mè njolò kɔ́ɔ wa, mè kó ngwéh.
 Càn kɔ lom né dé sâ kɔ́ɔ.

3 Mè tueé cu né ye, mè né kɔ́ɔ ye, mè
 hèllè lé naâ ké mbar Càn ñaá waá, mè
 né cu tueé ndɔ ye, kɔ ngweé mé gècèn
 mene, mè lé naá-re ké ter ñaá sâ, wa né-
 re vuú lé ñené naâ mè njolò kɔ́ɔ wa, mè
 kó ngwéh, Càn kɔ lom né dé sâ kɔ́ɔ.

4 Bò ngòr mé nùàr fèlâ kòmò ndé
 ngwéh, mè lé naâ ké teèn ngweé; né jolo
 mé nùàr tueé ngòr sâ ndɔ.

5 Mè punó lom nde né mé mè nùà Kristò
 hèllè, mè mé dé felè mò punó ndé ngwéh.
 Mɔ mè nde né mé dé felè mò punó, kɔ mè
 punó seér felè bèh yuyuaâ mò.

6 Mɔ mè tueé mene ye mè nde né punó,
 mè nùà kùlù sam, mè tueé yíí né teèn. Mé
 njéh mene, mè gwàn ngwéh punô, te bí
 mè weh lom faá bí né mè ñené, bí né mè
 ngweé nõ, te mè beè bìi nùà koò mé vuú
 mò hèllè ñá cú.

7 Mè tueé bí, felè bò njií mé Càn lé feh
 keéh naâ mè dɔ́ɔn, mè sé naâ nùà punò
 teèn ñaá. Njèh cén, Càn nde mè haá seér
 cu gèr te den yoòr mò faá ngwaga nõ,
 njege lom mè faá seé *Sátàn nõ, te mè bèh
 punò hèllè kwà kék cú.

8 Mè lé naâ Fehtoò beèh teèn dua, mè
 dua bú mbei tagár, ye bú a, sòm mè njèh
 hèn yoòr teèn.

9 Ye mè a: mè né fùgò beè nyí kuú, mè
 kó cégé dé mò cí, nde né mè wulú; wa
 kɔ nùà baá yuaá, terreb nyí ñené ye yoòr
 seèn ma. Mɔ né mân, mè né lom mé vɔ́gɔ-
 temé dé gècèn, mè punó seér nde aá mé
 yuaâ mò hèllè lòu, te terreb Kristò kurú
 nyegé mè kɔ́ɔ.

10 Sâ kènè, mè samé seér nde aá mé
 yuaâ mò dé samé. Né mene séb, né mene
 núr, né mene bònò, né mene dà m gèr feh
 hihiné, mɔ né felè Kristò, mè samé seér
 nde né mé njéh dé samé. Lòu sam, kɔ mè
 baá yuaásé, te mè den ye tarésé.

Nyàmè Pól felè bò Korènt bò

11 Mè né mene nùà kùlù mân ñaá dɔ́ɔn,
 bí haá né mè sònò kɔ́ɔ. Ngweéh sòn mò
 sé lé tueé naâ bí mà. Mè sé né mene
 njèh mbaâ, bí kɔ́ɔ ye, mè ka bò mbòn
 tebê dudueèr bìi hèllè sam.

12 Bò seé mé né tueé ye, mè né mbòn
 tebê dé gècèn lé naá gií ké lètenè bìi ñené,
 mè lé naâ fém mé ciè hihiné bɔ́ɔ, mè né
 sèñ kwaá, mè sèñ kwaá lom dé fí.

13 Mè lé naâ bí hiín weh kwaá, mè weh
 kwaá bò Yeésò bò te loó déi hiín wa? Kɔ
 bí jue né-re yáb, dé sâ mè lé bí dé bìi bíé
 ná ngwèh, ye te bí kí cú. Ngweéh sâ mè
 lé saáb naâ lòu mà, bí kùlù nji-re bìi dèh
 doó, bí té ndè.

¹⁴ Mè baá cu gò ké yoòr biì kaga; sâ baá dé mbei tagâr. Mò mè wa cuù mene ké yoòr biì, mè ka bí dé yâb kì ndé ngwéh. Mè gwaán kela né gùm biì, njèh biì sam. Bò huaán njèh kóó fón bèh, te koó bò tele; bò tele fón seér yeé njèh kóó, bó koó bò huaán.

¹⁵ Ká beè mò, mò mè né mene bò njèh mò felè mò som gií, mè som bilí mé yòh mò mene te gam bí, nde né mè yoòr sagâr. Mò mè né bí gèh dé hèn gwaán, sâ bí temé yoòr mò som waga seér nde né lòu wa?

¹⁶ Bí kóo ye, mè lé bí yâb bíé ná ngwêh ye te bí kì cú. Mé njèh mene, nuaré déi túé ndé ngwéh ye mè lé bí njèh beè bele weéh naâ lòu wa?

¹⁷ Á sâ, mè lé naâ bò nuaré déi ké yoòr biì temá njií; cén déi lé naâ bí njèh beè bele weh wa?

¹⁸ Mè lé ye Tîte a, kúkùr ndé ké yoòr biì, mè som kwaá bú mbei déi jomo. Sâ bí ye Tîte lé naâ bí njèh beè bele weh wa? Dé sâ ndóg! Njií mé mè lé bók naâ, Tîte bók lom né cí. Te dene beèh toò biì, béh bú né mé temé cèn.

¹⁹ Kò ngweéh dàb baá teèn mé bí né munó den, ye béh toò biì hèn tena den né sòn beèh wa? Sâ mè tueé bí, bò mbei mò, cí sam. Béh tueé né dé beèh toò Càn faá *Kristò gwaán nê nò. Sâ dónj béh ye te bí kwaá yam njií gi temé yoòr seèn.

²⁰ Mè né veéh ye, mè sé ndeè wa né ké yoòr biì, mè bí faá mè né gwaán nò, kwà ngwéh; bí mè faá bí né gwaán nò kwà cú wâ? Lòu sam, mè né jógó mé huer ké lètenè biì veéh; mè né sà bô kèrrè mé séb veéh; mè né júéb bô púnò mé ngare veéh ndò.

²¹ Mè né veéh ye, mè sé ndeè wa né ké lètenè biì, mè gulí kuú mé bí, mè keré die toò Càn ndò. Sâ mè nde né mé yúé yueé kuú. Né felè bók mé né lom veèn bók, bó temé kwéh sér ngwéh doò: bó né te veèn jóu yilá, bó né yàgà bók tobó gò, sár né lulí ndeé den, mè veéh né cí.

13

Bèh tagá ceré

¹ Mè nde cuù né ké yoòr biì ndeé, sâ baá dé mbei tagâr. Mò béh nde né ju dé kàn

tená, kò bók mé lé naâ njéné né doó nùà fà mé tagâr, faá mvù Càn tueé nê nò.

² Mè lé naâ bí njeré déi te gò mò dé jomò tueé. Bók mé lé bók naâ veèn, mè lé naâ bó tagá, mè taga lo bò déi ndò. Mè né mene ká dàb mân, mè né cu bí tueé ye bí a, mò mè ndeè waà baá ké yoòr biì, mè nde né bò sâ bò gèr feh keéh.

³ Bí ye te bí sònò mò njene kò ngòr *Kristò. Bí nde né njéné ndò. Mò Kristò baá seé seèn lètenè biì bók, à lòu yúa sér bèh, à taré seér yeé dé taré.

⁴ Né môn, bó lé naá giì bú te toú faá nùà yuaâ nò fagá njií. Càn mé ngeér sam, à baá cu làn. Né mé terreb Càn. Béh bók mé né yoòr seèn nyogó ndeé, béh né gi yuaásé môn ndò. Mé njèh mene, lètenè biì béh né làn faá bú nò. Né mé terreb Càn ndò.

⁵ Bí mùnò nyégé mé feh biì bagasé! Mò bí né te ceér Cànje ngulisé, bí nde né njéné kóó. Bí kó ngwéh ye Yeésò Kristò né te temé biì wa? Sâ kò bí ka ngulí ngwéh lòu, wanónj à né gi te temé biì.

⁶ Mè né ndem kwaá, ye bí nde né njéné kóó ye béh né dé beèh ngulisé.

⁷ Béh né Càn felè biì dua, ye bú a, gàm bí, te bí veèn déi mé be kèrà cú. Béh feh beèh mé njéh cí ngwéh ndò, béh mé njéh yueé seér né bí. Seé beèh la mene njolò bò nùàr njéné ngwéh, béh dé sâ tán ngwéh.

⁸ Lòu sam, béh gwaán lom né gècèn, béh bú gè jomo sì ló bèh.

⁹ Mò béh né yuaásé, né béh yoòr lòu huóm seér, te bí taré seér kóó, bí den lom ngagásé. Béh Càn dua yeé ménâ.

¹⁰ Mè né mene ká dàb, mè bí nyagá njií né te mè ndeè waà, sâ bí kweéh seér gi aá, mè bí lòu ndé cú. Mè né kóó ye, Càn lé naâ mè terreb jege haá, à lé mè haá naâ, ye te gam bí, à túé ngwéh ye mè a, ndé bí mé njéh sie naré.

¹¹ Sâ bí dèn bá-re, bò nùàr mò! Bí lègè lòm tég te bí den ngagásé, bí né lètenè biì toó kuú. Bí dèn mé sòn cèn, bí dèn mé dolé ndò. Te Càn huóm-temé mé haá yeé dolé kurú nyegé bí.

¹² Bí bíé kú lètenè biì mé húóm-temé Kristò lè. Bò Yeésò bò dɔ́ɔ́n ye bíé kéké bí ndɔ́.

¹³ Fùgò Fehtoò beèh Yeésò Kristò mé húóm-temé Càn a, ká sè bí beè. Cúcuí Njagâ a, kúrú bílí bí dɔ́ɔ́n.

Mvù Pôl mé bò Yeésò bò te tàbè Galatí

Bèh bieé

¹ Né mè Pôl, mbòn tebê mé bò nùàr mè kóó témá ná ngwêh, mè jomo nuaré déi kélá ná ngwêh ndò. Né Yeésò *Kristò bô Càn Tele seèn nuaá mé lé komo soóm naâ bú lè cio sie kwaá né mè kóó.

² Béh bò mbeí mò mé né gi ká kwarè mò doón bí mvù hên nyagá njií né kóó, béh tema njií né mé bí bò Yeésò bò mé bòn hihiné te tàbè Galatí doón, béh né bí bieé.

³ Càn Tele beèh bô Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dolé.

⁴ Bú Yeésò Kristò mé feh seèn lé naâ te veèn beèh yilá kuú, à lé ménâ boó naâ, ye te nyí yili som béh faá Tele beèh Càn gwaán né nò, wanóón *wón baá ve.

⁵ Kùsèm terreb Càn a, sùmù yùò kélà cie dé kèi cên. È môn.

Njàgà Bagaà né lom cén

⁶ Né mè lòu geí loó; wanóón Càn né bí yilá, te bí nde fùgò beè *Kristò kuú, kwar cén bí né seér bú durá si loó, bí nde te Njàgà Bagaà dé hiín faár yilá nò.

⁷ Mè tueé bí, bò nùàr bí feh ter boó ñellé né kóó, bó ye te bó kweéh seér Njàgà Bagaà felè Kristò mé dé hiín. Mé gècên mene bí kóó ye, Njàgà Bagaà déi teèn sam gùm doón.

⁸ Mò nuaré déi waà, né mene béh, né mene cili Càn déi suagá né ter kóó, à tueé seér bí Njàgà Bagaà dé hiín, dé mé béh lé naâ bí tueé hên, à bí cí túé ngwéh, sâ Càn a, dúágá bú!

⁹ Béh lé naá gií bí mân tueé ndò, mè hên ferré cu né bí dé ferrê, ye bí a: mò nuaré déi waà, à né bí Njàgà Bagaà dé hiín tueé seér, dé mé bí lé naá gií ngweé, à bí cí túé ngwéh, sâ Càn a, dúágá bú!

¹⁰ Bí ye, mè mân tueé kuú né te bò nùàr seén mè mé njéh wa? Hòs, mè yueé lom né gam dé beè Càn. Á sâ, mè ye te huóm

bò nùàr yoòr mé mè ndò wa? Mò mè sé la ye te mè huóm cu bò nùàr yoòr, mè tueé bí, mè sé née nùà seé Kristò ñá ngwéh ye.

Gèh dé mé Pôl lé ñàà naâ mbòn tebê teèn

¹¹ Mè tueé bí bò nùàr mò: Njàgà Bagaà mé mè né se hên, nùàr lé bú kóó si ná ngwêh.

¹² Mè lé bú beè nuaré déi wèh ná ngwêh, nuaré déi lé mè bú kóó fèh ná ngwêh ndò. Yeésò Kristò mé feh seèn lé mè Njàgà Bagaà hên feh loóm naâ kóó.

¹³ Bí lé naá gií njàgà denè mò dé léi toò ngweé, sâ mè née te tòu bò *Júf ye. Bí lé naâ ngweé, ye mè lé naâ bòn bò Yeésò bò gèr mé terreb mene feh, ye kò bó ñellé yuo aá, temé mò dolé ye.

¹⁴ Bò Júf mé né kèi mò doón, mè lé naá gií bó mé gènnè beèh kóó yóó. Mè tueé bí, tòu bò jògò bò lé mè yoòr yila loóm naâ faá seé mò nùà ñjèh nò.

¹⁵ Kàmber sâ Càn mé húóm-temé seèn lo mè balé kwaá gi aá kèn, à lo mè balé kwaá naâ sâ bó née mè ñàr ngwéh ye, ye te mè ndeè ña nùà seé nyí ma.

¹⁶ Cu sâ yeé wulu baá, ye nyí nde né mè Njuna nyí feh ñagá, te mè nde bú ké lètenè bòó mé Júf sam saán yon ma. À feh ñagá mè ndò. Mè tueé bí, mè lé ndé ná cù sòn nuaré déi bieé soó.

¹⁷ Bò mbòn tebê mé né gi ké toò mò, mè lé ké Jerusalem yoòr boòn ndé ná ngwêh te mè bie nyegé lòu ndò. Mè lé nde seér naâ te tàbè Arabí; jomo sâ mè nde cu ké Damàs.

¹⁸ Nyèrà tagár yeé kela baá, mè nde ye ké Jerusalem yoòr Piêr, te béh bú meh. Mè yeé wa baá, mè cer ké sâ sóndè fà.

¹⁹ Mé njéh mene, mè lé mbòn tebê déi ké teèn ñéné ná ngwêh ndò, lé gi cegé naâ Ják, òm Fehtoò beèh.

²⁰ Mè tueé bí, njií mé mè né bí nyagá hên, Càn né ñéné, mè nyeén túé ngwéh, né ka môn jég.

²¹ Te jomo sâ mè nde ye te tàbè Sirí bô Silisí.

²² Bòn bòn *Kristò bòn dé ké Judê lé mè kó ná ngwêh,

²³ bó lé ngweé cegé naâ njàgà mò mé bó né tueé ye: Nuaá mé lé naâ béh seé weh, ye te nyí wula ceré som béh doô, Njàgà Bagaà hên tueé den cu aá bú ma.

²⁴ Yeé baá mân, bó yila baá-re Càṅ felè mò seên ndò.

2

Pôl bó bòn mbòn tebê dêi

¹ Nyè mà yulà cùòb nèà yeé kela baá, mè cu cu ké Jerusalem, bêh Bàrnàbâs lé naâ kóó; mè weh sie Tîte beè ndò.

² Càṅ lé tueé naâ kóó, ye mè a, ndé ké teèn ménâ. Wa ké teèn, béh bòn kokoô bòn lètenè bòn Yeésò bòn nde bêh ndón-ndòn, béh den bilí teèn, mè tueé bó gèh dé mé mè né yeé Njàgà Bagaà lètenè bòn mé Jûf sam doô se, te bó ngweé kò, wanóṅ seé mò dé jomò mé dé toò mene nde né lòu sibí le.

³ Béh bòn Tîte lé naâ kóó. À né mene nùà Greèk, à mene *ngór ṅób ngwéh, mé njéh mene bó lé cí tán só ná ngwêh.

⁴ Bòn mbeí seé beèh dé nyenyenê lé né mene lètenè beèh tueé foré go, ye ṅób bú ngór ṅòòb, mé njéh mene lé yí ná ngwéh. Sâ, bòn sâ bòn hèllè lé naâ lètenè beèh sulá yilá, bó né dene beèh te ceér Yeésò Kristò kweé, ye te bó ṅene dene mé béh né mé feh beèh den sâ. Bó lé ye, kò béh den den ka *sóú bòn Jûf ma.

⁵ Càṅ mé ṅgeér sam, bó lón beè beèh kwà ngwéh dé ndôg, béh ye te Njàgà Bagaà mé gècên seên yoòr den le ter kóó, bí ngweé lom cí.

⁶ Dé bòn kokoô bòn jògò, bó né bòn kokoô bòn njolò bòn nùàr, mè dé sâ tán ngwéh, beè Càṅ nùàr doón né gi kèi cén. Bòn kokoô bòn sâ, mè yeé se ṅagá baá seé mò toò bòn ménâ, bó pón ndò, bó njeré dêi teèn túé yí cú.

⁷ Bó ṅene kò seér cu lòu, ye kàmber Càṅ lé naâ bêh Piêr Njàgà Bagaà beè jege kwaá bòn; wa Piêr nde né dé seên ké lètenè bòn *Jûf, mè nde dé mò ké lètenè bòn mé Jûf sam ma.

⁸ Né bòn, Càṅ mé lé haá naâ Piêr terre, à tema njií bú ké lètenè bòn Jûf doô, haá cu né mè terre mân kóó, à tema njií mè dé mò ké lètenè bòn mé Jûf sam.

⁹ Bòn Jâk mé Piêr bòn Jâṅ mé né bòn kokoô bòn lètenè bòn Yeésò bòn yeé ṅene kò baá ye, mè hên bòn lom né seé jégég mé yuoó naâ beè Càṅ ménâ, bó haá bêh Bàrnàbâs be, ye béh bó né mé sòn cên, wa béh dé beèh ndé cú ké lètenè bòn mé Jûf sam, te bó nde dé bòn lètenè bòn Jûf ma.

¹⁰ Njèh cén, bó ye béh a: kúkùr beèh, béh té bòn saám bòn te bòn bòn nyèn, béh gàm bó gaàm ma. Sâ né njií mé mè lé naâ feh mé njéh fagá ndò.

Pôl bó Piêr ké Antiôs

¹¹ Cu mé Piêr lé waá naâ ké Antiôs, mè lé naâ bú njolò bòn nùàr yaga. Lòu sam, à lé naâ bòn saáb.

¹² Sâ, cu mé à lé waá naâ ké teèn, bó bòn mé Jûf sam lé yieé bilí beèh kóó. Jomo sâ Jâk tema njií bòn nuaré dêi ndò; bó lé naâ dé bòn lètenè bòn mé ye kò *ṅób ngór ṅòòb doô. Bó yeé waá baá, veéh sie yógo Piêr mé bó, à som yo seên ndò, bó bòn mbeí mé Jûf sam hèllè yíé bilí cú.

¹³ Bòn Yeésò bòn mé né Jûf yeé ṅene aá ménâ, bó som yo bòn faá Piêr ndò. Te gùm Bàrnàbâs mé feh seên nde cu ye-re ménâ bòn gobó, bó bó doón som gi yo bòn.

¹⁴ Mè yeé ṅene, bó jégég faá Njàgà Bagaà né tueé nò gò dillí cú, mè tueé ṅaré njií lom Piêr cicie toò bòn nùàr doón, mè ye bú a: Wò né gi kóó ye nyí né nùà Jûf, wa dene nyí né faá nuaá mé Jûf sam nò ndò; wò kò gi aá ye nyí faá nùà Jûf nò dèn cú. Keí mé bòn, wò ye bòn mé Jûf sam a, kò dèn gi faá bòn Jûf nò wa?»

*Né mene *Jûf, mene Jûf sam, cegé né beè ndèm*

¹⁵ Béh né gi dé beèh bòn Jûf dé ṅar lè, béh te gèh bòn mé ceér Càṅ kó ngwéh yùò ná ngwêh.

¹⁶ Mé njéh mene, béh kò né ye, Càṅ nùàr nùà dillí yilá lom né mé temé seên yoòr Yeésò *Kristò kwaá njií, dèn ngwéh mé *sóú bele komò. Né mene béh, béh né gi

temé yoòr Yeésò Kristò kwaá njií, te Càn nde ye béh bò didilí bò mé njéh yilá, dèn ngwéh mé sóú beleè. Lòu sam, nùàr nùà dilí ké toò Càn mé sóú ñá ndé ngwéh.

¹⁷ Béh bò Jûf ndèm mé Kristò kwaá njií kuú né, ye te béh den njolò Càn dilísé, béh ndèm mé sóú kwá ní cú. Sâ béh né gi ñené kóó, ye béh né mé veên yoòr faá bòó mé Jûf sam ndò. Á, sâ tueé baá-re ye Kristò né gwaán ye veên a, yám ndé sér toò wa? Dé sâ tándôg ndò!

¹⁸ Ngweéh mè lo naá sóú ké jomo kaáb si njií mà. Mò mè hên mena den cu né sóú mé mè lé naá gi doó kaáb si doô, sâ mè beè Càn kuú den cu né sóú hèllè mé be mò.

¹⁹ Lòu sam, sóú lé mè te cio lu yií naá kóó, mè beè seèn baá seér faá komó nò, te mè làṅ den seér te ceér Cànje. Lòu sam, bó lé ké te toú faga bilí naá bêh Kristò.

²⁰ Mò mè kènê née mene làṅ ye, sâ mè sam cuú; yoòr mò baá seér yòṅ dé Kristò. Dene mò ká lè wóṅ hên baá seér dene dé ndèm mé Njuna Càn kwaá njií. À lé mè gwaán naá kóó, à lé felè mò kuú naá kóó ndò.

²¹ Ndóg mè fùgò Càn faá njèh mbaâ nò wèh ndé ngwéh. Mò sé la ye nùàr nde né nùà dilí ké toò Càn mé sóú ñaá, ngweéh sâ Kristò kuú vu né dé lòu mà!

3

**Sóú wa, ndèm wa?*

¹ Kòcò, tándugó Galatí bò! Neí bí mân yieé wula caá né kóó, mé bó se nyegé gi mene bí cio Yeésò *Kristò ké te toú, bí né lom ndugó ñeí doô?

² Mè gwaán lom né bí njèh cén bieè, bí jògò túé ke mè ye: Càn lé bí Cúcuí seèn tema njií naá felè sóú joloò wa, lé naá felè temé te Njàgà Bagaà kwaá njií wa? Mè tueé bí, lé naá seér felè Njàgà Bagaà mé bí lé naá ngweé, bí kwaá njií temé teèn doô.

³ Bí mân ndugó caá né dé keí? Bóó né naàn mé bí lé duóóm nyegé gi mé Cúcuí Càn kpóg, kènê bí lòò cí, bí bóó seér cu aá mé feh bìi wa?

⁴ Bí lé naá gèr felè Njàgà Bagaà ñené. Sâ tueé né ye, bí lé ñene kuú naá dé lòu wa? Ngweéh dé lòu sam ngweéh mà.

⁵ Mò Càn né bí Cúcuí seèn haá, à né bò fém lètenè bìi bóó bele, sâ à ménâ bóó kuú né felè sóú joloò wa? Ngweéh né felè Njàgà Bagaà ngweé mé temé teèn kwaá njií mà.

⁶ Né te mvù Cànje felè Abrahâm nyagá den ye: Abrahâm lé naá temé cén yoòr Càn kwaá njií; Càn lé bú nùà dilí yilá naá mé njéh.»

⁷ Sâ bí féla nyégé-re bagasé, ye: bóó mé né temé yoòr Càn faá Abrahâm nò kwaá njií, bò ndùté ndùtù Abrahâm dé jéjég né bó.

⁸ Càn lé naá Abrahâm jògò tueé kwaá, ye nyí felè seèn kulu keéh gi nde né dàṁ nùàr wóṅ doóṅ ma. Lòu sam, à lo naá gi ménâ jògò nyegé kwaá, ye nyí nde né bóó mé Jûf sam bò didilí bò yilá; nyí bó ménâ yilá nde né mé temé cén yoòr nyí kwaá njií ma.

⁹ Abrahâm lé naá temé teèn kwaá njií; Càn lé naá bú ménâ kulú ndò. Mò né mân, bóó mé temé kwaá njií né yoòr Càn doóṅ, Càn nde né bó ménâ kulú.

¹⁰ Bóó mé né dé bóòn te sóú tétég ṅgelá den doóṅ, bó né lom duagásé. Ngweéh Ngòr Càn né gi ménâ tueé ndò wa? ye: Bóó mé sóú Càn mé gùṁ mene faá bó nyagá kwaá né te mvù Cànje nò, jòlò jégé ngwéh doóṅ, bó a, dèn duagásé.»

¹¹ Ngweéh ṅgòr Càn né gi tueé ṅagá mà, ye: nuaré déi nùà dilí ké toò Càn mé sóú joloò ñá wá ndé ngwéh. Lòu sam, né te mvù Cànje nyagá kwaá gií, ye: nuaá mé ṅa né nùà dilí beè Càn mé temé cén yoòr seèn kwaá njií doóṅ kwa nde né yòṅ kóó.

¹² Ngweéh sâ sóú né hiín, temé yoòr Càn kwaá njií né hiín ndò mà. Lòu sam, né te mvù Cànje nyagá den gií, ye: Dé sóú, nuaá mé né sóú mé gùṁ mene jolo komo, yòṅ kwa nde né kóó.»

¹³ Kristò lo ndeè duagásé den doóṅ; lo naá felè beèh, ye te nyí ṅa sòm béh dúagátí yoòr, béh geé mé ceér sóú. Dé sâ né gi te mvù Cànje nyagá den ye: Nuaá

mé bó segé njií né te toû doón yòòr né mé dúágátí.»

14 Kristò lé mân boó kuú naâ ye te dèh mé Càṅ lé naâ Abrahâm mé njéh kulú doô, kema keéh bòó mé Jûf sam teèn. Bó dèh sâ kwa nde né mé Kristò, te béh ndèm kwaá njií gi yòòr seèn, béh kwa Cúcuí Nagâ faá Càṅ lé naâ béh tueé nɔ.

**Sóú mé ndéb*

15 Belà, mè nde né bí njeré déi tueé, mè me njií nde né bí mé njèh wòṅ: mo nuaré déi naá giì ngúlú seèn taṅ nyegé, nuaré déi sòn teèn yí ndé cú, ye te nyí vurú sòm. À túé ndé ṅwéh ye nyí nde cu né njeré déi felèbò sagá ndo.

16 Beè Càṅ né môn. Càṅ lé ndéb kwa kwaá naâ mé Abrahâm bô ndùté ndùtù seèn. Sâ tueé né ye, ṅòr Càṅ dé bô ndùté ndùtù seèn doón júé ṅwéh, te nùàr doón làgà cú. Te mvù Càṅe bó jue lom né ndùté ndùtù seèn cén tà cén. Mo né mân, sâ bó jue lom né Kristò.

17 Mè gwaán né tueé ṅagâ ndo, ye bí a: Càṅ lé naâ ṅòṅ coló, à kwa kwaá ndéb ter, ye ṅòṅ sâ le nde né ménâ. Mo à lo naá giì ménâ coló, cer ter nyèmà yuií nèà mé nyèmà yulà tagár te sóú nde ye cie yuo. Á sâ, sóú né mé terre teèn, à nde né ṅòṅ sâ cum lo wa? Ndóg! Mé ndéb mene sóú bó calé kòmò ndé ṅwéh.

18 Mo ngúlú Càṅ yieé sé né mé sóú beleè, sâ ndéb dé seèn sé teèn mbaá ná kú cù. Mè tueé bí, Càṅ lo Abrahâm ngúlú seèn tieè kwa kwaá naâ mé ndéb.

19 Mo né cu mân, á sâ Càṅ lo dé seèn sóú sou kuú naâ dé kei ndo? Bí kóo ye, Càṅ lo sóú teèn sou sagá cuù naâ, ye te bô nùàr ṅene kò veèn mé njéh. À lo ménâ sou kwaá ṅogó naâ, sâ ndùté ndùtù Abrahâm nùà njèh lo nées wá ṅwéh ye. À yeé waà baá, sóú hèllè cuaré yuo. Càṅ lo sóú sâ tueé keéh naâ sònò bô cili Càṅ. Nuaré déi kela lètenè bòn mé bô nùàr faá nṅ nɔ, à den, à né bô nùàr njií mé lé yuoó naâ sònò bô cili Càṅ tueé keéh.

20 ṅwéh mo nṅ né teèn, sâ né lètenè njèh fà: déi né kèb déi, déi kèb déi wa? Dé Càṅ, à dé seèn né cén.*

Kwòm sóú

21 Sâ tueé né ye, *sóú bô ndéb Càṅ nyuùn kwàrè bèh wa? Môn sam ndo! Mo sóú mé nde né bô nùàr yòṅ haá sé né teèn, à sé naâ bô nùàr sie seér, te bó ṅa bô didilí bô mé njéh.

22 Á, seèn môn sam. Mvù Càṅ seèn né gi cie tueé kwaá, ye veèn né lom *wòṅ doón beè kebbé sie; wa dé sâ boó né te ndéb Càṅ mboón, faá Càṅ lé naâ tueé nɔ, ye nyí nde né bô nùàr yili sòm, nyí yili sòm nde né bôó mé né temé boòn yòòr Yeésò Kristò kwaá njií ma.

23 Léi toò béh lé naá giì ka sóú faá bô gwà cibi bô nɔ. Kristò yeé waà baá, te bô nùàr nde ye temé yòòr seèn kwaá njií.

24 Cu sâ sóú lo naâ dé seèn faá dèi beèh nɔ, ye te Kristò nde waà, béh ṅa bô didilí bô njolò Càṅ mé temé yòòr seèn kwaá njií.

25 Kènê cu temé kwaá njií sâ waà baá. Béh geé baá mé ceér sóú, béh beè dèi hèllè yuo gi aá.

26 Lòu sam, béh bô Yeésò Kristò bilí seér aá kóó; béh baá bô ṅunà Càṅ. Béh bô ṅunà Càṅ ṅa né mé temé cén yòòr seèn kwaá njií.

27 Bí lé nòmò Càṅ kou kuú naâ, ye te bí bô Kristò nyogó bilí cén. Sâ kènê bí baá gi mé Kristò yòòr.

28 Mo né mân, sâ kènê lètenè bô *Jûf mé bòó mé Jûf sam gwèn teèn sam cuú; lètenè bòó mé den né mé feh boòn mé bô kwer, gwèn teèn sam cuú; lètenè bô siib mé bô véh mene gwèn teèn sam cuú ndo; doón bí nyogó bilí gi aá cén yòòr Yeésò Kristò.

29 Mo bí né bô nùàr Kristò, sâ kènê bí baá gi bô ndùté ndùtù Abrahâm ndo; sâ bí yieé nde né ngúlú Càṅ faá à lé naá giì tueé kwaá nɔ.

4

1 Bí kwá mè tueé cu bí ndo: huaán mé nde né ngúlú teleè yieé, mo à nées mbò

ye, mé be njèh seèn sâ mene, bô kwer né kèi cén.

² Cu sâ, à nde née sòn bô dèi seèn ngweé ye; à ngweé sòn bôó mé né bô njèh seèn ke nyegé ndo. Ko cu mé tele seèn lé sie kwaá naâ ndeé wulu baá, sâ ye.

³ Béh né ménâ ndo: cu mé béh lé naâ bô huaán tetoôr, béh lé naá giì ka tòu beèh faá kwer no.

⁴ Nde nde, cu mé Càn lé sie kwaá naâ yeé wulu baá, à tema njií Nuna seèn ndo: ma déi ñar bú, à yíi keéh feh te *sóú bô Jûf ménâ ndo.

⁵ Sâ doón ye te nyí yili som bôó mé né gi ka sóu, te béh doón ña gi ye bô ñuna Càn ma.

⁶ Càn tema njií baá-re Cúcuí Nuna seèn ká lè biì, te ñené huom, ye béh doón né bô huaán nyí ma. Cúcuí sâ né mé sòn seèn yilá, ye: Tele mò!

⁷ Mo né mân, sâ wò kwer sam cuú, wò baá huaán. Sá ngúlú mé Càn lé nyegé kwaá naâ mé bô ñuna seèn doô, à nde né wò teèn haá.

Nyàmè Pôl felè bô Galatí bô

⁸ Léi toò bí lé Càn kó ná ngwêh, bí lé naá seêr kwer bô cècàn.

⁹ Dé kènê môn sam cuú, bí ñene ko baá Càn gècên kèn. Dé mò, mè nde né tueé seér ye bí a, Càn ñene ko né bí kóó. Á, mo baá gi mân, sâ naàn naàn mé bí nde cu né kènê bô càn tándûg mbaá dua go wa? Naàn naàn mé bí nde cu né kwer bôon ñaá den ndo wa?

¹⁰ Bí bô cieé mé bô weéh déi jolo den né dé kei wa? Bí bô kùr bené déi jolo yeé dé kei? Bí né yeé bô nyèmà déi jolo. Né dé kei ndo wa?

¹¹ Ngweéh sâ seé mò ké lètenè biì nde né mbaá mvuaán le mà. Mè hèn veéh kuú né cí!

¹² Bô nùar mò, kúkùr biì, bí dèn gí faá mè no; mè baá gi dé mò faá bí kèn. Léi toò bí lé naâ mè veèn déi bôó wa?

¹³ Bí né gi kóó ye, mè lé naâ ké lètenè biì mé beèn yoòr waá seér, mè lé ké sâ den leé naâ dé cí, mè né bí Njàgà Bagaà teèn se keéh ndo.

¹⁴ Beèn mò hèllè ye júée nyí. À ko ye nyí bí gèr felè mò feh kum aá. Mé njèh mene, bí lé mè sì ló ná ngwêh, bí mè kwógó ngwéh ndo; bí lé weh kwaá njií seér naâ mè yoòr biì faá cili Càn déi no; lé den loóm naâ faá bí sie nyegé né Yeésò Kristò nùà njèh.

¹⁵ Mè tueé bí, mo ceér sé né beè biì teèn, bí sé naâ mè njolo biì luagá haá njií giì! Bí yeé bôó ko gi aá mân kèn, sâ hèn jég seèn kwa cu né bí kei wa?

¹⁶ Wanóón mè yeé tueé gi aá bí gècên kèn, mè den seér cu faá nùà bònò beè biì wa?

¹⁷ Bô nyenyenê bô hèllè né ké lètenè biì tueé nagá go, bó ye te bó bou* weh gi bí beè mò mé njèh, bí bôó seér seé bôon.

¹⁸ Mo né mân, sâ nùar a, bóu yí nùar teèn, te gam bú. Mo mè né mene ké lètenè biì, mè mene teèn sam, te den den faá béh bí né kóó no.

¹⁹ Oè, bô huaán yíe-temê mò, mè te gèr-e yila cu aá kèn, mè baá cu gèr yoló. Mè yolo den né faá ma déi yolo né nyer no. Ko bí ndeé ña nyegé baá bô mbòn Kristò kèn, sâ ye.

²⁰ Mè tueé nde né naàn? Dene mò sé la né kènê ké yoòr biì; feh mò ter mé ju biì ñellé gi aá kèn.

Dèbbè Hågâr bô Sarâ

²¹ Bí bôó mé gwaán né ka sóu deèn doón, bí jògò túé ke mè ye, bí beéh *sóú sâ ngwé bèh wa?

²² Ngweéh bó nyagá kwaá né te mvù Càn, ye Abrahâm lé naâ mé huaán fà wa? Déi né ñuna kweèr, déi ñuna veéh seèn nùà njèh.

²³ Nuna dé kweèr, bó lé bú ñaár naâ faá bó ñar yeé bô huaán doón no. Nuna dé veéh nùà njèh, Càn lé naá giì ñaár seèn toò tueé kwaá, te bó nde ye bú ñar.

²⁴ Béh nde né njeré déi teèn ngweé keéh: bô véh fà sâ né sòn ngòn fà. Cén déi, yilí seèn né Hågâr; né sòn ngòn déi. Dé sâ né ngòn mé Càn lé tueé naâ ké felè tòr Sinayí doô. Bô huaán mé bó lé ñaár naâ te ngòn bú sâ doón lé naá giì dé bôon te yuii kwer-e.

25 Hågâr né sòn tòr Sinayî sâ te tàbè Arabî. Hågâr cên sâ né cu sòn Jerusalem dé cafanê bó bò nùàr teèn mene. Lòu sam, bó né gi bó kwer sòu.

26 Jerusalem dé gècên né ké te vulúu, à dé seèn né véh dé nùà njèh, à kwer sam. Dé beèh, meí beèh dɔ́ɔ́n né bú.

27 Né te mvù Cànɛ nyagá den ye: Sàmè sér dé yeè lòu, ma njiín! Kwá ní lòm be mé ja kioô, nyer déi wò né má ngúngwéh! Si yeè lé naâ wò si loó, wò mé huaán sam. Mé njéh mene, bò huaán yeè maga kela nde né kɔ́ɔ́ mé dé huer yeè.

Wò samé nde né dé cí.»

28 Bò nùàr mò, bí né dé biì bò nuna Cànɛ. Cànɛ lé naâ ménâ toò tueé kwaá faá à lé naâ felè Isâk toò tueé kwaá nɔ.

29 Léi toò huaán mé bó lé njaár naâ bú mé terreb Cúcuí Cànɛ sâ, bó lé naâ bú bunó; huaán mé bó lé njaár naâ faá bó njar yeè nùàr nɔ, lé bunó naâ bú kɔ́ɔ́. Mé kènè mene, née den ka môn ye.

30 Yeé baá môn, ngòr Cànɛ tueé njaá ndɔ, ye: Kwógó sòm ma mé né dé seèn kwer sâ kwogó; kwógó sòm bô nuna seèn mene. Kóɔ ye, ngúlú teleè né dé nuna veèh nùà njèh; nuna kweèr dé seèn te gá ngúlu sam.»

31 Mɔ né mân, bò nùàr mò, sâ béh bí dé beèh bò nuna kweèr sam, béh né bò nuna veèh dé nùà njèh.

5

Ka sòu mvelé yuoô

1 *Kristò béh te yuií kwer-e se sòm aá kèn, ye te béh den lom mé feh beèh, béh ka sòu dèn cú. Sâ, bí dèn lòm mé feh biì nɔ́ɔ́n ménâ, bí té te yuií kwer-e yílá cú.

2 Né mè Pôl, mè tueé né kɔ́ɔ́, bí féla nyégé bagasé: mɔ bí né cu *ngór nɔ́ɔ́b, sâ Kristò njèh gam beè biì sam cuú.

3 Bòó mé né ngór nɔ́ɔ́b dɔ́ɔ́n, sâ bó a: jòlò kòmò lòm *sóu mé gùm mene ndɔ.

4 Bí bòó mé né sóu jolo, ye bí bò didilí bò beè Cànɛ nã nde né mé njéh dɔ́ɔ́n, bí kóɔ ye, bí bò Kristò géé baá kèn; bí vu aá be mé fùgò Cànɛ ndɔ.

5 Dé beèh môn sam; béh dé beèh ndèm kwaá njií seér né mé bú, ye lòu sâ à nde né béh bò didilí bò beè seèn yílá. Béh hèn kela den né cí, béh né temé teèn mé terreb Cúcuí Njagá kwaá njií gií ndɔ.

6 Béh kɔ né ye, mɔ béh nyogó den né yoòr Yeésò Kristò, béh nɔ́ɔ́b mene ngór, béh mene nɔ́ɔ́b ngwéh, dɔ́ɔ́n ju sam. Njèh gècên né lom temé cén yoòr Kristò kwaá njií. Bó temé cén sâ nene kɔ nde né mé lètenè beèh gwaán kuú.

7 Bò nùàr mò, hèn bí lé baá gií ceér gècên faá nùàr nɔ bele nyegé; bóó né naàn mé bí ceér gècên sâ bèlè cú wa? Neí bí yiín né kɔ́ɔ́?

8 Dé mé bí né seér ngɔ sâ, bí kékòò ye, beè Cànɛ mé né bí yílá doò yuò ná ngwéh.

9 Bó lo kɔ tueé ye: Nyure* cén beéh yeé túóm kɔ́ɔ́. Hèn baá-re cí sâ.

10 Mé njéh mene, mè né kɔ́ɔ́ ye, béh bí baá gi dé beèh beè Fehtoò beèh, béh bí nde né mé sòn cén den ndɔ. Mè né cu kɔ́ɔ́ ye, né mene neí, nuaá mé né bí feh ter njellé gɔ sâ, nde né ju tarê die.

11 Bò nùàr mò, mè dé mò túé ngwéh ye nuaré déi a, kɔ nɔ́ɔ́b só cú ngór, te Cànɛ gam ye bú. Mɔ sé né môn, mè sé né cu gèr beè bò *Júf nené den wa? Sâ cio mé Yeésò lé kuú naâ ké te toú doò sé naá cuú njèh dièb beè bóón njaá wa?

12 Mè teèn sam. Bòó mé né ka bí feh ter njellé gɔ sâ, bó a, ní ká bó njií, bó teèn ká bílí mé túlù mene!

13 Dé biì bò nùàr mò, Cànɛ bí yílá gi aá kèn, ye te bí den mé feh biì. Njèh cén, mé feh biì deèn sâ, túé ngwéh ye bí bó làrè njií mé ngàn yoòr né gwaán dɔ́ɔ́n. Sòn sâ, bí gwàn kú sér mé njéh lètenè biì dé gwaán, bí né lètenè biì gam kuú.

14 Lòu sam, bò sóu dɔ́ɔ́n yila gi né yoòr sóu bú cén mé né tueé ye: Gwàn mbei yeè faá wò gwaán né ngàn yoòr yeè doò.

15 Á, mɔ bí den seér cu né faá bò nyam ké ya dueè nɔ, bí lètenè biì bóó kuú seér veèn mé veèn, sâ bí kè keè, mè tueé bí, bí nde né lètenè biì calé kuú.

Ceér dé bò nùàr mé ceér dé Cúcuí Cànɛ

¹⁶ Mɔ né mân, mè tueé bí, bí kwá ló yòn biì beè Cúcuí Nɔgâ, te à feh bí ceér kɔ́. Njii mé ngàn yoòr biì gwaán seér né kɔ́, bí té dé sâ bó.

¹⁷ Lòu sam, bò njii sâ bó bò dé Cúcuí Càn nyuùn kwàrè bèh. Yeé baá môn, Cúcuí Càn bar taré bó ndɔ: déi bô mbei nyuùn kwàrè cú, te njii mé bí gwaán né bɔ́ dɔ́n, bí bó kòmò cú ndɔ.

¹⁸ Bí kɔ́ ye, mɔ Cúcuí Càn bí ceér feh né kɔ́, sâ bí dé biì ka sòu sam cuú.

¹⁹ Nùà dɔ́n né gi seé ngàn yoòr bagasé mân kɔ́ nyegé: ngàn yoòr gwaán né yàgà yɔn tobò; à gwaán né fúár, à gwaán né sár tegê.

²⁰ Ngàn yoòr gwaán né cècàn dua gɔ; táhunó né bú. Bò nùà né bò mbei bunó gɔ; tɔgɔ bô huer mé nǎ-temé né li; kên né bó seé weh, bó né mé sòn hihiné kerré den,

²¹ bó né njèh kàn gwaán, bó né sela gɔ, bó né soóm gɔ, bó né lom mé bò veèn déi faá bèh mân bɔ́ ndeé. Mè bí tueé kwaá cu né faá mè lé naá giì bí tueé nɔ, ye bí a: bɔ́ mé né mân bɔ́ dɔ́n *Lò Càn mé njolo néné ndé ngwéh ndɔg.

²² Tàb dé Cúcuí Nɔgâ né seér gwaán, vɔ́gɔ-temé, còñ, sèn, jere kɔ́, húóm-temé, dene kóbè sâ,

²³ dolê, mé yo sieè. Bò njii mé né bò njèh bebagaà ménâ dɔ́n, *sóú gwaán né cí.

²⁴ Bò nùà dé Yeésò Kristò dɔ́n faga wula gi aá ngàn yoòr bɔ́n ké te toú, bó dé bɔ́n bò tuaá dé vevenê sâ doó su njii gi aá kèn.

²⁵ Cúcuí Nɔgâ béh yòn haá né kɔ́. Mɔ né mân, sâ béh kwá ló gí yòn beèh beè seèn, te à feh béh ceér kɔ́.

²⁶ Béh té feh hàmm, béh gè mé sà lètenè beèh fɔ́n, béh té mé huer lètenè beèh ngéré kú cú.

6

Mambin seé lètenè biì jɔ́gɔ kuú

¹ Bò nùà mò, mɔ bí nene mbei biì déi baá te veèn yilá, bí bɔ́ mé Cúcuí Càn né bí lè teèn, bí tulu sòm kên bú teèn tulu, bí feh nyegé bú ceér dé dilí, bí feh bú mé

hueh dolê; wò né feh yeè teèn bɔn keéh ndɔ. Mɔ sam, wò nde né faá bú nɔ die.

² Bí gàm kú lètenè biì gaàm, bí né mé seé lètenè biì jɔ́gɔ kuú. Mɔ bí né ménâ bɔ́, sâ bí né tòu *Kristò bele huóm.

³ Mɔ nuaré déi né lètenè biì munó, ye faá nyí nɔ sam, mé à hàmm njeré déi sam ndɔ, sâ bú a, té feh seèn mbaá bèlè kú.

⁴ Nùà kàn a, kè nyégé kèkènè seèn mé be seèn. Mɔ né teèn yilá, à nde né mé seé dé seèn nùà njèh sagár, à mé seé dé bò mbei mè só ndé cú.

⁵ Mè tueé bí, nùà kàn jɔ́gɔ nde né seé seèn nùà njèh mé feh seèn.

⁶ Nuaá mé bó né bú Njagà Bagaà se, bú a, kòb sòm bò njèh seèn kèb déi, à haá nuaá mé feh yeé bú Njagà Bagaà sâ teèn.

⁷ Bí té feh biì bèlè: bó beéh Càn séi bèh. Nùà kàn kwa cu nde né njii mé à lé dobó naá.

⁸ Mɔ à dobo né njii mé ngàn yoòr né gwaán, sâ ngàn yoòr nde né bú cio beè kwaá haá. Á, mɔ à dobo né dé mé Cúcuí Nɔgâ gwaán né kɔ́, sâ Cúcuí kwa haá nde né bú dé seèn yòn tètàgà.

⁹ Béh bó lòm bagaà, béh té be mé njéh dù. Mɔ béh gùr ngwéh, lòu sâ béh nde né kwaá.

¹⁰ Sâ, mɔ né mân, keí mé née hèn, béh bó làrè bagaà mé nùà dɔ́n, tétég mé bɔ́ mé né te mbàgà Càn faá béh nɔ, béh té bó nyèn.

Bèh ceré

¹¹ Bí né gèh bò njolo mvù dé kokoò hèn néné wa? Mè bó nyagá né mé be mò, te mè tema njii bí.

¹² Bò mé né seé fù ngàn bɔ́ dɔ́n nɛí né bí mé *ngór nɔ́b kɔ́. Bó ye te *wón seèn bó mé njéh seèn. Lòu sam, bó né gèr veéh; bó ye, mɔ bó tueé lom né felè cio Kristò ké te toú wa, bó nde né bó lòu bunó seér ma.

¹³ Á sâ, bɔ́ mé né te ngór nɔ́b ngelá den sâ, bó *sóú hèllè mé feh bɔ́n jòlò kòmò bèh ndɔ. Bó gwaán lom né ye te bí nɔb kuú mé ngór, bó punó seér mé njéh lòu, ye bí baá mé mágá bɔ́n yoòr ma.

¹⁴ Dé mò môn sam. Beè mò, mè punó seér nde né mé cio Fehtoò beèh Yeésò

Kristò ké te toû. Mè wónη kó cú mé njéh, wónη mè kó cú mé njéh ndɔ; mè baá gi te njèh wónηe komó mbaá.

¹⁵ Béh né mene ηγór ηɔóɔb, béh mene ηγór ηóɔb ηgwéh dɔóη, ju sam. Njèh gécên né lom nùà feê beè Càη ηaâ.

¹⁶ Bòó mé né gi ceér dé sâ bele dɔóη, Càη a, kó bó jere, há bó dɔlê, à kulu bilí bó mé bò dé seèn lètenè bò huaán *Iserála mene dɔóη.

¹⁷ Duɔôm mé lan, nuaré déi a, té mè feh ter bó ηéllé cú. Bò mágá mé né yoòr mò hên tueé ηagá gi aá kèn, ye mè baá dé mò nùàr Yeésò.

¹⁸ Bò nùàr mò, húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, ká siè jí bí beè. È môn.

Mvù Pôl mé bò Yeésò bò ké Efêse

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, mbòn tebê Yeésò *Kristò. Càn lé mè mân sie kwaá naâ mé kàgà-ndòn seèn. Mè mvù hên nyagá njií né mé bí, bò nùàr Càn ké Efêse mé né gi temé tég yoòr Yeésò Kristò kwaá njií doón.

² Tele beèh Càn bò Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dolê.

Bò njèh bebagaà mé Càn né béh felè Yeésò haá

³ Kùsèm Càn Tele Fehtoò beèh Yeésò Kristò! À lo naá giì béh bò dà m njèh bebagaà ké te vulúu kúlú haá.

À lo béh haá keéh naâ beè Kristò.

⁴ Mé à lo nde wón si, sà dàb mé à lo béh yoòr Yeésò Kristò balé yií gi aá, ye te béh ndeè den lom bò nùàr nyî, mé ndògò veèn déi yoòr beèh njéné sáb cú.

⁵ Càn mé húóm-temé seèn lo ménâ nyegé kwaá giì mé kàgà-ndòn seèn, ye nyí ndeè nde né béh bò huaán nyî mé Yeésò Kristò sie seér ma. À lé ménâ gwaán naâ kóó.

⁶ Sâ ye te tànòr húóm-temé nyî njéné yuo kelà cie mé njéh. Béh yila baá-re fùgò làgàtì beè seèn kuû. Sâ doón né mé Huaán yíé-temé seèn.

⁷ Mé húóm Njuna, à lé naâ béh te veéne yili sòm, à kulu sòm yúlá-temé beèh lè seèn ndo. Sâ doón, ye te béh njene kò tànòr húóm-temé nyî teèn.

⁸ Né lom felè beèh faá cí nò yaám ndeé, ye te kónkòn bò lo nyí yam sie lom béh beè mé gùm mene.

⁹ Njií mé à lo naâ ter nyegé naáb kwaá sâ, lo naá giì mé kàgà-ndòn seèn, ye te ndeè mboón mé Kristò ma. À béh hên feh keéh né cí,

¹⁰ wa loù mé wón nde né teèn gií, nyí nde né njèh ké te vulúu mé ká doó mene

doón bècènè horó bilí, te Kristò den lom felè boòn kóó.

¹¹ Mé Kristò béh baá gi mé gà teèn. Sâ tueé né ye, Càn lo béh ter ké toò balé kwaá naâ mé kàgà-ndòn seèn. Né ménâ, à njèh doón boó gi yeé jéjég faá à nyegé kwaá yeé nò,

¹² te be terrèb seèn njéné yuo kelà yoòr beèh bò toò-jògò bò mé lo naá giì ndèm mé Kristò kwaá logó.

¹³ Mé bí mene ndo, cu mé Njàgà Bagaà mé né ngòr gècèn lé waà naâ ké lètenè bìi te yili sòm bí, ngweéh bí lé naá giì temé yoòr Kristò kwaá njií mà! Yeé baá ménâ, Càn maga kwaá gi bí yilí seèn yoòr ndo. Mágá sâ né Cúcuí Njagâ. Cúcuí Njagâ sâ lo ndéb seèn jegé naâ kóó.

¹⁴ Béh yeé kwa baá bú, béh kò baá-re mé njéh ndo, ye ngúlú Càn né béh kela, ye loù mé Càn nde né béh dé kèi cèn yili sòm wa, béh nde né ngúlú seèn yieé ma. Sâ doón, Càn ye te be terrèb nyî njéné yuo kelà cie mé njéh.

Pôl né Càn teèn vra

¹⁵ Mò né mân, mè né lom Càn felè bìi mé gècèn mene vra. Lòu sam, bó ye mè a, bí né lom temé yoòr Fehtoò beèh Yeésò kwaá njií, wa bí bò Yeésò bò gwaán né mé temé cén ndo ma.

¹⁶ Mè né Càn felè bìi vra, mè sòn dù bèh. Mè né bú dua,

¹⁷ bú Càn *sùsùm, Tele Fehtoò beèh Yeésò Kristò, mè ye bú a:

Há njéí cú bí Cúcuí seèn lòu, te bí ngweé komo njèh, à feh njagá bí gècèn seèn, te bí kò njéí cu Càn dé njéí.

¹⁸ Bú a, kúkùr seèn, à sì kwá lege njagâ seèn lè bìi, te bí njene gèh ndèm mé à yilá kwaá né bí beè seèn mé njéh doò.

Bú a, bó te gèh sèsàm ngulù mé bò nùàr seèn nde né kwa doón den den njolò bìi bèsonè.

¹⁹ Bú a, bó te béh bí bòó mé né gi temé yoòr seèn kwaá njií doón, béh njene kò be terrèb seèn mé né lom yoòr beèh faá cí nò yieé. Terreb seèn bú sâ, dé seèn dé se komoò sam.

- 20 À lé Yeésò Kristò te cio komo sòm naâ mé terre b bú sâ, à weh ñaá mé bú ké te vulúu, à kwaá njií bú te be gaá seèn.
- 21 Felè ñhèh dõñ né bú. Terre b wõñ né mene naàn, né mene gèh terre b dé heè ké te vulúu dõñ, né gi ka seèn. Gwaán yilí bõñ a, ñgúlí yõñ méné wõñ dõñ, gwaán bú a, ndé ñgúlí yilá te nàm dé ké toò mene dõñ, felè bõñ dõñ né Kristò.
- 22 Càn lo ka ba gulè Kristò ba yilí gií naâ ñhèh dõñ; à feh te mbàgà seèn sie kwaá né bú ndõ.
- 23 Mbàgà seèn sâ né faá kukuñ Kristò ñõ. Kristò mé gùm mene ñené yuo kelà né teèn, à yoòr né mé kèkènè Càn mé gùm mene ndõ.

2

Bèh yili yuoò

- 1 Léí toò, bí lé naâ mé gècèn mene sabé, bí né te veèn teré yilá, bí lé beè Càn naá gií cùg faá bò komó ñõ.
- 2 *Wõñ lé bí yoòr yila seér naâ kóó, bí ñgõ seér cí. Bí lé sòn ñgweé seér naâ dé mgbè terre b ké ter ka vulú. Wa hèn, terre b seèn hèllè ka gí ñgwèh ndõ, née ka mé seé yoòr bò ñgèn-sòn bò temá ndeé den ye.
- 3 Béh né kóó ye, béh dõñ lé naá gií ménâ ndõ. Tuaá veèn lé naâ béh lè salé, béh lé naá gií njií mé ñgàñ yoòr beèh gwaán né kóó bõó seér, béh lé ñhèh dõñ bõó gií naâ mé feh beèh ménâ. Béh sé naá gií ju mé gèh dene bú sâ die, faá bò nùàr dõñ ñõ.
- 4 Mé ñjéh mene, húóm-temé Càn né ñhèh yõgõ: Càn mé húóm-temé seèn né seér cu béh jere kóó.
- 5 Béh lé né gií mene toò seèn mé veèn beèh hèllè komó cùg, à lé naâ béh yõñ dé feè mé *Kristò haá seér, à yili sòm béh dé lòu,
- 6 à béh te cio komo sòm keèh mé bú, à béh kwaá njií seér ké te vulúu, te béh bó den kóó.
- 7 Càn béh tànòr húóm-temé seèn mé Yeésò Kristò ménâ feh keèh gií né, ye te

bò jomo bò dõñ ñene kwaá gi fùgò dueé nyí njolò.

8 Bí lé yili yuoó naâ mé fùgò húóm-temé Càn sâ. Lé naâ mé temé yoòr Càn kwaá njií. Bú sâ lé mé kàgà-ndòn bií nùà ñhèh ná ñgwèh. Càn lé bí fùgò sâ haá naâ mé lèi seèn.

9 Béh lé seé bagaà déi bó kòmò ná ñgwèh ndõ; à lé béh haá naâ dé lòu, ye te nùàr mé seé déi mbaá púnó kú cú.

10 Bí kó sér ye, Càn lo béh meè naâ kóó; wa, à lo béh si bilí kwaá naâ yoòr Yeésò Kristò, ye te ká jomo, yoòr beèh ndeé yam lom bò seé bebagaà mé nyí lo naá gií léi jògò ter nyegé kwaá doò.

Gèh nùàr cén dé feè

11 Mõ né mân, bí múnò ñjì cú dene bií dé léi toò, bí bòó mé Jûf ñàr-lè sam, mé bò *Jûf bí yilá né kurú, wa lòu sam, bó né dé bõñ *ñgór ñóób ma. Sâ né lom mágá te ñgàñ yoòr kèb cieè mbaá ndõ.

12 Bí bòó mé bó né ménâ yilá sâ, bí múnò ñjì cú gèh dene bií dé léi toò sâ ndõ, bí bò Kristò lé née nòmò dàb we dàb ye. Sâ bí lé beè Càn née kìn ndõ. Sâ te bòn bò nùàr seèn *Iseràlà bí lé née teèn sam ye. À lo né mene ñgòñ kó ye te ndéb nyí mboón, mé ñjéh mene à lo bí teèn yí kèh ná ñgwèh. Sâ bí lo cu sâ née *wõñ ñgõ ye, bí mé ndèm lè sam, Càn lé mé yilí beè bií cu sâ ná ñgwèh ndõ.

13 Mé ñjéh mene, kènè Càn bí bò Kristò sie bilí gií aá kèn. Bí bòó mé lé naá gií nòmò dàb we dàb mé Càn léi toò sâ baá gií kènè kwarè seèn. Sâ dõñ né gií mé njua húóm Kristò.

14 Còñ beèh né bú. Lòu sam, à lé naâ feh seèn *semé, à sie bilí bò Jûf mé bòó mé Jûf sam mé ñjéh, à tulu sòm kòn mé lé naâ bó mé sòn hihiné kerré kwaá doò. Bùnò gií lètenè bõñ ndõ, bó dõñ ñaá bilí gèh cèn.

15 Né mene bò *sóú Jûf dé kàn mé dé kàn dõñ, Kristò bó tór wula gií aá kèn, ye te gèh nùàr fà ña bilí, bó me yuo gèh dé feè cén, bó den yoòr nyí, bó ñgweé fu ma.

16 Kristò yeé kuú baá ké ter te toú, à kuú nyoló lo kèrrè hèllè ké teèn sâ. À lo gèh

nùàr fà sie bilí naâ mé cio bú sâ, te nde ye gèh dé feê cén ñaá, à nyogó njií bú yoòr Càn.

¹⁷ Kristò lé ká te wónje ndeè naâ Njàgà Bagaà se ndo, te bí bòó mé Jûf sam kwa gi còñ, wanóñ bí bò Càn lé naá gi nòmò dàb we dàb. Déi né cu, te bò Jûf mé né dé bòòn kwarè Càn kwa gi còñ ménâ ndo.

¹⁸ Sâ kènê né mene Jûf mene Jûf sam doón, Cúcuí Tele beèh Càn né gi béh yoòr, béh baá mé sòn toò Càn; né mé njua Kristò.

¹⁹ Mo né mân, sâ bí bòó mé Jûf sam doón, kìn beè Càn sam cuú. Bí bó nòmò dàb we dàb sam cuú ndo. Bí kènê baá gi huaán, faá bò déi no, bí bó kènê mbàgà Càn sio né doón, bí bó né bò nùàr seèn.

²⁰ Bí né gi felè maàñ meé den. Maàñ sâ né bò mbòn tebê bò *sòn-Càn bò. Taá dàn teèn né bú Yeésò Kristò nùà njèh.

²¹ Gwà sâ tarésé den né mé bú, te ham nyegé bagasé, ña gwà Càn dé koò mé bú nùà njèh ndo.

²² À gwà sâ me né mé bí, te den bèh joloò Càn, Cúcuí seèn cer beh teèn. Lòu sam, bí bò Yeésò Kristò né koó teé bilí.

3

Seé Pôl felè bòó mé Jûf sam

¹ Yeé baá ménâ, mè Pôl mé né ká gwà cibì felè Yeésò *Kristò, mè né Càn felè biì bòó mé Jûf sam dua.

² Bí lé naá gi ñgweé, ye Càn mé húóm-temé seèn lé naâ mè seé hên jege haá, ye mè a, ndé ké lètenè biì seé nyí bòó jegé.

³ Njií mé à lo naá gi nyegé naáb kwaá sâ, à lé naâ mè njolò ñené feh ndo. Mè la naâ bò njàb déi teèn nyagá weh, te mè tema njií bí.

⁴ Mo bí baá mvù mò hên jané, bí nde né teèn ñené koó, ye mè né gi mé njèh nâb felè Kristò sâ ká lè ma.

⁵ Njií mé lé naâ lòu leér den sâ, Càn lo bú mé bò léi-toò bò ñéné fèh ná ñgwèh. À nde Cúcuí seèn yoòr bò mbòn tebê seèn mé bò *sòn-Càn bò tema njií seér aá kènê, te à nde ye bó ñené feh.

⁶ Njèh lèrrèb sâ né ye: mé Njàgà Bagaà sâ, bò Jûf mé bòó mé Jûf sam doón, nde gi né ñgúlú Càn yieé, bó doón baá gi yoòr yo cèn, bó né gi te ndéb mé Càn lo kwa kwaá naâ mé Yeésò Kristò doò teèn ndo.

⁷ Mè mbòn Njàgà Bagaà hên ña lom né mé fùgò húóm-temé Càn felè mò, à mè terreb seèn yoòr nyeén su né koó.

⁸ Wanóñ, ñgweéh lètenè bò nùàr Càn doón, lolôb cèrè-mbân bò cèrè-mbân faá mè no sam mà. Mé njèh mene, Càn né cu mè jere lòu koó seér, ye mè a, ndé bòó mé Jûf sam ñgòr felè ñgúlú mé né beè Kristò se. Mè tueé bí, ñgúlú bú sâ dé tueé sam.

⁹ Ye mè a, sè ñágá kwá nùàr doón tieè ma, te bó ñgweé ko gèh dé mé Càn né njèh nâb sâ mboón. Nùà njèh né bú Càn, à lo ménâ nyegé nab kwaá naâ koó,

¹⁰ ye te ndeè ñené yuo kelà te mbàgà nyí mân, te bò cili Càn bó bò tetarê bò ké ter ka vulú ñene ñagá kónkõñ nyí mé ceér hihiné teèn.

¹¹ Càn mé Yeésò Kristò Fehtoò beèh mân bòó né jégég faá à lo naá gi mé kàgà-ndòn seèn dé kèi cèn nyegé kwaá no.

¹² Kènê, béh baá mé sòn toò Càn teèn, béh njeré déi vèh cú njua mé béh né beè Kristò, mé temé beèh né gi yoòr seèn ndo.

¹³ Sâ kúkùr biì, mo dàb gèr né mene mè seé felè biì weh, bí té gùr, mè gèr ñene né te bí yila ñgúlú Càn.

*Gwaân *Kristò*

¹⁴ Yeé baá ménâ, mè né toò Tele beèh Càn cemmé.

¹⁵ Né mene ké ter, né mene ká doó, mbàgà bò nùàr doón njebá gi né mé yilí seèn.

¹⁶ Càn ñgùrmò* né lom bú. Mè né bú dua, ye bú a, sì kwá bí lege Cúcuí seèn lè, te bí kwa beh terreb, bí né tég njebá taré.

¹⁷ Kristò a, cèr lòm te temé biì tég. Lòu sam, bí temé kwaá njií né yoòr seèn. Bú a, bó te gwaân yilí lom jògòb lètenè biì mé terreb,

¹⁸ te bí bò nùàr Càn mbaábi ñgweé komo ye dàb bô ham gwaân Kristò, bí ñgweé komo gèh dé mé gwaân Kristò teèn né yilá keéh ndo.

19 Dé sâ né môn, bí nde né gwaân seèn ñgweé komo. Njèh cén, nùàr bú mé gùm mene ñgwé kòmò bèh. Mé njéh mene, mo bí baá bú ñgweé kóó, te bí yoòr den lom mé kèkènè Càn mé gùm mene.

20 Bú nuaá mé né seé yoòr beèh mé terreb seèn boó, nde né faá béh dua né bú no boó yógó keéh. Béh né mene njeré déi lòu munó loó, à nde né béh ménâ boó yógó keéh ndo.

21 Kùsèm, ñgóḡ Càn a, ñḡúlí dèn te mbàgà seène mé Yeésò Kristò dé nyemà mé nyemà ménâ. È môn.

4

Yo cén mé gà hihiné

1 Sâ, mè nuaá mé né dé mò ká gwà cibi felè seé Nùà Dueè hèn, né bí boḡ, ye bí a, bí dèn lòm dene jéjêḡ mé Càn né bí mé njéh yilá sâ.

2 Bí dèn lòm yebbésé, dolésé, lélanḡ sèḡ; bí né lètenè biì yoló kuú, bí né lètenè biì gwaán kuú ndo.

3 Bí kóó ye, Cúcuí Càn né bí bècénè teé bilí. Bí lègè lòm téḡ, te bí den le bò cèn bò, bí den mé còḡ lètenè biì, faá Cúcuí te bilí né bí no.

4 Ñḡweéh yo *Kristò né gùm cén, Cúcuí Ñagá cén ndo mà. Mé ndèm né ménâ ndo, à né lom bèh cén. Càn bí doḡḡ yilá bilí gi né teèn.

5 Fehtoò beèh né lom cén, bèh temé kwaá njiì cén, nòmò Càn koù cén,

6 Càn né lom cén ndo, Tele beèh doḡḡ né bú, felè njèh doḡḡ né bú, à seé boó laré né doḡḡ, lè njèh doḡḡ né gi bú ndo.

7 Bí kóó ye, lètenè beèh nùà kàn né mé gà seé seèn yoòr faá Kristò haá keéh né bú mé húóm-temé seèn no.

8 Né faá né te mvù Cànḡe felè Kristò nyagá kwaá ndo, ye:

À yeé baá ké ter te vulúu ñaá ndeé,

à sie sie bò bònò bò beè,

à seé ká doó haá lo mé bò nùàr.»

9 À yeé ñaá nde aá ké ter te vulúu, sâ tueé né ye naàn? Ñḡweéh sâ ye, à lo jòḡò kura suagà logó naá tóg ká doó mà.

10 Nùà cèn mé lé ká doó suagà naá koó sâ, lé ké ter felè vulú ñaá nde cuù naá koó, te à ñené yuo kela giì te njèh doḡḡ.

11 À nùà kàn seé hihiné haá né kóó: à bò déi haá né seé mbòḡ tebê, bò déi *sòn-Càn, bò déi ñḡòr Càn se yoḡḡ, bò déi tènḡ bònḡ bò Kristò bò, bò déi nùà fèh-njèh.

12 À bó seé hihiné ménâ geé haá né te bó gam bò Càn bò, bó yiì gi be te seé Cànḡe ndo, te mbàgà Càn mé né kukuḡ Kristò kwaá yam njiì gi temé yoòr seèn.

13 Gèh dé sâ, ndeè béh sie bilí nyegé nde né kóó, te temé mé béh né yoòr Kristò kwaá njiì doó yuo gi kèi cén, te béh doḡḡ ko nyegé Ñunà Càn bagasé, béh kula jolo wa ye nùàr faá bú no, béh yoòr den mé kèkènè seèn mé gùm mene ndo.

14 Sâ, béh faá bò huaán memanè dèn ndé cú. Gwaán cu sâ ndéb bò nyeèn bò né mene ter lulí ñaá, mé béh kóbó ndóré gò ndé cú, faá fu né mé mvùòb nòmò dùà doḡḡ kobó ndóré ḡo no.

15 Béh dé beèh túé ñagá sér á gècèn mé gwaân mene; béh né te njèh doḡḡ mé gècèn mene kulá laré, te béh kula wa faá Kristò no. Felè beèh né bú.

16 À bò gà hihiné bècénè me jolo bilí né kóó. Bò gà sâ yo ña né kóó ndo. Bò gà sâ, dé kàn yoòr mbeì bagasé nyóḡó nde né mé cèḡè seèn faá Càn boó kwaá nê no; ye mo gà dé kàn baá seé seèn faá tueé nê no boó, te yo somo huóm, gwaân yam sie bú beè mé gùm mene ma.

*Dene dé feê mé *Kristò*

17 Mè bí hèn tueé njiì né mé yilí Nùà Dueè: Càn a bó bí ḡo cu gò bò Càn-kò bò déi. Bó dé boòn ko cegé né mbaá munó cur njiì,

18 lo boòn felè né cibi mbaá, bó te yònḡ Cànḡe né kìn. Lòu sam, bó né bò cùr, bò tanḡwan bilí né bó ndo.

19 Bó fegùlì kó cú, bó yoòr yo waá seér né fúár; bó né núlú yoòr huan su, dé sie komoò sam nde cuú.

20 Bí gè lòm mé ceér boòn noḡḡ. Kristò lé bí dé biì gèh dene bú sâ fèh sér ná ñḡwèh.

21 Ngweéh mé gècên mene, bí lé naá giì kùr Kristò ngweé, bó feh bí gècên mé né yoòr seèn ndò mà.

22 Sâ, bí húár yùò lòm dé bìi te dene bú léi toò hèllè nɔ́ɔ́, bí nà bò fefeê bò, wanɔ́ɔ́ gèh dene bú lélán nɛ́gêr hèllè lé bí bele njií seér naâ lè cio.

23 Kènê yoòr bìi a, néné sér á dene feê, mé mùnò feê ndò.

24 Bí yoòr sù sér á yo dé feê. Bú sâ né yo mé Càn lo síi naâ, ye te felá yo dé nyí nùà njèh; te teèn néné lom seé didilí, jéjég seê mé yuo yeé te gècên.

25 Mò né mân, bí máb nyeén! Nùà kàn a, túé lòm gècên mé mbeí. Lòu sam, béh dɔ́ɔ́ bilí me gi né yo cén.

26 Mò temé baá nuaré déi yulá, bú a, kèkèè; mò sam, à nde né veên mé njéh sela. Nùà a, té mé yulá-temé lè gùm cieê só yíí.

27 Bí té gwàn mé táhòrò yií keéh be teèn.

28 Nuaá mé né yeé yíb nɔ́ɔ́b, bú a, sòm be teèn nɔ́ɔ́. Bú a, té kòb bó cú, à lègè sér mé ba beè seèn te gam bú, à gam keéh bò saám bò teèn ndò.

29 Ngòr a, té bí sònò yùò jéla; sònò bìi a, yùò sér bò ngòr bebagaà mé nde né bò mbaábi te ceér Cànje gam, te Càn kulu bó mé njéh.

30 Càn a bó bí bó yulá Cúcuí Càn temé; bí kóo ye mágá Càn nùà njèh yoòr bìi né bú. Temé beèh lè die né mé bú, ye lòu sâ wa, Càn nde né béh dé kèi cên yili som ma.

31 Bí káb lóu njí jéla-temé ké dàb; nà-temé bò fúru-temé ké dàb ndò. Tɔ́ɔ́ bò séb a tɛ́ndɔ́g. Bí té temé jéré, te ngòr veên leér yuo lètenè bìi.

32 Bí dèn sér lètenè bìi lélán húóm-temé, bí né mé jere lètenè bìi kóo kuú ndò. Dé kàn a, kúlú sòm veên mbeí senà lè seèn, faá Càn né veên beèh doó mé Kristò kulú njií nɔ́.

5

Dene bèh ñagâ

4:22 4:22 Kol. 3:9 4:24 4:24 Gen. 1:26; Kol. 3:10 3:13 5:2 5:2 Ex. 29:18; Ps. 40:6

1 Kènê, bí baá bò huaán yíé-temé Càn. Mò né mân, sâ dene Càn nùà njèh a, néné lòm yoòr bìi kóo.

2 Bí njèh dɔ́ɔ́ bó gi mé gwaân bò mbaábii lè faá *Kristò né mé gwaân beèh lè nɔ́. À lé mé njéh kuú naâ felè beèh, à nde dé seèn Càn *sèmè haá seér mé gùm seèn nùà njèh; te yo Càn nɔ́ré mé njéh.

3 Kènê, bí baá bò nùà Càn; Càn a bó bí nde yàgà; bí té nɛ́gêr cór, bí té temé te ngúlú kwá njí. Né mene dé tueê, gèh bò njií hèn a, té sònò bìi yùò.

4 Bò ngòr vevenê a, té sònò bìi nduàlè yùò. Né mene ja, bú a té bí sònò yùò jéla vé ndò. Bí te njèh dɔ́ɔ́je vrà sér Càn dé vraâ.

5 Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né sár gwaá, bò tánégér mé nùà nyaâ dé bòn ngúlú Kristò bò Càn yíé ndé ngwéh. Dé nyaâ, njií mé nùà né mbeí nomó dɔ́ɔ́, né cècàn beè nùà sâ.

6 Càn a bó nuaré déi waà, né bí mé bò ngòr mbembaâ bele weh. Bí kóo ye, temé né yeé Càn mé bò seé vevenê hèllè ñaá, à jéré njií bò dúagá-tie bò gèr yoòr.

7 Bí bò sâ bò té mé njeré déi bó kwàré gùm dɔ́ɔ́.

8 Bí dé bìi te cibi faá léi toò nɔ́ sam cuú, bí kènê yoòr baá gi mé ñagâ Fehtoò beèh Yeésò Kristò. Bí gò bá gò nuaá mé né bèh ñagâ,

9 bí né tàb faá bòó mé né bèh ñagâ nɔ́ waá ndò: bí dèn lòm lélán húóm-temé, lélán dene dilí, mé lélán gècên.

10 Bí lègè lòm tég, te bí nene kɔ́ bò njií mé né Fehtoò beèh yoòr huóm, bí bóó cí.

11 Bò ngiín seé mé bò macùr né bèh cibi bóó dɔ́ɔ́, bí té be teèn yí, bí sàlè sér bó mé njéh lòu.

12 Wanɔ́ɔ́ njií mé bò sâ bò né yeé lòu bóó leér go hèllè, dé mé nùà nde né tueé komo mé fegùlì sam.

13 Mò bó né njeré déi cie salé som, kèkèè njií sâ nde né cie ñagá le.

14 Lòu sam, njií mé né ye bèsónè dɔ́ɔ́, né suútenè. Bó te mvù Cànje tueé né dé cí, ye:

Wò baá lóm kpóg.

4:25 4:25 Zach. 8:16 4:26 4:26 Ps. 4:4 4:32 4:32 Kol.

Nyimè yùò lètenè bò komô nyimè,
te yoòr yeé ñené seér ñagâ Kristò.»

¹⁵ Sâ, mo né mân, ko bí boñ nyegé feh
mé dene biì bagasé ndo. Bí té dene macùr
kè mà; yoòr biì a, yám sér á dene kógòn.

¹⁶ Lòu mé né toò biì ñené doón, bí té yì
kék, wanóñ cafanê veên fíí né kela.

¹⁷ Bí té lòu bó mbì ñjí, bí féla nyégé
lòu, te bí ñgweé ye ñjí mé Fehtoò beèh
né gwaán, bí boó cí.

¹⁸ Bí té mbè sèlà. Mo sam, bí lòu ndabé
seér aá kèn. Sòn sâ, bí sèlà sér Cúcuí
Ñagâ,

¹⁹ bí né ñgòr Càñ mé bené lètenè biì se
kuú, bí né tòu Càñ lòu de; bò bené mé
Cúcuí Ñagâ né bele teèn doón, bí sén gí
Fehtoò beèh mé ñjéh seèn, bí sén lòm bú
mé temé biì mene.

²⁰ Bí vrà làrè Tele beèh Càñ te ñjèh
doónje, bí vra bú mé yilí Fehtoò beèh
Yeésò Kristò, bí té sòn dù.

Dene ma gwà lètenè si bô veèh

²¹ Bí bò mé né *Kristò veèh doón, bí
ñgwé kú sòn lètenè biì ñgweè.

²² Bò véh a, ñgwé sòn bò si boòn faá bó
ñgweé né sòn Fehtoò beèh no.

²³ Lòu sam, felè veèh né si; né faá felè
mbàgà Càñ né Kristò ndo no. Mbàgà sâ
né kukuñ seèn, à bú yilí som yeé koó.

²⁴ Sâ bò véh a, ñgwé làrè sòn bò si boòn
te ñjèh doónje, faá mbàgà Càñ ñgweé né
sòn Kristò no.

²⁵ Mé bí bò siíb ndo, bí gwàn lòm bò
veèh biì mé temé cén faá Kristò lé naâ
mbàgà Càñ gwaán, à kuú felè seèn no.

²⁶ À lé teèn kuú naâ ye te mbàgà Càñ
den lom beè Càñ ñagásé, faá nyí lé naâ
gìí bú mé nòmò bô ñgòr nyeén kwaá no.

²⁷ Sâ doón, ye te mbàgà Càñ toò nyí yuo
kela lom kóbè sâ, à luagár huom yàgà, à
den pí, à dé nyí den lom mé gùm mene.

²⁸ Mo né mân, sâ bò siíb a, gwàn lòm
bò véh boòn mé temé cén faá bó gwaán
né ñgàñ yoòr boòn no. Nuaá mé né veèh
mé temé cén ménâ gwaán doón, gwaán
né ñgàñ yoòr seèn nua ñjèh.

²⁹ Á sâ, nuaré déi né yeé ñgàñ yoòr seèn
koó bunó cuú ndo wa? Ñgweèh à bú koó
seér yeé mé yáb, à boñ nyegé bú wa? Né
faá Kristò boñ yeé mbàgà Càñ ndo no.

³⁰ Lòu sam, béh doón, béh né gi bò gá
seèn.

³¹ Né dé cí mé nua ñde né tele bô meí
si loó, à ñde veèh kwa, bó bú den, te bó fá
doón ña lom cén.» Né te mvù Càñe ménâ
nyagá den.

³² Ñgèi ñgòr gècèn né te lèmè hèn ñené
ñagá. Mè ko né dé mò ye, ñgòr hèn tétég
jue né Kristò bô mbàgà Càñ.

³³ À jue cu ma gwà ndo. Nua kàn a,
gwàn lòm veèh seèn mé temé cén faá à
gwaán né ñgàñ yoòr seèn no. Ma dé kàn
a, ñgwé táre sòn siì ndo.

6

Bò huaán bó bò tele mé meí

¹ Bí bò huaán, seé biì toò Fehtoò beèh
né sòn bò tele biì mé meí biì ñgweè, te
dilí ye.

² Né te mvù Càñe ménâ nyagá den ndo,
ye: Ñgwé sòn tele yeé mé meí yeé ma.
Bèh joloò Càñ dé toò jògò mé ndéb né teèn
baá ye bú hèn,

³ ye mo wò né mân boó, wò ñde né
samésé den, cieé yeé maga ye ká te wóñe
ndo.

⁴ Mé bí bò tele huaán ndo, bí té bò
huaán temé bó yúlá, bí léb sér bó ndéb, bí
né bó mé temé Fehtoò beèh lè soró nyegé.

Bò kwer bó bò tele seé boòn

⁵ Bí bò kwer, bí ñgwé sòn bò tele seé biì,
bí vèh bó veèh, bí né toò boòn lòu ndelé
seér. Bí bó lòm seé boòn mé temé cén faá
né seé *Kristò no.

⁶ Bí té lélañ njolò nua ñde bó húóm lòm,
ye te bó keí bí, bí doón bó sér faá bò kwer
Kristò no. Bí ñjèh doón bó gí mé temé cén
faá Càñ gwaán nê no.

⁷ Bí seé boòn bó lòm mé kàgà-ndòn biì
faá né seé Fehtoò beèh no, bí té túé ye né
lom seé dé bò nua.

⁸ Bí kóo ye, nuaá mé né seé teèn boó
yí doón, né mene kwer, mene kwer sam,

nde né sàgà beè Nùà Dueè mé seé sâ kwa ma.

⁹ Bí bò tele seê, bí bó yí mé bò kwer biì teèn ménâ ndo, bí té bó lòu mgbálé. Bí kóo ye, ké te vulúu bí bó doóné né gi mé Tele cên, à dé seèn nùàr lòu gèi bèh.

Kò bò Yeésò bò

¹⁰ Mè tueé lo né ye bí a, bí bílí dèn gí beè Fehtoò beèh, te bí taré nyegé mé terreb dé seèn.

¹¹ Bí yoòr wèh sù kwá sér bò njèh taáb mé né beè Càn, te bí kwa nyegé terreb, bí njebá taáb mé táhòrò nùà kónkòón, à bí bèlè cú.

¹² Bí kóo ye, béh taáb sâ mé nùàr líe nji ngwéh, béh lie njií né mé bò càn tándulu ké ter ka vulú, béh lie njií mé kundun *wón cibì bó bò terreb ká teèn hihiné mene.

¹³ Mò né mân, bí beè njebá lòm mé bò njèh taáb dé Càn, te lòu mé cieé veèn nde jueè teèn, bí kwa terreb, bí weh *Sátàn seé; bí kò taáb, sâ bí née ter njebá den ye.

¹⁴ Bí mélá dèn gí te gule; bí dèn lòm bò gècên bò, sâ né kándá biì, bí teneè cam kwá cí. Dene dilí né cògò taáb biì, bí yoòr vùòb kwá cí.

¹⁵ Bí yílá Njàgà Bagaà mé feh mene seè, te nùàr doóné kwa dolé. Bí yílá ménâ, sâ né débágá biì, bí gulè yí kwá cí.

¹⁶ Bí kwá nji dèn temé yoòr Fehtoò beèh, kò biì né cí, te cií nyegé bí, sàñ bí siè cú. Táhòrò né mene bí sàñ yoòr si njií, nde né mbaá nyimé le.

¹⁷ Bí gwàn lòm dé gwaân ye Càn né bí yili som; tám taáb biì né cí. Bòu-taáb biì né ngòr Càn; bí wèh siè beè. Cúcuí Njàgà haá né bí kóo.

¹⁸ Bí dùà dèn Càn cu doóné mé Cúcuí seèn lè, bí té sòn mé bú dù. Bí dèn làn ndo, bí né tég njebá taré, bí né Càn felè bò nùàr seèn doóné dua laré.

¹⁹ Bí né bú felè mò dua ndo; bú a, há mè njàb ngòr mé né teèn yílá, mè tueé cí, te mè se ñaré nyegé Njàgà Bagaà mé lé naâ bèh naâb leér den doô, mè njeré déi vèh cú.

²⁰ Mè la née mene ká gwà cibì ye, mé njèh mene, Yeésò Kristò mè sie kwaá né nùà tebê, ye mè a, sè Njàgà Bagaà seè. Bí dùà Càn felè mò, te mè se lom mé terreb faá gwaân nê no.

Bèh cerê

²¹ Yíé-temé beèh Tisík mé né seé Fehtoò beèh teèn bó yíí, tueé nde né bí dene mò kóo, te bí den mé njàgà mò tieè.

²² Mè bú ké yoòr biì tétég tema njií né dé cí, te bí kò gèh dene beèh, temé die bí lè.

²³ Tele beèh Càn bô Fehtoò beèh Yeésò *Kristò a, há làrè bò mbaábi dolé doóné; bó a, bó te bí gwaân kuú lètenè biì, bí kwaá njií ñeí temé yoòr bóòn dé ñeí.

²⁴ Bòó mé né gi Fehtoò beèh Yeésò Kristò dé kèi cên gwaân doóné, húóm temé Càn a, ká siè gí bó beè.

Mvù Pôl mé bò Yeésò bò ké Filíp

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, bèh Timotê nyagá njií né mé bí kóó. Béh né bò seê bò Yeésò *Kristò. Béh bie né bí bò Càṅ bò lè lóó Filíp; béh né bò kokoò bò mé bò mabon lètenè biì dójón bieé ndo. Bí né gi te ceér Yeésò Kristò.

² Càṅ Tele beèh bô Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dolê.

Njií mé Pôl né Càṅ teèn felè bò Yeésò bò dua

³ Cu dójón, mo mè baá bí munó, mè né yeé Càṅ felè biì vra.

⁴ Mo mè baá bú felè biì dua, mè dua lom yeé bú mé vógó-temé mene ndo.

⁵ Lòu sam, bí lé naâ mè seé Càṅ gam. Bí lé duóm naâ lòu mé bí lé ṅgweé lógó naâ ṅgòr Càṅ teèn, tóg nde waà hên, bí yí ṅgweh.

⁶ Mè né kóó ye, seé bagaà mé Càṅ lé ban lò naâ ké lètenè biì hên, Càṅ nde né bú mboón som keéh; nde né lòu mé Yeésò Kristò cu ndeè né teèn.

⁷ Mè dé hên tueé yíí né teèn. Lòu sam, mè né kwàgà biì yieé. Béh bí baá gi dé beèh kènê te fùgò Càṅe. Mè né kóó ye, bí né jomo mò ká gwà cibì, faá bí lé naâ jomo mò te ṅgòr Càṅ n. Béh bí lé Njàgà Bagaà ter lege njií naâ kóó.

⁸ Càṅ né dé seèn kóó ye, mè gwaán né bí mé temé Yeésò Kristò mene dójón ndo.

⁹ Mè né lom Càṅ cu dójón felè biì dua, te gwaán yam nde den lètenè biì ménâ, te bí den komo ye mé kékòṅ, bí ṅene ko bò ṅèh dé bebagaà mé dé vevenê,

¹⁰ bí geí weh bò dé bebagaà. Te Kristò ndeè cuù lòu sâ, à kwa gi bí ṅagásé mé veèn yoòr sam.

¹¹ Bí boó komo gi nde né bò seé didilí mé terrebe Yeésò Kristò, te bò nùàr ṅene môn, bó seèn Càṅ teèn, bó *sumú bú ndo.

*Yeésò *Kristò né yòn*

¹² Bò nùàr mò, bí kóó ye, bò njií mé né gi mè kwa hên dójón né seér ṅgòr Càṅ lòu gam ma.

¹³ Bò sójì mé ke yeé bògò mgbè Rôm né gi kóó, ye mè né mbòṅ Yeésò Kristò, wa mè gwà cibì hên yila kuú né dé cí ma. Bò nùàr dójón né gi mân kóó ndo;

¹⁴ te bò Yeésò bò kókoó mbaá yeé nde ṅene mè né ká gwà cibì te ṅgòr Càṅe mân, haá bó terrebe te ceér Fehtoò beèh ndo, bó ṅar yila lom ṅgòr Càṅ seè, bó ṅjeré déi vèh cú.

¹⁵ Mè né gi kóó ndo, ye bò nuaré déi dé boòn ṅgòr Kristò tueé lom né mé sà mene, te bó ba njií mè doó. Mé ṅjéh mene, ju sam, bò déi né teèn, bó né ṅgòr Càṅ mé temé cén tueé.

¹⁶ Temé boòn né gi yoòr mò, bó né kóó ye mè né ká gwà cibì, te gam Njàgà Bagaà ma.

¹⁷ Dé bò dé hèllè, bó ṅgòr Kristò tueé né mé temé fà, bó né huer felè mò kuú, te ká gwà cibì mè ṅene seér gèr mé ṅjéh lòu.

¹⁸ Yúlá ṅgweh ndo. Bò temé fèfà bò tueé mene kóó, né mene bò temé cécéné bò, dójón bó tueé gi né ṅgòr Yeésò Kristò, temé mò né gi mé ṅjéh vógó; nde né ménâ vógó ndeé den ndo.

¹⁹ Mè né kóó ye, bò njií hên nde né dójón huóm gií, te gam som mè lè gwà cibì, njua Càṅ duaà mé bí dua yeé felè mò doò; njua Cúcuí Yeésò Kristò mé né gàm mò ndo.

²⁰ Mè tueé bí, mè fegùlì gwàn ṅgweh, mè gwaán seér né dene tarê lè ṅgòr Càṅe. Mè ko né ye nde né ménâ boó ndo, ndem mò né gi teèn sâ. Mè née mene làn, mè kuú mene, mè gwaán lom né te ṅgóg Yeésò ṅgulí yuo kelà yoòr mò cu dójón faá bèh mân.

²¹ Mè ko né ye, cu mé mè née mé njolo, yòn mò né Kristò. Mo mè kuú, huóm kela cu ye baá-re cí sâ.

²² Á hên, mo ye mè dèn lè ká cie, te mè boó nyegé seé Càṅ, sâ mè ke weh nde né dé heè?

²³ Mè ndaṅ le aá kèn. Mè gwaán kela né yí kwarè Kristò yuo den ndeè; yí doó sâ huóm kela né kóó.

24 Á, ká lè wóṣṣ kwarè biì mé njolo deèn, né cu njèh bagaà ndo, te gam bí,

25 mè né dé sâ ménâ kóó nyegé.

Mo né mân, sâ, mè né kóó ye, mè nde née ká cie den weh ye. Béh bí den nde né kóó, te gam njií ser bí ké toò, te bí samé kwaá njií nyegé temé yoòr Càṅ bagasé.

26 Mè nde né te gwà cibì yuo. Mo béh bí baá cu kóó, bí nde né sagár, te bí seén nyegé Yeésò Kristò felè mò, ye mè baá cu lètenè biì ma.

27 Njèh cén, bí dèn dilli yí teèn faá Njàgà Bagaà Kristò tueé né no. Mo bí né teèn ménâ den yií, sâ mè né mene kwarè biì, mè né mene dàb, mè nde né ṅgweé njií, ye bí né lom ceér seèn tég sie huóóm, wa bí né gi mé sòn cên, bí né gi doón mé temé cên lege, te Njàgà Bagaà yam, bò nùàr kwaá njií temé teèn ma.

28 Mo né mân, bí té bò bònò bò biì vèh nyi gùm doón, te bó ṅene kó teèn, ye bó vu le aá kèn; wa bí dé biì yili yuo aá kèn ndo. Càṅ yili som nde né bí kóó.

29 Njua mé bí né beè Kristò, bí baá gi dé biì mé fùgò Càṅ yoòr. Fùgò sâ né mân: déi né temé yoòr Kristò kwaá njií; déi né gèr jomo seèn ṅenê ndo.

30 Sâ tueé né ye, bí yií aá be teèn kèn; béh bí taáb hèn lieé né doón. Mè lé naá gi mé njèh ké lètenè biì lieé yuo kelâ, lé naá njolò biì ndo. Hèn nde den née cí ye, bí bú ṅgweé gi aá kèn.

2

*Dene Yeésò *Kristò*

1 Yoòr Kristò nyógó deèn, né bí terreba haá wa? Gwaân mé à né bí gwaân hèn, né bí yoòr taré ndo wa? Teèn sâ Cúcuí Njàgà te bilí aá bí bècénè wa? Bí né jere lètenè biì kóó kuú wa? Bí né temé lètenè biì huóóm kuú ndo wa?

2 Mo né mân, sâ bí mógó dèn cu doón mé sòn cên, mé temé cên, bí né lètenè biì gwaân kuú. Mo bí né lètenè biì ménâ jéjég bóó, temé mò nde né lè sagár dé gécên.

3 Bí té keèn ṅgéré, bí té bò mbaábi yoòr ṅúmó. Nùà kàn a, ṅá sér nùà dolé toò bò

mbeí lòu. Nùà kàn a, wèh mbeí faá nùà koò seèn no.

4 Nuaré déi té njèh lélánj dé seèn bó lòm; njèh doón bí bó kwá dé bò mbaábi teèn.

5 Bí dèn lètenè biì mé temé Yeésò Kristò lè.

6 Kèkèné Càṅ mé gùm mene né gi yoòr seèn.

Mé njèh mene, à teèn ṅéí ṅgwéh.

7 À bèh denè seèn kwaá lo seér naâ mé be, à ṅa nùàr; bó ṅar bú lòu, à ṅa kwer ndo.

8 À ndabé lo feh seèn teèn mé sòn Càṅ ṅgweé.

À yila nde weéh te cio; né mene cio te toú, à lé ṅgén ná ṅgwêh.

9 Yeé baá ménâ, Càṅ *sumú njií bú ter ndo,

à bú sie kwaá seér dé koò felè njèh doón, à yilá kwaá bú yilí dé koò yoòr ndo.

Yilí bú sâ né gi yilí bò nùàr doón mé terreba yógó keéh.

10 Né yilí Yeésò. Ye te *wóṣṣ doón veéh gi cí;

né mene ké ter, né mene ká doó, mé ké dòu mene doón, te bó cemmé gi toò seèn,

11 bó né mé sòn bóòn tueé ye:

Yeésò Kristò né Nùà Dueè kóó; te terreba Càṅ Tele seèn ṅené yuo kelâ bèsóñè mé njèh.

Bí dèn ká lè wóṣṣ faá ṅagâ no

12 Bò mbeí mò, sâ mo né mân, mè la mene kwarè biì sam cuú, bí ṅgwé dèn ká tie cu doón, faá bí lé ṅgweé naâ, cu mé mè né ké yoòr biì no; bí ṅgwé yógó kék cú ménâ. Bí vèh Càṅ veéh, bí bënë yilá gi lè seé seène, te bí yili yuo.

13 Bí kóó ye, Càṅ bóó den né seé yoòr biì kóó te bí gwaân ye njií mé à gwaân nê, bí bóó ye njií mé né bú yoòr huóóm ndo.

14 Mo bí baá seé dé kàn bóó, bí té ndúgó, bí té lùlù ndo.

15 Bí né bò ṅunà Càṅ; bí dèn mé sòn fuú, bí dèn ṅagásé; njeré déi a, té bí yoòr túán, wanóṣṣ bí né lètenè bò gogobó bò kela, bó veèn dula bèh. Bí né ṅagâ lètenè bóòn, bí né faá mbentò no.

16 Bí kóó ye, bí né mé ṅgòr yòṅ beè, te bí feh bò nùàr. Mo bí bóó né ka mân jéjég,

sâ lòu cuù Kristò temé mò nde né felè biì sagár, ye seé mò ké lètenè biì lé mbaá vù lè ná ñgwêh, mè lé núr mbaá kú ná ñgwêh ndo.

¹⁷ Bí kóo ye, mbe dé biì né temé mé bí né yoòr Càñ kwaá njií sâ. Dé mò, merré déi bó nde né mè wulá. Mò mè kuú mene, sâ húóm mò nde né lè mbe biì doô sagá yilá ndo. Mò né mân, sâ mè né mé vógó-temé dé gècên; bí sàmè gam mè teèn.

¹⁸ Bí dèn mé vógó-temé ménâ ndo, te mè samé gam bí teèn.

Timotê bô Èpàfèrodî

¹⁹ Mò Fehtoò beèh Yeésò né gwaán, sâ toò hên mè ndeè né Timotê ké yoòr biì temá njií, te mè ñgweé nyegé njàgà biì sònò seèn, yo taré mè.

²⁰ Nuaá mé béh bú né seé hên munó, né lom bú. À munó lom né bí dé gècên.

²¹ Bò déi nyamé lom né seé bòn, bó dé Yeésò Kristò tán ñgwéh.

²² Dé Timotê, bí né kwàgà seèn yieé, bí né kóo ye, à né yeé mè seé bóo gam, béh bú seé Njàgà Bagaà bóo lom né faá tele bô huaán no.

²³ Kò mè ñgweé ñagá baá njií mé né felè mò ndo, te mè tema njií ye bú ké yoòr biì.

²⁴ Mè né kóo nyegé, ye Fehtoò beèh né mé terreb teèn; sâ toò hên mè mé feh mò, mè ndeè né bí yon ke ndo.

²⁵ Mè ye te kènè Èpàfèrodî jògò nde cuù ké lo ye. Né mbeí seè mò, à mè taáb Njàgà Bagaà lie gam yeé kóo. Bí lé ye bú a, nde gam mè teèn; à gam aá mè kèn. Huóm né dé kènè à cu cu ké lo yoòr biì.

²⁶ Lòu sam, à lé naâ baán, bí lé naá giì ñgweé. À yeé ñgweé aá ménâ, temé bú lè diè cú ndo, à né mé tuaá biì.

²⁷ Mè tueé bí, à lé naâ beén taré die; le man à kuú yili. Càñ lé kò loóm naâ bú jere kóo. Dé sâ Càñ lé kò bilí naâ teèn mé jere mò mene, wanóon mè sé naâ mé yúlá-temé te mbeí kuú ndo.

²⁸ Mè bú ké jomo wágácén hên tema njií cuù né te yo taré bí, temé die bí lè, die mè lè ndo.

²⁹ À baá ké yoòr biì ndeê. Mò à waà, bí siè nyegé bú mé vógó-temé, bí sie bú mé

temé Fehtoò beèh lè mene. Bí wèh kwá bú nuàr beè biì.

³⁰ Mè tueé bí, à lé naâ cio te seé Kristò ñgón; ye kò nyí gam aá mè sòn biì kèn. Le man à kuú yili teèn ndo.

3

Dene gècên njolò Càñ

¹ Bò nuàr mò, mè tueé lo né ye bí a; bí sàmè dèn beè Fehtoò beèh lòu. Mè né mene lòu tueé ferré, mè hómó ndé ñgwéh, te gam bí.

² Mè ye bí a, bí bòn feh biì mé bò nyeèn bò; né bò nyam; bó ñgela seér né te *ñgór ñòòb tég, wa te nuàr ña ye nuà Càñ.

³ Sâ ñgór gècên ñòòb né yeé dé beèh ndo. Seé Càñ mé terreb Cúcuí seèn bóo yeé béh; béh sagár lom né mé Yeésò *Kristò, béh ndèm mé tòu bò nuàr kwá beèh.

⁴ Mò sam, mè sé né ndèm teèn kwaá njií ndo.

⁵ Lòu sam, mè lé yeé baá cieé téndelé, bó lé naâ mè ñgór ñòòb. Mè né bò huaán Iserála, bó lé mè ñaár naâ lè gèh bò Benjamên, mè né bò *Hebreèh bò jéjég sâ. Mò bó jue né *sóu beèh joloò, mè né *Fariisên.

⁶ Mè lé jolo lom beéh sóu beèh faá cí no, mè nde teèn wula bilí cu mé bò nuàr Yeésò Kristò mene. Mò bó sé ye, nuàr nde né mé sóu yili yuo, mè sé yili yuo naâ mé sòn fuù.

⁷ Mé njéh mene, bò njií mé lé naá giì beè mò faá njèh kàm hèllè doón kènè baá seér beè mò mbièrrè mbaá. Mè kò lom aá njií mò Kristò.

⁸ Léláñ bò dé hên gí lòm ñgwéh, mè né cu mé bò njèh doón mene ñgón bilí. Mè bó ñgon né te mè kò lom Yeésò Kristò Fehtoò mò, tétán né cí. Mè horó som aá be mò te bò njií sâ doón kèn. Mè su njií gi aá bó doó faá ñgwòòb no, te Kristò den lom njèh kàm beè mò kóo,

⁹ mè nyogó nde yoòr seèn. Yeé baá môn, mè baá toò Càñ dilisé ndo. Dé sâ dèn cú mé sóu hèllè joloò, baá seér mé temé yoòr Kristò kwaá njií. Bú sâ né njua Càñ. Bòó mé né temé yoòr Kristò kwaá njií doón, à né gi bó ménâ bóo ndo.

10 Kènê mè gwaán lom né Kristò kóó nyegê; mè gwaán né terreb seèn felè ciòò kóó nyegê ndò. Mè gwaán né gèr faá bú nò ñenê, te mè kuú faá bú ndò.

11 Mè né ndèm kwaá, ye mɔ nde né yieé, mè nde né lè cio komo yuo faá bú nò.

Ké teèn dula waá

12 Mè túé ñgwéh ye, mè wa baá dé mò ké teèn kèn, wa mè baá dé mò ñagásé ndò; môn sam. Mè née te doò ye. Yeésò Kristò ke sòm aá mè kèn, mè bú hèn ke weh né dé cí.

13 Bò mbeí mò, mè baá lè doò. Mè mùnò ñgwéh ye mè sie kwa baá; dé sâ ndóg. Mè kò lom né ñjèh cén, ye dùlà ndé lòm tetoò, mè njolo jomo kè ñjí ndé cú.

14 Hèn mè dula nde den né ké sònòbò te mè yieé weh sàgà doò mò. Né ké te vulúu, bèh mé Càn né béh jomo Yeésò Kristò yilá ñjí.

15 Béh bòó mé taré gi aá lè ceér Cànɛ dɔɔɔ, béh mùnò gí kèi cén ménâ ndò. Mò lètenè biì bò déi né mene bèh hiin munó keéh, Càn nde né bó feh nyegé.

16 Bóó mene naàn, béh bèlè dèn ká ceér Càn kèi cén faá béh lé bele duóóm naâ nò.

17 Bò mbeí mò, bí bèlè lòm gule mò. Bí kè wèh yoòr bòó mé den né faá béh ndò.

18 Mè lé bí tueé beéh cu dɔɔɔ, mè bí kènê tueé né mé yímé njolò mene, ye bí a: bò nùàr kókoó mbaá né Kristò bunó. Béh né yoòr bɔɔn ñenê kóó, ye cio mé à lé kuú naâ ké te tou doò né faá ñjèh mbaá beè bɔɔn nò.

19 Bò sâ bò nde né dé bɔɔn mbaá kum le. Lòu sam, bó Càn dùlà bèh, bó kò lom né lèi bɔɔn. Bò ñjí mé bó nde né teèn gulí, bó né seér teèn taré kuú. Temé bɔɔn gwaán kela né bò ñjèh wɔɔ.

20 Dé beèh môn sam, béh bí né gi dé beèh bò huaán lòó ké te vulúu. Hèn béh kela den né Yilì nùàr Fehtoò beèh Yeésò Kristò mé ndeé né suagâ.

21 Mò à ndeè waá baá, à nde né yo beèh dé wàn hèn kweéh seér, te den ñagásé faá yo dé seèn nò. À bɔɔ nde né mé terreb seèn; à ñjèh dɔɔɔ ka seèn bilí kwaá gi né mé terreb bú sâ.

4

1 Mò né mân bò nùàr mò, bí dèn ndé lòm dé biì ka Fehtoò beèh nɔɔɔ. Temé mò né gi yoòr biì, mè né mé tuaá biì ndò. Bí sòm keéh né be seé mò cie kóó. Bò mbeí mò, mè né mé vógó-temé felè biì dé gècèn.

Bèh ndéb leèb

2 Mè hèn tueé ñjí né mé Èvòdì bô Sèntík; mè ye bó a: Kúkùr bɔɔn, bó dèn kè beè Fehtoò beèh mé sòn cèn.

3 Mbeí mò, mè né wò bɔɔ ndò, bélò né lè seé cén-e fà dɔɔɔ; kúkùr yeé ndé gàm bò véh fà hèn gaàm; béh bó lé seé Njàgà Bagaà bɔɔ naâ dɔɔɔ, béh bó lé naâ seé temá dé gècèn. Bò fà bò hèn mé Klèmàn bó bò mbeí seé mò déi lé naâ kóó. Mè tueé wò, yilì bɔɔn baá gi ké te mvù yɔɔ nyagà den.

4 Bí sàmè dèn cu dɔɔɔ beè Fehtoò beèh; mè né tueé ferré, bí sàmè dèn teèn lòu.

5 Bí dèn dólésé toò bò nùàr dɔɔɔ. Fehtoò beèh baá ndeè.

6 Bí té ñjeré déi nyàmè gùm dɔɔɔ. Né mene cu dé heè, mɔ ñjeré déi né bí yɔgó, bí dùà ñjí mé Càn, bí né bú kugór, bí né bú vra ndò.

7 Càn nde né bí dólé haá, te temé die bí lè, bí den lom beè Yeésò *Kristò pɔɔ. Gèh dólé bú sâ, bò nùàr bú ñgwé kòmò bèh.

8 Bò nùàr mò, mè tueé lɔ né ye bí a: bò ñjèh dé bebagaà mé bò nùàr nde né Càn teèn seèn, bí siè nyégé bó sieè. Bò dé gècèn mé bò nùàr dɔɔɔ nde né veéh gií, bò dé didilí, bò dé ñenagâ mé né njolò bò nùàr lieé huóóm dɔɔɔ, bí siè nyégé cí.

9 Bò ñjí mé bí lé naá giì sònò mò ñgwéé, mé bí lé naâ gwaán, bí bó bá cí. Mè lé tueé deèn naâ tieè biì, mè bɔɔ den njolò biì ndò, kènê bí bó bá mé be biì. Mò bí né ménâ bɔɔ, bí bò Càn mé haá yeé dólé den nde né kóó.

Pól né Càn felè bò Filìp bò vra

10 Mè beè Fehtoò beèh né mé vógó-temé dé gècèn. Lòu sam, bí baá cu mè ke nyegé. Sâ bí lé naá giì ménâ felè mò munó ndò, ye te bí gam mè. Ñjèh cén, bí lé lɔɔ kwà ná ñgwèh lòu.

¹¹ Mè túé ñgwéh ye njeré déi né mè saám ndo. Mè den meh gi aá dé mò mé gèh dé hèn kèn.

¹² Né mene dene saâm, né mene dene sèsàm, mè né gi den koo. Né mene he, né mene naàn, beè mò táré cú. Mè né mene fulu, mè soó mene cùè, njèh né mene teèn, mene teèn sam, mè maán ko gi aá dene bú sâ kèn.

¹³ Mè né bò njií sâ doónj boó koo gií. Né Kristò haá né mè terreb sâ koo.

¹⁴ Mé njèh mene, bí lé naâ mè lè gèr-e gam dé gècên; mè né bí vra.

¹⁵⁻¹⁶ Bí bò Filíp bò, bí né gi koo, ye cu mé mè lé ndeè naâ Njàgà Bagaà ké Tesaloník tueé duoóm, bí lé mè njèh ké sâ tema njií beéh koo, te gam mè. Mè kwaá lo mene tàbè biì Masedína, béh bí lé gam kuú cegé naâ koo, bò Càṅ bò déi lé be teèn yí ná ñgwéh.

¹⁷ Mè túé ñgwéh ye mè né njeré déi beè biì gwaán; háyè, mè gwaán seér né te bí kwa sagá cu nòmò biì teèn.

¹⁸ Bò njií mé bí lé naá giì mè temá njií sâ doónj, mè lé naá giì ñené; né kókoó. Kènè mè baá lom mé njèh beè ñgún. Èpàfèrodí lé waà naâ mé njèh koo, ye naâ beè biì ma. Kùsèm sâ né mbe dé biì, Càṅ né njolo teèn ke njií, né njèh bagaà beè seèn dé gècên.

¹⁹ Càṅ mò né Càṅ sèsàm; njií mé né bí saám doónj, à nde né bí mé be terrèb seèn haá laré; à bí haá né mé njua Yeésò Kristò.

²⁰ Kùsèm Tele beèh Càṅ, be terrèb yeè a, ñá dèn cu doónj ter dé nyèmà mé nyèmà. È môn.

Bèh ceré

²¹ Bí bíé kéh bò Yeésò bò loó doónj mé yilí seèn. Bò mbeí mò mé béh bó né koo, ye bíé kéh bí ndo.

²² Bò Yeésò bò ká lo doónj ye bíé kéh bí; tétég né bòó mé né ké mbàm lè bògò mgbè dueè.

²³ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, ká siè jí bí beè.

Mvù Pôl mé bò Yeésò bò ké Kolôse

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, mbòn tebê Yeésò *Kristò. Càn lé mè mân sie kwaá naâ mé kàgà-ndòn seèn. Bèh òm beèh Timoté nyagá njií né mé

² bí bò nùàr Càn ké Kolôse. Bí bò mbei beèh mé né gi temé tég yoòr Kristò kwaá njií òóŋ, Tele beèh Càn a, kúlú bí, à haá bí òòlê.

Càn vraà

³ Bèh né yeé Càn Tele Fehtoò beèh Yeésò Kristò felè bìi dua. Cu òóŋ béh né bú teèn vra.

⁴ Lòu sam, béh né njàgà bìi ngweé, ye bí né lom temé yoòr Yeésò Kristò tég kwaá njií, ye bí né lom bò Yeésò bò mé temé cén gwaán ndò.

⁵ Sâ òóŋ, bí ndèm kwaá njií gi né te njií mé Càn lo naâ bí ké te vulúu nyegé kwaá. Njií sâ, bí lé naá gií bú te Njàgà Bagaà ngweé, bó lé naâ bí se. Ngòr gècèn né cí.

⁶ Lé naâ ké lètenè bìi kar waá, né *wón òóŋ kaá ndeé, né mé tàb bèh òóŋ waá yaám ndeé, né bò nùàr gam. Ké lètenè bìi né ménâ ndò. Bèh lo mé bí lo ngweé naâ Njàgà Bagaà, tóg nde wa hèn, née den ka môn yaám ndeé ye. Bí lé naâ mé fùgò beè Càn kuú, bí né gècèn seèn teèn ñené kóò ndò.

⁷ Epaferâs lé feéh naâ bí Njàgà Bagaà sâ kóò. Né mbei seé beèh, temé beèh òóŋ né gi yoòr seèn, à seé Kristò boó yeé mé temé cén, à seé ké lètenè bìi boó né mé sòn beèh mene.

⁸ Gèh terreèb mé Cúcuí Njàgà lé haá naâ bí te bí gwaán bò mbei bìi mé njéh doò, à lé naá gií béh tueé nyegé.

⁹ Bèh yeé ngweé aá ménâ, béh yila Càn felè bìi duaà, béh sòn dù cú. Béh ye bú a, há lòm bí terreèb te bí ngweé komo njií mé temé seèn gwaán nê; bú a, há bí kógòn bò lo mé terreèb Cúcuí Njàgà, te bí ñene ko njéh gècèn.

¹⁰ Mò baá mân, te bí teèn go yií lom áá faá Fehtoò beèh gwaán nê nò, te bí boó komo ye bò njií mé né bú yoòr yilá ndò. Sâ te bí wa tàb mé njéh, bí boó seé bagaà, bí né cu Càn dé kóò kóò ñeí.

¹¹ Bèh né bú dua ye bú a: sòm njií be terreèb seèn ter, à nyén kwá bí terreèb yoòr, te bí kwaá sèn, bí yolo komo ye njéh.

¹² Bí kóbó Tele beèh be mé vógó-temé mene. À lé boó naâ kóò, te bí nde ye ké bèh ñagá yilá komo, bí yieé ngúlú mé à lo nyegé kwaá naâ dé bò nùàr seèn.

¹³ À lé naá gií béh ka cibì turú sòm, à yií njií béh ké lè bògò Huaán yie-temé seèn.

¹⁴ Mé Nuna seèn cèn sâ à lé naâ béh te veéne yili sòm, à kulu sòm yúlá-temé beèh lè seèn ndò.

**Kristò felè njéh òóŋ*

¹⁵ Bèh Càn mé njolo ñené bèh, béh bú mé njolo ñene né yoòr Kristò. Huaán né bú,

Nùà Dueè felè bò njií mé Càn lo si gií naâ òóŋ né lom bú ndò.

¹⁶ Lòu sam, Càn lo njéh òóŋ si gií naâ mé bú, ye te den gi dé seèn.

Né mene bò njéh dé ké te vulúu, né mene bò dé ká doò, bòò mé njolo né ñené o, bòò mé njolo ñené ngwéh o,

òóŋ Càn lo si gií naâ mé bú.

Felè njéh òóŋ né bú ndò.

Sâ terreèb wón né mene naàn, né mene gèh terreèb dé heé ké te vulúu òóŋ né gi ka seèn.

¹⁷ À lo teèn naá logò kóò, te wón nde ye die.

Njií mé né teèn òóŋ lané sie gi né yoòr seèn.

¹⁸ Felè mbàgà Càn né bú;

à né feh, mbàgà Càn né kukun.

Yòn dé feé duóòm né yoòr seèn.

Te cio lé komo yuo logò naâ bú.

Càn ye te felè njéh òóŋ den lom bú,

¹⁹ wa lòu sam, kèkènè nyí mé gùm mene né yoòr seèn;

²⁰ nyí njèh ðóŋ ká yoòr nyí nyogó njií gi
né

mé bú ma.

Bó faga njií bú ter te toú ndo.

Húóm seèn yeé ber aá, pón die lètenè
nùàr bò Càŋ.

À lé mân boó naâ, ye te bó bò njèh dé ké
te vulú mé ká doó ðóŋ den cu mé
sòn cên.

²¹ Né mé bí ménâ ndo: léi toò bí bò Càŋ
lé naá gi nòmò dàb we dàb. Mùnò bìi
mé seé bìi lé naâ feh keéh ye, bí né lom
bò bòn Càŋ bò ma.

²² Mé njéh mene, kènê Càŋ bí ká yoòr
seèn weh nyogó njií cuú aá kèn. Né mé
cio Njuna seèn. À lé naâ faá nùàr no kuú,
te yaga som bò veên bìi ðóŋ. Càŋ ye te
bí yuo kelà toò nyí ñagásé, te nuaré déi
bí mé ndògò veên déi yoòr ñéné sáb cú.

²³ Mo né mân, sâ ko bí den lom ñóŋ, bí
né te ñgòr Càŋe tég njebá taré, te bí ndèm
yoòr Njàgà Bagaà sòm cú. Bí lé naâ Njàgà
Bagaà sâ ñgweé, né *wón ðóŋ beè ñgulí
sie, bò nùàr ðóŋ bú ñgweé gi aá kèn. Mè
Pôl ndo, mè nùà seê hên ña keéh né felè
Njàgà Bagaà sâ.

Seé gwà Càŋ mé né beè Pôl

²⁴ Mè né mé vógó-temé, bò nùàr mò, mè
la né mene dàb gèr felè bìi ñéné laré, mè
samé seér né mé njéh dé samê. Nğàŋ
yoòr mò jamé né mân, te gèh gèr mò
mboón faá *Kristò lé ye mè nde né felè
mbàgà nyí ñéné no. Né kukun seèn.

²⁵ Càŋ mè seé hên jege haá naâ kóó, ye
mè a: ña nùà seê mbàgà nyí, mè nde bí
ñgòr nyí mé gùm mene se ma.

²⁶ Càŋ lo ñgòr sâ leér nab kwaá beéh
lòu. Nde nde, cu yeé wulu baá, à nde ye
bú njolò bò nùàr seèn ñéné som keéh,

²⁷ ye te bó ñene ko njèh dueè mé nde
né nùàr wón ðóŋ gam laré. Né njií mé
nyí lo nyegé leér kwaá naâ lòu. Mè tueé
bí, bòó mé Juf sam, njèh dueè sâ né Kristò
yoòr bìi. Bí mé njéh kwaá gi aá ndèm, ye
bí nde né ké mbàm Càŋ dobo yilá.

²⁸ Béh bò nùàr ðóŋ hên tueé den né
felè Kristò sâ. Béh né nùà kàn tie ndogó,
béh né nùà kàn mé lo mene feh, te bó den

mé Kristò yoòr, bó ké toò Càŋ yuo lom faá
nùàr no.

²⁹ Terreb mé Yeésò haá né mè hên, mè
mé njéh lege den né cí.

2

¹ Bí kóó ye, mè né mé seé felè bìi kwaré.
Seé sâ né felè bìi bò Kolôse bò, bò Laodísè
bò, mé bò toò bò mene. Bí mene mè kó
ñgwéh,

² mè lege lom né ye te temé bí lè kú cú,
te bí gwaán kuú lètenè bìi, bí ña bilí gi
ðóŋ cén; te lo yam sie bí beè mé gùm
mene, bí mé njéh den bò sèsàm bò te ceér
Càŋe, temé die bí lè. Teèn sâ, njèh gècên
mé Càŋ lé leér nab kwaá naâ doò, bí nde
né ñgweé kóó: né gùm *Kristò nùà njèh.

³ Kógòn bò lo mé gùm mene merré den
né beè seèn.

⁴ Mè bí mân tueé né ye te nuaré déi bí
beè Kristò bèlè nágá sòm cú.

⁵ Mo mè la mene ké kwaré bìi sam, temé
mò ðóŋ né gi ké yoòr bìi. Mè né ñgweé
ye bí né te ceér Kristò tég, bí né temé cén
mé bú kwaá njií ndo. Mè né lom mé vógó-
temé bìi lè dé gècên.

*Dene njèh beè Yeésò *Kristò*

⁶ Nğweéh bí lé naá gi gwaán ye Yeésò
Kristò né Fehtoò bìi mà. Sâ bí ñgò bú.

⁷ Bí dèn lòm beè seèn ñóŋ, bí né yoòr
seèn teé ndeé, bí temé ñóŋ kwaá njií lom
mé bú faá bó lé naâ bí feh no; bí né bú
teèn vra yií.

⁸ Bí dèn làŋ, te nuaré déi bí kónkòn
nyeên déi lè bèlè yí cú. Gèh kónkòn dé
sâ né yeé tánágá bò *wón bò. Bò sâ bò né
dé bòn beè tándulù, bó feh yeé njií mé
nùàr munó né kóó, dèn ñgwéh mùnò dé
Kristò.

⁹ Dé Kristò, yoòr seèn né gi léláŋ kèkènè
Càŋ mé gùm mene.

¹⁰ Sâ tueé né ye, bí bòó mé né gi yoòr
seèn ðóŋ baá gi mé njéh yoòr mé gùm
mene ndo. À dé seèn né mé terreb felè
njèh ðóŋ. Né mene gèh terrèb dé heè
ðóŋ, né gi ka seèn.

¹¹ Bí bòó mé né gi yoòr Kristò ðóŋ, bí
baá gi mé mágá seèn yeyoòr. Né faá bó
sé la naâ bí *ñgór ñóób no. Njèh cén, bó
bú mé be ñóób ñgwéh; Kristò nùà njèh bú

yoòr bìi maga kwaá né koó, ye te bí geé mé ceér veên.

¹² Nòmò Càn mé bó lé kou naâ bí doô, bó lé sâ furú bilí naâ bí bò Kristò. Càn lé sâ te cio komo sòm bilí naâ bí bó ndò. Lòu sam, bí lé naá gii temé cén yoòr seèn kwaá njií, ye Càn terrèb lé naâ bú lè cio komo sòm ma.

¹³ Sâ lo toò, bí lo naá gii bò komó làn, bí lé ceér Càn kó ná ηgwêh, bí lé *sóú seèn cum seér naâ lòu. Mé njéh mene, Càn bò veên beèh dɔɔŋ kulu njií seér doó, à komo sòm béh mé Kristò.

¹⁴ Mò sam, béh sé kuú seér naâ koó. Lòu sam, béh lé naá gii ju beè Càn sela. Mé njéh mene, Càn nde hùà sâ gwòm seér mé cio Kristò; den cu né faá à lé naâ hùà sâ ké te toú toór wulá ndò.

¹⁵ Mé cio cén sâ, à né bò cècàn te kɔgɔ mé njéh huaré sòm. Njií sâ né mene mé gèh terrèb dé heè dɔɔŋ, à né bú toò bò nùàr huaré; gògò né die ndeé.

¹⁶ Mò né mân, sâ bí té gwàn mé nuaré déi taán haá seér bí njèh lòu, né mene yáb, né mene njèh ηueê, bú a, té bí lòu tán há. Nuaré déi a, té bí cieé koô déi lòu tán há ndò; né mene lòu weéh feè joloò, né mene lòu sóu, nuaré déi té bí teèn mbaá nàm kú.

¹⁷ Bò njií sâ dɔɔŋ lé nées gi jèrè* ye; kukun lé naâ jomo, né Kristò nùà njèh.

¹⁸ Bí té gwàn mé bò nùàr taán yíí bí seé bɔɔn déi, wa bí kwàrè mé nɔ, bí dùà gò cili Càn. Bó né mene ndòn se gɔ, ye né seé Càn, dɔɔŋ bí té sòn bɔɔn ηgwé, né gi bò hà m feh bò, bó sâ punó gɔ né dé wɔŋ.

¹⁹ Bò sâ bò dé bɔɔn yoòr Fehtoò beèh sam. Fehtoò beèh dé seèn né feh; kukun né bò nùàr seèn. À bó yoòr nyɔgɔ bilí né faá yo nyɔgɔ bilí yeé bò gà mé cègè nɔ; à né bó koó, bó né faá Càn gwaán nê nɔ kulá huóm ndò.

*Cio mé yòŋ beè Yeésò *Kristò*

²⁰ Bí né koó ye, bí bò Kristò lé naâ koó kuú bilí, ye bò tándulu ká te wɔŋe mé terreb felè bìi sam cuú. Bí yeé kɔ gi aá ménâ, kei mé bɔɔ bí den cu faá bò *wɔŋ

bò nɔ wa? Bí tie te bò njií sâ felá njií né dé kei wa? Bó né bí tagá,

²¹ wa té dé kàn kè mà, té dé kàn nágá, té dé kàn cór ndò. Bí tie teèn felá njií yeé dé kei wa?

²² Mè tueé bí, gèh bò *sóú bú sâ, bó tagá kuú né felè bò njèh wàn. Bò nùàr bò sóú sâ si yeé koó, bó bó feh cu né koó ndò.

²³ Bò sóú hèllè njolò nùàr ηené né faá njèh kógòn nɔ. Dé kàn ye bèh joloò né mân, dé kàn ye né mân; wa nùàr a, kwàrè mé nɔ. Bú a, já mé sér yo. Né gi ménâ dág. Njèh cén, nùà kàn a, kóo ye, ndóg bò sóú hèllè veên mé né lè nyí sòm kòmò ndé ηgwéh ma.

3

¹ Bí né gi koó ye, bí bò Kristò lé komo yuo gii naâ te cio koó. Mò né mân, sâ bí fón lòm bò njèh dé ké te vulû, bèh mé Kristò né teèn den den. À né ké te be gâ Càn.

² Bò njèh dé ké te vulû a, yí lá kélá bí yoòr koó mé bò njèh dé ká lè wɔŋe.

³ Lòu sam, bí bò Kristò lé naâ kuú bilí, Càn né bò yòŋ bìi ké beè seèn leér kwaá, à leér kwaá né yoòr Kristò.

⁴ Yòŋ bìi dé jéjêg né Kristò. Mò à ndeé cuú baá, te bí ηené lie nyegé kwàrè seèn.

Dene dé cuúm mé dé feè

⁵ Mò né mân, sâ bí kwóbé leba mé ceér wɔŋ. Mè ye, bí kwóbé leba mé yàgà yɔɔŋ, mé fúár ndò. Bí té njèh cì, bí té tuaá ηgàn yoòr bèlè, bí té temé te njèh nùàre kwá njí. Mò sam, nde né cècàn bìi ηaá.

⁶ Bòó mé né ménâ bɔɔ dɔɔŋ, né gi feh mé Càn taré. Temé bú lè mé bó ηaá nde né dé cì.

⁷ Mé bí mene, bí lé naá gii veên sâ ηgɔ; felè bìi lé cer loóm naâ cì.

⁸ Kènè bí sòm á be teèn. Temé a, té bí lè ηá, bí té fúru, bí té temé jéré ndò. Séb a, té bí sònò yùò; bí té biag sònò bìi gèh sòm.

⁹ Bí té mé nyeén lètenè bìi còrè kú. Lòu sam, yoòr bìi yo dé cuúm sam cuú,

¹⁰ baá yo dé feê. Yo dé feê sâ, Càṅ mé lo naâ bú si, né bú beè beè nyeén, te den faá yo seèn nùà njèh nɔ, ye mɔ bí baá faá yo nyí nùà njèh, bí nde né nyí mé gùm mene kɔó nyegé.

¹¹ Mɔ né mân, sâ bòò mé Jûf sam bó bò Jûf né kèi cén; bòò mé *ḡob aá ḡór mé bòò mé ḡór ḡób ḡwéh dɔ́ṅ né gi kèi cén ndɔ. Né mene bò ya dueè bò, né mene bò cùr, né mene bò kwer, né mene bòò mé kwer sam dɔ́ṅ né gi beè Càṅ kèi cén. Càṅ dé seèn kɔ lom né Kristò mé né lè bɔ̀n.

¹² Càṅ lé balé weéh naâ bí kɔ́ó, bí né bó dé seèn, temé seèn né gi yoòr biì. Mɔ né mân, bí dèn mé jere bò mbaábii lè, bí dèn bò húóm-temé bó, bí té ḡúmó, bí dèn sér dólésé, bí né temé sie,

¹³ bí né lètenè biì yoló kuú. Temé né mene nuaré déi mé mbeí yulá, bú a, kúlú sòm lè seèn kulù. Bí kúlú sòm gi veèn bò mbaábii lè biì, faá Nùà Dueè né bó dé biì lè seèn kulú sòm nɔ.

¹⁴ Njií mé kela né kɔ́ó né gwaân. Bú a, ká siè lòm bí beè mé gùm mene, te bí dɔ́ṅ nyɔ́ṅ bilí gi cén.

¹⁵ Bí kwá Kristò lab bí mboó. À bí yilá kuú né mé njéh, ye te bí dɔ́ṅ ḡa bilí cén. Sâ bí vra bílí bú.

¹⁶ Bí kwá ḡòr Kristò si ḡùlù lètenè biì, bí né lètenè biì feh kuú, bí né sɔ́ṅó kuú mé kɔ́ṅn mene ndɔ. Bí si bené, bí né ḡòr Càṅ lòu de. Bò bené mé Cúcuí ḡagâ né bele teèn dɔ́ṅ, bí sén gi Càṅ mé njéh seèn, bí sén lòm bú mé temé biì mene, bí né bú vra ndɔ.

¹⁷ Bí né mene njeré déi bɔ́ó, bí tueé mene lòu, bí dɔ́ṅ bó gi mé yilí Fehtoò beèh Yeésò. Bí né Tele beèh Càṅ beè seèn vra keéh ndɔ.

Dene nùà Yeésò toò bò mbeí

¹⁸ Bí bò véh, bí ḡwé sòn bò si biì ḡweè, seé biì toò Fehtoò beèh né cí.

¹⁹ Bí bò siíb, bí dèn mé gwaân bò véh biì lè ndɔ, bí té bó lòu fúru sér.

²⁰ Bí bò huaán, bí ḡwé làrè sòn bò tele biì mé meí biì te njèh dɔ́ṅe. Mɔ bí né ménâ bɔ́ó, nde né Càṅ yoòr huóóm.

²¹ Bí bò tele huaân, bí té bò huaán lòu ndè jéla sér; temé nde né bó lè gur.

²² Bí bò kwer, bí ḡwé sòn bò tele seé biì ḡweè, bí témá làrè seé bɔ̀n mé temé cén, bí té lélaṅ njolò nùàr bó húóm lòm, ye te bó keí bí. Bí dé biì dula né Fehtoò beèh.

²³ Seé sâ den mene naàn, bí bó lòm bú mé temé cén faá seé Fehtoò beèh nɔ, bí té túé ye né lom seé dé bò nùàr.

²⁴ Bí kɔ́ó ye, Fehtoò beèh ḡwɔm nde né bí kɔ́ó. Gà ḡùlù mé à lé naâ mé bò nùàr seèn nyegé kwaá, bí nde né yieé ndɔ. Lòu sam, seé biì né seé Fehtoò beèh Kristò.

²⁵ Nuaá mé né seé vevenê bɔ́ó dɔ́ṅ, Fehtoò beèh nde cu né bú mé sàgà dé veèn ménâ ḡwɔm ndɔ; à seèn nùàr lòu gèi bèh.

4

¹ Bí bò tele seé, bí bó dilí nyégé felè bò kwer biì bagasé. Bí kɔ́ó ye, bí né taré ka Nùà koò biì ké te vulúu ménâ ndɔ.

Ndeb ceré jomò

² Bí dùà dèn Càṅ cu dɔ́ṅ, bí né làṅ den, bí né bú teèn vra keéh,

³ bí né bú felè beèh dua ndɔ, te béh kwa ceér, béh se ḡòr seèn, te ju *Kristò mé lé naâ lòu leér den, ḡené yuo kelà bèsonè. Mè ká gwà cibì tétég hèn yila kuú né mé njéh.

⁴ Sâ bí dùà Càṅ teèn, te mè se bò nùàr faá né tueé nɔ.

⁵ Bòò mé bò Yeésò bò sam, bí dèn toò bɔ̀n ḡgulisé. Lón mé né toò biì ḡené dɔ́ṅ, bí té yi kéh.

⁶ Bò ḡòr biì a, ḡulí sábé lòm bò nùàr tieè cu dɔ́ṅ lòu. Njií mé bó né bí bieé nyegé dɔ́ṅ, bí kó gèh dé mé bí nde né bó bagasé se nyegé.

Bèh ceré

⁷ Tisik òm yíé-temé beèh tueé nde né bí njàgà mò kɔ́. À né lom seé Fehtoò beèh mé temé cén bɔ́, béh bú seé bɔ́ yeé kɔ́.

⁸ Mè bú ké yoòr bìi tétég hên tema njií kuú né, ye te bí ñgweé kùr beèh, temé taré cu bí lè.

⁹ Bô Onesîm òm yíé-temé beèh déi go nde né kɔ́. Onesîm dé seèn né nùàr bìi cén déi, à seé Càṅ bɔ́ né mé temé cén. Njií mé né kán kelá dɔ́ṅ, bó nde né bí tueé.

¹⁰ Aristârk ye bíé kék bí. Béh bú né ká gwà cibì kɔ́. Mârk ṅunà bei Bàrnàbâs ye bíé kék bí ndo. Mè lé naá gi bí tueé ye bí a, mo à waà baá, bí siè nyégé bú bagasé ma.

¹¹ Yeésò mé bó yilá cu né Jústùs, ye bíé kék bí ndo. Lètenè bò Jûf mé né bò Yeésò bò dɔ́ṅ, seé *Lò Càṅ ká lo bɔ́ lom né béh bò tagár bò hên. Yo mò né lom mé bó taré dé gècên.

¹² Nùà bìi Epaferâs ye bíé kék bí. Né nùà seé Yeésò Kristò ndo. À né Càṅ felè bìi dua, à sòn dù ñgwéh, ye Càṅ a, há bí terreb, te bí den lom tég, bí né teèn joló huóm; te njií mé Càṅ gwaán nê, bí njií sâ ñene ko lom mé gùm mene, bí bɔ́ cí.

¹³ Dé hên, mè nde né sòn seèn gwaán: à né lom bí mé gècên mene munó. À né bò nùàr Laodísè munó, à né bò Hierapolí bò ménâ munó ndo.

¹⁴ Lûk dóptà yíé-temé beèh bô Demâs ye bíé kék bí ndo ma.

¹⁵ Bí bíé kék bò mbeí beèh ké Laodísè dɔ́ṅ, bí bie kék Nimfà mé bò Yeésò bó mé bilí yeé ké gwò seèn mene.

¹⁶ Mo bó jaṅé gi aá mvù hên lètenè bìi, bí há njií mé bò Laodísè bò te bó jaṅé ké te mògò bɔ́nd ndo. Mo bò Laodísè bò tema njií aá bí mvù mò déi, bí jaṅé cú lè mògò bìi ménâ ndo.

¹⁷ Bí juée Arsîp a, seé Fehtoò beèh mé né beè seèn doô, bú a, bó sòm bɔ́ ma.

¹⁸ Né mè Pôl, mè bèh hên nyagá né mé be mò, mè bie aá bí. Bí té nyèn, ye mè né dé mò ká gwà cibì ndo. Húóm-temé Càṅ a, ká siè jí bí beè.

Mvù Pôl dé toò jògò mé bò Yeésò bò ké Tesalonîk

Bèh bieé

¹ Né mè Pôl bô Silvên mé Timotê nyagá né kóó. Béh nyagá njií né mé bòn bìi ké Tesalonîk, bí bòó mé né beè Càn Tele beèh bô Fehtoò beèh Yeésò *Kristò bilí den. Bó a, kúlú bí, bó haá bí òlê.

Dene bò Tesaloník bò

² Béh né Càn cu òóñ felè bìi òóñ vra, béh né cu bú felè bìi dua ndò, béh sòn dù bèh.

³ Mò béh baá Càn dua, seé mé bí né mé njéh bòó kuú doò, béh né yeé teèn munó keéh, ye lòu sam bí né temé yoòr Yeésò Kristò kwaá njií, wa bí né bú gwaán ndò, bí seé tema kuú né dé cí ma. Béh kò né ye, bí né lom ndèm mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò tég kwaá njií.

⁴ Bò mbeí mò, béh né kóó ye, Càn né bí gwaán, à hên balé weh né bí dé cí.

⁵ Sâ tueé baá kènê ye, Njàgà Bagaà mé béh lé ndeè naâ bí se doò lé ngòr cií ná ngwêh, terreb Cúcuí Njàgà lé naá gii teèn ngulí den; béh lé naâ kóó ye, béh tueé yíí né teèn ndò. Bí lé naá gii te dene beèh lètenè bìi ñenê nyegé; sâ òóñ lé naâ ye te gam bí.

⁶ Jomo sâ bí lé naâ faá béh nò bòó, bí né gule Fehtoò beèh bele, bí né temé te ngòr Cànè kwaá njií, bí né lè gèr-e beè bò nùàr mbiín yilá ndeé, bó né bí bunó; mé njéh mene, terreb Cúcuí Njàgà né seér cu bí yoòr lòu ngulí huóóm.

⁷ Yeé baá ménâ, bò Yeésò bò ké Masedínà mé Akayî òóñ ñene weh gi beè bìi ndò.

⁸ Njua mé bí lé naâ ménâ bòó komo, te ngòr felè Fehtoò beèh ñenê yuo kelà teèn ké Masedínà mé Akayî, te ngóg ngulí nde felè bìi bèh òóñ, ye bí dua lom né Càn mé temé cén ma. Kènê béh njeré déi teèn túé ságá ndé cú,

⁹ bò nùàr né gi mé be boòn felè bìi tueé, ye cu mé béh lé waà naâ ké yoòr bìi wa, bí lé naâ béh ke nyegé ma. Bó né cu tueé, ye bí kweéh seér aá temé bìi kèn, wa bí be yoòr bò cècàn òóñ som gi aá, bí kènê dua lom né Càn gècên mé né Càn làn ma; ye bí né seé seèn bòó ndò,

¹⁰ wa Njuna seèn Yeésò mé à lé komo soóm naâ lè cio doò, bí né bú kela den ma. Né môn, à nêe ké te vulúu ye. Lou téná-juù à ndeè béh lè juù beè Càn yili som nde né kóó.

2

Seé Pôl ké Tesaloník

¹ Bò nùàr mò, bí né gi mé feh bìi kóó ye, seé mé béh lé bòó naâ ké lètenè bìi lé mbaá mvúán lè ná ngwêh.

² Bí kò gi aá kèn ndò, ye béh lé naâ gèr ké Filíp fí ñenê, te béh waà ye ké Tesaloník yoòr bìi. Béh yeé baá cu bí Njàgà Bagaà se nyegé, bò nùàr kókoó mbaá yila cu béh bunô ndò. Mé njéh mene, Càn lé haá ñeí cuù naâ béh terreb dé haá, te béh se bí Njàgà Bagaà mé lé yuoó naâ beè seèn mé njéh.

³ Bí kóó ye, ngòr Càn mé béh né tueé hên te nyeéne yuò ngwêh, béh kòb teèn yí ngwéh, béh bò nùàr lòu bèlè nyi ngwéh ndò.

⁴ Càn lé naá gii béh kweé nyegé, te à nde ye béh Njàgà Bagaà beè haá kwaá, te béh nde ye bò nùàr faá bèh mân se ndò. Béh túé ngwéh ye nuaré déi a, sèn béh seèn. Béh kò lom né dé beèh Càn; à ká lé beèh ñene gi né kóó.

⁵ Bí né gi kóó, ye bòó mene naàn, béh ngòr tánàgà déi fèlà nyi bèh; béh túé nágá bèh dé kàgàlòñ beè nuaré déi kwaá ndò. Mè tueé bí, Càn né sòn beèh kóó.

⁶ Béh túé ngwéh ye bò nùàr a, *sùmù béh sumù. Né mene beè bìi, né mene beè bò nùàr, béh teèn sam lág.

⁷ Mò sé né dé dene *sùsùm deèn, béh né bò mbòn tebê Yeésò *Kristò, béh sé lé naâ bí yoòr ngumó. Mé njéh mene, béh seér ménâ gwàn ngwéh. Béh lé toò bìi òlê seér cuù naâ lòu, béh bòn seér cu bí, faá meì huaân bòn yeé bò njuna seèn nò.

⁸ Sâ dɔ́ɔŋ béh lé gwaán gií naâ bí, ye te béh tueé bí Njàgà Bagaà mé lé yuoó naâ beè Càn. Lé gí cégé ná ngwèh dé ngòr Càn tueé ndɔ, béh lé felè biì ngɔn bilí naâ mé cio mene. Sâ ye bí né lom béh yoòr yilá faá cí nɔ.

⁹ Seé faá seé nɔ, béh lé naâ gèr mé njéh ké lètenè biì ñenè. Ngweéh bí né gi ménâ kɔ́ɔ mà, belà. Béh lé naâ seé mé cíbiteèn mene temá bilí. Sâ ye te béh bí yáb lòu dùà kì dèn cú, te bí sònò beèh ngweé lom Njàgà Bagaà mé lé yuoó naâ beè Càn.

¹⁰ Dene beèh ké lètenè biì bò nùàr Càn lé naâ ñagásé, dilisé ndɔ, veèn déi lé teèn túán nyí ná ngwèh lág. Bí lé naá gií dene beèh ñenè; Càn lé naâ ménâ ñenè gií ndɔ.

¹¹ Bí né cu kɔ́ɔ gií, ye béh lé boó naâ mé nùà kàn ké lètenè biì faá tele boó yeé mé bò ñuna seèn nɔ.

¹² Béh lé naâ bí seén, ye te yo taré bí tarè; béh né bí toó nyegé, béh né bí soǵó, ye bí a: bí dèn yí lòm dene biì teèn, faá Càn gwaán nê nɔ. Nùà njèh né bú. À bí yilá né kɔ́ɔ, ye te bí yila ngùlù nyí.

¹³ Béh né cu Càn cu dɔ́ɔŋ vra. Béh vra den né bú felè ngòr seèn mé béh lé naâ ké lètenè biì tueé doô. Lòu sam, bí yeé baá ngweé, bí lé naá gií lè sie kwaá, ye né ngòr gècèn mé lé yuoó naâ beè Càn, wa lé beè nùàr yùò ná ngwèh ma. Á sâ, né lom môn ndɔ, né jéjég ngòr Càn. Bí bò Yeésò bò dɔ́ɔŋ, à né mé terreè lètenè biì teèn.

¹⁴ Bò nùàr mò, gèr mé kwa né bí hèn né faá gèr mé lé kwaá naâ bò nùàr Yeésò Kristò ké Judê ndɔ nɔ. Sâ tueé né ye, bò lòu bò biì tulu su aá bí gèr yoòr, faá bò *Jûf lé tulu suú naâ bò nùàr Càn dé ké Judê nɔ.

¹⁵ Bò Jûf hèllè lé naâ Fehtoò beèh Yeésò Kristò wulá sòm, bó lo bò *sòn-Càn bò wula gií naâ kɔ́ɔ ndɔ. Béh dɔ́ɔŋ, bó lé naá cuù béh bunó. Bó yeé baá ménâ boó, bó yuo Càn te temê, bó ña bò bònò bò njolò nùàr dɔ́ɔŋ ndɔ.

¹⁶ Bó ye te bó yiín bilí béh mé ceér ngòr Càn seé mene, te dà m nùàr hihiné ngòr Càn ngwé kwà cú, te Càn bò nùàr yilí sòm

cú ndɔ. Dàm veèn boòn hèllè yeé mboón aá ménâ, Càn jeré njií bó yulá-temé seèn yoòr ndɔ.

Pôl baá mé tuaá bò Tesaloník bò

¹⁷ Bò nùàr mò, béh né mé tuaá biì ká lè beèh, béh bí njolo kwàrè ngwèh lòu, wanɔ́ɔŋ temé beèh jɔǵɔ le lom né yoòr biì. Cu dɔ́ɔŋ béh né gi gò ké yoòr biì gwaán soó.

¹⁸ Mè Pôl né mene mé feh mò lege, mé njéh mene *Sátàn né lom béh yiín, wanɔ́ɔŋ béh né lom gò ké yoòr biì gwaán soó.

¹⁹ Lòu sam, yìè ndèm beèh mé vɔǵó-temé beèh dɔ́ɔŋ né bí; te béh kwa ye tà m ngôg, te lòu mé Fehtoò beèh Yeésò ndeé cuù teèn, béh dobo tàbè toò seèn.

²⁰ Mè tueé bí, yo nde né béh lòu sâ mé bí samé kelá.

3

¹⁻² Béh yeé ñene dé ménâ yoló deèn nde aá yɔǵó, béh kaga lom aá ndòn, ye béh nde né Timotê ké yoòr biì temá njií, te béh le lom ké Àtèn mé huún beèh. Timotê né ò m beèh, béh bó boó yeé seé Càn kɔ́ɔ, béh bó né yeé Njàgà Bagaà felè *Kristò se. Béh tema njií né bú ké yoòr biì, te à nde bí seén, à toó nyegé bí te ceér Càn,

³ ye te gèr bí jilí cú. Bí né gi kɔ́ɔ ye gèr ñenè né seé beèh dɔ́ɔŋ.

⁴ Cu mé béh lé naâ ké lètenè biì, béh lé ye bí a, gèr ñenè né toò beèh teèn ma; hèn né cí sâ, bí né gi kɔ́ɔ.

⁵ Mè lé Timotê hèn tema njií kuú naâ dé cí. Mè yeé yolo mene, dé yoló sam cuù; mè ye te à nde jòǵò ke-ke bí née te ceér Càn ngulí den ye wa. Càn lé naâ mè lè tené dé gècèn, mè ndio lom ye merré déi *Sátàn bele weh gi aá bí kèn, te seé beèh mvuan le.

⁶ Timotê yeé nde aá, à cu cuù, à tueé lom béh ngòr bebagaà dé gècèn, ye béh a: bí née gi ngulí den ye ma; wa bí né lom lètenè biì gwaán kuú ndɔ; ye béh a: bí né lom béh mé vɔǵó-temé mene cu dɔ́ɔŋ munó den, wa bí né taré mé tuaá beèh lè, faá béh né mé tuaá biì ndɔ nɔ.

7 Te Timotê yeé nde tueé gi béh mân, bò nùàr mò, yo sagár laré béh δούη. Béh né mene mé gèr kwaré, béh dé sâ tãñ cú. Lòu sam, temé bìi né lom yoòr Yeésò tég,

8 bí baá gi beè Fehtoò beèh, bí né lom bú tég sie. Sâ kènê temé beèh die aá lè kèn.

9 Mè tueé bí, gèh dàmm vógó-temê mé bí né béh beè Càñ haá hên, dé tueé sam, béh bú dé sâ vrà kó cú ndò.

10 Béh né lom bú suíteèn mé cíbíteèn mene dua, ye bú a, kòmò kéh béh ceér teèn, te béh nde ñene ñgweé cuù bí mé njolo ye, te béh feh jege bò njií mé né toò le δούη.

11 Béh né Tele beèh Càñ nùà ñhèh bô Fehtoò beèh Yeésò dua, ye bó a: há béh ceér kóó, te béh nde ké yoòr bìi.

12 Béh ye Fehtoò beèh Yeésò a, bó yám dèn ká gwaán lètenè bìi yaàm; bú a, gàm bí te bí gwaán nyegé bò nùàr δούη faá béh né bí gwaán ño;

13 à há bí terreè te ceér seène, te lòu mé bó bò nùàr seèn ndeè cuù teèn, à kwa bí beè Tele beèh Càñ, sâ bí né gi ñagásé tãñ.

4

Dene mé né beè Càñ ñagásé

1 Sâ bò nùàr mò, mè tueé lo né ye bí a, bí dèn lòm beè Càñ ñagásé faá béh lé feéh naá bí ño, te huòm Càñ yoòr. Béh né kóó ye, dene bìi né gi ménâ dág. Mé ñhèh mene béh né cu bí mé terreè yilí Fehtoò beèh Yeésò bõñ: kúkùr bìi, bí bó yógó kéh cú ménâ.

2 Bò njií mé béh lé feh belé naá bí mé yilí Yeésò Fehtoò beèh δούη, bí né gi kóó.

3 Càñ gwaán né ye bí dèn lòm jolosé. Sâ tueé né ye: bí té yàgà ndé.

4 Nùà kàn a, kó lòm veèh seèn, bó bú dèn lòm beè nyí fà δούη jolosé; te bò nùàr ñene ménâ, bó seèn nyí teèn.

5 Bó té mé tuaá veèn lè faá bò Càñ-kó ño dèn.

6 Te bò njií hên δούη, nuaré déi a, té mbeí felè kéh; nùàr té ñhèh mbeí kèmmà ndò. Béh lé naá gii bí tueé kwaá, nùà kàn né mé tie cì, ye: bòó mé nde né teèn die yilá, Fehtoò beèh nde né bó gèr feh kéh.

7 Càñ lé béh dé yàgà ndeè yilá fón ná ñgwèh; à lé yilá seér naá béh, ye te béh ñaga seér beè nyí dé ñagá.

8 Sâ kènê bí ñgweé gi aá kèn; nuaá mé si njií ñgòr hên doó, nùàr sì ñgwéh, à si njií né Càñ Nùà ñhèh mé haá yeé bí Cúcuí Ñagá kóó.

9 Béh né kóó ye, bí né dé bìi lètenè bìi gwaán kuú, bí túé cú ye, kó bó nyàgà túé ñjí sô bí ñjeré déi teèn, Càñ lé naá bí dé bìi feh gií.

10 Né mene bò nùàr Yeésò *Kristò ké Masedínà δούη, bí né gi yeé bó gwaán. Mé ñhèh mene, béh né cu bí bõñ: Kúkùr bìi bò nùàr mò, bí bó yógó kéh cú dé jomò.

11 Bí fágá lòm feh te bí den ñoóñ; nuaré déi té lè ñhèh mbeí ló yilá; bò ñhèh bìi δούη, bí bó gí mé be bìi, te bí kóó feh bìi mé ñhèh, faá béh lé tueé naá bí ño.

12 Mò bí né mân bõó, bí bò nùàr kì ndé ñgwéh, ye bó a, kó bí koò. Sâ né mene bò Càñ-kó, bó nde né bí teèn seèn.

Loù cuù Fehtoò beèh

13 Bò nùàr mò, béh gwaán né te bí kó nyegé ñhèh felè bòó mé lé naá kuú; te bí dèn cú faá bòó mé ndèm yoòr Yeésò Kristò kwá ñjí ñgwéh ño; wanóñ mò cio kwa baá bó, bó né yeé kú vuagá. Bí té dé bìi ménâ bó.

14 Lòu sam, béh né gi kóó ye, Yeésò lé naá kuú, à komo yuo cu aá lè cio kèn. Mé béh né cu ménâ ndò. Bòó mé né gi temé yoòr Yeésò kwaá njií δούη, Càñ nde né bó felè seèn komó som kéh, à weh njií bó bó ké yoòr seèn.

15 Hên béh tueé nde aá bí bò ñgòr mé Fehtoò beèh lé feéh naá mé sòn seèn, ye: lòu mé nyí cuù nde né teèn wa, bòó mé lé kuú baá, ndeè kela logó nde né toò kóó; te béh bòó mé née kú ñgwéeh ye, ndeè bele ye bó ma.

16 Sâ né lòu mé hueh tarê Càñ nde né teèn ñgulí. Cìli seèn dé koò nde né lòu sâ tueé taré; tãñ* Càñ nde né tuagá; Yeésò Kristò Fehtoò beèh mé feh seèn ndeè né ké te vulúu suagá; bò nùàr mé lé naá lè yilí seèn kuú gií δούη komo yuo logó ndeè né kóó;

17 te Càṅ nde ye béh bò lèlàn bò weh, à koró bilí béh bó dɔ́ɔṅ te bègè. Jomo sâ béh bó nde né ké ter kem ṅaá, te béh bò Fehtoò beèh kwaré ké sâ, béh bó den le ké yoòr seèn dé cu dɔ́ɔṅ.

18 Ngòr hèn, bí bó dólé kú bèh temé lètenè biì mé njéh.

5

1 Bò nùàr mò, felè cu mé bò njèh kèkènè sâ nde né teèn bɔ́ɔ bele, bó bí dé biì lòu nyàgà só ndé cú.

2 Bí né gi mé feh biì kɔ́ɔ ye: Fehtoò beèh kar waà nde né lòu. Lòu sâ nde né faá nùà yîb kar waà né cibítenè nɔ.

3 Kɔ bò nùàr baá yo nyen, bó baá tueé ye: *wɔ́ṅ huòm aá, wa lɔ́ɔ dólé baá ma. Kɔ baá ménâ, te kar waà ye felè bɔ́ɔn, kum sɔm bó. Mè tueé bí, dé mvelê sam ndé ṅgwéh; ceéhr keéh nde né bó faá nyer ceéhr keéh yeé ma mé lèi hueêh nɔ.

4 Dé biì, bí bèh cibì sam. Cieé sâ bí faá nùà yîb nɔ kár kwà ndé ṅgwéh.

5 Bí né gi dé biì bɔ́ɔ mé gɔ né bèh ṅagâ, bí né bò bèsonè bò. Béh bò nuaá mé gɔ né bèh cibì sam, béh cibíteèn gò bèh.

6 Mɔ né mân, sâ béh té lóm faá bò déi nɔ cèr dèn, béh nyimè dèn sér làn, béh né teèn yoló kelá den.

7 Bó lóm cer yeé cibítenè, bó sela cibítenè ndɔ.

8 Dé beèh môn sam, béh né gi bò suútenè bò, béh yíyolò, béh kwá njí gí temé yoòr Yeésò, béh né lètenè beèh gwaán kuú. Sâ né kò dé beèh. Béh ndèm tég kwá njí lòm yoòr Yeésò mé nde né béh lòu sâ yili sɔm. Sâ né cu tààm taâb dé beèh ndɔ.

9 Càṅ lé béh dé ju dieè mé ná ṅgwêh, à lé balé kwaá seér naâ béh, ye te béh yili yuo mé Fehtoò beèh Yeésò *Kristò.

10 Yeésò Kristò lé naâ felè beèh kuú, ye te lòu sâ béh né mene làn, béh kuú aá mene, te béh bó ndeè den beh ma.

11 Á sâ, bí táaré kú lètenè biì ménâ dɔ́ɔṅ; bí sén kú lètenè biì seèn, faá bí bɔ́ɔ ka yeé nɔ.

12 Belà, béh né bí bɔṅ: bɔ́ɔ mé né seé Càṅ lètenè biì temá, Fehtoò beèh bí haá kwaá né beè bɔ́ɔn, bó bí ceér feh yeé kɔ́ɔ; bí ṅgwé sòn bɔ́ɔn ṅgwèè.

13 Bí wèh kwá bó faá nùàr beè biì, bí gwàn bó mé temé cén ndɔ. Lòu sam, bó né mé seé Càṅ beè. Bí bò mbaábi dèn mé sòn cèn.

14 Belà, béh né bí dua, bí kwágá bò fùòb bò kwagaà ndɔ; bí tó nyégé bò veéh bò toò; bí gàm bò yuyuaâ bò gaàm; bí kwá làrè sèṅ yoòr bɔ́ɔn dɔ́ɔṅ.

15 Bí kè nyégé keè, nuaré déi a, té veèn cú, bí húóm sér lètenè biì lòu; bí bò nùàr dɔ́ɔṅ húóm gí ménâ ndɔ.

16 Bí sàmè dèn cu dɔ́ɔṅ lòu.

17 Bí dùà dèn Càṅ kèi cén.

18 Né mene kei, bí vrà dèn Càṅ teèn ménâ. Bí bò nùàr Yeésò Kristò, sâ né njí mé Càṅ gwaán né beè biì.

19 Bí té Cúcuí ṅagâ toò cí téná.

20 Bí té ṅòr bò *sòn-Càṅ bò doó sì njí.

21 Njèh dɔ́ɔṅ bí kè nyégé gí bagasé, te bí weh le mé bò dé bebagaà beè.

22 Bí té veèn déi mé be cór nyi lág.

23 Càṅ mé kulu dólé yeé njèh kɔ́ɔ, bú a, sènè kwá bí beè seèn lòu, à ke nyégé yòṅ biì mé càṅ biì mé yo biì mene, te lòu mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò ndeè cuu teèn, à kwa lom bí ṅagásé tâṅ.

24 À lé bí yilá naâ kɔ́ɔ; à né nùà jéjêg, bú nùà njèh nde né bí mé feh seèn ke nyégé.

25 Bò nùàr mò, bí dùà Càṅ felè beèh duaà ndɔ.

26 Bí bíé kéh béh bò mbeí biì dɔ́ɔṅ, bí jógò siè bó beè.

27 Mè né bí mé yilí Fehtoò beèh bɔṅ, bí jáṅé làrè mvù hèn toò bò nùàr biì dɔ́ɔṅ.

28 Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, ká siè gí bí beè.

Bèh cerê

Mvù Pôl dé jomò mé bò Yeésò bò ké Tesaloník

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl mé Silvên bò Timotê nyagá njií né mé bòn bìi ké Tesaloník, bí bòó mé né gi beè Tele beèh Càṅ bò Fehtoò beèh Yeésò *Kristò doón.

² Tele beèh Càṅ bò Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dolê.

Loù ju tenâ

³ Bò nùàr mò, béh vrà lòm Càṅ felè bìi, béh té sòn dù. Mò béh né ménâ boó, sâ né teèn yilá. Lòu sam, bí né temé cén kwaá ṅgulí huóóm, né tetoò yaám ndeé; gwaân mé dé kàn né mbeí lètenè bìi gwaân doò né naṅ ndo.

⁴ Béh mé yilí bìi te bòn bò Yeésò bò bèh doón hên punó go né mé njéh. Gèh sieè mé bí né lom mé temé cén sie huóóm sâ né бага dé gécên. Bó né mene bí teèn bunó, bó né mene bí gèr feh keéh, mé njéh mene bí temé teèn sòm ṅgwéh; béh hên punó go né mé njéh.

⁵ Bí né ménâ yoló, te ṅené yuo kelà teèn, ye Càṅ ju tena yii né teèn, wa dé *Lò Càṅ yilá bí nde né wulú ma. Lòu sam, bí dàm gèr hên yoló laré né felè Lò Càṅ sâ.

⁶ Yila né teèn ndo. Càṅ bò njèh doón boó gi nde né te ceér-e te ceér-e. Bòó mé né bí gèr feh keéh hèllè, à nde né bó gèr sâ horó haá cuú,

⁷ te bí bòó mé né gèr ṅené, kwa seér cu dù koó. Béh nde né ménâ kwa ndo. À ndeè mân boó nde né lòu mé Fehtoò beèh Yeésò cuù nde né teèn.

Lòu sâ à ndeè né ké te vulúu ṅené yuo kelâ, à nde né mé bòn bò cili seèn dé tetarê jomo,

⁸ à wa ndeè né te leba weè, te à weh bò Càṅ-kó seé, à nde né bò tàn-tie bò seé ménâ weh ndo. Lòu sam, bó temé te Njàgà Bagaà Fehtoò beèh Yeésò kwá nji ṅgwéh.

⁹ Bó nde né te gèr dé nyè mà mé nyè mà nyoló le, bó leba den gèr ké ndón-ndón, bó dé boón *sùsum Nùà Dueè yoòr boón ṅgwé ndé cú, bó te ṅgùlù seèn-e yilá nyi ndé cú ndo.

¹⁰ Mò à ndeè baá lòu sâ cuú, bò dé seèn nde né bú seén; bòó mé né gi temé yoòr seèn kwaá njií doón nde né mé bú *sumú kuú. Lòu sâ bí doón, bí nde gi né lètenè bò sâ bò ndo. Lòu sam, ṅgòr Càṅ mé béh lé naá bí tueé doò, bí né temé teèn kwaá njií.

¹¹ Béh Càṅ felè bìi cu doón hên dua den né dé cí. Béh ye Càṅ a, bó te bí den komo dene jéjég mé à né bí mé njéh yilá doò. Béh ye bú a, kúkùr seèn à há bí terreb teèn, te bí boó komo багаà mé bí né gwaân doò; bò seé mé bí boó né mé yilí seèn doón, bú a, nyén ṅgùlí gí bó nyeèn ndo.

¹² Mò né mân, sâ yilí Fehtoò beèh Yeésò nde né felè bìi lieé ṅagá, bí nde né mé bú lieé nyegé ndo. Bò njií hên doón Càṅ bò Yeésò Kristò Fehtoò beèh nde né mé huóóm-temé boón dé lòu boó gií.

2

Loù mé Fehtoò beèh cuù nde né teèn

¹ Mè dé kèné tueé nde aá felè cieé mé Fehtoò beèh Yeésò *Kristò ndeè né teèn cuú, mé béh nde né toò seèn bilí gií ndo. Béh né bí boṅ, kúkùr bìi bò nùàr mò,

² bí té kèkòg dèn; càṅ a té bí lè mbaá téné kú. Bò nuaré déi né mene tueé ye bí a, cúcuí ye bó a, Fehtoò beèh cu gií aá kèn, bí té gwàn ye. Bó né mene ṅgòr Càṅ ménâ se, bó né mene mvù déi jané, ye bí a, béh nyagá naá ménâ koó, bí té lòm gwàn; feh a, té bí ter mbaá ṅéllé kú.

³ Bí té gwàn mé nuaré déi bele bí felè cieé sâ lòu.

Mé cieé bú sâ ndeè dé seèn waâ, ko veèn bò nùàr baá furú, bó baá Càṅ taáb saán; ko mèi bò jéré-temé bò ndeè ṅené ṅaga baá bèsonè, sâ ye. Né nùà yilá-beè bòn.

⁴ Nùà jéré-temé hèllè nde né Càṅ yoòr yuo njebá, ye bò nùàr a, té bú dùà, bó té njeré déi dùà gò. À nde né Càṅ felè njebá

tená, ye nyí né bú yɔ́gɔ́. Dé sâ gí lòm ndé ngwéh, à nde cu né mé njéh ké *gwà Càṅ koò logó yilá bilí, à nde mela den te kɔ́gɔ́, ye nyí né Càṅ nùà njèh sâ.

⁵ Á, ngweéh cu mé béh bí lé naâ kɔ́ɔ́, mè lé naá gii bí ménâ tueé ndo wa? Bí dé sâ mùnò kó cú á?

⁶ Mé njéh mene, dé kènê à née mé ceér sam ye, njeré déi né bú toò lalé tená, kɔ́ cu mé Càṅ lé sie kwaá naâ sâ ndeè wàa baá kɔ́ɔ́, sâ ye; bí né gi ménâ kɔ́ɔ́.

⁷ Cí gí cége ngwéh ndo: bó née mene bú beè ménâ sie kwaá, terreber jéré-temé seèn hèllè né doó naáb ɲo den, né lom mé seé yieé ndeé. Njèh cén, bú nùà njèh nde née wá ngwéh ye, kɔ́ nuaá mé sie kwaá né bú beè sâ ndeè sɔ́m aá yo, sâ ye.

⁸ Cu sâ mèi bò jéré-temé bò hèllè nde né cie ɲenè ɲagá, te Yeésò Fehtoò beèh ndeè weh nyegé ye bú seé: à nde né bú mé ndândaà cúcuí mbaá fulú wulá sɔ́m, te ɲjènjàn ɲagá seèn nyoló sɔ́m weéh ye bú.

⁹ Mo tájéré hèllè ndeè baá cie ɲagá den, à nde né njágá mé terreber *Sátàn sieé: à nde né bò njèh kèkènè hihiné boó bele; bò fé m mé bò ciè nyenyenè nde né cie bomó sue,

¹⁰ te à bele kwa bò nùàr teèn. À nde né jomo veèn mé nòmò hihiné kelá, te à bele kwa bò mé nde né leér le mé njéh. Lòu sam, gècèn mé sé né bó yili sɔ́m, bó temé teèn kwá njí ngwéh; bó bú gwàn ngwéh ndo.

¹¹ Càṅ yeé ɲene aá ménâ, à bó terreber maṅgelèṅ mbaá hèn tema njí seér né mé njéh, te bó gwaán kela seér bò njèh dé gogobò sâ ndo.

¹² Sé yeé baá môn, te bò mé gècèn gwàn béh doóṅ yila gi beè. Veèn seèn huóm kela né bó yoòr kɔ́ɔ́ nɔ́.

Bò mé Càṅ nde né yili sɔ́m

¹³ Bò nùàr mò, bí bò mé Fehtoò beèh né bí gwaán hèn, béh né lom Càṅ felè biì vra dé gècèn. Yila né teèn ndo. Lòu sam, Càṅ lé naâ bí balé kwaá, sâ wóné née sam ye, ye te bí ndeè yili yuo faá bèh mân, bí ɲa bò dé nyí. Bí bò dé seèn ɲa né mé

terreb Cúcuí ɲagá bò temé cén mé bí né te ngòr gècèn kwaá njí doò.

¹⁴ Càṅ lé bí yilá naâ mé njéh; lé naâ mé ɲjagá Bagaà mé béh lé seé naâ bí doò, ye te bí yila ké bèh *sùsùm Fehtoò beèh Yeésò Kristò.

¹⁵ Mo né mân bò nùàr mò, sâ bí húné lòm nɔ́ṅ, bí kwaá njí temé te tabó mé béh lé naâ ngweé, béh feh keéh cu bí doò; bò déi béh lé tueé naâ bí mé feh, bò déi béh lé bí nyagá naâ lòu; bí kwá njí temé teèn nɔ́ṅ.

¹⁶⁻¹⁷ Fehtoò beèh Yeésò Kristò mé feh seèn bò Tele beèh Càṅ a, siè nyégé bí. Bó gwaán né béh kɔ́ɔ́, bó cu doóṅ toó nyegé né béh kɔ́ɔ́, bó temé beèh ter jɔ́gɔ́ kwaá né kɔ́ɔ́; doóṅ né gi mé húóm-temé boòn. Bó a, tó nyégé bí, bó haá bí terreber, te bí boó lom bò njèh bebagaà, bí tueé nyegé ngòr sònò bagasé ménâ ndo.

3

Pól ye, bó dùà Càṅ felè nyí duaà

¹ Bò nùàr mò, mè tueé lo né ye bí a, bí dùà kéh béh Càṅ teèn, te ngòr Fehtoò beèh sela yam nde bèh doóṅ kukwar, te lie faá lé lie huóm naâ ké lètenè biì nɔ́.

² Bí dùà cú bú, te à mvelé sɔ́m béh beè bò jéré-temé bò teèn, wanɔ́ṅ né bò vevenè bò. Ngòr Càṅ mé béh né se hèn, bò nùàr bú doóṅ gwàn làrè ngwéh.

³ Mé njéh mene, Càṅ né den ka te be sâ. À nde né bí terreber haá, à nde né bí kurú nyegé, te veèn bí kè m à cú.

⁴ Béh né kwàgà biì mé yilí Fehtoò beèh yieé, ye bí né yeé boó, bí nde cu né mé njéh faá béh lé tueé naâ bí nɔ́ boó ndeé den.

⁵ Fehtoò beèh a, lèmè nyégé bí temé lè, te bí gwaán ɲeí cu Càṅ dé gwaán, bí yolo komo njèh faá Yeésò *Kristò nɔ́.

Pól ye nùàr kàn a, bó seé

⁶ Bò nùàr mò, béh tueé né bí mé yilí Fehtoò beèh Yeésò Kristò, ye bí a: bò Càṅ bò mé né dene fùòb boòn den doóṅ, bí bó té bècènè dèn bilí, bò sâ bò tabó mé béh lé naâ bó feh hèn bèlè ngwéh.

⁷ Dé bìi, bí né gi gule beèh κού, bí gò bèlè teèn. Lòu sam, léi mé béh lé naâ lètenè bìi, béh lé bò fùòb bò ná ηgwêh.

⁸ Béh lé gùm beèh beè nuaré déi yì ló ná ηgwêh, ye te à koó den béh dé lòu. Béh lé tema seér cuù naâ seé dé temâ, béh tema bilí seé mé cibítenè mene. Sâ δούη béh ye te béh nuaré déi lètenè bìi seé beè há cú.

⁹ Lé túé ná ηgwêh, ye sâ béh mé ceér yâb sam cuú; dé sâ ndóg ndo. Béh lé ménâ tema seér naâ, ye te bí ke weh teèn, bí bele gule beèh.

¹⁰ Béh lé cie ké lètenè bìi tueé ηaré njií naâ dé cî, ye bí a: nuaá mé seé gwàn ηgwéh δούη, bú a, té yâb sònò nágá kéh ndo;

¹¹ wanούη bó ye béh a, bò nuaré déi né ké lètenè bìi teèn, bó né lélân fùòb mbaá ηγολέ γο; wa seé βοòn né lom ηγòr bò nùàr hua weèh sé wa.

¹² Mé yilí Fehtoò beèh Yeésò Kristò, béh né mé bò sâ bò tueé njií, ye bó a, bó témá lòm seé nenούη, te bó koó feh βοòn mé be βοòn ma.

¹³ Béh né mé bí tueé njií ndo, bò nùàr mò, bí té be dù, bí bó dèn bagaà cu δούη.

¹⁴ Ndéb mé béh né lè mvù hên leéb kwaá, mo nuaré déi tie teèn féla nji ηgwéh, bí kè bú keè, sâ bí gè lòm mé ceér seèn nóη, te à gulí ko.

¹⁵ Bí té bú cu sâ faá nùà bònò bìi no wèh ndo, bí fèh sér bú lòu, ye né nùàr bìi.

Bèh ceré

¹⁶ Nùà Dueè mé kulu dólé yeé njèh κού, bú a, kúlú dólé nyégé dèn bí mé gèh kulú hihiné cu δούη. Nùà Dueè a, dèn mé bí δούη!

¹⁷ Mè bie aá bí, né mè Pôl, mè bèh hên nyagá né mé be mò. Hên né be mò, te mvù mò δούη mè jege gi né mân.

¹⁸ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, ká siè gi bí beè δούη.

Mvù Pôl dé toò jògò mé Timotê

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, mbòn tebê Yeésò *Kristò. Càn Yilì nùàr bô Yeésò Kristò mé ndèm beèh dɔ́ɔ́n né gi yoòr seèn hèn lé ye mè a, dèn mân kɔ́ɔ́.

² Mè nyagá njií né mé wò Timotê. Wò né faá huaán mò nàr lè nɔ. Bèlò fà dɔ́ɔ́n né gi temé yoòr Yeésò Kristò kwaá njií. Huaán mò, Càn Tele beèh bô Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kó wò jere, bó kúlú wò, bó haá wò dɔ́lè.

Dene kôr

³ Cu mé mè lé nde aá ké Masedínà ndeé, mè ye wò a, dèn lè ké Efêse, te wò yiín bò nùàr njèh nyenyenê feèh.

⁴ Júée bó a: té mé bò dèbbè bò tele bɔ́ɔ́n léi jògò sà n lè, bó té mé dɔ́gòtì yilí bò tele bɔ́ɔ́n sâ gènnè lè ndɔ, wanɔ́ɔ́n saân nde né mé njéh lòu yaám seér, te yiín ceér Càn. Júée bó a, dé ceér Càn môn sam; wa Càn dé seèn bò nùàr yilì som seér né mé temé yoòr seèn kwaá njií ma.

⁵ Sâ dɔ́ɔ́n né ye te bí gwaán kuú lètenè bìi gwaán. Mɔ né mân, kɔ bí lè den seér mé temé ñagâ, ndòn bìi lòu sé ñgwéh, bí temé bìi kwaá njií lom mé Càn ndɔ, sâ ye.

⁶ Wanɔ́ɔ́n bò nuaré déi durá yuo gi aá te ceér gècèn hèn. Bó né seér lè saáne ndugó yilá.

⁷ Dé kàn ye, kɔ júée nyí ña nde né nùà fèh-sóu Càn kɔ́ɔ́; dé kàn ye, kɔ nùà fèh-njèh júée nyí ndɔ. Á sâ, bó ndègè bò njèh hèllè ñgwé kòmò bèh ndɔ. Né mene sònò bɔ́ɔ́n yuo, bó bú ñgwé kòmò bèh lág.

⁸ Béh né gi kɔ́ɔ́ ye, *sóu né njèh bagaà. Njèh cén, kɔ wò jolo bú faá tueé né nɔ.

⁹ Dé nùà gècèn, sóu bú kɔ́ɔ́ tágá cú. Càn sóu sou njií né mé bò vevenê bò, bò kwá-sóu bò o, bò táre-feh bò o, bò jéré-temé bò o, bò ñgén-sòn Càn bò o, bò sèb-Càn bò o, bò wúlá-feh bò o, bò wúlá-tele bò o, bò wúlá-meí bò o,

¹⁰ bò gwá sár bò o, bò siíb mé cer seér né bó mbeí bɔ́ɔ́n o, bò gò kwer bò o, bò nyeén bò o, bò jègè kòb bò o, dɔ́ɔ́n Càn sóu sou njií né mé bó. Bòó mé gècèn faá tueé né nɔ bèlè bèh dɔ́ɔ́n, Càn sóu sou njií cu né mé bó ndɔ.

¹¹ Njàgà Bagaà né gi ménâ tueé. Càn lé jege kwaá naâ beè mò, ye mè a, ndé ménâ feh. Né Njàgà Bagaà mé tueé né felè Càn *Sùsùm, Nùà Ngùrmò.*

Pôl ye njua mé Càn lé naâ nyí jere kɔ́ɔ́

¹² Mè né lom Fehtoò beèh Yeésò *Kristò vra dé gècèn; à mè terreb lè seé hèn haá né kɔ́ɔ́. Á lé naá gi kwàgà mò yieé, te à nde ye mè nùà seé seèn mân sie kwaá.

¹³ Sâ léi toò mè lé naá beh bú bunó, mè né bú gèr feh, mè né bú teèn selé yií. Mé njéh mene, Fehtoò beèh dé sâ tán ñgwéh, à né seér mè jere teèn dé kɔ́ɔ́ kɔ́ɔ́ yií, ye mè nées temé yoòr nyí kwá ní ñgwéeh ye lòu, wa mè bɔ́ɔ́ cur den né mbaá ma.

¹⁴ Yeé baá mân, húóm-temé seèn ka sie mè beè ndɔ, à kweh seér mè, te mè sie lom bú mé temé cén, mè gwaán bò nùàr seèn mé temé seèn lè.

¹⁵ Kwá mè tueé bí jéjég ñgòr; bò nùàr a, siè be mé njéh tég. Jéjég ñgòr sâ ye: Yeésò Kristò lé ndeè naâ ká te wónje bò vevenê bò yilì som. Kánkán nùà veèn sâ lètenè bɔ́ɔ́n dɔ́ɔ́n né mè hèn.

¹⁶ Mé njéh mene, mè kánkán nùà veèn la jògò hèllè, Càn né cu mè bagaà lòu bɔ́ɔ́ seér. Sâ dɔ́ɔ́n ye te bò nùàr ñene kɔ siè-temé Yeésò Kristò teèn, te haá bò jomo bò terreb, bó kwaá njií taré temé yoòr nyí, bó ndeè kwa yòn tètàgà.

¹⁷ Bò nùàr a, sèn Càn seèn. Terreb seèn a, sùmù yùò kelà cie dé kèi cèn. Nùà Dueè dé cu dɔ́ɔ́n né bú. Nùàr bú mé njolo ñéné bèh ndɔ. Càn ndeèr né lom bú. È môn.

Pôl baá Timotê ndéb leéb

¹⁸ Huaán mò Timotê, mè ñgòr hèn dɔ́ɔ́n kwaá lo aá beè yeè, te yuo faá bò *sòn-Càn bò lé tueé naâ felè yeè nɔ. Mè ye te wò sie be mé njéh, wò lie yií taáb teèn.

¹⁹ Mɔ wò baá mân bɔ́ɔ́, kwá ní lòm temé yoòr Càn tég, wò bó gí njèh dɔ́ɔ́n mé ñágá-temé mene ndɔ. Bò nuaré déi lé

naâ ceér bagaà hên berón, bó sòm gi temé yoòr Càṅ. Yeé baá mân, bó lé naâ lòu leér le jíí ndò.

²⁰ Lètenè bòn sâ Himenê mé Alesándà né teèn. Mè lé naâ be felè bòn sòm, te bó yila nde kò beè *Sátàn, bó né njèh teèn maán, te bó Càṅ sèb cú.

2

Ndéb felè Càṅ duaà

¹ Mè toò jògò tueé logó né ye bò nùàr a: dùà làrè Càṅ felè nùàr dòn, bó kùgòr bú kugòr, bó vra laré bú felè nùàr dòn ndò ma.

² Bó dùà bú felè bò mgbèémgbè mé bò kokoò bò mene, te bó sie dilí nyegé njèh, béh ṅweé ye fu, temé die béh lè, béh sie lom Càṅ mé temé cén, béh den dene bò kàm bò.

³ Mò bí né Càṅ Yìlì nùàr mân dua laré, sâ bí bókó né njií mé né bú njolò dilí huóm.

⁴ À gwaán né ménâ ndò, ye te bò nùàr dòn ṅene kò gècèn nyí, bó yili yuo gi.

⁵ Lòu sam, Càṅ gi cegé né bú mé huún. Lètenè Càṅ bó bò nùàr kòu né cegé cén ndò. Kòu sâ né lom nùà cén; nùà cén sâ né Yeésò *Kristò.

⁶ À lé bò nùàr mé húóm seèn ṅge weéh naâ kókó. Lé naâ te cu mé Càṅ lé nyegé kwaá naâ ndò. Yeé baá môn, ṅené yuo kelà bèsónè, ye Càṅ gwaán né bò nùàr dòn yili sòm ma.

⁷ Càṅ lé mè mbòn tebê seèn hên sie kwaá naâ dé cí, ye mè a, ndé ṅòr nyí lètenè bókó mé Jíf sam se yon; wa fèh bó feèh, né ṅòr gècèn, te bó kwaá njií temé cén teèn ma. Né ka môn jég, mè nyeén túé ṅwéh.

⁸ Yeé baá môn, mè né lom gwaán, ye bò siíb a, dùà làrè bú bèh dòn, bó sòm nji be Càṅ duaà ter, bó dùà lòm bú mé temé ṅagâ. Tògò mé saân a, té lètenè bòn fúru kè.

⁹ Bò véh a, sù yí cògò teèn, bó fón gèh cògò mé né te ceér-e, bó su lom cí; bó té feh lòu nyàgà góné; bó té yiyâr mé gòm bègè yí, bó té cògò bègè sù ndò.

¹⁰ Bó bó sér bò seé dé bebagaà mé né teèn yilá, te feh keéh ye bó né Càṅ veéh.

¹¹ Mò bò véh baá ju Càṅ maán, bó té sòn kòmò, bó léb sér teèn lòu.

¹² Mè né ma véh yíin; bú a, té bò siíb njèh kókó fèh sér, à mé sòn toò bò siíb sam ndò; bú a, húné lòm nòn.

¹³ Lòu sam, Càṅ lé me logó naâ Ádàm, te à nde ye Evà meé.

¹⁴ *Sátàn lé Ádàm bèlè ná ṅwéh, à lé belé naâ Evà. Evà lé *sókú Càṅ kwaá naâ kókó.

¹⁵ Mé njèh mene, ma véh nde né mé bò huaán yili yuo; kò à né temé yoòr Càṅ kwaá njií ndò, à né bò mbeí mé temé cén gwaán, à bò nùàr doó káré sì ṅwéh, à né veèn nyenné, sâ ye.

3

Seé bò kokoò bò gwà Càṅ

¹ Kwá mè tueé wò jégé ṅòr. Jégé ṅòr sâ né: nuaá mé gwaán né dé seèn seé gwà Càṅ, ye te bó haá beè nyí, fón kwa baá seé dé bagaà kèn.

² Sâ bú a, dèn nuaá mé yilí seèn ṅulí vé ṅwéh, à dèn lòm mé véh cén, à té mbè sèlà, à dèn nùà kógòn, à bó yí njèh te ceér-e. Bú a, dèn nùà wèh-kin; bú a, dèn lòm nùà fèh-njèh dé gècèn;

³ à té sibi, à té sà fón, à té nùàr mgbé, à dèn sér dolésé, à té kàgàlòn gwàn sèlà ndò.

⁴ Bú a, dèn nuaá mé né mbàgà seèn nyegé komo, à kò nyegé bagasé ye bò huaán nyí né tie ṅweé, bó né leéb, sâ ye.

⁵ Wanòn mò nùàr mbàgà seèn nùà njèh nyégé kó ṅwéh, à mbàgà dé Càṅ nyegé komo nde né naàn wa?

⁶ Mò bí nde aá nùà kò sie, bí té nùà feè siè. Mò sam, à nde né mé njèh lòu punó seér, te à die ju beè Càṅ, faá *Sátàn lo dieé naâ ndò.

⁷ Mò bí nde aá nùà kò sie, kò bú a, dèn dene bò kàm bò, te bò lókò bò veéh ye bú ndò. Mò sam, bó nde né bú seb; fegulí sé ye baá bú sie, à sela yuií Sátàn.

Bò mabon gwà Càṅ

⁸ Bò mabon gwà Càn a, dèn lòm cu doón dene bò kàm bò ménâ ndo, bó té sòn fà túé. Bó a, té mbè sibi, bó té kàgàlòn mé kòb mene fón;

⁹ bó kwá njií gí temé te ngòr gècèn mé Càn né béh feh hên, bó ngaga seér temé lè.

¹⁰ Mò bí nde aá mabon gwà Càn sie, bí jògò kwé nyége bú bagasé ye; mò à kela né kela, à yila ye seé sâ.

¹¹ Bò véh bòn a, dèn lòm dene bò kàm bò ménâ ndo, bó té sòn túágá sàr gò, bó té mbè sèlà, bó dèn lòm te njèh doón kóbè sâ.

¹² Mabon gwà Càn a, dèn lòm mé véh cén; bú a, dèn nuaá mé né bò huaán nyegé komo, à né mbàgà seèn nyegé komo ndo.

¹³ Bò mabon gwà Càn mé né gi seé bòn faá Càn tueé nê nò bók komo doón nde gi né njolò bò nùàr lieé huóm. Bó ngòr Càn sâ tueé lom nde né mé terrebe teèn, ye bò nùàr a, bó temé kwá njií gí yoòr Yeésò *Kristò ma.

Tànòr njèh nâb déi

¹⁴ Mè né munó ye, mè ndeé né ké yoòr yeè ndeé. Mé njèh mene, mè ye, kwá mè nyagá njií ngogò wò lòu ye.

¹⁵ Mò mè né mene ngagá, te wò ñene mvù hên, wò kò gèh dé mé bò nùàr Càn nde né den. Bò nùàr Càn sâ, mè jue né mbàgà Càn. Càn mé né Càn làn lé naâ gècèn seèn teèn nyeén kwaá, te kù den bú sâ, à taá kwaá gècèn sâ ter kóó.

¹⁶ Mè tueé bí, dé saân sam, bò njèh nâb mé Càn né béh te ceér seène feh hên né lom tànòr; ye:

À lo naâ nùàr ñaá.

Cúcuí Ñagá feh keéh ye à né dilisé.

Bò cili Càn lé naâ bú mé njolo ñené.

Lò nùàr ngweé gi ju seèn.

Bèh doón bò nùàr né temé yoòr seèn kwaá njií.

À ñaá nde cu aá ké te vulúu kèn.»

4

Bò nyeén bò

¹ Sâ Cúcuí Ñagá lé naá gi bèsonè tueé kwaá, ye mò wón nde aá gií wa, bò nuaré

dèi nde né temé yoòr Yeésò *Kristò som, bó kwaá njií seér yoòr bò cècàn mé nde né bó bele weh gií, wa bó nde né ngòr bò tándulù ngweé seér ndo.

² Ye bó nde né mé feh bòn beè bò tánágá bò leér le gií. Lòu sam, bò sâ bò mé ndòn lè sam cuú; ndòn bòn fií yuo aá kèn.

³ Bò nyeén bò sâ nde né bò nùàr ndéb vevené tieè kurá kwaá; bó nde né bò nùàr tueé, ye bó a: té véh jógó, bó té gèh yáb dé kàn yíé, bó té dé kàn yíé ndo. Á sâ, Càn lé bò yáb sâ doón si gií naâ kóó ndo, ye te bòó mé né temé yoòr nyí kwaá njií, mé né gècèn nyí kóó doón yieé beh ménâ, bó né nyí teèn vra ma.

⁴ Mè tueé bí, sâ bò njií mé Càn lé si gií naâ doón né gi бага. Mò né mân, nùàr té déi teèn mbaá jiné kú; bú a, vrà lòm Càn dé vraà, à yieé njií sònò.

⁵ Ngòr Càn bò Càn duaà nyegé gi aá bò njií sâ beè Càn kèn.

*Nùà seé Yeésò *Kristò dé bagaà*

⁶ Mò wò né bò nùàr ndéb mân leéb nyegé, sâ wò né nùà seé Yeésò Kristò dé bagaà, wò né te ngòr Càn kulá ndeé. Lòu sam, wò né temé te ngòr gècèn kwaá njií, wò né ceér Yeésò bele.

⁷ Mò né mân, té be yeè te dèbbè bò jògò bò yí, né gènnè tándugò, ceér Càn sam. Mân sér dé yeè gò nùà Càn.

⁸ Gò dé ká te *wóné mé yo taré nde né mé njèh né ka teèn huóm weh ndo. Mé njèh mene, gò dé beè Càn huóm kela né kóó. Mò wò né faá Càn gwaán nê nò gò, sâ wò baá gi kènè mé yòn teèn, te wò ndeé kwa cu ye yòn dé tètàgà.

⁹ Bèlè môn, jéjég ngòr né cí; bò nùàr a, siè be mé njèh tég.

¹⁰ Béh seé hên lege kuú né dé cí. Lòu sam, ndèm beèh doón né gi yoòr Càn; à né Càn làn, Yìlì nùàr né bú; à né dé bò nùàr doón ndo. Tétég né dé bòó mé né temé bòn yoòr seèn kwaá njií.

¹¹ Fèh gí bò nùàr ngòr hên doón, ñéi lòm bó yoòr tég.

¹² Té gwàn mé nuaré déi seb wò, wa wò née huaán maàn ye. Mè tueé wò, dèn lòm dé yeè toò bò Yeésò bò faá mòu nò,

wò go feh seér bó go bò Yeésò bò. Ngòr yeè a, dèn môn; dene yeè môn. Ngò feh bó gwaán yeè, wò ngo feh bó temé yoòr Yeésò kwaá njií, wò jolo feh bó ndo.

¹³ Cu mé wò née mè kela den hên, fágá lòm feh tég, wò né ngòr Càṅ ké ter toò bò nùàr jaṅé njií, wò né bó se, wò né bó feh nyegé ndo.

¹⁴ Té seé yeè mé Càṅ lé haá kwaá naâ beè yeè sâ sèb. Wò lé terreb sâ kwaá naâ cu mé bò *sòn-Càṅ bò lé naâ felè yeè tueé doô, bò kokoô bò lé naâ wò be felè baá ndo.

¹⁵ Mè tueé wò, kè nyégé seé sâ bagasé, bó lòm bú mé temé cén, te bò nùàr ke njií njolo teèn, bó ko ye wò né te ceér Càṅe tetoò yaám ndeé.

¹⁶ Bòṅ feh yeè mé dene yeè. Njií mé wò né bò nùàr feh doóṅ, bòṅ feh yeè mé njéh ndo. Dèn lòm teèn tég, te wò yili sòm gùm yeè nùà njèh, wò yili sòm keéh bòó mé né sòn yeè ngweé ndo.

5

Dene toò bò Yeésò bò

¹ Mo wò nde aá nùà kàm njèh tueé, té bú lòu ndè, né tele yeè, túé ní bú mé hueh dole. Kè nyégé bò ndà bagasé ndo, kè ní bó doóṅ faá bò dé yeè no.

² Bò véh mé né ké toò yeè, wèh kwá bó faá bò meí yeè no; bòó mé né jomo yeè faá bò tie yeè ndo, jòlò lòm bó mé temé cén.

³ *Sùmù nyégé ma kù bagasé. Mo né ma kù dé gècèn, té njolo mé bú cí.

⁴ Á, mo ma kù né mé bò huaán teèn, wa né bò ndù seèn wa, sâ júée bó a, bó jògò gàm lógò bú kóó ye, wa seé bò Càṅ bò né cí ma, te bó meh mé njéh meèh. Bó a, kóó ye bò tele bòn lé naâ bó ménâ koó ndo ma. Mo bó né ménâ bòó, nde né Càṅ njolò dilí huóóm.

⁵ Mo ma kù mé bó jue né ma kù sâ né lom dé seèn mé huún, nùà gàm déi toò sam, sâ ndèm seèn doóṅ né gi yoòr Càṅ, à dé seèn sòn mé Càṅ duaà dù ndé ngwéh, à nde né bú cíbí mé lou mene dua den, ye bú a, gàm nyí teèn ma.

⁶ Dé ma kù mé né *wón gwaán, môn sam; à née mene làn, à baá gi dé seèn komó. Dé sâ né môn.

⁷ Ndògò nyégé bò tie mé ngòr hên bagasé, te yilí bòn ngúlí vé cú.

⁸ Mo nùàr temé yoòr bò nùàr seèn kwá ní ngwéh, tétég mè jue né mbàgà seèn, mo à temé teèn kwá ní ngwéh, sâ à né ceér Yeésò *Kristò seb; sâ nùà bú sénâ veèn seèn né dé bò Càṅ-kò doóṅ dulí yoó.

⁹ Mo wò nde aá yilí ma kù déi lètenè bò mbeí nyagá yí, ko à yoó keéh baá nyemà yulà ténjén; ko à gwòm cùm bèh ndo;

¹⁰ ko bò nùàr né yeé seé seèn keí, ye à lé naâ bò huaán bagasé koó nyegé, sâ ye. Ko bó ye à lé naá beh kìn ké lo seèn weh njií; à né bò Càṅ bò gule beè yaga kwaá, à né bò nùàr te gèr-e gam, sâ ye; ko à lé naâ bò njèh bebagaà mé temé seèn mene bòó laré. Mo né gi ménâ, wò nyagá ye yilí seèn.

¹¹ Mo ma kù né cui, té yilí seèn te mvù mbaá nyàgà kú. Lòu sam, cu mé njií sâ nde cuù né bú ṅaá, à nde né ceér Yeésò Kristò doó si njií, à nde siíb seèn jógó.

¹² Sé yeé baá môn, sòn mé à lé komó naâ toò bò nùàr ye nyí siíb jógó ndé cú hèllè sie bú ndo.

¹³ Mo sam, wò sé yeé baá bú nyagá, à loṅo le, à yila baá-re gùgwò mvuaán goò. Sé yeé yoó baá, à yila tuaga sar goò, à né ngòr bò nùàr hua weh bele. Bò njií mé à sé la sònò fèlâ ná ngwéh, à suaré seér cí.

¹⁴ Mo né mân, sâ ma kù mé né cui a, jógó kó dé seèn siíb, à sie nyegé gwà; bó ṅar kwa huaán teèn, te bò bònò bò veèn yoòr beèh túé ní cú.

¹⁵ Wanóṅ bò ma kù déi si lo gi aá ceér Yeésò Kristò, bó né *Sátàn ngo seér.

¹⁶ Mo ma Yeésò Kristò déi né mé ma kù déi jomo, bú a, ndé gàm sér ma kù sâ kóó, te bò Càṅ bò gèr mé njéh ṅéné cú; te bò ma kù mé né bò dé gècèn le lom beè bò Yeésò bò kóó.

¹⁷ Bò kokoô bò mé né seé lètenè bò Càṅ bò bòó dilí huóóm doóṅ, bí vrà bó dé bòn te mbeí fà. Mè tétég jue né bòó mé se yeé ngòr Càṅ mé temé cén, mé né ngòr Càṅ feh ndo.

¹⁸ Lòu sam, né te mvù Càṅe ménâ nyagá den, ye: Nàgà mé né yolo mé gule lobo, bí té bú kagá sònò yí kwá!» Ye nùà seé a, dèn mé sàgà seé dé seèn teèn ndo ma.

¹⁹ Mo bó né nùà koô gwà Càṅ déi toò yeè mé ju bele, té sòn kòmò ye, ko wa baá nùà fà mé tagár mé naâ njií sâ ṅené, sâ ye.

²⁰ Mo bò nuaré déi né veèn boó, ndè sòm bó cie toò bò nùàr doón, te veéh sie bò jomo bò sieè.

²¹ Mè né wò tueé; mè tueé né wò toò Càṅ mé toò Yeésò Kristò. Bò cili Càṅ mé à lé balé kwaá naâ, né gi ṅweé ndo. Mè ye wò a, té ṅòr hèn nyèn, bó lòm ménâ, té gwèn teèn kwá. Bò njií mé wò né boó doón, bó lòm be cén.

²² Té nuaré déi be felè kwar cén mbaá bá, ye bú a: ndé bèh seé Càṅ. Jògò kè née seé seèn keè ye. Té te veèn nuaré déi diè yílá, dèn lòm dé yeè ṅagásé.

²³ Kèné té ndândaà nòmò ṅúé cú, ṅúé téná wèh mbè teèn ṅóób, te gam lèi mé né wò yulá doò.

²⁴ Veèn né hihiné. Veèn bò nuaré déi jògò ṅumó yuo kela logô née cie ye, te bò nùàr nde ye ju teèn tená; bò déi ko bó tena gi aá ju, ṅené yuo kela ye cie.

²⁵ Bò seé bebagaà né gi ménâ ndo, bó né gi bèsoné ṅené den. Bò mé née mene lòu leér den, nde gi né cie yuo kelá.

6

¹ Júée bò kwer a, ṅwé nyégé sòn bò tele seé boòn bagasé; bó a, sùmù húóm lòm bó mé temé cén, te nuaré déi yilí Càṅ felà béh cú, te bó njií mé béh né feh hèn bó béh cú ndo.

² Bò kwer mé tele seé boòn né bò Yeésò bò, mè ye bó a, bó té bò tele seé boòn sèb, wa lòu sam, bó bó né gi kèi cén toò Yeésò *Kristò ma. Mo sé la né bèh kei wa, bó sé la seé boó kela seér naâ mé bó. Lòu sam, bó gam né bò Yeésò bò, bó bó né gi mé ceér cèn, bó né bó gwaán ndo.

Bò nyenyenê bò

Ndé bò nùàr ṅòr hèn feh, ṅéi lòm teèn tég.

³ Mo nuaré déi né bò nùàr ṅòr dé hiín feh seér, à ṅòr gècèn mé lé yuoó naâ sònò Fehtoò beèh Yeésò Kristò fèh ṅgwéh, mo à tòu seèn mé béh né yeé feh doò fèh ṅgwéh ndo,

⁴ sâ nùà hèllè njeré déi kó ṅgwéh, à punó mbou go né lòu. Lè seèn kurú lom né saân, à dé seèn togo nde lom né felè bò njàb ṅòr ndo. Sé yeé baá môn, huer yuo teèn, togo bó sèb kolé die teèn, júéb nde né cie bomó sue ndo.

⁵ Bó yeé leér lo aá ceér gècèn, bó baá lòu go cur seér, madar saân ko die lètenè boòn ndo. Sâ doón bó munó gi né ye, mo nùàr baá tòu Càṅ feh wa, à nde né kagàlòn ṅún teèn kwa ma. Kàmbér sâ ndóg dé kagàlòn sam.

⁶ Mè gwaán aá ndo, tòu Càṅ né ṅúlú dueè bòn. Njèh cén, ko temé nùàr né lè mé bò njèh dé seèn nùà njèh huóóm ndo, sâ ye.

⁷ Béh lé ká te *wónje waà naâ be be. Mo béh baá kuú, béh cu cu nde né be be ndo.

⁸ Mo waà ká toò, béh baá yáb mé cògò mene teèn kwa, sâ wulu né wulù mà.

⁹ Bò mé gwaán gi né njèh doón kwa laré, *Sátàn nde né bó sòn teèn felá sie, à nde né bó mé njèh hihiné nyuagá keéh, bó nde né teèn ndugó yilá, bó sela yuif seèn, bó sibi le teèn ndo.

¹⁰ Tétán né yeé kagàlòn. Dògòti yúlá-temé bò nùàr doón bilí gi né felè kagàlòn gwaân. Bò nùàr kókoó mbaá yuo kwaá lo gi aá ceér Càṅ felè kagàlòn, bó né te gèr-e sielé yilá, gèr né lom bó seé faá cí no weh ndo.

Bèh cerê

¹¹ Dé yeé, wò nùà Càṅ, beè yeè a, té ménâ dèn; sòm be yeè te bò njií sâ doón, lègè lòm tég te wò den dilisé, màn sér dé yeè gò nùà Càṅ, kwá njí lòm temé yoòr seèn, kó lòm bò mbeí yeè gwaân, yóló bó yolò, dèn lòm toò boòn yébbè yébbè mân ndo.

¹² Líe lòm taáb mé temé cén faá nùà Càṅ no, kúmó kwá yòn tètàgà beè tég; Càṅ lé wò hèn yilá kuú naâ dé cí. Wò lé naá gi toò bò nùàr ṅún mé gècèn mene tueé, ye nyí kwaá njií aá temé teèn.

13 Mè nde né wò ndéb tieè kwaá kwaá. Càṅ né ṅweé; yòṅ dɔ́ṅ haá yeé bú. Yeésò Kristò né ṅweé ndɔ; à lé naâ gècên seèn toò Pónsè *Pilátò ménâ tueé. Bó né gi ṅweé. Mè ye wò a:

14 jòlò nyégé *sóú Càṅ bagasé, kébbé nyégé bagasé, te Fehtoò beèh Yeésò Kristò ndeè cuù, sâ nées ṅagásé tâṅ, veèn déi teèn kè mà ṅwéh.

15 Càṅ nùà njèh ndeè cu sâ tueé nde né kɔ́.

Terreb dɔ́ṅ né gi beè seèn, bú Nùà ṅgùrmò.*

Mgbè bò mgbè né lom bú.

Nùà Dueè felè bò dudueèr bò dɔ́ṅ gi lom né bú ndɔ.

16 Nuaá mé dé seèn kú ndé ṅwéh gi cegé né bú.

Bèh cèrè seèn né lom yí te njolo ṅagâ jéjég;

nùàr a, bó mene naàn, à ké teèn wá nyi ndé ṅwéh.

Nuaá mé ṅene ṅweé aá bú mé njolo nées sam ye;

ndóg nuaá mé nde né bú njolò ṅené, teèn sam nde ṅweéh ndɔ.

Bò nùàr a, sèn bú seèn;

terreb dé seèn né dé nyèmà mé nyèmà. È môn!

17 Hèn né ndéb bò sèsàm bò; júée bó a, mɔ bó baá ṅgùlù wòṅ yieé satí, bó té ṅgàṅ fù; bó té ndèm mé ṅgúlú wòṅ mbaá kwá ní kú, né wàn; bó ndèm kwá ní sér mé Càṅ. À béh njèh dɔ́ṅ haá gi né kɔ́, ye te béh samé huóóm mé njéh ma.

18 Sógó bó sɔgò, te bó bɔ́ kómo bagaà, júée bó a, bó bó màgà kélá sér cí ma; bó dèn làgàtì, bó há ní lòm be mbaá ma.

19 Mɔ bó né ménâ bɔ́, sâ bó né bò ṅgúlú bɔ́n ter dé cieé kwêh leér kwaá, te bó ndeè kwa yòṅ tètàgà teèn.

20 Huaán mò Timotê, seé mé Càṅ né wò beè jege kwaá hèn, kébbé nyégé bú tég. Mɔ bò nùàr baá bò wɔb ṅòr doô kwarè yeè tueé den, ye bó né njèh kɔ́ sé wa, té sòn yeè teèn yí gùm dɔ́ṅ; dé sâ ceér Càṅ sam;

21 wanóṅ bò nuaré déi sɔm gi aá temé yoòr Càṅ kèn, bó né lòu tueé gobó seér, ye bó né gi kɔ́ sé wa. Té sòn yeè teèn yí. Húóm-temé Càṅ a, ká siè jí bí dɔ́ṅ beè.

* 6:15 6:15 Nuaá mé né gi mé njèh dɔ́ṅ beè.

Mvù Pôl dé jomò mé Timotê

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, mbòn̄ tebê Yeésò *Kristò. Càn̄ lé mè mân sie kwaá naâ mé kàgà-ndòn seèn, ye mè a, ndé kùr yòn̄ se; júée bò nùàr a: mo bó bilí den né beè Yeésò Kristò wa, bó nde né yòn̄ tètàgà kwa ma.

² Mè nyagá njií né mé wò huaán yíe-temé mò Timotê. Càn̄ Tele beèh bô Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kó wò jere, bó kúlú wò, bó haá wò dólê.

Pôl né Timotê seén

³ Mè né Càn̄ vra, mè né lom seé seèn mé temé ñagá bój; mè bój né faá bò tele mò léi jògò lé bój naâ nò. Cu dój̄ mè né Càn̄ dua, mè yilí yeè suúteèn mé cibíteèn mene nyèn bèh, mè né bú felè yeè vra.

⁴ Mè né wò munó dé gècên. Lòu sam, mè lo nde ké yoòr yeè yuo, wò lé naâ yúé si. Kènê mè yeé ñene aá ménâ, mè ye sâ kò mè wa cuù ké yoòr yeè waà, te yo sagár cu mè.

⁵ Gèh temé yeè cén mé wò né yoòr Yeésò Kristò kwaá nyegé doò né ká lè mò, mè bú nyèn ñgwéh. Sâ lé naâ seé Loyísè meí yeè dé koò, à lo naâ temé cén yoòr Càn̄ kwaá njií. Jomo sâ meí yeè Enísè kwaá njií cu ka ménâ. Wò hên kwaá njií cu né cí, mè né kój.

⁶ Mo né ménâ, huaán mò, seé mé Càn̄ lé haá kwaá naâ beè yeè doò, té be mé ñjéh dù, wanój̄ nde né nyimé yuo. Càn̄ lé wò haá naâ kój; lé naâ lòu mé mè lé baà naâ wò be felè doò.

⁷ Té njeré déi vèh nyi gùm dój̄. Cúcuí mé Càn̄ lé haá naâ béh hên nde né béh temé lòu taré seér, nde né béh gwaán haá, haá béh terre, te béh sie komo yo mé ñjéh ndò; à béh veéh lè yí ndé ñgwéh.

⁸ Sâ mo wò baá felè Fehtoò beèh tueé, té fegùlì kwá. Né mene felè mò kwer seèn, té gùlì ménâ ndò. Néné lòm gèr te Njàgà Bagaà faá mè nò; kó lòm ye, terre nyí né beè Càn̄.

⁹ À lé béh yili soóm naâ kój; à béh yilá bilí né dé cí, ye te béh ña bò nùàr nyí. Lé naâ mé kàgà-ndòn seèn ndò, béh lé seé bagaà déi bó kòmò ná ñgwéh, à lé béh yili soóm naâ dé lòu. Béh lé njua sâ kwa keéh naâ mé Yeésò Kristò, sâ wój̄ lo née teèn sam ye.

¹⁰ Yeé baá kènê, à nde ye húóm-temé sâ yoòr Yilí nùàr Yeésò Kristò ñené soóm keéh. Lòu sam, Yeésò Kristò duagá soóm aá terre cioò kèn, à né béh Njàgà Bagaà feh, à teèn sâ ñené soóm keéh né béh yòn̄ tètàgà ndò.

¹¹ Kènê à Njàgà Bagaà sâ jege haá né beè mò, ye mè a, ndé bò nùàr bèh dój̄ feh bele, sè bó seè.

¹² Mè gèr hên ñene kuú né dé cí. Mé ñjéh mene, mè mé gèr tán̄ cú. Lòu sam, mè né gi bèh ndèm mò kój, mè né kój ye, seé seèn mé à jege kwaá né beè mò hên, à nde né kebbé nyegé, à kebbé nyegé den nde né ménâ tóg kò ndeè wa baá cieé sâ ndò.

¹³ Bò ñgòr jéjêg mé wò lé naá giì sònò mò ñgweé dój̄, siè kwá felè, wò bele ménâ ndò, wò sie lom Yeésò Kristò mé temé cén, wò né bò nùàr mé temé Yeésò lè gwaán.

¹⁴ Njàgà Bagaà mé Càn̄ jege kwaá né beè yeè sâ, té gwàn mé nuaré déi kweéh seér bú. Kébbé nyegé lòm bú mé terre Cúcuí Njàgà mene; à baá gi béh lè lè.

¹⁵ Njgweéh wò né gi kój ye, bò Càn̄ bò mé né te tàbè Asiá dój̄ durá si lo gi aá mè wa? Fjìjèn bô Hermójènè né gi lètenè sâ teèn ndò.

¹⁶ Dé Onesifòr môn̄ sam. Càn̄ a, té njolo mé mbàgà seèn cì. Lòu sam, cu dój̄ à lé naâ mè yo bój taré. À fegùlì tán̄ ñgwéh ye mè né nùà gwà cibì.

¹⁷ À yeé waà baá ká Rôm, gèh dé mé à lé foj̄n kwaá naâ mè doò, lé dé tueé ná ñgwéh.

¹⁸ Wò né cu kój ye, à lé mè ké Efèse gam kelà naâ kój ndò. Nùà Dueè a, bó húóm lòm bú bagaà lòu ténà-juù dé gècên.

2

*Dene sójì Yeésò *Kristò*

¹ Sâ huaán mò, kwá fùgò mé wò né beè Yeésò Kristò kuú hên haá wò terreba kóó.

² Njii mé wò lé naá gi sònò mò ngweé dɔ́ɔ́, mè lé tueé naá toò bò nùàr ngùn, wò jègè há kékè bò njii sâ mé bò gècèn bò déi ndɔ́, te bó feh ser mé bò déi ménâ.

³ Néné taré gèr ndɔ́, dèn lòm kóbè sâ faá sóji Yeésò Kristò nɔ́.

⁴ Mɔ́ sóji yila baá taáb, à dé seèn be te dene bò lòu bò yí ndé cú, à gwaán seér né kwaá-taáb bɔ̀n yoòr yilâ.

⁵ Déi né cu nùà dula doò ndɔ́: nuaá mé né doò dula, nde né tam ngóg kwa. À kwa nde né mé doò teèn dula yií.

⁶ Déi né cu nùà kíe boòr ndɔ́. Mɔ́ à né boór seèn kóbè sâ lege kíe nyegé, à nde né yab kóó yieé logó.

⁷ Mùnò nyégé bò ngòr mò hên bagasé. Fehtoò beèh nde né wò terreba haá, te wò ngweé komo njèh dɔ́ɔ́.

⁸ Mùnò ní cú dé Yeésò Kristò, *ndùtè ndùtù Davíd. Ngweéh à lé naá te cio komo yuo mà. Njàgà Bagaà mé mè né yeé tueé dɔ́ɔ́ né gi ménâ tueé ndɔ́.

⁹ Mè gèr hên nene gi né mé Njàgà Bagaà sâ; bó mè ká gwà cibi faá nùà veèn nɔ́ yií kwaá né dé cí ndɔ́. Mé njéh mene, né бага, bó te yuií sie colo kwaá lom né mè, bó ngòr Càn siè kwá ngwéh.

¹⁰ Mè gèr hên yolo den né dé cí, te bòó mé Càn né balé sɔ́m dɔ́ɔ́ yili yuo gi, bó yili yuo nde né mé Yeésò Kristò, te bó den ké bèh *sùsùm dé nyèmà mé nyèmà.

¹¹ Kwá mè tueé wò jéjég ngòr déi; jéjég ngòr sâ ye:

Mɔ́ béh bò Yeésò kuú né kóó, béh bó làn den gi nde né kóó.

¹² Mɔ́ béh né nɔ́ɔ́ den, béh né gèr yoló, sâ béh bó nde né mgbè dɔ́ɔ́ cer gií.

Mɔ́ béh ye béh bú kó ngwéh, sâ à nde né ménâ tueé taré, ye nyí béh kó ngwéh ndɔ́.

¹³ Mɔ́ béh kóbè sâ sam, béh kóó ye, à né dé seèn cu dɔ́ɔ́ kóbè sâ ma; wanɔ́ɔ́ à seèn hihiné kerré den nde né naàn wa?»

Nùà seé mé né Càn yoòr huóm

¹⁴ Wò kèrà jìlì cú bò nùàr kèrà, te bó munó ko cu ngòr hên, lùòm njágá lòm bó mé yilí Càn, júée bó a: té mé tɔ́ɔ́ felè bò wɔ́b ngòr ndè lè ma; njèh gàm déi sam. Mɔ́ sam, bò déi nde né ngweé, bó sibí le keéh teèn.

¹⁵ Fágá lòm dé yeé feh, dèn lòm nùà seé mé né seé seèn teèn bɔ́ɔ́ yií, te wò huóm Càn yoòr, fegulí wò mé seé yeé siè cú, wò né ngòr gècèn te ceér-e te ceér-e tueé yií.

¹⁶ Gè dé yeé mé bò ceér wɔ́b ngòr faá bèh sâ nɔ́; bó dé bɔ̀n te ceér Càn sam. Bòó mé né teèn yilá dɔ́ɔ́ nde gi né ndèm bɔ̀n teèn cuaré lóó, te bó veé njáá seér dé njáá.

¹⁷ Bò ngòr bɔ̀n hèllè njɔ́ sie lom né bò nùàr beé faá nyer nɔ́. Hemené bô Filète né lètenè bɔ̀n ndɔ́.

¹⁸ Bó geé lom aá dé bɔ̀n mé ceér gècèn gùm dɔ́ɔ́, seé bɔ̀n baá seér bò nùàr bɔ́ɔ́ sií. Bó né bò nùàr tueé ye bó a: Càn lo nùàr te cio komo sɔ́m gi baá kèn sé wa. Yeé baá ménâ, bò nuaré déi yila temé yoòr Càn sɔ́m beleè ndɔ́.

¹⁹ Mé njéh mene, Càn mé ngeér sam; à lo naá gi maàn nùà njèh si kwaá, né doó nɔ́ɔ́ den den. Bó felèbò nyagá kwaá né ye: Nùà Dueè né gi bò dé seèn kóó, wa nuaá mé gwaán aá ye nyí baá dé Nùà Dueè dɔ́ɔ́, bú a, nyénné veèn nyénné ma.

²⁰ Kóó ye, ké gwò nùà lieè bò njèh gwà feh hihiné né gi teèn. Bò déi, bó me né mé goó, bò déi mé lòng bèlè, bò déi mé màr, bò déi bó kwe né tou; dé kàn né mé bèh seé seèn teèn. Bò déi né teèn, kɔ́ baá mé lòu cieé koò, bó kema ye bó dé bɔ̀n. Dé bò déi, bó seé mé njéh bɔ́ɔ́ gi né cieé dɔ́ɔ́.

²¹ Né yoòr beèh faá bèh ménâ ndɔ́: nuaá mé sɔ́m aá be te veène, baá dé seèn njagásé, nde né ménâ den; dé seèn kɔ́ né lom dé seé koò, sâ bó nde ye seé mé bú bɔ́ɔ́. Tele nde né bú dé seèn lòu kwaá nebbé nyegé, ye lòu sam, à nyí gam nyegé né kóó. Mɔ́ seé bagaà déi njéné yuo kelà mene beré déi, tele bèh seé sâ njii nyegé nde né bú ndɔ́.

²² Mɔ́ né mân, sâ té ja mé veèn faá bò ndà nɔ́ wà; fón sér dé yeé ceér dé didilí; kwá ní temé yoòr Càn, gwàn lòm bò mbeí

yeè mé temé cén, dèn toò bòn dolésé. Bòó mé né Fehtoò beèh mé temé cén yueé fón dón, bí bó dèn jí ménâ.

²³ Mò bò nùàr baá saán ndualé gò, té sòn yeè teèn yí njí; wò né kóó ye, gèh bò saán kùlù bú sâ nde ké toò mboón yeé mé jóg.

²⁴ Kóó ye, nùà seè Nùà Dueè beéh dé seèn togò ndè bèh; seé seèn né seér bagaà mé bò nùàr dón bóó larê. Bú a, dèn lòm nùà fèh-njèh dé gècèn, à yóló bò nùàr yolò.

²⁵ Bú a, fèh nébbé jí bò tásaán njèh lòu, à feh lom bó mé temé dolé ndò. Merré déi Càn nde né bó ceér cieé déi feh, te bó yueé fón feh bòn, bó bele ceér gècèn.

²⁶ Lòu sam, *Sátàn lé naâ bó te yuú curú kwaá, bó né sòn seèn ngweé. Mò nùà seè Càn né bó lòu feh nébbé seér, merré déi lòu sâ bó nde né te yuú huaré yuo, bó cu cuú ká beè Càn.

3

Loù mé wón gi nde né teèn

¹ Kóó ye, mò wón nde aá jí wa, bò cieé dé cèrè jomò ndeè den gi nde né tetaré tetaré ma.

² Bò nùàr nde gi né bò nyaá bò ñaá, bó nde gi né mé kàgàlòn gwaán le, bó nde né mé púnò kuú, bó nde né feh ham, bó nde né Càn seb, bó nde né sòn bò tele mé bò meí bòn ngeén; nùàr né mene bó bagaà bóó, bó vrà ndé ngwéh; bò njí mé né gi beè Càn jolo dón, bó vèh ndé ngwéh ndò.

³ Bó nde né temé jeré, bó jere mé bò mbeí kwá ndé ngwéh, bó nde né nùàr sar gò, bó yo siè ndé ngwéh, bó nde né lélán taáb jélákág. Bó bò njí mé né teèn yilá nyuùn kwàrè ndé ngwéh.

⁴ Bó nde né lélán súi, bó nde né fií, bó nde né mé ngàn fu sela, bó gwaán kela nde né *wón mé Càn.

⁵ Dé ngòr Càn bó né gi yoòr dág wagá kwaá; njèh cén, bó né terreè Càn kèb cén ngoró njí, ye né njèh mbaâ ma. Mè tueé wò, gè lòm mé ceér gèh bò sâ bò ndón.

⁶ Bò déi lètenè bòn né gùgwò ngou yilá ndeé, bó né bò véh yuyuaâ teèn togó weh

bele. Bò véh hèllè né-re te veèn mé ceér hihiné teré seér faá bó gwaán nê ndò.

⁷ Bó né gi njèh maán gwaán dág; mé njèh mene, bó ceér gècèn kó kòmò bèh.

⁸ Nde cu mé bò siib hèllè, bó né lom ngòr gècèn saán beéh sòm, bó saán né faá bò Jánè bò Jambèrè lé saán taré naâ mé Músi ndò ndò. Lòu sam, lè bòn né seér cúcuí veèn, bó né mé njèh lòu cur gò, ye bó né temé yoòr Càn kwaá njí sé wa?

⁹ Càn mé ngeér sam, bó mé njèh dàb ndé ndé ngwéh ndò. Lòu sam, bò nùàr nde né ñené kóó jí, ye bó bóó ndugó gò né lòu, bó né faá bò Jánè bò Jambèrè ndò.

Bèh ndéb sògó cerê

¹⁰ Dé yeè, wò kò gi aá bò njí mé mè né yeè feh kèn, wò né gi gule gò mò kóó, wò né kwòm seé mò kóó jí, wò kò gi aá temé mé mè né mé Càn kwaá njí kèn ndò; wò né gi siè-temé mò kóó, wò né gwaán mò kóó; mè né yoló, wò né gi kóó;

¹¹ bònò mé bò nùàr né mè bunó, wò né gi ñené, bò dàb gèr mé mè lé ñenè naâ dón né gi lè yeè; bò njí mé lé kwa jí naâ mè ké Antiôs dón né gi lè yeè ndò. Bò dé ké Ikoniúm o, bò dé ké Lìstrè o, dón njèh faá bònò ndò, mè lé naâ mé njèh kwaré, wò né gi kóó. Mé njèh mene, Nùà Dueè lé naá jí mè teèn mvelé sòm.

¹² Kóó ye, bòó mé gwaán né beè Yeésò *Kristò mé temé cén deèn dón nde gi né mè bònò ménâ kwaré ma.

¹³ Dé bò jéré-temé bò mé bò bèlè nùàr bò, bó nde né mé seé ngeèr bòn tetò bóó ndeè den, bó nde né bò nùàr bele, te bó bele keéh mé gùm bòn mene.

¹⁴ Dèn lòm dé yeè ndón; bò njí mé wò lé naá jí maán, mé wò lé naá jí mé temé yeè mene gwaán doò, dèn lòm teèn tég. Gèh bò nùà fèh-njèh mé lé feéh naâ wò bò njí sâ dón, wò né gi bó kóó.

¹⁵ Bò njí mé né te mvù Càn nyagá den, wò né gi bó kóó ndò. Wò lé bó kò duóóm naâ, sâ wò nées huaán maàn ye. Ngòr Càn sâ nde né wò ceér feh, né ceér dé bòó mé né temé yoòr Yeésò Kristò kwaá njí, te Càn yili sòm bó.

16 Bò njií mé né gi te mvù Cànɛ nyagá den hên doóné né gi mé Cúcuí Cànɛ teèn, te feh dilí béh ceér gécên; à nde né béh bèh sesabê beèh njolò feh kwaá, te béh soró nyegé gi, béh boó seér bò njèh dé didilí njolò Cànɛ.

17 Sâ te nùà Cànɛ den ye nùà Cànɛ jéjég sâ, à boó komo ye seé bebagaà ndo.

4

1 Mè né wò tueé, mè tueé né wò toò Cànɛ, mé toò Yeésò Kristò ndo. Kóo ye, à ndeé né cuú, à som be terreè seèn ter, à tena ju bò komô mé bò lèlàn bò. Mè tueé né wò toò boòn:

2 túé lòm ngòr Cànɛ teèn faá wò né tueé no, sógó njéba lòm teèn tég. Bó gwaán mene, bó beróné mene, kó lòm tueé, wò né bó lòu boñ. Ndè bò déi lòu, wò né bó déi lòu seén, wò né sèñ kwaá, wò né bó feh,

3 wanóón cu baá ndeê, bò nùàr ngòr gécên gwàn ndé cú, bó nde né bò nùà fèh-njèh dé nyenyenê ngún yilá weh seér. Lòu sam, bó gwaán né cí, né tieè boòn ngulí huóm.

4 Bó tie te gécên féla ní ndé ngwéh dé ndóg, bó nde né lòu faár seér, bó gwaán kela bò débè nyenyenê hèllè.

5 Dé yeè, siè lòm yo mé be yeè, siè yo felè njèh doóné, yoló sér gèr lòu, wò né bò nùàr Njàgà Bagaà se. Né seé yeè. Seé mé Cànɛ lé haá kwaá naâ beè yeè doóné, bó jégé lòm bú mé gùm mene.

6 Dé mò, cu waà baá kèn, kènê mè nde aá feh mò semé njií; hèn baá cu kuú mò waà né kóó.

7 Mè taáb lie huóm gi aá kèn, mè mé doò mò ké sònòbò dula yuo kela baá ndo; wa hèn temé mò né gi kóbè sâ.

8 Sâ kènê, sàgà mò baá gi ter: né tàr ngòg. Cànɛ bú haá yeé nuaá mé né seé teèn boó dilí yíí. Lòu sâ Nùà Dueè mé né yeé ju tená dilí, nde né mè tàr sâ felè sulí kwaá. Mè gi cégé ngwéh, bòó mé né

gi gwaán ye bú a, cú cú doóné nde gi né tàr ngòg sâ kwa ndo.

Bò nùàr pɔ lo gi aá Pól

9 Fágá ká feh, cieé fà hèn wò nde cuú ká yoòr mò.

10 Demâs mè dula si lo njií aá kèn. À kènê gwaán lom né *wóné mé feh seèn vógó gòò; à nde aá ké Tesaloník ndo. Kérésân foon aá dé seèn gò Galatí; Títe foon taré gò Damatí.

11 Kènê ká kwarè mò le lom né Lúk. Mò wò baá ndeê, wèh siè Mârk beè; à né yeé mè seé gam.

12 Mè tema njií aá Tisík dé seèn ké Efêse.

13 Mò wò baá ndeê, wèh siè kèh mè cògò dùlù teèn; mè lé kwaá loò naâ ké Troâs ké lo Kárpus. Wèh siè kèh mè bò mvù beè teèn ndo, mè tétég jue né bò mvù dé paàr doò.

14 Alesándà nùà lè lé naâ mè veèn boó maga sela. Ju sam, Cànɛ gwóm nde né bú kóó.

15 Dèn lòm dé yeè toò seèn mé kónkóné mene, wanóón njií mé béh né yeé feh doóné, à né yeé beróné, ye te njèllé yuo njèllè.

16 Cu mé bó lé tueé logó naâ ju mò teèn, mè né mene sòn mò se, nuaré déi lé mè gàm kélá ná ngwéh, bó lé si lo seér naâ mè lòu. Mé njéh mene Cànɛ a, té bó mé njéh tán.

17 Fehtoò beèh nùà njèh lé mè mé huún kwá ló ná ngwéh, à haá cu ye baá-re mè terreè, mè né ngòr seèn mé njéh tueé jege seér. Lòu sâ bòó mé Juf sam doóné ngweé gi ngòr seèn. À luaga som kèh baá-re mè sònò gélog teèn ndo.

18 Mè né kóó ye, Nùà Dueè nde né mè te veèn dé kàn ménâ luaga som ndo; à nde né mè cií nyegé, te mè ndeè njaá ké te vulúu, mè den ké Mbàm kwarè seèn. Kùsem terreè Cànɛ a, sùmù yuò kélá cie dé kèi cèn. È môn.

Bèh cerê

¹⁹ Bíé kéh mè Prisîl bô Akilâ baga, wò bie keéh mbàgà Onesifôr ndo.

²⁰ Herástà den le aá dé seèn ké Kòrênt, Trofîm lé naâ dé seèn baán; mè lé kwaá loò naâ bú ké Milê.

²¹ Lègè ndé kâ jògò te cu dùlù ndeè ye waâ.

Bò Ebúlù mé Púdèn bô Línù mé Kelódìà bó bò Yeésò bò déi dɔ́ɔ́n ye bíé kéh wò baga ma.

²² Fehtoò beèh a, kúru nyégé wò. Húóm-temé seèn a, ká siè jí bí dɔ́ɔ́n beè ndo.

Mvù Pôl mé Títe

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, nùà seê Càn; mè né cu mbòn tebê Yeésò *Kristò ndo. Càn né mè temá, ye mè a: bò nuaá mé nyí né yilá, ndé bó ngòr nyí tueé nyegé, te bó kwaá njií temé yoòr nyí, bó ñene ko ngòr gècên, bó bele tòu nyí ma;

² te bó den mé ndèm, ye bó nde né yòn tètàgà faá nyí lo tueé naâ no kwa. À nyeén túé bèh lág; à lo tueé naâ sâ *wón nées ké jomo lè ndègè ye;

³ te cu yeé wulu baá, à nde ye yòn sâ lè ngòr seene feh ñagá. Jomo sâ à kwaá lo beè mò, ye mè a, ndé bò nùàr ménâ se nyegé ndo. Nyí Càn Yilí nùàr tueé naâ ménâ kóó ma.

⁴ Mvù hên mè nyagá njií né mé wò Títe. Wò né faá huaán mò ñàr lè no. Bèlò fà dóón kwaá njií gi né temé te ngòr cén-e. Huaán mò, Tele beèh Càn bô Yeésò Kristò Yilí nùàr a, kúlú wò, bó haá wò dólé.

Seé mé Títe nde né bóó den

⁵ Huaán mò, mè lé kwaá lòò naâ wò lè tàbè Kreéta, te wò bóó cor nyegé bò njií mé lé leé naâ toò dóón, wò sie kwaá bele bò nùàr, bó den bò kokoò bò te bòn bò Yeésò bò lè lòó dé kàn mé dé kân. Mùnò dèn ká bò ndéb mò munò; mè lé ye wò a:

⁶ nùà koò gwà Càn né lom nùà gècên mé bò nùàr yilí seèn túé vé ñgwéh ma; ko à né lom mé véh cén; ko bò ñuna seèn né temé yoòr Càn kwaá njií, bó né veèn nyenné, bó né tie ñgweé, bò nùàr né ménâ ñené kóó ndo; sâ ye.

⁷ Nùà seê gwà Càn a, kóó ye nyí beè né mé seé Càn Dueè ma. Yilí seèn a dèn lòm ñgulisé. À té ñgúgò, à té nùà ñá-temé dèn, à té mbè sèlà, à té sà fón, à té kàgàlòn mé kòb mene fón.

⁸ À dèn sér cu dóón nùà wèh kin, nùà húóm-temé, nùà kógòn, nùà dilí, nùà ñagá, mé nùà siè yoò ndo.

⁹ Bú a, njéba táre lòm te ngòr Càn teég, te den faá tueé nê no; ye né ngòr gècên. Mo né mân, sâ à nde né bò nùàr feh nyegé, à toó nyegé bó mé njéh; te sie bò sà-sòn bò be.

¹⁰ Tétán né bò nuaré déi lètenè bò *Júf; bò sâ bò Càn dùlà bèh; bó né bò nùàr bele go, bó né bó ngòr kùkùlù tueé ndualé go ndo.

¹¹ Mo bó baá ménâ tueé, yín bó yiin; wanóón bó né mbàgà bò nùàr bóó ñellé. Njií mé bó sé la fèh ná ñgwéh, bó né bò nùàr cí feh seér, bó né-re kàgàlòn kòkòb teèn yieé keéh.

¹² Nùà ndòn déi lètenè bòn mé feh seèn lo jueè bòn, wa:

Cu dóón nyeén tueé né tabó bò Kreéta bò, né bò nyam veèn, né bò fùòb bò mé gwaán lom né lòu yieé deèn.»

¹³ Nùà hèllè lo jueè bòn. Mè tueé wò, mo wò baá bó njéh tueé, ndè sér bó lòu, te bó taré seér lè ceér Càn dé taré.

¹⁴ Yilá bó yilá, te bó mé débè ndègè bò Júf kwé lè cú, bó mé ndéb bò nyeèn bò ñgwé lè cú ndo, wanóón bò nyeèn bò hèllè ngòr gècên gwàn bèh.

¹⁵ Dé nùà ñagá, beè seèn njéh dóón né gi ñagásé. Dé bóó mé ñagá ñgwéh môn sam; njéh dóón beè bòn ñagá bèh. Lòu sam, bó temé yoòr Càn kwá ní bèh, ndòn bòn né kuú, lè bòn né lom ndàndaà veèn.

¹⁶ Bó tueé né faá bó né Càn kóó no, sâ né lom nyeén, seé bòn nde seér né bèh hiín, bò dúágá-tie bò mé seé dudulí yo dóón ceré né bó. Ndóg seé bagaa né lom bó yógó dé gècên.

2

Ngòr gècên

¹ Dé yeè, mo wò baá ngòr Càn feh, fèh lòm te ceér-e faá tueé nê no.

² Júée bò kuúm a, bó té mbè sèlà, bó dèn dene bò kàm bò, bó dèn bò kógòn bò, bó kwá ní temé lè njéh gècên, bó dèn mé gwaán lè, bó yóló njéh yolò.

³ Túé cú mé bò ma kukuúm ménâ ndo, júée bó a: bó dèn lòm te ceér-e, bó té sòn

túagá sàr gò, bó té kwer mbè ñá, bó fèh nyégé bò véh dé tètòr njèh bagasé ma.

⁴ Sâ bò véh dé tètòr nde né bò si bòn mé bò ñuna bòn bagasé gwaán nyegé,

⁵ bó nde né bò kógòn bò den, bó den ñagásé, bó nde né njèh ké gwò bòn mé húóm-temé mene bóó nyégé, bó nde né sòn bò si bòn ñgweé, te bò nùàr ñgòr Càñ túé béh cú.

⁶ Túé bò ndà ménâ ndò, júée bó a: bó siè yo sieè.

⁷ Wò mé feh yeè, dèn fèh bò nùàr dene gècèn, te bó ke weh teèn. Fèh ñgúlí nyégé njèh bagasé, né njèh kàm; fèh lòm bú faá nùà kàm nò.

⁸ Túé lòm bò ñgòr dé didilí. Mò wò né bò ñgòr ménâ tueé, bò nùàr sàndé ñgwéh, bò bònò bò nde né lòu gulí seér, te sòn nyeèn duú bó ndò.

⁹ Júée bò kwer a, bó ñgwé tie ñgweè, bó bó làrè njií mé bò tele seè bòn gwaán nê dójò, te bó den beè bò tele bòn huómsé. Bó té sòn bòn ñgèn,

¹⁰ bó té bó njèh ñúób, bó dèn lòm bò gècèn bò jéjég sâ. Mò bó bóó né ménâ, sâ bò nùàr nde né ñgòr Càñ teèn seèn keéh. Càñ Yilí nùàr né bú.

¹¹ Bí kóo ye, húóm-temé Càñ né njolò bò nùàr ñené laré, ye nyí gwaán né bò nùàr dójò yili sòm.

¹² Gèh húóm-temé bú hèn né béh lòu tueé kwaá, te béh nyenné veèn, béh sòm temé beèh te *wónje, te béh ña seér bò lo bò, béh ká te wónje den dilí nyegé lòu. Béh gò lom gò bò Càñ bò,

¹³ béh gaán cieé sèsàm mé ndèm beèh dójò né gi teèn doò. Lòu sâ *sùsum Yeésò *Kristò Yilí nùàr ndeè né bèsónè ñené yuo kelâ. Càñ Dueè né bú.

¹⁴ À lé béh lè veèn ña weéh naâ mé feh seèn, ye te béh den lom ñagásé, béh ña bòn bò nùàr nyí, te béh bóó komo bagaà, béh bóó lom teèn dé bóó.

¹⁵ Sâ kènè fèh lòm bò nùàr ménâ, fèh sòm kèh be seè yeè toò bòn, te bó kwa ye terreè te ceér Càñ. Ndè bilí bó teèn mé dé ndeè mene. Mè tueé wò, té gwàn mé nuaré déi seb wò ndò.

3

Dene nùà Càñ

¹ Túé cú ye bò nùàr a: bó ñgwé sòn bò ñgómna ñgweè, bó ñgweè sòn bò kokoò bò ndò; bó léb toò bòn leèb, bó kò gi ye, seé bagaà bóó laré né seé bòn ma.

² Júée bò nùàr a, bó té nùàr júé, bó té tógò ndè, bó húóm temé, bó dólé sér toò bò nùàr dójò lòu ma.

³ Kóo ye béh dójò, béh lé naá gi ndugó gò; béh lé naá bò tàn-tie bò, béh né mbembaá bóó sabé njií; tuaá né lom béh yoòr faá cí nò yilá huóóm, béh né temé jeré sóó, béh né huer kuú, béh bò nùàr né bunó kuú ndò.

⁴ Mé njèh mene, Càñ Yilí nùàr lé naá seèr béh húóm-temé seèn feh keéh, à temé yoòr beèh sòm ñgwéh,

⁵ à lé naá béh yili sòm; lé naá dé lòu ndò, dèn ñgwéh mé seé bagaà bóó komoò. À lé kò seér naá béh jere lòu, à yaga sòm béh veèn yoòr, te bó ñar seér béh dé feè; terreè Cúcuí Ñagá kweéh seér béh ndò.

⁶ Kènè Càñ fam njií aá béh Cúcuí sâ yoòr, béh baá mé njèh lè lè. À béh ménâ bóó kuú né felè Yeésò *Kristò, nuaá mé lé naá béh yili sòm.

⁷ À lé béh ménâ bóó naá mé húóm-temé seèn, ye te béh ña bò didilí bò beè nyí, béh kwa yòn tètàgà mé béh né gi ndèm teèn kwaá njií doò.

⁸ Bò jéjég ñgòr né cí. Mè gwaán né ye wò tueé ñeí den teèn lòu, te bóó mé né temé yoòr Càñ kwaá njií dójò faga feh, bó yila lom seé gècèn bóó. Huóm kela né cí, te gam nùàr dójò.

⁹ Njèh cén, té sòn te ñgòr kùlù yí, gè mé ceér dèbbè ndègè bò nùàr, té tógò ndè, té mé *sóú sàndé, gàm ñgwéh lág, né lom wòb ñgòr mbaá.

¹⁰ Mò nuaré déi baá kèrre si, túé kwá bú tueè; túé bú mbei fà, jomo sâ yuò kwarè seèn yuò.

¹¹ Kóo ye, kèkènè bò sâ bò jomo saàb naá ceér gècèn, bó ju die nde né mé be bòn ma.

¹² Mò mè tema njií aá wò Artemàs, wa né Tisík wa, lègè ndé kâ ndeè, wò ndé

kwà mè ké Nìkòpòlís; mè taán gi aá, ye cu dùlù kwa nde né mè ké sâ ma.

¹³ Bó nyégé ká bagasé, te wò gam Jènâs bô Apolôs mé gò bɔ̀n teèn ndɔ. Jènâs né dé seèn nuaá mé né gi sóú kɔ́. Té gwàn mé bó gɔ be be.

¹⁴ Bò Yeésò bò dɔ́n a, yí gí be te seê, bó mèh mé seé bagaa bɔ̀, te bó koó bɔ́ mé njèh né bó saám ndɔ, bó té mbaá dèn vù dèn.

¹⁵ Bò nùàr ká kwarè mò dɔ́n ye, bíé kéh wò бага. Bíé kéh bò mbeí beèh mé né gi te ceér Yeésò ndɔ.

Húóm-temé Càñ a, ká siè gí bí beè dɔ́n.

Mvù Pôl mé Filemôn

Bèh bieé

¹ Né mè Pôl, mè né ká gwà cibì felè Yeésò *Kristò; bèh òm beèh Timoté nyagá né kóó, béh tema njií né mé wò mbeí seé beèh Filemôn. Temé beèh né yoòr yeè.

² Béh né bí bò tie beèh Apiâ bieé. Arsîp mé né sóji Yeésò Kristò faá béh nò, béh né bú bieé ndò. Bíé kékè bò Càṅ bò mé bilí dua yeé Càṅ ké gwò yeè dɔ́ɔ́n ndò.

³ Càṅ Tele beèh bô Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dólé.

Gwaân lètenè Filemôn bó bò Yeésò bò

⁴ Cu dɔ́ɔ́n, mɔ mè baá Càṅ dua, mè né yeé bú felè yeè dua, mè né lom bú felè yeè vra dé gècèn.

⁵ Lòu sam, bó ye mè a, wò né bò Yeésò bò mé temé cén gwaân, wa wò né temé yoòr Fehtoò beèh Yeésò kwaá njií ndò ma, mè né bú vra.

⁶ Mè né Càṅ dua, te bilí mé béh bí né ka Yeésò Kristò den bilí hèn, yam sòm kékè gi húóm-temé Càṅ mé né yoòr beèh dɔ́ɔ́n bèsónnè.

⁷ Dim mò, gèh dé mé wò né bò mbaábi gwaân sâ né lom mè yoòr sagár dé gècèn, né lom mè yoòr taré huóóm dé gècèn ndò. Lòu sam, wò sâ bóó nɔ́ré né temé bò Càṅ bò.

Ju Onesîm

⁸ Mè né wò bɔṅ ndò. Mè né mbòn tebé Kristò, à mè terreb jege haá né kóó. Mè sé la ye wò a: bó lom mân bóó.

⁹ Mé njéh mene, dé bò mbaábi gwaân, kɔ mè bɔṅ wò lòu. Kóó ye né mè Pôl, gùm tela kàm dɔ́ɔ́n. Mè né cu ká gwà cibì felè Yeésò Kristò ndò.

¹⁰ Mè wò bɔṅ né kóó. Né felè Onesîm. Onesîm né huaán mò te ceér Yeésò Kristò; mè ká gwà cibì ṅa baá tele seèn.

¹¹ Léí toò, à lé njéh gàm beè yeé ná ṅgwéh, kènè njéh gàm beè beèh fà dɔ́ɔ́n faá bú nɔ sam cuú.

¹² Mè nde né bú ké yoòr yeè temá njií, mè bú tema njií né faá mè cua tema njií né wò temé mò ká lè nɔ.

¹³ Mè sé la ye bú a: Cu mé mè né ká gwà cibì felè Njàgà Bagaà hèn, à dèn bèh kwarè mò, te à gam beh mè faá sòn yeè nɔ.

¹⁴ Mé njéh mene, mè ménâ bó ndé ṅgwéh. Sâ dɔ́ɔ́n mè gwàn ṅgwéh dé mé ba wò lòu, te wò bóó ye mè bagaà; huóm kela né mé wò gwaân seér mé be yeè.

¹⁵ Merré déi lé ye bú a: dùlà kwá ló wò ménâ, te à ndeè cu cuú, wò kwa ye bú dé kèi cèn.

¹⁶ Mɔ né mân, sâ kènè à faá kwer nɔ sam cuú, à huóm kela seér cu aá kóó mé kwer. Né nùà yíé-temé beèh beè Yeésò Kristò. Tétég né ká beè mò, à né lom nùà yíé-temé mò dé tueé sam. Mè né kóó ye à nde né ké beè yeè ménâ huóóm yɔ́gɔ́ kééh. Lòu sam, kèb déi à né kwer yeè, à baá òm yeè te ceér Nùà Dueè ndò.

¹⁷ Sâ mɔ wò né mè faá mbeí seé yeè weh, siè nyégé bú faá wò sé la sie nyégé naâ mè nɔ.

¹⁸ Mɔ à lé naâ wò njeré déi bóó sabé, wò né bú hùà bele, túé nji kán, mè gwóm wò.

¹⁹ Mè wò bèh hèn nyagá lom né mé be mò Pôl, ye mè nde gi né wò bò njií sâ gwóm ma. Kékòó ye, nyí né mé hùà mò yoòr ndò; mè lé wò ṅgòr Càṅ feéh naâ kóó, te wò nde ye yòn dé feé kwa.

²⁰ Mɔ né mân, sâ kúkùr yeè òm mò, bó sòm yeè mè seé hèn mé temé Nùà Dueè lè teèn; bó nɔ́ré yeè mè temé lè faá nùà Yeésò Kristò nɔ teèn ndò.

²¹ Mè né kóó ye mè baá nyagá hèn, wò nde lom né mân bóó; wò nde né ménâ bóó yɔ́gɔ́ kééh, mè né gi kwàgà yeè yieé.

²² Nyégé kwá mè bèh cèrrè déi teèn ndò. Mè né ndèm kwaá ye Càṅ nde né faá bí né bú dua nɔ gwaân, bí nde cu né mè ṅenè.

Bèh ceré

²³ Epaferàs mé né ká gwà cibì felè Yeésò Kristò faá mè nɔ, ye bíé kékè wò baga.

²⁴ Bò mbeí seé mò Mârk bô Aristârk mé Demâs bô Lûk ye bíé kékè wò baga ndò.

²⁵ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò
a, ká sùè gí bí beè.

Mvù mé bò Hebreêh bò

Càṅ béh kènê njèh tueé seér aá mé Njuna seèn

¹ Lɔ jògò Càṅ lɔ bò tele beèh njèh tueé keéh beèh sònò bò *sòn-Càṅ bò; à lɔ naâ bó mé ceér hihiné mbei ṅgún tueé.

² Nde nde ká jomo te nàm cèrè jomò hên, à bò nùàr njèh tueé seér aá mé Njuna seèn. À lɔ njèh dɔ́ɔṅ si gi naâ mé bú, à bò dàm njèh seèn dɔ́ɔṅ jege kwaá gi né beè seèn.

³ Terreb Càṅ nùà njèh ṅené né yoòr seèn; kèkènè Càṅ mé gùm mene né bú. À *wón dɔ́ɔṅ ta né kɔ́, à ta kwaá né mé ṅòr terrèb seèn. À lé ndeè naâ bò nùàr mé húóm seèn *sené, te veên bɔ̀òn gi. Seé seèn yeé mboón aá, à ṅaá nde cu ké te vulúu, à né te be gaâ Càṅ terrèb den den.

Kela né Huaán mé bò cìlì Càṅ

⁴ Huaán né seér Nùà Dueè kɔ́ mé bò cìlì Càṅ. Yilí mé Càṅ yilá kwaá né bú yoòr né cu yilí dé bò cìlì Càṅ ham yɔ́gò ndɔ.

⁵ Bèh lɔ mé naâ-naà, lètenè bò cìlì Càṅ dɔ́ɔṅ, Càṅ mé cén déi teèn túé nǐ ṅgwéh, ye bú a:

Wò né Huaán nyí,

Lan nyí ṅa baá Tele yeè.»

À cu mé cìlì Càṅ déi túé nǐ ṅgwéh ye nyí nde né Tele seèn ṅaá, à ṅa ṅuna nyí ndɔ.

⁶ À lé ménâ jue seér naâ mé ndoón seèn. Cu mé à lé ndeè naâ bú ká te wónje temá nǐ, à lé naâ tueé ye:

Dàm bò cìlì nyí dɔ́ɔṅ a,

cémmé gí toò Huaán nyí, bó die bú.»

⁷ Dé bò cìlì seèn, à lé felè bɔ̀òn tueé seér naâ ye:

Bó né bò cìlì nyí; bó né faá fu nɔ;

ye bó né cu bò seé bò nyí; bó né faá leba weè ndɔ.»

⁸ Dé Njuna seèn, à ye:

Kùsèm Càṅ, kɔ́gò dé yeè né dé ndeèr.

Wò né Mgbè te Lò yeè cer dilí,

⁹ wò gwaán lom né nǐ mé né teèn dilí yilá,

wò veên gwàn nyí bèh.

Càṅ mé né Càṅ yeè lé wò hên balé weh kuú naâ

dé cí.

À wò dàm bò vógó-temé seèn yoòr hên kulu su gi né mé njéh ndɔ;

À ye te kɔ́gò dé yeè lie kela kɔ́ mé kɔ́gò dé bò mbaábii.»

¹⁰ Càṅ lɔ naâ cuú déi felè Njuna seèn tueé ye:

Né wò Nùà Dueè,

tàbè ké bèh ducóm lé dieé naâ mé wò.

Wò lé vulú bɔ́ naâ mé ba beè yeè ndɔ.

¹¹ Dé bò nǐ sâ, bó nde gi né nyueé leér yuo,

wò cie le lom kɔ́.

Bó nde gi né faá cògò nɔ kulí yuo;

¹² wò nde né bó bècènè faá cògò nɔ gurú bilí ndɔ.

Bó nde gi né kweéh seér;

ndóg wò dé yeè kwéh sér ndé ṅgwéh,

wò kúlè nyí ndé ṅgwéh ndɔ.»

¹³ Bèh lɔ mé naá kaà sâ Càṅ mé cìlì Càṅ déi túé nǐ ṅgúṅgwéh ye bú a:

Dèn ndê ká te be gaâ nyí,

ko nyí ba yí gi aá bò bònò bò yeè ka ba gulè yeè.»

À lé ménâ jue seér naâ mé Njuna.

¹⁴ Á sâ, dé bò cìlì Càṅ nɔ, bó né bò nèi wa? ṅgweéh bó dɔ́ɔṅ né gi bò càṅ mé bɔ́ yeé seé Càṅ Dueè wa? Càṅ tema yeé bó, te bó nde gam bɔ́ mé à nde né bó yili som.

2

Ceér còṅ

¹ Mɔ né ménâ, sâ béh mègè ṅéi cú te ṅòr gècèn mé béh lé ṅweé naâ doò tég. Mɔ sam, béh nde né ceér leér lɔ.

² Béh kɔ́ ye, ṅòr Càṅ mé bò cìlì Càṅ lé tueé waà naâ mé njéh doò né gi cie mé feh seèn ṅené ṅagá, ye né lom ṅòr gècèn ma. Bí kɔ́ ye, bɔ́ mé lé naâ ṅòr sâ ṅgeén, mé lé naâ bú lòu seb seér dɔ́ɔṅ, lɔ naá gii gèr beè Càṅ teèn ṅené yí.

³ Sé tagá béh wa? Mɔ ceér koò mé nde né béh yili som hên, béh né bú lòu seb seér, naàn naàn mé béh nde né ju beè Càṅ mvelé wa? Mè tueé bí, Nùà Dueè mé feh

seèn lé naâ mé ngòr sâ tueé waâ, toò jògò lé naâ bú. Jomo sâ jege bele bòó mé lé naâ giì ngòr hèn sònò seèn ngweé ndò, bó ye béh a, né lom ngòr gècên ma.

⁴ Càṅ nùà njèh lé naâ be teèn mé terreb mene kwaá; à né bò cìè mé bò fém hihiné teèn bòó bomó yíí, à né nùà kàn seé Cúcuí Nágâ yoòr kwaá, à né nùà kân faá à gwaán nê nò kwaá ndò.

Yeésò yòṅ haá né kóó

⁵ Né mene *wónj dé jomò mé béh né sònò tueé hèn, Càṅ túé ngwéh ye bò cìli Càṅ a, né beè bòn.

⁶ Beré déi tueé seér né te mvù Càṅe ye: Hè, sâ nùàr né-re hàmm kei mé wò nde né bú munó nyi ná Càṅ? Sâ wò te ndândaà nùàr mbaá ke nyegé kuú né kei wa?

⁷ Cu déi wò lé naâ bú ka bò cìli yeè maànjé sie kwaá weh.

Yeé gi aá, wò bò bú ngog, wò *sumú seér bú lòu,

⁸ wò terreb felè njèh dónj haá gi beè seèn ndò.»

Mò né gi tueé ye: Càṅ terreb felè njèh dónj haá gi né beè nùàr, sâ tueé né ye, né lom ménâ, sàṅ lè ngwéh, njèh dónj né gi beè nùàr sâ. Mé njéh mene, wa mene hèn, béh njéné sòm ngwéh bèh mé njéh dónj né gi beè nùàr sâ ndò.

⁹ Béh njene kò cegé né mé Yeésò. Dé seèn, cu déi Càṅ lé naâ bú ka bò cìli Càṅ maànjé sie kwaá weh. Njua mé Càṅ lé naâ bú ménâ sie kwaá weh sâ, ye te à cio kuú seér felè nùàr dónj. Yeé gi aá, Càṅ bò bú ngog ndò, à bú sumú seér cu lòu. Lé naâ mé núr cioò bú sâ.

¹⁰ Càṅ nùà njèh mé lo sií naâ njèh dónj kóó, ye kò nyí Yeésò sieé seér né mé gèr bú sâ, te nùàr ngún ṅa keéh gi bò huaán nyí teèn, nyí weh njíí bó ká mbàm yoòr nyí ma. Lòu sam, bó né mé Yeésò yili yuo.

¹¹ À bò nùàr veèn yoòr yaga sòm gi né kóó. Bòó mé baá gi jolosé dónj, bó bó baá gi kènê mé Tele cên. Né dé cì mé Yeésò bò sâ bò yilá né bò lob seèn, à fegùli kwá só cú.

¹² À tueé seér né ye:

È Càṅ, mè nde né yilí yeè lètenè bò lob mò saán,

mè nde né wò mé bené seèn, mè wò seèn nde né toò cìli nùàr.»

¹³ À den cuú ye:

Dé mò, mè temé kwaá lo nde né mé Càṅ.»

À den cuú ndò, ye:

Mè hèn nò, béh bò huaán mé Càṅ lé naâ mè beè haá kwaá.»

¹⁴ Yeésò lé nùàr ṅaà naâ, ye lòu sam, bò huaán mé nyí né bó huaán yilá sâ né gi bò nùàr, wa kò nyí ṅa nùàr ndò. Sâ dónj ye te nyí kuú cio, nyí mé njéh nyoló sòm *Sátàn mé terreb cioò né beè seèn.

¹⁵ Ye te bòó mé lé naâ beéh cio veéh dónj, cio vèh cú, te bó huaré den gi mé feh bòn. Lòu sam, bó lé ka cioò naá giì bò kwer.

¹⁶ Mè tueé bí, à lé ndé ná ngwéh ye te nyí gam bò cìli Càṅ; à lé tétég nde kuú naâ ye te nyí gam bò ndùté ndùtù Abrahâm.

¹⁷ À lé nùàr tétég hèn ṅa kuú naâ mé njéh. Kò à sé lé naá kaà nùàr ménâ ṅaá seér ndò, te à we ye bò lob seèn, à den *ṅgàṅ sèmè bòn dé koò, mé né lom beè Càṅ kóbè sâ, léláṅ húóm-temé ndò. Sâ dónj ye te nyí bòó yíí seé Càṅ teèn, nyí *semé sòm feh nyí nùà njèh, te Càṅ kulu sòm cìli nùàr veèn yoòr.

¹⁸ Wa mene hèn, bòó mé gèr né bó jilí, veèn né bó taáb dónj, à nde né bó gam den. Lòu sam, bó lé naâ bú mé veèn ménâ taáb ndò, à lé naâ mé gèr kwaré.

3

Kela né Yeésò mé Músi

¹ Mò né môn bò nùàr mò te ceér Yeésò, Càṅ lé yilá naâ bí kóó ndò; bí njolo kè njí lòm mé tebé Càṅ Yeésò ṅgàṅ sèmè dé koò. Béh bò nùàr saán keéh yeé bú.

² Càṅ lé naâ bú nùà seè seèn sie kwaá. À seé seèn bòó lom mé temé cén faá Músi lo naâ ké gwà Càṅ bòó nò.

³ Á, ngweéh yilí nùà mé-gwà ṅgulí kela yeé kóó mé gwà nùà njèh wa? Mé Yeésò bô Músi né ménâ ndò. Músi dé seèn né faá gwà nò. Terreb dé koò wulu né mé Yeésò nùà mé-gwà, dèn ngwéh Músi.

4 Ngweéh gwà dé kàn né seé nùà mé-gwà wa? Né ménâ mé Càṅ, à njèh ḏóṅ si gi né kóó.

5 Músi dé seèn te mbàgà Càṅe né nùà seê. Càṅ lé ye bú a, ndé bò nùàr sòn nyí tòò tueé kwaá. À lé naâ ménâ mé temé cén tueé gi ndó.

6 Dé *Kristò, à né Huaán. Mbàgà Càṅ né beè seèn. À bú ke den né te be sâ. Mbàgà Càṅ sâ né béh. Njèh cén, kó béh né bú mé temé cén sie, béh né ndèm mé bú kwaá, béh né mé njéh sagár, sâ ye.

Bèh dù né bò nùàr Càṅ kela

7 Mò né mân, béh ṅgwé sòn Cúcuí ṅagâ; à lé ye:

Lan mò bí baá hueh Càṅ ṅgwéé,

8 bí té temé lòù dúágá sér,
bí té faá bò tele bì léí jògò nò dèn.

Wa cieé déi ké ya dueè bó lé naâ gágà mé Càṅ saán.

9 Càṅ nùà njèh ye:

bò tele bì léí jògò lé naâ mè sòn felá.

Bó né mene gèh terrèb mò ké kundun te nyèmà yulà nèà ṅené,

mé njéh mene bó né lom gágà mé mè saán.

10 Temé lé mè lè mé bó ṅaá njií naâ dé cì, ye: bò nùà hèn ceér mò ṅéné kó ṅgwéh, bó cu ḏóṅ munó sabé seér né lòù.

11 Yeé baá mân, temé ṅaá ṅeí cuù mè mé bó lòù,

mè jege ye: lòlòm bò nùà hèn bèh dù ká yoòr mò ndé ndé cù ndó.»

12 Sâ belà, bí kè nyégé keè, te nuaré déi mé temé veèn lètenè bì lè dúágá dèn cú, te à ceér Càṅ làn kwá ló cú ndó.

13 Mò ye te huòm, bí fágá sér feh, bí né lètenè bì cieé ḏóṅ lòù toó kuú. Lòù sam, cieé mé yuoò bà ḏóṅ né gi lan mé Càṅ jue né sâ. Bí té gwàn mé nuaré déi sela veèn, à ṅwan le teèn.

14 Béh bò Kristò gò né kóó. Njèh cén, kó béh né bú mé temé cén sie, béh bele faá béh lé naâ ké bèh duòòm nò ṅgwéé, tóg nde wa bèh cerê ndó.

15 Né te mvù Càṅe ménâ nyagá den ye: Lan mò bí baá hueh Càṅ ṅgwéé, bí té temé lòù dúágá sér,

bí té faá bò tele bì léí jògò nò dèn.

Bó lé naâ gágà mé Càṅ saán.»

16 Á sâ, bòó mé lé naá gi hueh Càṅ ṅgwéé, bó né seér gágà mé bú saán sâ, lé naâ bò nei wee? Ngweéh lé naâ dàm bòó mé Músi lé ker yuoó naâ mé njéh ké Ejiptò doò mà.

17 Á, te nyèmà yulà nèà sâ, temé lé Càṅ lè ṅaá njií naâ mé bò nei ndó wa? Lé naâ mé bòó mé lé gela kuú gi naâ mé veèn ké ya dueè sâ ndó.

18 Càṅ lé naâ jege ye, bò nùà hèn bèh dù ké yoòr nyí ndé ndé cù. À lé sâ jege njií naâ mé bò nei ndó wa? Ngweéh lé naâ mé bòó mé lé saán naâ bú gágà sâ wa?

19 Béh ṅgwéé kó mé njéh ye, bó lé bú mé temé cén siè ná ṅgwèh; ye bó lé bèh dù sâ ndé ná ṅgwèh dé cì ma.

4

1 Càṅ lé naá gi béh ndéb tieè kwaá lóó, ye béh nde né bèh dù ké yoòr nyí kwa, te béh bó den ké sâ. Sâ mò né mân bò nùàr mò, bí kè nyégé keè, te nuaré déi lètenè bì dèn cú faá à nde né bèh sâ líim nò.

2 Lòù sam, béh baá gi mé tie Njàgà Bagaà faá bò jògò bò ló naá gi mé tie cì ké ya dueè nò. Njèh cén, bó ló dé boòn ṅgwéé faṅ deén naâ lòù, bó temé teèn kwá njií ṅgwéh. Yeé baá môn, lé bó dé boòn gàm ná cù ndó.

3 Dé beèh mé né gi temé cén yoòr seèn kwaá njií ḏóṅ, béh nde né teèn yilá. Né bèh dù mé Càṅ lé ye:

Yeé baá mân, temé ṅaá ṅeí cuù nyí mé bó lòù,

nyí jege ye: lòlòm bò nùà hèn bèh dù ké yoòr nyí

ndé ndé cù.»

À ló né mene mân tueé, sâ dàb mé à ló wón si gi aá kèn; sâ seé seèn ló gi aá ndó.

4 Nde cu beré déi te mvù Càṅe né felè cieé téhbeèh nyagá kwaá ndó, ye: Càṅ lé bóó gi naâ seé. Yeé baá mé cieé téhbeh, à du sòó lòù ma.

5 Bèh dù cèn sâ né te mvù Càṅe nyagá den, ye:

Lòlòm bò nùà hên bèh dù ké yoòr nyí ndé ndé cù.»

⁶ Bò léí toò bò mé lé Njàgà Bagaà ngweé logó naâ kóó lé bèh dù sâ yílá ná ngwêh ndó. Lòu sam, bó lo temé teèn kwá njí ná ngwêh. Mò né mân, sâ bèh sâ née teèn ye, né bò jomo bò kela den.

⁷ Yeé baá mân, Càn sie kwaá cu cieé dé hiîn, à yílá kwaá cieé bú sâ lan”. Te nde nde, Càn tueé keéh ye sònò *David faá mè la naâ nyagá nò, ye:

Lan mò bí baá hueh Càn ngweé, bí té temé lòu dúagá sér.»

⁸ Hên mò Josué sé lo naá giì bò tele beèh léí jògò bèh dù lemé yíí, Càn sé naá cuú cieé déi sie kwaá wa?

⁹ Mè tueé bí, sâ bèh dù sâ née teèn ye, né bò nùà Càn kela den. À né faá dù dé lòu cieé téhbeh mé Càn lo duú naâ teèn nò.

¹⁰ Nuaá mé yila te dù sâ nde né dé kèi cên du, faá Càn lo naâ seé seèn bóó gií, à du dé kèi cên nò.

¹¹ Sâ belà, béh fágá lòm feh dé teèn yílá, béh té gwàn mé cén déi lètenè beèh ngeén sòn Càn, à líim bèh dù sâ, faá bò léí toò bò nò.

¹² Ngòr Càn né làn, à né lélán terrèb, à né bòu nulá yóó, kèb fà dóón nulásé túéj. À nula yila nde né yí te njolo temé mbaá, à né mé sùàrmú bó cègè weé ndeé; à né mé mùnò nùàr tená ndeé, à né mé tuaá lè nùàr njobé ndeé ndó.

¹³ Njií mé nde né njolò Càn lòu leér le teèn sam. Dàm bò njií mé Càn lo si giì naâ dóón né gi njolò seèn. Nùà kàn ngúlú mé be seèn sulá nde né toò seèn.

*Yeésò *ngàn sèmè dé koô*

¹⁴ Béh né mé ngàn sèmè beèh dé koô teèn. Ngàn sèmè sâ né Yeésò *Kristò Njunà Càn, à lé naâ ké ter te vulúu njaá ndeé, à den ké felèbò. Mò né mân, béh siè lòm ngòr Càn tég, béh né mé njéh toò bò nùàr njebá.

¹⁵ Ngàn sèmè beèh dé koô né béh jere kóó, à né gi yuaá beèh kóó ndó. Lòu sam, bó lé naâ bú te njéh dóón ceéh, bó lé bú

ceéh naâ faá béh nò. Njéh cén, dé seèn à lo veèn déi cór ná ngwêh.

¹⁶ Mò né mân, belà, bí ndé, béh bilí nde gi ké kwaré kóó Càn bèh fùgò kuú, béh té njeré déi nyàmè. Ké teèn sâ, à nde né béh jere kóó, béh nde né mé fùgò beè seèn yieé kuú ndó. Béh hin, mò njeré déi né béh yóó, te gam béh.

5

¹ *Ngàn sèmè dé koô dóón balé yuo giì né lètenè bò nùàr, te à ña nùà seé Càn dé bò mbeí seèn. Seé seèn né mbe mé *sèmè toò Càn haá, te veèn bò nùàr gi mé njéh.

² À nde né yuaá bò cùr ngweé komo, à ngweé komo yuaá dé bóó mé né bóó sabé go ndó. Lòu sam, bú nùà njéh né yuaásé faá bó nò.

³ Sé yeé baá ménâ, à lélán veèn dé bò mbeí sèmè lòm ndé cú, à semé bilí nde aá mé dé seèn mene.

⁴ Nùàr tí felè seèn mé be seèn lòbò bèh, wa nyí baá ngàn sèmè dé koô. Càn haá yeé nùàr bèh bú sâ kóó; à lo naâ *Aròñ ménâ bóó.

⁵ Né kèi cén mé Kristò ndó, à lo yo seèn kóó siè hám ná ngwêh, ye te nyí ña ngàn sèmè dé koô. Càn lo bú ngàn sèmè dé koô sie kwaá naâ kóó, ye:

Wò né Huaán mò, lan mè ña baá Tele yeé.»

⁶ Wa cu beré déi ye:

Wò né dé yeé ngàn sèmè dé kèi cên, wò né te gule Melkisedèg.»

⁷ Cu déi ká te wóñe, Yeésò lé naâ Càn mé terreba dua, à né bú lòu bóñ, à teèn logó bilí mé yúé mene, yímé lé naâ bú njolo berré ndó. À lé sâ dóón ngweé giì naâ sòn Càn mé nde né bú te cio yili som. Yeé baá ménâ, Càn ngweé njií mé à né dua ndó.

⁸ À lo né mene Njunà Càn kóó, mé njéh mene à lo naâ tie ngweé maán; lo naâ mé dàm gèr ñené laré.

⁹ À yeé sieé yuo aá teèn, Càn sie kwaá bú manyor* còñ dé bóó mé né sòn seèn ngweé dóón, te bó yili yuo dé kèi cên.

¹⁰ Lòu sam, Càṅ ye: à né dé seèn ṅṅàṅ sèmè dé koò, à né te gule Melkisedèg ma.

Nuaá mé kwaá lo ceér Càṅ, bú a, kè keè

¹¹ Te ju hèn béh né lom mé njèh tueé teèn ṅṅún. Njèh cén, né taré. Béh se mene lòu, tie bìi baá lieé.

¹² Wanóṅ hèn né cu mé bí sé la baá giì bò nùà fèh-njèh teèn, bí sé la né bò déi lòu feh seér. Mé njéh mene, bí ye, ṅṅòr Càṅ mé bí lé naá giì ṅṅweé hèn, kò bó fèrrè dèn cú bí cí. Sâ tueé né ye, bí sér yíé kó ṅṅwéh, bí gwaán seér né mbán.

¹³ Nuaá mé né mbán ménâ ṅaám doṅṅ né faá huaán mbogò nṅ; à mé terreḅ sam, à ṅṅòr bagaà mé dé veèn gè kó ndé ṅṅwéh.

¹⁴ Dé nùà koò, yáb tetarê né seé seèn, à mé seé bò kokoò bò meh gi aá, à né gi bò njèh dé bebagaà mé dé vevenê geé kóó.

6

¹ Mṅ né mân, sâ béh jóló ṅá sér ter lòu. Bò ṅṅòr mé béh lé naá giì felè *Kristò ṅṅweé doò baá gi béh lè faá maṅṅ nṅ. Bó maṅṅ lòu sì fèrrè ndé cú. Né mene dé feh yueé foṅṅ, te bí kwaá lo ceér veèn, né mene temé yoòr Càṅ kwaá njií, bí ṅṅweé gi aá kèn.

² Né mene tòu nòmò Càṅ, né mene dé nùàr be felè baá, né mene te cio komo yuoò; né mene dé lòu ju tenâ doṅṅ, bí baá gi mé njéh lè.

³ Mṅ né mân, sâ béh jóló ṅá sér ter lòu! Béh nde né ménâ mé terreḅ Càṅ bóó komo.

⁴ Mṅ sam, bò déi nde né ceér Yeésò si loó. Mṅ bó né ceér Yeésò si loó ndṅ, sâ bèh yili yuo bóòn nde né taré. Á, ṅṅweéh bó lé baá giì ké toò Càṅ bèh ṅagâ mà. Bó lé naá giì dàṅ njèh ké te vulúu kwa laré, bó kwa bilí mé Cúcuí ṅagâ mene.

⁵ Bó ṅene nyegé, ye ṅṅòr Càṅ né lom njèh gècèn kóó. Terreḅ *wóṅ mé baá ndeè hèn, bó lé naá giì ṅené ndṅ.

⁶ Mṅ bó né cu lòu die seér, ṅṅweéh sâ bèh yili yuo bóòn nde né taré wa? Sṅó kuú mene, bó temé kwéh kòmò ndé cú. Lòu sam, bó né seér ṅunà Càṅ yí ter lòu fagá

njií cuú, bó sellé kwaá bú ké mbartogò, te séb homo sue bú yoòr bomò.

⁷ Mè tueé bí, mṅ tàbè déi né nu kwa, né lom bú yoòr te mbeí te mbeí neé yilá, yab né teèn yuo huóóm, né nùà ṅueèh gam, sâ Càṅ né tàbè sâ kulú.

⁸ Njèh cén, mṅ teèn ba yuo seér né téker bò njèè, sâ tàbè hèllè né cùr, Càṅ nde né bú lòu duagá seér, tàbè hèllè ṅṅie yuo.

⁹ Béh la né mene sònò mân tueé, mé njéh mene bò nùàr mò, béh né kwàgà bìi yieé, bí nde né dé bìi yili yuo.

¹⁰ Càṅ nùà tá-gobó sam. À seé bìi nyèn ndé ṅṅwéh; à né gwaán lètenè bìi ṅené. Gàṅ mé bí lé naá bò nùàr seèn mé yilí seèn gam doò, à né ṅené. À né ṅené ye, bí née bó gam den ndṅ. À bí nyèn ndé ṅṅwéh.

¹¹ Mé njéh mene, belà, béh né gwaán ye nùà kàn a, fágá cú feh, te seé bìi jegé, bí kwa ye njií mé bí né ndèm teèn kwaá njií sâ.

¹² Bí té ndòm, bí bèlè sér gule bòó mé né ceér Càṅ mé temé cén sie, mé né njèh yoló komo, mé njèh doṅṅ kwa gi né faá Càṅ lé tueé naá nṅ.

Ndéb Càṅ mé jègè mene

¹³ Lo mé Càṅ lo kwa kwaá naá Abrahâm ndéb tieè, à lo naá bú teèn mé jègè mene jege bilí. Càṅ yeé ke, nùà koò mé né bú ham yogó teèn yùò kélá ṅṅwéh, à jege seér gùṅ seèn nùà njèh,

¹⁴ ye Abrahâm a:

Nyí nde né wò kulú;

bò ndùté ndùtù yeè nde né mbaá yaám ndeé den ma.»

¹⁵ Yeé baá môn, Abrahâm yila baá-re yoló ndṅ; à né ka yoló. Nde nde, Càṅ kulu njií bú faá à lé tueé kwaá naá bú nṅ.

¹⁶ Mṅ bò nùàr né njeré déi tueé, bó né lòu jege, sâ bó jege né mé yilí nuaá mé ham yogó né bó haàm. Mṅ bó jege aá ménâ, sâ la né mene gèh saàn dé heè, nde né lètenè bóòn tené, bó kò lom jègè doò.

¹⁷ Lo naá mé Càṅ ménâ ndṅ, ye te nyí feh keéh bòó mé nde né ṅṅulù nyí yieé mé njéh, te bó ṅene kò teèn, ye kàgà-ndòn

nyí kwéh sér ndé ngwéh ma. À lo jègè te ndéb sâ jege yíí naâ dé cí.

18 Ndéb bô jègè né bô njèh fà mé beè Càn kèh bèh. Bóó mene naàn, Càn nyeén túé bèh. Mò né mân, sâ béh bôó mé Càn né gbàñ beèh dɔ́ɔ́, yo né gi béh mé njéh taré, ye ndèm beèh nde né yieé.

19 Ndèm sâ né beè beèh faá kùn* nɔ. À béh pɔ́ñ sie njebá kwaá né kɔ́, te temé nde ye béh lè die. Né mene kòñ cògò *gwà Càn koó ké te vulúu, ndèm sâ teèn nyueé yilá nde né kɔ́, à yuo kela yí lètenè mò yoòr Càn.

20 Ké bèh sâ lo yila logó naâ Yeésò, à né sòn beèh ké sâ kɔ́. À lo naâ *ngàn sèmè dé koó ñaá, né dé kèi cèn te gule Melkisedég.

7

*Melkisedég, *ngàn sèmè dé koó*

1 Melkisedég sâ lo naâ mgbè Salêm.* Ké toò Càn Dueè ngàn sèmè né bú. Cu mé Abrahâm lé lieè naâ taáb mé bô mgbè, à yeé wula gi aá bó, à baá cuú, nuaá mé lé ndeè naâ ké ceér dueè, bô Abrahâm kwaré, à kulu Abrahâm, lé naâ Melkisedég sâ.

2 Abrahâm lo naâ bú mbe haá ndɔ: njií mé lé naâ yulà dɔ́ɔ́ Abrahâm lé naâ bú cèn teèn sòm kwaá. Yilí Melkisedég sâ tueé né ye: né mgbè mé dilí lom né dé seèn dé gècèn. Mgbè Salêm tueé né ye: né mgbè mé haá yeé dɔ́lè ndɔ.

3 Nuaá mé kɔ sòm tele Melkisedég bô meí, teèn sam. Né mene jògò bô seèn déi, nuaré déi kó sòm ngwéh. Nuaá mé tueé sòm kùr ñaàr mé kùr ciòò seèn teèn sam ndɔ. À den né faá Njuna Càn nɔ: à né ngàn sèmè dé nyèmà mé nyèmà.

4 Melkisedég né duesé! Bí kwàgà yíé mé Abrahâm: Abrahâm né mene tele dà m bô huaán *Iserála dɔ́ɔ́ kɔ́, mé njéh mene bú mé feh seèn lé naâ Melkisedég mbe haá; bô njií mé à lé cu gií mé njéh bèh taáb dɔ́ɔ́, te njèh yulà, à lé naâ Melkisedég teèn cécéné sòm haá.

5 Bò nduté ndùtù *Leví mé né ngàn sèmè né gi mé *sóú Músi tieè, né bó sogó den, ye bó a: bí ndé beè bô huaán Iserála; njií mé baá yulà dɔ́ɔ́, bí weh bele teèn cécéné cécéné ma. Sâ dɔ́ɔ́ lé naá den cuù lètenè bô nuàr bɔ́ɔ́n mé né gi nduté ndùtù Abrahâm ndɔ.

6 Melkisedég lé dé seèn jògò bô Leví ná ngwéh. Mé njéh mene, à lé naâ mbe beè Abrahâm weh; te njèh yulà dɔ́ɔ́ Abrahâm lé naâ bú teèn cécéné cécéné sòm haá bele. Abrahâm lé né mene kɔ́ ye nyí né mé ndéb Càn yoòr dɔ́ɔ́, mé njéh mene à lé Abrahâm kulu seér cuù naâ kɔ́.

7 Bí né gi kɔ́ ye, nuaá mé kulu yeé mbeí ham kela né kɔ́ mé mbeí.

8 Wanɔ́ɔ́ ngweéh bô ngàn sèmè te mbàgà Leví, mé weh yeé mbe dɔ́ɔ́, né yeé kuú gií wa? Dé Melkisedég môn sam; à né mbe faá bó nɔ weh, mé njéh mene à kú bèh. Mvù Càn tueé né ménâ.

9 Sâ Leví né mene mbe beè bô huaán Iserála weh, à mene Melkisedég bèsoné há ngwéh, mé njéh mene à lé naá gií bú mbe haá ndɔ.

10 Lòu sam, cu mé Abrahâm tele koó seèn bô Melkisedég lé kwaré naâ teèn, sâ à lé baá gií yoòr Abrahâm. Njèh cèn, sâ à lé née te càn ye.

**Ngàn sèmè dé koó déi faá Melkisedég ndɔ*

11 Seé bô ngàn sèmè te gèh *Leví dɔ́ɔ́ lo gule dobo gií naâ mé *sóú ké lètenè bô huaán Iserála. Mò seé bô ngàn sèmè Leví sé né seé ngulí, sé lo húóm ná cù mé ngàn sèmè dé koó déi ñené yuo kela cuù beré déi te gule Melkisedég. Ngàn sèmè dé koó sé lo yuo cegé kaà te gèh *Arɔ́ñ njuna Leví.

12 Ngweéh mò gèh ngàn sèmè kweéh seér, sóú né yeé kweéh seér ndɔ wa?

13 Bí kóo ye, Fehtoò beèh mé béh né felé seèn tueé hèn, dé seèn nuà Leví sam, gèh dé seèn né híín. Te gèh seèn-e nuaré déi ngàn sèmè teèn ñá ngúngwéh.

14 Béh né gi kɔ́ ye, à né dé seèn te gèh bô Júda bô. Béh né cu kɔ́ ye, Músi yeé

baá felè bò ngàṅ sèmè tueé wa, à lo njeré déi te gèh bú hèn túé ná ṅgwèh ma.

¹⁵ Bí kóo ye, ṅòr hèn ṅené ṅagá baá kèn; ṅàṅ sèmè déi faá Melkisedêg no waá baá.

¹⁶ Bú sâ sòú lo kóo táṅ ná ṅgwèh, te bó nde ye bú ṅàṅ sèmè sie kwaá. À dé seèn né nùà ṅjèh, à né ṅàṅ sèmè mé né den cu dɔ́ṅ lāṅ.

¹⁷ Te mvù Cāṅ tueé taré né ménâ ndo, ye:

Wò né dé yeé ṅàṅ sèmè dé kèi cèn, wò né te gule Melkisedêg.»

¹⁸ Yeé baá môn, Cāṅ tɔr wula sòú dé léi toò sâ ndo, ye né yuaá, gām teèn sam ma.

¹⁹ Mé gècèn mene, sòú Músi hèllè nùàr njolò Cāṅ *sènè kòmò bèh. Cāṅ mé ṅgeér sam; njií mé né sòú sâ huóóm yɔgó, waá baá kèn. Ndèm beèh kènè dɔ́ṅ baá gi teèn, à béh ké yoòr Cāṅ ṅgoró njií né kóo.

²⁰ À dé seèn né nuaá mé Cāṅ lo nde bú ṅàṅ sèmè dé koò sie, à lo teèn jege bilí naâ mé jègè mene. À lo dé bò ṅàṅ sèmè déi lòu jègè ná ṅgwèh.

²¹ Dé Yeésò à lé naâ jege, ye bú a: Jue nyí Nùà Dueè, nyí jègè kèh ndé ṅgwèh;

wò dé yeé né ṅàṅ sèmè dé kèi cèn.»

²² Yeé baá ménâ, béh yieé kwàgà mé Yeésò ndo, ye ṅòṅ dé seèn yieé kela né kóo mé ṅòṅ dé cuúm.

²³ Njeré déi né cu teèn ndo. Bí kóo ye bò ṅàṅ sèmè lé naâ ṅún. Lòu sam, bó né yeé seé ṅàṅ sèmè toò kuú kwaá loó.

²⁴ Dé Yeésò môn sam; à seé seèn toò kú kwá lo ṅgwèh; cu dɔ́ṅ à né den lāṅ.

²⁵ À bò nùàr yili komo né dé cì. Bòó mé né gi yoòr Cāṅ mé bú ndeé, à né bó dé kèi cèn yili sòm. Lòu sam, cu dɔ́ṅ à né dé seèn lāṅ, à né Cāṅ felè bòòn dua den.

²⁶ Yeé baá ménâ, ṅàṅ sèmè mé nde né béh gam, ko né bú. À dé seèn né jolosé, mé sòn fuú ndo, à veèn déi cór bèh. Cāṅ lo naâ bó bò vevenê bò hiín geé kwaá, à weh njií bú dé seèn ké ter te vulúu.

²⁷ À dé seèn faá bò ṅàṅ sèmè dé kokoò hèllè sam. À Cāṅ *sèmè felè veèn dé seèn

nùà ṅjèh há ṅúṅgwéh, à dé bò mbaábon cieé dɔ́ṅ faá bó *semé yeé sâ, sèmè bèh ndo. À lo dé seèn semé naâ mbei cén dé kèi cèn. À lo ménâ semé naâ mé gùm seèn nùà ṅjèh ndo.

²⁸ Bò ṅàṅ sèmè mé sòú Músi lo sie kwaá gi naâ kóo dɔ́ṅ lo naá gi bò wàn. Te jomo sòu, Cāṅ nde ye lòu jege; à ṅàṅ sèmè dé koò teèn sie kwaá seér baá-re ṅuna seèn mé né dé seèn tê dé kèi cèn.

8

**Ngàṅ sèmè beèh dé koò*

¹ Njolo ṅòr mé béh né tueé hèn dɔ́ṅ né ye: ṅàṅ sèmè beèh né gèh ṅàṅ sèmè dé koò sâ. À né ké te vulúu yoòr Cāṅ terrèb mé né te kɔgɔ. À né te be gaá seèn den den.

² À seé seèn bɔó den né ké gwò lètenè mò. Gwà sâ né sòn *gwà cògò; ṅjèh cén, à né dé seèn gwà gècèn mé Cāṅ nùà ṅjèh lé sieè naâ kóo, nùàr lé bú kóo síé ná ṅgwèh.

³ Bó ṅàṅ sèmè dé koò dɔ́ṅ sie kwaá né, te à haá beh Cāṅ mbe mé *sèmè. Yeé baá ménâ, ko ṅàṅ sèmè beèh dé koò sâ haá bú njeré déi ménâ ndo.

⁴ Mɔ à sé né ká te wónɛ, à sé naâ ṅàṅ sèmè den kwa wa? Lòu sam, bò ṅàṅ sèmè bòòn né ká doó teèn, bó né gi Cāṅ mbe faá *sòú Músi lé tueé naâ sâ haá.

⁵ ṅjèh cén, seé mé bò ṅàṅ sèmè hèllè bɔó yeé sâ, bó si weh lom né lòu, bó si weh yeé yoòr seé dé Cāṅ ké te vulúu. Mé seé Músi lé naâ faá bèh ménâ ndo: cu mé Músi lé ndeè naâ gwà sieé, Cāṅ lé ye bú a: kè nyégé bagasé, wò nde ménâ sieé ma. Síé sòm ká nág faá nyí lé naâ wò ké te tòre no feh.

⁶ Kènè seé dueè baá seér beè Yeésò, né dé bòòn hèllè yɔgó keéh, à béh yoòr Cāṅ nyɔgó njií né mé ṅòṅ dé feê; dé sâ né ṅòṅ dé cuúm yɔgó. Lòu sam, ṅòṅ bú sâ né mé ndéb dé bagaà teèn. Ndéb bú sâ kela né kóo mé ndéb dé cuúm.

⁷ Mɔ ṅòṅ dé toò jògò sé lo naâ teèn yilá, sé lo húóm ná cù mé Cāṅ kweéh seér bú mé ṅòṅ dé feê.

8 Béh kɔ baá ye, bú sâ lo teèn yílá ná ngwêh bòn. Lòu sam, Càṅ lé née bò nùàr seèn teèn bɔ den, ye:

Cu déi ndeé né waá,
nyí nde né ngòṅ dé feê mé bò huaán
*Iserálà kɔ.
Nyí nde né mé gèh bò huaán Júdá ménâ
kɔ ndɔ,
jue nyí Nùà Dueè.

9 Dé sâ dèn ndé cú faá dé mé nyí lé kɔó
naâ
mé bò tele bòn léi jògò nɔ.
Nyí lo né mene bó te tàbè Ejíptò mé be
nyí
kou sɔm keéh,
mé njéh mene bó lé naâ ngòṅ sâ lòu cum
seér.

Nyí yeé ṅene aá ménâ,
nyí sɔm be nyí yoòr bòn ndɔ;
jue nyí Nùà Dueè.

10 Hèn né ngòṅ mé nyí kɔ nde né mé bò
huaán Iserálà lòu sâ, jue nyí Càṅ
Dueè:

Nyí bó sóú nyí sóú kwaá seér nde aá felè,
nyí bó nyagá kwaá seér nde aá te temé
ndɔ,
te Càṅ bòn den lom nyí, bó den bò nùàr
nyí.

11 Cu sâ nuaré déi bò mbaábɔn lòu fèh só
ndé cú,
ye bó a: kè Nùà Dueè baá ye hèn nɔ.
Né mene huaán maàn, né mene nùà koò,
dɔóṅ nde gi né nyí ṅené kɔó.

12 Nyí nde né yúlá-temé bòn lè nyí kulú
sɔm;

nyí veèn bòn ká lè nyí siè kwá ndé cú.»

13 Mé Càṅ nde mé ngòṅ feê mân tueé, sâ à
ye ngòṅ dé léi toò hèllè baá dé cuùm ma.
Né yeé môn ndɔ, mɔ njeré déi kulí baá, à
né yeé dé cuùm ṅaá, te jomo sâ à nyoló
yuo weéh lòu.

9

*Seé bò *ngàṅ sèmè mé seé dé Yeésò*

1 Ngòṅ dé léi toò lé naá gi mé bò *sóú
teèn, bò nùàr lé Càṅ dua ṅene beéh mé
njéh. Bèh Càṅ duaà lé naá gi teèn.

9:2 9:2 Ex. 26:1-30; 25:31-40, 23-30 9:3 9:3 Ex. 26:31-33 9:4 9:4 Ex. 30:1-6; 25:10-16; 16:33; Nomb. 17:8-10;
Ex. 25:16; Deut. 10:3-5 9:5 9:5 Ex. 25:18-22 * 9:5 9:5 Bó bò cili Càṅ sâ yílá né chérubins". 9:6 9:6 Nomb.
18:2-6 9:7 9:7 Lévi. 16:2-34

2 Bó lé naâ *gwà cògò sieé, kòṅ lé naâ
teèn fà. Kòṅ dé toò jògò, bó lé yílá naâ
bú mò. Tàndáṅ lám kpàcògò lé naâ gwò
sâ; gbàgà breéd mé bó haá yeé toò Càṅ lé
naâ gwò sâ ndɔ.

3 Tùtùlù kòṅ dé yí jomò bó lé teèn colo
tenà naâ cògò; bó yílá mí bú sâ mò dé
joloò.

4 Kɔ lé naâ gwò sâ teèn, bó me né mé
goó, te bó ṅie beh bò san teèn. Mbèṅ
déi lé naâ gwò sâ teèn ndɔ, bó mban sie
né bú mé goó. Né mbèṅ ngòṅ. Bó me
cu né ṅguú déi mé goó, bó dilí kwaá yí
lè mbèṅ sâ ndɔ. Yí lè ṅguú sâ né *mánâ.
Lè mbèṅ sâ lé naâ cùgò *Aròṅ mé lé naâ
mvue faám doò. Bò mbeh taá déi fà lé
naâ lè mbèṅ sâ ndɔ, bò sóú ngòṅ né teèn
nyagá den bele.

5 Felè mbèṅ sâ bó lé teèn me dilí kwaá
naâ bò cili Càṅ terrèb.* Bó me ndɔgò njií
né bó bà yí felè mbèṅ, bèh mé bó ber yeé
húóm teèn, te Càṅ kulu sɔm bò nùàr veèn
yoòr. Kè, ngòr hèn dé kènè tueé gi sam.

6 Bó yeé nyegé kwaá gi aá ménâ, bò
ngàṅ sèmè né lom cieé dɔóṅ te mí dé toò
jògò sâ yílá sóú, bó né seé Càṅ teèn bɔó.

7 Te mí dé yí jomò doò, ngàṅ sèmè dé
koò yila cegé yeé teèn kɔó, à yila cegé yeé
mbei cén te nyèmà ndɔ. À teèn yila yeé
mé húóm nyaàm beé, te à haá *sèmè mé
njéh, Càṅ kulu sɔm bú veèn yoòr, kulu
sɔm gi bò nùàr veèn mé bó né bɔó sabé
doò yoòr ndɔ.

8 Cúcuí ṅagâ feh kwaá baá-re béh mé
bò njéh sâ ndɔ, ye béh a: mɔ mò bú toò
jògò sâ née ka toò tég ṅeí tená, sâ ndóg
ceér mò dé joloò née ndúg ye ma.

9 Sâ dɔóṅ né kàn mé feh kwaá né bò
njéh dé cafanê, ye béh a, bó né gi mbe mé
*sèmè dág haá; njéh cén, gèh Càṅ duaà
bú sâ temé nùàr nyéyé kòmò ndé ngwéh.

10 Né lom bò gènnè yâb bô gènnè mbè
mé tòu nyènnè ma. Bò njií sâ dɔóṅ né
gi wàn ndɔ. Bó lo teèn deèn naâ, ye te
béh be lulú den ngogò mé njéh. Mɔ njéh

doónj ndeè kweéh seér gi aá, Càṅ ye te nyí fɔ sɔm ye bò sâ bò.

11 Kènê *Kristò waà baá ndɔ. Ngàṅ sèmè dé koô né bú; béh bò njèh gécên kwa gi né beè seèn. À lé naâ lè mò dé Càṅe yilá ndeé. Bú sâ né dé Músi hèllè lieé yɔgó, né bú jolo yɔgó ndɔ. Bò nùàr lé kɔó síé ná ṅgwèh, à dé njèh wón sam ndɔ.

12 Kristò lo teèn yila ndeè naâ dé kèi cên. Lo mé húóm mbieè ná ṅgwèh, mé húóm huaán nàgà sam ndɔ. Lo naá seêr mé húóm seèn nùà njèh. À lo béh yili sɔóm naâ mé njéh, lo naâ dé kèi cên ndɔ.

13 Bí né gi kɔó ye, dé tòu nùàr, bó nùàr yoòr yuob yeé húóm mbieè mé húóm tela nàgà. Bó né yeé nàgà tuar ṅgie njií; bó weh tou sâ, bó yuob njií bò nùàr yoòr ndɔ, ye sâ bó *sené yeé bó lòu.

14 Mɔ né yeé mé húóm nyaàm mân, sé tagá mé dé Kristò wa? Kristò lé dé seèn *semé seér naâ gùm seèn nùà njèh. Dé sâ né lom jéjég sèmè kɔó, Cúcuí Càṅ ndeèr né teèn. Dé seèn húóm seèn nde né temé beèh sené, te bò seé mamvuaàn lè beèh dèn cú, te béh ṅa bò seé bò Càṅ làn.

15 Sâ tueé né ye, Kristò nyɔgó bilí aá béh bò Càṅ kèn; à béh bó nyɔgó bilí né mé ṅgòn feê, te bòó mé Càṅ lé naá gii yilá doónj yila gi ṅgúlù seèn, bó den teèn dé ndeèr, faá à lé ye bó nde né teèn yilá nɔ. Lòu sam, Kristò lé naâ cio beèh ṅaá weh. Bò nùàr te ṅgòn dé toò jògò hèllè lé né mene veèn bóó, à lé naâ bó teèn huar sɔm.

16 Bí kɔó ye, mɔ nùàr lé naá gii ṅgúlù seèn lòu taṅ kwaá, kɔ bó ndeè ṅene ye à kuú baá, bó geé ye ṅgúlù sâ.

17 Mɔ nùàr lé naá gii ṅgúlù seèn jege kwaá, à née mé njolo, bó ṅgúlù hèllè cu sâ gè ndé ṅgwéh.

18 Mé ṅgòn Càṅ dé toò jògò hèllè lo naâ ménâ ndɔ; húóm lé naâ teèn yilá, te ṅgòn kwa ye terreb.

19 Músi yeé kulá kwaá gi aá cìli nùàr sóu Càṅ doónj tieè, à weh húóm huaán nàgà mé húóm mbieè, à hualé bilí mé nòmò. À weh cù, à bilí mé yúlí sòṅgaàṅ, à né

te húóme yií njií, à né felè mvù sòu yuob njií, à né cìli nùàr yoòr yuob njií ndɔ.

20 À ye bò nùàr a:

Hên né húóm mé Càṅ kɔ kuú né ṅgòn mé njéh,

ye te bí jolo cí.»

21 Músi lé naâ húóm sâ te *gwà cògò yuob njií, à lé naâ te njèh seé gwà Càṅe doónj yuob njií ndɔ;

22 faá sòu tueé nê nɔ, ye né mene kei wa, kɔ húóm njèh doónj *sené né kɔó ma. Yeé baá ménâ, kɔ húóm kwar kɔó, te Càṅ nde ye nùàr veèn yoòr kulú sɔm ndɔ.

**Sèmè dé *Kristò veèn yaga cegé né kɔó*

23 Bò njií mé bò nùàr lé naâ ké te vulúu si weh sâ, bó lé naá gii bó faá mè la naâ tueé nɔ, sené gii. Njèh cén, bò dé ké te vulúu dé bóòn gwaán né bò jéjég sèmè.

24 Mè né tueé: Kristò lo te mò mé bò nùàr me né kɔó yilá ná ṅgwèh. Lòu sam, né lom cecemé mé bó lé si weéh naâ yoòr mò dé ké te vulúu. À lé yila seér naâ ké te vulúu sâ. À ké teèn toò Càṅ kènê né sòn beèh.

25 Ké lètenè bò *Júf nyèmà doónj *ṅgàṅ sèmè dé koô né yeé lè mò joloò mé húóm nyaàm beè yilá sɔó. Dé Kristò lé môn ná ṅgwèh, à lé teèn lòu yágá dèn ná ṅgwèh, à lé feh seèn semé cegé naâ mbei cén.

26 Mɔ sam, sâ bèh lo mé wón lo duóóm naâ, à sé naâ gèr mé gùm seèn nyèmà doónj ṅenè kum. Mè tueé bí, môn sam. À lé dé seèn waà naâ te nàm bú mé wón nde aá teèn ceré hên; à gùm seèn nùà njèh *semé cegé mbei cén, te yaga sɔm bò nùàr veèn yoòr.

27 Né mene neì doónj kuú cegé yeé mbei cén. Mɔ à kuú baá, à nde ké te ju toò Càṅ.

28 Kristò lé kuú naâ mbei cén ndɔ; à lé feh seèn semé naâ, ye te nyí kulu sɔm nùàr ṅgún veèn yoòr. À nde cuù né mbei cén dé jomò waá; dé sâ felè veèn sam cuú, nde baá dé bò nùàr seèn yili sɔóm. Bòó mé né bú goó kela den doónj nde né yili yuo gii.

10

¹ Mè tueé bí, *sóú Músi né lom cecemé bò njèh jéjêg. Bò njèh jéjêg sâ née ké toò ye ndo. Sóú seèn hèllè mé terre b sam, à nùàr ké toò Càṅ nyégé ní ndé ṅgwéh gùm doóṅ; wanóṅ à seèn nùàr mé cící *sèmè cící sèmè nyemà doóṅ *sené caá nde né mé ṅgei wa?

² Mò veèn sé lo né bò dùà-Càṅ bò yoòr mé gèh sèmè bú sâ gií, kènê bó sé lo núr veèn yoòr boòn ṅgwé dèn ná cù; sèmè hèllè sé lo naâ gií ndo.

³ Mò wa hèn bó née den núr sâ yoòr boòn ṅgweé, sâ sèmè hèllè né bó nyemà doóṅ lòu tueé den, ye bó a: bí né bò vevenê bò ma.

⁴ Lòu sam, húóm nàgà mé húóm mbieé dé boòn veèn sènè kòmò bèh.

⁵ Yeé baá ménâ, cu mé *Kristò lé ndeè naâ ká te wóṅe ndeê, à lé ye Càṅ a: Wò sèmè bô mbe gwàn bèh, wò ye mè a, ṅá sér nùàr.

⁶ Bó né mene wò mbe nyaàm ké te ko ṅgela haá den, wò njolo teèn kè ní bèh.

Né mene sèmè dé veèn senê, wò njolo teèn kè nyí bèh ndo.

⁷ Yeé baá môn, mè ye wò a:

Sâ mè hèn no, Càṅ mò!

Mè ndeè, te mè boó faá wò gwaán nê no; te den ka nág faá né felè mò te mvù nyagá den ndo.»

⁸ Sâ Kristò lé tueé logó naâ faá béh la naâ ṅgweé no, ye Càṅ a: Wò sèmè gwàn bèh, wò mbe gwàn bèh. Bó né mene wò nyam ké felè koò ṅgela haá, wò njolo teèn kè ní bèh; né mene sèmè dé veèn senê, wò njolo teèn kè nyí bèh ndo.» Á sâ, bò sèmè hèllè né gi faá sóú tueé nê ndo.

⁹ Kristò den cuú faá béh la naâ ṅgweé no, ye Càṅ a: Sâ nyí hèn no, Càṅ nyí! Nyí ndeè te nyí boó faá wò gwaán nê no.» Mé Kristò lo nde faá bèh ménâ tueé, sâ feh keéh né ye, Càṅ bò sèmè hèllè vurú som gi aá kèn, à teèn yií keéh seér aá sèmè dé Yeésò Kristò ma.

¹⁰ Kristò lé naâ dé seèn faá Càṅ gwaán nê no boó jege. À lé *semé naâ gùm seèn nùà

njèh, lé naâ mbei cén dé kèi cèn ndo. Béh baá *senésé mé njéh.

¹¹ Dé bò *ṅgàṅ sèmè, né lom ka cící sâ bó baá cu teèn; bó né lom cieé doóṅ ter njebá soó, bó né seé cèn sâ boó gerá kuú, bó né-re sèmè sâ ferré den, sâ sèmè hèllè veèn yoòr sòm kòmò bèh ndo.

¹² Dé Kristò, à lo semé cegé naâ mbei cén, ye te nyí fo som bò nùàr veèn yoòr dé kèi cèn. Jomo sâ à ṅaá yuo ké ter, à nde te be gaá Càṅe den ndeé.

¹³ À kènê né ké sâ, à kela den né cu mé Càṅ nde né bò bònò bò seèn ka ba gulè seèn baá yií.

¹⁴ Mé sèmè Kristò cén-tà-cén sâ, bòó mé né *senésé baá gi dé boòn tê dé kèi cèn.

¹⁵ Cúcuí ṅagá toò tueé taré né béh ménâ ndo, ye né lom môn jéjêg, wa Càṅ ye:

¹⁶ Hèn né ṅgòṅ mé nyí ko nde né mé bó lòu sâ, jue nyí Càṅ Dueè:

nyí bó sóú nyí sou kwaá seér nde aá felè, nyí bó nyagá kwaá seér nde aá te temé ndo.»

¹⁷ À den cuú déi, ye:

Nyí veèn boòn ká lè nyí siè kwá ndé cú; bó lé naá menè sóú nyí kwalé, nyí dé cuúm sâ lòu tán ndé cú ndo.»

¹⁸ Bí kóo ye, mò Càṅ kulu som gi aá veèn yoòr nùàr kèn, húóm cú mé nùàr haá cu sèmè.

Béh dèn ndé lòm yi yoòr Càṅ

¹⁹ Mò né mân bò nùàr mò, sâ kènê béh njeré déi nyàmè ndé cú, béh nde né te mò joloò yilá. Né mé njua húóm Yeésò.

²⁰ Bí kóo ye, Kristò béh ceér loṅ komo kwaá baá kèn. Né ceér feé mé béh nde né yòṅ teèn kwa. À ṅerré som aá cògò mé lé naâ toò cí tená doò. Sâ jue né gùm seèn nùà njèh mé lé naâ kuú doò.

²¹ Kènê béh baá mé *ṅgàṅ sèmè beèh dé koò teèn; felè mbàgà Càṅ doóṅ né bú.

²² Sâ béh hin lom ké yoòr Càṅ mé temé cén, mé ndèm beèh mene doóṅ. Yeésò yaga som gi aá béh temé kèn; bó lé naâ béh mé nòmò ṅagá kou ndo.

²³ Béh kwá nji lòm ndèm te njií mé béh né bò nùàr tueé hèn tég. Bí kóó ye, Càṅ bɔ́ó nde né nág faá à lé naâ béh tueé kwaá ndɔ.

²⁴ Béh kè kú lètenè beèh, te gwaân yam lètenè beèh, seé bagaà yam mé njéh ndɔ.

²⁵ Béh té lè bilí bò Càṅ bò kún, faá bò déi né yeé kuún ndɔ. Béh fágá kú sér dé beèh mé feh. Bí kóó ye, kwarè biì doó sâ baá giì cieé mé Nùà Dueè ndeé né teèn cuú.

²⁶ Mɔ béh né gi gècèn Càṅ kɔ́ó, mé njéh mene béh né cu veèn mé be beèh loró ñeí, sâ béh kóó ye: ndóg, sèmè mé nde cu né béh veèn sâ yoòr yaga sɔm teèn sam ma.

²⁷ Mɔ nuaré déi né yeé ménâ bɔ́ó, sâ bú a, ndèlè kú mé veéh ndelè, à kèlâ lòm á dé seèn ju mé nde né bú lòu sâ kwa. We tarè nde né bò bònò bò Càṅ lòu sâ mé ndègè mene ṅgie ceré.

²⁸ Né gi bí tieé mé sóú Músi ménâ ndɔ, ye: mɔ nùà fà mé tagár tueé gi né mé sòn cèn dɔ́óṅ, ye nùà mân cum aá sóú, sâ bó wúlá bú wulà, bó té jere kwá ma.

²⁹ Mɔ mé sóú Músi né mân, sâ ju nuaá mé seb seér né dé seèn Njuna Càṅ den nde né naàn wa? Mɔ à dé seèn tán ṅgwéh ye húóm ṅòṅ Càṅ lé naâ nyí *sené, wa Cúcuí Càṅ né nyí bagaà dé lòu bɔ́ó, à né bú lòu selé seér, sâ ju felè seèn den nde né naàn ndɔ wa? Mè tueé bí, dé nùà sâ dé tueé sam.

³⁰ ṅgweéh béh né Càṅ kɔ́ó wa? À lé naá giì sòn seèn cie tueé kwaá, ye: Nyí njùṅ sɔm nde né kɔ́ó. Mɔ nuaré déi né wò veèn bɔ́ó, nyí bú sòn sâ bɔ́ó sɔm cu nde né kɔ́ó ndɔ. À né gi tueé ye:

Jue mè Nùà Dueè,

mè nde né ju felè bò nùàr mò tená.»

³¹ Càṅ a bó nuaré déi die ke ju beè Càṅ làṅ lòu sâ ndɔ, te à ñene bú.

³² Bí jògò mùnò nji ke ye: cu mé bí lé naâ ṅagá ṅené logó, bí lé naâ dàm gèr ṅené laré; bí lé naâ yoòr nɔ́óṅ yoló kwaá njií ndɔ;

³³ séb o, núr o, dɔ́óṅ bí lé naá giì mé njéh njolò bò nùàr kwaré. Mé njéh mene

bí lé dé sâ tán ná ṅgwèh, bí lé naâ bò mbaábi mé né ménâ jamé, lòu taá seér.

³⁴ Bí lé naâ bò gwà cibì bò jere kɔ́ó. Bò nùàr né mene bò njéh biì ṅgaá weh, bí lé naá giì be teèn mé vógó-temé mene sɔm, ye bí nde cu né ménâ kwa yɔgó keéh, wa dé sâ dé seèn gí ndé cú ndɔ ma.

³⁵ Mɔ né mân bò nùàr mò, bí té temé ter sɔm. Bí kóó ye, sàgà biì ké beè Càṅ né duesé ma.

³⁶ Huóm kela né ménâ yolô, bí té gùr, te bí bɔ́ó ye njií mé né Càṅ yoòr huóm, bí kwa ye faá Càṅ lé ye nyí nde né bí haá ndɔ.

³⁷ Né te mvù Càṅe nyagá den ye:

Le lom aá njó, tánjó mân,

sâ nuaá mé ndeé né ndeé doò waà baá kèn,

à ṅagá ndé cú.

³⁸ Càṅ ye, nuaá mé ṅa né nùà dilí beè nyí mé temé cén yoòr nyí kwaá njií dɔ́óṅ kwa nde né yòṅ kɔ́ó.

Mɔ à bele seér njolo, nyí sɔm temé yoòr seèn ndɔ.»

³⁹ Dé beèh, mè mùnò ṅgwéh ye béh né te bònò bɔ́ó mé nde né jomo cuú teèn. ṅgweéh bò sâ bò nde né lòu leér le ma. Béh dé beèh né temé cén mé Càṅ kwaá njií, te béh yili yuo.

11

Temé cén kwaá njií

¹ Mɔ nùàr né temé cén mé Càṅ kwaá njií, sâ à né ndèm mé bú kwaá, ye nyí kɔ gi aá kèn ye Càṅ nde né njií sâ ménâ bɔ́ó ma. À mene njií sâ mé njolo ṅéné ṅgwéh, à né gi kɔ́ó ye, né teèn.

² Càṅ lo ye bò jògò bò né te ceér-e. Lòu sam, bó lé naâ bú mé temé cén sie.

³ Béh lo temé cén kwaá njií giì naâ mé Càṅ, te béh nde ye ṅgweé kɔ́ó, ye Càṅ lo *wɔ́ṅ síi naâ mé ṅòr seèn. Sâ tueé né ye, njií mé nùàr mé njolo ṅéné bèh lo síi naâ dé mé nùàr né lòu ṅéné kɔ́ó.

⁴ Mé Ábèl lo naâ ménâ ndɔ. À lo naâ Càṅ *sèmè haá. À lo lòu haá ṅgulí naâ mé temé cén yoòr seèn kwaá njií. Yeé baá ménâ, sèmè seèn nde ye dé Kayîn ṅgulí

γωγό. Njua mé Ábèl lo naâ Càn mé temé cén ménâ sie ndo, Càn lo naâ bú nùà dilí yilá; à weh sè mè dé seèn, te bò nùà r̄ene ko mé njéh. Gwaán Ábèl a kú seèn kuù, be seê seèn kú ngwéh; wa hèn temé cén mé à lé naâ yoòr Càn kwaá njií doô née ngulí ndeé den ye.

⁵ Mé Hénòg lo naâ ménâ ndo. Càn lo naâ mé bú ké te vulúu làn weh ñaá te à dé seèn lòu kú cú. Càn yeé weh ñaá baá mé bú ménâ, bó bú mé njolo ñéné cú ndo. Sâ d̄oñ lo naá gií mé temé cén yoòr Càn kwaá njií. Te mvù Càn̄e né nyagá den, ye: mé Càn lo nde Hénòg ménâ weh, sâ Hénòg lo huòm gií naâ Càn yoòr lòu ma.

⁶ Á ngweéh sâ, b̄oó mene naàn, mo nùàr temé cén mé Càn kwá ní ngwéh, à Càn yoòr húóm ndé ngwéh mà. Sâ tueé né ye, nuaá mé nde né yoòr Càn den ndeé d̄oñ, ko à né gií mé temé seèn bagasé ñéné njií, ye Càn né teèn; wa b̄oó mé né ceér seèn f̄oón d̄oñ, à nde né bó sàgà haá ma.

⁷ Mé Noê lo naâ ménâ ndo. Mé gèr lo nde wón̄ kwa, Càn lo naá gií Noê toò tueé kwaá; Noê lo sòn seèn ngweé naâ, sâ à née bò njií sâ mé njolo ñéné ngwéh ye. Lo naâ mé temé cén mé Càn kwaá njií. À fagá kòm faá Càn lé naâ bú tueé no, à yili sòm mbàgà seèn mé njéh. Ju sie bò jomo bò mé njéh ndo. Noê lé nùà dilí beè Càn ñaà naâ mé temé cén yoòr seèn kwaá njií sâ.

⁸ Mé Abrahâm lo naâ ménâ ndo; à lé sòn Càn ngweé naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií; à lé naâ ter te sòn Càn̄e komo wuo, à nde te tàbè mé Càn ndeé nde né bú haá doô. À mene tàbè sâ kó ngwéh, mé njéh mene à ko lom teèn ndeé.

⁹ Tàbè mé Càn lo ye nyí nde né bú haá sâ, à lo teèn cer deén naâ faá nùà kìn no. Lo naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií. Nde nde Càn ye Isâk b̄o Jakôb a, nyí nde né bó lò bú cén sâ haá ndo. Mé njéh mene, bó bò Abrahâm d̄oñ né ké sâ te *gwà cògò faá bò kìn no cer den.

¹⁰ Lòu sam, Abrahâm lé njolo ke deén naâ mé loó déi; Càn nùà njéh lé loó sâ sií naâ koó, lé naâ mé kàgà-ndòn seèn ndo; à bú kan̄ γωγ né mé bán̄. Abrahâm lé kela deén naâ cí.

¹¹ Mé Sará lo naâ ménâ ndo. À lo baá gií mene kuúm, mé njéh mene à lé naâ huaán ñar kwa. Lo naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií; ye nyí né gií bagasé koó nyegé, Càn b̄oó nde né faá à lé naâ tueé ma.

¹² Si seèn Abrahâm lo baá gií mene faá komó no, mé njéh mene bó bú lé naâ huaán ñar kwa. Dàm bò ndùté ndùtù nùà cén sâ lé naâ tetoò faá mbentò no yaám ndeé, né faá mbésebé sòn nòmò koó yaám ndeé den ndo.

¹³ Nde nde bò nùà hèn kuú gi, sâ temé b̄oòn cén né den ka yoòr Càn kwaá njií ye. Njéh cén, bò njií mé Càn lé tueé naâ sâ, bó lé dé b̄oòn kwà ná ngwéh, bó lé bó ñene njií seér naâ lòu, bó né bó mé be yí dàb bieé njií den. Bó lé naâ ñéné koó, ye bó né bò kìn, loó b̄oòn ká te wón̄e sam ma.

¹⁴ B̄oó mé né mân tueé d̄oñ né gi bèsónè feh keéh, ye bó né loó feê f̄oón te bó yila teèn dé kèi cèn.

¹⁵ Mo bó sé né lò b̄oòn ké jomo munó njií, bó sé naâ ceér f̄oón, te bó cu cu gi jomo.

¹⁶ Njéh cén, temé b̄oòn lé naá seér te loó mé né dé ké jomò huóm̄ γωγό. À né dé seèn ké te vulúu. Càn ye bó júee nyí né Càn b̄oòn dé cí, wa fegulí nyí mé njéh sié ndé ngwéh ma. Lòu sam, nyí lé naá gií bó loó dé feê nyegé kwaá.

¹⁷ Càn lo naâ Abrahâm ceéh, ye bú a, wò *sè mè haá nde né nyí ñuna yeè Isâk ma. Abrahâm lo naâ bú ménâ haá. Lo naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií. Ndéb Càn felè Isâk lo né mene Abrahâm lè, mé njéh mene à lo ko cegé naâ Càn feh keéh, ye bú a: sè mè mé ḡond̄oñ huaân sâ hèn ma.

¹⁸ Sâ, mé Isâk sâ, Càn lé naá gií Abrahâm tieè tueé kwaá, ye bú a: bò ndùté ndùtù yeè ndeé ñar nde né bú ma.

11:5 11:5 Gen. 5:21-24 11:7 11:7 Gen. 6:13-22 11:8 11:8 Gen. 12:1-5 11:9 11:9 Gen. 35:27 11:11
11:11 Gen. 18:11-14; 21:2 11:12 11:12 Gen. 15:5; 22:17; 32:12 11:13 11:13 Gen. 23:4; 1 Chr. 29:15; Ps. 39:12
11:17 11:17 Gen. 22:1-14 11:18 11:18 Gen. 21:12

19 Sâ Abrahâm né gi terreb Càṅ teèn ṅgweé keéh, ye Càṅ nde né Isâk te cio nyimé komo ndo. Abrahâm kwa cu baá-re kú-nyimé seèn Isâk faá nuaá mé yuoò dòu ndo.

20 Mé Isâk lo naâ ménâ ndo. À lo naâ Jakôb bô Esayû kulú. Lo naâ mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií.

21 Mé Jakôb lo naâ ménâ ndo. À yeé nde aá kuú, à lé naâ cùgò sieé, à komo njebá teèn, à die Càṅ, à kulu bô ṅuna Josêf. Lo naâ mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií.

22 Mé Josêf lo naâ ménâ ndo. Cu mé bô huaán *Iserála lo nde ké Ejíptò yuo, à lo naá giù njolò ṅené kwaá, à tueé kwaá bó toò te à nde ye kuú. À tueé kwaá bó njií mé bó nde né mé kuú seèn bôó ndo. Sâ doón lo naâ mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií.

23 Mé bô tele Músi lo naâ ménâ ndo. Bó yeé ṅar aá Músi, bó sie leér soó bú weéh tagár. Bó né sòn mgbè Ejíptò ṅgeén; veéh bó siè ṅgwéh. Lòu sam, bó lé naâ ṅené, ye huaán né lom yàgà huóm dé gècèn. Sâ doón lo naâ mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií.

24 Mé Músi nua njèh lo naâ ménâ ndo. Músi yeé kula baá, à lé naâ yilí ndù *Farôn yoòr huar som. Lo naâ mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií.

25 À lé naâ cio ṅgoón, ye mo bó bô nua Càṅ ṅene né gèr doón, huóm kela né cí mé *wón vògô; wa lòu sam, wón vògô hèllè né wàn ma.

26 Ye, gèr felè *Nua Còṅ ṅené huóm kela né nyí kóó mé ṅgùlù Ejíptò yieé. Lòu sam, à lé njolo ke njií naâ mé sàgà dé ké toò.

27 Temé lo naâ mgbè Ejíptò mé bú ṅaá. Mé njéh mene, à vèh ṅgwéh, à kò lom te tàbè sâ yuoò. Lo naâ mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií. Lòu sam, temé seèn né lom yoòr Càṅ tég; den lom beè seèn faá à né bú mé njolo ṅené njií ndo.

28 À lo naâ bô huaán Iserála *Páskà si kwaá, ye bó a: lóro kwá belè húóm te hin

te hin, te cili Càṅ mé wula yeé nua doò ṅene ménâ, à bô ndoón beè bô Iserála bô wulá cú ma. Sâ doón lo naâ mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií.

29 Mé bô huaán *Iserála lo naâ ménâ ndo. Bó lo naâ ndèndèṅ nòmò koò faá njèh mbaâ ndo sela. Lo naâ mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií. Càṅ lo naâ nòmò sâ kèb cén lu njií, te bó kela sa. Bó nòmò sâ yilá né nòmò bèlè. Bô Ejíptò bô yeé nde aá ménâ sela ke, bó kum le dé bôón dùa.

30 Mé bôgò Jerikò lo naâ ménâ ndo. Bô huaán *Iserála lo naâ bú cieé téhbeh jege yon, à ṅem die. Lo naâ mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií.

31 Mé Rahâb soormbe lo naâ ménâ ndo. Bó bô mbei lo kèi cén kú gí ná ṅgwèh. Lo naâ mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií. Lòu sam, à lo naâ dé seèn bô no Càṅ ke nyegé. Bô mbei ṅgeén seér sòn Càṅ lòu.

32 Sâ belà, mè nde né-re tueé gií à. Cu né he? Mè jògò tueé nde né dé Jedeon wa, dé Barâk wa, dé Saamsòn wa, dé Jetté wa, dé *Davíd wa, dé Samuel wa, dé bô *sòn-Càṅ bô wa?

33 Bó lo naâ lò déi mé taáb lieé yògò, bó lo bó lie yògò naâ mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií. Bó né njèh te ceér-e te ceér-e bôó yí. Njií mé Càṅ lo ye bó nde né beè nyí kwa doón, bó lo naâ kwa gií. Bó né gélôg sòn mé be sie;

34 bó né we taré mé be sie nyimé; gwaga taáb né yoòr bôón luaré kelá, né doó sue ndeé; bó lé naá giù bô yuyuaâ bô, bó ṅa seér cu bô tetaré bô; bó né bô kwaá-taáb ṅaá seér, bó né bô kìn mé taáb yieé.

35 Bôó mé lo naá giù kuú, bô déi lètenè bôón lo naâ te cio komo yuo cuú, bô vèh bôón lo naâ bó làṅ kwa cuú. Sâ doón lo naá giù mé temé cén yoòr Càṅ kwaá njií.

Bô déi lo naâ mé gèr teèn ṅené kuú ndo. Bó lo ye bô sâ bô a: mo bó Càṅ ṅón ṅgwéh wa, bó nde né bó wulá ma. Mé njéh mene, bó lo Càṅ ṅón ná ṅgwèh; ye

11:20 11:20 Gen. 27:27-29, 39-40 11:21 11:21 Gen. 47:31; 48:1-20 11:22 11:22 Gen. 50:24-25; Ex. 13:19
 11:23 11:23 Ex. 2:2; 1:22 11:24 11:24 Ex. 2:10-12 11:28 11:28 Ex. 12:21-30 11:29 11:29 Ex. 14:21-31
 11:30 11:30 Jos. 6:12-21 11:31 11:31 Jos. 2:1-21; 6:22-25 11:32 11:32 Jug. 6:11-8:32; 4:6-5:31; 13:2-16:31;
 11:1-12:7; 1 Sam. 16:1-1 Rois 2:11; 1 Sam. 1:1-25:1 11:33 11:33 Dan. 6:1-27 11:34 11:34 Dan. 3:1-30 11:35
 11:35 1 Rois 17:17-24; 2 Rois 4:25-37

lòu sam, bó né kɔ́ ye bó nde né lè cio komo yuo, bó kwa yòn tètàgà ma.

³⁶ Séb né bò déi yoòr sue, núr né bó yoòr bɔ́gɔ́. Bò déi né te yuii jaá yilá, bó né bó ké gwà cibì jɔ́gɔ́ silí njií.

³⁷ Bó né bò déi mé taá tɔ́bé wulá; bó né bò déi mé bòu sèsèg segé tená; bó né bò déi lòu kɔ́ré wulá; bó né bò déi bèh kàn mé bèh kàn kwɔ́gɔ́ njií. Bò sâ bò né mé par mbieè yoòr su gɔ́; saám né bó seé weh, bó né bó teèn bunó yí. Bó lo naâ gèr mé gècèn mene ñené.

³⁸ Bó né yeya yɔ́ɔ́ gɔ́, bó né te tòre yɔ́ɔ́ gɔ́ ndɔ́. Bò déi né te gbaɲe ndeé, bó cer teèn; bò déi dòu lùgò. Mé gècèn mene *wón sé bò nùà hèn siè kòmò ná ñgwèh bòn; à wúlú ñgwèh.

³⁹ Càn né mene tueé ye, bò nùà hèn né lom temé cén yoòr nyí kwaá njií, mé ñjéh mene bó lé ndéb Càn sâ kwà ná ñgwèh.

⁴⁰ À lo gwàn ná ñgwèh mé ndéb seèn mboón, mé béh bó kɔ́ sam. Ye huɔm kela né mé ndeè mboón seér ká te nàm beèh ma.

12

Tele beèh Càn

¹ Dé beèh né бага; dà m bòó mé lo naâ gi temé cén yoòr Càn kwaá njií dɔ́ɔ́ né béh beè kaán sie, te béh ñene weh beè bɔ́ɔ́n, yo taré béh. Sâ njií mé nde né gò beèh ki, béh gè lòm mé ceér seèn nɔ́ɔ́n. Mɔ sam, veèn né cíci kela, à béh gá ndé ñgwèh. Béh té doò hómó, yoòr beèh né cí.

² Béh lè mè lòm mé Yeésò. Temé beèh dɔ́ɔ́ né gi beè seèn; toò bô jomo gi né bú ndɔ́. À lé naâ cio ké te toú yoló, à gèh cio fegùli hèllè dùlà ñgwèh. Lòu sam, ye vɔ́gɔ́-temé nyí né ter, wa Càn nde né nyí haá ma. Kènê à baá ké teèn kwarè kɔ́gɔ́ Càn, à né te be gaá seèn den den.

³ Bí jògò kè nji ke bú ye. Bò vevenê bò lé naâ bú gèr feh keéh; mé ñjéh mene à lé naâ yoló. Bí yoló ménâ ndɔ́, bí té gùr.

⁴ Bèh lo mé bí bò veèn né lege dɔ́ɔ́n, nuaá mé lo naâ teèn kuú le ñgwéé teèn sam. Sâ bí té gùr.

⁵ Bí kó cú, ye Càn né bí ndɔ́gɔ́ wa? À mé bí tueé né faá tele tueé njií né mé ñuna seèn nɔ́, ye:

Huaán mò,
mɔ Nùà Dueè né wò ñjéh mé gèr mene feh,
ñgwé lòm bú be fà.

À né mene wò lòu nde, té gùr ndɔ́.

⁶ Né môn:

Càn ñjéh mé núr mene feh yeé bò yí-temé bò seèn.

Nuaá mé Càn kɔ́ né ye hèn baá ñuna nyí dɔ́ɔ́n,

à né yeé bú ménâ lobo.»

⁷ Bí gèr yolo né dé ñjéh maân. Càn mé ñjéh feh keéh né ye, bí né bò ñuna nyí. Huaán mé tele bú lòbò bèh né teèn wa?

⁸ Mɔ bí gèr beè Càn ñéné ñgwèh, faá huaán ñene yeé beè teleè nɔ́, sâ bí bò ñuna Càn sam. Sâ bí né bò huaán kùkùn.

⁹ Wanɔ́ɔ́n béh né gi kɔ́ ye, bò tele beèh dé ká doò né yeé béh seé mé gèr mene feh, béh né sòn bɔ́ɔ́n ñgwéé; sé tagá Tele beèh ké te vulúu wa? Mè tueé bí, béh ñgwé kélá sòn dé seèn, te béh kwa yòn.

¹⁰ Bò tele beèh dé ká doò feh tena weh yeé béh gèr lòu; bó né mé béh faá bó gwaán nê nɔ́ bɔ́ɔ́ keéh. Dé Càn, à mé gèr nyegé seér né béh lòu, ye te béh yuo ñagásé faá nyí nɔ́.

¹¹ Dé yulá, mɔ gèr kwa aá nùàr, né yeé yulá. Nùàr cu sâ túé ndé ñgwèh ye nyegé seér né nyí lòu. Kɔ́ nde kela sa baá, nùàr nde ye ñené kɔ́, ye kàmbér lé nyegé seér naâ nyí lòu wa. Te dene seèn nde ye kweéh seér, temé die bú lè ndɔ́.

Bèh lòu sɔ́gɔ́

¹² Sâ mɔ né mân, bí tòrò be torò, bí cou nyegé gule ndɔ́,

¹³ bí bèlè lòm ceér dé dilí, te gule mé né sɔ́gɔ́ dɔ́ɔ́n lòu mbògò sér cú, à taré seér lòu.

¹⁴ Bí lègè lòm tég, te dolê cer mgbè lètenè bìi mé bò nùàr dɔ́ɔ́n. Bí den lom jolosé ndɔ́. Mɔ sam, nùàr a, té ndèm

mbaá kwá kú, ye nyí nde né Càn Dueè mé njolo ñené.

15 Mò bí bagasé kè nyégé ñgwéh, nuaré déi nde né fùgò beè Càn líím. Bí né lom bagasé ke nyegé, te cén déi lètenè bìi nyure veèn ñá cú, à jin bò mbaábon.

16 Bí té njolo cì, te nuaré déi lètenè bìi yàgà ndé cú, à bò ñhèh jejoloò faá Esayû no sèb cú ndò. Esayû lo naâ ménâ, à lo naâ dene bei seèn yoòr go sòm; lo naâ mé yáb;

17 te ká jomo à nde ye gwaán den, ye tele a, bei né nyí, kúlú nyí kulú; tele lé naâ berón ndò. À né mene mé yímé mene yueé fón, ceér mé à nde cu né kweéh seér lé teèn ná cù. Ñgweéh bí né gi ménâ kóó mà.

18 Bí kwarè tòr mé bó sé naâ mé be kema sam. Bò huaán *Iserálà lo naâ tà-kpù weè ké te tòr Sinayî ñené, mé mgbátág cibî teèn líér, lélán fu taré.

19 Tàn* lé naâ ké teèn mbamé, mé hueh nùàr mene. Mò bò huaán Iserálà baá hueh doò ñgweé, ñjii ye bó a, kú lòm mé veéh dé kuû. Bó né Càn bon, ye bú a: Té mé béh ménâ túé ñjî cù.»

20 Lòu sam, hueh doò lé naá loòm mé gècèn mene tueé taré, ye bó a: Né mene nùàr, né mene nyam, ñjii mé cor kema tòr hèn doón, bó tòbè wúlá sòm bú tòbè ma.

21 Lé naá loòm bó taré yógó dé gècèn. Músi mé feh seèn lé naá gi môn tueé, ye: Baá nyí yoòr hemé; veéh baá nyí lòu bené seér ma.

22 Dé bìi môn sam, bí né dé bìi te tòr dé Siyôn,† bèh mé loó Càn làn né teèn: né Jerusalem dé ké te vulúu; bò cili Càn né lom teèn mgbón.

23 Bí bò ndoón ‡ den bilí né kóó, bí né kùrmò juóbé. Yilí bò sâ bò né gi ter te mvù Càn nyagá den. Bí baá gi dé bìi ká yoòr Càn; ju felè nùàr doón tena nde né bú. Bí bò càn bò didilí bò mé baá gi tê den né kóó.

24 Bí baá ká yoòr Yeésò. Càn lé ñgòn feé kóó naâ mé bú. Húóm seèn bí yuób den né kóó. Ñgulí kela né cí mé húóm Ábèl.

25 Sâ bí kè keè, bí té sòn nuaá mé né bí tie ndogó doò bèròn, wanón bò jògò bò lo naâ tie duagá, bó berón sòn nuaá mé né bó ká te tàbè tueé, bó ñene gèr mé ñéh. Sâ mò béh né sòn nuaá mé tueé né dé ké te vulúu ñgeén, sâ béh nde né te ju mvelé yuo wa?

26 Lo sâ hueh seèn lo naá gi tàbè jilí. À né cu béh déi tueé kwaá ndò, ye nyí nde cu né tàbè mbei cén jilí, wa dé sâ tàbè kóó jilí lòm ndé cú, jilí bilí nde aá mé vulú mene ma.

27 Dé mé à tueé né ye mbei cén” hèn, feh kwaá gi aá, ye bò ñjii mé Càn lé si gi naâ doón nde né lòu sâ jilí nyoló gi, te bò dé ndeèr ndeè ter le lom kóó.

28 Sâ béh vrà lòm Càn mé terre. Lòu sam, à béh haá né lò mé dé seèn jilí nyí ndé ñgwéh. Béh sèn yí lòm bú teèn faá à gwaán nê no, béh léb toò seèn leèb, béh veéh bilí bú.

29 Mè tueé bí, Càn beèh né lom we mé ñgie yeé ñhèh dé mvù.

13

Dene mé nde né Càn yoòr huóm

1 Bí gwàn kú dèn lètenè bìi cu doón lòu.

2 Bí ko gi ndò, ye bí nde né bò kìn sie nyegé ma. Bò déi lo bó naâ ménâ, bó sie nyegé keéh bò cili Càn teèn, bó kó ñgwéh ye né bó.

3 Bí mùnò ká bò gwà cibì bò munò, te den faá bí bó né ké gwà cibì sâ doón no. Bò mé bó né bó gèr feh keéh, bí té bó nyèn, te den faá bó gèr sâ feh keéh né bí bó doón ndò.

4 Gwòm a dèn lòm jolosé beè nùàr doón. Si bò veèh a, té gwòm cùm; dé kàn a, dèn lòm kóbè sâ. Mò sam, Càn nde né ju felè bò cùm-gwòm bò tená, à tena ju felè bò ndé-yàgà bò ndò.

12:16 12:16 Gen. 25:29-34 12:17 12:17 Gen. 27:30-40 5:22-27 *

12:19 12:19 Tògò dé koò mé hueh faá tàn no.

† 12:22 12:22 Siyôn né yilí Jerusalem déi (1 Chr. 11:4-5)

4:10 12:25 12:25 Ex. 20:22 12:26 12:26 Agg. 2:6

13:5 13:5 Deut. 31:6, 8; Jos. 1:5

12:18 12:18-19 Ex. 19:16-22; 20:18-21; Deut. 4:11-12;

12:20 12:20 Ex. 19:12-13 12:21 12:21 Deut. 9:19

‡ 12:23 12:23 Huaán dé toò jògò. 12:24 12:24 Gen.

12:29 12:29 Deut. 4:24 13:2 13:2 Gen. 18:1-8; 19:1-3

⁵ Kàgàlòn a, té bí kɔgɔ kàgà. Njii mé né beè biì ñené yuo kelâ dɔɔŋ, yo a, táré sér bí mé ñjéh lòu. Lòu sam, Càŋ ye nyí wò mé huún kwá ló ndé ñgwéh ma, wa nyí wò vú ló ndé ñgwéh ndɔ.

⁶ Mɔ né mân, béh gwaán njii nde né ké ter mé temé cén ye:

Gàm mò né Nùà Dueè, mè njeré déi vèh ndé ñgwéh.

Nuaré déi mè njeré déi bó kòmò ndé ñgwéh ndɔ.»

⁷ Bí té bò kokoô bò biì dé léi toò nyèn; ñgòr Càŋ ké lètenè biì lé seé naâ bó. Bò sâ bò lé kuú giì naâ te ceér Càŋe. Bí kè wèh dene bɔɔn, bí kwaá njii temé cén yoòr Càŋ ménâ ndɔ.

⁸ Bí kóo ye, Yeésò *Kristò né den cu dɔɔŋ kèi cén: à né léilé, à né lan, à nde den nde né ménâ kèi cén ndɔ.

⁹ Bí kè nyégé bagasé, wanɔɔŋ bí nde né leér le. Lòu sam, bò nuaré déi baá bò ñjéh fefeè lètenè biì feh yií. Huòm kela né mé temé beèh sagár seér mé fùgò Càŋ, te yo taré nyegé béh tarè. Dèn ñgwéh dé tòu yâb. Mè tueé bí, bòò mé né tòu yâb hèllè genné seér dɔɔŋ né yeé lòu mvuaán yuo kelá.

¹⁰ Béh né mé kɔ *sèmè dé beèh teèn. Bò *ngàŋ sèmè mé bóo yeé seé te *gwà cògò bò Júf, sèmè teèn yíé ndé ñgwéh, bó mé ceér sam.

¹¹ Ngàŋ sèmè bò Júf dé koô né yeé te mò dé bɔɔn yilá, à beè yila yeé mé húóm nyaàm, à nde bò nùàr veèn yoòr mé ñjéh semé sòm. Jomo sâ bó jɔgɔ weh komó nyam hèllè, bó nde ñgie njii ké jomo lò.

¹² Né dé cí mé Yeésò lé nde kuú naâ ké jomo lò. À lé kuú naâ ye te nyí bò nùàr *sené seér mé húóm dé nyí nùà ñjéh.

¹³ Mɔ né mân, sâ béh hin gi ké jomo lò yoòr seèn, béh bó nde gulí kuú ké sâ dɔɔŋ.

¹⁴ Lòu sam, lòo beèh dé kèi cén ká te wòŋ sam, béh fɔón seér né lòo dé ké toò.

¹⁵ Sâ, béh té sòn mé Càŋ seèn dù. Sòn sèmè dé beèh né cí, né mé njua Yeésò. Sâ tueé né ye: béh sén bèh yilí Yeésò toò bò nùàr mé sòn beèh nùà ñjéh.

¹⁶ Bí té bagaà bɔɔ nyèn, bí gàm kú lètenè biì gaàm. Sâ né gèh sèmè mé né Càŋ yoòr huòm dé gècèn ndɔ.

¹⁷ Bí ñgwé sòn bò kokoô bò biì ñgwèè, bí dèn bèh ka bɔɔn. Lòu sam, bó lóm felè biì cèr ñgwéh, ye Càŋ nde né mé bó bieé le. Mɔ bí né sòn bɔɔn ñgwèé, sâ bó nde né seé bɔɔn mé vógó-temé mene bóo. Mɔ sam, bó sé bóo né seé mé yúlá-temé mene.

Á sâ, nde né bí gam cuú wa?

¹⁸ Bí dùà dèn Càŋ felè beèh cu dɔɔŋ. Béh kɔ gi aá kèn, ye dé beèh, temé beèh né lè die. Lòu sam, béh gwaán lom né ye dene beèh a, húóm gí te ñjéh dɔɔŋ lòu.

¹⁹ Mè né bí dua, kúkùr biì, bí dùà lòm Càŋ kókoó, ye bú a, kwá mè cu cu ké yoòr biì wágácén ma.

Bèh Càŋ duaà

²⁰ Càŋ mé yuɔb yeé nùàr dolé komo sòm aá Fehtoò beèh Yeésò te cio kèn. À Nùà mbieè nùà ñjéh yuo né mé cio bú sâ. Càŋ ngòŋ dé kèi cén jegé né mé húóm seèn ndɔ.

²¹ Càŋ yùòb nùàr a, nyèn kwá bí ñgulisé, te bí bóo faá à gwaán nê nɔ. Bú a, sòm kèh be seé seèn yoòr beèh mé Yeésò Kristò, te béh bóo njii mé né bú yoòr huòm. Kùsèm terreèb Yeésò Kristò a, *sùmù yùò kélá dèn cie dé nyèmà mé nyèmà. È môn.

Bèh ceré

²² Bò nùàr mò, bí té ndè, mè bí hèn nyagá kuú né ye te yo taré bí tarè; mè nyagá lom né tibisé ndɔ.

²³ Bí kóo ye, bó sòm aá mbeí beèh Timoté gwà cibì kèn. Mɔ à waà né jògò, sâ mɔ mè baá ké yoòr biì ndeè, béh bú wa ndeè né kóo.

²⁴ Bí bié kèh mè bò kokoô bò gwà Càŋ mé bò Càŋ bò ké sâ dɔɔŋ. Bò Càŋ bò mé né bò Italí bò dɔɔŋ ye bié kèh bí ndɔ.

²⁵ Húóm-temé Càŋ a, ká siè gí bí beè dɔɔŋ.

Mvù Jâk

Bèh bieê

¹ Né mè Jâk nyagá né kóó. Mè né nùà seê Càn bô Fehtoò beèh Yeésò *Kristò. Mè nyagá njií né mé bí bô Càn bô* mé né wón ðóón ñellé ndeé, mè né bí bieé.

Càn mé temé cén duaà

² Bò nùàr mò, mɔ bí baá mene bò dà m gèr feh hihiné ñené, bí sàmè sér mé ñjéh lòu;

³ bí kɔ né ye, mɔ bí né temé yoòr Càn tég kwaá njií, gèr né mene bí jilí, sâ feh né bí ñjéh yoló.

⁴ Mɔ bí baá yoló, bí yoló ñágá lòm ñjéh ðóón ndɔ, te gècèn biì yieé lom mé gùm mene, veên déi yoòr biì ñené cú, bí den lom bò jéjég bò sâ.

⁵ Mɔ lètenè biì lo né nuaré déi saám, bú a, yué njií mé Càn, à nde né bú ceér feh; à né Càn kó-jere felè nùàr ðóón, à haá yeé mé temé cén.

⁶ Ñjéh cén, kɔ nùà bú sâ a, dùà lòm bú mé temé seèn mene ndɔ, à té lòu sà sér. Mɔ sam, nùà saân den né faá mvùòb nòmò nɔ; fu sé yeé baá kobó, nde né mé bú dùà ðóón ndɔré yɔn.

⁷ Mɔ à né gèh nùà dé sâ, bú a, té ndèm mbaá kwá kú, ye nyí nde né njeré déi beè Càn kwa ndɔ;

⁸ bú a, kó sér lòu, ye nyí né nùà sòn fà, nyí né táfùr mbaá ma.

Nùà saâm mé nùà lieê

⁹ Nùà saâm mé né beè Yeésò *Kristò a, té njeré déi nyàmè; bú a, sàmè sér lòu, ye ngúlú dé nyí né beè Càn ma.

¹⁰ Mé nùà lieê mene, bú a, sàmè taré mé ngúlú dé beè Càn ménâ ndɔ. Bú a, kó ye, dé kènè nyí nde né lòu jieé seér, nyí nde cu né faá mvue nyurè nɔ yuaá yuo.

¹¹ Mɔ lou komo yuoó aá gè bà, nde né baá taré, à bɔgó ñema sòm nyure ðóón, bò mvue yua yuo gi, nòmò yàgà bɔòn nyimé yuo gi ndɔ. Nùà lieê né ménâ, à

1:1 1:1 Mat. 13:55; Mk. 6:3; Seé b. 15:13; Gal. 1:19 kwé-ngòr Càn bò déi ye, Jâk bò Càn bò ðóón yilá né bó.

nde né lètenè bò ñjéh seèn môn nyimé yuo.

Tájilí

¹² Nuaá mé gèr jilí mene bú naàn, mɔ à né yoló, à nde né samésé den. Lòu sam, à nde né yòñ ndeèr jomo sâ kwa. Né sàgà mé Càn lé naâ tueé kwaá, ye bòó mé né nyí gwaán ðóón, nyí nde né mé bó haá.

¹³ Mɔ veên baá nuaré déi taáb, bú a, té Càn yoòr kú, à té túé ye, Càn tab né nyí kóó. Mè tueé bí, veên Càn siè kòmò bèh, Càn nùàr mé veên táb bèh ndɔ.

¹⁴ Tuaá mé né yoòr nùàr nderé né nùàr kóó, né bú soób, ye te à sela veên.

¹⁵ Tuaá hèllè sé yeé baá kurú, veên ñar. Veên sé yeé baá yaám, cio ñar ndɔ.

¹⁶ Bò nùàr mò, temé mò né yoòr biì, bí té feh biì mbaá bèlè kú.

¹⁷ Bò ñjéh dé bebagaà yuo gi né ké te vulúu beè Càn nùà ñjéh. Lou bô weéh mé bò mbentò ké te vulúu ðóón lé si giì naâ bú. À dé seèn kwéh sér bèh, à faá lou nɔ yilá lèr bèh, à béh te cibi faá lou nɔ si ló ñgwéh.

¹⁸ À béh yòñ haá seér yeé kóó, à béh haá lom né mé kàgà-ndòn seèn ndɔ. À lé béh yòñ sâ haá keéh naâ te ngòr gècèn-e, ye te béh yuo kela logô mé yòñ sâ kóó, béh den felè bò njií mé nyí lé naá giì si ðóón.

Nùà ñgwé-tieè

¹⁹ Bò nùàr mò, temé mò né yoòr biì, bí mùnò dèn ngòr hèn munò. Sâ tueé né ye: mɔ bó né tueé, nùà kàn a, féla kór gi ðóón. Ñjéh cén, bú a, téé wúwágá túé ye; temé a, té bú wúwágá ñá ndɔ.

²⁰ Mɔ sam, nùà fúru-temé ñjéh didilí beè Càn bó húóm ndé ñgwéh.

²¹ Bí gè mé ceér jéré-temé lè biì, bí nyénné sér veên lòu. Bí gwaán yebbé seér ngòr Càn mé Càn dobo kwaá né lè biì doò; dé sâ yilí sòm seér nde né bí kóó.

²² Bí té ngòr Càn mbaá ñgwé fàn nji, kɔ bí bóó seér faá ngòr Càn tueé nê nɔ, sâ ye. Mɔ sam, sâ bí né feh biì mé be biì bele.

* **1:1 1:1** Lè ju greék jue né gèh nùàr yulá cùòb fà. Bò **1:10 1:10-11** Es. 40:6-7

²³ Mè tueé bí, nuaá mé né ngòr Càn ngweé, à faá ngòr Càn tueé nê nò bô ngwéh, felá né nuaá mé la naâ daregà ke.

²⁴ À yeé ñene nyegé gi aá njolo seèn teèn bagasé, à kwaá njií doó, à fòón gò seèn; tètèi sam à nyen njií cu aá gèh dé mé njolo seèn hèllè la naâ.

²⁵ Dé nuaá mé né *sóú Càn ñené kóó, môn sam, à dé seèn sóú mbaá ngwé njií ngwéh, à bú nyèn ngwéh. Lòu sam, sóú sâ né sóú jéjêg mé né nùàr te veên huaár sòm. À né temé teèn kwaá njií, à né faá tueé nê nò bôó ndò. Dé seèn Càn nde né bú mé seé seèn kulú.

²⁶ Mò nuaré déi né munó ye nyí né nùà Càn, mé à leba siè ngwéh, sâ à né feh seèn bele, à Càn dua kuú né dé lòu.

²⁷ Ceér Càn duaà mé né Càn yoòr huóóm tueé né dé seèn ye: kò nùàr né bô huaán kú mé bô ma kú te gèr-e sie nyegé, sâ ye; kò à né be te seé *wóñe sòm, te veên bú yoòr jèrè ndé cú, sâ ye ndò. Tele beèh Càn gwaán kela né cí.

2

Nùà balé

¹ Bò nùàr mò, bí bôó mé né dé bìi temé yoòr Fehtoó beèh Yeésò Kristò Nùà *Sùsùm kwaá njií dóón, bí té bô nùàr lòu bàlè.

² Sâ jue né, merré déi nuaré déi bô mbeí ndeè naâ te mògò bìi yilá ndeé, déi né nùà sèsàm, à né mé bô cògò sèsàm yoòr mé lòñ sèsàm beè ndò; déi né dé seèn nùà saám, mé cògò tándàrè mân yoòr.

³ Bó fà dóón yeé waà baá, bí *sumú weh nùà sèsàm dé seèn lòu, bí feh bú kògò sùsùm, ye bú a: ndé dèn dé yeé ká teèn. Bí né nùà saám dé seèn ter ngaáñ kwaá den; mò sam bí ye bú a: dèn ndé dé seèn ka bìi te bàn tabe.

⁴ Ngweéh sâ bí geí né nùàr lòu wa? Ngweéh sâ ndièm veên lè bìi doò tena né ju ménâ kóó mà.

⁵ Bò mbeí mò, temé mò né yoòr bìi, bí felá nyégé bagasé, bí kóó ye, Càn ká lè wóñe balé weh seér né bô saám bô, ye te bô kwaá yam njií gi temé yoòr nyí, bô yila

Lò nyí faá nyí lé naâ tueé kwaá nò: sâ à lé ye bôó mé gwaán né nyí dóón nde gi né Lò nyí yilá.

⁶ Mò Càn né dé seèn ménâ tueé, bí bô saám bô lòu seb seér né dé kei wa? Ngweéh bô sèsàm bô hèllè bí gèr feh keéh yeé kóó wa? Ngweéh bô bí toò juú njií yeé kóó wa?

⁷ Yilí nyógòr mé né yoòr bìi doò, bô bôó beéh yeé kóó ndò mà.

⁸ Mò bí né sóú dé kòó mé lé yuoó naâ sònò Nùà Dueè jolo, sâ bí bôó yíi né teèn. Te mvù Cànè né môn nyagá den, ye: Gwàn mbeí yeé faá wò gwaán né ngàn yoòr yeé nò.»

⁹ Mò bí ménâ bô ngwéh, bí né seér nùàr lòu balé, sâ bí kwa né sóú, bí sela né veên; á sâ, ju nde né bí sie ndò.

¹⁰ Lòu sam, nuaá mé kwa baá njolo sóú cén kwa bilí né mé bô dé jomò mene.

¹¹ Bí kóó ye, nuaá mé lé yíin naâ yàgà kuú doò, yíin cu né feh wulá kóó ndò. Mò né mân, nuaá mé yàgà kú ngwéh, wula seér né dé seèn feh, kum né sóú.

¹² Mè tueé bí, njií mé bí né gi tueé, mé bí né bôó dóón, bí kóó ye, sóú mé nde né béh te veéne huaár sòm doò nde gi né bí ju teèn bele laré.

¹³ Lòu sâ jere Càn mé nuaré déi siè ndé ngwéh faá jere lé nùà sâ mé mbeí siè ná ngwéh nò. Dé bô kó-jere bô, lòu sâ bô nde né ju feém.

Temé yoòr Yeésò kwaá njií, mé seé mene

¹⁴ Bò nùàr mò, hèn mò nuaré déi tueé lom né mé sòn, ye nyí né temé yoòr Càn kwaá njií, à njií mé Càn tueé nê bô ngwéh, sâ né njeré déi gam wa? Gèh temé kwaá njií bú sâ nde né bú yili sòm ndò wa?

¹⁵ Mè jue né merré déi cògò bô yáb né yeé mbeí saám,

¹⁶ bí né bú tueé seér, ye bú a: ndé bá-re бага, dùlù a, té wò dólé; cùè a, té wò siè ndò. Mò njií mé né bú yógó sâ, bí bú há ngwéh, sâ léláñ ngòr bìi nde né bú gam wa?

¹⁷ Né kèi cén mé temé nùàr ndò: mò nuaré déi né temé yoòr Càn kwaá njií, à

seé bó ngwéh, sâ temé kwaá njiî seèn sâ né komó temê.

¹⁸ Mò nuaré déi ye mè a: mè boó né dé mò seé, nyí kwaá njiî né dé nyí temé yoòr Càṅ ma, mò à tueé né ménâ, sâ mè nde né bieé ye bú a: Jògò fèh ke mè ndândaà temé yoòr Càṅ kwaá njiî, mé seé teèn yílá ngwéh sâ, te mè feh keéh bú temé yoòr Càṅ kwaá njiî, mè feh keéh bú mé seé mò.

¹⁹ Ngweéh wò né gi koó ye, Càṅ gi cegé né cén mà. Wò ko yíí né teèn. Bò tándulu né taré môn koó ndo, bó toò seèn ndelé yeé dé cí!

²⁰ Kòcò, tándugó! Kè, ndândaà temé yoòr Càṅ kwaá njiî mé seé teèn yílá ngwéh, né temé kuú. Ko bó né gi fà doón, sâ ye. Kwá mè feh wò.

²¹ Ngweéh Abrahâm, tele beèh dé koò, lé nùà gècèn beè Càṅ ṅaà naâ mé seé wa? À lé naâ ṅuna seèn Isâk toò Càṅ *semé njiî.

²² Kènê wò ṅene ko baá kèn, ye temé seèn yoòr Càṅ kwaá njiî, bô seé seèn lé naá giì bècènè fà doón, te temé seèn yoòr Càṅ kwaá njiî mboón ye mé seé seèn.

²³ Te yuo faá bó nyagá kwaá né te mvù Càṅe no, ye: Abrahâm lé naâ temé cén yoòr Càṅ kwaá njiî; Càṅ lé bú nùà dilí yílá naâ mé njéh.» À lé bú mbeí seèn yílá naâ dé cí ndo.

²⁴ Sâ, bí ṅéné kó bá ṅenè, ye Càṅ nùàr nùà dilí beè seèn yílá né mé temé yoòr seèn kwaá njiî bô seé fà doón ma.

²⁵ Lé naá cuù mé Rahâb sormbe ménâ ndo: Càṅ lé bú nùà dilí beè seèn yílá naâ mé seé gècèn seèn: bô tebé bô déi lé yuoó naâ lètenè bô *Júf, bó waà, à sie nyegé bó, à né bó gam. Bó yeé baá mé gò, à feh bó ceér dé hiîn, te bó beè yílá cú.

²⁶ Den né faá yo nùàr no; mò cúcuí nùàr yuo aá, yo ṅa ká jomo komó. Né mé temé yoòr Càṅ kwaá njiî ménâ ndo, mò seé teèn yílá ngwéh, sâ né komó temê.

3

Leba

¹ Bò nùàr mò, bí té mgbón mbaá mèrrè dèn, ye bí nde gi né bô fèh-njèh bô ṅaá.

Mè tueé bí, béh bô fèh-njèh bô sâ, ju nde né felè beèh teèn; ju dé beèh taré kela nde né koó mé ju dé bô nùàr.

² Lòu sam, béh doón, béh né gi kèkènè bô veèn hihiné boó laré. Mò nùàr sòn mbaá túé sábé nji ngwéh, sâ nùà gècèn jéjég né bú, à nde né gùm seèn sie koó.

³ Béh nyam tébàgàr lòṅ sònò yíí yeé dé cí, ye te bó ngweé sòn beèh ngweè, te béh sie komo gùm boòn doón mé njéh.

⁴ Déi né cu bàtô; mé hám seèn mene doón, támbên pìlì mân lemé go né mé bú koó. Bò fu tetarê né mene bàtô velá mgbomé yogó, mé njéh mene, mò nùà fàrbàtô ye nyí gwaán né kàn mé kán ndeê, à nde né tànṅer bàtô hèllè bèh sâ mé njéh pìlì lemé njiî.

⁵ Mé leba né yeé ménâ ndo; támbên gà mé jie kela né yoòr nùàr koó né bú. Mé njéh mene, à bô gègeér ṅòr tueé yegé komo gi né koó. Déi né cu we. Mò támbên bogó weè mân ṅaga baá, à nde né gùm ndèndèn hobô doón ṅgie sòm.

⁶ Leba né môn, à né faá we no, dà m bô veèn ká lè wónṅe doón bilí gi né teèn, à gùm nùàr doón boó beéh yeé koó. Mò à baá sela, à nde né gùm nùàr doón beè ṅo sie, à ṅgie sòm bú. Lòu sam, we bú sâ yuo den né tuar te cio.

⁷ Nùàr né gi bô kèkènè njèh doón sie komo, à tu bó: bô nyam o, bô non o, bô sàb mé bô ṅò o, doón nùàr né gi bó sie komo.

⁸ Dé leba môn sam: bèh lo mé naâ-naà, nuaá mé né leba sie komo nées teèn sam ye. Leba né lom gùr veèn, nùàr bú sie kòmò bèh; teèn gobé den lom né léláṅ ndièm.

⁹ Mé leba cèn sâ, béh Tele beèh Càṅ seèn né mé njéh; bô nùàr mé Càṅ me kwaá né faá sòn seèn no, béh bó duagá cu né mé njéh ndo.

¹⁰ Béh vra né mé sòn cèn sâ, béh duagá cu mé sòn cèn sâ ndo. Kòcò bô nùàr mò, bí léloò,

¹¹ wanooṅ manyor* cén nòmò bagaà bô nòmò veèn bèh cèn-e sòm bèh.

¹² Mángòrè yeé màkpelân féi bèh, teér mángòrè féi bèh ndo. Né kèi cén mé

2:21 2:21 Gen. 22:1-14 **2:23 2:23** Gen. 15:6; 2 Chr. 20:7; Es. 41:8 **2:25 2:25** Jos. 2:1-21 **3:9 3:9** Gen. 1:26

* **3:11 3:11** Manyor né njolo nòmò mé né dòu yuo.

nòmò ménâ; ndóg nòmò bagaà te nòmò jelâ yuò bèh, bò nùàr mò.

Kónkɔŋ mé lo dé Càn

¹³ Nùà loò déi né lètenè bìi teèn wa? Nùà kógòn déi né lètenè bìi teèn ndɔ wa? Bú a, bó yébbé sòm kèh te seé seèn, te bò nùàr ñene kɔ teèn, ye à né ñèh kɔó.

¹⁴ Á, mɔ bí jelâ le né lélán sà bô huer ndɔ, sâ bí té mbaá púnó kú, bí té gècèn Càn te nyeéne nyímé ló.

¹⁵ Gèh kógòn bú sâ beè Càn yuò bèh; né lo dé bò nùàr ká lè wónje, dé sâ né seé táhòrò.

¹⁶ Lòu sam, bèh mé sà bô huer né teèn, ñèh nde né bèh sâ lòu ndabé den, veèn feh hihiné nde né bèh sâ kurú ndɔ.

¹⁷ Kónkɔŋ Càn dé seèn môn sam, à né dé seèn ñagásé tâŋ, ðólésé mbô, yébbè yébbè ndɔ; à né dé seèn lélán húóm-temé, mé kó-jere, lélán ñágá temé; à nùàr gèi bèh, à mé sòn fà sam ndɔ.

¹⁸ Mè tueé bí, bòó mé né ðólé lètenè bò mbaábòòn goó su ðóŋ, vu kwaá né gèh bèh ðólé, te wa tàb, bó ndeè kaga nyegé bagasé. Tàb sâ né dene dé dilí.

4

*Mbeí *wón deèn*

¹ Jógó mé kèrrè lètenè bìi kelà he ndɔ wa? Sâ ðóŋ né gi tuaá wón mé né lè bìi, ñaán né bí môn kɔó.

² Bí sé yeé baá njeré déi gwaán, temé bìi jɔgɔ le teèn; bí sé yeé kwà cú, ña wúlá-feh. Tuaá sé yeé baá bí mé njeré déi sie, bí sé yeé kwà kòmò cú, lègè die lètenè bìi, kèrrè kela baá-re teèn yila. Mè tueé bí, bí bò ñjii sâ kwà bèh; lòu sam, bí mé Càn dùà ñjii bèh.

³ Bí né mene mé bú dua ñjii, bí kwà bèh. Lòu sam, bí teèn dùà yí ñgwéh, bí kɔ lom né duaà, te bí bòó mé ñjéh faá bí gwaán né nɔ.

⁴ Kòcò, jue ka bí bò vevenê bò! Bí kó ñgwéh ye, mɔ bí né bò mbeí wón, sâ bí né bò bònò bò Càn wa? Né yeé môn; nuaá mé ye nyí né mbeí wón né nùà bònò Càn.

⁵ Bí té mùnò, ye bó te mvù Càn nyagá kuú né dé lòu, ye: Yòn mé Càn yíi kwaá

né yoòr beèh hèn, à bú cíi lom nde né mé huer mene.

⁶ Sâ kè-re ndɔ, mé ñjéh mene, Càn né cu béh húóm-temé seèn lòu feh keéh ñeí, te yuo faá bó lé nyagá kwaá naâ te mvù Càn nɔ, ye:

Nuaá mé né lòu ñgumó ðóŋ, Càn bú gwàn bèh,

à húóm-temé seèn feh keéh seér né mé bò ðéðlé bò.»

⁷ Mɔ bí ye te huòm, bí léb ndé toò Càn, bí ñjébá taáb mé *Sátàn, à nde né bí dula kwaá lóó.

⁸ Bí ñgòrò ndé gí yoòr Càn, te Càn ñgoró nde yoòr bìi ndɔ. Kòcò bò leba bò, bí yàgà sòm gí bò veèn beè, bí yaga nyegé temé ndɔ.

⁹ Bí vúágá kú, bí sî yúé, bí né ñjegér. Bí lòò ja kioò, bí yúé sér lòu. Bí lòò vógó-temé, bí vúágá sér kú.

¹⁰ Bí cémmé ndé gí toò Fehtoò beèh, à nde né bí ter sie sòm.

Ju felè mbeí tená

¹¹ Bò nùàr mò, nùàr té mbeí júé. Nuaá mé né mbeí jueé, mé né ju felè seèn tená gɔ ðóŋ, jue né *sóú, à ju tena né felè sóú ndɔ. Mɔ à né ju felè sóú ménâ tená, sâ à feh seèn weh né faá nùà téná-juù nɔ, à sóú hèllè jòlò ndé cú.

¹² Mè né tueé ye bí a, ye sóú sou lom né Càn nùà ñjéh, à né lom nùà téná-juù teèn mé huún ndɔ. Terreè nùàr yili sòm mé nùàr calé sòm né cegé beè seèn mé huún. Wò né neì mé né ju felè mbeí tená wa?

Hàm feh

¹³ Bí bòó mé né tueé gɔ ye: lan wa, né kwéh wa, béh nde né te lóó mân ndeé, béh cer teèn gùm nyèmà, béh né toón bòó, béh né kàgàlòn kwa, bí bòó mé né ménâ tueé sâ, bí ñgwé nyegé bagasé.

¹⁴ Ñjii mé wa ndeè né felè bìi kwéh, bí né kɔó wa? Bí den né faá mvulu bègè nɔ; à nde gí né bagasé sie ndógó, tètèi sam à ñagá yuo cu aá kèn.

¹⁵ Mɔ ye te huòm, bí sé la tueé seér naâ ye: mɔ Nùà Dueè né gwaán, à nde né béh terreè haá, te béh bòó dé kàn mé dé kân.

16 Bí lóò cí, bí né seér feh mé púnò mbaá ham go. Bí kó ngwéh ye gèh púnò bú sâ né dé veên wa?

17 Sâ kènê ndo, nuaá mé né ceér bagaà kóó, lóò cí, nde bele seér ceér dé hiín, kuú baá veên kèn.

5

Gèr felè bò liliéè bò

1 Bí bò liliéè bò ngwé nyégé bagasé ndo, bí sî mbà siì, bí njègèr lòm dé njegèr, gèr baá felè biì ndeê!

2 Bò ngúlú biì hèllè baá gi tàbè, sueé cògò biì yieé gi aá kèn.

3 Jagàb kàgàlòn biì vu sòm aá ndo, te bí ndeè die ju mé njéh. Mè tueé bí, gùm biì vu nde né faá we ngie né bú kóó nò. Lòu sam, bí nde ngúlú biì cuan bilí, sâ wón baá gi ká bèh cerê.

4 Bí né bò seé bò ké ñueh yií, bó né bí boór kieé, bó né yab kwaá, bí bó kàgàlòn gwòm bèh. Bí ngwé njí kén bòn kán, bó né Càn terrèb felè biì keén yilá, à né hueh bòn ngweé ndo.

5 Bí né dé biì *wón samé yieé, bí né pòyòg yieé. Ngweéh bí né lom faá nyam cellè mé bó nde né ñóób wa?

6 Bòò mé bèh njèh kó ngwéh, bí ju felè bòn tena gi aá kèn, bí wula kuú né bó mé sòn fuú ndo. Mé njéh mene, bó kò lom né kuú, bó sòn toò biì taré bèh.

Temé sieè mé Càn duaà

7 Bò nùàr mò, bí siè lòm temé tég, kò Fehtoò beèh ndeè cuù baá kèn. Bí kè wèh beè nùà kíe-boòr: mò à kie gi aá boór seèn, à nde né sèn mé nu cên kwaá, à nde né sèn mé nu dé jomò kwaá, à né yab teèn yoló kela den.

8 Bí yoló ménâ ndo, bí siè lòm temé tég, Fehtoò beèh baá ndeê.

9 Bò nùàr mò, bí té lètenè biì lòu ndúgò gò, te ju ndeè bí beè Càn siè cú. Nùà téná-juù baá ndeê, à hèn nò.

10 Belà, bí mùnò njí cégé mé dene bò *sòn-Càn bò léi jògò; bó lé naâ lè yilí Nùà Dueè tueé, bó né gèr teèn ñené yií. Mé

ñéh mene, bó lé naâ lòu yoló seér. Bí kè wèh beè bòn, bí yolo lom ménâ ndo.

11 Béh né gi kóó ye, kènê bó né dé bòn dé samé samé seér. Lòu sam, bó lé naâ tég sie huóm. Bí lé naá gi siè-temé Jòb ngweé. À yeé baá temé môn sie, Nùà Dueè lé naâ bú njèh ngún kulú haá cuú; bí né gi kóó. Lòu sam, Nùà Dueè né Càn kó-jerè, lélán huóm-temé ndo.

12 Tétán bò nùàr mò, bí té jègè jègè nyì. Nùàr a, té vulú jègè, à té tàbè jègè. Né mene kei, bú a, té njií sâ jègè nyì. Nùà kàn a, túé lòm sòn cén, sâ gi aá. Mò né nyea, sâ né lom nyea; mò né sam, sâ né lom ka sam, gi môn ndo; te ju bí beè Càn siè cú.

13 Lètenè biì nuaré déi né gèr teèn ñené wa? Bú a, dùà Càn duaà. Nuaré déi né samé wa? Bú a, si bené.

14 Lètenè biì nuaré déi né teèn baán wa? Bú a, yilá bilí bò kokoò bò gwà Càn. Mò bó baá gi doó, bó dua bú Càn felè, bó bó bú kómó mé yilí Nùà Dueè.

15 Mò bó dua lom né mé temé cén, sâ Nùà Dueè nde né nùà beèn doò yili sòm, à nde né bú ter sie sòm. Mò à naâ veên déi bóó, Nùà Dueè nde né bú mé njéh kulú sòm ndo.

16 Mò né mân, sâ bí sàlè sòm kú mé veên lètenè biì, bí né mé Càn dua kuú, te bí taré yuo. Bí kóó ye, mò nùà dilí baá Càn mé temé cén dua, sòn seèn né yeé ngulí dé gècèn ma.

17 Né faá *Elí nò; à lé naâ nùàr faá béh ndo. À lé dua loóm naâ Càn mé temé seèn mene doón, ye te nu né cú. Ngweéh nu ka né ngwéh tóg nde wa nyemà tagár mé kwèh mà.

18 À yeé dua cu aá Càn, nu ne cu ye; yab nde cu ye yuo.

19 Bò nùàr mò, mò nuaré déi né ceér gècèn saáb, nuaá mé weh njií cuù bú te ceér gècène doón bóó yií né teèn.

20 Bí kóó ye, nuaá mé sie sòm nùà veên déi te veène, feh bú ceér Càn, yili sòm seér né nùà sâ te cio lòu. Sâ veên seèn lé naá menè ngún, bó nde né bú mé njéh kulú sòm gií.

Mvù Piêr dé toò jògò

Bèh bieê

¹ Né mè Piêr, mbòn tebê Yeésò *Kristò. Mè nyagá njií né mé bí bò nùàr Càn mé ñellé yila gi aá te tàbè Pónè, tàbè Galatí, tàbè Kapadôs, tàbè Asía mé tàbè Bitinî. Bí bòò mé né ké sâ cicie faá kìn nò cer go dón, mè nyagá njií né mé bí.

² Tele beèh Càn lo naá gi bí ter ké toò jògò balé kwaá; lo naâ mé kàgà-ndòn seèn ndò. Bí kènê baá gi bò nùàr seèn, né mé terreb Cúcuí Njagá; Càn ye te bí ñgweé sòn Yeésò Kristò, à *sené bí mé húóm seèn. Kùsèm dolé seèn a, yám siè bí beè!

Ndèm mé né ñgulí

³ Kùsèm Càn Tele Fehtoò beèh Yeésò Kristò.

À lo béh kòò naâ mèi bò jerè: à komo som Yeésò Kristò lè cio, ye te béh yòñ dé feê kwa mé bú, bèh ndèm beèh kènê dón né gi sâ.

⁴ Ngùlù Càn né cu béh kela. Ye nyí kwaá né mé bò nùàr nyî. Ngùlù bú sâ dé seèn vù kòmò ndé cú, jéré teèn siè kòmò ndé ñgwéh, à nòmò kwéh sér kòmò ndé cú ndò. Càn bú dé seèn leér kwaá né ké te vulúu kwaré seèn, ye né dé bi.

⁵ Bí bòò mé né gi temé cén yoòr Yeésò Kristò kwaá njií dón, Càn terrèb né bí beè kurú kwaá, te lòu mé wón ndeè gi, Yeésò Kristò yili som béh, bò nùàr ñene mé njolo bòn.

⁶ Ngweéh sâ bí sàmè bílí cégé kóò mà! Mò gèr feh hihiné ye nyí nde né mene bí teèn ceéh weh, bí dèn samésé.

⁷ Dé sâ, ye te bó ñene kò teèn, ye temé cén bií né yieé. Ngweéh né mene goó ñjèh wàn, bò nùàr bú faá ñjèh gècèn nò ñene kò yeé mé tuar yilá yuo kelâ wa? Sé tagá ndèm bií mé né goó te mbeí yuií huóm yógó wa? Sâ, mò bí né mene gèr teèn ñené dón, né te bó ñene kò mé ñjèh ye bí né bò gècèn bò; te lòu mé Yeésò Kristò

ndeè cuù, Càn seèn nyegé ye bí, bí den gi bò nùàr beè seèn.

⁸ Ngweéh bí né Yeésò gwaán mà. Bí lo mene bú njolò ñéné ñgwéh, mé ñjèh mene, temé cén bií dón né gi yoòr seèn, bí né teèn samé soó. Gèh sèsàm bú sâ dé tueè sam.

⁹ Lòu sam, bí yili yuo aá kèn. Né mé temé cén mé bí né yoòr seèn kwaá njií doò.

¹⁰ Sâ lo baá dàb mé bò *sòn-Càn bò né ceér mé né nùàr yili som hèn kweé fón, bó né bò nùàr njií sâ se nyegé, ye bó a: Càn lo naá gi ké toò jògò ter nyegé kwaá, ye nyí ndeè nde né bí dé lòu yili som ma.

¹¹ Bó mé feh bòn lé naá loóm mé terreb mene lege, ye te bó ñene kwaá gi nàm mé kèkènè sâ njolò. Lòu sam, Cúcuí Njagá mé né lè bòn doò, lé naá gi bó toò tueé kwaá, ye bó a: Kristò ndeè jògò ñene logó nde né gèr, te jomo sâ be terrèb seèn ñené ñaá ye mé ñjèh ter ma.

¹² Bó né mene lege, ye te bó ñene kwaá gi nàm bú sâ njolò, mé ñjèh mene Càn lo ye bó a, bó ndeè nàm sâ njolò kóò ñéné ndé ñgwéh, wa bí bò hèn bò ndeè nàm bú sâ njolò ñene seér nde né kóò ma. Kènê, bí baá gi mé ñjèh tieè: Cúcuí Njagá lé naá ké te vulúu beè Càn suagá; bòò mé né Njagá Bagaà se lé naâ terreb kwa, bó se kwaá bí ñgòr sâ tieè. Sâ ñgweéh lo né mene bò cili Càn, bó lo naâ gwaán ye te bó ñene kwa teèn mà.

Dene nùà Càn

¹³ Mò né mân, bí téné lòm cúcuí mé seé Càn. Bí dèn dene kòr, bí kwá njí gí ndèm ye lòu mé Yeésò Kristò ndeè né cuù, wa bí nde né mé fùgò beè seèn kuú ma.

¹⁴ Bí ñgwé sér á sòn Càn, bí té ñjèh mé feh bií faá léi toò nò bó cùr cú. Dé sâ lé naâ sâ bí nées Càn kó ñgwéeh ye.

¹⁵ Bí bòò mé Càn lé naá gi balé som dón, bí dèn lòm jolosé faá Càn nùà ñjèh nò.

¹⁶ Te mvù Cànè bó toò nyagá taré né cí ndò, ye: Bí dèn lòm jolosé. Lòu sam, mè né Nùà joloò.»

¹⁷ Mò bí nde aá Càn dua, ñgweéh bí né yeé bú Tele bií yilá mà. Né bòn. Jéjég juù felè nùàr dón tena yeé bú, à ju nùà kàn

tena né mé seé seèn ndo. Mo né ménâ, sâ bí vèh lòm bú mé temé cén. Cu mé bí nées ká lè wónje hên, bí dùlà bú dùlà.

¹⁸ Bí né gi koo, ye bí lo naá gi te cùr tòu bò jògò bò teèn. Yeésò Kristò lé bí teèn nge weéh naâ koo, à lé bí teèn huar soóm naâ mé keh tarê; bí né gi gèh keh sâ koo, lo dèn ná ngwèh mé njèh wàn faá kàgàlònj bò goó no, ndóg lo cí ná ngwèh.

¹⁹ Lo naá seer mé jéjég húòm Kristò nùà njèh. À dé seèn né faá *mbieè sèmè mé beré déi yoòr sòrò nyi ngwéh, veèn déi yoòr sam ndo.

²⁰ Càn lo Kristò balé kwaá naâ sâ wónj nées teèn sam ye. Te nde nde, yeé baá ká jomo mé cu nde aá gií hên, Càn nde ye bú bèsonè felè bìi néné som keéh, ye te à yili som bí.

²¹ Bí temé cén yoòr Càn kwaá njií né mé bú, ye: Càn lé naá bú te cio komo som, ye Kristò né nùàr mé yilí. Te temé cén bò ndèm bìi doónj nde ye kènè yoòr Càn jógó le.

²² Bí *senésé mân yuo gi né mé ceér gècèn ngweé, ye te bí gwaán ngagá bò mbaábi mé temé cén. Sâ bí bógo lòm káre lètenè bìi mé temé cén ménâ.

²³ Bí koo ye, bó bí nar seér cu aá dé feé. Tele bìi né tètàgà, gèh seèn kú bèh. Gèh sâ né ngòr seèn, né ngòr ngulí mé dé seèn yieé den né cu doónj.

²⁴ Né gi te mvù Cànje nyagá den, ye: Nùàr doónj né faá nyure no. Dene nyàgàm boòn né faá mvue nyurè sâ ndo. Mo nyure baá nemaná, mvue né yeé nyoló yuo.

²⁵ Ter cu doónj le lom yeé ngòr Nùà Dueè.» Njàgà Bagaà mé bí né ngweé hên né cí.

2

Taá dàn

¹ Sâ kènè né mene gèh veèn dé heè doónj, bí sòm jí bá be teèn: bí té nyeén túé cú, bí té leba nágá cú, bí té huer kú, bí té nùàr júé ndo.

² Bí dèn sér á faá bò huaán mbembogò no, bó sòn mé mbán nàam dù bèh. Njèh

cén, mbán dé bìi né ngòr Càn, bí té sòn mé njèh dù nyi, te bí kula seér mé njèh, bí yili yuo.

³ Né te mvù Cànje nyagá den ye: Bí lé naá gi húóm-temé Nùà Dueè néné ngweé!»

⁴ Mo né ménâ, bí ndê bílí dèn jí ká kwarè Nùà Dueè; taá dàn né bú. Bò nùàr lé naá bú ké jomo komo si njií, sâ beè Càn taá nùà njèh né seér bú, Càn lo naá gi bú ter balé kwaá.

⁵ Bí bílí ndé gí ká yoòr seèn, te bí na gi bò taá nùà njèh, bí me yila te gwà Càn dé koò, Cúcuí seèn cer beh teèn; te ké gwò sâ bí na gi bòj bò *ngàn sèmè, bí seé Càn boó lom mé temé cén, te temé nore bú lè mé bí felè Yeésò *Kristò.

⁶ Te mvù Cànje né gi mân nyagá den ndo, ye:

Mè taá nùà njèh balé som aá kèn, à né lom mé yilí beè mò koo.

Kènè mè nde né bú taá dàn te loó Siyôn* sio kwaá.

Nuaá mé né temé cén yoòr seèn kwaá njií doónj

lòu pó lè ndé ngwéh.»

⁷ Dé bìi, taá bú sâ beè bìi baá gi mé yilí. Lòu sam, temé bìi doónj né gi yoòr seèn. Beè bòó mé temé teèn kwá njií ngwéh, môn sam. Bó mene néné kó ngwéh, mé njèh mene,

Né taá mé bò mé-gwà bò lé naá ké jomo komo si njií, taá dàn na seér cu né koo.»

⁸ Né beré déi te mvù Cànje nyagá den ndo ye:

Né taá cén-gulè bò nùàr,

kweéh dièb boòn né cí.»

Bó teèn cenné die kuú gi né mé dúagá-temé boòn. Sâ Càn lo toò baá gi mé kàgà-ndòn sâ lè ndo, ye bó nde né dé boòn faá bèh sâ cenné ma.

⁹ Dé bìi, bú a, té cí dèn; lòu sam, bí dé bìi né bò nùàr Càn. Bò *ngàn sèmè dé Nùà Dueè né bí. Càn bí hiín nyeén kwaá né ye bí baá bò gèh nùàr nyi. À lo bí balé soóm naâ, ye te bí nde bò nùàr be seé nyi tueé, bí ye bó a, nyi lé bí te cibi na soóm

naâ koo, nyí weh kwaá njií bí bèh ñagâ ma.

¹⁰ Léí toò bí lé bò gèh nùàr Càn ná ñgwèh, bí bò gèh nùàr seèn ña né kènê. Bí lo kó ná ñgwèh, ye Càn né yeé bí jere koo ndo. Baá ye kènê, bí baá fugò húóm-temé seèn kuú.

Dene nùà seê Càn

¹¹ Bí koo ye, ká te wónje bí ndeé né kìn, wa bí nde né wàn cer weh ndo. Mo né mân, sâ kúkùr bìi bò mbeí mò, njií mé ñgàn yoòr gwaán né koo, bí té temé teèn njí. Lòu sam, bò njií sâ lege ye te bó wula som yòn bìi.

¹² Dene bìi ké lètenè bò Càn-kó a, dèn lòm dilisé. Mo bí né ménâ den, sâ bó né mene bí jueé, bó nde né seé bagaà bìi ñené, bó keí seér cu bí lòu, te lòu mé Càn ndeé cuù teèn, bó seèn bú.

¹³ Bí yoòr sâ né mé yilí Nùà Dueè, bí ñgwé làrè sòn bò kokoò bò doón. Bí ñgwé lòm sòn mgbè dé koò faá cí no, terreb dé koò né beè seèn.

¹⁴ À bò ñgómna terreb haá yeé koo, te bó nde ye bò vevenê bò seé weh;

¹⁵ Bòó mé né ñjèh bòó huóóm, bó seèn nyegé bó ndo. Bí ñgwé gí sòn bòòn. Sâ doón, Càn ye te bòó mé né lòu bòó ndugó go, sé yeé baá seé bagaà bìi ñené, te sie bó sòn.

¹⁶ Bí fèh kéh mé dene bìi ye bò nùàr a, bí baá mé feh bìi ma. Ñjèh cén, mé feh bìi bú sâ, né dé bò seé bò Càn, dèn ñgwéh mé feh bìi dé veèn bòó.

¹⁷ Bí léb làrè toò bò nùàr doón. Bò mbaábi mé né te ceér Yeésò Kristò doón, bí gwàn gí bó mé temé cén, bí né Càn mé feh mene veéh, bí né sòn mgbè dé koò ñgwéé ndo.

*Gèr *Kristò*

¹⁸ Bí bò seé bò, ñgwé gí sòn bò tele seé bìi mé gùm mene. Bò déi né mene temé huóóm, bò déi mene temé húóm ñgwéh doón, bí ñgwé njí sòn bòòn kèi cén.

¹⁹ Lòu sam, nuaá mé né gèr mé sòn fuú ñené doón, mo à mé ñjèh veéh né Càn, sâ à bòó né ñjèh bagaà.

²⁰ Mo wò sé la gèr hèllè ñene né mé yìe veèn yeé no, wò sé la bú yoló ná ñgwèh wa? Neì sé la wò seèn naâ koo ndo wa? Mo bí gèr ñene seér né mé seé bagaà, bí né mbaá yoló njií, sâ beè Càn né ñjèh bagaà.

²¹ À bí yilá njií naâ bèh cí. Lòu sam, Kristò mé feh seèn lé naâ mé gèr felè bìi kwaré, te bí ñene weh teèn, bí bele ménâ.

²² Sâ ndóg, à lo bèh veèn déi kó ná ñgwèh ndo;

ndóg nyeèn déi bú sònò yùò ñgúnghé.

²³ Bó né mene bú mbaá selé weh, mé ñjèh mene, à lo sòn cú ná ñgwèh.

À né mene gèr ñené, à lo sòn cú ná ñgwèh ndo.

À lé doón kwaá lo giù naâ beè Càn, ye ju teèn tena yií nde né bú ma.

²⁴ À mé feh seèn lé naâ veèn beèh yoòr ñguú kwaá,

bó faga bú sòn beèh.

Sâ doón ye te béh den gi bò komó te veéne,

ye te béh làñ den seér te seé didilí.

Nyer Kristò lé bí taré soóm naâ koo.

²⁵ Lòu sam, bí lé naá giù faá bò sòrñgan mé né lòu sabé go no. Kènê bó bí bilí kwaá baá ká kwaré nùà ñjèh. Gó bìi né bú.

3

Bò véh bó bò si

¹ Bí bò véh ndo, bí ñgwé gí sòn bò si bìi. Ko ñgwééh bò déi lètenè bòòn Càn dùà bèh wa, mo bí né sòn bòòn ñgwéé, bó nde né ménâ ñené, bó kweéh seér temé. Gwaán cu sâ, bí té mene bó ñgòr Càn lòu túé, bó nde gi né te dene bìi ñené keéh, ye bí né te ceér-e.

² Lòu sam, bó nde né ñené, ye bí né teèn bòó yií, wa bí né bó veéh ma.

³ Bí té gwàn mé bí foón seér ceér dé yàgà huóóm; né lom bò ñjèh dé kèb cieè. Mè jue né feh lòu beéh goné kwaá, yiyâr bègè tieè yií, bò cògò nyàgàm yoòr su kwaá beleè ndo, mè jue né cí.

⁴ Bí yàgà húóm sér kèb lè, te bú sâ ndeé lè bò nùàr gí cú. Mo bí né dolé huóóm, bí

né nɔ́ŋ den, bí nde né Càn yoòr mé gècên mene huóm.

⁵ Léi toò bò vèh déi lé naâ ménâ bɔ́, bó lé yàgà nyegé seér naâ mé ndèm yoòr Càn kwaá njií, bó né sòn bò si bɔ̀n ngweé.

⁶ Sâ né njií mé Sará lé bɔ́ naâ; à lé Abrahâm yilá naâ Nùà njèh". Lé naâ mé tie ngweé. Ngweéh bò njuna Sará kènè baá bí mà. Mɔ́ bí né bò njèh teèn bɔ́ yií, veéh bí mé njeré déi siè ngwéh, sâ bò njuna seèn né bí.

⁷ Mé bí bò siíb ndɔ́, bí wèh kwá bò veéh bìi faá nùàr nɔ́. Lòu sam, bí bó dɔ́ŋ yòŋ tètàgà beè Càn kwa nde né kèi cén. Nùà kàn a, kóo ye, dé vèh faá nyí nɔ́ táré wá ngwéh lòu. Mɔ́ bí né ménâ bɔ́, sâ njií mé bí né mé Càn dua njií, à nde né ngweé.

Bèh bò Yeésò bò sɔ́gɔ́

⁸ Bí dèn lòm mé sòn cên, bí né mé jere lètenè bìi kɔ́ kuú, bí né lètenè bìi faá bò huaán mé lèi cên nɔ́ gwaán kuú ndɔ́. Dé kàn a, té toò bò mbei lòu jélá sér; dé kàn a, dólé sér toò bò mbei lòu ndɔ́.

⁹ Mɔ́ nuaré déi né bí veèn bɔ́, bí té veèn mé veèn cú. Né mene séb, bí té mé séb cú ndɔ́. Bí dé bìi cu sâ kúlú sér bó lòu. Lòu sam, Càn lé bí tétég yilá kuú naâ dé nùàr lòu kulú, te bí kwa keéh dèh teèn ndɔ́.

¹⁰ Né te mvù Cànɛ nyagá den, ye:

Nuaá mé né dene nɔ́rè mé bò cieé nenɔ́rè yoòr seèn gwaán dɔ́ŋ, bú a, siè leba mé júéb,

à sie leba mé nyeén ndɔ́.

¹¹ Bú a, nyénné veèn, à bɔ́ seér bagaà.

Bú a, fón kwá cú ceér mé dólé nde né bò nùàr teèn kwa, à kela cí.

¹² Lòu sam, njolo Nùà Dueè né seér yoòr bò didilí bò.

Tie seèn né gi ngòr bɔ̀n ngweé ndɔ́.

Dé bò vevenê bò, à njolo yoòr bɔ̀n kè njí bèh.»

Gèr mé seé bagaà njèh

¹³ Mɔ́ bí né lélán bó-bagaà, sâ nuaré déi nde né bí veèn bɔ́ wa?

¹⁴ Bí né mene gèr njèh, mɔ́ né felè seé bagaà, bí té njeré déi nyàmè, bí té nuaré déi vèh, Càn nde né bí kulú.

¹⁵ Bí temé bìi gùm dɔ́ŋ kwá njí lòm mé Yeésò *Kristò, te Nùà Dueè teèn cer lom bú. Bò mé né bí njèh bieé dɔ́ŋ, bí dèn lòm làn toò bɔ̀n, te bí se bó kwòm mé bí né ndèm mé Yeésò Kristò kwaá njií.

¹⁶ Mɔ́ bí baá bó se, bí sè njí bó meman, nenɔ́ŋ ndɔ́. Njèh cén, bí té mé veèn yoòr dèn. Mɔ́ bí né ménâ bɔ́, sâ bó jue kuú mene bí te ceér Yeésò Kristò naàn, nde né bó sònò cí le.

¹⁷ Mɔ́ Càn gwaán né ye bí gèr njèh sér mé seé bagaà, mè tueé bí, huóm kela né cí mé gèr felè seé veèn njèh.

¹⁸ Ngweéh Kristò mé feh seèn lo naâ felè bìi kuú mà! À lé naâ mbei cén dé kèi cên kuú. Sâ nùà dilí faá bú nɔ́ sam ndɔ́; mé njèh mene, à nde cio bò jéré-temé bò kuú seér cu kóo, sâ dɔ́ŋ ye te nyí weh nyɔ́gɔ́ njií cuù bí ká yoòr Càn. Càn mé ngeér sam, bó yeé wula sɔ́m aá bú te yo húómè, Càn nde bú haá seér yo dé Cúcuí.

¹⁹ À lo mé Cúcuí sâ nde bilí naâ ké dòu bèh cibì yoòr bò càn mene, à né bó ngòr Càn se.

²⁰ Bò sâ bò lo naâ feh mé Càn taré. Lo naâ te nàm Noê. Sâ Càn né sèŋ kwaá, ye kɔ́ Noê fagá gi aá kɔ́m. Mɔ́ gi aá, à yili sɔ́m lom nùà téndelé, à né bó mé nòmò yili sɔ́m.

²¹ Nòmò sâ lo naâ cecemé nòmò Càn mé né béh kènè yili sɔ́m hèn. Gèh nòmò Càn bú sâ dé seèn dé ngàn yoòr kou sam, béh bú bie njií yeé mé Càn, te à nyegé béh temé mé njèh. À né béh temé mé njèh nyegé ndɔ́. Né mé njua Yeésò Kristò. À lé naâ te cio komo yuo,

²² à ñaá nde ké te vulúu, à den nde te be gaá Cànɛ. Bò cili Càn bó bò kokoò bò mé bò terreb bò ké ter ka vulúu dɔ́ŋ né gi beè seèn.

4

Dene feé

¹ Béh lé naá gi njèh, ye Yeésò *Kristò lé naâ gèr mé yo nùàr yoòr njèh. Mɔ́ né mân, sâ bí yí lòm njágá dòu mé gèr faá bú nɔ́. Lòu sam, nuaá mé né gèr mé ngàn

yoòr ñené doón, dé seèn veên yoòr seèn ñgwé ndé cú.

² Mo né mân, sâ duoóm hên, nde wa lou mé cieé bìi gi nde né teèn, bí dèn bá dene mé Càñ gwaán nê. Njií mé ñgàñ yoòr bìi gwaán né kóó, bí té kè mà cú.

³ Veên bìi kela baá mé dé jomò. Lòu sam, bí lo naâ veên faá bò Càñ-kó no boó: bí lo naâ feh logó, njií mé ñgàñ yoòr gwaán né kóó, bí lé naâ boó, bí né *wónj sela; njií mé nùàr sé la bó ná ñgwêh, bí né cí boó seér, bí né lòu sela tugó seér. Cècàñ né mene beè Càñ ñjèh lòròmù, mé ñjèh mene bí lo naâ cí dua bilí gií. Wulu baá kèn.

⁴ Kènê, bò Càñ-kó nde aá mé bí lòu híim seér. Lòu sam, bó sé yeé bí lètenè boòn te tándabé denè hèllè ñéné cú, bí ña tou sêb beè boòn.

⁵ Kwá wónj, Càñ nde aá ju felè bò làn bò mé bò komô tená ndo. Lòu sâ bó nde né toò juù ñjebá, bó salé kwaá seé boòn cie mé sòn boòn.

⁶ Kristò lo ké dòu yoòr bò komô waá naâ dé cí, ye te nyí se bò càñ boòn Njàgà Bagaà. Lòu sam, cu mé bò sâ bò lo naâ ká cie, ju lo naâ felè boòn tená, faá né yeé felè bò nùàr doón no. Kristò lo mé Njàgà Bagaà ké dòu se ndeè naâ, ye te bó kwa seér cúcuí, bó den faá Càñ den nê no.

Dene bò Yeésò bò lètenè boòn

⁷ Wónj nde aá gií, sâ ñjèh doón ceré baá ndo. Bí siè yo, bí dèn bá dene kôr, te bí dua nyegé ye Càñ.

⁸ Bí gwàn kú dèn lètenè bìi cu doón, ñjèh dueè né cí. Mo bí né lètenè bìi mé temé cén gwaán kuú, sâ veên ñgún nde né lètenè bìi nyimé yuo gií.

⁹ Cu doón hin gwà kìn a, dèn dèn lo bìi lon; nùàr té déi lòu ndúgó sér.

¹⁰ Bí lètenè bìi né gi mé gèh seé hihiné yoòr. Càñ haá né nùàr kàn ménâ kóó; bú a, siè mé temé cén, à né bò nùàr mé ñjèh gam.

¹¹ Nuaá mé Càñ ye seé dé seèn né ñgòr Càñ tueê, bú a, sè ñgòr Càñ. Mo seé nuaré déi né nùàr gaàm, bú a, gàm lòm mé temé Càñ mene ndo. Bò dé kàn a, bó gí ménâ, te bò nùàr seén gi Càñ felè Yeésò Kristò

mé gùm mene. Nùà *sùsùm né bú; terreb seèn né dé ndeèr. È môn!

*Gèr jomo *Kristò ñenê*

¹² Bò mbeí mò, mo gèr né mene bí yoòr furú, bí té lòu híim sér, faá né ñjèh kèkèné no.

¹³ Bí sàmè sér mé ñjèh dé samê, ye bí baá gèr faá Kristò no ñenê. Te lòu mé be terreb seèn ndeè ñenê ñagá teèn, wógó-temé kibí sie bí beè.

¹⁴ Mo bò nùàr bí selé né ye bí né bò mbòñ Kristò fí, bí kóó ye, samésé né bí. Lòu sam, bí bò Cúcuí Càñ né kóó, terreb doón né gi beè seèn.

¹⁵ Càñ a bó nuaré déi ñene gèr lètenè bìi mé yìè veên déi: yìè wúlá-nùàr, yìè yíib, wa né te ju nuaré déi mbaá loó yilá wa, Càñ a bó bí gwaán gèh gèr bú sâ.

¹⁶ Nuaá mé dé seèn gèr ñene seér né mé yilí Kristò, bú a, té mé fegùli kú gùm doón, à vrà sér Càñ mé ñjèh dé vraà. Lòu sam, à né yilí Kristò.

¹⁷ Kènê baá cu, bó nde aá ju tená. Bó ju tena logó nde né te mbàgà Càñe. Á, mo bó ju tena duoóm né mé béh mân, sâ ju dé bòó mé né Njàgà Bagaà Càñ ñgeén, den nde né naàn?

¹⁸ Sâ te mvù Càñe né gi nyagá den, ye: Mo bò didilí bò lege né lòu, te bó nde ye yili yuo,

sâ bò jéré-temé bò mé bò vevenê bò dé boòn boó nde né naàn wa?»

¹⁹ Mo né mân, sâ bòó mé gèr ñene né mé yilí Càñ doón, bó a, kó lòm mé seé bagaà tetoò boó ndeê. Bó gùm boòn doón ñjèh kwá gí yoòr Càñ; à ñjèh doón si gií naâ kóó. Ndéb seèn doó diè kélá bèh.

5

Seé bò Yeésò bò dé kokoò lètenè bò mbeí

¹ Mè kènê tueé njií nde né mé bò kokoò bò lètenè bìi. Mè toò né taré nùàr kòò lètenè bò Yeésò bò ménâ ndo. Mè lé naá gií bò dà m gèr *Kristò mé njolo ñenê. Lòu mé be terreb Càñ nde né teèn ñenê ñagá, mè gà dé mò teèn lím ndé ñgwêh. Mè né bí dua:

² Kúkùr bìi, bòñ bò nùàr Càñ mé Càñ haá kwaá né beè bìi doò, bí kè nyégé lòm

bó faá nùà njèh né bòn mbieè seèn ke nyegé nɔ; bí dèn kór lòm teèn mé temé cén faá Càn né gwaán ndɔ. Càn a bó nuaré déi bóó jelá seér seé lòù. Bú a, bó lòm seé faá seé né bieé nɔ, dèn ηgwéh seé kàgàlòn.

³ Bòó mé né beè bìi sâ, bí té gwàn mé bí tuú seér bó lòù. Dene bìi a, húóm sér toò boòn dé huóm, te bó si weh dene bagaa teèn.

⁴ Te lòù mé Tele bò mbieè ndeè cuù teèn, bí kwa gi tám ηgòòg dé nyemà mé nyemà.

⁵ Mè kènê tueé nde né mé bò mbò ndà ndɔ, bí ηgwé tie. Bòó mé nyemà boòn né dé bìi yógó dɔón, bí vèh bó veèh.

Mè kènê tueé njií nde aá mé bò nùàr dɔón, bí dèn yébbé kú lètenè bìi lòù. Né te mvù Càn nyagá den, ye:

Càn njèh nomo yeé nùà fù ηgàn,
à kulu seér nùà dólê.»

⁶ Sâ, bí dèn yébbé ndé gi ká beè Càn terrèb, te lòù mé ye nyí nde né bí ter teèn sie sòm, à sie sòm bí mé be seèn.

⁷ Bò njií mé né bí seé weh dɔón, bí húaré kwá nji beè seèn, à bí ke nyegé né kɔó.

⁸ Bí dèn kór lòù, bí né bèh dɔón ke tená; *Sátàn nùà bònò né kwarè bìi faá gélòg nɔ ηgugó ηuob gɔ, te nyí sie yieé cén déi lètenè bìi.

⁹ Bí wèh bú seé, bí njéba lòm te ceér Càn tég, bí té jilì. Ngweéh bí né gi kɔó ye, bò Yeésò bò mbeí bìi bèh dɔón né gi mé gèr ménâ kwaré mà.

¹⁰ Njua mé gèr hèllè dàb ndé ndé ηgwéh ndɔ. Mɔ cu sâ kela baá, Càn húóm-temé mé lé naâ bí te dene tètàgà beè seèn mé Kristò yilá kwaá, nde né bí nɔón mé feh seèn vuaá kwaá, à haá bí terreb, te bí njéba nyegé ye tarésé.

¹¹ Bú a, dèn dèn nùà terrèb dé nyemà mé nyemà ménâ ndɔ. È môn!

Bèh ceré

¹² Mè né bí bieé. Mvù maànjé hèn, Silâs nyagá kwaá né mè kɔó, te mè nde ye bí temá njií. Beè mò, à né nùàr mò, mé né ceér Yeésò Kristò te be sâ bele. Mè mvù hèn nyagá né ye te mè toó nyegé bí, bí

ko nyegé bagasé ye, mé gècèn mene, fùgò Càn mé bí né teèn sâ, né faá bí naá gi ηgweé nɔ. Bí té teèn yuò nyì.

¹³ Bòn bò Càn bò ká Babilôn mé Càn balé kwaá né faá bí nɔ, ye bíé kéké bí бага. Njuna mò Mârk ye bíé kéké bí ndɔ.

¹⁴ Bí bíé kú lètenè bìi mé temé nùàr lè. Bí bò ηgwómé Kristò, dólê a, dèn mé bí dɔón.

Mvù Piêr dé jomò

¹ Né mè Simôn Piêr; mè né nùà seê Yeésò *Kristò, mè né mbòn tebé seèn ndò. Mè né bí nyagá njií. Bí kóó ye, béh bí doón yoòr Kristò kwaá njií gi né temé cên. Dé bìi né faá dé beèh nò yieé, njua mé Càn beèh Yeésò Kristò Yìlì-nùàr né Càn dilí.

² Càn bô Fehtoò beèh Yeésò a, kúlú bí. Dólé boòn a, yám siè bí beè. Lòu sam, bí né bó kóó.

Yoòr Càn mege ndeê

³ Càn mé terreb seèn lé béh haá gi naâ bò njií mé nde né béh gam, te béh kwa yòn, béh den mege nde yoòr seèn. À lé boó naâ kóó, te béh nde ye Kristò kóó. Né nuaá mé lé naâ béh te dene koô seèn yilá yíi, ye te nyí feh keéh béh húóm-temé nyí.

⁴ À lé naâ béh ndéb tieè kwaá kwaá, ye nyí boó nde né bò njèh dudueèr mé né gi njèh doón huóm yógó, ye te bí mvelé yuo beè *wón, bí temé te bò njèh nùàr jógó kwá cú, te bí lè den seér mé kèkènè dé nyí ma.

⁵ Mò né ménâ, sâ bí lègè néi cú lòu. Mè né kóó ye, bí baá gi mé temé cén yoòr Yeésò Kristò; kènê bí gò dilí néi cú lòu ndò. Bí felèbò kó néi cú Càn dé kóó.

⁶ Mò bí kó gi aá, bí né yo teèn sie yíi. Mò dé sâ gi aá, bí felèbò kwá yí sèn, bí né yoòr Càn mege ndeê.

⁷ Mò bí mege nde gi aá yoòr Càn kèn, bí lètenè bìi dèn lòm dene bò dìm bô bei. Mò bí den kó gi aá ménâ, bí felèbò doón sagá yíi baá-re gwaân.

⁸ Mò yoòr bìi yam den né bò sâ bò, sâ nde né bí terreb haá, te bí kó nyegé Fehtoò beèh Yeésò Kristò, bí den làn, te tàb yuo teèn.

⁹ Mò nuaré déi mé bò njií hên yoòr sam, sâ tácugó bilí né bú, à nyen aá ye, Càn lé naâ nyí veên dé léi toò yoòr kulú sòm.

¹⁰ Mò né mân, sâ belà, bí beè Càn dèn gi mé gùm mene. Ngweéh à lé bí yilá naâ dé cî mà. À lé naâ bí balé weh; bí mègè néi cú yoòr seèn lòu. Mò bí né yoòr seèn

tég mege ndeê, sâ boó mene naàn, bí diè ndé ngwéh.

¹¹ Càn nde lom né bí ké mbàm yoòr Yeésò Kristò gulu keéh. Fehtoò beèh mé Yìlì-nùàr né bú. Ké doó sâ baá bèh denè seèn dé nyemà mé nyemà.

¹² Mè kó né ye bí né gi bò njií hên kóó nyegé, wa bí noón njebá den né te gècèn mé bí lé naâ ngweé doò ndò. Mé njèh mene, mè ye kó mè jilí den bí beè beè.

¹³ Mè ye, cu mé mè née mé njolo hên, kó mè bí jilí den beè beè, te bí den den làn. Beè mò huòm kela né cí.

¹⁴ Lòu sam, ser toò hên mè nde aá mé yo dé wàn geé; Fehtoò beèh Yeésò Kristò lé naá gi mè njolò nené feh.

¹⁵ Mè mé terreb mene doón lege lom aá cí, te bí sie den be mé njèh jomo.

**Sùsùm mé terreb *Kristò*

¹⁶ Cu mé béh lé ye bí a, Fehtoò beèh Yeésò Kristò nde né mé terreb mene *sumú cuù, béh lé mé feh faá dèbbè bò nùàr nò túé ná ngwéh, béh lé sùsùm seèn nené naâ mé njolo.

¹⁷ Cu mé à lé naâ sùsùm mé terreb beè Tele seèn Càn kwa, béh lé naá gi doó. Béh yeé ngweé, hueh déi ké sònò Càn Dueè Nùà terrèb lé naâ ngulí, ye:

Hên né huaán yíé-temé nyí,

temé nyí né lè mé bú nòré.»

¹⁸ Lòu sâ béh bó lé naâ ké felè tòr joloò, béh lé naâ hueh sâ mé tie ngweé.

¹⁹ Yeé bilí cu aá mé ngòr bò *sòn-Càn bò mene, béh kó nyegé lom baá-re ye né môn. Mò bí ye te huòm, bí féla ní tie teèn. Lòu sam, ngòr bò sòn-Càn bò né te cibi faá lâm nò baá den, tóg kó cieé naga baá kóó. Cu sâ có ndeè né yuoò, à ba njeré sie bí temé beè.

²⁰ Tétég bí jògò kó ye, ngòr sòn-Càn mé né gi te mvù nyagá den, nuaré déi bú mé lèi seèn sè kòmò bèh.

²¹ Lòu sam, boó mene naàn, ngòr sòn-Càn beè nùàr yùò bèh. Cúcuí Naga lé bó ceér feéh naâ kóó, ye te bó tueé keéh bò nùàr njií mé yuo yeé sònò Càn.

2

*Bò nyeén bò
(Jûde 4-13)*

¹ Bòó mé ye bó né bò *sòn-Càṅ bò sé wa, lo naâ toò lètenè bò nùàr nabé yilá, bó goó su nyeén teèn. Bò fèh-nyeén bò nde cu né lètenè bìi ménâ ndo. Bó nde né bí bò ṅòr nyenyenê feh, te mògò ṅellé mé njéh. Nùà fèh-njèh beèh Yeésò Kristò mé lé naâ bó yili sòm, bó nde né bú ṅoóón, bó yila nde seér te gèr-e, bó nyoló le teèn mé be bòn.

² Nùàr ṅgún nde gi né bó te tándabé denè hèllè kem bele; te bò nùàr tueé beéh ceér gècèn.

³ Bò nyeén bò hèllè sé yeé baá kàgàlòn beè bìi gwaán, bó yila bò dèbbè mé feh munó fòón, bó né bí mé njéh njuaré. Kwá nòón, ju bòn né ter taáb kwaá ndo; nuaá mé nde né bó seé weh lóm cèr ṅgwéh, ye ko nyí nyoló sòm aá bó kèn.

⁴ Mé bò cìli Càṅ mene, Càṅ lé dèi jomo kélá kék ná ṅgwéh. Bòó mé lé naâ veèn kuú doón, né gi kènê ké dòu bèh cibì tuar, bó né ju teèn kela den.

⁵ Mé nàm bò jògò bò mene, Càṅ dèi jomo kélá kék ṅgwéh: à lo naâ *wón mé nòmò kum sòm. Lé naâ felè bò jéré-temé bò. À yili sòm cegé Noê, nùà dilí, à yili sòm mé nùà téhbeh ndo.

⁶ Bò loó kokoò dèi lé naâ teèn: yilí bòn lé naâ *Sòdòm bò *Gòmôr: Càṅ lo bó tuar kum loò naâ mé yìe veèn bòn ndo. Ye te bò jéré-temé bò dé jomò ṅene kwaá gi seé mé nyí nde né bó weh njolò.

⁷ À lo ké Sòdòm yili sòm cegé naâ *Lôt, nùà dilí. Lòu sam, veèn mé bò nùàr lo naâ bó doón, temé lé naâ Lôt mé njéh lè yulá dé gècèn.

⁸ Sâ cieé dé kàn mé cieé dé kân, mé bó lé naâ veèn kuú soó, bó né lom Lôt temé lè mé veèn bòn hèllè bó yulá. Càṅ yeé ṅene à né dé seèn nùà dilí ménâ, à yili sòm bú.

⁹ Beè Nùà Dueè né yeé môn, bòó mé né yoòr seèn mege ndeé doón, ceér mé à nde gi né bó teèn yili sòm, à né koó, te bó diè cú. À né gi lèh bò jéré-temé bò koó ndo:

à bó sie kwaá né beè, te lòu ju tenâ, bó yila lè gèr-e.

¹⁰ Mè tueé bí, gèr nde né ṅueé. Bòó mé bóó né njií mé ṅàṅ yoòr bòn gwaán nê, mé né bò dudueèr bò seb doón, gèr tétán ṅueé kela nde né bó.

Bò fèh-nyeén bò mé mè la naâ tueé hèllè, mènàṅ ceré né beè bòn. Né mene bóó mé né mé terreé ké te vulúu teèn, bò nyeén bò hèllè né lom bó ṅaár sie, bó tobé bó séb.

¹¹ Sâ bò cìli Càṅ né gi bò fèh-nyeén bò sâ mé terreé yógó ndo. Mé njéh mene, bó bò nyeén bò toò Nùà Dueé jógó ní bèh, bó bó sélé bèh ndo.

¹² Dé bò fèh-nyeén bò hèllè, bó njèh doón bóó mbi go né mé feh bòn, bó né faá bò nyam ké ya dueè mé bó nde né lòu sie ṅoób no; bó né mbaá selé mbi njií, bó ṅgwé kòmò bèh. Cio bòn né cu gèh dé sâ ndo: bó nde né mbaá faá bò nyam ké ya dueè no kuú mbi njií.

¹³ Gèr mé bó né bò nùàr feh doò, Càṅ bó sòn sâ gwòm cu nde né mé núr gèr ndo. Bó vógó-temé bòn kwa seér yeé mé veèn, bó né mé njéh cie ṅagá le. Mo bó né doó, bí bó né yáb yieé bilí, mè tueé bí, né njèh fegùli. Yo bó taré seér cu né mé nyeén bòn hèllè lòu.

¹⁴ Njolo bòn le lom né yoòr bò véh nùàr. Bó né mene te nulu jelág soó, bó hómò bèh. Nuaá mé bó ṅene, à te ceér Càṅe taré nyégé ṅgwéh doón, bó bele weh bú, bó yíi njií te veèn. Cu doón, temé bòn né lom te kàgàlònje. Yeé baá ménâ, Càṅ ye, nyí bó duagá sòm nde né mé gèr ndo.

¹⁵ Bó né ceér seèn kwaá loó gií, bó sabé bele seér ceér dé hiín, bó né faá Balam ṅunà Bosòr no bóó: sâ Balam lo te veéne jím yilá naâ mé yìe kàgàlònje.

¹⁶ Càṅ lo naâ bú nde: vuòmndeè nde tueé bú sòn beè faá nùàr no, ye te à geé mé ceér kùlù sâ.

¹⁷ Bò fèh-nyeén bò mé mè la naâ bí tueé hèllè né bò bèlè-nùàr bò. Bó den né faá nduùn mé nòmò teèn sam no. Bó den cu né faá vulú nuù no mé fu né mé njéh kobó jógó ndeé, nu teèn sam. Càṅ ye, kwá

νωόν, bó bò mgbátág cibì nde né beè nyí kwaré ndo.

¹⁸ Bó né bò cùr ngòr yie punó go; bó ke né njií mé né bò nùàr yoòr yilá, bó njobá yila teèn, te bó bele kwa bò nùàr. Bòó mé lé naâ te bòn bò macùr sâ mvelé yuo, sé yeé ngweé cu ménâ, bó die yila cu teèn.

¹⁹ Bó né bò nùàr tueé ye bó a: mo bí den beè beèh, bí né mé feh bìi ma. Á sâ, bó bò njèh bò hèllè toò né taré kwer veèn ndo. Lòu sam, nùà kàn né kwer beè njií mé né felè seèn cer.

²⁰ Mo nuaré déi naá gií mé feh seèn ñené kóó, ye Yeésò *Kristò Fehtoò beèh né Yilì nùàr, mo à naâ te veène mvelé yuo, à yila ndeé ká beè Yeésò, jomo sâ mo à den cuù, à nde cu te veèn teré yilá, sâ veèn seèn bú dé jomò hèllè nde né dé toò ñaá yogó, te weh bú seé.

²¹ Gèh dé mé nùàr nde gi né ceér dilí kwa, te à yuo kwaá lo cu ndéb Càn sâ, huom kela né mé à sé lo ñéné kó ná ngwèh ye né ceér dé dilí.

²² Sâ doón tueé né ye, kàn déi tueé né gècèn. Kàn sâ né tueé ye: Tíé mé boór naâ sònò tieé som, à baá cu nagá. Nguiáñ mé bó naâ kènê kou som, baá cu tuob teré ndo ma.»

3

*Cuù Yeésò *Kristò*

¹ Bò mbeí mò, mè bí hèn nyagá baá mvù mò dé jomò. Te bò mvù mò fà doón, mè ferré den né bò njií mé bí lé naá gií ngweé. Mè ye te bí den beh làn, bí né bó munó nyegé.

² Mè ye te ngòr mé bò *sòn-Càn bò lo naá gií léi toò tueé doón, lè bìi jí cú; te bò ndéb mé Fehtoò beèh Yilì nùàr lé tueé keéh naâ bí sònò bò mbòn tebê, lè bìi jí cú ndo.

³ Bí jògò kó nées bú hèn ye: bí kóó ye, mo wón nde aá gií, bò nuaré déi ndeé né lètenè bìi yuo kelâ, dé kàn nde né njií mé ñaá né lè seèn boó; bó nde né bí selé,

⁴ bó ye bí a: Ngweéh Kristò ye nyí baá cuù mà! Á, heèh wee? Ngweéh bèh lo

mé bò tele beèh lo kuú gií, njèh doón nées den ka faá wón lo duóóm naâ mà.»

⁵ Sâ bò hèllè bò berón lom né mé be boòn gwaán ñagá ye: lo baá dàb wa, Càn lo vulú mé tàbè síí naâ mé ngòr, à lo tàbè síí naâ mé nòmò ndo, wa jomo sâ à lo naâ tàbè bò nòmò hihiné geé kwaá ma. Bó dé sâ mùnò ngwèh.

⁶ Sâ mé nòmò cèn sâ Càn lo wón dé cuùm kum soóm naâ mé njéh. Nòmò dueè yeé baá nan, wón dé léi toò hèllè dùà mbíb.

⁷ Vulú bò tàbè dé jomò hèn ter njobá den cu né mé ngòr cèn sâ, te we ndeé ñgie som bó lòu. Càn ye, kwá bó den; lòu mé nyí nde né ju bò jéré-temé bò tená, nyí nde né bó tuar ñgie njií, nyí nyoló som bò jéré-temé bò ndo.

⁸ Bò mbeí mò, bí kóó ye, beè Nùà Dueè, cieé cèn né faá nyemà kám no, nyemà kám né faá cieé cèn ndo.

⁹ Mo Nùà Dueè ye nyí nde né njií sâ boó, sâ à bú boó nde né ka nág ménâ. Bò déi né munó ye, à wágá wá ndé ngwèh. Mè tueé bí, à ñagá ndé ngwèh, à bí yolo den né lòu. À gwàn bèh dé nuaré déi leér le, né mene neì. À gwaán seér né mé nùà kàn né feh seèn yueé foón, te à yilì som bú.

¹⁰ Mé cieé Nùà Dueè, Nùà Dueè kar waá nde né faá nùà yíb no. Lòu sâ, bèmè nde né to taré, vulú nde né nyueé leér, we nde né ké te vulúu die, njèh doón ñgie yuo, tàbè mé bò njèh teèn doón nde gi né ñgie yuo ndo.

¹¹ Bò nùàr mò, mo Càn njèh doón calé som nde né faá bèh mân, sâ dene bìi den nde né gèh dé heè wa? Bí kè nyégé bagasé, te bí den lom nyennésé, te ñené yuo kela yoòr bìi, ye bí né yoòr Càn mege ndeé ma.

¹² Bí njolo kè mé cieé Fehtoò beèh, bí né seé boó, te à cuù ye. Lòu sâ, vulú nde né tuar yilá ndeé, bò njèh teèn doón laga nde gi tuar.

¹³ Né faá Càn lo tueé kwaá naâ no, ye te vulú dé feé mé tàbè dé feé yuo kela nyegé

koó, bò njèh didilí cer teèn. Béh hên kela den né cí!

¹⁴ Sâ bò nùàr mò, cu mé bí né cieé sâ teèn kela hên, bí lègè lòm faá bí lege aá nɔ, te bí ndeè yuo gi njolò Càṅ kóbè sâ mé veên yoòr sam, còṅ die lètenè bìi, bí bò Càṅ.

¹⁵ Bí kóo ye, sèṅ mé Fehtoò beèh Yeésò *Kristò né kwaá doô gam né koó, te bí ndeè nde ye yili yuo. Pól nùà yíé-temé beèh lé naá gi bí ménâ te bò mvù seène nyagá njií ndɔ. Càṅ lé bú kógòn sâ haá naâ koó.

¹⁶ Cu mé à né felè ṅgòr hên nyagá dɔóṅ à tueé gi né faá bèh mân. Te bò mvù seèn mé à nyagá gi né koó, bò beré déi né lom taré dé gécén. Bò cùr mé temé kuú sé yeé ṅgwé kòmò cú, bó lugó keéh njií kwòm bèh hiîn, bó ferré yíi seér nyeén, faá bó boó yeé mé bò beré déi te mvù Càṅe nɔ. Kwá-re nɔóṅ ndɔ, bó mé njéh tulu su né ju yoòr!

¹⁷ Dé bìi bò mbeí mò, bí baá gi mé njéh tieè, bí dèn á dene kêr, te veên bò jéré-temé bò bí jìn cú, te bó bí te bèh denè bìi kòrò sòm cú ndɔ.

¹⁸ Sâ bí bó lòm tég, te húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò yam sie bí beè, bí kɔ ṅeí cu bú dé kôô. Yìlì nùàr né lom bú. Kùsèm, *sùsùm seèn a, ká ndé wóṅ dɔóṅ, yuoô lan, nde tóg dé nyèmà mé nyèmà. È môn!

2

Mvù Jân dé toò jògò

Ngòr mé lé naâ nùàr ñaá

¹ Béh bí hên nyagá njií kuú né felè ngòr mé né yòñ haá. Mé wónj lo nde duóm, sâ à lo dé seèn baá gi teèn. À lé naâ tieè beèh ngulí yilá, béh lé naâ bú ñené ndo. Né ka môn jég, béh lé naá gi bú mé njolo ñené, béh lé naâ bú mé be kema ndo.

² Yòñ sâ yeé waá baá ká lètenè beèh, à ñené ñagá bèsónè, béh ñene ye bú mé njolo. Béh hên jue den né bí cí. Né yòñ tètàgà mé lo naá ké kwarè Tele seèn doò, à lé naâ njolò beèh ñené yuo kelâ.

³ Njií mé béh lé naâ ñené, mé béh lé naâ ngweé sâ, béh hên tueé keéh né bí cí, te béh bí te bilí gi teèn bècénè. Dé beèh, béh bò Tele mé Nuna seèn Yeésò *Kristò te bilí gi aá kèn. Béh ye te béh bí doónj te bilí gi ménâ ndo.

⁴ Béh bí mân nyagá kuú né ye te temé beèh die lè, béh samé gi mé gùm mene.

Ñagá Càn

⁵ Béh hên tueé keéh né bí hueh Yeésò Kristò: wa Càn né lom ñagásé tâñ ma. À mé bèh cibì déi yoòr teèn sam gùm doónj.

⁶ Mo béh tueé né ye, béh baá yoòr Càn teé ndeé, mé béh né te cibì gò den, sâ béh tueé né nyeén, seé beèh te ceér gécên sam.

⁷ Á, mo béh gò né bèh ñagá faá Càn nùà ñèh né bèh ñagá nò, sâ tueé né ye béh bí né gi bècénè teé bilí; sâ tueé cu né ye, húóm Nuna seèn Yeésò Kristò né béh veèn yoòr yaga sòm gií ndo.

⁸ Mo béh ye, béh mé veèn déi yoòr sam, sâ béh bele den cu né feh beèh mé be beèh, béh mé gécên yoòr sam.

⁹ Nuaá mé né dé seèn bò veèn seèn cie lòu tueé sòm seér, sâ Càn nde né bú bò veèn seèn doónj kulú sòm gií, à *sené nyegé bú ndo. Lòu sam, Càn né lom dilisé, à boó lom yeé jégé faá à lé naâ tueé kwaá nò.

¹⁰ Mo béh ye béh bò vevenê bò sam, sâ béh mé ngòr seèn lè sam, béh yoòr seèn Nùà ñèh horó kwaá seér né nyeén.

**Kristò nùà gàm beèh.*

¹ Bò huaán mò, mè bí mvù hên nyagá njií kuú né ye te bí veèn bó cú. Ye mo lètenè bì nuaré déi né mene veèn boó, te à ko ye, béh né mé nùà gàm beèh ké beè Tele beèh teèn ma; né Yeésò Kristò nùà dilí.

² À lé naâ feh seèn te cio mé yìè veèn beèh semé njií, te Càn nde ye béh veèn yoòr kulú sòm. Lélánj dé beèh mé huún jí lòm ngwéh, né dé bò nùàr *wónj doónj ndo.

³ Mo béh né sòn Càn ngweé, béh nde né teèn ñené kóó ye béh né Càn kóó.

⁴ Mo nuaré déi ye nyí né Càn kóó, mé à sòn Càn jòlò ngwéh, sâ né nùà nyeén, à mé gécên yoòr sam.

⁵ Nuaá mé né dé seèn ngòr Càn jolo, gwaán seér né Càn mé gécên mene kóó. Béh ñene ko yeé mé ñèh ndo, ye béh né yoòr Càn nyogó ndeé.

⁶ Nuaá mé ye nyí nyogó den aá dé nyí yoòr Càn, sâ ko bú a, gò lòm ká nág faá Yeésò lé góó naâ nò.

Ngòr dé cuùm mé né den feésé

⁷ Bò mbeí mò, ngòr mé mè nyagá né hên ñèh feé beè bì sam; né ngòr cuùm mé bí lé naá gií ké bèh duóm ngweé. Ngòr sâ bí lé naá gií bú gwaán ndo.

⁸ Ngòr sâ né mene dé cuùm, mé ñèh mene né feésé. Mè bí hên nyagá né cí. Gécên seèn né yoòr Yeésò Kristò ñené ñagá; né lè dene bì ñené yuo kelâ ménâ ndo. Lòu sam, cibí baá ñellé yuo, ñagá baá seér kóó baá; né ñagá nùà ñèh.

⁹ Nuaá mé ye nyí né bèh ñagá, mé à né mbeí bunó doónj tueé né nyeén, à née den ka bèh cibì ye.

¹⁰ Nuaá mé né bò mbaábon gwaán, né seér bèh ñagá kóó. Dé seèn, ndògò njií mé nùàr nde né teèn ceén die bú yoòr sam.

¹¹ Dé nuaá mé né bò mbaábon bunó, môn sam; à dé seèn né te cibì, à né teèn gò yòñ, cibí cib aá bú njolo, à lè mè kó cú.

¹² Bò huaán mò, Càn bí bò veèn bì fo sòm gi aá kèn, né felè yilí Yeésò; mè bí hên nyagá kuú né dé cí.

13 Mé bí bò tele mò ndo, ngweéh nuaá mé lo naá logô teèn, te wón nde ye duóm, bí né gi bú kóó mà; mè bí hên nyagá njií né dé cí. Mé bí bò ndà mene, bí lé naá *Sátàn taré yógó; mè bí hên nyagá njií né dé cí ndo.

14 Né cu mé bí bò huaán mò, bí né Càn Tele beèh kóó; mè bí nyagá njií né dé cí. Mé bí bò tele mò ndo, ngweéh nuaá mé lo naá logô teèn, te wón nde ye duóm, bí né gi bú kóó mà; mè bí nyagá njií né dé cí. Mé bí bò ndà mene, bí né taré, bí né mé ngòr Càn lè, bí né Sátàn taré yógó; mè bí nyagá kuú né dé cí.

15 Bí té *wón gwàn, bí ngón bilí mé tò mò njèh wón mene, wanón nuaá mé né wón gwaán, dé seèn Tele beèh Càn gwàn kòmò ndé ngwéh.

16 Bí kóó ye, bò njèh wón né mé ceér hihiné: tuaá veèn né bò nuàr lè li den; bó njèh wón néné téná bèh. Mò bó baá ngùlù wón yieé, bó né mé kàn lobo nyen le. Mè tueé bí, gèh dé sâ yuo yeé beè wón; ndóg beè Tele beèh Càn yùò bèh.

17 Kwá-re wón ndo; wón hèllè baá gií, bò njií mé bò nuàr né gwaán sâ baá nyoló ndeé. Nuaá mé bóó né faá Càn gwaán nê nò, tètàgà le lom nde né kóó.

*Nuà bònò *Kristò*

18 Bò huaán mò, waá baá kèn! Bí lé naá gií ngweé, ye mò wón nde aá gií wa, nuà bònò Kristò ndeé né cu sâ waá ma. Kènè bò bònò bò Kristò baá lom cie faá cí nò bomó sue; béh baá mé njèh néné kóó, ye hên baá bèh cerê sâ ndo.

19 Mé gècèn mene, bò sâ bò lé yuoó naá ká lètenè beèh. Mé njèh mene bó lé dé beèh ná ngwéh. Mò bó sé lo né bò dé beèh, béh bó sé nées kóó ye. Sâ wón bóó gi né te béh nene ngá teèn, ye bò sâ bò te bòn beèh sam bòn.

20 Dé bìi môn sam. Dé bìi Kristò lé naá bí Cúcuí Ngá yòr nyeén kwaá gií, bí lé naá bú kwa; bí né gi bò njèh dé gècèn mé bú néné kóó.

21 Mò mè né mene bí mân nyagá, sâ túé ngwéh ye bí nées gècèn kóó ngwéh ye; né seér ye bí né gècèn kóó ma. Bí né gi kóó

ndo, ye ngòr gècèn mé nyeén yòr sam gùm wón.

22 Á sâ, nuà nyeén né nei? Sâ nuà nyeén né nuaá mé ye Yeésò *Nuà Còn sam. Nuà bú sâ né nuà bònò *Kristò, à berón bilí né Huaán mé Tele mene.

23 Né yeé môn, nuaá mé né Huaán berón, berón né mé Tele mene; mò à né Huaán gwaán, sâ à gwaán né mé Tele mene ndo.

24 Dé bìi, bò njií mé bí lé ngweé naá ké bèh duóm hên, bí lèr kwá nyégé lè bìi bagasé. Mò bò njií mé bí lé ngweé naá ké bèh duóm doò né gi lè bìi te be sâ den den, sâ bí bò Tele mé Huaán nyógó bilí né kóó.

25 Sâ ndéb mé Kristò lé kwa kwaá naá béh tieè doò né yòn tètàgà ndo.

26 Mè bí nyagá kuú né felè bòó mé gwaán né bí beleè doò.

27 Dé bìi, bí kóó ye Kristò bí Cúcuí seèn yòr nyeén kwaá gi aá kèn. Nuaré déi a, té bí njeré déi mbaá fèh kú cú, Cúcuí seèn né gi bí njèh wón feh den, à feh lom né bò njèh gècèn gècèn ndo, à ngòr nyeén déi teèn fèh yí kèh bèh. Bí nyògò dèn gi yòr Kristò, faá Cúcuí Ngá né bí feh den ndo.

28 Bò huaán mò, bí bò Kristò nyògò dèn lòu, te lòu mé à ndeè cuù, béh njeré déi nyàmè cú, te fegùli ndeè béh toò seèn siè cú ndo.

29 Bí né gi kóó ye Kristò né lom dilisé. Sâ bí kóó nyégé-re bagasé ndo, ye nuaá mé né njèh teèn bóó dilí yíi wón né nuna Càn ma.

3

Bò nuna Càn

1 Bí jògò ke ke gwaán mé Tele beèh Càn gwaán né béh kán ye! Ngweéh à béh yilá né bò nuna seèn mà. Né bòn, béh né lom bò nuna Càn. Bò *wón bó dé bòn béh néné kóó ngwéh; lòu sam, bó Tele beèh Càn nuà njèh kóó ngwéh.

2 Bò mbeí mò, bí kóó ye, béh baá bò nuna Càn. Gèh dene mé né béh kela sâ nées bèsonè néné yùò kélá ngwéh ye lòu. Mé njèh mene, béh né gi kóó ye: mò *Kristò ndeè ngá yuo kelà baá, béh bú

ņene nde né te be sâ, te béh den faá bú nɔ.

³ Sâ nuaá mé né ndèm yoòr Kristò mân kwaá njií dɔ́ɔ́, bú a, dèn lòm ñagásé faá Kristò né ñagásé ndɔ.

⁴ Nuaá mé né veên kema dɔ́ɔ́ sela né *sóú. Lòu sam, veên né sóú selaà sâ.

⁵ Bí né gi kɔ́ ye, Yeésò lé ká lè wónę nde kuú naâ bò nùàr veên yoòr fɔ sɔ̀m, wanɔ́ɔ́ ndògò veên déi lé yoòr seèn ná ñgwéh gùm dɔ́ɔ́.

⁶ Sâ nuaá mé nyɔ́gɔ́ den né yoòr seèn dɔ́ɔ́, dé seèn veên kè mà ndé cú. Nuaá mé né dé seèn veên sela sɔ́, née Yeésò Kristò ñéné ñgwéh ye, sâ à bú kó ñgwéh ndɔ.

⁷ Kúkùr bìi bò huaán mò, bí té gwàn mé nuaré déi bele bí! Bí kɔ́ ye, nuaá mé né ñhè bɔ́ díli dɔ́ɔ́, baá gi dílisé faá Yeésò Kristò né dílisé nɔ.

⁸ Nuaá mé né dé seèn mé veên kema ndeé den dɔ́ɔ́, né dé seèn nùà *Sátàn. Lòu sam, Sátàn né yeé mɔ̀n, à lé veên bɔ́ duɔ́m naâ ké bèh duɔ́m ndɔ. Njuna Càn lé ká cie hèn nde kuú naâ bò seé Sátàn hèllè nyoló sɔ̀m.

⁹ Nuaá mé né njuna Càn dɔ́ɔ́, dé seèn veên sèlà ndé cú; dé seèn Càn baá Tele seèn kɔ́, à veên déi bó kòmò ndé cú, à dé seèn yoòr baá seér mé kèkènè dé Càn.

¹⁰ Mɔ̀ nùàr baá njuna Càn, bó nde né bú ñené kɔ́, bó nde né bò dé Sátàn ñené kɔ́ ndɔ: bò mé ñhè teèn bó díli yí ñgwéh, mé bò mbaábon gwàn ñgwéh dɔ́ɔ́, dé bɔ̀n bò njuna Càn sam.

Gwaán lètenè bìi

¹¹ Bí lé naâ ñgòr hèn ké bèh duɔ́m ñgwéé gií, ye béh gwàn kú lètenè beèh gwaán.

¹² Mɔ̀ né mân, sâ béh té faá Kaïn nɔ dèn; né nùà Sátàn. À lé naâ ñim seèn wulá. À lé ñim wulá naâ mé ñgei wee? Nğweéh sâ lé naâ mé dògòtì seé bɔ̀n mà. Seé dé seèn lé naâ veénsé; seé dé ñim dílisé. À lé ñim wulá naâ mé ñhè.

¹³ Bò nùàr mò, mɔ̀ *wónę baá mene bí bunó, bí té lòu géi sér.

¹⁴ Béh dé beèh te cio sam cuú, béh baá seér te yòņe. Béh né gi ménâ kɔ́ nyegé;

lòu sam, béh né bò mbeí beèh mé temé cén gwaán. Nuaá mé mbeí mé temé cén gwàn ñgwéh née dé seèn te cio ye.

¹⁵ Nuaá mé né mbeí lè sie kwaá dɔ́ɔ́ né nùà wulá-nùàr. Bí né gi kɔ́ ye nùà wulá-nùàr dé seèn mé yòņ tètàgà yoòr sam.

¹⁶ Dé Yeésò *Kristò né hiin; à gwaán lom né dé seèn nùàr mé temé cén, à lé cio beèh hèn ña weh kuú naâ dé cí, béh ceér nùàr gwaán ñene kɔ̀ né teèn sâ. Mɔ̀ né mân, béh kè wèh teèn, te béh kuú felè bò mbeí beèh ménâ ndɔ.

¹⁷ Wanɔ́ɔ́ hèn mɔ̀ nuaré déi né mé ñgúlú beè, mbeí mé ñhè sam, à mbeí jere kó ñgwéh, sâ à né mé temé Càn lè wa?

¹⁸ Bò huaán mò, béh bí té lòm nùàr mé léláñ sòn mbaá gwàn nágá dèn, béh gwàn gí nùàr mé temé beèh mene, mé seé beèh mene dɔ́ɔ́.

¹⁹ Mɔ̀ béh né bò mbeí beèh mân gwaán, béh nde né teèn ñené kɔ́ ye béh né bò huaán gècèn, sâ temé beèh nde né lè toò Càn die ndɔ.

²⁰ Á, mɔ̀ càn né béh lè mé njeré déi tené, sâ mé ñhè mene, béh ká toò Càn ndé ndé cú wa? Nğweéh Càn nùà ñhè né temé beèh ñené yɔ́gɔ́ mà. Mè tueé bí, ñhè dɔ́ɔ́ né gi njolò Càn.

²¹ Bò mbeí mò, mɔ̀ càn béh lè téné ñgwéh, sâ béh nde né njeré déi toò seèn nyamé wa?

²² Béh né bú ñhè dɔ́ɔ́ bieé, à nde né béh haá, ye béh né ndéb nyí jolo, wa béh bɔ́ né njií mé né nyí yoòr huɔ́m ma.

²³ Ndéb sâ né mân: Càn ye, kwá njí lòm temé cén yoòr Njuna nyí Yeésò Kristò, wa bí né lètenè bìi gwaán kuú ndɔ ma, te den faá à lé naá gií tueé kwaá nɔ.

²⁴ Nuaá mé né sòn Càn ménâ jolo dɔ́ɔ́, dé seèn nyɔ́gɔ́ den né yoòr Càn; sâ Càn né bú yoòr teèn ndɔ. Mɔ̀ béh bò Càn né kɔ́, béh ñgwéé kɔ̀ né mé Cúcuí seèn yoòr beèh. Càn lé béh ménâ haá naâ kɔ́.

4

Cúcuí dé Càn mé cúcuí nùà bìnò seèn

¹ Bò mbeí mò, mɔ̀ nuaré déi waà, né njeré déi kwarè bìi tueé den, wa nyí tueé

né mé terreb Cúcuí Nágâ, bí té mbaá gwàn nji, bí kwé sér bú lòu. Mo à bí tueé né mé terreb Cúcuí dé Càn, bí nde né teèn ñené kóó. Wanóón bò *sòn-Càn bò dé nyenyenê baá *wón beè ñab sie.

² Mo né Cúcuí dé Càn, bí nde né bú dé seèn ñené kóó: nuaá mé né bèsónè tueé ñagá, wa né gècên, Yeésò Kristò lé naâ nùàr ñaá ma, nuaá mé né ménâ tueé dóón, tueé né mé Cúcuí dé Càn sâ.

³ Nuaá mé né dé seèn Yeésò lòu ñgóón seér dóón, mé Cúcuí dé Càn lè sam; lè seèn né seér cúcuí nùà bònò Kristò. Bí lé naá gi ménâ ñgweé, ye à baá ndeê. Hên baá bú sâ, kènê à baá gi ká te wónje.

⁴ Mé ñjéh mene, bò huaán mò, bí baá gi dé bìi bò dé Càn; bí né bò sâ bò taré yóó. Cúcuí Càn baá gi bí yoòr; taré kela né bú mé cúcuí bò wón bò hèllè.

⁵ Bò sòn-Càn bò dé nyenyenê sâ né dé bònò bò wón bò; bó tueé né njií mé wón gwaán nê, wón sòn bònò ñgweé né dé cí.

⁶ Dé beèh môn sam, béh né dé beèh bò ñuna Càn. Nuaá mé né Càn kóó dóón né gi dé seèn sòn beèh ñgweé. Nuaá mé ñuna Càn sam né sòn beèh lòu ñgeén seér. Béh nùà Cúcuí gècên mé nùà cúcuí dé nyeên ñene kó yeé mé ñjéh sâ.

Càn né lélán gwaân

⁷ Bò mbeí mò, béh gwàn kú lètenè beèh gwaán. Lòu sam, gwaân yuo yeé beè Càn. Nuaá mé né nùàr mé temé cén gwaán dóón né ñuna Càn, sâ nùà sâ né Càn kóó ndo.

⁸ Nuaá mé dé seèn nùàr gwàn ñgwéh, Càn kó ñgwéh. Lòu sam, gùm Càn nùà ñjéh né gwaân sâ kóó.

⁹ À né lom béh mé temé seèn mene gwaán; à lé naâ góndon Nuna seèn ká te wónje temá njií, ye te béh kwa yón mé bú. À béh gwaân seèn bèsónè feh keéh né mé ñjéh.

¹⁰ Gwaân sâ túé ñgwéh ye béh né Càn gwaán komo; Càn nùà ñjéh gwaán seér né béh kóó; à lé naâ Nuna seèn ká lè wónje felè beèh temá njií, à semé bú felè beèh, te à kulu sòm gi béh veèn yoòr mé ñjéh.

¹¹ Bò mbeí mò, mo Càn né béh mân gwaán, sâ béh gwàn kú dèn lètenè beèh môn ndo.

¹² Wanóón nuaá mé lé naâ Càn mé njolo ñené teèn sam. Mé ñjéh mene, mo béh né lètenè beèh mân gwaán kuú, sâ à né lè beèh teèn; sâ gwaán seèn nde né yoòr beèh jegé yuo kelâ.

¹³ Càn né béh Cúcuí seèn haá. Béh ñene kó yeé mé ñjéh, ye béh né yoòr Càn nyóó den; ye à nyóó den né yoòr beèh ndo.

¹⁴ Béh lé naá gi mé njolo beèh ñené, ye Càn Tele beèh lé naâ Nuna seèn ká te wónje temá njií, te *wón yili yuo mé bú. Béh né gi nùàr dóón ménâ tueé bele.

¹⁵ Nuaá mé né bèsónè tueé ñagá, ye bò nùàr a, Yeésò né Nuna Càn dóón, nyóó den né yoòr Càn; sâ Càn né yoòr seèn nyóó den ndo.

¹⁶ Gèh gwaân mé Càn né béh gwaán hên, béh né gi dé beèh yoòr beèh ñgweé kóó, béh né lom temé teèn tég kwaá njií. Lòu sam, gùm Càn nùà ñjéh né gwaân sâ. Nuaá mé né mbeí cu dóón gwaán, nyóó den né yoòr Càn, sâ Càn né yoòr seèn nyóó den ndo.

¹⁷ Mo béh né mé gwaân lè deí, sâ lòu téná-juú béh dé beèh njeré deí nyàmè ndé cú. Lòu sam, gèh dé mé Yeésò nê, béh né ká te wónje môn ndo.

¹⁸ Mo nùàr né mé gwaân lè, à njeré deí vèh ndé cú; gwaân mé né lè seèn doò nde né veéh kwóó sòm. Lòu sam, mo veéh né nùàr sie, sâ ndòn seèn weh né bú seé kóó, ye bú a, wò nde né gèr ñené ma. À sé yeé baá-re ménâ veéh, gwaân Càn mé né bú yoòr doò mbierré yuo ndo.

¹⁹ Dé beèh, gwaân Càn né gi béh lè. Lòu sam, à lé naá gi béh gwaán, te béh nde ye bú gwaán.

²⁰ Mo nuaré deí ye nyí né Càn gwaán, mé à né mbeí seèn lòu bunó seér, sâ nùà sâ né lom nùà nyeên, wanóón à mbeí mé né njolò seèn gwàn kòmò ñgwéh, sé tagá Càn mé à mé njolo ñené béh wa?

²¹ Ndéb hên Yeésò *Kristò tueé né mé sòn seèn ye: kó nuaá mé né Càn gwaán dóón, gwaán mbeí seèn ndo, sâ ye.

5

**Wón yɔgô*

1 Nuaá mé né temé kwaá njií, ye *Nùà Còṅ né Yeésò, dɔ́ṅ né ṅunà Càn. Sâ nuaá mé né Tele gwaán, nde né mé bò ṅuna seèn mene gwaán bilí ndɔ.

2 Mɔ béh né Càn gwaán, mɔ béh né *sóú seèn jolo, béh nde né teèn ṅené kɔ́, ye sâ béh né bò ṅunà Càn gwaán.

3 Mɔ béh né Càn gwaán, sâ béh né sóú seèn jolo. Sóú sâ tétán yúlá ṅwéh ndɔ.

4 Lòu sam, béh né bò ṅuna seèn; nuaá mé né ṅunà Càn dɔ́ṅ, né yeé wón yɔgô. Béh wón yɔgô né mé temé beèh yòr Yeésò tég kwaá njií.

5 Neì wón yɔgô nde né kɔ́ wa? Mè tueé bí, gi cegé né nuaá mé né temé yòr Yeésò kwaá njií, ye ṅunà Càn né bú.

*Bò njií mé tueé né sòn Yeésò *Kristò*

6 Yeésò Kristò nùà ṅhè lé naâ ká te wón waâ; bó kou bú nòmò; à lé naâ kuú, húóm seèn ber. Lé dé léláṅ nòmò ná cége ṅwéh, lé naâ mé nòmò bò húóm mene. Cúcuí ṅagá tueé né ménâ ndɔ, ye né lom gècèn. Nùà gècèn né cu Cúcuí sâ ndɔ.

7 Bò njií mé né gi sòn Kristò tueé né tagár:

8 Cúcuí né ménâ tueé, nòmò bò húóm tueé cu né ménâ ndɔ. Bò ṅhè tagár hèn tueé gi né mé sòn cèn dɔ́ṅ.

9 Béh né gi kɔ́ ye bò nùà né yeé béh njeré déi tueé, béh ṅweé sòn bɔ́n, sé tagá sòn dé Càn wa? Bí kékò ye kela né sòn dé Càn mé dé bò nùà. Dé Càn, à tueé né felè ṅuna seèn nùà ṅhè.

10 Sâ nuaá mé né temé cèn yòr ṅunà Càn kwaá njií dɔ́ṅ, nde né yòr seèn ṅweé kɔ́, ye né gècèn. Nuaá mé temé yòr Càn kwá ní ṅwéh dɔ́ṅ, sie né Càn nyeén ndɔ; wanɔ́ṅ Càn nùà ṅhè né mene mé sòn seèn felè ṅuna seèn tueé ṅagá, nùà hèllè seèn temé teèn kwá ní ṅwéh nɔ.

11 Bèh hèn tueé né sòn Yeésò sâ, ye Càn béh yòṅ tètàgà haá baá kèn; wa yòṅ sâ yuo yeé beè ṅuna seèn ma.

12 Sâ nuaá mé né beè ṅuna seèn dɔ́ṅ né mé yòṅ sâ yòr. Nuaá mé beè ṅunà Càn dèn ṅwéh, dé seèn mé yòṅ sâ yòr sam.

Yòṅ tètàgà

13 Bí bòó mé né gi ndèm lè yilí ṅunà Càn kwaá njií dɔ́ṅ, mè hèn nyagá njií né mé bí, te bí kɔ nyegé ye bí baá mé yòṅ tètàgà teèn ma.

14 Béh njeré déi toò Càn nyàmè cú. Béh né gi bagasé kɔ́ nyegé, ye mɔ béh né bú njeré déi te sòn seèn dua yí wa, à nde né sòn beèh ṅweé ma.

15 Mɔ béh né gi mân kɔ́ nyegé, ye à né yeé sòn beèh ṅweé, sâ béh kɔ gi aá kèn ye béh kwa baá njií sâ ndɔ.

16 Mɔ nuaré déi ṅene mbeí sela baá veèn mé nùàr te cio tulu yí ṅwéh, bú a, dùà lòm Càn felè mbeí hèllè tég; Càn nde né mbeí sâ yilí sòm. ṅhè cèn, kɔ né ka veèn mé nùàr te cio tulu yí ṅwéh sâ ndɔ. Veèn déi né teèn, né yeé nùàr te cio tulu yí. Mè túé ṅwéh ye bí dùà Càn te gèh bú sâ.

17 Bò seé vevenè né ṅún; dɔ́ṅ né gi núlú. ṅhè cèn, bò déi nùàr mé ṅhè kú ndé ṅwéh.

18 Béh né gi kɔ́ ye, mɔ nùàr né ṅunà Càn, à mé veèn bó dèn ndé cú. ṅunà Càn né bú cií nyegé, *Sátàn bú dé seèn cór ndé ṅwéh.

19 Béh né gi kɔ́ ye, béh né dé beèh bò dé Càn, wa *wón né dé seèn beè Sátàn.

20 Béh né gi kɔ́ ye, ṅunà Càn lé naâ ká yòr beèh waâ, à lé naâ béh feh komo logó, te béh ṅene kɔ Càn gècèn mé ṅhè. Béh yòr Càn gècèn sâ nyogó den né mé ṅuna seèn Yeésò Kristò. Càn dé gècèn gi lom né bú; yòṅ tètàgà né lom bú ndɔ.

21 Bò huaán mò, bí gè lòm mé ceér cècàn nɔ́ṅ.

Mvù Jân dé fà

Bèh bieê

¹ Né mè nùà koô gwà Càṅ nyagá né wò kóó. Mè né wò bieé dé vêh, mè né bò ṅuna yeè bieé ndo. Càṅ lé balé soóm naâ wò kóó; mè né wò mé gècên mene gwaán. Mè jí lòm ṅgwéh, bòó mé né ṅòr gècên kóó doóné né gi wò gwaán ndo.

² Lòu sam, béh né mé ṅòr gècên yoòr, ṅòr gècên sâ le den nde né yoòr beèh dé ndeèr.

³ Béh bòó mé né ceér gècên bele, mé né lètenè beèh gwaán kuú doóné, Càṅ Tele beèh bò ṅuna seèn Yeésò *Kristò nde né béh kulú, bó nde né béh jere kóó, bó nde né béh dolé haá ndo.

Gècên bò gwaân

⁴ Lé naá loôm mè yoòr mé gècên mene noóre huóóm. Lòu sam, mè lé naâ bò huaán yeè déi te ceér gècên kwa, bó bele lom né faá Tele beèh né béh soó nɔ.

⁵ Teèn sâ, mè né wò boṅ, dé vêh, béh gwàn kú dèn ká lètenè beèh gwaán. Ndéb bú hên dé feê sam, né den ka ndéb mé béh bí lé naá gi kè bèh duóóm ṅweé doô, mè wò hên nyagá njií cu né cí.

⁶ Mɔ béh né lètenè beèh gwaán kuú, sâ béh né sòn seèn jolo. Càṅ lé naá gi méná sou kwaá, ye bí gwàn kú bèh lètenè biì gwaán. Bí lé naá gi kè bèh duóóm ṅweé ndo.

⁷ Mè lòu túé ṅgwéh, bò nyeén bò ṅab sie aá *wón beè; bó né lom berón, ye Yeésò Kristò lé nùà ṅá ná ṅwêh. Mè tueé bí ndo, nuaá mé né mân tueé doóné né nùà nyeên, né nùà bònò *Kristò sâ.

⁸ Bí kógón lòm beè boòn dé gècên, te sàgà seê biì ndeè mbaá vù lè cú, bí ndeè bú kwa gi mé gùm mene.

⁹ Nuaá mé né ṅòr felè Kristò ṅgeén, né seér dé hiín sagá yí doóné, dé seèn beè Càṅ sam; beè Càṅ bò ṅuna seèn né seér nuaá mé né yeé ndéb Kristò jolo.

¹⁰ Mè tueé bí, mɔ nuaré déi waá kè yoòr biì, à ndéb Yeésò Kristò fèh ṅgwéh, bí té

bú gwò yí kék, bí lím bílí bú mé dé bieê mene doóné.

¹¹ Lòu sam, nuaá mé né gèh bò sâ bò bieé, né gèh veên mé bó né boó sâ lòu seèn. Sâ be seèn né teèn ndo.

Bèh cerê

¹² Mè né lom mé ṅòr lè ṅún. Njèh cén, mè bí lòu nyàgà ndé ṅwéh, mè gwaán kela né kè yoòr biì mé feh mò yoṅ ndeê, te béh bí tueé kɔ mé sòn, béh samé gi mé gùm mene.

¹³ Bò ṅuna bei yeè mé Càṅ lé balé soóm naâ hên ye bí kék wò.

Mvù Jân dé tagâr

Bèh bieê

¹ Né mè nùà koô gwà Càn nyagá né wò koó. Yié-temé mò Gayûs, mè né wò bieê. Mè né wò mé gècên mene gwaán.

² Mbeí mò, mè né lom gwaán ye njèh doón a, yùò húóm gí beè yeè lòu, wò té bán ndo. Dé ceér Càn beleè, mè né gi bagasé koó nyegé ye càn wò lè téné ndé ngwéh.

³ Mè né lom mé vógó-temé felè yeè dé gècên. Lòu sam, bò Yeésò bò lé naâ waâ, bó keí huóm wò toò mò, bó ye mè a, gècên yeè né yieé, wa wò né ceér gècên bele huóm ma.

⁴ Mè túé kó cú mbeí mò, kènê bèh nórè-temé mò doón baá lom bèh mé bò huaán mò né gi ceér gècên teèn bele huóm hên.

Gâyûs nùà gècên

⁵ Mbeí mò, kóo ye mé nyí né bò Yeésò bò mé gècên mene gam sâ, nyí boó yíí né teèn ma. Wò né mé bò dé kìn mene gam bilí ndo.

⁶ Bó né yeé ká te bòn beèh waâ, bó né yilí yeè teèn keí huóm, ye wò né lom bó gwaán dé gècên. Kúkùr yeè, gàm dèn ká bó mé temé Càn lè ménâ, te bó go nde den mé gò bòn tetoò.

⁷ Bó lé yuoó baá gò kèn, ye bó nde aá bèh seé dé *Kristò, bó gwàn bèh njeré déi beè bò Càn-kó bò kemaà ndo.

⁸ Sâ ko béh gàm gèh bò sâ bò koó, te béh bó doón yíí gi be te seé gécénè.

Dìòteréfè bô Dèmeteriyû

⁹ Mè lé naâ huaán mvù déi mân te bòn bì nyagá njií. Njèh cén, Dìòteréfè mé gwaán né felè bòn deèn, né yeé ngòr mò doó si njií.

¹⁰ Bú a, kwá-re seèn noón ndo, mè baá ndeê. Mò mè waâ baá, bò veèn mé à lé boó gi naâ doón, mè nde gi né cie salé som; bò ngòr jejelâ, mé bò nyeén seèn yoòr beèh doón, mè nde gi né lòu sâ salé som. Dé sâ gí cégé ngwéh; bò Yeésò bò mé

waà né kìn ké sâ doón, à bó gwàn bèh. Bò loó bò ye te bó sie nyegé mene bó, à né bó yíín ndo. Né mene te bòn bò Càn bò, à né bó teèn kwogó som bele ndo.

¹¹ Mbeí mò, té dé yeè gule bò vevenê bò bèlè, bèlè sér gule nùà bagaà. Nuaá mé né bagaà boó, né nuna Càn koó; nuaá mé né yeé dé seèn veèn kema doón née mé Càn njolò sam ye.

¹² Dé Dèmeteriyû, nùàr doón né seè seèn keí laré. Gècên né sòn seèn ménâ tueé; béh tueé taré né sòn seèn ménâ ndo. Wò né gi koó ye béh tueé yeé gècên; béh tueé né gècên sâ.

Bèh cerê

¹³ Mè né lom mé ngòr lè ngún mbaá; mé njèh mene mè wò lòu nyàgà ndé ngwéh.

¹⁴ Mè gwaán kela né ké yoòr yeè mé feh mò ndeê. Nde né toò hên, te bélò tueé ko mé sòn; huóm kela né cí.

¹⁵ Kùsèm, dèn mé dolê. Bò mbeí yeè ye bíé kèh wò. Bíé kèh bò mbeí beèh ké sâ cécéne cécéne doón ndo.

Mvù Jûde

Bèh bieê

¹ Né mè Jûde, nùà seê Yeésò *Kristò; mè né dim Jâk. Mè nyagá njií né mé bí bòò mé temé Càṅ né yoòr biì, bí bòò mé Càṅ Tele beèh né bí yilá, à né bí beè Yeésò Kristò kurú kwaá doón.

² Bú a, kó bí jere teèn; dolê mé gwaân seèn a, yám siè bí beè.

Bò ṅòr nyenyenê feh goò (2 Piêr 2:1-17)

³ Bò mbeí mò, mè lé tétég lege loóm naâ ye te mè nyagá njií bí mvù felè ceér mé béh bí doón nde gi né teèn yili yuo. Mé njéh mene, kò mè bí nyagá seér mvù dé hên, te toó nyegé bí toò, te bí lege njií ceér Càṅ ter. Né ceér dé kèi cên mé à lé naâ mé bò dé seèn haá.

⁴ Wanóṅh bò jéré-temé bò déi baá lètenè biì nabé yilá; fùgò Càṅ mé béh né dé lòu kuú den hên, bó né bú lòu feré seér, bó né ceér teèn kwa keéh, te bó teré yilá kò te núlu. Bó yeé baá ménâ boó, bó né Yeésò *Kristò gòndòṅh Nùà koò beèh cên mé njéh gè jomo yalé si njií. Sâ Nùà Dueè né lom bú ndò. Kwá-re noón ndò mà, bó nde né gèr ṅenê, dàb mé mvù Càṅ luóm kwaá gi aá kèn, ye bò sâ bò nde né ju die.

⁵ Mè kò né ye bí né gi bagasé koó nyegé. Mé njéh mene, bí kwá mè kemá weh cu bí gèh dé mé Nùà Dueè lé yili soóm naâ dàb bò huaán *Iserála te tàbè Ejiptò hên ye. À lé naâ bó yili som; mé njéh mene à yeé ṅene bò déi temé yoòr seèn kwá njí ṅwéh, à wula som gi bó.

⁶ Lé naá cuù mé bò cili Càṅ déi ménâ ndò; bó yeé baá mé feh boòn den, bó faá Càṅ lé tueé naâ nò dèn cú, Càṅ lé naâ mé bó ké kundun te ndèndèn cibì mgbátág sie ndeé, à ferá lo bó te fògò lònè. Wa hên bó bó née ka ké sâ jueé den ye. Càṅ ye, mò cieé ju tenâ ndeè waà baá, bó ju die ye dé tíndòg.

⁷ Lé naá cuù mé *Sòdòm bì *Gòmôr mé bò loó kukwarè ménâ ndò. Bó né be mé sár kwaá njií. Njií mé môn sam bèh, bó boó seér cí. Yeé yoó baá, ṅwéh Càṅ lé naâ bó we tarê yoòr jege si, te nùàr kàn ṅwéh kwaá dé seèn tieè wa?

⁸ Mè tueé bí, bòò mé né lètenè biì nabé yilá hên, né ménâ boó ndò; bó né ndòn jurá se bele, bó né bò nùàr te núlu mé njéh kulu su, bó né terreb dé Càṅ mé njéh seb, bó né bò kokoò bò ké ter ka vulúu séb teèn tobé yí ndò.

⁹ Sâ gèh njií bú séná, né mene Mikael cili Càṅ dé koò doò, lé ménâ bó ná ṅwéh. Bò *Sátàn lé né mene togo felè komó Músi nde, bó né kweé kuú, mé njéh mene Mikael lé gwàn ná ṅwéh Sátàn ju yoòr luú njií, à bú lòu séi ṅwéh ndò, à tueé cegé ye bú a: Bì Càṅ jue nde né koó.»

¹⁰ Dé bò nyeèn bò hèllè môn sam. Njií mé bó ṅwé kó ṅwéh doón, bó né mbaá selé njií. Bó né faá bò nyam ya dueè nò munó cur go. Bó sé yeé baá ménâ fur go, bó leér le keéh teèn.

¹¹ Gèr boòn fí ndò! Bó boòn gèh ceér Kaín sâ belé né dé kei? Bó boòn te kagàlòn faá Balam nò die sabé yila né dé kei ndò? Bó mbaá kú ṅwéh, yìè né ka mé táre-feh boòn faá Korê nò.

¹² Mò bó né lètenè biì teèn, lòu kúmnjûg* sâ bò nùàr nde né felè boòn cenné dielé keéh. Bó fegùli kwá bèh, bó kò cegé yeé dé boòn, bó dé nùàr tánh bèh. Bó den né faá vulú nuù nò mé fu né mé njéh kobó jògò ndeé, nu teèn sam. Bó den cu né faá toú ṅiín ndò; né mene jàtenè, bó tàb wá bèh. Komó jaâr te mbeí fà mé jògòb muró die gi aá cie kèn, ceré né bó.

¹³ Bó den né faá leba nòmò koò furú ṅaṅ yeé ké dùà nò. Bó né bò seé fegùli boó bele, te bó sé yeé yuo, cíciíb huar le. Bó den cu né faá mbentò sàr ndò. Bèh denè boòn dé kèi cên mé Càṅ kwaá né bó, né lom ké kundun te ndèndèn cibì mgbátág.

¹⁴ Né Hénòg, ndùtè ndùtù Ádàm, huaán dé lè mè téhbeèh né bú, à lo naâ felè boòn ṅenê, Càṅ lo ye bú a:

1:1 1:1 Mat. 13:55; Mk. 6:3 **1:5 1:5** Ex. 12:51; Nomb. 14:29-30 **1:7 1:7** Gen. 19:1-24 **1:9 1:9** Dan. 10:13, 21; 12:1; Vuú 12:7; Deut. 34:6; Zach. 3:2 **1:11 1:11** Gen. 4:3-8; Nomb. 22:1-35; 16:1-35 * **1:12 1:12** Mbè mé yáb dé maàn. À due lemé né mbàgà, nùàr doón sam. **1:14 1:14** Gen. 5:18, 21-24

Júée bò nùàr a: Ngwé,

Nùà Dueè ndeè né mé bò cili seèn dé
jojoloò kem waá, bò nde lom né
mgbón mbaá,

15 te à weh sie ju felè nùàr wón dón tenâ
ma,

te bò jéré-temé bò mé lé naâ taáb mé bú
lieé njií dón yila gi beè mé jéré-
temé bòn sâ.

Bòó mé lé naá gi bú bò ngòr jéré-temé
yoòr tueé njií dón nde gi né gèr
mé nyie fí yieé.»

16 Bò nùà hèn né yóó bòn; cu dón temé
bòn lè nórè bèh; sònò mbembaá ndugó
gò né seé bòn; bó njèh dón bóo ñaá
go né mé feh bòn; seé bòn né ngòr
mèngàn sònò tueé gò faá bèh sâ ndo; bó
gwagá yieé lom né mé tánágá, bó ñueé
mé leba.

Bèh ndèb

17 Bò mbeí mò, bò ngòr mé bò mbòn
tebè Fehtoò beèh Yeésò *Kristò lé naâ bí
toò tueé kwaá doò, bí té nyèn.

18 Bó lé ye bí a: mo ndeè baá te nàm
cèrè jomò wa, bò nuaré déi ndeè né yuo
kelâ, bó weh bí séb ma; wa bó nde né mé
bò njèh vevenê faá temé bòn gwaán nê
no, bó kuú ndo.

19 Mè tueé bí, yie kèrrè lètenè bò nùàr
né bò sâ bò. Bó mé Cúcuí Càn yoòr sam,
yoòr bòn tab lom né njèh wón.

20 Dé bìi bò mbeí mò, bí fágá feh, bí kwá
yám nji lòm temé cén yoòr Yeésò, faá Càn
né bí feh no. Bí dùà lòm Càn mé terre
Cúcuí Ñagâ mene dón.

21 Càn né bí gwaán, bí mé dèn jí ka seèn
nón, bí né Fehtoò beèh Yeésò Kristò mèi
bò húóm-temé bò teèn gaán den, te à ndeè
cuù, bí kwa yòn tètàgà beè seèn.

22 Bòó mé né beè Yeésò den ndoré go, bí
kó bó jere teèn,

23 bí yili sòm sér bó lòu, bí né bó tuar
gellé sòm keéh. Bí kó cú bò mbaábi déi
jere toò faá bèh sâ ndo. Njèh cén, bí ciéj
lòu, bí dùlà bílí mé bò kurú cògò bòn
mene, wanón dé sâ né seé ngàn yoòr.

24 Dón né gi beè Càn. À né mé terre,
à nde né bí cií te bí diè cú. À nde né bí ké
mbàm bèh *sùsum weh njií, te bí den lom
toò seèn kóbè sâ, bí samé kuú mé vógó-
temé beè seèn.

25 Béh sén bú seèn! Càn sùsum gi lom
né bú. À béh mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò
yili sòm né kóó! *Wón dón a, vèh bílí jí
mou terre seèn hèn veèh. Nùà sùsum gi
cegé né bú; be terre seèn cie dé kèi cén
ñené le lom nde né kóó. Lo duóm naâ
mân, née den ka môn ye, nde den cu nde
né kèi cén ménâ tóg dé tueé sam. È môn!

Bèh Càn seén ceré

Mvù vuú mé Yeésò Kristò lé naâ Jâṅ njolò ṅené feh

Bèh duóm

¹ Te mvù hên né gi ògòtì njií mé Yeésò *Kristò lé naâ cie ṅené sòm keéh. Càn lé ye bú a, bò njií mé nde gií né waâ òóṅ, ndé bò seé bò seèn njolò ṅené feh kwaá ma. Yeé baá ménâ, Yeésò Kristò tema njií cìlì seèn déi ké yoòr Jâṅ nùà seé seèn ndo.

² Jâṅ yeé ṅene gi aá, à se kwaá gi bò nùàr njií sâ òóṅ tieè, ye bó a: Hên né ṅòr Càn, ṅèh gècèn mé Yeésò Kristò tueé naâ mé sòn seèn.

³ Bò ṅòr mé né sònò Càn yuo hên, nuaá mé né bú ké ter toò bò nùàr jaṅé njií òóṅ, Càn nde né bú kulú. Bòó mé né ṅgweé, mé né faá tueé nê nò bòó, à kulu nde né bó ménâ ndo. Mè tueé bí, baá òòò.

Bò Yeésò bò bòn téhbeh

⁴ Né mè Jâṅ, mè nyagá njií né mé bò Yeésò bò bòn téhbeh te tàbè Asiá òóṅ. Càn a, kulú bí, à haá bí òòlê. À né léi jògò, à né kènê, ké jomo yóṅṅṅ né cu bú ndo. Bò cúcuí téhbeh mé ṅjebá yeé toò kògò seèn a, kulú bí, bó haá bí òòlê.

⁵ Yeésò *Kristò a, kulú bí, à haá bí òòlê ndo. Sòn-Càn jéjêg né bú, à lé te cio komo yuo logó naâ kòó. Nùà ṅèh né bú, felè bò mgbè òóṅ né bú ndo.

À né béh gwaán. Mé húóm seèn, à lé naâ béh lè veèn yili sòm,

⁶ béh ṅa bò huaán ké mbàm, te béh den bò *ṅgàṅ sèmè, béh bòó seé Tele seèn Càn. Kùsèm be terrèb seèn a, *sùmù yuò kélá dèn cie dé nyèmà mé nyèmà. È môn.

⁷ Bí kè ní ké ter te bègè kíê, ka suaga né bú. Bò nùàr nde né bú òóṅ ṅené laré; bòó mé lé naâ bú kwar mé gwaga sieé logó òóṅ nde gi né bú lòu sâ mé njolo ṅené cuú. Dàm bò nùàr ká doó òóṅ nde né

lòu sâ mé yúé jomo seèn saá kuú. Dé sâ nde né môn bòó. È môn.

⁸ Feh né mè; tíí né mè ndo.» Né Càn ndeèr tueé né kòó. Sâ bí kòó ye, à né léi jògò, à né kènê, ké jomo yóṅṅṅ né cu bú ndo. Terre b òóṅ né gi beè seèn.

*Vuú felè Yeésò *Kristò lé naâ Jâṅ njolò ṅené*

⁹ Né mè Jâṅ, bei bií. Béh bí òóṅ né gi yoòr Yeésò. Né mene gèr, né béh bí òóṅ. Ké mbàm né béh bí òóṅ. Béh bí òóṅ yolo bilí né kòó ndo. Bó lé mè dé mò sieé naâ, sâ mè né ṅòr Càn tueé, bó weh njií mè ké Pàtòmósè; ten tàbè sâ tené le né ké lètenè ndèndèṅ nòmò mân. Bó ye, mè lé ye bò nùàr a: Yeésò né lom nùà gècèn kòó fí.

¹⁰ Yeé baá mé cieé dé Fehtoò beèh, Cúcuí ṅagá waá kema mè ndo. Mè yeé ṅgweé, ké jomo mò hueh déi baá teèn ṅgulí mbamé den faá tàṅ* nò;

¹¹ ye: Bò njií mé wò né ṅené hên òóṅ, wèh mvù, nyàgà kwá gí teèn, wò tema njií mé bò Yeésò bò bòn téhbeh òóṅ ma; bòn dé ké Efêse, bòn dé ké Smírnè, bòn dé ké Pérgàm, bòn dé ké Tiatír, bòn dé ké Sàrdè, bòn dé ké Filadelfi mé bòn dé ké Laodísè.»

¹² Mè yeé baá mân ṅgweé, mè bele seér, te mè ke njií nuaá mé né tueé den sâ. Mè ṅene njií tàndáṅ lâm téhbeh; bó me né mé goó.

¹³ Njeré déi né ké lètenè bòn faá nùàr nò. À né mé cògò suú dàbsé mân yoòr, à cam tena né ká te kàṅe mé kàndá goò mân ndo.

¹⁴ Yúli feèh wula njeré lom né bú felè pób faá nyogór nò; njolo né lom bú lè bò gui faá bogó weè ndo.

¹⁵ Bò gule né lom yòṅ, faá tugó sieé né yí tuar nò. Hueh ṅugó lom né bú beè faá vùvù nòmò koò ndo.

¹⁶ Be gaá seèn weh sie né mbentò téhbeh. À nema kwaá né tàndòn bò sònò, kèb fà òóṅ nulásé túéṅ. Kuún

seèn beéh togóm lom né dé togóm faá lou suútenè nɔ.

17 Mè yeé ñene aá bú ménâ, mè jɔɔ die nde doó gulè seèn faá komó nɔ. À kema njií mè be gaâ yoòr, ye mè a: Té vèh! Feh né mè; tíí né mè ndɔ.

18 Yòñ né beè mò. Mè lé naâ kuú, mè baá cu làn dé kèi cèn, mè baá mé terreb felè cio mé ndugo bò càñ mene.»

19 Jomo sâ ye mè a: Nyàgà-re nyagà mà! Nyàgà gí ká bò njií mé wò né ñené hèn: bòó mé né kènê bòó, mé bòó mé nde cu né toò hèn bòó doón, nyènyagà.»

20 À den cuú ye mè a: Kwá mè se wò kwòm mbentò téhbeèh mé wò né ká te be gaâ mò ñené hèn; mè se cu wò dé bò tàndáñ lâm goô téhbeh doô ndɔ. Bò mbentò téhbeh hèn né bò cili Càñ felè bò Yeésò bò bòn téhbeh; bò tàndáñ lâm téhbeh hèn né bò Yeésò bò bòn téhbeh ndɔ.»

2

Tebé dé bò Yeésò bò ké Efêse

1 Nyàgà njií mé cili Càñ dé bòn bò Yeésò bò ké Efêse, júée bú a: Nuaá mé be gaâ seèn weh sie né mbentò téhbeh tueé né kɔó; à né ké lètenè bò tàndáñ lâm goô téhbeèh yon den, ye:

2 Mè né seé yeé kɔó ma. Mè né kɔó ye, wò né gèr mé seé ñené, wò né yoló ndɔ. Mè né kɔó ye, bò jéré-temé bò ceér beè yeé kwà bèh. Bòó mé né bò nùàr bele go, wa bó né mbòn tebê doón, wò né bó kweé nyegé, wò sie bó nyeén.

3 Wò né gèr felè mò yoló, temé yeé lè kú ngwéh.

4 Né gi môn dág. Njèh cén, wò mè faá ké bèh duoóm nɔ gwàn nyégé cú.

5 Mè tueé wò, ñené kó cú bèh hèllè ñenè, wò kweéh seér temé, wò bòó cu faá léi toò nɔ. Mɔ sam, mè ndeé né yoòr yeé ñaar waâ, mè ko som tàndáñ lâm yeé bèh denè seèn.

6 Mé njéh mene, wò bòó cu née yeé бага ndɔ. Lòu sam, wò né seé bò Nikolâ * bò berón; mè berón taré né toò ménâ ndɔ.

7 Ngòr mé Cúcuí Nágâ né bòn bò Yeésò bò tueé den hèn, nuaá mé né tie ñgweé, bú a, ñgwé nyégé bú bagasé. Nuaá mé nde né veèn taré yɔgó doón, mè nde né bú ké mbar Càñ yí keéh, à kaga yieé tàb toú yòñ.»

Tebé dé bò Yeésò bò ké Smírnè

8 Nyàgà njií mé cili Càñ dé bòn bò Yeésò bò ké Smírnè, júée bú a: Nuaá mé feh né bú, tíí né bú, tueé né kɔó; à lé naâ kuú, à baá cu làn. Ye:

9 Mè né kɔó ye, wò né dà m gèr ñené; mè né saám yeé kɔó ndɔ. Mè tueé wò, mé njéh mene, wò né seér nùà sèsám. Ngòr jéré-temé mé bò nùàr né felè yeé tueé doón, mè né gi ñgweé. Bò sâ bò ye bó né *Júf sé wa, sâ bó Júf déi sam ndɔ, né lom bòn bò *Sátàn bò.

10 Mè tueé wò, té gèr mé wò nde cu né ñené doô vèh nyi. Bó nde né bò nùàr bìi déi gwà cibì domó yí, Sátàn nde né bí ceéh, bí nde né mé gèr kwaré; nde né dé cie yulà. Mé njéh mene, ñgón lòm cio tég, wò den kóbè sâ, mè nde né wò tà m ñgôg sulí; tà m sâ né yòñ.

11 Ngòr mé Cúcuí Nágâ né bòn bò Yeésò bò tueé den hèn, nuaá mé né tie ñgweé, bú a, ñgwé nyégé bú bagasé. Nuaá mé nde né veèn taré yɔgó doón, dé seèn núr cioò dé jomò ñgwé ndé cú.»

Tebé dé bò Yeésò bò ké Pérgàm

12 Nyàgà njií mé cili Càñ dé bòn bò Yeésò bò ké Pérgàm, júée bú a: Nuaá mé né tueé hèn né mé tàndòn bòu sònò, kèb fà doón nulásé túéñ, ye:

13 Mè né bèh denè yeé kɔó; wò né ké bèh mé kɔgɔ *Sátàn né teèn. Mé njéh mene, wò temé kwaá njií lom né yoòr mò. Ké te lege Sátàn sâ, bó lé naá menè Antipas sòn mò jéjèg teèn wulá, wò lé temé yoòr mò sòm ná ngwéh.

1:17 1:17 Es. 44:6; 48:12; Vuù 2:8; 22:13 * 2:6 2:6 Bò Nikolâ bò lé bò nùàr njèh feéh naâ faá Balam nɔ. Ndé te lè mè 14, wò ñgweé seé seèn teèn. 2:7 2:7 Gen. 2:9; Vuù 22:2; Ese. 28:13; 31:8 2:8 2:8 Es. 44:6; 48:12; Vuù 1:17; 22:13 2:11 2:11 Vuù 20:14; 21:8 2:14 2:14 Nomb. 22:5, 7; 31:16; Deut. 23:4; Nomb. 25:1-3

14 Né gi môn dág. Njèh cén, bò nuaré déi né ké beè yeè sâ teèn, bó né ngòr Balam ngweé. Sâ Balam lo naâ Balák ceér veên feh, te à kulu su bò huaán *Iserála te veéne, bó né *sèmè cècàn yieé, bó né yàgà ndeé ndo.

15 Wò né cu mé bò nuaré déi teèn, bó né ngòr bò Nikolâ† bò ngweé ndo.

16 Mò né mân, sâ kwéh sér cú dene yeè. Mò sam, mè ndeé né ké yoòr yeè ñaár waâ, mè kòré wula gi bò sâ bò mé bòu sònò mò hên. Ngágá ndé cú.

17 Ngòr mé Cúcuí Ñagâ né bòn bò Yeésò bò tueé den hên, nuaá mé né tie ngweé, bú a, ngwé nyégé bú bagasé. Nuaá mé nde né veên taré yógó dón, nde né yáb mé bó yilá né *mánà” doò yieé; nuaré déi bèh sâ kó ngwéh. Mè haá kwaá nde né bú taá ndòn beè, mé yilí feé déi né teèn nyagá den. Nuaré déi yilí bú sâ ñéné kó ndé ngwéh; gi lom né bòó mé né mé njéh beè.»

Tebé dé bò Yeésò bò ké Tiatîr

18 Nyàgà nji mé cili Càn dé bòn bò Yeésò bò ké Tiatîr, júée bú a: Ngòr hên, Ñunà Càn tueé né kóó. Nuaá sâ, njolo bò gui lom né bú lè faá bógó weè nò, gule bò lom né yôn, faá tugó sieé den né yí tuar ndo. À ye:

19 Mè né gi seé yeè kóó; wò né mé gwaân lè; wò né nuaá gècên, wò né seé sie, wò né yoló ndo. Mè né kóó ye, wò bóó kela né seé kènê mé léí toò.

20 Wò bóó gi né ménâ dág. Njèh cén, wò Jasebêl yin bèh dé kei? Ma sâ né yeé bò seé bò mò bele, wa nyí né *sòn-Càn sé wa. À né bó ceér veên feh, ye bó a, ndé yàgà mbaá, bó yíé *sèmè cècàn ndo.

21 Mè né mene bú cieé kulá haá, te à kweéh seér teèn, à kò lom né yàgà seèn ndeé.

22 Mò né mân, mè nde né bó bò yàgà seèn dón gèr feh, à nde né dé seèn lè ndagáa keré le. Mò sam, kò bó kweéh seér temé, bó som be teèn, sâ ye.

23 Mè nde cu né bò ñuna seèn wulá ceré ndo, te bò Yeésò bò ñene kò teèn ye, mè

né mùnò nuaá mé temé nuaá ñéné gií ma. Nuaá kàn kwa nde né sàgà beè mò mé gèh seé seèn.

24 Bí bò Yeésò bò déi ké Tiatîr sâ, dé bìi be te ngòr sâ cór yí ngwéh. Bò njií mé bó yilá né gùgò *Sátàn hèllè, bí temé teèn kwá nji bèh ndo. Mè bí dé bìi mbaá tágá kú ndé ngwéh;

25 kò né cegé dé hên: bí siè dèn ká ngòr Càn tég faá bèh sâ nò; te mè ndeé cuù, mè kwa bí teèn.

26 Nuaá mé nde né veên taré yógó, mé jolo komo nde né njií mé mè gwaân nè dón, nde né terrebe beè mò kwa. Mè haá nde né bú terrebe felè nuaá dón,

27 à feh nde né bó ceér mé cùgò lòn, à nde né bó faá màr nò tieé. À nde né terrebe beè mò kwa faá mè lé kwaá naá terrebe beè Tele mò nò.

28 À gò nde né mé có beè.

29 Ngòr mé Cúcuí Ñagâ né bòn bò Yeésò bò tueé den hên, nuaá mé né tie ngweé, bú a, ngwé nyégé bú bagasé.»

3

Tebé dé bò Yeésò bò ké Sârdè

1 Nyàgà nji mé cili Càn dé bòn bò Yeésò bò ké Sârdè, júée bú a: Ngòr hên yuo né sònò nuaá mé weh sie né cúcuí téhbeh mé mbentò téhbeh beè; ye: Mè né gi seé yeè kóó. Yilí yeé né toò bò nuaá ngulí, ye wò né làn; kàmber wò né seér komó.

2 Mò né mân, nyimè dèn cú làn, wò taré be mé dé jomò ndo. Mò sam, nde gi né dón kuú yuo. Mè ñene, seé yeé ké beè Càn né gi gogobó mbaá.

3 Ngweéh wò lé naá gi ngòr Càn ngweé, wò gwaân ndo wa? Mùnò cú munò; wò kweéh seér temé, wò bóó cí. Mò sam, mè kar waà nde né yoòr yeè lòu, nde né faá nuaá yib nò, wò cu sâ kó ndé ngwéh.

4 Mé njéh mene, bò nuaré déi né lètenè bìi ké Sârdè sâ teèn, jéré cògò bòn kèma bèh. Bò sâ bò nde né mé cògò ñenagá yoòr wulá njerré den; béh bó nde né bècèné gò, bó wulu né wulù.

† 2:15 2:15 Bó bò nuaá feéh naá faá Balam nò. 2:17 2:17 Ex. 16:14-15; 16:33-34; Jân 6:48-50; Es. 62:2; 65:15
2:20 2:20 1 Rois 16:31; 2 Rois 9:22, 30 2:23 2:23 Ps. 7:9; Jér. 17:10; Ps. 62:12 2:26 2:26-27 Ps. 2:8-9 3:3
3:3 Mat. 24:43-44; Lùk 12:39-40; Vuú 16:15

⁵ Nuaá mé nde né veên taré yɔgɔ dɔɔŋ nde né mé cògò wulê ménâ beè mò su kuú. Mè yilí seèn te mvù yòŋe fò sòm ndé ñgwéh. Mè nde né bú toò Tele mò mé bò cìlì seèn mene gwaán weh.

⁶ Ngòr mé Cúcuí Ñagâ né bòn bò Yeésò bò tueé den hên, nuaá mé né tie ñgweé, bú a, ñgwé nyégé bú bagasé.»

Tebé dé bò Yeésò bò ké Filadelfi

⁷ Nyàgà nji mé cìlì Càn dé bòn bò Yeésò bò ké Filadelfi, júee bú a: Nùà joloò tueé né ngòr hên kɔ́, nùà gècèn né bú, à né mé kí Mgbè *Davíd beè, à gulu yeé kɔ́; mɔ à gulu baá, nùàr cóló cú; à colo yeé kɔ́; mɔ à colo baá, nùà gùlù bèh ndɔ. À ye:

⁸ Mè né gi seé yeé kɔ́; mè né kɔ́ ye, terreb yeé né lom ñgób. Mé njéh mene, wò né sòn mò ñgweé, wò né bò nùàr yilí mò saán keéh. Kènê, hin baá toò yeé lɔŋ, mè gulu kwaá né wò, nuaré déi a, jògò kema ke ye.

⁹ Bòn bò *Sátàn bò, mè nde né bó seé weh; né lom bò nyeén bò: bó ye bò nùàr a, *Júf né bó, sâ bó Júf sam. Kwá nɔ́ŋ, mè nde né bó seé weh, te bó nde ka biì cemmé. Bó nde né teèn kɔ́, ye mè né wò gwaán ma.

¹⁰ Lòu sam, wò né ngòr mò sie, wò né yoló ndɔ. Lòu mé gèr nde né *wón dɔɔŋ jilí laré, mè nde né wò dé yeé cií nyegé.

¹¹ Wò ñgweé gi aá kèn, kébbé nyégé bagasé, wò né teèn tég njebá taré. Mɔ sam, nuaré déi nde né tàmm ñgòg yeé luaga weh. Mè baá ndeê.

¹² Nuaá mé nde né veên taré yɔgɔ dɔɔŋ, mè nde né bú ké gwò Tele mò faá sòm nɔ sieé kwaá. Sâ baá bèh dene seèn dé kèi cèn. Mè nde né bú yilí Càn Tele mò yoòr nyagá kwaá, mé yilí ló seèn, Jerusalem dé feê mene. Ló sâ suagà nde né ter beè Càn. Mè nde né yilí mò dé feê yoòr seèn nyagá kwaá ndɔ.

¹³ Ngòr mé Cúcuí Ñagâ né bòn bò Yeésò bò tueé den hên, nuaá mé né tie ñgweé, bú a, ñgwé nyégé bú bagasé.»

Tebé dé bò Yeésò bò ké Laodísè

¹⁴ Nyàgà nji mé cìlì Càn dé bòn bò Yeésò bò ké Laodísè, júee bú a: Nuaá mé né È môn” tueé né kɔ́. Sòn-Càn jéjêg né bú, nùà gècèn né bú ndɔ. Bò njií mé Càn lɔ naá giì si dɔɔŋ, ndègè né bú. Ye, júee wò a:

¹⁵ Mè né gi seé yeé kɔ́. Wò dólé ñgwéh, wò sálé ñgwéh ndɔ. Wò kàn sam, kàn sam. Mɔ wò sé la naá cén ke sòm, beè mò huòm kela né cí.

¹⁶ Mɔ sam, kɔ́ ye, nyí né ñabésé, nyí salésé sam, nyí dólésé sam, mè nde né nyí tieé sòm ma.

¹⁷ Wò ye, nyí né nùà sèsàm, wa njeré déi nyí sám ñgwéh, nyí mé tuaá njeré déi sam ndɔ. Wò kó ñgwéh ye nùà kújere faá nyí nɔ sam wa, ye nyí né lunṭuru, nyí né tácugó, saám né nyí sòn doó sege, wò ménâ kó ñgwéh wa?

¹⁸ Mè né wò bòn, ndê goó dé jéjêg ká beè mò ñge weh, te wò yam mé njéh. Ndê bò cògò dé wuwulê ká beè mò ñge weh, te wò cií mèfà hèllè mé njéh, wò huar sòm fegùlì yoòr beè bò nùàr. Wò ndê lèh njolò ká beè mò ñge weh, te wò deén beh njolò, wò ñene nyegé njèh bagasé.

¹⁹ Mɔ mè né nùàr gwaán, mè bú pamé seér yeé lòu, mè feh bú gèr te à kekòò. Á sâ, mɔ né mân, fágá lòm feh mé temé kweéh seêr tég, wò bele ceér mò.

²⁰ Mè né tütùlù hin goó den; nuaá mé né hueh mò ñgweé, à gulu keéh mè dɔɔŋ, mè nde né gwò seèn yilá, béh bú yieé bilí mé ñgáb cèn.

²¹ Mè tueé bí, nuaá mé nde né veên taré yɔgɔ dɔɔŋ, mè nde né bú bèh denè te kɔgɔ mò haá. Né faá mè nɔ: mè lé veên taré yɔgɔ naá, te mè nde ye bèh denè te kɔgɔ Tele mò kwa.

²² Ngòr mé Cúcuí Ñagâ né mé bòn bò Yeésò bò tueé den hên, nuaá mé né tie ñgweé, bú a, ñgwé nyégé bú bagasé.»

4

Càn keí ké te vulúu

¹ Jomo sâ vuú déi ñené cu njolò mò, mè ñene njií hin né ké te vulúu lɔŋ gulu

den. Mè ngweé njií cu hueh nùà loù mé lé tueé mbamé deén naâ faá tàṅ doô, baá cu ménâ tueé, ye mè a: Nâ ká ter, mè feh kwaá wò bò njií mé nde gií né waá dɔ́ṅ njolò.»

² Sòn mé bó jueè, sâ Cúcuí Nḡgâ waá kema mè ndɔ, mè ḡene njií kɔḡo mgbè déi ké te vulúu, nuaré déi né teén den den.

³ Á huóm ndellé lom né yàgà faá taá ndòn beéh den né te lou nɔ. Kwarè kɔḡò sâ dɔ́ṅ fií kaṅ yṅṅ né nyènyèmà, à né faá taá ndòn nɔ beéh ḡuerré den ndɔ.

⁴ Kwarè kɔḡo mgbè sâ dɔ́ṅ kaṅ yṅṅ cu né bò kɔḡo déi, bó né ndètoón cùḡb nèà, mé bò kokoô bò teén ndètoón cùḡb nèà ndɔ. Bó su bele né còḡò wuwulê mân. Bó né bele mé tàṅ kàgà fefelè, bó me né tàṅ sâ mé goó.

⁵ Mbàn né ké te kɔḡo sâ be yuoô, nu né ké teén gwaán tulú, bò hueh né ké teén ḡgulí ndɔ. Ké toò kɔḡò sâ bó mɔḡo kwaá né kɔr teén téhbeh. Sâ lé naâ bò cúcuí Càn téhbeh doô.

⁶ Ké toò kɔḡò sâ, njeré déi lé naâ doó faá tàṅbàṅ tuùb nɔ laga den. Né faá daregà mé taá ndòn nɔ wulá tɔḡóm den.

Bò njeré déi nèà né ké kwarè kɔḡò sâ njebá kaṅ den; bó né mé njolo kèb toò mene, kèb jomò mene. Dɔ́ṅ bó né gi lèlàn.

⁷ Dé toò jòḡò felá né gélôḡ, dé jomò felá huaán nàgà, dé tagâr né mé feh ter faá feh nùà nɔ. Dé nèà, felá né jìè mé né ter loó ḡo.

⁸ Bó nèà dɔ́ṅ né gi mé bà yoyoòr, dé kàn né mé njéh ténjén, dé kân né mé njéh ténjén. Bó né mé njolo yo dɔ́ṅ ndɔ; kèb lè mé kèb cieè mene né gi njolo. Cíbíteèn mé suútenè mene, bó sòn dù bèh, bó né lom bené de sɔ́, ye:

Càn Dueè Nùà terrèb jolo lom né dé tueé sam.

À né léi jòḡò, à né kènê,
ké jomo yóḡḡṅ né cu bú ndɔ.»

⁹ Bò njèh lèlàn nèà doô ménâ seén den né Nùà ndeèr mé né ké te kɔḡo, bó né bú keí, bó né bú vra den.

¹⁰ Mɔ bó baá ménâ seén, bò kokoô bò ndètoón cùḡb nèà doô sue cemmé nde gi doó toò Nùà ndeèr mé né te kɔḡo, bó né bú keí. Bó né bò tàṅ kàgà toò kɔḡò komó su njií, bó né sònò de, ye:

¹¹ Kùsèm, Càn beèh, Nùà Dueè,
*sùsùm mé terreb né wò sie huóóm,
béh seén lom né wò Nùà dueè.
Lòu sam, wò lo njèh dɔ́ṅ si gií naâ kɔ́.
Lé naâ mé kàgà-ndòn yeè, te njèh dɔ́ṅ
nde ye die.»

5

**Mbieè sèmè mé mvù*

¹ Mè ḡene njií bú ké te kɔḡo; à né mvù mé be gaá weh sie. Bó keéh kwaá né lòu, bó nyagá né kèb lè mé kèb cieè mene. Bó lieré kwaá né ḡèh teén bèh téhbeh.

² Mè ḡene cu cìlì Càn dé koô, à né ké ter loḡó njií, ye: Nuaá mé nde né mvù hèn keh komo te à ke njií njolo teén né nèi wa?»

³ Á sâ, mɔ nuaré déi naâ he! Né mene ké ter, né mene ká doó, mé ké dòu mene, nuaá mé nde né mvù sâ keh komo te à ke njií njolo lè, teén sam.

⁴ Nuaá mé nde né mvù sâ keh komo, te à ke njií njolo teén yeé yuò kélá cù ménâ, mè si yúé.

⁵ Nùà koô déi lètenè bò kokoô bò doô ye mè a: Té yúé, Gélôḡ né teén, à né te ḡèh bò Júdá; né *ndùté ndùtù mgbè David, à né dé seén mé terreb, à né njèh dɔ́ṅ taré yḡḡó, à nde né bò ndɔ ḡèh téhbeh doó kellé sɔṁ gií, à komo ke lè.»

⁶ Mè ḡene njií baá-re Mbieè sèmè né ter lètenè kɔḡo mgbè doô njebá den. Bò njèh lèlàn nèà né ké teén njebá kaṅ den ndɔ. Bó bò kokoô bò ndètoón cùḡb nèà doô né kɔ́. Mbieè sèmè dé seén den né faá bó wula gi aá bú nɔ. Á né mé lúli felè téhbeh, njolo téhbeh ndɔ. Bò njolo sâ né bò cúcuí Càn téhbeh. Càn né bó ká doó bèh dɔ́ṅ temá njií.

⁷ Mbieè sèmè nde ser yí yoòr nùà te kɔḡo doô, à weh bú mvù mé né te be gaá doó beè.

8 À yeé weh gi aá, bò njèh lèlàn nèà, mé bò kokoò bò ndètoón cùòb nèà doò, sue cemmé nde gi doó toò seèn, dé kàn mé nján beè, dé kàn mé nján beè. Bó né cu mé ngàb beè-beè, bó ngàb sâ me né mé goó, san né bele lè dedeí ndo. San sâ né sòn Càn duaà dé bò Yeésò bò.

9 Bó né bené feè sònò de den, ye: Wò wulu lom né nùà mvù hên kemaà kóó. Nùà mvù hên lè komo keè gi lom né wò. Lòu sam, bó lé naâ wò wulá, wò lé naâ bò nùàr lè veèn yili som, lé naâ mé húóm yeé. Lé naâ nùàr mé gèh hihiné, ju hihiné mé tàbè hihiné ndo.

10 Wò lé bóó naâ kóó, te bó nde ye bò huaán ké mbàm ñaá, bó den bò *ngàn sèmè, bó bóó seé Tele beèh Càn.

Bó cer nde né felè bò nùàr wón ðóñ.»

11 Mè yeé ke, mè ñene njií bò cili Càn ngún ké kwarè kògò. Bó kan keéh né kògò bó bò lèlàn bò nèà, mé bò kokoò bò ndètoón cùòb nèà doò yí lètenè. Bó né lom kékám kékám, dé kulá sam. Mè yeé ngweé,

12 bó né ké ter tueé njií, ye: Kùsèm Mbieè Sèmè mé lé naâ kuú. Nùà Dueè né cegé bú; à né lom nùà ngùrmò* kóó.

Kékòñ sie lom né bú; Nùà *sùsùm hên no. Kùsèm, nùàr a, kéí bú kei.»

13 Jomo sâ mè ngweé njií cu bò njií mé Càn lé si gi naâ ðóñ baá bené de ndo; bò dé ké te vulúu o, bò dé ká te tàbè o, bò dé ké dòu mé bò ké dùà bò mene ðóñ né gi de, ye:

Kùsèm, béh hên kéí yeé nuaá mé né te kògò

bò Mbieè Sèmè.
Bò dudueèr bò, bò terrèb bò,
bò sùsùm bò dé cu ðóñ gi lom né bó.»

14 Bó né de, bò lèlàn bò nèà doò né gwaán, ye: Né môn!» Bò kokoò bò doò né dé bòòn doó sue cemmé ndeé, bó né bú keí.

6

Bò ndo ngèh téhbeh

1 Mè yeé ke, Mbieè Sèmè sie kò som aá ndo ngèh déi lètenè bò ndo ngèh téhbeh doò. Mè ngweé njií nùà cén déi lètenè bò lèlàn bò nèà doò baá tueé, hueh ngugó lom né bú faá nu no, ye: Ndé!»

2 Mè ñene njií nyam tébágà wulésé mân baá ké teèn njebá den, nuaré déi né teèn ñaá den, à né mé lièm beè, bó sulí kwaá né bú tàbè ngòg felè ndo. Nùà sâ lé naá gi feh jògò; à nde cu né feh déi jògò.

3 Jomo sâ Mbieè Sèmè sie kò som cu ndo ngèh déi. Mè yeé ngweé, nùà cén déi lètenè bò lèlàn bò nèà doò ye: Ndé!»

4 Mè ñene njií cu nyam tébágà déi bèlèsé mân baá ndeé, à né mé nùàr ngètenè. Bó jege nùà sâ, ye bú a: Ndé dé seèn taáb ká te tabe bèh ðóñ kóó si, te bò nùàr wula kuú seér mé yo bòòn ma. Bó haá kwaá bú tàndòñ bò taáb beè ndo.

5 Jomo sâ Mbieè Sèmè sie kò som cu ndo ngèh dé tagâr. Mè yeé ngweé, nùà cén déi lètenè bò lèlàn bò nèà doò ye: Ndé!» Mè ñene njií nyam tébágà déi yilísé mân né ké teèn mé nùàr ngètenè njebá den. Nùà sâ né dé seèn mé mòu beè.

6 Mè ngweé njií cu faá né hueh nùà cén déi ké lètenè bò lèlàn bò nèà doò no, né tueé den ye: Sàgà seé dé gùm cieé nde cegé né kó yolò cén; mo né ngwàgàm, nde né kó tagár. Té kómó bò mbè dé bòòn teèn kemaà kéh.»

7 Mbieè Sèmè sie kò som cu ndo ngèh dé nèà. Mè ngweé njií nùà cén déi lètenè bò lèlàn bò nèà doò ye: Ndé!»

8 Mè ñene njií cu nyam tébágà déi filísé mân né mé nùàr ngètenè njebá den. Nùà sâ, yilí seèn né Cio; à né mé gùm ndugo bò càñ ðóñ jomo. Bó jege bò sâ bò, ye bó a: Bí ndé kòb gè bò nùàr wón ðóñ bèh nèà, bí wula som kòb cén teèn. Bí wulá bò nuaré déi mé njèh salé; bò déi mé cùè, bò déi mé beén, te bò déi nyam yaà sie wula bó kóó.»

9 Mbieè Sèmè sie kò ser cu ndo ngèh dé tîn. Mè ñene njií bò càñ ké ka kòò. Né bòó mé lé naá gi kuú, bó lé bò sâ bò wula gi naâ lòu, ye bó lo naâ ngòr Càn tueé fí;

wa bó lo njebá taré loóm naâ teèn, ye bò nùàr a: ngòr gècèn né lom cí fí ndo.

¹⁰ Bò càṅ mé lé naâ ké ka kòò sâ né ké ter bieé njií den ye: Nùà Dueè, Nùà joloò mé Nùà gècèn, wò ndeè ju felè bò nùàr wónḡ dónḡ tueé nde né heèh wa? Bòó mé lé naâ béh wulá, wò cio beèh mé bó bie nde né heèh ndo wa?»

¹¹ Bó su kwaá bele baá-re bò càṅ sâ cògò wuwulê mân yoòr, bó ye bó a: Bí jògò kwáa môn ye, bó née bò mbeé seé biì wulá gí ngwéeh ye. Kò bó wula gi aá bó faá bí nò, te wulu ye.»

¹² Jomo sâ Mbieè Sèmè sie kò ser cu ndo ngèh dé ténjèn. Mè yeé ngweé, tàbè baá jilí taré; lou baá seér cu yilísé faá cògò gùlù dé yilí nò. Weéh gùm dónḡ bò seér cu aá dé seèn faá húóm nò.

¹³ Bò mbentò né lom ká doó sue suagâ. Né faá fu tarê we su yeé bò tàb kekòḡḡ nò.

¹⁴ Vulú né faá yùè nò keéh ndeé, né nyue leér yuo. Bò tòr bó bò ten tàbè mé tená le bele yeé lètenè ndèndèn nòmò dónḡ vu gi be mé bèh denè bòn.

¹⁵ Jomo sâ bò nùàr fón doò: bò mgbè o, bò kokoò bò o, bò kwaá-taâb o, bò sèsàm bò o, bò terrèb bò mé bò jomo bò dónḡ, né mene kwer, né mene bò lòu bò, dónḡ né gi mbaá dula kem njií. Bò déi nde lè gbàṅe faár yilá, bò déi nde ké te tòre lètenè kweéh dula ṅaá, te bó leér den teèn.

¹⁶ Bó ye kweéh mé tòr a: Nèmè sù sér béh yoòr kòó; bí lèr béh leèr, te nuaá mé né ké te kògò kíé béh ṅéné kéh cú; te yúlá-temé Mbieè Sèmè ká yoòr beèh jèrè wá cù.

¹⁷ Né cieé yúlá-temé bòn waà né kòó, baá bó fulu ṅaá. Ndóg nuaré déi ter yilí lè ndé ngwéh.»

7

*Bò huaán *Iserála kám yuií mé kám yulà nèà cùòb nèà*

¹ Jomo sâ mè ṅene njií bò cìlì Càṅ déi nèà, bó né ké te bò gou wónḡ nèà dónḡ njebá den, bó né bò fu nèà sie yíin loó, te

bò fu hèllè tàbè bô nòmò mé tou dé kàn kóbó kèrà cú.

² Sâ bò cìlì Càṅ doò lé naá gii mé terreb beè, te bó bòó beéh tàbè mé nòmò mé njéh. Mè ṅene njií cu cìlì Càṅ déi baá kèb bà yuoò, à né mé mágá Càṅ làṅ beè, à né mé bò cìlì Càṅ nèà doò logó njií, ye bó a:

³ Bí téè tàbè bô nòmò mé bò tou bó béh ye; kò béh tuaán laré gi aá bò seé bò Càṅ mágá toò kuún, sâ ye.»

⁴ Jomo sâ bó kulá feh keéh baá-re mè dàmbòó mé baá gi mé mágá Càṅ toò kuún sâ ndo, bó lé naâ kám yuií mé kám yulà nèà cùòb nèà; dónḡ lé naá gii bò huaán Iserála.

⁵ Te gèh Júdá, bó tuaán kám yulà cùòb fà; te gèh Rúbèn, kám yulà cùòb fà; gèh Gàd, kám yulà cùòb fà;

⁶ gèh Asêr, kám yulà cùòb fà; gèh Naftalí, kám yulà cùòb fà; gèh Manasê, kám yulà cùòb fà;

⁷ gèh Simeôn, kám yulà cùòb fà; gèh Leví, kám yulà cùòb fà; gèh Isakâr, kám yulà cùòb fà;

⁸ gèh Jebulôn, kám yulà cùòb fà; gèh Josêf, kám yulà cùòb fà; mé gèh Benjamên, kám yulà cùòb fà ndo.

Cìlì nùàr

⁹ Jomo sâ mè yeé ke, mè ṅene njií cu cìlì nùàr né mbaá yaám ndeé, dé kulá sam. Lò nùàr wónḡ dónḡ lé naá gii teèn, mé bèh hihiné, gèh hihiné, ju hihiné ndo. Bó né ké toò kògò Càṅ bô Mbieè Sèmè njebá den, bó né mé cògò wuwulê yoòr, mé ṅéhteêr beè beè ndo.

¹⁰ Bó né ké ter gogó njií, ye: Càṅ Tele beèh ké te kògò bô Mbieè Sèmè béh mân yili som né kòó.»

¹¹ Sâ dàmbòó cìlì Càṅ baá gi ké kwarè kògò kaṅ den ndo, bó né bò kokoò bò mé bò lèlàn bò nèà lètenè kaṅ keéh. Bó né toò kògò cemmé sulí ndeé, bó né Càṅ keí,

¹² bó ye:

Né bòn! Nùà *Sùsùm né Tele beèh Càṅ, Nùà dueè.

Terreb mé kékòṅ né gi beè seèn.

Béh vrà bú vraà, béh vèh dèn bú.

Kùsèm terreb Càṅ a, *sùmù yùò kélà cie dé kèi cèn.»

¹³ Jomo sâ nuaré déi deèn ké lètenè bò kokoò bò doò, ye mè a: Bòó mé né cògò wuwulê su hên né bò neì wa, bó yuoò he ndo wa?»

¹⁴ Mè ye bú a: Kò kela né wò, dé koò.» À tueé baá-re ye mè a: Né bòó mé lé naâ lè mambin gèr cèrè jomò kelá ma. Wa bò sâ bò lé naâ cògò bòn lè húóm Mbieè Sèmè yaga. Bò cògò bòn baá gi wuwulê.

¹⁵ Bó ké toò Càṅ den né dé cì. Bó né seé seèn ké gwà Càṅ cibí mé lou mene boó soó.

¹⁶ Cùè mé nyúá bó siè ṅgwé ndé cú; lou mé njeré déi bó lì ṅgwé ndé cú ndo.

¹⁷ Mbieè Sèmè né ké lètenè kogò, à ke nyegé né bó kóó, à nde né bó lè nduùn nòmò yòṅe njií. Càṅ nde né bó yímé njolò fo som ndo.»

8

Ndo ṅghè dé téhbeèh

¹ Te Mbieè Sèmè yeé nde sie kò som ndo ṅghè dé téhbeèh doò, ṅghè doón maáb tené le gi ké ter. Nde nde, wa gùm kwèh yòṅ loù ṅghè doón né noón.

² Jomo sâ mè yeé ke, bò cìlì Càṅ téhbeh né ké toò Càṅ njebá den; bó haá kwaá né bó tàn* téhbeh beè.

³ Cìlì Càṅ déi wa cuù, à né mé tàndán beè, tàndán sâ bó me né mé goó. À nde ké kwarè kòò njebá ndeé. Bó kela bú san lè tàndán ṅgún, bó bilí kwaá, ye te à hualé bilí mé dà mè bò Yeésò bò, à né ké felè kòò mé Càṅ ṅgie haá njií. Bó kò sâ me né mé goó; né ké toò kogò den den.

⁴ Ju weè saàn mé dà mè bò Yeésò bò doón né beè cìlì Càṅ yuo, né yoòr Càṅ lulí ndeé.

⁵ Jomo sâ cìlì Càṅ nuaán som we hèllè felè kòò, à kwaá njií lè tàndán deí, à tum si njií ká doó. Mbàn né die, nu né gwaán, bò hueh né ṅgulí, tàbè jilí lom mé gècèn mene.

Bò tàn†

⁶ Jomo sâ bò cìlì Càṅ téhbeh mé tàn beè beè doò njebá nyegé mé tàn bòn.

⁷ Cìlì Càṅ dé toò jògò yi si tàn: boó mé we mé húóm mene bomo suagà ká doó, ṅgie som kòb tàbè cén, kòb fà le. Kòb bò toú cén ṅgie yuo, kòb fà le. Bò nyure dedoò ṅgie yuo gi ménâ ndo.

⁸ Cìlì Càṅ dé jomò yi cu tàn dé seèn: kèkènè tànòr tòr déi lélán weè mân, komo tum suagà, die yila dùà; kòb ndèndèn nòmò cén ṅa húóm, kòb fà le.

⁹ Dàm bò njií mé yon yeé dùà doón, kòb cén kuú gi, kòb fà le. Kòb cén bò bàtò dùà doón ṅerré yuo, kòb fà le.

¹⁰ Cìlì Càṅ dé tagâr yi cu tàn dé seèn: mè ṅene tàtù mbentò déi komo suagà ké ter lélán weè faá boó kòòr no, die yila dùà nòmò mé bò nduùn mene; kòb cécéne veé yuo.

¹¹ Yilí mbentò sâ né nó. Nòmò kòb cén jelá yuo, kòb fà le. Bò nùàr kókoó mbaá ṅueé kuú gi mé njéh; sâ jelá yògò baá.

¹² Cìlì Càṅ dé nèà yi cu tàn dé seèn. Lou kòb cén yili, kòb fà le. Weéh kòb cén yili, kòb fà le. Bò mbentò doón, kòb cén yilí yuo, kòb fà le. Lou cib soó gùm kòb cieé cén, kòb fà le. Weéh cib ṅaga kòb cibí cén ménâ ndo.

¹³ Mè yeé ke cu, jìè baá tóg ké ka vulúu loó yon, à né ké ter keí njií, ye: Gèr-e! Gèr-e! Bò cìlì Càṅ dé tagâr nde aá tàn dé bòn tuagá. Mambin gèr nde né bò nùàr ká doó kwa.»

9

¹ Cìlì Càṅ dé tìn yi cu tàn dé seèn. Mè ṅene tàtù mbentò déi ká doó, à lé die suagà naâ ter, bó né bú kí lege ṅgòbè beè haá kwaá.

² Mbentò doò komo lege ṅgòbè sâ ndo. Ju weè kulu yuo kela teèn, ka yilí ṅaá ter lég, cib som lou; ter doón yili yuo mé ju weè lege ṅgòbè hèllè.

³ Kètàr né ké teèn bomó yuo den, né ká doó sue suagà, bó né bèh doón kwaár

7:14 7:14 Dan. 12:1; Mat. 24:21; Mk. 13:19 **7:16 7:16** Es. 49:10 **7:17 7:17** Ps. 23:1; Ese. 34:23; Ps. 23:2; Es. 49:10; 25:8 * **8:2 8:2** Tògò dé koò mé hueh faá tàn no. **8:3 8:3** Am. 9:1; Ex. 30:1, 3 **8:5 8:5** Lé. 16:12; Ese. 10:2; Ex. 19:16; Vuù 11:19; 16:18 † **8:5 8:6** Tògò dé koò mé hueh faá tàn no. **8:7 8:7** Ex. 9:23-25; Ese. 38:22 **8:10 8:10** Es. 14:12 **8:11 8:11** Jér. 9:15 **8:12 8:12** Es. 13:10; Ese. 32:7; Joël 2:10, 31; 3:15 **9:2 9:2** Gen. 19:28 **9:3 9:3** Ex. 10:12-15

ndeé; bó né bó gèh terreb bò tantàn jege haá, bó ye bó a:

⁴ Bí té nyure mé tou kè mà. Bí ndé lòm yoòr bò nùàr. Bòò mé mágá Càn toò kuùn sam, bí bó júé lòm kóó.»

⁵ Bó ye bó a: Bí té bò nùàr lòu wúlá, bí témá só bó seé yoòr weéh tín, bó nde né mé gèr kwaré.» Bàn kètàr yulá nde né ka bó nág faá dé tantàn gèr nɔ.

⁶ Bó yilá fòón nde né cio mé njéh gùm weéh tín doón, cio bó sòn kòmò ndé ngwéh. Bó gwaán nde né mene kuù, cio nde né bó ngoón, te bó kekòò.

⁷ Bò kètàr sâ den né faá bò nyam tébágà mé bó kaga kwaá né dé gò taáb nɔ: bò njeré déi né bele bó felè faá tám ngôg mé bó me né mé goó nɔ. Toò sieè bòn den bele né faá dé nùàr nɔ.

⁸ Yúli feèh né faá dé bò vèh ndɔ; nyie den bele né bó sònò faá nyie gélog.

⁹ Te kàn bòn den né faá cògò lòñ nɔ. Bèmè bà bòn ngulí felá né bèmè bòn bò màtúá taáb mé bò nyam tébágà né bèh taáb tulu njií.

¹⁰ Njòr né bele bó te ngere faá dé tantàn gèr nɔ. Terrebe mé bó feh keéh nde né bò nùàr gèr mé njéh weéh tín doò né gi bó ké te ngere sâ.

¹¹ Mgbè bòn né *Sátàn. Bèh denè seèn né lè lege ngobè hèllè. Yilí seèn né Njéllé-nùàr. Mé ju *hebreèh né Àbadôn; mé ju greèk né Apoliôn ndɔ.

¹² Hèn née gèr dé toò jògò ye; bò fà bò déi baá cuù ndeè.

¹³ Jomo sâ cili Càn dé ténjèn yi cu tàn dé seèn. Mè ngweé njií ké te kò toò Càn hueh déi né ngulí den. Bó kò sâ me né mé goó. Hueh sâ né ké te gou seèn nèà doón ngulí den.

¹⁴ À tueé njií mé cili Càn dé ténjèn mé tàn baá toò seèn doò, ye bú a: Bò cili nèà mé bó lé naâ bó ké kwarè nòmò Efraté coló kwaá doò, sè yi bó.»

¹⁵ Bó se yi bó nèà doón ndɔ. Sâ bó lé naâ gi bó nyegé kwaá, lé naâ dé cu sâ, dé cieé sâ, dé weéh sâ mé dé nyemà sâ ndɔ,

bó ye te bó nde bò nùàr kòb tagár geé, bó wula som kòb cén.

¹⁶ Bó kulá feh mè bò sóji mé lé naâ nyam tébágà naá ndɔ: doón bó lé naâ kám yuií fà.

¹⁷ Bó lé naâ njolò mò nené yuo kelà; bó lé beè naâ bele mé kò bèbèlè faá we nɔ, faá nòmò vulú nɔ, faá nyùm nàgàkèn nɔ. Bò nyam tébágà bòn né bele mé feh faá gélog ndɔ. We mé ju mé nyùm nàgàkèn lé naâ bó sònò bomó yuo den.

¹⁸ Bò njéh gèr tagár mé lé naâ sònò bò nyam tébágà bomó yuo sâ, lé naâ bò nùàr kòb cén wulá som, kòb fà le. Lé naâ we mé ju mé nyùm nàgàkèn.

¹⁹ Bò nyam tébágà dé bòn lé naâ mé terrebe bèh fa: déi lé naâ ké sònò, déi ké te ngere. Bò ngere bòn lé naâ faá sàb nɔ, feh lé naâ teèn; bó lé bò nùàr veèn bóó deén naâ mé njéh.

²⁰ Mé njéh mene, bòó mé lé naâ ter le, mé bò gèr hèllè lé bó wúlá ná ngwéh, lé naâ ménâ tan den, bó temé kwéh sér ngwéh, bó kò lom né cècàn feh hihiné duaà: bó né tándulu dua, bó né ngulàmúr* mé feh hihiné dua; bó bò déi me né mé goó, bò déi mé lòñ; bò déi mé taá, bò déi tou. Bó doón né gi mùmúr mbaá, bó njéné bèh, bó ngwé bèh, bó gò bèh ndɔ.

²¹ Bó yeé temé kwéh sér cú ménâ, bó kò lom baá-re feh wulá ndɔ, bó né lob yuo; bó né yàgà bóó tobó gɔ; yíb ceré né bó ndɔ.

10

Cili Càn mé mvù dé maàn beè

¹ Jomo sâ mè nene njií cu cili Càn terrebe déi baá cuù ké te bègè kaá suagâ; à né mé kou nyenyemà felè; toò sieè seèn ba lom né faá lou nɔ; bò gule ba né faá leba weè ndɔ.

² À komo sie né mvù beè. Mvù sâ né lom maanjé mân. À gule gaá dobo kwaá né felè ndèndèn nòmò, gule ngou te bàn tàbè.

³ À né ké ter logó njií faá gélôg geba né kóó. À yeé huné aá, nu gwaán mbei téhbeh, faá nùàr tueé né kóó nɔ.

⁴ Mè yeé nde aá ter nyagá kwaá, hueh déi den cuù ké te vulúu, ye mè a: Té lòu nyàgà, ñgwé lèr kwá lòm bò nu téhbeh sâ lè yeé nɔ́ɔ́n ménâ.»

⁵ Mè yeé ke, cili Càṅ mé gule déi né felè ndèndèn nòmò, déi felè bàn tàbè doô som njií aá be gaá ké te vulúu,

⁶ à jege Càṅ ndeèr, nùà mé lo síí naá vulú mé bò njèh teèn mene, tàbè mé bò njií teèn mene, nòmò koô mé bò njèh teèn mene dɔ́ɔ́n, à jege ye: Waà baá kèn.

⁷ Kwá nɔ́ɔ́n, mo cili Càṅ dé téhbeèh baá tàn dé seèn tuagá, bò njií mé Càṅ lé naá lòu nyegé leér kwaá dɔ́ɔ́n, nde né lòu sâ mboón, te yuo faá à lé tueé kwaá naâ mé bò *sòn-Càṅ bò mé bó né seé seèn bɔ́ɔ́ nɔ.»

⁸ Jomo sâ hueh mé lé ñgulí deén naâ ké te vulúu doô den cuù ye mè a: Ndé wèh mvù mé bó komo kwaá né lɔṅ ké beè cili Càṅ doô weèh; à njebá den né felè nòmò, kèb déi felè tàbè mân.»

⁹ À yeé tueé gi aá, mè nde ké teèn ndɔ, mè ye cili Càṅ a: Há mè mvù dé maàn beè yeé sâ teèn.» Ye mè a: Wèh yíé njí mvù hèn sònò. À né sònò nɔré, né faá nyuú nɔ. Njèh cén, ké lè à nde né lòu jelá seér.»

¹⁰ Mè weh bú mvù sâ beè, mè yieé ndɔ, nɔré ka mè sònò faá nyuú sâ; mè yeé mena som aá, wa ké lè mò, jelá yuo.

¹¹ Bó ye mè a: Ndé cú sòn-Càṅ tueé; wò tueé nde né felè dàm nùàr mé lò hihiné, ju hihiné, mé mgbè hihiné ma.

11

Bò sòn déi fà

¹ Bó weh gor, bó haá mè beè faá cùgò nɔ, bó ye mè a: Wùò ter, ndé mè *gwà Càṅ koô mé ko mene meè; kùlà gí bò dùà-Càṅ bò ké gwò dɔ́ɔ́n ndɔ.

² Kwá ló caá kèb cieè dé seèn ménâ, té bú mè, né beè bò Càṅ-kó bò, bó nde né ló

joloò gulè doró keéh, bó bɔ́ɔ́ nde né teèn weéh yulà nèà cùòb fà.

³ Te cu sâ mè nde né bò sòn mò fà tema njií, te bó tueé den sòn mò ké lètenè bò nùàr. Bó yíí nde né wè, bó bɔ́ɔ́ nde né ké sâ weéh yulà nèà cùòb fà. Bò weéh yulà nèà cùòb fà né cieé kám mé yuú fà mé yulà ténjén.»

⁴ Bò *sòn-Càṅ bò fà doô né bò touú fà mé feí yeé kómó; bó né bò lâm tàndán fà mé den yeé toò Nùà tàbè doô ndɔ.

⁵ Nuaá mé né bó mé veèn munó dɔ́ɔ́n, we ndeé né sònò bɔ́ɔ́n bomó yuo kelâ, ñgie som bú. Bòó mé nde né bó mé veèn coór kema dɔ́ɔ́n, kuú gi nde né ménâ ndɔ.

⁶ Bó né mé terreb nu ñgaán lóò, te bó tueé den sòn-Càṅ. Bó né cu mé terreb nòmò kweéh seér, te ña húóm. Mo bó gwaán né *wɔ́ɔ́n gèr dé kàn feh keéh, cu mé bó gwaán nè dɔ́ɔ́n, bó né gi mé terreb dé ménâ bɔ́ɔ́ teèn.

⁷ Bó tueé den nde né ka sòn-Càṅ ménâ. Mo gi aá, nyam veèn yuo kelâ nde né te lege ñgòbè doô, ñar sie bó, à nde né bó yɔ́gò, à nde né bó wulá som ndɔ.

⁸ Bò komó bɔ́ɔ́n dielé le nde né cie te kponje lè lóò koò. Né lóò mé bó lé faga wulá naâ Fehtoò beèh teèn doô. Bó né lóò sâ yilí *Sóðòm mé Ejíptò yoór yilá kwaá.

⁹ Dàm nùàr mé gèh hihiné, ju hihiné, lò hihiné dɔ́ɔ́n, nde gi né komó bɔ́ɔ́n cie ñené soó; nde né cieé tagár mé kwèh. Bò nùàr gwàn ndé ñgwéh mé nuaré déi furú nyegé bó.

¹⁰ Bò nùàr ká doó samé seér nde né mé cio bò nùà fà hèn dé samé; bó nde né sagá; bò nùàr nde né mé kùrmò felè cio bò sòn-Càṅ bò fà hèn yieé kuú, ye bò fà bò hèn naâ bó gèr feh keéh fí.

¹¹ Komó bò nùà fà hèn lé cie bɔ́ɔ́ naâ cieé tagár mé kwèh. Jomo sâ, Càṅ lé naá cuù bó cúcuí lè fulu yíí, bó njebá cu ter. Bòó mé lé naâ ñené, veéh lé naâ bó njèh bɔ́ɔ́.

¹² Jomo sâ hueh taré déi yilá bò sòn-Càṅ bò fà hèn ké te vulúu, ye bó a: Bí ñâ kán!»

10:5 10:5-7 Ex. 20:11; Deut. 32:40; Dan. 12:7; Am. 3:7 2:1-2 **11:2 11:2** Lúk 21:24 **11:4 11:4** Zach. 4:3, 11-14 **11:7** Dan. 7:7, 21; Vuú 13:5-7; 17:8 **11:8 11:8** Es. 1:9-10 **11:13 11:13** Vuú 6:12; 16:18

10:8 10:8-10 Ese. 2:8-3:3 **11:1 11:1** Ese. 40:3; Zach. **11:6 11:6** 1 Rois 17:1; Ex. 7:17-19; 1 Sam. 4:8 **11:7** **11:11 11:11** Ese. 37:10 **11:12 11:12** 2 Rois 2:11

Bó ka ñaá yuo ké te vulúu lètenè bègè ndo. Lé naâ njolò bò bònò bò bònò hèllè.

13 Cu sâ tàbè lé naâ jilí taré; loó kèb déi lugo su doó. Te gwà yulà doón, cén lé naâ lugo die. Nùàr kám téhbeh kuú teèn. Veéh lé naâ bò jomo bò lè yilá, te bó nde ye Càn Nùà vulú seén.

14 Hên baá ye gèr dé mbelèm fà; dé tagâr baá cuù hên ndeê.

Tàn dé téhbeèh

15 Jomo sâ cìli Càn dé téhbeèh yi cu tàn dé seèn: bò hueh déi tetarê mân né ké te vulúu ñgulí, ye:

Mbàm Nùà Dueè bô *Nùà Còñ
baá kènê wón doón beè kaá sie.

À teèn cer den nde né dé nyèmà mé nyèmà.»

16 À yeé tueé gi aá mân, bò kokoô bò ndètoón cùòb nèà mé né gi ké toò Càn te kogo bònò doón cemmé sulí nde gi doó, bó né Càn keí, bó ye:

17 Môn, Càn Dueè Nùà terrèb,
wò né léi jògò, wò né kènê ndo.
Béh né wò vra mé kènê be terrèb yeè baá ter.

Kènê mbàm yeè wón beè ka sie né kóó.

18 Cècàgà, lò nùàr hihiné lé ñaáñ baá wò yoòr kela.

Kènê baá cu yulá-temê;
wò nde aá ju felè bò komô tená.

Bò sòn yeè mé né seé yeè bóó, nde né sàgà kwa.

Bò nùàr yeè mé bóó mé né wò veéh doón,
huaán maàn mé kàm bò mene,
nde né sàgà kwa laré.

Bóó mé né yeé wón bóó beéh doón
nde né nyoló yuo.»

19 Bó yeé tueé gi aá mân, gwà Càn koó ké te vulúu gulu logó ndo, *mbèñ ñgòn ñené yuo kela ké gwò, mbàn né die, nu né gwaán, bò hueh né ñgulí, tàbè né jilí taré, boó sue lom mé gècèn mene.

12

Ma déi bô mèmàm

1 Jomo sâ cìe déi ñené yuo kelà ké te vulúu: lé naâ ma déi, lou né bú faá cògò nò vuòb keéh; à né weéh gulè dobo kwaá; felè seèn né mbentò yulà cùòb fà, né tám kàgà seèn.

2 À né mé lèi, nyer né bú nemá, à né mé gèr keéñ den.

3 Jomo sâ cìe déi ñené yuo kela cuù ké te vulúu ndo; lé naâ mèmàm bèlèsé mân mé feh felè téhbeh, lulí teèn yulà; feh dé kàn né mé tám kàgà felè.

4 Ngere ké jomo né bò mbentò ké te vulúu komó som; né ká doó su ñjií. Kòb cén sue suagà, kòb fà le. Mèmàm hèllè né toò ma nyeèr doó njebá den, ye te huaán yuo kelà, nyí dom yieé som.

5 Nde nde, ma doó ñar ndo, à ñar kwa huaán dé siíb. Huaán sâ nde né lò nùàr doón seé weh. Nde né mé cùgò lòñ. À yeé ñar aá bú, bó weh ñjií huaán sâ ké toò Càn te kogo seèn.

6 Meí dula nde dé seèn ké ya dueè. Càn lé naâ bú bèh sâ nyegé kwaá, te bó koó den bú teèn. À bóó ké sâ cieé kám mé yuií fà, mé yulà ténjén.

7 Yeé baá ménâ, taáb ko die ké te vulúu ndo: Mikael bó bò cìli seèn kaga taáb mé mèmàm bó bò cìli dé seèn. Bó bó kwaá ñjií taáb doó. Mikael bó bò cìli Càn ñar yila bó yoòr,

8 bó yógó bó, bó kwogo som bò mèmàm hèllè, bó som bèh denè bònò ndo.

9 Bó lu si keéh mèmàm doó ká doó. Né cu ka bú kuúm sàb cén sâ; bú táhòrò; yilí seèn déi né cu *Sátàn, à dà m nùàr wón doón bele gi né kóó. Bó lé ká doó si keéh naâ bú mé bò cìli seèn hèllè mene.

10 Jomo sâ mè ñgweé ñjií hueh taré déi né ké te vulúu mbamé den, ye: Hên, Càn som keéh né be terrèb seèn. Mbàm seèn baá *wón beè kaá sie; à béh yilí som aá kèn. Kènê, ñgóg *Nùà Còñ ñgulí yuo kela baá cie. Cècàgà, bó nùà súi hèllè lu som aá kèn. Suútenè mé cíbíteèn mene, à lé naá loóm bò mbeí beèh ké toò Càn yoòr ñjoró.

11:15 11:15 Ex. 15:18; Dan. 2:44; 7:14, 27

11:18 11:18 Ps. 2:5; 110:5; 115:13

11:19 11:19 Vuú 8:5; 16:18, 21

12:3 12:3 Dan. 7:7

12:4 12:4 Dan. 8:10

12:5 12:5 Es. 66:7; Ps. 2:9

12:7 12:7 Dan. 10:13, 21; 12:1; Júde 9

12:9 12:9 Gen. 3:1; Lùk 10:18

12:10 12:10 Job 1:9-11; Zach. 3:1

11 Kènê bò mbei beèh bú doó jɔɔ si aá kèn. Bó bú yɔɔ né mé terreb húóm Mbieè Sèmè. Njua mé bó lé naâ cio ηɔɔn, bó te ηɔɔr Càn njobá taré lom tég, ye bò nùàr a: lár, hên né lom ηɔɔr gècên kóó.

12 Né bòn! Vulú a, sèsamè! Bí bò teèn bò a, sàmè jí ménâ ndɔ.»

Jomo sâ hueh doó den cuù, ye tàbè bô nòmò a: Gèr-e, gèr waà baá kèn, bó táhòrò lu si njií aá ké yoòr bìi, à né mé yúlá-temé furú ɔɔ. Cu seèn nde aá jí, ηaáj ɔɔ né bú cí.»

13 Mèmàm doó yeé ke, bó bú ká doó lu si njií aá ménâ, temé ηaâ bú ndɔ; à ηar bele keéh ma vùlù hèllè jomo dé ηaâr.

14 Bó haá ma doó bà fà, né faá bà jìè nɔ, te à lo nde mé njéh ké ya dueè bèh denè seèn. Bó nde né bú ké teèn nyèmà tagár mé kwèh koó den, te sàb doó bú fón kwà cú.

15 Sàb hèllè yeé ηene aá ménâ, à fam sòm keéh nòmò sònò faá gùm nòmò koó nɔ, né ma doó jomo pieém bele, te sie bú.

16 Tàbè yeé ηene aá ménâ, tàbè gam ma doó ndɔ, tàbè ηueé ηemá sòm nòmò hèllè, njiêr.

17 Furú yɔɔ cu mèmàm mé ma doó, à ηar nde seér mé taáb ké jomo yoòr bò ηuna seèn, ye te nyí wula sòm gi bòó mé né sòn Càn mé ηɔɔr Yeésò ηgweé dɔɔn.

18 Mèmàm hèllè nde baá-re ké sòn nòmò ménâ njobá den.

13

1 Jomo sâ, mè yeé ke, nyam déi baá yí lètenè ndèndèn nòmò yuo kelâ; à né mé feh felè téhbeh, lulí né teèn yulà; lulí dé kàn né mé tà m kàgà felè; feh dé kân né mé yilí séb-Càn yoòr nyagá den.

2 Nyam sâ den né faá ηgù nɔ; gule né faá gule séseè mân, sòn né faá sòn gélôg ndɔ. Mèmàm weh kɔɔ seèn, haá njií mé nyam doó, haá bú terreb, jege haá njií gi bú seé seèn ndɔ.

3 Nyam doó né mé bàñ felè, den né faá bó lé ye bó nde aá bú feh cén déi kɔ wulá sòm nɔ. Njèh cén, nyer hèllè te gi cu

aá kèn. Né bò nùàr mé njéh hiím yɔɔ. *Wón dɔɔn kem bele gi nyam doó ndɔ.

4 Bò nùàr yeé ηene mèmàm haá baá nyam doó terreb ménâ, bó yila mèmàm keí, bó né nyam doó keí ndɔ; bó ye: Neì den né faá nyam hên kóó wa? Nuaré déi nde né bú mé taáb lieé yɔɔ ndɔ wa?»

5 Jomo sâ nyam hèllè kwa ceér, à né ηɔɔr gágà sònò tueé toró, à né Càn teèn seb keéh. À bóó sɔó méménâ weéh yulá nèà cùòb fà;

6 à né Càn selé, à né yilí Càn tueé beéh, à né bèh denè Càn tueé beéh. Bòó mé né ké te vulúu, à né yilí bóòn ménâ tueé beéh ndɔ.

7 À kwa terreb, te bó bò nùàr Càn lie taáb, à taré yɔɔ bó. À kwa cu terreb te à den felè bò nùàr mé gèh hihiné, lò hihiné mé ju hihiné ndɔ.

8 Bò nùàr dua laré bú wón dɔɔn. Sâ tueé né ye, Mbieè Sèmè mé lé naâ kuú, né mé mvù yòn beè. Bèh lo mé wón lo duóm naâ, yilí bò sâ bò teèn nyàgà yilá ηgwéh.

9 Nuaá mé né tie ηgweé, bú a, ηgwé nyégé ηɔɔr hên bagasé!

10 Mɔ nùàr yoòr né mé húóm gwà cibì yilá, sâ à nde né ménâ yilá. Mɔ bó bú teé wula nde né lòu, sâ yoòr seèn né cí. Mɔ né mân, sâ bò Yeésò bò a, yiyolò, bó temé tég kwá nji lòm yoòr Càn.

11 Jomo sâ mè yeé ke, nyam déi komo yuo kelà baá dòu. À né mé lulí felè fà; né faá lulí huaán sòrngaàn nɔ. À né sònò faá mèmàm nɔ tueé den.

12 Terreb seèn né cu faá terreb nyam dé toò jògò ndɔ. Njolò mbei doó sâ à duóm seé seèn bóó. À né bò nùàr wón dɔɔn baá, ye bó a: bó dùà jí nyam dé toò jògò mé lòrè nyeèr yoòr doó ma.

13 À né dé seèn bò njèh kèkènè hihiné bóó bele; à ηaga sòm keéh we déi ké te vulúu, dar suagà, cor ká doó njolò bò nùàr.

14 À yeé kwa baá ceér ménâ, njolò mbei doó sâ à yila bò nùàr mé terreb sâ beleè, ye bó a: Nyam dé toò jògò mé bó lé ye bó nde aá kɔ wulá, à kú ηgwéh doó, bí mé

kwá ngùlàmur,* te den faá bú nɔ, bí né bú dua.»

¹⁵ Nyam dé jomò doô yeé tueé gi aá ménâ, bó haá bú terreb ndɔ, à fulu yíi ngùlàmur doô cúcuí lè, te à kwa yòŋ, à tueé sòn, ye te bó wula sòm gi bòó mé nyí dùà ngwéh doóŋ.

¹⁶ À duóm baá-re bò nùàr baá beleè: à né bò kokoô bò mé bò huaán tetòr baá, à né bò lilieê bò mé bò saám bò baá, à né bò kwer mé bò lòu bò baá ndɔ, bó né bó mágá yoór tóré kwaá bele, mɔ te be gaá sam, né toò kuún.

¹⁷ Kɔ nùà kàn né mé mágá sâ yoór, te à nge ye njèh, à go ye njèh ndɔ. Mágá sâ lé naâ sòn yilí nyam sâ. Mágá hèllè lé naâ cuù kwòm yilí seèn ndɔ.

¹⁸ Bò nùàr a, dèn mé lo, bó munó nyegé bagasé. Nùà lòò nde né dògòtì mágá nyam hèllè munó komo. Né ndègè yilí nùàr; né yuúí ténjén mé yulà ténjén cùòb ténjén.

14

Bené bò Yeésò bò

¹ Jomo sâ mè yeé ke, Mbieè Sèmè baá ké te tòr Siyòŋ* njebá den; à né mé bò nùàr kám yuúí mé kám yulà nèà cùòb nèà beè. Bò sâ bò né gi dé bòn mé yilí seèn toò kuún nyagá den, bó né gi mé yilí Tele seèn toò kuún nyagá den ndɔ.

² Mè yeé ngweé, hueh déi baá ké te vulúu faá nòmò vùvù nɔ ngulí, né faá nu nɔ gwaán tulú. Hueh sâ ngulí lom né faá hueh njâŋ nɔ.

³ Bò kám bò hèllè né ké toò kogò njebá den, bó né ké toò bò njèh lèlàn nèà mé bò kokoô bò doô; bó né bené feè sònò de den; bené sâ lé de kɔ cegé naâ bòó mé Càŋ lé naâ ká lè wòŋe ŋaá weh doô. Né bò kám yuúí bò, mé kám yulà nèà cùòb nèà sâ.

⁴ Bò sâ bò lé naâ dé bòn yo bòn jolo nyegé, bó lé bò véh kèrà ná ngwèh, bó né lom dé bòn jomo Mbieè Sèmè, à nde mene he, bó bó né kóó. Sâ né bò toò jògò bò. Càŋ lé ká doó lètenè bò nùàr ŋa weéh

naâ bó, te bó den beè seèn, beè Mbieè Sèmè ndɔ.

⁵ Bò sâ bò mé nyeén lè sam, bó mé veèn déi yoór sam ndɔ.

Bò cìlì Càŋ déi tagár

⁶ Mè yeé ke, cìlì Càŋ déi baá tóg ké ka vulú lòó yòŋ, à ndeè naâ bò nùàr Njàgà Bagaà dé ndeèr tueé weh. Lé naâ bò nùàr mé gèh hihiné, lò hihiné mé ju hihiné ndɔ.

⁷ Cìlì Càŋ doô né ké ter logó njií, ye bò nùàr a: Bí vèh Càŋ veèh, bí sén njií bú ké ter. Cu seèn waà baá. Kènè ju nde aá felè bò nùàr tená. Bí kéí bú kei. Vulú bò tàbè mé nòmò mene doóŋ lo si gií naâ bú.»

⁸ Cìlì Càŋ dé jomò njege bele cu dé toò ndɔ; à né sònò tueé go ye: Gi aá, gi aá kèn. Tàŋòr Babilòn doó mvúób. À lé bò nùàr wòŋ doóŋ sela feéh naâ sár.»

⁹ Te mè yeé ke, cìlì Càŋ déi baá cu bò dé fà doô jomo njege bele, à né ké ter logó njií, ye: Bòó mé dua yeé nyam mé naâ ké dùà doô nde né gèr ŋené, bòó mé né ngùlàmur seèn dua, mé né gi mé mágá seèn yoór, né mene beè, né mene toò kuún doóŋ

¹⁰ nde gi né mé mbè fúru-temé Càŋ ŋueé kuú, te bó kekòò. Bó nde né tuar te we tarê yilá ndeé, bó nde né gèr mé we nyùm nàgàkèn fi ŋené. Bó gèr ŋene nde né toò bò cìlì Càŋ mé *Mbieè Sèmè.

¹¹ Ju weè mé né bó ŋgie den sâ, nde né ter dé kèi cèn faár yilí ŋaá den. Bòó mé né nyam hèllè dua, mé né ngùlàmur seèn dua, mé né gi mé mágá seèn yoór doóŋ nde né gèr ŋené. Cíbí mé lou mene bó dù ndé ngwéh.»

¹² Sâ bò Càŋ bò a, yóló dé bòn yolò. Lòu sam, bó ngweé né dé bòn sòn Càŋ, bó temé kwaá njií né yoór Yeésò ndɔ.

¹³ Yeé gi aá, mè ngweé njií hueh déi ké te vulúu ye mè a: Nyàgà bò njií hèn nyagaà. Ye mè a, nyàgà ye: Duóm lan nde ké toò, bò nùàr mé kuú né mé yilí Fehtoò beèh lè, Càŋ nde né bó kulú.» Hueh doô yeé tueé gi aá, Cúcuí Njàgà

* **13:14 13:14** Njií mé bó bóó né lòu te den faá nùàr, faá nyam ndɔ. **14:1 14:1** Ese. 9:4; Vuú 7:3 * **14:1 14:1** Yilí Jerusalem déi (1 Chr. 11:4-5). **14:5 14:5** Soph. 3:13 **14:8 14:8** Es. 21:9; Jér. 51:8; Vuú 18:2 **14:10 14:10** Es. 51:17; Gen. 19:24; Ese. 38:22 **14:11 14:11** Es. 34:10

gwaán, ye: Nyea, né môn, à nde né b́ kulú. Kènè gèr sam cuú, b́ dù bá dé duù; tàb seé b́òn baá cie.»

Bólé baá kèn

¹⁴ Jomo sà mè ke njií njeré déi faá nùàr nɔ, né ké te vulú nuù wulésé mân nene den, à né mé tám ngóg felè, b́ tám sà me né mé goó; à né cu mé bòu nulásé mân beè ndɔ.

¹⁵ Mè yeé ke, cili Càn déi yuo kela baá ké *gwà Càn koò, à né ké ter logó njií, ye nùà ké te vulú nuù doò a: Sìè nyégé bòu sieè; baá cu, yab baá bólé, baá dé hobô.»

¹⁶ À yeé ngweé aá ménâ, à kura yíi keêh bòu seèn hèllè ká doó ndɔ. Tètèi sam tàbè mvúâr!

¹⁷ Jomo sà cili Càn déi yuo kela cuú ké gwà Càn koò ké te vulúu, à né mé bòu déi beè ndɔ.

¹⁸ Mè nene cili Càn déi yuo kela cuú baá, à la naá dé seèn ké toò koò; seé seèn né mé we. Dé sà né ké ter logó njií, ye nùà bòu doò a: Kènè tàb toú ké te wónje te gi aá kèn. Wèh bòu yeé, ndé b́ mvurú bele.

¹⁹ Cili Càn doò yeé ngweé aá ménâ, à weh bòu seèn ndɔ, à kura yíi keêh ká doó, à mvurú bilí tàb toú ká doó doón, à nuaán su njií ké te vua njùn Cànje.

²⁰ Vua sà né ké jomo loò mân, b́ doró den baá-re teèn. B́ yeé baá doró, húóm yuo seér teèn koó, né faá gùm nòmò koò nɔ kwaár ndeé. Húóm doò kwar sòm gùm kílómétà yuii tagár, lé naá yilá ndɔ. Mɔ nyam tébàgàr yila teèn, ngògò jím, feh le lom cie koó.

15

Bò cili Càn mé gèr téhbeh beè

¹ Jomo sà mè nene njií kèkènè njeré déi ké te vulúu, híim yógó mè. Lé naá bò cili Càn téhbeh; b́ beè né mé njèh ndùàn téhbeh ndɔ. Càn bò nùàr gèr feh ceré nde né mé njèh.

² Mè nene njií cu njeré déi, né faá tàmbàn tuùb nɔ, né faá daregà ndɔ, né mé we mene laga den. Bò nùàr né ké

kwarè ndèndèn tuùb sà njebá den. Bò sà bò lé naá nyam doò b́ ngulàmúr seèn taré yógó, b́ lé naá nyam mé yilí seèn né seér dé kulá hèllè taré yógó ndɔ. Bò cili Càn sà lé naá gi mé nján beè-beè; Càn lé haá naá b́ nján sà koó.

³ B́ né bené de, né bené Músi nùà seé Càn mé bené *Mbieè Sèmè, b́ né de ye: Càn ndeèr Nùà terrèb, seé yeé né tànòr kela, né nòré ndɔ.

Nùà Dueè felè dà m lò nùàr né cegé wò. Ceér yeé doón né gi teèn dilí yilá, wò né nùà gècèn.

⁴ Nuaá mé wò sén ndé ngwéh né nei wa? Nei wò *sùmù ndé ngwéh ndɔ wa?

Lòu sam, nùà joloò gi lom né wò.

Lò nùàr wón doón ndeè né waá gií, b́ cemmé toò yeé, b́ né wò kei bilí.

Lòu sam, seé yeé baá bèsónè nene njagá.»

⁵ Jomo sà, mè ke cu, *gwà Càn koò gulu baá ké te vulúu, *gwà cògò mé Càn nene yuo kela yeé teèn né ké gwò nene den.

⁶ Bò cili Càn téhbeh doò yuo kela ké gwò ndɔ, b́ beè nene mé bò njèh ndùàn téhbeh doò ye. Cògò wula njerré lom né b́ yoòr pób, b́ cam tená bele né mé kándá goò.

⁷ Njèh làn cén déi lètenè bò nèà bò doò, weh ngàb njùn téhbeh, haá kwaá bele bò cili Càn téhbeh doò beè-beè. Fúru-temé Càn Ndeèr né bele lè dedeí. B́ bò ngàb sà me bele né mé goó.

⁸ B́ yeé baá mé njèh beè beè, *sùsùm Càn mé terrèb Càn nene yuo kela ndɔ, jeré yuú gwà Càn mé ju, né bò nùàr dé gwò yilá faán yógó. Ko seé bò njèh ndùàn téhbeh beè bò cili Càn doò mboón aá, sà ye.

16

B́ ngàb njùn

¹ Jomo sà mè ngweé njií hueh déi baá ké gwà Càn koò logó, ye bò cili Càn téhbeh doò a: Bò ngàb njùn Càn téhbeh doón, bí ndé sù níi ké te wónje.»

² Cili Càn dé toò jògò njege yuo, nde su njií ngàb dé seèn. Bò mé dua yeé

ngùlà múr doô, nyer yulásé mân ñar yila bó yoòr. Bòó mé né mé mágá nyaàm doô yoòr doón ñene kuú gi mé gèr njùñ sâ.

³ Cìlì Càn dé jomò su njií ngàb dé seèn dùà te ndèndèn nòmò. Nòmò ña húóm, né faá húóm komò ñ; ñjèh dùà doón kuú gi.

⁴ Cìlì Càn dé tagár nde ngàb dé seèn dùà su njií ndo: bò nòmò kokoô mé bò nduùn mene ña gi húóm.

⁵ Mè yeé ngweé, cìlì Càn déi baá tueé. Dé sâ, seé seèn né yeé mé nòmò. À ye Càn a: Mòn Càn Dueè, wò né lom Nùà dilí kóó. Wò né léi jògò, wò né kènê ndo. Nùà gècèn né wò. Wò ju hèn tena yíí né teèn.

⁶ Bò nùà hèn né gi bò wúlá-nùàr bò. Dàm húóm bò sòn yeé bò mé bò nùàr yeé doón, lo berré giì beè bò nùà hèn, wò bó húóm hèn kura yíí né teèn.»

⁷ Hueh déi den cuù ké te ko, ye: Mòn Càn Dueè Nùà terrèb, wò ju tena yíí yeé teèn.»

⁸ Jomo sâ cìlì Càn dé nèà su njií ngàb dé seèn ké te lou; lou kwa terreba faá we ñ, te à fíí bò nùàr.

⁹ À yila bó fíí ndo. Yeé baá bó seé weh, bó duagá seér cu lòù, bó lòò temé kweéh seér. Càn mé terreba felè bò ñjèh gèr sâ né beè seèn, bó seb seér cu bú lòù. Yeé baá ménâ, bó bú sén cú ndo.

¹⁰ Cìlì Càn dé tìn su njií ngàb dé seèn te kogo nyam doô; cibí die te lò seèn, yili mban lo bò nùàr seèn ménâ, gèr kwaá njií bó be yoòr. Bó né leba mé nyie yieé,

¹¹ nyer yulásé mân né bó yoòr ñaár yilá. Bó lòò dene boòn kweéh seér, bó seb seér cu Càn Nùà vulú lòù.

¹² Cìlì Càn dé ténjên nde su njií ngàb dé seèn te nòmò koô mé bó yilá né Efraté doô. Nòmò hèllè ñemá yuo, te bò mgbè mé yuo ndeé né kèb bà sela kela sa.

¹³ Mè yeé ke, bò tándulu déi tagár yuo kelà baá kèn, bó den bele né faá kùlà ñ. Déi yuo kelà sònò mèmàm, déi sònò nyam doô, déi sònò nùà ndòn hèllè.

¹⁴ Seé bò tándulu sâ né táhunó lètenè bò mgbèémgbè wón doón bóó yon gòò, bó né bó yilá bilí go, te lòù mé Càn terreba nde né ju tená, bó bó kwaá njií taáb doó.

¹⁵ Jue mè Yeésò, mè nab waà nde né faá yib ñ. Samésé nde né nuaá mé né làn mé cògò yoòr. À dé seèn toò bò nùàr lòù sâ, lunṭuru gò ndé ngwéh.»

¹⁶ Bò tándulu doô né ka mé bò mgbèémgbè bilí ndeé, bó nde bilí kwaá bó ké Harmagedôn; né yilí bèh sâ te ju *hebreéh.

¹⁷ Jomo sâ cìlì Càn dé téhbeèh su njií ngàb dé seèn ké ter mbaá. À yeé su som aá, mè ngweé njií hueh déi baá ké *gwà Càn koò te kogo Càn ngulí taré, ye: Bó baá kèn! Bó baá kèn!»

¹⁸ Yeé baá ménâ tueé den, mbàn die, nu gwaán, bò hueh né ngulí, tàbè jilí taré, dé tueé sam. Bèh loó mé naâ-naâ mé Càn lo meè nùàr, gèh tàbè jilí taré bú sâ lo née teèn sam ye.

¹⁹ Tàbè kerré geé kwaá Babilôn bèh tagár; bò loó kokoô ká lè wónje doón ñemmé tobé yuo gi ndo. Càn yeé nde munó njií dé Babilôn mân, temé ñaá bú, à kura njií gi bú ngàb njùñ lè.

²⁰ Gùm ten tàbè dé kàn mé né lètenè nòmò doón kum le dùà; nùàr tòr mé ñjèh jéné cú ndo.

²¹ Bò mege boô faá gùm nyèn ño né ké ter komó suagá, né bò nùàr seé weh. Bó yila cu Càn mé ñjèh lòù selé seér, sâ bogó yogó baá!

17

Mei bò sormbèè

¹ Lètenè bò cìlì Càn téhbeèh mé lé naá mé bò ngàb téhbeh beè doô, cén déi lètenè boòn waà ye mè a: Ndé mè feh kwaá wò njolò. Né gèr mé nde né mèi bò sormbèè kwa; mè jue né tàyàm loô mé bó me kwaá né ké te làrè nòmò doô.

² À bò mgbèémgbè wón doón jin gi né kóó, bó bó tobó kuú gi aá kèn. Kènê, bò

nùàr wónj dónj sela tobó nde gi aá mé njéh ménâ ndo.»

³ Yeé baá ménâ, Cúcuí Njagâ waà kema mè ndo, cìlì Càn doô weh njií mè ké ya dueè. Wa ké teèn, mè ñene njií ma déi, à né ké ngètenè nyam déi bèlèsé mân ñaá den. Nyam sâ né mé feh felè téhbeh, lulí né teèn yulâ. Bó nyagá lamé kwaá né nyam hèllè bò yilí séb-Càn yo dónj.

⁴ Ma doô dé seèn yoòr lé naâ mé cògò bèlè jùm mé bèlè yônj mân. À né mé lònj bèlè tieè; à né mé taá ndòn mé gòm feh hihiné yoòr déi; à weh sie né ngàb déi mé be gaâ, bó ngàb sâ me né mé goó. Lè ngàb hèllè né lom ndândaà bò njèh fefòò. Bò njèh fefòò sâ né njègè yàgà yonj tobó gòò seèn hèllè.

⁵ Yilí déi né ma hèllè toò kuùn nyagá den; bó nyagá gugó né Tànòr Babilôn meì bò sormbeè, ye né ngum veèn bò nùàr wónj dónj.

⁶ Mè yeé ke njií, ma hèllè baá mé húóm bò nùàr Yeésò sela den, né húóm bò sòn Yeésò bò mé bó lé wula gií naâ felè Yeésò doô. Geí seér mè lòu.

⁷ Cìlì Càn doô ye mè a: Té mbaá hím kú; mè nde né wò kwòm ma kié se. Nyam seèn mé feh téhbeh mé lulí teèn yulâ doô, mè nde né wò kwòm seèn se ndo. Kwòm sâ lé leér deén naâ bèh nábe.

⁸ Nyam mé wò né ñené kié cemá sam cuú, wanónj léi toò à lé naá gií cemásé. Mé njéh mene, à nde cuú né te lege ngòbè doô komo yuo kelâ, te Càn bú wula calé sòm cu ye dé kèi cèn. Bòó mé Càn lo yilí bòn te mvù yòñe ké bèh duòòm nyàgà kwá ná ngwèh dónj, nde né nyam hèn ñené, bó geí gi. Lòu sam, nyam doô teèn sam cuú lòu, wanónj léi toò à lé naá gií cemásé, toò hèn à nde cuú né yuo kelâ.»

⁹ À den cuú ye mè a: Kò bò nùàr den lom mé lo, sâ ye; wanónj bò ngòr hèn né taré. Mè tueé wò, wò né feh téhbeh felè nyam doô ñené, né bò tòr téhbeh mé ma doô den yeé teèn; né cu bò mgbèémgbè hihiné téhbeh ndo.

¹⁰ Bò tín bò déi die yuo aá teèn. Cén déi né kènè te kògò. Mbeì bòn dé téhbeèh

doô, cu seèn née wá ngwéeh ye. Mò ndeè waà baá, à ndeè te mgbè sâ cèr dè ndé ngwéh ndo.

¹¹ Nyam doô mé feh seèn mgbè dé téndelê hèn cer nde né kóó, à cemá sam cuú lòu, wanónj à lé naá gií cemásé. Mgbè hèllè né lètenè bò téhbeh bò doô ndo, à nde cuú né komo yuo kelâ, te Càn wula calé sòm cu ye bú dé kèi cèn.»

¹² À den cuú ye mè a: Kè, bò lulí seèn yulâ mé wò la naâ ñené doô, né bò mgbè hihiné yulâ ndo; bò sâ bò née dé bòn cèr dùòm ngwéeh ye. Càn nde né bó bò nyam doô dónj terreb haá gií; njèh cén, bó cer weh cegé nde né mgbè yòñ loú cén ndóg.

¹³ Bó yulâ dónj baá gi mé sòn cèn; bó terreb bòn haá njií gi aá mé nyam doô, te à mgbè cer kóó.

¹⁴ Bó nde né taáb mé *Mbieè Sèmè kaga njií. Mbieè Sèmè nde né bó yògò ndo. Lòu sam, Mgbè bò mgbè né lom bú. Nùà Dueè felè bò dudueèr bò dónj gi lom né bú ndo. Bó bò nùàr seèn né kóó, à lé bó balé sòm naâ kóó, à weh kwaá bó beè seèn. Bò sâ bò né dé bòn kóbè sâ.»

¹⁵ Cìlì Càn doô den cuú, ye mè a: Ngwéeh nòmò mé sormbe hèllè la naâ teèn doô, wò la naâ ñené wa? Né dà m bò nùàr mé lò hihiné, mé ju hihiné ndo.»

¹⁶ Ye mè a: Ngwéeh wò naâ bò lulí yulâ mé nyam doô mene ñené ndo wa? Bó nde né mèi bò sormbeè doô seé weh; bó nde né bú bunó, bó huaré kwaá bú lunjuru, te bó yieé ñaré sòm ye bú, bó nde né dé jomò ngie calé sòm ndo.

¹⁷ Sâ dónj Càn ye te bò lulí yulâ bó bò nyam doô saga sòn, bó terreb bòn haá njií mé nyam doô, te à cer mgbè mé njéh; sâ Càn ye te mboón faá nyí gwaán nê, faá nyí lé naâ tueé kwaá ndo.»

¹⁸ Cìlì Càn doô den cuú, ye mè a: Ma mé wò la ñené naâ doô, né tànòr loó koò; bò mgbè ká lè wónj dónj né gi ka seèn.»

18

Babilôn doó mvúób

¹ Jomo sâ, mè yeé ke, cìlì Càn déi baá cuú ké te vulúu suagâ. Dé sâ bó jege haá

né bú terreb duesé mân beè; njènjàn seèn ba ñagá sie né *wónj dójn beè.

² Dé sâ lógó njií ké ter, ye: Mvúób, tànòr Babilôn doó mvúób! À baá kènê mvùr bò tándulù, à baá gbàñ bò càñ vevenê, mé bò non vevenê feh hihiné ndo. Doó sâ baá kènê mbàn bò ñgùgò, bó bò jùkuùm.

³ À lé selá baá kela, à lò nùàr dójn sela feh gi né sár. Dàm bò mgbè wónj dójn jin weh gi aá beè seèn, bó bó né tobó. Bò toón bò wónj dójn ña keéh gi aá bò lilieè bò mé njéh.»

⁴ Mè yeé ñgweé, hueh déi baá cu ké te vulúu ñgulí, ye: Bí cú yo, bò nùàr mò, bí yùò ló sâ yuoò. Mò sam, bó nde né bí mé veèn jin; bí nde né gèr teèn ñené keéh.

⁵ Bí yùò yoòr boòn yuoò. Veèn boòn yogó baá, nañ kwa baá Càñ ké te vulúu, à baá mé njéh boòn lè.

⁶ Bí wèh ló sâ seé, faá à lé naâ bí seé weh no. Bí bá kúrá njí jí bú ñgàb mbè fà lè, te taré yogó dé seèn cén mé à lé haá naâ bí doò.

⁷ Sòn sèsàm mé púnò seèn bí kúrá lòm bú gèr yulásé mân, ye nyí né mgbè mé feh nyí sé wa? Nyí nùà kú sam; ye ndóg cio nyí njeré déi bó ndé ñgwéh ndo sé wa?

⁸ Kwá wónj, dùkàñ baá ndeè: beén mé cio bó bò cùè nde né bú bomó kwa; dójn nde né mé cieé cèn. We nde né bò dé jomò ñgie nagá som ndo. Lòu sam, Càñ Dueè bú mé ju sie né kóó. Nùà terreèb né bú.»

⁹ Bò mgbèémgbè mé lé boó tobó góó naâ yàgà mé bú wónj dójn faá né njéh ndà no, nde gi né ju weè seèn lòu sâ ñené njií, bó nde né mé kwòm lòu sâ yueé bieé kuú ndo.

¹⁰ Bó nde né bèh ndónj-ndònj mé veéh njebá den, te gèr hèllè bó teèn kwà kéh cú, bó keí den teèn, ye: Gèr-e, Babilône gèr-e! Tàyàm Babilôn, mèi bò lóó koò, baá doó mvúób; dójn né te yònj lòu cén-e.»

¹¹ Bò toón bò wónj dójn yueé kuú gi nde né mé mbà seèn lòu sâ ndo, ye: Bò nèi béh goó beè ñge weh nde cu né kóó?

¹² Bò lòñ o, bò taá ndòn o, bò gòm o, bò cògò nyàgàm o, bò dé nyényógòr o, bò dé nùnùgò o, bò dé luluarê o, dójn nèi béh beè ñge weh cu nde né kóó wa? Bòó mé nde cu né bò touú múmú feh hihiné ñge bele teèn sam cuú. Bò njií mé bó boó bele né mé nyie tòn o, mé touú gècèn o, mé lòñ bèlè o, mé taá ndòn o, dójn nuaá mé nde né béh beè ñge weh teèn sam cuú.

¹³ Né mene bò soó, bò sibì, bò kómómúmú feh hihiné mé bò san, nùàr ñgè ndé cú. Bò mbè, bò kómó, bò nyùm, bò yolo, bò nàgà, bò mbieè, bò nyam tébàgàr, bò pûs, mé bò kwer, nèi beè beèh ñge cu nde né kóó wa? Te nùàr mé gùm mene ñge cu nde né nèi ndo wa?»

¹⁴ Bò toón bò hèllè né mé tànòr lòó séná yueé bieé njií den, ye bú a: Wò vu aá be, hèn bò njií mé wò lé naá gi gwaán dójn mvûñ; hèn dàm bò njéh yeé mé yila lom yeé wò yoòr hèllè dójn kùmjèg! Kènê bó baá njolò yeé nyúér dé ndòg.»

¹⁵ Bò toón bò mé yili gi yeé mé lóó sâ dójn nde gi né bèh ndónj-ndònj mé veéh njebá den, te gèr hèllè bó teèn kwà kéh cú; bó né mé mbà seèn yueé kuú,

¹⁶ ye: Gèr-e! Bí kè njéh gèr kán, tàyàm lóó hèn kum yuo aá, lóó hèllè nyegé kuú aá mé yàgà dé lòu. Sâ, bò cògò nyàgàm baá gi yoòr nyogór den; lòñ yàgà tie deí, bó me gi né mé goó ndo, sâ bò taá ndòn mé gòm baá gi yoòr lané den.

¹⁷ Mé njéh mene, dójn lé naá cegê te yònj lòu cén-tà-cén ñgie yuo.»

Bò fár-bàtò bò, mé bò kokoò bò teèn mene, bò yílá-bàtò bò mé bòó mé yili yeé mé nòmò dójn, lé naá gi bèh ndónj-ndònj njebá den,

¹⁸ bó né ju weè seèn ñené njií, bó né keéñ den, ye: Bí kè njí tàyàm lòó faá cí no, baá doó mvúób!»

¹⁹ Bó né ménâ tueé, bó né fùfú felè ñuaán su, bó né mé mbà seèn yueé kuú, kéñ né silí, ye: Tàyàm lóó hèn ñene kuú mé gèr! Bí kè njéh gèr kán, tàyàm lòó mé

18:2 18:2 Es. 13:21; 21:9; Jér. 50:39; 51:8; Vuú 14:8

50:8; 51:6, 45 18:5 18:5 Gen. 18:20-21; Jér. 51:9

18:9 18:9-10 Ese. 26:16-17 18:11 18:11 Ese. 27:31, 36

27:31, 36 18:17 18:17 Es. 23:14; Ese. 27:26-30

18:3 18:3 Es. 23:17; Jér. 51:7

18:6 18:6 Ps. 137:8; Jér. 50:29

18:12 18:12-13 Ese. 27:12, 13, 22

18:18 18:18 Ese. 27:32

18:4 18:4 Es. 48:20; Jér.

18:7 18:7-8 Es. 47:7-9

18:15 18:15 Ese.

27:30-34

yili sòm yeé dàm bò bàtô bò kóó hên, kum yuo aá te yòn loú cén faá njèh mbaâ ndo.»

²⁰ Môn! Vulú, sàmè sér dé yeé mé kùmjàg hèllè lòu; bí bò Càṅ bò sàmè njáṅ sér dé samê. Bò *sòn-Càṅ bò mé bò mbòṅ tebê a, sàmè jí ménâ ndo. Càṅ bie sòm aá bó biéb sòn veên mé bó lé boó naâ bí doó.

²¹ Yeé baá ménâ, cìlì Càṅ terrèb déi jògò wellê tàgèrà taá déi faá nyèn ndo, à si tulu njíi dùà te ndèndèn nòmò, à né sònò tueé, ye: Kùmjàg. Bó tàyàm Babilôn jéné ndé cú ndóg, bó tob ba njíi nde né bú doó mé terreb ka mân nág!

²² Dàm bò njáṅ bò mé bò dè-bené bò ké Babilôn ngíib; dàm bò túágá-tògò bò mé bò túágá-tàṅ bò ngíib ndo. Nùà seé déi ké teèn jéné yùò ndé cú; bó hueh nyèn ké teèn ngwé ndé cú;

²³ mugó lâm déi ké teèn bá ndé cú; ndóg bó hueh fuaân ké teèn ngwé ndé cú. Lòu sam, bò toón bò yeé sâ lé ye, bó né kela sé wa? Wò né-re táhunó yeé sâ boó bele, wò né bò nùàr wónṅ doónṅ bele go.

²⁴ Babilôn gèr hên jene yíi né teèn: dàm húóm bò sòn-Càṅ bò o, bò Càṅ bò o, dàm húóm bòó mé bó lé naá giì wulá doónṅ né gi lè Babilôn, kòcò!»

19

¹ Jomo sâ mè ngweé njíi hueh tarê déi ké te vulúu, né faá hueh cìlì nùàr no tuòm den, ye: Bí sén Càṅ seèn! Bèh yili yuoò né beè seèn, Nùà *sùsùm né bú, be terrèb seèn baá ter.

² À né yeé ju teèn tená yíi, à mèi bò sormbeè hên mé ju sie yíi né teèn. Ma hèllè lé *wónṅ te yàgà yonṅe nagá yíi naâ kóó. À lé bò seé bò Càṅ wulá giì naâ kóó ndo. Càṅ bú gèr feh keéh né dé cí.»

³ Bó den cuè ye: Bí sén Càṅ seèn! Kùsàn* kwaré baá felè tàyàm loó hèllè kèn; ju weè seèn baá ter dé kèi cèn faár yilí naá.»

⁴ Bó yeé tueé gi aá, bò kokoô bò ndètoón cùòb nèà, mé bò lèlàṅ bò nèà doó sue

cemmé nde gi doó, bó né Càṅ ké te kògò keí, bó ye: Môn, kùsèm Càṅ Dueè!»

*Kùrmò fù *Mbieè Sèmè*

⁵ Mè yeé ngweé, hueh déi baá ké te kògò ngulí, ye: Bí sén Càṅ beèh seèn! Bí bò seé bò seèn mé né sòn seèn ngweé, kàm bò o, huaán tètòr o, bí sén bú seèn.»

⁶ Jomo sâ mè ngweé njíi cu hueh déi né faá hueh cìlì nùàr no tuòm den; né faá nòmò vùvù no ngulí, né cu faá nu no gwaán ndo. Ké teèn né tuòm den, ye: Bí sén Càṅ seèn! Né Càṅ dueè Nùà terrèb. Mbàm seèn baá bèsoné jéné yuo kelâ.

⁷ Béh sèsamè, béh dòbò tàbè dòbò, béh né bú mbaàn haá.

Kùrmò Mbieè Sèmè baá dé yieé, Fù nyegé gi aá yàgà.

⁸ Bó ye bú a, sù kwá cògò nyógòr yoòr, né borésé mân, ṅagásé mân ndo.» Cògò ṅagá sâ né kàn; à me njíi né mé seé didilí bò Càṅ bò.

⁹ Cìlì Càṅ ye mè a: Wèh mvù, nyàgà kwá teèn ye: Samésé né bòó mé bó lé naá giì bó yilá, te bó yieé kùrmò Mbieè Sèmè.» À den cuè, ye mè a: Bò ṅgòr hên né lom bò jéjég ṅgòr mé naá giì sònò Càṅ.»

¹⁰ Mè jògò die nde ka seèn, ye te mè keí bú. À deèn ndo, ye mè a: Té môn bó! Mè né lom nùà seé Càṅ faá bí bò mbeí yeé ndo. Ngweéh bí né gi mé sòn Yeésò lè mà. Dùà lòm Càṅ!»

Ngòr gècèn mé Yeésò né cie jéné kwaá doónṅ haá yeé bò *sòn-Càṅ bò terreb lè seé boòn kóó.

Nuaá mé né te nyam tébàgàr wulésé mân

¹¹ Jomo sâ, mè yeé ke, vulú gulu loó baá, nyam tébàgàr déi wulésé mân né ké teèn mé nùàr ṅgètenè jéné den. Yilí nùàr sâ né Nùà jéjég mé Nùà gècèn; à ju tena yíi né teèn, à taáb lie yíi né teèn ndo.

¹² Njolo bo gui lom né bú lè faá boó weè ndo; à né mé bò tàṁ ṅòg felè gur den. À né mé yilí déi yoòr nyagá den, nuaré déi yilí sâ ṅwé kòmò ṅwéh, ko cegé né bú.

18:20 18:20 Deut. 32:43; Jér. 51:48 18:21 18:21 Jér. 51:63-64; Ese. 26:21 18:22 18:22-23 Jér. 7:34; 25:10
18:22 18:22 Ese. 26:13; Es. 24:8 18:24 18:24 Jér. 51:49 19:2 19:2 Deut. 32:43; 2 Rois 9:7 19:3 19:3 Es.
34:10 * 19:3 19:3 Kùsàn né we tarê. 19:5 19:5 Ps. 115:13 19:6 19:6 Ese. 1:24; Ps. 93:1; 97:1; 99:1 19:9
19:9 Mat. 22:2-3 19:11 19:11 Ese. 1:1; Ps. 96:13; Es. 11:4 19:12 19:12 Dan. 10:6

13 À né mé cògò déi lélánj húôm mân yoòr. Bó nùà sâ yilá né Ngòr Càn.

14 À né mé bònj bò taáb bò dé ké te vulúu jomo, bó ñaá den bele né te nyam tébágà wuwulê mân, bó né gi mé cògò nyógòr wuwulê mân yoòr ndò, né lom ñagásé tâj.

15 À sònò nema sie né tàndònj bòu déi ñobósé mân, à nde né lò dé kàn mé njéh doó hobó su; à nde né lò dé kân seé mé cùgò lònj weh; à nde doró den bó ké te vua mé njùnj Càn terrèb né teèn doò.

16 Bó nyagá kwaá né bú yilí déi te cògò, déi te ñgeéh, ye: Mgbè bò mgbè né lom bú. Nùà dueè felè bò dudueèr bò dójònj gi lom né bú ndò.»

17 Mè yeé ke cu, cili Càn déi baá ké te lou njebá den, à né bò non ké te vulúu dójònj mé hueh tarê yilá bilí, ye bó a: Bí bilí ndé gí kùrmò Càn yieé ma.

18 Bí ndé núógó yieé. Né núógó bò mgbèémgbè mé bò kwaá-taáb; núógó bò sójì, bò nyam tébágàr mé bò ñá-nyam bò; né núógó nùàr dójònj: núógó bò kweèr, núógó bò lòu bò, núógó kàm bò mé huaán maàn mene, bí ndé bó seé weh.»

19 Mè yeé ke, nyam veèn doò bó bò mgbèémgbè wónj dójònj wónj gi aá sòn, bó bilí gi aá bò sójì bòn, te bó lie taáb mé nùà nyam tébágàr doò bó bò nùàr seèn.

20 Bò hèn bò sie nyam veèn hèllè. Nùà ndòn mé bójò bele yeé táhunó toò nyam doò, bó sie bilí mé bú mene. À lé bò nùàr bele deén naá mé táhunó hèllè, bó né bó mágá nyam doò yoòr tóré kwaá, ye bó a, dùà ñgùlámúr nyam hèllè. Bó yeé sie aá nyam doò bô nùà ndòn hèllè, bó si njií bó te ndèndènj weè, lèlànj ménâ. Lé naá we nyùm nàgàkèn.

21 Nùà nyam tébágàr doò kóre wula gi bò taáb bò nyam hèllè ndò. Lé naá mé tàndònj bòu sònò seèn doò. Lòu sâ non dójònj fulu gi núógó.

20

Bò nyèmà kám

1 Mè yeé ke, cili Càn déi baá cuù ké te vulúu suagá, à né mé kî lege ñgòbè beè, à né cu mé tàkpèg yuií lònj mân beè ndò.

2 À waà, à cab sie mèmàm doò, né cu ka bú kuúm sàb hèllè, sâ tueé né ye, né táhòrò, yilí seèn déi né cu *Sátàn ndò. Cili Càn yeé sie aá bú, à kaga kwaá bú te yuií lònj, te à bójò teèn nyèmà kám,

3 à nde bú te lege ñgòbè jògò si njií ndò, à kibí, à ferá lo bú teèn, à lier nyegé, te mèmàm hèllè tena le dòu, te à lò nùàr belè kwà cú, ko baá nyèmà kám, bó se yi weh cu ye bú.

4 Jomo sâ mè ñene njií bò kògò: nùàr né bele teteèn. Bó lé naá bó terreb ju tenâ haá. Mè ñene njií cànj bò nùàr Càn ndò. Né cànj bò nuaá mé bó lé naá bó feh kóre sòm, ye bó lé naá sòn Yeésò tueé, bó lé naá bò nùàr ñgòr Càn se fí. Bò sâ bò lé dé bòn nyam doò dùà ná ñgwèh, bó ñgùlámúr seèn dùà ñgwèh ndò. Mágá nyam hèllè lé bó yoòr ná ñgwèh, né mene toò kuùn, né mene beè, lé bó yoòr ná ñgwèh. Bò sâ bò lé naá cuù yònj kwa; bó bò Yeésò bójò te kògò dójònj nyèmà kám.

5 Hèn né bèh dòu komo yuoò dé toò jògò. Bò komó déi dòu kòmò yuò ndé ñgwèh, ko baá cu nyèmà kám, sâ ye.

6 Bójò mé né gi lètenè bò toò jògò bò sâ teèn dójònj nde né samésé den, bó ña bò dé Càn. Cio dé jomò terreb felè bòn kwà ndé cú. Bó nde né bò *ñgànj sèmè den, bó den ñgànj *Nùà Cònj ndò, bó bò Nùà Cònj nde né te kògò dé nyèmà kám cer den.

**Sátàn tújtuñ!*

7 Mò nyèmà kám sâ kelà baá, bó nde cu né Sátàn ké dòu se yi,

8 à nde cu né bò nùàr wónj dójònj bele go. Sâ tueé né ye, à nde né lò Góg bô Magóg yilá bilí, te bó kaga njií taáb mé Càn. Nùàr né teèn; bó maga lom né faá mbésebé nòmò koò nò,

9 bó né bèh dójònj tóòm yuoò, bó né mbàn bò nùàr Càn beè kaánj sie, bó kanj bilí mé loó yíé-temê Càn mene. Mé njéh mene, we ndeé né ké te vulúu suagá, ñgie ceré sòm bó.

¹⁰ Sátàn nuaá mé bele yeé bò nùàr, bó nde né bú lòu sâ te ndèndèn weè si njií; né we nyùm nàgàkèn. Bèh sâ bó lé nyam doô bò nùà ndòn hèllè si njií naâ teèn ndo. Bó ké tuar sâ tegé den nde né cibí mé lou mene, dé nyèmà mé nyèmà.

Ju dé cèrè jomò

¹¹ Jomo sâ mè ñene njií tà-gàg kògò déi wulésé mân, nùàr né ké teèn den den. Tàbè bò vulú nyue leér yuo bú toò ndo, bó fà doón vu gi be mé bèh denè bòn.

¹² Mè yeé ke cu, bò nùàr mé lé naá gi kuú, baá gi ké toò kògò njebá den. Lé naá bò dé kokoô mé bò dé tetòr mene. Mè yeé ke, bó baá bò mvù lelòy komó kwaá. Bó sie komo mvù déi, dé sâ né mvù yòy. Bó duóm ju felè nùà kàn tueê, bó né felè nùà kàn faá bó lé naâ nyagá kwaá nò tená, bó ju tena lom jéjég faá seé nùà kàn tueé nê nò.

¹³ Nòmò koô né mé bò komó dé beè seèn jògò ndeê, cio bò ndugo bò cày né mé bò komó dé beè bòn jògò ndeê ndo. Ju né felè nùà kàn faá seé seèn tueé nê nò, tená.

¹⁴ Bó vulú su njií cio bò ndugo bò cày ké tuar te ndèndèn weè ndo. Bèh sâ né bèh cio dé jomò kuú.

¹⁵ Bòó mé yilí bòn lè mvù yòy nyàgà dèn ngwéh doón, bó vulú su njií gi bó ké teèn méná ndo.

21

Vulú feê mé tàbè feê

¹ Jomo sâ mè ñene njií vulú feê, mé tàbè feê ndo. Sâ vulú dé toò jògò mé tàbè dé toò jògò lé dé bòn nyue nde aá kèn. Ndèndèn nòmò teèn sam cuú ndo.

² Mè ñene njií loó déi ñagásé mân; né Jerusalem dé feê ñené yuo kelà né ké te vulúu beè Cày kóó; né ká doó suagá. Cày nyegé lom né bú yàgà faá fù nde né yoòr sù nò.

³ Mè yeé ñgweé, hueh tarê déi baá ké te kògò ñgulí den, ye: Kènê, bèh denè Cày baá ké lètenè bò nùàr! Bó bó den nde aá kóó, bó baá bò nùàr seèn, Cày bòn né lom bú.

⁴ Bú nùà ñjèh nde né bó yímé njolò fò; bó kú ndé cú; yúé gi aá, mbà gi aá, cio teèn sam nde cuú, gèr gi aá ndo. Bò ñjèh dé cucuúm gi aá dé jomò.»

⁵ Nuaá mé né ké te kògò doô tueé njií ndo ye: Kènê, mè ñjèh doón boó gi nde aá dé fefeê.» Jomo sâ, ye mè a: Nyàgà kwá bò ñgòr hèn te mvùu, né lom bò jéjég ñgòr mé né gi môn.»

⁶ À den cuú, ye mè a: Gi aá kèn! Feh né mè, tíí né mè ndo; Bei wòy né mè, Cèrè-mbán né mè ndo. Nuaá né mé nyúá, mè nde né bú nòmò ñueê ké te nduùn yòy haá, mè bú haá nde né dé lòu.

⁷ Nuaá mé né veèn taré yògò doón, nde né gà bú sâ beè mò kwa; mè den nde né Cày seèn, à ña ñuna mò ndo.

⁸ Dé bò déi môn sam; mè jue né mé bò veéh bò, bò gogobò bò, bò dudulí bò, bò wúlá-nùàr bò, bò yòy tóbó gò yàgà bò, bò táhunó bò, bò dùà cècày bò, mé bò nyeèn bò doón, bó nde gi né mé gèr ñené kuú; bó silí njií nde né bó ké tuar te ndèndèn weè. We sâ né we nyùm nàgàkèn. Bèh sâ né bèh cio dé jomò kuú.»

Jerusalem dé feê

⁹ Lètenè bò cìlì Cày téhbeèh mé lé naá mé bò ñgàb gèr téhbeh dé jomò beè doô, cén déi lètenè bòn ndeè ye mè a: Ndé, mè feh keéh wò Fù *Mbieè Sèmè njolò.»

¹⁰ Cúcuí Ñagá waà kema mè ndo. Cìlì Cày doô jògò ñaá mé mè ké te ndón tòr déi dàbsé mân. Wa ké teèn, à feh keéh mè loó koô déi, né lom ñagásé tân; lé naâ Jerusalem mé né ké ter beè Cày, à lé ká doó suaga deén naá kóó;

¹¹ teèn né lom léláy *sùsùm Cày; né faá taá ndòn nò beéh den.

¹² Bògò kulasé mân né loó sâ beè kaáy sie. Hin né teèn yulà cùòb fà; bò cìlì Cày yulà cùòb fà né teèn njebá tená bele. Yilí gèh bò huaán *Iserálà yulà cùòb fà doón né gi te hin sâ nyagá kwaá bele.

¹³ Kèb loó dé kàn lé naá mé hin teèn tagár: kèb fené tagár, kèb túnò tagár, kèb bà tagár, kèb nyiib* tagár ndo.

14 Maàṅ bògò né felè taá yulà cùòb fà njobá den. Yilí bò mbòṅ tebé Mbieè Sèmè yulà cùòb fà doóné né felèbò nyagá den ndò.

15 Cìlì Càn mé naâ mé mè tueé njií doò lé naâ mé mòu beè, te à me loó mé njéh, à me bò hin mé bògò mé njéh ndò.

16 Loó sâ lé naâ gou-gou mân, hám bô dàb né gi kèi cén. Cìlì Càn doò duòòm loó mé cùgò seèn meè: loó sâ lé naâ kílòmétà kám fà mé yuúí fà;† hám ménâ, dàb ménâ, dàb teèr ménâ ndò.

17 Cìlì Càn duòòm cu bògò ménâ meè: dàb teèr lé naâ métà yulà téhbeh cùòb fà.‡ Dé sâ lé naâ mòu mé bò nuàr me yeé njéh mé njéh.

18 Bó lé bògò sâ meè naâ mé gèh taá déi mân, yilí taá sâ né jâspè; bó loó dé seèn me né mé ndândaà goò, ṅagásé mân faá daregà ndò.

19 Bó nyagá góné kwaá né maàṅ bògò taá nyàgàm yoòr feh hihiné: taá toò jògò lé naâ jâspè, jomo bele né sàfír, dé tagàr né àgátà, dé nèà emaròdè,

20 dé tìn né oníke, dé ténjèn né sarduan, dé téhbeèh né kerisalítè, dé téndelê né beríl, dé tarènéà né topásè, dé yulà né kerisoprásè, dé yulà cùòb cèn né túrkwásè, dé yulà cùòb fà né ametisté.

21 Bò hin yulà cùòb fà doò, bó dé kàn boó né mé taá huóómsé mân. Bó ceér lètenè loó me né mé goó ndò, ndândaà goò ṅenésé mân.

22 Teèn lo sâ mè gwà Càn ṅéné ṅgwéh. Gwà Càn dé seèn né seér Càn Dueè Nùà terrèb bô Mbieè Sèmè.

23 Loó sâ dé seèn mé lou bô weéh tán ṅgwéh, *sùsùm Càn teèn ba njerré den né kóó. Lám teèn né Mbieè Sèmè ndò.

24 Nuàr wóné doóné nde né mé njéh go ṅené. Bò mgbèémgbè wóné doóné nde né ṅgúlú boòn ké teèn bilí njií gií.

25 Bò hin bògò doóné nde gi né lelòṅ soó den, bó bó cóló nyi ndé ṅgwéh; lòu sam, ké sâ cibí teèn sam.

26 Bó nde né bò njéh ṅgunṅulí, mé bò njéh teterrèb wóné doóné ké lo sâ bilí njií gií.

27 Njéh cén, njéh jéré déi lo sâ yílá nyi ndé ṅgwéh, ndóg bò dudulí bò mé bò nyeén bò teèn yílá nyi ndé ṅgwéh. Ké teèn yila cegé nde né bòó mé yilí boòn baá gi te mvù yòṅe nyagá den; mvù sâ né beè Mbieè Sèmè.

22

1 Cìlì Càn feh keéh cu mè nòmò koò déi mân, né ké te kogo Càn bô *Mbieè Sèmè kwaré yuo den, né nòmò yòṅ. Nòmò sâ wulá njerré lom né faá taá ndòn ndò.

2 Né lelò lètenè kpòṅ ceér kwaár bele den. Tou yòṅ né sòn nòmò kèb kân mé kèb yágà mene yaám den, wa yeé tàb mbei yulà cùòb fà te nyemà cén-e; né te weéh dé kàṅe mbei cén waá. Yùè seèn né lèh mé né nuàr wóné doóné taré sòm.

3 Ké sâ njií mé né beè Càn duagásé doóné teèn yílá ndé ṅgwéh. Kogo Càn bô Mbieè Sèmè teèn den nde né kóó, bò seé bò seèn nde né bú cu doóné die den.

4 Bó nde né kuún seèn ṅené; yilí seèn nde né bó toò kuún nyagá den.

5 Ké teèn cibí sam nde cuú, bó mé ṅagá lám bô ṅagá lòu tán ndé cú ndò; Càn Dueè baá gi ké teèn ṅagá den. Bó mgbè ké sâ cer den nde aá dé nyemà mé nyemà.

Cuú Yeésò

6 Cìlì Càn den cuú, ye mè a: Bò ṅgòr hèn né gi bò jéjég ṅgòr mé né gi môn. Càn Dueè lé haá naâ bò *sòn-Càn bò Cúcuí kóó, à lé tema njií naâ cìlì seèn kóó ndò, ye bú a: Ndé fèh kwá bò seé bò nyí bò njií mé nde gi né boó doóné njolò ma.»

7 Jue mè Yeésò, mè baá ndeê! Bò ṅgòr mé lé naá gií sònò Càn yuo, mé né gi lè mvù hèn nyagá den, nuaá mé né faá tueé nè ndò go doóné, samésé né bú.»

8 Né mè Jân, mè lé bò njií hèn mé njolo ṅene gií naâ kóó, mè lé bó mé tie ṅgweé gií naâ kóó ndò. Mè yeé ṅene gi aá, mè

21:15 21:15 Ese. 40:3 † 21:16 21:16 Mé ju greèk bó lé meè naâ mé stade". Kílòmétà kám fà mé yuúí fà sâ né stade" kámyulà cùòb fà. ‡ 21:17 21:17 Métà yulà téhbeh cùòb fà sâ né cakoór yuúí mé yulà nèà cùòb nèà.

21:18 21:18-21 Es. 54:11-12 21:23 21:23 Es. 60:19-20 21:24 21:24 Es. 60:3 21:25 21:25-26 Es. 60:11

21:27 21:27 Es. 52:1; Ese. 44:9 22:1 22:1 Ese. 47:1; Zach. 14:8 22:2 22:2 Gen. 2:9; Es. 47:12 22:3 22:3

Zach. 14:11 22:5 22:5 Es. 60:19; Dan. 7:18

ngweé gi aá, mè jɔɔ die nde doó ka cìlì Càn mé né mè feh doó, ye te mè keí bú.

⁹ À deên ndɔ, ye mè a: Té môn bó! Mè né lom nùà seê Càn faá bí bò mbeí yeè sòn-Càn nɔ. Mè né faá bòó mé né ngòr lè mvù hên tég sie dɔɔ. Dùà lòm Càn!»

¹⁰ À den cuù, ye mè a: Bò ngòr mé lé naá gii sònò Càn yuo, mé né gi te mvù hên nyagá den dɔɔ, té bó dé yeè mé huún kwá lòm. Mè tueé wò, baá gi hên.

¹¹ Nùà veên a, bó ndé cú mé veên toò. Nùà dulí a, dùlì ndé cú toò ménâ ndɔ. Nùà húóm-temê a, húóm ndé sèr mé njéh toò. Nuaá mé né kóbè sâ a, njágá ndé sèr cú toò ménâ ndɔ.»

¹² Jue mè Yeésò, mè baá ndeê! Mè wa ndeè né mé sàgà nùà kàn beè, mè nùà kàn gwòm nde né faá seé seèn tueé nê nɔ.

¹³ Feh né mè, tíí né mè ndɔ; Bei wôn né mè, Cèrè-mbán né mè ndɔ; mè lé duɔóm naá kɔó, mè ceré cu nde né kɔó.»

¹⁴ Samésé né bòó mé né cògò bɔòn yaga nyegé, te bó ké lo yila kela lè hine, bó kwa ceér, bó yieé tàb tou yòn.

¹⁵ Ké jomo bân sue le nde né bò dudulí bò, bò táhunó bò, bò yòn tóbó gò yàgà bò, bò wúlá-feh bò, bò dùà ngùlà múr bò, mé dàm bò nyeên bò mene dɔɔ.

¹⁶ Né mè Yeésò tema njií né bí cìlì mò kɔó, mè ye bú a, ndé jí bòn bò nùàr mò dɔɔ ménâ tueé kwaá. Jéjég *ndùté ndùtù mgbè Davíd né mè. Có toò cieê né mè ndɔ.»

¹⁷ Cúcuí Njagâ bô Fù ye: Ndê!» Nuaá mé né felá, bú a, júée: Ndê!» ndɔ! Nuaá mé mé nyúá nòmò, bú a, ndê! Nuaá mé gwaán né nòmò yòn njeê, bú a, ndê, à weh dé lòu.

Bèh Ceré

¹⁸ Né mè Jân. Bò ngòr mé lé naá gii sònò Càn yuo, mé né gi te mvù hên nyagá den dɔɔ, bí bòó mé né bó ngweé, mè tétég tie hên sio né bí, ye bí a, nuaá mé sagá yíí njeré déi teèn, dàm bò njèh nduàn mé bó tueé kwaá né te mvù hên dɔɔ, Càn nde gi né bú yoòr bomó su.

¹⁹ Nuaá mé né seér njolo déi keh sòm dɔɔ, Càn nde né bú te gà tàb tou yòn ménâ sòm, à mé bèh denè te loó joloò sam nde cuú ndɔ. Kùr tàb tou mé loó joloò sâ né gi te mvù hên nyagá den.

²⁰ Nùà jéjég felè njèh dɔɔ né bèsonè tueé, ye: Né bòn, mè baá ndeê!» Môn Fehtoò beèh Yeésò, ndê!

²¹ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò a, ká siè jí bò nùàr beè dɔɔ.